

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑՆԵՐԸ ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վիեննա, Ապրիլ 2020

Գործն է անմահ, լաւ իմացէք,

Որ խօսւում է դարեդար,

Երնէկ նրան, որ իր գործով

Կ՛ապրի անվերջ, անդադար։

Յովհաննէս Թումանեան

AGBU-AYA
KHOSNAG

Semanario Armenio
SARDARABAD
ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ

Բովանդակություն

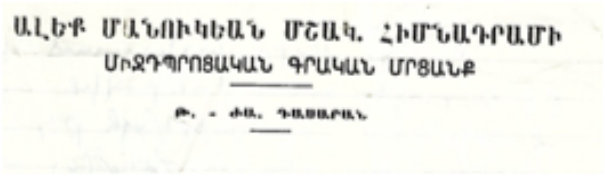
Հրապարակումներ 5

Բանաստեղծություններ 301

Հարցազրույցներ 348

Ցիշատակություններ 364

Հրապարակումներ

ԱԼԵՔՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՄՇԱԿ. ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ
ՄԱՍԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆՔ

Կարօն

Այդ օր, ձմեռուայ այդ ցուրտ, Պէյրութեայ օդին տակ՝ մեղեդիներուն, որոնք միանալով անձրեւի փաթիլներուն փայտեայ սնտուկի մը վրայ, թմբուկի զարկերու նման կը պարէին, ստեղծելով տխուր եւ սուրբ մթնոլորտ մը:

Հովանոցներու բանակ մը պատուիրակութեան նախագահին կը հետեւէին, գլխակոր ու տրտում: Խանութները իրենց փեղկերով կը խոնարհէին այդ պատուիրակութեան առջեւ իրենց վերջին ծայր տխրութեամբ:

Պատուհանէս կը դիտէի այս արարողութեան հանգամանքով եւ երեւակայութեանս մէջ ուրուագծուեցաւ անցեալէն պատառ մը եւ ընդլայնեցաւ, ընդլայնեցաւ մոռցնելով ամէն ինչ, ամէն բան. եւ ահա յայտնուեցաւ հերոսը՝ 20 ձմեռներ անցուցած, նիհար, վտիտ, կարճահասակ երիտասարդ մը: Անուս, աղքատ հիւղակի մը մէջ ծնած ու մեծցած: Միշտ տրտում, երեսը կախ, գրեթէ բնաւ ժպիտին հետ չէր բարեկամացած - հազիւ տարին անգամ մը իրարու կը հանդիպէին:

Կօշկակար էր, ունէր իր ետին հոգալիք մայր մը՝ որ իրեն նման վտիտ ու տկար կին մըն էր: Մայր ու տղայ անձկութեամբ մը կ՛ապրէին եւ շշուկ մը չէր լսուէր իրենց տունէն տարին 365 օր:

Օր մը, Կարօն աշխատած միջոցին կը հազայ եւ ահա ժանտագին այրունի կաթիլներ կը պոռթկան բերնէն: Կը վախնայ ու կը դեղնի՝ վազելով տուն, ուրկէ բժիշկի մը կը դիմեն: Երբ բժիշկը կը տեսնէ զինք՝ կը կարծէ թէ ջարդէ վերապրող մըն է որ կարծես նոր հասած ըլլար առանց շերտ մը միսի մարմնին վրայ – միայն կմախքը:

Քննութենէն ետք երեւան կուգա՛յ որ թոքախտ է: Երբ այդ լուրը կը հասնի մօրը՝ մայրը կը նուաղի վայրկեանական եւ կը դնեն անկողին: Երկու բնակիչներէ բաղկացած տունին մէջ երկու հիւանդ կար: Մէկը թոքախտ միւսը սնունդի պակաս: Կարօ սակայն կը շարունակէ իր գործը, հակառակ զանազան խրատներու եւ օգնութեան խոստումներու, ու օրէ օր կը հիւծի:

Այդ օր իր թագաղն էր որ կը տանէին:

Երեք ամիսներ ետք Կարօյին օրինակին յետեւեցաւ խեղճ մայրը՝ չ՛դիմանալով ահարկու ցաւին ու կսկիծին. մահուան հետ դաշինքը կնքած էր եւ յանձնուած իր տղուն ճակատագրին: Ինչու՞ պայքարէր, որուն համար:

Այսօր երկու հողաթումբեր իրարու ընդգրկած են: Տակաւին այդ վիճակին մէջ գթասիրտ մայրը ընդգոգած է իր որդուն, իր միակ զաւակին:

Անոնք այդպէս գացին, արդեօք մենք ինչպէս պիտի երթա՞նք:

Սեպուհ Պաղտոյեան, 6 Մայիս 1969

24 ԱՊՐԻԼ 1971

56 տարիներ են անցեր, 56 Ապրիլներ ենք բոլորեր, եւ 56 տարիներէ ի վեր կը պայքարինք մեր դատին եւ իրաւունքներուն համար. եւ պիտի պայքարինք նոյնիսկ եթէ անցնին 56 դարեր. պիտի պոռանք շարունակ «Մենք ողջ ենք ով արիւն ծծող թուրք, վերածնանք արեան մէջէն որու մէջ փորձեր էիր մեզ խեղդել»:

Ո՛վ Մարդկութիւն, մեր լեռները վկայ, մեզ վիճակուեր է ապրիլ եւ փոքր մանրուքներ մեր ուղին պիտի չ՛փոխեն: Աչքերդ լաւ բաց ու տես մեր լուսաւոր բարձունքը: Մտիկ ըրէ մեր մուրճերուն ձայնին, մեր յաղթական երքերուն:

Մենք այն ժողովուրդն ենք որու ղեկավարներուն գլուխները սուրերու վրայ անցուած ցուցադրուեցան ձեր աչքերուն առջեւ:

Մեր ակօսներէն արիւն վազեց: Մեր աղջիկները առեւանգուեցան: Մեր 1,5 միլիոն զոհերուն համար «սպաննուեցան» բառը բաւարար չէ: Մարդն է որ կը սպաննէ:

Բայց մենք մեր սիրտերուն մէջ Արարատը եւ Արաքսի արիւնը ունինք եւ ուխտեր ենք տեսնել այն օրը երբ մեր հողերուն շղթաները պիտի քակենք եւ անհետացնենք յաւիտեան:

Սեպուհ Պաղտոյեան
18 Ապրիլ 1971

الخميس ٨ ـ ٧ ـ ١٩٧١

النهار

هل ينسى المهاجر اللبناني وطنه الام؟

الى شريف خرما وشوقي جابر وغيرهما .

كيف يمكنكم القول ان الارمني يجب ان يصبح مثلكم قلبا وقالبا عندما يقوم بواجبه كمواطن لبناني . فعلى سبيل المثال ، عندما ضرب العدو الاسرائيلي اراضي وطننا لبنان غضبنا ، نحن الارمن ، كثيرا وتاثر فينا شعورنا بالمواطنية، فقمنا مطالبين بحقنا كلبنانيين وابدينا استعدادنا بان نفادي بحياتنا دفاعا عن لبنان . ورغم ذلك ، ومع الاسف ، رايتم يا ايها السادة بانفسكم كيف ان بعض اللبنانيين تجاهلوا مواطنيهم في تلك الايام كما تجاهلوا اشياء مماثلة اخرى .

هناك في المهجر من المهاجرين اللبنانيين ما يزيد على عدد المقيمين . وسؤالي هو : هل يريد اللبناني المقيم بان ينسى المهاجر اللبناني وطنه الام ام انه يعمل بجد وكد وبالوسائل الاعلامية المختلفة وبالجامعة اللبنانية في المهجر لكي يذكرهم بوطنهم دائما وبالا يندمجوا مع الشعوب الاخرى قلبا وقالبا ؟

وهل يا ترى تعرفون ان سبب الهجرة الاساسية من لبنان كان بسبب الظلم والاستعباد المستمرين من قبل الحكم العثماني التركي على لبنان ؟ هل تسيئم ذلك ؟

ونقول يا سيد شريف خرما انك كلبناني لم تخجل حين وفد الارمن عليك ، وتتساءل : باي حق ولاي سبب تشاركك في تحمل مصيبة لم يكن لك فيها ناقة او جمل ؟ هل هذا صحيح ؟ اتريد ان اذكرك بان الارمني كان ولا يزال الافضل في جميع مجالات لبنان العمرانية والاقتصادية والمالية والصناعية وغير ذلك ، وانه كان من الاسس الرئيسية لازدهار لبنان وتقدمه ؟ والاكثر من ذلك هو ان الارمني ناضل مع اخوانه اللبنانيين الاخرين في سبيل استقلال لبنان واستشهد من اجله .

ونقول ان رحيل الارمن منطقيا وواقعيا امر صعب وعسير، اذ انه ما من دولة ستقبل بهم كما قبلهم لبنان . هذا كلام لا اساس له ولا معنى . فالارمني اينما ذهب واينما كان ، استقبل احسن ترحيب حتى يومنا هذا وفي كل انحاء المعمورة. اما بسبب قولك انهم هم انفسهم لا يرغبون في الرحيل بدليل التمركز الحياتي والمعيشي والاقتصادي الذي قاموا به لضمن وجودهم في لبنان ، فسؤالك بدوري : هل يريد المهاجر اللبناني بان يترك اراضيه واملاكه ومراكزه في المهجر ويعود الى وطنه الام ؟ فالمهاجر اللبناني ، اينما ذهب واينما كان ، استقبلوه احسن استقبال وعاملوه احسن معاملة ، لانه نشيط وامين وصادق ومحترم . فهل تقترح اذن بان يندمج المهاجر اللبناني بالشعوب المضيفة قلبا وقالبا ، لانه براء من تلك الشعوب ؟

واقول لك يا شوقي جابر ان تعصب الارمني لعرقيته هو من اهم مزاياه الاخلاقية . فانه رغم كل شيء ورغم تغيير وطنه ، لا ينسى وطنه الام واصله العريق . لذا فهو يعمل من جهة لاجل قضيته المقدسة كالشعب الفلسطيني المناضل ، ومن جهة اخرى يعمل بجد وكد ليكون مواطنا صالحا يؤدي بواجبه تجاه وطنه الثاني اتم اداء .

سيبوح باغدويان
برج حمود

Վարդանանց Տօնահանդէս

Հոգեշնորհ Հայր, մեծայարգ Պրն. Ատենապետ, յարգարժան վարչականներ,

1528 տարիներ անցած են այդ օրէն ի վեր, 1528 ձմեռներ մեր ազգին համար։ 451 թուականին սկսաւ մեր պատմութեան ամենէ նշանակելի պատերազմը ու տակաւին չէ աւարտած։

Վարդանանցի շունչով ծնեցան եւ ծաղկեցան հարիւրաւոր Վարդաններ ու Ղեւոնդներ, ու տակաւին, դժբախտաբար, ոչ մէկը կրցաւ Վարդանի երազը իրականացնել։

Ի՞նչ ժառանգեցինք մենք Վարդանանցէն։ Արդեօք ատելութիւն, անձնասիրութիւն, խաբեբայութիւն՝ թէ ոչ սէր, եղբայրասիրութիւն, պարկեշտութիւն։ Արդեօք կեղծաւորութիւն, ինքնատեսութիւն, հայատեացութիւն՝ թէ ոչ արդարութիւն, համեստութիւն, հայասիրութիւն։ Արդեօք ժառանգեցինք ըլլալ նիւթապաշտ, փառասէր, գրպանասէր՝ թէ ոչ ըլլալ նուիրական, պատուական, հոգւով առաքինի։ Արդեօք ժառանգեցինք անտեսել մեր մայր հողը, անտեսել մեր եղբայրները, մեր եկեղեցին ու մեր հայ հոգին՝ թէ ոչ ժառանգեցինք ըլլալ հայրենասէր, եկեղեցասէր, հայաշունչ։ Արդեօք ժառանգեցինք ատել մենք զմեզ, գոյնի, համայնքի եւ այլ տարբեր-ութեանց համար։

Ոչ Սիրելիներ, մեր մէջ ալ չկան Վարդաններու Եւ Ղեւոնդներու նման առաքինի յաջորդներ։

Այս օր, թոյլ տուէք ինձի համեստաբար ըսել, որ մեր ներկայ վիճակը մեծ ամօթ ու նախատինք կը բերէ այն Վարդանին, զորս հայ ազգը պատիւն է ունեցել իր արգանդէն ծնունդ տալու։ Եթէ նկատի առնենք մեր այս փոքր գաղութը, ինչ ժառանգեցինք մենք վիեննահայերս վարդանանցէն։

Ժառանգած ենք, առաջին հերթին, նախընտրել մեր տաքուկ անկողինները, փոխանակ յաճախելու եւ պայծառացնելու մեր հայկական եկեղեցին։ Ժառանգած ենք մեր կղերականներն ու կրօնաւորները անընդհատ քննադատել, ու նաեւ, փոխադարձաբար քննադատելու, փոխանակ իրար հետ համբերութեամբ ու հասկացողութեամբ մօտենալու։

Ժառանգած ենք՝ երբ մեր հոգեւոր հովիւը պաշտօնով կը բացակայի երկրէն, մեր եկեղեցին փակ պահել՝ երբ կրնանք քոյր համայնքներէն պատարագիչ մը կանչել։ Արդեօք կը մոլորինք, կամ մեր եկեղեցին կը մոռնանք։ Չէ որ կը հաւատանք էօքիւմէնիք-միջեկեղեցական յարաբերութեանց անհրաժեշտ-

ութեան, մեր միւս հայ համայնքները արդեօք չեն պատկանիր էօքիւմէնիք շարժման քաջալերողներուն։

Ժառանգած ենք խումբեր կազմել, Լիբանանահայ, Պարսկահայ, Պոլսահայ, Հայաստանահայ, Աւստրիահայ եւ անտեսանելի բայց շօշափելի ու ազդեցիք պատեր ստեղծել մեր շուրջերը։

Ժառանգած ենք քննադատել ամէն գործնական գաղափար կամ աշխատանք զորս կը սատարէ մեր գաղութի վերելքին. ամէն գնով եւ ձեւով իրար խաչաձեւել եւ որքան որ կարելի է իրարմէ հեռանալ, տեսակ տեսակ միութիւններ ստեղծելով, երբ կրնանք եւ պէտք է մէկ տանիքի տակ հաւաքուիլ ու աւելի արդիւնաւոր աշխատիլ, ի շահ մեր ազգային եկեղեցիին, գաղութին եւ հայկականութեան։ Չէ որ վերջապէս բոլորս Վարդանի թոռներն ենք եւ նոյն ճակատին, հայկական ճակատին կը պատկանինք։

Մենք Վարդաններ չենք, բայց կը հաւատամ որ դեր ժամանակը ուշ չէ Վարդաններ ըլլալու եւ պատրաստելու։

Ես յոռետես չեմ, սակայն վստահ եմ որ, ինչպէս նախապէս, այսօր եւս, այս հանդիպումէն ետք, ներկաներու մեծ մասը այստեղէն պիտի բաժնուին, յետին, այս պատերուն մէջ թողելով իրենց խորհրդածութիւնները։

Եթէ նոյնիսկ այդպէս ըլլայ, թող գոնէ գիտցողները չ՛գիտցողներուն, համոզուողները չ՛համոզուողներուն, զգացողները չ՛զգացողներուն ըսեն թէ այս սրահը հայ շունչի, հայ հոգիի եւ հայ կրօնքի առժամեայ տունն էր։ Թէ Վարդաններու եւ Ղեւոնդներու հաւատքն ու գաղափարականը այստեղ թէ հոգեպէս եւ թէ մարմնաւոր ներկայ են։

Սիրելիներ, այստեղ, մեր սրահին մէջ մեծ պատիւ է մեզի համար ունենալ Վարդանանցը խորհրդանշող գծագրութիւն մը։ Եկէք արժանի դարձնենք մեր գաղութին այդպիսի նկար մը ունենալը, միասնաբար, ձեռք ձեռքի աշխատելով։

Շնորհակալութիւն։

Սեպուհ Պաղտոյեան
Վիեննա, 30 Մարտ 1979

ՄԱՏԵՆ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵՍԱՔ

ԽԱՉՎԵՐԱՑ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վիեննահայ քանի մը պատուական երիտասարդներ ապրիլ գաղափարը ունեցան Վիեննայի այս վերջերիս գաղութին մէջ, կիրակի 16 Մեպտ. 1979ին, տօնելու խաչվերացը Ամենայրի օրհնակին հետեւելով:

Ցարմարագոյն վայրը, այս նպատակին համար, Մխիթարեան Միաբանութեան ամառանոցն էր, Մատեր Քաղին մէջ, Վիեննայի հարաւ – արեւմուտքի ծայրամասին վրայ:

Այդ կիրակի հիւրասէր քաղաքս կը գտնուէր Ամերիկեան ժամանած Գերշ. Տ. Վարդան Եպս. Տեմիրճեան, օգտէ խնդրուելուս մատուցանել Սրբ. պատարագ եւ քարոզել յատուկ պատշաճ, որուն սիրով ընդառաջեցի:

Անկէ քանի հարիւր յիսուն հայրենակիցներ փութացած էին Մխիթարեաններու պարտէզը իրենց բնատունքներով: Որոշուած բոլոր ազգային հանդիսութիւնները կատարուելէն ետքը Սրբ. պատարագին՝ մատուռի վերաժամած էր ամառանոցի ճաշարանը: Ժամը 11ին սկսաւ Սրբ. պատարագը: Իր ուրախ պատշաճն քարոզին մէջ, Սրբազանը նախ հանգիստ կերպով մեր առաքելական եւ — մասաւոր, Սրբ. Յակոբ Երեմեանց պարտիզներու հողմէ, եւ ապա պատասխանատուները Հերոսի կայսրին հողմէ, ինչպէս նաեւ մասնիկներու վերաժամուն եւ ցրուելուն արար աշխարհի վրայ: Ապա, պատարագիչ Սրբազանը՝ Յակոբեան պատգամ արտէա՝ չեշտեց հայ ժողովուրդի մշակութային անհրաժեշտութիւնը, եւ կոչ ուղղեց որ մոռնանք մեր ներքին տարաձայնութիւնները, եւ միասիրտ խաղով գործ տալ ազգապահպանութեան վսեմ աշխատանքին:

Ապա հասաւ առաւ Մխիթարեան դպրեվանքի տեսուչ՝ Հայր Գագոս Գանանեան, որ իր Մուսա լեռնի հանդամանքով կարճ նկարագրականը ըրաւ 1915ի այդ անհամեմատ դիւցազնամարտին, չեշտելով որ ամեն պատգամը մեկի յատակօրէն ուժերու չխուճիին եւ ճիգերու կենդանացում կը նկըշնէ:

Շնորհակալական իր խօսքին մէջ, Մուսա լեռցի Լեւոն Թորոսեան՝ ակնարկելով Գարբ–Համիտեան վերջին դէպքերուն՝ չեշտեց թէ հայ ժողովուրդի ինքնապաշտպանութեան գոյամարտը տակաւին վերջ չէ գտած եւ թէ մեզի այժմեան միացումով է որ կրնանք պիտի ըլլայ յաղթական կերպով դէմ դնել նենգ ոտնձգութեան:

Օրուան հանդիսութեան կազմակերպիչները, որոնք պատրաստած էին քարտ մը, որուն վրայ հինգ ճեղքեր իրարու անցուցած էին եւ ապրուն վրայ կը կարդայուէր տող հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկութիւնը քո հաւատքեան մէջ էր: Բոլոր ներկաներէն իրենց ուրախութիւնը վրայ հաղորդելէն կը խնդրէին այդ քարտերները: Միաժամանակ բաժնուեցան Մուսա լեռան հերոսամարտին մասին հանելիք կերպով պատրաստուած պատմական ակնարկի թղթիկներ:

Ձոյս կամասէր հարիւրէ պատրաստած էին հայ ազնիւներու ստորեւ նամերով: Պատարագիչ Սրբազանին օրհնութիւնէն ետք, իւրաքանչիւրը առացաւ իր բաժինը – յանձնած երկու անդամ – եւ ճաշակեց հայ պատասխանական մարտերու մէջ թափած բոլոր կորիւնները անմոռանալի յիշատակին համար պատրաստուած այդ մատաղ:

Ներկաները չուտով տարաձայնեցան կանայք մարդկանցին վրայ, ճաշակելու համար նաեւ իրենց հետ բերած բաղբիթները: Մինչ այդ, Յանձնախումբ պատրաստած Ազգ Գործակցական Ձեռնարկութեան վերջին նուագով հայկական ժողովրդական մեղեդիներ, միմրուկի ընկերակցութեամբ խոր թրքամաներին, որոնց ընդմէջէն ներկաները անմիջապէս պատասխանեցին կազմակերպեցին:

Երկի եւ պարի ուրախ միջոցներուն մէջ, ժողովրդային այս տօնակատարութիւնը չարունակուեցաւ մինչեւ երեկոյ երբ իրարանցիկը քիչ մը աւելի հայ ոգիով տարուած վերադարձան տուն:

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ԽԱՉՎԵՐԱՑԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

5.10.79

Վիեննայէն հանի մը հայ եբիտասարդներ գաղափարը ունեցան Վիեննայի փոքրաթիւ գաղութին մէջ, Կիրակի 16 Սեպտեմբեր 1979ին տօնելու Խաչվերացը՝ Այնճարի օրինակին հետեւելով:

Յարմարագոյն վայրը, այս նպատակին համար, Մխիթարեան Միաբանութեան ամառանոցն էր, Մաուր թաղին մէջ, Վիեննայի հարաւ-արեւմուտքի ծայրամասին վրայ:

Այդ Կիրակի նիւրաբար հաղախս կը զոհուէր Անթիլիասէն ժամանած վարդան Եպս. Տեմիրճեան, որմէ խնդրուեցաւ մատուցանել Սրբ. Պատարագ եւ հարոգել յաւուր պատշաճի, որուն սիրով ընդառաջեց:

Աւելի հան 150 հայրենակիցներ փութացած էին Մխիթարեաններու պարտէզը իրենց բնաւանիքներով: Որպէսզի բոլոր ազգայիները կարենային ներկայ ըլլալ Սրբ. Պատարագին՝ մատուռի վերածուած էր ամառանոցի ճաշարանը: Ժամը 11ին սկսաւ Սր. Պատարագը: Իր յուզուն պատշաճի հարոգին մէջ, Սրբազանը նախ հանկիրճ կերպով վեր առաւ Խաչվերացի պատմական իմաստը, Սբ. Խաչի գերեվարումը պարսիկներու կողմէ, եւ ապա ազատագրումը՝ Հիւրանդիոսի Հերակլ կայսրին կողմէ, ինչպէս նաեւ մասնիկներու վերածումը եւ ցրումը ամբողջ աշխարհի վրայ: Ապա, պատարագիչ Սրբազանը՝ իբրեւ Խաչվերացի պատգամ, շեշտեց հայ ժողովուրդի միասնականութեան անհրաժեշտութիւնը, եւ կոչ ուղղեց որ մոռնանք մեր ներքին տարակարծութիւնները, եւ միանգամ ընդմիշտ զարկ տանք ազգապահպանութեան վրայ իսկ աշխատանքին:

Ապա՝ խօսք առաւ Մխիթարեան դպրեվանքի տեսուչ Հայր Պօղոս Գոնճեան, որ իր Մուսա լեռցիի հանգամանքով կարճ ակնարկ մը ըրաւ 1915ի այդ անհամեմատ դիւցազնամարտին, շեշտելով որ ասոր պատգամը մեզի յուտոպիական ուժերու միութիւն եւ նիգերու կեդրոնացում կը ներշնչէ:

Յառաջ 13-14 Յունվ. 29

ՀԱՅՁԿ. ԿԵԱՆՔԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

— o —

ԽԱՉՎԵՐԱՑԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննայի քանի մը պատուական երիտասարդներ ազնիւ գաղափարը ունեցան վիեննայի այս փոքրաթիւ գաղութին մէջ, կիրակի Սեպտ. 16ին, տանելու խաչվերացը Աչճարի օրհնակին հանդիսաւոր:

Ծրագրագրոյն վայրը, այս նպատակին համար, Մխիթարեան Միաբանութեան ամարանոցն էր, Մուր թաղին մէջ, Վիեննայի հարաւ - արեւմուտքի ծայրամասին վրայ:

Այդ կիրակին հիւրընկալ կը դառնար Ներքինացեալ ժամանած վար - դան Եպս. Տէմիրճեան, որմէ խնդրուած - յայտ մատուցանել պատարագը եւ քարոզ - ել յատուկ պատշաճի, որուն սիրով ընդառաջեց:

Առաջի քան 150 հայրենակիցներ փութացած էին Մխիթարեանները պատարագը իրենց ներկայութեամբ: Որպէսզի բոլոր ազգայինները կարենային ներկայ ըլլալ պատարագին՝ մատուռի վերեւ - ուած էր ամարանոցի հաղորդասը: Ժամը 11ին սկսաւ պատարագը: Իր յատուկ պատշաճի քարոզին մէջ, հոգեհովանաւորը նախ հակիրճ կերպով վեր առաւ Խաչվերացի պատմական իմաստը, Ս. Խաչի պերճախօսութիւնը Գաբրիկներու կողմէ, եւ ապա ազատագրութիւնը Իլլազանդնոնի հեթանոսական կայսրին կողմէ, ինչպէս նաեւ մասնիկներու վերածումը եւ ցրուումը ամբողջ աշխարհի վրայ: Ապա, պատմագիտական Սրբազանը՝ հաշուելով պատմական արժէք՝ ընդունել հայ ժողովուրդի միասնականութեան անհրաժեշտութիւնը, եւ կոչ ուղղեց որ մոռնանք մեր ներքին տարակարծութիւնները, եւ միակամ քաջի սոսկ ազգապահպանութեան վրայ աշխատանքին:

Ապա խօսք առաւ Մխիթարեան դպրն - վանքի անուանի՝ Հ. Գաղտ Գամանեան, որ Մուտա լինելէն իր հանգամանքով կարճ նկարագրականը ըրաւ 1915ի այդ անհամեմատ դիւցազնամարտին, ընդունելով որ անոր պատգամը մեզի յատկօրէն ուժերու միութիւնն եւ ձիգերու կեդրոնացում կը նկատէ:

Ճեմարհակալական իր խօսքին մէջ, Մուտա լինողի Լեւոն Թորամեան՝ ակնարկելով Գուրգ Համուտի վերջին դէպքերուն՝ ընդգծեց թէ հայ ժողովուրդի ինքնապաշտպանութեան դիւցազնամարտը տակաւին վերջ չէ գտած եւ թէ միայն ուժերու միացումով է որ կարելի պիտի ըլլայ յաղթական կեդրոնով դէմ դնել նենգ ոսոխին:

Օրուան հանդիսութիւնն կազմակերպիչները, այս առիթով պատրաստած էին գրքոյկ մը, որուն վրայ երեք ձեռքեր պիրկ սեղմած էին եւ որուն վրայ կը կարդացուէր « Մով հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկութիւնը քո հաւատքիդ ուժի մէջ է »: Բոլոր ներկաները իրենց կուժգնութիւն վրայ հպարտօրէն կրծքին տուին գրքոյկները: Միաժամանակ յանձնախումբը Մուտա Լեռան հերոսամարտին մասին հակիրճ կերպով պատրաստուած պատմական ակնարկի քաղքիկները:

Զարմանքով կարդայ հարիւրաւոր պատրաստուած էին հայ տիկիններէն որոշ ոսոխ ուրիշներ: Պատարագիչին արշաւիկներէն ետք, խրատաքարոզիչը առաջ իր քարոզը:

Ներկաները շուտով տարտղնուեցան կոնակ մարզադաշտին վրայ, ճաշակելու համար նախ իրենց հետ բերած թարիքները: Միեւ այդ, ծանօթ դաշնակահար Ասա Գուլումեանի նուագեց հայկական ժողովրդական մեղեդիներ, քմբուռի ընկերակցութեամբ Էսթ Թոքմանեանի, որոնց ընթացքին ներկաները անվերջ պարախումբեր կազմեցան:

Երբի եւ պարի ուրախ մթնոլորտի մէջ, ժողովրդային այս տօնակատարութիւնը տատանեցաւ մինչեւ երեկոյ երբ իրարանցիւրը քիչ մը ուելի հայ ոգիով տոգորուած վերադարձաւ տուն:

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ՎԻՆՆԱՀԱՅ ԿԱՆԱԴԱ «Հայաստան» 15.10.79

ԽԱՉՎԵՐԱՑԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վինիպեկահայ քանի մը պատասխանատուներ ոտքի պոտիքորը ունեցան Վինիպեկի այս փոքրաթիւ գաղութին մէջ, հոկտեմբեր 16 անգամ 1979ին, տօնելու խաչվերացը։

Յարմարագոյն վայրը, այս նպատակին համար, Մխիթարեան միաբանութեան ամառանոցն էր, Մատր Քաղին մէջ, Վինիպեկի հարաւ-արեւմուտքի ծայրագոյն հատուածին վրայ։

Այդ կիրակի հիւրընկալ քահանան կը պատրաստէր Ս. Պատարագ մատուցել սրբատաշատ եւ քարոզել յատուկ պատշաճի, որուն ակռով ընդառաջեց։

Աւելի քան 150 հայրենակիցներ փութացած էին Մխիթարեաններու պարտէզը իրենց ընտանիքներով։ Որպէսզի բոլոր ազգայինները կարենային ներկայ ըլլալ սրբ. պատարագին՝ մատուռի մը բաւարար չէր ամբոխի ճաշակները։ Ժամը 11–ին սկսաւ սրբ. պատարագը։ Իր յատուկ պատշաճի քարոզին մէջ արբշռացնը նախ հակիրճ կերպով մը տուաւ Խաչվերացի պատմական խնդիրը, սրբախօսի դերին մարդով պատրաստուած կողմէ, եւ ապա ազատապրութիւր Բիւզանդիոնի Հերակլ կայսրին կողմէ, ինչպէս նաեւ մանրամասնութիւնները։ Վերադարձը եւ ցրուումը արար աչքաթող մը։ Ապա, պատարագիչ սրբազանը՝ Քաշվերացի պատգամ արձէր՝ հնչեց հայ ժողովուրդի միասնականութեան անհրաժեշտութիւնը, եւ կոչ ուղղեց որ մոռնանք մեր ներքին ամբողջ կարծութիւնները, եւ միակամ քաջութիւն գործ ունենք ազգապատշաճանութեան գիտակցութեան։

Ապա խօսք առաւ Մխիթարեան գործակատար՝ Հայր Գագիկ Գամանեանը, որ իր Մատուռ լեռնէն հանգամանքով կարճ ներածական մը ըրաւ 1915–ի տարի անհամեմատ դիւցազնամարտին, հնչեցնելով որ անոր պատգամը մեզի յատկօրէն ուժգնօրէն միութիւն եւ ներքին կեդրոնացում կը պահանջէ։

Ճնորհակալական իր խօսքին մէջ, Մատուռ լեռնցի Հայրը թուեցուց՝ ակնարկելով Գաւթ–Համազասպ վերջին պէպքերուն՝ հնչեց թէ հայ ժողովուրդի ինքնապաշտպանութեան գոյամարտը տակաւին վերջ չէ գտած եւ թէ միայն այժմեան մտածումով է որ կարելի պիտի ըլլայ յաղթ կերպով դէմ դնել նենգ սատին։

Օրուան հանդիսութեան կատարակիրքները, այս առթիւ պատրաստած էին քաքաւոս մը, որուն վրայ երեք ճեղքեր իրար անցուցած էին եւ որուն վրայ կը կարդացուէր «Ով հայ ժողովուրդ, ո՞ւր միասիրտ միաբանութիւն ու համաձայնութիւն մնաց»։ Բոլոր ներկաները իրենց ուրախքերուն վրայ հայատառերն կրնկին այդ քաքաւոսները։ Մեծաժամանակ բաժնուելուն Մատուռ լեռան հերոսամարտին մասին հակիրճ կերպով պատրաստուած պատմական ակնարկի թղթիկներ։

Զոյգ կոթողաց հարիւրամեայ պատրաստած էին հայ սիկիները որպէսզի նախորդ օրերնէ։ Գաւառապետիչ արբազանին օրհնութենէն ետք, իւրաքանչիւրը առաջաւ իր բաժինը – յաճախ 2 անգամ – եւ ձաշակեց հայ ազատագրական մարտերուն մէջ թնկած բոլոր կարիճներուն անմահացնելի յիշատակին համար պատրաստուած այդ մատուղը։

Ներկաները շատով ապրեցան կամաց մարդկանցին վրայ, ճաշակելու համար նաեւ իրենց հետ բերած բաղկեղները։ Մինչ այդ, ծանօթ դաշնակահար Արօ Գասլեանի ձեռնադաշնակի վրայ նուագեց հայկական ժողովրդական մեղեդիներ, ճիշդ ժամկի ընկերակցութեամբ Խոր Թագաւորանին, որոնց ընթացքին ներկաներէն անմիջապէս պատասխաններ կատարեցան։

Երգի եւ պարի ուրախ միջոցներ մէջ, ժողովրդային այս տանտիրատուրիները շարունակուցան մինչեւ երեկոյ երբ իւրաքանչիւրը փիչ մը տանի հայ ոգիով տոգորուած վերադարձան տուն։

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

"Յառաջ" 2.2.84.

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՎԻԵՆՆԱՑԻ ՄԷՋ

1983 ՕՐՈՒԱՅԻՆ ԴԻՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

—×—

Յունիս 24

Հ. Բ. Ը. Միութեան վերապատ հայկական նուագախումբը եւ Ռոմհանիոյ Շերպան Չաուշեսկու վարժարանին աշակերտութեան պարախումբերը, կշռանքնիկ եկեղեցւոյ սրահին մէջ ներկայացուցին հոգիիկ յայտագիր մը, կազմուած հայկական եւ օտար երգերէ եւ պարերէ։ Նուագախումբի գեկավարը, Վարդան Բարսեղեան, եւ ընդհանուր պատասխանատուն՝ Գնուներ Ռոմհփեան ոչ մէկ հիւր խնայած էին յաղող ներկայացման մը համար։ Պարախումբերու պատասխանատուն՝ Տիկին Դարժէն Ռոմհփեան արժանացաւ ծնողներու եւ ներկաներու մեծ գնահատանքին։

Օգոստոս

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Օգոստոս ամսուան վիեննացիի երկու պատասխանութեան, Մեսրոպ Նազարեան եւ Արժանի Աւետիսեան Մատենադարանի Հայագիտական Միութեան հետ միասին։ Կազմակերպեցին հետեւեալ համերգները։ Համար կազմակերպուած ելոյթներուն համար։ Ամենք մարդ հայրենիքին վերապահուած շատ լաւ տպաւորութիւններով եւ յուշերով։

Օգոստոս 13 - 27

Տեղի ունեցաւ Աւետարեւհայկական Միջնադարեան Ընկերութեան կազմակերպած երգ ամառնային բանակումը, Վիեննայի գեղատեսիլ արուարձաններէն Շերեզբուրգ-տորֆի մէջ, մասնակցութեամբ 15 մասնակիցներու, որոնք եկած էին գերմանական երկիրներէն։ Այս տարուան բանակումը ձեռնամուխ էր գաղութին անփոխարինելի կորուստներ Տիկին Վերժին Փափազեանին եւ Ազատ Վարդանեանի։ Վերոյիշեալ բանակումներուն նպատակն է ծանրաբեռնել հայ պատանիներուն հայերէն լեզուն, աւանդութիւնները, ժողովրդային երգն ու պարը։

Օգոստոս 19 - Սեպտեմբեր 4

Տեղի ունեցաւ Աւետարեւհայկական Միջնադարեան Ընկերութեան կազմակերպած 10-րդ տարեկան յոբելեանական գեղ Հայաստան՝ 36 հայ եւ օտար մասնակիցներու մասնակցութեամբ։ Հայաստանի մշակոյթին, արուեստին, բնութեան տեսարժան վայրերուն եւ հոիմարձերուն։

Սեպտեմբեր 4

Տեղի ունեցաւ Համազգայինի Վիեննայի ասպետական ամառնային ընդհանուր ժողովը, կազմակերպուած Վիեննայի հայ եկեղեցական վարչութեան եւ Միխիթարեան Համակիրներու Միութեան կազմէ, Միխիթարեան Միաբանութեան ամառանոցը՝ Մատրէ։ Գաւառացիները մասնակցութեան Միխիթարեան Միաբանութեան Ա. Ստեփանոս Հայր Օգոստինոս վրդ. Սէքսեանը։ Օրուան պատգամը տուաւ գաղութիս հոգեւոր հովիւը՝ Հայր Մեսրով Վ. Վրդ. Գրիգորեան, որ միաժամանակ նախագահեց Մուսա Լերան հերոսներու յիշատակին հոգեհանգստեան պաշտօնը եւ մատաղօրհնէքը։ Ապա 300-է աւելի հանդիսականները համտեսեցին հայկական համեստ խորովածներ եւ հաշէր, որմէ հետ տեղի ունեցան զանազան մարզական եւ ընկերային խաղեր ամէն տարիքի եւ տեսակ համար։ Աշխատասիրական ոտանաւորի մրցումը, Միխիթարեան Հայրերու եւ Արարատ - Վիեննա խումբերու միջեւ ուսումնական վիքզիներին յաղթութեամբ։ Նկարահանները բաժնուեցան մեծ ոգեւորութեամբ։

Հոկտեմբեր 8

Ուրախ երեկոյ մը կազմակերպուած Վիեննայի հայ եկեղեցական վարչութեան կողմէ, հայկական ակումբին մէջ, ընդառաջելով մի քանի տխրահոգ կազմակերպուած «60»-ական թուականներու երաժշտասիրներ երեկոյթի, նուիրուած Միխիթարեան Միաբանութեան հիմնադրութեան 250-ամեակին։ Ներկաները անցուցին եւ ապրեցան մշակերթի եւ հաճելի երեկոյթ մը։

Հոկտեմբեր 14

Դասախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Միխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Միխիթարեան սրահին մէջ, Օրուան դասախօսը էր Հայր Մեսրոպ Վրդ. Թոփալեան, նիւթ ունենալով՝ Հայր Ճակոբոս Վրդ. Տաշեան՝ վաստակաւոր Միխիթարեան Հայ Հանճարը», մասնաւոր 50-ամեակին առիթով։ Շատ յաջողած տպաւորութիւնը Հմայեց ներկաները, որոնք նաեւ առիթը ունեցան քաջալերելու Հայր Տաշեանի գործերը մի քանին։

Հոկտեմբեր 15

Վերսկսաւ Համհանիս Երեքշաբթի երեկոյեան վարժարանի վերամուտի գործերու, երեւոյթի հաճոյք պատրաստելով։

Հոկտեմբեր 21

Դասախօսական երեկոյթ կազմակերպուած Միխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Միխիթարեան սրահին մէջ, Օրուան դասախօսն էր Դր. Լուիզ Գիւմէլ, նիւթ ունենալով՝ «3000-ամեայ Հայաստանի հնութիւնով, Տրամբանդէն - Գիւմէլեան։ Դասախօսէին ներկայացուց իր վերջին յաջողագործին բերած նկարած մոգական լուսանկարները - տիպար Դր. Գիւմէլեան ներկայացուցիչները նկարահանելու երեք ծանօթ քէ ինչպէս Վիեննայի իր մուրք բանակումները իր այս կատարած յաջողագործին համար քննարկուել հարցուցած էն ինչպէ՞ս էր Հայաստանցի։ Երեք նման ոչ հայապետի մը համար այս խոսքը շատ մեծ պատիւ մըն էր։

Հոկտեմբեր 28

Դասախօսական երեկոյթ կազմակերպուած Աւետարեւհայկական Միջնադարեան Ընկերութեան կողմէ, հայկական սրահին մէջ։ Օրուան դասախօսն էր փրոֆ. Դր. Հելմութ Պուշհաուզրեր, նիւթ ունենալով «Անապատ Ծովի Ագիմաթ կղզիի Սուրբ Խաչ եկեղեցին եւ հայկական հարստագեսութիւնը։ Դասախօսը մոգական լուսանկարով ցուցադրեց պատկերներ եւ ներկայացուց եկեղեցւոյ հարստագեսական գոհարազարդ արժէքները։

Նոյեմբեր 11

Բանախօսական երեկոյթ կազմակերպուած Վիէննայի Հայ Եկեղեցական վարչութեան կողմէ։ Օրուան բանախօսն էր պատուիրա Հոգեւոր Հովիւ Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան։ Ան հազարդեց իր յուշերն ու ապաւորութիւնները Եփեսոսի մեռոնօրհնութենէն։

Նոյեմբեր 18։

Հանգաստ Աւետարանական Մշակութային Ընկերութեան դէպի Հայաստան համերգոյթներնէն, ներկայացուած Մխիթարեան փոխ - նախապահուհի Դր. Ուրսուլա Նիլլի կողմանէ։ Բանախօսուհին լուսաստղակերներու մէջտեղ ցուցադրեց խորհ. Հայաստանի մշակոյթի եւ կեանքի տեսարժան վայրերն ու կոթողները։

Նոյեմբեր 19

Աւանդական ճաշ, կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Մխիթարեան Վիէննայի մասնաճիւղի կողմէ, Կլանցինկի եկեղեցւոյ սրահին մէջ։ Ներկաները առիթը ունեցան համտեսելու հայկական առհասարակ ճաշերէն, որոնք պատրաստուած էին հայ տիկիններու կողմէ։ Մխիթարեան վերապատուելի Նուռատունեանը եկաւ ալ ունկի չէնցնելու եւ հանդիսին մասնակցելու։ Ներկաները մեծապէս շահեցան հայ ազգային ուրախութենէն։

Նոյեմբեր 26

Ընդհանուր ժողով Վիէննայի Հայ Աւետարանական - Բերիտարական Միութեան։ Ժողովի ընթացքին 1982 - 1983 տարեշրջանի վարչութիւնը ներկայացուց իր նիւթական - բարոյական տեղեկագիրը, ապա ներկայացուց իր հրաժարականը, քանի Միութեան Գրագիր-Կոնտորդիր։ Ժողովը ապա ընտրեց 1983 - 1984 տարեշրջանի նոր վարչութիւնը բազկացած հինգ անդամներէ, առանձնաձեւութեամբ Գ. Աբա Ալեքսեանէ։

Նոյեմբեր 29

Վիէննայի եկեղեցական վարչութիւնը ընդառաջելով անդամներու փափաքին, որոշած էր տանիլ հայկական պատմական տարեդարձները, ինչպէս Մայիս 28 եւ Նոյեմբեր 29՝ Քառականներու հերթականութեամբ։ Ակումբի սրահին մէջ տեղի ունեցած այս ձեռնարկը սկսաւ վարչութեան տեղեկագիր՝ Գ. Աստիկ Առաքելեանի բացման խօսքով։ Ան նկատեց որ հետզհետէ տարեդարձներու պատմական կարեւորութիւնը։ Ապա խօսք առաւ Գ. Հայկազ Ձիձեաւորեան, որ իրրեւ կենդանի վկայ Սարտարապատի հերոսամարտին, նեղ կապուցաց այդ օրերու պատմական ժամանակագրութիւնը։ Հանդիսութիւնը փակուեցաւ Գ. Բագրիկ Թամրազեանի ատենաբանով, որ հրաժարուելով Դէպրի խմբնէն քերթուածներու փունջ մը։

Դեկտեմբեր 2

Ուրախ երեկոյթ կազմակերպուած Վիէննայի հայ եկեղեցական վարչութեան կողմէ, ակումբի սրահին մէջ։ Ներկաները առիթը ունեցան լսելու եւ պարելու հայկական երաժշտութեամբ, նաեւ համտեսելու համեղ հայկական ընթրիք մը։

Դեկտեմբեր 17

Գարեջրերեկոյթ, կազմակերպուած Վիէննայի հայ Աւետարանական - Բերիտարական Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ։ Նորընտիր վարչութիւնը առիթ մը փափաք էր ներկաները ուրախ եւ զուարճալի պահելու, իր այս անգրանիկ ձեռնարկին ընթացքին։ Ներկաները մեծապէս առատաձեռն փոքրիկ ժամերուն։

Դեկտեմբեր 31

Ամանորի խրախճանք, մեծ կազմակերպուած Վիէննայի հայ եկեղեցական վարչութեան եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիէննայի Մասնաճիւղի վարչութեան կողմէ, Ինգրտաորֆի ժողովրդային սրահին մէջ։ Այս ձեռնարկին մասնակցողները շուրջ հարիւրհինգ տարեկան տարիքի էին։ Իսկ երիտասարդ տարիքը մասնակցեցան մեծ ձեռնարկներէն, որ կազմակերպուած էր Աւետարանական - Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ։ Երկու ձեռնարկներն ալ անցան շատ հաճելի մթնոլորտի մէջ, հայկական առհասարակ ընթրիքներով եւ արուեստներով։

Պատրաստեց՝

Ս. ՊԱՂՏԱՍԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՎԻԵՆՆԱ

Պատրաստեց՝ Մ

Յունիս 24

Հ. Բ. Ը. Միութեան «Վազգեն» հիմնարկի նուագախումբը եւ Յովհաննէս Շիրազ երգչախումբ վարժարանին աշակերտութիւնը պատրաստութիւնները կ'ընեն Կիրակի երեկոյեան ելոյթին մէջ, որ տեղի պիտի ունենայ Վիեննայի Մուզիկվերայն դահլիճին մէջ, հանդիսատես հրաւիրելով հայկական եւ օտար երգերէ եւ պարերէ։ Նուագախումբին ղեկավարը, վարդան Բարսեղեան, եւ ընդհանուր պատասխանատուն՝ Վիեննայի Յովսէփեան ոչ մէկ հիմ թնդասի էին յայտնի ներկայացման մը համար։ Պատրաստութիւնը պատուոյին Տիկին Գոհար Յովսէփեան ազգանուագ ծնողքներու եւ ներկաներու մեծ գնահատանքին։

Օգոստոս

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Օգոստոս ամսուն Վիեննայէն երկու պատասխանութիւն։ Մեկուսի ընդունելութիւն եւ Արժանաւոր մասնակցութիւն Հայաստանի Միութեան հետ Միասին։ Կապի հաստատութեան համար կազմակերպուած «Վոկի» համերգին։ Անձնք Հայաստանի վերադարձան չատ յոյս ապագայութիւններով եւ յոյսերով։

Օգոստոս 13 - 27

Տեղի ունեցաւ Աւստրահունգարիական Միջկառավարական Ընկերութեան կազմակերպած 5-րդ ամառնային բանակումը, Վիեննայի դպրոցներէն մէկէ, մասնակցութեամբ 15 մասնակիներու, որոնք նկած էին վերամասնաթոս երիտասարդներէն։ Ակտ տարուան բանակումը ճոխացած էր զգալի թիւով նոր ներկայացուցիչներով։ Տիկին Վերժի Փոստալեանի եւ Ազատ Վարդանեան։ Վերջերիս բանակումին նպատակն է ծանօթացնել հայ պատանիներուն հայրենի երկրին, աւանդութիւններուն, ժողովրդային երգին եւ պարու։

Օգոստոս 19 - Սեպտեմբեր 4

Տեղի ունեցաւ Աւստրահունգարիական Միջկառավարական Ընկերութեան կազմակերպած 10-րդ տարեկան չրջադարձը պիտի Հայաստան։ 36 հայ եւ օտար մանուկ-պատաներ ծանօթացան հարց։ Հայաստանի մշակոյթին, արուեստին, բնութեան առաջին վայրերուն եւ կոթողներուն։

Սեպտեմբեր 4

Տեղի ունեցաւ Համագործակցութեան Միջազգային ասանդական ծանօթագրութիւնը, կազմակերպուած Վիեննայի հայ եկեղեցական վարչութեան եւ Միութեան Համակիրներու։ Միութեան կողմէ, Միութեան Միաբանութեան ատենադպիրը՝ Մուրը։ Պատարագը՝ Տաճատրեանց Միութեան Միաբանութեան Աբեղայ Հայր Օգոստինոս վրդ. Սէքսեանը։ Որ - ան պատգամը տուաւ պատերազմի Հոգեւոր Հովիւը՝ Հայր Մեսրոպ Ծ. վրդ. Պետրոսեան, որ միաժամանակ նախապատրաստեց Մուսա Լերան հերոսներու յիշատակին հոգեհանգստեան պաշտօնը եւ մատուցեց Ս. Պատարագը։ Ասոր 200-է աւելի հաղորդ - ութիւնները համախմբեցին հայկական համայնքի խորհրդանիշ եւ հաչիկ, որմէ ետք տեղի ունեցաւ ընտանեկան միջոցառում եւ ընկերային խաղեր ամէն տարիքի եւ ազգի համար։ Պաշտօնական ասանդական ֆութպոլի մրցումը։ Միութեան Հայրենական եւ Արտասահ - վիեննա խաղերու մրցումները տեղի ունեցան կիրակի երեկոյեան մեծ ոգեւորութեամբ։

Հոկտեմբեր 8

Ասոնց երեկոյթի մը կազմակերպուած վիեննայի հայ եկեղեցական վարչութեան կողմէ, հայկական սեղանի մը շուրջ, քանի մը քաղ ամիսներ առաջ կազմակերպուած «Ծննդեան Քրիստոնէական հրաժշտութիւնը» երեկոյթի, ներկայ - ներու ոգեւորութեան եւ պահանջքին։ Ներկաները անցուցին եւ տարեցան մը - ակարմիկ եւ հաճելի երեկոյթ մը։

Հոկտեմբեր 14

Դասախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Միութեան Համակիրներու։

Միութեան կողմէ, Միութեան սրահին մէջ։ Օրուան դասախօսն էր Հայր Մեսրոպ Վրդ. Թոփալեան, նիւթ ունենալով Հայր Գաղտոն Վրդ. Տաշեան՝ «Բանա - սիրութեան Հայ Հանճարը», մահուան 50-ամեակին առիթով։ Շատ լաւ պատրաստուած այս դասախօսութիւնը հմայեց ներկաները, որոնք նաեւ առիթը ունեցան քաղցրանալու Հայր Տաշեանի գործերէն մի քանին։

Հոկտեմբեր 15

Վերակազմ Յովհաննէս Շիրազ չարչ - Թօրեան վարժարանի վերամուտ դասընթացքներուն, երեւանի հանդէս աշխատակազմ։

Հոկտեմբեր 28

Դասախօսական
պրուած Աւստրահայ
Ընկերութեան կազմ
բին մէջ։ Օրուան դ
Դր. Հերմենի Պաշ
նուով ելոյթով ծան
Մուրը նաչ հիմնեց
տարբերութիւնը
կան լսարանով ցու
եւ ներկայացուց հիմ
տական կոթողները

Նոյեմբեր 11

Բանախօսական հ
պրուած վիեննայի հ
հութեան կողմէ։ Օ
դասախօսը հոգեւոր
րով Ծ. վրդ. Գրիգո
գնց իր յուշերն ա
ներմասնակ մխուռնար

Նոյեմբեր 18

Հանգստեան Աստ
կան միութեան Ընկերութ
համերգասրահին, Վ
թեան փոխ - նախագ
յա Նիլը կազմակ
առաջակերներու մ
խորհ - Հայաստանի
թեան տեսարժան
վայրերը։

Նոյեմբեր 19

Ազգագրական հաչ
Բ. Ը. Միութեան վ
կողմէ, կազմցուցին
մէջ։ Ներկաները տ
տեսնելու հայկական
որոնք պատրաստու
նեցու կողմէ։ Միութ
պախումբը նկատ ալ
ճոխացնելու միտ
մեկնեցան շատ լա
նեցով։

Նոյեմբեր 26

Ընդհանուր ժողով

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Գատրատաեց՝ Ս. ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

Հոկտեմբեր 28

Գատախազական հրեկոյթ կազմակեր-պուած Ազատութ-Հայկական Միջազգային Ընկերութեան կողմէ, հայկական ախուժ-քին մէջ: Օրուան դասախօսը էր փրոֆ. Դր. Հիւրմուզ Գուշնասպեր, նիւթ ունե-նալով «Վանայ ծովի Աղբամարտ կղզիի Սուրբ Նշան եկեղեցին եւ հայկական հնա-ստրոպոլոգիական քիւնքը»: Դասախօսը մտքա-կան թռուցիկով ցուցադրեց պատկերներ եւ նկարագրեց եկեղեցւոյ ճարտարապե-տական կոթողային արժէքները:

Նոյեմբեր 11

Բանախօսական հրեկոյթ կազմակեր-պուած Վիէննայի Հայ եկեղեցական միու-թեան կողմէ: Օրուան բանախօսն էր դպրոցի հոգեւոր հովիւ Հայր Մեսրոպ Ս. Վրդ. Գրիգորեան: Ան հազորդեց իր յուշերն ու ապրումները էջմիածնի միաբանութենէն:

Նոյեմբեր 18

Հոտիաքաղ Ազատութ-Հայկական Միու-թեան Ընկերութեան դէպի Հայաստան ճամբորդութենէն, նկարագրուած Միու-թեան վարդ - նախապահուհի Դր. Ուրսու-լա Նիլի կողմանէ: Բանախօսհին լուս-ապատկերներու միջոցով ցուցադրեց խօսք: Հայաստանի ժշկութիւն եւ բնու-թեան անսպառելի վայրերն ու կո-թողները:

Նոյեմբեր 19

Ազատական Հայ, կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիէննայի մասնաճիւղի կողմէ, Կլանցենկի եկեղեցւոյ սրահին մէջ: Նկարահանները ամբողջ ունենան հա-տուածներ հայկական տարածքէ, որոնք պատրաստուած էին Հայ տիկին-ներու կողմէ: Միութեան «Ազատ հաւա-քախմբերը» եկած ալ տեսնել չէին ցանկացած եւ ճոխացնելու միջոցները: Նկարահանները մեկնեցան շատ լաւ տրամադրութեան-ներով:

Նոյեմբեր 26

Ընդհանուր ժողով Վիէննայի Հայ Ա-

ազգապահական - Ներկայացուց Հ. Ազգ. Միութեան վարչութեան որ նիւթական - բարօրական ազգ. ներկայացուց իր բան Միութեան գործունէ-ութեան մասին ցոյց տուաւ 1982 թուին վարչութեան անգամներէն, ապ Գ. Արա Ալոյեանեան:

Դեկտեմբեր 2

Ուրբաթ հրեկոյթ կ Վիէննայի Հայ եկեղեցական կողմէ, ակումբի սրահին իր ակումբի անդամ յա հայկական հրաւէրով հան ներկայացուց Համբարձում Ը

Դեկտեմբեր 17

Գարնանային, կազմակ Նայի Հայ Ազատագրական

Տնե

Արդիւնաբերական մէջ - Հանրապետական մէջ Գաշնակցական Միաս ընդ անոր կը գրաւէ Ս անտեսական համագործա ցող երկիրը: Հայաստանի գործիքները չունի ձեռնա ար չգործածուելն ուրիշ կրող հասարակներ, մե տարբերութեամբ: Ուրիշ ազգերն նաեւ քարածուխ, կան կազմածներ եւ քիմի-ներ, այլ բնագիտական ա թիւններ: Ուրիշներէն գիտ կան հիմնարկներ մեծ կր ցոյց տալիսին Հայաստ թեան գործակցած են հա թիւն ունեցած են հա ներ: Հայաստանի ցոյ կան այդ քարի կար ներ: Արտահանութեան կ կերն լեռնային Ամերիկայ երկրագնդին քարտէզ տագիտական» դրծիա Ուրիշներ եւ Հայաստա

ԱՆ ԿԵԱՆՔԸ
ՆԱՅԻ ՄԷՋ

...ակց՝ Ս. ՓԱՂՏՈՅԵԱՆ

...28

...ական եր...կոյքի կազմակեր...
...թեւ Հայկական Միացեալ...
...ն կազմէ, Հայկական ան...
...ան գաղափան էր փրկել...
... Պուշտաւզանը, Նիլ ան...
...ոյ ծովը Ապրիլեան կզգի...
...կիպիշեան եւ Հայկական Հար...
...Քեանը»: Դատաստանը մտա...
...ով ցուցադրել պատկերներ...
...ոյ հեռուստացոյց Հարտարա...
...պատին արժէքները:

...կան երկոյքի կազմակեր...
...ային Հայ հեղինակների մար...
...մէ: Որոշած թանախօսն էր ...
...ուհետ Հովին Հայր Մես...
... Գրիգորեան: Ան Հազար...
...րն ու ապատարանքիւնները...
...տնօրէնը քենէն:

Ամերիկահայկական Միա...
...երքեանի պէտք Հայաստան...
...ենէն, Ներկայացած Միու...
...նախագահուհի Դր. Ուրքան...
...անէ: Բանախօսուհին յա...
...ու մէջոցաւ ցուցադրեց ...
...ատնի մշակոյթի եւ բնու...
...ժան վայրերն ու կո...

...Հայ, կազմակերպուած Հ...
...ան Վիէննայի մատանէքի...
...էնի հեղինակուած արձանին
...որ ատիքը ունեցան Համ...
...ական առհասիկ Հաչերէն,
...պատած էին Հայ տիկնի...
...Միութեան Վազատ Հատա...
...ու ալ ատիլ չէնցներու եւ...
...մշակոյթը: Ներկանները
... յատ տրամադրութեան...

...ազոյ Վիէննայի Հայ Ու...

ռանդական - երբեսատրական Միու...թիւնն: Փոդոյի ընթացքին 1982 - 1983 տարեշրջանի վարչութիւնը ներկայացուց իր նիւթական - թատրոնական տեղեկագիրը, ապա ներկայացուց իր հրատարակութիւնները: Վարչութիւնը ժողովրդային ժամանակ - 1983 - 1984 տարեշրջանի նոր վարչութիւնը րոպկացած ընտրութեան անդամներէ, առանձնատեղիներ Գ. Արա Ուսուրեանը:

Դեկտեմբեր 2

Ուրբաթ երեկոյի կազմակերպուած Վիէննայի Հայ հեղինակական վարչութեան կազմէ, ակումբի սրահին մէջ: Ներկայացուր ատիքը ունեցան յատնի եւ պատկառ Հայկական երաժշտական ընտրանի մը:

Դեկտեմբեր 17

Գաղանիկոյի, կազմակերպուած Վիէննայի Հայ Ուսանողական - երբեսատրական Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ: Ներկայացուր ատիքը ունեցան յատնի եւ պատկառ Հայկական երաժշտական ընտրանի մը:

Դեկտեմբեր 31

Ամանաքի խրախճանք, մեն կազմակերպուած Վիէննայի Հայ հեղինակական վարչութեան եւ Շ. Բ. Ը. Միութեան Վիէննայի Մասնաճիւղի վարչութեան կողմէ, Ինտերնատիոնալ Ժողովրդային սրահին մէջ: Այս ձեռնարկին մասնակցածներու ընդհանրապէս պատրաստած ատրերն էին: Իսկ երբեսատրական ատրերը ժամանակցան միայն ձեռնարկներուն, որ կազմակերպուած էր Ուսանողական - Երբեսատրական Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ: Երկու ձեռնարկներն ալ անցան լաւ Համերի մթնոլորտի մը մէջ, Հայկական ատմերի ընթերցիներով եւ տօնական խնդիրներով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՈՒԿՐԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Արդիւնաբերական արտադրութեան մէջ - Հանրապետական փոխանակիչ մէկ մէջ Դաշնակցային Հանրապետութեան հետ երկրորդ տեղը կը գրաւէ Ուկրանիա, իսկ ամառնական Համագործակցութիւն տնտեսական երկրի՝ Հայաստանի հետ: Գերմէ գործութիւն չունի ձեռնարկներ մը, ուր չգործածուին ուկրանական մանրէ կրող հատացներ, մեքենաներ եւ այլ ապրանքատեսներ: Ուկրանիոյէն կը ստանայ նաեւ քարածուխ, հնդանատանական կազմածներ եւ քիմիական ապրանքներ, արդիւնաբերական այլ արտադրութիւններ: Ուկրանիոյ դիրքը - հետաքրքրական հիմնարկներ մեծ ժողովրդական քիմն կը ցուցաբերեն Հայաստանի ներառնալ - քեան զարգացման: Ուկրանացի մասնագէտներ մշտական են հայկական պատրաստութեան ժամ քեր առաջարկութիւններ: Հայաստանի հոգմամարի վրայ կան այդ քարի կարգ մը հանքավայրեր: Արտահատութիւնները կը կիրառ - կըեն լեռնային Անդամայ լիճի ափը գըտնուղ ջրհանման գաղաքի էլեկտրական ատակիմիկական գործարանը:

Ուկրանիոյ եւ Հայաստանի մասնագիտական - արտադրական հիմնարկներ միասնական կը պրպտեն մեքանագործական նոր տեսակներ եւ այլ ապրանատեսներ նորոգման միջոցներու մշակութով եւ կը տանեն այլ աշխատանքներ: Հայաստանի էլեկտրա - քիքնիք ձեռնարկութիւններ մէջ շարժական ապրանքներ ատած են Քարիւղի էլեկտրա - մեքենաշինութեան պրատական հիմնարկի աշխատանքներու մշակումներ:

Կարեւոր աշխատանք կը ատնեն քեքեւ արդիւնաբերու քեան ձեռնարկութիւններ քիմնական վարձող լվմոյ քաղաքի մասնագէտներ: Հոն մշակուած են երբեսան արտադրատ բեռնատարքեր. որոշ նմուշներ: Երբեսանեան արտադրութիւնները կ'արտահանուին Կորէ: Միութեան զանազան շրջաններ եւ կը գործածուին արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններու, նաւաշինարաններու, երկաթուղիի կայարաններու եւ պիւրոտեռեսաքեան մէջ: Հայաստան Ուկրանիա կը գրէ գրեթէ 200 տեսակ արտադրանք՝ քիմիական, մեքենաշինական, էլեկտրական, տարբաշինական, հանքա - մետալուրգիական քեան եւ այլ տեսակի:

"Ազդակ"

ՇԱԲԱԹ, 21 ԱՊՐԻԼ 1984

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Պատրաստեց՝ Ս. ՊԱՊԱՏՈՍԵԱՆ

Ծանրի հյուսուածոյ թղթակցութիւնները հետիոտք, ճախիկի լիքաթափառիկ Մեսրուի Պաղտոյեան, ինչպէս ականատես եղբօր յատուկ հետաքրքրութիւնը սիրուհատուկ կիսամիքի վիրաբերող ներքին հոգեկան ուժերով, եւ մինչեւ ուշ գիշեր «Մխիթարեան» արտերը եւ «Մխիթարեան կեանք» սիրելիները շատ բիչ տեղեկութիւն կուտան վիեննական կեանքի մասին, գալեին ճախանձելու բերկրանքով մը խմբագրութեան խոհանոցը, թէ յետոյսու պարբերաբար մեր թղթակցութիւնները պիտի ներկայացնէ ամիսը յուրաքանչիւր գաղութի կեանքին մասին:

Ընթերցողները հետ մենք ալ կը սպասենք ակնդետ: — Խ.

* * *

24 Յունիս 1983

Հ. Բ. Ը. Մխիթեան Ազգաւ հայկական նշանախաչքը եւ Յովհաննէս Երեսց չարաքօրհնեալ վարժարանին աշակերտներու պարախաղերը, Կրանցինկին ներկայացուցած արուեստին մէջ նոր կայացուցած կոկիկ յարատարը ցոյց, կազմուած հոյակապ եւ տարբ երգերէ ու պարերէ: Նուագախմբին գեղեցիկը, Վարդան Բարսեղեան եւ բոլոր հանդիսաւորապատուն՝ Վիեննայի Քոմիտէին, ոչ մէկ ձեռ խնայած էին յաջող ներկայացման մը համար: Գաղտնիութիւններու պատասխանատուն, Տիկ. Վարդին Յովհաննէսեան, պարծանքով ծնողներու եւ ներկաներու ձեռ գնահատանքին:

Օգոստոս 1983

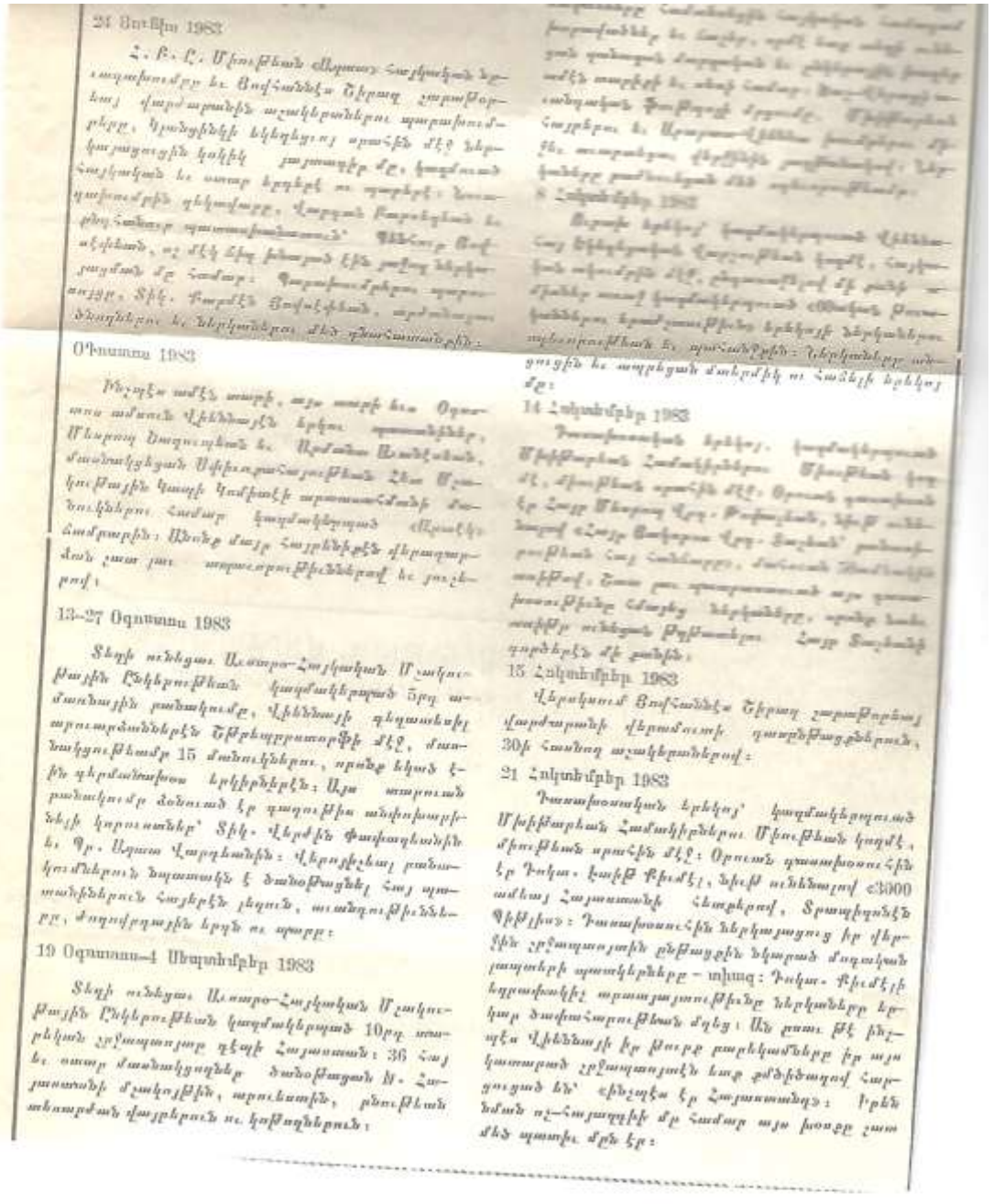
Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Օգոստոս ամսուն վիեննայէն երկու պատանիներ, Մեսրոպ Եղոյեանցն եւ Աբգարեան Աստղիկեանն, մասնակցեցան Սիթիւրաշխարհիկեան Հայ Մշակութային Կոմիտէի կազմակերպած «Արեւելեան» ամառոցին: Անոնք մեզ հետ հաղորդակցութեան վերադարձան շատ յաջ տպաւորութիւններով եւ յուշերով:

13-27 Օգոստոս 1983

Տեղի ունեցաւ Աստղ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կազմակերպած Յրազ ամառնային բանակումը, Վիեննայէ պնդատակով արուեստագէտներէն Շիրակացիներէն մէջ, մասնակցութեամբ 15 մանուհիներու, որոնք եկած էին գիւղամերձ երկրներէն: Այս տարուան բանակումը ձեռնամուխ էր դասընթացքներ նոյն կարգաններ՝ Տիկ. Վերժինէ Փափազեանին եւ Պր. Ազատ Վարդանեանի, Վերոյիշեալ բանակումներուն նպատակն է ծանօթացնել հայ պատանիներուն հայերէնի գեղեցկութիւնները, ստեղծագործական ոգին զարգացնել եւ ազգային գիտակցութիւնը զարթնցնել:

4 Սեպտեմբեր 1983

*Տեղի ունեցաւ համազգայնական Միաբանական ամանդակաւոր ժողովը, կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան եւ Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Մխիթարեան Միաբանութեան ամառանոցը՝ Մատրը: Սորը պատրաստած մասնակցեցան Մխիթարեան Միաբանութեան Վիեննական Հայր Օգոստինոս Վրդ. Մկրտչեանը: Օգոստոս պատգամը ատաս գաղութիս հոգեւոր հովիւը՝ Հայր Մեսրոպ Վ. Վրդ. Թրեզգրնեան, որ մեծ ոգեւորութեամբ նախագահեց Մատրա Լեռան հրապանեան յիշատակին հոգեհանգստեան պաշտօնը եւ մատուցեց Ս. Պատարագ: Ներկաներուն համախումբին հոգեկան համագործակցութեան հաղորդուեցան Միաբանութեան ներկայացուցիչ

21 Յունիս 1983

Հ. Բ. Ը. Միութեան վերատես հաշիւները նշանախօսութիւնը եւ Յովհաննէս Երէցի շնորհօրհնէքը։ Այդ վարժարանին աշակերտներու պարախումբը, Կրանցինեանի նկեղեցւոյ պարուհին մէջ նիւթ կատարուելին կանիկ յատկապէս մը, կոչուած հաշիւները եւ ատոր հրդեհի ու պարերէ։ Նախագահութիւն պետական, վարդան Բարսեղեան եւ ինչ հանդէս պատասխանատուն։ Պետական ներկայ ակնկալուած, ոչ մէկ ձեռք քնուած էին ընդհանուր ներկայացման մը համար։ Պարախումբերու պարապմունքներ, Տիկ. Գարբէն Յովհաննէսեան, պարահանդէսը եւ ներկայացման մեծ դերակատարութիւն։

Օգոստոս 1983

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Օգոստոս ամսուն վճռեցինք երթալ պատանիներ, Մկրտիչ Նազարեանն եւ Աբրահամ Աւետիսեան, մասնակցելու Սիսիւանցիներու Հայ Մշակութային Միութեան կազմակերպած ճամբորդութեան համար։ Ճամբորդութեան ծրագիրը կը նախատեսէր Սիսիւանի, Գորիսի, Կապանի, Մեղրիի, Նոր Ձագեցի եւ Երեւանի մէջ ներկայացումներ տալ։ Ճամբորդութեան ծրագիրը կը նախատեսէր Սիսիւանի, Գորիսի, Կապանի, Մեղրիի, Նոր Ձագեցի եւ Երեւանի մէջ ներկայացումներ տալ։

13–27 Օգոստոս 1983

Տեղի ունեցաւ Աւստրա-Հունգարիան Մշակութային Ընկերութեան կազմակերպած Ծրգ. ամառնային ճամբարը, Վիեննայէն դէպի Աստրոմանիներէն Երբեմնիներու համար 15 մանուկներու, որոնք եկած էին պիրմանհոֆա Երկիրներէն։ Այս առթիւ ճամբարը ձօնուած էր գաղութիս անխոնջ Նեմի կորսուածներ՝ Տիկ. Վերժինի փափագանին եւ Պր. Ազատ Վարդանեան։ Վերջիններս ճամբարի կազմակերպութեան նպատակն էր ծանօթացնել հայ պատանիներուն հայերէնի լեզուն, աւանդութիւններու, ժողովրդային երգն ու պարը։

19 Օգոստոս–4 Սեպտեմբեր 1983

Տեղի ունեցաւ Աւստրո-Հունգարիան Մշակութային Ընկերութեան կազմակերպած 10րդ տարեկան ընդհանուր ժողով։ 36 հայ եւ ասար մասնակցողներ ծանօթացան Մ. Հայրապետի մշակոյթին, արուեստին, բնութեան գեղեցկութեան վայրերուն ու կոթողներուն։

14 Հոկտեմբեր 1983

Դասախօսական երեկոյ։ կազմակերպուած Միութեան Համահիւրընկալ Միութեան կողմէ, մեր մէջ։ Օրուան դասախօսը էր Հարր Մեսրոպ Վրդ. Քոչունեան, նիւթ ունենալով «Հայ Եկեղեցին Վրդ. Յովհաննէս Քոչունեան հայ հանճարը»։ Ժամանակ ներկայ գտնուելով Հարր Մեսրոպ Վրդ. Քոչունեան, շատ մը պատասխանած ալ դասախօսութիւնը հմայիչ նիւթերը, որոնք նաեւ ներկայացուցին Հարր Մեսրոպ Վրդ. Քոչունեան մը դէպքեր։

15 Հոկտեմբեր 1983

Վերակազմ Յովհաննէս Երէցի շնորհաբաշխ վարժարանի վերատեսուչ դասախօսութեան, 30ի հասնող աշակերտներով։

21 Հոկտեմբեր 1983

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Միութեան Համահիւրընկալ Միութեան կողմէ, մեր մէջ։ Օրուան դասախօսը էր Դոկտ. Խաչիկ Քիւմէկէ, նիւթ ունենալով «3000 տարի Հայաստանի Հետքերով», Տրտպիզոնէն Պիթլիս։ Դասախօսը ներկայացուց իր վերջին շրջագայութեան ընթացքին նկատած մշակութային պատկերները – տիպազ։ Դոկտ. Քիւմէկէ հոգեզմայլ արտայայտութիւններ ներկայացրեց հայ ժողովուրդի մշակոյթ։ Ան շատ քիչ ինչ վիճակագրի իր մասին խօսեցաւ, կատարած շրջագայութեան նպատակները հայացուցած էր՝ հինգշաբթի էր Հայաստանեայց։ Իրեն նման ուշ-հայրապետի մը համար այս խօսքը շատ մեծ պատիւ մըն էր։

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Գատրատարած՝ Ս. ՊԱՂՏԱՑԵԱՆ

28 Հոկտեմբեր 1983

Թատերասեզոնի բեղիսը՝ կազմակերպուած Ազատ-Հայկական Միչնադարեան Ընկերութեան կողմէ, Հայկական ակումբին մէջ։

Որուան գասախօսն էր Փրոֆ. Դր. Հէյմրիք Պաչճաւգիքը, նիւթ ունենալով «Վանայ Ծովը Ազգմամբ կզգի Ասլբր Ատչ Եկեղեցին եւ Հայկական Ճարտարապետութիւնը»։ Գասախօսը մանրամասն լոյսերով ցուցադրեց պատկերներ եւ ներկայացուց եկեղեցւոյ ճարտարապետական կմիտոցին արժէքները։

11 Հոկտեմբեր 1983

Բանախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան կողմէ։ Որուան բանախոսն էր գազանիթս հազուագիւտ Հայր Հաւք Մեսրոպ Մ. Վրգ. Գրիգորեանը։ Ան հաղորդեց իր յուշերէն ու ապատարագիներ Մարդ Էջմիածնի Մուտանգհնութիւնէն։

18 Նոյեմբեր 1983

Հասկացող՝ Ազատ-Հայկական Միչնադարեան Ընկերութեան դէպի Հայաստան ճամբորդութիւնէն, ներկայացուած մրուքեան փոխնախագահ Դր. Մերուժ Ներէն կոգմէ։ Բանախօսութեան յատապատճառները մեզմագոս գնացած վայրերն ու կոթողները։

19 Նոյեմբեր 1983

Ազգագրական ճաշկերոյթի երեկոյ՝ կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի մասնաճիւղի կողմէ, Գլանգրենկի եկեղեցւոյ սրահին մէջ։ Ներկաները ծանրին ճաշկերոյթ ունեցան Հայկական ազգային ճաշերէն, որոնք պատրաստուած էին հայ տիկիններու կողմէ։ Միութեան «Ազգայ» նուագախումբը եկաւ ոչ միայն չէնգնելու եւ ճոխացնելու մթնոլորտը։ Նրկպահները մեկնեցան չատ լաւ տրամադրութիւններով։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՊԵՐԱ
ՍԻՆԷ ՍԱՆՔՐԱԼԻ ԴԻՄԱՑ
ՇԱՐՔԱՒՈՐԱԿԱՆ ՔԱՐԹԵՐ
ԽԱՂԱԼԻՔՆԵՐ
ԳՐԵՆԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Շնորհակալագրեցուք առագաստ

«ՏԱՒՐ ՄՈՒՍԻՐ»

Հեղինակ՝
ՄԱՆՈՒԿԻԼ ԱՒԱԶՄԵԱՆ

Տպ. Արագ, Գէլսրպէրգ, 1984
110 էջ, գին՝ 20 շ. ոսկի, արտասահման՝ 5 տոլար։

26 Նոյեմբեր 1983

Ընդհանուր ժողով Վիեննահայ Ազանդային-Երբեսասերդական Միութեան։ Ժողովի բնիկ գործերն 1982-83 տարեշրջանի վարչութեան նկատմամբ եղան նրա գործունէութեան տեղեկագիրը, ապա ներկայացուց իր հրաժարականը, քանի մը տարիներ գործելէ յետոյ։ Ժողովը ապա րնտրեց 1983-84 տարեշրջանի նոր վարչութիւնը, տանձնապետութեամբ Պր. Ալբ Ալտոբեանի։ Նաեւ 8 այլ վարչական անդամներու։

29 Նոյեմբեր 1983

Վիեննայի Եկեղեցական Վարչութիւնը, իրեն առաջելով անդամներու փոփոխութիւն, որոշած էր տանել հայկական պատմական տարեգրութիւններ, հնչակեան Միաբա 28ն եւ Նոյեմբեր 29ն, քառանկներու հերքատիպութեամբ։

Ակումբի սրահին մէջ տեղի ունեցած այս ձեռնարկը տրուու վարչութեան տանձնապետ Պր. Ասատիկ Ասատուռեանցեանի բացման խօսքով։ Ան նկատ չէնգնելու միտքով երբեմն տարբեր տրամադրութիւններ պատմական կարեւորութիւններ։ Ապա [illegible] գործով գրամ տարատարտակով հերսատարածութեան, ներկայացուց այդ օրերու պատմական ժամանակագրութիւնը։

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ Պր. Թադմիկ Թամբագեանի տաժանգրով, որ հրաժարական Գէորգ Եմինեան քերթուածներու փունջ մը։

2 Դեկտեմբեր 1983

Ուրախ երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան կողմէ, տեղի ունեցաւ սրահին մէջ։ Ներկաներու ուրախ ոգեւորութիւնը ստեղծեցին Հայկական երաժշտական քառեակը, Նաեւ Համահունչ, Համեղ ընթրիքը մը։

17 Դեկտեմբեր 1983

Պարերեկոյթ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ազանդային-Երբեսասերդական Միութեան կողմէ, սեղումբի սրահին մէջ։ Ներկաներ տարբեր ժամերու մէջ կիսած էր ներկաներու ուրախ եւ պահանջկոտ պահելու, իր տարի անդրանիկ ձեռնարկին ընթացքին։ Ներկաները մեկնեցան առաւօտեան փոքրիկ ժամերուն։

31 Դեկտեմբեր 1983

Ամանորի խրախճանքներ, մին՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի Վարչութեան կողմէ, Ինքրատարին Ժողովրդական սրահին մէջ։ Այս ձեռնարկին մասնակցողներ քնդհանրապէս պատրիս տարեկ տարբերն էին։ Թակ երիտասարդ տարրերը մասնակցեցան մեծ ձեռնարկին, զոր կազմակերպուած էր Ազանդային-Երբեսասերդական Միութեան կողմէ, սեղումբի սրահին մէջ, հայկական տեղերի ճաշատեսակներով եւ ոգեւորութիւններով։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ԲԱՑՈՒՄ
22 Ապրիլ 84

Ս. Պաղտոյեան

Սիրելի Հայրենակիցներ,

Ապրիլեան Եղեռնը Հայ ժողովուրդի պատմութեան անմոռանալի եւ ամէնադաժան էջերէն մին է, եւ չկայ հայ մը համայն աշխարհի վրայ, ըլլայ ասրեց թէ երիտասարդ, այր թէ կին, որ չունենայ կաթիլ մը արցունք իր աչքերուն մէջ, եւ զլանայ իր յարգանքն ու ակնածանքը յանդէպ այդ ջարդի անմեռ զոհերուն:

Աւստրիահայ գաղութն ալ, այսօր, իր բոլոր կազմակերպութիւններով, յաւերժացուց յիշատակը մեր անմեղ նահատակներուն՝ այս յուշարձանիկոթողով: Վստահօրէն շատ խիզախ բայլ մըն էր այս մէկը, մեր գաղութի փորթաթիւ անդամներու կողմէ, սակայն եւ այնպէս սփիւռքի այլ գաղութներու եւ ի մասնաւորի Սէուռի Արապիոյ Հայկական գաղութը չվառանեցան մեր երազի իրականացման իրենց նիւթարարոյական յուսադրիչ աջակցութիւնը բերելու:

Թոյլ տուէք ինձ, Ապրիլեան Եղեռնի Յուշարձանի Յանձնախումբի անունով ներկայացնել Ձեզ այս աշխատանքի հակիրճ պատմականը:

1974-75 թուին՝ Վիեննահայ Ուս.-Երիտասարդական Միութեան Վարչութիւնը ծրագրեց յուշարձանի մը գետեղման ձեռնարկը, որ սակայն դժբաղտաբար չունեցաւ զայն իրականացնելու պէտք եղած յաջողութեան պայմաններն ու կարելիութիւնները:

1979-ի Նոյեմբերին՝ այդ ժամանակաշրջանի Ուս.-Երիտ. Միութեան Վարչութիւնը ծրագրեց անդամ մը եւս սկսիլ յուշարձանի ձեռնարկը, եւ 1980-ի Յունուար 12-ին կը կայանար Ապրիլեան Եղեռնի Յուշարձանի Յանձնախումբի անդրանիկ ժողովը, մասնակցութեամբ Վիեննահայ բոլոր կազմակերպութիւններուն:

Յանձնախումբը կը նախատեսէր յուշարձանի մը գնեղումը 1980-ի Ապրիլ 24-ին, Ապրիլեան Եղեռնի 65-րդ տարելիցին առթիւ: Եւ սակայն կարգ մը կազմակերպչական պայմաններու բերմամբ, նաեւ ժամանակի կարճ միջոցին պատճառաւ կարելի չեղաւ զայն այդ թուականին իրագործել: Եւ ահաւասիկ այսօր, 4 տարիներ ետք, կիրագործուի տասնամեակ մը առաջ նախադրուած սուրբ գաղափարը:

1980-ի Օգոստոսին՝ հայկական ակումբի սրահին մէջ կայացուած ցուցահանդէսին ընթացքին ընտրութեան դրուեցան 9 նախագիծեր: Հիւրերու մեծամասնութիւնը կ՝ընտրէր ճարտարապետ Ռագմիկ Քամրազեանի նախագիծը, միաժամանակ բարձր գնահատելով միւս նախագիծերը, որոնք ներկայացուած էին Տիկ. Մարկո Տէր-Կարապետեանի, Տիկ. Պիպի Եաղուբեանի, Տիկ. Երջան Աւետիսեանի, Պր. Գագիկ Մինասեանի եւ Մակիսթր Հուպէրդ Վիեէրնոֆըրի կողմէ:

Հանրանակութեան աշխատանքներուն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին միայն 180 նուիրատուներ, որոնցմէ 106-ը Աւստրիահայ զաղութէն:

Յանձնախումբի անունով կուզամ այս առթիւ մեր խորին շնորհակալութիւնները յայտնելու բոլոր մասնակցողներուն, եւ ի մասնաւորի Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան եւ Տիար Կարպիս Փափազեանին, որոնք միշտ պատրաստ եղան բերնելու իրենց զգալի աջակցութիւնը այս ձեռնարկի յաջողութեան եւ իրագործման համար:

``Յուշարձան մը եւս յարեաւ ի երազոց
Օրհնեալ է Յարութիւնը Յուշարձանի``

ՄԵՐ ՅՈՒՇԸՐԶԸՆԸ

Աւստրիահայ գաղութին համար 1984-ի Ապրիլեան եղեռնի տարելիցը չէր նմաներ սովորական աւանդական տարելիցի մը: Այսօր այս տարի պատմական քայլ մը առնուեցաւ յուշարձան-կոթողով մը յաւերժացնելով մեր անմահ նահատակներուն յիշատակը: Գաղութի սակաւաթիւ անդամներու նիւթաբարոյական ծանրակշռութիւնը չէր կրնար առանձին բաւել այս նկայական աշխատանքի յաջողութեամբ պսակուելուն, եթէ չ'ըլլային Սփիւռքի այլ գաղութներու հայրենակիցներու աջակցութիւնն ու քաջալերանքը: Այսօր պարտք կը զգամ մամուլով իրենց փոխանցելու վիեննահայ գաղութի բոլոր կազմակերպութիւններու եւ Ապրիլեան Եղեռնի Յուշարժանի Յանձնախումբին անունով մեր երախտագիտական ու շնորհակալական արտայայտութիւնները: Նեցցէ՛ք եւ ի՛ր Վիեննայի յուշարժանը դառնայ համախիւռութեան միասնական գործունէութեան ու աջակցութեան կարելիութեան ուժեղացոյն փաստերէն մին:

Մտորեւ ամփոփ նկարագրականը Յուշարժանի բացման արարողութեանց.

Ապրիլ 22, 1984

- Հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագ՝ նուիրուած Ապրիլեան նահատակներուն, Վիեննայի Սուրբ Հոփխսիմէ նկեղեցւոյ մէջ: Պատարագիչն էր գաղութիս հոգեւոր հովիւ Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան:

- Հոգեհանգստեան Պշաղն եւ Մեծ Եղեռնի Յուշարժան-կոթողի բացման պաշտօնական հանդիսութիւն, նկեղեցւոյ շրջափակին մէջ: 400-է աւելի ներկաներ, աւստրիահայ եւ այլ գաղութներէ, եկած էին մասնակցելու իրենց յարգանքի տուրքը մեր նահատակներուն: Յուշարժան-կոթողի քողազերծումը կատարեցին գաղութի ամենէն տարեց անդամներէն քանի Թոմարզացի Տիկ. Թագուհի Քէչէճեան - իբր կենդանի ականատես վկայ Ապրիլեան չարդերուն, եւ իր ծոռը, փոքրիկն Յովիկ Գուլումճեան, որոնք միասին կը խորհրդանշէին սփիւռքահայ չորս սերունդներ, վերածնուած ու գոյատեւած Եղեռնի աճիւններէն: Ապա Վիեննահայ բոլոր կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները զետնդնեցին ծաղկեպսակներ, որմէ ետք բացման խօսքը կատարեց Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան: Ապա յաջորդեց Վիեննահայ Նկեղեցական Վարչութեան Առենապետ Պր. Ասիկ Ասատուռատուրեանի ելոյթը: Ան զետնանէրէն եւ հայերէն լեզուներով նկատ շեշտելու այս պատմական որուայ կարեւորութիւնը: Ապա ուղերձի խօսքով հանդէս նկաւ Միւնիխի հայկական գաղութէն Պր. Մինիկ Մաւէքեան: Ճարտարապետ Ռազմիկ Քամրազեան, հեղինակը Յուշարժան-Նոթողի, լուսաբանեց յուշարժանի ներկայացուցած գաղափարներն ու խորհրդանիշները: (Մանրամասնութիւնը տեսնել ''Հրայրք''ի փորձնական թիւին մէջ): Ապա, Ապրիլեան Եղեռնի Յուշարժանի Յանձնախումբի անունով խօսք առաւ այս տողերուն հեղինակը, տալով այս ժառանգի ծնունդին եւ իրականացման համար եղած աշխատանքներու պատմականը:

- Յաւարտ Յուշարժան-Նոթողի բացման արարողութեանց տեղի ունեցաւ համագործակցային ճաշկերոյթ մը, ի պատիւ արտասահմանէն ժամանած հիւրերուն, Վիեննայի Լուկէք ճաշարանին մէջ:

- Սգահանդէս՝ նուիրուած Եղեռնի 69-րդ տարելիցին, Վիեննայի Ուրանիա Նեղրոնի Մէջին սրահին մէջ: Նպատակներուչ Յանձնախումբը պատրաստած էր պատշաճ յայտագիր մը: Բանախօսեցին Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան, Հայր Վարդան Աշքարեան, Պր. Լեւոն Քորսաեան, Պր. Ասիկ Ասատուռատուրեան եւ Պր. Վարուժան Մայիլեան: Ասմունքեցին Պր. Ժորիկ Ասատեան - Ց. Շիրազի ''Մեծ Եղեռնը, Հայ Նոտորածների Ղազարը'', Ճարտարապետ Ռազմիկ Քամրազեան - Ց. Թումանեանի ''Հոգեհանգիստը'', եւ Պր. Երից Նիպէր զերմաներէն լեզուով - Մ. Սպասուիրեանի ''Խօսք իմ Որդուն'', Մեմանեանի ''Գարը'', եւ Ե. Վերֆէլի ''Մուսա Լեռան 40 Օրեր''էն հատուածներ: Մեներգեց Պր. Լեւոն Քիւրքճեան, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիկ. Մէտիկ Յարութիւնեանի: Նիւթի մեծագուռով ելոյթ ունեցաւ

շար.ը տեսնել էջ 6

ՀԱՅԿԱԿԵՆ

Շարունակուած Ա. Էջէն

շնորհիւ են հասնել այս լուսաւոր օրերը: որհիւ է ոմն Ընթուան կամ Մայքլ Ներքին ութեամբ յայտարարում , որ իր ոչ հեռաւոր ը հայեր են եղել... Ու եթէ կան նաեւ Հր- ու նուագարներ , որոնք օտարանում են իրենց միջավայրից՝ իրենց ինքնութիւնից, ապա այդ ալիս է նրանց մեր-իրենց ներկան ու իսկու- րջապէս քերի ճանաչելուց:

գնուելս հայրենի հիւրերի Ալսարիայում կամ այսօր կամ որեւէ ժամանակ ունեցած ելոյթ- ջին խորհուրդը:

կած չկայ , որ իւրաքանչիւր սփիւռքահայ, ներով բարձրաճայն ու աւելի յաճախ իր հո- ւրում, մանաւանդ իր հոգու ծալքերում, այս ամբ կրկնի փառատօնի մասնակից, ՍՍՀՄ ժո- ստիւտ, վստահելու բնմադրիչ-արուեստա- ղէ ծովչաքնանի հայրենական ու Խորհրդային ջինա-արուեստի մէջ մեծ անկիւնադարձ հան- ատաւէնի խորազիրը.

, ես եմ՝՝:

ա իսկապէս մենք ենք:

Ընդն այսօրն է անկասկած...

ՕԳՏԱԿԱՐԱՅԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ՀԵՏԵՒԵԼԻ ԲԱՌԵՐՆ ՈՒ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՄՄ – Վիճակահանութեան տոմս:

ի – Գետնի տակէն անցնող ուղի , ճամբայ assage, Unterführung):

ՇԱՓՄ – Թեկնածուի ընտրութեան համար ուած գայքար (օրինակ՝ նախագահական, վար- ափետական) :

ն – Հեռախօս (Telephone):

– Նպատակած ՝՝հեռու՝՝ եւ ՝՝տալ՝՝ բա- ղքէն, (Telex):

ՈՒՏՈՅ – Հեռատեսիլ, պատկերափիւռ անգլ. elevision):

– Նայծեան, վառող գործիք գերմ.(Feuerzeug):

ՅՅ – Արագընթաց (շոգեկառք,ելեկտրակառք) :

– Ապրանքի արտադրութեան մը գործարանա- ն նշանը (Marke):

– Յարկէ յարկ փոխադրատար գործիք գերմ. fzug), անգլ. (Elevator):

– Հողին տակէն անցնող ճամբայ (Tunel):

ՆԵՏՔԱՔԱՂԷՏԻ ԱՆՈՒՆ

ԴՐԱՄ՝ ԳԻՆԻՀ ՀԱՄԱՐ

12-րդ դարու վերջին եւ 13-րդ դարու սկիզբին Վրաստանի մէջ սկսեցան կտրել յատուկ չշաժեւ դրամներ՝ միայն գինի գնելու համար: Իսկ 19-րդ դարու 40-50 թուականներուն գերմանական պետու- թեան մէջ կտրեցին 2 թալեր արժողութեամբ դրամ- ներ , որոնք յայտնի էին ՝՝շամփայնի թալերներ՝՝ անունով: Իւրաքանչիւր այսպիսի թալերով հնարա- ւոր էր գնել երկու լիթրնոց շիշով շամփայն:

****

ՔՈՉՈՒՆՆԵՐԸ Ե՛Ւ ՕԳՆԵՆ ԲԱՒՇՆԵՐՈՒՆ

ԳԴՀ-ի մասնագէտներ կը հաստատեն , որ որոշ թռչուններ կրնան ժամանակին նախազգուշացնել մե- զի վրայ հասնող կրիմի համաճարակի մասին: Գի- տափորձերու ամբողջ շարքի մը հիման վրայ գիտնա- կանները բացայայտեցին, որ փետուրաւորները գրե- թէ մէկ շարաթ շուտ , քան մարդը , կը զգան այդ հիւանդութեան նշանները:Այդ բանը կ՛օգնէ բժիշկ- ներուն նախօրօք իմանալու մօտեցող հիւանդութեան մասին եւ ժեռնարկելու համապատասխան նախազգու- շական միջոցներ:

****

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՄԱՏԻՏՈՒՄ

Սովորական դպրոցական մատիտով կարելի է գծել 56 քիլոմեթր երկարութեան ուղիղ, չընդհատուող գիծ:

ՄԵՐ ՅՈՒՇԱՄԱՏԱՆԸ

Շարունակուած Գ. Էջէն

Գր. Պարուժ Հշխանեան: Մգաշանդէսը աւարտեցաւ Վի- ենայի Գաղութի երգչախումբի ելոյթով, ղեկավարու- թեամբ Օր. Նարինէ Սիմոնեանի, դաշնամուրի ընկերակ- ցութեամբ Օր. Լենա Քիւրքճեանի:

Ապրիլ 24, 1984

– Յուշահանդէս, կազմակերպուած Ուսանողական-Երիտա- սարդական Միութեան կողմէ , Ակումբի սրահին մէջ: Յայտագիրը կը բաղկանար ասմունքներէ, շառերէ, եր- գեցողութենէ, մոգական լսպտերի պատկերներու ցուցա- դրութենէ եւ մանաւանդ Ա. Անարոնեանի ՝՝Արիւնոտ թղթմոր՝՝ վէպէն կենդանի պատկերներու թատերական ներկայացումէ:

ՄԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՅԵՏԱԳԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵՄՆՔ

Պատրաստեց Ս. Պաղտոյեան

19 Յունուար

Հ.Բ.Ը. Միութեան Վիեննայի մասնաճիւղի տարեկան ընդհանուր ժողով: Վարչութիւնը ներկայացուց իր 1983 տարեշրջանի նիւթաքարոյական տեղեկագիրը, ապա տարեգրոյցի տիպի զրուցաց միութեան անդամներուն, որմէ նաեւ տեղեակ՝ ափար Ռոպերթ Ընտրեան ներկայացուց իր վարչութեան հրաժարականը՝ կանոնագրի համաձայն:

Նարճ դադարէ մը նաեւ վերսկսաւ ժողովը, ընտրելու համար 1984-ի վարչութիւնը: Առաջարկուեցաւ վերընտրել նոյն կազմը, զոր ստացաւ մեծամասնութեան ձայնութիւնը: Տիար Սեպուհ Պաղտոյեան, վարչութեան Բ. տեղապետը, խնդրեց իր հրաժարականը ընդունիլ, նկատի ունենալով իր այլ բազմազբաղ ազգային գործունէութիւնները: Նոր վարչական ընտրուեցաւ ափար Ջաւէն Մազաքեան:

14 Յունուար

Ընդհանուր զարգացման մրցում՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող. Երիտ. Միութեան կողմէ: Կը մասնակցէին 6 խմբակներ՝ 2 անձերէ կազմուած: Հարցումները տոնուած էին հայկական եւ համաշխարհային պատմութեան, գրականութեան, աշխարհագրութեան, երաժշտութեան մարզերէն: Բոլոր խմբակներն ալ կարող գրանուեցան պատասխանելու հարցերէն մեծ մասին: Հետաքրքրական էր տեսնել թէ մեր երիտասարդութիւնը բաւական հմուտ էր իր հայրենի պատմութեան եւ այլ տեղեկութիւններ մասին:

21 Յունուար

Դասախօսական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուս.Երիտ. Միութեան կողմէ, հայկական սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր պրն. Ստեփան Յովակիմեան՝ նիւթ ունենալով հայոց պատմութիւնը: Ան գնդմաններէն լեզուով եւ մզական լապտերի օգնութեամբ ներկայացուց հայկական պատմա-աշխարհագրական հանգրուանները: Ապա ներկաները ունկնդրեցին զանազան կտորներ կոմիտասեան գործերէն:

22 Յունուար

Դասախօսական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուստրօ-հայկական մշակ. Միութեան կողմէ, հայկական սրահին մէջ: Օրուայ դասախօսն էր փրոֆ. մակ. Հեյմուիլ Վայս՝ նիւթ ունենալով ''Քաղաքական-հասարակական եւ տնտեսական զարգացումը Ուստրիոյ մէջ Բ. Աշխարհամարտէն յետոյ'': Դասախօսը մանաւորապէս շեշտեց այդ յաջողութիւնները, որոնց շնորհիւ Ուստրիա կրցաւ այսքան կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ վերահաստատել եւ վերակազմել իր նոր պատմութիւնը:

28 Յունուար

Շարժապատկերի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուս.Երիտ. Միութեան կողմէ, Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան սրահին մէջ, ուր ցուցադրուեցաւ ''Մխիթար Սպարապետ'' հայկական ժապաւէնը:

3 - 12 Փետրուար

Նկարչական ցուցահանդէս պրն. Վիգէն Գույումճեանի գործերուն, կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ՝ միութեան սրահին մէջ: Ընթացքին յաջողութեամբ մը պսակուեցաւ երիտասարդ նկարիչին անդրանիկ ցուցահանդէսը եւ արժանացաւ այցելուներու եւ քննադատներու բարձր գնահատանքին:

4 Փետրուար

Ինմակահանդէս՝ կազմակերպուած Ուս. Երիտ.Միութեան կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ: Մասնակիցները ոչ մէկ չանք չէին խնայած ցոյց տալու իրենց լաւագոյն ծպտուելու կարողութիւնը: Շատ մտերմիկ եւ հաճելի մթնոլորտի մը մէջ ընտրուեցան երեք լաւագոյն ծպտուածները, որոնք պարգեւատրուեցան մրցանակներուն:

10 Փետրուար

Դասախօսական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ: Օրուայ բանախօսն էր գաղութիս հոգեւոր հովիւ Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան՝ նիւթ ունենալով ''Հայ եկեղեցւոյ դիրքը ընդհանուր քրիստոնէութեան մէջ-նմանութիւններ եւ տարբերութիւններ'': Հոգեւոր հայրը այս բանախօսութեամբ կը սկսէր աւանդական Մեծ Պահոց քանախօսութեանց շարքը կրօնական, եկեղեցական եւ պատմական նիւթերու շուրջ:

11 Փետրուար

Տիառընդառաջի խորոյկահանդէս ''Յովհաննէս Երիզ'' վարժարանի Ծնողական Որուրդի կողմէ կազմակերպուած, Ս.Հոփֆսիմէ եկեղեցւոյ բակին մէջ: Ներկաներուն նախ բացատրուեցաւ Տիառընդառաջի աւանդութեան իմաստը, որմէ նաեւ գաղութիս հոգեւոր հովիւ Հայր Մեսրոպ Ծ.Վրդ. Գրիգորեան կարդաց պահպանիչը: Ապա տեղի ունեցաւ աւանդական խորոյկահանդէսը:

Այս արարողութենէն նաեւ, Վիեննահայ Ուս.Երիտ.Միութիւնը կազմակերպած էր ''Տաք Շաչի'' երեկոյթ մը, ուր մատուցուեցան հայկական տոնմիկ շաչեր, ընկերակցութեամբ հայկական երաժշտութեան եւ շուրջպարերու:

Շար.ը յաջորդ թիւին մէջ

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Պատրաստեց՝ Ս. Պաղտոյեան

17 Փետրուար

Բանախօսական երեկոյթ կազմակերպուած Վիեննահայ Ընկերցողական Վարչութեան կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան՝ նիւթ ունենալով ''Հայ ընկերցող Սբ. պատարագը - իմաստը, մեկնաբանութիւնը եւ գործնական նարցեր'':

Նոյն երեկոյ, Մխիթարեան Համակիրներու Միութիւնը կազմակերպած էր դասախօսական երեկոյթ մը՝ միութեան սրահին մէջ: Օրուայ դասախօսն էր Գարիզէն պրն. Մարգ Նշանեան, զորս հիւրասէր կը գտնուէր Վիեննա, նիւթ ունենալով ''Սփիւռքահայ գրականութիւնը այսօր'': Դասախօսը ներկայացուց ներկայ սփիւռքահայ գրականութեան վիճակը, ի մասնաւորի ֆրանսահայ մտաւորականներու դերը այս ծիրէն ներս:

18 Փետրուար

Ընդունելութիւն՝ կազմակերպուած ''Արարատ-Վիեննա'' ֆութպոլի խումբին կողմէ: Խումբի պատասխանատուները տեղեկագրեցին ատուած աշխատանքներուն եւ կայանալիք յառաջիկայ մրցումներու մասին, ինչպէս նաեւ յայտնեցին իրենց երախտագիտութիւնն ու շնորհակալութիւնը խումբին հանդէպ եղած նիւթա-բարոյական օժանդակութեանց համար:

19 Փետրուար

Այցելութիւն Մխիթարեան Միաբանութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս. Երիտ. Միութեան կողմէ: Այցելուները առիթ ունեցան աւելի մօտէն ծանչնալու միաբաններու աշխարհը: Անոնք հմայուեցան քանգարանի եւ գրադարանի մոխ ու մանաւանդ՝ հայ մամուլի հազուագիւտ հատորներով դիտելով:

Հրաժեշտ առնէ առաջ այցելուները հիւրասիրուեցան Մխիթարեան աւանդական լիքէօրով:

24 Փետրուար

Տարեկան ընդհանուր ժողով՝ Վիեննահայ Ընկերցողական Վարչութեան ակումբի սրահին մէջ: Վարչութիւնը ներկայացուց 1983 տարեշրջանի իր նիւթա-բարոյական տեղեկագիրը, որմէ նաեւ առիթ տրուեցաւ հարցումներու եւ առաջարկութիւններու: Ժողովը աւարտեցաւ կոկիկ հիւրասիրութեամբ մը:

25 Փետրուար

Վարդանանց տօնակատարութիւն, կազմակերպուած Վիեննահայ Ընկերցողական Վարչութեան եւ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ Քալբինկհաուսի մեծ հանդիսասրահին մէջ: Հանդիսութեան բացումը կատարեց օր. Միլվա Գալստեան, որմէ նաեւ բանախօսեցին Տր. Վահան Յովակիմեան եւ պրն. Աստիկ Աստուածատուրեան: Անոնք եկան շեշտելու հայերու Վարդանանքէն ժառանգած յատկութիւնները ու զանոնք Սփիւռքի մէջ պահելու եւ զարգացնելու կարեւորութիւնը: Յայտագիրը շարունակուեցաւ Գարոյր Մնակի ''Առաջին Պատարագ''ով ներկայացուած Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան երգչախումբին կողմէ, մասնակցութեամբ ասմունքողներ օր. Էլլա Ասրեանի, պրն. Ռազմիկ Թամրազեանի, տիկ. Անդիկ Խաչիկի եւ պրն. Մանթան Յովակիմեանի: Փակման արարողութիւնը կատարեց գաղութիս հոգեւոր հովիւ Հայր Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան: Ան շեշտեց միասնականութեան, համագործակցութեան եւ միութեան կարեւորութիւնը եւ զակասը մեր յաջողութեան ճանապարհին իբր ընկերակիցներ: Հանդիսութիւնը աւարտեցաւ ազգային հիւրասիրութեամբ մը:

4 Մարտ

Փոքրերու Դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած ''Յովհաննէս Շիրազ'' վարժարանի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ: Տաքուկ խանդավառութեամբ եւ տարբեր դիմակներով ժպտուած երեխաները կը գուարճանային ու ալ աւելի կը գուարճացնէին իրենց ծնողները: Մանկական զաւեշտներով, շարժանկարներով եւ անուշեղէններով, ներկաները անցուցին հաճելի հնամիջօրէ մը:

5 Մարտ

Շարժապատկերի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ռուսական Ակումբին կողմէ ՄԱԿ-ի վիեննայի կեդրոնի սրահին մէջ: Ցուցադրուեցաւ Արամ Խաչատուրեանի ''Սպարտակ'' սոնդեազործութեան վրայ հիմնուած ժապաւէնը:

10 Մարտ

Ուրախ երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ: Ներկաները անցուցին հաճելի երեկոյ մը, հայկական եւ օտար երաժշտութեան մինոլորի մը մէջ, եւ համտեսեցին համադամ ճաշեր:

17 Մարտ

Շարժապատկերի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ: Ցուցադրուեցաւ ''Ընտանիք ոչխարը'' հայկական ժապաւէնը:

18 Մարտ

Դասախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերակցութեան կողմէ, հայկա-

Շար.ը տես նաեւ էջ 8

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵՆՔ

Շարունակուած Ը. Էջէն

կան Ակումբի սրահին մէջ: Հասախօսն էր Շարտարապետ Ռազմիկ Թամրազեան՝ նիւթ ունենալով ''Յովհաննէս Շիրազ'' եւ իր ստեղծագործութիւնները: Հասախօսը հայրենակիցներու փափաքին ընդառաջելով կը կրկնէր այս դասախօսութիւնը, զորս անգամ մը եւս ստեղծեց մեծ ոգեւորութիւն եւ արժանացաւ բարձր գնահատանքի: Ի միջի այլոց պէտք է աւելցնել որ մինչ այս երեկոյթը տեղի կ'ունենար, մեծ բանաստեղծը արդէն 3 օր առաջ իր մահկանացուն կնքած էր Երեւանի մէջ, թէեւ այդ մասին տակաւին ներկաները ոչինչ գիտէին:

24 Մարտ

Նարտի Մրցաշարք՝ կազմակերպուած Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ, մասնակցութեամբ 16 անհատներու:

25 Մարտ

Հասախօսական Երեկոյթ, կազմակերպուած Ււստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ Ակումբի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Դր. Օթթօ Եէրման՝ Վիեննայի Երկրաբանական հիմնարկութենէն, նիւթ ունենալով ''Երեւանեան Յուշեր'': Հասախօսը ներկայացուց իր տպաւորութիւնները ու յուշերը, մոգական լապտերի օգնութեամբ, Երեւան կատարած իր այցելութենէն:

30 Մարտ

Աւանդական Միջինքի Երեկոյթ, ''Յովհաննէս Շիրազ'' վարժարանի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ կազմակերպուած: Ներկաներուն հրամցուեցան Միջինքի աւանդական ճաշեր ու անուշեղէններ, հայկական երաժշտութեամբ յագեցած մթնոլորտի մը մէջ:

31 Մարտ

Հասախօսական Երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Ակումբի սրահին մէջ: Օրուայ դասախօսն էր Դր. Ղուսարդ Յովհաննէսեան, նիւթ ունենալով ''Հայ Դատը եւ Հայկական Հարցը Այսօր'': Հասախօսը ներկայացուց իր տեսակէտները Հայ Դատի առնչութեամբ, անդրադարձաւ մինչեւ օրս կատարուած աշխատանքներուն, ծրագրուած ու գործադրուելիք քայլերուն մասին: Ապա տեղի ունեցաւ կարծիքներու փոխանակում:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիար Արմենակ Աւագեան ու նրա զուսպերը Անահրանուշ, Մարկօ եւ Մեդա իրենց ընտանիքներով յայտնում են, որ առաջինի քրոջ ու մնացեալների հօրաքրոջ՝

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԱԻԱՆԵՍԵԱՆԻ (ծն. ՍԻԱԳԵԱՆ)

վերջերս Պարսկաստանում տեղի ունեցած ցաւալի մահուան առթիւ, Յունիսի 3-ին, Վիեննայի Ս. Հոգեփոխ եկեղեցում կատարել են

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

արարողութիւն՝ հանգուցեալի հոգու հանգստութեան համար:

Ի գիտութիւն ողբացեալի յիշատակը յարգողների:

****

Իր ողբացեալ քրոջ թանկագին յիշատակին տիար Արմենակ Աւագեան 1000 աւստրիական շիլլինգ է նուիրում ''ՀՐԱՅԻՐ''ի բարգաւաճման ֆոնտին:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Շարունակուած Ա. Էջէն

Հերոսամարտեր տուած այս ժողովուրդին խաղաղութիւն է պէտք:

Ու գործն է միայն առողջ ու ճիշդ դատողութեան լաւագոյն ապացոյցը:

Մոռնանք մեր տարակարծութիւնները՝ աւելի մեծի մէջ չ'իյնալու համար:

Պայքարինք մեր միջեւ որամ ու անհաղորդութիւն սերմանողներուն դէմ՝ սպասուած առաջ հունձքին հասնելու համար:

Ուղղենք մեր հայեացքները դէպի մեր փոքրիկ, այ հզօր հայրենիքի ներկան ու մեր հոգիներուն ծարաւ յագեցնենք անոր լոյս յորդող ակունքներէն:

Մենինք ժնդող, բարեկամ: Մենք քաջ ու պատմութեան խղդարկու չենք: Մենք քեզի հետ միասին մեր ժողովուրդի համախիւռքեան այս զորզոջան բարձրացողներն ենք, որուն կատարէն պիտի կրնանք տեսնել մեր ժողովուրդի ապագայի լայնարձակ ու պայծառ հորիզոնները...

Հոգեպարարական ժողովներ չեն վերադարձուիր

ՆԱՐԴԱՀ ԵՒ ՏԱՐԱԾՔ ՀՐԱՅԻՐ ԸԱԲԱՔԱԳԵՐՔ

Բաժանորդագին 1 տարի 840, 6 ամիս 450, 3 ամիս 240 աւստր.շիլլինգ
Ընտաւորման 1 տարի 130, 6 ամիս 70, 3 ամիս 40 գերմ. մարք:
Դրամական փոխանցումներու մեր հասցէն է.
CABV OS Kto. Nr. 0958-36565/01 - DK Kto. Nr. 0958-36565/00 A-1400 Vienna

"HRAIRK"
Armenische Kulturzeitung - Erscheinungsweise: Wöchentlich
Verlag-für den Inhalt verantwortlich: Siaouan S. Garabedian
Postfach 185, A-1220 W i e n - Austria, Tel: 0222/23-10-012
Druckerei Dellerfuhs - Siemensstrasse 162, A-1 2 2 0 Wien

Խմբագրութեան հասցէն եւ հեռաձայնի թիւը
''ՀՐԱՅԻՐ'' փոստարկղ 185, U-1220 Վիեննա, Աւստրիա
Հեռաձայն 0222/23-10-012" կ.ե. ժամը 2-4 եւ 6-8:

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

17 Փետրուար

Մխիթարեան Հաւաքիքներու Միութիւնը կազմակերպած էր գաստիճական երեկոյթ մը՝ Մխիթեան սրահին մէջ։ Օրուան գասախօսը էր Փարիզէն Գր. Մարք Նշանեանը, որ հիւրասէր կը կանուխէ Վիեննա, ներքի ունենալով՝ գրականական գրականութիւնը տալով։ Գասախօսը ներկայացուց Ներկայ ամիւսորական գրականութիւնն վիճակը, ի մասնաւորի Ֆրանսական մասնագիտութիւնները գնդը այս ծիրին ներս։

18 Փետրուար

Ընդհանուր ժողովի՝ կազմակերպուած «Մխիթարեան Վիեննա» Ֆութպոլի խումբին կողմէ։ Ներկայ պատասխանատուները տեղեկագրեցին տարուան աշխատանքներուն եւ ֆութպոլիչը յաջողիկ մրցումներուն մասին, ինչպէս նաեւ յաջողին իրենց երթեւեկութիւնն ու չնորհակալութիւնը հանդիպ հանդէս ներկայացնող ամենայն Միութեանց համար։

19 Փետրուար

Ակնկալութիւն Մխիթարեան Միաբանութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս. Երիտ. Միութեան կողմէ։ Ակնկալութիւնը տալի ունեցաւ ուշի մասն ճանչնալու միաբանութեան աշխարհը։ Ներկ համակրանքի քանդակագործի եւ գրագործի հետ ու մանաւանդ՝ հայ մամուլի հարցազրոյցները գիտելով։

Հրաժեշտ տալէ առաջ տղեկութիւնները հիւրասիրական Միխիթարեանի առանձնական լիճէնթալ։

24 Փետրուար

Տարեկան ընդհանուր ժողով՝ Վիեննահայ Երկրագործական Վարչութեան ակումբի սրահին մէջ։ Վարչութիւնը ներկայացուց 1983 տարեշրջանի իր գործունէութեան տեղեկագիրը, որմէ նաեւ տարի տրուեցաւ հարցազրոյցներու եւ առաջարկութիւններու։ Ժողովը աւարտեցաւ կոնիկ հիւրասիրութիւնով մը։

25 Փետրուար

Վարդանանց տաճկասացութիւն, կազմակերպած Վիեննահայ Երկրագործական Վարչութեան եւ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ Պոլիվինկհասած մեծ հանդիսասրահին մէջ։ Հանդիսութեան բացումը կատարեց Օր. Սիլվա Պալտոնան, որմէ նաեւ բանախօսեցին Եդր. Վահան Ծամկիմեան եւ Գր. Ասոլիկ Ասատուռեանը։ Անոնք նկատ չնչին հանգրան. Վարդանանցէն ժառանգած յատկութիւններն ու գանձը սերունդի մէջ պահելու եւ պահպանելու կարեւորութիւնը։ Յայտագիրը լրացուցած Գարդը Մեսրոպ վեհարանի պատասխանատու Նեղինայացած Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան երգչախումբին կողմէ, մանակցութեամբ ժամանցային Օր. Նյուս Ասոլիկ, Գր. Բադմի Թաղոյեանի, Տիկ. Անուշ Խաչիկի եւ Գր. Մոսինան Ծամկիմեանի։

Փակման տրտնջացութիւնը կատարեց գործիս Հոգեւոր Հովիւ Հոյր Մեսրոպ Ս. Վրդ. Պետիպեան։ Ան չնչանց միաբանականութեան, համագործակցութեան եւ միութեան կարեւորութիւնը։ Հանդիսութիւնը աւարտեցաւ սաճկի հիւրասիրութեամբ մը։

4 Մարտ

Փոքրիկ կիմակահանդէս՝ կազմակերպուած «Մամհանեան Շիրասը վարժարանի Ծնողական խորհուրդին կողմէ, ակումբի սրահին մէջ։ Տարուն հանգամանութեամբ եւ ասրերը գիմանելով նպատակ կատարեցին երգեց ծնողները։ Մանկական գանձանքով, շարժանկարներով եւ ուրուչնչներով։ Ներկաները անգոյացին հաճելի կիմիրնով մը։

5 Մարտ

Շաբաթագլուխի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ուսանող ակումբին կողմէ, Մանկ Վիեննայի հիգրոնի սրահին մէջ։ Մուզդրուկեան Ազգ Նուշագրանի «Ազատուկ» տանգագործութեան վրայ հիմնուած ժապաւէնը։

Ուրբաթ երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, ակումբի սրահին մէջ։ Ներկաները անգոյացին հաճելի երեկոյթ մը, հարկիսան եւ ասոր ժամանցային Միութեան մէջ մէջ, եւ համակրանքի համագամ հաշիւ։

ՍՈՓՈՒՀ ՊՂՏԱՏԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

17 ՄԱՐՏ

Շաբաթագլուխի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուսանողական – Երիտասարդական Միութեան կողմէ, ակումբի սրահին մէջ։ Ցայգյուքանգամ ընկերական ոգիով անցուած հաճելի ժամանցը։

18 ՄԱՐՏ

Գասախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Ասատուռ-Հայկական Մշակութային Ընկերակցութեան կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ։ Գասախօսը էր ճարտասանուհի Թագուհի Թամրազեանը, որ ունենալով Ցովհաննէս Նիւրացը եւ իր բազմազգութիւնները։ Գասախօսը հայրենակիցներու փափաքին ընդառաջելով կը կրկնէր այս դասախօսութիւնը, որ ազգամէ մը իւս տեղեկ մեծ ոգեւորութիւն ու սրտագնացութիւն գնահատանքի։ Ի միջի այլոց, պէտք է ուրախանալ թէ մինչ այս երեկոյթը տեղի կ'ունենար, մեծ բազմաստիճը արդէն երեք օր առաջ իր մանկնացուն կիմած էր երեսանի մէջ, թէեւ այդ մասին տակաւին ներկաները այնչ գիտէին։

25 ՄԱՐՏ

Գասախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Ասատուռ Հայկական Մշակութային Ընկերակցութեան կողմէ՝ ակումբի սրահին մէջ։ Օրուան դասախօսը էր Դր. Օթթօ Շերման՝ Վիեննայի Երկրագործական հիմնարկութենէն, ընդ ուրիշ՝ «Ցովհաննէս Նիւրացը եւ իր ժամանակը» խորագրեալ։ Գասախօսը ներկայացուց իր տպաւորութիւնները ու յուշերը, մտքական լուսանկարներ օգտուելով իր, երեսուն կոտորած իր այցելութենէն։

30 ՄԱՐՏ

Ասանգալան Միքիթի երեկոյթ, «Ցովհաննէս Նիւրացը» վարժարանի ծնողական հարուրդին կողմէ կազմակերպուած։ Նիրկանեռուն հրաւիրուածներ Միքիթի ասանգական ուշեր եւ ասուրելիներ, հայկական երաժշտութեամբ յագեցած հրճուրոյն մը մէջ։

ՀԱՅՈՑ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՎԻԵՆՆԱՀԱՑ ԿԵԱՆՔԻՆ

● Բանախոսական երեկոյի կազմակերպուած Վիեննահայ Ընկերակցական Կարգութեան կող մէ, հարկական սրահներ սրահին մէջ։ Օրուան գաւախօսն էր Հայր Մեսրոպ Ս. Վրդ. Գրիգորեան՝ նիւթ ունենալով «Հայ եկեղեցւոյ Սր. պատարագը -- իմաստը, մեկնութիւնն եւ գործնական տարբերը»։

Նոյն երեկոյ, Մխիթարեան Համակիրներու Միութիւնը կազ մակերպած էր գաւախօսական երեկոյթ մը՝ Միութեան սրահին մէջ։ Օրուայ գաւախօսն էր Փարիզէն Գր. Մարգ Նշանեան, որ հիւրացած կը գտնուէր Վիեննա, նիւթ ունենալով «Գիմիր-դրաշահ գրականութիւնը այսօր»։ Գաւախօսը ներկայացուց ներկայ պիւրոգրաշահ գրականութեան վիճակը, ի մասնաւորի գիմիր գիմիր-դրաշահ համառօտական նեղու գիմը այս թեմէն ներս։

● Ընդհանրութիւն՝ կազմակերպուած՝ «Արարատ - Վիեննա» գիմիրդրի խումբերն կողմէ։ Խումբի պատասխանատուները տեղեկացուցին ամբողջ աշխատանքներուն եւ կազմակերպութեան մասին, ինչպէս նաեւ յայտնեցին հրահանգներ եւ ընդհանրական գիմիրդրին խումբին հանդիպ եղած նեղութիւնները։ Ներկայ էին Վիեննայի գիմիրդրական ժողովներ։

● Աշխատութիւն Մխիթարեան Միաբանութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս. Երիտ. Միութեան կողմէ։ Աշխատութիւնը առիթ պիտի տայ ներկայ անդամներուն ծանօթանալ միաբանութեան աշխատութիւնը։ Ներկայ էին Հայր Մեսրոպ Ս. Վրդ. Գրիգորեան եւ Հայր Ներսէս Ս. Վրդ. Գրիգորեան։

● Գրքերու Գիմանախանձ՝ կազմակերպուած «Ցիմհանէ Երիտ. Վարժարանի Մեսրոպեան Հորդորներ կողմէ։ Ներկայ էին Տարուն գիմիրդրական ներկայացուցիչներ։ Ներկայ էին Տարուն գիմիրդրական ներկայացուցիչներ։

● Գարձուցապահերի հանդիպում կազմակերպուած Մխիթարեան Մատեան Ազգային Գազմակերպութեան կողմէ՝ Մեկի Վիեննայի կեդրոնի սրահին մէջ։ Ներկայացուցիչ Արամ Հայրապետեան «Պարտականութիւնները եւ իրաւունքները» գիմիրդրին վրայ հիմնուած ժողովներ։

● Գարձուցապահերի հանդիպում կազմակերպուած Ուսանող գահան - Գիրհայրապետական Միութեան կողմէ, Ներկայացուցիչ Արամ Հայրապետեան «Պարտականութիւնները եւ իրաւունքները» գիմիրդրին վրայ հիմնուած ժողովներ։

● Գաւախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Ուսանող - Հայ կանայք Միութեան Ընկերակցութեան կողմէ, Հարկական Սրահներ սրահին մէջ։ Գաւախօսն էր Հայր Մեսրոպ Ս. Վրդ. Գրիգորեան եւ Հայր Ներսէս Ս. Վրդ. Գրիգորեան։ Գաւախօսը հարցնականիքներու փափաքին բնագատելով կը կրկնէր այս գաւախօսութիւնը, որ անգամ մը եւս առիթ պիտի տայ ներկայ անդամներուն եւ ներկայացուցիչներուն ի միջի այլոց պէտք է աւելցնել որ մինչ այս երեկոյթը տեղի կ'ունենար, մեծ բանաւէճեր արձակ երեք որ առաջ իր մասնակցութիւնը կը գտնուէր Ներսէսեան մէջ։ Քէնց այդ մասին տեղեկութիւններ չունէր պիտի։

● Գաւախօսական երեկոյթ, կազմակերպուած Ուսանող - Հայ կանայք Միութեան Ընկերակցութեան կողմէ՝ Ակումբի սրահին մէջ։ Օրուան գաւախօսն էր Գոկտ. ՕՔՔօ Եէրման՝ Վիեննայի երկրագրական Համալսարանի Հայագիտութեան Ներկայացուցիչ։ Գաւախօսը ներկայացուց իր ուսումնասիրութիւնները ու յուշերը, ժողովի յայտնի տեղի ունեցաւ իր ելոյթներէն։

● Ուսանողական Միութիւնի եւ ընկերէ, «Ցիմհանէ Երիտ. վարժարանի Մեսրոպեան Հորդորին կողմէ կազմակերպուած Ներկայացուցիչ Հրաժարութեան մը ձէջ։

ARARAT
QUOTIDIEN ARMENIEN
B. P. 756 TEL. 292634
BEYROUTH - LIBAN

22.6.1984

ԱՐՄԵՆԻԱ

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՑՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Բաժինը կը վարէ Ս. ՊԱՂՏԻՍԵԱՆԸ

ՄԱՍ-ի նպատակն է ժողովուրդներու միջեւ ամրապնդել խաղաղութիւնը եւ ազատութիւնը, պետութիւններու միջեւ համագործակցութիւնը զարգացնելու նպատակով: Գաղափարն ու ծրագիրը առաջին անգամ առաջարկեց ԱՄՆի նախագահ Ռուզվելթը, 1942-ի Յունուար 1-ին Ուաշինկթընի մէջ տեղի ունեցող 26 հակահիթլերեան դաշնակից երկիրներու վերաժողովին ընթացքին: Բոլոր մասնակիցները, գլխաւորութեամբ ԱՄՆ-ի, ՍՍՀՄ-ի, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ներանայի առին իրենց համաձայնութիւնը, եւ յաջորդաբար տեղի ունեցող շարք մը ժողովներու ընթացքին պատրաստեցին ՄԱՍ-ի կանոնադրութիւնը: 1945-ի Յունիս 26-ին 50 հիմնադիր պետութիւններ ստորագրեցին այս նոր համաշխարհային կազմակերպութեան կանոնադրութիւնը, զոր ի զօրու եղաւ նոյն տարուայ Հոկտեմբերի 24-էն սկսեալ:

Այս թուականը ամէն տարի կը նշուի իբր ՄԱՍ-ի օր: ՄԱՍ-ի գլխաւոր 4 նպատակներն են.

1. Պահպանել համաշխարհային խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը:
2. Երկիրներու միջեւ ամրապնդել բարեկամութիւնն ու համերաշխութիւնը:
3. Իրագործել միջազգային համագործակցութիւն՝ տնտեսական, մշակութային եւ մարդասիրական հարցերու լուծման համար, ինչպէս նաեւ ճանաչում եւ յարգանք մարդկային իրաւունքներու եւ հիմնական ազատութեանց:
4. Ներդաշնակել վերոյիշեալ կէտերուն գործադրութիւնը զանազան ազգերու եւ պետութիւններու միջեւ:

ՄԱՍ-ի կանոնադիրը կը պարփակէ հետեւեալ սկզբունքները.

1. Բոլոր անդամ պետութիւնները իրաւահաւասար են:
2. Կը նախատեսուի միջազգային վէճերը միմիայն խաղաղ միջոցներով լուծել:
3. Միջազգային յարաբերութիւնները պէտք է ըլլան առանց քոնի ուժի եւ կամ սպառնալիքի:
4. Անդամ երկիրները պարտաւոր են չմիջամտել իրարու ներքին գործերուն:

ՄԱՍ-ի անդամ կրնան ընտրուիլ խաղաղասէր այն բոլոր պետութիւնները, որոնք ի վիճակի են, եւ նաեւ պարտաւոր, գործադրելու ՄԱՍ-ի կանոնադրութեան բոլոր պարտաւորութիւնները: Անդամակցութիւնը կ'որոշուի ''Ընդհանուր ժողով''ին կողմէ՝ ''Ապահովութեան Խորհուրդ''ին երաշխաւորութիւնը ստանալէ ետք: 1983-ի դնկեմբերի դրութեամբ ՄԱՍ-ի անդամ էին 157 պետութիւններ:

Որպէսզի կարելի ըլլայ ՄԱՍ-ի կանոնադրի յօդուածներու գործադրումը, կազմուած են 6 գործադիր մարմիններ, որոնք հետեւեալներն են.

ա. Ընդհանուր ժողովը:
բ. Ապահովութեան Խորհուրդը:
գ. Տնտեսական եւ ընկերային Խորհուրդը:
դ. Խնամակալական Խորհուրդը:
ե. Միջազգային դատարանը:
զ. Քարտուղարութիւնը:

Այս մարմիններու գործունէութեանց կազմակերպումը եւ գործադրումը կ'ամբողջացնեն ՄԱՍ-ի մասնագիտացած հաստատութիւնները ու հիմնարկները(տես տարեկան քրիստոնեական ծրագրային ուրուագիծը, առնուած Հայկական Սովետական Հանրագիտարանէն, հտ. 7, էջ 527):

ա. ''Ընդհանուր ժողով''ը կազմուած է բոլոր անդամ պետութիւններու ներկայացուցիչներէն, որոնք տարին մէկ անգամ կ'ունենան ընդհանուր ժողովներու շարք մը, զոր յայտնի է ,,հիմնական նստաշրջան''անուանումով: Անյետաձգելի դէպքերու քերումով կրնան տեղի ունենալ նաեւ յատկացեալ նստաշրջաններ, որոնք սովորաբար կը կոչուին ''արտակարգ նստաշրջաններ'': Գործնականին մէջ,սակայն,այս ''ժողով''ը կամ''մար-

ԲԱՌԵՐՆ ՈՒ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՕԳՏԱԳՈՐԾԵՑԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ՀԵՏԵՒԱԼ

ԱՂԻՒՍԱՆ – Հաշուեփոխակ, քիւերու շարք:
ԻՆՔՆՈՒԻՍ – Ինքնավարժ, ինքզինքը կրթած:
ԼԱՒԱԳՈՐ – Լման իրաւասութիւններով օժտուած (ներկայացուցիչ):
ԽՑՏՈՒՏԻՆ – Շատ զոյներով զարդարուն, խայտաբղետ:
ՆԱՀԱՊԱՆ – Նարզախօս, ընաբան:
ՇԻՆԱՀԵՐ – Կարմիր մազով:
ՇՔԱՐ – Մնզոյր, դէմքի արդուզարդ՝ ներկ:
ՀԵՌՈՒՏԻՉ – Տարցնող գործիք (էլեքտրական, կեդրոնական):
ՀԵՌՈՒՏՈՒՄ – Տաքացում (Heizung):
ՀԵՐՄՕՆ – Տար կամ պղպ պահող աման (քերմոս):
ՎԻԶԱ – Վիզա, զէշութիւն:
ՏՈՄՍ – Քարտ, գրուած կամ տպագրուած թղթիկ (Ticket), կարճ գրութիւն, երկտող:
ՏՈՒՄՍԱԿ – Մանելու իրաւունք առուղ քարտ, վճարահանութեան առմա:
ՓՈՒՇԻԿ – Պղպէկ (պլոն):

մին՝՛ը ունի նուազ գործադրելի իրաւասութիւններ:

Բ. ՛՛Ազահովութեան Խորհուրդ՛՛ը կազմուած է հինգ ՛՛մեծ՝՛՛ ժողովրդային Ձինաստան, Նրանս, Մեծն Բրիտանիա, ԱՄՆ եւ ՍՍՀՄ, որոնք կը վայելեն՛՛վէթօ՛՛ի (արգիլելու) իրաւունք եւ 10 ընտրեալ անդամներէ: Նպատակն է ապահովել եւ պահպանել համաշխարհային խաղաղութիւնը, որուն համար ունի յատուկ լիազօրութիւններ: Գործնականին մէջ, տակտիկ, առաջարկներուն եւ հրահանգներուն մեծ մասը գաղտագործուած է ձախողութեան՝ մեծ ազդակ երկրի մը վէթօ-ին պատճառաւ:

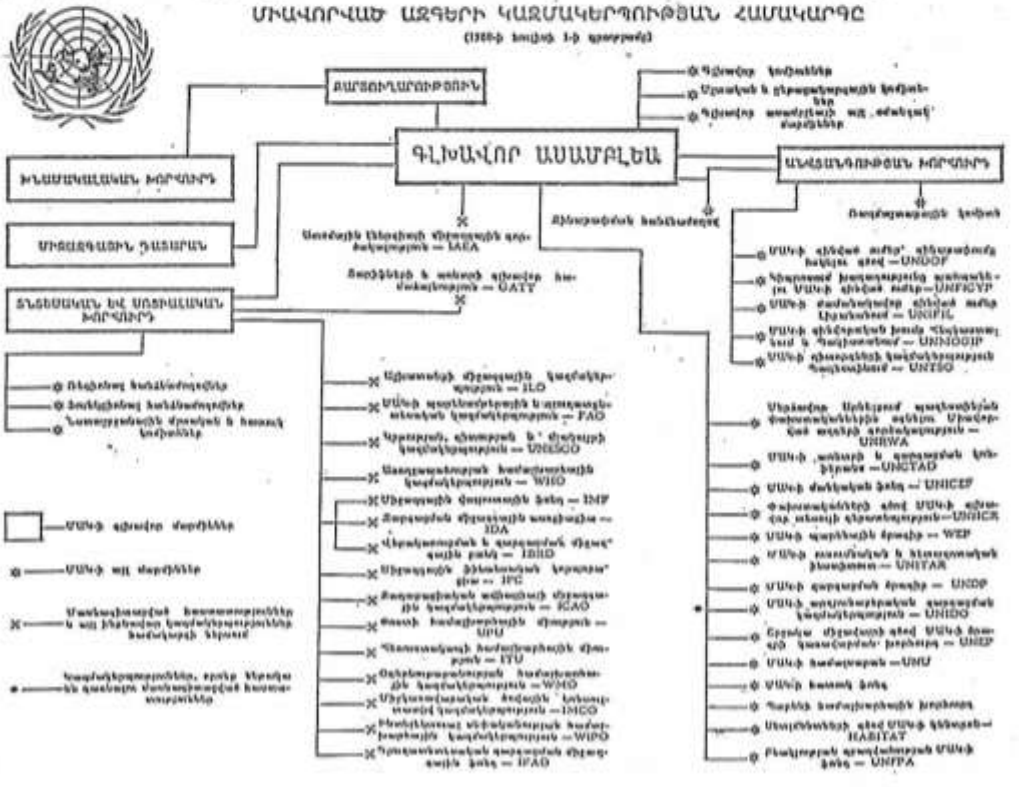
Գ. ՛՛Տնտեսական եւ Ընկերային Խորհուրդ՛՛ին մաս կը կազմեն 27 ընտրեալ անդամներ: Նպատակն է հետաքրքրել ոչ քաղաքական հարցեր, անօրինել մասնագիտացած հաստատութիւններու ծրագիրները, ինչպէս նաեւ զանազան ընկերային մարմիններու գործունէութիւնը (օրինակ մանուկներու, գաղթականներու եւ մարդկային իրաւունքներու):

Դ. ՛՛Խնամակալական Խորհուրդ՛՛ին նպատակն է կառավարել եւ անօրինել գրաւուած կամ կիսանկախ շրջանակներու եւ երկիրներու խնամակալութիւնը, մինչեւ հարցին արդար լուծում մը գտնելը:

Ե. ՛՛Միջազգային Դատարան՛՛ը կազմուած է 15 դատաւորներէ, որոնք կ՛ընտրուին 9 տարուայ շրջանի մը համար՝ յաջորդաբար ՛՛Ընդհանուր ժողով՛՛ին եւ ՛՛Ապահովութեան Խորհուրդ՛՛ին կողմէ: Նպատակն է քննել եւ դատել միջազգային օրինական խնդիրները, վէճեր եւ այլ հարցեր:

Զ. ՄԱՀ-ի ՛՛ Քարտուղարութիւն՛՛ը վերահսկել 5 մարմիններուն գործունէութեանց եւ կեդրոնած տրտումներուն գործադրութիւնը ապահովող վարչական եւ կազմակերպչական մարմինն է: Գլխաւոր գաղտնատուն է ընդհանուր քարտուղարը, որ կ՛ընտրուի հինգ տարուայ շրջանի մը համար՝ ՛՛Ընդհանուր ժողով՛՛ին ու ՛՛Ապահովութեան Խորհուրդ՛՛ին յանձնարարականով: 1946էն ի վեր Ընդհանուր Քարտուղարներ եղած են Բրիկվը Լի (Նորուէկ), Տակ Համըրշոլտ (Շուէտ), Ու. Քան (Չուրմա), Քուրտ Վալտհայմ (Աւստրիա) եւ ներկայիս՝ Ժաւիր Փէրէզ տէ Քուէլար (Պերու):

ՄԱՀ-ի տարբեր կեդրոններուն մէջ (գլխաւորներն են Նիւ Եորք, Ժընեւ եւ Վիեննա) ներկայիս կը պաշտօնավարեն 16.000 պաշտօնեաներ՝ 150 երկիրներէ: Պաշտօնական լեզուներն են. անգլիերէն, ֆրանսերէն, Ձինարէն, Ռուսերէն, Սպաներէն եւ արաբերէն:

[illegible] ՄԻԱՑՅԱԼ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ (ՄԱԿ)

ՄԱԿի նպատակն է ժողովուրդներու մէջեւ ամբողջական խաղաղութիւնը եւ ազատասիրութիւնը, պետութիւններու մէջ համագործակցութիւնը զարգացնելու նպատակով: Գաղափարը ծագեցաւ առաջին անգամ աստիճանից Վ. Նահանգներու նախագահ Ֆ. Ռուզվելտէն, 1942ի Յունուարի 1ին, Վաշինգթընի մէջ ստորագրուած Ազգերու Միացեալ Յայտարարագրին մէջ, ուր 26 հոգիներ ներկայացուցին իրենց կառավարութիւնները: Յետագայ Մոսկուայի, Թեհրանի եւ Եալթայի խորհրդաժողովներուն մէջ, ուր Ռուզվելտ, Չերչիլ եւ Ստալին ներկայ գտնուեցան, ՄԱԿի կանոնադրութիւնը: 1945ի Յունիս 26ին 50 հիմնադիր պետութիւններ ստորագրեցին այս նոր համաշխարհային կազմակերպութեան կանոնադրութիւնը, որ ի գործ դրաւ Յոկտեմբերի 24ին հետեւեալ 29 անդամներով:

Այս քաղաքներ ամէնն առաջ կը նշանակեն իրենց ՄԱԿի անդամակցութեան ժամանակ ստորագրած կանոնադրութիւնները:

1 – Պահպանել համաշխարհային խաղաղութիւնն ու անվտանգութիւնը:

2 – Զարգացնել ժողովուրդներու բարեկամական յարաբերութիւնները:

3 – Խթանել ժողովուրդներու համագործակցութիւնը տնտեսական, մշակութային եւ մարդասիրական հարցերու լուծման համար, ինչպէս նաեւ, համաշխարհային խորհրդակցութեան կեդրոն մը հանդիսանալու եւ նպատակներու իրագործման:

4 – Ներդաշնակել միջոցներ կիրառելու գործողութիւնները ընդհանուր նպատակներու ուղղութեամբ:

ՄԱԿի կանոնադրութիւնը կը պարունակէ հետեւեալ սկզբունքները:

1 – Բոլոր անդամ պետութիւնները իրենց ինքնուրոյնութեան եւ ինքնիշխանութեան հաւասար իրաւունքներ ունին:

2 – Կը նախատեսուի ժողովրդական ընտրութեամբ ընտրուած ժողովրդական ներկայացուցչական մարմին մը:

3 – Անդամ պետութիւնները պարտաւոր են ՄԱԿի կանոնադրութեան համաձայն իրենց միջազգային վէճերը խաղաղական միջոցներով լուծել:

4 – Անդամ պետութիւնները պարտաւոր են չմիջամտել իրենց ներքին գործերուն:

ՄԱԿի անդամ կրնան դառնալ խաղաղասէր այն պետութիւնները, որոնք կ՚ընդունին եւ կը կատարեն ՄԱԿի կանոնադրութեան իրենց պարտաւորութիւնները: Անդամակցութիւնը կ՚որոշուի Ընդհանուր ժողովի կողմէ՝ Անվտանգութեան Խորհուրդին երաշխաւորութեամբ: 1982ի Դեկտեմբերի դրութեամբ ՄԱԿի անդամ էին 157 պետութիւններ:

Որպէսզի կարելի ըլլայ ՄԱԿի կանոնադրի յարգումը գործադրութեան, կազմուած են 6 գործադիր մարմիններ, հետեւեալները են.

ա) Ընդհանուր ժողովը:

բ) Անվտանգութեան Խորհուրդը:

գ) Տնտեսական եւ ընկերային խորհուրդը:

դ) Հոգաբարձական խորհուրդը:

ե) Միջազգային դատարանը:

զ) Քարտուղարութիւնը:

Այս մարմիններու գործունէութեանց կազմակերպումը եւ գործադրումը կ՚ուժադրուկացնեն ՄԱԿի մասնագիտացած հաստատութիւնները եւ հիմնադրիները (տես այս մասին Թրագրութեան պատմութիւնը, տրուած Հոլիկեան Մանուկեան հատորին մէջ, հատ. Է, էջ 527):

1 – Ընդհանուր ժողովը կազմուած է բոլոր անդամ պետութիւններու ներկայացուցիչներէն, որոնք տարին մէկ անգամ կ՚հանդիսանան ժողովներու չորս մը, որ յատկապէս հիմնադրուած նամակներով: Միքսաժողովի դէպքերու բերումով կրնան անոր հանդիսանալ նաեւ յատկապէս հրաւիրուած նամակներ, որոնք ամփոփուած կը հնչուին տարեկան նամակներու մէջ: Որոշումները կ՚առնուին, ամէն մէկ մասնակցի համար մէկ ձայնով: Որոշումները ունին միայն առաջարկի իրաւասութիւններ:

2 – Ապահովութեան Խորհուրդը կազմուած է հինգ մշտական անդամներէ՝ Չինաստան, Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա, Միացեալ Նահանգներ եւ Խ. Միութիւն, որոնք կը մնային հիմնական (արտօնեալ) իրաւունք եւ տասը ընտրական անդամներէ: Նախատեսի է ապահովել եւ պահպանել համաշխարհային խաղաղութիւնը, որուն համար անոր յատուկ լիազօրութիւններ: Որոշումներուն մէջ, ամենայն, ամենաբնականն եւ առաջնահերթ ձեւ մասը պահպանուած է մասնակցութեան՝ մասնաւոր անդամ երկրի մը վճիռին պատասխանատուութեան:

3 – Տնտեսական եւ ընկերային խորհուրդին մաս կը կազմեն 27 ընտրական անդամներ: Նպատակն է հետազոտել ոչ քաղաքական հարցեր, անդրադարձ ժամանակաշրջանի հաստատութիւններու գործունէութիւններուն, բնագիտական գիտութիւններու գործունէութիւններ (օրինակ՝ Մանուկեան, Քաղաքակրթութեան եւ Մարդկային իրաւունքներու):

4 – Հոգաբարձական խորհուրդին նպատակն է հսկողութիւն անարձակ պրոտեստ իրաւունքներու հանձնարարութիւններ, մինչեւ Տարածքային ազատ ժամանակ:

5 – Միջազգային դատարանը կազմուած է 15 դատաւորներէ, որոնք կ՚ընտրուին 9 տարուան չրջանի մը համար՝ յատկապէս Ընդհանուր ժողովին եւ Ապահովութեան Խորհուրդին կողմէ: Նպատակն է քննել եւ դատել միջազգային օրէնսդրական խնդիրները, վէճերը եւ այլ հարցեր:

6 – ՄԱԿի Քարտուղարութիւնը վերահսկելու հինգ մարմիններուն գործունէութեանց եւ կազմակերպութեան գործադրութիւնը ապահովելու համար: Քարտուղարութիւնը կ՚ղեկավարէ Գլխաւոր Քարտուղարը, որ կ՚ընտրուի հինգ տարուան չրջանի մը համար՝ Ընդհանուր ժողովին եւ Ապահովութեան Խորհուրդին յանձնարարականով: 1946ի ի վեր գնդ. քարտուղարներ եղած են Թրիկվի Լի (Նորվեկիա), Տաք Համարշոլտ (Շուէտ), Ու Թան (Պուրմա), Քուրթ Վալտոյմ (Աւստրիա) եւ Ներկայիս՝ Պերէզ Տը Քուէյար (Պերու):

ՄԱԿի ամբողջ կեդրոնները մէջ (պետարարներն են Նիւ Եորք, Ժընեւ եւ Վիեննա) ներկայիս կը պաշտամունքին 16,000 պաշտաւնեաներ՝ 150 երկիրներէ: Պաշտաւնական լեզուներն են՝ անգլերէն, ֆրանսերէն, չինարէն, ռուսերէն, սպաներէն եւ արաբերէն:

ՍԵՊՈՒՀ ԿԱՂՑՈՑԵԱՆ

(Վիեննա)

ԻՆՉ Է ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ (ՄԱԿ)

ՄԱԿի նպատակն է ժողովուրդներու միջեւ ամրապնդել խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնը, պատերազմներու միջեւ համագործակցութիւնը զարգացնելու նպատակով։ Կազմակերպութեան ստեղծումը յայտարարեց Մ. Նահանգներու նախագահ Ֆ. Ռուզվելթ, 1942–ի Յունուար 1–ի, Վաշինկթընի մէջ տեղի ունեցած 26 հակահիտլերեան դաշնակից երկիրներու վեհաժողովին ընթացքին։ Բոլոր մասնակիցները, գլխաւորութեամբ Մ. Նահանգներու, Մ. Մեծ Բրիտանիոյ եւ Ցրաստանի ստորագրեցին այս նոր համաշխարհային կազմակերպութեան կանոնադրութիւնը, որ ի զօրու եղաւ նոյն տարուան Հոկտեմբերի 24–ին սկսեալ։

Այս թուականը ամէն տարի կը նշանակէ իբրեւ ՄԱԿի օր։ ՄԱԿի գլխաւոր 4 նպատակներն են։

1– Պահպանել համաշխարհային խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը։

2 – Երկիրներու միջեւ ամրապնդել բարեկամութիւն ու համերաշխութիւնը։

3 – Իրագործել միջազգային համագործակցութիւն՝ անհատական, մշակութային եւ մարդասիրական հարցերու լուծման համար, ինչպէս նաեւ հաստատուն եւ յարգանք մարդկային իրաւունքներու եւ հիմնական ազատութեանց։

4.– Ներդաշնակել վերոյիշեալ կէտերուն գործադրութիւնը զանազան ազգերու եւ պետութիւններու միջեւ։

ՄԱԿի կանոնադիրը կը տարբերակէ հետեւեալ սկզբունքները.

1 – Բոլոր անդամ պետութիւնները իրաւահաւասար են։

2 – Կը նախատեսուի միջազգային վէճերը միմիայն խաղաղ միջոցներով լուծել։

3 – Միջազգային յարաբերութիւնները պէտք է [illegible]

4 – Անդամ երկիրները պատասխան են [illegible]

ՄԱԿի անդամ կրնան ընդունիլ խաղաղասէր այն բոլոր պետութիւնները, որոնք ի վիճակի են, եւ նաեւ պատրաստ, գործադրելու ՄԱԿի կանոնադրութեան բոլոր պարտաւորութիւնները։ Անդամակցութիւնը կ'որոշուի Ընդհանուր ժողովին կողմէ՝ Անվտանգութեան Խորհուրդին երաշխաւորութիւնը առնելէ ետք։ 1983ի Դեկտեմբերի դրութեամբ ՄԱԿի անդամ էին 157 պետութիւններ։

Որպէսզի կարելի ըլլայ ՄԱԿի կանոնադրի յօդուածներու գործադրութիւնը, կազմուած են 6 գործադիր մարմիններ, որոնք հետեւեալներն են.

ա) Ընդհանուր ժողովը։

բ) Ապահովութեան Խորհուրդը։

գ) Տնտեսական եւ ընկերային խորհուրդը։

դ) Խնամակալութեան խորհուրդը։

ե) Միջազգային գատարանը։

զ) Քարտուղարութիւնը։

Այս մարմիններու գործունէութեանց կազմակերպումը եւ գործադրումը կ'ապահովեն ՄԱԿի մասնագիտացած հաստատութիւնները ու հիմնարկները (անոնց մասին ծրագրային ուրուագիծ տրուած, Հայկական Սովետական Հանրագիտարանին մէջ, հտ. 7, էջ 527)։

1 – «Ընդհանուր ժողովը կազմուած է բոլոր անդամ պետութիւններու ներկայացուցիչներէն, որոնք տարին մէկ անգամ կ'ունենան ընդհանուր ժողովներու չարք մը, զոր յայտնի է «հիմնական նստաշրջան» անուանումով։ Անյետաձգելի դէպքերու կրնան տեղի ունենալ նաեւ յատկապէս նստաշրջաններ, որոնք սովորաբար կը կոչուին «արտակարգ նստաշրջաններ»։ Գործնականին մէջ, այս «ժողովը կամ «մարմինը ունի նաեւ գործադրելի իրաւասութիւններ։

2 – «Ապահովութեան Խորհուրդը կազմուած է հինգ «մնայուն» ժողովրդային Ձինուածաւոր, Մեծն Բրիտանիա, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ եւ Մ. Մրուքեան, որոնք կը վայելեն «վեթօ (արգիլելու) իրաւունք եւ տասը քաղաքական հանրութեան կողմէ ընտրուած անդամներէ։ Նպատակն է ապահովել եւ պահպանել համաշխարհային խաղաղութիւնը, որուն համար ունի յատուկ լիազօրութիւններ։ Գործնականին մէջ, ասոնք առաջնորդուած են որոշումներու մեծ մասը դատապարտուած է ձախողութեան՝ մնայուն անդամ երկրի մը վիթօ–ին պատճառաւ։

3 – «Տնտեսական եւ ընկերային խորհուրդը ժողովը կը կազմեն 27 ընտրուող անդամներէ։ Նպատակն է հետապնդել ոչ քաղաքական հարցեր, այնպիսիք մասնագիտացած հաստատութիւններու գործիչներու, ինչպէս նաեւ զանազան ընկերային մարմիններու գործունէութիւնը (օրինակ Մանուկներու, Կանանց եւ Մարդկային Իրաւունքներու)։

4 – «Խնամակալական խորհուրդին նպատակն է կատարելագործել անոնցմէ գաւառած կամ կիսատ չքմաններու եւ երկիրներու խնամակալութիւնը, մինչեւ հարցին արդար լուծում մը գտնելը։

5 – «Միջազգային գատարանը կազմուած է 15 գատաւորներէ, որոնք կ'ընտրուին 9 տարուան չքմաղ մը համար՝ յաջորդարար «Ընդհանուր ժողովի եւ «Ապահովութեան Խորհուրդին կողմէ։ Նպատակն է քննել եւ գատել միջազգային օրինական խնդիրները, վէճերու եւ այլ հարցեր։

6 – ՄԱԿի «Քարտուղարութիւնը վերաբերում հինգ մարմիններուն գործունէութեանց եւ կատարում որոշումներուն գործադրութիւնը ապահովող միջոցական եւ կազմակերպչական մարմինն է։ Գլխաւոր պատասխանատուն է ընդհանուր քարտուղարը, որ կ'ընտրուի հինգ տարուան չքմաղ մը համար՝ «Ընդհանուր ժողովին եւ «Ապահովութեան Խորհուրդին յանձնարարականով։ 1946ին ի վեր ընդհ. քարտուղարներ նշած են Թրիգվի Լի (Նորվեկիա), Տագ Համարշոլտ (Շուէտ), Ու. Թան (Պուրմա), Քուրթ Վալտհայմ (Աւստրիա) եւ ներկայիս՝ Ժաւիէ Փերէս տը Քուէյար (Փերու)։

ՄԱԿի տարբեր կեդրոններուն մէջ (գլխաւորներէն են Նիւ Եորք, Ժընեւ եւ Վիեննա) ներկայիս կը պարապատասխանաւոր են 16.000 պաշտօնեաներ՝ 150 երկիրներէ։ Պաշտօնական լեզուներն են. անգլերէն, ֆրանսերէն, իսպաներէն, ռուսերէն, արաբերէն եւ չինարէն։

ՍԵՊՈՒՀ ԳԱԼՏՍԹԵԱՆ

6.7.1984

ՀԱՅ ԳԱՂԹՈՒԽՏԻ ՏԱՆ ՍԻՒԵՐԸ

Գրեց՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Բոլորս ալ կը հպարտանանք եւ օտարներուն ալ անընդհատ կը խօսինք հայ պանդուխտի տան սիւներուն մասին, որոնք են՝ եկեղեցին, դպրոցը, ակումբն ու մամուլը: Թէ հայ պանդուխտը ինքզինք ապրեցնել կը զգայ միմիայն այս սիւներով կառուցուած տաւնին մէջ: Յաջորդող տողերուն մէջ պիտի փորձենք զննել ու վերլուծել պանդուխտի տան այս չորս սիւներուն ներկայ վիճակն ու տակաւնութիւնը: Պէտք է նշել անկասկած թէ այս սիւները, երեւութապէս իրարմէ անկախ, ուղղակի կամ անուղղակի կերպով նեցուկ կամ պատուհաս կրնան դառնալ իրարու: Նախ, այս քննարկումը չի ներփակեր սփիւռքի այն գաղութները, որոնք քաղաքական գանազան տազնապներու պատճառով ստեղծուած զոյավիճակին հարկադրման տակ, բոլորովին տարբեր կերպուածքի ու կապուածութիւն մը ունին այս սիւներուն հանդէպ: Օրինակ՝ Լիբանանի, Պարսկաստանի եւ կամ Թուրքիոյ գաղութները:

ԵԿԵՂԵՑԻ

Հակառակ գաղութներու զնրմարդկային ծիւզերուն, անսահման զոհողութիւններուն, վճռական ՚՚շանթերուն, հայկական եկեղեցին իբր կրօնական հաստատութիւն, ինչպէս կարգ մը օտար եկեղեցիներ, ինքզինք կը զտնէ տեղբայլի մէջ: Պատճառներէն մի քանին կարելի է քննել հետեւեալ ձեւով.

1. Հայ Նոր սերունդը, օտար սերունդներու նման, սկսած է իր հետաքրքրութիւնը շեղել քրիստոնէութենէն՝ դէպի ոչ կրօնական հետաքրքրութիւններ:

2. Գաղութներու անդամները ալ յոգնած եւ ծանծրացած են քեմական անվերջ վէճերու ականջ ու ուշադրութիւն դարձնելէ:

3. Նարդ մը գաղութներու մէջ, քէ հոգեւոր հովիւը եւ քէ եկեղեցին, կը վայելեն այս կամ այն հայկական կուսակցութեան ՚՚հովանաւորութիւնը՚՚, զոր իր դրական կողմերու կողքին ունի նաեւ շատ մը ժխտական կողմեր, մանաւանդ, երբ գաղութներէն ներս կան մէկէ աւելի կուսակցական տարածուած ու կազմակերպուած հոսանքներ:

4. Որոշ գաղութներու հոգեւոր հովիւները ժամանակի ընթացքին ու պայմաններու բերմամբ աւելի քիչ կը զբաղին ու կը պարապին գաղութի անդամներու կրօնա-դաստիարակչական կարիքներով, մինչ օտար եկեղեցիներու մէջ օրէ օր կը խորանայ եւ կ՚ընդլայնի հոգեւոր հովիւի խաղացած հոգեբանական դերը՝ անդամները նկինեցիին մօտեցնելու եւ կապելու մէջ: Այլ խօսքով, հայ եկեղեցականը կորիզն է այս ելեւէջին ու ղրական կամ ժխտական յեղաշրջման:

5. Որոշ գաղութները միշտ հմուտ են հոգեւոր հովիւին համար ստեղծելու անկարելի եւ անտանելի մթնոլորտ մը: Հայ կղերականը եթէ տեղի տայ քաղաքական մարմիններու ՚՚հրահանգներուն՚՚, զինքը կը դարձնեն իրենց պահանջներուն ու քմահաճութիւններուն ծառան: Իսկ եթէ պատահի որ կղերականը տեղի չտայ այս ձեւի գործակցութեան ոճին եւ ուզէ իր տեսակէտները բանեցնել, այն ատեն ամէն ջանք կը թափուի որ ան փոխարինուի: Ու կը մոռցուի յաճախ գործակցութեան սըրբազան ու հիմնական նպատակը: Անել վիճակ:

6. Անշուշտ այս բոլորի կողքին պէտք չէ մոռնալ նաեւ կարգ մը գաղութներու մէջ տիրող աննորդաշնակ մթնոլորտը առաքելական, կաթոլիկէ կամ քողարկեալ հայ համայնքներուն միջեւ:

ԴՊՐՈՑ

Վերջին տարիներուն այս սիւնը կը քուէի ըլլալ օրըստօրէ ամրացող վիճակի մը մէջ: Ամէնէն փոքրաթիւ գաղութն անգամ ունի, կամ կը ջանայ ունենալ, շաբաթօրեայ կամ կիրակնօրեայ դպրոց մը: Եւ սակայն, հակառակ իրենց հայագիտակցութեան, շատ մը ծնողներ կը նախընտրեն իրենց զաւակներուն տալ օտար, ՚՚աւելի արդիական՚՚ արեւմտեան կրթութիւն: Չէ՞ որ հայկականը հինցած, աւանդական, յոգնեցուցիչ եւ ծանծրացուցիչ ձեւով է: Իսկ հայկական դպրոցի պատասխանատուները այդ վիհը կը խորացնեն շարք մը հիմնական վրիպումներով: Օրինակ.

1. Ազգային վարժարաններու տակերը օտար համայնքներու եւ կամ կառավարական վարժարաններու տակերէն շատ աւելի բարձր են:

2. Հայերէն լեզուի, գրականութեան եւ հայոց պատմութեան դասատուները նիւթապէս շատ աւելի քիչ կը վարձատրուին, քան այլ ծիւղերու կամ նիւթերու ուսուցիչները:

3. Հայանպաստ, կարող եւ գիտակից դասատու ըլլալը այնքան կարեւոր առնելներ չեն, որքան այդ դպրոցը հովանաւորող քեմի կամ հոսանքի գաղափարախօսութեան դասընթացքէն վկայուած ըլլալը:

4. Ընդհանրապէս շատ մը ուսուցիչներ հասած են այն վիճակին ուր իրենց համար ՚՚հայ ուսուցիչ՚՚ ըլլալը այլեւս նուիրական, սրբազան, հայրենասիրական առաքելութիւն մը չէ, այլ պարզապէս հացի մամբայ:

Շար.ը տես նաեւ էջ 6

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԽՏՈՒ...

Նախկին հակայ որ անոնց մեծ մասը անշուշտ իր մէջ ունի հայրենասիրութեան խմորը, եւ սակայն ''պարագաներու ընդմէջ'' սահպուած են շեղիլ գործէն եւ ուսուցանել մակերեսային մօտեցումով:

ԱՆՀՈՒՄԸ

Ակումբ բառը կը խորհրդանշէ շատ մը իմաստներ. օրինակ՝ կուսակցական, եկեղեցական, մշակութային, հայրենակցական, բարեգործական, ուսանողական, երիտասարդական, մարզական եւ այլ հաւաքատեղիներ: Այստեղ սակայն, քոյլ առէք, մեր քննարկումը կեդրոնացնել ''հայկական ակումբ'' իմաստի ''միութիւն'' հասկացողութեան վրայ:

Հակառակ իր ունեցած ղրական եւ շինիչ շատ մը կողմերուն, ժամ-ալ ակումբներ հիմնելու հնւանդութիւնը ունի իր ժխտական եւ ժամանակի ընթացքին աւերիչ ազդեցութիւն ձգող կողմերը:

1. Որեւէ ակումբի մէջ գործող անդամներուն միջեւ ծագած փոքր անհամաձայնութիւն մը անմիջապէս դուռ կը բանայ անհամաձայն խմբակին կողմէ նոր ակումբ մը հիմնելու, որպէսզի ամէն խմբակ աշխատանքը տանի իր ''ճիշդ'' ձեւով: Եւ ահա կը տեսրանան ընդհանրապէս քէ հին եւ քէ նոր ակումբները:

2. Անշուշտ, մեր ակումբները մեծ մասամբ ունին իրենց իրարմէ տարբեր ծրագիր-կանոնագիրներն ու աշխատանքային ուղիները: Բայց եւ այնպէս, մանաւանդ փոքր գաղութներու մէջ գործող ակումբները, այսօր ընդհանրապէս կը ձեռնարկեն ու կ'աշխատին նոյնանմանն: Երկուստէք կը վայելեն գաղութի նոյն անդամներուն ու հանրութեան քաջալերանքը: Բայց չէ՞ որ ըստ ներկայացուածի ''տարբեր'' ակումբներ են... Ինչու՞ ուրեմն այս խաչաձեւումներն ու տարաձնութիւնը...:

3. Ակումբներու անդամներուն մեծամասնութիւնը անտեղեակ է իր ակումբի ծրագիր-կանոնագրին: Կ'ընդունինք քէ աւելորդ ժամավաճառութիւն ու ժանձրացուցիչ կրնայ ըլլալ նոր անդամներէն խնդրել գիտնալ ծրագիր-կանոնագիրը: Նարեւորը մարդիկ քող հայկական ակումբ յաճախեն: Շատ ճիշդ: Սակայն գիտակից ղեկավարի կարեւորագոյն առաքելութիւններէն մէկն է նաեւ ակումբի գաղափարախօսականով լրիւ համոզուած անդամներ պատրաստել, որպէսզի ''հայ ակումբ'' հասկացողութիւնը աւելի խորունկ կերպով արմատաւորուի նորահաս սերունդին մէջ եւ որուն շնորհիւ կարողանան զայն գիտակցօրէն զանազանել այլ, հայուն օտար ակումբներու զաղափարախօսականէն, եւ ըստ այնմ ծրագրել եւ իրագործել քէ՛ իրենց աշխատանքը եւ քէ՛ ճշդել իրենց կեցուածքը՝ մէւսներուն նկատմամբ:

4. Սովորական երեւոյթ դարձած է ակումբներու մէջ ժնոնարկներու ընթացքին եւ այլ առիթներով տեսնել անձանօթ դէմքեր: Եւ սակայն քիչ է քիւը այն անդամ-

Շարունակուած Բ. էջէն

ներուն կամ պատասխանատուներուն, որոնք կը փորձեն մտերմանալ անծանօթին եւ տեղեկանալ անոր ինքնութեան եւ ներկայութեան պատճառին: Այդ անծանօթը կրնայ անշուշտ հայ մը ըլլալ զոր կարիքը ունի մեր քոլորի քաջալերանքին կամ հետաքրքրութեան: Ան կրնայ ըլլալ ոչ հայ տեղացի մը որ այս կամ պատճառով եկած է, ու կարելի է զայն զոհացնել: Անշուշտ, պէտք չէ մոռնալ որ այդ անծանօթը (եւ վերջին շրջանին շատ են այս ձեւի անծանօթները) կրնայ ''ուղարկուած'' եւ կամ ''առաքելութեամբ''մը եկած ըլլալ: Եթէ նոյնիսկ ընդհանրապէս զգոյշներ չունինք, խելացի է զգոյշ եւ ուշադիր ըլլալ:

(Շարունակութիւնը յաջորդ թիւին մէջ)

ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԳԵՐՄԱՆացի հռչակաւոր կոմպոզիտոր Լիւդվիգ Վան Բեթհովենը ուշ գիշերով տուն էր վերադառնում: Գեղեցիկ գիշեր էր, եւ նա դանդաղ քայլերով անցնում էր ոչ մարդաշատ փողոցով: Յանկարծ կոմպոզիտորը երաժշտութեան ձայն լսեց: Ինչ-որ մէկը նուագում էր դաշնամուրի վրայ՝ վարպետօրէն կատարելով մի ստեղծագործութիւն: Բեթհովենը մօտեցաւ լուսամուտին եւ մնչեւ վերջ ունկնդրեց երաժշտութիւնը, որն իր ստեղծագործութիւնն էր: Երբ հնչեցին վերջին ակորդները, մեծ արուեստագէտ ուզեց պարզել. ո՞վ է այդքան կատարելապէս վերարտադրում այն: Նա դուռը բացեց եւ յանուէց աղքատ կահաւորուած եւ աղօտ լուսաւորուած մի սենեակում: Սեղանի առջեւ նստած մի մարդ կօշիկ էր կարկատում: Անկիւնում, դաշնամուրի առջեւ մի երիտասարդ աղջիկ էր նստած: Դաշնամուրի վրայ ժայռնահիշեր չկային: Երբ Բեթհովենը երեւաց շեմին, երիտասարդ աղջիկը տեղից վեր կացաւ եւ խորխթելով ուղղուեց դէպի անծանօթը: Այն ժամանակ երաժիշտը նկատեց, որ նա կոյր է:

– Ինչպէ՞ս էք կարողանում այդքան լաւ նուագել,– հարցրեց Բեթհովենը ընտանիքին սիրալիր ողջունելուց յետոյ:

– Նուագում եմ լսողութեամբ.– պատասխանեց կոյր աղջիկը:– Ես լսողութեամբ վերարտադրում եմ այն, ինչ որ նուագում են հարեւան տանը:

– Ես,– ասաց մեծ արուեստագէտը,– ուզում եմ մի ստեղծագործութիւն նուագել ձեզ համար:

Եւ նա նստեց դաշնամուրի առջեւ: Լուսինը բարձրացել եւ լուսաւորում էր սենեակը, ուր հոգնպարար հնչիւններ էին յորդում մեծ արուեստագէտի նուագից: Նա նուագում էր ու նուագում...

Այսպէս ստեղծուեց Լիւդվիգ Վան Բեթհովենի ''Լուսնի սոնատը'', մեծ կոմպոզիտորի նշանակալից ստեղծագործութիւններից մէկը:

ՀԱՅ ՊԱՏՇԱԽՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆ ՍԻՒՆԵՐԸ

Գրեց՝ ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՐՏՈՒՀԵԱՆ

5. Ակումբներու դնկալարնեռուն մեծ մասը տակաւին կը նախընտրեն լրնեց զաւակնեռրնէն եւ կամ ընտրնալնեռրէն զատ որնէ մէկուն առիթ չտալ հասնելու այդ պաշտօններուն այս կամ այն նկատառումներով: Եւ այս մէկը կը փորձեն յաջողցնել ձեռք առնելով ամէն միջոց եւ երբեմն ի զնն ամէն տեսակ զանցառութիւններու: Չհամակերպողը կամ կը լռէ, կամ կը միանայ ուրիշ ակումբի մը եւ կամ կ'աքակցի նոր ակումբի մը հիմնուելուն, որպէսզի ժամանակի ընթացքին ինքն ալ նոյն վերաբերմունքը ցուցաբերէ ուրիշներու հանդէպ:

Շենք ըսեր թէ դեկալարութեան մեծ մասը չի զործեր հայկականիզմի շահերուն համար, այլ կ'ըսենք՝ քիչեր են որ անշահախնդիր նուիրումով մղուած են այդ պրաքսան զործին:

ՄԱՄՈՒԼ

Հայկական քնրքը, աւելի ճիշդ՝ հայ մամուլը ունի շատ աւելի տարբեր կնասագրական գիծեր, քան շատ մը այլ ազգութիւններու մամուլը: Հոս անշուշտ նկատի ունինք սփիւռքահայ մամուլը եւ ոչ թէ մայր Հայրնիքի եւ քաղաքաւրնեան որպէս համեմատելի եզրեր նկատի ունեցած նենք այլ փոքրամասնութիւններու եւ մեր մամուլը:

Հայ մամուլը երկու հարիւրամեակէ ի վեր զոյութիւն ունի: Մինչեւ օրս ունեցած նենք 3000-է աւելի թերթեր ու պարբերականներ, թէ Հայրնիքի թէ արտասահմանի մէջ: Վստահարար բոլորս ալ զիտենք թերթի մը ծնունդի ու զոյատեւման հետ կապուած դժուարութիւններուն մասին: Արտասահմանի մէջ, անշուշտ, այս մէկը աւելի զգալի է, քան Հայրնիքի մէջ, մանաւանդ՝ տեղեկատուութեան ներկայ նորանոր եւ արդիական միջոցներու դիմաց (հեռուստաալարան, հեռատեսիլ եւն): Հայկական մամուլը օրըստօրէ ինքզինք աւելի կը մղնէ այնկած պայմաններու մէջ: Ասոնց կողքին կարելի է հետեւեալ ''փոքրիկներն'' ալ նշել:

1. Դաղութի մը անդամները չափազանց հետամուտ են ունենալ հայկական մամուլ մը՝ մինչեւ այս մամուլին ծնունդը, որմէ ետք մեծամասնութիւնը կը դադրի զայն օժանդակելէ:

2. Եթէ այս կամ այն կազմակերպութեան քանները չէ, դատապարտուած է ինքզինք արտարտնելու եւ զոյատեւելու ամենածանր պայմաններու տակ: Իսկ եթէ կը վայելէ կազմակերպութեան մը հովանաւորութիւնը, ստիպուած է զանազան առիթներով շեղումներ կատարելու ճշմարիտ լրատուութենան ուղիէն: Արդեօք կը համարժանկի՞ ան չհնազանդիլ կամ քննադատել տանտիրոջ: Եթէ համարժանկի, հետեւանքները յայտնի են: Ուր մնաց ուրեմն մամուլի իսկական նպատակն ու առաքելութիւնը:

3. Մամուլը կայ. ուր՞ն են զրիչները: Այսօր, աւելի քան երբէք, Սփիւռքի մէջ օրըստօրէ կը պակսի հայ զրիչներու քիւը: Նորահաս սերունդը (որոնց հայրերը թիչ թէ շատ ժեռերնին լուացած են հայ մշակոյթէն ու հայ մամուլէն) տակաւին իր մէջ կը զգայ հայկական հոգւոյ, մտածելակերպի, զգացումի մառանգը: Եւ սակայն չկայ զրելու մղող ուժը, պէտք եղած քաջութիւնը: Կամ ի՞նչ կը փոխուէր եթէ նոյնիսկ ըլլար, երբ միչտավայրը, սկսնակ իրենց իսկ ծնողներէն, կը զանայ սպասուած քաջալերանքը:

Ոչինչ. ուշ չէ տակաւին: Այդպիսիքը եթէ կը վարանին կամ անկարող են հայերէն զրելու, կրնան արտադրել այն լեզուներով որ վարժ են, եւ քող տղուոյն հայ մամուլը զանոնք հրամցնէ թէ՛ հայերէն թարգմանութեամբ կամ ուղղակի բնագիր լեզուով: Երկու լարնաց փորրագոյնն է սա:

******

Ահաւասիկ հայ պանդուխտի տան սիւներուն վիճակը: Շարք մը հայրենակիցներ կը փորձեն այս սիւները աւելի տկարանալէ փրկել, զանոնք փոխադրել ծրագրելով ղէպի մեր ամուր գեղինները ունեցող զրաւուած հայկական հողերը եւ սկսած են տարբեր ժեւի զինեալ պայքար մը: Ուրիշներ կը փորձեն թէ՛ սիւները եւ թէ՛ զեղինները այս կամ այն ժեւով ամրացնել ու զօրացնել: Բայց մեծամասնութիւնը կա՛մ փոխարինած է եւ կա՛մ կը ծրագրէ փոխարինել հայկական սիւները օտար եւ ամուր սիւներով: Շատ կարելի է յաջողիլ եւ օժիտը ազատել: Անշուշտ հարցական է օտար սիւներու ամրութիւնը եւ կամ մեր որքանով ապահով զգալը այդ սիւներուն տակ: Ամենայն դէպս, այս վերջին խմբակը կը նմանի հողի մէջ զանուող այն բարերուն, որոնք տկար բաղադրութիւն ունենին ու ժամանակի ընթացքին կամ քանի մը շրջումի մը տակ իրենց կարգին հող կը դառնան ու կը խառնուին միւս հողերուն: Մինչդեռ կան քարեր, որոնք ո՛չ ժամանակի ընթացքին եւ ո՛չ ալ քանի մը շրջումի մը տակ կը դադրին քար ըլլալէ, այլ կը մնան կարծր ու կանգուն՝ հող չէ թէ նոյնիսկ երբեմն հողերու մէջ քաղուած ըլլան:

(Շար. նախորդ թիւէն եւ վերջ)

ՀԱՑ ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ՏԱՆ ՍԻՆԵՐԸ

Ներկա ՄԱՏՈՒՑՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

Բայց թող ոչ ոք հզոր ազգերին ոչ անզգնաբար իր խորհուրդ տան տանելու համար, որոնք ոչ՝ հնդկերին, գոլորշոյ, ոչ՝ ուժոյն ու մեծութ։ Քո՛ հայ պանդուխտը ինքզինք ազատակ կը զգա՛ մեծիտի այս սինեերով կառուցուած տանին մէջ։ Ծախքերդ ազգերուն մէջ պիտի փորձենք գնենք ու վերյուշեզ պանդուխտի տան այս շատ սինեերուն նեղիստ կենտրոն ու առեւտրականներէն Պէտք է նշել անմոռանալի, թէ այս սինեերը, բնաւորապէս իրարմէ անկախ, ազգային կամ անդրազգային կերպով նեղուն կամ պատուհաս կրնան գտնել իրարու հետ, այս ընդհանրապէս չէ նեղքանիկ սինեերուն այն կազմութիւնը, որուն մասնաւորութիւնն մէջ ունին այս սինեերուն նեղիստ։ Ծրիկան՝ Էքզոտանի, Պարսկաստանի եւ կամ Մարսելոյ կազմութիւնները։

ՍԿԶԲՆԱՒՈՐ

Հանրային կազմութիւնու գիտարգելքին Հիմնարկ, անուանական ընդհանրութիւններուն, վճռական ընդհանուր, հայկական հնդկերէն իրարու հետաքրքրութիւն, ինչպէս կոչուած մը ազգ հնդկերէն, ինքզինք կը կանչ անգամ ազգային մէջ։ Պատճառներէն մէջ ըսենք կարելի է քանի հետեւեալ մեծով։

1 — Հայ նոր սերունդը, առաջ սերունդներուն նման, սկզբան է իր հետաքրքրութիւնը չնգել քրիստոնէութենէն՝ չէզոք ոչ կրօնական հետաքրքրութիւններ։

2 — Դպրոցներու անգամները ո՛չ լրացած եւ մանրազգած են քիչ։ անոնք մէկ վճռելու անկախ Ա ուշադրութիւն գոյանելէ։

3 — Ազգ մը գոյութեան մէջ, քիչ հայերը հարիւր եւ քիչ հնդկերէն կը վախչէն այս կամ այն հարցերուն հետաքրքրութիւններ, ազգ իր գրական նպատակ կորցնէն ունի նաեւ շատ մը ժիտական կարծիք, մանաւանդ նոր գոյութիւնէն նեղս կան մէկ ունի ազգային հետաքրքրութիւն ազգային հետաքրքրութիւններ։

4 — Որոշ գոյութիւններ հզոր հարիւրները ժամանակի ընթացքին ու պատմութեան անգամ ազգ չեն ըստ ան գրական։ ազ

4 — Որոշ գոյութիւններ հզոր հարիւրները ժամանակի ընթացքին ու պատմութեան բերումով ունի քիչ կը գրական ազգային գոյութիւններով, մենք ասոր հնդկերէներու մէջ որպ ար կը խոչոտ եւ ծրագրային հզոր ազգային հզոր հնդկերէներ։ Ազգ ասոր անգամները հնդկերէն ունի նաեւ ազգ մը ժիտական կարծիք, մանաւանդ նոր գոյութիւնէն նեղս կան մէկ ունի ազգային հետաքրքրութիւն ազգային հետաքրքրութիւններ։

ԴՊՐՈՑ

Պէրդին ասքերնուն այս պիտի կը քիչ ըլլալ արդարեւ ազգային վիճակի մը մէջ։ Ամէնէն փորքրիկ գոյութիւն անգամ ունի, կամ կը խանգ ունենալ, յոյսերնուկ կամ կերպիչարհուրդ գոյութ մը։ Ու ասկէ, հանգամանքի հրամէ հայոց հնդկերէներ, շատ մը ծնողներ կը նախընտրեն իրենց զաւակներուն ազգ ասոր, ասոնցի ազգային արձանագրած հրամարելու։ Ո՛չ որ հայկական վիճակ, ասոնցնան, յոյսերնուկ եւ ժամերգութեան մէջ ունի։ Իսկ հայկական գոյութ գոյութեան ասոնցնան ազգ վիճ կը խոչոտ ազգային մէջ հնդկերէներով։ Պրիտան։

1 — Ազգային վարժարաններու ասիրը ասոր համարելներու եւ կամ կառավարական վարժարաններու ասկերէն հրամէն ունի քարձր եւ։

2 — Հոգերէն լեզուի, կրօնական եւ հայոց պատմութեան գասատուները ներդրուած շատ ուժի չէն կը վարժարաններ, քան ազ ներդրու կամ ներդրու ուսուցիչներ։

3 — Հայկական, կարոց եւ գիրականի գասատու չէլոյը ազգային նպատակ ասոնցներ չեն, սրբան ազ գոյութ հզոր ասոր ունոց ներդ կամ հասարակ գոյութեան գասատուներ չեն գիտցած չէլոյը։

4 — Ընկերակցութ շատ մը ուսուցչներ հասած են ազգ վիճակին, ասր իրենց համար ասոր ուսուցչը ըլլալը ազգ ներդ նպատակ, արդարեւ, հայրենասիրական ասոցիացիոն մէջ չէ, այլ գործարան հզոր համար։ Ուսանող չեզ որ ասոնց մեծ ասոր, ասոնցնան։ Ան մեծ ազգ հասարակ ներդ։ եւ ասոնց ներդ ներդ ներդ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ԿՐԹՈՒԹԵՄԸ, ԳԻՏՈՒԹԵՄԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ (UNESCO – ՅՈՒՆԵՍԿՕ)

Նագմեց Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Իւնեսքօ-ն ՄԱԿ-ի մասնագիտացած կազմակերպութիւններէն մէկն է (Տես՝ ``ՀՐԱՅԵՐ'' թիւ 5): Գաղափարն ու կանոնագրութիւնը մշակուած եւ վաւերացուած է 16 Նոյեմբեր, 1945-ին, Լոնտոնի մէջ, 44 կառավարութիւններու ներկայացուցիչներու կողմէ: Պաշտօնական հիմնադրութիւնը կատարուած է Նիւ Եորքի մէջ, 4 Նոյեմբեր, 1946-ին՝ ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովի ընթացքին:

Իւնեսքօ-ի գլխաւոր նպատակն է կրթական, գիտական եւ մշակութային ժեռնարկներով նպաստել երկիրներու միջեւ համագործակցութեան, խաղաղութեան եւ միջազգային ապահովութեան ամրապնդման ծիզերուն: Այս նպատակի իրագործման համար, Իւնեսքօ-ն ա) կը կազմակերպէ կրթական եւ դաստիարակչական ժեռնարկներ-միջազգային ժողովներ, բ) կ'օժանդակէ գիտական կեդրոններու հիմնման աշխատանքներուն, նամանաւանդ յետպատերազմեան երկիրներու մէջ. գ) կը քաջալերէ եւ կը յետպատերազմեան ազգերու մշակոյթի եւ աւանդութեանց ուսումնասիրութիւնը, ապահովումը եւ ծանօթացումը, դարպէսզի ներկայ արդիականացման գոհ չերթան՝ կազմակերպելով, ի միջի այլոց, տարբեր յարթնանական հանդիսութիւններ (օրինակ Դաւիթ Անյաղթի ծննդեան 1500 ամեակի տարիւ). դ) կ'աշխատի ընդլայնել եւ տարածել հաղորդակցութեան եւ տեղեկատուութեան ազատ, հաւասարակշռուած եւ բազմածաւալ ցանցը. ե) կը պայքարի մարդկային հիմնական իրաւունքներու եւ ազատութիւններու ապահովման համար՝ առանց սեռի, հասակի, լեզուի եւ կամ կրօնական պատկանելիութիւնը նկատի առնելու:

Իւնեսքօ-ի կեդրոնատեղին կը գտնուի Փարիզի մէջ՝ Ֆրանսա: Ամէն 2 տարին անգամ մը տեղի կ'ունենայ ընդհանուր ժողով մը, մասնակցութեամբ բոլոր անդամ երկիրներու (ներկայիս 157 հիմնական եւ 12 մասնակի անդամներ) ներկայացուցիչներուն, որոնք կը քննեն նախադրուած առաջարկները եւ կը վաւերացնեն գործադրման ծրագիրն ու պիւտճէն: Առաջարկներու գործադրութիւնը վստահուած է Գործադիր մարմինի մը, որուն 45 անդամները կ'ընտրուին Ընդհանուր ժողովին կողմէ, եւ կ'ունենան տարեկան նուազագոյնը 3 ժողովներ:

Կեդրոնատեղիէն զատ, Իւնեսքօ-ն ունի տարբեր մասնաճիւղեր աշխարհի բոլոր ցամաքամասերուն վրայ:

1983-ին տարեկան պիւտճէն կը հասնէր 625 միլիոն ամերիկեան տոլարի, զոր կ'ապահովուի անդամ երկիրներու օժանդակութեամբ:

Իւնեսքօ-ի մէջ կը պաշտօնավարեն 129 տարբեր ՀՀՀ-ԱՍՏՂԻՆԱՅԻ... Տես. 3-րդ էջէն

Յատկապէս մեծ է Վիեննայի Մխիթարեան գիտնականներուն վաստակը հայագիտութեան զարգացման ընթացքին: Իրենց հիմնադրած տպարանէն, որը յաջողաշխատ գործունէութիւն է մինչեւ այսօր, նրանք հրատարակել են գիտական բազմաթիւ գրքեր եւ ուսումնասիրութիւններ, որոնք դրական դեր են խաղացել հայ ժողովրդի լեզուի, պատմութեան ու մշակոյթի հետազօտման գործում: ''Հանդէս ամսօրեայ'' պարբերականը, որի հրատարակութիւնը կը շարունակուի երեք տարի անց, մեծ դեր է խաղացել Եւրոպայում հայագիտութեան զարգացման գործում: Վիեննայի Մխիթարեանները իրենց լուման են ներդրել նաեւ հիւրընկալած երկրի՝ Աւստրիայի մշակութային առաջընթացին՝ նրա ընծերցողների համար գերմաներէն ու այլ լեզուներով լոյս ընծայելով հարուստ գրքեր, դասագրքեր ու պարբերականներ:

Միաժամանակ, պէտք է նշել, որ թէ՛ Վիեննական եւ թէ՛ Վիեննայի Մխիթարեանները կաթոլիկ հաւատի պրոպագանդման ուղղութեամբ լայն աշխատանքներ են ծաւալել ինչպէս գաղութներում, այնպէս էլ բուն Հայաստանի գաւառներում: Նթէ Մխիթար Սեբաստացու գործունէութեան սկզբներին Հայաստանում կաթոլիկների թիւը մի քանի հազար էր, ապա 20-րդ դարի 20-ական թուականներին նրանց թիւը անցնում էր հարիւր հազարից: Այս երեւոյթը քաղաքական նշանակութիւն է ունեցել հայ ժողովրդի կեանքում, որովհետեւ թուլացնում եւ մասնատում էր նրան օտար տիրապետութեան պայմաններում:

Հայաստանի եւ հայերի նկատմամբ Աւստրիայում մշտապէս զուգահեռ է եղել ակտիվ հետաքրքրութիւն: Վիեննայի համալսարանում դասաւանդուել է հայերէն: Աւստրիական մի շարք խոշոր գիտնականներ զբաղուել են հայագիտութեամբ: Դրանցից են հայագէտ լեզուաբաններ պրոֆեսոր Մաքսիմիլիան Բիքնելը, Նրիդրիխ – Կրեչից Գրայֆենհորստը, հայ իրաւունքի մասնագէտ Ներդինանտ Բիշոֆը, հայկական ճարտարապետութեան մեծ գիտակ, արւեստագէտ Յոզեֆ Ստրժիգովսկին: Հայ ժողովուրդը մեծ երախտագիտութեամբ է յիշում ''Մուսա լերան քառասուն օրերը'' վէպի հեղինակ Ֆրանց Վերֆէլի անունը:

(Շար. 3 եւ վերջ)

պատկութիւններ ունեցող 3550 պաշտօնեաներ: Անոնցմէ 1505-ը գիտնականներ կամ մասնագէտներ են: Կեդրոնատեղիին մէջ կը պաշտօնավարեն 2300 իսկ մասնաճիւղերու մէջ՝ 1250 պաշտօնեաներ:

Իւնեսքօ-ն ունի շարք մը պարբերական հրատարակութիւններ որոնք լոյս կը տեսնեն տարբեր լեզուներով: Օրինակ ``Իւնեսքօ Գուրիր'' ամսաթերթը որ լոյս կը տեսնէ 26 տարբեր լեզուներով:

3.8.1984

ԲԱՐԲԱՌՈՍ ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ

Ընթերցողներու ուշադրութեան կը յանձնենք աւստրիական Wochenpresse շաբաթաթերթի 17 Յունիս, 1984 թիւին մէջ լոյս տեսած սոյն հրապարակումը: Այս մասին տես նաեւ մեր այս թիւին խմբագրական յօդուածը: ԽՄԲ. ''Հրայրք''ի

''ի տես այսօրուայ ահռելի տեսարաններուն ու հազարաւոր մանուկներու, կանանց եւ ծերունիներու մահուան մատնութեան կապակցութեամբ, կը խնդրեմ Ձերդ մեծութենէն այս վերջին ժամուն անգամ մը եւս դիմել պատկան մարմիններուն, Տրապիզոնի հայութեան դէմ առնուող միջոցառումները աւելի մեղմ ձեւով գործադրելու ուղղութեամբ: ''Բաւարար զոհեր տուինք արդէն երկրին խորերը գնուող շրջաններուն մէջ. զոհ մէկ երախայ մը ազատէիք'' ըսաւ ինծի այսօր ցնորկեցիկ հայուհի մը'':

Սոյն օգնութիւն յայցող հեռագիրը կ'ուղարկէր Տրապիզոնի (Փոքր Ասիա Աւստրիոյ ընդհանուր հիւպատոս Նոն Քվինցովսքին, 1915 թուի Յունիսի 29-ին իր նոստանդնուպոլիս գտնուող մեծաւորին աւստրօ-հունգարական դեսպան Հշխան Փալլավիչինիին իր գտնուած շրջանին մէջ կատարուող հայերու տեղահանութեան կապակցութեամբ: Ան կը շարունակէր իր աղերսագիրը ըսելով.''Այս քայլը դիտաւորեալ կերպով աքսորանքի մեծ մասը կ'առաջնորդէ մահուան: Անոնց համար նախատեսուած է մուսուլ քաղաքը, որուն հեռաւորութիւնը եւ մանաւանդ ճանապարհի վրայ օթեւաններու եւ առողջապահական պայմաններու չգոյութիւնը համարժէք է զանոնք մահուան դատապարտելու'':

Նման աղերսագիր մը եւս դեսպանին կը հասնէր Թուրքիոյ եւրոպական երկրամասի Սարիանուպոլիս քաղաքէն, այսինքն շրջանէ մը, զոր հայկական աւանդական ապրելատեղիներու ծիրէն դուրս կը գտնուէր:''Այն տեսարանները որոնք հոս ցուցադրուեցան, կը պատժէն ամէն նկարագրութիւն'', կը զրէր աւստրօ-հունգարական հիւպատոս նատամլեւցքրին դեսպանին: '' Հիւանդներ, ծերուններ եւ մանուկներ քաշքշուեցան իրենց անկողիններէն եւ բռնութեամբ տարուեցան: Ոչ մէկ զգութիւն կամ ներողամտութիւն ցոյց տրուեցաւ ծչուառ եւ անմեղ մարդկանց. միայն վայրագ բռնութիւն եւ ըարբարոսութիւն կը տիրէր: Ես կրնամ վստահեցնել, Ձերդ մեծութիւն, որ միայն սահմռկեցուցիչ եւ ըորբոքած երեւակայութիւնը կրնայ ցոլացնել այստեղի պատահարները'':

Այսքան՝ երկու ականատեսներէ:

Վերջերս, հայ ծայրայեղականներու կողմէ ըրբական դեսպանատներու վրայ կատարուած յարձակումները համաշխարհային հանրութեան ուշադրութիւնը սեւեռեցին մոռցուած դէպքերու վրայ, որոնք 69 տարիներ առաջ տեղի ունեցած էին: Այսօր ալ, նման այդ ժամանակաշրջանին, խնդրոյ առարկայ երկու կողմերուն պատա-

Պաշտպանութեան նախարար Ենվէր. Օսմանեան զինուորներ ''Վրէժ պատութեան մը համար''

յատութիւնները ու բացատրութիւնները իրար կը հակասեն: Հայերուն համար ստոյգ եղեռն մըն է, որուն զոհ գացին 1.5 միլիոն անհատներ: Թուրքերը, սակայն, կը խօսին ցաւալի ծայրայեղ պարարի մը մասին, զոր պատահած էր ահռելի պատերազմի մը ծիրէն ներս, եւ որ յանցանքը ոչ թէ միայն Օսմանեան կառավարութեան, այլեւ հայերուն քովն ալ պէտք է փնտռել:

Տարօրինակօրէն, երկու կողմերն ալ նուազեցուցած են վստահելի եւ չէզոք ականատեսներու վկայութիւններուն օգտագործումը: Այս ''անկողմնակալ դիտողներու շարքին վստահօրէն կարելի է նկատի առնել Թուրքիոյ մէջ պաշտօնավարած դիւանագէտ ներկայացուցիչները: Մէկ կողմէ՝ Աւստրօ-Հունգարիան Թուրքիոյ դաշնակիցն էր պատերազմի ընթացքին, միւս կողմէ՝ ան ինքզինք կը նկատէր Օսմանեան կայսրութեան լուծին տակ գտնուող քրիստոնեաներու (նմանապէս հայ մխիթարեաններու) պաշտպան մարմինը:

Վիեննայի ազգային արխիւներուն մէջ գտնուող փաստաթուղթերու տեղեկագրութիւններու քննութիւնը ցոյց կու տայ հայերու հետ կատարուած ողբերգական պատահարի ծանրութիւնը: Մանաւանդ ողբերգական էր այն պատճառով, որ պատերազմը սկսելէն անմիջապէս առաջ համաձայնագիր մը գոյութիւն ունէր Թուրքիոյ եւ եւրոպական մեծ երկիրներու միջեւ, ըստ որու հայերուն պիտի առանձնաշնորհուէր յատուկ պաշտպանութիւն մը օտար քննիչ-դիտորդներու հսկողութեան ներքեւ: Թուրքիոյ պատերազմին մաս կազմելով անարժէք ու անտեղի դարձան այս առանձնաշնորհումները:

ԷԻ ՎԱՅՐԱԳ ԲՌՆՈՒԹԻՒՆ

Լուսինէն Օ.Մայզէլս հաւաքած եւ համադրած է 1915-ի հայոց հալածանքի եւ ցեղասպանութեան մասին Թուրքիոյ մօտ աւստրիացի դիւանագէտներու յղած գաղտնի, ցարդ չհրապարակուած տեղեկագրութիւնները: Խմբ."Wochenpresse"-ի

Հայերու հալածանքի դրդապատճառը ոչ քէ պատերազմի սկսիլն էր, այլ երկու տարբեր ճակատներու մէջ տեղի ունեցած անժուղդրժները: Պատերազմը հազիւ սկսած, Թուրքիոյ ''ուժեղազոյն մարդը'' պատերազմական նախարար Էնվէր փաշան, ընդառաջելով Գերմանիոյ պնդումներուն, նավկասի մէջ Ռուսիոյ դէմ սկսաւ յարձակողական արշաւի մը, զոր քանի մը շաբաթ անց քուրքերուն մատնեց իրարանցումի, որմէ ետք ռուսերը իրենց կարգին անցան սահմանը եւ տեղացի հայերուն կողմէ ոչնչունեցան իբրեւ ազատարարներ: Ասոր հետեւանքով, փաստուած իրողութիւն է, քէ շրջանի մահմետական բնակչութեան դէմ եղած են ծայրայեղ ոճրագործութիւններ:

1915 Յունուարի մարտին արեւմտեան դաշնակիցները սկսան յարձակողականի մը նպատակ ունենալով գրաւել Տարտանէլի նեղուցը: Այս կռիւները տեւեցին մինչեւ ապրիլի վերջ եւ Գալլիպոլիի նշանաւոր ճակատամարտին դաշնակիցներու կողքին իրենց մասնակցութիւնը բերին 6000 հայ կամաւորներ:

Ան ի պատասխան ''հայերու դաւաճանութեան'', Կոստանդնուպոլսոյ երկրորդ ''ուժեղ մարդը''ներքին գործոց նախարար Թալեաթ պէյը որոշեց դիմել ազգային մերձոցներու. հայերը պէտք էր սահմանային շրջաններէն տեղահանել եւ հետացնել դէպի Սուրիայ եւ Միջագետք: Ի՞նչ ձեւով եւ կամ միջոցներով պիտի գործադրուէր այս տեղահանութիւնը. այս մասին ոչ մէկ անդրադարձ աւստրիացի դիւանագէտներու տեղեկագրութիւններուն մէջ: Այս առնչութեամբ, սակայն, Թալեաթ երբեմն անգրուն մնաց:

1915 Յունուարին արդէն դաշնակից երկիրներու մամուլը կը գրէր, քէ Թուրքիայ այս տեղահանութիւնը ծրագրած էր Գերմանիոյ խորհուրդով: Այս գրպարտութիւնները այդ ժամանակ Պոլսին գայրոյթով ներքեց: Աւստրիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութեան փաստաթուղթերուն մէջ սակայն կարելի է կարդալ, քէ այս տարաձայնութիւնները բոլորովին անհիմն չէին: 1915 - ի Հոկտեմբերի 22-ին Արտաքին Գործոց նախարարութեան յղած իր ''յոյժ գաղտնի'' տեղեկագրին մէջ Տրապիզոնի Ընդհանուր Հիւպատոսը հետեւեալը կը տեղեկագրէր. ''Ընդհանրապէս վստահելի եւ լաւատեղեակ գերմանական աղբիւրէ մը կը տեղեկանամ, քէ հայերը''անվնաս տարբեր'' դարմանելու առաջին գաղափարը (անշուշտ ոչ այդ ձեւով կամ ոճով որ կատարուեցաւ) գերմանական կողմէն էր'': Ասոր կը հետեւի ուրիշ գաղտնի տեղեկագրութիւն մը.''Նմանապէս տեղեկացայ քէ Երզրումի գերմանական դեսպանատան կցորդին միջամտութիւնը յօգուտ հայերուն, գերմանական դեսպանատան եւ Քինուորական Յանձնախումբին կողմէ մերժուած է եւ իշխան Նոն ճէր Շուլընպուրկը (Խնդրոյ առարկայ դեսպանատան կցորդը, եւ աւելի ուշ՝ Մոսկուայի մէջ Գերմանիոյ դեսպանը) հրահանգուած է տարբեր կերպ ձեւ մը որդեգրել:Միայն անձնական պարագաներ կրնան տեղիք գինք փոխել իր դիտողութիւններն ու տեղեկագրութիւնները'':

Ներքին գործոց նախարար Թալեաթ մէջտեղը նաքսմմուրկ Աւստրիա այցելութեան առիթի''Ոչխար մ''իսկ չկորսնցուցինք''

Համենայն դէպս, Կոստանդնուպոլսոյ Աւստրիոյ գլխաւոր դեսպանն անգամ դժուար կը համոզուէր հայերու նկատմամբ տեղի ունեցող հալածանքի ստացած ծանր տարողութեան: Փալլավիչինիի յղած 1915-ի Ապրիլի տեղեկագիրները կը յիշատակեն միայն ''հայկական հրոսակախումբերու քուրք բնակչութեան վրայ յարձակումները եւ քիւրտերու վայրագութիւնները հայերու դէմ: Թուրքիոյ մօտ ամերիկեան դեսպանի՝ Հենրի Մորկընթաուի (հայրը ԱՄՆ-ի ապագայ եւրոմական նախարարին եւ հետինակը Մորկընթաու ծրագրին) պահանջները, ուղղուած իր աւստրիացի պաշտօնակիցին, որպէսզի միջամտէ ''Բարձր Դրան'' մօտ, սկիզբէն մերժուեցան:

Արդէն իսկ Մայիս ամսուայ մէջ սկսան անհրաժեշտ լուրեր հասնիլ արեւելքի մնշման միջոցառումներու եւ խմբային բնաջնջումներու մասին: Փալլավիչինի իր լուռելիութենէն դուրս եկաւ:

Յունիսին յստակ էր արդէն հալածանքներու տարողութիւնը: Փալլավիչինին հեռագրեց Արտաքին Գործոց նախարար Սանթան Պարոն Պուրիանին. '' Ան լսեմ քէ իր հայրենիքէն քշուած քնակչութիւնը ոչ քէ միայն մեծագոյն նեղութիւններ կրելով կը հետացուի, այլեւ

ամրողջութեամբ կը թնաջնջուի իրենց վրայ յարձակող քիւրթ հրոսակներու կողմէ: Այս պայմաններուն տակ, ի լրումն տեղեկագրած իմ զգուշացումներուս, պիտի փորձեմ բարեկամաբար Թալեաթին համոզել եւ զգուշացնել թէ Թուրքիան այս ծեւի արարքով կրնայ միայն ինքզինք վնասել''։

Այս միջամտութիւնը եզակի չմնաց։ Թալէաթինին եւ իր գերմանացի պաշտօնակիցը իշխան Վանկենհայմ տասնակ անգամ աւելի ներկայացան Թալեաթին։ Ան (1921ին սպանուան հայու մը կողմէ) միշտ կը պատասխաներ մեղմօրէն ու համեստօրէն կը յօժարար օգնութիւն յոդել։

Այնուամենայնիւ տեղահանումներն ու ջարդերը շարունակուեցան։ 1915-ի Յուլիսի 8-ին Աւստրիոյ դեսպանը կը հեռագրէր Վուրիանին.''Անցնալները, երբ մեծ նախարարին բարեկամաբար փորձեցի հայերու օգտին մէջբերում մը ընել, այն պատուորութիւնը ձգեց թէ անոնց տեղահանման եւ աքսորման ընթացքին կատարուող անտեղի կոշտութիւնները պիտի դադրեցուին։ Այդ օրուընէ, սակայն, կը լսեմ թէ ոչ միայն չեն դադրեցուած, այլեւ ուղղակիօրէն եւ աւելի վայրագօրէն զանոնք կը գործադրեն հայերու նկատմամբ։ Մարդիկ նման սուլթան Աբդիւլ Համիտի օրերուն, նոյն ժեւով կը տանջուին։

1915-ի աշնան Արտաքին Գործոց նախարարութիւնը որոշեց անսովոր քայլ մը առնել։ Նոստանդնուպոլսոյ կցորդին՝ Իշխան Քրատեմմանգտորֆին յղուած տեղեկագիրը, հակառակ սովորութեան, ոչ թէ գաղտնի պահուեցաւ, այլ տրամադրուեցաւ աւելի լայն շրջանակի մը։

Ամերիկեան դեսպանը շատ աւելի առաջ գնաց։ Թալեաթի հետ զրոյցի մը ընթացքին ան առաջարկեց հալածուող հայերը ''ԱՄՆ-ի արեւմուտքը օթեւանել''։ Թալեաթ ոգեւորուած էր. եւ սակայն կարելի չեղաւ այս ծրագիրը իրագործել կազմակերպչական դժուարութիւններու եւ ԱՄՆ-ի պատերազմին մասնակցելուն պատճառաւ։

1916-ի սկիզբը աւստրիական դեսպանատունը կը տեղեկագրէր թէ ''ճնշումի մի՛ջոցառումներու մեղմացումը'' հետեւանք էր ոչ թէ թրքական կառավարութեան կեցուածքի փոփոխման, այլ տեղահանութեան ամբողջական աւարտին։ Յաջորդող ամիսներուն եղան ''միայն'' ըռնի դաւանափոխութիւններ՝ քաղաքացնակ հայերու մէջ, որոնք սակայն գերմանական եւ աւստրիական ուժեղ միջամտութիւններու շնորհիւ չեղեալ նկատուեցան։

Տարի մը ետք վիեննա կը հասնէր Աւստրիոյ դեսպանին եզրափակիչ տեղեկագիրը. ''Ըստ թրքական քանքերին, մնացած հայերու թիւը 600000 է, իսկ տեղահանողներունը՝ 900000''։

Նոստանդնուպոլսոյ պատասխանատուներուն վիեննան իր անհամաձայնութիւնը բացայայտօրէն արտայայտելու փոյթէն, որուն մասին նոյնիսկ մասնակ չեղաւ, դեռ աւելին՝ Էնվերն ու Թալեաթը աստղական բարձր շրջանակներով պարգեւատրուեցան։

Թարգմանութիւնը՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅԵԱՆԻ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ՈՒՂՂԱԿԻՆ (Շարունակուած 3-րդ էջէն)

սփիւռքահայութեան ընդհանուր վերնելքից։ Նա խիստ կարիքը ունի մի կազմակերպութեան, որը զբաղուելու է հիմնականում հայ ուսանողի ուսումնական հարցերով։ Հարկաւոր է հայ ուսանողի համար սովորելու թէ նիւթական եւ թէ բարոյական հնարաւորութիւններ ստեղծել ուսումնառութեան գործում նրան խորհուրդ տալ, միացեալ ջանքերի միջոցով ստուգել նրա կատարած աշխատանքը, ըստ այնմ գնահատել նրան եւ ըստ տեղի ու պայմանների աշխատել, որպէսզի նա ուղղակի թէ անուղղակի կերպով սփիւռքահայ ուսանողական շրջանակների հետ կապի մէջ մնայ։

Ինչպէս 5-րդ դարում Մաշտոց-Մեսրոպեան ուսանողութիւնը, նոյնպէս էլ այսօր հայ ուսանողութիւնը կարող է վերստին մեր ժողովրդի ղինամիկ ուժը դառնալ, ստարել սփիւռքահայութեան վերածնունդն ու վերելքը։ Նրա համար մի նոր ժամանակաշրջան, մի նոր ոսկեդար երկնել, եթէ սփիւռքահայութիւնը իր ուշադրութիւնը նրա վրա հրաւիրի, նրան գործելու հնարաւորութիւն եւ տեղ տայ, քանի չի քեկուել տակաւին ''հայ ուսանողի ուղին'', քանի Մաշտոց-Մեսրոպեան դպրոցը գոյատեւում է տակաւին։

''Հին ժողովուրդները կարող են քնել, բայց վայն է եկել, եթէ նրանք մի օր արթնանան'' ասում է հինական իմաստութիւնը։ Ամէն ինչի ժամանակը հասել է եւ նա հրաւիրում է մշակներին գործելու եւ հունձքի անցնելու։

(Շարունակուած նախորդ թիւէն եւ վերջ)

ՏԱՆՈՒՏՈՒՄ

''ՀՐԱՅԵՐ''ի սիւնակները մեր յարգոյ հասարակութեան համար աւելի մատչելի դարձնելու նպատակով, յայտարարութիւններու, ծանուցումներու եւ գովազդներու մեր սակագինին վրայ կատարած ենք հետեւեալ փոփոխութիւնները.

Ննուն, հարսանիք, հոգեհանգիստ, մահագդ՝
200 + 20% տուրք = 240 աւստր. շիլ. փոխանակ 360-ի

Առեւտրական յայտարարութիւններ, գովազդ՝
սմ² 10 + 20% տուրք = 12 փոխանակ 24-ի, կամ
տողը 40 + 20% = 48 շիլլինկ փոխանակ 96-ի։

Ի դէպ, յաւելեալ իւրաքանչիւր կրկնութեան համար կը գանձուի կազմած արժեզինին 50%-ը։

ՄԵԾԱՐՈՒԱԾՈՒՄ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՄ

– Գառնուկի մորթ տազած գայլին իր աւորժակը կը մերկացնէ։

– Որքան աւելի քիչ են մարդու ընդունակութիւնները, այնքան աւելի շատ է ան ամէն ինչի ընդունակ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ «WOCHENPRESSE» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Իր 7 Յուլիս 1984 համարին մէջ, Վիեննա լոյս տեսնող «**Wochenpresse**» շաբաթաթերթը, վերի խորագրին տակ կ'անդրադառնայ Հայկական Ցեղասպանութեան եւ իրականի չանցասպարտութեան, ներկայացնելով պատմական ակնարկ մը տեղի ունեցած Վիեննայի մէջ, տեղւոյն իրականի դեսպանատան զինուորական կցորդին դէմ։ Փաստերը «չէզոք» կերպով ներկայացնելու իր ծայրայեղ ճիգին պատճառած անճշդութիւններուն հակառակ, յատկանշական է աւստրիական թերթին եզրակացութիւնը, որ ըստ էութեան մեղադրանք մըն է անիրական պետութեան ատենին գործած հազարամեայ յանցանքի դէմ, որ հակառակ իր իսկ դեսպանին առած սեղեկագրին պարունակած ահաւոր ճշմարտութեան՝ չհանձնուեր վարձատրած է արիւնարբու էնվէրն ու Թալէաթը։

Յօդուածը մեր ընթերցողներուն համար թարգմանուած է Վիեննայի մեր աշխատակից Սեպուհ Պազտոյեանի ձեռքէ։ ԽՄԲ.

«ԲԱՐԲԱՐՈՄ ԱՆԻՐԱԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԳ ԲԱՆՈՒՈՒԹԻՒՆ» վերնագրով լուսինը 0. Մայզելս հաւաքած եւ համադրած է 1915ի հայոց հալածանքի եւ ցեղասպանութեան մասին թուրքիոյ մօտ աւստրիացի դիւանագէտներու յղուած գաղտնի ցարդ չհրատարակուած հետեւեալ տեղեկագրութիւնները։

«**Wochenpresse**»ի ԾԱՒԱԶԱՐԱՆԸ

«Ի տես այսօրուան ահաւոր տեսարանները, ինչպէս նաեւ հաւաքուած մանուկներու, կիներու եւ ծերունիներու մահուան մատնուելիքներուն կապակցութեամբ, կը խնդրեմ Ձերդ Մեծութենէդ այս վերջին ժամուն մէջ եւս դիմել պատկան մարմիններուն, Տրապիզոնի հայութեան դէմ առնուող միջոցառումները ետ կեդրոնական ձեւով գործադրելու ուղղութեամբ։ Հետաքրքրութիւնս կը հոգայ մանաւանդ երկրին խորքը գտնուող չրջաններուն մէջ։ գանէ մէկ երախայ մը ազատուի՞ք», բաւ ինձի այսօր բարեկեցիկ հայուհի մը»։

Սոյն օրերուն հայկող հեռագիրը ի՛ուզարկէր Տրապիզոնի (Փոքր Ասիա) Աւստրիոյ ընդհանուր հիւպատոս Ֆոն Բիլեռմոլքին, 1915 թուի Յունիսի 29ին իր կատարեղծութիւնը գտնուող մեծաւորին՝ աւստրօ-հունգարական դեսպան իշխան Փալլաւիչինիին, իր գտնուած չրջանին մէջ կատարուող հայերու տեղահանութեան կապակցութեամբ։ Ան կը չարունակէր իր տեղեկագիրը ըսելով. «Այս քայլը դիտաւորեալ կերպով աքսորեալներուն մեծ մասը ի՛ասպնջականի մահուան։ Անոնց համար նախատեսուած է Մուսուլ քաղաքը, որուն հեռաւորութիւնը եւ ճանապարհի վրայ օթեւանները եւ ասպնջականի պայմանները, չգոյութիւնը համարժէք է գտնելիք մահուան դատապարտելուն»։

Նման տեղեկագիր մը եւս պիտանին իր հասնէր Թուրքիոյ եւրոպական երկրամասի Սարիսուլուպուլիս (Խարիպէ) քաղաքէն, այսինքն չրջանէ մը, որ հայկական աւանդական բնակավայրեր. ծերէն դուրս չէ առնուէր։ «Մեր տեսած-

*ռուսերը իրենց կարգին անցան տահմանը եւ տ
գացի հայերուն կողմէ ոգեղնուելուն խորհ
պատարագներ։ Ասոր հետեւանքով, վատաս
երազութիւն է մեզ շրջանի մահմետական բնակ
չուկեան դէմ եղած են ծայրայեղ տարբերներ։(*

1915 թուականի Մարտին ազեմատական գա
նախկինները սկսան յարձակողական մը՝ նպա
տակ ունենալով դարձեալ Տարսոնացիները ետ
Այս կռիւներուն աւելցին մինչեւ տարեվերջ,
կայսրութեան նշանաւոր ճակատամարտերուն գոյ
կիլիկիոյ կողմին երեւոյթ մանակցութիւնը բե
րին 6000 հայ կամաւորներ։

Ան է պատճառը Հայերու զանգանուա
թեան, Կառավարութեան երկրորդ ժամի
մարզը՝ Նէրքիզ գրած. նախատրամ Թալէաթ պէյ
յը որոշեց դիմել ազգու. մինչդեռ հայերը
պէտք էր ահաւանգային չրջաններէն տեղահանել
եւ հետագային պէտք Սուրիա եւ Միջագետք։ Ի՞նչ
ձեւով եւ կամ մինչդեռ տրուած գործադրուած
այս տեղահանութիւնը. այս մասին ոչ մէկ տեղ
բուած՝ աւստրիացի դիւանագէտներու տեղե
կագրութիւններուն մէջ։ Այս տեղեկութիւնները
ստացան, թարգմանեցին եւ ղրկեցին Վիեննա։

1915 թուականին արդէն գաղնիկից երկիր
ներու մամուլը կը գրէր, թէ Թուրքիա այս տա
գահանութիւնը ծրագրած էր Գերմանիոյ խոր
հուրդով։ Այս գրագրութիւնները այլ ժամա
նակ Պերլին գաղտնիով հղուեցաւ։ Աւստրիոյ ար
տաքին գործոց նախարարութիւնն ալ տեղեկ
ներուն մէջ ստացած կարելի է գտնել, թէ այ
տարածուելութիւնները քաղաքական անհրաժ
1915ի Հոկտեմբերին 22ին ազատութեան գործոց նա

մը, որ հայկական աստղագիտական ընկերությունը կը նշէ Երեքշաբթի 6 Մայիսին։ Ասիկա անոնցմէ մին է, որոնք հոս ցուցադրուեցան, կը պատմեն ձեզ ամէն նկարագրութիւնը, կը դիտէք աստղահոսքային հիւպատոս Նասարեանցին դիտումները։ Հետաքրքիր, ծերունիները եւ մանուկները քաջալերուեցան իրենց անկողիններէն ու քնատենիներէ առտուները։ Ոչ մէկ դիմադրութիւն կամ ներողամտութիւն ցոյց տրուեցաւ եւ անմեղ մորդկանց միտքը վերջապէ բանութիւնն եւ թարթառուութիւնն կը տիրէք։ Ես կրնամ վստահեցնել Զեզի Մեծութիւնը, որ միտքը ամէնէն ցուցիչ եւ բորբոքած երեւակայութիւնը կրնայ գոյացնել այսպիսի պատահարներէ»։

Վերջերս հայ ծայրագեղագիտներու կողմէ քրքրական դիւանագիտութեան վրայ կատարուած յարձակումները համաչխարհային հանրութեան ուշադրութիւնը աւելցուցին մոռցուած դիպքերու վրայ, որոնք 69 տարիներ առաջ տեղի ունեցած էին։ Այսօր այլ, նման ոճրի ժամանակակիցներին, խնդրոյ առարկայ երկու կողմերուն արտայայտութիւններն ու ցոյցատուփիւնները լսուր կը հանդիսանան։ Հայերուն համար հարցը նուիրեալ մըն է, որուն գոհ գացին 1·5 միլիոն անմեղներ։ Թուրքերը, ամէնքն, կը խօսին ցաւալի ծայրայեղ ազգերի մը մասին, որ պատահած էր ահռելի պատերազմի մը ծիրին ներս, եւ որուն յանցանքը ոչ միայն ծանրանալ կարողութեան, այլեւ հարցերուն քաղաքական կարեւորութեան։

Տարօրինակօրէն, երկու կողմերն ալ նուազ ուշադրութեան եւ չէզոք անկանխակալութեան վկայութիւնները օգտագործուած են։ Այս ուսումնասիրութիւնները ցոյց կուտան, որ Թուրքիոյ մէջ պատահած ջարդերը կանխամտածուած էին։ Մինչ Ա. Պատերազմի ընթացքին, միւս կողմէ ան ինքնին կը նկատէր Օսմանեան կայսրութեան լուծին տակ դժուարութիւններու (նամանաւանդ հայ մխիթարականներու) պատասխան մը։

Վերոնշեալ աղբիւրներուն մէջ գլխաւորը վերջերս գտնուած տեղեկագրութիւններու քննութիւնը ցոյց կուտայ հետեւեալ կատարուած ոճրագործութեան չափերը։ Մանրամասնօրէն ոճրագործը կը պատճառուի, որ պատերազմը սկսելէն անմիջապէս առաջ Համամաշխարհային մը սկսան տարագրել Թուրքիոյ եւ եւրոպական մեծ երկիրներու միջեւ, զոր որուն հարկադրեն պիտի տեղեկանալ շնորհուելը յատուկ պատասխանատուներուն մը՝ օտար քննիչ-պետերուն հոմանատուրեան ներքեւ։ Թուրքիոյ պատերազմին մաս կազմելով անարժէք ու անտեղի դարձան այդ առանձնաշնորհումները։

Հայերու հալածանքի գլխաւորապէս ոչ միայն պատերազմի սկսելեն էր, այլ երկու տարիներ նախապատրաստութեան մէջ տեղի ունեցած անդադրումները։ Պատերազմը հարկաւ սկսած, Թուրքիոյ ժամերը դարձ մարդիկ՝ պատերազմական նախապատրաստ էին միշտ փոխան, ընդհատելով Գերմանիոյ հետ ունեցած յարաբերութիւնները, Կոմիտեի մէջ Թուրքիոյ դէմ սկսած յարձակումները տարագրութիւնները զոլորտին անհրաժեշտ էին։ 1915ի Հոկտեմբերի 22ին արտաքին գործոց նախարարութիւնն յղած իր էլոյթ գործերին տեղեկագրին մէջ Տրապիզոնի ընդհանուր հիւպատոսը հետեւեալը կը տեղեկագրէր. «Ընդհանրապէս ոչինչ վատահելի եւ յաւատաղեալ դիւրամատչելի աղբիւրի մը կը տեղեկանամ, թէ հարցը զանգուածային տարագրութ գործելու առաջին գաղափարը (անշուշտ ոչ այդ ձեւով կամ տեղ որ կատարուեցաւ) դիւրամատչելի կողմէն էր։ Ատոր կը հետեւի ուրիշ գործերի տեղեկագրութիւն մը. «Ներամատչելի տեղեկագրեալ թէ երբ որ դիւրամատչելի գիւղացիական կազմակերպութիւնը գործադրութեան հետ Չիթուստական Ընդհանրական կողմէ մերժուած է եւ փչխան Ֆոն Տէր Շուլենպուրգը (խնդրոյ առարկայ դիւանագետն է) գործը, եւ ասկէ ուշ՝ Մամուրի մէջ Գերմանիոյ դեսպանը) հրահանգուած է տարբեր կերպ մը գործադրել։ Մխայն անձնական պատասխաններ կրնան տալ դիւրամատչելի ներկայացուցիչներուն ու տեղեկագրութիւններուն»։

Ցաւալի է, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու դեսպանն անգամ դժուար կը համարձակէր հայերու նկատմամբ տեղի ունեցող հալածանքի առացած ծանր տարագրութիւնն։ Փաստաթղթերուն մէջ գտնուած 1915ի Մայիսէն տեղեկագիրները կը յիշատակեն մխայն հայկական հարցի տարագրութիւնը եւ քրիստոնեայ վերջերս հայերու դէմ։ Թուրքիոյ մօտ ամերիկեան դեսպանին՝ Հենրի Մորկընթաուի (Հարցը Մ. Նահանգներու տարագրեալ երեսփոխանական նախագահ

ՌՈՒՏՈՒՆՔ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ՝ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆԿԱՐԻՉԻ ԿՈՉՈՒՄ ՍՏԱՑԱԻ

ԵՐԵՒԱՆ . — Հայաստանի ժողովրդական նկարչի փոչում է շնորհուած Ռուստոմի Խաչատրեանին, որը հայրենական դժնակարչութեան առաջին կատարելագործ վարպետներից մէկն է, ինչպէս նրան տալոր անուանում են սովետական շատ արուեստագէտներ։ Այդ նկարչին առանձնական համբաւ ձեռնարկ այդ տարի, երբ կազմակերպուեցին նրա անհատական ցուցահանդէսները Երեւանում եւ Մոսկուայում։ Այդտեղ ներկայացուած էին վաստակաւոր տաղանդի վրայ նկարուած գործերը՝ դիմանկարներ, նատիւրմորթներ, քնարական նկարագրեր, տրանք ուշադրութիւնն են գրաւում նկարի գաղափարական յղկուածութեամբ, վարպետութեամբ, խորութեամբ։

Ռ. Խաչատրեանի ծագումը անսովոր առեղծուածային հանգամանքի տակ մարդ է։ Նկարելով մանկուց, նա ոչ մի ժամանակակից կրթութիւն չի տացել։ Գաւառի գաղ առաջ

ԱՐՔՈՆ 11.8.1984

րին եւ հեղինակը Մուրինքիաուս Մրտագրքին) պահանջքները, ուղղուած իր աւտոյոյի պաշտօնակիցին, որպէսզի մի քանի ամիս Դուան մօտ, սկիզբէն հանի մերժուելուան:

Ապրիլ կամ Մայիս ամսուան մէջ ակսան անհանգիստ լուրեր հասնիլ արեւմտեան ճակատներու յաջողութիւններու եւ խռովութիւններու մասին: Փալլոմիչիներն իր կառավարչին դուռը կանգ:

Ընդհանուր յուսահատութիւն: Փալլոմիչիներն հետզհետէ աւտոյոյի դործոց նախկին Մտեհան Գալուստ Գալիանին. «Ինչ լսած ես իր հաղորդութիւնէն քու-ւած բնակչութիւնը ոչ միայն ճնշուածին նեղութիւնները կրկնով կը հետացած, այլեւ համակրութեամբ կը բնակչուի իրենց վրայ յարձակող քիւրտ հրամանները. կոպիտ: Այս պարագաներուն ասոկ, ի լրումն անոնց արձակուած մի զգուշացումներուս, պիտի փորձեմ բարեկամաբար թալէաքին համոզել եւ զգուշացնել իր ծուրքերուն այս ձեւի արարքով կրնայ մեռնի ինքզինքին վնասել»:

Այս միջամտութիւնը հակից չունաց: Փալլոմիչիներն եւ իր գերմանացի պաշտօնակիցը՝ իշխան Վանկենհայմ, առանձնակ անգամ մի քանի անդրկովկասեան թալէաքին: Ան (1921ին սպանեցուած հայու մը կողմէ) մինչեւ կը պատասխանէր մեզի օրէն ու համեստօրէն կը խոստանար օգնութիւն ցուցաբերել:

Այնուամենայնիւ, անդրհանումներն ու ջարդերը չդադրեցան: 1915ի Յունիսի 8ին Աւստրիոյ դեսպանը կը հեռագրէր Վօրինանին. «Անցեալները, երբ մեծ նախապատրաստութեամբ փորձեցին յոդուած հայերու մէկ քիչ մը քանակ, այդ տագնապութիւնը ձգեց քէ անոնց տեղահանման եւ աքսորման ընթացքին կատարուած անօրէն կոչտութիւնները պիտի դադրեցնէին: Այդ օրուընէ, սակայն, կը լսեմ քէ ոչ մէկին չեն դադրցուցած, այլեւ ուղղակիօրէն եւ ամէն միջոցներէն զանոնք կը զրկեն հայերու նկատմամբ: Մարդիկ, նման տուիճան Աբդուլ Համիտի օրերուն, նոյն ձեւով կը տանջըւին»:

1915ի աշնան աւտոյոյի դործոց նախկին դեսպանը որոշեց անհրաժեշտ քայլ մը առնել. կառավարութեան կեդրոնին՝ Իշխան Թալէաքին յղուած անդրկովկասեան հեռագրերն ու հակառակ տպաւորութեան, ոչ քէ գաղտնի պահուեցան, այլ աբրուտագրուեցան ամէն կողմ հրշանակներ մը:

Ամերիկեան դեսպանը շատ ամէն ջանք ըրաւ. Թալէաքին հետ պրոյեկտ մը քննարկելէն ան առաջարկեց Հայաստան հայերը «Մ. Նահանգներու արեւմտեան ծովեզերքը»: Թալէաքի պատասխանը էր, եւ ամէնքն կարելի չեղաւ այս ծրագիրը իրագործել վասնզական պատճառներու եւ Մ. Նահանգներու պատերազմին մասնակցելուն պատճառաւ:

1916ի ակիզբը աւտոյոյական դեսպանատունը ունէր տեղեկագրեր քէ «ընդհանուր ոչնչացումի ծրագրի» հետեւանքը էր ոչ քէ քրքական կառավարութեան կեդրոնական վարչութեան, այլ տեղական ամբոխային աւտորիտէ: Բազմաթիւ տեղեկագրեր եղան ամերիկեան հիւպատոսներէն՝ զանազան կողմերէ, որոնք տակաւին դեսպանատան եւ աւտոյոյական աւտորիտէ մի քանի ներկայացուցիչներու չնարհիւ չեղեալ նըկատուեցան:

Տարի մը ետք Վիեննա կը հասնէր Աւստրիոյ դեսպանութեան եղերական տեղեկագիրը. «Ըստ քրքական տեղերուն, մեռած հայերու քիւրք 600,000 է, իսկ տեղահան եղողներուն՝ 900,000»:

Վիեննան կառավարութիւնը պատասխանատուութիւն իր անհամամասնութիւնը բացատրելու պատրաստ չըսաւ. փոխարէն, որուն մասին նոյնիսկ մտածող չեղաւ, դեռ աւելին՝ ինչքան ու թալէաքը աւտոյոյական բարձր չգանըհանութիւնով պարգեւատրեց:

Թարգմանութիւնը՝

ՍԵԳՈՒՀ ԳԱՂՏՈՑԵԱՆ

(*) Անշուշտ, պատմական հիմնարկութեան չի համապատասխաներ այս պնդումը. «Ղրջալի մահմետական բնակչութեան դէմ» բնաւ չեն կատարուած «ծայրայեղ արարքներ». թուրք ազգաբնակչութեան այդ շրջանին կրած վնասները հետեւանք էին միայն պատերազմական գործողութիւններու, ինչպէս ամէն տեղ՝ պատերազմի պարագային: Ր. Ա.»

ԱՇԽԱՐՀ

Համաշխարհային փոխառութեան գործակիցը կազմած առացաւ: Այդ ժամանակուընէ իր վեր նայ կանոնաւոր հիւրոյով մասնակցած է տարեկան եւ միջազգային ցուցահանդէսներուն, ուր մի շարք պարգեւներ:

Վերջերս «Մոսկուայի Խուտաժնիկ» («Մոսկուական Նկարիչ») միութեան հրատարակչութիւնը իր քննութեան նրա նկարները ալբոմը:

Նրա տաղանդաւորութիւնը թարմ գնահատական են տալիս արուեստի տեսնատարբեր մարդերի ներկայացուցիչները:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄԸ ԼԵՒՆԵՐՈՒՄ

ԵՐԵՒԱՆ. — Բուժակութեան կէտեր են բացուել Լոռվայ կեդրոնական եւ Վեծամայն համալիական տեղամասերի անասնապահական պահակների տղամարդկանց լեռնային արօտավայրերում:

Լեռներ են պիտացել շրջանի հիւանդանոցի բժիշկական խումբերը: Մասնագէտները անվճար տեղացնում են գիւղացիների զուգարձում, նրանց ծանօթացնում են հիւանդութիւնների կանխարգելման:

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«ԲԱՐԲԱՐՈՍ ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՅՐԱԳ ԲՌՆՈՒԹԻՒՆ»

ՆՄԲ. - Աւստրիական վարչապետ Չանքաթցքիին, 1984 Յուլիս 17-ի իր ելեւմտի Ազգ ժողովին ներկայացուցած խօսքին մէջ ըսած է հետեւեալ յօդուածը, ու մանաւանդ՝ -

×

Լիւսիէն Ո. Մարսէլ հաւաքած եւ հրատարակած է 1915ի Հայոց հալածանքի եւ ցեղասպանութեան մասին Թուրքիոյ մամուլի գլուխգործոցներու յատկագրութիւն, յորդ ուրախութեամբ տեղեկացանք, որ ան նախաբանով՝ -

×

«Ի տես այսորան ահռելի ոճրագործութեան ու հազարաւոր մանուկներու, կամ նաեւ եւ ծերակիներու մահուան մատնուելուն կապակցութեամբ, կը ծնրդեմ Ձերդ Ժողովին այս զեկուցին առջեւ մի եւս դիմել պատկան մարմինը, Տրապիզոնի Հայոց Թեմի գլխ ժողովուղ անունով մեզի տրուած արտօնութիւնը, որպէսզի Հայոց Թեմի կողմէ ուղարկուի ուղղակի Ամերիկա՝ գործադրելու ուղղուելիք ճարտարապետ գործը՝ որպէսզի ազատ ու ապահով կերպով հնարաւոր ըլլայ ամերիկեան հիւպատոսներուն հսկողութեան տակ՝ ամերիկեան դրօշակի ներքեւ՝ ուղղակի Ամերիկա ճամբորդելու։

Ներկայ պահուն Թուրքիոյ մէջ կը գտնուին 1500 հոգի, որոնք կը սպասեն Ամերիկա մեկնելու համար։ Ասոնց մեծ մասը կազմուած է Մուսա լերան հերոսներէն, որոնք ազատուեցան Ֆրանսական նաւերու կողմէ։ Ասոնց մեծ մասը կազմուած է Մուսա լերան հերոսներէն, որոնք ազատուեցան Ֆրանսական նաւերու կողմէ։

Ներկայ պահուն Թուրքիոյ մէջ կը գտնուին 1500 հոգի, որոնք կը սպասեն Ամերիկա մեկնելու համար

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵՄՆՔ

Պատրաստեց՝ Ս. Պաղտյան

ԱՊՐԻԼ 1

Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան 8-րդ ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ Յովհաննէս Շիրազ դպրոցին մէջ: Առնապետը շարտարապետ Ռոմիկ Թամրազեան – Յարութիւնեան ներկայացուց Ընկերութեան 1983-84 տարեշրջանի նիւթա-բարոյական տեղեկագիրը, որմէ եզան շատ մը շնորհաւորական եւ քաջալերական խօսքեր՝ անդամներու կողմէ: Ապա ընտրուեցաւ 1984-85 տարեշրջանի վարչական կազմը՝ ղեկավար շարտ. Թամրազեան Յարութիւնեանի առենապետութեամբ:

ԱՊՐԻԼ 7

Սամուէլի եւ երաժշտութեան երեկոյթ՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան եւ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ հայկական ակումբի սրահին մէջ: Հանդիսութեան իրենց մասնակցութիւնը բերին հայր Աբէլ Աբեղայ Օղլուքեան եւ շարտ. Ռոմիկ Թամրազեան-Յարութիւնեան, ասմունքելով հայ բանաստեղծներէ հատնտիր քնարեաձներ: Այս երեկոյթին ճոխութիւնն ու յաջողութիւնը ամրողջացուց Տիկ. Անիթա Արզումանեան՝ հայկական դասական նրաժշտական կատարումներով՝ դաշնամուրի վրայ ընկերակցութեամբ Օր. Անահիտ Արագածեանի: Ներկաները ըմբոշխնեցին քնարեաձներու եւ երգերու ճոխ յայտագիր մը:

ԱՊՐԻԼ 15

Ծաղկազարդի տօնավաճառ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան կողմէ, հայկական ակումբին մէջ: Աւանդական դարձած այս ժեռնարկը եկաւ անգամ մը եւս ոգեւորելու երեխաներն ու իրենց ծնողքը ծաղկազարդը դիմաւորելու աւելի ուրախ եւ ''գունաւոր'': Վարչութիւնը ամէն ջանք թափած էր գոհացնելու համար ամէն տարիքի ու տեղի պահանջները:

ԱՊՐԻԼ 22-24

Ապրիլեան Եղեռնի 69-րդ տարելիցի հանդիսութիւն եւ յուշարձանի բացում (Տես այս առթիւ լոյս ընծայուած մեր նախորդ տեղեկագրութիւնը):

ԱՊՐԻԼ 28

Ընդհանուր գարզացման մրցում՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ: Յունուար ամսուն տեղի ունեցած նման ժեռնարկ մը գոած էր մեծ հետաքրքրութիւն, եւ ընդառաջելով ուսանողներու փափաքին, հարցումները ծանրացած էին աւելի հայկական տարրեր մարդերու վրայ: Լաւագոյն խմրանները պարգեւատրուեցան հայերէն գիրքերով:

ՄԱՅԻՍ

''Սովետական Միութեան օրերը Աւստրիոյ մէջ'':

Այս անուան տակ տօնուեցաւ Աւստրիոյ եւ Սովետական Միութեան միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւններու հաստատման 60-ամեակը: Այս առթիւ կազմակերպուած էր փառատօն մը, որուն մաս կը կազմէին Մայր Հայրենիքէն ժամանած գեղարուեստական խումբեր, արուեստագէտներ, գիտութեան ու տարատարուեստի մասնագէտներ, ինչպէս նաեւ հայրենիքի մշակոյթը ներկայացնող ցուցահանդէսներ: Հայրենի արուեստագէտ-արուեստագիտուհիները ելոյթներ ունեցան Աւստրիոյ տարբեր շրջաններուն մէջ: Տասնեակ մը քաղաքներու մէջ կազմակերպուեցան Հայրենիքի գիտութիւնն ու մշակոյթը ներկայացնող ցուցահանդէսներ, հանդիպումներ քէ հայ եւ քէ աւստրիացի հանդիսականներու համար:

Այս փառատօնէն անկախ, Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութիւնը կազմակերպեց երկու հանդիսութիւններ՝ Վիեննայի Ինցերստորֆի ժողովրդային սրահին մէջ: Առաջինը տեղի ունեցաւ Մայիսի 19-ին՝ մասնակցութեամբ ''Նոմիոաս'' քառեակին եւ ''Հայկական մեղեդի'' խումբին: Երկրորդը տեղի ունեցաւ Մայիսի 21-ին՝ մասնակցութեամբ ''Երեւան'' պարի անսամբլին: Այս երկու երեկոներն ալ ստեղծեցին մեծ ոգեւորութիւն մը քէ վիեննահայ գաղութի անդամներուն եւ քէ հայրենի հիւրերուն մէջ:

ՄԱՅԻՍ 11

Ընթացիկ Ապրիլին փոքրնակաս թիւ մը հրատարակելէ ետք, հրապարակ իջաւ ''Հրայրք'' մշակութային-հասարակական շարաթաթերթը: Ան նկատի կոնդնելու աւստրիահայ գաղութի մամուլի եւ բաների մը պակասը:

ՄԱՅԻՍ 13

Մայրերու օր՝ կազմակերպուած ''Յովհաննէս Շիրազ'' վարժարանի ծնողաց ն հորհուրդին կողմէ՝ հայկական ակումբի սրահին մէջ: Ուսուցչուհիները ջանք չէին խնայած ներկայացնելու կոկիկ յայտագիր մը, որուն գործաղրողներն էին գաղութի նրանակները:

ՄԱՅԻՍ 18

Երաժշտական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Միխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ՝ Միութեան սրահին մէջ: Նիթարի վրայ մենանուագեց Պրն. Վարուժան Իշխանեան: Ան ներկաները հմայեց իր ներկայացուցած եւրոպական դասական կտորներով:

ՄԱՅԻՍ 26

Դասախօսական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուսանողա-

(Շար.ը տես էջ 9)

ՍԻՐՏԻ ԽՕՍՔ...

Շարունակուած Ա. էջէն

չսնդծուի այն պակասը, որ այլեւս պէտք է ստեղծել:

Մեզ համար, հայկական հարցն այսօր ազգապահպանման հարցն է (այս հարցում արդէն նահապետ չէ կիրառել ''ժուն հաւի՞ց, քէ՞ հաւը ժուից'' ոտամաղրութիւնը), որովհետեւ առանց հայի չկայ եւ հայկական հարց: Իսկ այս անսանկիւնից ևիւրաքանչիւրը յայտնի է բոլորիս ու ցաւը զգալի է իւրաքանչիւրիս համար:

Իսկ ի՞նչ է ստացուած. փոխանակ մեր թեկուզ փոքր կարողութիւններով ու կարեւորը՝ մեր բազուկներով ու աշխատաւժով այս հարցերը ճիշդ հունի մէջ դնելու ճանկնդծ փորձի, քննադատում ենք մեր ազգային կեանքում տեղ զտած այս կամ այն երեւոյթը, այս կամ այն ամբակն ու նրա գործունէութիւնը, բացասականի կողքին դրականն էլ հաւասարեցնում հողին ու քարժրազոչ ոռոգոռում, քէ ազգը կորչում է անփառունակ կերպով: Հարիք կա՞յ արդեօք նշելու, քէ քննադատութիւնները ինիչ են այն ժամանակ, երբ այդ քննադատուող երեւոյթի կողքին յստակօրէն արւում են ոչ միայն նրան առիթ հանդիսացող պատճառները, այլեւ առաջարկւում են այն միջոցառումները, որոնց շնորհիւ թերեւս հնարաւոր կը լինի այդ բացասական երեւոյթները վերացնել մեր իրականութեան միջից՝ մեր ազգային-հասարակական կեանքը աւելի առնելի, աւելի կայուն ու ժամանակի աւերիչ գործօնների նկատմամբ աւելի դիմացկուն դարձնելու համար:

Ջարմենք, բարեկամ, քանի ուշ է բոլորիս: Քանի մեր զաւակներն էլ, այսօրուայ մեր որոշ հասակակիցների նման, Ջաղից Ջաղիկ չեն յիշում հայոց եկեղեցին ու ակումբը, քանի բառարաններում կամ այլ արժանագրութիւնների մէջ չի նշւում, քէ պարզապէս հայկական ծագում ունեն, քանի ինչպէս ոմանք դեռեւս զոհկաթար չեն յայտարարում, քէ հայկական ազգանուն են կրում քէեւ, բայց վաղուց իրենց որպէս հայ չեն զգում...: Արդեօք մեծամտութիւն կը լինի՞ նրանց նմանեցնել մոլախոտի ցողունի վրայ բացուած վարդի: Չէ՞ որ վարդն իր փշով է յայտնի ու յարգի...

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ...

Շարունակուած 2-րդ էջէն

ամսուն երեւանի մէջ մնաւ Շարաթաղեան Սարապեան, որուն օժանդակութիւնը բացառիկ քաջալերանք մըն էր քիննադատ համայնքին: Քէպէ բացման հանդիսութենէն ետ պատուոյ հիւրը նաւ Գաղութին, բայց դժբախտաբար ուսերիահայեր չկարողացան բաւարար չափով արտայայտել իրենց երախտագիտութիւնը: Ես անմոռաչէս երկար տարիներ քարեկամական յարաբերութիւններ պահեցի հանգուցեալին եւ իր պատուարժան ընտանիքին հետ, սակայն մերկանօրէն հաւաքականութեան զնահատանքը կրնար տարբեր տպաւորութիւն թողուլ:

Սարապեան Խորհրդ. Հայաստանի ամենատաղանդաւոր եւ արդիւնաւոր Շարաթաղեաններէն մէկն էր: Ծնաւ 25 Նոյ. 1918 թ. Դոնի Ռոստով քաղաքը, երեւան փոխադրուած է 1947 թուին: 1951ին նշանակուեր է Հայոց Հայրարաղաքի գլխաւոր Շարաթաղետի տեղակալ, իսկ 1959ին՝ գլխ. Շարաթաղետ: 1964ին, այն տարին երբ քիննա այցելեց եւ խոստացաւ նկեղեցւոյ յատակագիծը պատրաստել, իրեն վստահուած էր ''Հայաստանի արդիւնաբերութեան նախագիծի Ինստիտուտ''ի գլխ. Շարաթաղետի պատասխանատու պաշտօնը, զոր բարեխղճութեամբ կատարեց եւ դնկավարեց մինչեւ իր մահը՝ Յունիս 1984: Երեւան քաղաքի շարք մը կարեւոր հասարակութիւններ արդիւնքն են Սարապեանի բարձրորակ աշխատանքին, ինչպէս Լենինի հրապարակին վրայ ''Արմենիա'' հիւրանոցը, Գամառքեան քանդարանը, Սահակեւորական Եկեղեցը եւ Հանրապետականը:

Շարզանը եւ օրհնութիւն հայրենի տագնապաւոր Շարաթաղետ Եղուարդ Սարապեանի յիշատակին:

ՎԻՆՆԱՅԻՆ ՆԵՄՈՔ Շարունակուած 6-րդ էջէն

կան-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ հայկական ակումբի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Հայր Աբէլ Աբեղեան Օղակքեան, նիւթ ունենալով ''Սարդարապատի խորհուրդը եւ Հայաստանի հանրապետութիւնը'': Հոգեւոր հայրը նախ ներկայացուց պատմական անցուդարձերը, ապա կեդրոնացաւ Սարդարապատի հերոսամարտի խորհուրդին վրայ:

ՄԱՅԻՍ 28

Վիննայի Եկեղեցական Վարչութիւնը կազմակերպեց այս երեկոյթը, շարունակելով հայկական պատմական տարեդարձներու տօնման աւանդութիւնը: Օրուան բանախօսներն էին Շարտ. Ռազմիկ Խամրազեան-Յարութիւնեան եւ Պրն. Գրիգոր Հալաճեան, որոնք անդրադարձան Մայիս 28-ի պատմական կարեւորութեան եւ արժէքին: Յայտագրին երկրորդ մասը վարեց Վարչութեան փոխ-տեսչապետ Պրն. Գրիգոր Մովսէսեանը: Այս առիթէ ան շնորհակալագիրներ բաշխեց վիննահայ զաղութին տասնեակ 6 հայրենակիցներու, որոնք էին Պրն. Հմայեակ Յակոբեան, Պրն. Արա Կարապետեան, Շարտ. Ռազմիկ Խամրազեան-Յարութիւնեան, Պրն. Ժիրայր Վարդեան, Պրն. Արտիս Փաֆազեան եւ Պրն. Մեսրուհ Դաղտոյեան:

ՅՈՒՆԻՍ 16 եւ 23

Գրական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ հայկական ակումբի սրահին մէջ: Աուէլիսի առաջնորդն էր Պրն. Յարութիւն Յովհաննեան՝ նիւթ ունենալով Ա. մաս՝ ''Ընդհանուր ակնարկ հայ գրականութեան վրայ – վերածնունդի շրջան'' եւ Բ. մաս՝ ''Ներաղաշ շրջան'': Աուէլիսի առաջնորդը, հակառակ իր շատ ներիտասարդ տարիքին, կրցած էր շատ լաւ կազմակերպել այս ժողովները:

Մարզական

Մեր անցեալ թիւին մէջ խոստացած էինք ներկայացնել ''Արարատ-Վիեննա''ի 1984-1985 տարեշրջանի խաղացանկը: Քանի մը հանդիպումներու վերշնական թուականի ու խաղավայրի անորոշութեան պատճառաւ առայժմ կը բաւարարուինք մօտակայ առաջին հանդիպումին մանրամասնութիւնները ներկայացնելով:

''Արարատ-Վիեննա'' ընդդէմ ''Նախէաններու''ի Սիրակի, 9 Սեպտեմբերի, 1984, ժամը 9.45ին՝ Ուիներն Մաուրերի դաշտին վրայ (23րդ խաղամաս):

Օգոստոսի 25ին, այս տարի եւս տեղի ունեցաւ Վիեննայի աւանդական խաչվերացի ֆութպոլի մրցաշարքը, որուն մասնակցեցան երեք խումբեր. Արարատ-Վիեննա, Մխիթարեան Միաբանութիւն եւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Վիեննա:

Միօրեայ մրցաշարքի ընթացքին գրանցուեցան հետեւեալ արդիւնքները.

Մխիթարեան Միաբանութիւն – Հ.Մ.Ը.Մ.-Վիեննա	0:3
Հ.Մ.Ը.Մ.-Վիեննա – Արարատ-Վիեննա	1:5
Արարատ-Վիեննա – Մխիթարեան Միաբանութիւն	7:1

Ընդհանուր դասաւորում՝

1. Արարատ – Վիեննա:
2. Հ.Մ.Ը.Մ. Վիեննա:
3. Մխիթարեան Միաբանութիւն:

Մրցաշարքի մրցումները վարեց իրանահայ միջազգային իրաւարար Հերոս Պաղումեանը:

Օգոստոսի 24ին, Երեւանի ''Հրազդան''մարզադաշտին վրայ հայրենի ''Արարատ''ը իր հերթական հանդիպումը ունեցած է Դոնեցկի ''Շախթիոր''ին հետ: Խաղը աւարտած է 1:0 հաշուով՝ յօգուտ ''Արարատ''ի:

Յաջորդ մրցումը տեղի ունեցած է Օգոստոսի 29-ին Քիֆլիսի մէջ, տեղւոյն ''Տինամօ''ին դէմ: Խաղը աւարտած է 2:0 հաշուով՝ յօգուտ ''Արարատ''ի:

Գուտափշտի մէջ տեղի ունեցած ''Բարեկամութիւն-84'' մրցաշարքին երեւանցի Դաւիթ Համբարձումեան շահած է պրոնզէ մետալը՝ ըրացաւակի մրցումներուն մէջ: Մրցումներէն առաջ ան յայտարարած է թէ այս իր վերջին մասնակցութիւնն է ըրացաւակի մրցումներուն, եւ ապագայ մարզական կեանքէն հրաժեշտ առնել:

Համբարձումեանի մարզական կեանքը սկսած էր 1971-ին: Եղած է Ուրոզայի ակոյեան, Սովետական Միութեան ակոյեան, ոլիմպիական խաղերու արծաթի եւ պրոնզի մետալակիր:

Քանի մը տարի առաջ Աւստրիոյ մէջ տեղի ունեցած համաշխարհային մրցումներուն ան դրաւած է ակոյեա-

ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՎԵՆԵՏԻԿ

Հանրածանօթ է մեր ազգին մէջ Մուրատ-Ռափայէլեան բարձրագոյն վարժարանը, որ իբր հայ մտքի խանձարուրը մօտաւորապէս մէկ ու կէս դարէ ի վեր կը դաստիարակէ հայ սերունդներ, պատրաստելով ընտանիներու երամներ ու նուիրելով ազգին մտաւորականներ, գիտնականներ, գրագէտներ, բանաստեղծներ, երգահաններ, նկարիչներ, բնագէտ ու քուաբանագէտ փայլուն դէմքեր, ընտելի բժշկապետներ, բժիշկներ, ճարտարապետներ, եւն:

Վարժարանս հիմնուած է 1836ին, Ռափայէլ Պատմեանի եւ Սամուէլ Մուրատեանի կամակներով, եւ բացուած է վենետիկի ամենազեղեցիկ պալատներէն մէկուն մէջ, ուր մինչ արդիական՝ կը շարունակէ կատարել ազգային իր քարոզ եւ անփոխարինելի առաքելութիւնը:

Վարժարանս կ'ընդունի 12-15 տարեկան հայ տղաներ:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել.

Հասցէ՝

Direzione
Collegio Armeno Moorat-Raphaël
Ai Carmini - D.D. 2596
30123 Venezia (Italia)

Հեռագիր՝ Collegio Armeno
Venezia (Italia)

Հեռաձայն՝ (041) 28.770

Արուվեանն ''Նոտայք'' խումբը այս խաղաշրջանին կը ներկայանայ փորձառու, համերաշխ, միաժոյլ խումբով մը:

Իր հերթական հանդիպումը ունենալով Գորիի ''Դիլա'' խումբին հետ, արուվեանցիները ժեռ բերած են համագիլ ու կարեւոր յաղթանակ մը եւս՝ 5:3 հաշուով:

Արուվեանցիները քանի հանդիպումներէ ետք ունին 31 կէտ եւ կը գլխաւորեն իրենց ենթախումբին աղիւսակը:

Նոտայքի յաջորդ հանդիպումները Աշխարդի ''Նոյեմբերգի'' եւ Սամարտիայի ''Լոկոմոտիւ''ի հետ են, որոնք 25-ական կէտ ունին:

Ինչ կը վերաբերի Սովետական Միութեան բաժակի 1/16-րդ հանդիպումներուն, Սեպտեմբերը 17-ին Նոտայք կ'ընդունի Դոնեցկի Շախտիորը, իսկ ''Արարատ''

Հայրենիք 14, 21 Սեպտ. 1984

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սեպտեմբեր 23-էն սկսեալ եւ անոր յաջորդող երկու կիրակիներու ընթացքին, Հայկական ակումբի սրահին մէջ առաւօտեան ժամը 11.30-12.30 տեղի կ'ունենայ լուսանկարներու ցուցահանդէս-վաճառք՝ վիճենայի Ապրիլեան Նոհոնի Յուշարժանի բացման արարողութեան ընթացքին առնուած լուսանկարներու:

Մանրամասնութեանց համար կը խնդրուի դիմել Պրն. Սեպուհ Պաղտոյեանին:

ՃԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ինչպէս յայտնի է, մայիս ամսից Աւստրիայի տարբեր քաղաքներում կազմակերպուել են հայրենի արուեստագէտների գործերը ներկայացնող մի շարք ցուցահանդէսներ: Ըստ նախօրօք որոշուած ժամանակացոյցի, նրանք շրջագայում են երկրի տարբեր նահանգներում:

Տարեւ այդ ցուցահանդէսների յետագայ գործունէութեան ծրագիրը:

1 - 19 Հոկտեմբեր
Գրաֆիկ եւ ջրանկար Հայաստանից
Նոյքսոֆերուլէ-Նավորիքըն (10-րդ թաղամաս)
Արքաթր Փլաց, քիւ 18
Ցուցահանդէսի բացումը՝ ժամը 19.00-ին:

3 - 31 Հոկտեմբեր
Ռ. Աթոյեանի նկարների ցուցահանդէս
Գալերի Ամ Բրամսփլաց, Բրամսփլաց 8
Բացումը՝ ժամը 17.30-ին:

15 Հոկտ. - 2 Նոյ.
Ժամանակակից նկարչութիւն Սովետական Հայաստանից
Ցենթրալ Եպարկասսէ (15-րդ թաղամաս)
Մերց Շթրասսէ 45
Բացումը՝ ժամը 17.30-ին:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Անցեալ կիրակի, 9 Սեպտ. 1984, վիճենայի "Արարատ" ֆութպոլի խումբը 4:0 հաշուով չափչփիչ յաղթանակ մը տարաւ տեղական "Նախէնքըր" խումբին նկատմամբ: Բայց այն, ինչը տեղի ունեցաւ Սեպտեմբերի 16-ին՝ Ունիոն Մաուերի դաշտին վրայ, վեր էր ամէն երեւակայութենէ: Արդարեւ, "Արարատ"-ի տղաքը 13:0 հաշուով արտասովոր յաղթանակ մը տարին "Իրրէալ" խումբին դէմ:

Վիճենայի "Արարատ"ի յաջորդ խաղը տեղի կ'ունենայ կիրակի, Սեպտեմբերի 23-ին "Այնբրանթ Գ." խումբին դէմ՝ դարձեալ Ունիոն Մաուերի դաշտին վրայ:

Խաղին սկիզբը՝ տաւաւտեան ժամը 11.30-ին:

ԱՐՁԱԳԱՆՔԱՅԻՆ

Պատրաստեց Ս. Պաղտոյեան

ԱՇԱԿԵՐՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՆՈՆՏ ՀՒՆԻՍԷՖ (UNICEF)

''Հունիսէֆ''ի ծնունդը տեղի կ'ունենայ Համաշխարհային երկրորդ Պատերազմի աւարտէն անմիջապէս յետոյ: Սկզբնական շրջանին ան կը կոչուէր Միացեալ Ազգերու Օգնութեան եւ Վերանորոգման Կազմակերպութիւն (UNRRA), նպատակ ունենալով օժանդակել պատերազմէն ծանրօրէն մնասուած երկիրներու բնակչութեան տարրական պէտքերուն: Շատ չանցած, սակայն, զգալի եղաւ թէ մասնաւորապէս Եւրոպայի մանուկները կարիք ունէին նման օժանդակութեան, որպէսզի ամէն նոր սերունդները աւելի առողջ եւ պատերազմէն նուազ ցնցուած մեծնային: Հետեւաբար, Հերպերթ Հուվըրի (1929-1933 Ա.Մ.Ն.-ի նախագահ) մէկ ու կէս տասնամեակ առաջ կատարած առաջարկով՝ 11 Դեկտեմբեր 1946-ին ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը վաւերացուց նոր անունը, այսինքն Միացեալ Ազգերու Համաշխարհային Մանուկներու Օգնութեան Նոնտ (Հունիսէֆ): 1953-ի Հոկտեմբերի 6-ին, ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը որոշեց երկարաժգել ''Հունիսէֆ''-ի ժամանակաշրջանը՝ անորոշ ժամանակով մը, ընդլայնել օժանդակութեան եւ ծառայութեանց եզրը՝ ղեպի յետամընաց երկիրներու մանուկներուն եւ երիտասարդութեան, եւ անունը անգամ մը եւս փոխել՝ ''Միացեալ Ազգերու Մանուկներու Նոնտ''ի, ջնջելով ''Համաշխարհային'' եւ ''Օգնութեան'' բառերը: Սակայն մինչեւ այսօր կ'օգտագործուի ''Հունիսէֆ'' անունը:

''Հունիսէֆ''ի օժանդակութիւնը կը տրամադրուի միայն այն ատեն, երբ երկրի մը կառավարութիւնը պաշտօնապէս զայն կը խնդրէ: Սակայն, ըստ խնդրանքի տեսակին, կը պատրաստուին աշխատանքային ծրագիրները եւ կը վաւերացուին տունալ երկրի կառավարութեան եւ ''Հունիսէֆ''ի կողմէ: Ծրագիրներու գործադրութեան անմիջական պատասխանատուն է պատկան երկրի կառավարութիւնը, զոր նմանապէս կը հոգայ ծախսերուն մեծ մասը: Հետեւաբար, եւ որովհետեւ այս ծառայութիւններուն մարզը, ժեւը, ոճը եւ տեսակը կրնայ երկրէ երկիր տարբերիլ, ''Հունիսէֆ'' չունի յստակ եւ սահմանուած գործունէութեան ծրագիրներու նախագիծ մը: Անոր տրամադրած օժանդակութիւնը կրնայ զանազան ժեւերով ըլլալ: Օրինակ՝ գրենական պիտոյքներ, դպրոցական եւ մանկական գիրքեր, հաշուիչ մեքենաներ, եւայլն:

''Հունիսէֆ''ի ծառայութեանց կարեւորագոյն մարզերէն կարելի է նշել հետեւեալները.

- Մօր եւ զաւկի առողջապահութիւն:
- Նախնական առողջապահական խնամք:
- Նախակրթարաններ եւ արհեստավարժութեան դպրոցներ:
- Յետամնաց երկիրներու իգական սեռի գոյավիճակի քարելաւում:
- Համաճարակներու եւ սովերու շտապ օգնութիւն:

''Հունիսէֆ''ի հետ կը գործակցին երկիրներու առողջապահական, ընկերային տպատարկութեանց, կրթական եւ երկրագործական նախարարութիւնները:

''Հունիսէֆ'' ՄԱԿի կիսանկախ կազմակերպութիւններէն է: Անոր կ'անդամակցին 180 երկիրներ: Ունի Գործադիր Մարմին մը՝ կազմուած 30 երկիրներու ներկայացուցիչներէ, որոնք կ'ունենան տարեկան մէկ ժողով: Գործադիր Մարմինը կ'ընտրէ ''Ծրագիրներու'' եւ ''Ելեւմտական'' յանձնախումբերը: Ընդհանուր տնօրէնը կը նշանակուի ՄԱԿի Ընդհանուր Քարտուղարին կողմէ՝ Գործադիր Մարմնի հաւանութեամբ: Առաջին ընդհանուր տնօրէնն էր Մորիս Բաթէ: Երկրորդը Հենրի Լապուիս, զոր ''Հունիսէֆ''ի անունով 1965-ին ստացաւ Նոպելեան խաղաղութեան մրցանակը: 1980-էն ի վեր ընդհանուր տնօրէնն է ամերիկացի ժէյմս Կրէնդը:

''Հունիսէֆ''ի տնօրէնութիւնը կը գտնուի Նիւ Եորքի մէջ: Ունի մասնաճիւղ մը ժընեւի մէջ եւ 87 ներկայացուցչական գրասենեակներ՝ տարբեր երկիրներու մէջ, որոնք կը հովանաւորեն ''Հունիսէֆ''-ի գործունէութիւնները 112 երկիրներու մէջ:

''Հունիսէֆ'' կ'աշխատակցի աւելի քան 100 հասարակային կազմակերպութիւններու հետ: 1982ին տա-

Շար.ը տես՝ էջ 12

րեկան ղրամագլուխն էր 378 միլիոն տոլար, իսկ 1983ին՝ 400 միլիոն տոլար: Այս գումարներուն մեծ մասը կը յայթայթեն անդամ երկիրները: Իսկ մնացած մասը կ'ապահովուի այլ նուիրատուութիւններէ եւ ծեռնարկներու հասոյթներէ:

Ընդհանուր պաշտօնէութեան թիւը, թէ տնօրէնութեան եւ թէ մասնաճիւղերու, 1520 է: Ունի նաեւ 1000 այլ գործակիցներ՝ տարբեր երկիրներու մէջ: Պաշտօնական լեզուներն են. անգլերէն, ֆրանսերէն եւ սպաներէն: Ունի շարք մը պաշտօնական հրատարակութիւններ եւ պարբերականներ, որոնք լոյս կը տեսնեն զանազան լեզուներով:

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՖՈՆՏ, UNICEF

Ջ.արբեկ
22.1.25

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Մանուկներու Հիմնադրամը (UNICEF) ստեղծուեցաւ 1946ին՝ Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմէն ետք, երբ Եւրոպայի եւ Ասիոյ շատ մը երկիրներ ամայացած էին պատերազմի հետեւանքով։ Հիմնադրամին նպատակն էր օգնել այդ երկիրներու մանուկներուն, որոնք սովի եւ հիւանդութեան սպառնալիքին տակ էին։ Հիմնադրամը կը գործէ ազգային կամաւոր կոմիտէներու միջոցով։ Ներկայիս 120 երկիրներ ունին այդ կոմիտէները։ Անոնք կ'անդամակցին 30 երկիրներու ներկայացուցիչներէ, որոնք կ'ընտրուին տասը տարի ժամկէտով։ Գործադրիչ մարմինը կը կոչուի Գործադրութեան Խորհուրդ։ Անոր 41 անդամները կ'ընտրուին տասը տարի ժամկէտով։ Խորհուրդը կը հաստատէ ծրագիրներ եւ կը հսկէ անոնց գործադրութեան։ Ան կը հաստատէ նաեւ տարեկան բիւրեղը։ Գործադրիչը Մարմինին հետ կը համագործակցի Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Տնտեսական եւ Ընկերային Խորհուրդը։ Հիմնադրամին գործունէութեան կեդրոնը Նիւ Եորքի մէջ է։ Ունի նաեւ 87 տեղական ներկայացուցչական գրասենեակներ տարբեր երկիրներու մէջ, որոնք կը հսկեն 112 երկիրներու գործունէութիւնները։

Հիմնադրամի գործունէութեան կարգ մը ոլորտներ են՝

- Մօր եւ պուտիկ առողջապահութիւն։
- Նախնական առողջապահական խնամք։
- Նախակրթարաններ եւ արհեստի դպրոցներ։
- Ընկերային ապահովութեան ծրագրեր։
- Յետադիմող երկիրներու իրազեկութեան զարգացման բարելաւում։
- Համաճարակներու եւ աղէտներու հանդէպ օգնութիւն։

Հիմնադրամը կրնայ դրամական երկրներու առողջապահական, ընկերային ապահովութեան, կրթական եւ երկարաժամկէտ նախագծերու համար։

Հիմնադրամ ունի կեդրոնական հսկողական մարմին մը, որ կը կոչուի Գործադրիչ Մարմին։ Անոր կ'անդամակցին 30 երկիրներու ներկայացուցիչներ, որոնք կ'ընտրուին երեք տարի ժամկէտով։ Գործադրիչը Մարմինը կ'ընտրէ Գործադիրներու եւ Ելեւմտական յանձնախումբերը։ Ընդհանուր ժողովը կը նշանակէ Միսի ընդհանուր քարտուղարին մօտէն, Գործադիրը Մարմինին հետ միասին։ Առաջին ընդհանուր ժողովը կը Մորթա Փաքէ։ Երկրորդը՝ Հարոլտ Լասուէլ, որ հիմնադիրը անուանուած է 1965ին առաջին Նոպելեան խաղաղութեան մրցանակը։ 1980ին ի վեր ընդհանուր ժողովին է ամերիկացի ձէյմս Կրոնիքը։

Հիմնադրամի ժողովներուն կը գտնուի Նիւ Եորքի մէջ։ Ունի մասնաճիւղ մը Ժընեւի մէջ եւ 87 ներկայացուցչական գրասենեակներ տարբեր երկիրներու մէջ, որոնք կը հսկեն 112 երկիրներու գործունէութիւնները։ 1982ին տարեկան պրամագրին էր 378 միլիոն տոլար, իսկ 1983ին՝ 409 միլիոն տոլար։ Այս գումարներուն մեծ մասը կը հայթայթուի անհատ երկիրներէ։ Իսկ մնացած մասը կ'տարաբաժնուի այլ հաստատութիւններէ եւ ձեռնարկներու հասոյթներէ։

Ընդհանուր պատասխանատուները, թէ՛ տեղական եւ թէ մասնաճիւղերու, 1520 է։ Ունի նաեւ 1000 այլ գործակիցներ տարբեր երկիրներու մէջ։ Գրասենեակներն են՝ անդլերէն, ֆրանսերէն եւ սպաներէն։ Ունի նաեւ մը պատասխանատու հրատարակութիւններ եւ պարբերականներ, որոնք լոյս կը տեսնեն գրասենեակներով։

Հիմնադրամի գործունէութիւնը կը զարգանայ տարեցտարի։ 1965ին 37 երկիրներ կ'օգտուէին անոր օգնութենէն։ 1980ին ան կ'օգնէր 112 երկիրներու։ Հիմնադրամի գործունէութեան ծրագրերը կը ներառնեն մանուկներու եւ մայրերու առողջապահութիւն, ջրամատակարարում, սանիտարական կացարաններ, սննդի ապահովութիւն, կրթութիւն եւ մանկական զարգացում։ Հիմնադրամը կը գործակցի Համաշխարհային Առողջապահական Կազմակերպութեան, Միջազգային Աշխատանքային Կազմակերպութեան, Միացեալ Ազգերու Կրթական, Գիտական եւ Մշակութային Կազմակերպութեան, Համաշխարհային Պարէնի Ծրագրի եւ Միացեալ Ազգերու Զարգացման Ծրագրի հետ։

Հիմնադրամի գործունէութեան կարգ մը ոլորտներ են՝

- Մօր եւ պուտիկ առողջապահութիւն։
- Նախնական առողջապահական խնամք։
- Նախակրթարաններ եւ արհեստի դպրոցներ։
- Ընկերային ապահովութեան ծրագրեր։
- Յետադիմող երկիրներու իրազեկութեան զարգացման բարելաւում։
- Համաճարակներու եւ աղէտներու հանդէպ օգնութիւն։

Հիմնադրամը կրնայ դրամական երկրներու առողջապահական, ընկերային ապահովութեան, կրթական եւ երկարաժամկէտ նախագծերու համար։

Հիմնադրամ ունի կեդրոնական հսկողական մարմին մը, որ կը կոչուի Գործադրիչ Մարմին։ Անոր կ'անդամակցին 30 երկիրներու ներկայացուցիչներէ, որոնք կ'ընտրուին երեք տարի ժամկէտով։ Գործադրիչը Մարմինը կ'ընտրէ Գործադիրներու եւ Ելեւմտական յանձնախումբերը։ Ընդհանուր ժողովը կը նշանակէ Միսի ընդհանուր քարտուղարին մօտէն, Գործադրիչը Մարմինին հետ միասին։ Առաջին ընդհանուր ժողովը կը Մորթա Փաքէ։ Երկրորդը՝ Հարոլտ Լասուէլ, որ հիմնադիրը անուանուած է 1965ին առաջին Նոպելեան խաղաղութեան մրցանակը։ 1980ին ի վեր ընդհանուր ժողովին է ամերիկացի ձէյմս Կրոնիքը

Սփիւռքեան

ԱՐԱՐԱՏ – ՎԻԵՆՆԱ

Վիեննայի ''Արարատ''ը կը շարունակէ իր աննախընթաց վերելքը: Հազիւ 20 ամիսներ առաջ ծնունդ առած այս խումբը, կրցաւ առաջին տարեշրջանին իսկ անցնիլ իր նախընտրած երկրորդ դասակարգէն առաջին դասակարգ: Եւ ահա, Ա. դասակարգի երջի մըրցումներու աւարտին, 7 խաղերէ եօթ Վիեննայի ''Արարատ''ը կը զրաւէ դասաւորման գլուխը 14 կէտերով եւ 48|ի դէմ 3 կոլերու հաշուեկշիռով:

Սեորեւ կու տանք վերջին 5 մրցումներուն արդիւնքները.

23 Սեպտեմբեր	Արարատ–Վիեննա–Այնթրախթ	Գ. 9:0
30 Սեպտեմբեր	Գրայֆընսէ–Արարատ	Վ. 1:8
5 Հոկտեմբեր	Արարատ Վ. – Շապէրնաք	5:1
14 Հոկտեմբեր	Արարատ Վ. – Ռոյալ 82	4:1
19 Հոկտեմբեր	Ներնլիխթ 04–Արարատ Վ.	0:5

Կը շնորհաւորենք ''Արարատ'' Վիեննայի տղոց եւ պատասխանատուներու այս հիանալի յաջողութիւնը եւ կը մաղթենք նորանոր նուաճումներ:

*****

ԱՐԱՐԱՏ – ԵՐԵՒԱՆ

Խորհրդային միութեան ֆութպոլի 47-րդ ախոյեանութեան երեւանի ''Արարատ''ի վերջին երեք խաղերուն արդիւնքները հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնեն.

23 Սեպտեմբերին	Արարատ – Մեթալիստ	1:0
28 Սեպտեմբերին	Տնեպր – Արարատ	2:0
15 Հոկտեմբերին	Տինամօ Քիեւ – Արարատ	7:0
19 Հոկտեմբերին	Բ.Մ.Ա.Ռոսթով–Արարատ	1:2

Երկրի առաջնութեան ծիրին մէջ հայրենի խումբին յաջորդ մրցումը տեղի կ'ունենայ Նոյեմբերի 3–ին՝ ''Հրազդան'' մարզադաշտին վրայ, Օռեսայի ''Շերնամորեց'' խումբին դէմ:

*****

Իսկ Խորհրդային Միութեան բաժակի 1/16 հանդիպումները աւարտեցան ''Արարատ''ի յաղթանակով 3:1՝ ''Քուզպաս''ի դէմ: Արովեանի ''Նոթայք'' -ը պարտութիւն կրեց ''Շախթիոր''էն 1-ի դէմ 3 կոլերով: 1/8 -րդ հանդիպումները տեղի կ'ունենան Հոկտեմբերի 28-29-ին: ''Արարատ''ին նմանապէս վիճակուած է ''Շախթիոր'' խումբը:

******

Գուտափեշտի մէջ տեղի ունեցող Հունգարիոյ Նոմծգուխեան պատանեկական ախոյեանութեան առաջին տեղը գրաւած է 15-ամեայ Արմէն Նազարեանը: Ան ծնած է Գուտափեշտ եւ կ'անդամակցի ''Մալեւ'' մարզական ակումբին:

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Երկուշաբթի, Հոկտ. 29–ին, ժամը 18–ի Վիթկընշթայնի մէջ (Վիեննա 3, Փարքկասէ ղի կ'ուննենայ

ՄԱՐԳ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի

լուսանկարչական ցուցահանդէսի բացումը:

Լուսանկարիչ Մարգ Մարգարեան ծնած է իա՝ նկարիչներու ընտանիքի մը մէջ: 192 րազանց գնահատականներով աւարտած է Գայ տական Դպրոցը (Միւնիխ) արժանանալով վկայականի եւ կրծքանշանի: Ապա մասնագի Վիեննայի գծանկարչական դպրոցին մէջ:

1935–էն մինչեւ օրս Մարգարեան ունեց քուով ցուցահանդէսներ Գուլկարիոյ, Ինչ Եգիպտոսի, Հոնկ Քոնկի, Նուկոսլաւիոյ, նի, Դեմոկրատական Գերմանիոյի, Հունգար Ս.Միութեան մէջ:

Մ.Մարգարեան արժանացած է շատ մը մի մրցանակներու, որոնցմէ յատկապէս նշելի խաղանքային Նարմիր Դռօշի, Միջազգային կարչական Արուեստի Համաղաշնակցութեան Excellenz շքանշանները:

''Մարգարիտներ Գուլկարիային'' ցուց կը բաղկանայ 88 սեւ–ճերմակ եւ գունաւո նկարներէ, որոնք կը ներկայացնեն Գ պատմութիւնն ու ներկան, ինչպէս նաեւ ք ներ եւ նաթիւրմորթներ: Մանուկներ պատկ կարները, որոնք խաղաղութեան համար պայ խորհրդանշեն, հեղինակին կողմէ արժանաց տուկ խնամքի:

ՄՈՒՏՔԸ ԱՁ

ԱՌԱԿՆԵՐ

– Ձուն ես եմ ածում,
Աքլոր, քո անունն է չորս կողմ քեւա
Էդ ո՞ր օրուանից ածան հաւ դարձար
Ու իմ փոխարէն պարզեւ ստացար:
Աքլորը հաւին այնպէս ջախ տուեց,
Որ յաջորդ օրը ժուլից կարուեց:

– Արէ, Նապաստակին ինչու՞ ես ուտու
Նա վայրի պտուղ երբեք չի ուտում:
Արէը փնթփնթաց.
– Ինձ հանդիպելիս
Շեղ աչքերով է նայում ոտքերիս...

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍԱՂԱԹԵԼԵԱՆ

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Պատրաստեց՝ Ս. Պաղտոյեան

11 – 25 Օգոստոս տեղի ունեցաւ Աւստրօ – հայկական Մշակութային Ընկերութեան կազմակերպած 6–րդ ամառնային բանակումը, Վիեննայի գեղատեսիլ արուարձաններէն Շէրէէպերստորֆի մէջ, մասնակցութեամբ 14 մանուկներու՝ Աւստրիայէն եւ արտասահմանէն:

Վերոյիշեալ բանակումներուն նպատակն է հայ մանուկներուն ծանօթացնել հայերէն լեզուն, մշակոյթը, աւանդութիւնները, ժողովրդային երգն ու պարը, եւ աւելին՝ ցոյց տալ թէ տարբեր գաղութներու պատկանելիութիւնը ոչ մէկ պատճառ կամ դժուարութիւն կը ներկայացնէ հայերուս իրար հետ յարաբերելու, գործակցելու, զոյատեւելու:

24 Օգոստոս – 9 Սեպտեմբեր տեղի ունեցաւ Աւստրօ–հայկական մշակութային Ընկերութեան կազմակերպած 11–րդ տարեկան շրջապտոյտը դէպի Մայր Հայրենիք: Դժբախտաբար, այս տարի շատ քիչ թիւով հայեր կրցան մասնակցիլ այս շրջապտոյտին՝ զբօսաշրջիկութեան սովետական պատօնագրի մերժման պատճառաւ:

Պտոյտին մասնակիցները ծանօթացան Խ. Հայաստանի մշակոյթին, արուեստին , քնութեան տեսարժան վայրերուն եւ կոթողներուն:

26 ՕԳՈՍՏՈՍ

Տեղի ունեցաւ Խաչվերացի համազգային աւանդական ճօնակատարութիւնը, մասնակցութեամբ Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան եւ Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան՝ Մխիթարեան Միաբանութեան ամարանոցին մէջ՝ Մատուռը: Ս. պատարագը մատուցանեց Մխիթարեան Միաբանութենէն հայր Ռաֆայէլ Քօսեանը: Օրուան պատգամը տուաւ գաղութիս հոգեւոր հովիւը՝ հոգեշնորհ Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան, որ միաժամանակ կատարեց մուսա լերան հերոսներու յիշատակին հոգեհանգստեան պաշտօնը եւ մատաղօրհնէքը:

Ապա 400–է աւելի հանդիսականները համտեսեցին հայկական համադամ ճաշեր, որմէ ետք տեղի ունեցան զանազան մարզական ու ընկերային խաղեր եւ մրցումներ ամէն տարիքի եւ սեռի համար: Ներկաները բաժնուեցան մեծ ոգեւորութեամբ:

5 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Մի ութեան Վիեննայի մասնաճիւղին կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսը էր Տիկ. Վալերաւտ Թորոսեան, նիւթ ունենալով ''Հինական մշակոյթի հետքերով'': Դասախօսուհին հմայեց ներկաները իր շրջապտոյտներու ընթացքին նկարած ցոլապատկերներով: Ան յաջողեցաւ պարզ ու յստակ կերպով ներկայացնել այս խրթին եւ միւղաւոր նիւթը:

13–14 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Գեղարուեստական մեծարման երեկոյթ , նուիրուած հայկական մշակոյթին՝ կազմակերպուած ''Յովհաննէս Շիրազ'' շաբաթօրեայ վարժարանի ուսուցչական կազմին եւ աշակերտներուն կողմէ, հայկական ակումբի սրահին մէջ: Անթացատրելի էր թէ պատասխանատուներուն, թէ աշակերտներուն եւ թէ հանդիսատես–ծնողներուն վիճակը հանդէսէն առաջ: Մինչ ուսուցիչները կը փորձէին անգամ մը եւս քննել ու կատարելագործել ներկայացուելիք յայտագիրը, որպէսզի իրենց տքնաջան աշխատանքին պտուղը հասուն ու համեղ ներկայացուէր, փոքր տարիքի աշակերտները շարուած կը դիտէին ամէն կողմ եւ անկարելի էր անոնց ականջներուն որեւէ բան լսելի դարձնել: Ոմանք կը դիմէին խնդուքի, ուրիշներ՝ իրենց սիրելի զէնքին՝ պտունքին: Մեծ տարիքի աշակերտները, արդէն շատ ''ինքնավստահ'', կը հնազանդէին տրուած հրահանգներուն, երբեմն իրենց կողմէ ալ ''վերջին վայրկեանի զարդարանք'' մըն ալ մէջտեղ նետելով: Իսկ ինչե՞ր ըսես չէր կարելի քարգմանել հանդիսատեսներու դէմքերու արտայայտութիւններէն: Ոմանք առաջին անգամ ըլլալով պիտի ականատես ըլլային իրենց զաւակներուն հայերէն արտասանելուն եւ երգելուն: Ուրիշներ կը փորձէին վերյիշել իրենց դպրոցական անցած օրերը՝ այս կամ այն հայկական հոծ գաղութին մէջ:

Վարագոյրը կը բացուէր ու կը ներկայացուէր բոլորին ակնկալածէն աւելի յաջող եւ ոգեւորիչ յայտագիր մը: Մաշտոցեան դարաշրջանէն կ'անցնէինք միջնադար. ապա ներկայ օրերու Մայր Հայրենիքի եւ Սփիւռքի մշակութային աշխարհները: Ան լսէինք մայրենի լեզուի տարբեր բարբառներով ներկայացուած Յովհաննէս Թումանեանի ''Գիգոր''էն հատուածներ: Մէկ խօսքով, թէ փոքր եւ թէ տարեց կը համոզուէին հայ լեզուի ու մշակոյթի հրաշագործ անհրաժեշտու–

(Շար.ը տես նաև էջ 6)

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵՆՍՔ — Շարունակուած 3-րդ էջէն

քեան, մեր ներկայի եւ ապագայի գոյատեւման եզակի ուղիի ուժականութեան:

Հանդէսը հասաւ իր աւարտին: Բոլոր ներկաները ուրախութեան եւ գոհունակութեան ճիչեր կ'արձակէին, ծափերու ընկերակցութեամբ: Բոլորն ալ կը ժպտային՝ բացի ծերունազարդ մեծ հայրերէն ու մայրերէն: Անոնք, առանց բացառութեան, հայեացքները գամած էին իրենց թոռներուն վրայ եւ լուռ կ'արտասուէին: Իրենց համար այդ էր ուրախութեան արտայայտումը: Չէ՞ որ այսօր, վերջապէս, իրենց սերբազան պարտականութեան զազաթնակէտն էր...: Անոնք կրցած էին, ինչ-ինչ պայմաններու տակ հայ մշակոյթի, հայ լեզուի եւ հայ իրականութեան ջահը վառ պահել իրենց թոռներուն՝ ինչպէս ժամանակին, իրենց մեծ հայրերն ու մեծ մայրերը՝ իրենց մէջ:

19 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Ընդհանուր ժողով Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան: Ժողովի ընթացքին 1983-84 տարեշրջանի վարչութիւնը ներկայացուց իր նիւթաբարոյական տեղեկագիրը, ապա իր հրաժարականը, ըստ միութեան ծրագիր-կանոնագիրին: Ժողովը ապա ընտրեց 1984-85 տարեշրջանի նոր վարչութիւնը, առենապետութեամբ Հայր Արէլ Արեղայ Օղլուքեանի:

20 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Ուրախ երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ "Ազատ" նուագախումբին կողմէ, ինցըրստորֆի ժողովրդային սրահին մէջ:

"Ազատ" նուագախումբը արդէն իսկ դարձած է Վիեննահայ կեանքի կարեւոր անհրաժեշտութիւններէն մին: 1982-ին, խումբ մը հայ երիտասարդներու կողմէ առնուած խիզախ այս քայլը, գլխաւորութեամբ նուագախումբի ղեկավար Վարդան Բարսեղեանի եւ ընդհանուր պատասխանատու Պէնհուր Յովսէփեանի, արդէն

ԱՒԱԿՆԵՐ

ԱՐԱՔԻԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Արագիլին հարցրին.

– Իմաստուն հաւք, ինչու՞ ես անվերջ մի ոտքի վ
րայ կանգնում:

Պատասխանեց – ասաց.

– Որպէսզի զոնէ մի քիչ թեթեւացնեմ աշխարհի բ
ռը:

ՄԵԾԱՏՈՒՆՆ ԺԱՆՏՆ ՈՒՆ ԻՐ ՊԱՏԿԵՐԸ

Մի մեծատուն ժլատ կանչեց մի բարակոփ վարպետի
պատուիրեց մարմարից իր պատկերը կերտել:

Երբ պատկերը պատրաստ էր, իր բարեկամներից մէկ
հարցրեց.

– Նմա՞ն է, արդեօք, այս պատկերն ինձ...

– Այո,– պատասխանեց բարեկամը,– շատ է նման. նմ
եւ մարմնով, եւ հոգով...

ՄՈՒԿՆ ՈՒ ԿԱՏՈՒՆ

Կատուն եկաւ կանգնեց մկան ծակի առաջ, անուշ
անուշ խօսեց.

– Մուկիկ-քոյրիկ' – ասաց, – ոտացդ մեռնիմ, ք
որ էդ ծակից դուրս գաս ու, ա՛յ, է՛ս ծակը մըտ
նես, քեզ մի կարմիր ոսկի կը տամ:

Մուկը մտածեց.

– Ջանըմ, ծամբան՝ կարճ, վարծքը՝ շատ: Կա՛յ-չկայ
էստեղ մի խարդախութիւն կայ:

Այսպէս ծանրութեթեւ արեց մուկը եւ ծակից դուրս
չեկաւ:

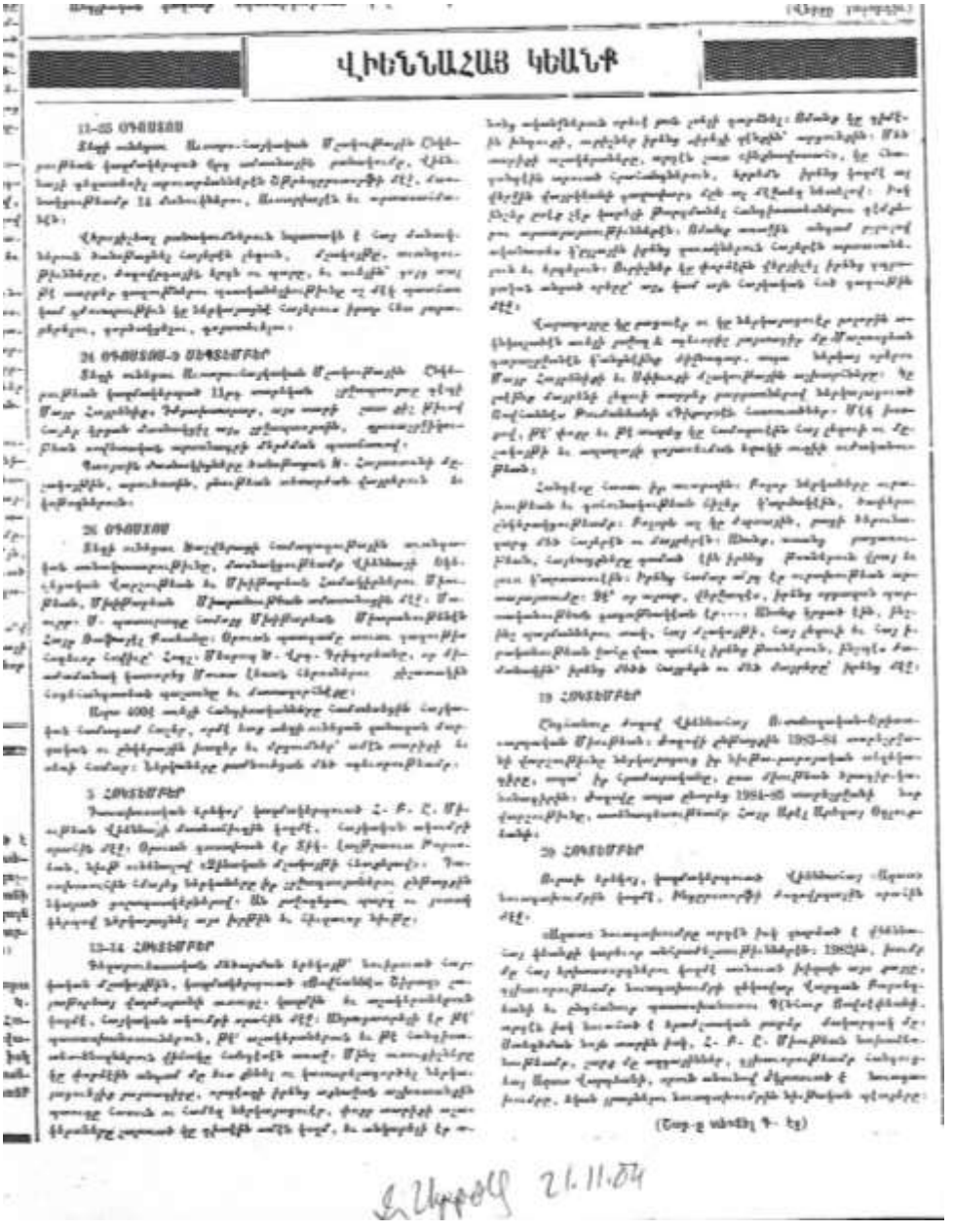
........*....*....*....*....*....*....*....*....*....*

իսկ նուաճած է երաժշտական բարձր մակարդակ մը
Ստեղծման նոյն տարին իսկ, Հ.Բ.Ը.Միութեան նախ
ձեռնութեամբ, շարք մը ազգայիններ՝ գլխաւորութեա
հանգուցեալ Ազատ Վարդեանի (որուն անունով մկրտ
ուած է նուագախումբը) եկան լրացնելու նուագախ
խումբին նիւթական պէտքերը:

Խումբին անդամներն են. Վարդան Բարսեղեան (կի
թառ), Պէնհուր Յովսէփեան (թմբուկ), Կարինէ Մի
մոնեան (երգեհոն) եւ Արմոնտ Աւանէսեան (հարուա
ծային գործիքներ):

Ինչպէս նախորդ ելոյթներու ընթացքին, այս ան
գամ եւս ներկաներուն հրամցուեցաւ հայկական ե
օտար երաժշտական ճոխ յայտագիր մը: Ձեռնարկի յա
ջողութեան նաեւ իրենց մասնակցութիւնը բերին մե
նակատարներ Գարմէն Յովսէփեան, Ռաֆֆի Պաղտասար
եան եւ օրերս հիւրաբար Վիեննա գտնուող պարսկա
հայ Ցէր եւ Տիկին Ռոպեր եւ Ալինա Ոսկանեանները:

Այս հաճելի եւ ճաշակաւոր մթնոլորտը ալ աւելի
ճոխացուցին հրամցուած հայկական տոհմիկ ճաշերու
ընկերակցութիւնը:

ՎԻՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

13-ՕՐ ՕԴԱՍՏԱՆ

Ձնագի ամենագեղ Ազատությունների Միավորումը Ընկերությունների կազմակերպության Գլխ տեղեկությունների Միջազգային Ասոցիացիայի Ազատությունների Միջազգային Ասոցիացիայի Ազատությունների Միջազգային Ասոցիացիայի Ազատ

ԽՂՃԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆ Շարունակուած Գ. էջէն

Ինչ էլ եղած լինի, սերունդների յիշողութեան մէջ Աբովեանն անմահացած է իբրեւ մեծ լուսաւորիչ, իբրեւ հայ նոր գրականութեան հիմնադիր եւ կրակոտ հայրենասէր:

Աբովեանի ապրած դարաշրջանը յատկանշւում էր պարսկական եւ թուրքական բռնապետական լծի դէմ հայ ժողովրդի մղած ազատագրական պայքարով, լուսաւորական շարժումով, որի նպատակն էր փրկել հայրենիքը հոգեւոր սոխկութիւնից եւ մտաւոր խաւարից: Աբովեանը դարձաւ այդ շարժման գաղափարական առաջնորդը:

Խաչատուր Աբովեանի ''Վէրք Հայաստանի'' վէպը հայ նոր գրականութեան պատմութեան շրջադարձային կէտը դարձաւ: ''Վէրք Հայաստանին'' առաջին հայ վէպն է, միաժամանակ առաջին հայ պատմավէպը: Ան նորութիւն էր լեզուով, ոճով, կերպարներով ու արծարծած գաղափարներով: Վէպում պատկերուած են հայ ժողովրդի վիճակը Պարսկաստանի եւ Թուրքիայի տիրապետութեան տակ, հայութեան ազատագրական կռիւները եւ Արեւելեան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին: Աբովեանը առաջինն է բացայայտել հայ նոր գրականութեան հերոսին՝ շինական հային: Ցոյց է տուել հայ ժողովրդի պատմական նակատագրի ողբերգականութիւնը՝ ազատինուելու մէջոցը համարելով լուսաւորութիւնը: Աբովեանի հիմնական նպատակն էր ժողովրդին հասցնել ինքնաճանաչման, օգնել համազգային ուժերի համախմբմանը:

Աբովեանի ստեղծագործութիւնները թարգմանուել են աշխարհի շատ լեզուներով:

****

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԽՂՃՔԱՐ

Նական խաչը տեղաւորուած է արեւելեան ճարտարապետութեան բնորոշ սրածայր կամարով աւարտուող խորանի մէջ: Նառարման վարպետութիւնն ու ոճի նրբութիւնը, որ յատուկ են Ջուղայի խաչքարերից շատերին, առանձին հմայք են հաղորդում դրանց: Ջուղայի խաչքարերը եզրափակում են հայ մշակոյթի այս միանգամայն ինքնատիպ բնագաւառի պատմական ընթացքը:

Խաչքարերը, որպէս անբաժանելի մէկ մասը հայկական քանդակագործական արուեստի, իրենց բարձր արուեստով ու ազգային վառ նկարագրով, հանդիսանում են հայ մշակոյթի քրիստոնէական հաւատի, հայրենասիրութեան, նրա մշակոյթի, գեղագիտական բարձր ճաշակի արտայայտութիւն եւ, որպէս այդպիսիք, իրաւամբ իրենց արժանի տեղն ունեն համաշխարհային արուեստի գանձարանում:

(ՇԱՐ. 2 եւ վերջ)

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Պատրաստեց՝ Ս. Պաղտոյեան

Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութիւնը մեծ դեր կը խաղայ ամէն անգամ Հայրենիքէն Աւստրիա ժամանած ''կռունկներու'' եւ վիեննահայ գաղութի միջեւ կազմակերպուած ծանօթացում-հանդիպումներու ընթացքին: Վերջին նման ձեռնարկը տեղի ունեցաւ 7 նոյեմբեր, 1984ին՝ հայկական ակումբի սրահին մէջ: Օրուայ հիւրն էր Պրն. Կարէն Միքայէլեան՝ Հայաստանի Արտաստմանեան Երկիրներու հետ մշակութային եւ Բարեկամութեան Միութեան պատասխանատուներէն:

Պրն. Միքայէլեան նկած էր Վիեննա՝ տնօրինելու համար վերջին 6 ամիսներու ընթացքին Աւստրիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ կազմակերպուած հայկական ցուցահանդէսներուն տրամադրուած գեղարուեստական հաւաքածոներու փոխադրութիւնը դէպի Մայր Հայրենիք: Ան նախ ներկայացուց Արտաստմանեան Երկիրներու հետ մշակութային եւ Բարեկամութեան Միութեան աշխատանքային ծրագիրն ու նպատակը, ինչպէս նաեւ անդրադարձաւ Աւստրիոյ մէջ տեղի ունեցած ցուցահանդէսներուն ստեղծած մեծ ոգեւորութեան եւ հետաքրքրութեան: Անդրադարձաւ նաեւ յառաջիկայ Դեկտեմբերին կայանալիք հանդիսութեանց աշխատանքներուն՝ ատենելու համար Միութեան հիմնադրման 40ամեակը:

Ընդառաջելով հայրենակիցներու փափաքին, Պրն. Միքայէլեան տուաւ ամփոփ նկարագրական մը Հայրենիքի մէջ կատարուող ներկայ շինարարական եւ մշակութային ձեռնարկներու մասին: Ապա, դարձեալ ընդառաջելով ներկաներու խնդրանքին, ներկայացուց Միութեան յառաջիկայ ամիսներու համար կազմած ծրագիրները: Ան անգամ մը եւս շեշտեց կարեւորութիւնը՝ Հայաստանը ծանօթացնելու այն երկիրներուն եւ ժողովուրդներուն, ուր հայկական գաղութներ կան եւ ուր աւելի քիչ առիթներ ստեղծուած են ծանօթացնելու մեր արուեստն ու մշակոյթը:

Անդրադառնալով նման ծրագիրներու ժեռք բերած յաջողութիւններուն, ան բերաւ իբր օրինակ Ճափոնի մէջ կազմակերպուած հայկական ցուցահանդէսներն ու գեղարուեստական ելոյթները, որոնք պսակուած են մեծ յաջողութեամբ: Սարորօ քաղաքին մէջ , օրինակ, հիւրասիրութեան մը ընթացքին, ուր կը հրամցուէր նաեւ հայկական բոնեակ, կը ստեղծուի տարօրինակ ոգեւորութիւն մը, որուն հետեւանքը կ'ըլլայ հիմնադրութիւնը ''Ճափոնի Հայկական Բոնեակի Երկրպագուներու Միութեան'':

Ներկաները հրաժեշտ տուին յարգելի հիւրին այն յոյսով, որ շուտով կը յաջորդեն Հայաստանի ''կռունկներու'' այցելութիւնները ի Վիեննա:

ԸՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Յորդանանէն Տիար Մանօ Սաթամեան 20 յորդանանեան տինար կը նուիրէ ''Հրայրք''ի բարգաւաճման ֆոնտին:

Շնորհաւորանք

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք , թէ վիեննահայ գաղութի հանրածանօթ դէմքերէն Պրն. Պաղտասար Պայվերթեան յաջողութեամբ յանձնած է ժայնամարզութեան վկայականի աւարտական քննութիւնը , յոռեքջաքի, 30 Հոկտ. 1984 , Մուզիք Հոխշուլէ-ի մէջ:

Մեր ջերմագին շնորհաւորանքները եւ յետագայ ներմնաւոր գործունէութեան բարեմաղթութիւնները արձելի հայրենակիցին:

ԽՄԲ.

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեմուտի Ձեր ծախսերը կրճատելու եւ նոր Տարւայ ու Ս.Ծնունդի շնորհաւորանքի գեղեցիկ աւանդութիւնը աւելի նպատակասլաց դարձնելու համար , խմբագրութիւնս հրապարակ հանած է շնորհաւորանքի բացիկներ՝ հայկական ոճավանդակութեամբ:

Սեռանալու համար դիմել ''Հրայրք''ի խմբագրութիւն (Հեռ. 2310012 եւ ամէն օր ժամը 19.00-21.00 230526):

Մարզական

Նոյեմբերի 11ին, Երեւանի ''Հրազդան'' մարզադաշտին վրայ, 7100 հանդիսականներու ներկայութեան տեղի ունեցաւ Երեւանի ''Արարատ'' եւ Թաշքենտի ''Բախտակոր'' խումբերուն հանդիպումը:

Հայրենի խումբը ցոյց տուաւ հիանալի խաղարկութիւն: 10րդ վայրկեանին Համլեթ Մխիթարեան գրաւեց հիւրերուն դարպասը, առաջնութեան խաղերու այս տարեշրջանի իր 18րդ կօլը եւ գլխաւորելով լաւագոյն ոմքարկուներու ցուցակը:

30րդ վայրկեանին , 27 մեթր հեռաւորութենէ ուժգին հարուածով մը 2րդ կէտը նշանակեց Չիլինգիրեան: Ապա, գեղեցիկ հարուածով մը հիւրերուն դարպասը խոցեց Յովհաննիսեան (70րդ վայրկեան): Իսկ խաղի աւարտին 3 վայրկեան մնացած Մելիքեան գրանցեց հայրենի խումբին չորրորդ անպատասխան կէտը:

Մէկ օր առաջ, նոյն խումբերուն փոխարինող կազմերը գրանցեցին 1:1 հաւասար արդիւնքը:

''Արարատ''ի յաջորդ խաղը տեղի կ'ունենայ նոյեմբերի 16ին, Մոսկուայի մէջ, տեղւոյն ''Տինամօ'' խումբին դէմ:

Հաճելի անակնկալ մը եւս մատուցեց Վիեննայի ''Արարատ''ը: Այս անգամ մրցապայքարը Աւստրիոյ ֆութպոլի գաւաթի համար էր:

Խաղալով Աւստրիոյ հանրայայտ եւ փորձառու Mödling խումբին դէմ, ''Արարատ''ի տղաքը ձեռք բերելով 4:0 արդիւնք , ապացուցեցին որ իրենք լուրջ մտադրութիւններ ունին ֆութպոլի ասպարէզին մէջ:

Իրենց խաղով փայլեցան Ասուշաեան Ղուկասեան եւ Սերժ Մարգիսեան, առաջինը 3, իսկ երկրորդը 1 անգամ խոցելով մրցակիցներուն դարպասը:

Միաժամանակ, նշելի է, որ Վիեննայի ''Արարատ''ը ձեռք բերած է նոր մրցաշրջանին մէկ աստիճան բարձր խումբերու ենթախումբին մաս կազմելու իրաւունք:

Գովազդուած ծեռագիրները չեն վերադարձուիր

ՆԱՐՁ ԵՒ ՏԱՐԱՁ
ՀՐԱՅՐՔ
ԸՍՊԱՍՈՂԸՆԿԸ

Բաժանորդագին 1 տարի 540, 6 ամիս 450, 3 ամիս 240 աւստր.շիլլինգ
Ընդօրինակման 1 տարի 130, 6 ամիս 70, 3 ամիս 40 գերմ. մարք:
Դրամական փոխանցումներու մեր հասցէն է.
CASV Kto. No. 0958-36565/01 - DM Kto. No. 0958-36565/00 A-1400 Wien

"HRAIRK"
Armenische Kulturzeitung - Erscheinungsweise: Wöchentlich
Verlag-für den Inhalt verantwortlich: Siaouan S. Garabedian
Postfach 185, A-1220 W i e n - Austria, Tel: 0222/23-10-012
Vervielfältigung: S.S.Garabedian, 22, Eipeldauerstr.38/20/10

Խմբագրութեան հասցէն եւ հեռաձայնի թիւը
''ՀՐԱՅՐՔ'' փոստարկղ 185, A-1220 Վիեննա, Աւստրիա
Հեռաձայն 0222/23-10-012" կ.ե. ժամը 2-4 եւ 6-8:

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան 1984-1985 տարեշրջանի նորակազմ վարչութեան առաջին մշակութային ձեռնարկը չէր կարելի աւելի յարմար ձեռնարկով մը մկրտել քան ''Յարգանքի երեկոյ՝ նուիրուած Խաչատուր Աբովեանին'':

Հակիրճ ձեւով ներկայացնելէ ետք Խ. Աբովեանի կենսագրականն ու ապրած ժամանակաշրջանը, ինչպէս նաեւ անոր դերը արեւելահայ աշխարհաբարի կազմաւորման եւ կիրառման մէջ, Վարչութեան փոխ-ատենապետը, Պրն. Մ.Կարապետեան հրաւիրեց օրուայ ընթերցող-ասմունքողներ հայր Աբէլ Աբեղայ Օղլուքեանն ու ճարտարապետ Ռազմիկ Ժամրազեանը ներկայացնելու ''Վէրք Հայաստանի-ողբ հայրենասիրի'' երկը: Ասմունքողները հրաշալի կերպով՝ խորունկ զգացողութեամբ եւ թովիչ ընթերցումով կրցան հմայել եւ երկար րոպէներու համար ներկաները փոխադրել դէպքի վայրը՝ Քանաքեռ, Ղարաքիլիսա, Երեւանի բերդը՝ Հայաստան: Այս վերացման արարողութեան կ'ընկերանար Տիկ. Ժ.Մարգարեան-Փոզա-ի նուագած կոմիտասեան եւ ալեմշահեան մեղեդիները:

Բոլորին ղէմքերուն վրայ կարելի էր նշմարել շատ մը հարցումներ: Որքան այժմէական է ''Վէրք Հայաստանի''ն նոյնիսկ այսօր: Քանի՞ ''Վէրք Հայաստանի''ներ կամ Աբովեաններ տակաւին պէտք են հայ զանգուածներուն, որպէսզի արթննան: Քանի՞ ադասիներ դեռ պիտի գան, որպէսզի ազգը վերագտնէ ինքնավստահութիւնն ու կորովը: Ապրիլեան Եղեռնի 70-ամեակի սեմին ժամանակն է որ այս հարցերուն մէջ անգամ մը եւս լրջօրէն խորանանք:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Չեռնարկ՝ նուիրուած խաչատուր Աբովեանին

«Բարեկ» 25.12.84

Վանաձորի Ա. Ստեփանեանի անուան մանկավարժական ինստիտուտի 1984–1985 ուսումնական տարեշրջանի նոյեմբերի վերջերին առաջին մանկավարժական ընթերցումներ են կազմակերպուել՝ նուիրուած մեծ հայ գրողի, հասարակական գործչի, մանկավարժ Խաչատուր Աբովեանի ծննդեան 175-ամեակին:

Նոյ. 27-ին, երեքշաբթի օր կայացած այդ հանդիսաւոր նիստին, հանդիսատեսներին նախ ողջունեց ինստիտուտի տնօրէն Ա. Ա. Աւետիսեանը, ապա տպուած ժամանակացոյցի համաձայն ելոյթներ ունեցան պրոֆեսորներ Ա. Ա. Ղազարեանը, Ա. Ա. Ղարագեօզեանը, Գ. Ս. Կարապետեանը, Հրաչեայ Աճառեանի թոռնուհի Ա. Ա. Աճառեանը, Հրաչեայ Աճառեանի աշակերտ Ա. Ա. Ղազարեանը, Ա. Ա. Ղազարեանի աշակերտուհի

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ՍԷԼԷՍԹԻՆ ՊՈՒԼԸՆ

ՀԱՅԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿԸ ՆԿԱՏԵՆ ՈՐՊԷՍ

Լենինեան հրապարակէն քանի մը քայ անդին զրուցուող յարկաբաժինի մը մէջ, Արարատ լերան տեսարանը դիմացնին (ազգային խորհրդանիշը զոր կը քարձրանայ դառն տեսիլքի մը նման սահմանին միւս կողմը, Թուրքիոյ մէջ), չորս մարդեր, անցեալները գիշեր մը ամբողջ զրուցեցին Հայաստանի գոյատեւման մասին:

Չորսէն միայն մէկը տեղացի էր: Մնացած երեքը եկած էին հայկական սփիւռքի հեռաւոր անկիւններէն (Լոս Անճելոս, Սուրիա եւ Մոնթրէալ): Սակայն իրենք ալ կը խօսէին սահուն հայերէն, իրենք զիրենք կը նկատէին հայեր եւ կ'ընդունէին թէ Սովետական Միութեան 15 հանրապետութիւններէն ամենէն փոքրը իրենց հայրենիքի վերջին պահակակէտն է:

– Հայկական քաղաքակրթութեան չափը հոս է: Վերջակէտ: Սա շատ յստակ իրողութիւն մըն է,– ըսաւ Օշին Քէշիշեան, լոս անճելոսեան հայկական քերթի մը խմբագիրը:

Սահմաններ կարելը, ցամաքամասերու հեռաւորութիւնը եւ քաղաքական համոզմունքներու տարբերութիւնը ոչ մէկ արգելք կը հանդիսանան աշխարհի 6 միլիոն հայերուն՝ իրենց կապերը իրար միջեւ պահելու: Այս պատճառաւ, Սովետական Հայաստանի 2.7 միլիոն հայերու կապերը արտասահմանի հետ միշտ կը զարգանայ եւ կը խորանայ: Բան մը որ շատ քիչերու վիճակուած է Սովետական Միութեան միւս հանրապետութիւններուն մէջ:

Համաշխարհային Երկրորդ պատերազմէն ի վեր 200.000-է աւելի հայեր (մեծ մասը Միջին Արեւելքէն) ընդառաջեցին Սովետներու ներգաղթի կոչերուն, եւ հաստատուեցան հոս: Վերջին ութը տարիներուն՝ 20.000 հոգի: 1970-ական թուականներու վերջաւորութեան սակայն, քանի մը հազար հայեր արտագաղթեցին դէպի Միացեալ Նահանգներ: 1980-ին այս թիւը կը հասնէր 6109-ի:

Խորհրդային հրեաներուն նման, այժմ հայերուն արտագաղթը զգալիօրէն նուազած է, հակառակ այն իրողութեան որ շատեր տակաւին կը փորձեն մեկնիլ:

Սակայն, եթէ հոս մշտական ապրելու եկող հայերուն թիւը քիչ է, հազարաւոր հայեր սիրով կ'այցելեն իրենց հայրենիքը, երբեմն նոյնիսկ կին կամ մանուսին մը գտնելու նպատակով:

Երեւանի օդակայանը ամենօրեայ երթուղարժի թռիչքներ ունի դէպի Պէյրութ, որոնք կապ կը հաստատեն պէյրութեան հոծ գաղութին հետ: Գիշերը, Երեւանի պանդոկներուն զինեասունները կը լեցուին Երուսաղէմէն, Սուրիայէն, Լիբանանէն եւ Յունաստանէն եկած հայերով: Ուրիշներ՝ Հարաւային Ամերիկայէն են: Իսկ Ամերիկայէն եկած խմբակին 17 անդամներէն 15-ը ազգականներ ունէին այստեղ:

Այցելող հայերը իրենց ծանօթներուն որպէս նուէր կը բերեն հագուստեղէն, ''ճինզ'', պէյսպոլի գլխարկներ, ''Մոնի'' գործիքներ եւ շատ մը ուրիշ փնտուուած արեւմտեան արտադրութիւններ: Փոխարէնը, անոնք կը հիւրասիրուին ոչխարի խորովածով, համեմուած մսագունդերով, համնմունքներով, բանջարեղէններով եւ թուղթի բարակութեամբ անթթխմոր հայկական հացով՝ թարմ լաւաշով՝ շրջանին մէջ յայտնի բոնեակի անվերջ կրկնուող բաժակաշուառներու ընկերակցութեամբ:

Երեք անժերը, որոնք հաւաքուած էին գրող Հրաչեայ Մաթեւոսեանի երեւանեան բնակարանին մէջ, եկած էին մասնակցելու Գլաժորի համալսարանի 700-ամեակի տօնակատարութիւններուն: Գլաժորը իրենց պատմութեամբ ամենէն հինէրէն մէկը հանդիսացող այս ժողովուրդին հիմնաքարերէն մէկն է: Ամբողջ մայրաքաղաքը ծածկուած էր Գլաժորի տարեդարձի պաստառներով: Ծխախոտի նոր շարք մը կ'արտադրուէր ''Գլաժոր'' անունով, եւ 30.000-է աւելի մարդիկ կը մասնակցէին պատմական վայրին մէջ կայացող համաժողովի մը:

Սուրիայէն եկած փաստաբան Ռուբէն Գօդոսեան կը գտնէ թէ հայկական իրագործումներու փառաբանութիւնը քիչ մը չափազանցուած է: ''Անոնք կը չափազանցեն իրենց ազգայնականութեան մէջ, պնդելով մեր գերազանցութիւնը պատմութեան ընթացքին'':

Վերջին շրջանի պատմութեան առ ի տեսակցանք, շատ քիչ է թիւը սովետահայերու, որոնք անցեալը փառաբանելուն կը հակառակին: Համաշխարհային Առաջին պատերազմի ընթացքին թուրքերու կազմակերպած ջարդերէն եւ տեղահանութիւններէն, եւ ապա անոնց յաջորդող անկայուն անկախութեան երկու տարիներէն ետք, Հայաստան 1920-ին կը միանար Սովետական Միութեան՝ մասամբ մըն ալ ինքնապաշտպանութեան համար:

Այսօր, այդ հանրապետութիւնը Սովետական Մի-

ԹԱՐԳՄ. ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ԻՐԵՆՑ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԳՈՅԱՏԵՒՄԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՅՈՅՍԸ

ութեան ամէնէն ներդաշնակներէն մէկն է: 3.1 միլիոն բնակչութեան 81.6 տոկոսը հայեր են: Ռուսերը բնակչութեան 3 առ հարիւրէն պակաս են , եւ 1979-ի վիճակագրութիւնը ցոյց կու տայ թէ ոչ-հայ բնակիչներուն 70.7 տոկոսը կը խօսին հայերէն:

Ինքը՝ քաղաքը (1920-ին 35.000 բնակիչ ունեցող գիւղաքաղաքէ մը ծաւալելով 1 միլիոնէ աւելի բնակչութիւն ունեցող քաղաքի մը) քաղաքտեսլով դրացի Վրաստանի մայրաքաղաք Թիֆլիսին, ունի աւելի նուազ ազգային տեսք: Եւ սակայն շատ աւելի քիչ ռուսերէն կը լսուի երեւանի՝ քան Թիֆլիսի մէջ:

Պրն. Մաթեւոսեան, որուն նորավէպերուն նիւթը կը կեդրոնանայ հայ գեղջկական աւանդութիւններուն վրայ, համոզուած է հայկական մշակոյթի անկործանելիութեան:

-Խալամական վայրագ եւ չեռամնաց պայմաններուն տակ ապրելէ ետք, երախտապարտ կը զգանք ռուս ժողովուրդին նկատմամբ,- ըսաւ Պրն. Մաթեւոսեան: -Քննադատական խօսքեր չընելուս պատճառը պարզապէս ուրիշ լուծում չունենալս է: Ուրիշ գոյավիճակ մը չեմ կրնար երեւակայել:

Սովետահայերուն համար ազգայնականութեան եւ ազգային պարտականքի զգացումներուն միջեւ հաւասարակշռութիւն մը պահելը եղած է միշտ զգայուն հարց մը, եւ բոլոր անոնք որոնք կորսնցուցած են իրենց հպը, դատապարտուած են քանտարկութեան՝ որպէս հակա-սովետական արարքներու հեղինակներ:

Խորհրդային իշխանութիւնները, իրենց կարգին, ըմբռնած են ազգային զգացումներու զօրութիւնը, եւ երբ հարկ եղած է, տնդի տուած են որոշ չափով, սակայն միշտ հսկելով եւ զսպելով:

1965-ին Երեւանի մէջ տնդի ունեցած ժողովրդային հսկայական ցոյցը, երբ կը պահանջուէր 1915-ին Թուրքիոյ մէջ սպաննուած հայերու արարքին պաշտօնական ճանաչումը, յանգեցաւ քաղաքին մօտակայ բլուրներէն մէկուն վրայ յուշարձանի մը կանգնումին, զոր այժմ ամրակուն հանդիսութիւններու վայր մըն է: 1978-ին հայերէնը իբր հանրապետութեան պաշտօնական լեզու ըլլալէ դադրեցնելու որոշումը սխալ նկատուեցաւ ու անմիջապէս կասեցուեցաւ:

Միւս կողմէն, Մոսկուա պարբերաբար կը քննադատէ Հայաստանի գաղափարախօսական անտարբերութիւնն ու անդեկ սովորութիւնները: Վերջերս, համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը՝ ''Քրասնա''կը մեղադրէր Հայաստանի կուսակցական ղեկավարութիւնը՝ քնակչութեան հակակրօնական դաստիարակութեան մէջ ծախողելու, ինչպէս նաեւ գրականութեան եւ պատմագիտական ուսումնասիրութիւններու մէջ ''ազատասակարգային'' մօտեցման թոյլատրութեան համար: ''Քրասնա'' կը շարունակէր թէ հայ երիտասարդ համայնավարներուն մէկ երրորդը հեռու կը մնան կուսակցական դասախօսութիւններէ եւ փոխանակ չափազանց անհրաժեշտ եղող ճարտարապետներու եւ մեքենագէտներու պատրաստութեան , հանրապետութիւնը կ'արտադրէ ''աղամանդագործներ, սափրիչներ եւ խոհարարներ'':

Հայերը գոյատեւեցին եւ վերապրեցան շատ աւելի ծանր պայմաններէ ետք, ինչպէս կը վկայէ 1915-ի պատահարներուն նուիրուած յուշարձանը: Այդ տարի, ըստ հայերուն, 1.5 միլիոն ազգակիցներ ըսպաննուած են թուրքերու կողմէ, քան մը որ թուրքերը կը մերժեն ընդունիլ: Արեւմուտքի մէջ, հայ ծայրայեղական խմբակներ , որպէս վրէժառութիւն 1915-ի, դիմած են ահաբեկչութեան՝ ընդդէմ թուրք դիւանագէտներու:

Այսօր, թուրքերու հանդէպ պաշտօնական կեցուածքը աւելի վերապահ է:''Արեւմուտքի մէջ անոնք կը պահանջեն որ հայկական հողերը վերադարձուին'' ըսաւ Սերժ Սիմոնեան, Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարարութեան Ընդհանուր Քարտուղարը:''Հոս հողերու մասին մենք ոչինչ կ'ըսենք'':

- Մենք զիջողութիւն կ'ուզենք: Քոդ ներողութիւն խնդրեն, ինչպէս Վիլլի Պրանտը հրեաներէն խնդրեց:

Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման դիմաց, մարքսիզմ-լենինիզմը կ'ուսուցուի միմիայն 10-րդ դասարանին մէջ, այն ալ ընկերաբանութեան դասընթացքի որպէս մէկ ճիւղը:

Հայկական եկեղեցին , զոր դարերու ընթացքին դարձած է կրօնականի կողքին նաեւ ազգային հաստատութիւն մը, կ'ըսուի թէ Խորհրդային Միութեան միւս եկեղեցիներէն շատ աւելի ազատութիւն կը վայելէ:

Կիրակի օրերը Էջմիածնի պատարագները կը ժայնատփուին շրջակայ պարտէզներուն մէջ: Հայ պատրիարքը, կամ կաթողիկոսը (Հայտնի եւ արտասահ-

մանի հայերուն հոգեւոր առաջնորդը), կ'ապրի մօտակայքը գտնուող դղեակի մը մէջ: ''Խորհրդային միութեան ամէնէն մեծ տունը'' ըսաւ հայ մը՝ կատակելով:

Մկրտութիւնը սովորական դարձած ծէս մըն է, եւ վերջին տարիներուն շատ աւելի թիւով հայեր կը նախընտրեն պսակուիլ եկեղեցւոյ մէջ, կ'ըսեն այստեղ:

Այնուամենայնիւ, Խորհրդային Միութեան միւս շրջաններուն պէս, եկեղեցին սահմանափակուած է, եւ ըստ կարգ մը հայերու, հաւատացեալներուն թիւը աստիճանաբար կը նուազի: Կառավարական պաշտօններ ունեցող հայեր եկեղեցիէն հեռու կը պահեն ինքզինքնին, ինչպէս կը նկատեն իրենց արտասահմանի ազգականները: Եւ հակառակ այն իրողութեան որ վերջերս, Կիրակի օրը, Էջմիածնի տաճարը զրեթէ լեցուն էր, հաւատացեալներուն մեծ մասը կամ օտարներ էին, կամ ալ եկած էին երաժշտութիւն լսելու:

– Զուարճալի է, բայց եւ այնպէս հայերը կը յառաջդիմեն այս մնշիչ պայմաններուն տակ,– կ'ըսէր ամերիկացի մը:– Իրենց հանրապետութիւնը վարելու երկար փորձառութիւն ձեռք բերած են եւ երբէք այնքան բեղմնաւոր չեն եղած ինչքան հիմա:

Որոշ հայեր կը պնդեն թէ կեանքը հոս Խորհրդային միութեան միւս մասերէն աւելի լաւ է: ''Հոս ամէն ինչ կայ'' կ'ըսէր էլեկտրոնիկի մասնագէտ մը, Երեւան-Քիֆլիս գնացքին մէջ, նշելով հանդերձ որ հազած կաշիէ բաճկոնը եւ եւկոսլաւական կօշիկները մոսկուա կատարած պտոյտի մը ընթացքին գնուած էին:

Արտաքին գործոց նախարարութեան մօտ խօսնակ մը դիտել տուաւ թէ՝ առանց բնական տարստութիւններ ունենալու՝ հանրապետութիւնը կրցած է բարձր տեղ մը գրաւել Խորհրդային Միութեան մէջ շնորհիւ էլեկտրոնիկ սարքաւորումներու, կօշիկներու, խաղողի եւ անշուշտ բոնկակի արտադրութեան: ''Ամերը միայն հոս կարելի է լոլիկ գտնել, ուրիշ ոչ մէկ տեղ'':

Պրն. Մաքեւոսեան որպէս գիւղական կեանքի ժամանակագիր մը, մտահոգուած է որ Հայաստանը զոր որպէս երաշխայ ճանչցած է կ'անհետանայ ոչ թէ խորհրդային կեանքի իրավիճակին, այլ ներկայ կեանքին բերած արդիականութեան պատճառաւ:

– Գիւղական մշակոյթի վերջին ներկայացուցիչն եմ ես,– ըսաւ ան:– Ես պէտք է գրեմ անոր մասին: Մարդու յարաբերութիւնը հողին, կենդանիներուն, կնոջ եւ զաւակներուն հետ փոխուած է: Հին մշակոյթը կորսուած է:

''ԻՆՔՐՆԷՅԵՇՆԵԼ ՀԵՐԱԼՏ ՔՐԻՊԻՆ''

ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ

Մի՛ խոնէք մեզ ձեր վայրի, արջի ցեղերին,
Մեր երկիրը աւերուած, բայց սուրբ է եւ հին.

Որպէս լեռն է մեր պայծառ տեսել հազար ձիւն,
Այնպէս նոր լեռն մեզ համար դաւ ու դառնութիւն:

Թաքելոնն է եղել մեր ախոյեանը, տե՛ս –
Անհետ կորել, անցել է – չար մշուշի պէս:

Ասորիքն է եղել մեր թշնամին – ա՜ւ
Դաշտ է տեղը եւ չըկայ քար քարի վրայ:

Ամրակուռ է մեր հոգին – դարերի զաւակ
Շատ է տեսել մեր սիրտը աւեր ու կրակ:

Շատ է տեսել երկիրն իմ ցաւ ու արհաւիրք,–
Լաց է այնտեղ ամէն երգ եւ ողբ ամէն գիրք:

Գերուած ենք մենք – ո՛չ սորուկ – գերուած մի արծիւ
Չարութեան դէմ վեհսիրտ միշտ, վառի դէմ ազնիւ:

Բարբարոսներ շատ կը գան ու կ'անցնեն անհետ,
Արքայական խօսքը մեր կը մնայ յաւէտ:

Չի հասկանայ ձեր հոգին եւ ծոյլ, եւ օտար,
Ճաշար է մեր երկիրը՝ սուրբ է ամէն քար:

Եգիպտական բուրգերը փոշի կը դառնան,
Արեւի պէս, երկիր իմ, կը վառուես վառման:

Որպէս փիւնիկ կրակից կ'ելնես, կ'ելնես նոր
Գեղեցկութեամբ ու փառքով վառ ու լուսաւոր:

Արիացիր, սիրտ իմ, եւ հաւատով տոկուն,
Կանգնիր պարտ որպէս լոյս լեռն է մեր կանգուն:

ԳԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿ

Գարուն էր: Չեկած ամառ՝
Փուլ եկաւ երկնակամար,
Չիւն մաղեց մեր քաց գլխին,
Չիւն մաղեց՝ կրակի՛ պէս...
– Գարուն ա, ժուն ա արեւ...

Վիեննահայ Կիրակի Մը

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵՆՆ

Անշուշտ նկարագրուելիքը կարելի էր նաեւ կոչել ''Ափիւռքահայ Կիրակի մը'', որովհետեւ գրեթէ բոլոր հայկական գաղութները կ'ապրին նոյն ծնէի Կիրակի մը , զոր պիտի փորձեմ նկարագրել յաջորդող տողերուն մէջ:

''Խորհուրդ խորին...''. պատարագը կը սկսի: Եկեղեցւոյ նստարաններուն մեծ մասը տակաւին կը մնան սպասման վիճակի մէջ – արդեօք այսօր պատիւը պիտի ունենա՞ն անգամ մը եւս ծառայելու իրենց գոյութեան նպատակը հանդիսացող հայ հաւատացեալներուն: Պատարագիչը իր սովորական աղօթքներուն կողքին ունի յատուկ աղօթք մը եւս , զոր կ'ընէ ինքնիրեն, անժայն, թէ արդեօք այսօրուայ քարոզը օգտակար պիտի ըլլա՞յ մեծ թիւով ներկաներու: Արդեօք հոգեբանօրէն պիտի կարենա՞յ փոքրիկ ամբոխի մը ներկայութեան նոյն ժեւով քարոզել:Արդեօք...:

Եկեղեցւոյ զանժապահը, նստած աւանդական իր անկիւնը , մերթ ընդ մերթ կը դառնայ եկեղեցւոյ մուտքի դրան կողմը: Ու՞ր է ժողովուրդը: Երեւի եղանակի անձրեւոտ ըլլալուն պատճառով քիչ մը ուշ կը հասնին: Հապա ինչու՞ վիճակը նոյնն է երբ օդը պայծառ է: Էհ, շատ քիչ անգամ Կիրակի օրով օդը պայծառ կ'ըլլայ եւ առիթը կ'ունենանք արեւ տեսնելու՝ փակ ու գմբեթաւոր տանիքներէ հեռու մընաելու: Բայց ինչպէ՞ս իր պատիւին պիտի կերցնէ Թաղական Մարմինին յանձնելով սպասուածէն աւելի քիչ լումաներ: Անտուած իմ, սպասուածն ալ ընաւ յայտնի չէ եւ կամ անկարելի է գուշակել: Սպասէ. հիմա կու գան: Յոյսդ ինչու՞ այսքան շուտ կը կտրես: Սպասէ...:

Դրաց դասի մեծ մասը տակաւին չէ եկած: Վեկավարը կ'ուզէ անգամ մը եւս անիծել, հայհոյել... բայց յիշելով որ եկեղեցւոյ մէջ կը գտնուի, կը փորձէ ջղայնութիւնը մեղմել ներկաներուն հետ աւելի բարձրաձայն երգելով: Թող ժողովուրդը չիմանայ որ ղպիրներուն թիւը քիչ է: Ի՞նչ ապաւորութիւն պիտի ձգէ եկեղեցին առաջին անգամ հիւրասար այցելողին վրայ: Չէ, պէտք է մոխացնել երգեցողութիւնը: Ան մոռցայ, ''Սուրբ սուրբ''ը այս անգամ ո՞վ պիտի երգէ: Համբերէ , հիմա կու գան: Համբերէ...:

Մինչ այդ, եկեղեցւոյ կից գտնուող հայկական ակումբին կամ սրահին մէջ կարելի է գտնել շատ աւելի մեծ թիւով հայորդիներ, որոնց համար անձրեւոտ կամ պայծառ օդը ոչ մէկ պատճառ կը ներկայացնէ կանոնաւորապէս սրահ չգալու համար: Որուայ կարգապահը կը խնդրէ ներկաներէն անցնիլ եկեղեցի ուր պատարագ կը մատուցուի: Լսող ականջներուն թիւը շատ քիչ է: Չէ՞ որ հոս կարելի է սուրճ խմել, հաց ուտել, զրուցել եւ Նարտի կամ Ճառրակ խաղալ: Հոս տեղի կ'ունենայ ուրիշ տեսակ պատարագ մը, որուն շուտով պիտի անդրադառնամ:

Ժամ մը անցած է արդէն եւ եկեղեցին համեմատաբար լեցուած: Պատարագիչը աւելի զոհունակութեամբ եւ նոանդով կը քարոզէ: Գանձապահին երեսին վրայ փոքրիկ ժպիտ մը կ'ուրուագծուի: Դրաց դասի դեկավարը նոանդով քրտինքը կը մաքրէ: Իսկ ակումբին սրահը,իր կարգին, աւելի մեծ թիւով ներկաներ կը պատսպարէ: Այստեղ մասնակիցներուն շարականներն ու աղօթքները բոլորովին տարբեր բնոյթ ունին: Կարելի է մի քանին նկարագրել.

– Թէհրանից լուր ունե՞ս: Մերոնք էլի խնդիր ունեն կառավարութեան հետ: Պապա թողեն մեզ հանգիստ: Մեր ղպրոցը, եկեղեցին ազատ թողեն: Մարդ չէ կարայ իրա կրօնը սովորել ու պաշտել...:

– Աղապէյ, էս Իսթամպուլէն կու գամ: Ալմանիա հէչ չի գիտեմ: Մէկ գործ մը ճարենք ընձի համար:

– Պարոն Առենապետ, նիւթական շատ զէշ վիճակի մէջ ենք: Ի՞նչ խորհուրդ կու տաք ընել:

– Ժբաախտաբար մեր ձեռքէն բան չի գար: Պէտք է դիմել միւս միութիւններուն:

– Բայց միւս միութիւններն ալ նոյնը կ'ըսեն...

– Իսկ մենք ո՞ր մէկուն հասնինք: Ուրկէ՞ մէջտեղ բերենք այդքան միջոց...:

– Երեկուան ճաշկերոյթը հիանալի էր: Ինչ համով կերակուրներ հրամցուեցան: Խմիչն ալ ժամանակուած էին, միայն թէ քիչ մը ուշ հրամցուեցաւ: Սա գեղարուեստական յայտագիրին ալ միշտ պէտք է ըլլայ: Միլիոն անգամ լսեր ենք, նորէն կը կրկնեն: Ամէն տարի: Ձանձրացանք պէ՛...:

(Շար.ը տեսնել էջ 9)

Հայ կեանքը Վիեննայի մէջ

—×—

Վիէննայի Հայ Ուսանողական - Երբ-
սասարդական Միութեան 1984 - 1985 աս-
ւէշրջանի Նոյեմբեր ամսուան առա-
ջին մշակութային ձեռնարկը չէր կրնար
աւելի յարմար ձեռնարկով մը սկսիլ
քան «Յարդանքի երեկոյ՝ նուիրուած Ք.
Սասունեան Արտաշեսեան»։

Հակիրճ ակնարկ մը նետենք նաեւ
այդ Արտաշեսեան կենսագրական ու ստեղ-
ծագործական շրջանին, ինչպէս նաեւ անոր
դերը արեւելահայ աշխարհաբարի կազ-
մաւորման եւ կիրառման մէջ, վաքսու -
թեան փոխ - առնելութեան, Գ. Ա. Կոստա-
նեանի հրատարակ օրաւուան բնթերցող -
ստուածաղնիք՝ Հայր Արէլ Արեցոյ Օգ-
տակարանին ու Հարստասիրական Ընդմիսի
Թամբուրեանեան Նորկիսացնելու «Վէրք Հա-
յաստանի - ազգ հայրենասիրի» երկու:
Արտաստանդնեք հրաշալի կերպով՝ խօ-
սելով գաղափարներու եւ թեթեւ բնթեր-
ցումով կրցան հմայել եւ երկար րոպէնե-
րու համար ներկաները փոխադրել գէպի
վայրը՝ Քանաքեռ, Զարթոնքիսա, Երե-
ւանի բերդը՝ Հայաստան։ Այս կերպ -
տան արտասուքներ եւ ի՞նչ կերպասոր Տիկին
Ժ. Մարգոսեան - Փաշա-ի նուագած կո-
միտասեան եւ այնհմշեան մեղեդի -
ները։

Բոլորին դէմքերուն վրայ կարելի էր
նշմարել շատ մը հարցուպնդ։ Որքան
ուժեղական է «Վէրք Հայաստանի»ն հոգե-
խոհ ազդը։ Քանի՞ «Վէրք Հայաստանի» -
ներ կամ Արտկեանները ապագային պէտք են
Հայ գանգատներուն, որպէսզի արթնա-
նան։ Քանի՞ Ազատներ դեռ պիտի գան,
որպէսզի ազգը վերստին ինքնագոստա-
հութիւնն ու կորովը։ Ապրիլեան Եղեռնի

70-ամեակի անմոռ ժամանակն է որ այս
հարցերուն մէջ անգամ մը եւս լրջօրէն
խորանանք։

×

«ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՈՒՂԻ Է»...

Եթէ այդ հարցումը ոչ - հայագգի մը
հարցնէր, հաւանաբար շատ չվշտանայի։
Առհասն գաղութի ազգայիններէն մեծ երբ
մտածես ու հարցուց - «Դեռնիկէ Վարու-
ժան ո՞վ է», քանի որ սրտին արիւն գար-
ձած կսխուեցաս կոկորդս։ Մենք կարծ
ղանուղ մը կը պատասխանէր թէ ան
հայ գրող մըն է, մեր «սէրնիկի» հայրե -
նակիցը բաւական վերջնական կ'ուզուէր
ատեն...։

Իրեն նման շատեր, մեզմէ նորմեխ
շատ յետ գեղանալով Վարուժանները, Ա-
բովեանները, Մուշեղեանները եւ Րաֆֆի-
ներու արժէքն ու մեծութիւնը, կը նա -
խապատրաստէին երկնց յարգանքի տուրքը մա-
տուցանել «Տայլաց»ներուն ու «Գողգոթա»-
ներուն եւ նոյ բախտախտալի անգամին։
Ուստի, այսօր ալ շատ քիչ թիւով գիտա-
կիցներ եկած էին մեծարելու հայ գրա-
կանութեան կոթողներէն Դանիէլ Վարու-
ժանի յիշատակը։

Վիէննայի Հայ Ուսանողական - Երբ-
սասարդական Միութեան կազմակերպած
այս երեկոն եկաւ անցում մը եւս ցաւա-
լիօրէն զգալի գաղափարներ արեւմտահայ
ներկայ սերունդին մէջ մտաւորականա-
կան եւ մտաւորականներ մեծարելու
պակասը։

Օրուան բանախօսներն էին՝ Գ. Լիւան
Թօրոսեան եւ Գ. Հրայր Պատպտեան։
Առաջինը ներկայացուց Վարուժան -
Մարդը։ Ան կրցաւ կարճ ժամանակա-
միջոցի մը մէջ ուրկրներս ուզածնե-
լով Վարուժանի կեանքէն տարբեր շրջ-
ւանները։ Գ. Հրայր Պատպտեան եկաւ
ներկայացնելու գրագէտ Վարուժանի
նիքները։ Ան ջանաց ի մասնաւորի Վա-
րուժանի պատմութիւնները ազգային
տեսակէտներէն փոխանցել ներկաներուն։

Ուրախալի կամ հետաքրքրական
բան ներկայ երիտասարդ - ուսանող
տարրին վրայ ակնարկած պատմականները
ըլլան, որոնք ոչ մեծ տարրերը Վարուժանի շրջ-
ւանի ուսանող - երիտասարդներուն վե-
րաբերութիւնն էին։ Թագնուած գաղտնի-
ները Պոլիս, Գէղրոնի, Քէհրան, Ու-
սլին, հայ երիտասարդը կ'ապրի մեծ -
նալն մտահոգութիւններով, հոգեբանա-
կան մրնոլորտի իրարանցումներուն մէջ,
«Մերոյ Հայաստանի» անանցիս տեն-
չով, հայ դիւցն ու պիղծին յաղթա-
ղած չըլլալու ցաւով, «Հեթանոս երգե-
րու» պոռթում ու «Ձեզնէ սիրտերն կո-
րած» ցաւով մը ակամայ հեռու ջար-
սին ապրելիքներով։ Այս բոլորը, որպա-
րեւ, կը տանջէն նոր սերունդներուն
համակրելու վիճակ մը։

Արդար չէ՞ր որ մեր տուրքը բան տր-
ժանուն տաղերը մեր գրպին, մեր մտա-
ծոգին ու գոհարերուած հայրենասէ-
րին։

ՍԵՒՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅՑ ԿԻՐԱԿԻ ՄԸ Շար. 6-րդ էջէն

– Ո՞նչ եղաւ Ամերիկայի քո վիզան: Անցնալ շաբաթ ես ''ինթերվիուի'' գնացի. թղթերս առնցին: Հիմա էլ սպասիր՝ ծամբորդելու օրը հասնի: Ախ ապուհայ, գնայինք, էլի...:

– Գալ շաքթուայ դասախօսութեան պիտի գա՞ս:

– Ո՞վ է կազմակերպողը:

– Այսինչ միութիւնը, նիւթն ալ Այսինչն է, խօսողն ալ Այսինչը:

– Ան մարդը ո՞վ նդեր է որ դասախօսէ: Ուրիշ նիւթ չե՞ն գտած: Ըսէ որ այդ միութիւնը արդէն միշտ ասանկ ոկար կամ անտեղի նիւթեր կ'ընտրէ...:

– Ինչու՞ զաւակդ հայկական դպրոց չես ըներ: Գոնէ հայերէնը, հայոց պատմութիւնը, աշխարհագրութիւնը կը սորվի:

– Բերեմ քայց ո՞ր հայերէնը սորվի – արեւելահայերէ՞նը, արեւմտահայերէ՞նը, երկուքը: Հայոց պատմութիւն սորվեցնողն ալ ընդհանուր գիծերու մէջ պիտի սորվեցնէ, քէ՞ այս կամ այն կուսակցութեան անկիւնէն դիտուած...: Աշխարհագրութիւնն ալ ուրիշ խրթին չարց է: Ինչ պզտիկին գլուխը արդէն միւս նիւթերով խճողուած է՝ վրան ալ հայերէնը, հայոց պատմութիւնը, աշխարհագրութիւնը: Չէ, նախ միւսները ինդ սորվի, յետոյ ասոնց կարգը կու գայ...:

Եկեղեցւոյ պատարագը կ'աւարտի ու ժողովուրդը կ'ուղղուի դէպի սրահ՝ մասնակից ըլլալու միւս պատարագին, որը տեւական է եւ բնաւ աւարտելու նպատակ չունի:

ՀԱՑԸ ՀԱՅՈՑ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՈՒՄ Շար. 5-րդ էջէն

ին նոյնիսկ մի քանի ամսուայ համար, իսկ հացի միւս տեսակները երկու օրից յետոյ անհնար էր գործածել:

Մեր նախնիները ''մեղք'' են համարել անտարբեր վերաբերմունքը հացի նկատմամբ: Աղանայի հայերի մէջ կար այսպիսի մի դարձուածք ''մեղայ հացիկ'', որն արտասանւում էր, երբ հացը գետին էր ընկնում: Երբ մեր հայրերն ու պապերը մանապարհին հացի մնացորդ էին տեսնում, վերցնում, մի կողմ էին դնում եւ իրենց որդիներին ու թոռներին խրատում՝ ''Հացը մեղք է, որորել չի կարելի'':

Հացի նկատմամբ մեր նախնիների երկիւղածութիւնը այն աւանդներից է, որոնք երբէք չեն հնանում:

ՍՈՎՐԱՆԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, Յունիս 1984

1.1.1985 «ՕԱՍ»

ՊՓՓՈՒԹԵՒՆԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԷ ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՐԱԿԻ ՄԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Աչուընս նկարագրուելիքը կրնայ նաեւ կոչուիլ «Փիլիսոփայուհի կիրակի մը», որովհետեւ, գրեթէ բոլոր հանդիսական գործիքները կ'ապրին նոյն ժամի կիրակի մը, զոր պիտի փոխենք նկարագրել յաջորդ տողերուն մէջ։

«Արուարձան Վարիե» ... պատարագը կը սկսի։ Սկիզբնայ նուագանքներուն ժեռ մաղ առնուելին կը մնան ապուռան վիճակի մէջ - արդեօք ասոր պատիր պիտի ունենա՞ն անգամ մը եւս նուագելու իրենց գոյութեան նպատակէ հանդիսացող հայ հաւատացեալներուն։ Պատարագիչը իր ամրողջական ազօթքներուն կողքին ան իր քառասի ազօթք մը եւս, զոր կ'ընէ խնդիրքին, անձուն, քէ արդեօք ասոր - տան քարոզը ապատիր պիտի լլլա՛ ժեռ քիւով ներկաներուս։ Արդեօք հաղորդակցէն պիտի կարենա՞յ փորձի մը ներկայութեան նայն ժեռով բարոզել։ Արդեօք ...։

Սկիզբնայ դահնապարը, նուագած ապուռան իր անդիներ. մեզի ընդ մեզի կը գտնայ հիզիզնայ ժողովի գրան կողմը։ Մ'ը է ժողովուրդը։ Երեւի հագանակի անձրեւտ բլլալուն պատճառով քիչ մը ուշ կը հասնին։ Հագա՞ս ինչո՞ւ վիճակը նայեն է երբ ապ պատիտ է։ Ըն, չուտ քիչ անգամ կիրակի որով ապ պատ - ժուս կ'բլլայ եւ ատիքը կ'ուզենաք ուրեւ անանձրեւ փակ ու գժգոհաւոր ատիքներ ըլ հնուս ժողով։ Բայց ինչպէս իր պատարին պիտի կերպնէ Թագուհի Մարժինին չանձնելով ապատատնէն ուրիշ քիչ չուժաներ։ Աստուած իմ, ապատատնէ ալ ինու չայտնի չէ եւ կամ անկարելի է գուշակել։ Ապատ։ Հիմա կուգան։ Ասոր ինչո՞ւ ապօքան չուտ կը կարծու։ Ապատ ...։

Դպրոց գաոի մեծ ժողո ատիարին չէ եկած։ Ընկերական կ'ուզէ անգամ մը եւս անիներ, հաշուելէ ... քայց յետոյով որ եկեղեցւոյ մէջ կը գանուի, կը փորձէ չկարծուիքներ մեզմէ ներկաներուն հետ ուրիշ բարձրաձայն երկիլով։ Թագ ժողովուրդը չիմանալ որ գործերուն ինչ քեր է։ Ի՞նչ ապատարութիւն պիտի ձգէ եկեղեցւոյ ատարին անգամ հիւրասրար ապ - ցեւոյին վրայ։ Չէ, պէտք է ուրիշներ հրկեցուցու թիւներ։ Ահ ժողովս, ամբողջ Մուրբը ապ անգամ ա՛վ պիտի երգէ։ Համբերէ, հիմա կուգան։ Համբերէ ...։

Մինչ ապ եկեղեցւոյ երգ գանուղ հայկական ակուժրին կամ արուեստի մէջ կարելի է գանել շատ ուրիշ մեծ քիւով հայրերգներ, որոնց համար անձրեւտ կամ պատճառ ապ ոչ մէկ պատճառ կը ներկայացնէ կանանապարհ արուէ չկայ ատ համար։ Օրուան կորպատրէ կը խնդրէ ներկաներէն անցնել եկեղեցի, ուր պատարագ կը մատուցուի։ Լուռ ամանչներուն թիւը շատ քիչ է։ Չէ՞ որ շատ կարելի է ուրիշ խմբ, հաց ուտել, դբրուցել եւ նորէն կամ հատրակ խոպոչ։ Շատ տեղ կ'ուզենայ ուրիշ տեսակ պատարագ մը, որուն չատագ պիտի տեղ բարգատեսը։

Քամ մը անցած է արդէն եւ եկեղեցին համեմատարար լիցուած։ Պատարագիչը ուշի գանանդարձ քիւամբ եւ եռանդով կը քարոզէ։ Գանձապահին երեսին վրայ փորձի մղիա մը կ'ուրուագծուի։ Դրդրուց գաոի զեկամորը եռանդով քրմինքը կը մարքէ։ Իսկ տեղ ուրիշ, իր կարգին, ուշի մեծ քիւով նեղկաներ կը պատարագէ։ Այստեղ մանանկիքներուն շարականներն ու ազօթքները բարդուելին տարբեր բնոյթ ունին։ Կարելի է մի քանին նկարագրել։

- Քեւրանիք չուր ունե՞ս։ Մեզոնը էլի խնդիր ունեն կատարուելիքին հետ։ Պատա քագեն մեզ հանդիսա։ Մեզ գրդրդրդր, եկեղեցին ազատ քագեն։ Մարդ չէ կարող իրա կրոնը ազատել ու պաշտել ...։

- Ազատ՛է, ես գալիքեն կուգամ։ Աչ - մանիա չէշ չի գնանե։ Մէկ գործ մը հատներ ինձի համար։

- Գոգան Աստեղագետ, նեւ քանան չատ գէշ վիճակի մէջ ենք։ Ի՞նչ խորհուրդ կուտաք ընել։

- Դժբախտաբար մեր ձեռքէն բան չի գար։ Գէշ է գիմել մեւս մեսրիններուն։

- Բայց մեւս մեսրիններն ալ նոյնը կ'ըսեն ...

- Իսկ ձեզ ա՞ր մէկուն հասնիք։ Ուրիշ՛ մէշտակ բերէք ազգդան մեր - ջող ...։

- Երբեմն հարց հիասալի է։ Ինչ հա - ժար կերտահրեր հրաժարական։ Ամէնքն ալ ատան գրան էին, մեզմէ քէ քիչ մը ուշ հրաժարեցան։ Ան գերարուեստական յայտարարեցին ալ մէշտ պէտք է բլլայ։ Մէ - յեան անգամ չտեր ենք, նորէն կը կրկնեն։ Ամէն ատրի։ Զանազդանք պէ ...։

- Ի՞նչ ձգաս Ամերիկացի քա վիճան։ Անցեալ շաբաթ ան սենեկերվիսյին գը - նացի։ Քեզ քեզ ատեղին։ Հիմա էլ ատա - տեր համրարգելու որը հասնի։ Ան ատ - չեն, գնայիք, էլի ...։

- Գալ չարքնատան պատասխանատուին պէտ ա՞ս։

- Մ'վ է կազմակերպողը։

- Աչուընս մեսրիններ, նեւ քեզ ալ Աչ - պէնչն է, խնդրեմ ալ Աչիներէդ։

- Ան մարդը ա՞վ եկեր է որ պատրաստ։ Ուրիշ նեւ չէ՞ն գտած։ Լաւ որ ալդ մեսրիներ արդէն մեչա ատանկ ակար կամ անտեղի նեւներ կ'գնարկ ...։

- Ինչո՞ւ գատակ Հայկական գպրոց չեն բերեր։ Գունէ Հայերէնը, Հայոց պատ - մութիւնը, աշխարհագրութիւնը կը սոր - վին։

- Քեզեմ բայց ա՞ր Հայերէնը սորվի - ուրեւէ՞ն Հայերէնը, ուրեւմտահայերէ՞ն, հրկո՞ւքը։ Հայոց պատմութիւնն սորվի - ցընողն ալ ընդհանուր գիտեցու մէ՞ղ պիտի սորվեցնէ, քէ՞ ալդ կամ ալն կու - տակցութեան անկիւնէն գնատած ... Աչ - խարհագրութիւնն ալ ուրիշ խրթին հարց է։ Թեկո պղտիկին գլուխը արդէն մեծ նեւթերով խնդացած է վրան ալ Հայե - րէնը։ Հայոց պատմութիւնը, աշխար - հագրութիւնը։ Չէ, նամ մեւանները քոց ազգի, չեսոյ ասանդ կորգը կոտ - գայ ...։

Սկիզբնայ պատարագը Հ'ուսուցչ ու ժողովուրդը Հ'ուզգուն գլխի սրան մուս - նակից բլլալու մեւս պատարագին, որը տեւական է եւ բնաւ ատարելու նպատ - ատակ չունի։

ԱՆԳԱՒՈՐ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

4 Յունուար 85

ԳՐՐՔՕՂՔ

ԳՂՂԹԱՒԱԾ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

Վ. ԻԵՆՆԱՀՉԱՑ ԿԻՐԱԿԻ ՄԸ

Գրեց ԱՐՊԻԱՀ ՊԱՐԱՑԱՑԱՆ

Աշունքա նախապատրաստիկները կարելի էր նաեւ կոչել ձմեռնամուտ Կիրակի մըն։ Արդէն Հնձան պրեքէ քարտը հաւքհաւան պատրաստվածը կ՚ապրէին նոյն ձեւի Կիրակի մը, զոր պիտի փորձեմ նկարագրել յաջորդ տողերուն մէջ։

«Մորուսուց խոպին...»։ պատասխանը կու տար ան։ Ձենկիզեանց Նազարանիներուն ծեր մուրազ առանցքին կը մնար տարածուն գիւղական մէկ – արդեօք տարագրութեան պիտի ունենա՞ն անդամ մը նման ծառայութեան. իրենց գիւղացիական նպատակը հանդիսացող հայ հասարակութիւններուն։ Պատարագիչը իր նուիրական ատրճանակներուն կողքին առնի յաւարտ արդիւնք մը ձեռ, պոյ կ՚ըսէ ընկերները, անձնական, քէֆ ապրելը տարտնան քառորդը պահած պիտի ըլլա՞յ ծեր քիթով նձգիմեանները։ Արդեօք հագեցած ոչխարն պիտի կրնա՞ր վիրաբոյծի մը նեղ ֆորմնա՞յ վիրաբոյծան նոյն ձեւով քալլել։ Արդեօք...»

Ձենկիզեանց պահանջատէրը, նոյնան տատանուած իր անձին համար, ամէնքի ըսելիքը կը պատասխանէր ձենկիզեանց մուրազի պատի կողքը։ Ո՛չ մէ ծոցուածք։ Ներքին հոգեբանի տանջանքի տակ ըլլալուն պատճառով քիչ մը ուշ կու գար նաեւ բնականաբար։ Ինչո՞ւ ձենկիզեանի նոյնը չէ։ Հարցը ինչո՞ւ ձենկիզեանը նոյնն է։ Ինչ, չուտ քիչ առնուած նիւթերի պատի ուշը պատճառ կ՚ըլլայ եւ տարիքը գինովնալուց ապուր տանտիրոջ պատի տ. գործիքները տանելիներուն ապուր տանտիրոջ պատի Մարդկային բանականով ապատատուին առնէր քիչ բուռնուածքը։ Աստուած քո, ապատատուին ուշ բնաւ յարգանք չէ եւ գաղ անկարելի է պատշաճիլ։ Ապատ, հնձան պուտան։ Ծարայ ինչո՞ւ ապրման չուտ կը գոռար։ Ապատ։...»

Դարձեալ գաղափ ծեր մուրազ առանցքին չէ նկատած։ Ձենկիզեանը կ՚ուզէ անդամ մը եւս անդինել, Հայհոյել... բայց չիչէյով ար ձենկիզեանց մէջ կը գանուի, կը փորձէ կեպրեսիքներ ծեռնել։ Ներքին ձանձրոյթ հնձան ուզէր բարձրանալու ձգտելով։ Ինչ մուրազ ընկերները կրնան ըսել, ինչ ապատատուին պիտի ձգէ հնձանը, ինչ ապատատուին պիտի ձգէ հնձանը, ինչ ապատատուին պիտի ձգէ հնձանը։ Ձէ, պիտի չհնձանին։ Ընդհանրապէս։ Ան ծեր մուրազ, եմ ապատ ո՞վ պիտի ձգէ։ Հաճելի՞ն, Հնձա փորձան։ Հաճելի՞ն։...

* * *

Մինչ ապրն ձենկիզեանց կը գոռար հայհոյանքներ ամուսնացեալ մուրազին մէջ կատրելի եւ գանձ չատ ատելի ծեր քիթով հայդրդիներ, որոնց հնձան անձնական ապրը ոչ մէկ պատճառ կը ձենկիզեանց կանանձատապուհ ապատ չգտնար հնձանը։ Օրուան վարդապատը կը բանար ձենկիզեանցին անցնիլ ձենկիզեանի ապրը պատատուին կը մատատուին։ Լուսը ամանիներուն քիչը քիչ է։ Ձէ՞ ապ նոր կատրելի է ապրը եւ ծարը մանէ, պրազիլ եւ նորատ հատարակ խոպոլ։

մեամ մը անցած է ապրին եւ ձենկիզեանի համեմատապրը դեղատան։ Պատարագիչը ատելի գանհատներուն մէ ձենկիզեանի կը ձգապրէ։ Գանձատուներն ձրիտին վերայ փորձին ծոցնատ գնալուն Ապրիլեան գատի գնկոմպոլը հատնելով քրտինքը կը մաքրէ։ Իսկ ամուսնացին ապատը, իր կողպին, ատելի ծեր քիթով ձենկիզեանց կը պատասխանէ։ Ապատը ծատանկինգներուն չատ ատելի ծեր քիթով հայհոյանքներ կ՚ուղղէ ձենկիզեանցին։

– Քէֆդ ապրիլ չուզ ուն՞ա։ Մնդատը էլի ձենկիզեանց ուն ձենկիզեանց կատատատուհետ ձեռ։ Պատրաստ ձենկիզեանց Մարը պղպրտէր, ինչ ապրին ատատ ձենկիզեանց։ Մարդ չի կատրեր իր պրանը ատրճանակ ատ պատատ...»

– Պղատրէր, ձա Ռամիանատրէն կատատատ։ Ձենկիզեանց հին չի պիտեր։ Մէկ գատ ձատրնեք ձենկիզեանց։

– Պր, ատանհատձա, ձենկիզեանի չատ պիտ մենատ մէջ ձեռ։ Ինչ կատրեր պիտ ատատ ձենկիզեանց։

– Դժատրատրէր, մենք ձեռքին չատ գատ պատ։ Պիտ է պիտեր մենատ ատրճանակներուն։

– Ինչ ձենկիզեանց ատ ձենկիզեանց ատ ձենկիզեանց ատ

Մարզական

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, թէ Վիեննայի Ա-րարատ ֆութպոլի խումբը կը շարունակէ ապշեցնել թէ՛ հայ եւ թէ՛ օտար մարզական շրջանակները՝ իր ժողք բերած զերազանց արդիւնքներով:

Արդարեւ, Աւստրիոյ ֆութպոլի գաւաթի գոտեմարտի խաղերու գծով, ''Արարատ''ի տղաքը կրցան ոտտում մը եւս կատարել դէպի վերջնագիծ՝ պարտութեան մատնելով ''Ինքըր Էօփոլտաու'' փորձառու խումբը:

120 վայրկեան 1:1 արդիւնքով խաղալէ ետք, Արարատի տղաքը կրցան տուգանային հարուածներու միջոցով ժողք բերել համոզիչ յաղթանակ մը՝ ընդհանուր հաշիւը դարձնելով 4՝3:

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

''Հրայրը''ի դրամատան առաքումներու հասցէն է.

Creditanstalt Bankverein
Wagramerstr. 5, 1220 Wien

աւստր.շիլլինկի եւ տոլարի պարագային
Kto. Nr. 0958-36565-01
գերմանական մարքի պարագային
Kto. Nr. 0958-36565-00

ԽՄԲ. ''ՀՐԱՅՐ''ի

ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ ՁԿՆՈՑՈՎ

– Ճանըմ, սա գիրքը գրողը Հայ մը չէ՞. մեզմէ ի՞նչ աւելի կրնայ գիտնալ, որ սորվեցնէ մեզի...

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Եթէ այդ հարցումը ոչ-հայազգի մը հարցնէր, հաւանաբար շատ չվշտանայի: Սակայն գաղութի ազգայիններէն մին երբ մօտեցաւ ու հարցուց ''Ձանէիլ Կարուժան ո՞վ է'', ծուքս արդէն արիւն դարժած կախուեցաւ կոկորդս: Մինչ կողքս գտնուող մը կը պատասխանէր թէ ան հայ գրող մըն է, մեր ''սիրելի'' հայրենակիցը բաճկոնը վերցնելով կ'ուղղուէր տուն...:

Իրեն նման շատեր, միգուցէ նոյնիսկ շատ լաւ գիտնալով Կարուժաններու, Աբովեաններու, Մաշտոցներու եւ Րաֆֆիներու արժէքն ու մեծութիւնը, կը նախընտրէին իրենց յարգանքի տուրքը մատուցել ''Տալլաս''ներուն ու ''Գոլօմպօ''ներուն եւ կամ բախտախաղի սեղանին: Ուստի, այսօր ալ շատ քիչ քիւով գիտակիցներ եկած էին մեծարելու հայ գրականութեան կոթողներէն Դանիէլ Կարուժանի յիշատակը:

Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կազմակերպած այս երեկոն եկաւ անգամ մը եւս ցաւալիօրէն զգալի դարձնելու արեւմտահայ ներկայ սերունդին մէջ մտաւորականութեան եւ մտաւորական ները մեծարելու պակասը:

Օրուան բանախօսներն էին Գրն. Լեւոն Քորոսեան եւ Գրն. Հրայր Կարապետեան: Առաջինը ներկայացուց Կարուժան-Մարդը: Ան կրցաւ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ ունկնդիրներու տեղափոխել Կարուժանի կեանքի տարբեր շրջանները: Գրն. Հրայր Կարապետեան եկաւ ներկայացնելու գրողին գրական արժանիքները: Ան ջանաց ի մասնաւորի Կարուժանի գաղափարներուն այժմէականութիւնը փոխանցել ներկաներուն:

Եւրոպայի կամ հեռաւոր Ամերիկաներու ներկայ երիտասարդ-ուսանող տարրին վիճակուած պայմանները այնքան ալ չեն տարբերիր Կարուժանի շրջանի ուսանող-երիտասարդներուն վիճակուածէն: Թողելով հայահոծ գաղութները (Գոլիս, Գէյրութ, Քեհրան եւլն), հայ երիտասարդը կ'ապրի միեւնոյն մտահոգութիւններով, հոգեբանական միեւնոյն իրավիճակներուն մէջ, ''Ամբողջ Հայաստանը''տեսնելու ծնունդով, հայ գիւղն ու գիւղացին լաւ ճանչցած չըլլալու ցաւով, ''Հեթանոս երգերու'' պակասով ու ''Ցեղին սիրտ''ին կարօտով՝ կամայ թէ ակամայ ներմակ ջարդին ողջակիզուելով: Այս րոլորը, արդարեւ, կը ստեղծէ նոր ''սարսուռներով'' համակուելու վիճակ մը:

8 Դեկտ. 1984 ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՇԱՐԱՔ, 12 ՑՈՒՆՎ. 1985

ՎԻՆՆԱՎԱՑ ԿՆԱՆՔ

«ՍԱՐՍՈՒՆԵՐ»
ՎԱՐՈՒԺԱՆՆԱՆ ԵՐԵԿՈՑԷ ՄԸ

Եթէ ոյզ հարցումը ուշ-հասցեագրի մը հարցնէք, հաւանաբար շատ չվշտանայիք։ Մանաւանդ զազուիլի ազգայիններէն մէկը երբ մտածեցաւ, ու հարցուց՝ «Դանիէլ Վարուժանը ո՞վ էր, քանի՞ տարեկան զարմած՝ մեզի կդիտէր։ Մինչ կոգրա դանուող մը կը պատասխանէր թէ ան հայ գրող մըն է, մեր «Երկունք» հաւաքածոյին բանկոնը վերցնելով ուզողներ տուին...։

Թէեւ նման չափանիշ, գոյնէ հասկնալի չափ մը պիտանացող Վարուժանները, Արտիւնանները եւ Զօպիքնանները ազգին ու մեծութիւնը, երբ հասկացողները իրենց յարգանքը տուրքը մատուցել «Տաղլաճեանները» ու «Ըռամպոյճեանները» եւ դուռ բռնուածները անգամներն։ Ուստի, ոչտոր ոչ շատ փոչ թիւով հաւրնուածները նկատ եկած էին մեծարելու հայ գրականութեան կիսմոնները Դ. Վարուժանի յիշատակը։

Վենետիկի Ազատագրական-Երիտասարդական Միութեան կազմակերպած տուն երեկոն նկատ առնում մը եւս տուաւ գոյութիւնը արեւմտահայ նորիկոյ սերունդին մէջ մատուռակութեան եւ մատուռականներու մեծարելու պիտակութեան պակասը։

Օրուան բանախոսները էին Գր. Լեւոն Խաչատեան եւ Գր. Հրաչ Գաղրատեան։ Առաջինը նկարագրեց Վարուժան-մարդը։ Ան կրցաւ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ ունկնդիրները տեղեկացնել Վարուժանի կեանքի տարրեր շրջաններու։ Գր. Հրաչ Գաղրատեան նկատ նկարագրեց գրողին գրական ուղիները։ Ան ջանաց իր մատուռերը Վարուժանի գոյութեան ուժեղ կողմերուն վրայ կեդրոնացնել։

Երեկոյի կամ հետաքրքրական Ամերիկեանները նկատ երիտասարդ սերունդի վերաբերմունքը այնքան ալ չէին տարբերիր Վարուժանի շրջանի առաջադիմական վերաբերմունքէն։ Բազմաթիւ հարցումներ՝ Գոչիւն, Գէղերուկ, Քնարեան կամ Հայկազ, հայ երիտասարդը կ՚ուզէր ծանօթանալ մատուռներուն, հաղորդակցիլ մեծերուն իրենց հանգիստներուն մէջ, «Մարդկէ Շարժառիթը» անուանելու անդամով, հայ գիրքն ու գրողները իր առնչութեան շրջանակին մէջ, «Հին անուն երիտասարդ» սրահակով ու «Ճենգին սերունդ» կոչումով, կամ իր ուժերուն վերջին ապացոյցները տալով։ Ահա թէորը, որ ոչ ոք, կը տանիմն նոր «սարսուռներուն» համակրելու վիճակի մէջ։

Աչքաթ չէ՞ք ոչ մեր սերունդը բան ոչ մանուկն ու ոչ ոչ պրոցին, մեզ մատուցին ու գնահատած հայրենասէրները։

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅՈՑԵՄՆ

(8 Դեկտ. 1984)

ՅԵՏԱԳԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Որոշ խալի մը համար ընթերցելը կրնայ միջոց մը ըլլալ՝ մեր ազգային դիմագիծը, պատմութիւնն ու անցեալը, սովորութիւններն ու կենցաղը, աւանդութիւններն ու հոգեկան ապրումները աւելի լաւ ճանչնալու: Թատրոնը, սակայն, կոչուած է տալու այս բոլորը ոչ թէ միայն մի քանի ընտրեալներու, այլ բոլորիս, որ խաւէ կամ դասակարգէ ալ ըլլանք, վարագոյրին որ կողմն ալ գտնուինք:

Համոզուած ըլլալով այս գօրութեան, 1984 – ի Հոկտեմբերին, խումբ մը հայ երիտասարդներ կը խմբուէին առաջ տանելու նման գործունէութիւն մը: Անոնք իրենք զիրենք կը մկրտէին ''Յակոբ Պարոնեանի անուան Վիեննայի Հայ Բեմ'' անունով եւ կը հրաւիրէին գաղութիս բոլոր հայրենակիցները գործակցելու իրենց հետ: Հիւրաքար Վիեննա գտնուող պարսկահայ հանրածանօթ ըեմադրիչ եւ դերասան Յովսեփ Աւետիսեան կ'ընդառաջէր հրաւէրին, եւ դեկը ձեռքը առնելով, 2 ամսուայ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ կը պատրաստէր Յովհաննէս Թումանեանի ''Տէրն ու Ծառան'' գործս բեմագրած էր պարսկահայ թատերական կեանքի հանրայայտ դէմքերէն Թունի Ամատունի:

Հոս կ'արժէ յիշել 1976-ին հիմնուած ''Ալեք Աւետ'' թատերախումբը, գործ մինչեւ այսօր ներկայացուցած է 3 թատերգութիւններ: Ուստի, ''Վիեննայի Հայ Բեմ''ի պատասխանատուները, որոնք առհասարակ վերջերս ժամանած եւ հաստատուած են Վիեննայի մէջ, լսելով ''Ալեք Աւետ'' թատերախումբին գոյութեան մասին, կը դիմեն անոնց եւ կ'որոշեն ապագայի բոլոր աշխատանքները համախմբել, անշուշտ այս ծեւով կատարելով միջ-գաղութային գործակցութեան նպաստող շինիչ եւ դրական քայլ մը, միեւնոյն ժամանակ այս փոքր գաղութը խնայելով միութիւն կամ կազմակերպութիւն մը եւս եղծաններուն վրայ աւելցնելէ: Անաւասիկ երանելի քայլ մը զոր շատ մը գաղութներու մէջ կը փնտռուի:

Վերադառնալով ''Վիեննայի Հայ Բեմ''ին եւ Թումանեանի ''Տէրն ու Ծառան'' պատմուածքի բեմականացման, Դեկտեմբերի 22-ին եւ 23-ին տեղի ունեցան երկու ներկայացումներ՝ Հայկական Ակումբի պաշտօնեցուած եւ ծանօթ սրահին մէջ: Բոլոր դերակատարներն ու յետ-բուլիսային աշխատակիցները առաջին անգամն էր որ կը մասնակցէին նման ձեռնարկի մը: Եւ սակայն կարելի էր նշմարել բեմադրիչ Յովսեփ Աւետիսեանի տարած աշխատանքին վարպետութիւնը: Դերակատարները բոլորն ալ առանց բացառութեան ունեցան համոզիչ ելոյթներ եւ բոլորս հմայեցին: 1984 տարուան հրաժեշտ տուեցաւ իրապէս գեղեցիկ հայկական ձեռնարկով մը:

ՍԵՒՈՒՀ ՊԱՂՏԻՅԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆՔ

''Հրայրք'' համոյքն ունի յայտնելու հայ հասարակութեան թէ Ապրիլեան Եղեռնի 70-ամեակին առիթով կազմակերպած է գրական մրցանք մը, հետեւեալ պայմաններու տակ.

1. *Մրցանքին կրնայ մասնակցիլ որեւէ հայ անհատ որ բնակութիւն հաստատած է Եւրոպայի մէջ:*
2. *Ստեղծագործութեան լեզուն հայերէնն է:*
3. *Ստեղծագործութեան սեռը (արձակ, չափածոյ) կարելի է ազատօրէն ընտրել:*
4. *Ստեղծագործութիւնը պէտք է ըլլայ անտիպ, ներշնչուի Ապրիլեան Եղեռնի 70- ամեակէն եւ պարունակէ աւելի գեղարուեստական քան պատմական արժանիքներ:*
5. *Որպէս ծաւալ նկատի առնուած է 5 – 6000 բառ (8-10 ''Հրայրք''ի էջ) արժակի, իսկ 250-300 տող՝ ոտանաւորի պարագային, թէեւ առաւելագոյն սահմանները ստացիօրէն առնելու չէ:**
6. *Մրցանքին մասնակցիլ փափաքող գրական երկերը պէտք է խմբագրութեանս հասնին ամէնուառաջը 15 Մարտ 1985-ին:*

Դատական քառանդամ կազմ մը, զոր աւելի ուշ պիտի յայտարարենք, պիտի պարգեւատրէ առաջին երեք ստեղծագործութիւնները.

Ա. մրցանակ՝ 5000 աւստր. շիլլինկ
Բ. մրցանակ՝ 4000 աւստր. շիլլինկ
Գ. մրցանակ՝ 3000 աւստր. շիլլինկ

Մրցանակակիր գրուածքները պիտի հրատարակուին 1985ի Ապրիլի ընթացքին ''Հրայրք''ի մէջ:

Հայկական կեանքը Վիեննայի մէջ

—×—

Որոշ խոսի մը համար ընթերցողը կըբռնայ մէջտեղ մը ըլլալ մեր ազգային դիմագիծը, պատմութիւնն ու անցեալը, առաքելութիւնները ու ներկայիսը, աստղագիտութիւնները ու հնդկացեղ ազգութիւնները ուրիշ շատ հարցեր: Թատրոնը, սակայն, կը նայուած է տակաւ այս բոլորը ոչ թէ միայն մէկ քանի ընթերցումներու, այլ բոլորին, որ իւրաքանչիւրին իր կարգին ալ պատասխանելիք, վերաշարադրելու որ կայծն ալ դառնալիք:

Հաճոյանաւ դիտելով այս գործերուն, 1984 Հոկտեմբերին, խումբ մը հայ երիտասարդներ կը խմբուէին առաջ առնելու նման գործունէութիւն մը: Անոնք իրենք զիրենք կը մկրտէին «Յակոբ Պարոնեան Վիեննայի հայ բեմ» անունով եւ կը հրաւիրէին գաղութիս բոլոր հայրենակիցները գործակցելու իրենց հետ: Հիւրանոց Վիեննա գանուող պարսկահայ դասընթաց բեմադրիչ եւ դերասան Յովսէփ Աւետիսեան կ'ընդառաջէր հրաւէրին, եւ զինքը ձեռքը առնելով, 2 ամսուան կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ կը պատրաստէր Յովհաննէս Թումանեանի «Տէրն ու ծառան» գործը բեմադրած էր պարսկահայ թատերական կեանքի հանրայայտ դէմքերէն Թումո Ամատունի:

Հոս կ'ապրէ յիշել 1976-ին հիմնուած «Վիէնք Աւետ» թատերախումբը, որ մինչեւ այսօր ներկայացուցած է 3 թատերգութիւններ: Ուսոմ, «Վիեննայի հայ բեմի պատասխանատուները, որոնք ամէնատարակ վիրջերս ժամանած եւ հաստատուած են Վիեննայի մէջ, լսելով «Վիէնք Աւետ» թատերախումբին գոյութեան մասին, կը դիմեն անոնց եւ կ'որոշեն ազգային բոլոր աշխատանքները համախմբել, անշուշտ այս ձեւով կատարելով մինչ-գաղութային գործակցութեան նպատակը շինիչ եւ գրական քայլ մը, միեւնոյն ժամանակ այս միջոցը գաղութին խնդրելով միութեան կամ կազմակերպութեան մը եւս եզրնեղբայր վրայ աւելցնելէ: Անհաւատիկ գրական քայլ մը որ շատ մը գաղութներու մէջ կը փնտռուի:

Վերոյիշեալով «Վիեննայի հայ բեմ»ին եւ «Տէրն ու ծառան» պատմուածքի բեմականացման, Դեկտեմբերի 22-ին եւ 23-ին տեղի ունեցան ներկայացումներ Հայկական Ակումբի պատշաճեցուած եւ ձեւափոխուած սրահին մէջ: Բոլոր դերակատարները ու յետ-քննչական աշխատակիցները առաջին անգամն էր որ կը մասնակցէին նման ձեռնարկի մը: Եւ սակայն կարելի էր նշմարել բեմադրիչ Յովսէփ Աւետիսեանի տարած աշխատանքին վարպետութիւնը: Դերակատարները բոլորն ալ առանց բացառութեան ունեցան համոզիչ նկարագիրներ եւ բոլոր դերերը: 1984 տարուան հրաժեշտ արուեցաւ [illegible] հայկական [illegible]

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝

«ԹՕՒՂԱՊԻ»

1984 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ ԹԻՒՔ

ԼԻՒՆՆԱՀԱՑ ԿԱՆԱՉ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՄԱՑՈՒՄ

Որոշ խոսք մը համար թնթիւրկիլը կրնայ միջոց մը թլլալ մեր ազգային դիմագիծը, պատմութիւնն ու անցեալը, սովորութիւններն ու կենցաղը, առնչութիւններն ու հոգեկան ապրումները ստելի լաւ ճանչնալու։ Թատրոնը, սակայն կը ուսում է ասլու այս բոլորը ոչ մէկ միայն մի քանի քնարեկներու, այլ բոլորը, ո՛ր խառն կամ զուտակարգի ալ ըլլաներ, վարպետութիւն ո՛ր կոդմն ալ պահուներ։

Համազուած ըլլալով այս գրութիւնս, 1984ի Հոկտեմբերին, խորհ մը հայ երիտասարդներ կը խմբուէին ատոչ ասենեայ նպատակ ունենալու մը։ Անոնք իրենք գիրենք կը անուանեն «Նահապետ Գարագաշեան անուան Վիէննայի հայ բեմ» անուամբ եւ կը հրաւիրեն զուգութիւն բոլոր հայրենասիրացնեները գործակցելու իրենց հետ։ Հիրտասիրը Վիէննա գտնուող պատրուհայ Հանդուցեալ բեմադրիչ եւ դերասան Յորդի Աւետիսեան կ'ընդունուիր հրաւէրը, եւ դիմի ձեռքը առնելով հիմնադրութիւնը, կը ստանայ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ կը պատրաստէ Յովհաննէս Թումանեանի «Տէրը ու ծառան», որու բեմադրած կը պատրաստէ հայ թատրոնի հանդիսատեսը դէպի իրեն։ Ամսատուին։

Հոս կ'ուզեմ յիշել 1976ին հիմնուած «Արեւ Աւետ» թատերախումբը, որ մինչեւ այսօր ներկայացուցած է հինգ թատերգութիւններ։ Ուսանող, Վիէննայի հայ բեմի պատասխանատուները, որոնք առհասարակ վերջերս ժամանած եւ հաստատուած են Վիէննայի մէջ, յանկարծ «Արեւ Աւետ» թատերախումբին գոյութիւնեն տարին, կը գիմեն անոնց եւ կ'արդիլեն ապրեցնել իրենց աշխատանքները համախմբել, անդուլ այս ձեռքի կատարելով մինչգործունեութիւնն գործակցութիւնեն նպատակ չունիլ եւ պրսիան թոյլ մը, մինչեւ ժամանակ այս փոքր գործունեութիւնն ինտեգրել մեծ խմբին դաշ կազմակերպութիւնն մը եւ այ եզակնեցուն վերջ տալով։ Անհասարիկ երանելի թոյլ մը զոր չատ մը գործունեութիւններ մէջ կը գնահատեն։

Վերադառնալով «Վիէննայի հայ բեմ»ին եւ Թումանեանի «Տէրը ու ծառան» պատմատուածքի բեմադրութեան, Հոկտեմբերի 22ին եւ 23ին տեղի ունեցան երկու ներկայացումներ։ Հոյակապ սրահներ պատշաճեցուած եւ ձեւափոխուած արուեստի մէջ։ Բոլոր դերասանները ու թատերական աշխատակիցները առաջին անգամն էր որ կը մասնակցէին նման ձեռնարկի մը։ Եւ սակայն կրնայի կը նշմարել բեմադրիչ Յորդի Աւետիսեանի տարած աշխատանքին փոփոխութիւնը։ Դերասանները բոլորն ալ առանց բացառութեան ունեցան համարձակ երեւոյթներ եւ բոլորս համոզուեցինք, 1984 տարուան հրաշալի արուեստ իրարանցի հոյակապ ձեռնարկով մը։

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

«Վիէննա»

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

''Օջախ էք վառել, մանուկ էք պահել,
Պահել էք լեզու, եւ պահիւ եւ կեանք,
Բայց դեռ քիչ ենք, քիչ ենք մենք ձեզ փայփայել,
եւ միշտ պարտք ենք ձեզ, ու պարտքը
մենք կը տանք'':

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Որքան ալ գիտակից ըլլանք հայ կանանց կամ հայուհիներու խաղցած կամ խաղալիք դերի կարեւորութեան, որքան ալ ճիշդ ըմբռնած ըլլանք Արամայիս Սահակեանի յիշած ''մեր պարտք''ի իրողութիւնը, ընդհանրապէս բոլորս կամայ կամ ակամայ եւ մասամբ՝ դիտաւորեալ, մոռացութեան բանտին յանձնած ենք հայուհիին դերը, ինչպէս նաեւ քէ մեր եւ քէ իր պարտաւորութիւններն ու իրաւունքները: Ահաւասիկ իրողութիւն մը, որ բոլոր ժողովուրդներուն, եւ ի մասնաւորի հայ ժողովուրդի պատմութեան մըշտական հրատապ հարցերէն մին եղած է: Մերթ ընդ մերթ եղած են փորձեր արծարծելու եւ աւելի աշխուժացնելու մեր ուշադրութիւնը: Ներուած են շարք մը գործնական քայլեր՝ հայ կանանց աւելի գգալիօրէն մասնակից դարձնելու տփիւրքահայ գաղութներու նաւերը ալեկոծ օտար ծովերու անվերջանալի փոթորիկներէն ղէպի խաղաղ ջուրեր փոխադրելու պայքարին մէջ: Կասկած չկայ թէ նոր սերունդները աւելի միջամուխ են այս առնչութեամբ, սակայն եւ այնպէս բաւարար չափով չենք քաջալերեր մեր ծակատագրին անբաժան ընկերները համահաւասարօրէն պայքարելու նաեւ ազգային, քաղաքական, ընկերային եւ այլ մարզերու մէջ: Նաեւ, դժբախտաբար, հայուհին իր կարգին կործէք թէ ընդունած է իր այս գոյաւիճակը եւ ընդհանրապէս սփիւռքահայ ''թատերաբեմի'' լուռ դերասանի եւ կամ հանդիսատեսի հանգամանքին մէջ է:

Ահաւասիկ այս մտահոգութիւններով տարուած Վիեննահայ Ուսանողական – Երիտասարդական Միութեան վարչութիւնը Նոյեմբեր 29, 1984-ին կը կազմակերպէ դասախօսական երեկոյ մը՝ որպէս նիւթ ունենալով ''Հայ կնոջ դերը պատմութեան մէջ'': Օրւայ դասախօսուհին՝ Տիկ. Օտէթ Տէր-Յակոբեան արդէն իսկ կը պատկանի սփիւռքի մէջ փնտուած ու անփոխարինելի այն հայուհիներու շարքին, որոնք ոչպար օրինակներ են իրենց ազգակից կանանց, եւ ինչու չէ, նաեւ շատ մը հայ տղամարդոց համար:

Առորեւ, յաջորդաբար ''Հրայրք''ի թիւերուն մէջ կը ներկայացնենք նշուած դասախօսութեան ընագիրը չնչին յապաւումներով, յոյս ունենալով որ Տիկին Տէր-Յակոբեանի խօսքը առաւելագոյն չափով տարածւի մեր մանաւանդ մտաղաչ սերունդին մէջ՝ անոր կազմաւորուող հոգիին մէջ սերմանելով հայ կնոջ հոգեկան առաքինութիւններն ու բարեմասնութիւնները եւ հայ կնոջ արժանիքները ըստ արժանւոյն գնահատելու գիտակցութիւնը արմատաւորէ մեր մէջ:

Ս. ՊՂՆՏՅԵԱՆ

****

ՀԱՅ ԿՆՈՋ ԴԵՐԸ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՕՏԷԹ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Հայ ճշմարիտ քաղաքակրթութիւն այն ժողովրդի մէջ, ուր կինը իր արժանաւոր դիրքը չի գրաւել ու չի բերել իր օժանդակութիւնը, եւ չի դրոշմել իր կրթիչ, ամոքիչ եւ ազնուացուցիչ ազդեցութիւնը, թէ՛ առօրեայ եւ թէ՛ ընկերային կեանքի վրայ:

Ուրեմն հարց պիտի տանք պատմութեան, թէ հայուհին, որպէս անդամ ասիաթնակ մի ցեղի, որը սկզբում եղել է հեթանոս եւ ապա քրիստոնեայ, այսինքն երկու քաղաքակրթութիւնների ազդեցութեան տակ, ի՞նչ գարգացում, ի՞նչ նկարագիր ու ձիրքեր, ի՞նչ դիրք կամ գործունէութիւն է ունեցել նախ իր ընտանեկան յարկի տակ եւ ապա՝ հասարակութեան մէջ:

Պատմութեան վկայութեամբ մեծ է եղել հայ կնոջ մասնակցութիւնը թէ՛ ընտանեկան յարկի տակ եւ թէ՛ ընկերային, հասարակական, բարեգործական ու քաղաքական ասպարէզներում եւ իր հմայքը հասել է մինչեւ հայրենի սահմաններից այն կողմ:

Հայուհին ելել իր այդ բարձրութիւնը պատմական է մեր առնմայնի հնագոյն քաղաքակրթութեան, ապա առաւելագոյն չափով դա Աւետարանի լոյսի արդիւնքն է, որը 5-րդ դարում հայերէնի թարգմանութեամբ իր բարոյախօսութեամբ մարերց հայ արքունիքը, իշխանական եւ ժողովրդի տները հեթանոսութեան պիտերից ու կոպտութիւններից, եւ բարձրացնելով մեր ազգային ընդհանուր կենցաղը, միանգամայն ազնը-

ԿԱՐՈՋԱԿԱՆ

ՎԻՆՆԱՀԱՑ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՑՈՒՀԻՒՆ ԴԵՐԸ

«Ձեզմէ էի վառել, մեծուկ էի պահել,
Գոհել էի ինքս, եւ պատիւ եւ կեանք,
Բայց դեռ ինչ եմ, ինչ եմ մեմ ձեզ փայփայել,
Եւ միշտ պարտ եմ ձեզ, ու պարտքը ձեմ կրնար տեսնել»:

ՈՐԱՄԱՑԻՍ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Որքան ալ գիտակից ըլլանք հայ կանանց կամ հայուհիներու խաղցած կամ խաղալիք դերին կարեւորութենան, որքան ալ հիշող ըլլանք ընտանի կամ ազգային կեանքին ձգուած ազդեցութիւնները, ընդհանրապէս բոլորս, կամայ թէ ակամայ եւ մեծամեծ գիտունութեամբ, մոռացութեան գետինն յանձնած ենք հայուհիին դերը, ինչպէս նաեւ թէ՛ մեր եւ թէ իր պարտաւորութիւններն ու իրաւունքները:

Ահաւասիկ իրողութիւն մը, որ բոլոր ժողովուրդներուն, եւ է մասնաւորի հայ ժողովուրդի պատմութեան մշտական հրատապ հարցերէն մէկը եղած է: Մերթ ընդ մերթ եղած են փորձեր՝ ազդարարելու եւ աւելի աշխուժացնելու մեր ուշադրութիւնը: Հանուած են շարք մը գործնական քայլեր հայ կինը աւելի պատրաստելու մասնակից դարձնելու ազգային գործունէութեան. նաեւ ազնիւ ծրագիրներ անվերջանալի փոփոխութիւններէն ղեկի խառնուած ջուրեր փոխադրելու պայքարին մէջ:

Կասկած չկայ թէ նոր սերունդները աւելի մեկնամուխ են այս առնչութեամբ, սակայն եւ այնպէս քաւարար չափով չենք քայլելիքներ մեր հանգամանքներն անբաժան ընկերները՝ համահաւատարմօրէն պայքարելու նաեւ ազգային, քաղաքական, ընկերային եւ այլ մարզերու մէջ: Նաեւ, գիտակցաբար, հայուհին իր կարգին կարիք ունեցած է իր այս գոյութիւնակը, եւ ընդհանրապէս սփիւռքահայ ընտանեկան կեանքին յատուկ դիրքաւորման եւ կամ հանդիսատեսի հանդամանքին մէջ կը գտնուի ան:

Ահաւասիկ այս մտահոգութիւններով տարուած՝ Վիեննահայ Բարեգործական-Երիտասարդական Միութեան վարչութիւնը 29 Նոյեմբեր 1984ին կը կազմակերպէր գաղթօճախական երեկոյ մը, իրրեւ նիւթ ունենալով «Հայ կինոջ դերը պատմութեան մէջ»: Օրուան գաղափարախօսն՝ Տիկ. Օսկի Տէր Յակոբեան, արդէն իսկ կը պատկանի սփիւռքի մէջ փիւռուած եւ հզօրացող այն հայուհիներու շարքին, որոնք սփիւռքի օրինակներ են իրենց ազգակից կանանց, եւ, ինչու չէ, նաեւ շատ մը հայ ազամարդոց համար:

Դասախօսուհին կրցաւ հետաքրքրական օրինակներով եւ համոզիչ ձեւով ներկայացնել հայուհիին ամուսնութեան, մայրութեան, բանիգործութեան, հիւանդասիրութեան, ուսումնասիրութեան, քաղաքական, եկեղեցական եւ արուեստներու մարզերէն ներս կատարած դերը եւ բերած ծառայութիւնը: Ժամանակի սահմանափակութիւնը եւ նիւթին ցնծագործ ընդգրկումը արգելք հանդիսացած էին անդրադառնալու ներկայի հայ կնոջ դերին. Տիկ. Տէր Յակոբեան խոստացաւ այդ նիւթը ներկայացնել մօտիկ ապագային:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

(Վիեննա)

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԲԱՅՑ ԻՐԱԿ

Քաղեց՝ Ս. Գաղթոյեան

ՄԱՐԴԱՅԻՆ ՏԱՐԻՔԸ

Գաւմուլթեան ընթացքին եղած են հարիւրաւոր վերազրումներ տարիքոտ անձերու մասին, որոնք ոտք կոխած են իրենց կեանքի երկրորդ դարը, նոյնիսկ արհամարհելով մարդկային ընդունակութեան սահմանները: Կան յիշատակութիւններ անձերու, որոնք իրենց կեանքին 3-րդ դարը ոտք դրած են: Այնու ամենայնիւ, հազուագիւտ են տարիքոտներ, որոնց տարիքը 110-ը կ'անցնի: Եւ մինչեւ այսօր պաշտօնապէս փաստուած ոչ մէկ անհատ կայ զոր տօնած է իր 115-րդ տարեդարձէն անդին:

Շատ կարեւոր իրողութիւն մըն է Շուէտը զոր միակ պետութիւնն է, ուր մանրազնին քննութիւն կը կատարուի բոլոր այդ տարիքոտ անձերուն մահէն ետք, որոնց տարիքը 110-ը կ'անցնի, եւ տակաւին չէ եղած դէպք մը որ ենթական 110 տարիէն աւելի ապրէր:

Ծննդեան թուականներու պաշտօնական արժանագրութիւնները սկսած են 19-րդ դարուն սկիզբները: Հետեւաբար, շատ մը տարիքոտ անձերու ծննդեան վկայագրի պակասը առիթ կ'ընծայէ տարիքներու աուտոտծեռն յիշատակութեան: Օրինակ, 5 Մայիս 1933-ին լրագիր մը կը տեղեկացնէր թէ Չինաստանի Փեքին քաղաքին մէջ մահացած էր Լի Չունկ ետնը, ''աշխարհի ամենէն տարիքոտ մարդը'' 256 տարեկան հասակին (ծննդեան թուականը՝ 1680): Վերջերս, Սովետական Միութեան ամենէն տարիքոտ անձին մասին կ'ըլլային արտայայտութիւններ: Շիրալի ''պապա'' Միսլիմովը, Ատրպէյճանի Գարզաւու քաղաքէն, իբրեւ թէ ծնած է 26 Մարտ 1805-ին եւ մահացած 2 Սեպտ. 1973-ին՝ 168 տարեկան հասակին:

1980-ին, պաշտօնապէս փաստուած ապրող ամենատարիքոտ մարդն էր Շիկէչիյօ Իզումին: Ան ծնած էր 29 Յունիս 1865-ին՝ ճափոնի մէջ: Ան տեւապէս կը դիմէր հետեւեսիլը եւ կ'ըսէր թէ երկար կեանք ունենալու լաւագոյն ծեւը ''բնաւ չմտահոգուիլն է եւ ամէն ինչ ձգել Աստուծոյ, Արեւին եւ Գետափին ծեռքերուն մէջ'':

Նմանապէս 1980-ին ապրող ամենատարիքոտ կինն էր Օր. Քանի Քոմասը: Ան ծնած էր 1867-ին Քալիֆորնիոյ Սան Նապրիէլ քաղաքին մէջ:

ՄԱՅՐՈՒԹԻՒՆ

Պաշտօնապէս արժանագրուած ամենէն շատ ծննդաբերող մայրը եղած է Եեոտոր Վասիլեեւի 2-րդ կինը (18-րդ դար)՝ գեղջկուհի մը Մոսկուայի արուարձաններէն:

Ան ծնունդ տուած է 69 երախաներու, որոնք ծնած են 27 ծննդաբերութեամբ:

Ներկայիս, ամենէն բարձր թիւը 32 է, որոնց ծնած է Մատալենա Գարնատւպան՝ Պրազիլէն: Ան ամուսնացած էր 13 տարեկանին եւ ծնունդ տուած 24 մանչ եւ 8 աղջիկ զաւակներու: Երբ հարց կը տրուէր, Տիկ. Գարնատւպան պատասխանեց ըսելով.

– Ասոնք մեզի քաւական հոգ ու յոգնութիւն պատճառեցին եւ սակայն կ'արժեն:

Միւս կողմէն, հայր Գարնատւպան կը զարմանայ մարդոց ստեղծած աղմուկին եւ հարցին այսքան կարեւորութիւն տրուելուն:

ՋՈՒԳԱԴԻՊՈՂ ՏԱՐԵԳԱՐՁՆԵՐ

Միակ փաստուած օրինակը ընտանիքի մը, որուն 5 զաւակներուն տարեդարձները զուգադիպած են նոյն օրուան, Գամինզ ընտանիքն է, Գլինդուտ, Վըրմինիայէն:

Զաւակները Գաղրին (1952), Գարօլ (1953), Գարլօս (1956), Քլօտիա (1961) եւ Սէսիլիա (1966) ծնած են Փետրուարի 20ին: Ըստ գիտնականներու այս դէպքին հաւանականութիւնը 17.797.577.730էն մէկ է՝ այսինքն աշխարհի բնակչութեան մօտաւորապէս 4 անգամը:

ooooo

1949-ին Սուամի Բանտարասանտի անուն հաւիւի մը մազերը ունէին 7.93 մեթր երկարութիւն: Իսկ Ճափոնուհի մը նոյեմբեր 1979-ին ունէր 2.6 մեթր երկարութեամբ մազեր, որոնք թնամած էր 1961-էն ի վեր:

ooooo

Ամենէն երկար մօրուքը նորուէկիացի Հանս լանկսէթին կը պատկանէր: Երբ կը մահանար 81 տարեկանին, ան ունէր 5.33 մեթր երկարութիւն ունեցող մօրուք մը:

ՕՏԱՐ ՄԱՄՄՈՒԼ

Գրեց ՍԵԼԻՍԹԻՆ ՊՈՒԼԸՆ

"ՀԱՑԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԿԸ ՆԿԱՏԵՆ ՈՐՊԷՍ ԻՐԵՆՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ԳՈՑԱՏԵՒՄԱՆ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՑՈՑԸ"

Լննինեան հրապարակէն քանի մը քայլ անդին գանուող յարկաբաժինի մը մէջ, Արարատ լերան տեսարանը պիմացնին (ազգային խորհրդանիշը զոր կը բաժնեցնայ գառն անիկախի մը նման միւս կողմը, Թուրքիոյ մէջ), չորս մարդիկ, անցնելիները զինչեր մը ամրողջ պրուժցնին Հայաստանի գոյատեւման մասին։

Զորսէն միայն մէկը տեղացի էր։ Մնացած երեքը եկած էին Հայկական սփիւռքի հեռաւոր անկիւնները (Լոս Անճելըս, Մարքիա եւ Մանչեսթր)։ Սակայն իրենք ալ կը խօսէին ոտանաւոր հայերէն, իրենք զիրենք կը նկատէին հայեր եւ կ'ընդունէին իբր Սովետական Միութեան 15 հանրապետութիւններէն ամէնէն փոքրը իրենց հայրենիքի վերջին պահակակէտն է։

– Հայկական քաղաքակրթութեան կարճ հոս է։ Վերջնակէտ։ Սա չաս յաւակ իրազութիւնն մըն է,– կսաս Օշին Պետիկեան, լոս անճելըսեան հայկական թերթին մը խմբագիրը։

Սահմանները կտրելը, ցամաքամասերու հեռաւորութիւնը եւ քաղաքական համակարծիքներու տարբերութիւնը ոչ մէկ արգելք կը հանդիսանան աչխարհի 6 միլիոն հայերուն՝ իրենց կարիքը իրար միջեւ պահելու։ Ան պատճառաւ, Սովետական Հայաստանի 3·7 միլիոն հայերու կապերը արտասահմանի հետ մեծ կը զարգացնան եւ կը խոստանան։ Բան մը որ չատ քիչերու կը յաջողի։ Փոխարէնը, անոնք կը հիւրասիրուին աչխարհի խարտեաշով, համեմուած մասպունգերով, համեմունքներով, բանջարեղէններով եւ թուղթի բարակութեամբ ամերիկեան հայկական հայոյ՝ Քարտ լուսաշոյ՝ չրջանին մէջ յայտնի քանակի ոսկեզօծ կրկնուող քաժակահարները։ ընկերակցութեամբ։

Երեք անձերը, որոնց հետաքրքրած էին գրուչ Չրտեղ. Մարեւոսեանի երեւանեան բնակարանին մէջ, եկած էին մասնակցելու Գլաձորի համալսարանի 700ամեակի առնակատարութիւններուն։ Գլաձորը իրենց պատմութեամբ ամէնէն հինգերէն մէկը հանդիսացող ալա Ժողովուրդին հիմնադրութիւն մէկն է։ Ամրողջ մոյրաքարակոյը ծածկուած էր Գլաձորի տարեգրքի պատճառանիւթով։ Մթնոլորտի նոր չարք մը կ'արտացոլուէր «Գլաձոր» տառաձեւով, եւ 30,000է աւելի մարդիկ կը մասնակցէին պատմական վերջին մէկ կայացող համաժողովի մը։

Մուրթալէն եկած փոստարար Թուրէն Գոգոեանն կը գանէ քէ հայկական վերագործարձներու փոստարաշխութիւնը քիչ մը չափազանցուած է։ «Անոնք կը չափազանցնին իրենց ապրումներուն մէջ, պնդելով մեր գնդատանգութիւնը պատմութեան ընթացքին»։

Վերջին չրջանի պատմութեան առ իր հետաքրքրութիւնը, չատ քիչ է թիւր ամենահայերու, որոնք կը մասնակցին հայրենադարձութեան ծրագրին եւ ապրելակերպի փոփոխութեան։ Ասոնք կը ներկայացնեն ամենէն ակտիւ խումբը, որ կը կազմէ 1946ին Խորհրդային Հայաստան հաստատուած հայերու 10 տոկոսը։ Ասոնք կը կազմեն նաեւ ամենէն ընդվզող խումբը։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։ Ասոնք կը գանգատին, որ իրենց ներգաղթի ընթացքին խոստացուած տուներուն մեծ մասը չեն ստացած։

"Հայեր Թուրքիոյ Հայաստանը կը Ճկատեն ..."

(Շար. Բ. էջէն)

դուխիւն խնդրեն, ինչպէս Վիլլի Պրանտը հրահանգերէն խնդրեց։

Հայոց պատմութեան տրուած կարեւորութեան դիմաց, մարքսիզմ-լենինիզմը կ'ուսուցուի միմիայն 10րդ դասարանին մէջ, այն ալ ընկերաքանուիւեան դասընթացքի որպէս մէկ ճիւղը։

Հայկական եկեղեցին, զոր դարերու ընթացքին դարձած է կրօնականի վաղքին նաեւ ազգային հաստատութիւեան մը, կ'ըսուի թէ Թուրքիոյ Միութեան մէջ եկեղեցիներէն չպահանջուիր ազատութիւեան կը վայելէ։

Կիրակի օրերը Լոմխածնի պատարագները կը ձայնասփռուին չրջակայ պարէզներուն մէջ։ Հայ պատրիարքը, կամ կաթողիկոսը (այսօրուան եւ արտասահմանի հայերուն հոգեւոր առաջնորդը), կ'ապրի Թոմասկայքը դղեակի մը մէջ։ «Թուրքիոյ Միութեան ամէնէն մեծ տունը» բոլոր հայ մը՝ կառավարով։

Մկրտութիւնը սովորական դարձած ծէս մըն է, եւ վերջին տարիներուն շատ աւելի քիւով հայեր կը նախընտրեն պատկուիլ եկեղեցւոյ մէջ, քան տունը։

Այնուամենայնիւ, Թուրքիոյ Միութեան մէջ չրջաններուն պէս, եկեղեցին սահմանափակուած է, եւ քան կարգ մը հայերու, հաստատելներուն քիչ առաքելութիւն կը նուաստ։ Կառավարական պաշտօններ ունեցող հայեր եկեղեցին հետու կը պահեն ինքզինքին, ինչպէս կը նկատուն իրենց պատասխանատու պաշտօնները։ Եւ հակառակ այն իրողութեան որ վերջերս, կիրակի օրը, Լոմխածնի տաճարը չրեպէ լեցուն էր, հաստատելներուն մեծ մասը կամ տարեներ էին, կամ ալ եկած էին նկատելութիւն ընելու։

– Զուարճալի է, բայց եւ այնպէս հայերը կը յաւակնեմն որ ձեզի պայմաններուն տակ – կ'ըսէր ամերիկացի մը։ Իրենց հանդուրժողութիւնը վարելու եղած փորձութիւեան ձեւ բերած են եւ երբեք այնքան բեղմնաւոր չեն եղած ինչքան հիմա։

Որոշ հայեր կը պնդեն թէ կեանքը հոս Թուրքիոյ Միութեան մէջ տակաւին աւելի լաւ է։ «Հոս ամէն ինչ կայ» կ'ըսէր եկեղեցականներէն մէկը, Եփեսոս-Թիֆլիս դնացքին մէջ, նշելով հանդերձ որ հոգած կաշխատի եւ հոգեւոր կոչնականը Մոսկուա կատարած պատրոյտի մը ընթացքին դնուած էին։

Արտաքին գործոց նախարարութեան մօտ խօսակից մը դիտել տուաւ թէ՝ առանց քանակի հարստութիւններ ունենալու՝ հանդուրժողութիւնը կրցած է բարձր տեղ մը գրաւել Թուրքիոյ Միութեան մէջ չնորհիւ եկեղեցական տարբերութիւններու, կօչնականու, խաղալի եւ անշուշտ քոնակալ արտադրութեան։ «Ամենը մէյ հոս կարելի է լոյսի դանել, ուրիշ ոչ մէկ տեղ»։

Պր. Մարթենեանն որպէս դիւղական կեանքի ժամանակագիրը մը, տատնջուած է որ Հայաստանը զոր որպէս երախայ ճանչցած է կ'անհետանայ ոչ թէ խորհրդային կեանքի խրամքին, այլ նեղկայ կեանքին բերած արդիականութեան պատճառաւ։

– Գիւղական մշակոյթի վերջին ներկայացուցիչն եմ ես, – ըսաւ նա։ – Ես պէտք է գրեմ անոր մասին։ Մարդու յարաբերութիւնը հողին, կենդանիներուն, գնով եւ զատկներուն հետ փոխուած է։ Հին մշակոյթը կորսուած է։

Թարգմանեց՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

«ԻՆԹԵՐՆԵՇԸՆԱԼ ՀԵՐԱԼԻՏ ԹՐԻԲՅՈՒՆ»

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Գրեց ՄԱՏՈՒԻՀ ՓԱՂՏԱՅԵԱՆ

''Մեր այս աշխատասիրութիւնը շատ համեստ փորձ մըն է ճանչնալու մեր ժողովուրդը: Մենք, ժրաջան-տաքար, այս գործէն առաջ ոչ մէկ տեղեկութիւն կամ կարծիք ունէինք հայերուն մասին: Եւ սակայն, հիմա որ այսքան կարդացինք եւ մօտէն ծանօթացանք, մտիմիայն ակնածանքով եւ խոր յարգանքով լեցուած ենք այս եզակի ժողովուրդին հանդէպ'':

Այս խօսքերը կը պատկանին աւստրիացի երեք հայամէտ պատմականներու՝ Սէրդի Քայսըրի, Մարք Նէմէթի եւ Ուրլիքէ Մուլիքովսքիի, Վիեննայի համալսարանի ընկերարանութեան ինստիտուտէն, որոնք ընդառաջելով իրենց դասախօսի՝ փրոֆեսոր Ճոսֆալի առաջարկին, պատրաստած էին աշխատութիւն մը ''Հայաստանի մշակութային եւ ցեղագրական պատմութիւնը - Սիփւռք, հայապահպանում, վրէժ'' խորագրով: Աւստրօ-հայկական մշակութային Ընկերութեան հրատարակուած, 25 Յունուար, 1985-ին անոնք հայկական գաղութին ծանօթացուցին իրենց գործը, տալով շատ հետաքրքրական դասախօսութիւն մը: Ուսումնասիրութիւնը մասնաւորաբար կը ծանրանար Սիփւռքի ստեղծման եւ զարգացման, լեհահայոց պատմութեան, հայը որպէս տեւտուրական կամ ''հայը լաւ վաճառական է'' առցուածքի ծագման դրդապատճառներուն վրայ: Ապա անոնք անդրադարձան Հնդկաստանի եւ Լիբանանի հայ գաղթօճախներու պատմութեան, հայ ազատագրական շարժումներու ծնունդին ու հոլովոյթին, ներկայիս գործող ''գաղտնի բանակներու'' գործունէութեան եւ հետապնդած նպատակներուն:

Բանախօսները իրենց խօսքը աւարտեցին անմոռանալի իրենց տպաւորութիւններն ու եզրակացութիւնները արտայայտելով:

Անաւասիկ սիպտակ օրինակ մը թէ մեզի հայ երիտասարդներուս եւ թէ օտար մեր բարեկամներուն՝ լաւագոյնս ըմբռնելու հայ պատմութիւնը, անցուդարձերը եւ վերիվարումները: Օտար այս բանախօսները կրցան մեր երեսին մեր պատմութեան ամօթալի էջերէն ալ տալ առանց վարանելու կամ կարմրելու, քան մը որ նոյնիսկ ամէնէն քաջ հայ բանախօսին կրնար նեղ վիճակի մը մէջ թողել: Ըստ երեւոյթին, կարծէք աւելի ընդունելի է որ օտարը մեր մասին մեզի դասախօսէ կամ դասաւանդէ, որպէսզի աւելի համոզիչ ու ազդեցիկ ըլլայ արձարծուած նիւթը, եւ ներկաներուն թիւն ալ կրկնապատիկ:

ooooooo

Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան Հեղինէ Եաղուբեան Տոնի վարչութիւնը գեղեցիկ գաղափարը ունեցած էր կազմակերպելու երաժշտական երեկոյթ մը՝ Յունուար 26, 1985-ին:

Վիեննահայ գաղութին համար գրեթէ աննախընթաց երեւոյթ մըն էր ներկայ ըլլալ երաժշտական երեկոյթի մը, ուր մասնակցող արուեստագէտները կիթառի ու հայկական դափի արժազանգներով ներդաշնակ երաժշտութիւն մը հրամցնէին:

Գաղութիս հանրածանօթ արուեստագէտ Վարդան Բարսեղեան, զոր վիեննահայ ''Ազատ'' նուագախումբին հիմնադիրն է, ընկերակցութեամբ Օր. Էլի Բէքցէլի գոյգ կիթառներով նուագեցին օտար յօրինողներու դասական գործերէն: Ապա ներկայացումը աւելի կորով ու ջերմութիւն ստացաւ, երբ Արմոնա Աւանէսեանի դափն ու մասները միացան գոյգ կիթառներուն ու տեսակը սկսաւ հայկական կտորներ նուագել: Տեղին է նշել թէ մեր ժողովուրդը ընդհանրապէս ոչ-հայկական դասական երաժշտութիւնը կ'ունկնդրէ կէս ականջով ու որոշ անտարբերութեամբ: Այս կեցուածքը անշուշտ ունի իր դրական կողմերն ալ, որովհետեւ երբ հայկական երաժշտութիւնը կը սկսի փոխարինել օտար դասականին եւ լեցնել մեր ականջապարկերը, բոլորիս գոյնը, շնչառութիւնը, կերպարանքն ու տրամադրութիւնը զգալիօրէն կը փոխուի, ազգային գիտակցութեան ու հայապահպանման ինչ-ինչ յոյզեր արթնցնելով մեր բազմաճաշակ հոգիներուն մէջ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանի մեր յարգելի բաժանորդներուն ուշադրութեան կը յանձնենք թէ դրամատան միջոցով իրենց կատարած դրամական փոխանցումներուն ընթացքին ծագող բարդութիւններու պատճառով, այսուհետեւ նպատակայարմար պիտի ըլլայ դրամական ամէն կարգի առաքումներ կատարել ''Հրայրք''ի ուղղակի նամակատան հասցէին՝ չէքի կամ դրամատան այլ փոխանցումի առցուգիրի միջոցով: Մեր հասցէն է.

S. Garabedian, Editor, "HRAIRK" Weekly
P.O.Box 185, A-1220 Vienna - Austria

27.2.1985 «ԱԱԱ»

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

Այս Կիրակի, Մարտ 3-ին հայ Աբրիներու մխիթարեան փարիզեան շրջանը կը նշխատացնէ իր տարեկան ցերեկոյթը, մասնակցութեամբ Փարիզի շրջանների, Ազիմպրվիլի եւ Լիոնի շրջանին։ Ներկայ տարեկան ցերեկոյթը է արդ 1928-էն ի վեր։

Բայց ինչո՞ւ յիշել եւ համբուրել տարեկանը առաջին հանգէսն ինչպէս իրը հին պատմութիւններ, քանի որ յաջորդները հետզհետէ իրենց պարտականութեան պէսպիսութեան, մինչ սկսուածքան գրաշէմ կը կրեն եւ մինչ մխիթարեան փարիզի կայքին, սկսուած կամ արձնուշ գերասարդներն են, կազմակերպողները եւ խոսողները։

Պատմականէն առաջինը, շարունակութեան եւ յարատեւութեան ապացոյն է, հայ Աբրիներու մխիթարեան համայնականի կազմակերպութեան մը, ունեցած շատ մը դժուարութեանց մէջէ, որ սակայն 32 տարիէ ի վեր կը շարունակէ իր գործունէութիւնը ապացոյն եւ մինչ գալին գեանին վրայ, ապասարէն եւ անկախ, իր հիմնադրին գէյտրէ Փասլէ մանկավարժական գրութեան համաձայն, առանց չեզոքու եւ յարատեւ։ Այս, կազմակերպչներու եւ բեմին վրայ ներկայացողներ եւ գերասարդներ, հայերէն արտասանութիւնը եւ երգչները, մինչ նոյնը կ'երեւին ինչպէս նախորդները, բայց սրտին երրորդ սերունդին կը պատկանին եւ չատերուն մեծ հայրերը եւ մեծ մայրերը, չհասյ ծնողքները նոյնպէս եղած են Հայ Աբրիներու մխիթարեան սա-

ազգային կեանքը Վիլլենեւի մէջ

Մեր այս աշխատասիրութիւնը չատ համեստ փորձ է համբերատես ձեր ժամադրութը։ Մենք, գիտնալով, այս գործէն առաջ ոչ մէկ անկախութիւն կամ երեսը առնելիք Հայերուն մասին։ Ընտրեցինք, հիմա որ այսքան կարգապիրք եւ մասնէ ծանօթացուցիք, միմիայն ակնածանքով եւ խոր յարգանքով լեցուած ենք այս հսկայ ժողովուրդին հանդէպ։

Այս խոսքերը կը պատկանին ատարբացի Համայնապահանութիւններու Ակրոյի Զարարբի, Մարք Նէվէլիի եւ Պէյրիրի Մուլիմոխներին, Վիլլենեւի համայնատարի բնակիչներուն եւ Հիմնարկէն, որոնք ընդառաջելով իրենց գոսոխոսի, փրոֆեսոր Ջոսէֆ ատաչիի, պատրաստած էին աշխատասիրութիւն մը Հայաստանի մշակութային եւ կեցուածական պատմութիւնը - Սիրով հայագաղութ, փրոֆ» խոսոսրով։ Ատարեւ հայկական Մշակութային Ընկերութեան հրաւէրով, Ատանասը Մեզի անոնք հայկական գոյութիւն ծանօթացուցին իրենց գործը, ապրիլ չատ հետաքրքրական գասախոսութիւն մը։ Ատանասիրութիւնը մասնաւորապէս կը ծանրանար Սիրիոյ ասկդմանն եւ զարգացման, Հնամենչ պատմութիւնն։ Հայ եւ արեւմտահայ գաղութներ։ Հայ ազատագրական յեղափոխական կազմակերպութիւններ։ Ապա անոնք անդրադարձան Հայկական եւ Հիրանական Հայ գաղութներու պատմութիւնն, Հայ ազատագրական յեղափոխական գործունէութեան եւ հետագային Ֆրանսայի գաղութային քաղաքականութեան։

Բանախոսները իրենց խոսքը ատյանեցին անձնական իրենց տպաւորութիւններն ու հետաքրքրութիւններ տրամադրելով։

Ատանասի տիպար պլհնակ մը քիչ մը նայ հրատարակութիւնները եւ քիչ տարի մը բարեկամներուն ընտրելու շրջանները հայ պատմութիւնը տանգատրիներ եւ վիրիմոյրատներ։ Ատարբ այս բանախոսները կրցան մեր հրանին ատյ ատանդ պատմութեան ամբողջ էջերէն ու ատանդ վերաբերող կամ կարդացած, քան մը որ նորերուն ամենուն քաղ հայ բանախոսի կրնար նեղ վիճակի մը մէջ քաղել։ Ըստ հրատարակութեան, կարելի է ատանդ բնակութենի է որ տարբեր մեզի մեր մասին գասախոսել կամ գասատուել։ տրպէսզի ատանդ համարձակ ու ազատօրէն բերան ու հրատարակութեան մէջ ատյ կրնանայ։

×

Վիլլենեւահայ Ատանդագիտական-Երիտասարդական Միութեան Հանդիսի Ընտրութեան Ժամուն վարչութիւնը գնահատելի գործունէութիւն ատնեցած էր ընդհանրապէս հրատարակական հրանին մէջ Ատանդագիտ Ընկերութեան։

Գաղութին համար գրեթէ անհնարին քայլ հրատարակի մէջն էր նորերու բերում հրատարակական հրանին մէջ, ատյ մասնակցութեամբ արտասանողականը կրնային ու հայերէն գործի արձագանգներով նորագոյն հրատարակութիւններ ատյատանելով։

Գաղութիս ծանօթ արտասանագէտ Վարդան Բարթեղեան, որ Վիլլենեւի հայ ազգային նուագախումբին հիմնադիրն է, ընդհանրապէս հետաքրքիր եւ իր բնորոշ ոճով հետաքրքրական տարբեր կերպարանքներ ատյատանելով նուագախումբին տարբ յարմարագոյն ատնեցած գործերէն։ Ատյ նորերուն յատկացուցած

10.3.85

ԶԱՐԹՕՆՔ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

«Մեր այս աշխատասիրութիւնը շատ հետաքրքիր մըն է հանրայնալու ձեր ժողովուրդը։ Մենք, դիտախտարար, այս գործէն առաջ ոչ մէկ տեղեկութիւն կամ կարծիք ունէինք հայերուն մասին։ Եւ սակայն, հիմա որ այդքան կարդացինք եւ մտածեցինք, մխիթարական ակնածանքով եւ խոր յարգանքով լեցուած ենք այս եզակի ժողովուրդին հանդէպ»։

Այս խօսքերը կը պատկանին աւստրիացի երեք համալսարանականներու՝ Սերքի Զայցբրի, Մարք Նեմէքի եւ Ուրլիքէ Սուլիքովսքիի, Վիեննայի Համալսարանի ընկերաբանութեան ինքնաուսուն, որոնք ընդառաջելով իրենց գասախոսին՝ Փրոֆ. Տոքթըլ առաջարկին, պատրաստած էին աշխատութիւն մը՝ «Հայաստանի մշակութային եւ ցեղաբանական պատմութիւնը – Ամփոփ, հայագիտական, վրէժ» խորագիրով։

Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան հրաւէրով, 25 Յունուար 1985ին, անոնք հայկական գաղութին ծանօթացուցին իրենց գործը, տալով շատ հետաքրքրական պատասխանութիւն մը։ Ուսումնասիրութիւնը մանրամասնօրէն կը ծանրանար սիխրէմի ատեցմանն եւ զարգացման, լինհարոյց պատմութեան, հայը որպէս առեւտրական կամ «հայը լաւ վաճառական է» ստացուածքի ժառանգման դրդապատճառներուն վրայ։ Ապա անոնք անդրադարձան Հնդկաստանի եւ Լիբանանի հայ գաղթօճախներու պատմութեան, հայ ազատագրական շարժումներու ծրագիրներուն ու հոլովոյթին, ներկայիս գործող «ազգանի բանակներուն» գործունէութեան եւ հետապնդած նպատակներուն։

Բանախօսները իրենց խօսքը աւարտեցին անձնական իրենց տպաւորութիւններն ու եզրակացութիւնները արտայայտելով։

Ահաւասիկ տիպար օրինակ մը քէ՛ մեզի՝ հայ երիտասարդներուս եւ քէ՛ աւար մեր բարեկամներուն, յուզիչ ըլլալու հայ պատմութիւնը, անցուդարձերը եւ վերիվայրումները։ Օտար այս բանախօսները կրցան մեր երեսին մեր պատմութեան ամօթալի էջերէն ալ ներկայացնել, առանց վարանելու կամ կարմրելու, բան մը որ նոյնիսկ ամէնէն քաջ հայ բանախօսին կրնար դէպ վիճակի մը մատնել։ Ըստ երեւոյթին, կարծէք ունայի ընդունելի է որ օտարը մեզի մեր մասին գասախօսէ կամ դատաստանէ, որպէսզի աւելի համոզիչ ու ազդեցիկ ըլլայ արձարծուած նիւթը, եւ ներկաներուն քիւն ալ կրկնապատկի։

• • •

ՀԱՄԵՐԳ

Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան Հնգինէ Եպգուկեան Փոնտի վարչութիւնը գնդեցիկ գաղափարը ունեցած էր կազմակերպելու երաժշտական երեկոյթ մը 26 Յունուար 1985ին։

Վիեննահայ գաղութին համար գրեթէ անդրանիկ երեկոյթ մըն էր ներկայ ըլլալ երաժշտական երեկոյթի մը, ուր ժամանակակից արուեստագէտները կ'ելնեն եւ հայկական դափի արձագանգներով ներգաշնակ երաժշտութիւն մը կը հրամցնէին։

Գաղութիս համրածանաք արուեստագէտ Վարդան Բարսեղեան, որ վիեննահայ «Ազատ» նուագախումբին հիմնադիրն է, ընկերակցութեամբ Օր. Լիլի Փէրճէլի, զոյգ կիթառներով նուագեցին օտար յօրինուածներու գասական գործերէն։ Ապա ներկայացուցիչ ուսիլ կորով ու ջերմութիւն ստացաւ, երբ Արմենա Ալանէլեանի գասին ու մասնակը միացան զոյգ կիթառներուն ու եռանկը սկսաւ հայկական կտորներ նուագել։

Տեղին է նշել թէ մեր ժողովուրդը ընդհանրապէս ոչ-հայկական գասական երաժշտութիւնը կ'ունկնդրէ կէս ականջով ու որոշ անտարբերութեամբ։ Այս կեցուածքը անշուշտ ունի իր գրական կոդմերն ալ, որովհետեւ երբ հայկական երաժշտութիւնը կը սկսի փոխարինել օտար գասականը եւ լցնել մեր ականջները, բոլորիս դէմքը, շնչառութիւնը գոյութիւն կը փոխուի, ազգային գիտակցութեան ու հայապահպանման ինչ-ինչ յոյզեր արթնցնելով մեր բազմահալած հոգիներուն մէջ։

ՍԵԴՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

«Մեր այս աշխատասիրութիւնը շատ համեստ փորձ մըն է ճանչնալու ձեր ժողովուրդը: Մենք, դիժբախտաբար, այս գործէն առաջ ոչ մէկ տեղեկութիւն կամ կարծիք ունէինք հայերուն մասին: Եւ ասկայն, հիմա որ այսքան կարդացինք եւ մօտէն ծանօթացանք, մխիթարի ակնածանքով եւ խոր յարգանքով լեցուած ենք այս ազգին ժողովուրդին հանդէպ»:

Այս խօսքերը կը պատկանին աւբսորիացի երեք համալսարանականներու՝ Սէրդի Ջայսըրի, Մարք Նէմէքի եւ Ուըլիքէ Սուչիքովսքիի, Վիեննայի համալսարանի ընկերաբանութեան ինստիտուտէն, որոնք ընդառաջելով իրենց դասախոս՝ Փրոֆ. Տոքթալի առաջարկին, պատրաստած էին աշխատութիւն մը «Հայաստանի մշակութային եւ ցեղաբանական պատմութիւնը – Սփիւռք, հայապահպանում, վրէժ» խորագրով: Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան հրաւէրով, 25 Մայիսէն ետք, 1985ին անոնք հայկական գաղութին ծանօթացուցին իրենց գործը, տալով շատ հետաքրքրական դասախօսութիւն մը: Ուսումնասիրութիւնը մանաւանդ կը ծանրանար Սփիւռքի ըստեղծման եւ զարգացման, լեհահայոց պատմութեան, հայը որպէս առեւտրական կամ «Հայը լաւ վաճառական է» ասացուածքի ծագման դրդապատճառներուն վրայ: Ապա անոնք անդրադարձան Հնդկաստանի եւ Լիբանանի հայ գաղթօճախներու պատմութեան, հայ ազատագրական շարժումներու ծնունդին ու հոլովոյթին, ներկայիս գործող «ազատնի բանակներուն» գործունէութեան եւ հետապնդած նպատակներուն:

Բանախօսները իրենց խօսքը աւարտեցին անձնական իրենց տպաւորութիւններն ու եզրակացութիւնները արտայայտելով:

Ահաւասիկ տիպար օրինակ մը թէ մեզի հայ երիտասարդներուս եւ թէ օտար մեր բարեկամներուն՝ լաւագոյնս ըմբռնելու հայ պատմութիւնը, անցուդարձները եւ վերիվարումները: Օտար այս բանախօսները կրցան մեր երեսին մեր պատմութեան ամօթալի էջերէն ալ տալ առանց վարանելու կամ կարմրելու, բան մը որ նոյնիսկ ամենէն քաջ հայ բանախօսին կրնար նեղ վիճակի մը մէջ թաղել: Ըստ երեւոյթին, կարծէք աւելի ընդունելի է որ օտարը մեր մասին մեզի դասախօսէ կամ դասաւանդէ, որպէսզի աւելի համոզիչ ու ազդեցիկ ըլլայ արծարծուած նիւթը, եւ ներկաներուն թիւն ալ կրկնապատիկ:

***

Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան Հեղինէ Եաղուբեան Ֆոնտի վարչութիւնը գեղեցիկ գաղափարը ունեցած էր կազմակերպելու երաժշտական երեկոյթ մը՝ Մայիս 26, 1985ին:

Վիեննահայ գաղութին համար դրնթ անախընթաց երեւոյթ մըն էր ներկայ ըլլալ երաժշտական երեկոյթի մը, ուր մասնակցող արուեստագէտները կիթառի ու հայկական դափի արժանագնդերով ներդաշնակ երաժշտութիւն մը հրամցնէին:

Գաղութիս հանրածանօթ արուեստագէտ Վարդան Բարսեղեան, զոր վիեննահայ «Ազատ» նուագախումբին հիմնադիրն է, ընկերակցութեամբ Օր. Էլի Բէքճէլի զոյգ կիթառներով նուագեցին օտար յօրինողներու դասական գործերէն: Ապա ներկայացումը աւելի կորով ու ջերմութիւն առացաւ, երբ Արմենտ Աւանէսեանի դափն ու մասները միացան զոյգ կիթառներուն ու եռակը սկսաւ հայկական կտորներ նուագել:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Գործն է անմահ,
լաւ իմացէք,
Որ խօսւում է
դարնդար,
Երանէ նրան,
որ իր գործով
Կ'ապրի անվերջ,
անոտոյար:
ՅՈՎՀ. ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ

HRAIRK

ՀՐԱՅՐՔ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ-ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՒԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՏԱՐԻ /JAHRGANG 1 ՔԻՒ /NO. 35 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ / FEBRUAR, 1985

ԱՆԳԱՄԱԿՑԻԼ ԵՒ ԾԱՌԱՅԵԼ

Գրեց՝ ՍԵՓՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Մեր ազգային կամ միութենական գործունէութեանց յաջողութիւնը անկասկած յառաջ եկած է նուիրուած, անշահախնդիր եւ ժրաջան անհատներու գործակցութեամբ: Ճշմարիտ միութենականը արդէն իսկ կը գործէ, որովհետեւ կը հաւատայ իր միութեան գաղափարախօսականին, տեսլականին ու նպատակներուն , եւ յանձն կ'առնէ գոհողութիւնները՝ անոնց իրականացման համար:

Անդին, ոմանք ժեռք կ'երկարեն ու կը մասնակցին անցողակիօրէն, ուրիշներ հետուն կեցած կը քննադատեն, ոմանք ալ անտարբեր կը գանուին: Սակայն գործը յառաջ կը տարուի: Պէտք է տարուի: Ուրիշ ելք կամ շար չկայ: Աշխատող ժեռքերը պէտք է որպէս լաւ օրինակ ծառայեն, որպէսզի աշխատանքը միշտ ուժեղ եւ կայուն ժեռքերու մէջ մնայ:

22 տարիներ առաջ, երբ տակաւին նոր միացած էի Հ.Բ.Ը.Մ.-Հ.Ն.Ը.-ի Անդրանիկ-Սեւան ակումբի գայլիկներու խումբին, մեզի պարապութիւն տրուեցաւ միութեան կազմակերպած հանդիսութեան մը մասնակցելու, ուր պէտք էր որ գայլիկներն ու սկաուտները սրահին բոլոր անկիւններն ու բեմին մօտը պատուի առած կանգնէին: Ինծի վիճակուեցաւ կանգնիլ բեմին աջ կողմը: Բաւական երկար տեղս զամուած մնացի: Շատ չանցած զգացի ոտքերուս ընդվզումը՝ մարմինս բեռը շալկելու: Սակայն մանկական հետաքրքրութիւնս թէ ոտքերուս եւ թէ մարմնիս վրայ իշխած էր: Եւ ահաւասիկ կը սկսէր հանդիսութեան պաշտօնական մասը: Եւ անուններ կը կանչուէին բարձրախօսէն: Հիմա չեմ յիշեր որոնց անուններն էին, սակայն մէկ քանի չեմ մոռցած՝ բոլորն ալ ''եան''-ով կը վերջանային: Մարդիկ մէկ առ մէկ կը բարձրանային բեմ, ոմանք նոյնիսկ ուրիշի մը օգնութեամբ, եւ բուռն ծափահարութիւններու ընկերակցութեամբ կը վերադառնային ժպտալէնով փաթթուած քան մը ժեռքերնին բռնած: Արդեօք ի՞նչ էր այդ որ թուղթէ ըլլալ կը թուէր:

Վերջապէս հրաւանգ տրուեցաւ ցրուելու եւ ես ուղղուեցայ խմբապետիս կողմը՝ հարց տալու պատահածին մասին: Ան ժպտաց ու գլուխս ժեռքերուն մէջ առնելով ըսաւ.

– Այս մարդիկ մեր միութեան երկար տարիներ ԱՆԴԱՄԱՑԱՆ ՈՒ ԾԱՌԱՅԱՆ են: ''Գոյդ'' տեսնեմ , եւ տայ Աստուած որ դուն ալ այդ օրին արժանանաս ու վերքերդ դառնաս:

Հակառակ անոր որ ժեւացուցի թէ բոլոր ըսուածները հասկցայ եւ գլուխս շարժելով հեռացայ,մրթքիս մէջէն ''անդամակցած ու ծառայած'' բառերը քնաւ չհեռացան:

2 շաբաթներ առաջ, ես ալ ունեցայ այդ անբացատրելի վայրկեանները ապրելու պատիւը ու դարժայ վերքերուն-անդամ: Վայրը, սակայն, նոյն վայրը չէր: Կազմակերպողները նոյն անժերը չէին: Շրջանակը ուրիշ էր: Հակառակ այս բոլորին, ինքզինքս օտար չզգացի, երբ 29 ուրիշ միութենականներու հետ բարձրացայ բեմ: Խօսնակը դարժեալ ''եան''ով վերջացող ազգանուններ հնչեցուց, բայց այս անգամ բոլորն ալ ինծի ծանօթ էին, եւ մէկնոլորտը նոյն Հ.Բ.Ը.Միութեան մէկնոլորտն էր, որուն, նոյնպէս, անշուշտ ծանօթ էի:

Այս բոլոր ուրախութիւններուն կողքին սակայն մէկ քան զիս կը նեղէր. ու՞ր էր խմբապետս որ ''պոյս'' տեսնէր...:

*****

Այս առթիւ, պարտք կը զգամ բոլոր վերքերաններուն ու ներկաներուն անունով շնորհակալական ու երախտագիտութեան ջերմ զգացումներս արտայայտել Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Վիեննայի մասնաճիւղի վարչական պատասխանատուները՝ առենապետ Պրն. Ռոպերթ Ասատնեանին, առենադպիր Պրն.Լեւոն Թորոսեանին,գանձապահ Պրն.Ռաֆֆի Եաղուպեանին, Տիկ. Շամիրամ Իւթիւճեանին, Տիկ.Արփի Վարդեանին ու խորհրդականներ հոգեշնորհ Տ.Մեսրոպ Ծ.Վրդ.Գրիգորեանին ու Պրն. Զաւէն Մազաքեանին՝ այս կազմակերպուած շքեղ հանդիսութեան համար, զոր աւելի հայկական, տոհմիկ, մտերմիկ ու ճոխ չէր կրնար ըլլալ:

Նաեւ շնորհակալութիւն ''Ազատ'' նուագախումբին, զոր զեղեցիկ կատարումներով ճոխացուց այս զեղեցիկ երեկոյթը:

ԱՆԴԱՄԱԿՑԻԼ ԵՒ ԾԱՌԱՅԵԼ

Գրեց՝ Սեպուհ Պաղտոյեան

Մեր ազգային կամ միութենական գործունէութեանց յաջողողութիւնը անկասկած յառաջ եկած է նուիրուած, անշահախնդիր եւ ժրաջան անհատներու գործակցութեամբ: Ճշմարիտ միութենականը արդէն իսկ կը գործածէ, որովհետեւ կը հաւատայ իր միութեան գաղափարախօսական, տեսլականին ու նպատակներուն, եւ յանձն կ'առնէ զոհողութիւններ՝ անոնց իրականացման համար:

Անդին, ոմանք ձեռք կ'երկարեն ու կը մասնակցին անցդակիօրէն, ուրիշներ հեռուն կեցած կը քննադատեն, ոմանք ալ անտարբեր կը գտնուին: Սակայն գործը յառաջ կը տարուի: Պէտք է տարուի: Ուրիշ ելք կամ ճար չկայ: Աշխատող ձեռքերը պէտք է որպէս լաւ օրինակ ծառայեն, որպէսզի աշխատանքը միշտ ուժեղ եւ կայուն ձեռքերու մէջ մնայ:

22 տարիներ առաջ, երբ տակաւին նոր միացած էի Ն.Բ.Ը.Մ. - Ն.Ե.Ը. -ի Անդրանիկ Սեւան ակումբի գայլիկներու խումբին, մեզի պարտականութիւն տրուեցաւ Միութեան կազմակերպած հանդիսութեան մը մասնակցելու, ուր պէտք էր որ գայլիկներն ու սկաուտները սրահին բոլոր անկիւններն ու բեմին մօտը պատուի առած կանգնէին: Ինծի վիճակուեցաւ կանգնիլ բեմին աջ կողմը: Բաւական երկար տեղս զամուած մնացի: Շատ չանցած զգացի ոտքերուս ընդվզումը՝ մարմնիս բեռը շալկելու: Սակայն մանկական հետաքրքրութիւնս թէ՛ ոտքերուս եւ թէ մարմնիս վրայ իշած էր: Եւ ահաւասիկ կը սկսէր հանդիսութեան պաշտօնական մասը: Եւ անուններ կը կանչուէին բարձրախօսէն: Հիմա չեմ յիշեր որոնց անուններն էին, սակայն մէկ բան չեմ մոռցած՝ բոլորն ալ «եան» -ով կը վերջանային: Մարդիկ մէկ առ մէկ կը բարձրանային բեմ, ոմանք նոյնիսկ ուրիշի մը օգնութեամբ, եւ բուռն ծափահարութիւններու ընկերակցութեամբ կը վերադառնային ժապաւէնով փաթթուած բան մը ձեռքերնին բռնած: Արդեօք ի՞նչ էր այդ որ թուղթէ ըլլալ կը թուէր:

Վերջապէս հրահանգ տրուեցաւ ցրուելու եւ ես ուղղուեցայ խմբապետիս կողմը՝ հարց տալու պատահածին մասին: Ան ժպտաց ու գլուխս ձեռքերուն մէջ առնելով ըսաւ.

- Այս մարդիկը մեր միութեան երկար տարիներ ԱՆԴԱՄԱԿՑԱԾ ՈՒ ԾԱՌԱՅԱԾ են: « Պոյդ» տեսնեմ, եւ տայ Աստուած որ դուն ալ այդ օրին արժանանաս ու վեթերան դառնաս:

Հակառակ անոր որ ձեւացուցին թէ բոլոր ըսուածները հասկցայ եւ գլուխս շարժելով հեռացայ, միտքիս մէջէն « անդամակցած ու ծառայած» բառերը բնաւ չհեռացան:

2 շաբաթ առաջ, ես ալ ունեցայ այդ անբացատրելի վայրկեանները ապրելու պատիւը ու դարձայ վեթերան անդամ: Վայրը, սակայն, նոյն վայրը չէր: Կազմակերպողները նոյն անձերը չէին: Շրջանակը ուրիշ էր: Հակառակ այս բոլորին, ինքզինքս օտար չզգացի, երբ 29 ուրիշ միութենականներու հետ բարձրացայ բեմ: Խօսնակը դարձեալ «եան» ով վերջացող ազգանուններ հնչեցուց, բայց այս անգամ բոլորն ալ ինծի ծանօթ էին, եւ մթնոլորտը նոյն Ն.Բ.Ը.Միութեան մթնոլորտն էր, որուն, նոյնպէս, անշուշտ ծանօթ էի:

Այս բոլոր ուրախութիւններուն կողքին սակայն մէկ բան կը նեղէր. ու՞ր էր խմբապետս որ «պոյս» տեսնէր...:

ՀՐԱՅՐՔ Մշակութային - Հասարակական Շաբաթաթերթ
Տարի I Թիւ 35 II Փետրուար 1985

«ԱՆԴԱՄԱԿՑԻԼ ՈՒ ԾԱՌԱՑԵԼ»

Մեր ապրելն կամ մխիթարական գործունէութեանց յաջողութիւնը անկասկած յառաջ կ՚եկած է նուիրուած, անշահախնդիր եւ ժրաջան անհատներու գործակցութեամբ։ Ճշմարիտ մխիթարականը սրտին խոկ կը գործէ, օրհնելու կը հաւատայ իր մխիթարան գալստեամբ նեղեալներուն, անապահովներուն ու նպատակներուն, եւ յանձն կ՚առնէ զոհողութիւններ՝ անոնց իրականացման համար։

Անդին, ամանք ձնոք կ՚երկարեն ու կը մատնակից անցողակիօքէն, ուրիշներ հեռուէն կը ցած կը քննադատեն, ամանք ալ անտարբեր կը դառնուին։ Մակայն գործը յառաջ կը տարուի։ Պէտք է տարուի։ Ուրիշ ելք կամ ճար չկայ։ Աչխատող ձեռքերը պէտք է իրարու լաւ օրինակ ծառայեն, որպէսզի աշխատանքը միշտ ուժեղ եւ կայուն ձեռքերու մէջ մնայ։

22 տարիներ առաջ, երբ տակաւին նոր մխացած էին Հ· Բ· Ը· Մ·—Հ· Ե· Ը·ի Միգրանեան-Աւետեան ակումբի գոյլիկներու խուժերը, մեզի պատասխանատուին տրուեցաւ միութեան կողմնակերպած հանդիսութեան մը մասնակցելու, ուր պէտք էր որ գոյլիկներն ու ակաւառները արտասուք անկիւններն ու բեմին մօտը պատուի առած կանգնէին։ Ինծի վիճակուեցաւ կանգնիլ բեմին աջ կողմը։ Բաւական երկար տեղ գաճառած մնացի։ Շատ չանցած պզտիկ ատրճանակը ծոցիկիս մարմինիս բնաը չսկսիլ։ Մակայն մանկական հետաքրքրութիւնս քէ ատրճանակ եւ քէ մարմինիս վրայ իշխած էր։ Եւ ահաւասիկ կը սկսէր հանդիսութեան պաշտանական մասը։ Եւ անուններ կը կանչուէին բարձրախօսէն։ Հիմա չեմ յիշեր քէ օրիոց անուններն էին, սակայն մէկ քան չեմ մոռցած, բոլորն ալ ետնաբով կը վերջանային։ Մարդիկ մէկ առ մէկ կը բարձրանային բեմ, ամանք նոյնիսկ ուրիշի մը օգնութեամբ, եւ բուռն ծափահարութիւններու ընկերակցութեամբ կը վերադառնային ժապաւէնով փաթթուած բան մը ձեռքերնին բռնած։ Արդեօք ի՞նչ էր այդ որ քաղքէ ըլլալ կը թուէր։

Վերջապէս հրահանգ տրուեցաւ ցրուելու եւ ուղղուեցայ խմբապետիս կողմը հարց տալու պատահածին մասին։ Ան ժպտեցաւ ու դլուխս ձեռքերուն մէջ առնելով ըսաւ։

– Այս մարդիկ մեր միութեան երկար տարիներ ԱՆԴԱՄԱԿՑԱԾ ՈՒ ԾԱՌԱՑԱԾ են։ Գոյդ տեղերէ, եւ տայ Աստուած որ դուն ալ այդ օրին արժանանաս ու վերթերան գառնաս։

Հակառակ անոր որ ձեւացուցի թէ բոլոր բաները հասկցայ եւ գլուխս շարժելով հեռացայ, սխրթիս մէջէն ցանցառակցած ու ծռտացած բառերը բնաւ չհեռացան։

Երկու շաբաթ առաջ, ես ալ ունեցայ այդ անթացատրելի վայրկեանները տարիներ պատիւը ու պարծայ վերթերան–անդամ։ Վայրը, սակայն, նոյն վայրը չէր։ Կազմակերպողները նոյն անձերը չէին։ Երդամակը ուրիշ էր։ Հակառակ այս բոլորին, ինքզինքս օտար չզգացի, երբ 29 ուրիշ միութենականներու հետ բարձրացայ բեմ։ Յօսնակը պարծանք վեհանդով վերջացող ապացուներ հնչեցուց, բայց այս անգամ բոլորն ալ ինծի ծանօթ էին, ու միութիւնը նոյն Հ· Բ· Ը· Միութեան մխիթարուած էր, որուն, նոյնպէս, անշուշտ ծանօթ էի։

Այս բոլոր ուրախութիւններուն կողքին սակայն մէկ քան պիտ կը նեղէր· ո՞ւր է խմբապետս որ ապրայս առանէր...։

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

(Վիեննա)

Հեղինակ Լ. ՓՕՓՈՒՋԵԱՆ

Անգլերէնէ թարգմ. Ս. ՊԱՂՏԱՅԵԱՆ

ՀԱՅ ԲԺԻՇԿԻՆ ԴԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԶԱՐԹՆՄԱՆ ՄԷՋ

Սոյն յօդուածը ներկայացուած է վերջերս Գանատայի Մոնթրէալ քաղաքին մէջ կայացած Հայ Բժիշկներու Համաշխարհային Համագումարին

Սփիւռքի մէջ հայ բժիշկը շատ կարեւոր դեր կը խաղայ մեր ազգապահպանման եւ չժուլուելու աշխատանքին մէջ:

Այսօր մենք կը խօսինք Սփիւռքի մասին, եւ սակայն սփիւռքահայ գաղուվներ գոյատեւած են շատ երկար ժամանակ: Թոյլ տուէք զանոնք յիշել.

1) Ք.ա. 546 թ. հայեր հաստատուեցան Պարսկաստանի մէջ Դարեհի եւ Աւտոշէսի (Տարիոս եւ Քսէրքսէս) իշխանութեան ընթացքին, եւ անոնցմէ շատեր ծառայեցին բանակին մէջ:

2) Ք.ա. 86 թ. մենք Հռոմ էինք որպէս գաղութ եւ երբեմն ալ՝ որպէս գերիներ:

3) Ք.ա. 40 թ. Եգիպտոս էինք, երբ Քլեոբաթրան թագուհի էր:

4) 324-1453 թթ. կարեւոր հայկական գաղութներ գոյութիւն ունեցած են Բիւզանդիոնի մէջ, մինչեւ իսկ կազմելով ազնուականութեան, իշխանութիւններու եւ բանակի կորիզը, այսինքն ''Արմենիագոն թեման'':

5) 575 թ. հայերը Վրաստան էին, երբ Նուարամ Բագրատունի թագաւոր նշանակուեցաւ Բիւզանդական կայսր Մորիսի կողմէ, զոր իր կարգին հայազգի էր:

6) Բիւզանդիոնի կարգադրութեամբ հայերը Սիկիլիա էին, եւ շուրջ 635 թ. իբրեւ զինուորներ՝ Երուսաղէմի, Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի մէջ: Նմանապէս, 1025 թուականին, Բիւզանդիոնի հրահանգով հայերը ուղարկուեցան Մակեդոնիա եւ Գուլկարիա: Անոնք կրցան հայազգի կայսր մը ունենալ Գուլկարիոյ մէջ, Սամուէլ անունով:

7) 13-րդ դարուն հայերը գաղթեցին դէպի Սիլիկիա, Նիպրոս, Ռոտոս եւ Քրէթ:

8) 1356 թ. հայերը ապաստանեցան Լեհաստան Գազիմիր Յ-րդի իշխանութեան օրերուն: Ասոնք, դժբախտաբար, սեղծեցին հակառակութեան մթնոլորտ մը հայկական եկեղեցիին մէջ, զոր շատ մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ իրենց ծուլման մէջ:

9) 1512-ին հայերը Վենետիկ էին, եւ 1560-ին ու 1605-ին Հոլանտա:

10) 1688-ին կարելի էր հնդկաստանի մէջ հանդիպիլ բարեկեցիկ հայերու: Անոնք իրենց մասնակցութիւնը բերին ներկայ բրիտանական ազնուականութեան՝ յանձինս Էլիհու Կուարկի, զոր իշխանուհի Տիանայի նախնին է: Կալկաթայի, Պոմպէյի եւ Սինկափուրի մէջ տակաւին կը գտնուին հայկական եկեղեցիներ, եւ սակայն հայեր չկան:

11) 1605-ին Շահ Աբբասի իշխանութեան օրերուն նոր Ջուղան հիմնուած էր:

12) 1829 թ., Աւրիանափոլի դաշնագրէն ետք, շատ մը հայեր վախնալով Թուրքերէն, գաղթեցին դէպի Ռուսիոյ Ալեքսանդրափոլ քաղաքը:

13) 19-րդ դարի ջարդերէն յետոյ եւ 1897 թուականէն ետք, շատ մը հայեր մեկնեցան դէպի Երանսա, Ռուսաստան եւ նոր Աշխարհ:

14 1915-ի հետեւանքով հայերը տարածուեցան աշխարհի չորս կողմը, եւ Սփիւռքը կարելի էր ամսնել Պարսկաստանի, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Յունաստանի, Երանսայի, Իտալիոյ, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն եւ Հարաւային Ամերիկայի մէջ:

15) Համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմէն ետք եւ 40-ական թուականներու վերջաւորութեան, կարելի էր հայեր գտնել Խարթումի, Զինաստանի մէջ, իսկ 1950-ական թուականներուն աւելի ամեցաւ գաղթականութիւնը դէպի Գերմանիա, Հոլանտա, Սքանտինաւեան երկիրներ, Ջուիցերիա, Երանսա, Անգլիա, ԱՄՆ եւ Գանատա: Հայեր կը հետեւանային Միջին Արեւելքէն: 70-ական թուականներու վերջաւորութեան, նոր արտագաղթ մը տեղի ունեցաւ Հայաստանէն՝ ընդհանրապէս դէպի ԱՄՆ եւ մասնաւորապէս՝ դէպի Լոս Անճէլոս:

Այս բոլորը նշելէ ետք, պէտք է նկատի առնենք թէ այս բոլոր գաղութներուն ինչ պատահեցաւ:

1) Բոլոր այն հայերը որոնք գաղթած էին 18-րդ դարէն առաջ, անհետացած են իրենց գաղթօճախներուն մէջ եւ ծուլուած:

2) Շատ մը հայեր որոնք գաղթած են Համաշխարհային Առաջին Պատերազմէն ետք, ըլլայ դէպի Երանսա կամ ԱՄՆ, մեծ մասով ծուլուած են: Աւելցընենք որ անոնք տակաւին իրենք զիրենք հայ կը կոչեն, լայն ոչ լսգուին եւ ոչ ալ իրենց անցեալին ծանօթ են:

Նոյն մակատագիրը կը սպասէ անոնց որոնք գաղթած են Համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմէն ետք, եթէ բան մը չնախաձեռնուի:

Մենք, հայերս, մեր ղեկավարութիւնը յանձնած ենք ափ մը ազգակիցներու, այսինքն Հ.Բ.Ը.Մ.ին,

քաղաքական կուսակցութեանց եւ հայկական գաղութի բանակներու առաջնորդներուն:

Զգացականօրէն, մեր մեծ մասը կը հետապնդէ Ե-դեռնի ճանաչումը եւ կը ժգտի ազատ Հայաստանի մը հետաւոր երազին: Ես, սրտիս մէջ զգալնօրէն կը փափաքիմ որ այս հարցերը գոյութիւն չունենային:

Մենք վկայեալներս, այսպէս կոչուած մտաւորականներս, անցողակիօրէն ժեռնամուխ ենք մեր ազգային բարոյախոսութեան պահպանման եւ կամ հայկական ուղեգիծի, հասկացողութեան եւ լինելութեան խորհուրդներու սպառման աշխատանքին: Քրքական հրոսակախումբերու Փորը Ասիա ժամանումէն եւ 14-րդ դարուն մեր հողերու գրաւումէն ետք, հայերը, հարիւրաւոր տարիներ, եւ վասն գոյատեւման, սրտվեցան ըլլալ անհատապաշտներ եւ չկազմակերպողներ: Անոնք ընաւ չխմրուեցան առաջնորդող ուժի մը ետեւ: Եթէ պատմրն ու խորականութիւնը չըլլային, Թուրքիոյ հայկական գանգուածները վստահաբար ժուլուած ու անհետացած պիտի ըլլային՝ նման Լեհաստանի եւ այլ գաղութներու:

Ընանսական յեղափոխութենէն ետք, եւ անկէ ազդուած, արտասահման ուսանած հայերը փորձեցին իրենց ժողովուրդին բերել պատուոյ զգացումը՝ ազգայնականութեան ուժեղ քարոզչութիւններով: Լրագրներ, գրողներ, բանաստեղծներ եւ կուսակցութիւններ հրապարակ իջան: Մեր ազգի եւ ժողովուրդի կազմակերպումը հազիւ իրականանալու վրայ էր, երբ մեզ ընաջնջելու աշխատանքը սկսաւ եւ մեր մտաւորական դասին մեծ մասը ոչնչացաւ:

Հայեր ցրուեցան ամէն տեղ: Միջին Արեւելքի մէջ անոնք դարձեալ հանդիպեցան ընկերային – կրօնական նոյն արգելքներուն, եւ հետեւաբար, ստիպուած եղան պահել իրենց ազգային դիմագիծը՝ չխտնուելով եւ չժուլուելով: Ամերիկայի եւ Եւրոպայի մէջ անոնք կրցան յաջողիլ, բայց առաջին գաղթականներուն (20-ական թուականներու սկիզբին) եւ անոնց յաջորդող սերունդներուն մակաբազիրը , մանաւանդ ԱՄՆ-ի մէջ, պէտք է մեզի որպէս լաւ օրինակ ծառայէ, թէ ինչ պատահեցաւ եւ ինչ պիտի պատահի մեզի մտաւոր ազգային: ԱՄՆ-ի եւ Ընանսայի առաջին գաղթականներուն մեծ մասը ընդհանրապէս անուս էին: Եւ որովհետեւ իրենց ազգայնականութեան միակ կապը եկեղեցին էր, անոնք կառուցեցին եկեղեցիներ: Անոնք դարձան աշխատասէր, անհատապաշտ լաւ քաղաքացիներ: Անոնք երբէք չմոռցան արտասահմանի մէջ գտնուող իրենց եղբայրներն ու քոյրերը: Այնուամենայնիւ, իրենց յաջորդող սերունդները դարձան աւելի ու աւելի ամերիկացիներ կամ ֆրանսացիներ՝ հակառակ եկեղեցիին կառուցած մնալնուն:

Մասնաւոր աշխատանք տարուած էր երիտասարդներուն քրիստոնէութիւնը սորվեցնելու , եւ սակայն հայկական ժառանգը շատ հազուադէպօրէն ներկայացուած էր իրենց: Անոնք մեծցան Սիւրոքի մէջ իբրեւ լաւ հայ քրիստոնեաներ, բայց ընդհանրապէս ամերիկացիներ կամ ֆրանսացիները էին: Նախնական արըտկումն ու գիտակցութեան պատուաստումը պատանեկութեան եւ երիտասարդութեան շրջանին կը կատարուէր կիրակնօրեայ դպրոցներուն մէջ, եւ միմիայն քրիստոնէական քարոզչութեամբ: Մինչեւ հիմա ալ այս ժեւով կը շարունակուի: Միայն քիչեր, աւելի Ճիշդ՝ շատ չնչին քիւով անհատներ ունին կամ ունեցած են հայկականութեան ազանդաւորում, գիտակցութեան պատուաստում կամ պատրաստութիւն:

ՆՈՐ ԽԱՄՆՈՂՆԵՐԸ ՀՈՒՆԻՆ ՊԵՏՔ ԵՂԱԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր, հայերու նոր ողողումը իր հետ կը բերէ հայոց լեզուն եւ հայկական-միջին արեւելեան կնճաղային սովորոյթներ: Այս յարաբերաբար փոքր քիւը՝ նկատի առած ԱՄՆ-ի, Գանատայի կամ Ընանսայի բնակչութիւնը, կը գտնուի անկլօ-սաքսոն, ամերիկեան, գանատական կամ ֆրանսական քաղաքակրթութեանց ուժեղ ազդեցութեան տակ: Հակառակ այն իրողութեան որ այս նոր գաղութները կը խօսին մեր լեզուն եւ աւելի ուսեալ են, սակայն չունին իսկական հայկական պատրաստութիւն, գիտութիւն եւ զգացում հայկական քաղաքակրթութեան մասին: Անոնք, անշուշտ, իրենք զիրենք շատ հայրենասէր կը նկատեն, բայց իրենց զգացումները ոչ մէկ փիլիսոփայական ենթահող ունին:

Մեր բոլորին ուսուցուած է Քիսուսի պատմութիւնն ու Հին Նռակարանի հրեաներուն կնճացը: Հոլորս գիտենք թէ ինչու քրիստոնեայ պէտք է ըլլանք, սակայն շատ քիչ անգամ տեղեակ ենք մեր քաղաքակրթութեան խորունկ գիտութեան եւ կամ ինչու պէտք է պարտ զգանք մենք մեզմով: Այս տագնապաշատ ընկերութեան մէջ հայերը աւելի դիւրին կը գտնեն խտնուիլը, մանաւանդ՝ երբ իրենց չէ ուսուցուած, կամ, ըսենք, գիտակցական պատուաստում չէ կատարուած իրենց ամման ընթացքին: Բացի այդ, անոնք չեն գտներ առաջնորդող ուժ մը որուն շուրջ կարենան համախմբուիլ:

Ինչու՞ որեւէ անհատ պէտք է հայ ըլլայ եւ հայ մնայ: Եթէ այս հարցումը տրուի , շատ մը չափահասներ դժուարութիւն պիտի ունենան արամաբանօրէն եւ փիլիսոփայօրէն պատասխանել անոր:

Ազգայնասէր առաջին սերունդները մեր լեզուն չեն խօսիր, ոչ ալ հիմնաւոր գաղափար ունին մեր քաղաքակրթութեան մասին: Հայագիտութիւն դասաւանդող հայ փրոֆեսորներու զաւակները մեծ դժուարութիւն ունին իրենց ժողովուրդին ինքնութիւնը

ճանչնալու, դեռ չըսենք՝ լեզուն խօսելու:

Ինչու՞ է այս այսպէս:

Պատասխանն այն է որ մենք կը ճգնինք անոնց սորվեցնել քրիստոնէութիւն եւ ամէն բանէ առաջ ըլլալ ֆրանսացի, ամերիկացի կամ գանատացի եւ մեր ազգութեան եւ անդեկավար ու տարտղնուած ըլլալու փաստին հանդէպ ունեցած անտարբերութիւնը աւելի կը վատթարացնէ վիճակը: Հրեաները կ'ուսուցանեն Հին Նամակարանը, այսինքն՝ իրենց պատմութիւնը: Անոնք պարտաւոր են ցեղին պահպանիլ եւ 13 տարեկանին Պար Միցվայով կ'ընդունուին իրմբականերու մէջ, երբ արդէն իրենցմէ կ'ակնկալուի գիտնալ Աստուածաշունչը (այսինքն՝ իրենց պատմութիւնը), կարդալ եբրայերէն եւ ըմբռնած ըլլալ իրենց ազգային նիստուկացը: Անոնց արտօնուած չէ առանձին աղօթել, այլ պարտաւոր են միանալ 9 ուրիշ հրեաներու, կազմելու համար սիրոյ շղթայ մը, հետեւաբար՝ ստեղծելով միութիւն մը:

Մենք չենք գիտեր մեր պատմութիւնը, սովորոյթները եւ յաճախ՝ մեր լեզուն: Կը չանանք իրարմէ հեռու մնալ, եւ ոչ ոք կը փորձէ ծրագրուած աշխատանք տանիլ՝ մեզ միացնելու համար:

Հաստատ իրողութիւն մըն է, որ երբ մեզի հիւրընկալող երկիրը կը շնորհէ ազատութիւն եւ բարեկեցիկ միջավայր, անմիջապէս կը հակամիտինք խտնելու եւ անհետանալու մեզի ժառանգուածը: Հրեաները տոկացած են հազարաւոր տարիներ: Անշուշտ նմանապէս մենք: Այնուամենայնիւ պէտք է ընդունինք որ անոնք ըրած են եւ կ'ընեն մեզմէ շատ աւելի արդիւնաւէտ աշխատանք: Արդեօ՞ք անհամոյ պիտի ըլլար իրենցմէ օրինակ վերցնել:

Քաղաքական կուսակցութիւնները ալ չեն թուիր աւելի յաջողած ըլլալ: Անոնք փորձեցին ստեղծել կարգախօսներ: Ոմանք կը պաշտպանեն ազատ Հայաստանի մը եւ հողերու վերադարձման գաղափարը: Այս ըմբռնումները որոշ անհատներու կրնան իրբեւ տարբերակ ծառայել. բայց մինչեւ ե՞րբ: Անոնք երազներ են, եւ Սիւրոքը ի վիճակի չէ անոնց իրականացման աւելի երկար սպասելու:

Հարցը հիմա՞ է: Նարգսիօս կամ տարբերակ մը, ըլլալու նպատակ մը բացայայտօրէն անհրաժեշտ է: Այս քաղաքական կուսակցութիւնները կը չանան ունենալ կարգախօսներ: Անոնք կը շարունակեն մնալ փոքրամասնութիւններ, սակայն կ'առաջնորդեն մեծամասնութիւնը: Իրականութեան մէջ, կը կարծեմ թէ որեւէ մեծ քաղաքի մէջ կուսակցութեան մը անդամներուն թիւը 30, 35 կամ 50-ը չանցնիր: Հակառակ անոր որ ամէն ոք ''հայապահպանման'' գաղափարի պաշտպան է, լուռ մեծամասնութիւնը կ'ուղղուի դէպի տուայտանք՝ ծովուն վրայ անդեկ նաւու մը նման:

Ազատ Հայաստանի մը համար պայքարիլը գովելի կարելի է ըլլալ, բայց մեզմէ քանի՞ն պատրաստ է երթալ Վանի, Մուշի, Պիթլիսի, Նարսի եւ Արաբանի ներքնազատառները: Նառավարութեան կամ քանակի մը անմիջական ստեղծման պարագային տարկ եղած պիւռեմ մը ծրագրեցի՞նք: Միւս կողմէ, կը վստահեցնեմ թէ Հայաստանի հայերը պատրաստ պիտի ըլլան վերադառնալ այս նահանգներն ու շրջանները: Իմ կարծիքով, Հայաստանի կառավարութիւնը հիմնական աշխատանք մը տարած է մեր ազգայնականութեան եւ քաղաքակրթութեան պահպանման գծով: Հայաստանի հանդէպ սէրը եւ Սովետական Հայաստանի գոյութիւնը միմիայն կուսակցութեան մնաշնորհը ըլլալէ դադրած է:

Ես կը հաւատամ թէ Սովետական Հայաստանը Սիւրոքի կարիքը ունի: Առանց մեր հետաքրքրութեան ոուսականութիւնը կրնայ տարածուիլ: Փոխադարձօրէն, առանց մեր հողին պիտի դառնանք ասորիներու նման՝ հազուագիւտ եւ ցեղաբանական քանգարաններու մէջ ցուցադրուած:

Սիւրոքի միակ իրական կազմակերպութիւնը իր կարգապահ հերթապահներու քանակով հայկական եկեղեցին եղած է, զոր գոյատեւած է ծնունդէն մինչեւ այս օրը: Այսօր, սակայն, կրօնական պատգամը չի թուիր ըլլալ բաւարար, եւ դժբախտաբար, կարեւի է զայն օսար եկեղեցիներու մէջ ալ ստանալ, մանաւանդ հայկական եկեղեցին ներկայ բաժանումի տակայութեան: Միւս կողմէ, եկեղեցին չունի լաւագոյն պատրաստուած անձնակազմ՝ իր յարմար դիրքաւորներ:

Ի՞ՆՉ ԿԱՐԵԼԻ Է ԸՆԵԼ

Առաջինը, պէտք է ընդունինք թէ մենք հայերս, պատմութեան ընթացքին ցուցաբերած ենք շատ մեծ քիւով ժիրքեր, եւ սակայն կազմակերպուելու ձիրքը քնաւ անոնցմէ մէկը չէ եղած: Մեր պատմութիւնը լեցուն է իշխաններով որոնք չէին գործակցիր իրարու եւ կամ թագաւորին հետ, եւ որոնք կը նախընտրէին իրենց հրահանգները ստանալ կազմակերպուած թշնամիէ մը, քան թէ անձամբ կազմակերպել իրենց ժողովուրդը, կառավարութիւնը կամ թագաւորութիւնը: Դեռ աւելին. մեր պատմութիւնը դժբախտաբար կը վկայ թագաւորներով, որոնք կը նախընտրէին իրենց իշխանները մէկ առ մէկ քանդինչել, քան սորվիլ գործակցիլ անոնց հետ: Այս ընթացքը, անշուշտ, հայ ժողովուրդի ոգին կործանեց եւ թագաւորութիւնն ալ այնպէս ակարացուց որ յաճախ դիւրին որս մը դարձաւ օսարներուն համար:

Ես կ'ուզեմ մաձնել թէ մենք, արդի բժիշկներս, կրնանք շատ աւելի լաւ ընթանալ:

Եթէ համահայկական բժշկական գիտական կազմակեր-

(Շար.ը տես նաեւ էջ 9)

ՀԱՅ ԹԱԽՇԱՆԻ ԴԵՐԸ... Շար. 4-րդ էջէն

պութիւն մը կազմուէր, եւ ըլլար միասնական, կըրնար հսկայական ոյժ մը խոռլ:

Գիտական կարելիութիւններու կողքին, նման կազմակերպութիւն մը կրնար իր մասնակցութիւնը բերել Սիւրքի ազգայնականութեան պահպանման գործին:

Ես չեմ ուզեր նուաստացնել Հ.Բ.Ը.Մ.-ի եւ կուսակցութեանց դերը: Անոնք լաւ գործ մը կը կատարեն: Բայց մենք, վկայեալներս, կրնանք ապացուցանել յաջողցնել պատմականութիւն մը , զոր մինչեւ հիմա կանոնաւորապէս չէ հետազոտուած, եւ մասնակցիլ կարգախօսի մը ստեղծման աշխատանքին՝ ստեղծելով պաշտօնական՝ բոլոր հայ երիտասարդներուն յոյնքան ալ չափահասներուն՝ զարգացնելու իրենց քաղաքակրթութեան վրայ ունեցած հաւատքը եւ ամրապնդելու իրենց մէջ ազգային գաղափարախօսութիւն մը որ կը զանազանէ մեզ միւս ազգերէն: Առանց մեր քաղաքակրթութեան վրայ ունեցած իսկական համոզումին եւ անոր շարունակական հետապնդումին, մենք կործանած ենք:

Միացեալ Նահանգներու մէջ կան շուրջ 1500 հայ բժիշկներ: Ես կ'ենթադրեմ թէ բժիշկներու կողքին 2000-է աւելի հայեր կը պաշտօնավարեն գիտական մարզերու մէջ: Ես վիճակագրական տուեալներ չունիմ, սակայն կը կարծեմ թէ 1000 մը եւս կը զբաղուին մնացեալ աշխարհասերուն մէջ:

Կրնանք գօրաշարժի ենթարկել մեծ թիւ մը որոնք պիտի երախտապարտ ըլլան գիտակցելով, թէ իրենց շնորհուած քաջալերանքը, կրթական ջանքերն ու օժանդակութիւնները դէպի ուր կ'առաջնորդեն: Մենք վկայեալներս, անհատապէս եւ խմբովին , կրնանք կազմակերպել հզօր ուժ մը՝ մեր քաղաքակրթութիւնը քարոզելու: Փիլիսոփայութեան վկայեալ մը հայագիտական միւռղի համար գործի լծելը կրնայ արժել տարեկան 18.000 տոլար: Այս ուսումնագէտները, միաժամանակ նաեւ մեր գործակցութեամբ, կըրնանք ուղղել ամբոխը արթնցնելու աշխատանքին: Որպէս բժիշկներ, կրնանք օժանդակութիւն խնդրել եւ մեր ասպարէզին մէջ ամբոխներուն վրայ մեծապէս ազդել, պայմանաւ որ համոզուած ըլլանք ու քնաւ չնահանջենք մեր նպատակէն: Պէտք չէ մենք մեզի արգելափակենք փոսկրեայ պալատներու մէջ:

Ուրեմն, այս համաշխարհային կազմակերպութիւնը, որուն սերմերը այսօր կարելի է հոս գտնել, կրնայ գիտական շատ մը գործունէութիւններու հետ միասեղ լրացնել անհրաժեշտութիւն մը, զոր ըսած իսկ ճակատագրական է ժուլման արմնլը հանդիսանալու համար:

Պէտք չէ մոռնանք որ կ'ապրինք փորձառութիւններու ազգայնականութեան վերահաստատման, վերազարթնման, ինչպէս նաեւ վանգուած արարածներու պահպանման ժամանակաշրջանին մէջ: Ամերիկացիք հսկայական աղմուկ կը հանեն փորձրիկ ժուկի մը ոչնչացման վտանգին համար: Ժամանակը հասած է որ մենք հայերս պաշտպաննենք մեր ժառանգն ու քաղաքակրթութիւնը Սիւրքի մէջ: Յիսուս պէտք ունեցաւ 12 առաքեալներու, սակայն միայն մէկը, Գողգոթա կամ Քարսուսի ոգին քարոզեց քրիստոնէութիւնը: Հայերը իրենց ներկայ իմաստութեամբ կըրնան եւ պէտք է նոյնը ընեն: Միասնականութեամբ եւ համագործակցութեամբ անոնք կրնան գօրաշարժի ենթարկել շատ աւելին: Հայաստանը պէտք է մեր ջահը ըլլայ: Հրեաները 2000 տարի շարունակ աղաղակեցին ''վաղը Երուսաղէմի մէջ'': Այսօր, կը փափաքիմ խօսքս վերջացնել ըսելով. ''վաղը Երեւանի մէջ'':

ՏԵԱՌՆԸՆԴՈՒՆԱՒ Շար. էջ 6-էն

կատարութիւնը: Միթրան, որպէս աստուած անհատնելի էր մարդկանց եւ աշխարհի համար, բայց երեւումէ էր երկնքում որպէս արեգակ ու երկրի վրայ որպէս կրակ, եւ այսպիսով Միհրը նոյնանում էր արեւի հետ:

''Շհարշամբէ Սուրբ''ի օրը փողոցի վրայ կամ դռների առաջ եւ տան բակի մէջ ցախերից փոքր կրակներ են հաւաքում, որոնց քիւը կենա պիտի լինի, եւ վառելով այդ խարոյկները, ցանկանում են որ իրենց ցաւերը կրակի բոցերի հետ անյայտանան, եւ ցաւակում են կրակի վրայով, ասելով ''Քո կարմրութիւնը ինձ լինի, իմ դեղնութիւնը քեզ'': Նոյն օրը տան անդամների քուի համաձայն՝ տան բակի մէջ մոմեր են վառում մինչեւ առաւօտ:

Նոյն գիշերը ոմանք մի պղնձէ դգալ ու պնակ առնելով պատում են տէն տուն, դգալը հարում են պղինձին եւ իրենց համար նուէրներ հաւաքում: ''Շհարշամբէ սուրբ''ի գիշերը կատարում են նաեւ գուշակութիւններ:

Գրիգոր Լուսաւորիչը, ինչպէս յիշատակեցինք , կործանեց Մեծամօրի մօտ երազամոյն կոչուած վայրում գտնուող Տիրի մեհեանը եւ Բագայարիճ գիւղում Միհրի մեհեանը, եւ նրանց տեղը կառուցեց եկեղեցիներ: Ընդհանրապէս Գր. Լուսաւորիչը կործանուած մեհեանների տեղում կառուցում էր Յովհաննու Կարապետին եւ Աքանազինէին նուիրուած եկեղեցիներ, որպէսզի սրբոց նշխարների վրայ պատարագ մատուցուի եւ պաշտամունք կատարուի: Երբեւիցէ չի յիշատակուում որ Լուսաւորիչը նրանց փոխարէն հաստատում էր նաեւ քրիստոնէական տօնէ հեռաւարար, Տեառնընդառաջի տօնակատարութիւնը, Լուսաւորչից յետոյ, հաւանաբար Սահակ Մեսրոպեան շրջանում, անցած պիտի լինի տօնացոյցի մէջ : Տեառնընդառաջի շարականն էլ վերագրուում է Սիւնեաց Ներսէհին, ինչ որ աւելի հիմնաւոր է դարձնում այս կարծիքը:

Շար.ը յաջորդ թիւին մէջ

Ազդարար 10 Նոյեմբեր 1985

ՏԵՍԱԿԻՑՆԵՐ

«ՀԱՅ ԲԺԻՇԿԻՆ, ԴԵՐԸ ԱՂԳ. ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆՑ ՎԵՐԱԶԱՐԹՆԱՆ ՄԷՋ»

Գրեց Լ. ԹՈՓՈՒԶԵԱՆ

● Սոյն յօդուածը, իբրեւ զեկուցում, ներկայացուած է ամերիկահայ աշխատաւորի մէջ զբաղուած Հայ Բժիշկներու Համագումարին։ Իր ներկայացուցած ազգային հետաքրքրական խնդիրներ գայն կը ներկայացնեն մեր ընթերցողներուն՝ առանց անպայմանի բաժնելու հոն արտայայտուած բոլոր միտքերը։ Խ.

Ամերիկայի մէջ հայ բժիշկը չատ կարեւոր գեր կը խաղայ մեր ազգապահպանման եւ չեզուլուքեան աշխատանքին մէջ։

Այսօր մենք կը խօսինք ամերիկայի մասին, եւ ասկէ ամերիկահայ գաղութներ գոյացուած են չատ երկար ժամանակ։ Թոյլ տուէք պահերը չկրկնել։

1 – Ք. ա. 546 թ. Հայերը Հաստատուեցան Պարսկաստանի մէջ Դարեհի եւ Քսերքսէսի իշխանութեան ընթացքին, եւ անոնցմէ չատեր ծառայեցին բանակին մէջ։

2 – Ք. ա. 86 թ. մենք Հռոմ կ'երթանք իբրեւ պատգամ եւ երբեմն ալ՝ իբրեւ գերիներ։

3 – Ք. ա. 40 թ. Եղիպտոս կ'երթանք, երբ Կղէոպատրան թագաւոր կ'ըլլայ։

4 – 324–1453 թ.թ. կարեւոր Հայկական գաղութներ գոյութիւն ունեցած են Բիւզանդիոնի մէջ, մինչեւ իսկ կազմակերպ ազնուականութեան, իշխանութիւններու եւ բանակի կորիզը, որոնցմէ «Արմենիագոն թեման»։

5 – 575 թ. Հայերը վռատան կ'են, երբ կատարած Բագրատունեաց Թագաւոր Հռանակուելու համար Հռոմի Կայսրութեան դէմ։

6 – 1041–1045թ. Հայերնական պատերազմէն ետք կը մեկնին, Հոկտեմբերեան յեղափոխութենան, Աշխատանքային կարմիր դրօշի եւ պատուոյ շքանշանները։

7 – 1915թ. Հայերը ժողովուրդին բերել պատուոյ պատասխանատուութեան ուժով քարոզչութիւններով։ Լրագիրներ, գրքեր, բանաստեղծներ եւ կուսակցութիւններ հրապարակ իջան։ Մեր ազգի եւ ժողովուրդի կազմակերպումը հարթ իրականանալու վրայ էր, երբ մեզ բնաջնջելու ոճիրտատանքը սկսաւ։ Եւ մեր մտաւորական դասին մեծ մասը ոչնչացաւ։

Հայերը ցրուեցան ամէն տեղ։ Մի քիչն Արեւելքի մէջ անոնք գործեցին հանդիսանցան ընկերային –կրօնական նոյն արգելքներուն, եւ հետեւաբար, տարտամ եղան պահել իրենց ազգային դիմագիծը, չխառնուելով եւ չծուլուելով։ Ամերիկայի եւ Եւրոպայի մէջ անոնք կրցան յաջողիլ, քանի առաջին գաղթականներուն 20ական թուականները սեփական եւ անոնց յաջորդող սերունդներուն մասնաւոր ապագային։ Ամերիկայի Մ. Նահանգներու մէջ, պէտք է մեզի արդէն լաւ օրինակ ծառայէ, թէ ինչ պատահեցաւ եւ ինչ պիտի պատահի ազգի մասնաւոր ապագային։ Ամերիկայի Մ. Նահանգներու եւ Յունաստի առաջին գաղթականներուն մեծ մասը ընդհանրապէս անուս էին։ Եւ արուհետեւ իրենց ազգային ինքնութեան միակ կապը եկեղեցին էր, անոնք կատարելին եկեղեցիները։ Անոնք պարզապէս աշխատասէր, անհատապաշտ լաւ քրիստոնեաներ։ Անոնք երբեք չմտածեցան արտասահմանի մէջ գտնուող իրենց եղբայրներուն եւ քոյրերուն։ Ազատամիտներ, իրենց յաջորդող սերունդները դարձան ամէն տեսակ ամերիկեան կրօնական միութիւններու, հակառակ եկեղեցիին կատարած մոռնալուն։

Մասնաւոր ուշադրութեամբ ուսումնասիրած էր երիտասարդներուն քրիստոնէութիւնը տարիներու, եւ ասկէ հետեւցնել կարելի է, որ ամերիկահայ երիտասարդութիւնը ամէն տեսակ ազգային գործունէութենէ հեռացած է։ Ամերիկահայ երիտասարդութիւնը ամերիկացած է։ Ամերիկահայ երիտասարդութիւնը ամերիկացած է։ Ամերիկահայ երիտասարդութիւնը ամերիկացած է։

գութ եւ երբեմն ալ՝ իրրեւ դիրքեր։

3 – Ք. ա. 40 թ. Եգիպտոս կ՚երթ, երբ Կղէոպատրան թագուհի էր։

4 – 324–1453 թ.թ. կարեւոր հայկական գաղութներ գոյութիւն ունեցած են Բիւզանդիոնի մէջ, մինչեւ իսկ կազմելով ազնուականութիւնեան, իշխանութիւններու եւ բանակի կարիքը, տարիներ «Արմենիատոն թեմոն»։

5 – 575 թ. հայերը վերաապահ էին, երբ Կաւատ Բագրատունի թագաւոր նշանակուեցաւ բիւզանդական կայսր Մորիկի կողմէ, որ իր կարգին հայազգի էր։

6 – Բիւզանդիոնի կարգադրութեամբ հայերը Սիկիլիա էին, եւ հուր 635 թ. իրրեւ պահապաններ՝ Երուսաղէմի, Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի մէջ։ Համաձայն, 1025 թուականին, Բիւզանդիոնի հրամանագով հայերը ուղարկուեցան Մանկերտիա եւ Գուկասիա։ Անոնք կրցան հայազգի կայսր մը ունենալ Գուկասիոյ մէջ, Սամուէլ անունով։

7 – 13րդ դարուն հայերը գոյակցեցին պէտք կիլիկիա, Կիպրոս, Հռոդոս եւ Կրետէ։

8 – 1356 թ. հայերը ապրուստանեցան Լիհուանան, Պալմիրը Գ-ի իշխանութեան օրերուն։ Անոնք, գլխաւորաբար, առեւտրական հակատակութեան մը մասնակից էին հայկական եկեղեցիին մէջ, ինչ որ չատ մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ իրենց մասնաման մէջ։

9 – 1512ին հայերը վենետիկ էին, եւ 1560ին ու 1605ին՝ Հռոմ։

10 – 1688ին կաթոլիկ էր Հնդկաստանի մէջ հաղորդուիլ բաւեկեցիկ հայերու։ Անոնք իրենց մասնակցութիւնը բերին նեղկայ քրիստոնեական ազնուականութեան, յանձին Գիւտերի, որ իշխանուհի Տիամայի նախնին է։ Կալկաթայի, Մատրասի եւ Սինկափուրի մէջ տակաւին կը գտնուին հայկական եկեղեցիներ, եւ տակաւին հայեր կան։

11 – 1605ին Շահ Աբբաս իշխանութեան սիրուն Նոր Ջուղան հիմնուած էր։

12 – 1829 թ., Աթրիանոպոլսոյ գաղտագրէն առք, չատ մը հայեր, վախնալով թուրքերէն, յատուկ ընդհանրապէս գէպի Մ. Նահանգներ եւ մասնաւորապէս գէպի Լոս Անճելըս։

Աչք բոլորը նշելէ առք, պէտք է նկատի առնենք թէ այս բոլոր գաղութներուն ինչ պատահեցաւ։

ա) Բոլոր այն հայերը, որոնք գաղթած էին 18րդ գարէն առաջ, անհետացած են իրենց գաղթաճամբներուն մէջ եւ մուլուած։

բ) Շատ մը հայեր, որոնք գաղթած են համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն առք, ըլլայ գէպի Թրանսյոր կամ Մ. Նահանգներ, մեծ մասով մուլուած են։ Աւելցնենք որ անոնք տակաւին իրենք պիտի հայ կը կոչեն, քանի ա՛չ լեզուն եւ ոչ ալ իրենց անցեալին ծանօթ են։

Նոյն հակառակորդը կը ապասէ անոնց, որոնք գաղթած են համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն առք, եթէ բան մը չմոխամեռնուի։

Մենք, հայերս, մեր զգեստաւորութիւնը յանձնած ենք ամէ մը ապահիկներու, տարիներ Հ. Բ. Ը. Մ-ին, քաղաքական կուսակցութիւններ եւ հայկական գպրոցի բանակներու աստիճորդներուն։

Ջգայեսիանորէն, մենք մեծ մասը կը հետապնդէ նպատակ մը հանդիսանալ եւ կը ձգտի ապատ Հայաստանի մը հետեւող կրօնին։ Սա, սերտիս մէջ գաղանաբէն կը փափաքիմ որ այս հարցերը գոյութիւն չունենային։

Մենք՝ վկայեալներս, տարակոյս կրչուած մարտարուեստներու, անցդագրերէն մեծամասնութեան մեր ապրելի բարեյաջողութեան պահպանման եւ կամ հայկական ուղեցիծի, հասկացողութեան եւ լինելութեան խորհրդանիշ տարածման աշխատանքին։ Թրքական հրատարակութիւններու Փոքր Ասիա ժամանումէն եւ 14րդ գարուն մեր հաղորդ գրաւումէն առք, հայերը, հարիւրաւոր տարիներ, եւ վերջն գոյատեւման, տարածուած ըլլալ անհետացուցանիր եւ չկազմակերպուելներ։ Անոնք բնաւ չմերժուեցան առաջադրող ուժ մը եւ մեր։ Երբ տարբեր ու խորհրդանիշները չըլլային, Թուրքիոյ հայկական գանգուածները վատահարար մուլուած եւ անհետացած պիտի ըլլային, նման Լիհանանի ու այլ գաղութներու։

Ջրանսական յիշատակարանէն առք, եւ անոնք մեզի մէջ գանուող իրենց հարազատներն ու քոյրերը։ Այնուամենայնիւ, իրենց յաջորդող սերունդները գործեն ասելի՝ ասելի ամերիկացիներ կամ Ֆրանսացիներ, հակառակ եկեղեցիին կատարած մեղքին։

Մանաւանդ այնքան ապրուած էր երիտասարդներուն քրիստոնէութիւնը արմատներուն, եւ տակաւին հայկական ժառանգը չատ հազուագիպութեան նկարագրուած էր իրենց։ Ամենք մեծցան սերունդի մէջ իրրեւ չատ հայ քրիստոնեաներ, բայց ընդհանրապէս ամերիկացիներ կամ Ֆրանսացիներ էին։ Նախնական արմատն ու գիտակցութեան պատասխանատուն պատանեկութեան եւ երիտասարդութեան չրջանին կը կատարուէր հիւրանիստ գպրոցներուն մէջ, եւ մինչեւ քրիստոնէական թարգմանութեամբ։ Մինչեւ հիմա ալ այս մեծով կը չարունակուի։ Միայն քիչեր, առանձին ճիշդ, չատ չնչին թիւով անհատներ ունին կամ ունեցած են հայկականութեան ազնիւ ուրոյտ, գիտակցութեան պատասխանատուի կամ պատրաստութիւն։

ՆՈՐ ՀԱՅԱՆՈՂՆԵՐԸ ԶՈՒՆԻՆ ԳԼԽԱՒ ԵՂԱՒ ԳԱՂԹԱՅԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր, հայերու նոր ազգուժը իրեն հետ կը բերէ հայոց լեզուն եւ հայկական-մշակոյթին արեւելեան կենդանագոյն տարրերը։ Այս յարաբերութեան փոքր թիւը նկատի առած Մ. Նահանգներու, Գանատայի կամ Ֆրանսայի բնակչութիւնը, կը գտնուի անկլօ-սաքսոն, ամերիկեան, քանատական կամ Ֆրանսական քաղաքակրթութիւններուն ուժեղ ազդեցութեան տակ։ Հակառակ այն իրողութեան, որ այս նոր գաղութները կը խօսին մեր լեզուն եւ ունեն ուսեալ են, տակաւին չունին իսկական հայկական պատասխանութիւն, գիտութիւն եւ գործադրում հայկական քաղաքակրթութեան մասին։ Ամենք, անշուշտ, իրենք պիտի չատ հայրենասէր կը նկատեն, բայց իրենց գործունէութիւնը ոչ մէկ փիլիսոփայական նիշատակ ունին։

Անգլերէնէ թարգմ.՝ Ս. ՊԱՐԼՅՈՒՆԵԱՆ

(Վերջը յաջորդով)

Հայրենիք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 20 ՄԱՐՏ· 198

ՏԵՍԱԿԻՑՆԵՐ

«ՀԱՑ ԲԺԻՇԿԻՆ, ԴԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆՑ ՎԵՐԱԶԱՐԹՆՄԱՆ ՄԷՋ»

Գրեց Լ· ԹՈՓՈՒԶԵԱՆ

(Շար· ՅԱԽՈՐԴ թիւէն եւ վերջ)

Մեր թոյլերն ուսուցուած է Ցխուսէ պատմութիւնն ու Հին կտակարանի հրեաներուն կենցաղը։ Բոլորս դիտենք քէ ինչու քրիստոնեայ պէտք է ըլլայ, սակայն չատ քիչ անգամ մեզ- նակ ենք մեր քաղաքակրթութեան խորունկ պիտութիւնն եւ կամ՝ քէ ինչու պէտք է հպարտ զգանք մենք մեզմով։ Այս հանգա- պարտ ընկերութեան մէջ հարիւր ութերին կը գտնեն խառ- նուիլը, մանաւանդ երբ իրենց չէ ուսուցուած, կամ ըսենք, պի- տակական պատասխանով չէ կարողացած իրենց անձան ըն- թացքին։ Բացի այդ, անոնք չէն գտներ առաջնորդող ուժ մը, որուն շուրջ կարենան համախմբուիլ։

Ինչո՞ւ տեւէ անհնար պէտք է հայ ըլլայ եւ հայ մնայ։ Եթէ այս հարցումը որուէ, չատ մը շփոթութիւններ դժուարութիւն պիտի ունենան արդարացնելու եւ փիլիսոփայելու պատասխա- նել անոր։

Ազգայնութիւնը առանձին տարրերէ մեր ըլլալուն չէն խա- ռնիր, ոչ ալ հիմնական դաղափար ունի մեր քաղաքակրթութեան մասին։ Հայկական պատասխանող հայ փրոթեսթանտներու դասակներէն մեծ դժուարութիւն ունին իրենց ծագումնային ինք- նութիւնը ճանչնալու, դեռ չըսենք՝ ըլլալն խանդալու։

Ինչո՞ւ է այս այսպէս։

Պատասխանն այն է որ մենք կը հպինք անոնց տարրերները քրիստոնէութեան եւ ամէն բանէ առաջ ըլլալ փրատեսթ, ան- բրիկացի կամ քանատացի, եւ մեր ապրուստին եւ անդնդական ու տարագնացած ըլլալու փատառն հանդէպ ունեցած անտարբե- րութիւնը ուժէն կը վատթարացնէ վիճակը։ Չբանները կ'ատա- ցանեն Հին Կտակարանը, այսինքն իրենց պատմութիւնը։ Անոնք պատասուր են ցեղին պատկանիլ եւ 13 տարեկանին Պար Մից- վահով կ'ընդունուին խմբակներու մէջ, ուր արդէն իրենցմէ կ'ակնկալուի դիտել Աստուածաչունչը, այսինքն իրենց պատ- մութիւնը, կարդալ Հրէաերէն եւ ըմբռնած ըլլալ իրենց ողջա- յին նիստուկացը։ Անոնց պատանեան չէ առանձին ազօթել, այլ պարտաւոր էն մինչեւ 9 ուրիշ հրեաներու, կազմելու համար տիրոյ շրջում մը, հետեւաբար առնչելով մեր ընկերութիւն մը։

Ազատ Հայաստանի մը համար պայքարիլը դժուարին կոչու- մի է ըլլալ, բայց մեզմէ քանի՞ն պատրաստ է հրթիռ վառելի, Մուշի, Պիլիւրեի, Կարսի եւ Արտահանի ներքնագաւառներու- կառավարութեան կամ բանակի մը անմիջական առնչութեան պատ- րաստ հարկ եղած պիտակ մը ծրագրելու՞ն։ Մենք կոչմէ, հր վատահելնեմ քէ Հայաստանի հարցը պատրաստ պիտի ըլլան վերապահանալ այս նահանգներն ու շրջանները։ Իմ կարծիքով, Հայաստանի կառավարութիւնը հետաքրքիր աշխատանք մը ստա- ցած է մեր ապագայական ետք քաղաքակրթութեան պահ- պանման գծով։ Հայաստանի հանգիպ ակրը եւ Ն· Հայաստանի գործիչները մեծամասն կուսակցութեան մը մենաշնորհը ըլլալէ ետ կը հաւատամ քէ Սովետական Հայաստանը տիպարի կարիքը ունի։ Առանց մեր հետաքրքրութեան՝ ուսանող- ներնիս կրնայ ապրանքել փոխադարձօրէն, առանց մեր հոգին կը գառնանք տարբերու նման հայրենասիրական թանգարաններու մէջ ցուցադրուած։

Սփիւռքի մեսկ իրական կազմակերպութիւնը, իր կար- դապահ հերքափոխնեերու բանակով՝ հայկական ինկնկնի հագած է, որ գոյատեւած է ծնունդէն մինչեւ այս օրը։ Ազատ, ապահով, կրանական պատգամը չի թուիր ըլլալ բաւարար, եւ, գժրախտա- բար, կարելի է գայն տարբ ինկնկնիներու մէջ ալ առանել, մա- նաւանդ հայկական ինկնկնիին ներկայ բաժանումի առկայու- թեան։ Միւս կողմէ, ինկնկնին չունի յատուկ պատրաստուած անձնակազմ՝ իրր յարմար գինկարներ։

Մենք չենք գիտեր մեր պատմութիւնը, սովորութիւնները եւ յանախ՝ մեր լեզուն։ Կը ջանանք իրարմէ հետաւ մնալ, եւ ոչ ոք կը փորձէ ծրագրուած աշխատանք տանիլ մեզ ինքնանելու հա- մար։

Հաւատա իրողութիւն մըն է, որ երբ հիւրընկալուղ երկիր մեզի կը շնորհէ ապաստանիլ եւ բարեկեցիկ վիճակ, անմի- ջապէս կը հակամիտինք խառնուելու եւ անհետանալու մեզի ժա- ռանգուածը։ Հրեաները ունացած են հարցաւոր տարրեր։ Աշխատ՝ նմանապէս մենք։ Այսուամենայնիւ պէտք է ընդու- նինք որ անոնք իրենց են եւ կ'ընեն մեզմէ շատ աւելի արդիւնա- կէտ աշխատանք։ Արդեօ՞ք անհնարը պիտի ըլլար իրենցմէ օրի- նակ վերցնելը։

Քաղաքական կազմակերպութիւններն ալ չեն քիչ աւելի յոյնազած ըլլալ։ Անոնք փորձերնին առնչեցնել կարգախոսներ։ Ի- մանք կը պաշտպանեն ազատ Հայաստանի մը եւ հողերու վերա- դարձման գաղափարը։ Այս ըմբռնումները արտ անհասանելիու կրնան իրրեւ տարրերակ ծառայել, բայց միւնչեւ ե՞րբ։ Առանց երազներ են, եւ ապրելու է վիճակի չէ անոնց իրականացման ա- ւելի երկար սպասելու։

Հարցը հիմա է։ Կարգախօս կամ տարրերակ մը ըլլալու նպատակ մը բացատրութեան անհրաժեշտ է։ Այս քաղաքական կազմակերպութիւնները կը ջանան ունենալ կարգապահ անդամներ։ Անոնք կը չարունակեն մնալ փորձառութիւններ, սակայն կ'ատացողութիւն մեծամասնութիւնը։ Իրականութեան մէջ, կը կարծեմ քէ արեւմ մեծ քաղաքի մէջ կազմակերպութիւն մը ան- դամներուն թիւը 35, 40 կամ 50ը չ'անցներ։ Հակառակ անոր որ ամէն ոք ճշտապահութեամբ գործերուն պարտական է, յուս- մեծամասնութիւնը կ'ուզդուի դէպի առաջադէմ, ծոյլ ապրելակերպ մը նման։

ԻՆՉ ԿԱՐԵԼԻ Է ԸՆԵԼ

Առաջինը, պէտք է ընդունինք քէ մենք՝ հայերս, պատմա- կան ընթացքին ցուցարերած ենք շատ մեծ քիւով ձիրքեր, եւ սակայն կազմակերպելու ձիրքը բնաւ անհայտ մեզի չէ եղած։ Մեր պատմութիւնը լեցուն է իշխանութեամբ, որոնք չէին գործակ- ցեր իրարու։ Եւ կամ թագաւորին հետ, եւ որոնք կը հակընդդէն իրենց հրահանգներուն առանել կազմակերպուած քշնամիի մը, քան քէ անհատ կազմակերպել իրենց ժողովրդը, կառավա- րութիւնը կամ թագաւորութիւնը։ Դեռ աւելին, մեր պատմու- թիւնը դժբախտաբար կը վիճակ թագաւորներով, որոնք կը նախընտրէին իրենց իշխանները ժեկ ու մեկ բնաջինջել, քան որ- ձիլ գործակցիլ անոնց հետ։ Այս ընթացքը, անշուշտ, հայ ժո- ղովուրդի ոգին կործանեց եւ թագաւորութիւնն ալ այնպէս որ- կաքացուց, որ յաճախ պիտրին որս մը գործու ստորնեցուն հա- մար։

(Շար· ը տեսնել Գ· էջ)

«ՀԱՑ ԲԺՇԿԻՆ ԴԵՐԸ ԱԶԳԱՑԻՆ ...

(Շար. Բ. Էջէն)

Ես կ'ուզեմ մատնել քէ՛ մենք, արդի բժիշկները, կրնանք շատ աւելի լաւ ընթանալ:

Եթէ համահայկական բժշկական պետական կազմակերպութիւն մը կազմուէր, եւ ըլլար միասնական, կրնար հսկայական գեր մը խաղալ:

Գիտական կարելիութիւններու կողքին, նման կազմակերպութիւն մը կրնար իր մասնակցութիւնը բերել ամբողջ ազգաշինականութեան պահպանման գործին:

Ես չեմ ուզեր նուաստացնել Հ. Բ. Ը. Մ-ի եւ կուսակցութեանց գերը: Անոնք լաւ գործ մը կը կատարեն: Բայց մենք, վերհայեացներս, կրնանք տագնապագիանօրէն յաջողցնել պարտականութիւն մը, զոր մինչեւ հիմա կանոնաւորապէս չէ հետապնդուած, եւ մասնակցիլ կարգախոսի մը տեսիդման աշխատանքին՝ տեսիդելով պատշաճ միջոցներ բոլոր հայ երիտասարդներուն, նոյնքան ալ չափահասներուն համար՝ զարգացնելու իրենց գաղափարբանականի վրայ ունեցած հետաքրքրութիւնը եւ ամրապնդելու իրենց մէջ ազգային գիտակցութիւն մը, որ կը դանապանէ մեզ միւս ազգերէն: Առանց մեր քաղաքակրթութեան վրայ ունեցած խիստ համոզումին եւ անոր չարունակական հետապնդումին, մենք կործանած ենք:

Միացեալ Նահանգներու մէջ կան շուրջ 1500 հայ բժիշկներ: Ես կ'ենթադրեմ քէ բժիշկներու կողքին 2000է աւելի հայեր կը պաշտօնավարեն գիտական մարզերու մէջ: Ես վիճակագրական տուեալներ չունիմ, սակայն կը կարծեմ քէ 1000 մը եւս կը գտնուին մեացեալ աշխարհամասերուն մէջ:

Կրնանք գործադրել ենթադրել մեզ քիւ մը, որ պիտի ներսխուսափուր ըլլայ պետականութիւ, քէ իրեն չնորհուած գաղափարները, կրթական ջանքերն ու օժանդակութիւնները դէպի ո՛ր կ'առաջնորդեն: Մենք՝ վկայեալներս, անհատապէս եւ խմբային, կրնանք կազմակերպել հզօր ուժ մը մեր քաղաքակրթութիւնը քարոզելու: Փիլիսոփայութեան վկայեալ մը հայագիտական ճիւղի համար գործի լծելը կրնայ արժել տարեկան 18,000 տոլար: Այս ուսումնասիրութիւնները, միաժամանակ նաեւ մեր գործակցութեամբ, կրնանք ուղղել ամբոխը արթնցնելու աշխատանքին: Որպէս բժիշկներ, կրնանք օժանդակութիւն խնդրել եւ մեր առաջարկին մէջ ամբոխներուն վրայ ներգործել ազդել, պարզապէս որ համոզուած ըլլանք եւ բնաւ չնահանջենք մեր նպատակէն: Պէտք չէ մենք մեզի արդելափակենք փղոսկրեայ դիակնեղութեան մէջ:

Ուրիշներ, այս համաչխարհային կազմակերպութիւնը, գուցէ անկարելի տեսնեն ի հաս գտնել, կրնայ գիտական չատ մը գործունէութիւններու հետ միասնել լրացնել անհրաժեշտութիւն մը, զոր բան մը ճակատագրական է մուլման արգելք հանդիսանալու համար:

Պէտք չէ մոռնանք որ կ'ապրինք փոքրամասնութիւններու ազգայնականութեան վերահաստատման, վերազարթման, ինչպէս նաեւ վտանգուած արժէքներու պահպանման ժամանակաշրջանին մէջ: Միութիւնը հսկայական ազդուն կը հանդիսանայ փոքրիկ ժողովի մը տեսակէտն աշխարհին վտանգելն համար: Ժամանակը հասած է որ մենք հայերս պաշտպանենք մեր ժառանգն ու քաղաքակրթութիւնը Միջերկրի մէջ: Ցեղս պէտք ունի 12 առաքելներու, սակայն միայն մէկը, Պօղոս, քարոզեց ընդհանուր ուխտութիւնը: Հայերը իրենց ներկայ իմաստութեամբ կրնան եւ պէտք է նոյնը ընեն: Միասնականութեամբ եւ համագործակցութեամբ անոնք կրնան գործադրել ենթադրել շատ աւելին: Հայաստանը պէտք է մեր ջանը ըլլայ:

10.2.1985

ՅԵՏԱԳԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Գրեց՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏԻՅԵԱՆ

Կարգ մը ժեռնարկներու մասնակցող հայրենակիցներու հոծ թիւը մեծապէս կրնայ քաջալերել գրիչս որ այդ երեկոյին մասին անդրադառնամ: Եւ սակայն շուտով կը վերադառնամ իրականութեան աշխարհը ու կը նկատեմ թէ ժեռնարկը մաշկերոյթ մը կամ պարահանդէս մըն է, ու միայն մասնակիցներու թիւին դրական արդիւնքէն զատ ոչ մէկ ուրիշ կէտ կայ որուն մասին արժէր գրել:

Աշուշա ''քիւֆքէն'',''քեպապն'' ու''ռոլման'' մեր գաղութներու ''ամենակենսական'' սնունդներու շարքին կը պատկանին , սակայն , ատոնց կողքին, կ'արժէր նաեւ ըմբոշխնել միւս սնունդներն ալ, սկսեալ հայ գրականութենէն , երաժշտութենէն ու մշակոյթի միւս ճեւերէն: Պատենական ժառանգը ''քիւֆքէներու'' կողքին Քումանեանները,Կոմիտասները, Վարդաններ ու Խաչատուրեաններ կտակած է մեզի: Անոնց ''համն ու հոտը'' զգալ կարելի է միայն զանոնք ''համտեսելով'',''ճաշակելով'' ու ''մարսելով'': Մշակութային ու զեղարուեստական սեղանները միշտ բաց ու պատրաստ են բոլոր գաղութներուն մէջ՝ անբացառ: Հրամմէ՛, հայրենակից, ու մեր անբաժան սեղանակիցը եղիր: Գիտցիր , թէ սառնալիք հոգեւոր սնունդով ճակատագիրը բացարձակապէս նման չէ կերած ''քիւֆքէներուդ'' ճակատագիրին, ոչ անցողիկ, այլ մնայուն, զոր վստահաբար մէջդ, ու քեզմէ ետք՝ քեզի յաջորդողներուն մէջ իր հետքերը պիտի ձգէ: Արդ, քարի պորժակ:

Հոս, կ'արժէ անդրադառնալ Վիեննայի Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կազմակերպած գրական-երաժշտական երեկոյին, զոր տեղի ունեցաւ Ճաքաթ, 16 Փետրուար 1985-ին , Հայկական Ակումբի սրահին մէջ: Օրուայ քանախօսն էր Գրն.Պաճէ Եղիազարեան, նիւթ ունենալով ''Անուշ'' օփերան: Ընշուշա, խիզախ փորձ մըն էր Քումանեանի եւ Տիգրաննանի նման հսկաներու գլուխգործոցը ներկայացնելը: Սակայն Գրն. Եղիազարեան կրցաւ յաղթահարել թեման, միաժամանակ հաւատալով եւ հաւատացնելով հայկական մշակոյթի ներկայացուցած բարձր որակին ու մակարդակին , թէ մեր ''Անուշները'' ''Սալումներէն'',''Այտաններէն'' եւ ''Քարմէններէն'' շատ աւելին կրնան փոխանցել մեզի, եւ ինչու՞ չէ՝ նաեւ օտարներուն:

Մարզական

ՃՈՒԹՊՈԼ

Մարտի 4-ին, Երեւանի ''Հրազդան''մարզադաշտին վրայ ''Արարատ''-''Ժալգիրիս'' խաղով կը սկսին խորհրդային 48-րդ ախոյեանութեան մրցումները:

Ինչպէս ծանօթ է, այս խաղաշրջանին երկու հայրենի խումբեր՝ Երեւանի ''Արարատ''ը եւ Արովեանի ''Կոտայք''ը հանդէս կու գան, առաջինը՝ բարձրագոյն, իսկ երկրորդը՝ առաջին դասակարգէն:

Նոր օրէնքի մը համաձայն, 1985-ի խորհրդային ախոյեանութիւնը տեղի պիտի ունենայ բարձրագոյն, Ա. եւ Բ. դասակարգի խումբերու մասնակցութեամբ:

Բարձրագոյն դասակարգին մաս կը կազմեն 18 խումբեր՝ Ջէնիթ, Սպարտակ, Ինեար , Շերնոմորեց, Դինամօ Մինսկ, Տորպեդօ, Դինամօ Քիվ,Նայրաթ, Ժալգիրիս, Դինամօ Նիժնի, Արարատ, Մետալիստ,Շախտեոր, ԲՄՄ Ռոստով, Նեֆթչի, Դինամօ Մոսկուա եւ անցեալ խաղաշրջանին Պախտակոր եւ ԲՄՆԱ խումբերուն փոխարէն բարձրագոյն դասակարգ անցած Փակէլ Վորոնեժ եւ.Տորպեդօ Քութայիսի:

Ա. դասակարգէն հանդէս եկող 22 խումբերը կը բաժնուին երկու ենթախումբերու: Առաջին ենթախումբին մաս կը կազմէ Արովեանի Կոտայքը:

Ա. եւ Բ. ենթախումբերուն մէջ առաջին վեց տեղերը գրաւած խումբերը պիտի կազմեն Ա.գօտին,ուր 12 ուժեղագոյնները պիտի պայքարին 1-12րդ , իսկ մնացեալ 10 խումբերը, կազմելով Բ.գօտին՝ 13-22րդ տեղերը գրաւելու համար:

Ըստ նոր կանոնադրութեան, 1986-ին բարձրագոյն դասակարգէն հանդէս եկող խումբերուն թիւը 18-էն պիտի իջնէ 16-ի:

Հ.Բ.Ը.Մ. ՎԻԵՆՆԱ

ՎԻՏԷՕՅԻ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԸՆ ցուցադրուի Երուանդ Օտեանի երգիծական կատակերգութիւնը՝

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԿՆԻՔԸ

Խաղարկութեամբ հայրենի հռչակաւոր դերասաններու

Բ.մաս՝ Նիրակի, 24 Փետրուար 1985

Երեկոյեան ժամը 19.30-ին

Մշակութային սրահին մէջ

Վերջին 18.3.1985

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

ՅԱԿՈԲ ՇԻՐԱԶ

Բուն անունով Մնձիկ Կարապետեան՝ ծնած է Ալեքսանդրապոլ (այժմ Լենինական) 27 Ապրիլ, 1915ին եւ վախճանած Երեւանի մէջ՝ 14 Մարտ 1984ին: Հայրը կը սպաննուի 1920ի ջրբաղնի արշաւանքի ընթացքին, որու հետեւանքով Յ. Շիրազ կ'ապաստանի որբանոց՝ մինչեւ լաֆտաս դառնալը եւ կ'ուսնեայ ծանր մանկութիւն մը:

1932ին կը սկսի աշխատիլ Լենինականի մանուածագործութեան գործարանին մէջ: Նոյն տարին գործարանի ''Մանածագործ'' թերթին մէջ լոյս կը տեսնեն իր առաջին բանաստեղծութիւնները: 1933ին կ'անցնի ուսուցչութեան պաշտօնի՝ Հաչի Նազար (այժմ Ախուրեան շրջանի Նամօ) գիւղին մէջ: 1937-41 կ'ուսանի եւ կ'աւարտէ Երեւանի պետական Համալսարանի հայկական բանասիրութեան բաժինը: Բանաստեղծութիւններու առաջին ժողովածուն լոյս կը տեսնէ 1935ին՝ ''Գարնանամուտ'' անուան տակ, որուն կը յաջորդեն ''Սիամանթօ եւ Խէզարէ'', ''Արեւի երկիր'', ''Երգ Հայաստանի'', ''Բանաստեղծի ժայնը'', ''Երգերի գիրք'', ''Լիրիկա'', ''Յուշարձան մայրիկիս'', ''Քնար Հայաստանի'', ''Գիրք խաղաղութեան'', ''Հայոց ամպէական'' եւ այլ ժողովածուներ: Շիրազի գնդարուեստական արձակի անբաժանելի մասը կը կազմեն նաեւ առակները, որոնց մեծ մասը զետեղուած են ''Օձն ու մեղուն'' (1953) եւ ''Առակս զինչ ցուցանէ'' ժողովածուներուն մէջ: 1977ին ''Համամարդկային'' խորագրով ժողովածուին համար Շիրազ արժանացաւ Խորհրդային Հայաստանի պետական մրցանակին:

Շիրազի բանաստեղծութիւնները ու քերթուածները թարգմանուած են աւելի քան 40 լեզուներու:

Ս. Գաղոյեան

ՈՒԽՏ ՄԱՄԱՏԻՆ

Երազիս տեսայ՝ Մասիան ազատուեց,
Ծովացաւ հայ ազգն՝ այնպէս ժայն տուեց,
Ընդուսպ կարօտած՝
Այնպէս որոտաց,
Որ աստղերն անգամ իրար բախուեցին,
Որպէս երկնքի լուսամուտները,
Իրար բախուեցին եւ փշրուեցին,
Ինչպէս երկրում էլ ազգիները,-
Թացան աստծոյ ականջներն անգամ,
Երբ Մասիս ելանք երգով խօլական,
Մեր ծով-ծափերով աշխարհադղորդ,
Վերջին ուխտն արինք աստուածհաղորդ,
Վերջին ուխտը մեր Մասիսի վրայ,
Վերածնեցինք մեր թագն նօրեայ,
Այնպէս որոտաց
Երգս, որ յանկարծ
Բռնուեց յաւէտ ալլահի լեզուն,-
Նա, որ հայ լեզուի մահն էլ էր ուզում...
. . . . . .
Այս փոքրիկ դարում, ով մեծ մարզարէ,
Քո հաւատն հազար Մասիս կը բերէ...

*****

Երբ գրկում եմ բալիկներիս,
Ձեզ եմ գրկում, հայ բալիկներ:
Երբ երգում եմ ծագուկներիս,
Ձեզ եմ երգում, հայ գալիքներ:
Ն'ուզեմ դառնան տիեզերքիս
Աստղերը ձեզ խաղալիքներ

*****

Իղձս առաջին
Եւ իղձս վերջին՝
Ինձ թաղէք միայն
Մասիսի լանջին:
Մասիսից քացի
Ուր էլ որ թաղուեմ,
Գերեզմանում էլ
Ես պիտի դադուեմ:
Մասիսն է միակ
Գանձէոնն հայոց,
Դազաղիս տղն էլ
Թլել ես, այ օձ:
Իղձս առաջին
Եւ իղձս վերջին՝
Ինձ թաղէք միայն
Մասիսի լանջին:

Ազատամարտ 25.3.1985

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐ

ՍՏԵՓԱՆ ԶՈՐԵԱՆ

Բուն անունով Ստեփան Առաքելեան ծնած է Նորաքիւխա (այժմ Կիրովական) 8 Սեպտ. 1889ին եւ վախճանած Երեւանի մէջ՝ 14 Հոկտ.1967ին: 1904ին կ'աւարտէ ծննդավայրի ռուսական դպրոցը, ապա 1906ին կ'անցնի Քիֆլիս ու կը պաշտօնավարէ ''Սուրհանդակ'' եւ ''Մշակ'' թերթերուն որպէս գրական աշխատող եւ թարգմանիչ: 1919ին կը փոխադրուի Երեւան ու կ'աշխատակցի ''Հայաստանի կոոպերացիա'' ամսագրին, ապա կը նշանակուի պետական հրատարակչութեան գլխաւոր խմբագիր եւ ''Հայկինօ''ի գրական խորհրդատու (1922-1934): 1929-1937 կ'ընտրուի Խորհրդային Հայաստանի Նենգործկոմի անդամ. նաեւ ստանձնած է Հայաստանի Գրողների միութեան վարչութեան քարտուղարի պաշտօնը՝ 1950-1954: 1965ին կ'ընտրուի Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի ակադեմիկոս: Նոյն տարին կը նշանակուի Հայկական Հանրագիտարանի գլխաւոր խմբագրութեան անդամ եւ գրականութեան գիտամիւդային խմբագրութեան խորհուրդի նախագահ:

1909ին ''Լումա'' ամսագրին մէջ լոյս կը տեսնէ Զօրեանի առաջին պատմուածքը ''Քաղցածները'', 1918ին՝ պատմուածքներու առաջին ժողովածուն Քիֆլիսի մէջ (''Տխուր մարդիկ''), որուն կը յաջորդեն ''Յանկապատը'', ''Ծովանը'',''Մեծորի այգին'',''Պատերազմը'', ''Հեղկոմի նախագահը'', ''Գրաղարանի աղջիկը'',''Ամիրեանի ընտանիքը'', ''Հայոց քերդը'',''Վարդածորի կոմունը'',''Սպիտակ քաղաք'',''Գոզ հոգիներ'',''Գազ թաչուոր'', ''Վարագոյր'',''Յուշերի գիրք'', ''Մի կեանքի պատմութիւն'' եւայլն:

Զօրեան ունի նաեւ գործեր մանուկներու եւ պատանիներու համար գրուած:

Զօրեանի գրական վաստակին մաս կը կազմեն նաեւ իր կատարած թարգմանութիւնները, ինչպէս Լեւ Թոլսթոյի ''Պատերազմ եւ խաղաղութիւն'' եւայլն:

Զօրեանի երկերը թարգմանուած են շատ լեզուներու:

Մ. Պաղտոյեան

****

ԿԱՄԱՑ ԽՕՍԷՔ

Հէնց իր անուանակոչութեան օրը ս.Գեւորգ նկեղեցու երեսփոխ, ծխական դպրոցի հոգաբարձու, մարդասիրական ընկ. անդամ, քաղաքային դումայի իրաւաբան, սանիտարական յանձնաժողովի նախագահ եւ անատէր ու պատուաւոր քաղաքացի Դաւիթ Դանիէլեանի առտնները ցաւում էին սասոիկ:

Ցաւն սկսել էր դեռ նախընթաց օրը, բայց այդ առաւօտ աւելի սաստկացաւ, այնպէս որ չկարողացաւ ոչ ոքի ընդունել: Տնեցիներով ցաւը շատ է նեղում, կինը խորհուրդ տուեց՝ գնալ առտնաբոյժի մօտ, բայց Դանիէլեանը, որ առում էր առհասարակ առտնաբոյժներին, չուզեց գնալ, որովհետեւ մի անգամ նրա ցաւող առտին անդ հանել էին առողջը:

– Համենայն դէպս, գնա՛,– առաջարկում էր կինը,– գուցէ մի դեղ տան:

– Չեմ գնայ,– ասում էր Դանիէլեանը ներքին ծնոտը բռնած անցուդարձ անելով,– չեմ գնայ.կարող ես ինքդ մի բան արա... Օխ-օխ-օ՜խ...սպանեց, մարիամ, սպանց...

Այդ տեսնելով՝ տիկին Մարիամն սկսեց գործադրել իր գիտցած միջոցները: Նախնից առաջ տոխ խորովեց եւ ամուսնու առտիների վրայ դրեց, յետոյ աղի ջրով բերանը ողողել տուեց, վերջը մի մեծ մախաթ դրեց կրակը եւ նրանով առտները դաղեց, բայց ցաւը չանցաւ ամենեւին. ինչ-որ մի անյայտ ժեռք, ասես շիկացած ասեղներով, ծակծկում էր պարոն Դանիէլեանի ներքին ծնօտը:

Եւ պարոն Դանիէլեանը, ցաւից գլուխը բռնած, մերթ անհանգիստ անցուդարձ էր անում, մերթ պառկում բազմոցի վրայ եւ միաժամանակ լուռ նիրհում:

Տիկին Մարիամը, ծնոտները կրծքին դրած, յուղարկաւորի դէմքով նայում էր ամուսնուն եւ վշտանում, որ ոչնչով չի կարողանում օգնել:

ԲԱՑԱՌԻԿ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԱԶԱՆՈՎԻ ՎԵՐՋԻՆ ԿԻՆՈՆԿԱՐԻՆ

Ներանսական մամուլէն կ'իմանանք որ Մարգիս Փարաճանով (Փարաճանեան), ''Նոան գոյնը'' կինոնկարի անմահ հեղինակը, 23 Մարտին Մոսկուայի մէջ ներկայացուցած է իր վերջին գործը ''Սուրամի բերդը'': Երկար տարիներ ասպարէզէն դադրած արուեստագէտը առաջին անգամ ըլլալով այս պայմաններու տակ կը ներկայանար Սովետական Միութեան կինոյի մարդոց: Յուցադրութենէն եթէ, իսկական օվացիա մըն է որ ծայր տուած է, մինչեւ արցունք յուզելու չափ մեր տաղանդաւոր արուեստագէտը:

Մարգիս Փարաճանով մը ձեռնարկին վերջին մնացորդին

Ինչպէս յայտնի, այս անգամ ալ ան ներշնչուած է միջնադարեան գործողութեան մը մէջ: ''Սուրամիի բերդը'' կը պատմէ վրացական առասպել մը. երիտասարդ, գեղունի աղջիկ մը, որ իր սիրահարին կողմէ լքուած է, կը դառնայ բախտագուշակ: Բերդի իշխանին կը յայտնէ թէ թշնամին դիւրաւ պիտի կործանէ բերդը. որպէսզի վերջինս կանգուն մնայ, անհրաժեշտ է իշխանորդին ողջ պատել:

Ինչպէս կ'երեւի, Փարաճանով դարձեալ իր տարերքին մէջ է: ''Այս կինոնկարը կը ժօնեմ բոլոր ժամանակներու վրացի հերոսներուն, որոնք իրենց կեանքը տուած են այդ երկրին ազատութեան համար'' յայտարարած է արուեստագէտը: Մաղթենք որ շուտով առիթը ունենանք վայելելու այդ կինոնկարը:

Քաղ.՝ Լ.Թ.

վիեննահայ օրագիր

Մարտ 2 եւ 8 – Բանախօսութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ: Նիւթ՝ ''Նիլիկիա – հայկական մոռցուած քաղաւորութիւն'': Բանախօս՝ դր. Մեսրոպ Ծ.Վրդ. Գրիգորեան:

Մարտ 2 – Պաշտօնական բացում վիեննայի մէջ հայկական ճաշարանի մը: Պատօնատներ՝ Ա. Օրբելեան եւ Ա.Աւանէսեան:

Մարտ 2 – Փինկ-փոնկի մրցաշար՝ կազմակերպութեամբ Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան: Պատեան հանդիսացած՝ Պերճ Թամկոչեան (արանց), Թուլիէթ Պարապետեան (կանանց) եւ Կարէն Միրզոյեան (կրտսերներու):

Մարտ 3 – Վիտէոյի երեկոյթ՝ կազմակերպութեամբ Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի: Նիւթ՝ ''Փոստալ'' (Գր.Զոհրապի համանուն վէպէն):

Մարտ 5 – Ընդհանուր ժողով՝ Հ.Բ.Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի: Ընտրուեցաւ նոր վարչութիւն՝ ատենապետութեամբ Պրն. Հոպերթ Անտոնեանի:

Մարտ 9 – Երաժշտական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ: Ելոյթ ունեցաւ ''Անի'' երգչախումբը՝ դեկավարութեամբ Օր. Կարինէ Սիմոնեանի:

Մարտ 10 – Վիտէոյի երեկոյթ՝ կազմակերպութեամբ Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի: Նիւթ՝ ''Սայաթ Նովա'' Ցու.Աղգուամանեանի թեմադրութեամբ):

Մարտ 11 – Դաշնամուրի երեկոյթ՝ Վիեննայի երաժշտանոցին մէջ: Ելոյթ ունեցաւ Տիկ.Մէտիկ Յարութիւնեան:

Մարտ 14 – Յարգանքի երեկոյ՝ նուիրուած Յովհաննէս Շիրազի մահուան Ա տարելիցին, կազմակերպուած ''Յովհաննէս Շիրազ'' դպրոցի ծնողական Խորհուրդին կողմէ:

Մարտ 15 – Բանախօսութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան կողմէ: Նիւթ՝ ''Հայ Եկեղեցին դերը անցեալին եւ այսօր'': Բանախօս՝ դր. Մեսրոպ Ծ.Վրդ.Գրիգորեան:

(Շար.ը տես նե էջ 11)

ՀԱՅ ԳՅՈՒՂԻՆ ՈԴՅՍԱՆԸ

Շարունակուած 6-րդ էջէն

հետեւանքով էլ ծնողը մնաց անտանելի եւ այլեւս չէր կրնար գծել: Այս արկածէն անմիջապէս եաք կինը զինք լքեց, միասին ապրելով իրենց երկու զաւակները: Երկու շաբաթ անց Նորքին ինքնին կախեց:

Նիւլպէնկեան հիմնարկութեան ցուցահանդէսը կը բաղկանայ արուեստագէտի գործերէն՝ Նորքին Մուրատեանի հետաքրքրութիւններէն: Համեմատ ցուցահանդէսը մըն է որ կը պարփակէ Նորքի երիտասարդ տարիքի գործերը, ինչպէս նաեւ վերջին տարիներուն մշակուած եւ կաւիճով գծուած կարեւոր ուրուանկարներէն մաս մը: Այս բոլորը կը ներկայացուին Նորքին Մուրատեանի կողմէ պատրաստուած գրքոյկի մը մէջ:

Նորքի գործերուն ցուցահանդէս մը կազմակերպելու որոշումը Նիւլպէնկեան հիմնարկին կողմէ կը բնորոշուի այն իրողութեամբ որ Նորուան Նիւլպէնկեան նոյնպէս հայ մըն էր, հակառակ անոր որ գրքոյկը կը ջանայ երեւան բերել կապակցութիւն մը Փորթուկալի հետ, ներկայացնելով փորթուկալեան եւ հայկական իշխանական ընտանիքները որպէս նոյն նախահայրերէն սերածներ՝ Յիշ. գրէ՛ն ակնեայ:

(International Herald Tribune)

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ Շարունակուած 3-րդ էջէն

Մարտ 15 – Հասարակական երեկոյ՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ: Նիւթ՝ ''Հաշուիլ մեքենաներու աշխարհը'': Հասախօս՝ Պրն. Միսաք Գասպարեան:

Մարտ 17 – Վիեննայի երեկոյթ կազմակերպութեամբ Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի: Նիւթ՝ ''Մենք ենք, մեր սարերը'' (Նեղինակութեամբ Հ. Մաթեւոսեանի եւ բեմադրութեամբ Հ. Մալեանի):

Մարտ 22 – Հասարակութիւն՝ կազմակերպութեամբ Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան: Նիւթ՝ ''Պատմական ակնարկ մը հայ վաճառականութեան վրայ'': Հասախօս՝ եղբ. Ներսէս Ապգյեան:

Մարտ 23 – Վարդանանց տօնակատարութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան եւ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ:

Մարտ 24 – Վիեննայի երեկոյթ՝ կազմակերպութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի: Նիւթ՝ ''Գլաձորի Համալսարանի 700-ամեակի տօնակատարութիւնը'':

Մարզական

Կիրակի, 31 Մարտին, հայրենի ''Ուրարտ''ը 0:0 արդիւնքով աւարտած է իր խաղը Մոսկուայի ''Ապրանակ'' խումբին դէմ:

Միւս կողմէ, Ապրիլի 7ին կը սկսի նաեւ ՍՍՀՄ ֆութպոլի Ա խումբի պաշտպանութեան մասնակից հայրենի ''Կոտայք''ի խաղերը:

Մասրեւ 1985 տարեշրջանի ''Կոտայք''ի խաղացանկը.

ԱՊՐԻԼ
6 Կոլոս – Կոտայք
9 Մեսալուրգ – Կոտայք
16 Կոտայք – Դինամօ Պաքում
19 Կոտայք – Գուրիա
26 Դինամօ Մտ. – Կոտայք
29 Ապրանակ – Կոտայք

ՄԱՅԻՍ
4 Կոտայք – Խուգավա
13 Կուբան – Կոտայք
17 Կոտայք – ԲՄՄ Կարպաններ
20 Կոտայք – Նիստրու

Սուրիահայ յայտնի ֆութպոլիստ Աւետիս Գալեաքեան նշանակուած է Սուրիոյ ազգային եւ բանակի խումբերու մարզիչ: Ան 1950ական եւ 60ական թուականներուն եղած է սուրիական ֆութպոլի լաւագոյն յառաջապահը, ''ոմրակոծիչը'', ինչպէս նաեւ բերրպապետներու սարսափը: 1949ին եղած է Սուրիոյ բանակի խումբին հիմնադիրներէն մին եւ 1957ին ու 1966ին արժանացած է ''կոլի արքայ'' տիտղոսին: Ան Սուրիոյ ֆութպոլի պատմութեան մէջ ամէնէն աւելի միջազգային մրցումներու մասնակցողը եղած է:

բժշկական Միութեան (Մուզիքֆերայն)սրահին մէջ: Ելոյթ ունեցաւ Տիկ. Սոնա Ղազարեան:

Մարտ 30 – Թատերական երեկոյթ՝ կազմակերպուած ''Յակոբ Պարոնեանի անուան Վիեննահայ բեմ''ին կողմէ: Նիւթ ''Շարշըլը Արքին առա'' Եր. Օտեանի եւ Մ.Նիւրճեանի հեղինակութեամբ:

Մարտ 31 – Շաշկական ասպնջական պարտ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ

Իսկական անունով Վահան Տէր-Գրիգորեան՝ ծնած է 9 Փետրուար 1885-ին՝ Ախալքալաքի մօտակայ Գանձայ գիւղը եւ վախճանած 7 Յունուար 1920-ին՝ Օրէնաւուրկի մէջ: Նախնական ուսումը ստացած է Գանձայ եւ Ախալքալաքի մէջ, ապա 1899-ին սկսած է յաճախել Լազարեան ճեմարանը, որմէ ետք Մոսկուայի համալսարանի պատմա – լեզուագիտական բաժինը: Ան կ'ուսումնասիրէ արեւելեան շարք մը լեզուներ (վրացերէն, արաբերէն, պարսկերէն), ապա պաշտօնի կ'անցնի Մոսկուա՝ Ազգային Գործերու Գրասենեակին մէջ:

Տէրեան գրել սկսած է աշակերտական տարիքէն: 1908-ին լոյս տեսած է իր առաջին ժողովածուն՝ ''Մթնշաղի անուրջներ'' վերնագրով, որուն յաջորդեցին ''Երկիր նայիր'' եւ ''Վերադարձ'' հատընտիրները:

Տէրեան թարգմանած է գործեր ռուս դասականներէն: Իսկ իր գործերը թարգմանուած են շատ լեզուներու:

Ս. Պաղտոյեան

Կ Ա Ր Օ Տ Ս Է Լ

Պատուիր, պատուիր, կարուսէլ,
Ես քո երգը վաղուց եմ լսել...

Հէքիաթի էր եւ հմայք եւ անծիր
Խնդութիւն մշուշում վարդագոյն,
Դու նննգոա ընքշութեամբ ժպտացիր
Արեւոա ժըպիտով իմ հոգուն...

Սիրոյ խօսք եւ համբոյր եւ խոստում...
– Արթնեցէք այս անուշ համերգում,–
Արդեօք մե՞նք, թէ՞ խօսքերն են ստում,
Արդեօք մե՞նք, թէ՞ աշխարհն է երգում:

Պատուիր, պատուիր, կարուսէլ,
Ես քո երգը վաղուց եմ լսել...

Նար հեռու մի երկիր թովչական,
Արեւ էր ոսկեղէն աշխարհում.
Շողացին, ժպտացին – էլ չըկան,
Էլ չըկան պատրանքները սիրուն:

Եւ թախիծ, եւ տրտունջ եւ տանջանք,
– Դու՞ ես այն, թէ՞ աշխարհն է լացում.–
Խաւարիր, խորուսիկ անրջանք,
Հեռաւոր օրերի հիացում...

Պատուիր, պատուիր, կարուսէլ,
Ես քո երգը վաղուց եմ լսել...

Նար մի երգ հեռաւոր աշխարհում,–
Դու այն երգն ես կրկնում հեռաւոր –
''Ես սիրում եմ, դու ինծ չես սիրում'',
Եւ հին են քո խօսքերը բոլոր...

Եւ այն վալսը,– ''Անդարձ ժամանակ'',
Թաղուղին ամայի պուրակում,
Եւ գիշեր, եւ համբոյր եւ լուսնակ...
Տարօրակլի՜, ծանծրալի՜ պատմութիւն...

Պատուիր, պատուիր, կարուսէլ,
Ես քո երգը վաղուց եմ լսել...

Գարուն են խելագար խնջոյքում,
– Ով կ'ուզէ՝ թող գաղտնիքն իմանայ,–
Ոչ վերջ կայ, ոչ ըսկիզբ այս երգում,–
Երեկ ես, այսօր դու, վաղը նա...

Պատուիր, պատուիր, կարուսէլ,
Ես քո երգը վաղուց եմ լսել...

1912

Ազատ 15-22.4.1988

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱՍՏԱՒԱՐԴԱՑ

ՍԻԱՄԱՆԹՕ

Իսկական անունով Առոմ Նարճանեան, ծնած է 15 Օգոստոս 1878-ին՝ Ակն քաղաքի մէջ, եւ նահատակուած 1915-ին՝ Այաշէն Ընկիւրի երկարող ճանապարհին վրայ:

Նախնական ուսումը ստացած է ծննդավայրին մէջ, որմէ ետք 1891-ին փոխադրուելով Գալիս յաճախած է նախ Մխիթարեան եւ ապա Պէրպէրեան վարժարանները: Այս ժամանակաշրջանին կը սկսին իր գրական առաջին փորձերը՝ մղուած հոգին լեցնող 1894-96ի ջարդի զարհուրանքներէն ու վրէժի ազդակներէն: 1896-ին կը մեկնի Յունաստան, ապա 1897-ին՝ Բրնսնա եւ Փարիզ՝ հետեւելու Սորպոնի դասընթացքներուն: 1901-ին կը մեկնի Ռումանիա, ապա կրկին՝ Փարիզ: 1902-ին լոյս կը տեսնէ իր ''Դիւցազնօրէն'' առաջին ժողովածուն: 1907-ին Փարիզի մէջ լոյս կը տեսնեն ''Հայորդիներ'' եւ ''Հոգեվարքի եւ յոյսի ջհներ'' գործերը: 1908-ին կը վերադառնայ Գալիս, իսկ 1909-ին կը տեղափոխուի ԱՄՆ-ի Գոսթըն քաղաքը: Հայրենիքի կարօտը եւ նոր ազատութիւնները ծնունդ կու տան իր ''Հայրենի հրաւէր'' գործին (1910): 1913-ին կ'անցնի Եռվկաստ եր տեսնէ Արարատեան դաշտը, Մասիսը, Էջմիածինը, Շղակաթը՝ իրագործելով իր վաղեմի երազը: Հոս կը ծնի իր ''Սուրբ Մեսրոպ'' բանաստեղծութիւններու շարքը: Ն'ամրագնդուելի իր կապերը Քումանեանի, Իսահակեանի, Շիրվանզադէի եւ այլ արեւելահայ գականաւոր գրողներու հետ: 1914-ին կը վերադառնայ Գալիս՝ ատրի մը ետք, արեւմտահայ մտաւորականութեան մեծ մասին հետ իյնալու խոստումնադրուժ ճանապարհով ծուղակը եւ քարքարոտաբար գոհունէրու:

Սիամանթոյի միւս գործերէն են ''Նահատիր գուրբեր բարեկամիս'', ''Նամրի իրիկուններ'' ժողովածուները, եւայլն:

Սիամանթոյի գործերը թարգմանուած են շատ մը լեզուներու:

Ս. Պաղտոյեան

ԱՓ ՄԸ ՄՈՒԽՐ՝ ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՈՒՆ

Աւա՜ղ, ապարանքի մը պէս մնած էիր եւ շքեղ,
Ու ես երդիքներուդ սպիտակ կատարէն,
Աստղածորան գիշերներու յոյսին հետ
Վարէն անեղավազ նիրհատը կ'ունկնդրէի...:

Արցունքո՜վ, արցունքո՜վ լսեցի որ աւերակ
առ աւերակ,
Քու լայնանիստ պատերդ իրարու վրայ կործանեցին,
Սարսափի օր մը, կոտորածի օր մը, օր մը արիւնի,
Զքեզ եզերող պարէզիդ ծաղիկներուն վրայ:

Ու մոխրացա՜ւ այն սենեակը կապոյտ,
Որուն որմերուն տակ եւ գորգերուն վրայ
Իմ երջանիկ մանկութիւնս կը հրճուէր,
Եւ կեանքս կ'աճէր եւ հոգիս իր թեւերը կ'առնէր:

Ու բակին մէջ երգող աղբիւրը մեռա՜ւ,
Ու կոտրեցա՜ն պարէզին ուռին ու թթենին.
Եւ այն առուակը, որ ծառերուն մէջէն կը հոսէր
Ցամքեցա՜ւ, ըսէ, ու՞ր է, ցամքեցա՜ւ, ցամքեցա՜ւ:

Օ՜, այն վանդակը, կ'երազեմ յաճախ,
Որուն մէջ գորշագոյն կաքաւս, առաւօտուն,
Արեւածագին հետ եւ վարդի թուփերուն պիտաց,
Զարթնումի ժամուս՝ յատակօրէն կը կարգէր:

Հայրե՜նի տուն, հաւատա որ մահէս յետոյ
Քու աւերակներուդ սեւին վրայ իմ հոգիս
Գիտի գայ որպէս տատրակ մը տարագիր,
Իր դժբախտ երգըն ու արցունքը լալու:

Բայց ո՞վ պիտի ըսէ, ո՛վ, պիտի ըսէ, ըսէ,
Քու սրբազան մոխիրդդ ափ մը մոխիր,
Մահուանս օրը իմ տրտում դագաղիս մէջ
Հայրենիքս երգողի իմ ամիւնին խառնելու:

Ափ մը մոխի՜ր ամիւնիս հետ, հայրենի տուն,
Ափ մը մոխի՜ր քու մոխիրդդ, ո՜վ պիտի ըսէ.
Քու յիշատակդդ, քու ցաւդդ, քու անցեալդդ,
Ափ մը մոխիր... իմ տրտիս վրայ ցանելու:

(Տես նաեւ էջ 12)

ՀԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

365 օրեր անցան այն օրէն երբ գլուխ գլխի տալով, կամք-կամքի խառնելով նետուեցանք սփիւռքահայ մամուլի ալեկոծ ծովերը: Բնականաբար նախկին նման քայլերու ճակատագիրը յստակ էր մեզի: Կասկած չկար թէ լաւագոյն մարզուած եւ օժտուած "ծովային"ներու'' եւ ''նավավարի'' զոյութիւնը վըճռական էր: Բայց անկասկած է նաեւ որ մեր պատմութեան էջերը լեցուն են խիզախ ու հերոսական նախաիպար բազմաթիւ սրբազան խենթութիւններով, որոնք այլ բան չէին՝ բան պարագաներու, պայմաններու եւ կարիքի պոռթկումներ:

Վերջապէս, երբ նայիս շուրջդ, կը նկատես թէ ոչ միայն ծովուն մէջ խնդրուելու վտանգին տակ ես, այլ նոյնիսկ ցամաքին վրայ արդէն ծովամոյներու երկար շարան մը կայ: Ուրեմն, նախընտրելի է պայքարելով մեռնիլ ծովերը եւ հետդ առնելով որքան կարելի է մեծ թիւով ''ցամաքաքնակներ'' զանոնք փոխադրել աւելի ապահով ափեր: Պարզապէս տոկալ, դիմանալ եւ մարմնաւորուիլ է հարկաւոր:

365 օրերու փորձառութիւնները համեստ "ծովային"ներ'' համար եղան կեանքիս էջերուն ամենահայկականը, ամենահիմնաքարը եւ ամենէն արդիւնաւէտը: Նայելով եա՛ կը զգամ թէ սկսած եմ անծայ մղել վճարելու իր մեծին պարտքը, պարտք մը՝ որ յաւիտեան վճարելու պարտականութեան կը մղէ զիս: Սա այն պարտքն է, զոր ինչքան ալ վճարեմ , աւելի կը հրապուրէ զիս: Պարտք մը, որ այլ կերպ կը կոչուի ''ներդրում'': Այնինչ, քիչ չէ թիւը հայրենակիցներու, որոնք ''մեծի պարտք'' լոզունգը կ'աղաւաղեն այս կամ այն շահագրգռութեամբ , կամ մոլեռանդ հատուածապաշտութեամբ:

Արդեօք քանի-քանի հայորդիներ, որոնք պատրաստ էին իրենց ''մեծին պարտքը'' շոայլօրէն վճարել, եա կանգնած են իրենց պատրաստակամութենէն , հեռացած են յուսահատ՝ առ ի հետեւանք տկարամիտ ու մակաբոյծ որոշ ''պարտաճաւաքներու'' որդեգրած կեցուածքին:

Մեր իրականութեան մէջ պէտք է անյապաղ կերպով որդեգրել իսկական ''մեծի պարտքի'' հասկացողութիւնը: Ան մնզմէ ու մեր յաջորդներէն կը պահանջէ անեղծ հայրենասիրութիւն, խորունկ ինքնաճանաչում, անկողմնակալ դատողութիւն եւ ներողամտութեան ոգի, արդար պահանջկնդրութիւն եւ բարի նախանձ՝ ամէն օգտակար գործի նկատմամբ:

''Հրայրք''ի անցեալ 365 օրերու ընթացքին մեր վճարած ''պարտքերը'' մեզ կը դնեն աւելի մեծ պարտքերու վճարման գիտակցութեան առջեւ , որուն աւելի քան երբեք հետամուտ պիտի ըլլանք:

Արդեօք ե՞րբ պիտի գիտակցին անոնք, որոնք տակաւին կը տատամսին: Ամենասիրտ նոր 365 օրեր կը բացուին մեր առջեւ:

Ժամանակն է սթափելու եւ միանալու այս երթին:

Սեպուհ Պաղտոյեան

......*...

29.4.1985

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈՐՁԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ՆԷՐՍԷ ՀՕՆՄԱՆ – ՕՍՔԸՆՀՕՆ

Այս տարի զուգադիպող սգաժողներու շաղուխիւնը պատճառ չէր որ ան (հայկական եղեռնը–խնբգ.խմբ.) աննկատ անցնէր: Կարեւորը հետեւեալն է. 70–րդ տարին կը բոլորենք Հայկական ցեղասպանութեան: Ան պիտի վրիպէր ուշադրութենէս, եթէ Թրքական դեսպանատունը զիրքեր ու տեղեկագիրներ չուղարկէր ինծի, որոնք իբր ''կ'ապացուցեն'' թէ այս ցեղասպանութիւնը երբէք տեղի չէ ունեցած:

Պատմագրութեան տուեալները, սակայն, յստակ են անշուշտ: Դո 1895/96–ին փորձ կատարուեցաւ քրիստոնեայ հայերը Թուրքիոյ երեսէն ջնջելու:Նուազագոյնը 300.000 հոգի զոհ գացին ջարդերուն: Միայն արեւմտեան երկիրներու միջամտութիւնը արգելք հանդիսացաւ ընդհանուր ցեղասպանութեան:

1915–ին, սակայն, Երիտթուրքերը, որոնք 1908–ին իշխանութեան գլուխ անցած էին, գործադրեցին զայն: Առաջին համաշխարհային պատերազմի անցուդարձերու շուրջին տակ, անոնք յաջողեցան համարեա ամբողջովին ոչնչացնել: Բանակ զօրակոչուած հայերը զնդակահարուեցան իրենց իսկ զօրաքաժիններուն մէջ: Եւ որովհետեւ այս ժողովուրդին աշխարհագրական ներկայութիւնը Ռուսիոյ սահմաններուն մօտ ''ազգովի դաւաճանութեան վտանգ'' մը կը ներկայացնէր (Թուրքիա Գերմանիոյ դաշնակիցն էր), սկզբնական հայերը տեղահանել դէպի Սուրիա: Բոնի ազատ ճանապարհին վրայ ժողովուրդը մաս առ մաս կոտորուեցաւ. 1.5 միլիոն հոգի սպաննուեցաւ:

Այս մեր դարաշրջանի առաջին ցեղասպանութիւնն էր: Սակայն խնդիրը աւելի ողբերգական դարձնող պարագան այն է, որ իրերայաջորդ տարբեր քրքական կառավարութիւններ կրցան պատասխաններուն առնչութեամբ իրենց տեսակէտը պարտադրել համաշխարհային հանրութեան: Թուրքերը ունին երկիր մը որ կրնայ ընդունիլ բանեցնել: Վերապրող հայերն ու իրենց յաջորդող սերունդները կ'ապրին սփիւռքի մէջ, եւ անկարող են: Ոչ թէ միայն իրենց զոհերու, այլեւ նոյնիսկ իրենց դառն ճակատագրին ճանաչումը կը մերժուի: Ամենափոքր վիճակ մը, որ աւելի հասկնալի կը դարձնէ վերջին հայկական ահաբեկումները:

Արդէն ժամանակը հասած է, որ երկրագունդի կառավարութիւնները եւ համաշխարհային կազմակերպութիւնները, Ազգային հետ ունեցած իրենց դիւանագիտական դժուարութիւններէ ծագող երկչոտութենէն ձերբազատին – Նրանսայի եւ Մունեհեան Միութեան նման – եւ իրականութիւնը յստակօրէն ընդունին: Վերջին վերջոյ սա միմիայն մարդասիրական հարց մը չէ:

Ինչո անհրաժեշտ է մոռացութեան մատնուած պարագաները միշտ ընդհանուրին գիտակցութեան մէջ վառ պահելը, ինչպէս օրինակ՝ թէ հրեաներու կողքին նաեւ Եւրոպայի գնչուները զոհ գացին նացիական ցեղասպանութեան հալածանքներուն եւ որոնց ընդհանուր փորձը տեղի ունեցած է Թուրքիոյ մէջ 1915–ին:

''Արարատը ցայսունկ'' 26.4.1985

Խմբգմ՝ Ս.Գ.

ՆԱԶԻՄ ՀԻՔՄԷԹ

ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԶՔՕՍԱՆՔ ՀԱՏՈՒԱԾ

... Գրաշար Գեւորգն
Ու կաթնավաճառ Անմէղի աղջիկն
Այգի գնացին,
Եւ դու տեսնում ես ինչպէ՞ս են նրանք,
ժեռբը ժեռբի մէջ
Շրջում առանձին:
Նպարավաճառ Սուրէնը արդէն
Վառե՞ց խանութում լամպն ելեկտրական.
Նա չի՞ մոռացել ջարդը հայկական,
Եւ նա իր տ՛օրը սպասողներին
Մինչեւ իր կեանքի վերջը չի՞ ների
Ու ատո՞ւմ է դեռ...

Բայց նա սիրու՞մ է քեզ, քանզի գիտէ,
Որ դո՛ւ էլ երբեք չե՞ս ների նրանց,
Որոնք ղրին այդ սեւ քիծը մի օր
Թո՛ւրքիայի վրայ:

ԹՈՒՐԳՄ՝ ԳԱՒԱՌԳ ՉՄՇՆ

րինակ, 1984-ին ան տեղի ունեցած է Փարիզի մէջ: 1985-ին կը ծրագրուէր Հոլլանտ, սակայն գործնական պատճառներով փոխուեցաւ ծրագիրը եւ այս անգամ նաւ մարսէյլ տեղի կ'ունենայ ան: Այս հաշուով, 26 ՄԱՅԻՍ 1985-ին ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏԻ ՏՕՆԸ ԱՄԱՆ ԴԱՐԵՎԱՆՔ-ցիներու հաւաքի օրն է: Անոնք , որոնք պիտի մասնակցին այս համագումարին, կը խնդրուի նախօրօք կապ հաստատեն կեդրոնիս հետ , նամակով եւ հեռախօսով , որպէսզի անհրաժեշտ պատրաստութիւնները տեսնուին: Մուրճեան կեդրոնին հասցէն հետեւեալն է.-

Rév.Père Karekin BEKDJIAN
Eglise Arménienne
339, av.du Prado 13008 Marseille/FRANCE
Tél: (91) 77.84.70

Բաց ասոր, կարելի է կապ հաստատել նաեւ հետեւեալ հասցէներով.-

Mr.Nechan KAYAN
17, Quai de la Révolution 94140 Artferville
Tél: (1) 893.79.34 ou (3) 021.15.15 /FRANCE

Mr.Gérard KARAGOZ
27, Rue P.V.Couturier 94700 MAISON ALFORT
Tél: (1) 376.35.21 /FRANCE

Mr.Khatchik YILMAZIAN
Bougainville Bt.H
11, Rue Bousquetier 13012 Marseille/FRANCE
Tél: (91) 87.43.71

Mr. Hagop Ardic
10 bis, Bd.Rodin 92130 Issy les Moulineaux
Tél: (1) 736.47.65 /FRANCE

Ինչ կը վերաբերի ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏԻ ՏՕՆԻՆ, որ ընտրուած է իբրեւ յուսալի ընդհանուր համագումարի համար, պատճառներ չէ անշուշտ: Հոգեզալուստը յիշատակի օրն է նոր հոգիի մը, որ իջաւ Քրիստոսի աշակերտներուն վրայ, զանոնք աւելի ամրապնդելու իրենց հաւատքին ու առաքելութեան մէջ: Նոյն մտածումով ալ Ս.Խաչ Ուրճվանքի համագումարի օրը տեղի կ'ունենայ, սաներու միջեւ սերտելու նոր ոգին համագործակցութեան եւ եղբայրութեան: Անոնք եւս ունին իրենց ծրագիրները ապագայի համար , ինչ որ միութեան նպատակներն են եւ վերեւ յիշուեցան: Իսկ անոնց իրագործումը կը կարօտի նոր ոգիի , նոր եռանդի եւ նոր նորչնչումի:

Ս. ԽԱՉ ԴԱՐԵՎԱՆՔԻ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԸ ՏԵՒՈՒՄՆԱՍՆԵԼՈՒ ԵՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԵԳՈՒՄՆԱՍՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

վիեննահայ օրագիր

Պատրաստեց՝ Ս. Պաղտոյեան

ԱՊՐԻԼ 7 - Հաւկինեան՝ կազմակերպուած ''Յովհաննէս Շիրազ'' դպրոցի ծնողական խորհուրդին կողմէ:

ԱՊՐԻԼ 10 - Փետոյի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի մասնաճիւղին կողմէ: Նիւթ՝ Ե.Չարենցի ''Հայկականին կնիկը'':

ԱՊՐԻԼ 12 - Բանախօսութիւն՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ: Նիւթ ''Հայ ժողովուրդի ճակատագիրը եւ հեռանկարներ'': Բանախօսն էր՝ Փրոֆ. Դր. Դր. Շարլօթ Քոյքնըր (գերմաներէն):

ԱՊՐԻԼ 13 - Ազգական իրաւնական՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ընկերացական Վարչութեան կողմէ:

ԱՊՐԻԼ 17 - Փետոյի երեկոյթ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի մասնաճիւղին կողմէ: Նիւթ՝ ''Մայաք Նովա'' (բեմադրութիւն Կ.Զօրեանեանի):

ԱՊՐԻԼ 19 - Ապրիլեան Եղեռնին նուիրուած ծրագիր աւստրիական ժայնասփիւռի երկրորդ կայանէն: Ասոնք՝ նուագները ծոյտինկըր:

ԱՊՐԻԼ 23 եւ 28 - Ապրիլեան Եղեռնի 70-ամեակին նուիրուած յայտագիր՝ աւստրիական հեռատեսիլի երկրորդ կայանէն:

ԱՊՐԻԼ 24 - Հանդիսաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն՝ մեծ Եղեռնի նահատակներու յիշատակին եւ սգահանդէս կազմակերպուած Ապրիլեան Եղեռնի Ոգեշընչման Յանձնախումբին կողմէ:

ԱՊՐԻԼ 25 - Բանախօսութիւն՝ կազմակերպուած Վերապատուելի Գալշ Նիմպի կողմէ: Նիւթ ''Խորհրդային Հայաստանը այսօր''. բանախօս՝ Մարգ Նիմպի:

ԱՊՐԻԼ 27 - Հրապարակային ասուլիս՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Աւսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ: Նիւթ՝ ''Ամերիկահայութիւն եւ Հայապահպանում'', մասնակցութեամբ վիեննահայ գանազան անձնաւորութիւններու:

ԱՊՐԻԼ 28 - Մեծ յուշահանդէս՝ նուիրուած Ապրիլեան Եղեռնի 70-ամեակին՝ Վիեննայի Փալէ Փալֆիի մէջ: Բանախօսներ՝ Վիեննահայ Ընկերացական Վարչութեան ատենապետ Պրն. Աստիկ Աստուածատուրեան, Աւրեւելեան Գերմանիոյ Հալլէի համալսարանի դասախօս փրոֆ. դր. Հերման Կոլց, Աւստրիոյ Խորհրդարանի անդամ, Ինսպրուքի համալսարանի դասախօս՝ փրոֆ. դր. Ռուֆիքս Ըրմաքորա եւ աւստրիահայ գա-

Մարզական

ՖՈՒԹՊՈԼ

Ապրիլի 25-ին, Երեւանի ''Արարատ''ը 3:2 հաշուով պարտութիւն մը կրած է Մինսքի մէջ՝ տեղւոյն ''Տինամօ''էն: Հայրենի խումբէն կօլ նշանակած են Կարապետեանը եւ Սահակեանը:

Պէտք է նշել, որ այս խաղը կը կայանար Մարտի 11-ի փոխարէն, երբ նախագահ Ձեռնենքոյի մահուան պատճառով ան չէր կայացած:

Հրազդանի ''Ռոտայք''ը նոյնպէս ձախող ելոյթներ ունեցած է վերջերս իր մասնակցած ենթախումբի խաղերուն ընթացքին: Առաջին պարտութիւնը ան կրած է Ապրիլի 26-ին, Մոսկուայի մէջ 2:0 հաշուով՝ տեղւոյն ''Տինամօ խումբէն: Իսկ երկրորդը Ապրիլի 29-ին, Օրջոնիկիձէի մէջ՝ 1:0 հաշուով՝ տեղւոյն ''Սպարտակ'' խումբէն:

Վիեննայի ''Արարատ''ը յարաճուն վերելքով կը շարունակէ իր մրցախաղերը ենթախմբային ախոյանութեան եւ Աւստրիոյ գաւաթի վիճակման ծիրէն ներս: Պրայթընզէ խումբին 9:1, Ռոտէլին 6:0 եւ Ռոյալ -82ին 4:2 արդիւնքներով յաղթելէ ետք, Մայիսի 1-ին բաժակի գծով ան կը մրցէր Սիւնեֆար խումբին դէմ: 120 վայրկեան տեւող մրցամարտը 1:1 հաւասար արդիւնքով աւարտելէ ետք, ''Արարատ''ի տղաքը յաւելեալ տուգանային հարուածներէ ետք յաջողած են խաղին արդիւնքը հասցնել 4:3-ի՝ յօգուտ իրենց:

Արարատի յաջորդ խաղը տնդի պիտի ունենայ Մայիսի 11-ին, ժամը 16.45-ին, ''Նախտինքըր''ի դէմ, Մարզվիզէի դաշտին վրայ:

Աւելի ուշ, Մայիսի 19-ին, ժամը 9.45 Արարատ պիտի մրցի Վերնլինկ-04 խումբին դէմ՝ Ուննիոն Մաուըրի դաշտին վրայ:

ՅԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

''Հրայրք''ի խմբագրութիւնը խորապէս կը վշտակցի Նազուկեան եւ Մէրայտարեան ընտանիքներուն Համակրա, Վիեննա , իրենց սիրելի

ԼԵՒՈՆ ՆԱԶՈՒԿԵԱՆի

ողբերգական մահուան կապակցութեամբ, որ տեղի ունեցած է Փարիզ, գազրելի ոճրագործութեան մը առ ի նախանք:

Խմբ. ''Հրայրք''ի

դուքի հոգեւոր հովիւ դր. Մեսրոպ Ծ.Վրդ Գրիգորեան: Գերարուեստական յայտագիր դաշնակահար Ալեքսը Տէյումճեան, եւ ժպիտ մարգարեան-Փոզա , մենակատար Ալպերթ Ղեզարէ եւ ասմունքող Վոլֆկանկ Հիւպէր:

ՇԱԲԱԹ 29 - Ընդհանուր ժողով եւ վարչութեան ընտրութիւն Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան: Ներընծիր վարչութեան առեւնապետն է Ծիար Գեղամեան: Տարութիւնեան-Ամրազեան:

ԿԻՐԱԿԻ 30 - Վիեննայի երեկոյթ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ: Նիւթ՝ ''Նահապետը'':

Տեղի՝ Վիեննայի երաժշտանոցին մէջ: Ելոյթ ունեցաւ Արդան Բարսեղեան:

"HRAIRK"
Armenische Kulturzeitung
Wöchentlich
Verlag, Inhalt und
Vervielfältigung
S.S. Garabedian
Eipeldauerstr. 38/20/10
A-1220 Wien
Austria
Tel.: (0222)23-10-012

Բաժնեգին

Աւստրիա	Ամերիկա
Տարեկան	եւ
Միջին Արեւելք	Աւստրալիա
1 տարի 840.- աւս.շիլ.	$50.- տոլար
6 ամիս 450.- աւս.շիլ.	$30.- տոլար

Postal addresse/ Թղթակցութեան
եւ
գրամական առաքումներու հասցէ.

HRAIRK WEEKLY
P.O.BOX 185
A.1220 VIENNA
AUSTRIA

DRUCKSACHE - 50% IMPRIMÉ

17.5.1985

ՆԻՒԹԵՐ՝ ՊՈՒԵՄՆԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԷՆ

Ինչպէս խոստացած էինք մեր նախորդ թիւին մէջ, սոյնիւ քարգմանաբար լոյս կ'ընծայենք երկու հետաքրքրաշարժ փաստաթուղթեր, որոնք կազմուած են Դաշնակցային Գերմանիոյ Պոհմն քաղաքին մէջ վերջերս կազմակերպուած ''Ցեղասպանութիւն եւ քաղաքակրթութիւն'' համագումարին առիթիւ:

Խմբ.

ՄԱՐԼՈՅ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ''ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆՈՒՄ'' ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

Քշնամութիւններ եւ սպառնալիքներ, խորապէս վիրաւորիչ հրապարակային վարուելակերպեր եւ նուաստացուցիչ ''կատակներ'' կրնք գան թունաւորելու օտարազգիներու եւ մանաւանդ թուրքերու կեանքը: Թուրք համաքաղաքացիներու իրենց գերմանական շրջապատէն ունեցած վախը, մեզի համար մնայուն ազդարարութիւն մը պէտք է ըլլայ բոլոր միջոցներով մեր երկրին մէջ տիրող անմարդկային օտարատեացութեան դէմ պայքարելու:

Այս մարդասիրական առաջադրանքը սակայն պէտք չէ մեզ առաջնորդէ անցեալին հայերուն եւ այլ ցեղային փորձառանութիւններու դէմ կատարուած վայրագութիւնները քօղարկելու: Հայ ժողովուրդի բնաջնջման գործելի դէպքը պէտք է լուսաբեռն չմառնայ, որովհետեւ այսօր ալ տակաւին թէ՛ թուրքիոյ մէջ եւ թէ՛ այսօրուայ թուրքերու եւ հայերու միացեալ ուժերուն համար հարցը կը դժուարացնէ: Այս համագումարը թուրքերը չ'ամբաստաներ. եւ սակայն կ'ուզէ, այդ օրերու Օսմանեան կայսրութեան եւ Գերմանական կառավարութեան պատասխանատուութիւնները ի յայտ հանել եւ այդ ձեւով առաջին քայլերը առնել հայ ժողովուրդի արիւնոտ պատմութիւնը ուսումնասիրելու աշխատանքին:

Համագումարին ընթացքին նաեւ թուրքեր մասնակից եղան այս պատմութեան ուսումնասիրութեան:

Համագումարի համադրած նպատակներէն մեծ մասը մանակի յաջողութիւններով պսակուեցան: Միմիայն արտաց եւ ազատ գրոյցներն են տարբեր ժողովուրդներու եւ փորձառանութիւններու անդամներուն միջեւ՝ որ կրնան բանդել ներկայ լարուածութիւնը, առելութիւնը եւ նախապաշարումները եւ պատրաստել ենթահողը՝ միասին խաղալ եւ համերաշխ արդելու այսօր, եւ, ինչու չէ, նաեւ թուրքիոյ մէջ:

Բարեկամական ողջոյններով
Լուիս Վօն Յոպէլիցի
Հոգեւոր Հովիւ Սբ. Սթեֆանի Համայնքի

ԳԵՐՄԱՆ ԵՒ ՕՏԱՐԱԶԳԻ ԶՈՒՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ''ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆՈՒՄ'' ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ԱՌԹԻՒ

18-24 ԱՊՐԻԼ 1985

Նոյն ժամանակամիջոցին, երբ Համայն Արեւմտեան Գերմանիան կը պատրաստուի ոտնձգութիւն 8 Մայիսի ֆաշիզմէն ազատագրուելու տարեդարձը, իշխանութիւնները կը փորձեն արգելք հանդիսանալ համաժողովի մը, որ նուիրուած է ուրիշ երկրի մը մէջ կատարուած վայրագ ցեղասպանութեան մը:

Թուրքիոյ մէջ 1915-1918 նուազագոյնը 1.5 միլիոն հայեր սպանուեցան: Այս մեր դարաշրջանի ամէնէն մասսայական ոճիրներէն մին է:

Թուրքիան մինչեւ օրս կ'ուրանայ այս արարքը. որեւէ պատմութեան գրքի մէջ ան չի յիշուիր:

Արդեօք կարո՞ղ է երկիր մը , որ իր հիմնական պարտականութիւնը դարժուցած է լուսաբանել իր սեփական արիւնոտ անցեալը, պատասխանատուութիւնը մերժել եւ չանալ գաղնի պահել ուրիշ քարդ մը, ինքզինք քրքական բռնապետութեան մղոսակից դարժընելով:

Մենք՝ որպէս Պէմէնի քաղաքի օտարազգի եւ գերման դեմոկրատ քաղաքացիներ, կ'ողջունենք Սբ.Սթեֆանի եկեղեցական համայնքի եւ քաղաքական ուսմանց կեդրոնի նախաձեռնութիւնը այս համաժողովի կայացման համար:

Մենք կը պահանջենք Ծերակոյտէն , որ դադրեցնէ այս նախաձեռնութեան դէմ խոչընդոտներ ստեղծել, որպէսզի կարելի ըլլայ փորձել հայերու հանդէպ եղած ցեղային քարդը լուսաբանել եւ ուսումնասիրել, նաեւ այս երկրին պատմութիւնը ծանօթացնել Պէմէնի համայն բնակչութեան, որպէսզի այդպիսի քարդեր այլեւս չկրկնուին:

Մենք կը պահանջենք Ծերակուտական երանքէն՝ դուռա. Պոլաքի արգիլուած գիրքը դարժնալ հանրութեան արամադրութեան տակ դնել:

Մենք կը պահանջենք Ծերակուտական երանքէն ոչ մէկ ճնշում բանեցնել քաղաքական ուսմանց կեդրոնի վրայ:

Ստորագրեալներ՝ մինչեւ 19 Ապրիլ 1985

(Շար.ը տեսնել էջ 19)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՐԱՐՈՒՅՆԵՐԸ

Հայաստանի գիտութիւններու ակադեմիայի երկրաբանական հիմնարկի հրաբխագիտութեան տարրայնծարանի խումբ մը աշխատակիցներու համաժայն, Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունին մօտաւորապէս 600 հրաբուխներ, որոնցմէ մէկ քանին կը գտնուին ''քնացած'' վիճակի մէջ. տակաւին յստակ չէ, թէ այդ հրաբուխները երբ ''պիտի արթննան'':

Այս վերջիններու խումբին մաս կազմող հայկական լեռնաշխարհի հրաբուխներէն մէկն է Թոնդրեկը, որ տարեգիրքերու վկայութեամբ վերջին անգամ իր ներկայութիւնը հաստատած էր 1441ին:

Հայաստան իր ջուրի աղբիւրներուն մեծ մասը կը պարտի հրաբուխներուն, ինչպէս Սեւանայ լիճը:

Գիտնականներու համաժայն, Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունին լաւայի տառած շերտեր, որոնք ապագային իրենց ջերմուժի աղբիւր կրնան ծառայել:

ՆԻՒԹԵՐ՝ ՊՐԵՄՆԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆԷՆ

Շարունակուած 3-րդ էջէն

- Աշխատաւորներու Յանձնախումբ Թուրքիոյ (օտարազգիներ)
- Գաղթականներու եւ փախստականներու Յանձնախումբ, Ռէմմէնի կանանչներ
- Եզիտական Համայնքի Համակիրներու Երջանակ
- Թուրքիայէն եկած աշխատաւորներու Օժանդակ Մարմին
- Անատոլուի Երիտասարդութեան Տուն
- Ռէմմէնի Քրտական Մշակութային Կեդրոն
- Թուրք-Գերմանա-Քիւրտ Դեմոկրատներու Միութիւն
- Քիւրտիստանէն Եկած Աշխատաւորներու Միութիւն
- Թուրք Աշխատաւորներու Միութիւն
- Թուրքիայէն եկած երիտասարդներու Միութիւն
- ԿԿԹԿ-Կոմիտէ
- Ռէմմէնի Բանտարկեալներու Օժանդակ Մարմին
- Նոյշթաղի Օտարազգի - Գերման Խորհրդակցական Մարմին
- Վալլէի Օտարազգի-Գերման Խորհրդակցական Մարմին
- Երէօփէլինկընի Օտարազգի-Գերման Խորհրդակցական Մարմին
- Երրորդ Աշխարհի Տուն
- Եւ շատ մը ուրիշ անհատներ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ...

Շարունակուած 2-րդ էջէն

մակաւտամարտը՝ ծնունդը մանուկ Հայաստանի: Հայ ժողովուրդը փրկուեց սոյգ մահից ''իր քաջ որդուց սուրբ արիւնով'':

Սա մարդկութեան եւ պատմութեան ամենասրբազան դաժի լուծումն էր, ճշմարտութեան եւ մարդկայնութեան ամենամեծ յաղթանակներից ամենափայլունը, պայքարի, արեան, մարտիրոսութեան, միլիոնաւոր զոհերի, անթիւ հերոսների ծնունդը, մեր դարաւոր երազների իրականացումը՝ մարտիրոս եւ սրբազան Հայաստանի յարութիւնը:

Հայոց պատմութեան անիւը վերջապէս շրջուեց եւ հայ ժողովրդի առջեւ բացուեց Մարդարապատի յաղթանակով կեանքի նոր ճանապարհ: Սակայն հայ ժողովուրդը հազիւ էր կարողացել իր վէրքերը ամոքել եւ երազել ապագայի մասին, երբ ահա նոր սեւ ամպեր կուտակուեցին հայոց աշխարհի վրայ, երբ հայ ժողովրդին գրեթէ պիտի պատահարուէր Աղեքսանդրապոլի սեւ դաշնագիրը, որը բարերախտաբար չիրագործուեց նորէն հրաշքի համազօր իրադարձութիւններով: Հայ ժողովուրդը իր խաղաղ կեանքը կարողացաւ շարունակել իր նորաստեղծ մայր հայրենիքի՝ Խաւիտենական Հայաստանի հողի վրայ՝ որպէս տպարտութիւն հայ ժողովրդի, որպէս յարգանքի առարկայ այլոց ու նուաստացում՝ մեր դարաւոր թշնամու:

Այսօր, այդ պատմական քուակնից 67 տարիներ յետոյ, աւելի քան երբեք հրամայական եւ պայմանաղրական է դարձել ազգային գիտակցութեան հզորացման աշխատանքը, աւելի՝ քան 67 տարիներ առաջ այդ գիտակցութեամբ մղուած սրբազան մարտը, որովհետեւ ամենուրեք դժգունում է այդ գիտակցութիւնը, մինչեւ իսկ ''ազգայիններ'' յորջորջուող անհատների ընտանիքներում: Եւ ցաւն այնքան է խորացել, որ եթէ մէկնումէկը համարձակւում է բանաւոր կամ գրաւոր արտայայտուել այդ մասին, անմիջապէս ընդվզումների, դժգոհանքների, ինչու ոչ նաեւ կարգի հրաւիրելու ալիքների դիմաց է գտնում իրեն: Ահա թիշդ այս պատճառով է, որ մեր քոլոր կազմակերպութիւնների պարտականութիւնների սահմանների մէջ է ընդգրկուում եւ պէտք է առաջին տեղը գրաւի լաւ հայեր, ազգային գիտակցութեամբ տոգորուած հայեր, յանուն ազգային գիտակցութեան սրբազան խնդիրը դաստիարակելու դժուարին աշխատանքը:

Պէտք է ամենուրեք ''-ութիւնը'' գերիշխի ''-ականներին'' եւ հայրենիքի սիրոյն պատրաստ լինենք նուիրաբերել այն ամէնը, ինչ նուիրաբերեցին հայ ժողովրդի ազնիւ զաւակները Մարդարապատի՝ մեր ժամանակների նորագոյն Աւարայրի դաշտում:

ԵՐԻՒՐԴ ԼՐԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄՐՑԱՆԱԿ (ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ ՋԵՂԱՒՈՒԱԾ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԱԳՐԻ ԷՋԵՐԷՆ

ԳՐԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Աշունը շատոնց դողացուցեր էր ծառերը , որոնք իրենց վախէն հագուստնին հանած, մերկ, գունաթափ եւ ամօթով կը փորձէին ծածկուիլ ու իրարու նեռ պատսպարուիլ: Ի՞նչ անգթութիւն...

Անցնող տարիները ժիւնի փաթիլներու նման տեղացած եւ նստած էին Ռաֆֆիի մազերուն վրայ: Մէջբը ծռած, աւելը ժեռքը կը ժողուէր չորցած տերեւները, որոնք սփռուած էին ամէն կողմ, սակայն իրեն համար միայն որոշ տարածութեան մը վրայ՝ մինչեւ զողպատեայ պատերուն սեմին, որոնց վրայ նստած երկաթեայ փուշերու ամբոխ մը կը դիտէր վարի անիծուածները, անբախտները, լքուածները, արտորեալները: Իրենք , փուշերը , պահիւ ունէին արգելք հանդիսանալու այդ մարդոց ազատութեան, երազներու իրականացման եւ փախքելին տեսնելու տենչին:

Ռաֆֆի տերեւները կը ժողուէր աւանդական նոյն տեսքով, նոյն կնճիռներով եւ նոյն խորհրդածութիւններով: Այո, շատ աշուններու աւերները աւելած էր եւ տակաւին պիտի աւէր այդ վաղամեռիկ տերեւները, որոնք ոչ շատ առաջ օրրանն էին տերկներու եւ ընձղուկներու սիրաբանութիւններուն, եւ որոնց շուրջ շնորհ մըն էր իրեն նման բանտարկեալներուն: Ինքն ալ արդեօք նման չէ՞ր այդ անբախտ տերեւներուն: Ինքն ալ ժամանակին ունէր եռանդ, աւիւն, հոգի: Ինքն ալ...:

– Ռաֆֆի՛, Ռաֆֆի՛, նորէն վերացանք,նորէն սուզուեցանք: Արթնցի՛ր:

Ապու Անմահի ձեւ ժայնն էր, որ ըստ սովորականի կուգար զգօրելու եւ կիսատ ձգելու շաբերու խորհրդածութիւնները: Ի՞նչ կրնային ընել , կամ ըսել: Բանտապահն էր. նոյն Ապու Անմահը , որուն շատ՜ր ''բախտը'' ուննցած էին ճանչնալու եւ ''ընտելանալու'' տարիներ առաջ: Նոյն հասակը, նոյն հատ գծերը, որոնք կարծես եթէ ոլորուած չ'ըլլային՝ չէին փասեր իր ով ըլլալը: Գլխէն անբաժան էր հիւսուած բուրդէ գդակը, որ իրեն համար հիւսած էր բանտարկեալի մը քոյրը, 15 տարիներ առաջ, որպէսզի քիչ մը աւելի փափկանկատ ըլլար իր ներքո նկատմամբ: Իր հատ բազուկներով եւ ժեռքերով ամէնէն անառչ ''յաճախորդն'' իսկ շատ լաւ կը տաշէր: Սակայն, իր այս ամբողջ կոշտութեամբ եւ կոպտութեամբ ազնիւ սրտի տէր մարդ էր: Ի՞նչ ընէր. գործը կը պարտադրէր այդպէս կոշտ ըլլալ. ժեռքը չէր: Ի՞նչ կրնար ընել, երբ ''յաճախորդները'' անուշ լեզուէն չէին տասկնար:

Ռաֆֆի սկսաւ աւելի արագ աւլել գետինը , մինչ Ջաքին եւ Նունէսը, որոնք նոյնպէս աւլելու պարտականութիւնը սառնմնած էին , սկսան քիթերնուն տակէն հայհոյանքներ սահեցնել Ապու Անմահի հասցէին, եւ նմանապէս աւելի արագ աւլել: Ինչո՞ւ նոյն ժեւով եւ անհոգութեամբ շարունակել: Այսինքն՝ ծխախոտ մը փաթթել ու ժամեր շարունակ զրուցել այսինչ կամ այնինչ բանտարկեալին մասին,կամ թէ ինչպէս կարելի էր բանտի շտեմարանէն մի քանի ''տարրական'' բաներ թոցնել: Անշուշտ ոչ մէկը կը մտածէր փախչելու մասին , որովհետեւ բոլորն ալ անբացառ լաւ գիտէին անոր հետեւանքը: Ապու Անմահին հոգին ողջ ըլլար. շուներն ու կատուները, նոյնիսկ բանտի մուկերն ու ոջիլները կարծես իր գործակալներն էին: Միշտ ամէն ինչէ տեղեակ կ'ըլլար:

Վերջապէս հնչեց ընդմիջման զանգը: Ռաֆֆի, Ջաքին եւ Նունէսի հետ միասին, սկսաւ լուռ ու մունջ ուղղուիլ դէպի մշտարան: Ջաքի յոգնութեան տուտ հառաչանքներ կ'արձակէր: Թող մարդը ինչքան աշխատեցաւ այսօր...:

– Այսօր դուն ալ շատ աշխատեցար, Ռաֆֆի պէկ: Վնաս չունի, վաղն ու միւս օրը մենք ներսը կ'աշխատինք, մինչ միւսները այսօրուան երանելիները մեզի կը փոխարինեն,– ըսաւ Ջաքի աւելցնելով:– Վերջապէս ներսը աշխատիլը շատ աւելի լաւ է. հոգ չէ թէ գետնաքնժոր կը կծուես, կամ սեննակներն ու գետինները կը մաքրես: Այդպէս չէ՞ Ռաֆֆի պէկ:

Ռաֆֆի շարունակեց զլխիկոր քալել , անգամ մը եւս անպատասխան ձգելով Ջաքիի հարցումները:

– Է՜յ, այ մարդ,– Նունէս ջղայնացած դարձաւ Ռաֆֆիին,– կը բաւէ սա սրբազան բերանդ գոց պահես: 17 տարի է ոչ մէկ բառ ազացիր: Նուկորդիդ լարերը ժանգոտեցան: Ալ կը բաւէ տանջես մարմնիդ

մնացած բեկորներն ու մեզի պէս սրտակիցները:

Ռաֆֆիի անգոյն դէմքին վրայ ոչ մէկ քան կը շարժէր: Կը շարունակէր նայիլ գետին, մինչ քայլերը կ'ուղղէր Ճաշարան:

Սովորական կոշտութեամբ եւ ալարկոտութեամբ բանտարկեալները մտան Ճաշարան, որ իր մթութեամբ ու խոնաւութեամբ աւելի նման էր եկեղեցիի, քէնէ փոխանակ խունկի՝ Ճաշերու հոտը կը լեցնէր մթնոլորտը: Սեղանէ մը իրենց Ճաշը, բանտարկեալները սկսան լափելու արարողութեան: Արքայական Ճաշ էր. ասկէ լաւ Ճա՞շ... Արդեօք կրնա՞ր մէկը առարկել փորձել. արդիւնքը կ'ըլլար քանի մը օր ''վայելել'' ստամոքսի պարապ պատերուն արժանացնելը, եթէ գթասիրտ ընկերներ բաժին չհանէին իրենց Ճաշերէն եւ հասցնէին ենթակային՝ առանց Ապու Սհմատի աչքերուն ենթարկուելու:

Զանգը հնչեց, ազդարարելով ընթրիքի աւարտը, եւ ամէն ոք սկսաւ ուղղուիլ դէպի իր քանախուցը:

– Գիշեր բարի, տղաք,– գոչեց Ապու Սհմատ,–լաւ գոցուեցէք, որպէսզի պաղ չառնէք: Հիւանդ ըլլալ չկայ: Բոլորդ ալ վաղը գործեր ունիք ընելիք: Ամէնքդ ալ քնացէք, առանց անտեղի գաղափարներ կամ երազներ որոնելու:

Ռաֆֆի ուղղուեցաւ դէպի թիւ 27 խուցը եւ նետուէն փակեց դուռը, մինչ դրան առջեւի անցքին մէջ մի քանի օգնական բանտապահներ հատ գաւազանները ձեռքերնին կը տակէին բոլորին մուտքը իրենց բանախուցերը:

Երբ քնանալու զանգը հնչեց, բանտապահներէն մին մէկ առ մէկ կդպչէր բանախուցերուն դռները, մինչ միւսները դուռերուն վրայի պատուհաններէն ներս կը նայէին, ուր ելեկտրական թոյլ լոյս մը կը վառէր՝ հազիւ լուսաւորելով այդ մութ աշխարհները:

Ռաֆֆի քախտաւոր էր որ առանձին էր իր խուցին մէջ, որովհետեւ շատ մը քանտարկեալներ զոյգ-զոյգ կը բնակէին: Ներս մարդ. ոչ ոք կրցած էր իր հետ դիմանալ ու ապրիլ: Եթէ պատերը նոյնիսկ խօսէին, իրմէ զերեզմանային լռութիւն կարելի էր ստանալ:

Ռաֆֆի հանեց իր սովորական մոխրագոյն հագուստները, որոնց վրայ կարելի էր քանի մը մաքուր եւ լաւ կարուած կարկատաններ նշմարել, եւ հագուեցաւ իր երկար գիշերանոցը: Գլխէն հանեց կլոր, փոշոտած գլխարկը եւ կախեց անկողինին մէկ ծայրէն: Լուաց ձեռքերն ու երեսը սենեակին անկիւնը գետնուած մեծ ամանին մէջ, ապա երկնցաւ իր փայտէ անկողինին վրայ եւ աչքերը սեւեռեց առաստաղին: Նոյն առաստաղն էր, որ տարիներ շարունակ ծառայած էր իրրեւ պաստառ իր շատ մը խորհրդածութիւններուն եւ խոկանքին: Այդ առաստաղը շատ բան գիտէր իր հովանիին տակ ապրող անձին մասին: Շատ կը ցաւէր, բայց ոչինչ կրնար ընել օգնելու եւ կամ մխիթարելու Ռաֆֆին: Երբեմն այնքան կը յուզուէր որ յաճախ առտուները կարելի էր արցունքի կաթիլներ կախուած տեսնել իր քարէ այտերէն...

Ռաֆֆի սկսաւ դիտել շուրջը անգամ մը եւս քարեւելու համար իր սենեակի բնակիչներուն: Նախ աչքը զարկաւ գլխուն վրայ պատէն կախուած խաչին: Նոյն խորհրդաւոր ու սուրբ կեցուածքով այդ խաչը հոն էր 7 տարիներէ ի վեր: Ապու Սհմատի նոր տարւայ նուէրն էր, որ նոյն ժամանակ կու գար շնորհաւորելու իր քանտի կեցութեան տասնամեակը:

Քիչ անդին կար փոքր գծագրութիւն մը՝ եղէգնեայ շրջանակով: Սա Ռաֆֆիի դիմանկարն էր՝ գծուած Պարսումին կողմէ: Խեղճ մարդը առջի ծմեռ մահացած էր զօրաւոր պաղառութենէ մը ետք:

Գծագրութեան տակ կար փայտէ աթոռ մը , որուն կողքին, գետինը, չոր ծիւղերու կապոց մը որը կը գործածուէր իբրեւ աւել: Քիչ մը անդին , պատին վրայ կար պզտիկ պատուհան մը, ուրկէ կարելի էր առաւօտուն լոյսի շողերուն խուժումը տեսնել շատ զեղեցիկ ոլորապտոյտներով: Անկողինին միւս ծայրը կար փոքր գրադարան մը՝ տասնեակ մը գիրքերով, որոնց կարգին նաեւ հատ աստուածաշունչ մը: Այս գիրքը նուէր էր բանտ այցելած կրօնական պատուիրակութեան մը կողմէ: Աւելի անդին կար հագուստի պահարան մը՝ քանի մը կախէչներով: Պահարանի ոտքերէն մին կոտրած ըլլալով Ռաֆֆի փոխարինած էր զայն խոշոր քարով մը: Պահարանին գովը կար սեղան մը՝ խոշոր պնակ մը վրան , ուր Ռաֆֆի կը լուացուէր: Սեղանին վրայ պատէն կախուած էր հայելի մը, որուն մէկ ծայրը խրուած էր սանր, իսկ միւս անկիւնը՝ փակցուած նկար մը:

Ռաֆֆիին աչքերը այդտեղ զամուած մնացին: Ձէր կրնար հայեացքը ուրիշ կողմ շեղել: Կարծես սաստանայական ուժ մը հմայած էր զինք եւ չէր ձգեր որ գլուխը ծնքէ: Տարօրինակ գոյաւ: Շատ տարիներ նայած էր այդ նկարին ու անցած իր սովորական գործերուն: Սակայն այսօր տարօրինակ քան մը նկատած էր վրան: Ցատկեց տեղէն ու կայծակի արագութեամբ մօտեցաւ հայելիին ու խլեց նկարը իր տեղէն: Ապա , կամաց կամաց սուզուեցաւ աթոռին մէջ, մինչ աչքերը անգամ մը եւս կը շօշափէին նկարին պարունակութիւնը: Յանկարծ նկատեց թէ նկարին վրայ կային հեղուկի կաթիլներ: Զարմացած գլուխը բարձրացուց դէպի առաստաղ: Ճիշդ այդ րոպէին, իր անարիւն այտերուն վրայէն հոսեցան աչքերուն փոսիկներուն մէջ հաւաքուած արցունքները: Անդրադարձաւ. կու լար: Ինքը Ռաֆֆի Մինասեան՝

կու լար: Իր արցունքներն էին: Չէր հաւատար: Ինքը լա՞ր: Ինչո՞ւ: Ի՞նչ էր պատահած: Նկա՞րն էր արդեօք: Ոչ, ասկէ առաջ շատ նայած էր այդ նկարին ու բնաւ չէր արտասուած: Սկսաւ մտածել: Մի-շեց, ու սկսաւ բարձրաձայն հեկեկալ: Նկարին վրայի քուականն ու այսօրուանը նոյն քուականներն էին: Նկարը առնուած էր 25 տարիներ առաջ, Հոկտեմբերի 19-ին: Այսօր ալ Հոկտեմբերի 19-ն էր: Այդ իր ամուսնութեան նկարն էր, իր կնոջ հետ նկարուած. իր Արմենուհիին հետ: Ի՞նչ գեղեցիկ էր այդ պիրակին: Իր նման որը ու դժբախտ երիտասարդի մը տարիներու երազանքին առաջին իրականացումն էր: 25 տարիներ առաջ: Այո, Սուրբ Գեւորգ եկեղեցւոյ մուտքին նկարուած էին ամուսնութենէն անմիջապէս ետք: Արմենուհիս...

Ռաֆֆի կը յիշէր, թէ ինչպէս ծանօթացած էր Արմենուհիին հետ՝ որբանոցին մէջ: Հաւաքուած էին իրենք, եկեղեցւոյ հայկական քարոզներու, եւ քարւած Լիբանանի այս որբանոցը: Մեկնեցուած էին առանց ծնողքութիւն ուննալու իրենց ծնողներուն մասին: Ամէն երեխայ կը ջանար իր սեմականակ ուղեղով լուծել այս առեղծուածային հանելուկը: Շատեր օրեր շարունակ կու լային արտասուքով անդորրութիւն գտնելու: Ուրիշներ ծուռ ու խոժոռ դէմքերով անկիւնները քաշուած եւ կամ պատերու տակ կը դէտէին շշմածօրէն: Իսկ ինքը Ռաֆֆի, ականատես եղած էր իր ամբողջ ընտանիքին ողջ ողջ այրուելուն, եւ միակ պրծողը եղած այդ դըժոխքէն: Վերջապէս, բաւական չարչարուելէ ետք, ինքն ալ բերուած էր այդ որբանոցը: Ալքին առջեւ էին հարիւրաւոր դէմքեր, եւ անոնց մեծը՝ ի՞նչ ի՞նչ դէպքեր: Օրեր շարունակ փորձած էր ծանօթ դէմք մը գտնել, կամ ընկեր մը ճարել, որպէսզի իր առանձնութիւնը մեղմէր: Մինչ այդ փնտռտուքին մէջ էր, երբ հանդիպեցաւ փոքրիկ աղջկայ մը, քաշւած պատին մէկ անկիւնը՝ արցունքոտ աչքերով: Գեղիկ աղջկան արտասուքը չէր որ 13 տարեկան Ռաֆֆիին ուշադրութիւնը գրաւած էր, որովհետեւ սովորական երեւոյթ մը դարձած էր արցունքոտ աչքեր տեսնելը, այլ այդ ճերմակ երեսով, անգոյն այտերով աղջնակին խեղճուկ եւ կիսամերկ վիճակն էր, որ իր ուշադրութիւնը գրաւիրած էր: Խեղճ աղջիկը սոսկալիօրէն կը դողար եւ կը մսէր: Յոգնած սպիտակ սրունքներն ու արմունկները կապոյտցած էին ցուրտէն: Ռաֆֆի մօտեցաւ եւ վրայի լայն վերարկուն հանելով, աղջնակը փաթթեց անոր մէջ: Աղջիկը արցունքոտ աչքերով բարձրացուց իր խոնարհ գլուխը եւ քանի մը վայրկեան դիտեց այս անծանօթ հրեշտակին: Ռաֆֆի, ամչնալէն կաս կարմիր կարած, երկարեց լաթի կտոր մը, որպէսզի աղջիկը իր արցունքները սրբէ: Աղջիկը նախ տատամսեցաւ, ապա, դարձեալ ապշած աչքերով, երկարեց ձեռքը, առաւ լաթը եւ սրբեց աչքերը: Այս միջոցին Ռաֆֆի մօտեցաւ աղջկան եւ ձեռքը անոր ուսին դնելով փորձեց զայն առաջնորդել դէպի որբանոցին դուռը: Խեղճ աղջիկը հնազանդեցաւ ու սկսաւ կամաց կամաց քալել, մինչ Ռաֆֆի կը փորձէր աւելի մօտենալ աղջկան, մխիթարական գարկեր տալով անոր ուսին: Երբ հասան, Ռաֆֆի աղջկան նստեցուց մուտքի աստիճաններուն վրայ, ինքն ալ իր կարգին տեղաւորուեցաւ միւս կողմը եւ սկսաւ դիտել այդ գեղչի արարածին: Ամբողջ սրտով կը ցաւէր անոր համար եւ կ'ուզէր բաժնեկցիլ անոր փոքրիկ աշխարհի քոլոր տառապանքներուն ու հոգերուն:

– Իմ անունս Ռաֆֆի է, քու անունդ ի՞նչ է:

– ...

– Արդեօք Անի՞ է, Արփի՞, Մարի՞, կամ Սիրանոյշ՞ է:

Ռաֆֆի մինչ այս անուններն կ'արտասանէր, կը զննէր դեռատի աղջկան դէմքի արտայայտութիւնները:

– Լաւ, Աստղիկ ըլլալու է: Չէ, սխալեցայ, Ծովինար ըլլալու է:

Աղջիկը կը մնար լուռ: Սակայն Ռաֆֆի նկատեց թէ աղջկան աչքերէն արցունքները անհետացան, եւ երեսը սկսաւ կամաց կամաց գոյն ստանալ ու պզտիկ թաթօտ ժպիտով մը, շրթունքները դազիւ շարժելով ''Արմենուհի'' ըսաւ:

Ռաֆֆիի համար կործես դրախտի եւ արբայութեան դռները բացուած էին: Վերջապէս մեծ յաղթանակ մըն էր իրեն համար: Բաւական յոգնեցաւ, բայց կրցաւ բան մը քաղել: ''Արմենուհի'': Ինչպէ՞ս միտքէն այս անունը չէր անցած: Զարմանալի է:

Ռաֆֆի գոհ ու պարտ էր: Ան կարծէր թէ վերջապէս գտած է ընկեր մը: Այլեւս ի՞նչ չէր կրնար ընել կամ ստեղծել այդ հրեշտակային էակին ընկերակցութեամբ:

Վաղուց էր որ Արմենուհին ալ պիտի ուզէր իրեն վստահիլ իր ներաշխարհի քոլոր էշերն ու հանելուկները: Վերջապէս ինքը կրնար միշտ օգտակար ըլլալ եւ խրատել Արմենուհին: 13 տարեկան էր ու անկէ շատ աւելի փորձառութիւն ունէր: Նարեկի չէր որ Արմենուհի չփախաքէր գինքը իբրեւ ընկեր ընդունիլ: Ոչ, կարելի չէր, որովհետեւ իր անունը ըսած էր Ռաֆֆիին եւ անոր վերարկուն ընդունած իբրեւ բարեկամութեան նշան: Վերջապէս Ռաֆֆի անոր տուած էր իր ամէնէն քանկագին հարստութիւնը: Այնուամենայնիւ կասկածեցաւ: Մտաղրեց հարցնել ամենայն պարզութեամբ:

– Արմենուհի, ըո, ըո... կ'ուզէի՞ր իմ...

Ռաֆֆի չկրցաւ շարունակել: Սակորդէն բան մըսկ

աւելի դուրս չէր գար:

– Ո՛ւզէիր իմ ի՞նչ,– ըսաւ Արմենուհի բարակ ձայնով մը:

Ռաֆֆի ուզած պատասխանը արդէն առած զգաց: Սակայն, խոնարհ, բայց նոյն առեւ ուրախ դէմքով մը ըսաւ.

– Ո՛ւզէի՞ր իմ ընկերուհին ըլլալ:

– Դուն կ՛ուզե՞ս իմ ընկերը ըլլալ,– աւելցուց Արմենուհի քաղցր ձայնով մը:

Ռաֆֆի շշմած էր: Արդեօք սխա՞լ լսած էր: Ոչ: Արմենուհի իրեն առաջարկած էր ընկերներ դառնալ: Մտածեց քիչ մը ու հազիւ կրցաւ պաղ եւ տղայական ''այո'' մը ըսել: Սակայն ոչ, ինքը չէր կրնար այդ ձեւին դիմել ու կեղծել. ինքզինք խաբած պիտի ըլլար:

– Այո, կ՛ուզեմ ընկերդ ըլլալ եւ միշտ պատրաստ եմ օգտակար ըլլալ քեզի:

– Ընդհակառակ եմ,– պատասխանեց Արմենուհի:

Այդ գիշեր Ռաֆֆի հանգիստ քուն մը քաշեց:Երեք տարիներէ ի վեր այդքան հանգիստ չէր քնացած:

Յաջորդ առաւօտուն, երբ նախաճաշի նստած էին, Ռաֆֆի անհանդարտօրէն կը խմէր կաթը. հազեցով կուլ կու տար հացն ու պանիրը, որովհետեւ աչքերը գրաւած էին: Փնտռուքի մէջ էին: Ո՛ւզէր Արմենուհին գտնել աղիկներու սեղաններուն շուրջ: Բաւական փորձելէ ետք յոգնեցաւ , որովհետեւ իր նստած տեղէն անկարելի էր բոլոր դէմքերը գննել: Մտածեց ոտքի կենալ եւ արագ ակնարկ մը նետելով՝ [illegible]ել: Քիչ մը տատամսելէ ետք, վճռականօրէն ոտքի ելաւ: Ճիշդ այդ րոպէին, աղիկներու կողմէն ալ աղիկ մը կանգնեցաւ: Ռաֆֆի չհաւատաց աչքերուն: Արմենուհին էր: Ռաֆֆի ու Արմենուհի պահ մը մնացին անշարժ՝ քանի մը երկվայրկեան: Յետոյ նստեցան: Ռաֆֆի գլուխը կախած քիթին տակէն կը ժպտար: Ուրախութիւնը անսահման էր ու անբացատրելի: Սիրտը հրաբուխի մը պէս տարութենէն կը պոռթկար:

Նախաճաշէն ետք, բոլոր որքերը դուրս նկան դաշտ: Ռաֆֆի անապատանքով խուժեց դուրս եւ սկսաւ անհամբեր շուրջը նայիլ: Արմենուհին քակին մէջտեղը կանգնած կը ժպտար:

– Բարի լոյս, Արմենուհի:

– Բարի լոյս,– պատասխանեց աղիկը:

– Հանգիստ քնացա՞ր գիշերը: Ես շատ հանգիստ քնացայ. չեմ գիտեր ինչու,– ըսաւ Ռաֆֆի:

– Այո, շատ հանգիստ քնացայ: Ես ալ չեմ գիտեր թէ ինչու: Ոը կարծեմ թէ քնի պէս ընկեր մը գրանելս էր պատճառը,– ըսաւ Արմենուհի:

Ռաֆֆի ամչցաւ. ոչ թէ աղիկին արտայայտած քաղցր խօսքերէն, այլ ունեցած քաչութենէն: Ինքը չէր կրցած այդ քաչութիւնը ունենալ եւ յայտնել , թէ իր ալ հանգիստ քնանալուն պատճառը Արմենուհիին պէս հրեշտակային ընկերուհի մը գտնելը եղած էր: Ուզեց իր ամչնալու ''մնդրը'' քաւել: Ձիշդ ետքէն ժպտուն գրպանէն դուրս հանեց երկու կտոր պանիր եւ հաց եւ հրամցուց Արմենուհիին:

Աղիկան շուրթերուն վրայ մահիկանման ժպիտ մը ուրուագծուեցաւ: Մտածեց Ռաֆֆիին, որ սկսած էր ձեռքերը աւելի երկարել Արմենուհիին կողմը , եւ ձեռքիններուը առնելու փոխարէն արագ համբոյր մը դրոշմեց երեսին: Ապա, ինքն ալ իր կարգին գրպանէն պանիր ու հաց հանելով երկարեց Ռաֆֆիին:

8 տարիներ շարունակ անոնք անցուցին լաւ ու դժուար ժամանակներ: Ռաֆֆի սկսած էր աշխատիլ գործարանի մը մէջ, որքանոցէն 21 տարեկանին հեռանալէ ետք: Միւս կողմէն, Արմենուհի կը սպասէր որ Ռաֆֆին իր տուն տեղը շտկէ եւ ինքն ալ կարենայ իր կարգին հեռանալ որքանոցէն:

Բաւական յոգնելէ ետք, Ռաֆֆի կրցած էր գործարանի տիրոջ օգնութեամբ խանութ մը բանալ կոճակ, գօտի, թաշկինակ, ասեղ եւ այլ գործածական իրեր վաճառելու: Արմենուհին ալ անդադար կը հիւսէր ու կ՛ասեղնագործէր գեղեցիկ գուլպաներ , թաշկինակներ, ձեռնոցներ:

Վերջապէս կրցան նաեւ իրարու միանալ ամուսնանալ: Իրենց երկարաեւ երազի իրականացումն էր այդ օրուայ արարողութիւնը: Այց աւաղ...

Ռաֆֆի նստած իր անկողինին վրայ, սկսաւ բարձրաձայն արտասուել: Ինչու՞ այդպէս պիտի ըլլար իրենց ամուսնացիրը: Իրենց տարած այդ բոլոր տառապանքներէն ետք, քարդի, սպանդի , անօթութեան, ծարաւի , անէքութեան , շուտուումի տարիներու վտանգներուն յաչորդող այդ անոյշ տարիները, Արմենուհին, իրենց ամուսնութիւնն ու փայփայած երազները ինչու՞ միանգամընդմիշտ պիտի ցնդէին սեւ ճակատագրի անողոք հարուածով...

...Եթէ Արմենուհին նքէ այդ օր գնումի չ'երթար, չէ՞ր ըլլար: Ա՜խ, այդ անիծեալ , անզգամ մարդը տապալեց իր մինուճարը իր այդ հրէշային ինքնաշարժով. սպաննեց կնոջ, մնոցնելով նոյն առեն իր էութիւնն ու անոր իմաստը: Ձինք խեղդելով սպաննելը քիչ էր. պէտ էր որ տասնեակ մը կառքերով տապլտկէր, յօշոտէր այդ անաստուածին: Աւա՜ղ, աւաղ որ այս օրերուն հասաւ:Երանի քուրքը զինք ալ ծնողներուն հետ այրած ըլլար: Երանի այդ քաղին մէջ չքնաղէին: Երանի ինքը երբեր գրնուսի: Երանի...:

վիեննահայ օրագիր

Պատրաստեց Ս. Պաղտոյեան

Մայիս 4 Վիեննայի երեկոյ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ: Նիւթ՝ ''Գլաձորի հայալսարանի 70ամեակի հանդիսութիւնները:

Նաեւ՝

Ընդհանուր գարգացման մրցում՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ ղեկավարութեամբ Պրն. Լեւոն Թորոսեանի:

Մայիս 7 Հաշնամուրի երեկոյթ՝ Աւստրիական Երաժշտական Միութեան Պրամս սրահին մէջ:Ելոյթ ունեցաւ Պրն. Աւետիս (Աւօ) Գուլումճեան:

Մայիս 10 Աւստրիոյ Գիտութեան նախարարութեան հովանաւորութեամբ եւ գործակցութեամբ Վիեննայի հայալսարանի փիլիսոփայութեան բաժնին, Գիտութեան եւ Արուեստի Միութեան եւ Ներանսական Մշակութային Ընկերութեան, Մայիսի 10-12 օրերի ունեցաւ համագումար մը՝ նուիրուած գիտնական էսմոնա Հուսէրսըլի յիշատակին ''Ներուժ-քարանութեան տագնապը եւ գիտական առաջացման գործնականութիւնը'' նիւթին շուրջ:

18 մասնագէտներ մասնակցեցան այս համաժողովին որոնց շարքին՝ նաեւ փրոֆեսոր Նարպիս Գորդեան՝ Մոնթրէալէն:Փրոֆ.Գորդեանի դասախօսութեան նիւթն էր ''Հնկնլի ընաբանութեան լուսաբանութիւնը'':

Փրոֆ. Գորդեան ապրած է Վիեննա 1959-1968-ը եւ 1960-ին եղած է վարչական անդամ՝ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան:

Մայիս 11 Ուրան երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ:

Մայիս 12 Մայրերու օր՝ կազմակերպուած Վիեննայի ''Յովհաննէս Շիրազ'' վարժարանի ծնողական Խորհուրդին կողմէ: Ելոյթ ունեցան վարժարանի աշակերտ-աշակերտուհիները:

Մայիս 19-20 Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէին Գուլսոյ Պատրիարք Գերապատիւ Տ.Շնորհ Արք.Գալուստեան, ընկերակցութեամբ Տ.Գօրոս Քհն. Պարոնեանի եւ ԱՄՆ-ի նիւ Եորք քաղաքէն՝ Գերաշնորհ Տիրան Արք. Ներսոյեան, ընկերակցութեամբ Հ.Հրաչ արեղայ Չիլինկիրեանի:

Մայիս 16 Զրօսանք Համբարձման առնին առիթի՝ կազմակերպուած ''Յովհ. Շիրազ'' վարժարանի ծնողական Խորհուրդին կողմէ: Վայր Պատրիայի Միւսընպրուն:

Մայիս 18 Ժէյասեղան՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական - Երիտասարդական Միութեան կողմէ: Ջրոյց եւ կարծիքներու փոխանակում:

Մայիս 22 Երգեհոնի երեկոյ՝ Վիեննայի Փառաւօնի գծով՝ Գանիսիուս եկեղեցւոյ մէջ:Երգեցողութեամբ ելոյթ ունեցաւ Օր. Լենա Քիւրքճեան:

Մայիս 28 Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրման տարեդարձի Նշում՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Կարչութեան կողմէ: Այս առիթու շնորհակալական նամակներ բաշխուեցան վերջին շրջանի գաղութին եւ եկեղեցւոյ ծառայութիւն մատուցած ազգայիններու:

Մայիս 29 Լուսապատկերներու, լուսանկարներու եւ յուշագրական ֆիլմի ցուցադրութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննայի ՄԱՍ-ի կեդրոնի Ռուսական Ակումբին կողմէ: Ցուցադրուեցան 1985 Ապրիլին Մակ-ի կեդրոնի աշխատակիցներու դէպի Հայաստան կատարած շրջագայութեան մասնակիցներուն կողմէ կատարուած նկարահանումները, սեմմուեցան յուշեր եւ տպաւորութիւններ:

Մայիս 30 Երաժշտական յօրինումներու երեկոյ՝ Վիեննայի Ուրանիա սրահին մէջ: Երգեցողութեամբ ելոյթ ունեցաւ Օր. Լենա Քիւրքճեան:

ՕԳՆԻՆ ՀԱՅԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՂՋԻՆ ԿԱՐԳ...

Շարունակուած 1-ին էջէն

պատրաստուի իր մասնաճիւղը ունենալ Վիեննայի մէջ, յեռազային հաւանաքար ներաւորութիւն տալու համար նաեւ Եւրոպայի հայութեան՝ առանց միջանկեալ վայրէջքներու թռչելու ուղիղ դէպի քաղաքամայր Երեւան:

Նմանապէս, իրազեկ աղբիւրները կը յայտնեն , թէ Յունիսի 2-ին կատարուած առաջին թռիչքի ընթացքին, Աւստրիական քաղաքացիական օդագնացութեան պատասխանատուները թոյլ տուած են թռիչքէն առաջ Վիեննայի օդակայանին մէջ կատարուող ծանուցումները կատարել նաեւ հայերէն լեզուով՝ մեծապէս խանդավառելով ուղեւորներն ու ներկայ հասարակութեան:

Այս առնչութեամբ, յաւելեալ մանրամասնութիւններ պիտի հաղորդենք առաջին իսկ պատճառիով:

ԳԵՐՄԱՆԱՀԱՅ ԿԵՆՔ

ՁԱՅՆ ՎԱՄՆ ՇԱՏ ԲԱՆԻ

Հիւթոնեան եւ կամ Ընդաթոնեան պանդոկներու արահներուն պերճանքը եւ ՄԱԿ-ի կամ այլ համաշխարհային կազմակերպութեան մը նախաձեռնած ժողովներուն մինչեւորոր ոչինչ կրնային աւելցնել 35-ի հասնող հայ ժողովականներու վճռակամ , նախանձախնդիր եւ նուիրուած մասնակցութեան ոգիին վրայ: Ընդհակառակը, ժողովատեղիին համեստութիւնը եւ կազմակերպչական մաքրմիկ պայմանները կու գային աւելի եւս խթանել եւ ապացուցանել ինդրին կարեւորութիւնն ու լրջութիւնը:

Յունիսի 1-ին եւ 2-ին, Արեւմտեան Գերմանիոյ Քէօլն քաղաքին մէջ , վերոյիշեալ պայմաններուն տակ տեղի ունեցաւ ժողով մը , նախաձեռնութեամբ Հայկական 8-րդ Համագումարի նախապատրաստական աշխատանքներու Գերմանիոյ ժամանակաւոր Յանձնախումբին: Ժողովին նպատակն էր կարծիքներ փոխանակել Հայկական Համագումարի գաղափարի գծով , ուսումնասիրել Գերմանիոյ գաղութներու մէջ-յարաբերութիւններու եւ գործակցութեանց սերտացման եւ նոր-դաշնակման ուղիները, ինչպէս նաեւ համագործակցութեան ցանցի ծաւալման հարցը՝ դրացի երկիրներու հայկական գաղթօճախներուն հետ:

Ժողովին մասնակից էին 18-60 տարեկան տղայիններ, գրնջէ հաւասար թիւով իգական եւ արական սեռի ներկայացուցիչներ, որոնք կու գային Գերմանիոյ, Պելճիքայի եւ Աւստրիոյ զանազան գաղթօճախներէն:

Ժողովականները նախ քննեցին Հայկական Համաշխարհային Համագումարին նպատակները, ապա, 1983-ին Լոզանի մէջ կայացած Բ. Համագումարին որդեգրած առժամեայ իրաւագիծը: Հաւաքածներէն իւրաքանչիւրին վրայ կարծիքներու փոխանակման ընթացքին ի յայտ կու գային ժողովականներուն մտահոգութիւնները ու առաջարկներուն զուգահեռութիւնները ու մասնակի նոյնութիւնը: Մենք այս կամ այն մեծով, նուազ կամ առաւել չափով կ'արտացոլէին ժողովականներուն ներկայացուցած տարբեր գաղթօճախներուն արմատական ցաւերն ու անոնց վերացման ուղիները: Իսկ որն ալ, անշուշտ, կը փափաքէին Հայկական Համագումարի ծիրին մէջ տեսնել հայկական յարանուանութիւններու, քաղաքական կազմակերպութիւններու եւ բարեսիրական միութիւններու գործօն մասնակցութիւնը, որպէսզի Համագումարը ըլլայ բառիս բուն իմաստով սփիւռքահայութիւնը ներկայացնող մարմիններուն խմբաւորումը կամ հաւաքատեղին:

Ժողովականները , նմանապէս , համակարծիք էին հայ մշակոյթի կատարած եւ կատարելիք դերի հզօրութեան՝ ըլլայ սփիւռք-սփիւռք, ըլլայ սփիւռք-հայրենիք եւ ըլլայ հայրենիք-սփիւռք յարաբերութիւններու ճամբով:

Յիշատակութեան նմանապէս հայ մամուլին կարեւորութիւնը՝ ի մասնաւորի զերմանախօս երկիրները զիրար կապող մամուլի մը անհրաժեշտութիւնը՝ թէ՛ հայատառ եւ թէ՛ օտար լեզուներով:

Ժողովին երկրորդ մասը նուիրուած էր Գերմանիոյ հայկական գաղթօճախներու համագործակցութեան եւ կազմակերպման հարցերուն: Ներկաները վերլուծելէ յետ ներկայ վիճակը եւ անոր ներկայացուցած նուազ արգասաբեր դրութիւնը, քննարկեցին գործնական քայլերու տարբեր առաջարկներ:

Ժողովի առաջին վայրկեանէն մինչեւ աւարտը տիրեց օրինակելի գրոյցի մթնոլորտ մը: Ոչ ոք ինքզինք միւսէն օտար զգաց՝ նկատակ գործածուած բարբառներուն (արեւելահայերէն, արեւմտահայերէն) եւ հակառակ արեւելեան տարբեր գաղթօճախներէ սեռած ըլլալնուն:

Նոյն այս տիպար սփիւռքեան մթնոլորտը տիրեց երեկոյեան Քէօլնի Եկեղեցական Միութեան կազմա-

(Շար.ը տե՛ս նաեւ էջ 6)

ՉԱՅՆ ՎԱՆ ԵԱՏ ԲԱՆԻ

Շարունակուած ՅՈՒՐԻ ԷՋԷՆ

կերպած երեկոյթին, ուր ելոյթ ունեցաւ Փարիզէն հրաւիրուած ''Նաւասարդ'' երգի – պարի համոյթը: Քէօլնի հանրայայտ եւ շքեղ նիւրցընիշ սրահը լեցուն էր աւելի քան 800 հայ եւ օտար հանդիսատեսներով, որոնց մեծ մասը այս նպատակին համար կատարած էին երկար ճամբորդութիւններ:

Երեկոյի ընթացքին հանդիսատեսներու կողմէ ցուցաբերուած ոգեւորութիւնը անգամ մը եւս կ'ապացուցէր հայ անհատին նուիրումն ու պատրաստակամութիւնը համահայկական որեւէ առողջ քայլի, ժեռնարկի նկատմամբ, նոյնիսկ եթէ շատերը հայերէն իսկ խօսելու կամ սորվելու անկարողութեան սպառնալիքին տակ կը գտնուէին:

Սփիւռքահայը տակաւին իր մէջ վառ կը պահէ հայապահպանման եւ գոյատեւման գիտակցութիւնը: ժամանակը դեռ ուշ չէ, որ սփիւռքի մեր ղեկավարող շրջանակները, փոխանակ ''բազում աղմուկ վասն ոչինչի'' հանելու՝ համագործակցին բազում ծայնը միացնելով ազգանպաստ գործին: Սփիւռքահայ զարթօնքը աւելի քան երբեք կը պահանջուի ու կը փնտռուի:

Ապա, ինչու՞ եւ ինչի՞ կը սպասենք այսքան երկար...

ՔԱՀԱԼԵՐԵԼ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ ՍԱՏԱՐԵԼ Է ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ Գ-ՈՐԾԻՆ

ՂՂԵՒԻՆ ԵՕԹԱՆԱՍՏՈՒՄԵԱԿ

ՔԷՕԼՆ

Քէօլնի հայահոծ գաղութը եւս իր մասնակցութիւնը բերաւ Ապրիլեան Եղեռնի ոգեկոչման եօթնասունամեակի համազգային հանդիսութիւններուն:

Ստորեւ՝ տեսարան մը շրջանի հայութեան կազմակերպած խաղաղ ցոյցէն:

ՏՈՒՐ ԵՒՔ՝ ՏՈՒՐ ԵՂԱՆԱԿԻՆ

աներկոգին կողմէ քանի մը տարի տաժանակիր աշխատանքի կը դատապարտուի: Փոքրիկներուն համար, հայրիկը գործով մեկնած է:

Նիլմը անսեթեւեթ, սակայն դիպուկ ոճով կը վերծինէ անդամահատուած ընտանիքին առօրեան, ծանրանալով վեցամեայ զաւյուն զաւկին ապրումներուն վրայ: Ընդգծուած է, օրինակ, փլփատումի տօնակատարութիւնը (ծեւով մը մեր կնունքին համապատասխանող) որ կարծէք երեխային կը բերէ սեռային որոշ հասունութիւն մը՝ հօրը պատահական անհետաքրքրմութիւնները անայլայլ դիմագրաւելու համար: Իսկ անոր գիշերաշրջիկի 'մոլութիւնը' ծնունդ կուտայ կարգ մը քնարերգական եւ զուարթնոտ պահերու: Գուսդուրիցայի բեմադրական արուեստը աւելի սիրտին առութ կուտայ քան ուղեղին:

Վաիժէն նոր, հայրը կը վերադառնայ տուն եւ առնաճաշի ընթացքին, գծուծ աներկոգը իր իսկ ծեռքով կը հանդարտեցնէ իր վրդոված խղճմտանքը: Վերջին տեսարանը ցոյց կուտայ զաւյուն երեխան իր երազներէն մէկուն մէջ – դէպի երկինք սլացող թռիչքի մը ընթացքին – ուր հատարակութեան կը ժպտի: Ուրեմն, ապագայի լաւատեսութիւն առկայ է: Անցեալի սխալ մըն էր պատահածը:

Մանկամարդ դերասանը, որ ներկայ էր պաշտօնական ցուցադրութեան գիշերը, տեղագին ծափահարութիւններով դիմաւորուեցաւ: Ափսոս որ Եուկոսլաւ սինեման մասնաւոր շրջագայութիւն չունի միջազգային շուկային վրայ: Այս մրցանակը հաւանաբար բանայ անոր դռները:

Մէկ բան յստակ է սակայն. պալատի նրբանցքներուն մէջ որոնք կը կրեն ոսկեայ դէմներին արժանացած բեմադրիչներու անունները՝ յեռայուս գոյութիւն պիտի ունենայ նաեւ Գուսդուրիցա նրբանցքը:

(Շար. 2)

ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԷՍ ԴՊՐԵՎԱՆՔ

Մայիսի 13-20 հիւրարար Վիեննա կը զեռուէր ԱՄՆ-ի նիւ Եորք քաղաքէն Հրաչ Սարկաւագ Չիլինկիրեան: Բնիկ Գէյրութցի, Հրաչ Սարկաւագ Ներ-կայիս կ'ուսանի նիւ Եորքի Սուրբ Ներսէս դպրեվանքին մէջ: Օգտուելով առիթէն հետը ունեցանք կարճ հարցազրոյց մը:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ՎԱՐԵՑ Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Հարցում.- Ի՞նչ երեւոյթ կը պարզէ Ներկայիս Ամերիկահայ գաղութը:

Պատաս.- Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մէջ Ներկայիս կ'ապրին 6-700 հազար հայեր: Այս թիւը վերջերս զգալիօրէն աճեցաւ Լիբանանէն, Պարսկաստանէն եւ Քուրքիայէն գաղթած հայրենակիցներու հաշւոյն: Օրըստօրէ նոր թափ կը ստանան ԱՄՆ-ի հայկական գաղութներու կազմակերպման աշխատանքները: Ըլլայ եկեղեցիները, ըլլայ զանազան միութիւնները ոչ մէկ չանք կը խնայեն այս ուղղութեամբ: ԱՄՆ-ի մէջ Ներկայիս ունինք շուրջ 60 ծխական կեդրոններ՝ 50 կղերականներով: Կան նաեւ մօտ 10 կեդրոններ, որոնք կազմուելու ընթացքի մէջ են:

Ինչ կը վերաբերի նիւ Եորքի գաղութին, ապա այստեղ ունինք 8 եկեղեցիներ եւ շարք մը միութիւններ, որոնցմէ կարելի է նշել Հ.Բ.Ը.Մ.Ը, Ամերիկահայ Ուսանողական Միութիւնը, Հայ Երիտասարդական Ընկերութիւնը եւ Ամերիկահայ Եկեղեցիներու Երիտասարդական կազմակերպութիւնը:

Հարցում.- Ի՞նչ է Սուրբ Ներսէս Դպրեվանքի պատմականը եւ ի՞նչ դեր կը խաղայ ան ամերիկահայ կեանքէն ներս:

Պատաս.- Սուրբ Ներսէս Դպրեվանքը հիմնուած է Իլինոյսի Էվընսթընը քաղաքին մէջ 1963 թուին՝ Գերաշնորհ Տ. Տիրան Արք. Ներսոյեանի ջանքերով: Դպրեվանքի հիմնումին նպատակը եղած է ԱՄՆ-ի մէջ սեռնծել Էջմիածնի եւ Ե-րուսաղէմի նմանողութեամբ դպրեվանք մը, որը կոչուած ըլլայ ամերիկածին երիտասարդութեան (ապագայի դեկավարներուն՝ ըլլայ հոգեւոր թէ աշխարհական) տալ ուրոյն ազգային-կրօնական դաստիարակութիւն, պատրաստելու համար ամերիկահայ հոգեւորականներ, որոնք միշավայրի ծնունդ ըլլալով պիտի կարենան աւելի լաւ ճանչնալ եւ առաջնորդել ԱՄՆ-ի գաղութային համայնքները:

1978-ին Ս.Ներսէս Դպրեվանքը փոխադրուած է նիւ Եորք: Ներկայիս աշակերտողներուն թիւը 7-ն է (6-ը ամերիկածին): Մինչեւ օրս շրջանաւարտներուն թիւը 20 է (14-ը ամերիկածին): Առաջին շրջանաւարտը Իրաքի թեմի Ներկայ առաջնորդը՝ Գերաշնորհ Տ. Աւագ Եպիսկ. Ասատուրեանն է:

Հարցում.- Այլ խօսքով Ս. Ներսէս Դպրեվանքը կը միտի դառնալ եկեղեցական, մշակութային եւ պատմութեան ամերիկահայ կեդրոն մը:

Պատաս. - Ամերիկահայերը շատ խանդավառուած են այս կեդրոնով: Դպրեվանքը ունի նաեւ կրօնա-հայագիտական երկսեռ դասընթացքներ՝ հայ ուսուցիչներու պատրաստութեան համար: Մինչեւ հիմա ունինք 5 շրջանաւարտներ: Ունինք նաեւ գիտական հիմունքներու վրայ կազմակերպուած երիտասարդական համագումարներ՝ 13-15, 15-18 եւ 18-25 տարեկաններու խումբերուն համար: Այս համագումարի մասնակիցները կը ծանօթանան հայ ազգային մշակոյթին, ժառանգին, պատմութեան, եւլն: 5-600 հոգի մաս կը կազմեն իւրաքանչիւր համագումարի:

Հարցում.- Ինչպէ՞ս կ'ապահովուին Դպրեվանքի նիւթական կարիքները:

Պատաս. - Այս համագումարներուն իրենց նիւթաբարոյական աջակցութիւնը կը բերեն հայկական բարեսիրական կազմակերպութիւններ: Ինչ կը վերաբերի Ս. Ներսէսի ընդհանուր գործունէութեանց, ապա ամերիկահայ գաղութներու ծխական համայնքները եւ տարեկան հանգանակութիւնները կու գան հոգալ նիւթական մասը:

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

1.7.1985

Վիեննական օրագիր

Պատրաստեց՝ Ս. Պաղտոյեան

26 Մայիս – 14 Յունիս – Վիեննա հիւրաբար կը գտնուէր Փրոֆ. Կարապետ Մոմճեան, պատասխանատու վարիչ Չերմուխեան եւ կորիզային ուժանիւթի մարտարագիտութեան բաժնին՝ Սոֆիայի Էլեկտրագիտական եւ Մեքենագիտական Բարձրագոյն Հաստատութեան: Ան եկած էր Վիեննա մասնակցելու Հիւլէական Ուժանիւթի Միջազգային Նազմակերպութեան մասնաժողովին:

1 Յունիս – Ընդհանուր գործադուլի մրցում՝կազմակերպուած ''Յ.Շիրազ'' վարժարանի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ, ղեկավարութեամբ Պր. Գ. Հալլաճեանի:

2 Յունիս – Գարնանամուտի փառատօն կազմակերպուած Աւստրիական Ընկերային Օժանդակ Մարմնին կողմէ՝ հովանաւորութեամբ Աւստրիոյ Հանրապետութեան նախագահ Ն. Վ. Տքթ. Ռուտոլֆ Քիրխլէկըրի: Այլ խումբերու կողքին, եւ յոյժ ունեցաւ նաեւ Վիեննայ ''Մնի'' երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Օր. Կարինէ Սիմոնեանի եւ պարախումբը՝ ղեկավարութեամբ Տիկ. Գարմէն Յովսէփեանի:

9 Յունիս – Երջապտոյտ ղէպի Գուրկընլանտ՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ:

10-14 Յունիս – Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէին Տիար Երուանդ Ազատեան՝ Հ.Բ.Ը.Միութեան Ալեր Մանուկեան Մշակութային Հիմնադրամի Տնօրէն (Միշիկըն-ԱՄՆ) եւ ամերիկահայ հասարակական գործիչ՝ Պարտարապետ Տիար Գէորգ Մանտոսեան (Լոս Անճելոս-ԱՄՆ):

13 Յունիս – Վիեննայի մէջ կայացող Պեթհովէնի անուան ամենամեծ երաժշտական մրցոյթի Բ. մրցանակը շահեցաւ Մոսկուացի Փաւէլ Ներսէսեան:

14 Յունիս – Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ: Դասախօսեց Տքթ. Թոմաս Այկնէր՝ Նիւթ ունենալով Արամ Խաչատուրեանի ստեղծագործութիւնը:

22 Յունիս – Համառնամուտի Շաչկերոյթ-խորոված՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ՝ Մայրլինկ գիւղի Գախնըր Շաչարանին մէջ:

26 Յունիս – Ակադեմական Յուշաժօղ՝ նուիրուած Հայ Գիրերու գիւտին, կազմակերպուած Վիեննայի Համալսարանի Լեզուաբանական Հիմնարկի եւ Պարտարապետ Տիար Փիրայր Քրիսթեանի կողմէ՝ Վիեննայի Համալսարանի փոքր հանդիսասրահին մէջ:

30 Յունիս – Տարեվերջի հանդէս եւ վկայականաց բաշխում՝ կազմակերպուած ''Յ.Շիրազ'' վարժարանի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ:

նայկունի'', դաշնակի ընկերակցութեամբ Փրոֆ. Գրանբօ Յուպերթայի որ իր կարգին նուագեց Նաեւ Տըպիւսիի ''Քլէր ու լիւն''ը:

Երկրորդ մասին մէջ կարգ մը բանախօսութիւններով հանդէս եկան Փրոֆ. Տքթ. Մանֆրէտ Մայրհոֆըր, որ ընդգծեց հայերէնի մասնայատկութիւնները որպէս հնդեւրոպական լեզու եւ Փրոֆ. Տքթ. Օթթօ Մացալ, որ անդրադարձաւ հայկական ժեռագիրներու հաւաքածոներու եւ անոնց նշանակութեան, մասնաւոր շեշտը դնելով Վիեննայի Մխիթարեաններու եւ Երեւանի Մատենադարանի հարստութիւններուն վրայ:

Որպէս եզրափակիչ գեղարուեստական կատարում, բառեակ մը նուագեց Մոցարդի Սրինգի քառեակ D-Durը, իւրաքանչիւր մասը քանախօսի մը ելոյթէն առ (Վ. Պրայնշմիտ՝ սրինգ, Ը. Լեսթըը՝ ջութակ, Գ.Շթրաուս՝ վիոլա եւ Հ.Փրոխացքա՝ չելլօ):

Երեքուկէս ժամ տեւող այս ակադեմական յայտագիրէն ետք, հանդիսականները առիթը ունեցան րմպելու եւ զաշակելու:

Հակառակ որ հանդէսը գերծ չէր կարգ մը թերնիք ներուքիւններէ, ջերմօրէն կը շնորհաւորենք կազմակերպիչ Մարտարապետ Փիրայր Քրիսթեանը եւ Վիեննայի Համալսարանի Լեզուաբանական Բաժանմունքը՝ իրենց գլուխ հանած լուրջ ժնոնարկին համար:

Ով որ կարող է անթերի ժեռնարկ կազմակերպել՝ թող նետէ առաջին քարը...

Լ. Թորոսեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ Գ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ՍԵՒՐ-ՓԱՐԻԶ, ՑՐԱՆՑԻԱ 7-13 ՅՈՒԼԻՍ 1985

Հայկական Համաշխարհային Գ. համագումարը տեղի ունեցաւ Սեւրի (Փարիզ) Սոֆիթել պանդոկին մէջ՝ 7-13 Յուլիս 1985-ին, մասնակցութեամբ 62 ներկայացուցիչներու, որոնք եկած էին Ֆրանսայի (Մարսէյլ, Լիոն, Կրենոպլ, Փարիզ), Արեւմտեան Գերմանիոյ (Պեռլին, Քէօլն, Համպուրկ, Տիւսելտորֆ, Պոռնոն, Ֆրանքֆուրթ, Ծթութկարտ), Ծուէյտի Աւստրիոյ, Սպանիոյ, Զուիցերիոյ, Իտալիոյ, Հոլանտայի, Ցունաստանի, Լիբանանի, Սուրիոյ, Պարակուատայի, Թուրքիոյ, Փոռակրեայ Ափերու եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու (Նիւ Եորք, Ռաշինկթոն, Նիւ Ճըրզի, Մասաչուսեթս) գաղութներէն: Անոնցմէ ոմանք անհատական, ոմանք համայնքներու եւ ուրիշներ կազմակերպութիւններու եւ մարմոյ ներկայացուցիչներ էին: Օրինակի համար՝ Փարիզէն «Հայ Ազգային Շարժում»ը, Սթոքհոլմի հայկական համայնքը, Հռոմի «Ձէյթուն» պարբերաթերթը, Փարիզի «Նախկին ռազմիկներու միութիւն»ը, եւայլն: Կային նաեւ պաշտօնական ազատ ունկնդիրներ՝ ինչպէս Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան Ֆրանսայի շրջանային ներկայացուցիչը:

Համագումարի դիւանը կազմուեցաւ՝ նախագահութեամբ Վեր. Ճէյմս Գառնուզեանի եւ առննապետութեամբ Պրն. Աբրահամ Չագրեանի: Քննիչներ նշանակուեցան Շարա. Պրն. Ժորժ Աբոշեան եւ Պրն. Կայծակ Փալանճեան:

Համագումարի բացման խօսքը կատարեց Վեր. Գառնուզեան: Ան Բ. Համագումարի Գործադիր Մարմնի անունով ներողութիւն խնդրեց որ վարչական անդամներէն միայն երկուքը պիտի կարենային մասնակցիլ այս համագումարին, եւ որոնց ժամանումը յաջորդող օրերուն պիտի ըլլար : Ինչ կը վերաբերէր միւս անդամներուն, ապա անոնք այս կամ այն պատճառով դադրեցուցած էին իրենց գործունէութիւնը՝ առանց պաշտօնապէս հրաժարագիր կամ այս Համագումարին մասնակցիլ չկարենալու մասին պատշաճ գրութիւններ յղելու (այս առնչութեամբ, Վեր. Գառնուզեան համագումարի ընթացքին տեղեկագրեց այդ անդամներուն ունեցած գաղափարախօսական եւ աշխատանքային տարբեր համոզմունքներ ունենալու մասին, որը մղած էր իրենց այդ քայլին): Ապա Վեր. Գառնուզեան տուաւ Համագումարի նպատակն ու տեսլականը: Ստորեւ իր ծառի հիմնական մասերը:

«Ներկայ սփիւռքահայ կեանքը չունի ժողովրդավար սկզբունքներու վրայ հիմնուած միջ-գաղութային մարմին մը:Ձեզմէ ամէն մէկը աւելի կարեւոր է որքան 100 շուշներ, որոնք նստած իրենց անկիւնները կը մտածեն հայկական դատի մասին: Ձեզմէ ամէն մէկը իր անձնական ծախսերը վճարեց, մինչդեռ միւս ղեկավարները իրենց ծախսերը կը փակեն իրենց կազմակերպութիւններուն գանձանակէն:

Հոս գալով ունինք ակնկալութիւն մը, մղիչ ոյժ մը, որն է՝ մեր հաւաքական ցաւը: Ցեղասպանութենէն ի վեր 70 տարիներ անցած են, եւ տակաւին այժմէական է գաղթականութեան, հողերու կորուստի եւ հայրենազրկութեան ցաւը: Գուցէ Եւրոպայի մէջ հանգստաւէտ կեանք մը կ'ունենանք եւ կամ ունինք. սակայն ցաւը չէ դարմանուած: Մեր սիրելի հայրենիքին մէկ մասը կայ, որմով հպարտ ենք: Հակառակ մեր ազգային դժբախտութիւններուն՝ ունեցանք փոքրիկ բախտ մը՝ մեր հայրենիքի վերադարձով, որը մեզ կը զօրացնէ: Իրականութիւնը սակայն այն է, որ սփիւռքահայը տակաւին իր հողերու ցաւը կը քաշէ: Հոս եկած ենք այդ ցաւին բուժում մը գտնելու: Դարմանումի առաջին պայմանը ախտաճանաչումն է:

Մենք 60 երկիրներէ աւելի ցրուած գանգուած մըն ենք: Ճիշդ է որ այդ երկիրներուն մէջ շնորհիւ եկեղեցիներուն, կուսակցութիւններուն, միութիւններուն ունինք կառոյցներ, որոնց միջոցաւ կը պայքարինք հայապահպանութեան ի խնդիր եւ պէտք է քաջալերենք ով որ ըլլայ: Հակառակ ասոր, սակայն, մեզի կը պակսի ամենէն կենսականը՝ համահայկական եւ ժողովրդավարական միջազգային չափանիշով կազմակերպութիւն մը:

Մեր թերթերը կը կարդացուին ժողովուրդին միայն 1/10րդին կողմէ: Կառոյց մը չկայ որ բոլոր համայնքներուն պէտք եղած լուրերը դրկէ, ոյժ ներկայացնէ: Անտեսուած, անպատկեր, անդիմագիծ գանգուած, որը ինքզինք չի կրնար պարտադրել :

Սփիւռքահայութիւնը՝ հակառակ իր թիւին եւ տարածքին, ունի լաւագոյն պատրաստուած ներուժ. ամէն մարզի մէջ մասնագէտներ, որոնք սակայն իրարմէ լուր չունին եւ որոնք միութիւններէ հեռու կը մնան կամ կը հեռանան: Ձենք կազմակերպուած, եւ թէ սփիւռքը եւ թէ հայրենիքը միջազգային ծանրուժ չունին: Սփիւռքահայութիւնը իբրեւ գանգուած-մասսա ոչ մէկ նշանակութիւն ունի: Պաշտօնական իրաւիճակ չունի: Հայ դատի համար այս տեսլականը ամէն գործ ապայդին կ'ընէ:

Մեր քաղաքական կուսակցութիւնները անցեալին մնած եւ կարեւոր գործունէութիւններ ունեցած են: Ունին իրենց կանոնաւոր ժողովները, որոնց միջո-

ցառ կը ծշդեն իրենց քաղաքական ուղիները: Սփիւռքը, սակայն, չունի իր խորհրդարանը, որպէսզի գծէ իր ընդհանուր քաղաքական ուղեգիծը:

Կուսակցութիւններու տարած աշխատանքներուն մեծ մասը իզուր հակառակ են: Երբեմն միասին կը գործեն, սակայն դարձեալ իրենց շահերուն համար: Ո՞վ պիտի ըլլայ կամ է՛ տիրապետողը: Արդար մըրցակցութիւն չէ:

Եթէ մեր այս անստածանաչման դարման չ՛ըլլայ, կը նշանակէ միայն ու միայն ցնորքներու մէջ ապրիլ: Միացեալ Նահանգներու Քոնկրեսի, Եւրոպական Երկիրներու Միութեան, Մարդկային Իրաւունքներու Առեանի առած քայլերն ու որոշումները միայն ու միայն հայուն սիրտը տառապեցնող այդ ցաւը մեղմացնելու փորձեր են: Ոհկոր մը նետել է: Սակայն հիմնականն ոչ մէկ դարմանում կամ բուժում է: Ան պէտք է մեզմով սկսի: Ամէն հայ պէտք է իր մէջ երթայ, ինչ նպատակ ալ որ հետապնդէ: Պէտք է՝

ա. Սփիւռքի մէջ համահայկական ոյժ, խորհրդարան մը կազմակերպել: Առանց խոհեմ եւ սերտուած ծնշումի աշխատիլը ապարդիւն է:

բ. Առեղծել համահայկական ամպհոն մը, որուն բոլոր կուսակցութիւնները ու միութիւնները իրենց ներկայացուցիչները ղրկեն, դիրքերը պարզեն, կարծիքներ փոխանակեն եւ սփիւռքահայութեան ունեցած այս վայրկեանին՝ մանաւանդ 1948էն ի վեր՝ վերջ դնեն (1948ին Պաղեստինի հայկական գաղութը քայքայուեցաւ, ապա Սուրիա, Յորդանան, Իրաք, Եգիպտոս, Կիպրոս, Լիբանան - մեր ամենէն կարեւոր կուռանը - եւ Պարսկաստան: Պէտք է վերլուծենք սփիւռքի այս վիճակը. եւ այս ընելու համար տարրական է բոլորին գործակցիլը՝ առանց կիրքի, ատի, փառասիրութեան, զգացողականութեան: Պէտք է արամաբանական հիմերու վրայ հիմնուած՝ յարմար աշխատանք տանիլ՝ փոխադարձ հասկացողութեամբ:

Սակայն կը սիրենք զմեզ լսել, խօսիլ առանց ուրիշին առիթ տալու: Հոգեկան տառապանք ունինք, փառասիրութիւն: Սորվինք լուռ մնալ եւ մտիկ ընել ու ժամանակին խօսիլ: Տարբեր գաղափարի մը տիրոջը կը փորձենք բզկտել: Փոխադարձ գիշողութիւն է հարկաւոր, քաղաքականութիւն, որը առեւտուր է, փոխադարձ զոհողութիւն: Ոյժ ներկայացնող կազմակերպութիւններէ պէտք է գայ այս: Պէտք է ընդհանուր հայ ժողովուրդին եւ ոչ թէ խմբային այլ մաներ մուներ հարցերը առաջ հետապընդել:

Սփիւռքը ապագայ չունի: Ան ուշ կամ կանուխ պիտի փճանայ: Ազգասպանութեան եւ կրօնի ի խնդիր եղած աշխատանքները չեն կրնար դիմանալ այնքան ատեն որ օտար հողերու վրայ հիմնուած են, առազի վրայ: Ջուլումի դէմ տարուած աշխատանքները, որոնք քաջալերելի են, աննշան փորձեր են եւ ոչ թէ արմատական դարմանում: Ուրեմն վէրքերը երբեք չեն բուժուիր ու կը տանին ուշ կամ կանուխ պատակռումի, մահուան եւ փճացման:

Ուրիշ պետութիւններէ սպառող օգնութեան մեր ակնկալութիւններուն պէտք է վերջ տալ: Միշտ խօսուած ենք օտարէն, որը մեզի շատ սուղի կը նստի: Քրիստոնեայ երկիրներու քաղաքականութենէն մեզի օգուտ չկայ: Միայն մեր ոյժերուն պէտք է վստահինք: Անհատական ասպարէզի մէջ մեծ յաջողութիւններու կը հասնինք, իսկ հաւաքական՝ ոչինչ: Հայ անհատը մեծ կարողութիւններու, դիրքերու հասնելու յատկով օժտուած է: Բայց հայ հաւաքականութիւնը տեղ մը չի հասնիր առանց միացեալ աշխատանքի:

Որոշ երկիրներու կառավարութիւնները, ինչպէս Շուէտ, Զուիցերիա, եւայլն, «հայ թշնաւո-աղաչաներու ընկերային օգնութիւն կու տան, սակայն ոչ մէկ քաղաքական օգնութիւն:

Մեր համագումարին մասնակցողներու թիւը ոչ մէկ ոյժ կամ կարեւորութիւն ունի աշխատանքի հա-

մար: Կրնանք յաջողիլ եւ միւս կազմակերպութիւններուն համոզել, որ մերն է ճիշդը:

Գրեթէ բոլոր թերթերը կը թմբկահարեն, սակայն գործնական քայլ մը չեն առներ, չեն կրնար առնել: Մե՞նք պիտի առնենք քայլը: Մենք պիտի հրաժարինք ինքնակեդրոն եւ այլամերժ աշխատանքներէ: Միաբանիլ պէտք է. մէկ խօսք եւ մէկ կամք՝ մէկ հայութիւն, նպատակ, ձայն, պայծառ լոզունգին տակ: Եթէ կարենանք այս յաջողցնել, պատմութիւնը կրնայ սրբագրել մեր էջը: Մեր վերջին էջը դեռ չէ գրուած: Եւ պէտք է հաւատանք եւ կամքով այս էջը պանծացնենք:Ապա, թող կուսակցութիւնները այս գործը շարունակեն: Մենք երկրորդական, երրորդական շարքերը պիտի անցնինք, եթէ ծիշդ ուղղութիւնը եւ քայլերը առնեն: Ես ալ պատրաստ եմ եւս քաշուիլ. ծերացած եմ:

Որպէս ազգ մեր ժողովուրդը պէտք է ծանչցուի: Այս յոյսերով Գ. Համագումարը բացուած կը յայտարարեմ:

ԹՂԹԱԿԻՑ
(Շար. 1)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ Գ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ՍԵՒՐ-ՓԱՐԻԶ, ՏՐԱՆՍԱ
7-13 ՅՈՒԼԻՍ 1985

(ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԴԻՏԻՆ)

Համագումարի պաշտօնական բացումէն առաջ եւ պաշտօնական ծրագրին անցնելէ առաջ, Վեր. Գառնուզեան ներկայացուց Հայ Ազգային Շարժումի կողմէ կառարուած խնդրագիր մը, ուր կ'առաջարկուէր Համագումարի անունով կոչ մը պատրաստել եւ ուղղել Ֆրանսայի Արդարադատութեան Նախարարութեան՝ վերաքննութեան ենթարկելու Շարլ Անթուան Սանսոնէթիի եւ Խչատուր Կիւլիմեանի դէմ արուած 3 ամսուայ բանտարկութեան վճիռը: Ըստ Ֆրանսական դատարանի, անոնք հանցաւոր նկատուած են «ահաբեկիչ մը հիւրընկալած» ըլլալու ամբաստանութեամբ: Համագումարը վաւերացուց սոյն կոչի պատճէնը. «Համագումարը (Մեր) լսեց Ձեր վճիռը: Կոչ կ'ընենք ֆրանսական արդարութեան ոգիին, որ այս վճիռը բեկանուի եւ երիտասարդները ազատ արձակուին»:

Ապա, ժողովականները հրաւիրուեցան անցնելու ծրագիր-յայտագրի գործադրութեան: Առաջին հերթին նախատեսուած էր կազմել յանձնախումբեր՝ գերմանախօս, ֆրանսախօս, անգլիախօս երկիրներու եւ հայերէնի՝ մշակելու եւ վերաքննութեան ենթարկելու Հայկական Համաշխարհային Համագումարի ծրագիր-կանոնագիրը, որը սակայն ժողովականներուն կը յանձնուէր համագումարի ընթացքին, եւ ոչ թէ նախապէս՝ կազմակերպչական պատճառներու հետեւանքով: Այս դրութիւնը երկար եւ անախորժ ելոյթներու եւ վիճաբանութեանց առիթ տուաւ, սաեղծելով անհաճոյ մթնոլորտ մը: Կարգ մը ժողովականներ հարց տուին, թէ Համագումարը իրաւացի՞ է բանալ եւ սկսիլ, երբ Գործադիր Մարմնի անդամներուն մեծամասնութիւնը ներկայ չէին եւ կամ պատշաճ նամակներ չէին յղած՝ բացատրելով իրենց բացակայութեան պատճառները: Ուրիշներ կը փափաքէին այդ րոպէին իսկ տեղեկանալ Գործադիր Մարմնի անդամներու հետեւալուն պատճառները: Վեր. Գառնուզեան խնդրեց այդ տեղեկագրութեան հրապարակումը յետաձգել քանի մը օրով, որպէսզի կարելի ըլլար Գործադիր Մարմնի մնացեալ անդամներուն (որոնք պիտի ժամանէին յաջորդող օրերուն) ներկայութեան զայն հաղորդել:

Ժողովականները շարունակեցին իրենց զբաղը Ծրագիր-Կանոնագրի եւ այլ Յանձնախումբերու աշխատանքներուն մասին: Եղան շատ մը առաջարկներ՝ Համագումարի նախատեսած ծրագիր-յայտագրի փոփոխութեան, աւելի կարճ ժամանակի մէջ աւելի արդիւնաւէտ կերպով գործելու անհրաժեշտութեան մասին, եւայլն: Վերջապէս, մեծամասնութիւնը որոշեց անցնիլ ծրագիր-կանոնագրի մշակման յանձնախումբային աշխատանքներուն: Կազմուեցան ֆրանսախօսներու (ֆրանսերէն կանոնագրի) եւ հայախօսներու (հայերէն կանոնագրի) յանձնախումբեր: Այս վերջինս ստիպուեցաւ նախ անգլերէն լեզուով պատրաստուած կանոնագրի մը սեւագրութեան աշխատիլ՝ կամքէ անկախ պատճառներով հայերէն նիւթերու ուշացման պատճառով:

Յաջորդող օրերուն, ոմանք լրջօրէն, ուրիշներ՝ կիսալուրջ եւ կարգ մը անհատներու ալ յուսահատութեան ու յուսախաբութեան մթնոլորտի մը մէջ կրցան վերամշակել ու քննել ծրագիր-կանոնագիրը:

9 Յուլիսի յետ միջօրէի նիստին կարդացուեցան տարբեր գաղութներու ներկայացուցիչներու զեկոյցները: Ոմանք ներկայացուցին իրենց գաղութներուն մէջ տարուած աշխատանքներուն ընդհանուր պատկերը եւ իրենց առաջարկները՝ Համագումարի գծով աւելի գործնական եւ ներդաշնակ կերպով գործելու վերաբերեալ: Ուրիշներ առաջարկեցին փոփոխութիւններ մտցնել Համագումարի որդեգրած աշխատաձեւին եւ ծրագրին մէջ: Վեր. Գառնուզեանի եւրոպական ներկայացուցիչներու տեղեկատուութիւնը որոշուեցաւ յետաձգել 11 Յուլիսի նիստին:

Ապա տեղի ունեցաւ բանախօսութիւն մը, որպէս նիւթ ունենալով քիւրա-հայկական յարաբերութիւնները: Բանախօսն էր Դր. Ժիրայր Քոչարեան: Ան ներկայացուց քիւրա-հայ յարաբերութիւններու պատմական ու քաղաքական անկիւնադարձերն ու ելեւէջները:

10 Յուլիսի երեկոյեան տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը Սեւրի քաղաքապետարանին մէջ, քաղաքապետ ժան Գայօնոյի հրաւէրով՝ ոգեկոչելու Սեւրի դաշնագրին 65-րդ տարեդարձը: Հրաւիրեալներու շարքին կը գտնուէին նաեւ Անթոնի շրջանի հայազգի քաղաքապետը՝ Փաթրիք Տեվէճեան եւ Իսի էլ Մուլինօ շրջա-

(Շար.ը տեսնել էջ 18)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ Գ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

Շարունակուած 4-րդ էջէն

ևի քաղաքապետ Սանդինիի:

Այս առթիւ, թէ Սեւրի քաղաքապետը եւ թէ Տիար Տէվէճեան իրենց ճառերուն մէջ եկան անգամ մը եւս յիշեցնելու Սեւրի դաշնագրին կարեւորութիւնը՝ հայ ժողովուրդի իրաւունքներու ճանաչման եւ անոնց ապահովման գծով: Անոնք մեծապէս գնահատեցին ընդհանրապէս հայ ժողովուրդի եւ ի մասնաւորի ֆրանսահայ գաղութի բերած աջակցութիւնն ու օժանդակութիւնը երկրի այլազան մարզերու առաջացումին ու զարգացման:

Հայկ. Համաշխարհային Գ. Համագումարի անունով Վեր. Գառնուզեան հայերէն լեզուով կարդաց հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ ներկայացնելէ հակիրճ պատմականը, շեշտեց Սեւրի դաշնագրին պատմաքաղաքական եւ քաղաքական կարեւորութիւնը սփիւռքահայ ութեան գոյավիճակի եւ ճանաչման համար:

11 Յուլիսին Վեր. Գառնուզեան ներկայացուց 1983-1985 տարիներու ընթացքին տարուած աշխատանքներու եւ գործունէութեանց նիւթա-բարոյական տեղեկագիրը: Ապա ելոյթ ունեցան շրջանային պատասխանատուները, որոնք իրենց կարգին տուին գործունէութեանց վերաբերեալ զեկոյցներ: Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ երկրորդ բանախօսութիւն մը, որպէս նիւթ ունենալով «Արդարադատի ոգին եւ սփիւռքահայութիւնը»: Բանախօսն էր փրոֆ. Սերժ Աֆեանեան: Ան հակիրճ կերպով ներկայացուց Սարդարապատի հերոսամարտին պատմականը եւ անոր ներկայացուցած եւ ներկայացնող իմաստները՝ անցեալի, ներկայի եւ ապագայի հայ սերունդներուն համար:

12 Յուլիսին տեղի ունեցաւ մամլոյ ասուլիս մը, որուն ներկայ գտնուեցան հայ, թուրք, ֆրանսացի եւ այլ լրագրողներ: Ներկաներուն բաժնուեցաւ Սեւրի դաշնագրի 65-ամեակին նուիրուած հաղորդագրութիւնը, ինչպէս նաեւ մամլոյ ասուլիսին համար պատրաստուած յատուկ հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ կը ներկայացուէր Հայկական Համաշխարհային Գ. Համագումարի կոչը ՄԱԿ-ի Մարդկային Իրաւունքներու Յանձնախումբին, Եւրոպայի Նախարարաց խորհուրդին, ԱՄՆ-ի Ներկայացուցիչներու Տան, ԱՄԷՄ-ի Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան եւ Թուրքիոյ կառավարութեան՝ պաշտօնապէս ճանչնալու ծեղասպանութիւնը, Հայ ժողովուրդի իրաւունքներու վաւերականութիւնը եւ հողերու վերադարձը:

Մամլոյ ասուլիսէն ետք, Համագումարին կողմէ պատասխանատու մը այցելեց Փարիզի Փէր լա Շէզի գերեզմանատան մէջ գտնուող Ջօր. Անդրանիկի եւ վերջերս մահացած Արամ Գամաճեանի շիրիմները, որոնց վրայ զետեղուեցան ծաղկեպսակներ:

13 Յուլիսին տեղի ունեցաւ վերջին նիստը, ուր մեծամասնութեամբ վաւերացնելէ ետք Համագումարի ծրագիր-կանոնագրի վերջնական պատճէնը, կատարուեցան նոր Գործադիր Մարմնի ընտրութիւնները: Յառաջիկայ 3 տարիներուն համար ընտրուեցաւ հետեւեալ կազմը.

Վեր. Ճէյմս Գառնուզեան
Ծար. Ժորժ Արթունեան
Պր. Ժորժ Ալէքեան
Պր. Տիգրան Ժամկոչեան
Պր. Արա Թորանեան
Պր. Աբրահամ Ջագրեան
Պր. Փոլ Կիլօղլու
Նաեւ երեք պահեստի անդամներ՝
Պր. Թորոս Սաղըրեան
Պր. Կայծակ Փալանճեան
Պր. Թովմաս Թովմասեան

Արդեօ՞ք Համագումարը հասաւ իր նախադրած նպատակին. անոնց հարց մը, որը երկար ժամանակ պիտի մնայ վերլուծողական վիճակի մէջ՝ իւրաքանչիւր մասնակցողի մտքին մէջ:

Ջափազանց դրական էր տարբեր երկիրներէ եկած սփիւռքահայերու մէկտեղումը, իրարու ծանօթանալն ու գաղութներու մասին տեղեկութիւններ փոխանակելը: Դրական էր նաեւ տեսնել թուր մը հայրենակիցներու նուիրումը՝ ներկայ սփիւռքահայ անել եւ ապագային վիճակին դարման մը գտնելու պայքարին հանդէպ:

Միւս կողմէ, սակայն, ժամանակի չգոյութիւնը, Համագումարի կազմակերպչական մարմնի անդամներուն սակաւութիւնն ու իրենց ուսերուն բեռցուած պատասխանատուութեան ծանրութիւնը առիթ տուած էին շարք մը թերութիւններու, որոնք երբեմն նոյնիսկ աններելի եւ անընդունելի էին:

Կարգ մը ժողովականներու անփորձառու, անկազմակերպ, անհաւասարակշիռ կեցուածքներն ու արտայայտութիւնները բաբելոնեան խառնակութեան կը վերածէին մթնոլորտը, մեծապէս դանդաղեցնելով Համագումարին ընթացքն ու ուղին:

Սակայն եւ այնպէս յոյսով ենք, որ յաջորդ հանգրուանները աւելի կազմակերպուած կ'ըլլան, եթէ յաջողի ներգրաւել մեր բոլոր քաղաքական, մշակութային կազմակերպութիւններն ու յարանուանութիւնները, որոնք միասնաբար անսասանելի պիտի կարենան պատշաճ ուղղութիւնն ու մթնոլորտը ստեղծել եւ ամրողջացնել նման համագումարի մը անհրաժեշտն ու նպատակը յաջողցնող միջոցները:

Թ Ղ Թ Ա Կ Ի Ց

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՈՒԺԱՆՈՒԹԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստեց՝ ԱԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Հիմնական նպատակն է արագացնել հիւլէական ուժանիւթի տարածումն ու ընդլայնումը աշխարհի մէջ խաղաղ նպատակներով, ինչպէս նաեւ հետամուտ ըլլալ, որ իր հովանաւորութեամբ կամ աջակցութեամբ պատրաստուած որեւէ ծրագիր չգործածուի ռազմական նպատակներու:

Այս կազմակերպութեան հիմնադրութիւնը արդիւնք է Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան (ՄԱԿ) մէջ տեղի ունեցած երկար վիճաբանութիւններու եւ խորհրդակցութիւններու՝ հիւլէական ուժանիւթի գործածման իրաւունքներու եւ հիւլէական ռազմարշաւի հսկիչ մարմին մը ունենալու գծով: Նախ արծարծուեցան այսպէս կոչուած «Պարուխ» ու «Կրումիքօ»ի ծրագիրները, որոնք կ՛առաջարկէին հիւլէական ուժանիւթի խաղաղ նպատակներու համար գործածութեան հսկողութիւնը վստահիլ միջազգային կազմակերպութեան մը, որ հիւլէական ուժանիւթ օգտագործող երկիրներու վառելանիւթը կրնայ ստանալ, ամբարել եւ այլ երկիրներու տրամադրել՝ խաղաղ նպատակի ճեռնարկներու (գիւղատնտեսութիւն, դեղորայքի արտադրութիւն եւլն) օգտագործման համար:

26 Հոկտեմբեր 1956-ին, ՄԱԿի կողմէ Նիւ Եորքի մէջ կազմակերպուած համագումարին մասնակցող 82 երկիրներ միաձայն վաւերացուցին Հիւլէական Ուժանիւթի Միջազգային Կազմակերպութեան ծրագիր-կանոնագիրը, որը ի գործ կ՛ըլլար 29 Յուլիս 1957-էն սկսեալ:

Հիւլէական Ուժանիւթի Միջազգային Կազմակերպութիւնը մաս կը կազմէ, ուրեմն, Մակ-ի ցանցին, եւ սակայն անկախ կազմակերպութիւն մըն է, որուն գործունէութեան ծիրին մէջ կը մտնէ զանազան համագումարներու կազմակերպումը, ամէն տեսակ հիւլէական գործունէութեանց ապահովութեան ուղեցոյցներու մշակումն ու գործադրութիւնը: Ունի նաեւ երեք բնալուծարաններ: 1981-ի առաջին՝ կազմակերպութիւնը 90 երկիրներու հետ արդէն ստորագրուած էր համաձայնագրեր, որոնք իրենց պատրաստակամութիւնը կը յայտնէին հիւլէական ուժանիւթի խաղաղ նպատակներու գործածութեան եւ ապահովութեան ուղեցոյցներու կիրառութեան վերաբերեալ: Նոյն գծով, կազմակերպութիւնը միշտ տեղեակ կը պահէ կառավարութիւնները հիւլէական ուժանիւթի զանազան յայտագիրներու մասին, նիւթապէս կ՛օժանդակէ գիտական ուսումնասիրութիւններու եւ հետազօտական աշխատանքներու: Իր մասնագէտներն ու մասնագիտական կարելիութիւնները կը դնէ բոլոր անդամ երկիրներու տրամադրութեան տակ:

1984-ի Յունուարին Կազմակերպութեան կ՛անդամակցէին 111 երկիրներ: Անոնք կ՛ունենան տարեկան ընդհանուր ժողով մը, ուր կը վաւերացուին յաջորդ տարեշրջանի ծրագիրներն ու պիւտճէն, կ՛ընտրուին ընդհանուր տնօրէնն ու միւս պատասխանատուները եւ Կառավարիչ Մարմնի 9 անդամները, որոնք պատասխանատու են Կազմակերպութեան որոշումներու գործադրութեան եւ անդամակցիլ փափաքող երկիրներու դիմումներու վերաբերութեան գծով: Կայ նաեւ Գիտական Խորհրդակցական Մարմին մը, կազմուած 1958-ին, որու պարտականութիւնն է ցուցմունքներ տալ Կառավարիչ Մարմնին եւ ընդհանուր տնօրէնին:

Կազմակերպութեան կեդրոնն է Վիեննա, Աւստրիա: Ներկայ ընդհանուր տնօրէնն է Հանս Պլիքսը (շուէյտացի): Պաշտօնեաներու թիւն է շուրջ 1700, որոնց մէջ կան 12 հայազգի հայրենակիցներ: Տարեկան պիւտճէն 1982-ին 87 միլիոն ամերիկեան տոլար էր: Ունի շատ մը հրատարակութիւններ եւ պարբերաթերթեր, որոնք լոյս կը տեսնեն անգլիերէն, ֆրանսերէն, ռուսերէն եւ սպաներէն լեզուներով:

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

»»

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ...

մշակոյթի թուրքական մեկնաբանութիւնը՝ քրդական հարցի քաղաքական վառ ապացոյցն է: Ա.յսօրուայ դիրքերից այդ հարցի լուծման լաւագոյն ճեւը գիտութեան «տնօրէնները» տեսնում են քուրդ եւ թուրք ժողովուրդների «ազիածին եւ արգանդակից» լինելու տեսութիւնը գիտական հիմքերում ամփոփելու մէջ:

Ազգային հարցի վերաբերեալ Թուրքիայում իրագործուող «գիտական քաղաքականութիւնը» այսօր ներկայացուում է հետեւեալ բանաձեւով. աւերումներից ու եղեռնից՝ դէպի բոնի ուծացումը (ցանկալի է ե՛ւ այս, ե՛ւ այն, ե՛ւ երրորդը):

(Շար. 1 եւ վերջը յաջորդով)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՒԵՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԸ* ՓԱՐԻԶ

Փարիզի 9-րդ թաղաշրջանի Թրէվիզ պողոտան շատոնց յայտնի էր որպէս Ֆրանսայի մայրաքաղաքի «հայկական թաղերէն» մին: Սակայն ան աւելի հայկականացաւ, երբ 1983-ի Յունիսին անոր վրայ պաշտօնապէս բացումը կատարուեցաւ Հայկական Վաւերագրական Կեդրոնին: Շատ համեստ անուն մը, որուն ետեւ սակայն թաքնուած է վիթխարի գործունէութիւն ունեցող կեդրոն մը: Այստեղ, միայն երկու տարիներու ընթացքին, կեդրոնի նախագահը՝ Միշէլ Բազումեան, ժագ Միւլեան ու իրենց աշխատակիցները սերտ կապեր հաստատած են սփիւռքի հայ գաղթօջախներու եւ Հայրենիքի հասարակական, գիտական եւ այլ հաստատութիւններու հետ եւ յաջողած են հաւաքել հայ ժողովուրդի պատմութեան ու ազգագրութեան, ստեղծած հոգեւոր արժէքներուն, հայագիտական ու մշակութային նուաճումներուն եւ արդի վիճակին վերաբերող հարուստ տուեալներ ու փաստաթուղթեր եւ զանոնք տրամադրել ու տարածել ըլլայ ցուցահանդէսներու, ըլլայ մամուլի եւ դասախօսութիւններու միջոցով՝ թէ հայ եւ թէ օտար շրջանակներու մէջ:

Կեդրոնը կ'աշխատի նպաստել հայ - ֆրանսական մշակութային կապերու ընդլայնման, սփիւռքահայ դպրոցներուն կը տրամադրէ ուսումնական նիւթեր, կը սատարէ հայագիտութեան զարգացման արտասահմանի մէջ, միջազգային գիտաժողովներուն եւ ցուցահանդէսներուն լսելի եւ տեսանելի կը դարձնէ հայ ժողովուրդի տեղն ու դերը՝ համամարդկային քաղաքակրթութեան մէջ:

Այժմ կեդրոնը ունի 10 000-է աւելի լուսապատկերներ՝ տարբեր երկիրներու հայկական բնակավայրերու, յուշարձաններու եւ ազգագրական նիւթերու, 12000 տեղեկատու բացիկներ՝ հայ ճարտարապետութեան վերաբերեալ, միքրոֆիլմեր՝ հայկական կոտորածներու վաւերանիւթերով, ինչպէս նաեւ հարուստ հաւաքածոներ՝ հայրենի եւ սփիւռքահայ մամուլի, մեծ թիւով գրքերու եւ հին ու նոր աղբիւրներէ քաղուած արխիւային բազմաթիւ նիւթերու, տարբեր նիւթեր ընդգրկող ձայներիզներու եւ լուսագիր ժապաւէններու (վիտէոյ):

Այս նպատակներու իրագործման համար կեդրոնը կը համագործակցի հեղինակաւոր գիտնականներու (օրինակ՝ Միրարիի Տէր-Ներսիսեան, Ֆրետերիք Ֆեյդի եւայլն) եւ հասարակական գործիչներու հետ:

Վարչական խորհուրդին մաս կը կազմեն ժան-Քլոտ Քեպաթճեան, Ալիս Ալեանակեան, Փիեռ Տէր-Սարգիսեան, ժիրայր Մադիլեան, Յարութ Պէզճեան եւ ուրիշներ:

Կեդրոնի պաշտօնեայ-աշխատակիցներն են ժագ Միւլեան, Լիտա Մայիլեան, Արմինէ Մոտամէտ, Աստղիկ Քրիմեան եւ Մարթին Յովհաննէսեան:

Կեդրոնի նիւթական պէտքերը կը հոգացուին ֆրանսական Մշակոյթի Նախարարութեան, Հ. Ռ. Ը. Միութեան, Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկի եւ Ալեքս Մանուկեան Մշակութային Հիմնադրամի կատարած յատկացումներուն շնորհիւ:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅԵԱՆ

---

* Centre de Documentation Armenien, 36, Rue de Trevise, 75009 Paris, France.

ԱՄԲՈՂՋ

Ով չի դաստիարակում իրեն, նա ուրիշին չի կարող դաստիարակել:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

Ով էս աշխարհում որդու լաւութիւնը կ'ուզէ, թող տայ նրան շնորհք եւ կրթութիւն: Հազինան եւ դովլաթը կ'երթան, կը փչանան, մարդիս իր ուսումը կը մնայ միայն:

Խ. ԱԲՈՎԵԱՆ

Կրթել մի երեխայ, նշանակում է կրթութեան միջոցով նրան տրամադրել գովելի բնաւորութիւն ստանալու եւ ինքնակրթութեամբ մօտենալու կատարելութիւն:

Ուսուցիչը աշակերտների հետ պէտք է լինի եղբայրական սիրով, եւ այդ սէրը պէտք է զգան աշակերտները:

Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆ

Իւրաքանչիւր գրագէտ մարդ պարտական է ուսուցչին:

Հզօր է այն ազգը, որն ունի լաւագոյն ուսուցչութիւն:

Ծնողները տալիս են երեխային մարմին, իսկ ուսուցիչը՝ հոգի, բարի կամք եւ մարդկային բարձր իդեալներ:

ԱՒ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Կարդա՛ բնութեան գիրքը, որ կարելի չէ ո՛չ մէկ բանով գրել, ո՛չ մէկ ձայնով արձագանգել, ո՛չ մէկ գոյնով նկարել եւ ո՛չ մէկ գործիքով դրոշմել...

ԿՈՒՄԻՏԱՍ

ԵՒՏԱՍԱՐԴ ՋԱՅՆԵՐ

ՁԻՐՔԸ ԳԱՂԱՓՆԱԿԷՏ ՁՈՒՆԻ

Սեպտեմբերի 27-29, 1985, Նիկոսիոյ (Կիպրոս) Հելթոն պատկերասրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ ցուցահանդէս մը, հովանաւորութեամբ կիպրական կրթական նախարարութեան մշակութային կապի պատասխանատու Պրն. Փանիոթիս Մեղոիմ:

Ցուցադրուելիքն Ծովինէի Սարգիսեանի եւ իր մօր՝ Անահիտ Նասիպեան - Սարգիսեանի նկարչական գործերը:

Ծովինէի Սարգիսեան ծնած է Նիկոսիա, 1962 թուականի Հոկտեմբեր 25-ին: Ցաշախ պատանեկան ապրելէ ետք (մանաւանդ Միջին եւ Մերձաւոր Արեւելք) կը վերադառնայ Կիպրոս եւ կը յաշախէ Նիկոսիոյ Նարեկ (նախկին Մելիքեան) ազգային վարժարանը, որմէ ետք՝ Մելգոնեան կրկեսական հաստատութիւնը: 1974-ի ամառը, ան ի հետեւանք Կիպրոսի Թրքական արշաւանքին, կը ստիպուի անցնիլ Երուսաղէմ, ուր կը յաշախէ Թարգմանչաց վարժարանը: 1975-ին կը վերադառնայ Մելգոնեան: Ա.յտեղ, դպրոցի եռուն գեղարուեստական մթնոլորտը, շէնքերու բնականօրէն ներշնչող ու խորհրդաւոր շրջակայքն ու պուրակները, յաշախակից տրուող գեղարուեստական եւ դաստիարակչական ճեռնարկներն ու երեկոները գերազանցօրէն կը կազմաւորուին իր կեանքըն ու ճիրքերը:

1980-ին պատուոյ կիշատակութեամբ աւարտելէ ետք Մելգոնեան վարժարանը, կը փոխադրուի ԱՄՆ-ի Ալաբամա համալսարանը, ուր կը հետեւի միքրօ-կենսաբանութեան (Micro-biology) եւ նախա-ատամնաբուժական դասընթացքներու: 1984-ին կը տեղափոխուի Գեղմանիոյ Կէօթինկընի համալսարանը, ուր այժմ տակաւին կը շարունակէ մասնագիտանալ ատամնաբուժութեան ճիւղին մէջ:

«Մրուխտի ճիրքերս ասպիճանաբար կազմաւորուիլ սկսած են փորր ատրիքէս սկսեալ եւ մինչեւ հիմա ալ մշտական կազմաւորման մէջ են,- կ'ըսէ Ծովինէի Սարգիսեան իր հետ ունեցած մեր կարճ զրոյցի ընթացքին: *- Ճիրք մը ծայրագոյն ասպիճան եւ գագաթնակէտ չունի: Միտամենայնիւ, վերջին երկու ասպիներուն ընթացքին գործերուս թիւը աւելցած է: ընակատած չըլլալով որ ամիւռքահայութեան միջին ազգային լեզուին ու մշակոյթին նահանջին՝ ճիգերս բազմապատկած եմ հայկական նիւթերով զարգացնելու վերջին գործերս»:*

Ս. ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱՒՆԱՐԿ

ՎԻՆԵՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 - 31 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ա յս տարի եւս, Ափիւռքահայութեան հետ մշակութային Կապի Կոմիտէի հրաւէրով 4 վիեննահայ երախաներ մասնակցեցան Հայրենիքի մէջ աւանդական դարձած ամառնային ճամբարին. անոնք էին՝ Աննա Տէր-Կարապետեան, Արմէն Վիտէրիոֆըր, Արտեմիս Տէր-Յակոբեան եւ Մանոն Տէր-Պետրոսեան:

16 ՕԳՈՍՏՈՍ - 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Շրջապտոյտ դէպի Մայր Հայրենիք, կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ 15 մասնակիցներով:

1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Հաչէվերացի աւանդական տօնակատարութիւն, կազմակերպուած Միխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Միխիթարեան Հայրերու ամարանոցին մէջ:

կանութեան կը պատկանին եւ ճակատագրած են մնայնութեան:

ՏՈՔԹ. ՕՏՄՆ ՊԵՔԱՆԱՕՕ
(Մ.Ն.-ու Ազգային Ակադեմիա)

▣ Դարաւոր անջրպետ մը առած է իր հոգիին մէջ, կերտելով մթնոլորտ մը մարդէն, քարէն, հողէն եւ հայրենիքէն կազմուած, ու առօրեայ ապրումը տարածած է անհաշիւ դարերու խորքը:

ԿԱՐՕ ԱԼԱՄԻՆԻ

▣ Չինք կրնանք տեղաւորել 20րդ դարու այն բանաստեղծներու շարքին, որոնք ժամանակէն առաջ անցնելու յատկութիւնը ունին:

ՊԷՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

▣ Ալիփա Կիրակոսեան՝ գիսաւոր աստղ մը, արեւ մը, բանաստեղծութեան լաւ պաճը:

ԺԱԿ ՓՐԵՒԵՐ

▣ Բանաստեղծութեան շնորհալի մարմնացումը... Հայերէն լեզուն շատ հարուստ է ածականներով. հրապուրիչ, համբիչ, դիւթիչ, եւայլն: Բոլորը գումարեցէք ձեր ստեղծագործութիւնները որակելու համար:

ՓՐՈՖ. ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՖԷՅՏԻ

(Քաղուած բանաստեղծուհիին գրական գործունէութեան 35-ամեակի հանդիսութիւնէն Միացեալ Նահանգներու մէջ կազմակերպուած Ցանկնախումբին հրատարակած գրքոյկէն)

6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Մեծարման եւ ծանօթացման ընդունելութիւն ի պատիւ Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութեան Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան Նախագահ Բաբգէն Եսայի Ապգիտովին՝ կազմակերպութեամբ Վիեննահայ եկեղեցական Վարչութեան՝ Վիեննայի «Հիլթոն» պանդոկին մէջ:

7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

«Յովհաննէս Շիրազ» վարժարանի ծնողական ժողով եւ Ծնողական Խորհուրդի ընտրութիւն: Նոր կազմին մաս կը կազմեն Տիկ. Հռիփսիմէ Պապայեան, Տիկ. Անահիտ Նորաւեան, Տիկ. Ռիմա Պարոյեան, Տիկ. Կրէթա Պետրոսեան, Տիկ. Աննիկ Խաչիկեան եւ պահեստի անդամ՝ Տիկ. Մարկօ Տէր-Կարապետեան:

8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ա ւարկաւագական ձեռնադրում Վիեննայի Միխիթարեան Միաբանութեան անդամներէն եղբ. Ներսէս Սագայեանի, ձեռամբ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէր Համայեակ-Պետրոս ժէ. Կէտիկեանի (Նախկին կաթողիկոս-պատրիարք կաթողիկէ հայոց):

14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի վերակազմութեան 25 եւ Միութեան ցկեանս Նախագահ Տիար Ալեք Մանուկեանի նախագահական գործունէութեան 30-ամեակներուն նուիրուած ճաշկերոյթ-աւարահանդէս, մասնակցութեամբ վիեննահայ «Ազատ» նուագախումբին՝ Վիեննայի 19-րդ թաղաշրջանի «Հանդիպման տուն» սրահին մէջ:

15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Համագաղութային ճաշկերոյթ՝ ի պատիւ Տիար Ալեք Մանուկեանի եւ ընկերակցող շքախումբին, կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ՝ Վիեննայի «Ժնթըրքոնթինենթալ» պանդոկին մէջ:

Նմանապէս նոյն երեկոյ, աւստրիական հեռատեսիլի 2-րդ կայանի «Տարեցներու ակումբ» ծրագրին մէջ ելոյթ ունեցաւ երգիչ Վահան Միրաքեան:

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Տիար Ալեք Մանուկեանի այցելութիւնը Միխիթարեան Միաբանութիւն եւ պարգեւատրումը Միխիթարեան շքանշանով՝ հայ մշակոյթին եւ հայ կեանքին ի նպաստ իր բազմամեայ եւ բեղուն գործունէութեանց համար:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՄԸ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ԱՂԻՒՍ ԿՐՈՒԱԿՈՒԵԱՆԻՆ ՀԵՏ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ՎԱՐԵՑԻՆ ԼԵՒՈՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆԸ ԵՒ ԱԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅԱՆԸ

Հարցում.- Կ՛ուզէի՞ք կարճ կերպով մեր ընթերցողներուն համար յատկանշել Ձեր այս շրջապտոյտին գլխաւոր հանգրուանները:

Պատասխան.- Առաջին հանգրուանը եղաւ Լոնտոն, ուր հրաւիրուած էի Թէքէեան Մշակութային Միութեան կողմէ: Հոն մնացի 6 օր: Ապա եկայ Վիեննա, ինչպէս գիտէք, Վիեննահայ կազմակերպութիւններու Մշակութային Յանձնախումբի հրաւէրին վրայ: Ասկէ կ՛անցնիմ Հալէպ՝ Սուրիա, Համազգայինի հրաւէրով: Հոն հաւանաբար շրջապտոյտ մը կազմակերպուած է Դամասկոս, Լաթաքիա, Քեսապ, Տէր-Զօր եւ այլ տեղեր: Ապա կ՛անցնիմ Յունաստան՝ Աթէնք եւ Սելանիկ, դարձեալ Համազգայինի հրաւէրով: Հոն, նաեւ հանդիպում մը նախատեսուած է Յոյն Գրողներու Միութեան հետ, որովհետեւ բանաստեղծութիւններս վերջերս յունարէնի ալ թարգմանուեցան: Ապա կ՛անցնիմ Մատրիտ, հիւրը ըլլալու մեծ հայասէրի մը, զոր ես անձնապէս այսօրուայ Ֆրանց Վերֆէլը կը նկատեմ՝ Խոսէ Անթոնիօ Կուրիերան: Ան հեղինակն է նշանաւոր «Լա Պոմպա» հատորին, որ գրած էր հայկական ահաբեկչական արարքի մը ընթացքին վիրաւորուելէ ետք: Ան Սպանիոյ հեռատեսիլի լուրերու բաժնին ընդհանուր տնօրէնն է: Անկէ ետք կ՛անցնիմ Փարիզ, ներկայ գտնուելու գիրքիս ֆրանսերէն թարգմանութեան առթիւ ընդունելութեան մը: Ֆրանսերէնի թարգմանութիւնը կատարած են երկու նշանաւոր բանաստեղծներ՝ ժան Մարէյ (Փապլօ Ներուտայի գործերու, նաեւ այլ Նոպէլեան մրցանակակիրներու գործերու թարգմանիչը) եւ Գլոտ Քուֆոն, գրականութեան դասախօս Սորպոնի համալսարանին մէջ: Գիրքը կը տպուի Քարաքթեր հրատարակչատան կողմէ:

Հ.- Ո՞ր լեզուներով գրած էք Ձեր բանաստեղծութիւնները, որո՞նք են հայերէն բնագիրով հրատարակուած Ձեր քերթուածներու հատորները:

Պ.- Սկիզբը գրած եմ սպաներէնով: Բայց 14 տարիներէ ի վեր որ ամուսնացած եմ, տան մէջ կը խօսիմ միայն հայերէն: Ամուսինիս հայերէնը շատ մաքուր ըլլալը մեծապէս սատարեց իմ հայերէնիս բարելաւման: Ուրեմն սկսայ հայերէն գրելու առաջին փորձերս արդէն 1975-ին կատարել: Հետաքրքրական է որ կարգ մը բանաստեղծութիւններ արեւելահայերէնով «կու գան» եւ ուրիշներ՝ արեւմտահայերէնով, եւ ես զանոնք այդպէս ալ կը պահեմ: Եւ եթէ օր մը գուտ հայերէնով գրած գործերս հրատարակուին՝ շատ խառն պիտի ըլլայ: Նաեւ հիմա կը փորձեմ հին գործերուս մէկ մասը սպաներէնէն թարգմանել հայերէնի, որովհետեւ շատերը ծանօթ չեն հայ շրջանակներուն: Օրինակի համար՝ «Անդէսական Ջրոյցներ» անունով քերթուածներս: Ես կը ջանամ ոչ թէ միայն հայերէնով ստեղծագործել, այլ միեւնոյն ատեն միւս գործերս ծանօթացնել: Միակ հրատարակուած հայերէն գործս «Մեսրոպաշունչ»ն է, որը «Խոստովանանք» հատորին մէջ լոյս տեսաւ: Վերջերս սկսած եմ նաեւ կարգ մը գործերս անձամբ անգլերէնի թարգմանել:

Հ.- Ի՞նչ փոխուած է Ձեր բանաստեղծական աշխարհին մէջ հայրենիքի հետ Ձեր առաջին հատորակցութեան որպէս արդիւնք:

Պ.- Կեանքիս մէջ հայաստան աչքելութիւնս եղաւ աննկինադարձ մը: Արժանթինի մէջ ինքզինքս օտար կը զգայի, հակառակ արժանթինցի ըլլալուս եւ միշտ բան մը կար որ զիս կատարեալ արժանթինցիի մը զգացումը չէր տար: Մշակոյթը, լեզուն, ապրելակերպը արդէն իսկ իմ վրայ արժանթինեան կնիքը դրած էին, եւ սակայն միշտ կը զգայի պակաս բան մը եւ փնտռտուքի մէջ էի շարունակ: Ինքզինքս կէս արժանթինցի ու կէս հայ կը զգայի: Բայց երբ Հայաստան գացի, գտայ ինքզինքս: Գիտցայ ու՛ր եւ որո՛ւ կը պատկանէի, ու՛ր էին իմ արմատները: «Արմատ» բառը միշտ ալ գործածած էի գործերուս մէջ, եւ այդ աչքելութիւնը ճշդեց զայն:

Հ.- Ինչպէ՞ս կարելի է դիմագրաւել սփիւռքահայ նոր սերունդի անտարբերութիւնը իր մշակոյթին, լեզուին եւ եկեղեցիին հանդէպ:

Պ.- Ես կը կարծեմ թէ միայն մէկ ծէս կայ: Երկու ծէս չկայ: Պէտք է աճիլ: Որքան կ՛ուզէք այս բառը լայնցուցէք: Հայը պէտք է աճի: Որքան ատեն որ հայը փոքր կամ սակաւաթիւ մնայ, երիտասարդը կրնայ ընտրել, մանաւանդ Ամերիկայի եւ կամ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ, օտար շրջանակները, ուր աւելի կարելիութիւնն ունի ածելու, մեծնալու: Եթէ մենք մանր հաշիւներով չզբաղինք, կը կարծեմ որ նուազ թիւով երիտասարդութիւն կը կորսնցնենք: Եթէ հատուածական խնդիրները չըլլան, եթէ անձնական հակառակութիւնները, նախանձը չըլլայ, եթէ աթոռի պայքարը, աթոռամոլութիւնը չըլլայ: Ես կը

կարծեմ որ կարգ մը կազմակերպութիւններ, շատ թող ներեն ինծի, անոնք որ իրենք զիրենք հայրենասէր կը դատանին, ըրածնին բնաւ հայրենասիրութիւն չէ: երբ դուն կ'ուզես մշակոյթի մը ծառայել «պարմանաւորա... Ջեղաւ ատիկա... Մշակոյթի ծառայելը առանց պարմանի կ'ըլլայ: երբ պարման կայ որ քու կազմակերպութիւնդ ըլլայ ծեռնարկողը, եւ ոչ ուրիշ մը, կը նշանակէ որ քու «եսադ, ինքնասիրութիւնդ աւելի բարձր է քան հայրենասիրութիւնդ:

Գալով եկեղեցիին, անոր դերը շատ մեծ է, հակառակ որ դժբախտաբար մեր եկեղեցին մեծ եկեղեցականներ չէ ունեցած, բայց ժողովուրդի հաւատքը մեր եկեղեցին միշտ պահած է ու կը պահէ: Նորէն ժողովուրդն է: Ես չեմ կարծեր, որ մենք շատ օրինակելի եկեղեցականներ ունեցած ենք: կրօնականները աւելի հաւատքի վրայ՝ *սիմպոլ* բանի մը վրայ հիմնուած են, քան թէ իսկական բաներու: Իսկական հոգեւորականներ եւ կրօնականներ շատ քիչ են մեր հայութեան մէջ:

Հ.- Ասար լեզուով քարոզութեան պարագային, կը խորհի՞ք որ հայրենասիրական զգացումները նոյն հարազատութեամբ կարելի է արտայայտել ինչպէս հայերէնով:

Պ.- Այո: Փաստս իմ «նամակ առ Հայաստանն» է, որ գրուած է սպաներէնով եւ նոյնքան հարազատ կը հնչէ սպաներէն կարդացողներուն, ինչպէս հայերուն: Եթէ «Հայաստան» բառը հանէք եւ որեւէ ուրիշ երկրի անուն մը դնէք, կ'ունենայ նոյն արժէքը: Տիեզերական կտոր մըն է եւ ոչ թէ աւանդական, ցեղային արժէք ունեցող կտոր մը:

Հ.- Հայ կնոջ դերը շատ մը բնագաւառներու մէջ պատմականօրէն եղած է շատ կարեւոր: Ինչպէ՞ս կարող է ժամանակակից հայ կինը աւելի ազդեցիկ եւ գործնական մասնակցութիւն բերել համազգային ծրագիրներու իրագործման ի նպաստ:

Պ.- Հայ կինը պատմութեան ընթացքին շատ մեծ դեր ունեցած է, բայց բացարձակ սահմանափակ գետնի վրայ: Ես պիտի չուզէի անցեալին վերադառնալ Սարուխեանի տրկային վիճակ մը ունեցած ենք, կրաւորական վիճակ մը: Անշուշտ ուժեղ նկարագրի տէր եմ եւ սահմաններ չեմ ընդունիր: Ունիմ իմ

→

ԱՂԹԱՄԱՐ ՓԵԹԲՈՒՀԵՄԱՆԻ

ՅԱՏՈՒԿ «ՀՐԱՅՐԻ» ՀԱՄԱՐ

Եւ օդակայանին մէջ
անորոշութեան հրէշը
ոտքի կանգնեցաւ
արձակելու համար
իր ճանկերը:

Ուղիները խառնուեցան
ու վաղս-նրու հողին վրայ
փշրուեցան
ժամացոյցին ալաքները
նահատակելով յոյսը:

Թռիչքները մահացան:
Անկարողութեան ալիքը
հսկայացաւ անվերջ
սեղմելով շնչառութիւնը.
դաւաճանելով
թոքերուն իրաւունքին:

Ճանկարձ՝ լոյսը պրպտեց
յիշողութեան արխիւները
եւ հոն
փոքր անկիւնի մը մէջ
ուր կը մոռցուին
հոգեկան գանձերը
կեանք առաւ
հաւատքը.

Պարզ ազատարար խաչ մը
սպասումէն կախուած
բացաւ դռները
ու հարազատներու
ընտրեալ բազուկներ
-անքնութեան ժամերը խտացնելով
ուղղեցին խառնակ ճանապարհը
եւ հրէշը
ժամ առ ժամ
սպառեցաւ անզօր:

Ըմբոստ արտասուք մը
հաւաքուեցաւ ինքնիրեն
ու մնաց
իբրեւ անկեղծութեան վկայ:

Նախախնամութիւնը կնքեց
նոր ընտանիք մը.
թռիչքը հասաւ ամպերուն
ու բարեկամութեան կոթողը
-իր սլացքի մէջ-
նոր երկինք մը բացաւ:

Թռիչք Վիեննա-Համակոս
10.14.85

անձնական գաղափարներս ու ծրագիրներս: կը զարմանամ թէ ինչո՞ հայերս չենք մտածեր այսինչ կամ այնինչ բանը ընելու մասին: Գաղութային աշխատանքը կարեւոր եւ հիմնական է, սակայն, իմ կարծիքով, բջիջներ պէտք է ըլլան գաղութներու մէջ (գաղութները իբրեւ կորիզ առնելով), որոնք միջազգային աշխատանք պէտք է տանին: Օրինակ դուք որ ՄԱԿ-ի մէջ կը պաշտօնավարէք, պէտք է գիտնաք անոր զօրութիւնը: Շատ կարեւոր է միջազգային կազմակերպութիւններ հիմնելը. ոչ միայն հայկական, այլ այնպիսի կազմակերպութիւններ, որոնց նախածեռնողներն ու կորիզները հայեր ըլլան, առանց յայտարարելու որ հայեր են, առանց պռոտոհոսութեան, շատ լուռ կերպով: Մեր հարցը, հայկական հարցը աշխարհին դէմ կենալով չէ որ կրնանք լուծել. ուժերնիս սահմանափակ է: Պէտք է այդպիսի ծրագիրներ, ձեռնարկներ ընենք, որ փոխանակ օտարներուն հայեացքները խնդրելու՝ օտարները մեզի նային: Օրինակի համար՝ բանաստեղծութեան մարգին մէջ. եթէ կարելի ըլլար, բանաստեղծներու համաշխարհային կեդրոն մը հիմնել մեր նախաձեռնութեամբ եւ ամենէն մեծ բանաստեղծները մեր շուրջը հաւաքէինք՝ Եթուշենքոյէն մինչեւ Ոքթաւիօ Պասը կամ Պորխէզը: Ըլլար տարեկան մրցանակատուութիւն մը, եւ ամէն կառավարութիւն, վստահ եմ, աչքը մեր վրայ պիտի դնէր նայելու թէ այս տարի կազմակերպութիւնը որուն պիտի տար մրցանակը: Ի հարկէ այս մրցանակները մեզի համար չէ որ պիտի տրուին: Կամ տարեկան գիրք մը հրատարակել՝ լաւագոյն բանաստեղծներու գործերը: Այս մէկը ուժեղ կազմակերպութեան եւ որոշ չափով նիւթական արմատ մը, հիմնադրամ մը կ'ուզէ, որը այս գործունէութիւնը ցմահ կ'ապահովէ: Ուժեղ ընդհանուր յարաբերութեանց աշխատանքի պէտք ունի նման կազմակերպութիւն մը, եւ եթէ լաւ կազմակերպուի, մամուլով, հեռատեսիլներով, կարելի էր տարածել ամբողջ աշխարհին վրայ: Եթէ աւելի գումար ըլլայ, կարելի է նաեւ գիտութեան եւ այլ մարզերու մէջ ընել: Թող Նոպէլեանի նման ըլլայ: Ինչու՞ չէ: Ալեք Մանուկեանը շատ դիւրաւ կրնայ այսպիսի մրցանակ մը հիմնել: Ես առիթ չեմ ունեցած հետը հանդիպելու, սակայն երբ առիթը ընծայուի, պիտի այս մասին առաջարկեմ, պայմանաւ որ գրականութեան մասը ինծի վստահուի:

Ես կը կարծեմ թէ հայութիւն ալ պէտք է համահաւասարօրէն ղեկը ձեռքը առնէ: Իգական սեռը պէտք չէ հրել դէպի տանտիկինութիւն եւ խոհանոց, որովհետեւ անով կը լծացնենք անձը: Պէտք է այս պարտականութիւններէն դուրս ելլէ, որպէսզի իր փիլիսոփայութիւնն ալ բերէ իր ընտանիքին, գաղութին, ազգին: Մայրն է որ ընդհանրապէս կը սնանէ զաւկին հայրենասիրութիւն, ազգաճանաչում, եւայլն:

Հ.- Ի՞նչ զգացումներ կ'ունենաք երբ կ'անդրադառնաք թէ 20-րդ դարու այս չորրորդ քառորդին, բարձրագոյն թեքնիքով յատկանշուող այս ժամանակաշրջանին, Դուք կը զբաղիք բարձրարուեստ բանաստեղծութեամբ: Այլ խօսքով, կը խորհի՞ք թէ մեր օրերուն բանաստեղծը նուազ բարենպաստ մթնոլորտ մը կը վայելէ քան անցեալի դասական, ռոմանթիկական կամ սպասուորապաշտական դպրոցներու օրերուն:

Պ.- Անկեղծօրէն, երբ չխշեմ թէ ինչի կը ծառայեմ եւ որ դարի մէջ, լալս կու գայ: Բանաստեղծները չեն պատկանիր այս դարուն: Հակառակ անոր որ իմ ապարդիւն լայն է՝ փաստաբանութիւն ըրած եմ, առեւտրականութեամբ զբաղած եմ տարիներով, ես հաւասարաչուռած կը նկատեմ ինքզինքս: Ունիմ ուժեղ երեւակայութիւն, զգացում եւ զգայնութիւն, նոյն չափով ալ կիրք: Ամէն ինչ կիրքով ու նուիրումով կ'ընեմ: Որքան ատեն որ իմացականութեամբ երկինք կը բնակիմ եւ ոտքերս երկրին յարած են, կը կարծեմ որ գոհնակրան անձ մըն եմ եւ կը համակերպիմ այս դարուն: Անշուշտ թէ ցաւ մըն է ինծի համար որ հոգեկան աշխարհը վերցուած է մարդոց ընդհանուր կենցաղէն: Այսօր միայն շահն է, թիւն է, մեքենան է, արագ հաճոյքն է տիրապետողը: Հոգեկան հարցերով հաճոյք ստանալը շատ աւելի ուժեղ է քան թէ հաշիշը, բայց ճաշակի նրբացում եւ կրթութիւն կ'ուզէ: Եւ ժամանակ չկայ ասոր համար: ժամանակը արագութեան հետ սրմանաւորուած է:

Հ.- Ինչպէ՞ս է օրէնքին բանաստեղծական մեկնաբանումը:

Պ.- Եթէ գաղափարապաշտի աչքով դիտենք, օրէնքը բաժնեկցելու համար ստեղծուած է: Օրէնքը արդարութիւն չի նշանակեր: Օրէնքը կրնայ անարդար ու պարտադրողական ըլլալ: Իսկ այն օրէնքները, որոնք ճկուն են եւ յստակ չեն, անոնց մեկնաբանութիւնը մէկ հոգիի՝ դատաւորին ձեռքն է: Եւ շատ յարաբերական է արդարութեան գաղափարը: Բայց երբ մենք կ'ըսենք թէ որոշ չափով կազմակերպութեան օրէնք մը դրուի, ծրագիր-կանոնագիրներով շարժուի, այս մէկը կու գայ «բաժնեկցելու» փիլիսոփայութիւնը ամրապնդելու: Այսինքն՝ իմ ազատութիւնս կը հասնի այնտեղ ուր քու ազատութիւնդ կը սկսի:

Հ.- «Հրայրքի ընթերցողներու փոխանցելիք յատուկ պատգամ մը ունի՞ք:

Պ.- Պատգամը քիչ մը մեծ բառ է ինծի համար: Նախ եւ առաջ կ'ուզեմ արտայայտել հիացումս, որովհետեւ լաւ գիտեմ որ այսքան փոքր գաղութէն այսքան մեծ գործ եւ այսքան սահմանափակ կարելիութիւններով յաջողեցնելը կարծեմ իսկապէս հիացման արժանի է: Ես ունիմ մաղթանք մը որ օր մը «Հրայրքը» աւելի աճի ու ծաւալի, բայց առանց իր ներքին որակն ու պարունակութեան պատկերը

Շարունակութիւնը էջ 19

ԱՄԵՆՀԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԽՕՍՔԸ...
Շարունակուած 6-րդ էջէն

չուղղուի, եւ չվերականգնուի մեր մայր եկեղեցու կանոնական միութիւնը եւ մեր հաւատացող ժողովրդի ազգային միասնութիւնը, այնպէս, ինչպէս կար ու գոյատեւում էր այդ ցանկալի իրավիճակը մինչեւ 1957 թուականը:

(Շար.ը յաջորդ թիւին մէջ)

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻ ԱՀՄԱՀԱ ԿՈՐԱԿՈՍԵԱՆՑԻՆ
Շարունակուած 3-րդ էջէն

Եւ այսօր երբ դու գնացիր, *վերապրում ենք քեզ՝* յուշ դարձած երազ, վերապրում ենք քեզ ամբողջականօրէն, հարազատօրէն, որովհետեւ այս կարճ վարկեաններում մենք *հարդորդակցուեցինք* քո հետ՝ *թափանցիկօրէն, վերջնականապէս...*

Ռ Ա Զ Մ Ի Ն

պոէտներից նրան դուր է գալիս Պարոյր Սեւակի պոէզիան:

Գարիկը մտերիմ յարաբերութիւնների մէջ է շատ նշանաւոր ջահմատիստների հետ: Նա հիացած է նաեւ աջխարհի 9-րդ չեմպիոն Տիգրան Պետրոսեանով: Նրանք միասին մասնակցել են հարաւսլաւիայում կայացած միջազգային մրցաշարին, երբ Գարիկի 16 տարին դեռ նոր էր լրացել: Տիգրան Պետրոսեանը հայրական մեծ հոգատարութեամբ էր վերաբերում նրան: Յետագայում նրանք դարձան մեծ համախոհներ, ինչպէս սաեղծագործական, այնպէս էլ կեանքի մնացած բնագաւառներում: Գարիկը շատ ծանր տարաւ Տ. Պետրոսեանի կորուստը եւ մոսկովեան մրցաշարերն սկսուելուց առաջ նա մեր հետ առաջին հերթին այցելեց Պետրոսեանի շիրիմը: Նրա ջահմատային կուռքը Ալեքսանդր Ալիոխինն է: Պաշտում է Մ. Բոտվիննիկին, նրան նախահայր է անուանում, որն իր խորհուրդներով միշտ օգնում է Գարիկին:

Վերջին տարիներին կարաւն իր կեանքն ամբողջութեամբ նուիրել է Գարիկին: Գարիկը գոհունակ է, որ իր յաջողութեան գլխաւոր պատճառը ոչ միայն ջահմատային տաղանդն է, այլ կեանքի խիստ ու ճիշդ ռեժիմն է, որ ստեղծել է մայրը:

Արտասահմանեան որ երկրում էլ լինի, նա հարատանում է, որ ինքը Սովետական մեծ երկրի քաղաքացին է: Ուրաքանչիւր առաջնութեան աւարտից յետոյ սրտի մեր թրթիռով սլանում է տուն, իր հարազատների, իր ընկերների մօտ: Ի դէպ նա երկու անգամ եղել է Հայաստանում:

Վերադառնալով Լոնդոնից, տուն մտնելուն պէս Գարիկը բարձրաձայն բացականչեց.

— Տատի, տատի, տես եկել եմ, յաղթանակով եմ եկել...

Մենք նոյնպէս ցանկանք, որ Գարի հասարակը միշտ էլ յաղթանակով վերադառնայ տուն եւ ուրախութիւն ու բերկրանք պատճառի իր հարազատներին, իր միլիոնաւոր երկրպագուներին:

ՄԱՐԶԱԿՈՒԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Անցնող շաբաթներուն հայրենի «Արարատ» եւ «Կոտայք» ֆութպոլի խումբերը հետեւեալ ժամանակացոյցով եւ արդիւնքներով ունեցած են ներքոյիշեալ հանդիպումները.

«ԱՐԱՐԱՏ» ԵՐԵՒԱՆ

7 Հոկտ.	Տնեփր - Արարատ	2	-	0
13 Հոկտ.	Չերնոմորեց - Արարատ	2	-	1
20 Հոկտ.	Արարատ - Կայրաթ	4	-	2
27 Հոկտ.	Արարատ - Բորիսեռո Մ.	2	-	1
3 Նոյ.	Տինամօ Քիեւ - Արարատ	4	-	0
10 Նոյ.	Մեթալիստ - Արարատ	2	-	1

Ա յժմ «Արարատ» 30 կէտով կը գրաւէ 10-րդ տեղը:

«ԿՈՏԱՅՔ» ԱԲՈՎԵԱՆ

7 Հոկտ.	Կոտայք - Լոքոմոթիվ Մ.	0	-	3
9 Հոկտ.	Կոտայք - ԲՄԱ Խապարովսք	2	-	0
15 Հոկտ.	Կոտայք - Ռոթօր	1	-	0
25 Հոկտ.	Շիննիկ Եարոսլաւ - Կոտայք	0	-	0
28 Հոկտ.	Տաուկաւա - Կոտայք	5	-	1
2 Նոյ.	Կոտայք - Կոլոս	1	-	2
9 Նոյ.	Կոտայք - ԲՄԱ Կաթպատներ	2	-	3

Ա յժմ «Կոտայք» 37 կէտով կը գրաւէ իր ենթախումբին մէջ 10-րդ տեղը:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԻՆ ՄԸ... Շարունակուած 10-րդ էջէն

տնարացնելու: Կը թելադրեմ որ միշտ քաջութիւնը ունենանք ճշմարտութիւնը ըսելու: Մենք ընդհանրապէս, մանաւանդ հայերս, շատ «խ.ծ.ք.դ.»ի եթակայ ենք (խնամի, ծանօթ, քարեկամ, դրամ): Պիտի ուզէի որ երբէք Ձեր անկախութիւնը չկորսնցնէիք՝ որեւէ գնով այդ ըլլար: Ճշմարտութիւնը ըսէք առանց վարանելու եւ ինչ որ ալ ըլլայ ձեր գաղափարականը: Միակ փափաքս է, ինչ որ շատ մը սփիւռքահայ թերթեր չունին:

Հ. Շնորհակալութիւն այս հարցազրոյցին համար:

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅԵԱՆ

29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Վիեննահայ դաշնակահար Աւօ Գույումճեանի ելոյթը՝ Հայկական Միւհարմանիք Նուագախումբի ընկերակցութեամբ (խմբավար՝ Էտուարտ Քոչարեան) ԱՄՆ-ի Քալիֆորնիա նահանգի Փասատինա քաղաքի ժողովրդային հանդիսասրահին մէջ. Երեկոն նուիրուած էր Վիեննայի Միխիթարեան Միաբանութենէն հանգուցեալ Հայր Գրիգոր Հէպոյեանի յիշատակին:

10-13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Բանաստեղծուհի Ալիսիա Կիրակոսեանի այցելութիւնը Վիեննա եւ իր ասմունքի երեկոն՝ 12 Հոկտեմբեր 1985-ին՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Կազմակերպութիւններու Մշակութային Յանձնախումբին կողմէ՝ Ս. Հոփփամէ եկեղեցւոյ մշակութային սրահին մէջ:

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

«Մշակոյթի օր», կազմակերպուած «Տ. Հիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ՝ Մշակութային Սրահին մէջ:

18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Ընդհանուր ժողով եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան: Նորընտիր Վարչութիւնը կը բաղկանայ 9 անդամներէ՝ աոեւնապետութեամբ Պրն. Վահէ Եղիազարեանի:

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր երեւաւ նի Պետական Համալսարանի դասախօս եւ «Շախմատային Հայաստան» ամսաթերթի գլխաւոր խմբագիր Փրոֆ. Գագիկ Յովհաննիսեանը:

26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան կազմակերպութեամբ՝ ուրախ երեկոյ՝ յագուստ գաղութի «Արարատ» ֆութպոլի խումբին, Յոլքահայմ Իւնշրզտորֆի սրահին մէջ, մասնակցութեամբ «Ազատ» նուագախումբին:

28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Վիեննահայ երգչուհի Սոնա Ղազարեանի ելոյթը՝ Հունգարիոյ Պուտափեստ քաղաքի օփերային դահլիճին մէջ: Երգչուհին կը ներկայացնէր Աւստրիան՝ Եւրոպական Մշակութային Շրջանակի կազմակերպած Համաշխարհային երգահանդէսին, որ կազմակերպուած էր Եւրոպայի Ապահովութեան եւ Համագործակցութեան Համաժողովին առթիւ:

28-31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Անգամ մը եւս հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր Սոֆիայի Քերմութեան եւ Կորիզային Ուժանիւթի Յարտարագիտութեան բաժնի վարիչ Փրոֆ. Կարապետ Մոմճեանը: Ան եկած էր այցելելու Հիւլէական Ուժանիւթի Միջազգային Կազմակերպութիւնը:

31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Վիեննահայ «Տ. Հիրազ» վարժարանի ծնողական ընդհանուր ժողով՝ Մնողական Խորհուրդի հրաւէրով:

Musikhaus BERG

ՊԵՐՃ ՍԷՐԱՅՏԱՐԵԱՆ

* Sämtliche Musikinsrtumente
* Beratung , Service
* Günstige Preise

■ Ամէն տեսակ երաժշտական գործիքներ

■ Նորոգութիւն եւ գործիքի լարում

■ Գնման դիւրութիւններ

Josefstädter Straße 51
1080 Wien, Tel.: 48 30 25

ՅԵՏԱԳԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅԵԱՆ

2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

«Կլոր սեղան», կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան նորակազմ վարչութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ՝ զանազան հարցերու շուրջ կարծիքներու փոխանակման եւ առաջարկներու քննարկման համար:

4-Ը ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր Քանատական հեռատեսիլի «Թելէ Արմենիա» հայկական հաղորդումներու գլխաւոր խմբագիր Անդրանիկ Ղաչիկեանը:

9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Լուսագրութեան (Վիտէոյ) երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ, որպէս նիւթ ունենալով «Ապրիլեան եղեռնի 70-ամեակի սգահանդէսները զանազան գաղութներու մէջ»:

13-18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր ռումինահայութեան Առաջնորդական փոխանորդ Տ. Զարեհ վրդ. Պարոնեանը: 17 Նոյեմբերին Հայր Պարոնեան կատարեց հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագ Սրբ. Հոփհիմէ եկեղեցւոյ մէջ:

14-19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան երբեմնակառավարիչներէն, միաժամանակ Միաբանութեան քարտուղար Հ. Ներսէս վրդ. Տէր Ներսէսեանը:

16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

«Ուրախ երեկոյ», կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Բանախօսական երեկոյ, կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Մխիթարեան սրահին մէջ, որպէս նիւթ ունենալով «Դանիէլ Վարուժան – հայ գրականութեան գագաթը»՝ բանաստեղծին մահուան 70-ամեակին առթիւ: Օրուան բանախօսն էր Հ. Վարդան վրդ. Աշգարեան:

22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Դասախօսական երեկոյ, կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ, որպէս նիւթ ունենալով «Աւստրիոյ կառավարման ժեւր եւ անոր քաղաքական, տնտեսական եւ հասարակական զարգացումը Բ. Աշխարհամարտէն յետոյ (1945-1985)»: Օրուան դասախօսն էր փրոֆ. Հելմութ Վայս:

23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Գրական երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ, որպէս նիւթ ունենալով «Ընդհանուր ակնարկ հայ գրականութեան վրայ»: Օրուան բանախօսն էր Պրն. Յարութիւն Յովակիմեան:

26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Հայրենի դաշնակահարուհի Սվեթլանա Նաւասարդեանի ելոյթը խորհրդային սիմֆոնիք նուագախումբի մը հետ, Վիեննայի «Պրամա» սրահին մէջ:

29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Հանդիսութիւն՝ նուիրուած Խորհրդային Հայաստանի 65-րդ տարեդարձին, կազմակերպուած Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան կողմէ, Ֆոլքսհայմ Իննըրստորֆի սրահին մէջ:

30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ուրախ երեկոյ, կազմակերպուած «Յովհ. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, մասնակցութեամբ «Ազատ» նուագախումբին:

խութեամբ:

Համագաղութային հրճուանքի երեկոյ մըն էր: Մեր անկեղծ փափաքն է, որ անոր ոգին համակէ բոլորը եւ սրտերը մօտեցնէ իրարու, որպէսզի Վիեննահայ գաղութը կարենայ անայլայլ կերպով շարունակել իր հարուստ աշխատանքը:

Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները՝ յղելէ ետք Կարապիս Փափազեանին, որուն կը մաղթենք քաջառողջութիւն եւ կորով, որպէսզի նոյն ոգիով շարունակէ իր օրինակելի գործունէութիւնը:

Նմանապէս, մեր խորին շնորհակալութիւնները Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան այս հոգեպարար եւ օրինակելի երեկոյի կազմակերպման համար:

Լ. Բ.

"ՀՐԱՅՐՔ"Ի ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՐՊԱԿ

(ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ ԱՒՍՏՐՕ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

"Հրայրք"ի մշակութային կրպակէն միշտ կարելի է առանալ հետաքրքրական եւ օգտակար հրատարակութիւններ:

Մեր տրամադրութեան տակ այժմ ունինք.

ա. ԵՐԳԱՐԱՆ, հրատարակութիւն Պոլիսահայ Գաղութի Միութեան: Կը պարունակէ շուրջ 80 հանրածանօթ երգերու բառեր, հրատարակութեան առթիւ գրուած յառուկ յառաջաբանով մը:

բ. «Հոգեւոր հանցագործութիւնը - Հայոց հանդէպ թուրքերու գործադրած ցեղասպանութեան դատապարտումը ժողովուրդներու Մնայուն Առեանին առջեւ» Դր. Թեսա Հոֆմանի առաջաբանով (գերմաներէն):

գ. Հայկական ցեղասպանութիւնը դատապարտի առջեւ - Թալեաթ փաշայի դատավարութիւնը, հրատարակութեամբ եւ ներածականով Դր. Թեսա Հոֆմանի (գերմաներէն):

դ. Ալֆրէտ Ռէնց, "Արարատի շուրջի երկիրը - Արեւմտեան Թուրքիա-Հայաստան (գերմաներէն):

ե. Քայլապնակ՝ "կոմիտաս", ՄՈՒԶԻՔԱՄ երրեակի կատարմամբ, Լուսաւիկ Պագիլի դաշնաւորումով: Քայլապնակը հրապարակ հանած է I COM INTERNATIONAL հանրածանօթ հրատարակչական հիմնարկը:

ՂԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ...

Շարունակուած 15-րդ Էջէն

որ կը տեսնէին Վարուժանը իր իսկական ու ամբողջական մեծութեամբ, հանճարեղ մեծութեամբ, միջազգային մեծութեամբ: Մեր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք Հ. Վարդան վրդ. Աշգարեանի, զինք միշտ լսելու մաղթանքով: Ու կը մաղթենք իրեն առաւել յաջողութիւն իր գրական գործունէութեան մէջ:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

անուան Մատենադարանին: Հաշուի առնելով նրա ծառայութիւնները մեր ժեռագրատան հարստացման գործում, Մատենադարանի գիտական խորհուրդը Ռ. Ճէպէճեանին պարգեւատրել է Մաշտոցի անուան յուշամեդալով:

Անցեալ տարուայ աշնանը Հալէպի Պետական Բանգարանի դահլիճում հանդիսաւոր պայմաններում բացուեց Ռ. Ճէպէճեանի գեղարուեստական սեղծագործութիւնների ցուցահանդէսը, որը կրում էր "Գեղեցիկ Քնապ" անունը, քանի որ նկարների մի գգալի մասը վերաբերում էին Միրիայի հիւսիս-արեւմուտքում գտնուող հայաբնակ այդ շրջանին: Ցուցադրուած 88 կտաւները վկայում էին հեղինակի նկարչական ակնյայտ տաղանդի մասին. Բախտաւորութիւն է, երբ մեր ինչ-որ անճանաւորութեան մէջ ներդաշնակ կերպով մարմնաւորուած է շնորհալի բժիշկը, արդարող գիտնականը, հայրենասէր հասարակական գործիչը, գրողը եւ սիրող նկարիչը: Մեր մեծարգոյ բարեկամին մաղթում ենք նորանոր յաջողութիւններ նրա գործունէութեան բոլոր ասպարէզներում:

ՎԱՐԴԱՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՊԱՏՄ. ԳԻՏ. ԴՈԿՏՈՐ

ՉՕՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ Գ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Նոյեմբեր 9-10 տեղի ունեցաւ Չօրեան Հաստատութեան Գ. տարեկան ժողովը, ԱՄՆ-ի Մեսէչուսեթս նահանգի Քէմպրիճ քաղաքը՝ Հաստատութեան կեդրոնին մէջ:

Ներկայացնելէ ետք վերջին 3 տարիներու նիւթա-բարոյական տեղեկագիրը, Լեւոն Չարխուտեանի առենապետութեամբ, Գործադիր Մարմինը վաւերացուց առաջադրուած նոր ծրագիրները եւ որոշ փոփոխութիւններու ենթարկեց ընթացիկ ճեռնարկներու ծրագիրը: Նոր առաջադրանքներէն մին "Բաց համալսարան"ի յայտագիրն է, որ կը նախատեսէ՝ համագումարներու, դասախօսութիւններու եւ բանախօսական շարքերու կազմակերպումը Հիւսիսային Ամերիկայի քաղաքներուն մէջ, որպէս նիւթ ունենալով տիիւրքահայ հրատապ հարցեր: Գործադիր մարմինը նմանապէս վաւերացուց շարունակումը հայկական գաղթօճախներու եւ հայերու գոյավիճակին առնչութեամբ տարուած ուսումնասիրութեանց եւ "Ցեղասպանութեան վաւերագրման ծրագրի" ցարդ առնուած քայլերն ու ծրագրուած ճեռնարկները, որուն հիմնական նպատակն է կանոնաւոր եւ ճշգրիտ մէկտեղումը պատմական այս դէպքի մասին եղած բոլոր հրատարակութիւններուն եւ փաստաթուղթերուն:

Ժողովը վերընտրեց Ատենապետ Լեւոն Չարխուտեանն ու Տնօրէն Ժիրայր Լիպարիտեանը իրենց պաշտօններուն վրայ եւ ընտրեց Գործադիր Մարմնի երկու նոր անդամներ՝ Դր. Էլիզէ Ասնաւուրեան (Չարաւային Գալիֆորնիոյ համալսարանէն) եւ Դր. Ռիչըրտ-Հրայր Տէքմէճեան (Ընիւ Եորքի Նահանգային համալսարանէն), որոնք կը փոխարինեն Դր. Տասմիկ Մերոքեանը (Գալիֆորնիայէն) եւ Պրն. Լեւոն Կիրակոսեանը (Լոս Անճելոսէն), որոնք բազմազբաղութեան պատճառով հրաժարած են իրենց պաշտօնէն:

ՅԵՏԱԳԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 Դեկտեմբեր

Աւստրիահայ Ընդ. Ազգային Համայնքի պատուոյ անդամակցութեան պարգեւատրում Պրն. Կարապետ Փափազեանին, որմէ ետք ընդունելութիւն՝ Մշակութային Սրահին մէջ:

6 Դեկտեմբեր

Բանախօսութիւն՝ նուիրուած Պրն. Կարապետ Փափազեանին, կազմակերպուած Վիեննահայ Ընդ. Ազգային Համայնքի Վարչութեան կողմէ: Նիւթ՝ «Հայկական հարցը Ժընեւի ՄԱԿ-ի Ենթայանձնախումբի 24-րդ պարբերութեան որոշումէն ետք»: Բանախօսներ՝ Էդուարդ Յովհաննիսեան եւ Ռաֆայէլ Յակոբեան, Միւնիխի «Հայկական Հարցերի Ինստիտուտի տնօրէնութենէն:

8 Դեկտեմբեր

Հաւաքոյթ-ընթրիք ի պատիւ Պրն. Կարապետ Փափազեանի՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ընդ. Ազգային Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Մշակութային Սրահին մէջ:

11-13 Դեկտեմբեր

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր հունգարահայ կինօթեմադրիչ Ալէքս Աւանեսեանը: 12 Դեկտեմբերին, Մխիթարեան Համալիրներու սրահին մէջ ցոյց տրուեցաւ իր պատրաստած վաւերագրական ժապաւէններէն:

12 Դեկտեմբեր

Դասախօսական երեկոյ՝ նուիրուած Պրն. Կարապետ Փափազեանին, կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ, «Ուրանիա» սրահին մէջ: Նիւթ՝ Հայաստան, դասախօս՝ Տիկ. Ռոզմարի Իգոփ:

14 Դեկտեմբեր

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ռուսանոզական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ: Նիւթ՝ «Տիգրան Բ. Մեծ», դասախօս՝ Պրն. Գրիգոր Հալլաճեան:

20 Դեկտեմբեր

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համալիրներու Միութեան կողմէ: Նիւթ՝ «Կոմիտաս վարդապետ» (մահուան 50-ամեակին առթիւ): Բանախօսեց Եղբ. Ներսէս Սրկ. Սագայեանը:

21 Դեկտեմբեր

Յատուկ մրցում՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ռուսանոզական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, մասնակցութեամբ 12 անհատներու: Առաջին հանդիսացաւ Վիգէն Մագաքեան:

28 Դեկտեմբեր

Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ռուսանոզական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ: Ցուցադրուեցաւ «Սայաթ-Նովա» ժապաւէնը:

29 Դեկտեմբեր

Կաղանդ-պապուկի դիմաւորում, կազմակերպուած «Յովհ. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ՝ Լանտշթրասսէր-Հաւսփիշթրասսէ սրահին մէջ: Օր. Կարինէ Սիմոնեանի ղեկավարութեամբ ելոյթ ունեցան փոքրիկներու երգչախումբը եւ Տիկ. Գարմէն Յովսէփեանի ղեկավարութեամբ՝ պատուհիններու պարախումբը:

31 Դեկտեմբեր

Ամանորի գոյգ խրախճանքներ՝ մին կազմակերպուած Վիեննահայ Ընդ. Ազգային Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Ձոլքսհայմ Ինջղրզտորֆի սրահին մէջ, միւսը՝ Վիեննահայ Ռուսանոզական-Երիտասարդական Միութեան կազմակերպութեամբ՝ Մշակութային սրահին մէջ:

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ԾԱՆՕԹԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԽՈՐՆԵՐԸ

Ռ Ա Ֆ Ֆ Ի

(1835 - 1888)

Բուն անունով՝ Տավոր Մելիք-Տավոթեան։ Ծնած է 1835ին Պարսկաստանի Սալմաստ գաւառի Փայաջուկ գիւղը։ Նախնական ուսումը կը ստանայ ծննդավայրին մէջ, ապա կը յաճախէ Թիֆլիսի Կարապետ Բէյ-ախթամարի գիշերօթիկ դպրոցը։ 1852ին կ՚ընդունուի Թիֆլիսի գիմնազիայի վերջ դասարանը, որը կը աւարտէ երկու տարի ետք՝ հօր առեւտրական գործերուն օգնելու եւ իրմէ մեծ ընտանիքը՝ 4 եղբայր եւ 3 քոյր պահելու համար։ Ռաֆֆիի ուսման պակասը ամբողջ կեանքով կը լրացնէ ինքնակրթութեամբ, եւ իր առեւտրական գործերով դէպի Թուրքիոյ լուծին տակ գտնուող Արեւմտեան Հայաստանի քաղաքները ատիկը կ՚ընծայէ իրեն ուսումնասիրելու եւ մօտէն ճանչնալու հայ ժողովուրդի կեանքն ու բնաւորութիւնը, որուն մասին կենդանի յուշերով կը պատմէին իր վէպերուն մէջ։

Վանայ ծովէն նեղուելով կը գրէ իր ծանօթ քանաստեղծութիւնը՝ «Ձնայն տուր, ո՞վ ծովակ», որը լոյս կը տեսնէ Վարագայ «Արծուի Վասպուրականը» ամսագրին մէջ։

Ընտանիքին տնտեսական վիճակին քայքայումը գինք կը ստիպէ վարձու ուսուցչական պաշտօն, նախ Թաւրիզի «Ալրատեան» եւ յետոյ Ագուլիսի հայկական դպրոցներուն մէջ։ 1875ին կը վերադառնայ Թիֆլիս, ուր կը մնայ մինչեւ իր կեանքին վերջը, եւ ապրուստը կ՚ապահովէ գրական աշխատասիրութիւններով։ Ան գործօն մասնակցութիւն կը բերէ «Մշակ» թերթի հիմնադրութեան եւ աշխատակիցներուն, նաեւ կ՚աշխատակցի «Ազիատեան» բազմալեզու թերթին։

1888ին Ռաֆֆիի կը մահանայ թոքերու բորբոքման հետեւանքով։

Ռաֆֆիի կը հասկնայ հայ գրականութեան մեծագոյն վիպասաններէն մին։ Անոր ազգասէրը, փոխադրական եւ յեղափոխական վէպերը այսօր ալ, առիթ քան մէկ դար յետոյ, կը կարդացուին յափշտակութեամբ եւ քանիցս վերահրատարակուած են։ Իր առաջին վէպն է «Վահրամ» (1858), ապա «Գունդ»ի երկու հատորները, «Խնկո», «Ջնջուած էջդիւնը, «Հայկեր», «Հաղիի Բէկը, «Մանկ աքսորականը, «Հոգեագողի յիշատակարանը», «Ջահրումարը, «Ցաւակնախայրը, «Պարսկական պատկերներ», եւլն.։ Ունի նաեւ երկու պատմագիտական գործեր՝ «Հայասայի մելիքութիւնները» եւ «Գաղտնիք Ղարաբաղի»։

Հայրասանքի մէջ վերջերս լոյս տեսաւ Ռաֆֆիի երկրորդ ժողովածուն տասը հատորով։ Իր գործերէն մաս մը թարգմանուած են քարը մը ամառ լեզուներու։

ՏԱՅԿԱԿՈՒԱՅՔ (ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ)

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Քրիստոնեաներէն ազատութեան անունով ծագեց ոտա թուրքական պատերազմը, եւ հայերը կարմիր արեան փոխարէն սեւ մելանը գործածելով, ստացան Ասն-Ստեֆանոյի 16 Բերլինի աւագաժողովի ճերդ յօդուածները։ Վերջին յօդուածի տրամադրութեան համեմատ Թուրքիան պարտաւորում էր վերանորոգութիւններ մտցնել իր պետութեան «հայերով բնակեցրած գաւառների մէջ»։ Այստեղից ինքն ըստինքեան ծագեց մի հարց. – ո՞վ քեր են հայերը։

Մեր հին ազգաբէրների կարծիքով հայեր միայն լուսաւորչականներն էին, եւ Թուրքիան բարւոք համարեց այսպէս ընդունիլ, հաշուեց լուսաւորչականների թիւը, այն ևս փոքրացնելով, եւ պատասխանեց Եւրոպային, թէ իմ պետութեան մէջ հայերը այնքան չնչին փոքրամասնութիւն են կազմում, որ չարժէ մինչեւ անգամ նրանց համար առանձին վերանորոգութիւններ անել։ Պատասխանը, կրօնական տեսակէտից, մասամբ ճիշտ էր, եւ մեզանից ոչ ոք իրաւունք չունի մեղադրել Թուրքիային, երբ նա կրկնում է միեւնոյնը, ինչ որ մենք ենք ասում, – թէ քանի լուսաւորչականներից ուրիշ հայ չկայ։

Այդ բոլորը, նախատեսում էր, յայտնի էր թէ որպիսի կորստաբեր հետեւանքներ կարող է ունենալ այդ Հայաստանի վերանորոգութեան համար, երբ մենք կը շարունակենք անդադար կրկնել, թէ լուսաւորչական եկեղեցուց դուրս հայութիւն չկայ եւ այդ իսկ պատճառով, բարձրացան կրօնի եւ ազգութեան խնդիրը։

Բերլինի յանձնաժողովի ճերդ յօդուածը տուեց հայերին երկու արտօնութիւն, առաջին, որ Հայաստանում պէտք է վերանորոգութիւններ մտցուէին, երկրորդ, որ հայերը կրօնական համայնքից Եւրոպայի առջեւ ճանաչուեցան որպէս ազգ։

Ո՞նչ է նշանակում՝ կրօնական համայնքից ճանաչուեցան որպէս ազգ։ – Այդ նշանակում է՝ մի ցեղական ամբող ջութիւն, որի մէջ կան եւ կարող են լինել զանազան կրօններ եւ եկեղեցիներ։

Ա. Հ. Մ. Ը. ՏԱՍՆԱՄԵԱԿ

«ՉՆՉԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ»

«Հազմակերպութիւնների պատմութեան մէջ տասը տարին մի ակնթարթ է, իսկ հայ ժողովրդի մշակոյթի ոլորտում մեր տասը տարիների արդիւնաւէտ գործունէութիւնը մի չնչին ծառայութիւն»:

Այս «չնչին» ծառայութեան տասնամեակը կը պատկանէր Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան, եւ վերոյիշեալ նախադասութիւնը հատուած մըն է Ընկերութեան ատենապետ Ծարտ. Ռազմիկ Յարութիւնեանի ողջոյնի խօսքէն, ներկայացուած 18 Յունուար 1985ին՝ Վիեննայի Պուլ կարական Մշակութային Սրահին մէջ տեղի ունեցող հանդիսութեան առթիւ, նուիրուած Ընկերութեան 10-ամեակին:

Վիեննահայ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու եւ մեծ թիւով հաւրենակիցներու կողքին՝ իրենց ներկայութեամբ երեկոն պատուած էին Պուլ կարիոյ Դեսպանն ու իր Տիկինը, դեսպանատան այլ ներկայացուցիչներ, Խորհրդային Միութեան դեսպանատան ներկայացուցիչը եւ մեծ թիւով աւստրիացի անձնաւորութիւններ:

Բացման խօսքը գերմաներէնով կատարեց Ընկերութեան փոխ-ատենապետուհի դր. Ուրսուլա Նիչը, ներկայացնելով Ընկերութեան կողմէ ցարդ կազմակերպուած մշակութանուէր գանազան ձեռնարկները՝ մասնաւորապէս շեշտը դնելով հայկական եւ աւստրիական մշակոյթներու փոխյարաբերութեանց, իրար ծանօթացնելու գծով տարուած աշխատանքին եւ անոր կարեւորութեան վրայ:

Ապա խօսք առաւ Ծարտ. Յարութիւնեան եւ համեստ ոպարտութեամբ հայերէնով ներկայացուց Ընկերութեան տարած տասնամեայ անշահախնդիր, ինքնագոհ, հայրենասիրական վիթխարի «չնչին ծառայութեան» քայլափոխները: Այս առթիւ, ան փոխանցեց Ընկերութեան Յ-րդ ընդհանուր ժողովի եւ Վարչութեան որոշումը՝ մօտիկ ապագային յատուկ հանդիսութեամբ մը Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան «Պատուոյ անդամի կոչումը յանձնելու փրոֆ. Ռոզմարի Ռգոփին, Պրն. Սիւներ Փոյտինկըրին եւ Պրն. Նարսիս Փափազեանին՝ հայ մշակոյթի ծանօթացման եւ տարածման աշխատանքի մէջ իրենց բերած անշահախնդիր մասնակցութեան համար: Ապա, մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք, բեմ հրաւիրեց այս հանդիսութեան առթիւ յատկապէս Վիեննա ժամանած եւ երեկոյին իրենց մասնակցութիւնը բերող պուլկարահայ «Երեւան» Մշակութային Միութեան Վառնայի մասնաճիւղի երգի պարի անսամպլը, որ պատրաստակամութեամբ ընդառաջած էր այս հրաւէրին (այս մասին տես մեր հարցազրոյցը «Հրայրքի յաջորդ թիւին մէջ):

30 անդամներէ բաղկացած անսամպլը, որու ընդհանուր ղեկավարն է Պրն. Տիմիթր Աթանասովը, նուագախումբի ղեկավարն է Պրն. Յակոբ Մարգարեանը եւ պարախումբի պատասխանատու-պարուսոյցն է Տիկ. Գայեանէ Մարշըեանը, ներկայացուց 20-է աւելի երգեր եւ պարեր կազմուած կոկիկ ու համեղի յայտագիր մը, ընկերակցութեամբ մեներգիչներ Ետանա Միխայլովայի եւ Ընչօ Բիւզանդեանի:

Հանդիսութեան յաջորդեց մտերմիկ ընդունելութիւն մը, ուր ներկաները առիթը ունեցան Ընկերութեան պատասխանատուներուն արտայայտելու իրենց շնորհակալութեան եւ բարեմաղթանքի խօսքերը եւ փոխանցելու իրենց ստացած տպաւորութիւնները, մինչ հայ մշակոյթի էջերուն վրայ կ'արժանագրուէր «չնչին ծառայութիւն»-ը մը եւս:

Ս. ՊԱՂՏՅԵԱՆ

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մի՛ մոռնաք զանազան առիթներով ձեր հայ եւ օտար բարեկամներուն նուիրել հայ ժողովուրդի պատմութեան եւ մշակոյթին նուիրուած գրքեր, ձայներիզներ կամ ձայնապնակներ, որոնք կրնաք ձեռք բերել Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան մօտ:

ՃԱՆՃՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

ԽԱՉԻԿ ԴԱՇՏԵՆՑ

(1910 - 1974)

Բուն անունով Հայրիկ Տոնոյեան: Ծնած է 25 Մայիս 1910-ին՝ Ասանոյ Դպրոցական գիւղը: Բրջկական ջարդերէն ծոց պարուած, մանկութիւնը կ՚անցնէ ամերիկեան դպրոցներու մէջ: 1932-ին կ՚աւարտէ Երեւանի Պետական Համալսարանի պատմագրական բաժինը: Ապա կ՚անցնի Մոսկուա, մասնագիտանալու ծոցը լեզուներու մէջ: Կ՚աւարտէ 1940-ին: Հիրավի գիւղերուն մէջ ժամանակ մը ուսուցչական պաշտօն վարելէ ետք, կը դասախօսէ Երեւանի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններու մէջ: 1965-ին կը ստանայ բանասիրական գիտութիւններու թեկնածուի աստիճան ու մինչեւ մահը, 9 Մարտ 1974, կը պաշտօնավարէ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Արուեստի Բաժնին մէջ որպէս առաջ գիտաշխատող:

Բանաստեղծութիւններու առաջին ժողովածուն՝ «Երգերի գիրքը» լոյս կը տեսնէ 1932-ին, որուն կը յաջորդեն «Գարնանային երգեր» (1934), «Հոգս» (1936) եւ «Երգարան Մեծոցը» (1947): 1950-ին լոյս կը տեսնէ «Հոդուեցան» վէպը, որու կը յաջորդեն բանաստեղծական ժողովածուներ, ինչպէս «Բայտոնը եւ հայերը» (1959), «Ով ձեզ այգեպահի երգիչը» (1967): Անգլերէնէ թարգմանած է Ռիչըրտ Ընթալիրի «Միայն Ների կոմեդիան», «Անառանձ կ՚երթ սանձատարումը», «Տասներկուերդը գիրքերը», եւ ին թարգմանած է նաեւ Հ. Լոնկֆելոյի «Հոպային Հուստ» եւ Ռիչըրտ Սորտեանի «Իմ սիրտը լեռներում է» գործերը: Պ. Սիրապեանի հետ համագործակցելով կազմած է հայկական դպրոցներու համար անգլերէնի դասագիրք: 1973-ին կը նշանակուի Արեւելեան Գերմանիոյ Վայմար քաղաքի Ընթագրագիտութեան Ընկերութեան անդամ:

Ս. Պաղտոյեան

ԽՈԴԵՊԱՆ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Արաքսը սկիզբ է առնում Բիւրակնեան լեռների հիասքանչ լանջերից: Բասենի հովտում, դէպի արեւելք թեքուելով, նա մտնում է երասխաձորի անդնդախոր կիրճը: Այնուհետեւ, ճախ կողմից իր մէջ ընդունելով Ախուրեան գետը, Արաքսը սկսում է հոսել դէպի Արարատեան մեծատարած դաշտը:

Ամբողջ ժամանակ հոդեդանը եւ իր խումբը գնում էին այդ ոլորապտոյտ գետի մացառային ափերով, որ սաստիկ յորձանքներով դէպի արեւելք էր մղում իր կատաղի ջրերը:

Կանայք գնում էին առանձին: Եզան վրայ նստած էր Հեղինէն, որի ծնկների մօտ ճօճում էր կծուձը՝ ջրիվեր թափելով Ասատուրի ամուսնական բարձի եւ վերմակի վրայ: Բարձկանի աջ կողքով քայլում էր Բայազը՝ իլիկ մանելով: Ճախով Աղրութեն էր գնում՝ Շինական Պօղոսի կինը, որ հասո շիւղերով գուլպայ էր գործում, իսկ ետեւից ընթանում էր Ոսկեհատը՝ ակիչը թեւի տակ, նոյնպէս ձեռագործով զբաղուած:

Տղամարդիկ քայլում էին գետի անմիջական եզերքով: Ցեղ-տեղ Արաքսն այնպիսի ուժգնութեամբ էր բախուում քարաժայռերին, որ նրա շիւթերը ցայտելով հասնում էին մինչեւ ուղեորները, զովացնելով նրանց ու երբեմն էլ թրջելով նրանց զգեստները: Խոդեդանի եւ Աստեփանի մէջտեղով քայլում էր ջուրը: Եզնիկը մերթ ընդ մերթ նետ-աղեղը լարելով հաւքեր էր որսում եւ, վազելով, վերստին միանում էր խմբին:

Ճանապարհի մօտ մնին էր տալիս մի արտ: Ամրամցուն պարկով դրուած էր ակօսի մէջ: Ո՛վ իմանայ, ո՛ր շինականն էր թողել ու հեռացել:

— Եկէք էս արտը ցանենք,- առաց Շինական Պօղոսը եւ գոգնոցը կապելով մօտեցաւ սեւաներկին:

Ցանեցին, մի քիչ հանգստացան, հաց կերան եւ նորից ընկան ճանապարհ:

Ետեւից եւ առջեւից գնում էին հարիւրաւոր ուրիշ գաղթականներ՝ խումբ առ խումբ, տոհմ առ տոհմ, բեկոր առ բեկոր: Ունենք նստած էին սայլերի վրայ կամ գրաստների մէջքին: Մի քանիսի ջահակին երեխաներ կային: Գնում, աննկուն գնում էին առաջ, թողած տանուտեր եւ հայրենի օջախ, թողած հազարամեայ հողը իրենց նախահայրերի, իրենց մերձաւորների տրեաջաղաչ քիթաւականները: Գնում էին եւ ետ էին նայում... նորից էին շարժւում եւ վերստին կանգնելով հայեացք էին նետում հարազատ հեռաւորականներին: Այն, ինչ որ մնում էր նրանց ետեւ՝ դա մի արտ չէր, այլ մի ամբողջ երկիր, մի հաւաքուկ բակ չէր, այլ մի սիրասուն ընդարձակ հայրենիք...

Իջաւ լուսնեակ գիշերը:

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

11 Յունուար

Գրական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական - Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Նիւթ՝ «Պարոյր Սեւակ», դասախօս՝ Պրն. Ռազմիկ Յարութիւնեան:

17 Յունուար

«Կոր սեղան», կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ՝ քննարկելու իր անցնող եռամսեայ գործունէութիւնը եւ արծարծելու նոր առաջարկներ:

18 Յունուար

Տօնակատարութիւն՝Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան 10-ամեակին առթիւ՝ Պուլկարական Մշակութային Սրահին մէջ: Ելոյթ ունեցաւ Պուլկարիոյ «Երեւան» Մշակութային Միութեան Վառնայի մասնաճիւղի երգի-պարի անսամպլը (տես «Հրայրք» թիւ 31, 32 (76,77), Յունուար 20-27, 1986):

21 Յունուար

21 Յունուարէն մինչեւ Մարտ 20 հիւրաբար Վիեննա կը գտնուի Հայաստանի Գիտ. Ակադեմիայի Հիդրոպոնիկայի (անհող ցանք) Ինստիտուտի փոխ-տնօրէն Դր. Սպարտակ Կարապետեանը: Ան եկած է աշխատակցելու Վիեննայի համալսարանին հետ:

22 Յունուար

Քահանայութեան 25-ամեայ (արծաթեայ) յոբելեանի տօնակատարութիւն՝ Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ Հ. Պօղոս Գօճանեանի, վանքի սրահին մէջ:

24 Յունուար

Բանախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ: Նիւթ՝ «Փոքրամասնութեանց ազգային հարցը Թուրքիոյ մէջ, սկսած Իթթիհատական շարժումէն մինչեւ այսօր», բանախօս՝ Պրն. Միհրան Տապաղ, գիտական աշխատող Արեւմտեան Գերմանիոյ Պոխում քաղաքի համալսարանի: Մեծ թիւով հայրենակիցներու կողքին ներկայ էին նաեւ Աւստրիոյ մօտ Յունաստանի դեսպանը եւ պուլկարական ու յունական դեսպանատուներէն ներկայացուցիչներ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան վարչութիւնը այսու իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ներքոյիշեալ անհատներին, կազմակերպութեանս 1984/85 տարեվերջի պարբերաթերթի լոյս ընծայման առթիւ կատարած իրենց պատշաճ նուիրատուութիւնների համար:

ՑԱՆԿ Ա.

1. Տիար Կարապիս Փափազեան
2. Դր. Մարի Քրիսթին Արաթ
3. Տիար Սեպուհ Պաղտոյեան (ընտ.)
4. Յարտ. Խաչատուր Աղաջանեան
5. Տիար Աստիկ Աստուածատուրեան
6. Տիար Արման Աստուածատուրեան
7. Յարտ. Բեռանժ Յարութիւնեան-Թ. (ընտ.)
8. Տիար Լեւոն Թորոսեան
9. Դր. Պարգեւ Շահմիրեան
10. Յարտ. Արիս Տէր-Կարապետեան
11. Դր. Ներսէս Առաքելեան
12. Յարտ. Ալֆրէդ Փոլմըրըր-Քիրխ
13. Տիար Վահէ Եղիազարեան
14. Տիար Հայնրիխ Յայձլինգըր
15. Դր. Ռազմիկ Ստեփանեան
16. Տիար Հայկ Մազաճիպալի
17. Տիար Զաւէն Մազաքեան (ընտ.)
18. Տիար Էդիկ Տէր-Զաքարեան (ընտ.)
19. Տիար Շահէն Բարխուդարեան
20. Տիար Վարդգէս Հայրապետեան
21. Տիար Ռաֆիկ Բարոյեան
22. Տիար Ժիրայր Վարդեան
23. Տիար Մանֆրէդ Վարդեան
24. Փրոֆ. Փէթըր Մալաթէ
25. Տիար Հրայր Կարապետեան (ընտ.)
26. Տիար Միսակ Տէմիրճեան
27. Տիար Հրանդ Գասարճեան
28. Մաք. Հուբերթ Վիդըրհոֆըր
29. Տիար Ռոբերտ Անտոնեան
30. Տիար Էրնեթ Բովըն
31. Տիար Ստեփան Յովակիմեան
32. Ըր. Աղաւնի Կիրակոսեան
33. Յարտ. Բորիս Տէր-Պետրոսեան
34. Տիկին Ալֆրիդա Բաղրամեան
35. Տիար Ժորժիկ Անտոնեան
36. Դր. Մարի Թերեզիա Ռահմեան
37. Տիար Հերպերթ Ռահմեան
38. Յարտ. Հենրիկ Բեգլարեան
39. Տիկին Գլադիս Շաւերդա
40. Տիար Տիգրան Փափազեան

26 Յունուար

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննայի Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

Ծնած է 20 Յունուար, 1919-ին Երեւանի մէջ։ Նախնական ուսումը ստացած է Երեւանի Կոմպակտայի անուան դպրոցին մէջ, որմէ ետք յաճախած է Երեւանի պետական հեւանգագրական բանասիրական բաժինը եւ աւարտած 1941-ին։ 1949-50 հետեւած է Մոսկուայի Մ. Գորկի հասարակութեան բարձրագոյն գրական դասընթացքներուն։ 1970-ին կը ստանայ Հայաստանի Մշակութային Վաստակաւոր Գործիչի տիտղոս։ Նաեւ կը պարգեւատրուի Աշխատանքի Կարմիր Դրօշի եւ Պատուոյ Նշան շքանշաններով։ Անդամ է Ռեդիոյ. Մամուլեան գրողի բոլոր հանրապետական ժողովներուն։ 1962-63 անդամ է Վրաստան, Սուրիա, Եգիպտոս, 1968-ին՝ Ֆրանսա, 1972-ին Շափոն, 1973-ին Գանատա եւ Միացեալ Նահանգներ, 1984-ին Կիպրոս եւ Յունաստան եւ 1985-ին Արժանթինէ։

Ան շրջան մը կողմնակից էր Ց. Շիրազի։

Կապուտիկեանի առաջին ոտանաւորը «Պատանեան Թռանեանականին» լոյս տեսած է 1933-ի Դեկտեմբերին «Պոլշեւիկ կանչ» թերթին մէջ։ 1944-ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գրքոյկը՝ «Երկու գրոյց», որմէ ետք «Ալեզի հետ» (1945), «Շանգոի ափին» (1947), «Փոքրիկ Ակա, ականջ ադա» (1948), «Ամբ իմ երկիրն է» (1949), «Իմ հպատակութիւնը» (1951), «Տանը, բակում, փողոցում» (1953), «Բանաստեղծութիւններ» (Հալէպ, 1953), «Անդրադարձ գրոյց» (1955), «Մեր Լալիկը, սիրունիկը» (1955), «Քարի երգ» (1957), «Մի տարով էլ մեծացանք» (1956), «Մոդոսմեր ծանապարհին» (1961), «Հառղևորդու» (Մոսկուա, 1963), «Քարտասանները դեռ քայլում են» (1964) «Երգիր կայսանները» (1966), «Իմ էջը» (1968), «Երկնքի ժողովածու» (1973) եւ ուրիշներ։

Ս. Կապուտիկեանի գործերը թարգմանուած եւ ուսումնասիրուած են ռուսերէն, պուլկարերէն, ազերիերէնին, ուզբեկերէն, վրացերէն, մոլտաւերէն, տաթիկերէն, էստոներէն, ուկրաիներէն, գերմաներէն, անգլերէն, ֆրանսերէն եւ այլ լեզուներու։

Ս. ՊԱՂՏԻՏԵԱՆ

Մ Ե Ն Ք

Եթէ չլինէր մեր հողը այսպէս
Երկու աշխարհի ծամբաբաժանին,
Նամուրը չդառնար ընդ-ընացող ցեղերի
համար, —
Եթէ չլինէր մեր Տիգրան Մեծը այդպէս բունկուող,
Մանրախոհ չլինէր եւ չգժտուէր
Իր դեզ աներոջ՝ Միհրդատի հետ, —
Եթէ չլինէր Արտաւազդ արքան այդքան
բանաստեղծ,
Թատերգութեան տեղ՝ գաղտնագրեր գրէր,
Եւ սէգ գլուխը՝ շողոմ խոսքերով
Խոնարհէր չքնաղ փարաւոնուհու ոտքերի
առջեւ, —
Եթէ չլինէր ամէն մի իշխան ինքն իրենով չի՛,
Ամէնից առաջ ինքն իրե՛ն իշխէր,
Խեղդէր իր «ես»-ը՝ ամենքի ծովի մէջ, —
Եթէ առնայինք ողջամտութեան վաստկեան
ճայնին,
Մտքի հաշուարկով հլու ապրէինք,
Ապրէի՛նք սահկայն
Եւ Վարդանի հետ՝ սուկ սրտին փարած՝
Գոռ չմեռնե՛նք Աւարայրի մէջ, —
Եթէ այդքան կոյր, այդքան տենդագին
Ջերմպատգէինք խաչին ու սիրուն
Ու գրչի տեղ ակ՝ սու՛ր բանեցնէինք,
Եւ եթէ, եթէ, եթէ...
Ո՛վ երնիկնք,
Մինչեւ ե՞րբ պիտի
Բիւր «եթէներին» ալիքներն ընկած
Այսպէս տուայտենք
Եւ՝ չազատուելով ինքներս մեզնից՝
Դեռ աւելացնենք հնին նորե՛րը։

Բայց, ո՞վ իմանայ,
Եթէ չլինէր այն, ինչ որ եղա՛ւ,
Մենք կը լինէի՞նք այն, ինչ որ եղա՛նք...

Ծննդեան 92-րդ Ամեակ

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

Ծնած է 20 Յունուար 1919-ին, Երեւանի մէջ: Նախնական ուսումը ստացած է Երեւանի Կրուպսկայայի անուան դպրոցին մէջ, որմէ ետք յաճախած է Երեւանի Պետական Համալսարանի բանասիրական բաժինը եւ աւարտած 1941-ին: 1949-50 հետեւած է Մոսկուայի Մ. Գորկի հասարակութեան բարձրագոյն գրական դասընթացքներուն: 1970-ին կը ստանայ Հայաստանի Մշակութային Վաստակաւոր Գործիչի տիտղոսը: Նաեւ կը պարգեւատրուի Աշխատանքի Կարմիր Դրօշի եւ Պատուոյ Նշան շքանշաններով: Այցելած է Խորհրդ. Միութեան գրեթէ բոլոր հանրապետութիւնները: 1962-63 այցելած է Լիբանան, Սուրիա, Եգիպտոս, 1968-ին՝ Ֆրանսա, 1972-ին Ճապոն, 1973-ին Գանատա եւ Միացեալ Նահանգներ, 1984-ին Կիպրոս եւ Յունաստան եւ 1985-ին Արժանթին:

Ան շրջան մը կողակիցն էր Յովհաննէս Շիրազի:

Կապուտիկեանի առաջին ուրանաւորը «Պատասխան Թումանեանին» լոյս տեսած է 1933-ի Դեկտեմբերին «Պիոներ Կանչ» թերթին մէջ: 1944-ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գրքոյկը՝ «Երկու Հրուշ», որմէ ետք «Օրերի Հետ» (1946), «Ձանգուի Ափին» (1947), «Փոքրիկ Նրա, ակսնք արա» (1948), «Այս Իմ Երկիրն է» (1949), «Իմ Հարազատները» (1951), «Ցանը, Բակում, Փողոցում» (1953), «Բանաստեղծութիւններ» (Հալէպ, 1953), «Սիրտաբաց Հրուշ» (1955), «Մեր Լալիկը, Սիրուն Լալիկը» (1955), «Բարի Երթ» (1957), «Մի Տարով Էլ Մեծացանք» (1958), «Մտորումներ Ճանապարհի Կէսին» (1961), «Դաւրընտիր» (Պէյրութ, 1963), «Քարաւանները Դեռ Քալլում Են» (1964), «Երթը Կայաններ» (1966), «Իմ Էջը» (1968), «Երկերի Ժողովածու» (1973) եւ ուրիշներ:

Ս. Կապուտիկեանի գործերը թարգմանուած են օտարերէն, պուլկարերէն, ազրպէյճաներէն, ուզբեքերէն, դազախերէն, մոլտաւերէն, տաճիկերէն, արաբերէն, էստոներէն, ուքրաիներէն, գերմաներէն, անգլերէն, ֆրանսերէն եւ այլ լեզուներու:

Ս. ՊԱՐՏՈՅԵԱՆ

Մ Ե Ն Ք

Եթէ չլինէր մեր հողը այսպէս
Երկու աշխարհի
Ծամբաբաժանին,
Կամարչ չդառնա՛ր
Եկող-գնացող ցեղերի համար,-
Եթէ չլինէր մեր Տիգրան Մեծը
այդպէս բանկուող,
Ծանրախոհ լինէր եւ լռժտուէր
Իր դէզ անելոչ՝ Սիմիրհլաւի
հետ,-
Եթէ չլինէր Արաւազդ արքան
այդքան բանաստե՛ղծ,
Թատերգութեան տէղ՝
գաղտնագրեր գրէր,
Եւ սէգ գլուխը՝ շողոմ
խօսքերով
Խոնարհէր չքնաղ
փարաւոնուհու ոտքերի առջե,-
Եթէ չլինէր ամէն մի իշխան
ինքն իրենով լի՛,
Ամէնից առաջ ինքն իրե՛ն
իշխէր,
Խեղդէր իր «եսը» «մենք»-ի
ծովի մէջ,-
Եթէ անսահմանը
ոչնամոութեան վսասկեան
ծայրին,
Մտքի հաշուարկով հյուս
ապրէինք,
Ապրէի՛նք սակայն
Եւ Վարդանի հետ՝ սուկ սրտին
փարած՝
Գոռ յաճեմե՛ինք Աւարայրի մէջ,-
Եթէ աղբան կոյր, այդքան
տեւողական
Չերկրպագէինք խաչին ու
պիրուն
Ու գոլի տեղակ՝ սո՛ւր
բանեցնէինք,
Եւ եթէ, եթէ, եթէ...
Ո՛վ երկինք,
Միևնեւ ե՛րբ պիտի
Բիւր «եթէներ»ու պիրքերն
ընկած
Այսպէս տուայտենք
Եւ՝ յազասուելով ինքերս
մեզմից՝
Դեռ աւերացնենք հնին
նորե՛րը:

Բայց, ո՛վ իմանայ,
Եթէ չլինէր այն, ինչ որ եղա՛ւ,
Մենք կը լինէի՞նք այն, ինչ որ
եղա՛նք...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ ՀԵՌՈՒ

Մի օտարերկրացու
Սիրոյ լեզուն՝ միշտ ամէն տեղ
նո՛յնն է,
Անոայրենի՛ը է աշխարհում նա,
Ծէ հայերէ՛ն էլ ասեմ «սիրո՛ւմ եմ»՝
Դա, միեւնոյն է, կը հասկանաս:

Բայց այս կարո՞ղ, նա՛, որ
ծգտում է
Ծամբիս, պատում եւ ամէնուր.
Այս քանի օր է ձեզ հետ շրջում եմ,
Ու ես ախուր եմ, ու ես տխո՛ւր:

Հեռու, հեռո՛ւ է իմ հայաստանը,
Իր ժայռերուն է, իր լեռներում,
Երբ աղմկո՛ւմ է քո ճոխ
ոստանը՝
Սրտումս նա՛ է անվերջ լռում:

Եւ Սրարա՛տը, ա՛խ, ձեզ
համա՛ր նա
Լոկ մի հին սա՛ր է բիբլիական,
Իսկ մեզ՝ նա շո՛ւնչ է, նախի՛նդ
է, ցա՛ւ է,
Եւ շիմաքա՛ր է, եւ օրօրա՛ն:

Եւ այս թախիծը հայի աբեա՛ն մէջ
Դեռ գարերի՛ց է մնացել նա,
Ձէ ցա լեզուո՛վ էլ պատմեմ այդ
ցաւը,
Դու, միեւնոյն է, չե՛ս
հասկանայ...

ԹՈՒՐՔ ՊԱՏՄԱԲԱՆԻՆ ԿԱՐԴԱԼՈՒԾ ՅԵՏՈՅ

Ո՛վ է տեսել, որ քաքաւեզը
Կոկոթդ սեղմող մի ձեռք լինի,
Կապոյտ-կանաչ-դեղին գոյնը
Աչքիդ՝ կարմիր մի վէրք լինի.
Ճշմարիտը սահպատմով
Հազար հանդերձ ասնի վրան,
Սուտը՝ այաքան
երեսպատռած,
Այսքան չկտի ու մե՛րկ լինի:

Երբ «սասանդինգ» են ասում,
Ես «քուական» եմ յիշում,
«Արեւմտեան» են ասում,
Ես «Հայաստան» եմ յիշում,
Մէջս իրենց հունն ունեն
Բառերն՝ ինձնից էլ թաքուն,
«Արդարութիւն» են ասում,
Ես այբ իմ Վա՛ռն եմ յիշում...

Սեղմի՛ր ատամդ, դու ամէնքի
մօտ
Բացէբաց լալու իրաւունք
չունես,
Ծէկուզ միրատր, թէկուզ
արեաբաշ՝
Շէնքերդ տալու իրաւունք
չունես,
Դու՝ հայ բանաստեղծ, ի՞նչ էլ
որ լինի,
Վերջին գինուո՛րն էլ ընկնի
յուսահատ,
Քո ժողովրդի յաւերժութեանը
Չհաւատալու իրաւունք
չունես...

Քե՛զ, հա՛յ հոգի, որ ոչջ մնաս,
Սուրբ սաթերի կարօտ է պէտք,
Յորդ աղբիւրի կողքի՛ն անգամ՝
Մի կում ջրի կարօտ է պէտք.
Երազներդ պատռուզ արած՝
Պետի պրուես, պետի պրոեւս,
Ամբարների լռութեան մէջ՝
Հաց-նշխարի կարօ՛տ է
պէտք...

Ես չեմ ափսոսում, որ ուշ եմ
ծնուել,
Չեմ կուռել Սասնայ Սօսէիդ
կողքին,
Սրինը միայն սրից չի հեղում,
Չի թափում միայն մարտում
մռնգին,
Իմ խօլ արիւնը իմ ներսում
հեղուկ
Ու փոխուեց խօսքի, խռովքի,
ոգու,
Ու թէ ջուր դարձաւ, ա՛խ, ոչ թէ
վախից,
Այլ որ ջուր լցնեմ վէրքիդ
կրակին...

Ափսո՛ս, որ իմ տուածից
Ուղին տալ չեմ կարող,
Լրացնելու պակասը՝
Նորից ես գալ չեմ կարող,
Գեղջուկ մի երգ, ինչ թողի,
Ինչ երկնեցի օրն ի բուն,
Չնասա՛ւ քո մէկ տողին՝
«Լցուել եմ՝ լալ չեմ կարող»:

Այցս յանկարծ դիպաւ երկինք
Ես ի՛նչ, տեսայ՝ ծուի ու
ծածան,
Սաթերից-ծար թիկն է տուել
Դաշտափառ մի ծիածան,
Նայում է ինձ յաղթ ու
խանդոտ,
Իբր՝ ի՛նչ է, չե՞ս ճանաչում,
Նորից ե՛ս եմ, ընդամէնը
Հին ու յիմար մի ծիածան

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՎԱՌՆԱՑԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԸ

Ինչպէս տեղեկագրած էինք մեր նախորդ թիւերուն մէջ, Լեւոտրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան տասնամեակի տօնակատարութեան առիթիւ եւ Ընկերութեան հրաւէրով Վիեննա կը գտնուէր Պուլկարիոյ «Երեւան» Մշակութային Միութեան Վառնայի մասնաճիւղի երգի-պարի համոյթը: Այս առիթիւ, «Հրայրք» կարճ հանդիպում մը ունեցաւ Միութեան Վառնայի մասնաճիւղի առեներատ Պրն. Մեր քոն Փափազեանին հետ, փորձելով ընդհանուր ակնարկ մը նետել առհասարակ պուլկարահայութեան եւ յատկապէս Վառնայի հայութեան պատմութեան եւ ներկայիս վրայ:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ՎԱՐԵՑ ԼԵՒՈՆ ՊԱՂՏԻՀԱՐ ՊԱՂՏԻՏԵԱՆԸ

Հ.- Ե՞րբ հիմնուած է «Երեւան» Մշակութային Միութիւնը:

Պ.- Միութիւնը հիմնուած է 1921-ին, «ՀՕՆ» (Հայկական Օգնութեան Կոմիտէ) անուան տակ, որու նպատակը եղած է նիւթապէս եւ բարոյապէս օժանդակել նորակազմ Խորհրդային Հայաստանին, որ շատ տագնապալի վիճակի մէջ էր այդ թուականներուն: Գլխաւոր հիմնողներէն կարելի է յիշել Օննիկ Մարտիկեանը եւ փրոֆ. Կարօ Գաբրիէլեանը: Հիմնող վարչութեան անդամներն ու համակիրները ընդհանրապէս յառաջդիմական գաղափարներու տէր անձեր եղած են: Յաջորդաբար կազմուած է երգչախումբ մը, թատերախումբ մը եւ պարախումբ մը: «ՀՕՆ»ը կը տեւէ մինչեւ 1934, երբ կառավարութեան ղեկը կը փոխանցուի ֆիշիստականներուն: 9 Սեպտեմբեր 1944-ին կազմակերպութիւնը կը վերածնի «Երեւան Մշակութային Միութիւն» անուան տակ:

Վառնայի մասնաճիւղի պարախումբը քանիցս շահած է առաջին մրցանակը, Պուլկարիոյ ժողովրդական տարբեր պարախումբերու մէջ: Խումբի անդամներուն մեծ մասը անվճար կը բերեն իրենց մասնակցութիւնը: Անշուշտ թէ երբեմն կը ստիպուինք դիմել արհեստավարժ նուագողներու, լրացնելու համար խումբին կազմը: Անցեալ տարի հրաւիրուած էինք Վարշաւա եւ Քրաքով (Լեհաստան), ուր մեծ ընդունելութիւն գտան մեր ելոյթները: Լեհ ժողովուրդը յաւատեղեակ է հայկական մշակոյթին եւ պատմութեան:

Հ.- Ու՞ր կը գտնուի Միութեան կեդրոնը եւ ո՞ր քաղաքներուն մէջ մասնաճիւղեր կան:

Պ.- Կեդրոնական վարչութիւնը կը գտնուի Սոֆիա: Մասնաճիւղեր կան տակաւին Փլովտիւ, Ցիլիպէ, Վառնա, Ռուսէ, Սլիվէն, Եամպոլ եւ Պուրկաս: Այս քաղաքներուն մէջ ունինք նաեւ ենկեղեցիներ:

Միութեան պաշտօնաթերթն է (Պուլկարիոյ միակ հայկական թերթը) «Երեւան» շաբաթաթերթը, որու խմբագիրն է Կարօ Հայրապետեան, եւ որ լոյս կը տեսնէ կէսը հայերէն եւ կէսը պուլկարերէն լեզուներով:

Հ.- Վառնայի մասնաճիւղը քանի՞ վարչական անդամ ունի, եւ որո՞նք են ձեր միւս գործունէութիւնները:

Պ.- Վարչութիւնը ունի 12 անդամներ: Կը կազմակերպենք տարբեր տեսակի դասախօսութիւններ, հայերէն եւ պուլկարերէն լեզուներով: Ունինք շաբաթական աւանդական դարձած ընտանեկան երեկոյթներ: Ունինք հայերէնի դասընթացքներ, որովհետեւ ենկեղեցիին կից գտնուող հայկական դպրոցին մէջ կարելի չէ կանոնաւոր կերպով հայերէն դասաւանդել՝ աշակերտներու տակաւաթիւութեան պատճառաւ: Դպրոցը հիմա

Վառնայի «Երեւան» Մշակութային Միութեան ջէնջը

տրամադրուած է նաեւ պուլկար աշակերտներուն: Մեր ձեռնարկներուն եւ գանազան գործունէութեանց ծախսերուն մեծ մասը կը հոգայ կառավարութիւնը: Վարչութիւնը նաեւ կը հասնի ներկայ եկեղեցւոյ մատակարարման պէտքերուն: Ներկայիս Վառնայի հոգեւոր հովիւն է Տէր Ղեւոնդ Աւագ քհն. Պօյաճեանը:

Հ.- Կրնա՞ք պուլկարահայութեան ամփոփ պատմականը ըսել:

Պ.- Պատմութեան ընթացքին մեր գաղութը միշտ եղած է գաղթական հայերու առաջին կայաններէն մին: 628 թուականէն սկսեալ Վառնայի եւ Պուլկարիոյ այլ քաղաքներուն մէջ եղած են հայկական գաղթօճախներ: 1808-ին Պուլկարիոյ 17 քաղաքներուն մէջ բնակող հայութեան թիւը 10.000-ի մօտ եղած է: Համիտեան ջարդերէն (1895-1896) եւ Պալքանեան պատերազմէն ետք (1912-1913), հայերու թիւը բարձրացած է 35.000-ի: Թրքական ջարդերու պատճառաւ այս թիւը տակաւ կը բարձրանայ 50.000-ի: Ներկայիս Պուլկարիոյ հայութեան թիւը 20.000 է: Մեծ մասը ներգաղթեցին Մայր Հայրենիք եւ կամ Ամերիկա:

Վառնայի եկեղեցին

Վառնայի հայութեան թիւը ժամանակ մը մինչեւ 8.000-ի հասած է: Ներկայիս, սակայն, գաղութը կը հաջուէ 2500-3000 հոգի:

Հ.- Սփիւռքի միւս գաղութներուն եւ Մայր Հայրենիքի հետ կապեր կը պահէ՞ք:

Պ.- Սերտ կապեր ունինք Յունաստանի հայկական գաղթօճախներուն հետ: Մայր Հայրենիքի հետ կապերը կը պահուին Պուլկարօ-Սովետական Մշակութային Միութեան խողովակով, որոնք միշտ կը հիւրընկալեն թէ՛ Սովետական Միութեան այլ հանրապետութիւններէն եւ թէ՛ Խորհրդային Հայաստանէն արուեստագէտներ, պարախումբեր, եւայլն եւ մեզի միշտ առիթը կուտան յատուկ ձեռնարկներ կազմակերպելու: Ներկայիս, օրինակ, Վառնա կը գտնուի հայրենի «Արարատ» ֆութպոլի խումբը, որուն մտերմիկ ընդունելութիւն մը տրուեցաւ:

Հ.- Ինչպէ՞ս են Ձեր եւ Ձեր խումբի անդամներուն ստացած տպաւորութիւնները վիճենահայութեան մասին:

Պ.- Մենք չէինք կասկածիր վիճենահայութեան տոհմիկ, հայկական, սրտբաց եւ հայրենակցական լաւ տրամադրութիւններէ մղուած ընդունելութեան: կը շնորհաւորենք ձեզ, որ այսքան սակաւաթիւ գաղութ մը ըլլալով՝ մեծ հայրենասիրութիւն կը ներշնչէք: Արեւմտեան բոլոր գաղութներուն մէջ այս մէկը աւելի յատակ եւ բացայայտօրէն զգալի է: Երբ ժողովուրդներու սովորոյթները նոյնանման են, եւ կամ նոյն պայմաններով շրջապատուած, փոքրամասնութիւններու ճակատագիրը շատ աւելի արագ եւ հեշտ կ'ընկլայ:

Սփիւռքահայ գաղութներու միակ փրկութիւնը կը կայանայ մեր մշակոյթը, պատմութիւնը, աւանդութիւններն եւ սովորոյթները ճանչնալու, սիրելու, պաշտպանելու եւ պահպանելու մէջ: Գացողին համար արդէն ուշ է: Նայինք որ ներկաները ու եկողները այս մէկը ստանան:

Հ.- Շնորհակալութիւն այս հարցազրոյցին համար:

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 57 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՑՈՒՄ

Վառոցի Հայկական Գպրոցը

Աւստրա-Հայկական Մշակութային Լիկերպիան առանձնաձեռնութեան առթիւ, եւ Ընկերութեան հրատարակ Վիննայ կը գտնուէն Գալիկարիոյ վերնատուն Մշակութային մեծութեան Վառոցի մասնաճիւղի երգչախումբը Մայր Քը։ Այս առթիւ, հէնրայքը կ՚ունենայ մը անեցաւ։ Մխիթարեան Վառոցի մասնաճիւղի առաջնորդ Գր։ Ի եղած Փափագանքին հետ, փորձելով ընդհանուր ակնարկ մը նետել առհասարակ պատկառելի հաստատութեան եւ յատկապէս Վառոցի հայութեան պատմութեան եւ ներկային վրայ։

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՑՈՒՄ ՎԱՐԵՑ ՍԵՒՈՒՀ ՊԱԼՅԱՏԵԱՆ

Հ.— Ե՞րբ հիմնուած է վերնատուն Մշակութային Միութիւնը։

Պ.— Միութիւնը հիմնուած է 1921–ին, հէՕԳՏ (Հայաստանի Օգնութեան Կոմիտէ) անուան տակ, որու նպատակը եղած է նիւթապէս եւ բարոյապէս օժանդակել նորակազմ Հանրապետին Հայաստանին, որ շատ ապրումներ վիճակի մէջ էր այդ թուականներուն։ Գլխաւոր հիմնադիրներէն կարելի է յիշել Օնիկ Մարտիկեանը եւ ընդհ. Կարս Գաբրիէլեանը։ Հիմնով վարչութեան անդամներն ու համակիրները ընդհանրապէս յատուկիմական գաղափարներու տէր անձեր էզած են։ Ամէնքդարձրատ կազմուած է երկչախումբ մը, քաոսեցախումբ մը եւ պարտատուր մը։ հէՕԳՏը կը տեւէ մինչեւ 1934, երբ կասավարութեան զեկը կը փոխանցուի Ֆաշիստականներուն։ 9 Նոյեմբեր 1914–ին կազմակերպութիւնը կը վերածուի Վերնատուն Մշակութային Միութեան անուան տակ։

Վառոցի մասնաճիւղի պարտատուրը ջանքեր հանած է տարբեր մրցանակը, Գալիկարիոյ ժողովրդական տարբեր պարահանդէսներու մէջ։ Ամէնամեծ յուզիչ ձեռ մասը անշնար կը բերէն իրենց մասնակցութիւնը։ Աչերուստ քէ երբեմն կը տեսնուինք գիմել արհեստավարժ նուագողներու, լրացնելու համար խումբին կազմը։ Այնպէս տարի հրատարակած էինք վարչուհի եւ Բրազիլ (Լիհասասան), որ մեծ ընդունելութեան գտան մեր նյոյթերը։ Լիհ ժողովուրդը յատուկ է հայկական մշակոյթին եւ պատմութեան։

Հ.— Ու՞ր կը գտնուի Միութեան կեդրոնը եւ ո՞ր քաղաքներուն մէջ մասնաճիւղեր կան։

Պ.— Կեդրոնական վարչութիւնը կը գտնուի Սոֆիա։ Մասնաճիւղեր կան ասկաներին Փլոտիա, Շիլիպէ, Վառնա, Պուրաս, Ալիվէն, Նամարլ եւ Գաբրաւա։ Այս քաղաքներուն մէջ ունինք նաեւ ներկայներ։

Միութեան պատասխանատուները (Գալիկարիոյ միակ հայկական կեդրոնը) վերնատուն յատկութիւնները, որու խմբագիրն է կարս Հայրապետեան, եւ որ լոյս կը տեսնէ կէսը հայերէն եւ կէսը պալկարերէն լեզուներով։

Հ.— Վառոցի մասնաճիւղը քանի՞ վարչական անդամ ունի, եւ որո՞նք են մեր մեծ գործունէութիւնները։

Պ.— Վարչութիւնը ունի 12 անդամներ։ Կը կազմակերպենք տարբեր տեսակի գեղարեստութիւններ, հայերէն եւ պուլկարերէն լեզուներով։ Ունինք շաբաթական ուսուցական դասեր ընտանեկան կեանքով։ Ունինք հայերէն գասընթացքներ, որոնք հետեւ. Անկախ մեր հայկական պրոցեսի մէջ կարելի է կամընտրը մասնաբաժնի համար պատասխանել։ Դպրոցը հիմնուած է նաեւ պուլկար ազգակիցներուն։ Մեր ձեռնարկներուն եւ գանգատ գործունէութիւններ ծանրանան մեծ մասը կը հագայ կատարուածներ։ Վարչութիւնը նաեւ կը հանձն նկեղեցւոյ մասնակցութիւն պիտքըտուն։ Նկեղեցին Վառոցի հոգեւոր հովիւն է Տէր Ղեւոնդ Աւագ Քհն. Գոյանեանը։

Հ.— Կրնա՞ք պատկերացնել Միութեան ամիսը պատմականը ընել։

Պ.— Պատմութեան ընթացքին մեր գործը մեր նպատակ է գաղթական հայերու ապահին կարօտներէն մին։ 628 Թուականին սկսեալ Վառոցի եւ Գալիկարիոյ այլ քաղաքներուն մէջ նպատ են հարկաւոր գաղթօճախներ։ 1808–ին Գալիկարիոյ 17 քաղաքներուն մէջ գնահատ հայալեզուն թիւը 10·000–ի մօտ էզած է։ Համիտեան բարգերէն (1895–1896) եւ Գալիքարեան պատալարգերէն հետ (1912–1913), հայերու թիւը բարձրացած է 35·000–ի։ Բռլգարական պատերազմ այս թիւը սակաս կը բարձրանայ 50·000–ի։ Ներկայիս Գալիկարոյ հայերեան թիւը 20·000 է։ Մեծ մասը Նեղոպոլիսցին Մարդ հայրենիքը եւ կամ Ամերիկա։ Վառոցի հայերեան թիւը ժամանակ մը մինչեւ 8·000–ի հասած է։ Ներկայիս, սակայն, գաղութը կը հաշուէ 2500–3000 հոգի։

Հ.— Միջազգի մեծ գաղութներուն եւ Մայր Հայրենիքի հետ կապեր կը պահէ՞ք։

Պ.— Մեր կապերը ունինք Եռանասանի հետ կան գաղթօճախներուն հետ։ Մայր Հայրենիքի հետ կապերը կը պահպանի Գալիկարա–Մալխասական Միութեան միութեան թղթակցութեամբ, որոնք մինչ կը հետքնկատին քէ՛ Սոֆիական Միութեան այլ հետ բազմաթիւ միութիւններէն եւ քէ՛ Խորհրդային Հայաստանէն պատեհաստագէտներ, պատրաստեր, հասլին եւ մեզի միշտ ուրիշ կատան յատուկ մեծարանքներ կատարելագործուած։ Ներկայիս, օրինակ, Վառոցի Համալսարանի Հայերէնի ուսուցիչ Գալիկարիոյ Գրականութեան մասնագէտ Գոլիքիոյ Խաչերը, որուն մասնակից ընդունելութեան մը սրուեցաւ։

Հ.— Ինչպէ՞ս են մեր եւ Ձեր խումբի անդամներուն առհասարակ ազատութիւնները վիճնիսհայաստեան մասին։

Պ.— Մենք չենք կասկածիր վիճնիսհայաստեան առիթին, հայկական, արտաքոյ եւ հայրենակցական ըստ արտաքոյ միութիւններէ մեզ ատ ընդունելութեան։ Կը ներհատարենք մեզ, որ այդքան սակաւ քիչ գաղութ մը ըլլալով՝ մեծ հայրենասիրութիւն կը ներշնչէ։ Արեւմտեան ըստ գաղութներուն մէջ այս մեկը ուրիշ յոսակ եւ բացատրութիւն գոյ չի է։ Երբ ժողովուրդներու ազատութիւնները նեղուած են, եւ կամ նոյն պայմաններով չրջապատուած, փոքրամասնութիւններու, մանրագիտ չատ ատելի ազգ եւ հեշտ կ՚ըլլայ։

Միջազգային գաղութներու մեկ միութիւնը կը կատարեայ մեր մշակոյթը, պատմութիւնը, ազգութիւնները եւ տոլորութիւնները ճանչնալու, սերունդ պաշտպանելու եւ պահպանելու մէջ։ Գաղութին համար տարեկան ազգ է։ Նպատակ որ ներկաներն ու հետգները այս մեկը առանան։

Հ.— Ձեռնհասկութիւն այս հարցազրոյցին համար։

ՀԱՅՈՑ ԱՒՍԻՆ ՀԱՒԱՏ ԵՆ ԳՅՈՒՂՈՒ

Հայոց սպրմի առաւտան խոհանին Վահագնի եւ սիրոյ աստուածուհի հնամեայ Ատղիկի հաւատանքն էր։ Առաւտանեցին հոգը Աբամպոլը Ասպիկին ուսին ապրանկատուր մի լաւուչ էր գցել։ Մակայն տատ գնալու ճանապարհին լուսնի քնկաւ հաւթ ու սիր։ Վահագնի սիրոյ արքան Ատղիկը ընկճուեց գոռ։ Աչքերը գոյացան եւ Ատղիկին ասաց.

– Հացը գնանին գլուխ չի կարող կին ու մայր գտնալ։

Հարսնիքին անհիմնապէս խոխոտուեց։

Աչքերին էլ Վահագնին ու Ատղիկին չյաջողուեց ամուսնանալ, եւ նրանց ամբողջ կեանքում մնաց ցին սիրահարները։

Աչտուհետեւ Հայաստանում տոլորութիւնն գոր ժու. Հարսնիքն ուսին լաւուչ գցելը։ Հարսնիքը գոյչ են քաղցում Հարսնիքի ժամանակ։ Քէ չէ լաւուչը կը տանի նրանց ուսից, եւ նրանք կ՚ընկնեն Ատղիկ տատատեսնում սրը։

ՇԱՔԸ

Մի անգամ ատղիկ ու սրեւի տատատի Վահագ նը վիր կացաւ եւ իր ուսով նկաւ հայերի մատ։

– Ի՞նչ է տրանքատ, ի՞նչ է ուզում աչխատհից ու տատատներից։

Հարցրեց ատղիկ։

– Մեզ մեր քո շանքի ու հարբ։ Ու կիսքիչ հատա գալքներից խանդատ են մեր տրանքը։ Մենք նրանց տրքի մէկ մեզ կարգին բերք ատանում։

Վահագնը իր ոտ ունքից մի մագատիտնի պատկեց եւ ատեց հոտերին.

– Վերցրէք, տարէք ու ցանէք, սա տրեատեր է՝ կը դիմանայ։

– Ի՞նչ բան է սա։

– Ատեղ, գոգնոցի մեջը տեսնէք։ Ցորենի հատկերի հատիճատ տրա ցոգատները կարճատատ կը լինեն, տեղ որ ունքը դէմի մագ կոգրեն։ Բայց սրա հատկն ատեղի յատուկի կը լինեն, քան ցորենները։ Տեսքաչէլ ինձ նման կը լինեն։ Եթէ մի քիչ խանդէք՝ ցորենին հատ կը տայ, իսկ սրեւ միայն տրանքդ հաց պատատեր։ Հաց կը ատեղաք։

ԹԹԱՒՈՐԸ ՀԱՑԻ ԱՑՐՈՒԲԵՆՆ Է

Թթաւորը հացի տրքատքին է։ Մինչեւ նրա յայտնագործումը հացն ատղագէտ էր։ Դար ու գարեր անհաչ խմորը քունքի պատին չի կպել, քնկել է մոթրքի մէջ ու. գրմէլ կուտ։

Ճետոյ մարդը գտել է հացի մի կտանք՝ խաչը, Եւ ծնունդ է քթխմորը, նրա հետ Հայոց ազգարքը յղտել է քունքներով։

ՃԱՆԶՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԽՈՐՆԵՐԸ

ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

1843 - 1891

Ծնած է Ասպիտառպիս, 13 Նոյեմբեր 1843-ին։ Նախնական ուսումը ստացած է ծննդավայրի Արշակունեան վարժարանին մէջ։ 1857-ին կ՚ընդունուի յունական դպրոց, զոր տարի մը ետք կը ձգէ եւ ապ դպրոց յաճախելէ կը դադրի։ Ծնողացին ինքնաուսիտասրութեամբ կը տոկի յուսարէն, ֆրանսերէն եւ թրքերէն լեզուները։ Յաջորդաբար կը գործէ որպէս դեղատան աշխատող, հաշուապահ, հեռագրատան պաշտօնեայ եւ գրական-լրագրական մարզէ ներս։ 1871-72-ին կը դասաւանդէ Պոլսոյ Մեզպուրեան վարժարանէն մէջ, դրէ ետք տարի մը կը ստանձնէ պատրիարքարանէն ներս գրագիրի պաշտօն, ապա կը դասաւանդէ Լիւիւարի ծննդեան մէջ։ 1880-ին կը նորաստեղծ «Մրազեայ Ընկերութիւն Հայոց»ի քարտուղար եւ 1888-ին տոմարական ուսուցիչ։ Կեդրոնական վարժարանին մէջ։ 1890-ին, տեառնեան ծանր պայմաններու բերումով ան կը հիւանդանայ թոքախտով եւ այդ ընդմիշտ կը փակէ 27 Մայիս 1891-ին։

Պարոնեան աշխատակցած է տասնեակ մը հայկական թերթերու։ Նախ աշխատակցած է «Ծաղ առաւտեան» թերթին, ապա, 1871-ին ստանձնած է «Ընփրատ» թերթի խմբագրութիւնը։ Աւելի ուշ, վարած է «Մեղու» թերթի խմբագրութիւնը, որ յետագային կը հրատարակուի «Թատրոն» անուան տակ։ Ան խմբագրած է նաեւ «Հիմկար» երգիծաթերթը եւ «Թատրոն բարեկամ մանկանց» պատկերազարդ հանդէսը։ Աշխատակցած է նաեւ «Լոյս», «Փորձ», «Արձագանգ», «Փարոս Հայաստանի» եւ «Մասիս» պարբերականներուն։

Պարոնեան կը նկատուի հայ գրականութեան ամենամեծ եւ հիմնադիր երգիծաբաններէ։ Արեւմտահայ ամբողջ գրական գարաշրջանը, հասարակական հոսանքներու պայքարը, մամուլի եւ քննադատութեան բազմ. հիմնական երեսոյթները սերտօրէն կապուած են Պարոնեանի անմահ երկերուն եւ ստեղծագործութեան հետ։ Անոր գրական գործունէութիւնը կը սկսի 1865-ին՝ «Երկու տիրոջ ծառայ մը»-ով, որուն կը յաջորդեն «Վասակաստղծին պատերազմ» (1868), «Ուսուցիչ», «Վախկոտ», «Հարիւրեակ», «Վերջալոյսին զոհը», «Ծաղրուսաց աղբար», «Ծղոտ գրիչը», «Հոմեռի Ժողովուրդը», «Ծաղրախոսական պատկերներ», «Մեծապատիւ մոլորակներ», «Պատմ մը Պոլսոյ ծաղերուն մէջ», ետք ը։

Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅԱԿԱՆ ՋԵՌԱՑԵՑԻՐԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ)

Անառարուի սովելոց համար մեծ վիճակահանութիւն մը պիտի լինի... գալ տարի։

Ցիշեալ վիճակահանութեան Գործադիր ժողովն շրջաբերական պիտի ղրկէ գաւառները, յորդորելու համար սովեալները, որ համբերեն եւ անձնութենէ չմեռնին մինչեւ որ իրենց հաց ղրկուի։

Կը յուսանք, որ մեր ազգայիններն կը համակերպին այս շրջաբերականին։ Քաջ գիտեն նոքա, որ այս սովն եթէ Եւրոպա լինէր՝ ջաղ աեւի զոհ կը տանէր իր հետ. փառք տալու ենք, որ թուրք քաղեհինամ կառավարութիւնը ջաղ տարիներէ յետէ նախատեսած լինելով այս սովն՝ ազդու միջոցներ ձեռք առած էր իր հաւատարիմ հպատակներն անձնութեան վարժեցնելու։

* * *

Սովեալներուն օգնելու համար ձամբայ մ՚ալ ես կ՚առաջարկեմ, այն է՝ սովեալ գաւառներէ հետացնել այն մարդերը, որ ջաղ կ՚ուտեն։

Հետեւապէս կ՚առաջարկեմ, որ վանահայրերը Պոլիս կանչուին, մանաւանդ Մամբրէ եպիսկոպոսը, որ Մշոյ վանքը ամբողջ կերուա։

* * *

Լրագրի մը մէջ հետեւեալը կարդացի.

«Նախընթաց օրն Իսկիւտարի Պուրչուրլու գիւղը տան մը վրայ կայծակ իյնալով՝ մէջը գտնուող երկու կանանց ականջները խուլցուց»։

Ինձ կը թուի թէ կայծակ մ՚ալ Ռասմնական տեղեակին մէջ ինկած է, վասնզի ասալ խուլցած է եւ չլսեր թաղաքին վարժարաններուն վիճակին վրայ խօսուած խօսքերը։

* * *

Հիքիւսարին եւ Հիքիւսարին։

Մայրաքաղաքիս մէջ չկայ մի փողոց, ուր խանութի մը ձակատը ձերմակ լաքի մը քաշուած չլինի եւ վրան *հիքիւսարին* գրուած չլինի...

Ժամանակով ձերմակ լաքերու վրայ *Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն* կը տեսնէինք, իսկ հիմա *Հիքիւսարին*... ամէն մարդ գործը մաքրելու կ՚աշխատի, 60% գեղչով ապրանքները ծախել խոստանալով. ոմանք 90% գեղչ կ՚ընեն, եւ եթէ թուաբանական ձշմարտութիւնը խաբէութեան չափ դրած չլինէր՝ 110% գեղչ ալ պիտի

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 Փետրուար

Դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

8 Փետրուար

Դիմակահանդէս-պարահանդէս՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Ճոլքսհայմ Ինցրզտորֆի սրահին մէջ:

9 Փետրուար

Փոքրիկներու դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած «Յովհ. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

10-15 Փետրուար

Հիւրարար Վիեննա կը գտնուէր Դր. Կի Տէր-Մկրտիչեան, Ֆրանսական Օդերեւութաբանական Գիտական Հաստատութենէն: Ան եկած էր այցելելու Գիտական Վերլուծումներու Միջազգային Կազմակերպութիւնը (IIASA):

13 Փետրուար

Տեառընդառաջի աւանդական հրավառութիւն՝ կազմակերպուած «Յովհ. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Սբ. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ բակին մէջ:

19 Փետրուար

Ելոյթ ունեցաւ հանրածանօթ երգիչ Վահան Միրաքեան, Աուսպերկ Դղեակի սրահին մէջ: Ան կատարեց գերմաներէն եւ ռուսերէն դասական երգեր եւ օփերային արիաներ, դաշնակի ընկերակցութեամբ Միքայէլ Րօթի:

22 Փետրուար

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Պրն. Լեւոն Թորոսեան, որպէս նիւթ ունենալով «Հիւլէական ուժանիւթի խաղաղ կիրարկումները»:

28 Փետրուար

Կանոնական ընդհանուր ժողով՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, կատարելու համար 1985 տարեշրջանի վարչութեան նիւթաբարոյական տեղեկագրութիւնը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Մարտ 1-ին սկսան Խորհրդային Միութեան Ֆութպոլի 49-րդ ախոյեանութեան մրցումները: Հայրենի «Արարատ» խումբի առաջին մրցակիցն էր Մուսկուայի «Տինամօ»ն: Մարտ 2-ին, «Հրազդան» մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցած հանդիպումը վերջ գտաւ 0-ի դէմ 0 հաւասար արդիւնքով:

* * *

Ձատրակի աշխարհի ախոյեանութեան փոխվրէժի մրցումները՝ Կարիկ Գասպարովի եւ Անատոլի Քարփովի միջեւ կը սկսին 28 Յուլիսին, Լոնտոնի մէջ, ուր կայանալիք 12 խաղերէ ետք, մրցամարտին երկրորդ փուլը պիտի շարունակուի Լենինկրատի մէջ, դարձեալ 12 խաղերով: 6 միաւոր ապահովողը պիտի հռչակուի աշխարհի ախոյեան:

* * *

Մոսկուայի մէջ վերջերս տեղի ունեցած թեթեւ մարմնամարզութեան ձմեռային ախոյեանական մրցումներուն Վատիմ Օհանեան 2.31 մեթր արդիւնքով հաւասարեցաւ բարձրացատկի ախոյեան Վալերի Սերետային եւ գրաւեց 2-րդ տեղը:

Մինչ Թոպերթ Էմմիեան 8.34 մեթր արդիւնքով գրաւեց առաջին տեղը հեռացատկի մէջ, սահմանելով Եւրոպայի նոր մրցանիշ մը (8.23 մեթր նախկին մրցանիշը կը պատկանէր դարձեալ հայազգի Իգոր Տէր-Յովհաննիսեանին, սահմանուած 1966-ին):

Հայրենիք 8.4.86

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԽԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

Պատրաստեց՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

11 Յունուար

Գրական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ։ Նիւթ՝ «Պարոյր Սեւակ», պատրաստ՝ Գր. Բազմիկ Ճարտարիեանի։

17 Յունուար

Հիւր ունէինք, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ՝ քննարկելու իր անցեալ եւ ապագայ գործունէութիւնը եւ արձանագրելու նոր առաջարկներ։

18 Յունուար

Տեղեկատուութիւն՝ Ազատ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան 10-ամեակին առիթով՝ Գուլիստանեան Մշակութային Սրահին մէջ, ելոյթ ունենալու Գուլիստիոյ «Երեւան» մշակութային Միութեան վոլտպոլի մասնաճիւղի երգչախումբի անդամները։

21 Յունուար

21 Յունուարէն մինչեւ Մարտ 20 հիւրընկալ կը դառնէր Հայաստանի Գիւղ. Ակադեմիայի Հիդրոպոնիկայի (անհող ցանք) հիմնարկը փոխ-տնօրէն Դոկտ. Սպարապետ Կարապետեանը։ Ան եկած էր աշխատանքներու վիեննայի համալսարանին հետ։

22 Յունուար

Թուականութեան 25-ամեակ յոբելեանի առնչութեամբ՝ Միքիթարեան Միաբանութեան անդամ Հ. Գագոս Գոնանեանի, վանքի սրահին մէջ։

24 Յունուար

Բանախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Ազատ-Հայկական Մշակութային Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ։ Նիւթ՝ «Փոքրամասնութիւններ ազգային հարցը Թուրքիոյ մէջ», ակած Իքթիւհատական չորժուէնն մինչեւ ատոր, բանախօս՝ Գր. Միհրան Տապաղ, դիտական աշխատող Ազնիւեան Գեղմանիոյ Գոթուէ քաղաքի համալսարանի։ Մեծ թիւով հայրենակիցներու կողքին ներկայ էին Ազատ-Հայկական դեսպանը եւ պուլկարական ազգային դեսպանատունէրէն ներկայացուցիչներ։

25 Յունուար

Ուրբաթ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ։

1 Փետրուար

Դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ։

8 Փետրուար

Դիմակահանդէս-պարահանդէս՝ կազմակերպուած Ազատ-Հայկական Մարքսիստական Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Յովհաննէս Խոյեցեանի սրահին մէջ։

9 Փետրուար

Փոքրիկներու դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած «Ծովէ. Շերեզ» վարժարանի Մնոզական Հարկուրդին կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ։

10-15 Փետրուար

Հիւրընկալ կը դառնէր Դոկտ. Կիւր Տէր Մկրտիչեան, Ջրաբանական Օգնութեան Գիտական Հաստատութենէն։ Ան եկած էր ուսումնասիրելու Գիւղական Վերլուծումներու Միջազգային Կազմակերպութիւնը։

13 Փետրուար

Ջեռնարհագործական Հրավառութիւն՝ կազմակերպուած «Ծովէ. Շերեզ» վարժարանի Մնոզական Հարկուրդին կողմէ, Սիհիմիկի Հիմնարկի դահլիճին մէջ։

22 Փետրուար

Դասախոսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ։ Օրուան դասախօսն էր Գր. Լեւոն Թորոսեան, որուն նիւթը ունենալով «Հիւլէական ուժանիւթի խաղող կիրարկումները»։

28 Փետրուար

Կանոնական ընդհանուր ժողով՝ կազմակերպուած Ազատ-Հայկական Մարքսիստական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, կատարելու համար 1985 տարեշրջանի վարչութեան նիւթապատրաստական տեղեկագրութիւնը։

(Վիեննա)

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

ԱՒԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

(1875-1957)

Ծնած է 18 Հոկտեմբեր 1875-ին՝ Ալեքսանդրապոլ (այժմ՝ Լենինական)։ Նախնական ուսումը կը ստանայ Ալեքսանդրապոլի եւ Հաւիքի վանքին մէջ։ 1889-1892 կը յաճախէ էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանը, ուր կ՚աշակերտէ բանաստեղծ Յովհաննէս Յովհաննիսեանին։ Ապարտէլէ ետք կու գայ Վիեննա, ապա կ՚ընդունուի Լայպցիգի հարմոնիպուլոն դպրէս ազատ ունկնդիր եւ կը հետեւի գրականութեան, պատմութեան, փիլիսոփայութեան դասախօսութիւններուն։ Արուեստանոցէն կ՚աջակցուի «Տարազ» եւ «Արարատ» պարբերականներուն։ 1895-ին կը վերադառնայ Ալեքսանդրապոլ, ուր ջուտով կը մեր ազգրուի հայկաբանական գործունէութեան մէջ եւ կը բանասիրական տարի մը։ Հազիւ բանուէն ելած, անգամ մը եւս կը մեկնի արուեստանոց եւ դրպէս ազատ ունկնդիր կը հետեւի Ժիւլիէնի հարմոնիպուլոն դրականութեան եւ փիլիսոփայութեան դասախօսութիւններուն։ 1908-ին կ՚անցնի Պարոն եւ կը վարէ «Հայոց Կոչտուրական Միութեան Հրատարակչութեան Բաժնի» տեսչութիւնը։ Երեցող տարիներ կը ձերբակալուի հայկաբանական գործունէութեան մեղադրանքով եւ խումբ մը մտաւորականներու հետ կը նետուի Մետրոպիի բանտը։ 1911-ին ազատ կ՚արձակուի եւ կ՚ամուսնանայ ու կ՚անցնի արուեստանոց (Ցերեւան, Գերմանիա, Իտալիա, Յունաստան), ուր կը մնայ 25 տարի՝ ապրելով առատաձեռնական կեանք մը։ 1935-ին վերջնական նպատակ կը փոխադրուի Հայաստան։ 1943-ին կը հիմնուի Հայկական Ակադեմիան, եւ գիտնական կ՚ընտրեն իսկական անդամ։ 1946-ին կ՚ընտրուի Հայաստանի Գրողներու Միութեան նախագահ եւ այդ պաշտօնին կը մնայ մինչեւ իր մահը, 17 Հոկտեմբեր 1957-ին։ Ան կ՚արժանանայ մեկէ աւելի միջազգային եւ քաղաքականներու, իսկ հայ ժողովուրդը իրեն կու տայ «Վարպետ» մականունը։

Իսահակեան եղած է բանաստեղծ եւ արձակագիր։ Հիմնականին մէջ գրած է պիոյ, բնութեան, հայրենիքի, ընկերային անարդարութիւններու, մօր եւ պանդխտութեան մասին։

1897-ին լոյս կը տեսնէ Իսահակեանի առաջին գիրքը՝ «Երգեր ու վէրքեր» խորագրով, որուն կը յաջորդեն «Վագաստագի մանկներ» (1895-1917), «Ազատութեան զանգ» (1904), «Իմ սիրուն այրեղ է» եւ «Շաքրո Վարիվիլիա» (1906), «Ընդհարում» եւ «Գարիբասդիականը» (1907), «Անհուն վրէժի եւ ատելութեան» (1908), «Աբու-Լալա Մահարի» (1909-1911), «Հոգու գութանը» եւ «Նաւտա Կապօ» (1912), «Տատերժական սէրը», «Անմահ Մեծը» եւ «Մօր սիրտը» (1919), «Լիխիա» (1921), «Մահադիի վերջին գարունը» (1922), «Հաւերնականի չիրուխը» (1928), «Մեր պատմիչները եւ մեր գուսանները» (1939), «Ժողովրդի երգը» (1943), եւլն։

Իսահակեանի գործերը թարգմանուած են բազմաթիւ լեզուներու։

Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՍ

Ակումներից հին հայրենի
Ծուխն է ելնում քաղի,
Ուղիներով ազատութեան
Թռչում ես դու արի։

Ասլ ասմբակ թռչում ես դու
Նոր օրերի աստղին,
Հաւատարիմ քեզ ուժ տուող
Հին օրերի հողին։

Հոչ ու խումբերն թշնամական
Թռիչքդ չեն կասում,
Աջիահրիաջան ճշմարտութեան
Նոր խօսքեր ես ասում։

Դո՛ւ, հին երկիր, նոր ու պայծառ,
Ի՛մ ժողովուրդ, ի՛մ հաց,
Արնաքեւ անմահ թռչուն՝
Հուր ու սրից ծնած...

* * *

Պիտի փարուիմ չքնաղ լանջիդ՝
Գարնան վարդով ցնծո՛ւն.
Եւ մայրական անհուն շնչիդ՝
Ծորնն արտով ծփո՛ւն։

Կանչում ես ինձ լուսաբարբառ
Քո սիրագեղ կոչով՝
Դէմքդ եմ տենանում՝ նոր ու պայծառ,
Քո հնագեղ ոճով։

Վա՛ռ ու հզօ՛ր քո ապագան
Նայծակում է իմ դէմ.
Դո՛ւ, յաւերժող իմ Հայաստան,
Անուն քա՛ղցր ու վսե՛մ։

ՄԵՐ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ

Մեր ազգային պատմութեան մէջ չկայ դէպք մը, որ այնքան խոր թափանցած ըլլայ հայութեան սրտին մէջ, եւ որ կրկնուելով աւելի թարմանայ՝ որքան Վարդանանց պատերազմը: Ուրիշ ոչ մէկ ժամանակ այնքան գեղեցիկ ու համայնապ կերպով չեն խտացած մեր ազգային, կրօնական, տնտեսական, ընկերային ու գիտուորական ուժերը: Եւ սակայն, Վարդանանց 1535-րդ տարեդարձի տօնակատարութեան հանդիսութիւնը, որ կազմակերպուած էր Վիեննայի Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, համագործակցութեամբ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան, եկաւ անգամ մը եւս ներկայացնելու մեր հայրենակիցներու մնծամասնութեան «ծանաչման եւ սիրոյ» աստիճանը՝ հանդէպ նման ազգային արժէք ունեցող երեւոյթներու:

Բծախնդրութեամբ եւ անխոնջ ճիգերով պատրաստուած գեղարուեստական յայտագիրը վայելեցին միմիայն 75-ի հասնող հանդիսականներ: Նոյնիսկ կազմակերպիչ վարչութիւններու անդամներուն մեծ մասը այդ օր այս կամ այն պատճառաբանութեամբ իրենց իսկ կազմակերպած ձեռնարկէն հեռու մնացին...:

Ողջոյնի խօսքը կատարեց Ուս.-Երիտ. Միութեան Ատենապետ Վահէ Եղիազարեանը, որու յաջորդեց Հոգեւոր Հովիւ Դր. Մեսրոպ Մ. Վրդ. Գրիգորեանի աւուր պատշաճ ելոյթը: Ապա ներկայացուեցաւ Վարդանանց պատերազմի ժամանակագրարան անցուդարձերու թատերա-արտասանական բեմադրութիւն մը, մասնակցութեամբ Ռազմիկ Թամրազեանի, Ալէն Տէր-Պետրոսեանի, Արմոնտ Յովհաննէսեանի, Արտեմ Ղազարեանի, Արմոնտ Էսքանդարիի, Արմիկ Մանասէրեանի, Մարիա Եղիազարեանի, Գաւրոս Մանուկեանի եւ Վահէ Եղիազարեանի: Ներկայացման համադրումն իրենց ջանադրութիւնը բերած էին նաեւ Յարութ Յովակիմեան, Պորիս Տէր-Պետրոսեան, Պօղոս Մազաքեան եւ Ռայմոնտ Յովհաննէսեան:

Հանդիսութիւնը վերջ գտաւ Ռազմիկ Թամրազեանի սրտաբուխ փակման խօսքերով:

Հ. Բ. Ը. Մ. - ՎԻԵՆՆԱ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

18 Մարտ 1986-ի երեկոյեան տնտի ունեցաւ Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի տարեկան ընդհանուր ժողովը: Որուան ատենապետ ընտրուեցաւ Պր. Գրիգոր Մովսէսեան եւ ատենադպիր՝ Դր. Համբարձում Յարութիւնեան: Հոգեւոր Հովիւ Դր. Մեսրոպ Մ. Վրդ. Գրիգորեանի օրհնանքի կարճ ելոյթէն ետք, ժողովը սկսաւ իր օրակարգին քննարկման: Նախ կարդացուեցաւ նախնին Ընդհանուր Ժողովի ատենագրութիւնը, որուն յաջորդեց ատենադպիր Պր. Լեւոն Թորոսեանի ընթերցած 1985 տարուան գործունէութեանց տեղեկատուութիւնը: Ասոր յաջորդեց նիւթական տնտեսատուութիւնը, զոր կատարեց Պր. Գրիգոր Հալլաճեան՝ Միութեան հաշուակալիչներէն մին, զանձապահ Պր. Հաֆֆի Եաղուբեանի հիւանդութեան բերումով բացակայութեան պատճառաւ:

Ներկաներու ուղղած զանազան հարցումներուն պատշաճ լուսաբանութիւններ տալէ ետք, ժողովը, ըստ Միագիր-Կանոնագրի ազատ արժանեց վարչական կազմը՝ վերընտրելու 1986 տարեշրջանի նոր Վարչութիւնը:

Ընտրութիւններէն առաջ տնտի ունեցաւ կարճ դադար մը, երբ հիւրասիրութեան վարչական պատասխանատուհիներու կողմէ պատրաստուած անուշեղէններ եւ զովացուցիչներ:

Ապա, Ընդհանուր Ժողովը միաձայն վերընտրեց միեւնոյն վարչութիւնը, նախկին կազմին աւելցնելով Դր. Սուրէն Մէրայտարեանը:

Այսպիսով, 1986 տարեշրջանի Վարչութիւնը, ատենապետութեամբ Պր. Յուպերթ Անտոնեանի, կը բաղկանայ հետեւեալ անհատներէն. Դր. Մեսրոպ Մ. Վրդ. Գրիգորեան, Դր. Սուրէն Մէրայտարեան, Պր. Լեւոն Թորոսեան, Պր. Հաֆֆի Եաղուբեան, Տիկ. Արփի Վարդեան, Տիկ. Շամիրամ Յութիճեան, Օր. Աղաւնի Կիրակոսեան եւ Պր. Զաւէն Մազաքեան:

Ժողովը նաեւ ընտրեց երկու հաշուակալիչներ, յանձինս Պր. Գրիգոր Մովսէսեանի եւ Պր. Պօղոս Կիրակոսեանի:

Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

18 Մարտ 1986ի երեկոյեան տեղի ունեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին տարեկան ընդհանուր ժողովը: Օրուան առաջնորդեց ընտրուեցաւ Գր. Գրիգոր Մովսէսեան եւ առաջնորդիր՝ Դր. Համբարձում Յարութիւնեան: Հոգեւոր Հովիւ Դր. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեանի օրհնանքի կարճ խօսքէն ետք, ժողովը սկսաւ օրակարգի հարցերու քննարկման: Նախ կարդացուեցաւ նախկին Ընդհանուր ժողովի արձանագրութիւնը, որուն յաջորդեց առաջնորդիր Գր. Լեւոն Թորոսեանի 1985 տարուան գործունէութեանց տեղեկատուութիւնը: Ասոր յաջորդեց նիւթական տեղեկատուութիւնը զոր կատարեց Գր. Գրիգոր Հալլաճեան՝ Միութեան հաշուեքննիչներէն մին, զանձապահ Գր. Ռաֆֆի Եաղուբեանի հիւանդութեան բերումով բացակայութեան պատճառաւ:

Ներկաներուն ուղղած զանազան հարցումներուն պատշաճ լուսաբանութիւններ տալէ ետք, Ժողովը ըստ Մրգալիր–Կանոնագրի ազատ արձակեց վարչական կազմը եւ վերընտրեց 1986 տարեշրջանի նոր վարչութիւնը:

Ընտրութիւններէն առաջ տեղի ունեցաւ կարճ դադար մը, որուն ընթացքին ներկաները հիւրասիրուեցան վարչական պատասխանատուներու կողմէ պատրաստուած անուշեղէններով եւ զովացուցիչներով:

Ապա, Ընդհանուր Ժողովը միաձայն վերընտրեց միեւնոյն վարչութիւնը, նախկին կազմին վրայ աւելցնելով Դր. Սուրէն Սերբայտարեանը:

1986 տարեշրջանի վարչութիւնը, առաջնայնութեամբ Ռոպերթ Անտոնեանի, կը բաղկանայ հետեւեալ անձերէն.– Դր. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան, Դր. Սուրէն Սերբայտարեան, Գր. Լեւոն Թորոսեան, Գր. Ռաֆֆի Եաղուբեան, Տիկին Արփի Վարդեան, Տիկին Շամիրամ Իւթիւճեան, Օր. Աղաւնի Կիրակոսեան եւ Գր. Զաւէն Մազաքեան:

Ժողովը նաեւ ընտրեց երկու հաշուեքննիչներ, յանձինս Գրք. Գրիգոր Մովսէսեանի եւ Գօդոս Կիրակոսեանի:

Ս. ՓԱՂՏՈՑԵԱՆ

ՀԱԼԷՊ

ՀԱԿԻՐՃ ԼՈՒՐԵՐ ՀԱԼԷՊԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Հինգշաբթի, 13 Մարտին, Հ. Ե. Ը.ի սրբահին մէջ, Հ. Բ. Ը. Միութեան Հալէպի Տեղական Մասնաժողովի նախաձեռնութեամբ եւ դաշնակահար ուսուցչուհի Կարինէ Տէր Գէորգեանի եւ իր աշակերտներուն մասնակցութեամբ, նշուեցաւ վաստակաւոր երգահան-խմբավար Արա Գարթեւեանի ծննդեան 85ամեակը:

Հանդիսութեան ընթացքին բժիշկ Թորոս Թորանեան ներկայացուց ֆրանսահայ երաժշտագէտին կեանքն ու գործունէութիւնը:

Շաբաթ, 22 Մարտին, «Ալուսաւէտ» ճաշասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Հալէպի Լ. Նաճարեան–Գ. Կիւլպենկեան Վարժարանի տարեկան մեծ պարահանդէսը, որ փայլուն յաջողութիւն մը արձանագրեց:

Կիրակի, 6 Ապրիլին, Հ. Բ. Ը. Միութեան Տիկնանց Յանձնախումբը կազմակերպեց հրնագիտական այցելութիւն մը դէպի Այն Սիմոն, Այն Տարա եւ Մուշապաք:

Հինգշաբթի, 10 Ապրիլին, Հ. Ե. Ը.ի սրբահին մէջ, Հ. Բ. Ը. Միութեան Տեղական Մասնաժողովին կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ արեւ պատմական Մարուան Մրտատուրի դասախօսութիւնը նուիրուած իր գիրքին՝ «Հայերը Պատմութեան ընդմէջէն»: Հեղինակին կողքին էջեր ունեցան բժիշկներ Ալ. Օքճեան եւ Թ. Թորանեան:

Գաղաւճ ձեռնարկ մը, ուր կարելի եղաւ գնահատել արեւ գրողը իր հայանպաստ այս աշխատանքին համար:

Ռ. Ա.

ՍԻՏՆԻ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՀԱՆԴԷՍ

Շաբաթ, Մարտ 1ին, տեղի ունեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան դիմակաւոր հանդէսը Միութեան Կեդրոնի Սրահին մէջ:

Ճոխ կերպով յարդարուած սեղանները եւ զարդարուած սրահին պատերը ամբողջացուցին օրուան հանդիսութեան գունալից մթնոլորտը: Միութեան Տիկնանց Յանձնախումբը հրամցուց

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

(1869-1923)

«Ամենայն հայոց բանաստեղծ» Յովհաննէս Թումանեան ծնած է 7 Փետրուար 1869-ին, Լոռի գաւառի Դսեղ (այժմ Թումանեան) գիւղը: Նախնական ուսումը ստացած է գիւղի Աստուածածին Վարժապետի Մէր Մոդիկեան տիպի դպրոցին մէջ, ապա յաճախած է Ստեփանաւանի դպրոցը, ուր չորս տարի աշակերտած է ետք՝ 1883-ին անցած է Թիֆլիս եւ ուսումը շարունակած Ներսիսեան վարժարանին մէջ: Հազիւ երեք տարի ուսանած, կը ձգէ ուսումը եւ 1886-ին կը տառնակէ Թիֆլիսի Հայոց Առաջնորդարանի գրագիրի պաշտօնը: 1891-93 կը գործէ Կովկասի Հայոց Հրատարակչական Ընկերութեան մէջ, որմէ ետք աստղոյին կը նուիրուի գրական-հասարակական գործունէութեանը: 1899-ին, ջորջը հասարակ տասանդատր մտաւորականներ, ինչպէս Պերճ Պետրոսեան, Ղազարոս Աղայեան, Աւետիք Իսահակեան եւ Պերճիկ Դաշիրճեան, կը կազմէ գրական խմբակցութիւն մը «Վերնատուն» անունով, որ կը դառնայ ընկերային եւ գրական կեանքի ուժեղ կեդրոն մը: 1908-ին, ապա յետ, «Վերնատունը» կը փակուի Թումանեանի եւ Իսահակեանի մերձակցման եւ արգելք արմատման հետեւանքով: Բանաչէն ազատելէն ետք, դարձեալ իր ջորջը կը հաստատէ հին ու նոր մտաւորականներ եւ կը հիմնէ «Հայ Գրող Ընկերութիւնը»: Ս. Լիսիցեանի, Վրթանէս Փափազեանի եւ Ղազարոս Աղայեանի հետ կը կազմէ Հայ գրող Ընկերութեան ժողովածուներ (1909-1910)՝ որպէս դասագիրք միջնակարգ դպրոցներու: Ընդունի տարիներուն Թումանեան մեծապէս կ՝ըժանդակէ հովկաս ապաստանած հայ գրագէտներու հոգատարութեան աշխատանքին, նոյնիսկ անձամբ դրամ հանգանակելով մի քանիին: Կ՝աշխատի հայկական կամաւորական գունդերու կազմակերպման աշխատանքներուն եւ հովկասի մէջ կատարուած հերոսական աշխատանքներու ընկերացքին կը կազմակերպէ նոր գաղութներ՝ ազատագրուած գիւղացիներով իր իսկ գումարներու: 1923-ի Մարտ 23-ին կը վախճանի իր իրանդուխտեան հետեւանքով եւ կը թաղուի Թիֆլիսի հոգեւոր անգի հայոց գերեզմանատան մէջ:

Թումանեան աշխատակցած է «Հասկեր» մանկական ամսագրին, ինչպէս նաեւ «Ազբիւր», «Մուրճ», «Հորիզոն» եւ այլ պարբերականներու: Ներկայիս Լիսիցեանի եւ Լեւոն Շանթի հետ կազմած է «Ռուսաբեր» մատենի լեզուի դասագիրքերու շարքը:

Թումանեան բանաստեղծ, արձակագիր եւ հասարակական գործիչ մըն է: Գրած է մանկական գրուածքներ, առակներ, պատմուածքներ, բանաստեղծութիւններ, գրական քննադատութիւններ, հրապարակախօսական յօդուածներ, քառատեղներ եւայլ: Ան սկսած է ստեղծագործել 1880-ականի կէսերուն: Որ գործերէն են. «Բանաստեղծութիւնները», «Անուշ», «Լոռեցի Սաքոյ», «Մարօն», «Անուշի Դաւիթ», «Մկնաքերդի առումը», «Ոչխտն ու Մուսան», «Դէպի անհունը», «Հին կռիւը», «Վիրհամարը», «Փարպանան», «Հմկան», «Մի կաթիլ մեղր», «Անգամուհ վանքը», «Թագաւորն ու չարչին», «Շէրն ու ժաման», «Քանջ Նազար», «Անկոտ կարասը», «Շունն ու կատուն», եւայլ եւ:

Թումանեանի գործերը թարգմանուած են աւելի քան երկու տասնեակ լեզուներու:

Ա. ՊԱՂՏՅՏԵԱՆ

ՕՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Իմ եղբայրները օտարութեան մէջ
Ինձ աստւմ էին... Կարօտ ենք, երգի՛չ,
Մեր հայրենիքի երգերիցն ասա՛.
Քո երգից նորա
Մայրական գոյարթ
Հողի ու ջրրի
Եւ մեր հարազատ
Հայ ժողովրդի
Համն ու հոտն առնենք,
Որ մխիթարուենք...

Սիրտս լցուեցաւ, եւ հառաչեցի...
Նրանք էլ ինձ հետ սաւառիկ ցաւալի
Աղաղակելով արտասուում էին.
Եւ հոսում էին
Արտասուքները
Տխուր աչքերից,
Եւ մեր ձայները
Մի ծանոթ կսկիծ
Ուժեղ ացնում էր
Եւ միացնում էր...
Եւ տխրութեան մէջ կամ թէ խնջոյքի,
Օտար աշխարհքում,
Մենք այսպէս էինք մեր հայրենիքի
Երգերը երգում...

ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՈՒ ՀԱՅԵՐԸ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻՆ

Ներկայացուած Դոկտ. Եոհաննէս Լեփսիուսի մահուան 60-ամեակին նուիրուած Գիտաժողովին, Մերանոյ, Իտալիա, 5 Ապրիլ 1986

Նկատի առնելով այս գիտաժողովի ժամանակին սահմանափակ ըլլալը, թոյլ տուէք ինձ ծանրանալ հայ ժողովուրդի վերջին ժամանակաշրջանին ապռած շարք մը ճակատագրական անցուդարձներուն վրայ:

Որպէսզի կարելի ըլլայ Ձեզի հարաբերաբար աւելի յստակ պատկեր մը փոխանցել, Արեւելեան եւ Արեւմտեան Հայաստանի պատմութիւնը պիտի զատ զատ ներկայացնեմ, որովհետեւ իւրաքանչիւր շրջան օտար տարբեր լուծերու տակ կը գտնուէր եւ ունեցաւ միւսէն տարբեր ճակատագիր մը:

Հայաստանի բաժանումը հետեւանքն էր 16-րդ դարուն եւ Օսմանեան կայսրութեան միջեւ տեղի ունեցած արիւնալի բախումներուն: Հայաստանի պատմա-աշխարհագրական դիրքը զինք միշտ կռուադաշտ դարձուցած է Պարսկաստանի եւ Հռովմի, Պարսկաստանի եւ Օսմանեան կայսրութեան միջեւ:

Վերոյիշեալ բաժանումը տեւեց մինչեւ 1828-ը, երբ Ռուսիա, 1826-27-ի պատերազմին հետեւանքով տիրացաւ Պարսկաստանին: Հակառակ այն իրողութեան որ ցարական Ռուսիոյ տիրապետութեան քաղաքականութիւնն ալ ճնշման եւ ձուլման ուղին բռնած էր, Պարսկա-հայաստանի գրաւումը Ռուսիոյ կողմէ հայերուն համար Պարսկական-Իսլամական տիրապետութենէ «ազատագրուելու» իմաստը ունէր: Արարք մը, որ հայերուն ճակատագրին մէջ կարեւոր դեր մը պիտի խաղար:

Օսմանեան Տիրապետութեան Ներքեւ

Արեւմտեան կամ Թրքահայաստանի ճակատագիրը 18-րդ եւ 19-րդ դարի առաջին կէսը մնաց անփոփոխ: Հայ գիւղացիութիւնը անընդհատ ենթակայ էր կողոպուտներու, յարձակումներու, վայրագութիւններու եւ բարձր տուրքերու վճարման: Կայսրութեան մայրաքաղաքին մէջ սակայն վիճակը տարբեր էր: 16-րդ դարուն իսկ Պոլսոյ մէջ հիմնուած էր Հայոց Պատրիարք-արանը: Հայերը ստացան շարք մը իրաւունքներ եւ առանձնաշնորհումներ, կարենալով վաճառականական, արհեստի եւ արուեստի մարզերուն մէջ զարգանալ եւ յառաջդիմել՝ ապահովելով եւ շահելով սուլթանի վստահութիւնը:

1877-ի Ռուս-Թրքական պատերազմէն ետք, սակայն, Թրքահայոց վիճակը զգալիօրէն վատթարացաւ: Մեծ զոհողութիւններով ու միայն ռուսերու միջամտութեամբ յաջողեցան 3 Մարտ 1878-ի Սան Սթեֆանոյի դաշինքին մէջ յօդուած մը (թիւ 16) ներառել, որը կը պահանջէ «հայաբնակ նահանգներու» մէջ կարգապահութեան եւ ապահովութեան գոյավիճակ մը ստեղծելը:

Այս արարքը թուրքերուն շատ զայրացուց: Յունիս-Յուլիս 1878-ի Պեռլինի վեհաժողովը, սակայն, եկաւ այս յօդուածը հիմնականօրէն փոխելու: Մինչ 16-րդ յօդուածի պայմաններու գործադրման հսկողութիւնը կը վստահուէր ցարական Ռուսիոյ, նոր յօդուածը (թիւ 61) այս իրաւասութիւնը կը փոխանցէր Մեծ Պետութիւններուն, որոնք Թուրքիոյ կողմէ տեղեակ պիտի պահուէին գործադրութեան մասին: Այս ունայն վերանորոգման խոստումները պատճառ դարձան նորանոր թշնամական վերաբերմունքներու՝ թուրքերու եւ հայերու միջեւ:

Մինչ այդ, որպէս ինքնապաշտպանութեան միջոց՝ երեք հայկական քաղաքական կուսակցութիւններ ծնունդ կ՛ստանային. «Արմենական Ընկերվարական Յեղափոխական Կուսակցութիւն» (Վան՝ 1885-ին – լուծուած 1908-ին), «Սոցիալ-Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւն» (Ժընեւ՝ 1887-ին) եւ «Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն» (Թիֆլիս՝ 1890-ին): Աւելի ուշ, 1921-ին, Պոլսոյ մէջ, խումբ մը արմենականներ եւ հնչակեաններ, հիմնեցին «Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը»:
Առ ի հետեւանք խոստացուած վերանորոգումներու ուշացման եւ գործադրութեան չի դրուելուն, հայերը փորձեցին ցոյցերով եւ Օսմանեան Դրամատան գրաւումով (26 Օգոստոս

1896) իրենց դժգոհանքը արտայայտել: Նոյն պատճառաւ նաեւ մահափորձ մը գործադրուեցաւ «Արիւնոտ Սուլթանին» դէմ: Այս արարքները վստահաբար վիճակը աւելի պղտորեցին: 1908-ին՝ Երիտթուրքերը ձեռք առին իշխանութիւնը եւ հայերուն տրուեցաւ, առնուազն երեւութապէս, հաւասար քաղաքական իրաւունքներ:

Հակառակ անոր որ նորակազմ Իթթիհատական կուսակցութեան եւ ՀՅԴ-ի միջեւ որոշ գործակցութիւն մը կար, թուրքերը, ազգա-կրօնական մոլեռանդութենէ եւ նեղմտութենէ մղուած, լեցուած էին հայատեացութեամբ: Անկասկած թէ Սէն Սթեֆանոյի եւ Պեռլինի, նաեւ առաջին համաշխարհային պատերազմի անցուդարձերը ունեցան իրենց ազդեցութիւնները. Օսմանեան Կայսրութիւնը կորսնցուց Պալգանեան, Միջին Արեւելեան եւ Ափրիկեան երկիրները, եւ անհրաժեշտ էր Թուրքիան «միայն թուրքերու» համար պահել:

Սակայն, «այս Թուրքիոյ» մէջ կը գտնուէին հայկական նահանգները – Տիարպէքիր, Վան, Պիթլիս, Մուշ, Էրզրում, Սըվազ, Խարբերդ – եւ միակ լուծումը հայոց բնաջնջումն էր:

24 Ապրիլ 1915-ը եղաւ հայոց «սեւ գիշերը»: Քանի մը ժամուայ ընթացքին Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցան նշանաւոր հայ քաղաքագէտները, հոգեւորականները, գրողները, բժիշկները ու այլ մտաւորականներ, եւ քշուեցան դէպի Անատոլիա:

Ասոր յաջորդեցին պատմութեան մէջ աննմանը չ՛ունեցող ցեղասպանութիւնն ու բնաջնջումը անպաշտպան հայերուն: Որոշ տուեալներու հիմնուելով՝ կարելի է հաստատել թէ կայսերական Գերմանիոյ կառավարութիւնը անուղղակիօրէն սատարեց իրեն դաշնակից Թուրքիոյ կազմակերպած հայասպանութեան արարքը:

Սակայն, կային նաեւ գերմանացիներ՝ որոնք անհատապէս զգացուեցան հայոց հանդէպ եղած հալածանքներէն: Ասոնցմէ մին էր մարդասէր եւ գրող Արմին Վէկնըրը, որ իբր հիւանդապահ թրքական ռազմաճակատին վրայ ականատես եղաւ հայ ժողովուրդի բնաջնջման արարքներուն եւ ուժեղ օրէն բողոքեց եղած ցեղասպանութեան դէմ:

Ընդհանրապէս, սակայն, Վերապատուելի դոկտ. Եոհաննէս Լեփսիուս էր որ առաւելագոյն ձեւով իր կատաղութիւնները չ՛խնայեց հայերուն օգնելու համար: Իր երկու գիրքերն ալ, «Հայ Ժողովուրդի Մահաքայլը» եւ «Գերմանիա եւ Հայաստան» ցոյց կուտան իր սէրն եւ պատրաստակամութիւնը՝ մահամերձ ազգի մը օգնութեան հասնելու:

1915-18-ի պատերազմի տարիները կարելի է կոչել խաւարումի ժամանակաշրջան: Եւ որովհետեւ այս բոլոր հալածանքներուն ու դժուարութիւններուն ընթացքին հայ ժողովուրդը պահպանեց իր քրիստոնէական հաւատքը, իր յոյսը, իր արդարամտութիւնն ու իր աշխատասիրութիւնը՝ հրաշքը պատահեցաւ եւ անոնք կրցան բնաջնջման վտանգէն ձերբազատիլ:

<u>Արեւելահայաստանի Ճակատագիրը</u>
1917-ի Ռուսական յեղափոխութեան հետեւանքով կայսերական տիրապետութիւնը փոխարինուեցաւ Գերենսգիի կառավարութեամբ: Առ ի հետեւանք, Կովկասեան շրջանը մնաց անիշխան եւ 1917-ի նոյեմբերին կազմուեցաւ Անդրկովկասեան Յանձնախումբ մը՝ որ անհամաձայն գտնուեցաւ 3 Մարտ 1918-ի Պրաթսք Իլիմսքի խաղաղութեան պայմանագրի պայմաններուն, որը պարտադրուած էր Գերմանիոյ, Աւստրո-Հունգարիոյ, Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ կողմէ Ռուսիոյ վրայ: Ըստ պայմանագրին՝ Ռուսիա մը կորսնցնէր Ֆինլանտան, Լեհաստանը, Վրաստանը, արեւելեան Անատոլիոյ Կարսն ու հայկական շրջանները:

22 Ապրիլ 1918-ին կը հռչակուէր «Կովկասեան Դեմոկրատական Դաշնակցային Հանրապետութիւնը», կազմուած Վրաստանէն, Հայաստանէն եւ Ազրպէյճանէն: Թուրքիա հակադարձեց գրաւելով Կարսը՝ 25 Ապրիլին, եւ Ալեքսանդրապոլը՝ 15 Մայիսին, արշաւը շարունակելով դէպի Երեւան: Ահաւասիկ Արեւելահայաստանը կամ Ռուսահայաստանը կը գտնուէր մահ ու կենացի որոշման առաջ:

Հայերը պայքարեցան մեծ քաջութեամբ եւ 22 Մայիս 1918-ին՝ յաղթելէ ետք թուրք թշնամիին, 28 Մայիս 1918-ին հռչակեցին ազատ անկախ հանրապետութիւն մը, դարաւոր գերիութենէ ետք: Դիւրին չէր նորակազմ երկիրը ինքնաբաւ ոյժերով պաշտպանել: Հարկ էր դուրսէն օժանդակութիւն ստանալ, կարենալ դիմագրաւելու համար թրքական ծայրայեղ նպատակներու իրագործման համար ծրագրուած նորանոր սպառնալիքները:

Այս ընթացքին, համաշխարհային քաղաքականութեան բեմին վրայ տեղի ունեցան կարեւոր դէպքեր: Համաշխարհային Ա. պատերազմի վերջաւորութեան՝ դաշնակից երկիրներու եւ նամանաւանդ Ֆրանսայի Կիլիկիոյ հովանաւորութիւնը ստանձնելու եւ հայերուն Միջերկրականի շրջանը հայրենիք մը ստեղծելու ջանքերը դերեւ ելան (1918-1921):

Նմանապէս, Սեւրի դաշնագիրը - զորս կը թուար հայոց օգտին ըլլալ - ստորագրուեցաւ Օսմանեան Թուրքիոյ եւ Դաշնակից երկիրներու կողմէ 10 Օգոստոս 1920-ին, ունենալով ոչ մէկ արդիւնք հայերուն համար: 88-րդ եւ 93-ռդ յօդուածներուն համաձայն՝ Հայաստան ճանչցուեցաւ իբր «Անկախ Երկիր» մը, որուն սահմանները կը ներփակէին հայկական արեւելեան Անատոլի նահանգները:

Եւ իսկապէս, ԱՄՆ-ի նախագահ Ուիլսըն 68.500 քք տարածութիւն ունեցող շրջան մը, ներառեալ Տրապիզոնի ծովաքաղաքը, հռչակել նոր հայկական հողամաս: Սակայն Երիտթուրքերու բանակի նորանշանակ ընդհանուր հրամանատար Մուսթաֆա Քէմալ Աթաթուրքը մերժեց ընդունիլ այս դաշնագիրը եւ պայքարեցաւ թէ դաշնակիցներուն եւ թէ յոյներուն եւ հայերուն դէմ, ապահովելով Սովետներու վստահութիւնը եւ նամանաւանդ աջակցութիւնը:

Դժբախտաբար, հայերը շատ հաւատք ընծայեցին Սեւրի դաշնագրին եւ կը յուսային Եւրոպական երկիրներու աջակցութեան՝ այս ձեւով առիթը փախցնելով Ռուսիոյ հետ համաձայնագիր մը կնքելու: Մայիս 1920-ին, Լեւոն Շանթի նախագահութեամբ՝ պատուիրակութիւն մը փորձեց Սովետական կառավարութեան հետ բանակցիլ, ստանալու համար անոնց աջակցութիւնը:

Բաւական երկար բանակցութիւններէ ետք, 22 Հոկտեմբեր 1920-ին կ՛ստորագրուէր համաձայնագիր մը, որու գործադրութիւնը, սակայն, ռազմաքաղաքական վիճակին պատճառաւ տեղի չ՛ունեցաւ:

Մինչ այդ, Աթաթուրքի բանակները գրաւած էին Կարսն ու Ալեքսանդրապոլը եւ կ՛արշաւէին Երեւանի վրայ: Հայ համայնավարները՝ Ռուսիոյ աջակցութեամբ, փորձեցին օգնութեան հասնիլ եւ 29 Նոյեմբեր 1920-ին փոխարինեցին նախկին հայկական կառավարութիւնը, Հայաստանը հռչակելով «Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութիւն»: Ասոր յաջորդող երկու դաշնագրեր, 2 Դեկտեմբերի 1920-ին Ալեքսանդրապոլ՝ նախկին Հայաստանի կառավարութեան եւ թուրքերու միջեւ, եւ Լոզան, 24 Յուլիս 1923, մեծ յուսախաբութիւններ եւ հողային կորուստներ պատճառեցին հայերուն:

Հակառակ շատ մը դժուարութիւններու եւ խոչընդոտներու՝ Խորհրդային Հայաստանը շարունակեց կազդուրուիլ եւ յառաջանալ: 11-12 Մարտ 1922-ին ան Վրաստանի եւ Ազրպէյճանի հետ կազմեց «Անդրկովկասեան Դաշնակցութիւնը», որը 10 Դեկտեմբեր 1922-ին վերանուանուեցաւ «Սովետական Սոցիալիստական Անդրկովկասեան Դաշնակցային Հանրապետութիւն»: Այս դաշնակցութիւնը տեւեց 14 տարի, մինչեւ 5 Դեկտեմբեր 1936, երբ Սովետական Միութեան կանոնագրութիւնը Վրաստանը, Ազրպէյճանը եւ Հայաստանը առանձին եւ զատ հանրապետութիւններ հռչակեց:
1922-25, շուրջ 25.000 հայեր եւ 1946-49 շուրջ 250.000 հայեր ներգաղթեցին Հայաստան: Շատ կարճ ժամանակամիջոցի մէջ, նամանաւանդ Բ. համաշխարհային պատերազմէն ետք, Հայաստան ունեցաւ աննախընթաց զարգացում մը բոլոր ոլորտներու մէջ: Գաղթականներու եւ որբերու երկիրը (1920-ին միայն 780.000 բնակիչներով) այսօր յոյսի եւ լոյսի երկիր դարձած է բոլոր հայերուն համար (3,3 միլիոն բնակիչ եւ 30.000 քք տարածք):

Հայերս յոյս ունինք որ Նախիջեւանի, Ղարաբաղի, Կարսի եւ Անիի վրայ օր մը դարձեալ հայկական արեւը պիտի շողայ:

Եկեղեցիին Դերը

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին ազգային եկեղեցի մըն է եւ հետեւաբար միշտ քաջալերած է մշակութային կեանքը: Տագնապալի շատ մը դէպքերու ընթացքին ան ժողովուրդին տրամադրած է պաշտպանութիւն եւ օգնութիւն, նոյն ատեն պահպանելով հայկական ազգային դիմագիծը:

Նմանապէս՝ 19-րդ եւ 20-րդ դարերուն ան ունեցաւ իր պատմական դերը, կարեւոր նեցուկն ու բաժնեկիցը ըլլալով ժողովուրդի ճակատագրին:

Ներսէս Աշտարակեցի, Մատթէոս Չուհաճեան, Մկրտիչ Խրիմեան, Գարեգին Յովսէփեան, Մակար Տէր-Պետրոսեան եւ Մատթէոս Իզմիրլեան եղան այս ժամանակաշրջանի նշանաւոր եւ գործունեայ կաթողիկոսներէն: Ասոնց յաջորդող Գեւորգ Սուրէնեան եւ Խորէն Մուրատբէկեան կաթողիկոսներն ու Գեւորգ Չէօրէքճեան Եպիսկոպոսը շատ կարեւոր եւ ճակատագրական դերեր ունեցան ստեղծուած տագնապներու եւ քաղաքական փոփոխութիւններու մէջէն հայ ժողովուրդն ու եկեղեցին խաղաղ ափեր փոխադրելու աշխատանքներուն մէջ:

1955 Հոկտեմբեր 2-են ի վեր վերոյիշեալ հոգեւոր առաջնորդներու գործը յաջողութեամբ կը շարունակէ Վազգէն Ա. Կաթողիկոս: Զանազան եկեղեցիներու նորոգութեանց եւ շինարարական անթիւ ծրագիրներու իրականացման կողքին՝ եկեղեցական գործունէութիւններն ու պետութեան հետ փոխյարաբերութիւնները ստացան բնականոն վիճակ: Միջ-եկեղեցական եւ միջ-գաղութային կապերու ամրացման եւ զարգացման մէջ ան չ՛ունեցաւ նուազ դեր: Շնորհիւ իր ջանքերուն՝ հայրենիքի եւ սփիւռքի միջեւ առաւել եւս խորացաւ համագործակցութեան ոգին:

Ինչ կը վերաբերի Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ եւ միւս եկեղեցիներու Էօքիւմէնիք յարաբերութեանց՝ յոյսով ենք որ ան պիտի խտանայ եւ ծաղկի վերապատուելի Դոկտ. Եոհաննէս Լեփսիուսի ոգիով, նպաստելու համար բոլոր եկեղեցիներու եւ ժողովուրդներու իրար մօտեցման:

Համադրեց Սեպուհ Պաղտոյեան
Վիեննա

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱՆՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 Մարտ

Բանախօսութիւն՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան եւ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Դր. Սպարտակ Կարապետեան՝ Երեւանի քիմիական բուսաբանութեան հիմնարկէքի փոխ-տնօրէնը: Սահիկներու օգնութեամբ Դր. Կարապետեան ներկայացուց «Քիմիական եւ արուեստական բուսամշակութեան հարցերը Խորհրդային Հայաստանի մէջ»:

7 Մարտ

Վարդանանց Տօնակատարութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, համագործակցութեամբ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան, Ցոլքս-հայմ Ինցերզտորֆի մէջ (տես. «Հրայրք» թիւ 39, 40 (84, 85), 17, 24 Մարտ, 1986):

15 Մարտ

Հանդիպում «Հրայրք» շաբաթաթերթի հետ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ: Տեղի ունեցաւ «Հրայրք»ի աշխատանքներու հետ ծանօթացում եւ ապագայի ծրագիրներու արծարծում:

18 Մարտ

Տարեկան Ընդհանուր ժողով, Հ. Ռ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի, Մշակութային Սրահին մէջ: Ներկայացուեցաւ 1985 տարեշրջանի նիւթաբարոյական տեղեկագրութիւնը եւ վերընտրուեցաւ նոյն վարչական կազմը՝ ատենապետութեամբ Պր. Ռոպերթ Անտոնեանի: Նոր վարչական անդամ ընդունուեցաւ Դր. Սուրէն Մերայտարեան (տես. «Հրայրք» թիւ 39, 40 (84, 85, 17, 24 Մարտ 1986):

20 Մարտ

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած «Լայընզ» ակումբի երիտասարդական Բաժնին կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ: Օրուան դասախօսութիւնն էր Օր. Թալին Ազընպաուըր (Ճգնաւորեան), որ գերմաներէն լեզուով եւ սահիկներու օգնութեամբ ներկայացուց «Հայերը անցեալին եւ ներկայիս» նիւթը:

21 Մարտ

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Հոգեւոր Հովիւ Դր. Մեսրոպ Ծ. վրդ. Գրիգորեան: Ցեղեկագրելէ ետք Փետրուար ամսուն Արեւել. Գերմանիոյ Հալլէ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած Եոհաննէս Լեփսիուսին նուիրուած գիտաժողովին մասին, ան ներկայացուց Մեծ Պահքի խորհուրդին իմաստը, որմէ ետք ըրաւ նիւթական հարստութեան հակիրճ պատմականը, սահիկներու օգնութեամբ:

22 Մարտ

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

23 Մարտ

Ջատկական Աւանդական Պազար՝ կազմակերպուած Հ. Ռ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի Վարչութեան կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

25 Մարտ

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած «Ց. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

30 Մարտ

Ջատկուան հաւկթախաղ եւ տօնակատարութիւն՝ կազմակերպուած Ց. Շիրազ վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Մշակութային Սրահին մէջ:

ԵՐԿԳԼԽԱՆԻ ԱՐԾԻՒԸ – ՋԻՆԱՆՇԱՆԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՐԵՑ՝ ԴՐ. ՆՈՐՊԷՐԹ ՎԱՅՍ ԹԱՐԳՄ.՝ Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Միջին դարերուն եւ աւելի ուշ յայտնուած են շատ մը կարծիքներ երկգլխանի արծիւ զինանշանի ծագումին եւ նշանակութեան մասին: Այստեղ կը փափաքիմ նախ հակիրճ կէտերու մէջ ներկայացնել զանոնք.

1) Զուգահեռականի տեսութիւնը, որը կամ հիւսուածքի եւ կամ ալ արուեստի մենկնաբանութեան կը յենի:

2) Տարօրինակ երեւոյթի մը մարմնացումը - առասպելական բազմագլխանի կենդանիներէն մին:

3) Մենկնաբանութիւններ՝ հիմնուած կրօնական ուսմունքներու վրայ, օրինակ՝

ա. Եզեկիէլի տեսիլքը՝ նոյնիսկ օգտագործուած իբրեւ քրիստոնէական խաչի խորհրդանիշ:

բ. Որոշ ժամանակի մը համար հետեւցուեցաւ թէ սբ. Յովհաննէսի տեսիլքին կատարելագործումն է (կանոնական դրոշմը):

գ. Ֆիզիկական ուժի նշանաբան մը, որ ունեցաւ իր ազդեցութիւնը հռովմէական քանդակագործութեան վրայ: Եւ վերջապէս, իոս պէտք է յիշել

դ. Երկու հականիշներու (չարի ու բարիի) ումմունքը:

4) Շատերը կը հաւատային թէ երկգլխանի արծիւը ընդհանրապէս երկու բեւեռային հասկացողութիւններու արտացոլումն է. այսինքն՝

ա. Եւրոպա եւ Ասիա, կամ՝

բ. Արեւելեան եւ Արեւմտեան Հռոմ, կամ՝

գ. Աւստրիա - Հունգարիա, նաեւ երեւակայական բեւեռներ, ինչպէս՝ անցեալը եւ ապագան:

5) Պատմականօրէն կարեւոր տեսութիւններէն մին զայն կը վերագրէ կայսրի մը աստիճանը նշելու հանգամանքին, որ թագաւորի մը պարագային միագլխանի արծիւն է:

6) Ուշադիր դիտողը սակայն անակնկալի կուգայ, երբ յաճախ կը հանդիպի երկգլխանի արծիւներու՝ կայսրութիւնը հիմնուելէն շատ առաջ քանդակուած, կայսրութիւնը շրջապատող շրջաններու մէջ: Օրինակ՝ Էիւպէք (1225*) 1329, Անդվերպ՝ 1300-էն առաջ (երկուքն ալ կը պատկանէն Հանսէականներուն), Հալըն-Պրապան՝ 12-րդ դար, կայսերական քաղաքներէն Գամերիխ (Գամպրայ) 1175 թ. շուրջ եւ Գայգըլվէրթ՝ (1220*) 1272-ին, Սաարվէրտըն՝ 1180/1185, Սոլոթուրն՝ 1394, Սավոյէն՝ 1278, Սիկիլիոյ Էննա քաղաքը՝ 13-րդ դար, նաեւ կայսրութեան արեւելքը գտնուող Լանտշթրաս՝ 1220, Քրեմս Անտէր Տոնաու՝ 1189, Վիեննա՝ 1237-1246, Պրեսլաու՝ 1261 եւ Պրէնա՝ 1300-ի շուրջ: Եւ վերջապէս՝ Քէմնից կայսերական քաղաքի կնիքը՝ 1328-ին:

7) Աուկսպուրկի հրէական կնիքը (1298 թ.) պէտք է նկատել իբր մասնաւորապէս կատարելագործուած օրինակ մը:

8) Զինանշանարանութեան օրէնքով, երբ նոյնանման կերպարներ խորհրդանշող զինանշանները կրողներու ամուսնութիւն կամ դաշնակցութիւն ըլլար, այս կերպարները կը ձուլուէին՝ մէկ զինանշանի վերածուելով: Արծիւ կրող զինանշաններուոպարագային, սակայն, արծիւի ունեցած գլուխներու թիւը կը բազմանար՝ ներկայացնելով ժառանգորդներու թիւը:

9)Անգամ մը որ երկգլխանի արծիւը դառնար որոշ ընտանիքի մը զինանշանը, ան կրնար ժառանգուիլ, նոյնիսկ շնորհուիլ ընտանիքի փեսաներուն: Այս ձեւով ահաւասիկ, ըստ հնագէտներու, նշանը տարածուած է:

Վերոյիշեալ այս 9 կէտերը տակաւին ընդունելի են այսօր (եթէ անշուշտ պատմականօրէն փաստացի են): Սկզբնական շրջանի երկգլխանի արծիւի (տակաւին չփաստուած) մենկնաբանութիւնները յարմարեցուած էին այդ ժամանակաշրջաններու պայմաններուն եւ անցուդարձերուն: Անոնք թէ իրական եւ յաճախ նոյնիսկ միակ ճշգրիտ մենկնաբանութիւն որպէս ընդունուած էին, հակառակ որ անոնցմէ մէկ մասը նոյն մենկնաբանութեան շուրջ կը դառնային:

Հակառակ անոր որ երկգլխանի արծիւը մէկ կողմէ անկախաբար Եւրոպա-Ասիական մեծ ցամաքամասին եւ միւս կողմէ երկրագունդի միւս ծայրը գտնուող Հարաւային Ամերիկայի մէջ զարգացած էր, կը թուի թէ ան ժողովուրդներու համար, գոնէ որոշ ժամանակաշրջաններու մէջ ունեցած է նոյն հասկացողութիւնն ու մենկնաբանութիւնը:

Նկատի առած, որ երկգլխանի արծիւին պատմականօրէն փաստուած ամենահին օրրանը հիթիթներու եւ ասորիներու մշակոյթներու սահմաններուն մէջ գտնուած է, հայերը եղան լուսագոյն լուսաբանողները: Իբրեւ երկու հնդեւրոպական ժողովուրդներ, որոնք ունեցած էին գրեթէ նոյն ծագումը (առաջինը հայերը, որոնք Ք.ա. շուրջ 2500-ական թուականներուն Փոքր Ասիայէն գալով կը հաստատուէին այս շրջանը, եւ երկ-

րորդ՝ հիթիթները, որոնք Ք.ա. 2800-2000 թուականներուն հաստատուած էին հոս) ծնունդ տրուած էին այս գիւանշանին:

Հիթիթական գրաւոր յուշարձաններու մէջ երկգլխանի արծիւի կերպարը կը տարուբերի պաշտամունքի «աստուածանմանա» արարածէ դէպի «պահապան-գիտունի», այսպէս կոչուած այդ օրերու վտանգներուն առաջքը առնող «պահապան-հրեշտակի» կերպարը: Տակաւին այսօր կարելի է հիթիթական մեծ կայսրութեան (Ք.ա. 14-13րդ դար) ժամանակաշրջանէն մնացած երկգլխանի արծիւներ տեսնել եւ հմայուիլ, որոնք քանդակուած են այժմուայ Թուրքիոյ մէջ գտնուող շատ մը պատերու եւ մուտքերու վրայ:

Հաւանաբար Փաքիստանի (Թաքսիլի), Պարսկաստանի եւ Սրիլանքայի (Սէյլոն) երկգլխանի արծիւները ընդօրինակութիւններ են հիթիթականներէն: Այս մէկը աւելի յստակօրէն կարելի է նկատել գտնուած սասանիտեան արծաթեայ ափսէի մը վրայի գործէն (600-700 թ. Ք.ա.): Սակայն այս տեսութիւնը կրնայ սխալ ըլլալ, նկատի առնելով որ հիթիթներու եւ հայելու երկգլխանի արծիւը շատ նոյնանման եղած են: Օրինակ, հայոց Մամիկոնեան տոհմին գիւանշանը (4-9րդ դար) (երկգլխանի արծիւ՝ գառնուկ մը ճիրաններուն մէջ) շատ մը հիթիթական արծիւներու նման չէ: Մամիկոնեան երկգլխանի արծիւին յայտնութիւնը ենթադրելու համար թէ հայկական-հիթիթականները շատ աւելի հին եղած են քան Սիպերիոյ մէջ գտնուած հնագոյն նախասելճուքեան օրինակները:

Մամիկոնեաններու գիւանշանը

Խաչակիրներու ժամանակաշրջանին, երկգլխանի արծիւը կը քերուի Եւրոպա: Ամենէն հինը կը գտնուի Րէկընսպուրկ քաղաքի (Արեւմտ. Գերմանիա) Սբ. Էմերում վանքի յուշաքարին վրայ (1147 թ.), երկրորդը՝ խաչակիրներու արշաւանքներուն մասնակցած Պապընպէրկրերան իշխան Հենրի Եասօմիրկոթի ժամանակէն: Ապա, իբր քաղաքական խորհրդանիշ, երկգլխանի արծիւը գործածուեցաւ Հռոմէական կայսրութեան գերման ժողովուրդին եւ ապա իշխողներուն կողմէ, իբր «պահապանութեան», «իշխանականութեան», «ուժգնութեան» խորհրդանիշներ (1400 թ.): Ակնէ ետք Աւստրիոյ Հապսպուրկները որդեգրեցին զայն: Ռումանիոյ Գուրդէա տէ Արվես (Սիպընպիւրկրնի հարաւը) վանական շրջանի քաղաքային կնիքները (1629 եւ 1665 թ.) նմանապէս կը կրեն երկգլխանի արծիւներ, եւ գանազան աղբիւրներու մէջ կը յիշուի թէ այդ շրջանի երկգլխանի արծիւներու գոյութիւնը կը վերագրուի 13րդ դարուն հոն գտնուող հայ եպիսկոպոսի մը:

Հարաւային Ամերիկայի մէջ ալ գտնուած են երկգլխանի արծիւներ, որոնցմէ ամենէն հինը ասեղնագործ մեռելալաթի մը վրայ է, գտնուած Փերուի լեռնային շրջաններուն մէջ (շուրջ 200-500 թ.): Հոս արծիւը կը խորհրդանշէ անդի աշխարհին մէջ մեռելները սատանաներէն պահպանելու ուժը:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱՆԸ

Կասկած չկայ, որ մեր աշխատասիրութեան մէջ մեծապէս պակասը կը զգանք հայկական աղբիւրներու, տեղեկութիւններու, նկարներու եւ փաստերու՝ երկգլխանի արծիւներու մասին, որոնք կրնան պատասխանել շատ մը անորոշ մնացած հարցերու: Կը դիմենք Ձեզի, սիրելի ընթերցողներ, եւ կը խնդրենք բարի ըլլալ «Հրայր»ի խմբագրութեան առաքել այս առնչութեամբ որեւէ տեղեկութիւն որ կը գտնուի Ձեր մօտ: Շնորհակալութիւն:

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ

ԵՐԿԳԼՈՒՆԻ ԱՐՁՈՒԽՆՇԱՆԻ ՇԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ՏԱՐԱՇՈՒՄԸ ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴԻՆ ՎՐԱՁ

Հարցազրույց 9.11.1986

Տրեխ ԳՈՂԵՖ- ՆԱՐԿՈՒՐԻ ՎԱՅՑՈՒ

Մշտկի գործերուն եւ ուսկէ ալ յայտնուած են չատ մը կարծիքներ Արծրունեաց ազգին պետականութեան ծագումին եւ Նշանաւոր Արքան մասին: Այսօրուայ կը փափաքինք նոյն հարցերը քննարկել մէկ ներկայացնել գաղափար:

1— Ջուղայենեաց անուանիներ, որ կամ՝ հիւսուածքի եւ կամ ալ պատճառի մեկնաբանութեան կը յիշէ:

2— Տարբերութիւն կը մը տարածայնութ – աստուածային յայտարարութեան ծննդականներէն մին:

3— Մեկնաբանութիւններ՝ հիմնուած կրօնական ստուգութեան վրայ, որինակ՝

ա) Ընկերներէն անուններ՝ նորեկին ազատագրուած իրրեւ քրիստոնէական խաչի խորհրդանիշ:

բ) Որոշ ժամանակի մը համար Հեռուցանելու յիշ Ս. Առիւծներոյ անուններէն կատարելագործութեան է (ծանօթական գրութիւնը):

գ) Ձեռներեցութեան ոգիի նշանագան մը, որ անկարող իր ազգեցութիւնը նուաճողական քաղաքականութեան վրայ:

եւ վերջապէս հոս պէտք է յիշել:

ՀԱՅ ՀԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՋՕՐԱԴԻՐԻ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

«Միաժամանակ գրագր հրատարակչութիւնը նախապատրաստական գործերն կատարած է Վանի Նահանգում՝ պատմական մեծ Ազգային, նախկին Բագրատունիք. ուր՝ ոչխարան Բաշխուկից սահմանները գիւղերին հնութեան վրայ: Ծնկեցնելի ցանում է փորձերի բերի վրայ, որն իրականում է ոչխար անշրջացած ու մի քանի հարիւրի հասնող Զօրավերի գիւղին: Ի նպատակ, նախկինում այս ենթադրեցին չի եղել, ցանուել է վանական մի ամրոցնական նահանգիւր մէկը: Դարերի ընթացքում միւս կառոյցները ոչնչացել են եւ ոչխար մնացել է միայն քառակուսի ցած պատնէշանման ենթադրեցին: Չէ՛ որ այս շրջանը հոս ոչխար մեկնաբերի ընթացքում նկատուել է գանազան արշաւանքների եւ ասերամասնութիւնների:

Այս յուշարձանի մասին առաջին անգամ յիշատակում է ազգագրագէտ-ամատանիսեան Մանուէլ Մկրտիչեանի Ընկերակցական ուշադրութիւն է նպատակ գաւառագ արձանագրան Տանձասանդեր աշխատութեան մէջ, որը լոյս է տեսել 1891 թուականին Կոստանդնուպոլսում: Ահա թէ ինչ է գրում Մանուէլ Մկրտիչեանը. «Այս գիւղն ունի 30 տուն հայ բնակիչ, նկատելի են գետնի մէջ քանդակուած եւ հրաշագործ ժնիատուած, փորձից ու խրճիթ, չնիատած կոթողաց ներքնակ քարեր, կամարակապ թաղման շինուածք...»:

Ապա նա յայտնում է թէ, քան ատենագրական, հնդկական բառական ատերուն է Ջաւ Պատի արշաւանքի ժամանակ, իսկ յետոյ կրկին նորացուել: Եւ որպէս ապացոյց բերում է մի արձանագրութիւն:

«Ձեռներէց Աշխենաթագին Աստուծոյ փերտին նորոգեցաւ Ս. Խրիմեանի» տապանագրութեամբ ճարտարեալ Ոսկեդին, Քարի Ռօլիա: Ասել է թէ նկատելի կրկին նորոգուել է 1681 թուականին:

Այս յուշարձանի մասին յիշատակում է նաեւ Շամախեցի Մանկանի իր «Վասպուրականի Վանքերը» աշխատութեան մէջ, հետեւեալ կրկնելով Մկրտիչեանի տուած: Նշում է նաեւ նկատելը Սուրբ Էջմիածնին անուան յայտարարութիւնը: «Էջմիածնի անուանուած է, ժամանակ հոս Վասպուրականի կողմը Մեծ Ծիրը կը տեսնէ: Հոս խորանի մէջ պատուած են Ծիրուած Քարը կնիքներ ու Ս. Բարթողիմէոսի գաղտնի»:

Մինչեւ վերջին ժամանակները Զօրավերի նկատելի հարկաւոր հատուածագիտութեան ընդհանուր ընդունած աշխատութիւններում չի յիշատակուել: Դա մասամբ բացատրում է նրա գտնուած վայրի հեռաւորութեամբ եւ բաւական դժուարամատչելիութեամբ: Ինչ այդ իսկ պատճառով, անկասկած է մնացել հայ հատուածագիտութեան մնացորդացրերին:

գ) Երիտ հանգիստներու (յարք ու բարի) տարածքը:

դ— Պատերը կ'ենթադրուին թէ նրբեկտրի արձան շրջհանգրագիտ երկու բնակարանի հատկացուցիչներու արտացոլուած է, այրինքը՝

ա) Երգարան եւ Աստու, կամ՝

բ) Արեւելեան եւ Արեւմտեան Հատ, կամ՝

գ) Առաջին–Հատկորքիս, նաեւ Արեւագործական բնակարան, ինչպէս՝ անգնացը եւ ապագան:

Ե— Պատմականորէն կարելի անուանութիւններն մեկ տարի կը վերագրել կարարի մը առանձնացը Նշուլ Հանգամանքին, որ Քագաւորի մը պատգամների մեկնութեան արձան է:

Զ— Ուշադրի գիտացը տանգան անհանգիստ կուսակ, երբ յանձան կը Հանգիստի Արծրունեաց արձանները՝ Հանգստութեան կատարութիւնը Հիմնականէն չատ առաջ, քանգնուած՝ կարելութիւնները շրջապատող շրջանները մէկը:

Է— Աստկատարերի Հրէական կնիքը (1298 Ք.) պէտք է Արքանակ իրրեւ Տանձուրագիտ կատարելագործման արձան մը:

Ը— Ջինանշանագրանութեան արձանով, երբ Նախնեաց կնիքագրերը խորհրդանշող գիտանշանները կարգերու ամանաբերութեան կամ գանձագրութեան ըլլար, այս կնիքագրերը կը ներառնէին՝ մէկ գիտանշանի միամտանիշով: Մերթ ընդ գիտանշանները պատագրին, տանգան, արձանի ունեցած գլուխներու միջոց կը ցուցմանար՝ ներկայացնելով Տանձագրագիրները միջոց:

Թ— Անցամ մը ալ Արծրունեաց արձանը գտնելու որոշ բնատանիքի մը գիտանգանը, ան կրնար Տանձագրուիլ, Նորինակ Հնագրական գետանիքի գիտանիքներն: Այս մեծ աւանդութիւն, չատ հետաքրքրական, Նշանը ատրաստուած է:

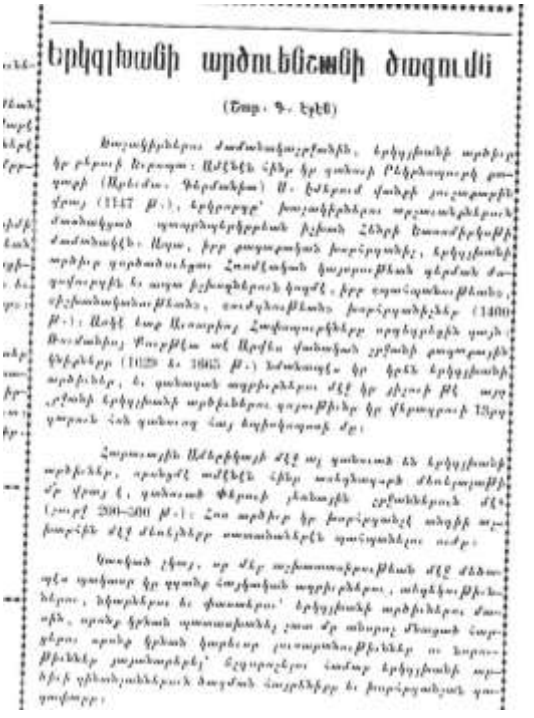
Վերջերիս Ց կնիքերը տանգուին քնդանիքի են ատրար: Մեկքրնական շրջանի Արծրունեաց արձանի (տանգուին գիտացրած) մեկնաբանութիւններու չատրագրուած էին այլ Տանձանութիւններ տարբերութիւններ եւ անցագործներ: Ինչը թէ՛ կարգիանների գործերի եւ անցագործներ: Ինչը թէ՛ բրանի եւ յանձան Նորինակ միասն Հնդրեա մեկնաբանութիւն գրչէ բնագիտուած էին, Հանգստի որ անանց մէկ մարդ նոյն մեկնաբանութեան շրջել կը գտանար:

Հանգստի անար որ Արծրունեաց արձանը մէկ կողմէ անկանքարար Ուրանալով մեծ ցանգաքանութիւն եւ միւս կողմէ Արծրունեաց մեծ նոյնը գտնուց Հատուածքին Մեծութեան մէջ գտնուած էր, կը թուի թէ ան Տանգուածքներու Համար, գոնէ ուրիշ Տանձանութիւններու մէջ անցնած է նոյն Հանգուցագրութիւնն ու մեկնաբանութիւնը:

Նկատի առնելով այն, որ Արծրունեաց արձանին գտնուած կողմերէն գետատած տանձանքն գրչագր Հիմնքներու եւ ատարձիներու մշտագրներու աւանդութիւնների մէջ գտնուած է, Հարկը նկատի յատկացուն յատկանիշներու: Իրրեւ, նրանու Հնդկագրական Տանգուածքներ, որոնք անցնած էին գրեթէ նոյն Տանգուածը (առաջինը Հարկը, որոնք Ք. ա. չուրջ 2500-ական թուականների Փոքր Ասիային գալով կը Հատատատէին այս շրջանը, եւ Արծրունք՝ Հիմնքիները, որոնք Ք. ա. 2000–1900 թուականների Հատատատած էին Հոս) Տեսնել տատած էին այս գիտանգանին:

Հիմնքնական գրատար յուշարձաններու մէջ, Արծրունեաց արձանի կերպարը կը ատարբերի գանազան ատատատանական տարբերութիւններ՝ գանձագրական, այլագիս Հաստատած այդ որոնց գետագիտական տանգրը ատեղ գանձագրական-գրչատանական կերպարին: Ջանգուին այդը Հարկի է հիմնքնական մեծ կարգագրութեան (Ք. ա. 14–13րդ դար) Տանձանագրչանքին մէջտեղ Արծրունեաց արձանին տանձնը գրչատի, որոնք քանգանատած են տրժեան Քարքերի մէջ շատ մը գրչագրեան մէջ:

Հատատատած Փաքքատանի, Գարտատատանի եւ Արքանքեան Արծրունեաց արձանները գետագրնուած Հիմնքնական Հիմնքներ են հիմնքնականներէն: Այս մէկը ատեղ յատկագրէն կարելի է նկատել տատատանի արձանքնոյ ատեղ մը գրոյ գործէն (600–700 Ք. Տ.ա.): Մատչէն այս ատատքները գրեթէ գերծ լոյսով, նկատի առնելով որ հիմնքնները եւ Հարկեան Արծրունեաց արձանը չատ Նոյնատանի նկատ են: Արքանակ. Հայոց Մատենքնական ատատին գիտանգանին (1–3րդ դար) Արծրունեաց արձանը՝ գտնուած մը Հրատատանքան մէկ) չատ մը հիմնքնական արձանները Նման չէ: Մատենքնական Արծրունեաց արձանին յատկատարքները Հնան էն՝ Հարկեան Հիմնքնականները չատ ատէն Հին Հարկ են՝ յան Միսիրեոյ մէկ գտնուած Հնագոյն Նատատանքնատ արքանքները:

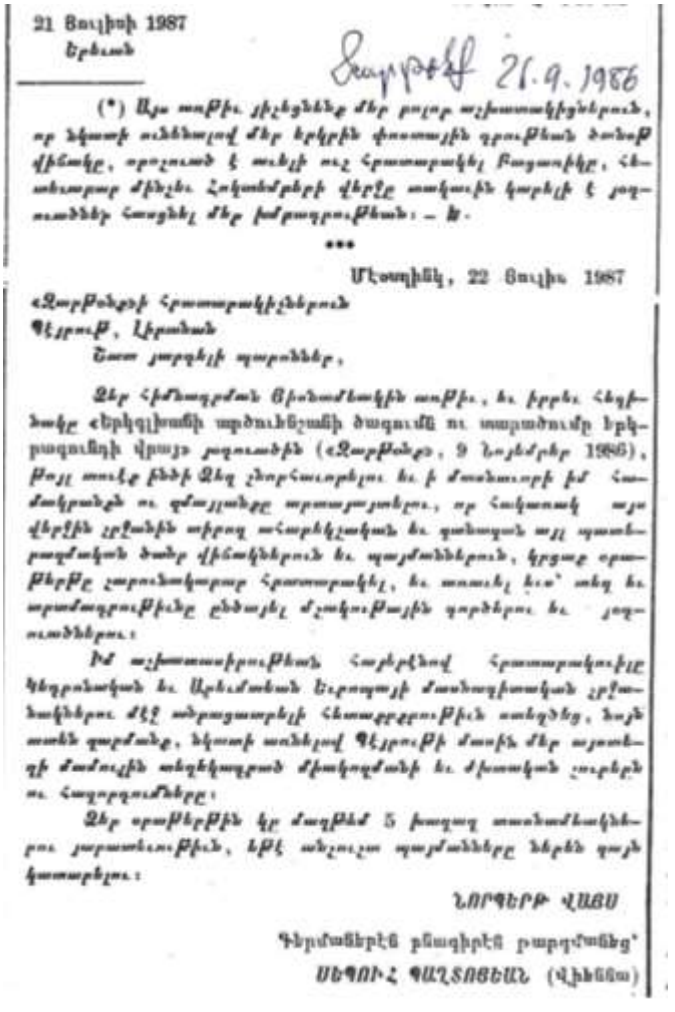
Երկրաշարժի արձագանքման ծագումն

(Շար. 9-. էջէն)

Քաշակիրներու ժամանակաշրջանին, երկրյունի արձագ-
ին բնական ուրուագիծ: Ամէնէն հին իր գոյութ Ընկերությունի գո-
գրի (Արեւմուտ. Գերմանիա) Ա. Ֆոնեւոյ վաղի յուշագրին
գրոյ (1547 թ.), երկրորդը՝ խոյակիրներու արշաւանքներուն
ժամանակուան պատմագրիչներուն իլիան Հնդրի նաւորդներուն
ժամանակին: Ասոնց, իրը գաղութական խորհրդանիշ, երկրյունի
արձագ գործածուելու Հռոմէական կայսրութեան գերման ժո-
ղովուրդին եւ ապա իլիսգներուն կողմէ, իրը տպաւորութեանց,
սիշխանականութեանց, տուժկանութեանց խորհրդանիշներ (1400
թ.): Ամէն նոր Ասորիոյ Հռիպատուրհներէն որդեգրելին կայն
Քաւժանիոյ Թուրքիա ալ Արմէն վանական շրջանի գաղութային
ներքներէն (1029 եւ 1065 թ.) Նախապէս կը գրէն երկրյունի
արձագ, եւ գանազան ազգութիւններու մէջ կը յիշուի իրէ այդ
շրջանի երկրյունի արձագանքներու գոյութիւնը կը վկայուի 13րդ
գարուն հան գանուած հայ եկեղեցական մը:

Հայաստանի Ամերիկայի մէջ ալ գանուած են երկրյունի
արձագներ, որոնցմէ ամէնէն հինը ատկնագարձ մեռելոյթին
մը գիտ է, գանուած Փերուի յիսնամեայ շրջաններուն մէջ
(յուրի 200–300 թ.): Հոս արձագը կը խորհրդանշէ անգին ա-
խորհէն մէջ մեռելներու տառանանձերուն պահպանելու ուժը:

Կասկած չկայ, որ մեր աշխատասիրութեան մէջ մեռա-
պէս պահուած կը գտնի հայկական ազգութիւններու, անգնահատե-
նելու, նկարներու եւ փաստերու՝ երկրյունի արձագանքներու մա-
նի, որոնք կրնան պատասխանել շատ մը անորոշ մնացած հար-
ցերու որոնք կրնան կարեւոր յուսադրութիւններ ու նորու-
թիւններ յայտնարերել՝ ճշգրտելու համար երկրյունի ա-
նիւթ պիտանիներուն ծագման հարցերը եւ խորհրդանշած գա-
ղափարը:

21 Յուլիսի 1987
Երեւան

Ցարգսեվ 21.9.1986

(*) Այս տողերս յղեցնելէ մեր բոլոր աշխատակիցներուն, որ նկատի ունենալով մեր երկրին փոստային գրութիւնն ծանրի վիճակը, որոշուած է ուշէն ուշ հրատարակել Բացատրիչը, հետեւաբար մինչեւ Հոկտեմբերի վերջը տակաւին կարելի է յղուածներ հասցնել մեր խմբագրութիւնն: — Խ.

***

Մէսպիկ, 22 Յուլիս 1987

«Զարթօնքի» հրատարակչութեան
Գէղրուք, Լիբանան

Շատ յարգելի պարոններ,

Ձեր հիմնադրման ճիրանամեակին առիթս, եւ իրրեւ հեղինակը «Երկրյունի արձագանքի ծագումն ու տարածումը երկրագունդի վրայ» յղուածին («Զարթօնք», 9 Նոյեմբեր 1986), քաղ ուզէի ինձի Ձեզ շնորհաւորելու եւ ի մասնաւորի իմ հաճակրանքն ու գնահատանքը արտայայտելու, որ հակառակ այս վերջին չրջանին տիրող ահաբեկչական եւ գանազան այլ պատերազմական ծանր վիճակներուն եւ պայմաններուն, կրցաք օրաքերքը շարունակաբար հրատարակել, եւ առաւել ևս՝ տեղ եւ արտազրութիւնը ընծայել մշակութային գործերու եւ յղուածներու:

Իմ աշխատասիրութեան հարիրնով հրատարակուելիք հնգրանական եւ Աբեւմտեան Եւրոպայի մասնագիտական չրջանակներու մէջ անրացատրելի հետաքրքրութիւն առաջնեց, նայն ատեն գործանք, նկատի առնելով Գէղրուքի մասին մեր այսօրին ժամուլին անգիտացած մթնոլորտի եւ մեխական չուրերն ու հաղորդումները:

Ձեր օրաքերքին կը մազթեմ 5 խզագ տասնամեակներու յաջողութիւն, եւ անչուշտ պայմանները նեբեն գալ կատարելու:

ՆՈՐԳԵՐՔ ՎԱՍՍ

Գերմաներէնէ թարգմանեց՝
ՍԵՊՈՒՀ ԳԱՂՅՈՑԵԱՆ (Վիեննա)

ԵՐԿԳԼԽԱՆԻ ԱՐԾԻՒԸ ՋԻՆԱՆՇԱՆԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Միջին դարերուն եւ աւելի ուշ յայտնուած են շատ մը կարծիքներ երկգլխանի արծիւ զինանշանի ծագումին եւ նշանակութեան մասին: Այստեղ կը փափաքիմ նախ հակիրճ կէտերու մէջ ներկայացնել զանոնք.

1) Շուգահեռականի տեսութիւնը, որը կամ հիւսուածքի եւ կամ ալ արուեստի մեկնաբանութեան կը յենի:

2) Տարօրինակ երեւոյթի մը մարմնացումը - առասպելական ոգիմաձևանկի կենդանիներուն միս:

3) Մեկնաբանութիւններ՝ հիմնուած կրօնական ուսմունքներու վրայ, օրինակ՝

ա. Եզեկիէլի տեսիլքը՝ նոյնիսկ օգտագործուած իբրեւ քրիստոնեական խաչի խորհրդանիշ:

բ. Որոշ ժամանակի մը համար հետեւցուեցաւ թէ Սբ. Յովհաննէսի տեսիլքին կատարելագործումն է (կանոնական դրոշմը):

գ. Փիլիքեական ուժի նշանաբան մը, որ ունեցաւ իր ազդեցութիւնը հոռմէական քանդակագործութեան վրայ: Եւ վերջապէս, հոս պէտք է յիշել

դ. երկու հակակիշռներու (յարի ու բարիի) ուսմունքը:

4) Շատերը կը հաւատային թէ երկգլխանի արծիւը ընդհանրապէս երկու բնեռային հասկացողութիւններու արտացոլումն է. այսինքն՝

ա. Եւրոպա եւ Ասիա, կամ՝

բ. Արեւելեան եւ Արեւմտեան Հռոմ, կամ՝

գ. Աւստրիա - Հունգարիա, նաեւ երեւակայական բեւեռներ, ինչպէս՝ անցեալը եւ ապագան:

5) Պատմականօրէն կարեւոր տեսութիւններէն մին գայն կը վերագրէ կայսրի մը աստիճանը նշելու հանգամանքին, որ թագաւորի մը պարագային միագլխանի արծիւն է:

6) Ուշադիր դիտողը սակայն անակնկալի կու գայ, երբ յաճախ կը հանդիպի երկգլխանի արծիւներու՝ կայսրութիւնը հիմնուելէն շատ առաջ քանդակուած, կայսրութիւնը շրջապատող շրջաններու մէջ: Օրինակ՝ Լիւսէք (1225՞) 1329, Անդերաք՝ 1306-էն առաջ (երկուքն ալ կը պատկանին Հանսէականներուն), Հալըն-Պրապան՝ 12-րդ դար, կայսերական քաղաքներէն Գամերիին (Գամպրայ) 1175 թ. շուրջ եւ Գայզըլպէրթ՝ (1220՞) 1272-ին, Սաարվէրտըն՝ 1180/1185, Սոլոթուրն՝ 1394, Սազիլէն՝ 1278, Սիկիլիոյ Էննա քաղաքը՝ 13-րդ դար, նաեւ կայսրութեան արեւելքը գտնուող Լանտշթայս՝ 1220, Քրեմս Մառէր Տոնաու՝ 1189, Վիեննա՝ 1237-1246, Պրեսլաու՝ 1261 եւ Պրէնա՝ 1300-ի շուրջ: Եւ վերջապէս՝ Քէմնից կայսերական քաղաքի կնիքը՝ 1328-ին:

7) Աուկսպուրկի հրէական կնիքը (1298 թ.) պէտք է նկատել իբր մասնաւորապէս կատարելագործուած օրինակ մը:

8) Զինանշանաբանութեան օրէնքով, երբ նոյնանման կերպարներ խորհրդանշող զինանշանները կրողներու ամուսնութիւն կամ դաշնակցութիւն ըլլար, այս կերպարները կը ծուլուէին՝ մէկ զինանշանի վերածուելով: Արծիւ կրող զինանշաններու պարագային սակայն, արծիւի ունեցած գլուխներու թիւը կը բազմանար՝ ներկայացնելով ժառանգորդներու թիւը:

9) Անցամ մը որ երկգլխանի արծիւը դառնար որոշ ընտանիքի մը զինանշանը, ան կրնար ժառանգուիլ, նոյնիսկ շնորհուիլ ընտանիքի տեսաններուն: Ըստ ինագէտներու, ահաւասիկ այս ձեւով տարածուած է նշանը:

Վերոյիշեալ այս 9 կէտերը տակաւին ընդունելի են այսօր (եթէ անշուշտ պատմականօրէն փաստացի են): Սկզբնական շրջանի երկգլխանի արծիւի (տակաւին չփաստուած) մեկնաբանութիւնները յարմարցուած էին այդ ժամանակաշրջաններու պայմաններուն եւ անցուդարձերուն: Անոնք թէ իրական եւ յաճախ նոյնիսկ որպէս միակ ճշգրիտ մեկնաբանութիւն ընդունուած էին, հակառակ որ անոնցմէ մէկ մասը նոյն մեկնաբանութեան շուրջ կը դառնար:

Թէեւ երկգլխանի արծիւը մէկ կողմէ անկախաբար Եւրոպա-Ասիական մեծ ցամաքամասին եւ միւս կողմէ երկրագունդի միւս ծայրը գտնուող Հարաւային Ամերիկայի մէջ զարգացած էր, կը թուի թէ ան ժողովուրդներու համար, գոնէ որոշ ժամանակաշրջաններու մէջ ունեցած է նոյն հասկացողութիւնն ու մեկնաբանութիւնը:

Նկատի առնելով, որ երկգլխանի արծիւին պատմականօրէն փաստուած ամենահին օրրանը հիթիթներու եւ ասորիներու մշակոյթներու սահմաններուն մէջ գտնուած է, հայերը եղան լաւագոյն լուսաբաններները: Իբրեւ երկու հնդեւրոպական ժողովուրդներ, որոնք ունեցած էին գրեթէ նոյն ծագումը (առաջինը հայերը, որոնք Ք.ա. շուրջ 2500-ական թուականներուն Փոքր Ասիայէն գալով կը հաստատուէին այս շրջանը, եւ երկրորդ՝ հիթիթները, որոնք Ք.ա. 2800-2000 թուականներուն հաստատուած էին հոս) ծնունդ տուած էին այս զինանշանին:

Հիթիթական գրատր յուշարձաններու մէջ երկգլխանի արծիւի կերպարը կը տարուբերի պաշտամունքի «աստուածանման» արարածէ դէպի «պահապան-գիտունի», այսպէս կոչուած այդ օրերու վտանգներուն առաջքը առնող «պահապան-հրեշտակ»ի կերպարը: Տակաւին այսօր կարելի է հիթիթական մեծ կայսրութեան (Ք.ա. 14-13րդ դար) ժամանակաշրջանէն մնացած երկգլխանի արծիւներ տեսնել եւ հմայուիլ, որոնք քանդակուած են այժմուայ Թուրքիոյ մէջ գտնուող շատ մը պատերու եւ մուտքերու վրայ:

Հաւանաբար Փաքիստանի (Թաքսիլի), Պարսկաստանի եւ Սրիլանքայի (Սէյլոն) երկգլխանի արծիւները ընդօրինակութիւններ են հիթիթականներէն: Այս մէկը աւելի յստակօրէն կարելի է նկատել գտնուած Սասանեան արծաթեայ ափսէի մը վրայի գործէն (600-700 թ. Ք.ա.): Սակայն այս տեսութիւնը կրնայ սխալ ըլլալ, նկատի առնելով որ հիթիթներու եւ հայերու երկգլխանի արծիւը շատ նոյնանման եղած են: Օրինակ, հայոց Մամիկոնեան տոհմին զինանշանը (4-9րդ դար) (երկգլխանի արծիւ՝ գառնուկ մը ճիրանելուն մէջ) շատ մը հիթիթական արծիւներու նման չէ: Մամիկոնեան երկգլխանի արծիւին յայտնութիւնը ելաւ յստակօրէն փաստելու, թէ հայկական-հիթիթականները շատ աւելի հին եղած են քան Միպերիոյ մէջ գտնուած հնագոյն նախասելճուքեան օրինակները:

ՄՍԱՐ ԱՔՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ ԽՈՐԻՐԴԱՆԵՑԸՆ

Խալչակիրներու ժամանակաշրջանին, երկգլխանի արծիւը կը ըերուի Եւրոպա: Ամէնէն հինը կը գտնուի Ռէկընսպուրկ քաղաքի (Գերմանիա) Սբ. Էմերում վանքի յուշաքարին վրայ (1147 թ.), երկրորդը՝ խաչակիրներու արշաւանքներուն մասնակցած Պասլնպէրկըրեան իշխան Հեսրի Տասօսիրկօթի ժամանակէն: Ապա իբր քաղաքական խորհրդանիշ, երկգլխանի արծիւը գործածուեցաւ Հռոմէական կայսրութեան գերման ժողովուրդին եւ յետոյ իշխաններուն կողմէ, իբր «պահապանութեան», «իշխանականութեան», «ուժգնութեան» խորհրդանիշներ (1400 թ.): Ասկէ ետք Աւստրիոյ Գուրդէա տէ Արվես (Սիպընսպիւրկըն հարաւը) վանական շրջանի քաղաքային կնիքները (1629 եւ 1655 թ.) նմանապէս կը կրեն երկգլխանի արծիւներ, եւ զանազան արուեստներու մէջ կը յիշուի, թէ այդ շրջանի երկգլխանի արծիւները գոյութիւնը կը վերագրուի՝ 13րդ դարուն հոն գտնուող հայ եպիսկոպոսի մը:

Հարաւային Ամերիկայի մէջ ալ գտնուած են երկգլխանի արծիւներ, որոնցմէ ամէնէն հինը ասեղնագործ մեռելայարի մը վրայ է, գտնուած Փերուի լեռնային շրջաններուն մէջ (շուրջ 200-500 թ.): Հոս արծիւը կը խորհրդանշէ անդի աշխարհին մէջ մեռելները սատանաներէն պահպանելու ուժը:

Կասկած չկայ, որ մեր աշխատասիրութեան մէջ մեծապէս պակասը կը զգանք հայկական աղբիւրներու, տեղեկութիւններու, նկարներու եւ փաստերու՝ երկգլխանի արծիւներու մասին, որոնք կրնան պատասխանել շատ մը անորոշ մնացած հարցերու:

ԴՈԿՏ. ՆՈՐՊԵՐԹ ՎԱՅՏ
Թրգմ. Ս. ՊԱՂՏԱՍԵԱՆ

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԽՈՐՆԵՐԸ

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

Իսկական մականունը՝ Հեմիրճօղլեան, ծնած է 6 Փետրուար 1877-ին, Ախալքալաք։ Նախնական կրթութիւնը ստացած է ծննդավայրի ծխական դպրոցին մէջ, որմէ ետք 1892-ին կ՚ընդունուի Էջմիածնի Գեւորգեան ճեմարանը, ապա Թիֆլիսի Ներսիսեան վարժարանը, որը կ՚աւարտէ 1898-ին։ Ժամանակ մը Ցոլի. Թումանեանի «Վերնատան» ընկերութեան աշխատակցած է ետք, 1903-ին կ՚անցնի Մոսկուա՝ նիւթապահովութիւն ուսանելու նպատակով։ 1905-1910 կը հետեւի ժրաջան հասարակական բեռագիտութեան, գրականութեան եւ մանկավարժութեան դասընթացքներուն։ Աւարտելէ ետք կը վերադառնայ Թիֆլիս կը կը մտնէ ուսուցչական առաքելջ՝ Ցոլ Նանեան վարժարանին մէջ, դասաւանդելով հայերէն եւ գրականութիւն։ 1925-ին կը տեղափոխուի Երեւան եւ կը ստանձնէ Գիտութեան եւ Արուեստի Հիմնարկէքի արուեստի բաժնի գիտական քարտուղարի պաշտօնը։ Ան մինչեւ իր մահը՝ 6 Դեկտ. 1956, կը նուիրուի գրական-ստեղծագործական աշխատանքներուն։

1953-ին կ՚ընտրուի Հայաստանի Գիտութիւններու Կացմատի իսկական անդամ (ակադեմիկոս)։

Աշխատակցած է «Ցառազ», «Մուրճ», «Նոր հոսանք» եւ այլ պարբերականներուն։

Հեմիրճեան ստեղծագործած է գրական բոլոր ժանրերով. սկսած է բանաստեղծութեամբ, անցած արձակի եւ ապա թատերական ստեղծագործութիւններու։ 1899-ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գրքոյկը «Բանաստեղծութիւններ» խորագրով։ Ապա կը յաջորդեն «Կեանքի տեսիլ», «Լենկթիմուր», «Մեսրոպ Մաշտոց», «Շէյխ-Սղո», «Ալէ-Ղուրբ», «Մերենան», «Դաղափար», «Հաւքիր», «Վէրգէպար», «Վեպ Ցօն», «Միայն մէկը», «Վասակ», «Հասարատան», «Ցով Նան Մեծատուն», «Երկիր հայրենիք», «Ճաշ Նազարի», «Վարդավաճառ», «Ճուկը», «Վոտոմրտ», «Տէր-Ցովհաննէս», «Հանգստի տանը», «Կայսրական Ակրոբ», «Ճոճափոդային ջոկ», «Լաստիկին Կորսուեանը», «Հայրս-տան», «Վե՛ր կաց, սի՛րտ իմ», «Հայրենիքի հետ», «Ցնծուն կեանքի», «Ցուշ-աղբիւր», եւայլն, նաեւ «Մեծդպոց Մաշտոց» անաւարտ մնացած վէպը։

Մանուկներու համար գրած է «Պոլպոլ մանիկը», «Արջուկ-Հրջուկ», «Ընտապատ» եւ այլ ստեղծագործութիւններ։

Հեմիրճեանի գործերը թարգմանուած են բազմաթիւ լեզուներու։

Ա. ՊԱՐՍԵՂՈՎԱՆ

ՀԱՅԸ ԱՄԵՆԱՔՆՔՈՒՐԸ

Երբ առաջին փախստական հայը Հիսիսային Կովկասից հազար նեղութիւններով – այսինքն տոմսակներով – երկաթուղով մտաւ Հայաստանի հողը եւ կոնդուկտորը Սանահինում նրանից տոմսակ պահանջեց՝ նա զարմացած եւ վիրաւորուած բացականչեց.

– Մկա սա խայտ երկիր չէ՞։

– Հայի երկիր է, յետոյ ի՞նչ։

– Սա խայտ մաշինա չէ՞։

– Հայի մաշինա է, տոմսակ տուր։

– Ի՞նչ կ՚ըսէ... ծօ, մկա դու խայ չե՞ս։

– Է, հայ եմ. գնացք ես նստել, տոմսակ չպիտի՞ ունենաս։

Հայը դառնագին բողոքեց.

– Ջանըմ, Ռաստով բիլէթ, Բաքու բիլէթ, Թիֆլիս բիլէթ, մկա խայտ երկիրն է՞լ բիլէթ...

Եւ հայն անիծեց իր հաւատքը հայի մասին։

Ինչպէ՞ս, Գրիգոր Լուսաւորչայ ցեղից մէկն իրեն այդքան վիրաւորի եւ անգումի վերաբերմունք ցոյց տայ։ Էլ ինչո՞ւ համար է հայաստանը։

Բայց հետաքրքիր է, թէ հայ ասելով ի՞նչ է հասկանում հայը։

Ի՞նչ կարծիք ունի հայի մասին։

Գուցէ իր երեսակայութեան մէջ հային ներկայացնում է ամենադաժան գծով մի մա՞րդ, համարում է աշխարհիս ամենավատ, ամենագծուծ, ամենասեռոտ արարա՞ծը, ամենասոսկալի կարծի՞քը հայի մասին։

Ո՛չ. – ամենացնցուղ կարծիքն ունի հայը հայի մասին։

Եւ դա է, որ նրան ամէն առիթի վիրաւորում է մինչեւ հոգու խորքը։

Երբ մի հայ տեսնում է, որ դիմացի հայն իր խօսքը չի հասկանում՝ իրրեւ վերջին արգումենտ, գոռում է նրան երեսներիվայր.

– Ցօ, հայ չե՞ս։ Ընե՞ս հասկանում։

Եւ՛ե Թիֆլիսում կամ այլուր խմբուած բազմութեանը միլիցիոներն ասում է.

Հայաստանի միլիցիոները շատ քաղցր եւ աղաչական

– Проходите, проходите! *

* Փրախածիցէ, փրախածիցէ («անցէ՛ք, անցէ՛ք»– ռուսերէն)։

ԳԵՐՄԱՆԱՀԱՅՑ ԼՈՒՐԵՐ

▫ Փետրուար 2-ին, Տուիսպուրկի Մշակութային Միութեան Հայ Ապաստանեալներու Յանձնախումբը կատարած է ընդհանուր հաւաքոյթ մը, որու ընթացքին յայտնած է Գերմանիոյ Ներքին Գործերու Նախարարութեան 15 Դեկտ. 1985-ին առնուած որոշումին մասին, ըստ որուն քրիստոնեաներ Գերմանիայէն Թուրքիա պիտի չըղրկուին: Նորտ-Ռայն Վեսթֆալընէն հայ ապաստանեալները ընտրած են չորս անձեր, որոնք գիրենք պիտի ներկայացնեն Գերմանիոյ կառավարութեան մօտ:

▫ Ապրիլ 26-ին, ժամը 9-ին Պոնի մէջ տեղի պիտի ունենայ միացեալ բողոքի ցոյց մը՝ կազմակերպութեամբ Հայկական Համաշխարհային Համագումարի Գերմանիոյ Մասնաճիւղին:

▫ Վերջին ժամանակներս Գերմանիոյ մէջ հրատարակուած են երկու գիրքեր հայերու մասին գերմաներէն լեզուով: «Իւրաքանչիւր խաչի մէջ կենսածառ մը» խորագրով գիրքին հեղինակն է տոքթ. Պարթոլոմէոս է: Երկրորդին հեղինակն է Արմին Վեգները: Ընկերակցութիւնը, որ կը կրէ «Հայեր Գերմանական վերաբերմունքով» խորագիրը եւ կ'ընդգրկէ 1985 Ապրիլին Պրեմընի մէջ տեղի ունեցած Հայկական ցեղասպանութեան նուիրուած համագումարին արձագանգները գերմանական մամուլին մէջ:

▫ Համպուրկ հրատարակուող «ՆԷՕ» ամսաթերթը իր մարտ ամսուայ թիւին մէջ հրատարակած էր 20 էջնոց նկարազարդ յօդուած մը, նուիրուած հայերու: Այս յօդուածը ագդուած է թրքական քարոզչութենէն եւ կը պաշտպանէ թրքական կառավարութեան տեսակէտները: Բողոքելու համար այս սխալ տեղեկութիւններուն դէմ, Վտանգուած Ազգերու Նագմակերպութենէն, Հայկական Համաշխարհային Համագումարէն եւ Համպուրկի Հայկական գաղութէն 80 հոգի բողոքի ցոյց մը կազմակերպած են «ՆԷՕ»ի խմբագրատան առջեւ Ջորեքշաբթի, 12 Մարտին: Ապա, պատուիրակութիւն մը ներկայացած է թերթի խմբագրութիւն եւ պահանջած որ հայերու տեսակէտները պարզող յօդուածի մը տեղ տրուի «ՆԷՕ»ի յաջորդ թիւին մէջ: Հայկական պատուիրակութեան առաջարկը ընդունուած է եւ այդպիսի յօդուած մը Յունիսի թիւին մէջ լոյս պիտի տեսնէ:

Այս կապակցութեամբ, Հայկական Համաշխարհային Համագումարը ձեռնարկած է նամակներու արշաւ մը: Մինչեւ այժմ 150է աւելի բողոքի նամակներ ղրկուած են «ՆԷՕ»ի խմբագրատան հասցէին:

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ «ԱՆԻ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ՅԱՋՈՂ ԵԼՈՅԹԸ

Ապրիլի 13ին, Աւստրիահայ գաղութը անգամ մը եւս հոգեպարար պահեր ապրեցաւ իր «Անի» երգչախումբին հետ:

Վիեննայի Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան նախաձեռնութեամբ, երգչախումբը ելոյթ ունեցաւ Քոլփինկհաուս Վին Ալզներկրուստի սրահին մէջ:

Երգչախումբի ղեկավար՝ Տր. Կարինէ Սիմոնեանի հետեւողական ջանքերուն շնորհիւ, ինչպէս նաեւ երգչախումբի մասնակիցներու կարգապահութեան եւ ջանասիրութեան որպէս արդիւնք, «Անի» երգչախումբը այս անգամ եւս ունկնդիր հասարակութեան ներկայացուց հայկական դասական խմբային երգեցողութեան ընտրանի մը՝ Կանաչեան, Կոմիտաս, Հ. Հէպոյեան, եկմալեան, Բաբաջանեան, Է. Յովհաննիսեան եւ ուրիշներ: Մինչ դաշնակի ընկերակցութիւնը կը կատարէր Կարէն Սիմոնեան:

Հաճելի անակնկալներ էին յայտագրի վրայ դաշնակի իրապէս յաջող մենակատարումները Տասմիկ Եաղուբեանի (Շոփէն), Մանոն Տէր Պետրոսեանի (Մոցարտ) եւ Ասրինէ Սիմոնեանի (Ռիտինկ) կողմէ:

Վ. Բարսեղեանի իր իսկ մշակմամբ հայկական կտորներու կիթառի վրայ կատարումները («Երանի թէ» Ա. Աճէմեան եւ «Բամպակը կուլա-կուլա» ժողովրդական) Հգեցին կատարողական արհեստավարժութեան տպաւորութիւն:

Բերնէ բերան հայ եւ օտար ունկնդիրներով լեցուն դահլիճը խորապէս տպաւորիչ պահեր ապրեցաւ «Անի» երգչախումբին եւ նուագող մենակատարներուն հետ:

Արժանիօրէն գնահատանքի ջերմ խօսքերու արժանի ներդրում մը՝ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ:

Հ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՇԱՐԱԹ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Մայիս 7-11 Պերլինի մէջ տեղի պիտի ունենայ հայկական մշակոյթի շաբաթ: Այս առիթով, հայթնիքէն պիտի ժամանէ պատուիրակութիւն մը՝ յանձնելու Գարեգին Եպիսկ. Ներսէսեանի, պատմաբանի մը, «Նեղոգն» պարախումբին եւ «Ծաղարան» երգչախումբին: Գլխաւոր ելոյթը տեղի պիտի ունենայ Ջորեքշաբթի, 7 Մայիսի երեկոյեան:

Յանձնեալ տեղեկութիւններ ստանալու համար դիմել Պերլինի Միութեան՝ հետեւեալ հասցէով.

ARMENISCHE KOLONIE ZU BERLIN, POSTFACH 125608, 1000 Berlin 12.

Հայ Սփիւռք

1986

Գերմանահայ Կեանք

Հայկական Մշակոյթի Շաբաթ Պերլինի Մէջ

Մայիս 7-11 Պերլինի մէջ տեղի պիտի ունենայ Հայկական Մշակոյթի Շաբաթ։ Այս առթիւ, Հայաստանէն ժամանեց պատուիրակութիւն մը, յանձինս Գարեգին Նժդեհի, Հրանդ Տէր-Ղեւոնեանի, Հրաչեայ Գրիգորեանի եւ Վահագն Գրիգորեանի։ Պիտակաւոր կիրակի տեղի պիտի ունենայ Մարգկոցին, 7 Մայիսի երեկոյեան։

Տուիսպուրկի Հայ Ապաստանեալները...

Փետրուար 2-ին, Տուիսպուրկի Մշակութային Միութեան Հայ Ապաստանեալներու Յանձնախումբը կազմուած է հետեւեալ Կոմորդի մէջ, որու ընկերացքին յայտնած է Գերմանիոյ Նիդերին Գործերու Նախարարութեան 15 Դեկտեմբեր 1955-ին ուանուած գրութիւն մասին, ըստ որուն զբաղուածնեներ Գերմանիոյ Դաշնային պիտի չդրկուին։

Նոյնպէս Վերոհիշեալներն հայ ապաստանեալները ընտրած են չորս անձեր, որոնք պիտի հետեւողական Գերմանիոյ կառավարութեան մասնակցին։

Նախագահ Ռեկըն Կը Շնորհաւորէ Հայկական Գոլէճի Տասնամեակը

Ամերիկահայ Մխիթարեան Գոլէճի ատենապետի Հանգանակութեան առիթով, Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Տուիսթ Այզընհաուըր հետեւեալ հեռագիրը յղած է Գոլէճին տնօրէնութեան։

Ես ուրախ եմ Գոլէճին տնօրէնութեան յաջողակ գործունէութեան եւ մշակութային առաջադիմութեան վերաբերեալ։ Մաղթելով հաստատութեան տարեկան հանգանակութեան յաջողութիւն։

Նախագահ Այզընհաուըր պատասխանագիր պիտի ղրկէ Մայիս 12ի Տասնամեակի հանդիսութիւններուն։

Աւստրիա

Վիեննահայ «Անի» Երգչախումբին Յաջող Ելոյթը

Ապրիլի 13ին, Աւստրիական գաղութը անցած մը եւս նշանակալից պահ մը ունեցաւ իր սիրելի երգչախումբին շնորհիւ։

Վիեննայի Աւստրոպոմոնիական Միութեան նախաձեռնութեամբ, երգչախումբը երկար տարիներ ունեցած ներկայացումներ տուած է Վիեննայի մէջ։

Երգչախումբի ղեկավար Գեր. Գաբրիէլ Մխիթարեան Հայրը ներկայացուցած է Վիեննայի Հայ Ապաստանեալներու Յանձնախումբը։

Հանդիսի սեռնեկնութիւնը կը յայտարարէր երգ գաղութի իրական ժամերգ մասնակցութեան մասին։ Նուագախումբը Տաուրի Նուագախումբն էր (Տաուրի), Մասնակցեցան Գեղարուեստական (Մոզարտ) եւ Ազգային Միութեանի (Միութենի) երգերը։

Վ. Բաբայեանի իր խոհ մը շահեցաւ հայկական կատարելագործ երգերու (Մեղուն քէֆ» Ա. Ալեհեանի եւ «Ծաղկեպսակ» կոչուած) Ազգային կատարողական արուեստագործութեան տպաւորութիւն։

Ընդհանուր հայ եւ ոտար ունկնդիրներուն յաջող պատասխանեցաւ երգչախումբին։

Վ. Բաբայեան

Սիսոնի

Թ. Մ. Միութեան Նոր Վարչութիւնը

Թ.Մ.Մ. Միութեան նորընտիր վարչութիւն

Թէքէեան Մշակութային Միութեան Միտնի Ժողովը վերջերս կատարեց իր տարեվերջի տարեկան ժողովը, որուն ընթացքին ընտրեց իր վարչական նոր կազմը, որ բաղկացած է հետեւեալ անդամներէ։

Վահրամ Մխիթարեան, ատենապետ- Մկրտիչ Մարտիրոսեան, ատենադպիր (անդրանիկ)- Յովհաննէս Ոհանեան, գանձապետ- Մեսրոպ Ղազարեան, Յարութիւն Մկրտչեան, Մեսրոպ Գալուստեան, Հրաչ Մարտիրոսեան, Հայր Թադէոս, Լիպա Շահինեան։

Թէքէեան Մշակութային Միութեան Առաջին Պարահանդէսը

Շաբաթ, 10 Մարտին, ընկերական մտերմիկ մթնոլորտի մէջ տեղի տեղի ունեցաւ Թէքէեան Մշակութային Միութեան առաջին պարահանդէսը։

Հանդիսութեան հրաւիրուած էին նաեւ պատուիրակներ, որոնք խանդավառ մթնոլորտ մը ստեղծելու հրաւիրուած էին նաեւ պատուիրակներ, որոնք խանդավառ մթնոլորտ մը ստեղծելու համար։

Նախկին հիմնադիրներէն կարօտած վետուհի Նուագախումբն ալ ներկայ եղած է հանդիսութեան։

Համաշխարհային Եկեղեցիներու Միութեան Պատուիրակութիւնը Գոլտոյ Պատրիարքարանին Մէջ

Համաշխարհային Եկեղեցիներու Միութեան Նիւ Եորքի Գործադիր Պատուիրակութիւնը Գոլտոյ Հայոց Պատրիարքարան այցելեցին ընդհանուր. Նորի Գործադիր Պատուիրակը, Ս. Առաքեալ տաճին առթիւ։ Նուագ ըլլալով որ ամեն Ս. Պատրիարք ամիրայցելին չէր ազատիանի եւ միայն կը հանդիսի Սիրամիճանին մէջ, հիւրերու պատուիրակութիւնը ընդունեցաւ Դիւանատուն Միայոց Պատրիարքը Տ. Եղիշէ Արքեպիսկոպոս Դուրեան եւ Տ. Գարեգին Եպիսկոպոս Գալուստեան։

Հիւրերը ապա, շրջիկայարաբանով Միայոց Պատրիարքին, Տաճարին գացին, որտեղացած Ս. Ծնդոց Եկեղեցին եւ դուրսէն տեսան նաեւ Ժամերգիչ Վարդապետը։

Այս բոլորէն վերջ հիւրերը իրենց գնահատանքի յայտնեցին Հայ հարեւանին, ձեռն կատարած գործերու համար։

ԵՂԵՌՆԻ 71-ԱՄԵԱԿԸ ԳԼՈՒԽԻ ԳԼՈՒԽ

ԱՒՍՏՐԻԱ

Աւստրիահայ գաղթօճախի հաւսարակութիւնը այս տարի եւս իր յարգանքի պատշած տուրքը մատուցեց Մեծ Եղեռնի անմեղ զոհերուն:

24 Ապրիլի երեկոյեան, ժամը 7-ին, վիեննահայութիւնը հոծ շարքերով կանգնած էր Ս. Հուիփսիմէ եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ զետեղուած Մեծ Եղեռնի զոհերուն ձօնուած յուշարձանին մօտ (զետեղուած 1984ին):

Հոգեւոր դասը կատարեց Հոգեհանգստեան պաշտօն՝ մարտիրոսացած մեր ժողովուրդի անթիւ զոհերու յիշատակին:

Այնուհետեւ, գաղութին մէջ գործող հայ կազմակերպութիւններու վարչական պատասխանատուներ, իրենց միութիւններու անունէն ծաղկեպակներ զետեղեցին յուշարձանին առջեւ:

Ապա, հոծ բազմութիւնը անցաւ Մշակութային սրահ, ուր տեղի ունեցաւ պաշտօնական սգահանդէսը:

Բացման խօսքը կատարեց Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան Ատենապետ Պրն. Աստիկ Աստուածատուրեան, վեր առնելով Մեծ Եղեռնի նշանակութիւնն ու անոր անթիւ զոհերու պատգամը՝ տէր կանգնելու մեր անժամանցելի իրաւունքներուն:

Խօսք առին նաեւ գաղութի հոգեւոր հովիւ Դր. Մեսրոպ Ծ.-Վրդ. Գրիգորեան եւ Հ. Արէլ Արեղայ Օղլուքեան (տես. էջ 5):

Գեղարուեստական բաժնին մէջ, ասմունքեցին Օր. Շողիկ Մարկոսեան, Պրն. Պօղոս Մազաքեան եւ Օր. Անի Պապայեան:

Երեկոյթի պաշտօնական մասէն ետք հեռատեսիլի պաստառի վրայ ցոյց տրուեցաւ Մեծ Եղեռնի 71ամեակի առիթի գերմանահայութեան ջանքերով իրագործուած եւ Դաշնակցային Գերմանիոյ Ա. կայանէն (ARD) 21 Ապրիլ 1986ին սփռուած լուսագիր ժապաւէնը՝ հայ դատի եւ հայոց վրայ կատարուած եղեռնի մասին:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանահայութիւնը այս տարի եւս իւրայատուկ ձեւով նշեց Մեծ Եղեռնի 71-ամեակը:

Արդարեւ, Գերմանահայութիւնը, հոգ չէ թէ ցրուած տասնեակէ մը աւելի քաղաքներու եւ շրջաններու մէջ, այս տարի եւս իր ձայնը միասնակամ եւ ուժգնօրէն հնչեցնելու միտումով, Դաշնակցային Գերմանիոյ մայրաքաղաք Պոնի մէջ, կազմակերպած էր քայլարշաւ՝ դէպի Թրքական դեսպանատուն:

Գերմանիոյ զանազան վայրերէ ժամանած հայոց համախմբումը (շուրջ 150 հոգի), հակառակ անբարենպաստ եղանակին, կատարեց այդ քայլարշաւը, ապա կուռ շարքերով ուղղուելով դէպի մօտակայ հրապարակներէն մէկը, միթինկի ձեւով մատուցեց յարգանքի իր տուրքը ցեղասպանութեան զոհերուն, միաժամանակ լսելի դարձնելով պահանջատիրական իր ձայնը խուլ ձեւացող միջազգային հաւսարակայնութեան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ ԹԵՐՆԻՑԻ ՄԷՋ

«Մեզի եւ մեր քաղաքին համար աննախընթաց օր մըն է սա: Իսրապէս հպարտ ենք ձեզ եւ ձեր աւանդութիւնները յարմնկնելու պատիւը ունենալնուս համար»:

Ողջոյնի այս խօսքերով Աւստրիոյ Թերնից քաղաքի քաղաքապետ Յրանց Սամվալտ բացումը կը կատարէր 19 Ապրիլ 1986ի հայկական երեկոյին՝ Թերնիցի քաղաքային սրահին մէջ: Ընդառաջելով Պրն. քաղաքապետի յատուկ հրաւէրին, Վիեննահայ կազմակերպութիւնները կազմակերպեցին մշակութային այս անմոռանալի ձեռնարկը:

Աւստրիոյ պետական ռատիօ-հեռուստատեսութեան սիրուած խօսնակ եւ Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան պատուոյ անդամ փրոֆ. Ռոզեմարի Իգոճ վարեց գեղարուեստական յայտագիրը, հանդիսատեսներուն ներկայացնելով «Հայաստան – երկնաւսեմ երկիր» սահիկներով հարստացուած դասախօսութիւնը, որուն ընթացքին հայկական մշակոյթի ընտրանի մը ներկայացուցին վիեննահայ արուեստագէտներ երգիչ Ալպերթ Խաչեզարէ (թենոր) եւ դաշնակահար Ասւօ Գոյումճեան, Վիեննահայ Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան «Անի» երգչախումբը (ղեկավարութեամբ Օր. Կարինէ Սիմոնեանի) եւ «Երազ» երիտասարդական եւ փոքրիկներու պարախումբերը (պարուսոյց Գարմէն Յովսէփեան) եւ Վարդան Բարսեղեան-Էլի Բէցըլ-Արմոնտ Աւանեսեան երեսկը:

Աւելի քան երկու ժամ տեւողութեան այս յայտագրի համադրման աշխատանքներու մեծ մասը տարած էր Պրն. Պենիուր Յովսէփեան: 300ի հասնող հանդիսականներու շարքին կը գտնուէին Սով ետական Միութեան դեսպանատան ներկայացուցիչ Պրն. Վլատիմիր Նովիցկին, նաեւ՝ հիւրաբար Վիեննա գտնուող Տիկ. Լուիզ Սիմոն-Մանուկեանը (Հ. Բ. Ը. Միութեան ցկեանս նախագահ Տիար Ալեք Մանուկեանի դուստրը):

Յայտագրի ասարտին եղան զանազան ջնորհակալական եւ ջնորհաւորական խօսքեր՝ նախ քաղաքապետին, ապա Թերնից քաղաքի Մշակութային Խորհուրդի Նախագահ Պրն. Էէռվոլտ Գայպլինկըրի եւ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան Ատենապետ Պրն. Աստիկ Աստուածատուրեանի կողմէ, որուն յաջորդեց հայ տիկիններու կողմէ պատրաստուած հայկական խմորեղէններու հիւրասիրութիւնը:

Մինչ փակման խօսքեր կ'արտասանուէին, քեմին վրայ տեղ գրաւած էին յայտագրի թոլոր մասնակիցները՝ իրենց հայկական տարազներով:

Հայ Սփիւռք

Եղեռնի 71-ամեակը

Գաղութէ Գաղութ

ԱՒՍՏՐԻԱ

Ազգագրական գալիճանիի Հանգանակիչները ոչ մոլի ջանք ու իր հայրենի պատկան տուրքը մատուցեց Մեծ Ոճրագործութեան անմեղ զոհերուն:

24 Ապրիլի երեկոյեան, ժամը 7-ին, վիճնարասրահին Հոգ յուշերով կանգնած էր Մ. Հոլիվուտի ներգնալ յուշարձանին Հայ գեղարուեստ Մեծ Ոճրագործութեան մեծ յուշարձանին առջեւ (գեղարուեստ 1984ին):

Հոգեհոգի զոյգ խոսքեր Հոգեհոգ Հոլիվ. Գր. Մեսրոպ Աշխատասիրուհի, գաղութին Հայ կազմակերպութիւններու վարչական պատասխանատուներ, իրենց միաբերնեներու անուններն հագիւթեցնելու գեղագեղեցիկ յուշարձանին առջեւ:

Ապա, Հոգ յուշարձանը տեղաս. Մշակութային պատ, ոտ տեղի ունեցաւ պատասխան ազատասխանը:

Բացման խոսքը կատարեց Ազգագրական Առաքելական Համայնքի Վարչութեան Ատենապետ Պրն. Աւետիք Աստուածատուրեան:

Ձեռք առին նաեւ գաղութին Հոգեւոր Հովիւ Գր. Մեսրոպ Ս. Վրդ. Գրիգորեան եւ Հ. Եփրէս Արթագ Ծպտեան:

Գեղարուեստական բաժինին Հայ. առաջնորդին Գր. Շուքի Մարգոեան, Պրն. Գագոս Մադոգեան եւ Գր. Ձեր Գասպարեան:

Ներկայիս պաշտօնական մասին համ Հեռատեսիլի պատասխ վերջ զոյգ տրտնջաս Մեծ Ոճրագործ 71 տարեկիզ տարին. գեղարուեստական ընդգծում յուշագրութեան եւ Դարձակութեան Գերմանիոյ Ա. ֆետերն (ARD) 21 Ապրիլ 1986ին սիրատած յուշագիր Տարածիք' Հայ գաղթ եւ Հաջող վերջ ֆետերատ Ազգերի մասին:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանահայկական ոչ տարի եւս իրարանցուկ ձեռք նչոց Մեծ Ոճրագործ 71-տարեկիզ:

Ազգագրեր, Գերմանահայկական Հոգ 25 մի ցուցահանդէսի մը տարի գաղութներ եւ յշխանների մէջ, ոչ տարի եւս իր ժողովրդական եւ տարեցների Հեղինակ:

Միաժամանակ, Գերմանահայկական գահագան փակ-ցիչի ժամանակ Հոգիր (յուշ 100 Հոգի), Հոգհատուկ տեղատրեցուցած հրատարակ, ֆետերատին ոչ տարի եւս իր ժողովրդական եւ տարեցների Հեղինակ:

Ֆետ չորեքշաբթի ոչ ցերեկոյթով գերմանական գերմանահայկական գահագան ցուցահանդէսի բացումը տեղի ունեցաւ Գերմանիոյ Ֆետերատիվ Հանրապետութեան մայրաքաղաք Պոնն քաղաքին մէջ, Գերմանահայկական գահագան ֆետերատիվ Հանրապետութեան գահագան ֆետերատիվ Հանրապետութեան գահագան ֆետերատիվ Հանրապետութեան:

ԹԵՀՐԱՆ

Ապրիլ 23-ի երեկոյեան Թեհրանի Հայոց Առաքելական յշխատանքին մէջ 71 Հոգի խորհրդանշական ծաղիկ դնուած ոճր, որ ատորուած է 24 ժամին:

Նոյն պէս խորհրդանշական ծաղիկ դնուած ոճր, որ ատորուած է 24 ժամին:

Հոգեւոր Հովիւ Գր. Մեսրոպ Ս. Վրդ. Գրիգորեան եւ Հ. Եփրէս Արթագ Ծպտեան:

ՄԻԼԱՆՕ

Հինգշաբթի, 24 Ապրիլ, Միլանոյի Ս. Խաչատուր Մանկանց Նիկոգոյս յշխատանքին մէջ կանգնեցուած է Մատուռատուռի Ազգագրական Թաղամասի Թաղերին նեղնոց յուշարձանագրերը Գր. Խոհրդի գրքուած է ազնուր Միլոզ, Մոմեր խրատած ոճր խաչերին առջեւ: Նոր-կատարեալ Հոգեւոր Հովիւ Գր. Մանուկեանի:

ՆԻՍ

Նիսի եւ Քան ապրիլի Հայրենիքէն գրկնակների միաս նախանձախնդիր եւ գաղութը ներկայացնող մարմնի մը գործակցութեամբ նչած է Ոճրագործի 71-տարեկիզ: Ս. Ատաչատուրեան Ներկայացուց Հոգ Հրատարակ ատորուած է յշխանի Հոգեւոր Հովիւ. Նայած Գր. Վրդ. Ներկայացուց Հոգ Նոր Ներկայացուց Հոգ Նոր Ներկայացուց Հոգ Նոր Ներկայացուց Հոգ Նոր:

Հրաւիրագիր Ընդհանուր Ժողովի

Հոլիվուտի Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը սոյն կը հրաւիրէ Միութեան բոլոր անդամները ներկայ գտնուելու 73րդ Ընդհանուր Ժողովին, որ պիտի գումարուի Փարիզի մէջ, Յունուար, ՕԱՐԱՆ, ՆԻՒԵՄԲԵՐԻ՝ 22, 1986, առաւոտեան ժամը 9ին: Ժողովին վայր՝ **Hotel Intercontinental, 3 Rue Castiglione, 75001 Paris, France.**

Ներկայ 73րդ Ընդհանուր Ժողովին հարիւր տարուան վերջ հրաւիրուածով է նը Խնդրենք Միութեան Միութեան յարգ անդամներէն, որ անձնապէս Ժողովին ներկայ ըլլան վերոյիշեալ թուականին եւ կամ ամէնէն ոչը վերջ Հոլիվուտի 22, 1986 իրենց փոխանորդագրերը յանձնեն Հ.Ա.Բ.Ը. Միութեան Ընդհանուր Տնօրէնին կամ գանոնք դրկեն հետեւեալ հասցէին.-

Armenian General Benevolent Union
Central Board if Directors
585 Saddle River Road
Saddle Brook, NJ 97662, U.S.A.

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ներկայացում եւ վաւերացում 1985 տարեշրջանի ընդհանուր տեղեկագրի:
2. Ներկայացում եւ վաւերացում 1985 տարեշրջանի ընդհանուր հաշուետուութեան:
3. Մասնակի ընտրութիւն Կեդրոնական Վարչական Ժողովի:
4. Մասնակի ընտրութիւն Հաշուեքննիչ Յանձնախումբի:
5. Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ:
6. Գնահատականի յանձնախոր:

Ի ԳԻՏՈՒԱՆ ԿԵՐԻՐ. ՎԱՐԴ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆ
Գ. ՍԻՐԱՔԱՆԵԱՆ — Ատենապետ
Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ — Ատենադպիր

Մայիս 8, 1986
Սեան Պրուք, Ն.Ճ.

U.G.A.B.-U.G.A.B.-U.G.A.B.-U.G.A.B.-U.G.A.B.

Comisión de Damas
Asamblea General Ordinaria

20 de mayo, a las 15.00

¿Sabe Ud. cuál es la mejor noche de la semana?
EL VIERNES
en el restaurante de comidas armenias de la U.G.A.B.
Los exquisitos "meze",
el infaltable "shish-kebab"
y una fantástica mesa de postres
Colaboran alumnos y padres del Colegio Secundario "Doris Tchinossian" del Instituto "Marie Manoogian"

Asesoría técnica de riesgos industriales y contratación de seguros generales
BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD
BME. MITRE 777 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1886

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱՆՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

5-6 Ապրիլ

Վիեննահայ կազմակերպութիւններու մասնակցութիւն՝ Իտալիոյ Մերան քաղաքին մէջ Դր. Եոհաննես Լեփսիուսի մահուան 60-ամեակին նուիրուած հանդիսութեանց (տես. «Հրայրք» թիւ 43, 44 (88, 89), 14, 21 Ապրիլ 1986):

8 Ապրիլ

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած աւստրիական Օթեարի ակումբին կողմէ՝ Լինեց քաղաքին մէջ: Օրուան բանախօսն էր Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան Ատենապետ Պր. Աստիկ Աստուածատուրեան: Ցուցադրելէ ետք Աւստրօ-հայկական Ընկերութեան նախաձեռնութեամբ պատրաստուած ժապաւէնը՝ «Հայաստան _ 3000 տարիներ», Պր. Աստուածատուրեան պատասխանեց ներկաներու ուղղած հարցումներուն:

9 Ապրիլ

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Արեւելեան Գերմանիոյ Հալլէ քաղաքի համալսարանի Դր. Լեփսիուսի անուան արխիւներու պատասխանատու փրոֆ. Դր. Հերման Կոլցը: Ան ըրաւ հակիրճ պատմականը իր հիմնարկէքի ստեղծման եւ տարած աշխատանքներուն:

10 Ապրիլ

Բանախօսութիւն՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ՝ Միութեան սրահին մէջ: Օրուան բանախօսն էր մագ. Հրայր Կարապետեան, որպէս նիւթ ունենալով «Վանի սեպագիր արձանագրութիւններու լեզուն եւ Ուրարտու-Արարատեան թագաւորութիւնը» (տես. «Հրայրք» թիւ 43, 44 (88, 89), 14, 21 Ապրիլ 1986):

13 Ապրիլ

Երաժշտական երեկոյ՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ Քոփլինկհաուս Ալզըրկրունտի մէջ: Ելոյթ ունեցաւ Միութեան «Անի» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Օր. Կարինէ Սիմոնեանի (տես. «Հրայրք» թիւ 43, 44 (88, 89), 14, 21 Ապրիլ 1986):

18-20 Ապրիլ

Ցուցահանդէս՝ կազմակերպուած Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ գործակցութեամբ Միւնիխի Հայկական Հարցերու Հաստատութեան՝ Փալէ Փալֆիի մէջ: Ցուցադրուեցան Գանատահայ նկարիչ Պերճ Միսաքեանի «Հայկական ցեղասպանութեան ձօնուած նկարաշարքի» կտաւները:

19 Ապրիլ

Հայկական մշակութային երեկոյ՝ մասնակցութեամբ Վիեննահայ կազմակերպութիւններու, նախաձեռնութեամբ Թերնիցի քաղաքապետարանին՝ Թերնից քաղաքին մէջ (մանրամասն տեսնել էջ 4):

24 Ապրիլ

Հանդիսաւոր հոգեհանգիստ Մեծ Եղեռնի Նահատակաց համար եւ սգահանդէս՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքին կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ:

26 Ապրիլ

Պատմական ակնարկ Ապրիլեան Նահատակներու յիշատակին՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

27 Ապրիլ

Աշակերտներու ծանօթացումը Ապրիլեան Եղեռնի պատմական անցուդարձերուն եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն, կազմակերպուած «Յ. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ:

Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, քարոզ եւ հոգեհանգիստ՝ Մեծ Եղեռնի 71-ամեակին առթիւ, Սբ. Հռիփսիմէ Եկեղեցւոյ մէջ:

Տարեկան ընդհ. ժողով եւ վարչութեան ընտրութիւն Աւստրօ-հայկական Մշակութային Միութեան: Վերընտրուեցաւ վարչական նոյն կազմը՝ ատենապետութեամբ Ծարտ. Ռազմիկ Թամրազեանի (մանրամասն տեսնել էջ 4):

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
(1885 - 1915)

Բուն անունով Չիլինկիրեան, ծնած է 1885 Փետրուար 28-ին Պոլսոյ մօտերը գտնուող Սիլիվրի գիւղաքաղաքին մէջ։ Նախնական ուսումը կը առնայ ծննդավայրի Ազգանուագեան վարժարանին մէջ, որմէ ետք, 1899-ին կը յաջակէտ Պատրիգ ամի Ամերիկեան գործչի, 1901-ին կը փոխադրուի Սիլիվրիի Պերպերեան վարժարան։ Ապա կ'անցնի Զուիցերիա եւ կը յաջակէտ Լոզանի բժշկական կաճառ, միաժամանակ հետեւելով գրականութեան եւ փիլիսոփայութեան ճիւղերուն։ 1911-ին կը վկայուի որպէս բժիշկ եւ կը ջարտուկէ գործել Լոզանի հիւանդանոցներուն մէկուն մէջ, մինչեւ Թուրքիա վերադարձը 1914-ին։ Պոլսոյ մէջ, բժշկական առպարէզի կողքին, ան իր ժամանակին մեծ մասը կը տրամադրէ գրական եւ առեղծագործական աշխատանքներուն։ Նաեւ կը կանչուի ռազմագործական պաշտօնի Կեդրոնական վարժարանին մէջ։

Պոլիս դառնալէն 2 ամիս ետք կը սկսի Առաջին համաշխարհային պատերազմը եւ Սեւակ կը կանչուի բանակ իբրեւ բժիշկ-սպայ։ 1915-ի աշնանէն առ ժամանակ զերծ մնալէ ետք, ան կը ձերբակալուի Տունկիին եւ 25 Օգոստոսին, Դանիէլ Վարուժանի եւ 3 ուրիշ հայերու հետ միասին թնդրք չէթէներու ձեռքով կը խողխողուի ամենասիրելի պայմանները տակ, Չանղըրըի շրջանին մէջ։

Սեւակի մէջ դէպի գրականութիւնը, մանաւանդ դէպի բանաստեղծութիւնը շատ կանուխ կ'արթնանայ իր մէջ։ Բանաստեղծութեան կողքին ան իր ուժերը կը փորձէ նաեւ արձակի մէջ։ Իր առաջին բանաստեղծութիւնը «Բաժանման խօսքեր» լոյս կը տեսնէ 1905-ին «Մասիս» թերթին մէջ։ 1906-էն սկսեալ ան կը սկսի քերթուածներ հրատարակել շատ մը թերթերու եւ հանդէսներու մէջ («Լոյս», «Մասիս», «Ազգ դպրոց», «Արեւելեան մամուլ», «Մուրհանդակ», «Ազգ առաւանդոս», «Ընանիք», «Գեղ ու կիր», «Բազմավէպ», «Արտագաթ» եւ այլն)։

Սեւակի գրական ժառանգութիւնը (մեզի հասածը) կը բաղկանայ 210-ի մօտ քերթուածներէ եւ 38 արձակ գրութիւններէ։ 1910-ին լոյս կը տեսնէ իր «Պարմիր գիրքը», որ կ'ամփոփէ իր բանաստեղծութիւններուն մեկ մասը։ Ան կը ծրագրէր նաեւ լոյս ընծայել «Վերջին հայերը», «Միրոյ գիրքը» եւ «Քառաս» գործերը, սակայն անժամանակ ողբերգական մահը կը խոչընդոտէ այդ ծրագիրներուն։ Վերջերս, Ռոստովի Հայասատանի մէջ լոյս տեսաւ իր գործերու ժողովածուն՝ «Ռուբէն Սեւակ - երկեր» անուան տակ։ Սեւակի արձակ գրութիւնները հրատարակուած են առհասարակ «Բժիշկին գիրքէն կիզրուած էջեր» ընդհանուր խորագրին տակ։

Սեւակի գործերը թարգմանուած են ֆրանսերէնի եւ Ռուսերէնի։ Սեւակ իր կարգին տարաբնոյթ թարգմանութիւններ կատարած է Վիկտոր Հիւկոյէն, Փոլ Վերլէնէն, Հայնրիխ Հայնէէն եւ ուրիշներէ։

Ա. ՊԱՐՍՏՈՅԵԱՆ

ԱՀԱՋԱՆԳԵՐԸ

Արիւնի գիծե՞ր, պատկերնե՞ր, յուշե՞ր...
Նորէն ա յս գիշեր, — տանջանքի գիշեր, —
Հիւանդ հոգիիս պատերուն մէջէն
Ղօղանջի խաւար երգեր կը հնչեն։

Ահազ անգերն են, ուր իրենց վայրի
Ու ահեղ ու մութ լալիւնն արտրի,
Որ եղե՛ռնարէն, մահագո՛ւժօրէն,
Ցնդադոտ գանգիս տակ կը գոռան նորէն։

Ղօղանջը... Ողբի, աղաւաղրջ լալու,
Ցիլի, անէ՞ծքի — վայրագ ալեկու —
Ու հառաչներու մէջէն խելագնեղ
Ապրապիի անհո՞ւն ղօղանջն է ահեղ։

Դիահագնկ կարմի՞ր, կարմի՞ր դաշտերէն,
Դուք չէ՞ք իմանար դառաճանաչէն

Մեզ մոլ յաւիրացած ցան ոհմակներու
Վերջալոյսին դէմ ոռնումն ահարկու...

Ու չէ՞ք տեսներ, ա՞ր հնոռէ հեռու
Հրդեհով կարմիր հորիզոններու
Վերոյ տիրաբա՛ր ու աստուածաբա՛ր
Իջխող գմբեթները մահաբարբառ։

Կարմիր կը տեսնեն աչքերս նորէն...
Վերջին հառաչներ կուրծքերու խորէն.
Մեռե՛լ, հոգեաա՛րք, կոյտ-կոյտ, քուլ-քուլի
Կուկուացող սեւ խումբեր ագռաւի...

Ահազ անգերն են, կ'ունկնդրեմ տրտում.
Ահազ անգե՛րը, անթա՛ւ, անպատո՛ւմ,
Որ հիւանդ հոգւոյս պատերուն մէջէն
Նորէն ա յս գիշեր կ'ոռնին, կը հնչեն...

Երանի անոր որ իր նախնիները կը մնծարէ մաքուր սրտով:

Ի. ԿԷՕՔԷ

HRAIRK

ՀՐԱՅՐՔ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ-ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՏԱՐԻ/JAHRGANG 3 ԹԻՒ/No. 3, 4 (92, 93) 12, 19 ՄԱՅԻՍ/MAI, 1986

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՕՐԵՐԸ

«Սովետական Միութեան օրեր - 1986 - Սովետական Հայաստանի օրինակով» նշանաբանին տակ, Ապրիլի 19-էն Մայիսի 13-ը Արեւմտեան Պերլինի մէջ տեղի ունեցան շարք մը գեղարուեստական մշակութային ձեռնարկներ եւ ներկայացումներ:

Գերմանա-սովետական Բարեկամութեան Ընկերութիւնը, Պերլինի Աւետարանական կրթահաստատ Մարմինը, Աւետարանական Ակադեմիան, Արեւմտեան Պերլինի Աւետարանական երիտասարդական Միութիւնը, Դեմոկրատ Գիտնականներու Միութիւնը, Ճարտարարուեստի Աւետարանական երիտասարդական Միութիւնը եւ մանաւանդ՝ Պերլինահայ Գաղութի Վարչութիւնը ոչ մէկ ջանք խնայած էին այս ծրագրի կազմակերպման եւ յաջողութեան ուղղութեամբ:

Պերլինցի հայ եւ օտար հանդիսականներու կողքին, գերմանահայ միւս գաղութներէն, Հոլլանտայէն, Աւստրիայէն, Շուէտէն եւ Ֆրանսայէն ժամանած հայրենակիցներ եւս մասնակից եղան մեր հայրենիքի պանծացման եւ հպարտանքի արժանի յայտագրին: Մեր ընթերցողներէն ոմանք գուցէ յիշեն թէ այս, 1972-էն ետք երկրորդ նման միջոցառումն էր Արեւմտեան Պերլինի մէջ:

Ստորեւ, կու տանք տեղի ունեցած ձեռնարկներու ժամանակագրական շարքը՝ հակիրճ տեղեկութիւններով:

19 Ապրիլ - 9 Մայիս

Հայկական նկարչութեան, միջնադարեան գիրքարուեստի, մանկական գծագրութեան եւ ժողովրդային արուեստներու ցուցահանդէս՝ Աւետարանական եկեղեցւոյ Սրահին մէջ՝ նէօթէշթրասսէ, Շարլօթընպուրկ: Երեւանի Մատենադարանի գիտաշխատող Հրաւարդ Յակոբեանի հակիրճ ներքեւ ցուցադրուած էին հայկական 15 ձեռագրերու նմոյշներ, հայ մտաւորական կեդրոններու քարտէսը, Հայկական Այբուբենը, հայկական ձեռագրատեսակներու պատմական զարգացման նմոյշները, Երեւանի Մատենադարանի գիտաշխատող Հրաւարդ Յակոբեանի հակիրճ ներքեւ ցուցադրուած էին հայկական 15 ձեռագրերու նմոյշներ, հայ մտաւորական կեդրոններու քարտէսը, Հայկական Այբուբենը, հայկական ձեռագրատեսակներու պատմական զարգացման նմոյշները, Երեւանի Մատենադարանի գիտաշխատող Հրաւարդ Յակոբեանի

Ապագայ արուեստագէտներ եւ ապագայ արուեստագէտներ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՄԱՅՐԵՐՈՒԻ ՕՐ

ՄԱՅՐԵՐՈՒԻ ՕՐՈՒԱՑ ԱՌԹԻՒ, «ՀՐԱՅՐՔ»Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՋԵՐՄՕՐԷՆ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐՆ ՈՒ ԱՆՈՒՆՑ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ, ԳԱՐՆԱՆԱՑԻՆ ԱՅՍ ԽՈՐԱՀՈՐՀՈՒՐԴ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ:

ԹՈՂ ՀԱՐԹ ՈՒ ՀԵՏՋԸՆԹԱՑ ԸԼԼԱՑ ՀԱՅ ՄՕՐ ՈՒԻՂԻՆ, ԹՈՂ ՔԱՋԱԼԱՌՂՈՒԹԻՒՆԸ ՄՇՏԱԿԱՆ ՈՒԻՂԵՒԻՑԸ ԸԼԼԱՑ ԱՆՈՒՆՑ, ԹՈՂ ՑԱՒԵՐԸ ԿԵՆԴԱՆԻ ՄՆԱՑ ՄԵՐ ՄԷՋ ԱՆՈՒՆՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐ ԱՆՈՒՆԸ:

ԽՄԲ. «ՀՐԱՅՐՔ»Ի

րանէն առնուած պատկերներ եւ ձեռագրային գիտական հրատարակութիւններ: Արդի հայկական նկարչութեան 50 գործեր (Ռուբէն Ատալեան, Յակոբ Յակոբեան, Արմինէ Կալենց, Գրիգոր Խանճեան, Մարտիրոս Սարեան եւ ուրիշներ) զարդարած էին սրահին պատերը: Հետաքրքրութեան արժանի էին նաեւ մանկական գծագրութիւններն ու ժողովրդային արուեստներու (մետաղեայ եւ փայտեայ իրեր, ասեղնագործութիւն եւ մետաքսագործութիւն) վերաբերեալ ցուցադրուած ամոյշները:

7 Մայիս

Արուեստից համալսարանի համերգասրահին մէջ (Հարտընպերկ[թ]թրասսէ) ելոյթ ունեցան «Ցաղարան» համոյթի (հիմնուած 1980ին) եւ «Եղեգնա» պարախումբի (հիմնուած 1965ին) ելոյթները: Ցայտագրի բացումը կատարեց Հայաստանի Բարձրագոյն եւ Միջնակարգ Մասնագիտական Կրթութեան Նախարար Լուտվիկ Ղարիբջանեանը: 1500ի հասնող հանդիսականները ապրեցան հայկական երգ ու պարով յագեցած հոգեպարար երեկոյ մը:

Հոս տեղին է նշել նաեւ, որ Հայաստանի պատուիրակութեան մաս կը կազմէր նաեւ Արտասահման Երկիրներու հետ Մշակութային Կապի Հայկական Միութեան փոխ-նախագահ Արսէն Կակոսեան, որու անմիջական ղեկավարութեան տակ է որ կազմակերպուած էին «Հայաստանի օրեր»ը Արեւմտեան Պերլինի մէջ:

Ելոյթ կ'ունենայ «Ցաղարան» համոյթը

Հայրենի պատուիրակութեան միւս անդամներն էին Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Արարատեան Թեմի Առաջնորդ Տ. Գարեգին Եպիսկ. Ներսէսեան եւ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայէն պատմաբան ու Երեւանի Պետ. Համալսարանի դասախօս Դոկտ. Պրոֆ. Կոնստանդին Խուտուերտեան եւ ուրիշներ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ԱԼԻՔԻԱ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Մայիսի 18-ին, դէպի Հայրենիք մեկնումի ծամբուն վրայ, Վիեննահայ Գաղութի հիւրը եղաւ սիրուած բանաստեղծուհի Ալիքիա Կիրակոսեան, ընկերակցութեամբ իր հօր, ամուսնոյն եւ իրենց սիրասուն դստեր:

Բարի գալուստ եւ հաճելի ծամբորդութիւն կը մաղթենք մեր յարգարժան հիւրերուն:

Խմբ. «Հրայրքի»

Նմանապէս, 7 Մայիսէն սկսեալ, Գերմանա-Սովետական Բարեկամութեան Ընկերութեան սրահին մէջ (Քիւրֆիւրշթենտամ) սկսաւ հայկական դրօշմաթուղթերու ցուցահանդէսը:

Նաեւ, «Թերցօ Մոնտօ» ճաշարանին մէջ 7-13 Մայիս կազմակերպուած էր հայկական ճաշերու շաբաթ մը՝ երեւանէն յատուկ հրաւիրուած խոհարար Պատրիկ Գրիքեանի պատրաստութեամբ:

8 Մայիս

Միջեկեղեցական Պատարագ Աւետարանական Մարթին Լութեր Քինկ համայնքային Նոյքէօլն) եւ Էրնսթ-Մորից Արթի (Պերլին) եկեղեցիներուն մէջ, ձեռամբ Տ. Գարեգին Եպիսկ. Ներսէսեանի, Տ. Յակոբ Աւագ Քհն. Կէօքճեանի, Վեր. Մանֆրէտ Րիխթըրի եւ Վեր. Պրանքօ Նիքոլիչի, մասնակցութեամբ «Ցաղարան» համոյթի: Ապա յաջորդեց «Եղեգնա» պարախումբին ելոյթը՝ եկեղեցւոյ բակին մէջ:

Ցետմիջօրէին, Պերլինահայ Գաղութի Վարչութիւնը հայ հայրենակիցներու համար ծանօթացման եւ հարց-պատասխանի հանդիպում մը կազմակերպած էր հայրենի պատմաբան Դոկտ. Պրոֆ. Կոնստանդին Խուտուերտեանի հետ: Ընդհանուր գիծերու տակ ներկայացնելէ ետք Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Պատմութեան Հիմնարկէքի վերջին տարիներու անցած ուղին եւ ապագայի ծրագիրները, հայրենի հիւրը պատասխանեց ներկաներու կողմէ իրեն ուղղուած բազմաթիւ հարցերու:

9 Մայիս

«Ցաղարան» համոյթի ելոյթը Աւետարանական եկեղեցւոյ մէջ (Կէօթէքրթրասսէ), որուն յաջորդեց ընդունելութիւն մը:

(Շար.ը տեսնել էջ 19)

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՑԱՍՏԱՆԵԱՆ ՕՐԵՐԸ Շար. 2-րդ էջէն

Նոյն երեկոյեան, ժամը 18.00-ին եւ 20.00-ին, «Արսենալ» կինոդահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ ցուցադրութիւնը Հենրիկ Մալեանի «Եռանկիւնի» (1967) եւ Սերգէյ Փարաճանովի «Նուռան գոյնը» (1973) ֆիլմերուն:

10 Մայիս

«Եղեգն» պարախումբի ելոյթը Աւետարանական եկեղեցւոյ մէջ:

Միջեկեղեցական արարողութիւն՝ Աւետարանական Թրինիտատ եկեղեցւոյ մէջ:

«Արսենալ» կինոդահլիճին մէջ, ժամը 18.00-ին եւ 20.00-ին, ցուցադրուեցան Սերգէյ Իսրայէլեանի «Սպիտակ երազներ» (1985) եւ Սերգէյ Փարաճանովի «Սուրնամ բերդի առասպելը» (1985) ժապաւէնները:

Նոյն երեկոյեան, Պերլինահայ Գաղութի Վարչութեան կողմէ կազմակերպուած էր ծաշկերոյթ-ընդունելութիւն մը՝ ի պատիւ հայրենիքէն ժամանած հիւրերուն, Աւետարանական եկեղեցւոյ սրահին մէջ (Նէօթէշթրասէ): Պերլինահայութիւնը, ինչպէս նաեւ շրջակայ գաղութներէն Պերլին գտնուող հիւրերը խանդավառ եւ հայաշունչ մթնոլորտի մը մէջ հոգեպարար պահեր ապրեցան հայրենի հիւրերուն հետ: Երեկոն երկարեցաւ մինչեւ ուշ գիշեր:

11 Մայիս

Եկեղեցական արարողութիւն Աւետարանական Սիւնէ Քրիստի (Շարլոթենպուրկ) եւ Նիկոտեմոս համայնքի եկեղեցիներուն մէջ:

«Ճաղարան» համոյթի ելոյթը Երաժշտական Գործիքներու Թանգարանին, ապա՝ Աւետարանական Ալթ-Լիցով եկեղեցւոյ մէջ:

«Եղեգն» պարախումբի ելոյթը Հազընհայտէի հանրային պարտէզի բացօթեայ թատրոնին մէջ:

«Արսենալ» կինոդահլիճին մէջ, միշտ նոյն ժամերուն, ցուցադրուեցան Ալբերտ Մկրտչեանի «Մեր օրերի տանկոն» (1985) եւ Սերգէյ Փարաճանովի «Սուրնամ բերդի առասպելը» (1985) ժապաւէնները:

13 Մայիս

Աւետարանական Մարիընֆելտի համայնքային սրահին մէջ ելոյթ ունեցաւ «Եղեգն» պարախումբը:

Ս. ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

«ՀՐԱՅԻՐՔ»Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«Հրայրք»ի խմբագրատան մօտակայ տեղափոխութեան պատճառով կը խնդրուի թղթակցութիւններ ու դրամական առաքումներ կատարել **միմիայն** թերթիս նամակատան հասցէին՝

"HRAIRK"
c/o S.GARABEDIAN
P.O.BOX 185
A-1220 VIENNA
AUSTRIA

ՍՏԱՑԱՆՔ Շարունակուած 14-րդ էջէն

ԵՐՈՒԱՆԴ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, «ԱՐԱԳԱՄԻՑ ԱՐԱՐԱՏ», «Սովետական գրող» հրատարակչութիւն, Երեւան, 1986, 226 էջ: Վառ գոյներով, պատկերաւոր մտածողութեամբ, եւ քաղաքացիականութեամբ բնորոշուող բանաստեղծութիւններ՝ գրուած սիրոյ եւ հաւատարմութեան, հայրենասիրական պարտքի եւ մարդու կոչման մասին:

Է. Լ. ՄԿՐՏՉԵԱՆ, «ՀԱՑՈՑ ԼԵԶՈՒԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ՁԵՌՆԱՐԿ», Երեւանի Պետական Համալսարանի հրատարակչութիւն, Երեւան, 1985, 286 էջ: Ձեռնարկը կ'ընդգրկէ հայոց լեզուի պատմական զարգացման ընթացքը արտացոլող նիւթեր: Համապատասխանաբար կը բացայայտուին իւրաքանչիւր շրջանի հնչիւնական, ձեւաբանական, շարահիւսական օրինաչափութիւնները:

(Շարունակելի)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Մայիսի 10-ին, Երեւանի «Արարատ»ը 0:0 արդիւնքով աւարտած է իր մրցամարտը Պաքուի «Նեֆթչի» խումբին հետ: Խաղը տեղի ունեցած է Պաքուի մէջ:

Հայրենիք
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 8 ՅՈՒՆԻՍ 1986

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ՕՐԵՐԸ

«Հարիւրամեայ Մխիթարեան Որբը (1986) հարիւրամեայ Հայաստանի օրթոպոքս նշանարանին տակ, Ապրիլի 19էն Մայիսի 13ը Արեւմտեան Պերլինի մէջ տնչի տուին շարք մը զեղարուեստական մշակոյթ ցոյցի ձեռնարկներ եւ ներկայացումներ։

Գերմանիա-հարիւրամեայ Բարեկամութեան Ընկերութիւնը, Պերլինի Աւետարանական Կրթականաց Մարմինը, Աւետարանական Ազատ Գիմնազիան, Արեւմտեան Պերլինի Աւետարանական Երիտասարդական Միութիւնը, Գեմոկրատ Գիանականները Միութիւնը, Շարատարական Աւետարանական Երիտասարդական Միութիւնը եւ մանաւանդ՝ Պերլինահայ Գաղութի Վարչութիւնը ոչ մէկ չափ խնայած էին այս ծրագրի կազմակերպման եւ յաջողութեան ուղղութեամբ։

Պերլինցի Հայ եւ ասոր հանդիսականներու կողքին, զեղամանաւոր միւս գաղութներէն, Լոյանոպոլէն, Աւստրիայէն, Շուէտէն եւ Գրանսայէն ժամանած Հայրենակիցներ ալ մասնակից եղան մեր Հարիւրեակի պանծացման եւ Հպարտանքի արժանի յաջողութեան։ Մեր ընթերցողներէն ոմանք գուցէ յիշեն թէ ասկ. 1972էն ետք երկրորդ նման միջոցառումն էր Արեւմտեան Պերլինի մէջ։

Մասնաւ. կու տանք տնչի ունեցած ձեռնարկներու ժամանակագրական շարք՝ Հանդերձ տեղեկութիւններով։

- 19 ԱՊՐԻԼ _ 9 ՄԱՅԻՍ.– Հայկական նկարչութեան, միջնադարեան գիրքարուեստի, մանկական գեղագրութեան եւ ժողովրդային արուեստներու ցուցահանդէս՝ Աւետարանական Ծնկեղեցւոյ սրահին մէջ՝ Կէօթիշրասէ, Շարլոթենպուրգ Թրեւանի Մասնաճիւղերէն գիմաշխատող Հրաւիրով Յանդիսանի Հանդութեան ներքեւ ցուցադրուած էին Հայկական 15 ձեռագրեր եւ նմոյշներ, Հայ մատենագրական կեդրոններու քարտէր, Հայկական Արքունեաց, Հայկական ձեռագրատուներու պատմական վարագոյրի նմոյշներ, Երեւանի Մատենադարանէն առնուած պատկերներ եւ ձեռագրերի գիտական հրատարակութիւններ։ Արդի Հայկական նկարչութեան 30 գործեր (Մուրէն Առաքեան, Յակոբ Յակոբեան, Արմենէ Գալենց, Բրիգոր Խանճեան, Յարութիւն Մարգեան եւ ուրիշներ) գաղութած էին սրահին պատերը։ Հետաքրքրութեան արժանի էին նաեւ մանկական գեղագրութիւններն ու ժողովրդային արուեստները (մետաքսէայ եւ փայտեայ իրեր, ասեղնագործութիւն եւ մետաքսագործութիւն) վերաբերեալ ցուցադրուած նմոյշները։

7 ՄԱՅԻՍ.– Արեւմտեան Համալսարանի Համերգատունին մէջ (Հարթենպերկիրպասէ) նշոյլ տնեցաւ «Տաղարան» Համոյնի (հիմնուած 1980ին) եւ «Գանգո» պարախումբի (հիմնուած 1985ին) նշոյլ նեցը։ Յայտագրի բացումը կատարեց Հայաստանի Բարձրագոյն եւ Միջնակարգ Մասնագիտական Կրթութեան նախարար Լուսոյին Պետրոսեանները։ 1500ի Հասնող Հանդիսականներ ապրեցան Հայկական երգ ու պարով յագեցած Հոգեպարար երեկոյ մը։

Հոս տնչին է նշել նաեւ, որ Հայաստանի պատուիրակութեան մաս կը կազմէր նաեւ Արուեստագէտ Երիտասարդներու Հնա Մշակութային Կապի Հայկական Միութեան փոխ նախագահ Արուէն Կաճոտեան, որ նաեւ ներկայացուցիչն էր «Հայաստանի օրթոդոքս Արեւմտեան Պերլինի մէջ։

Հայրենի պատուիրակութեան միւս անդամներն էին Հայց. Աւագեպիսկոպոս Արարատեան Թեմի Առաջնորդ Տ. Գարեգին Սպիսկոպոս Ներսէսեան եւ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայէն պատմաբան եւ Երեւանի Գետ. Համալսարանի գասախոս Դոկտ. Գրոֆ. Կոնստանդին Տէր-Ներսէսեանցի Հետաքրքրական նիւթերով։

Նամանաւանդ, 7 Մայիսէն ակսեալ, Գերմանիա - Խորհրդային Բարեկամութեան Ընկերութեան օրահին մէջ (Քիւրֆիւրշթենտամ) սկսաւ Հայկական դրոշմաթուղթերու ցուցահանդէսը։

Նաեւ, «Քերթող Մեսրոպ» ճաշարանին մէջ 7–13 Մայիսին կազմակերպուած էր Հայկական ճաշերու շարաթ մը՝ Երեւանէն յատուկ հրաւիրուած խոհարար Գասրիկ Գրիգորեանի պատրաստութեամբ։

8 ՄԱՅԻՍ.– Մէջ-ակնեղեցական Գատարագ Աւետարանական Մարքեն Լուտեր Քինգ Համալնգային (Նոյէօլեն) եւ էրնսթ - Մորից Արնդի (Պերլին) ակնեղեցիներուն մէջ, ձեռամբ Տ. Գարեգին Սպիսկոպոս Տէր-Ներսէսեանի, Տ. Տաճոր Աւագ. Քհնյ. Կէօքճեանի ՀԱեր. Մանֆրէտ Մեխթերի եւ Վեր. Գրանքո Նիքոլչի, մասնակցութեամբ «Տաղարան» Համոյնին։ Ապա յաջորդեց «Ընդհանուր պարախումբին հյոյթ՝ ակնեղեցւոյ բակին մէջ։

Յետմիջօրէին, Պերլինահայ Գաղութի Վարչութիւնը Հայ Հայրենակիցներու Համար ծանօթացման եւ Հոգեպատասխանի Հանդիպում մը կազմակերպած էր Հայրենի պատուիրակ Դոկտ. Գրոֆ. Կոնստանդին Տէր-Ներսէսեանի հետ։ Ընդհանուր գիծերու տակ ներկայացնել Հոս Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Պատմութեան Հիմնարկէքի վերջին տարիներու անցած ուղին եւ ապագայի ծրագիրները, Հայրենի Հիւրը պատասխանեց ներկաներու, կողքի իրեն ուղղուած բազմաթիւ Հարցերու։

9 ՄԱՅԻՍ.– «Տաղարան» Համոյնի նշոյլ Աւետարանական ակնեղեցւոյ մէջ (Կէօթիշրասէ), որուն յաջորդեց բնդունելութիւն մը։

Նոյն երեկոյեան ժամը 18.00էն ետ 20.00ին, «Գրանճայ» կինոգարշիճին մէջ տնչի ունեցաւ ցուցադրութիւնը Հնչերին Մալեանի «Եռանկիւնին» (1967) եւ Սերգէյ Փարաճանովի «Նոան Գոյքը» (1973) ֆիլմերուն։

10 ՄԱՅԻՍ.– «Ընդհան պարախումբի նշոյլ Աւետարանական Կէնէզարէյի Համալնգի գարնանային տանյն (Մորուսպերասէ, Նոյէօլեն)։

Մէջ-ակնեղեցական արարողութիւն՝ Աւետարանական Թրինիտատս ակնեղեցւոյ մէջ։

«Գրանճայ» կինոգարշիճին մէջ, ժամը 18.00ին եւ 20.00ին, ցուցադրուեցան Սերգէյ Իսայէյնեանի «Սպիտակ Բազմոցը» (1985) եւ Սերգէյ Փարաճանովի «Սուրճամէջ Քերթի Առասպելը» (1985) ժապաւէնները։

Նոյն երեկոյեան, Պերլինահայ Գաղութի Վարչութեան կողմէ կազմակերպուած էր Հաշկերոյթ - բնդունելութիւն մը՝ ի պատիւ Հայրենիքէն ժամանած Հիւրերուն, Աւետարանական ակնեղեցւոյ սրահին մէջ (Կէօթիշրասէ)։ Պերլինահայութիւնը, բնչպէս նաեւ շրջակայ գաղութներէն Պերլին գտնուող Հիւրերը խանդավառ եւ Հայատենչ մթնոլորտի մը մէջ Հոգեպարար պահեր ապրեցան Հայրենի Հիւրերուն Հետ։ Երեկոն երկարեցաւ մինչեւ ուշ գիշեր։

11 ՄԱՅԻՍ.– Ակնեղեցական արարողութիւն Աւետարանական Սիոնի Քրիստոս (Շարլոթենպուրգ) եւ Նիկոտեմոս Համալնգի ակնեղեցիներուն մէջ։

Ս. Գ.

(Շար.ը տեսնել վեր էջ)

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՕՐԵՐԸ

(Շարունակուած 2ոդ էջէն)

«Ճաղպրան» համոյթի երաժշտական Գործիքներու Թանգարանին, ապա՝ Աւետարանական Ալթ - Լիքով եկեղեցւոյ մէջ։

«Ընկեր» պարախումբի երկիքը Հազթնհայտէի Հանրային պարտէզի բացօթեայ Թատրոնին մէջ։

«Արահետ» կինոդահլիճին մէջ, միշտ նոյն ժամերուն, ցուցադրուեցան Ալպերթ Մկրտչեանի «Մեր Օրերի Պանկոն» (1985) եւ Սերգէյ Փարաճանովի «Մորնամ Բէրդի Առասպելը» (1985) ժապաւէնները։

13 ՄԱՅԻՍ.— Աւետարանական Մարթրնեֆեյտի համայնքային սրահին մէջ երկիք ունեցաւ «Ընկեր» պարախումբը։

14 ԱԶԳԱՐԱԳՈՒՆ Չորեքշաբթի Մայիս 11, 1988

Հայ Սփիւռք

ԼՈՆՏՈՆԱՀԱՅ ԿՆԱՆՔ

Գրական Երեկոյ Նուիրուած Նահատակ Գրագէտներու Յիշատակին

Ըստ իր նուիրագործուած ասպետութեան, Հ.Բ.Ը.Մ-ի Մշակութային Յանձնախումբը ոգեկոչեց Մարտիրոսեան Ցեղասպանութեան զոհ նահատակ գրագէտներուն անմահ յիշատակը գրական երեկոյթով մը, որ տեղի ունեցաւ Նորդրուած՝ Դանիէլ Վարուժանին, Գրիգոր Զոհրապին եւ Սիամանթոյին, Երէկ 19-4-88, Ս. Գեւորդ Եկեղեցւոյ սրահը, երեկոյթին ժողովը 8-ին։

Յիշեալ Ընդերքի Որբերուն անդրադարձաւ Մարտիրոսեան ազգասիրական կեանքը ներկայացուց մեր չեզոփոխութեան եւ Ազատագրական Պայքարի Առաջին Միամանութեան կնիքը եւ խոսքը յանձնեց Հ.Բ.Ը.Մ-ի Մարմնոյ Ատենապետ Տիար Ռուբէն Ս. Պետրոսեանին։

Նկարագրելով Մարտիրոսեան ազգային-հասարակական, գրական թեւերուն գործունէութեան ալեւոտ երեսները, ընդգծեց նորակերտ Բ.Ը.Մ-ի նպատակները։

Նկարագրումներուն յաջորդեց արժէքը։ Տիկ. Շ. Որբերեան եւ Պր. Ն. Փալամաճեան դրագուռնով կարդացին Ընկեր նը եւ Մեռնիլ Պատրաստ։

Պր. Կարապետ Նալչեան նկարագրեց մեր չեզոփոխութեան եւ Ազատագրական Պայքարի Առաջին Միամանութեան կնիքը եւ խոսքը յանձնեց Հ.Բ.Ը.Մ-ի Մարմնոյ Ատենապետ Տիար Ռուբէն Ս. Պետրոսեանին։

Պետրոսեան ազգասիրական կեանքը ներկայացուց մեր չեզոփոխութեան եւ Ազատագրական Պայքարի Առաջին Միամանութեան կնիքը եւ խոսքը յանձնեց Հ.Բ.Ը.Մ-ի Մարմնոյ Ատենապետ Տիար Ռուբէն Ս. Պետրոսեանին։

Պետրոսեան ազգասիրական կեանքը ներկայացուց մեր չեզոփոխութեան եւ Ազատագրական Պայքարի Առաջին Միամանութեան կնիքը եւ խոսքը յանձնեց Հ.Բ.Ը.Մ-ի Մարմնոյ Ատենապետ Տիար Ռուբէն Ս. Պետրոսեանին։

Հայաստանի Օրեր Արեւմտեան Պերլինի Մէջ

Յանձնորոյ ազգասէր ընդհատուած մը վերջ Արեւմտեան Պերլինի Մէջ Ապրիլ 19 - Մայիս 13 Թուականներուն ընթացքին՝ ամէնամեայ ամոլմատեան Մթութեան Օրերուն Ներքեւ։ Կազմակերպիչները էին Արեւմտեան-Պերլինի Գերմանական Բարեկամութեան Ընկերութիւնը, Պերլինի Բազգային Ակադեմիան, Պերլինի Հայ գաղութը եւ այլ կազմակերպութիւններ։

Յանձինս մշակութային ձեռնարկներ, նաեւ քիչով ազգագրական գիրքեր, արդի Հայ գեղանկարչութեան նմոյշներ՝ (Մարտիրոս, Մանուկ Աբեղեան, Մինաս Աւետիսեան, Գրիգոր Յակոբեան, Վարուժանի կեանքին, Վէրտիկ Գրիգորեան (Ալիքներ) եւ այլք), ընդհանուր Հանդիսական նկարներ եւ լիքրատեան արձանի տակի քան լիքուան Նշանաւոր ցուցադրութեան աշխատ ամբ քիրքիւէի պարտէզներուն մէջ։ Պերլին Ներկայ էին նաեւ Հայագիտութեան մէջ Գերմանական Դասախոսութեան խումբեր եւ «Ընկեր» պարախումբը, որոնք ընդամէնը ներկայ ասոնցիկ ունեցան։ Աւտնց ասոնցիկ ունէր քան Հրկու Հազար Հանդիսատեսներու Ներկայացուեցաւ Մարտ 7-ին Գեղարուեստական Ակադեմիայի մեծ սրահին մէջ ամբողջ ունեցաւ։

Ձեռնարկը սկսաւ Հայկական չարժանիկներով։ Բնդհատ էին գրեթէ չուտացնեցին։ Պարտէզապետի «Նուան Գոչեր», եւ իր վերջին ազգասիրական» «Ընկեր»ի Բերդի Առասպելը», Մերգէյ Խրուշչովի Մոգական «Ընկեր»ը, եւ Ա. Միկոյեանի «Մեր Մանկութեան Թանկարժէք»։

Հայկական Հայերու սերունդները գոնէ մասամբ կրցան իրենց կապերը ապրիլ, սերունդ ըլլալով որ հրեաները իսկ Հայրապետներէն մէկուն Մարտ 7-13 Թուականներուն Հայկական խումբերէն Նկարագրեց։ Հայրապետական Ընդհատ տարին Հայկական Ակադեմիայի մեծ դերասանները, որոնց կատարողական էր «Ընկեր»ի Պետութիւնը Պերլինի մէջ ապրող Հայերուն։

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 Մայիս

Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ, կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի եւ Վիեննահայ Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Ցոյց տրուեցաւ Մելիք Տէր Ասլանեանի «Ինչու է աղմկում գետը» երիզը:

2 Մայիս

Ազատ բեմ, կազմակերպուած Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան եւ Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Երեկոյթի նպատակն էր երիտասարդ-երիտասարդուհիներուն առիթը ընձայել գեղարուեստական եւ այլ մարզերու մէջ ելոյթներ ունենալու (տես. «Հրայրք» թիւ 1, 2 (90, 91) 28 Ապրիլ, 5 Մայիս 1986):

3 Մայիս

Լուսագրութեան երեկոյ, կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Մ.ի եւ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Ցուցադրուեցան Արամ Մանարեանի «Ցժվժիկ» եւ Ցովիկ Հախվերդեանի «Սերոբի ծառը» ժապաւէնները:

7 Մայիս

Երաժշտական երեկոյ, Վիեննայի «Պրամս» սրահին մէջ: Վիեննահայ անուանի դաշնակահար Աւօ Գուլումճեան ներկայացուց յայտագիր մը եւրոպական եւ հայ գործերէ բաղկացած:

10 Մայիս

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

11 Մայիս

Մայրերու օր՝ կազմակերպուած «Ց. Շիրազ» վարժարանի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Դպրոցի աշակերտները ներկայացուցին արտասանութիւններով, երգերով եւ պարերով լի յայտագիր մը, Խորհուրդին եւ ծնողներու կողմէ յայթայթուած կարկանդակներով եւ քաղցրեղէններով համեմուած:

16 Մայիս

Ընդհանուր ժողով «Ց. Շիրազ» վարժարանի ծնողներու, կազմակերպուած Ծնողական Խորհուրդին կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ: Այլեւայլ հարցերու կողքին քննարկուեցաւ եւ վաւերացուեցաւ Ծնողական Խորհուրդի նոր ծրագիր-կանոնագիրը:

18 Մայիս

Հանրայայտ բանաստեղծուհի Ալիսիա Նիրակոսեանի այցելութիւնը Վիեննա՝ դէպի հայրենիք ուղեւորութեան ճամբուն վրայ:

21-25 Մայիս

Աւստրիոյ Կրթական Նախարարութեան եւ Սովետական դեսպանատան հրաւէրով Վիեննա այցելեցին Հայաստանի Ֆիլմարուեստի Վարչութեան նախագահ Ռաֆայէլ Սամսոնով, բեմադրիչ Ալպերթ Մկրտչեան եւ դերասանուհի Կալիա Նովենց: 22 Մայիսին, Վիեննայի «Վոթիվ» կինոդահլիճին մէջ ցոյց տրուեցաւ «Մեր մանկութեան թանկոնը» ժապաւէնը, որու կազմակերպման աջակցեցաւ Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութիւնը: 24 Մայիսին, համագործակցութեամբ

→

→

բը ելոյթ ունեցաւ Ռալֆ Ծորտանօ, որ բացատրեց ֆիլմի պատրաստութեան ընթացքին իր հանդիպած դժուարութիւնները: Ապա ելոյթ ունեցաւ ՀՀՀի նախագահ Վերապատուելի Գառնուզեան, ՀՀՀի գործադիր մարմնի անդամ Զ. Աբոյեան եւ Գերմանիոյ մասնաճիւղին կողմէ Հ. Խոսրաւեան: Ապա պատասխաններ տրուեցան թղթակիցներու հարցումներուն:

Գերմանահայ տարբեր միութիւններ, եղեռնի 71ամեակի առթիւ կազմակերպած էին գանագան ձեռնարկներ: Պերլինի մէջ դասախօսեց տոքթ. Թեսա Հոֆման եւ «Շթերնն» ու «Կէօ» թերթերու լուսանկարիչ Վոլֆկանկ Քունց ցոյց տուաւ Արեւմտեան Հայաստանէն ցոլապատկերներ:

Քէօլնի մէջ ելոյթ ունեցան Հայր Տակոր Կէօքճեան, Վերապատուելի Գառնուզեան, Պրն. Միհրան Տապաղ, Փրոֆ. Ռընեաէ եւ իր տիկինը:

Նոյնպէս, Շթութկարտի մէջ տեղի ունեցաւ յուշահանդէս: Տարբեր գաղութներու մէջ կատարուեցաւ հոգեհանգիստ՝ եղեռնի զոհերու յիշատակին:

ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՑՑ ԱՊՐԻԼ, 26-ԻՆ

Ապրիլ 26ի առաւօտեան, Պոննի մէջ տեղի ունեցաւ բողոքի ցոյց մը, որ կազմակերպուած էր

→

Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի եւ Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան, Ուսանողական-երիտասարդական Միութիւնը թէյասեղան մը կազմակերպեց՝ առիթ ընծայելով գաղութի անդամներուն մօտէն ծանօթանալու հայրենի հիւրերուն հետ:

25 Մայիս

Միաբնակ դաշտագնացութիւն դէպի Շալապուրկի ամրոց, Շթիֆթ Մելք, Մարիա Թաֆըրլ եւ Արթշթէթըն, կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան կողմէ: Շուրջ 70 հայրենակիցներ այցելեցին շրջանի պատմական յուշարձանները:

28 Մայիս

Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրման տարեդարձի հանդիսութիւն, կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի վարչութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Ցայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին «Անի» երգչախումբը, բանախօս Արա Կարապետեան՝ պատմական ակնարկով մը, Շողիկ Մարկոսեան, Վարդան Բարսեղեան եւ Արմոնտ Յովհաննէսեան՝ երգեցողութեամբ եւ ամմունքներով:

Այս առիթիւ, վերջին շրջանին գաղութին ի նպաստ իրենց կատարած ծառայութիւններուն համար Վարչութեան փոխ-ատենապետ Պրն. Ժորիկ Անտոնեան շնորհակալագրեր յանձնեց «Անի» երգչախումբին (ձեռամբ ղեկավար Անի Սիմոնեանին), «Երազ» պարախումբին (ձեռամբ պարուսոյց Գարմէն Յովսէփեանին) եւ Սբ. Հոփսիմէ եկեղեցւոյ երգչախումբին (ձեռամբ Անիթա Արզումանեանին):

Ցայտագիրը վարեց Վարչութենէն Պրն. Արտեմ Օհանճանեան:

Նոյն երեկոյ, աւստրիական հեռատեսիլի կայանէն, կազմակերպութեամբ Աւստրիոյ Ազգային Երաժշտանոցի ելոյթ ունեցաւ երգչուհի Լենա Քիւրքճեան:

ՀՀՀի Արեւմտեան Գերմանիոյ մասնաճիւղին կողմէ: Թափորը ուղղուեցաւ դէպի թրքական դեսպանատուն, ապա, յուշագիր մը յանձնելէ ետք, դէպի Պատ-Գոտըսպերկի հրապարակը (տեսնել նկարը): Հրապարակը հասնելէ ետք, ելոյթներ ունեցան Պրն. Ճ. Աբոյեան եւ Ժ. Քոչարեան: Ապա թափորը ուղղուեցաւ դէպի եկեղեցի, ուր տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր Պատարագ: Այս առիթով Հայր Յակոբ Սէօքճեան խօսեցաւ իմաստալից քարոզ մը: Եկեղեցական արարողութենէն ետք տեղի ունեցաւ դասախօսութիւն մը՝ սփիւռքահայութեան կացութեան շուրջ եւ մտքերու փոխանակում: Բոլոր ձեռնարկներուն միասնաբար մասնակցեցան Գերմանիոյ տարբեր շրջաններէն եկած 300 հայրենակիցներ:

Ա. ՏԱՐՕՆԵԱՆ

ԹԱՀԱՆ ԹԱՀՆՈՒՐ

(1903-1974)

Բուն անուամբ Ըսահնուր Քէրէմեճեան: Ծնած է Պոլսոյ Ակիւտար պուտտուներ 3 Օգոստոս 1903ին: Նախնական ուսումը ստացած է ժննդավայրի Մեսրոպեան ճեմարանին մէջ, որմէ ետք յաճախած է Պոլսոյ Պերպէրեան վարժարանը: 1918ին, դեռ ուսանող, սկսած է պոլսահայ թերթերուն տալ գրութիւններ եւ ժաղրանկարներ, ուներկով նկարչութեան դասեր: Դիմելով արուեստագէտ (ժանօթ գրագէտներու) շարք մը լոյս տեսած է «Վերջին լուրի մէջ: Ապա աշխատակցած է, մասնագրաքար թեզոգմանութիւններով, «Ճառասխ եւ իր Մարդերդ՝ Թէոդիկի «Ամէնուն Տարեցոյցը»ի խմբագրութեան մէջ: 1922ին կը հաստատուի Փարիզ եւ կը շարունակէ աշխատակցիլ «Ակրա», «Վեպագայ», «Վէնտիտո», «Յառաջ», «Հոսպիտոց», «Նոր երկիր» թերթերուն եւ պարբերականներուն: 1937ին ժամը հիւանդութիւն մը կը գետնէ գինք եւ մինչեւ իր մահը, 20 Օգոստոս 1974, կը ստիպուի անջրպետ գանազան հիւանդանոցներու մէջ:

Ըսահնուր կը նկատուի սիրուն քաղաքավարութեան հիմնադիրներէն: Անոր գործերը եղած են հաստատակամ խղճամտութեան եւ գրաքննադատական հիւանդութենէն ետք կը սկսի նաեւ ֆրանսերէն լեզուով ստեղծել՝ Արմէն Լուբէն ժամկանուանով՝ ընդհանրապէս քանաստեղծութիւններ գրելով: 1923ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գործը (հայերէն) «Նահանջը առանց երգի» վէպը, ահագանգելով սիրուն քահայութեան ուժացման եւ այլասերման վտանգ ներուն մասին, որոնք այսօր ալ կը մնան այժմէական: 1933ին կը հրատարակուի «Յարակ էգ ներու ժամանակութիւնը» պատմուածքներու ժողովածուն: 1939ին «Լա Նովվել Ռեւիւ Ֆրանսէզ» թերթին մէջ կը սկսի լոյս տեսնել «Գիջերային փոխադրութիւն» հիւանդանոցային յուշերու շարքը ֆրանսերէն լեզուով, որ 1955ին կը հրատարակուի առանձին հատորով եւ կ'արժանանայ Ռիմ արտի մրցանակին՝ 1956ին: Ֆրանսերէն հրատարակուած են նաեւ «Պատմութիւններ անտերէ» (1942), «Գաղ տագոյի անցորդ» (1946), «Մուրը համբերութիւն» (1951), «Բարձրավանդակ» (1957), «Հոսր ընդ հոդս» (1968) եւ ն.: 1958ին լոյս կը տեսնէ (հայերէն) «Թերթիս կիրակնօրեայ հիւրը» պատմուածքներու ժողովածուն, ապա, 1967ին «Ձոյգ մը կապիկ տեսողականներ» եւ 1973ին «Կրակը կողքիս» գործերը, որ ամփոփուած են իր հին ու նոր յօդուածներուն ու հրապարակախօսութիւնները:

Ա. ՊԱՐՏԻԶԱԿԵԱՆ

ՍԵՒ ԱՐԵՒ

Անոնք հրաւիրուեցան մօտակայ պաշտօնատունը, վարչական ձեւակերպութեան մը համար, պարզ, ընկերային: Անոնք հրաւիրուեցան այնպիսի՞ քաղաքավարութեամբ մը որ կը նմանէր ձեռնակապի: Եւ յանկարծ դիմակ փոխեց Ապրիլի գիշերը:

Գարունը կը ծաղկէր: Բարձրէն կ'անցնէին թուրումնաւէտ հոսանքներ դաշնորդ, եւ առուները կը խլրտային մզկիթին շուրջ, պզտիկ ծախերով, մինչդեռ պատուհասկը իր խաարծիլներով կը մագլցէր գերանն ի վեր կախաղանին, ամէ՛ն վեր, միշտ աւելի վեր, մինչեւ դէմքը անոր որ կը նայի առանց տեսնելու՝ սեւ արեւ:

Եէ՛ր ամենապզ, մրմնջեցին դողդոջուն մամիկներ եւ հարսներ եւ թոռնիկներ, որ գացին ապաստանիլ մեր եկեղեցիներու գթութեան ծոցը, եւ մեր եկեղեցիները յանկարծ լեցուեցան Միջագետքի արեւափառնձ աւազով:

Եւ գտնուեցաւ կարասան մը, որ յատաջացաւ թաղախոտ կապտութեան անծայրածիր տափաստաններէն, գահավէժ անդունդներէն, բարձրաբերձ կատարներէն, բայց չգտնուեցաւ ո՛չ մէկ բարժունք որ ըլլար այնքան անծառելի եւ անհաս, որքան թշուառները քուրջէ վրաններուն, տեղատարափին տակ:

Եւ որքա՜ն անդունդներ հոգեկան խաւարի, որ իրենց ընդերքէն կ'արձակէին տափակաւ տեսիլներ վաւաշոտ, քնագդներ անասնական, եւ տակաւին քնագդներ, որ չունէին ոչ սկիզբ եւ ոչ իսկ ծայր: Ահա այդ աներեւոյթ ծայրով կարուեցան պատանքներ:

Պատմութիւնը արձանագրեց այս ժամը, երկրաչարժը, տարուէ-տարի աւելի կարճ պարբերութեամբ եւ տժգոյն արձակով: Հայուն թեպաիար մարմինը դիակ մըն էր բաբախուն եւ անիոխարինելի, բիւրատոր դիակներ եղան հասարակ վիճակագրութիւն: Այլապէս պատուեցաւ ներքին վարագոյրը:

Բայց ի՞նչպէս, ոսոխը ինչպէս գիտցաւ իր կիսահիւլ եւ նախնական դարբնոցէն դուրս հանել ամենէն կատարեալը գէնքերուն, այն մէկը՝ որուն հարուածը կարելի չէր խոտորել, այն մէկը՝ որ չէր կրնար չգարնել գինովի քրքիջով: Անագորոյն ոսոխը գարկա՛ւ, առանց որ խանգարի իր մարտունակութիւնը, կլկլանքին դէմ յանդիման:

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

2 Յունիս

Հայրենիքէն վերադարձի ճամբուն վրայ, Վիեննա այցելեց հանրածանօթ բանաստեղծուհի Ալիսիա Կիրակոսեան՝ ընկերակցութեամբ իր հօր, ամուսնոյն եւ դստեր: ՄԱԿ-ի գանազան կազմակերպութիւններու հայ պաշտօնէութիւնը ի պատիւ հիւրերուն ճաշկերոյթ-հանդիպում մը կազմակերպած էր ՄԱԿ-ի ճաշասրահին մէջ:

6 Յունիս

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Աւստրիական Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ: Օրուան բանախօսն էր Դր. Ֆրիտրիխ Հիլտ՝ Աւստրիոյ Գիտութիւններու Ակադեմիայէն՝ նիւթ ունենալով «Կիլիկիա - բնութիւնը, բերդերն ու եկեղեցիները»:

7 Յունիս

Ընդհանուր զարգացման մրցում՝ կազմակերպուած «Ց. Շիրազ» վարժարանի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

12 Յունիս

Պուենոս Այրէսէն Վիեննա ժամանեց Լատին Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Առաջնորդ՝ Տ. Վարդան Եպիսկ. Պողոսեանը: Ան 1-2 ամիս հիւրը պիտի ըլլայ Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան:

14 Յունիս

Ամառնամուտի խրախճանք՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Ծոլքսհայմ Ինցերզտորֆի սրահին մէջ:

18-20 Յունիս

Ֆրանսահայ բանասէր Մարտիրոս Մինասեանի այցը Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութիւն՝ իբր աշխատակից «Հանդէս Ամսօրեայ» բառմա-բանասիրական հանդէսի:

21 Յունիս

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ:

27 Յունիս

Հայկական խորոված՝ կազմակերպուած Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ՝ Թրայսքիրխըն գիւղին մէջ:

27-29 Յունիս

Վիեննայի Հիլթելտտորֆ արուարձանին մէջ տեղի ունեցաւ կուսակցական հաւաք մը՝ «Հայ դատի սեմինար» անուան տակ:

30 Յունիս

Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն Հ.Մեսրոպ վրդ. Թոփալեան Վիեննայի համալսարանին մէջ յաջողապէս ներկայացնելէ ետք իր ատենախօսութիւնը, կը ստանայ դոկտորի կոչում:

ԳԵՐՄԱՆԱԽՕՍ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Յունիսի 8-ին, Ֆրանքֆուրթի մէջ տեղի ունեցաւ Գերմանախօս երկիրներու կեդրոնական Կազմակերպութեան ընդհանուր ժողովը: Կազմակերպութիւնը, որ 15 տարուայ պատմութիւն ունի, երկար ժամանակ չէր ունեցած վարչական ընտրութիւններ:

Լսելէ ետք հին վարչութեան հակիրճ նիւթաբարոյական զեկոյցը, ընտրուեցաւ նոր վարչութիւն՝ հետեւեալ կազմով.

Բժ. Շահէ Զէյթունցեան՝ ատենապետ

Պրն. Միհրան Տապաղ՝ փոխ-ատենապետ

Պրն. Վահէ-Անոր Աթիկեան՝ գանձապահ

Պրն. Ռաֆֆի Պետիկեան՝ արխիւի պատասխանատու

Տիկ. Նունիկ Վիթուս-Պալեան՝ մշակութային հարցերու պատասխանատու

Պրն. Ասքանազ Ղարախանեան՝ համադրիչ:

Նորընտիր վարչութիւնը իր առաջին նիստը պիտի գումարէ Յուլիսի 28-29-ին, Գերմանիոյ Պոխում քաղաքին մէջ:

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

6 ՅՈՒՆԻՍ.- Դասախոսական նիստ՝ կազմակերպած Ավստրիական Առաքելական Հայմասնչի Վարչութեան կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ։ Օրուան բանախոսն էր Տոքթ Ֆրիտրիխ Հիլտ՝ Աւստրիոյ Դիւանագիտական Ակադեմիայէն՝ նիւթ ունենալով «Կիլիկիա - բնութիւնը, բնակիչն ու եկեղեցիները»։

7 ՅՈՒՆԻՍ.- Ընդհանուր ժողովական մրցում՝ կազմակերպուած Ս. Հրեշտակ փարմասեանի Մանուկական Խաղահրապարակին կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ։

12 ՅՈՒՆԻՍ.- Պուէնոս Այրէսէն Վիեննա ժամանեց Լատին Ամերիկայի Հայ Դպիրներէն Համայնքի Առաջնորդ՝ Տ. Վարդան Եպիսկ. Գողոսեանը։ Ան մէկ - երկու ամիս Հիւրը պիտի ըլլայ Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան։

14 ՅՈՒՆԻՍ.- Ամառնամուտի խրախճանք՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Ծոլերքա-Հայի Ընդարձակութեան սրահին մէջ։

18-20 ՅՈՒՆԻՍ.- Ֆրանսահայ բանաստէղծ Մարտիրոս Մինասեանի ութսուն Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութիւն՝ իբր աշխատակիցը «Հանգէս Ամսօրեայ» պատմա - բանասիրական Հանդէսին։

21 ՅՈՒՆԻՍ.- Ուրախ նիստ՝ կազմակերպուած Վիեննայ Ուսանողական - Ընկերատրզանեան Միութեան կողմէ՝ Մշակութային սրահին մէջ։

27 ՅՈՒՆԻՍ.- Հոգեկան խորհուրդ՝ կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ՝ Թրայսքիրխըն պուղին մէջ։

27-29 ՅՈՒՆԻՍ.- Վիեննայի Հիւթիւնտորֆ արուարձանին մէջ տեղի ունեցաւ գուսանական Տաւտ մը՝ «Հայ Դատի Մեմբեռա» անուան տակ։

30 ՅՈՒՆԻՍ.- Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն Հ. Մեսրոպ Վրդ. Թորխլեան Վիեննայի Համալսարանին մէջ յաջողապէս ներկայացնէ հոր իր ատենաբանութ. կը ստանայ դոկտորի կոչում։

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԵ

(1858 - 1935)

Բուն անունով Ալեքսանդր Մուրատեան: Ծնած է 7 Ապրիլ 1858-ին Շամախիի մէջ: Նախնական ուսումը կը առնայ տնեցւոյն հայոց թեմական եւ ռուսական գաւառական դպրոցներուն մէջ: 1875-ին ուսումը կ'ուսուցչական ճգելով կը փոխադրուի Պաքու եւ մինչեւ 1883 կը վարէ գանազան պաշտօններ իբր գրագիր, հաշուապահ եւ գրադարանապետ: Այս ժամանակամիջոցին մեծապէս կը յառաջադէմ իր գիտելիքները ինքնագործաման միջոցով: 1883-ին կ'անցնի Թիֆլիս եւ ամբողջովին կը նուիրուի գրական աշխատանքի: Արդէն 1880 թուականէն ի վեր կանոնաւորապէս սկսած էր աշխատակցիլ ռուսական եւ հայկական թերթերու, իսկ 1883-ին կը սկսի աշխատակցիլ «Մշակ» լրագրին: 1885-1890 կը պաշտօնավարէ «Արձագանգ» հանդէսի խմբագրութեան մէջ: 1898-ին, քանի մը հայ մտաւորականներու նման, երկու տարիով կ'աքսորուի Ստեղծ: 1905-1910 Շարմանգատէ կը փոխադրուի Փարիզ եւ կը հետեւի Սորպոնի համալսարանի գրականութեան եւ հասարակական գիտութիւններու դասընթացքներուն՝ իբրեւ ազատ ունկնդիր: 1911-ին կը վերադառնայ Անդրկովկաս եւ կը մասնակցի ազգային-մշակութային կեանքին: Նոյն թուականին կը տօնուի իր գրական գործունէութեան երեսնամեակը: 1919-ին դարձեալ կը մեկնի արտասահման, այցելելով Թուրքիա, Յունաստան, Եգիպտոս, Միացեալ Նահանգներ եւ վերջապէս Փարիզ: 1926-ին կը վերադառնայ մայր հայրենիք:

1935-ի Օգոստոս 7-ին երեւանի մէջ Շիրվանզադէ կը մահանայ 77 տարեկան հասակին:

Շիրվանզադէի գրական գործունէութիւնը տեւած է աւելի քան կէս դար: Եղած է արժանագիր, թատերագիր եւ գրական-հասարակական գործիչ: Ան արժանացած է Հայաստանի եւ Ազրպէյճանի ժողովրդական Գրողի, Անդրկովկասի Մշակոյթի Վաստակաւոր Գործիչի կոչումներուն: Իր վէպերուն եւ թատերական գրուածքներուն մէջ ստեղծած է 300-էն աւելի տիպեր եւ կերպարներ առնուած գաւառական կեանքէն եւ կը կազմեն մեծ քաղաքներու հայ առեւտրա-արդիւնաբերող մեծահարուստ դասակարգի ջրաջլ կենսագրէն:

Շիրվանզադէի վիպականէն կարելի է թուել «Ղազոգիա», «Վարդան Աիրումեան», «Անահարիա», «Գործակատարի քիշատակարանից», «Ո՞րն է մայրը», վէպերէն «Նամուս», «Ալբէն Դիանաբեանս», «Շուր յոյսը», «Քառաս», թատերգական երէն՝ «Ունէ՞ր իրաւունք», «Պատուի համար», «Եւգինէ», «Աւերակների վրայ», «Կոչնանուագը», եւ այլ ն: Ունի նաեւ 2 յուշագրութիւններ՝ «Իմ կեանքից» եւ «Կեանքի թռիչք»:

Շիրվանզադէի երկերը թարգմանուած են գանազան լեզուներու: Մէկ մի վերաժուած են իր «Նամուս» եւ «Պատուի համար» գործերը եւ բեմականացուած է «Քառաս» վէպը:

Ա. ՊԱՐՍՅՈՒԵԱՆ

ԱՐՏԻՍՏԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ)

Ճարտարինակ դրութեան մէջ տեսայ ես Լեւոնին այդ երեկոյ: Հեզ պատանին կատարելապէս կատաղել էր: Առանց բաճկոնի եւ կօշիկների թաւալուել էր դռների առջեւ եւ մռնչում էր ինչպէս մատաղ գազան, կրծոտելով իր ձեռների միսը: Նրա նիհար պարանոցի երակներն ուռել, փքուել էին, կարծես՝ ահա՛, ահա՛ պիտի տրաքուէին ձգուած լերների պէս, նա ոտները գարկում էր յատակին ինչպէս դիւահար:

Պատահել էր մի ջատ սովորական դէպք, որի նմանները պատահում են Օդեսայի խուլ անկիւններում գրեթէ ամէն երեկոյ: Նաահանգստից վերադառնալից, Լեւոնի վրայ յարձակուել էին ինչ-որ քաղցած սրիկաներ, իլել ձեռքից կլիճառը, հանել բաճկոնն ու կօշիկները եւ բաց թողել:

— Եւ դրա համար քեզ ապանո՞ւմ ես, — գոչեցի ես, բռնելով Լեւոնի թեւը. — ամո՞թ:

— Ես էլ այդ եմ ասում, որդի, խոմ չե՞մ նահատում: Ետնը մի հատ պիջակ էլ ունիս, կօշիկներ էլ... Վա՜յ, տէ՛ր Աստուած, ինչպէ՞ս է գլուխը պատին խփում: Այս ի՞նչ պատիժ է, երկնային թագաւոր...

Կասկածելի էր որ Լեւոնը կլիճառի, մանաւանդ ողորմելի պիջակի ու կօշիկների համար այդպիսի հեծ ու կոծ բարձրացնէր: Անջուշտ կորուստն աւելի մեծ էր: Խնդրեցի Ալմաստին մի քանի րոպէ թողնել մեզ առանձին: Այրին

Ելույթ 15.8.1986

ՃԱՄԲՈՐԴ ԵՍ...

Գրիգ ՄԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՒՆԵԱՆ

– Ա՛խ, Առնակ, գա՛ն ես, կարելիա՞ր քանիցը մը ուռիթ, մեռնի՞ք ալ կը խնդրեմ մոգաս չրան։ Ա՛խ բարիքը մեռնի՞ք ջեզի պիտի բնեմ։ Գալ Ե-րեքշաբթի Գէղրուն կ'երթամ, ելլէ՞ք ամառ մը – մեռնի՞ք ամառ – ուռիս ալ, պատրաստ, սերբաւ կը ասեմ։ Ուռիս, աչքո՛ս մրայ։

Առաջուդ սրտ մեր համբարդը կը գոհանա հարկաւոր անուշքին մէջ, ու կը նեղամէ որ ասմանակնէն ուրիշ մահերի եւ սերտերը կ'ոգորուին։ Ի՞նչ է պատճառը։ Արդեօք անցեալ Հեռաստերին քրտած հարիւրաւորներուն համար է հետաքրքրութիւնը։ Բայց չէ՞ որ դուներուն այնքան չէրնի էր ու, նոյնիսկ բարեբախտաբար չորհատրուհետ։ Ի՞նչ կայ արդեօք։

– Առնակ, համա, ի՞նչպէս ես, երկար ժամանակ է կ'ուզենք մեզի տչկեցիլ, տարիքը չհա՞ս։ Վնաս չունի, էլիրտանէն մեզապատուիրակ կայ։ Հա, իրա՛ւ, մոռցայ բանիս։ Ըսի՞ր որ էլիրտան կ'երթաս եղբօրդ մոտ։ Ինչ ալ որ էլիրտան կ'երթաս եղբօրդ մոտ,

ԳԱՐՈՒՆԻԿ 26.8.1986

ՄԵՆՔ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՑԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

Դերենիկ ՍԵՓՈՒՀԻ ՊԱՂՏՈՒՐԵԱՆ

Ահա յոգնածով ու կը փափաքիմ քնանալու ախիւռքաղաքացիներէն խօսողներուս, ոչ կը փորձեմ պրպտառաններուս միտքերը, եւ ոչ ալ խոտորումներ ունիմ ելք մը կամ դարման մը առաջարկելու։ Առանք նիւթեր են, որոնց մասին կարելի է չքնել, եւ ասկէն ամէնէն փոքրամասնութիւնը կազմող մեր ընկերատարան ու ընտանիքը, պատմական ու պատկառ չեն յանդգնիր ու չեն կրնար խոհական ու կարծնական ձեւով հարցերը քննարկել եւ լուծումներ առաջարկել։

Ես կը ցանկամ պարզապէս յայտնել այն դերն ու մէջ, միքիքա անկ ունեցած համաշխարհական ժողովի մը ընթացքին դարձած տեսիլքներէն (ախիւռքաղաքացիներէն) անտարակոյս նեղացայնել։ Գիտք է հոս նշել նաեւ, թէ հայրենիքի մէջ գործածուած արեւելահայերէնն ալ երբեմն դժուարա չէ դարձած իր շուրջը ստեղծուած ընտանեկան ազնցութիւններէն։

– Մեզի հայրենակիցներ, կրնամ ձեզի ալ մէկը վատահեցնել թէ, մեր ժողովներու ելոյ ալ առանձին փեղուշան առաջարկներ չունինք պէտ։ Ի՞ւր կ'ներմանք կոր։ Ալ չունինաս հատուկ բանլին։

– Այո՛, դուն իրաւունք ունիս, որ մենք ալեկոծ բնաւոր այս առանձին ապրեդումն մէջը իրաւ ունէինք ինգոզումներ չունինք։ Տոն, առիթ չի նշանակնիս ոչ չունինք կրնայ ամառայինի ն, էս փա՞։

– Ակիզ ջան, քա առանձ կ'լ, առաջարկն կ'լ մենք ալ ինքնիրենին ունք առաւ։ Բայց փորձենք թէ թոյլը պէտք է որ առնենք։ Հայկական վիրաւորումներ ունի որ պէտք է որ օրինաւիպիլիզ ունենք։ Կոր ակր Տոմիք որ առանուագր հատարուի ենք ու այս հարցերը սիսմատիկ ենք առաւ։ Ակամերքն, պատասխանան առաջին թոյլը յուծուած ա։

– Եռանի առ հարցը մասնէշի կապակով չէ՞նք դիմար մեռ նեղքերուն ունցնիլ։ Կափա ցուցանիք պէ։ Ալլախնիդ սերիմ, խոսելու մէջ եղ լսիրի՞ չը, ամմա գործելու մէջ գրիքր։ Էս ամոյ, ի՞նչ հիւանդութիւն է սա, հոնո։

– Օ հէյ, օ հէյ, շատ էիգենքրէլլր մի՛ բնէր Ասյ կոսա, պատրանդ առեր ու գացիր։ Ինչ մը պանքերքէլլր բնանք ունէր սիրիս եւ կարեւոր փոսպլրմնեքու մրայ։ Նելլր գացիս, որ սրա ալ պէտք է սիսոնա լրյայ, սակայն մեռանքը ունէր կարեւոր եւ փոսնսրմնեքրդ են։

– Բայցդ էլ փոքամասս առգնեմներքր նման էս հարցը կրնայինակամ ձեւով անպիտու էլ ապատ։ Մենք կոմիտէի պրեմակամ ժողովներուն էլ նման հարցեր միմիասրնեքրը պատգամ են, ու ոչ մի կոմիկրէս ապրքրնքներուն չեն հասնուած։ Ուղիղպատկամ եւ դիմակատասխան համակարգչային ենք անուած մեր սիսմատիկաներ։

Որքան ժողովը կ'երկարի, այդքան ուժգին պարզ եւ բնազանցին կը թուի թոյլը, բայց մասնակցողներուն, գործածուած սիմբոլաշխարհիկներէն զատ ալ ոչ մէկը կը մտածէ գործածուած սիմբոլաշխարհիկներէն մասին, ու ժողովը կը շարունակուի լուծելու այն ուժգին հարցերը։

Ահա՛, Ալ հոսի կրցի իմ խոհերս եւ մտիրնեցա ձեզի կոմիկրէս էիզոսիմներով ներկայացնել։

Վիեննա

ՄԵՆՔ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

Գրեց՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

Ալյս յօդուածով ո՛չ կը փափաքիմ քննադատել սփիւռքահայերէն խօսողները, ոչ կը փորձեմ դրդապատճառները վերլուծել, եւ ոչ ալ խախուքիւնը ունիմ ելք մը կամ դարման մը առաջարկելու: Առանք նիւթեր են, որոնց մասին կարելի է յիշել, եւ սակայն ամէնէն փորձառու եւ գիտուն ընկերաբանն ու լեզուագէտը, պատմագէտն ու գրագէտը չեն յանդգնիր ուշեն կրնար իսկական ու գործնական ձեւով հարցերը քննարկել եւ լուծումներ առաջարկել:

Ես կը ցանկամ պարզապէս յաջորդող տողերուն մէջ, վերջերս տեղի ունեցած համահայկական ժողովի մը ընթացքին գործածուած հայերէնին (սփիւռքահայերէ՞ն) տեսարանը ներկայացնել: Գէտք է հոս նշել նաեւ, թէ հայրենիքի մէջ գործածուած արեւելահայերէնն ալ նուազ դժբախտ չէ դարձած իր շուրջը տիրող ուռաներէն լեզուի ազդեցութիւններէն:

–Սիրելի հայրենակիցներ, կրնամ ձեզի այս մէկը վստահեցնել թի, մեր ժողովները հիւ այս տեսակի փերուշաց առաջարկներ չունէին պէ: Ո՞ւր կ'երթանք կոր: Ալ շունչուս հատաւ ըսելէն:

– Ալոր, դուն իրաւունք ունիս ող մենք այեղս բնաւ այս տեսակի աղցնդուն մէջը իրադու ացդէպ ցեղրդամիտ չենք: Տոն, ատիկա չի ցշանակեր ող չենք կրնար ամամայցիլ ը, էս փա՞:

–Ազիզ ջան, քո առածն էլ, առաջարկն էլ մենք աքսեփթիէորը ենք անում: Բայց փրաբլեմիշ քայլեր պէտք է որ առնենք: Հայկական վերամլուցկները ուելի լաւ պէտք է որ օրկանիզիէրէն ացենք: կոր սէր Տացը որ առնուազը հաւաքուել ենք ու այս հարցերը տիսքութիէրէն ենք անում: Այսինքը, դժուարութեան առաջին քայլը լուծուած ա:

–Եսացի սա հարցը մասլէշի . կապելով չե՞նք կրնար միւս նիւթերուն անցնիլ: Գաֆա ցաւցուցիք պէ: Ալլախցիդ սիրեմ, խօսելու մէջ եա լաթիֆ էք, ամմա գործելու մէջ՝ զրֆըք: Լա ամաշ, ի՞նչ հիւանդութիւն է սա, եաճո:

– Օ քէյ, օ քէյ, չատ էկզեճըրէյթ մի՛ ընէք: Մայ կատ, պլուինիդ առիք ու գացիք: Ֆիյ մը քոնսենթրէյթ ընենք ուելի սիրիըս եւ կարեւոր փրապլըմներու վրայ: Նեվըր մայնտ, որ այս ալ պէտք է տիսքաս ըլլայ, սակայն միւսները ուելի կարեւոր եւ ֆացտրմնթըլ են:

–Բոլորդ էլ փորձառու տոցեցտների նման էս հարցը կրիտիկական ձեւով ացալիզա էք անում: Մեր կոմիտէի պլենական ժողովներին էլ նման հարցեր միճիստրները զրուցում են, ու ոչ մի կոնկրէտ արդիւնքների չեն հասնում: Սոցիալական եւ դեմոկրատական հասկացողութեամբ չենք անում մեր տիսքուսիաները:

Որքան ժողովը կ'երկարի, այդքան ուելի պարզ եւ ընդունելի կը թուի ըլլալ, բոլո՛ր մասնակցողներուն, գործածուած սփիւռքահայերէնը: Նախ կ'ըլլան որոշ ծիծաղներ կամ կէս-զարմանքի ու կէս-ապշութեան կեցուածքներ: Եւ սակայն, շատ չանցած, գրեթէ ոչ մէկը կը մտածէ գործածուած սփիւռքահայերէնին մասին, ու ժողովը կը շարունակուի լուծելու զալ ուելի կարեւոր հարցեր:

Ալոր, Այ հոփ կրցի՞ իմ իտէաներս եւ մաշքէլներս ձեզի կոնկրէտ էկզամփլներով ներկայացնել:

(Վիեննա)

ՄԵՆՔ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

Posted on April 18, 2020 by Keghart

Category: Opinions

Հայոց լեզուի աղաւաղումները նորութիւն չեն, անոնք ուղեկցած են մեր ժողովուրդի կեանքին՝ ըլլայ Հայրենիքին թէ սփիւռքի մէջ: Սակայն աններելի է, որ ազգային պետութեան պայմաններուն մէջ իսկ մեր ազգային ու պետական ՄԻԱԿ լեզուն կը յօշոտուի, այն ալ, յաճախ, պետական գործիչներու կողմէ, որոնք "Լեզուի Օրէնք"ին իսկ պահանջով, պարտաւոր են անաղարտ հայերէն գործածել: Մեր կայքին մէջ վերահրատարակելով Վիեննայի մեր պատուական հայրենակիցներէն Սեպուհ Պաղտոյեանի՝ 34 տարի առաջ հեղինակած գրութիւնը, յոյս ունինք, որ նայելով հայելիի մէջ ու հոն տեսնելով մեր լեզուական տգեղ դէմքը, կը ձգտինք աւելի նախանձախնդրութեամբ վերաբերիլ մեր ազգային հարստութիւններէն եղող եւ մեր ինքնութեան հիմքը կազմող հայոց լեզուին: Խմբ.

Սեպուհ Պաղտոյեան (Վիեննա), «Զարթօնք» օրաթերթ, Պէյրութ, 16 Օգոստոս 1986

Այս յօդուածովս ո՛չ կը փափաքիմ քննադատել սփիւռքահայերէն խօսողներս, ո՛չ կը փափաքիմ դրդապատճառները վերլուծել ու ո՛չ ալ խիզախութիւնն ունիմ ելք մը կամ դարման մը առաջարկելու: Ասոնք նիւթեր են, որոնց մասին կարելի է յիշել, սակայն ամենէն փորձառու եւ գիտուն ընկերաբանն ու լեզուագէտը, պատմաբանն ու գրագէտը չեն յանդգնիր ու չեն կրնար իսկական ու գործնական ձեւով հարցերը քննարկել եւ լուծումներ առաջարկել:

Ցաջորդող տողերուն մէջ ես պարզապէս կը ցանկամ վերջերս տեղի ունեցած համահայկական ժողովի մը ընթացքին գործածուած հայերէնին (սփիւռքահայերէ՞ն) տեսարանը ներկայացնել: Պէտք է հոս նշել նաեւ, թէ

Հայրենիքին մէջ գործածուած արեւելահայերէնն ալ նուազ դժբախտ չէ դարձած իր շուրջը տիրող ռուսերէնի ազդեցութիւններէն:

– Սիրելի՛ հայրենակիցներ, կրնամ ձեզի այս մէկը վստահեցնել *քի* մեր ժողովները *հիչ* այս տեսակի *փերուշան* առաջարկներ չունէին *պէ*: Ո՞ւր կ'երթանք *կոր*: Ալ *շունչուս* հատաւ ըսելէն:

– *Ալոր*, դուն *իղաւունք* ունիս, *ող* մենք *այեղս* բնաւը այս տեսակի *աղցեղուն* մէջը *իղաղու* հանդէպ *նեղողամիտ* չենք: *Տոն*, ատիկա չի *նշանակեղ ող* չենք *կղնալ ամածայնիլ, նէս փա՞*:

– *Ազիզ քան*, քո ասածն էլ, առաջարկն էլ մենք *աքսեփթիէտըղն* ենք անում: Բայց *փրաքթիշ* քայլեր պէտք է առնենք: Հայկական *վերսամլունկները* աւելի լաւ պէտք է որ *օրկանիզիերէն* անենք: *Կոթ զէր տանք*, որ առնուազը հաւաքուել ենք ու այս հարցերը *տիպաթիերէն* ենք անում: Այսինքը, դժուարութեան առաջին քայլը լուծուած *ա*:

– *Եաանի* այս հարցը *մաալէշի* կապելով չե՞նք կրնար միւս նիւթերուն անցնիլ: *Ղաֆա* ցաւցուցիք *պէ*: *Ալլախնիդ* սիրեմ, խօսելու մէջ *եալաթիֆ* էք, *ամմա* գործելու մէջ՝ *զըֆըթ*: *Եա ամմի*, ի՞նչ հիւանդութիւն է սա, *եահօ*:

– *Օ քէյ, օ քէյ*, շատ *էքզեճիրէյթ* մի՛ ընէք: *Մայ Կատ*, գլուխնիդ առիք ու գացիք: Քիչ մը *քոնսենթրէյթ* ընենք աւելի *սիրիըս* եւ կարեւոր *փրապլըմներու* վրայ: *Նեվըր մայնտ*, որ այս ալ պէտք է *տիսքաս* ըլլայ, սակայն միւսերը աւելի կարեւոր ու *ֆանտըմենթըլ* են:

– Բոլորդ էլ փորձառու *դոցենտների* նման էս հարցը *կրիտիկական* ձեւով *անալիզ* էք անում: Մեր կոմիտէի *պլենումներում* էլ նման հարցերի մասին *մինիստրները* խօսում են, բայց ոչ մի *կոնկրետ* արդիւնքի չենք հասնում: Մեր *դիսկուսիաները* չենք անում *սոցիալական* եւ *դեմոկրատական* հասկացողությամբ:

Որքան ժողովը կ'երկարի, այդքան պարզ եւ ընդունելի կը թուի ըլլալ, բոլո՛ր մասնակցողներուն, գործածուած սփիւռքահայերէնը: Նախ կ'ըլլան որոշ ծիծաղներ կամ կէս-զարմանքի ու կէս ապշութեան կեցուածքներ, սակայն, շատ չանցած, գրեթէ ոչ մէկը կը մտածէ գործածուած սփիւռքահայերէնին մասին, ու ժողովը կը շարունակուի լուծելու համար ա՛լ աւելի կարեւոր հարցեր:

Ալոր, այ հոփ կրցի իմ իտէներս եւ *մաշքալ*ներս ձեզի *կոնկրետ էքզամփլ*ներով ներկայացնել:

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

Վերջերս Վիեննա ժամանեց Աւստրիոյ Սովետական հիւպատոսարանի նոր փոխ-հիւպատոս Էտուարդ Աղայեանը՝ ստանձնելու իր նոր պաշտօնը:

4 - 28 Օգոստոս

Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի հրաւէրով Վիեննահայ դպրոցական Լարա Օրբելեան մասնակցեցաւ Հայրենիքի մէջ կազմակերպուող աւանդական դարձած ամառնային ծամբարին: Նոյն ժամանակաշրջանին, Երեւանի Խաչատուր Աբովեանի անուան Մանկավարժական հիմնարկէքի մէջ կայացող հայագիտական դասընթացքին իր մասնակցութիւնը բերաւ Վիեննայի «Յ. Շիրազ» վարժարանի ուսուցչուհիներէն Ճիկ. Արմինէ Օրբելեանը:

9 Օգոստոս

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական - Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

10 Օգոստոս

Աւստրիական հեռատեսիլի Ա. կայանէն **"Wir"** (Մենք) աւանդական յայտագրի ծիրին մէջ ցոյց տրուեցաւ կարժամբերած ժապաւէն հայկական խորովածներու պատրաստութեան մասին (հեղինակ՝ Արտեմ Օհանջանեան - Աւստրիա):

15 - 16 Օգոստոս

Աւստրիական Կրացի քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ Կրացի հայ նախկին ուսանողներու (1960-1965) հանդիպումը: Հանդիպման ժամանած էին Աւստրիայէն եւ արտասահմանէն աւելի քան 30 նախկին ուսանող-ուսանողուհիներ:

16 Օգոստոս

Վիեննայի երաժշտանոցի Մոցարթ սրահին մէջ ելոյթ ունեցաւ հանրածանօթ երգիչ Վահան Միրաքեան:

17 Օգոստոս

Սրբ. Աստուածածնայ տօնին առթիւ եւ համագործակցութեամբ Վիեննահայ Միութիւններու, Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութիւնը կազմակերպեց դաշտահանցութիւն մը դէպի Փիրխթոլտստորֆ: Տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր Սրբ. Պատարագ եւ աւանդական խաղողօրհնէք՝ ձեռամբ Հոգեւոր Հովիւ Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեանի:

Ապա, ներկաները հիւրասիրուեցան հայկական խորովածով եւ այլ համադամ ճաշերով:

24 Օգոստոս

Խաչվերացի աւանդական տօնակատարութիւն՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան եւ Մխիթարեան Միաբանութեան կողմէ՝ Մխիթարեան Հայրերու ամարանոցին մէջ: Մուտա Լերան անմահ հերոսներուն նուիրուած միացեալ Պատարագէն եւ աւանդական հարիսայի օրհնութենէն ետք, մասնակիցներուն հրամցուեցաւ հայկական խորոված եւ տեղի ունեցան զանազան խաղեր՝ մասնաւորաբար երախաներու եւ պատանիներու համար:

25 - 29 Օգոստոս

Հիւլէական Ուժանիւթի Միջազգային Կազմակերպութեան (**IAEA**) կազմակերպած համաժողովին՝ նուիրուած Չեռնոպիլի աղէտին, Սովետական պատուիրակութեան մաս կը կազմէր եւ զեկուցումով ելոյթ ունեցաւ գիտնական Արմէն Ապաջեան՝ Սովետական Միութեան Ուժանիւթի եւ Ելեկտրականացումի Նախարարութեան Միջուկային Ուժանիւթի Հիմնարկէքի տնօրէնը:

Աւստրիական «ժողովրդային Ձայն» (**Volksstimme**) օրաթերթի կազմակերպած բարեկամական եւ ծանօթացման հանդիպումին իր մասնակցութիւնը բերաւ Երեւանցի Արշակ Պետրոսեանը:

31 Օգոստոս

Աւստրիական հեռատեսիլի Ա. կայանէն ցոյց տրուեցաւ Սերկէյ Իսրայէլեանի «Գիքորը» ժապաւէնը (ըստ Յ. Թումանեանի համանուն վիպակի):

IMPORT Rila EXPORT
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 587 47 76 Serie / TELEGR.-ADR.: RILIXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՍԵՊՈՒՀ ԳԱՂԱՏՈՑԵԱՆ

Վիլլիզեր՝ Վիեննա ժամանեց Աւստրիոյ Սոցիալական Հարցաւորութեան Նոր փոխ-նախարար Պրուրոյ Ազգութեամբ՝ բառանձնելու իր նոր պաշտօնը։

4-րդ Օգոստոսին ափիոքի հետ Միասին կազմակերպուելիք վիեննական պրոլոգական Լաբա Օրքեստան, համաձայնեցաւ Հայրենիքի մէջ կազմակերպուող ուսանողական դաշնակցական համերգներին։ Նոյն ժամանակաշրջանին, Երեւանի Կոչառոր Արուեստի անուան Մանկավարժական հիմնարկի մէջ կայացող հայագիտական գաղութներուն իր մասնակցութիւնը բերաւ Վիեննացի ե՛ւ Շերպատ վարժարանի ուսուցչուհիներէն Տիկ. Արժինէ Օրքեստրեան։

* * *

9 Օգոստոսին կայացաւ արեւմտ հրեական մը կազմակերպուած Վիեննական Ուսանողական – Երիտասարդական Միութեան կազմէ, Միջնորդներուն ուրացին մէջ։

* * *

10 Օգոստոսին, աւստրիական հնագանդութեան Ա. կայսրէն ամէնէն ուժգնական յայտարարի ծերին մէջ, կայք արուեստագործական ժողովէն հայկական խորհրդանիշերու պատրաստութեան մասին (հնգկնաճ՝ Արուեստ Օշականեան-Աւստրիա)։

* * *

7-16 Օգոստոսին, աւստրիական Կրաց քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ Կրացի հայ համքին ուսանողներու (1960-1965) հանդիպումը։ Հանդիպման ժամանած էին Աւստրիայէն եւ արուեստագործական համքին ունէր քան 30 ուսանող – ուսանողուհիներ։

* * *

16 Օգոստոսին, Վիեննայի հրաժարականի Մոսպրի արուեստի մէջ հիմի ունեցաւ հանրածանօթ երգիչ Վահան Մխիթարեան։

* * *

17 Օգոստոսին, Սրբ. Առաւետաժամայ ատեն ատենի, եւ համագործակցութեամբ Վիեննայի Մխիթարեաններու, Աւստրիայի Առաքելական Շաժայիքի Վարչութիւնը կազմակերպեց գաղութային մը գիշեր Փերշմիլատորֆի Տնկի ունեցաւ հանդիսաւոր Սրբ. Պատարագ եւ ուսանողական խոհակցութիւնը ժամադր Հոգեւոր Հովիւ Մեսրոպ Վ. Վրդ. Գրիգորեանի։

Ասոր նիրհակաները հիւրասիրուեցան հայկական խորտիկներով եւ այլ համադամ հաշեքով։

***

24 Օգոստոսին տեղի ունեցաւ Քաղաքացի աւտնգային ուսանողատարածքներ՝ կազմակերպուած Աւստրիոյ Առաքելական Շաժայիքի Վարչութեան եւ Մխիթարեան Միաբանութեան կողմէ՝ Մխիթարեան Հայրերու ժողովարանին մէջ։ Ասոնց ներսէն անձայն ներկաներուն հետաքրքրուած միջոցով Գաղութային եւ ուսանողական հարցերու արդիականութեան համ, ժամանակցներուն հրաժարեցաւ հայկական խորհրդանիշ եւ տեղի ունեցան գեղեցիկ խոսքեր՝ ժամանակորոշ հրամանների եւ պատանիներու հետ։

***

25-29 Օգոստոսին, Հիւլհաան Աւժանիքի Միջոցով Միջազգային Համագործակցութեան կազմակերպուած համաժողովին՝ հրաւիրուած Զեռնոպիլի ազգային Համիտական պատուիրակութեան մաս կազմող Արժէն Ազգանեան՝ Մոսիս. Միութեան Աւժանիքի եւ հիմնադրամներու հետ հարցերու մէջ ուսանողական աւժանիքի հիմնադրութեան առթիւ, տեղեկագրուժ հրամ ունեցաւ այդ հարցով։

***

31 Օգոստոսին աւստրիական հնագանդութեան Ա. կայսրէն յայտ տուեցաւ Ներկէ Թագաւորութեան Պիլդրիր Ժողովրդ. Պատ. Ը. Քաղաքականի համառօտ վիպակի։

"Ազդակ" 16.10.86

ՃԱՆՃՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

ՍԱՐՄԷՆ

(1901 – 1984)

Բուն անունով՝ Արմենակ Սարգսեան: Ծնած է 1 Մարտ 1901ին, Արեւմտեան Հայաստանի Ռշտունիք գաւառի Պախտանց գիւղը: Մեծ եղեռնին զոհ կ՚երթան իր ժնող ներն ու փրկուելով կոտորածներէն, ինքը ու քոյրը կը հասնին Արեւելեան Հայաստան: Մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը կ՚անցնին դպրանոցներու մէջ: 1924ին կ՚աւարտէ Լենինականի Մանկավարժական Ութամեայ ապահովագրական բաժինը ու կ՚աւարտէ 1932ին: Հայաստանի գանազան շրջաններու մէջ ուսուցչութենէ զբաղելէ ետք կ՚ընդգրկի հետազօտական գործի խանձարուրքի քարտուղար: Բ. Աշխարհամարտին իսկ մը գրող ներու հետ կը մեկնի ռազմաճակատ ու իր բանաստեղծութիւններով՝ կ՚ոգեւորէ հայ զինուորները: Հայաստանի Գրող ներու Միութեան հիմնադրութեան մեծապէս կ՚օժանդակէ ու 1967ին կ՚ընտրուի հոդիոդային Հայաստանի Մշակութեան Վաստակաւոր Գործիչ: Կը վախճանի Երեւանի մէջ՝ 17 Փետրուար 1984ին:

Սարմէնի առաջին բանաստեղծութիւնները լոյս կը տեսնեն 1918ին՝ Թիֆլիսի «Ծաղրաս» թերթին մէջ: Իր ստեղծագործութիւնները կը հրատարակուին հայրենի տան կրթասէր, գաղթի ճանապարհներ, ապերջանիկ մանկութիւն, ապա՝ վերաժեռատ հայրենիք, սէր, կեանքի ու մահուան փիլիսոփայութիւն, եւայլն: 1923ին լոյս կը տեսնէ իր «Ոտիկք» գիրքը, որու կը յաջորդեն «Երգաստան», «Հայրենիքը», «Ոսկի կռնակ», «Փոթի ժայռով», «Հատուածներ», «Ցաւագրքերի կարապը», «Հայրենի տուն», «Արարատի կրակներ», «Հայոց պիոն», «Խանասորեցի աղջիկը», «Թեթեւ բաժակ», «Երազ անքո», «Հայի աչքեր», «Լոյսերի հովիտ», «Ոսկեղկատր մեծեր», «Հանդարտ բաղձանք», եւայլն: Գրած է նաեւ վիպերգեր՝ ինչպէս «Մշոյրդ Մարտոց» եւ մանուկներու համար ստեղծագործութիւններ՝ «Ոսկի ծիրանիկներ», «Ոսկեղկատր հուսոյ ծաղիկներ» եւայլն: Ան նաեւ հետեւած է հոդիոդային հայ քաղքի բաղքին:

Իր գործերէն մեր երկու հարիւրը վերածուած են երգերու: Թարգմանուած է գանազան լեզուներու:

Ա. ՊԱՐՈՅԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՈՒՆ

Ես քեզ երբեք չեմ մոացել,
Հոգեհատոր հայրենի տուն,
Մերթ եկել եմ դուռդ բացել,
Կրակ վառել ծմրան ցրտում,
Մերթ դու ես քո հեռուներից
Թախիծիդ մէջ ինձ ժպտացել.
Իմ թանկագին, իմ սրտակից,
Ես քեզ երբեք չեմ մոռացել:

Մեր անջատման տխուր օրից
Տարիներ են եկել անցել,
Արդեօք դու էլ յիշո՞ւմ ես ինձ,
Թէ՞ դու վաղուց ես մոռացել.
Ինձ յիշո՞ւմ են մեր սարերում,
Արդեօք դեռ կա՞յ մեր հին այգին,
Երգո՞ւմ է մեր զուլալ առուն՝
Իմ մանկութեան ընկերն անգին:

Վանայ ծովին բարեւ արա,
Նրան ես շատ եմ կարօտել,
Բարդու գլխին այն բոյնը կա՞յ,
Ծեր արագիլն ապրո՞ւմ է դեռ,
Հաւատարիմ մեր շունը կա՞յ,
Խաղո՞ւմ է դեռ մեր չար կատուն.
Ա՜խ, նրանց էլ բարեւ արա,
Իմ պաշտելի հայրենի տուն:

Ո՞վ է ապրում քո յարկի տակ,
Իրեն յաւէ՞տ տէր է կարծում,
Իմ զոհուած հօր շիրիմը թանկ
Ո՞վ է այդպէս անարգ պղծում,
Մեր արտերը ո՞վ է ցանում,
Ո՞վ է քաղում վարդերը մեր.
Ինչպէս կրակն ատրուշանում՝
Յոյսը պահել եմ միշտ անմեռ...

Քո փրկութեան օրն էլ կը գայ,
Իմ յօշոտուած հայրենի տուն,
Մեր դրօշի ցոլքը վկայ,
Տօն կը լինի եւ խնդութիւն,
Լոյսերն անշէջ կը բոցկլտան,
Կ՚անցնեն շարքերը փառապանծ,
Կը հնչի երգը ցնծութեան՝
Այգաբացից մինչ այգաբաց:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

«Հրայրք» շաբաթաթերթի մեծարգոյ
խմբագրութեան

Վիեննա

Մտահոգուած կարդացինք «Հրայրք»ի 30.6.1986ի համարում Պրն. Սամուէլ Յովասափեանի կողմից ստորագրուած «Մտորումներ սփիւռքահայութեան վիճակի եւ մեր անելիքների շուրջ» խորհրդածութիւնները: Ի շարս բազմաթիւ խնդիրների, նա շօշափել էր նաեւ Հայկական Համաշխարհային Համագումարը: Նա գրում է. «... մի՞թէ դժբախտութիւն չէ, որ այսպէս ասուած «Հայկական Համաշխարհային Համագումարում...»: Ինչպէ՞ս թէ «այսպէս ասուած Հայկական Համաշխարհային Համագումար». այդ անուանակոչումը եղաւ ժողովրդական սկզբունքներով եւ ներկաների մեծամասնութեան, ներառեալ գուցէ Ձեր պահանջով եւ քուէով:

Նա շարունակում է. «Հայկական Համաշխարհային Համագումարում ինչ որ երիտասարդներ թուրք ղեկավարներին հակահայաստանեան թուղթիկներ են բաժանում»: Մենք ներկայ էինք Համագումարին: Աւելի վաստահ լինելու համար հարցուփորձեցինք մասնակցողներից ոմանց, պրպտեցինք համագումարի արձանագրութիւնները եւ տեղեկանդրութիւնը. բարեբախտաբար, չենք կարող հաստատել Պրն. Ս. Յովասափեանի հաւակնութեան ճշմարտութիւնը:

Հայկական Համաշխարհային Համագումարի տեղեկանդրութեան վաւերացումի ստորագրութեան թանաքը դեռ չի չորացել: Որտեղի՞ց է Պրն. Ս. Յովասափեանը ստանում այդ իրաւունքը յայտարարելու Հ. Հ. Համագումարը «ամլութեան դատապարտուած կազմակերպութիւն», որոշել չկարողացանք, երբ նկատի առնենք նաեւ, թէ նա հարցին մօտիկ կանգնած անձնաւորութիւն էլ չէ:

Յիշողութիւնները թարմացնելու համար նշենք, թէ մի համագումար կամ ազգային խորհուրդ կամ ինչ որ անուանում էք, փարթ ունենալով Մայր Հայաստանը, պիտի խօսնակը դառնայ սփիւռքահայութեան քաղաքական պահանջների, յետամնգելով ծուլումը եւ այլն, եւ այլն, եւ նուազագոյնը, եթէ բնաւ էլ չհասնի որեւէ քաղաքական յաջողութեան, գոնէ կը դասաւորի, կը հարթի, կը ներդաշնակի մեր ներքին յարաբերութիւնը: Այս հարցի կարեւորութիւնը միեւնոյն անգամ շեշտել են հայրենի ղեկավարները, հրաւիրելով սփիւռքահայութեան ազգային գործիչ-ղեկավարներին Ս. Հայաստան, փորձելով մատնանշել ճիշտ ուղին:

Յանձնառութեամբ՝
Ժ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ
Հայկ. Համ. Համագումարի Գերմանիայի
Ներկայացուցիչ

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յաճախ ծագող թիւրիմացութիւններու եւ անհասկացողութիւններու առաջքը առնելու մտահոգութեամբ, հարկ կը համարենք մեր յարգելի ընթերցողներու ուշադրութեան յանձնել թէ՝ բացառութեամբ խմբագրական յօդուածներու եւ յայտնուածներու, խմբագրութիւնս պատասխանատուութիւն չի ստանձներ թերթիս էջերուն վրայ լոյս տեսնող յօդուածներուն կամ անոնց մէջ շօշափուած այս կամ այն կարծիքին համար: Հասկնալի է, այդպիսիք կը լոյս կը տեսնեն հեղինակներու պատասխանատուութեամբ:

Անկախ մամուլի թելադրած տրամաբանութեամբ, կը հրատարակենք ամէն թղթակցութիւն որ պարզապէս կը յարգէ մամուլի պետական օրէնքները, անհատական վիրաւորանքներու սահմանը չ՛անցնիր եւ չի վնասեր հայ հասարակութեան համբնդհանուր շահերուն՝ նոյնիսկ եթէ համաձայն չենք անոնց մէջ արտայայտուած այս կամ այն տեսակէտին:

Կը խնդրենք նկատի ունենալ այս պարագան «Հրայրք»ի հետ մշակած Ձեր յարաբերութիւններուն մէջ:

ԽՄԲ. «ՀՐԱՅՐՔ»Ի

36-ՐԴ ՊԵՐԼԻՆԱԼԵՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

9 Սեպտեմբերին, Պերլինեան 36րդ հանդիսութեանց գծով, Արուեստից Ակադեմիայի դահլիճին մէջ ելոյթ ունեցաւ Մոսկուայի «Պոլշոյ» թատրոնի նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Ալեքսանդր Լազարեւի: Նուագախումբի կազմին մաս կը կազմէր հայազգի Ռիմա Ստեփանեանը (ջութակ): Յայտագրին մաս կը կազմէր նաեւ հայրենի յօրինող Աւետ Տէրտէրեանի 6րդ սիմֆոնին: Անդրադառնալէ առք երեկոյթի մեծ յաջողութեան, Պերլինի «Tagesspiegel» օրաթերթը մեծ գովեստով կը խօսէր հայրենի արուեստագէտի գործին մասին (Der Tagesspiegel, 11.9.1986):

Աւետ Տէրտէրեան ծնած է 1929ին: Ան իր յօրինումները կը կատարէ Դիլիջանի գեղատեսիլ բնութեան գիրկին մէջ: Իր գործերէն կարելի է յիշել «Կրակէ օղակ» օփերէթը (1967), որը թէ՛ եւրոպայի զանազան քաղաքներու եւ թէ՛ Խորհրդային Միութեան մէջ մեծ յաջողութիւններ ծեռք բերած է: Վերջերս ան աւարտած է «երկրաշարժ» օփերէթը, որը յօրինած է Արեւելեան Գերմանիոյ Հալլէ քաղաքի օփերայի ղեկավարութեան խնդրանքով: Իր մասին լեհ յօրինող Քրիսթոֆ Մայըը ըսած է. «Աւետ Տէրտէրեան յօրինող մըն է, որուն բնական արտայայտութիւնները ինքնին սիմֆոնի են:

Ս. Գ.

ԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻ

ԱՐԹՆՈՒԹԻ՞ՒՆ ԹԷ ԱՆՔՆՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Հայ ժողովուրդի, ինչպէս շատ մը այլ փոքրամասնութիւններու որոնք վերապրած եւ գոյատեւած են, պատմութեան եւ ժամանակի դաժան ազդեցութիւններու ընդմէջէն, ճակատագրական նկարագիրներէն եւ յատկութիւններէն մին եղած է ստեղծել եւ կամ պատշաճեցնել այնպիսի կենսական յեղաշրջական քայլեր, որոնք կրցած են ապահովել իր գոյատեւումը: Այս մասին կարելի է շատ էջեր գրել: Եւ սակայն, վերջին ժամանակաշրջանին, մեր ժողովուրդի գլխուն եկած շարք մը պատահարներու դիմաց հայութիւնը կը մնայ անշարժ, անտարբեր եւ աննկարող վիճակի մը մէջ:

Հարց կու տամ ինծի թէ արդեօք անկարելի՞ է այս տագնապային րոպէներուն դարձեալ արթննալ եւ այս վտանգները թօթափելու եւ փարատելու ելքեր գտնել: Երկար բացատրութիւններ պէտք չէ տալ, կամ կարդացողի ուշադրութիւնը հրաւիրել այս կամ այն շարադրանքով: Բոլորս ալ լաւ կը գիտակցինք, թէ փոխան «արթնութեան» եւ հիմնական ու գործնական քայլեր առնելու, մեզ զետեղած ենք «անքնութեան» վիճակի մը մէջ: Թոյլ տուէք այս արտայայտութիւնը պարզել, բերելով մեր ներկայ առօրեայ կեանքէն օրինակներ:

Մեր Առաքելական Եկեղեցւոյ թեմերը անքուն վիճակի մէջ են, փորձելով հովուել այս կամ այն գաղութը: Մէկ թեմը միւսէն առաջ կը պայքարի ձեռք բերել հովանաւորութիւնը այս կամ այն գաղութին, դարձնելով զայն իր գործունէութիւններու նպատակներէն մին, փոխանակ արթննալու եւ իրենց երկուութեան արմատական վերջ մը տալու, նոյնիսկ ի գին ամէն զոհողութեանց: Ժամանակն է որ անոնք արթուն գործեն, դարձեալ հրապուրեն հայ անհատը եւ անուցանեն անոր հոգեւոր աշխարհը:

Նոյնն է պարագան Մխիթարեան Միաբանութեան, Հայ Կաթողիկէներու եւ Հայ Աւետարանականներու մօտ ստեղծուած երկուութիւններուն:

Նոյնն է պարագան մեր կուսակցութիւններուն, որոնք փոխանակ գործակցելու եւ բարձր արթնութեամբ առաջնորդելու հայ հասարակայնութիւնը, անքնութեամբ կը տքնին մէկը միւսէն աւելի տիրող, կարեւոր դառնալու համար:

Նմանապէս մեր բոլոր Միութիւնները՝ ըլլան մշակութային, ըլլան բարեսիրական, կորսնցուցած են իրենց քունը՝ մէկը միւսէն աւելի շահելու, աւելիին տիրելու եւ յոխորտալու համար, անշուշտ միշտ ի գին հայ ժողովուրդի եւ հայկական շահերու տկարացման:

Կարելի է տալ հարիւրաւոր ուրիշ օրինակներ՝ ինչպէս հայկական թերթերը, դպրոցները, մտաւորականութիւնը, եւայլն, եւայլն: Բոլորն ալ փոխանակ արթննալու եւ արթուն մնալու վասն հայապահպանման, վասն գոյատեւման, մեր ժողովուրդի, հայրենիքի եւ սփիւռքահայ ամբողջականութեան, կը նախընտրեն, կը փորձեն մնալ անքուն, այլ ոչ արթուն:

Այս բոլորը շատ յստակ եղած է այլեւս բոլորիս: Այս տողերը գրելով ոչ յանդգնութիւնը ոչ ալ փափաքը ունիմ խրատելու կամ ցուցմունք տալու: Սակայն, սկսեալ անձէս, կ՛արժէ վերջին փորձ մը ընել արթննալու եւ արթնութեամբ գործելու: Տակաւին ուշ չէ մենք մեզի անգամ մը եւս փրկելու պատմութեան եւ պայմաններու հարկադրող ուծացման եւ բնաջնջման տեղատարափ վտանգներէն: Թող ոչ մէկ հայ կղերական, ոչ մէկ հայ կուսակցական, ոչ մէկ հայ ուսուցիչ, ոչ մէկ հայ խմբագիր կամ այլ մտաւորական փորձէ իր ժամանակը վատնել վերը յիշածներս քննարկելով եւ կամ որեւէ պատճառաբանութիւն կամ լուսաբանութիւն ներկայացնելով: Բոլորս ալ լաւ գիտենք, թէ ըսուածները միայն ու միայն ներկայ իրականութիւններու ամփոփ պատկերումն են եւ ամէն ճիգ, աշխատանք, քննադատութիւն եւ լուսաբանութիւն պէտք է ուղղուին մեր բոլորի արթնութեան, եւ միասնականութեան:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Հայաստանի կառավարութիւնը այս տարի հինգ միլիոն ռուբլի յատկացուցած է պատմամշակութային կարեւոր կոթողներու վերանորոգումին: Առաջին անգամն է որ այսքան բարձր պիւտճէ մը կը յատկացուի այդ կարեւոր աշխատանքին: Մասնագէտները աւելի քան 10.000 կոթողներ կամ կոթողներու մնացորդներ հաշուած են՝ բոլորն ալ պետութեան հոգածութեան ներքեւ:

Երեւանի երաժշտանոցը յետ այսու պիտի կոչուի Առնօ Պապաճանեանի անունով: 20 տարուան կեանք ունեցող հիմնարկը ունեցած է արդէն շուրջ 2000 աշակերտ: Վաղամեռիկ անուանի յօրինողին անունը պիտի տրուի նաեւ մայրաքաղաքի հարաւ-արեւմտեան շրջանի փողոցներէն մէկուն:

Կիպրոսի մէջ Մելքոնեան Կրթական Հաստատութիւնը կայ, որ ինչպէս անցեալին, նոյնպէս եւ այժմ լաւ մարդիկ կը պատրաստէ: Սակայն ինչ որ անիկա կ'ընէ, աւելի բան մը չէ օրինակ՝ քան Յովակիմեան-Մանուկեան երկրորդ. Վարժարանի կատարածը Պէյրութի մէջ:

ՄԵՆՔ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆՔ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՈՒՍՈՒՑՉԱՆՈՑԻ ՄԸ:

Պէտք ունինք Ուսուցչանոցի մը, ուր պատրաստուին մասնագէտ դաստիարակներ, ուսուցիչներ եւ մտաւորականներ: Ասո՛նք են որ պիտի գործեն Արտասահմանի հայ մշակոյթի պահպանութեան եւ զարգացման համար. ասո՛նք պիտի ըլլան ուխտեալ գինուորները հայապահպանութեան:

Կարելի է ուրիշ բան չըսել, – եւ գուցէ ատիկա ներելի ըլլայ, – բայց կարելի չէ ուշացնել իրագործումը Համահայկական Ուսուցչանոցին: Սփիւռքի ամենէն եռուն կեդրոնները համարուող Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ, այսօր շատ քիչ են հայ մանկավարժները, հազուագիւտ են հայոց լեզուի, գրականութեան եւ պատմութեան ուսուցիչները: Անոնք որ այժմ իրենց լաւագոյնը կ'ընեն, քիչ մը ամէն բան դասաւանդող բարի մարդիկ են. աւելին ալ չենք կրնար պահանջել իրենցմէ, որովհետեւ չեն կրնար տալ՝ ինչ որ չունին:

Չըսե՛նք թէ բաւարար ոյժեր չկան՝ որ կազմակերպեն նման մեծ գործ մը: Չըսե՛նք թէ տնտեսական սա կամ նա յարմարութիւնը կը պակսի: Ոեւէ հաստատութիւն իր սկզբնաւորութեան ատեն շքեղ չէ եղած: Ժամանակի ընթացքին կը բարգաւաճին հիմնարկութիւնները:

Ու Հայ Ուսուցչանոցին իրագործումը արդարօրէն կ'ակնկալենք Գալուստ Կիւլպէնկեան Հաստատութենէն, եւ մանաւանդ Հ. Բ. Ը. Միութենէն: Կը կարծեմ թէ վերջինս արդէն մտածած է այս մասին: Սակայն անհրաժեշտ է մարմին տալ մտածումներու:

Սփիւռքի հայութեան պատմութեան մէջ դարձակէտ մը պիտի ըլլայ այն երանելի օրը, երբ պիտի բացուի Համահայկական մեծ Ուսուցչանոցը: Այն ժամանակ պիտի ուրախանան բոլոր ժամանակներու եւ աշխարհի բոլոր կողմերուն հայ հոգիները. ցնծութեամբ պիտի լեցուին սիրտերը բոլոր իրաւ հայերուն:

Թող չ'ուշանայ այդ օրը:

Դադրի՛նք բժիշկ ու ճարտարապետ արտադրելէ:

ԵՒ ՍՏԵՂԾԵՆՔ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՉԱՆՈՑԸ:

23 Մայիս, 1959

«ՍՓԻՒՌՔ»

ՍՓԻՒՌՔԸ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԻԵՆՆԱՅԷՆ

Անցեալ Յուլիսին Վիեննա այցելեց Նիւ Եորք լոյս տեսնող «Armenian Reporter» շաբաթաթերթի խմբագրապետ Պր. Էտուարտ Պողոսեանը, ընկերակցութեամբ իր տիկնոջ եւ քրոջ: 31 Յուլիսի եւ 7 Օգոստոսի «Armenian Reporter»ի թիւերուն մէջ ան ընդարձակօրէն կը նկարագրէ իրենց Վիեննա կատարած այցելութեան տպաւորութիւնները՝ «Աւստրիահայ գաղութը կ'օգտուի Միջին Արեւելքի շարունակուող տագնապէն» եւ «Վիեննայի Մխիթարեան կը շարունակեն ծառայել հայկական մշակոյթին՝ հակառակ իրենց թիւի նուազումին» խորագիրներու տակ զոյգ յօդուածներու մէջ:

Լայնօրէն տեղեկագրելէ ետք Վիեննայի հայկական անցեալին եւ ներկայ անցուդարձերուն մասին, ան կը յիշատակէ Սրբ. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ եւ հայկական գաղութին մէջ գործող զանազան հայրենակիցներ, Վիեննայի «Հրայրք» շաբաթաթերթի գործունէութիւնը, Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան պատմականն ու դերը հայկական բեմի վրայ: Յօդուածագիրը նաեւ կ'անդրադառնայ Աւստրիացի շարք մը անհատներու, որոնք ամուսնանալով հայերու հետ, մեծ հետաքրքրութիւն եւ նուիրում ցոյց կու տան հայկական աւանդութիւններուն ու անոնց պահպանման աշխատանքներուն հանդէպ: Ան նաեւ կը նկարագրէ Գերմանիա բնակող ընտանիք մը որ, հակառակ տանտիկնոջ գերմանուհի ըլլալուն եւ աւելի քան 20 տարիներէ ի վեր Գերմանիա բնակութիւն հաստատելուն, մեծ գուրգուրանքով հետամուտ է ընտանեկան յարկին տակ հայերէնը գործածելու եւ հայկական սովորոյթները պահպանելու:

Ս. Գ.

ԿՈՑՐ ՍԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆ

Կ'իմանանք թէ կոյր սաստկութեան զոհ գացած է Պէյրութի Շիրակ տպարան-գրատուն-հրատարակչատունը: Հանէնեան եղբայրներու մօտ 50 տարիէ ի վեր վարած գիրի այս կեդրոնը մասամբ հրոյ ճարակ դարձած է, կոյր կրակոցներու որդէս արդիւնք:

Հրատարակչատունը մասնաւոր հռչակ մը շահած էր իր ժողովրդական «Շիրակ երգարան»ով (շուրջ 20 հրատարակութիւն), ինչպէս նաեւ մասնագէտներու համար յղացուած անոր ճայնագրեալ տարբերակով (բազմաթիւ հրատարակութիւններ):

Մեր կարեկցութիւնը Հանէնեան եղբայրներուն:

ՎԱԽԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(1905-1980)

Մնած է 25 Տուխա 1905ին՝ Դիլիջանի Պողոսքիւխա (այժմ Ճամփեան) գիւղը: Չորս տարի յաճախեցէ նոյն գիւղին ծխական դպրոցը, ուսումը կ՚ամբողջացնէ ինքնաշխատութեամբ: 1926ին կը տեղափոխուի Երեւան եւ կ՚աշխատի «Ասանգարդ» (1926-29), «Մանկագ» (1930-31) եւ «Հնդպետհրատարակ Գիւղատնտեսութիւն» (1931-35) թերթերուն խմբագրութիւններուն մէջ: Նոյն այս տարիներուն կը խմբագրէ «Կոմխոզ Կին» թերթը: Համաշխարհային Բ. պատերազմէն վերադարձած ետք, 1945-50 կ՚աշխատի «Խորհրդային Հայաստան» թերթի խմբագրութեան մէջ: Ան ի գնահատութիւն իր վաստակին՝ կ՚արժանանայ «Հանրապետութեան Մշակոյթի Վաստակաւոր Գործիչ» պատուոյ մէն վերադառնալէն ետք, 1945-50 կ՚աշխատի «Խորհրդային Հայաստան» թերթի խմբագրութեան մէջ: Ան ի գնահատութիւն իր վաստակին՝ կ՚արժանանայ «Հանրապետութեան Մշակոյթի Վաստակաւոր Գործիչ» պատուոյ կոչումին, «Պատուոյ Նշան» շքանշանին եւ երջիցս՝ Գրողներու Միութեան եւ Կոմկուսի գրական մրցանակներուն: Կը վախճանի Երեւանի մէջ 4 Մարտ 1980ին:

Արժանապատիւ եւ լրատվող Վախթանգ Անանեան տվեհատեսչ ամենազօր մնալու եւ ամենէն շատ թեւդեմանաւած գրող ներէն մին է: Անոր գործերը թեւդեմանաւած են աւելի քան 40 լեզուներու, ինչպէս անգլերէնի, արաբերէնի, չինարէնի, գերմաներէնի, ճապոներէնի, լեհերէնի եւ այլ: Իր գործերուն 150 հատորին 60-ը կը կազմեն հայերէն հրատարակութիւնները: Անանեանի գործերուն մեծ մասին մէջ կ՚արտացոլուի հայրենի բնութիւնը, գիւղական կեանքը, կենդանիներու կենցաղը, եւ այլ:

1930ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գործը՝ «Կրակէ օղակի պէս», որու կը յաջորդեն հասարակութենական մրցանակի արժանացած «Անանի ախիւն» եւ «Յոյսի ազդարի գերիները», որոնք կը վերաբերին կիլոնկարներու: Անոր գործերէն կարելի է նշել «Ղոչ», «Քաղաքնանան բանակիչները», «Մանկութիւնը լեռներում», «Ժողովրդի դրան գաղտնիքը», «Լեռնային Կատաններով», «Մարտի Դաշտերում», «Պատերազմից Յետոյ», «Ձեր են տանում կատաններ»: Իր գործերը հրատարակուած են առանձին ժողովածուներու մէջ՝ «Ընտրեալ պատմուածքներ» (մեկ հատորով՝ 1947-77), «Հայաստանի կենդանական աշխարհը» (հինգ հատորով՝ 1961-75), «Երկեր» (վեց հատորով՝ 1968-71):

Ա. ՊԱՐՊԵՏՅԱՆ

****

ՔԵԱՐՔԻ ԼԵՐԱՆ ՏԻՐԱԿԱԼԸ

Երբ ռազմաճակատից վերադարձայ, սարերի անհուն կարօտ կար իմ սրտում. չորս տարի որսի չէի գնացել: Եւ հետս, ռազմաճակատից, որպէս յիշատակ բերել էի կռիւներում զոհուած դիւիզիայի հրամանատար Վասիլեանի հրացանը: Առաջին անգամ այդ հրացանը պիտի փորձէի վայրի այծերի վրայ: Ես կարօտել էի ե՛ւ նրանց խուճապահար փախուստին ժայռերի նեղ շաւիղներով, ե՛ւ հրացանի որոտներին, ե՛ւ Քեարքէ լերան շնգշնգան հովին:

Ահա մեր որսատեղը:

Երբ ես ընկերներիցս անջատուեցի եւ դուրս եկայ մի ծորակի վրայ, իմ դիմացի լեռնալանջի ընդարձակ թեք սարի վրայով փախչող մի այծ նկատեցի: Ուղարկածս գնդակն ապարդիւն անցաւ, որովհետեւ իմ առաջին կրակոցից խրտնած այդ քարայծը փախչում էր ահագին թռիչքներով եւ զոյգ կարաբինների[1] չափ եղջիւրները օդում ճօճելով:

Ես ափսոսացի որ վրիպեցի, – ի՛նչ երջիւրներ էին, – բայց եւ գոհ էի որ բնութեան մէջ մի գեղեցիկ կերտուածք եւս մնաց անվթար...

Վերադարձայ որսից, բայց այդ եղջիւրները ինձ հանգիստ չէին տալիս, երազում թէ արթմնի տեսնում էի նրանց վեհ ուրուանկարը հորիզոնի վրայ:

Յաջորդ Կիրակի, երբ մենք նորից Քեարքէ լեռը գնացինք, ես յայտարարեցի ընկերներիս.

– Մեծ սալի[2] վրայ անցեալ անգամ մի անասման թաքա[3] եմ թողել, պիտի գնամ սպանեմ:

Ընկերները ծիծաղեցին:

– Հա՛, լաւ ես մտածել. էսա մի շաբաթ ա սալի վրայ կանգնած՝ քու ճամբէն ա պահում, որ գնաս սպաննես... Գնա՛, լաւ ես մտածել, հրէն էնտեղ կանգնած ա,– ծաղրեց ինձ իմ լուռեցի ընկերը:

Բայց սիրտս վկայում էր որ հէնց այն քարայծը, որի եղջիւրներին սիրահարուել էի, այն-

---

1. Կարաբին – հնաձեւ կարճ հրացան. (carabine):
2. Սալ (բարբառային) – այստեղ՝ տափակ ժայռ:
3. Թաքա (բարբառային) – արու այծ:

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

4 Հոկտեմբեր

Թէյասեղան՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-Երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Ներկաները վայելեցին ընկերային ջերմ մթնոլորտ մը՝ հայկական երաժշտութեամբ եւ քաղցրեղէններով:

5 Հոկտեմբեր

Եպիսկոպոսական անդրանիկ պատարագ Գերաշնորհ Տ. Մեսրոպ Եպիսկոպոս Գրիգորեանի՝ Վիեննայի Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ (քարոզի համար տես «Հրայրք» թիւ 18, 19 (107-108), 6, 13 Հոկտ. 1986):

5-8 Հոկտեմբեր

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր Պէյրութի Տօնիկեան հրատարակչատան տէր եւ ազգային գործիչ Պրն. Յակոբ Տօնիկեանը: Կեցութեան ընթացքին ան նաեւ այցելութիւն մը տուաւ Մխիթարեան Միաբանութիւն:

11 Հոկտեմբեր

Գրական երեկոյ՝ նուիրուած Վահագն Դաւթեանին՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս. Երիտ. Միութեան կողմէ, համագործակցութեամբ Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան, Մշակութային սրահին մէջ: Օրուան բանախօսն էր ճարտ. Ռազմիկ Թամրազեան-Յարութիւնեան (տես «Հրայրք» թիւ 18, 19 (107, 108), 6, 13 Հոկտ. 1986):

12 Հոկտեմբեր

Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Ամենապատիւ Տ. Շնորհք Արքեպս. Գալուստեանի պատրիարքական գահակալութեան 25-ամեակի եւ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան հիմնման 525-ամեակի հանդիսութիւններուն իրենց մասնակցութիւնը բերաւ աւստրիական «Փրօ-Օրիենթը» եկեղեցական կազմակերպութեան պատուիրակութիւնը, գլխաւորութեամբ Աւստրիական Եպիսկոպոսական Համագումարի Նախագահ եւ Աւստրիոյ նախկին կրթական նախարար Թէոտոր Փիֆլ-Փերչեւիչին: Այս կապակցութեամբ, 25 Հոկտեմբերին աւստրիական ռատիոկայանի (Ö - Regional) «Լուրեր քրիստոնեայ աշխարհէն» յայտագրով ելոյթ ունեցաւ Պերլ Արքեպիսկոպոսը եւ տեղեկագրեց Կ. Պոլիս կատարած իրենց այցելութեան եւ տպաւորութիւններուն մասին:

– Մշակոյթի օր, կազմակերպուած Վիեննայի «3. Շիրազ» վարժարանի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Թէ կազմակերպիչները, թէ ուսուցիչները եւ աշակերտները ոչ մէկ ջանք խնայած էին ներկայացուած ծոխ, մշակուած եւ գեղարուեստական բարձր մակարդակի յայտագրի պատրաստութեան համար: 40-է աւելի աշակերտներ իրենց մասնակցութիւնը բերին՝ խորապէս տպաւորելով ներկաները:

– Վիեննայի Երաժշտանոցի Պրամզ սրահին մէջ ելոյթ ունեցաւ անուանի դաշնակահար Աւօ Գուլումճեան, Երաժշտութեան Բարեկամներու Միութեան եւ Աւստրօ-արաբական յարաբերութեանց Ընկերութեան կազմակերպած երաժշտական երեկոյթին:

14 Հոկտեմբեր - 3 Նոյեմբեր

14 Հոկտեմբերին բացումը տեղի ունեցաւ «Գծանկարչութիւն Հայաստանէն» ցուցահանդէսին, Վիեննայի Ֆանթօ պալատին մէջ (այս մասին տես «Հրայրք»ի սոյն թիւին մէջ):

18 Հոկտեմբեր

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս. Երիտ. Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

18-21 Հոկտեմբեր

Հիւրաբար Վիեննա այցելեց Հայկական Համաշխարհային Համագումարի Նախագահ Վերապատուելի Ճէյմս Գաուուզեանը: Այս առթիւ, Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութիւնը կազմակերպած էր դասախօսական երեկոյ մը, որը տեղի ունեցաւ 20 Հոկտեմբերին, Մշակութային սրահին մէջ: Վեր. Գաուուզեան ներկայացուց Հայկական Համաշխարհային Համագումարի տեսլականն ու աշխատանքները:

19 Հոկտեմբեր

Աւստրիական ռատիոկայանի (Ö - Regional) «Վիեննայի Եկեղեցիներ» յայտագրի գծով (ժամը 18.55) հարցազրոյց մը տեղի ունեցաւ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեանի հետ: Նոյն երեկոյ, Սրբազան Հայրը մասնակցեցաւ Վիեննայի Աւետարանական Ս. Պօղոս Եկեղեցւոյ կազմակերպած «Սուրբ գիրքի օրեր» միջ-եկեղեցական

(Շար.ը տեսնել էջ 19)

երաժշտութիւնը լսելուց յետոյ նա հասկացաւ, որ փողերն իզուր չեն վատնուել:

Մինչ ես ճաշասենեակի սեղանի մօտ նստած կարդում էի ծայնապնակների այն ցուցակը, որ գրամաֆոնի հետ ինձ ձրի էին տուել, նա վեց անգամ լսեց նոյն երաժշտութիւնը:

– Դու միայն այս մէ՞կն ես բերել:

– Հակառակ երեսին մի ծայնագրութիւն էլ կայ,– ես մօտեցայ գրամաֆոնին եւ ծայնապնակը շուռ տուեցի:

– Դա ի՞նչ է:

– «Հնդկական երգ» է կոչւում: Ես ինքս դեռ չեմ լսել դա: Խանութում ես հասցրի միայն առաջինը լսել: «Չիօ-Չիօ-Սան» է կոչւում:

Դուք հիմա հասկանո՞ւմ էք, թէ ինչու է այդ ծայնապնակը մի այնպիսի բան դարձել ինձ համար, որ ես աշխատում եմ որքան կարելի է երկար պահել այն ինձ մօտ ու քնքշօրէն պահպանում եմ: Այդ ծայնապնակը մօրս համար յայտնագործեց արուեստը, եւ մայրս հասկացաւ, որ իր որդին կարող է ինչ-որ բան աւելի բարձր գնահատել քան փողը եւ շատ աւելի բարձր, քան սնունդը, փմիչքը, բնակարանը, հագուստը:

Մի շաբաթ յետոյ, ընթրիքի ժամանակ, նա բոլորի ներկայութեամբ յայտարարեց, որ ժամանակն է ընտանեկան բիւջէի մի մասը ծախսել ծայնապնակների վրայ, ու ինքն ուզում է որոշել, թէ ինչ ծայնապնակ պէտք է գնել: Ես հանեցի ցուցակը եւ սկսեցի անուններ կարդալ, որոնք նրան բացարձակապէս ոչինչ չէին ասում: Եւ այդ ժամանակ նա յանկնարարեց ինձ, որ ինքս գնամ խանութ ու մի «հրաշալի» բան ընտրեմ:

Հիմա, 42 տարի անց, երբ ես նորից եմ լսում այդ ծայնապնակը եւ մտածում այն մասին, ինչ տեղի ունեցաւ այն ժամանակ, ինձ թւում է, թէ բանջոյի ռիթմը գրաւեց մօրս, կարծես միայն նրան էր ուղղուած այդ երաժշտութիւնը, կարծես նրանք վաղուցուայ ծանօթները էին, սիրում ու լաւ էին հասկանում իրար: Բանջոն նուագակցում էր կլարնետին, որի նուագն ասես յիշեցնում էր, թէ ամէն ինչ անցել է, բայց ինչ-որ բան դեռ մնում է եւ ինչ-որ բան դեռ պարտաւոր է գալ: Երաժշտութեան մէջ արձագանգի պէս հնչում էր ամերիկեան նաւաստուց խաբուած ծապոնացի աղջկայ պատմութիւնը: Թւում էր, թէ հոգոյն ինչ-որ բան է պատմում, իսկ յուզմունքով բերնէբերան լցուած սաքսաֆոնը շնչահատ է լինում:

Այդ ժամանակուանից սկսած, երբ տնեցիներից որեւէ մէկը իմ տարօրինակութիւնների համար հարձակւում էր ինձ վրայ, մայրս համբերութեամբ պաշտպանում էր ինձ, բայց յետոյ, երբ համբերութիւնը հատնում էր, գայրանում էր ու գոռում. «Փա՛ռք աստծուն, որ նա բիզնեսմէն չէ»:

Թարգմ.՝ Վ. ԴԱՒԹԵԱՆԻ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

Շարունակուած 6-րդ էջէն

հանդիպումին եւ բանախօսեց Սուրբ գիրքի թարգմանութեան եւ անոր խաղցած դերին մասին՝ Հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ:

21 Հոկտեմբեր

Յետ երկարատեւ հիւանդութեան՝ 86 տարեկան հասակին մէջ մահացաւ Վիեննահայ ազգային գործիչ, Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի եւ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի երկարամեայ վարչական Ներսէս Ջոհրապ (նահատակ գրող Գրիգոր Զոհրապի եղբօրորդին): Թաղումը կատարուեցաւ 28 Հոկտեմբերին:

23 Հոկտեմբեր

Աւստրիական ռատիոկայանի Առաջին կայանի «Եկեղեցական լուրեր» յայտագրէն ելոյթ ունեցաւ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպիսկոպոս Գրիգորեան:

24-25 Հոկտեմբեր

Տարիքներու անդրանիկ ցուցահանդէս՝ կազմակերպուած Վիեննահայ համայնքի ազգայիններէն Պրն. Պերճ Սէրայտարեանի կողմէ՝ Վիեննայի երաժշտական իրերու իր հաստատութեան մէջ:

25 Հոկտեմբեր

Տարեկան ընդհանուր ժողով եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն Վիեննահայ Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան, Մշակութային սրահին մէջ: Նորընտիր վարչութիւնը կը բաղկանայ 12 անդամներէ՝ առենապետութեամբ Պրն. Յովիկ Վարդանեանի: Ժողովը նաեւ Միութեան Պատուոյ երկրորդ անդամ ընտրեց ճարտ. Ռազմիկ Թամրազեան-Յարութիւնեանը՝ Միութեան օգտին կատարած իր երկարամեայ ծառայութեանց համար (առաջին Պատուոյ անդամն է Պրն. Կարպիս Փափազեան):

Վիեննա այցելող
Ձեր բարեկամներին
առաջարկեցէք

Frühstückspension
Alle Zimmer mit Bad/Dusche
Freundliche Atmosphäre
Ruhige Lage

PENSION ANI
TEL.(0222)42 65 53
1090 WIEN, KINDERSPITALGASSE 1
WIEN - AUSTRIA

Ցատուկ դիւրութիւններ՝ հայրենակիցներուն համար

ՃԱՆԶՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

ՈՒԻԼԻԱՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

1908 - 1981

Մնած է 31 Օգոստոս 1908-ին, ԱՄՆ-ի Քալիֆորնիա նահանգի Ֆրեզնօ քաղաքին մէջ, Պիթլիսէն գաղթած հայ ընտանիքի մը մէջ: Մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը անցուցած է շատ ծծուռտ պայմաններու մէջ՝ հարը կանուխ մահանալուն պատճառով: Հազիւ դպրոցական կեանքին ընտելացած, մայրը գիւղ կ'ուղարկէ թեզրի վաճառելու: 13-15 տարեկանին կը պաշտօնապարբ հեռագրատան մէջ, որը լաւ առիթ մը կ'ըլլայ թրխունը Ֆրեզնօ նօ բնակող գանազան ազգերու պատկանող դէմքերու հետ եւ ժանգոթանալու առնուազ աւանդութիւններուն: Այս պատրանին բերումով, ինքն իսկ կ'ըլլայ մեծ նեղբայր՝ Մարտքի Ա. Աբրահամեանդտրին ծանօտի վրայ մահանալու գործը իր մէջ հաղորդելը, որը տակաւին ցնորամ եւ տատապանք կը ստեղծէ իր մէջ:

Փողոցի եւ կեանքի դպրոցը ասպրուած, կը նոսիրուի ամերիկեան եւ համաշխարհային գրականութիւնը ըմկերցելու եւ կը սկսի ստեղծել անձնական: 1942-ին կը գրաւկոյտի բանակ եւ հետ Ամերիկայի եւ հետ Լուսնոնի մէջ կը գործէ հետաքրքրական ներկայացումներու վրայ: 1950-60 ժամանակաշրջանին մեծ մասը կ'անցկացնէ Փարիզի մէջ: Կը մահանայ 16 Մայիս 1981-ին Ֆրեզնօյի մէջ: Իր ամենանշանակ մէկ մասը կը փոխադրուի եւ կը հետազի երեւանի կոմիտասի անուան պանթէոնին մէջ:

Անդորեան հեղափոխ միայն անգլերէն լեզուով ստեղծագործած է, իր բոլոր գործերէն կը բարձրն հայկական ասանդութիները, ոգին, կենցաղը՝ ամերիկեան ակնոցով դիտուած: Ան գրած է 2000-է աւելի պատմուածքներ, հետաքրքրութիւններ, յօդուածներ, եւ նաև գրական գործունեութեան կը սկսի 1930-ական թուականներուն: 1939-ին իր առաջին պատմուածքը լոյս կը տեսնէ ամերիկահայ «Հայրենիք» շաբաթաթերթին մէջ՝ Միրակ Գորեան ծածկանունով: 1934-ի Փետրուարին, «Վէմ»ու ասանգրին մէջ լոյս կը տեսնէ նոյն պատմուածքը՝ «Ցանդուգն երիտասարդը թռչող մարդասպոի վրայ», եւ նոյն տարին, նոյն այս խորագրով լոյս կը տեսնէ պատմուածքներու իր առաջին ժողովածուն: Ասոր կը յաջորդեն «Փողոցին երիվասներ» (1937), «Ող ջոյն քեզ, սէր» (1938), «Անուն Արամ Է» (1940), «Միրելիս» (1944), «Լադրին» (1949), եւ ն: Իր հետաքրքրութիւններէն կարելի է յիշել «Ամ սիրտը չեն ներում Է» (1939), Նիւ Եորքի քննադատներու եւ Բուլիցըր միջանասին արժանացած «Կեանքիդ ժամանակը» հետաքրքրութիւնը (1939), «Ձայնասնուած մարդիկ», «Էէյ, ով կայ այնտեղ», «Ամանչաց կատորածը», «Ուղղորի այգին»: Իր վէպերէն են «Մարդկային կատակերգութիւն» (1942), «Միսի Ձնծաղկի պատմութիները» (1945), «Ոսկէ-դր Տիժաղելի բան» (1953), «Հարցրէ, դու իմնկի ես» (1956), «Մարդկէ, ես սիրում եմ քեզ» (1957), «Ցղաներ եւ աղ ջիկներ» (1963), «Մէկ օր ետկնգատայ աջիապտոմ» (1964), եւ ն: Գրած է նաեւ քնարական-ինքնակենսագրական, յուշագրական տեսակի գործեր, ինչպէս «Ահա եկա, ահա գնաց, ինքներդ գիտէք ով» (1961), «Հմնեւնդ» (1963), «Նամակներ Թէքսաս փողոցի 74 համարիցը» (1969), «այցեր, որոնց ես եղել եմ» (1972), «Պատահական հանդիպումներ» (1977), եւ ն: 1980-ին՝ իր վերջին գործերէն մին կ'ըլլայ «Հէքիաթներ Վիենևայի փողոցներէն» գրուածքը, որ լոյս կը տեսնէ մահուընէ 6 ամիս ետք:

Իր գործերէն շատերը վերածուած են կինոժապաւէնի եւ հետագայնուած աւելի քան 38 լեզուներու:

Ա. ՊԱՂՏԻՏՅԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԼԻՔ ՁԱՅՆԱՊՆԱԿԸ

1921 թուին ես, որ այն ժամանակ 13 տարեկան էի, գնում է Ֆրեզնոյի փողոցներով, թեւատակիս «Վիկտոր» ֆիրմայի մի գրամաֆոն ու մի ձայնապնակ:

Ես, Իհարկէ, հեծանուով էի գնում: Յետագայում այդ հեծանիւը խարխլուեց, ու ես այն նուիրեցի փոստատարին: Իսկ գրամաֆոնը, որ իմ առաջին գրքի տպագրութիւնից յետոյ փչացել էր, 1935 թուին, երբ առաջին անգամ ճամբորդում էի Եւրոպայում, մերոնք նուիրել էին Փրկութեան բանակին:

Բայց ձայնապնակը ինձ մօտ է, ու ես նրա նկատմամբ յատուկ քնքշանք եմ տածում: Ես սիրում եմ այդ ձայնապնակը, որովհետեւ ամէն անգամ նուագելով, յիշում եմ, թէ ինչ պատահեց այն օրը, երբ տուն խուժեցի՝ գրամաֆոնն ու ձայնապնակը թեւատակիս:

Դրանք գնած էին ցրիչի իմ առաջին աշխատավարձով:

Մայրս նոր էր վերադարձել Հուգենհէյմի մրգեղէնի խանութից, ուր, դատելով դէմքի արտայայտութիւնից, նա այդ օրը թուզը ծրարել էր

գիշերները դուրս ելլելէ վախնալ կամ մինակ գալ չուզել, հետաոտեսիլէն շատ հետաքրքրական ծրագիր մը ըլլալը, հետաւորութիւն, եւլն, եւլն:

Վերոյիշեալներէն միայն հիւանդութիւնը ընդունելի է, եթէ անձը անկեղծ է՝ չի ստեր: Մնացեալները իրենց բացակայութիւնը արդարացնող լոկ պատրուակներ են: Իմ կարծիքով, ասոնք փաստեր են ազգային գիտացումի տկարութեան եւ կամ նոյնիսկ չգոյութեան:

Հայ երաժիշտն ալ արժանապատուութիւն ունի. համերգասրահը լեցնելու համար չուզեր միշտ մուրացկանի պէս մարդոց ետեւէն վազել կամ ուրիշներ վազեցնել: Երբ ան իր յոյսը կը կտրէ հայութենէն, ալ չուզեր լսել, թէ Վարդանանց տօնի եւ կամ Ապրիլ 24-ի առթիւ հայութիւնը պէտք ունի իրեն: Չէ՞ որ կեանքը միակողմանի չէ, ուստի «այսօր ինծի, վաղը քեզի» երաժիշտներու հոգեբանութենէն անտեղեակ վարչականներ, յաճախ վերջին վայրկեանին մոտեցած են հայ երաժիշտի մը, կարծելով որ ան առանց պատրաստութեան բեմ կրնայ ելլել: Պատահած է նաեւ, որ թերեւս ուրիշ մը խախտած է իր խոստումը ու այսպէս պարտաւորած է պատասխանատուները դիմելու այլ մարդոց:

Հետաքրքրական է, որ վարչականներուն մօտեցումը յաճախ եղած է անպաշտօն եւ բերանացի կերպով եւ կամ անտեղեակ եւ ոչ-պատասխանատու միջնորդներու միջոցով: Երբեմն, վարչականներ ամէն բանի լաւ հասած են, բայց մոռցած են երաժիշտին տրուելիք ծաղկեփունջը կամ նուէրը գնել. եւ կամ շնորհակալական նամակ մը չեն գրած: Չէ՞ որ ծաղկեփունջ մը տալով, իրենց տեսանկիւնէն հարցը լուծած են: Այդպիսի դէպքերէն տուժողները միշտ յաջորդող նոր վարչականներն են եղած:

Սփիւռքահայ կեանքի այս «գաւառ» չանցնիր, մինչեւ որ պատասխանատու անձեր չհրաժարին իրենց ուղղափառ մտածելակերպէն: Աւելի՝ քան անցեալին, մենք պէտք ունինք մեր երաժիշտներուն, քանզի Սփիւռքի մէջ անոնք ալ անուղղակիօրէն կը սատարեն Հայ Դատի ծանօթացման եւ Հայ ազգի մշակութային համբաւի տարածման:

AMIRA DATENVERARBEITUNG GmbH
ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ
ՏՊԱԼ. ԻՆԺ. ՄԻՍԱԼ ԳԱԱՊԱՐԵԱՆ
Kegelgasse 36-38/1/19, 1030 Wien
Հեռ.՝ 75 30 683
Թերեքս՝ 2619/278
ամէն տեսակ մանրակարգիչներու եւ յարակից մասերու հայթայթում
SYSTEMANALYSE _ HERSTELLUNG VON SOFTWARE

IMPORT Rila EXPORT
WAREN ALLER ART
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN 1, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON: 587 47 78 Serie / TELEGR.-ADR.: RILIXIM
TELEX: 11-1320 RILA

ԳԹԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Աւստրօ - Սովետական Ընկերութեան եւ Աւստրիական Ոգելից Ըմպելիներու Հիմնարկէքի նախաձեռնութեամբ՝ 14 Հոկտեմբեր 1986-ին տեղի ունեցաւ Հայաստանեան Գծանկարչութեան Ցուցահանդէսի բացումը, Վիեննայի Ֆանթօ դղեակին մէջ: Բացման արարողութեան ներկայ էին սովետական եւ պուլկարական Դեսպանատուներու, Աւստրօ-Հունգարական Ընկերութեան, Վիեննահայ կազմակերպութիւններու եւ կազմակերպիչ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները:

Պաշտօնական բացումէն առաջ, Աւստրիական Ոգելից Ըմպելիներու Հիմնարկէքի տնօրէն՝ Դր. Կիւնթըր Գլօտնըր ըրաւ ամփոփ պատմականը Ֆանթօ դղեակին, որուն յաջորդեց ողջոյնի եւ բացման խօսքը՝ Աւստրօ-սովետական Ընկերութեան փոխ-նախագահ Դր. Ֆրից Հանաչիքի: Անդրադառնալէ ետք Սովետական Միութեան եւ Աւստրիոյ միջեւ կայացած բարեկամական կապերուն, Դր. Հանաչիք ծանրացաւ Աւստրիոյ եւ Սովետական Հայաստանի միջեւ ըստ օրէ զարգացող յարաբերութիւններուն վրայ: Ան յիշեց երեւանը եւ աւստրիական Ֆորալպերգ քաղաքները եղբայրական քաղաքներ յայտարարուած ըլլալու հանգամանքը, 1984ի Մայիսին կայացած Հայաստանեան Շաբաթը եւ այլ ձեռնարկներ: Ապա ներկաները հրաւիրեց կոկիկ ընդունելութեան մը:

Ցուցահանդէսը որ բաց պիտի մնայ մինչեւ 3 Նոյեմբեր (Երկուշաբթիէն Ուրբաթ օրերուն), կ'ընդգրկէ հայրենի հետեւեալ արուեստագէտներուն գործերը.

Հեներիկ Մամեան, Ռոպերթ Էլիպէկեան, Արա Պաղտասարեան, Գրիգոր Աղասեան, Աղէքսանդր Պաղրամճեան, Արա Յարութիւնեան եւ Արազ Զաքարեան:

Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱԼՃՈՅԵԱՆ

3 Նոյեմբեր

Վիեննայի Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան մէջ տեղի ունեցաւ խաղաղութեան նուիրուած միջեկեղեցական հանդիպում մը՝ կազմակերպուած աւստրիական Կաթոլիկէ Շարժումին կողմէ: Աւստրիացի եւ այլ հոգեւորականներու կողքին, բանախօսեց նաեւ Աւստրիահայ Գաղութի Հոգեւոր Հովիւ Տ. Մեսրոպ Եպս. Գ. Գրիգորեան: Այս առթիւ, իր մասնակցութիւնը բերաւ Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ երգչախումբը, արժանանալով հիացմունքի եւ գնահատանքի:

3-7 Նոյեմբեր

Վիեննայի մէջ կայացած Եւրոպայի Ապահովութեան եւ Համագործակցութեան համաժողովին, Խորհրդային պատուիրակութեան մաս կը կազմէր տնտեսագէտ ակադեմիկոս Աբէլ Աղանբէկեան:

4 Նոյեմբեր

Վիեննայի «Ուրանիա» սրահին մէջ ելոյթ ունեցաւ Դր. Էտիթ Ցիմըրման՝ դասախօսելով «Վանայ ծովու եւ Արարատի միջեւ – ուրարտացիներէն մինչեւ հայերը» նիւթին շուրջ:

7 Նոյեմբեր

Նախաճեռնութեամբ Աւստրիական Վտանգըւած ազգերու Ընկերութեան, Վիեննայի Տոնաուշթատի սրահին մէջ դասախօսեց Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան ներկայացուցիչը՝ Դր. Համբարձում Յարութիւնեան, նիւթ ունենալով «Հայկական հարցը՝ տնտեսական, ընկերային եւ քաղաքական տեսանկիւններէն դիտուած»:

14 Նոյեմբեր

Հ. Բ. Ը. Միութեան 90-ամեակի տօնակատարութիւն՝ կազմակերպուած Միութեան Վիեննայի մասնաճիւղին կողմէ, Վիեննայի Տէօպլինկ սրահին մէջ (տես «Հրայրք» թիւ 22, 23 [111, 112], 24 Նոյ./1 Դեկտ. 1986):

Նոյն երեկոյ՝ Վիեննայի Երաժշտանոցին մէջ կազմակերպուած «Շամփայնի պարահանդէս»ին ելոյթ ունեցաւ հայ աշխարհահռչակ երգիչ Շարլ Ազնաւուր (տես «Հրայրք»ի նոյն թիւը):

17 Նոյեմբեր

Վիեննայի Սբ. Ստեփանոս Մայր Տաճարին մէջ կայացած միջեկեղեցական պատարագին իր մասնակցութիւնը բերաւ Տ. Մեսրոպ Եպս. Գ. Գրիգորեան:

19-23 Նոյեմբեր

Փարիզի մէջ կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Մ.-ի 80-ամեակի համընդհանուր տօնակատարութեանց եւ 73-րդ Պատգամաւորական Ժողովին իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ Վիեննայի Մասնաճիւղի ատենապետ Պր. Ռոպերթ Անտոնեան եւ փոխ ատենապետ Պր. Սուրէն Սէրայտարեան: Վիեննայի ատուիրակութեան մաս կը կազմէին քանի մը այլ ազգայիններ:

22 Նոյեմբեր

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ:

23 Նոյեմբեր

Աւստրիական հեռատեսիլի Աջին կայանէն, ժամը 14.40-ին ցոյց տրուեցաւ սովետական «Ալի պապա» ժապաւէնը: Գլխաւոր դերակատարներէն մէկն էր հայրենի նշանաւոր դերասան՝ Մհեր Մկրտչեան:

24 Նոյեմբեր

Աւստրիական հեռատեսիլի Երկրորդ կայանէն, ժամը 20.15-ին, «Փոխանորդ մեծ հայրը» ընտանեկան յայտագրին գլխաւոր դերակատարուհին էր՝ Վիեննահայ անուանի երգչուհի Սոնա Ղազարեան՝ Սոնա Օհանճանեանի դերով:

29 Նոյեմբեր

Հանդիսութիւն՝ նուիրուած Խորհրդային Հայաստանի 66-րդ տարեդարձին, կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, Մշակութային սրահին մէջ: Յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան «Անի» երգչախումբը, բանախօսներ՝ Գրիգոր Հալաճեան եւ Ռազմիկ Յարութիւնեան, նուագողներ՝ Վարդան Բարսեղեան, Արմոնտ Յովհաննէսեան, Էլլա Փէթցէլ, ասմունքողներ՝ Պէթի Տէր-Յակոբեան, Արթիւր Պոհճալեան եւ Արմոնտ Յովհաննէսեան:

30 Նոյեմբեր

Հանդիսաւոր Պատարագ Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ, որու աւարտին տեղի ունեցաւ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Պատուոյ Վկայագրերու տուչութիւն՝ ազգայիններ Օր. Փինա եւ Պր. Սիմոն Արմանի, Պրն. Աւետիս Տէտէեանի եւ Պրն. Ռազմիկ Յարութիւնեանի, երկար տարիներ Աւստրիահայ Համայնքին իրենց մատուցած արտակարգ ծառայութեանց համար:

ԱՆՑԵԱԼԻ ՋՕՂԱՐԿՈՒՄԸ ԹՐՔԱԿԱՆՕՐԷՆ

ԹԱՐԳՄ.՝ Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Արեւմտեան Գերմանիոյ Համպուրկ քաղաքէն Ֆուատ Համոան ստորագրութիւնը կրող տեղեկագրութիւն մը լոյս տեսած է գերմանական «Tagesszeitung» օրաթերթի 30 Հոկտեմբեր 1986-ի թիւին մէջ, որ կ՛անդրադառնայ մէկ օր առաջ՝ 29 Հոկտեմբերին Թրքական հիւպատոսարանի հովանաւորութեան տակ գտնուող Համպուրկի Թուրք Ուսանողական Միութեան կազմակերպած բանախօսական երեկոյթին, որը նուիրուած էր Հայկական Ցեղասպանութեան նիւթին: Կասկածէ վեր կը մնայ անոյշ, որ ինչպէս միշտ, Թրքավարի կազմակերպուած այս հանդիպման ընթացքին եւս «ցեղասպանութեան» հասկացողութիւնը ծարաւիկ ձեւով մը անտեսուեցաւ: Այնուամենայնիւ, հետաքրքրական կը գտնենք «Tagesszeitung»ի մէջ լոյս տեսած տեղեկագրութեան բովանդակութիւնն ու ոճը, զոր կու տանք թարգմանաբար:

Խմբ.

Թուրք ներկայանալի երիտասարդներ շատ լաւ կազմակերպած էին «Հայրենասիրական Ընկերութեան Տան» մէջ կայացած հանդիպումը: Վայելուչ եւ կոկիկ հագուստ-կապուստով անոնք կ՛առաջնորդէին հրաւիրեալները իրենց տեղերը: Առաջնորդողներէն մին՝ ելլտըրըմ Կոսմուն, կը խոստովանէր թէ «հրաւիրեալները ընդհանրապէս 'որոշ' շրջանակի մը կը պատկանէին, որպէսզի ամէն ինչ լաւագոյն կարելի ըլլար համադրել»: Այս ընտրեալ շրջանակը (գրեթէ Թուրքերէ բաղկացած) հարկ էր որ առանց հակադրուելու ունկընդրէր Փրոֆեսոր Մումթազ Սոյսալի «Թուրքերու եւ Հայոց յարաբերութիւնները պատմականօրէն եւ ներկայիս» բանախօսութիւնը: Սոյսալ, Անգարայի Համալսարանի քաղաքագիտական կաճառէն, իր խօսքը սկսաւ մեծապէս գովաբանելով հայ ժողովուրդը: «Անոնք աշխատասէր եւ արուեստի եւ արուեստի մէջ ճարպիկ են», ըսաւ ան: «Թուրքերը եւ հայերը դարեր շարունակ դրացնութիւն ըրին, առանց յիշատակելի դժուարութիւններու, եւ ապա՝ 1915/16-ի ջարդերը»:

Ան եկած էր այս հանգէսին քաղաքը «այս ողբերգութիւնը առարկայականօրէն լուսաբանելու», որովհետեւ ինք «տակաւին կը մնար ցցուած աշխարհի մէջ գրուած պատմութեան անհամար գիրքերու դիմաց, որոնք այդ ժամանակուայ պատահարները սխալ եւ կեղծ նկարագրականներով կը ներկայացնէին»: «Պատահարներ» բառով Փրոֆ. Սոյսալ ըսել կ՛ուզէր ներկայ Թուրքիոյ Արեւելեան շրջանին մէջ գտնուող հայկական գաւառները եւ անոնց կանոնաւոր բնաջնջումը, երբ 1.5 միլիոն հայեր սպանուեցան:

Փրոֆեսորին բանախօսութեան կարեւոր կէտերը կարելի է ամփոփել հետեւեալ ձեւով. «Ջարդերու գլխաւոր հանցագործներն էին այդ օրերու Մեծ երկիրներ Ռուսիան եւ Մեծն Բրիտանիան, որոնք հայերը օգտագործեցին տկարացնելու համար Օսմանեան կայսրութիւնը: 1915/16-ին տեղի ունեցան երկկողմանի ջարդեր Թուրքերու եւ հայերու միջեւ: Ամէն կողմէ յարձակման տակ գտնուելով, Թրքական կայսրութիւնը չէր կրնար հանդուրժել ռազմաճակատին թիկունքը գտնուող Թշնամի բնակչութիւն մը: Այդ պատճառաւ հայերը տեղափոխեցին Սուրիա եւ Միջագետք»: Ան այստեղ գնդեց «տեղափոխութիւն» եւ ոչ թէ «տեղահանութիւն» բառը օգտագործել:

Սոյսալ կ՛ընդունէր (հագուագիւտ երեւոյթ Թրքական կողմին մօտ) թէ «պայմանները այնպէս էին, որ տեղափոխութեան ընթացքին անոնցմէ հարիւր հազարաւորներ մահացան»: Ան, սակայն, հաստատապէս կը զգուշացնէր եւ կը մերժէր «հայկական ողբերգութեան 'ցեղասպանութիւն' բառը գործածելէ»: Որովհետեւ, ըստ Սոյսալի, «հայերու սպանութիւնը ոչ քաղաքական ծրագիր եւ ոչ ալ վերին հրաման մըն էր»:

Հայ ունկնդիրները, որոնք անհամբեր կը սպասէին խօսք առնելու, կը սկսէին անհանգստանալ եւ ջղայնանալ:

«Tagesszeitung»ի կողմէ Սոյսալէն խնդրուեցաւ կարծիք յայտնել գերմանացի դիւանագէտներու կողմէ Օսմանեան պետութենէն Պերլին ուղարկուած այն փաստաթուղթերուն մասին (նամակներ եւ վիճակագրութիւններ), որոնք կը փաստէին թէ Թրքական դեկավարութիւնը «Առաջին Համաշխարհային պատերազմը կ՛ուզէր օգտագործել իր ներքին թշնամիներէն՝ տեղացի հրիստոնեաներէն հիմնովին ձերբազատելու համար»: Իր կտրուկ պատասխանն էր. «Նմանօրինակ Թրքական փաստաթուղթեր պէտք է նկատի առնուին: Եւ ընդհանրապէս, այդ դիւանագէտներու տեղեկագրութիւնները մասամբ մը հայերու եւ յոյներու կողմէ թարգմանուած էին»:

Իրեն եղան յիշեցումներ եւ ուղղումներ թէ խնդրոյ առարկան գերմանական տեղեկագիրներն

ԿՈՉ

Սիրելի հայրենակիցներ,

1915-1918 թուականները եղան մեր պատմութեան ամենից աղէտալի տարիները: Այդ թուականներին նահատակուեցին շուրջ 1.5 միլիոն հայեր Թուրքիայում: Նրանք զոհեցին իրենց կեանքը, պահելու համար իրենց ազգը, կրօնն ու ինքնութիւնը:

Ահա արդէն 71-72 Ապրիլներից ի վեր մենք ողբում ենք մեր անմեղ նահատակներին եւ մեր դրախտավայր հայրենիքի կորուստը:

Պատէն Վիւրթէմպէրկի Հայ Առաքելական Կեդր. Խորհուրդը, ի դէմս Պրն. Գրիգոր Մինասեանի, 1987-ի Ապրիլի 26-ին մեր նահատակ զոհուածներու յիշատակին պիտի կանգնեցնի մի յուշարձան, ծիրանեգարտի ծիթայնաձիթենիներէն հայկական գերեզմանատան մէջ:

Սա երկարամեայ դժուարին մի աշխատանք էր, որ ի վերջոյ յաջողուեց իրագործել: Բացի այդ, Եկեղեցական Խորհուրդը միայնակ եւ առանց այլ Միութիւնների օգնութեան, կատարեց գերեզմանատունը ողբալի վիճակից վերականգնելու, քարերը վերատնորոգելու եւ պատուաւոր տեսք տալու աշխատանքը, ինչ որ տարիներից ի վեր պէտք է որ կատարուած լինէր տեղի գաղութի պատասխանատուների կողմից:

Սիրելի հայրենակից, այս բոլոր ծախսերը որ կատարուած են եւ դեռ շարունակւում են կատարուել, կազմելու է (ըստ գերեզմանատան պատասխանատուի) շուրջ 25-30.000 գերմանական մարք:

Սիրելի հայորդիներ, թոյլ մի տաք մուրալ օտարների մօտ եւ ձեռք երկարել նրանց օգնութեան: Հայ ազգը երբեք պիտի չցածրանայ օտարի առջեւ մուրալով՝ իր սեփական ննջեցեալների գերեզմանները կարգուսարքի բերելու եւ կամ մի կոթող-յուշարձան կառուցելու համար: Եկէք բոլորս մեր կարողութեան սահմաններում մեր մասնակցութիւնը բերենք այս ազգային գործին, առանց խտրութիւն դնելու դաւանանքի, կուսակցականութեան, գաղափարի եւ այլ նման բաների միջեւ, դէն նետելով ինքնախնդիր վէճերը միանալով իրար եւ նուիրենք մեր լուման՝ կանգնեցնելով մի յուշարձան, որը ի պատիւ մեզ՝ հայերիս, առաջինն է լինելու Գերմանիայում:

Խնդրում է ձեր նուիրատուութիւնները կատարել յուշարձան-կոթողի կառուցման համար յատուկ բացուած դրամատան հետեւեալ թիւին.
«Spenden für das Denkmal» Konto-Nr. 1 140 110
Kreissparkasse Heidenheim _ Giengen (BLZ 632 500 30).

Կանխայայտ շնորհակալութիւն ձեր ազնիւ վերաբերմունքի համար՝

ՊԱՏԷՆ ՎԻՒՐԹԷՄՊԷՐԿԻ ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

էին, որոնք ոչ մէկուն կողմէ թարգմանուած էին, եւ որոնք նոյնիսկ թուրք դեկավարներու, ինչպէս այդ ժամանակուայ Ներքին Գործոց նախարար Թալաաթ պէյի (որու հրամանով ջարդերը կատարուած էին) արտայայտութիւնները կը մէջբերէին, եւ որոնք Գերմանիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութեան Պոննի արխիւներուն «Թուրքիա 183»ի (հատորներ 36-46) մէջ կարելի է կարդալ: Այս բոլորին հանդէպ Սոյսալ մնաց անպատասխան:

Ասոր հետեւող զրոյցին, հայ ունկնդիրները բնաւդատեցին դասախօսութեան «մակերեսային» բնոյթը եւ զայրացան «մեռած հայերն ու մեռած թուրքերը նոյն ջուրով լուալ փորձուելուն համար»:

Կասկած չկայ թէ Սոյսալ առաջին թուրքերէն է, որ կը յանդգնի այդ ժամանակուայ օսմանեան հաղաքականութիւնը բնաւդատել: Միւս կողմէ, սակայն, իր նեղմտութիւնը ցոյց կու տայ հետեւեալ արտայայտութեամբ. «Որքան աւելի ջանանք իրականութիւնը առարկայականօրէն փնտռելու, այնքան աւելի ուժեղ կ'ըլլայ մեր համոզումը թէ մենք ոչ մէկ բանի համար ամօթ զգալու կարիքը ունինք»:

70 տարիներ համայն աշխարհի կողմէ ճանչցուած եւ ընդունուած ցեղասպանութենէն ետք, անցեալի բօղարկում՝ թրքականօրէն:

Վիեննա այցելող Մեր բարեկամներին առաջնորդելէ

Frühstückspension
Alle Zimmer mit Bad/Dusche
Freundliche Atmosphäre
Ruhige Lage

PENSION **ANI**

TEL. 0222/42 65 53

1090 WIEN, KINDERSPITALGASSE 1
WIEN - AUSTRIA

Յատուկ դիւրութիւններ՝ հայրենակիցների համար

Մարտուհի, 9 Մարտ
"Հայրենիք" 17.3.87

ԱՆՑԵԱԼԻ ԿՕՂԱՐԿՈՒՄԸ ԹՐՔԱԿԱՆՕՐԷՆ

● Արեւմտեան Գերմանիոյ Համպուրկ նաւահէնի Ֆուտո Համտաղ ստորագրութիւնը կրող տեղեկագրութիւն մը լոյս տեսած է գերմանական «Թագեսցայթունգ» օրաթերթի 30 Հոկտեմբեր 1986ի թիւին մէջ, որ կ'անդրադառնայ մէկ օր առաջ՝ 29 Հոկտեմբերին թրքական հիւպատոսարանի հովանաւորութեան տակ գտնուող Համպուրկի Թուրք Իսլամական Միութեան կազմակերպած բանախօսական երեկոյթին, որ նուիրուած էր Հայկական Ցեղասպանութեան հիւրին: Կասկածէ վեր կը մնայ պնդուշտ, - որ ինչպէս միշտ, թրքավարի կազմակերպուած այս հանդիպումն ալ ընթացիկ ցեղասպանութեան հասկացողութիւնը ճարպիկ ձեւով մը աղտեղուելու: Այնուամենայնիւ, հետաքրքրական կը գտնենք «Թագեսցայթունգի» մէջ լոյս տեսած տեղեկագրութեան բովանդակութիւնն ու ոճը, զոր կուտանք թարգմանաբար:

Թուրք ներկայանալի երիտասարդներ չատ լաւ կազմակերպած էին «Հայկական Ընկերութեան Տան» մէջ կայացած հանդիպումը: Վաչկատուչ եւ կոկիկ հագուստ - կապուտակով, անոնք ի'տառնորդէին հրաւիրեալները իւրեանց տեղերը: Առաջնորդողներէն մին՝ Եըլմազըմ կոչուած, կը խոստովանէր թէ հրաւիրեալները ընդհանրապէս երուշ չրջանակի մը կը պատկանէին, որպէսզի ամէն բնչ չատպէս կարելի բլլար համագրել:

Այս ընթերակ չրջանակը՝ (գրեթէ թուրքերէ բացկացած) հարկ էր որ առանց հակադրութեան ունկնդրէր Փրոֆ. Մուհրէտ Սոյսալի «Թուրքերու եւ Հայոց յարաբերութիւնները պատմական նորբէն եւ ներկայիս» բանախօսութիւնը: Սոյսալ, Անքարայի համալսարանի քաղաքագիտական կաճառէն, իր խօսքը սկսաւ մեծապէս գովաբանելով հայ ժողովուրդը: «Անոնք աչխատասէր եւ արուեստի մէջ հարուստ ձեռ, բատան: «Թուրքերը եւ հայերը գաթեր չարունակ դրացնութիւն ըրեր, առանց յիչատակելի գժտութիւններու, եւ ապա՝ 1915-16ի չարդերը»:

Ան եկած էր այս հանդիսական քաղաքը տալու ազգերգութիւնը առարկայականորէն լուսաբանելուն, որովհետեւ ինք «տակաւին կը մնար ցցուած աչխարհի մէջ գրուած պատմութեան անհամար գիրքերու գիմաց, որոնք այդ ժամանակուան պատահարները սխալ եւ կեղծ նկարագրականներով կը ներկայացնէին»: «Պատահարներ» բառով Փրոֆ. Սոյսալ ըսել կ'ուզէր ներկայ Թուրքիոյ Արեւելեան չրջանին մէջ գանուող հայկական գաւառները եւ անոնց կանոնաւոր բնակիչները, երբ 1.5 միլիոն հայեր ոչնչանուեցան:

Փրոֆեսորին բանախօսութեան կարեւոր կէտերը կարելի է ամփոփել հետեւեալ ձեւով. «Զարգացու գլխաւոր չանգուածներէն էին այդ օրերու մեծ երկիրներ Թուրքան եւ Մեծն Բրիտանիան, որոնք հայերը զգուացնելու համար Օսմանեան կայսրութիւնը: 1915-1916ին տեղի ունեցան երկկողմանի ջարդեր հայերու եւ Թուրքերու մէջեւ: Ամէն կողմ չարձակման տակ գտնուելով, Քրքական կայսրութիւնը չէր կրնար հանդուրժել ռազմաճակատին քիւնքը գտնուող Քշնամի բնակչութիւն մը: Այդ պատճառու հայերը տեղափոխեցին Սուրքա եւ Մըչոպոտամ: Ան այստեղ պնդեց տեղափոխութիւնն եւ ոչ Քէ տեղահանութիւն բառը գործել:

Սոյսալ կ'ընդունէր (հաղուագիւտ երեւոյթ Քրքական կողմին համ) Քէ զոյժանները այնպէս էին, որ տեղափոխութեան ընթացքին անձնդմէ հարիւր հազարաւորներ մահացան: Ան, ասկայն, հաստատապէս կը զգուչացնէր եւ կը մերժէր «հայկական ազգերգութեան 'ցեղասպանութիւն' բառը գործածելէն»: Որովհետեւ, ըստ Սոյսալի, «հայերու ոչնչանութիւնը ոչ քաղաքական ծրագիր եւ ոչ ալ վերջին հրաման մըն էր: ոչնչէն խօսք առնելու, կը ակնկալեն անհնարելի ոչնչէն խօսք առնելու, կը ակնկալեն անհաւատալի առնել եւ ջլայնանալ»:

(Շար.ը տեսնել Դ. էջ)

ԱՆՑՆԱԼԻ ԿՈՂԱՐԿՈՒՄԸ ԹՐԿԱԿԱՆՕՐԷՆ

(Շար. ը Բ. էջէն)

«Թակնացայքունկ»ի կողմէ Սոյսալէն խընդրուեցաւ կարծիք յայտնել գերմանացի դիւանագէտներու կողմէ Օսմանեան պետութենէն Գերլին ուղարկուած այն փաստաթուղթերուն մասին (նամակներ եւ վիճակագրութիւններ), որոնք կը փաստէին Քրքական զեկավարութիւնը վնասիլն Համաշխարհային պատերազմը կ'ուզէր օգտագործել իր ներքին քշնամիներէն՝ ազգացի քրիստոնեաներէն հիմնովին ձերբազատելու համար»: Իր կարուկ պատասխանն էր. «Նմանօրինակ Քրքական փաստաթուղթեր պէտք է նկատի առնուին: Եւ ընդհանրապէս, այդ դիւանագէտներու տեղեկագրութիւնները մասամբ մը հայերու եւ յոյներու կողմէ քարգմանուած էին»:

Իրեն եղան յիշեցումներ եւ ուղղումներ, Քէ խնդրոյ առարկան գերմանական տեղեկագիրներն էին, որոնք մէկուն կողմէ քարգմանուած էին, եւ որոնք նոյնիսկ Քուրք զեկավարներու, ինչպէս այդ ժամանակուան ներքին գործոց նախարար Թալաաթ պէյի (որուն հրամանով ջարդերը կատարուած էին) արտայայտութիւնները կը մէջբերէին, եւ որոնք Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութենան Գոններ արխիւներուն «Քուրքիա 183»ի (հատորներ 36-46) մէջ կարելի է կարդալ: Ան՝ բոլորին հանդէպ Սոյսալ մնաց անպատասխան:

Ասոր հետեւող գրոյցին, հայ ուղեկիցները քննադատեցին դատախազութենան «մակերեսայինն» բնոյքը եւ զայրացան «ետեւած հայերն ու մեռած Քուրքերը նոյն ջուրով լուալ փորձելուն համար»:

Կասկած չկայ Քէ Սոյսալ առաջին Քուրքերէն է, որ կը յանդգնի այդ ժամանակուան օսմանեան քաղաքականութիւնը քննադատել: Մեռ կողմէ, ապակին, իր նեղմտութիւնը ցոյց կուտայ հետեւեալ արտայայտութեամբ. «Որքան աւելի ջանանք իրականութիւնը ատարկայականօրէն փնտռելու, այնքան աւելի ուժեղ կ'ըլլայ մեր համոզումը Քէ մենք ոչ մէկ բանի համար ամօթ զգալու կարիքը ունինք:

70 տարիներ համայն աշխարհի կողմէ ճանչցուած եւ ընդունուած ցեղասպանութենէն ետք, անցեալի քօղարկում՝ Քրքականօրէն:

Թրգմ. Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Հ.Բ.Ը.Մ.ի Պօղոս Գ. Կարմիրեանցի Տիկնոջ Օժանդակ Ցանճախումբի ձեռնարկին, որ տեղի ունեցաւ Ցունուար 24ին, կարօ եւ Մարիամ Հարիմեաններ 3000 լիր. ոսկի ճուիրած են դպրոցին, փոխանակ 1000ի, որ տրուած էր «Զարթօնք»ի Հինգշաբթի 12 Մարտ թիւի ճուիրատուներու ցանկին մէջ:

* * *

Ոգբ. Ճովհաննէս Զուլեեանի մահուան տարեդարձին, Տէր եւ Տիկ. Մանուէլ Սադրեան 200 լիր. ոսկի կը ճուիրեն վահան Թէրէեան վարժարանին:

* * *

Ժամ Սալմանեանի մահուան տարեդարձով փոխան ծաղկեպսակի Անթիլիասի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր տաճարին կատարուած են հետեւեալ ճուիրատուութիւնները.—

Տէր եւ Տիկ. Ժոզէֆ Աշճեան	250
Տէր եւ Տիկ. Եփրեմ Շխրտմեան	250
Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր Տէր Սարգիսեան	250
Տէր եւ Տիկ. Աճուառ Գրիգորեան եւ ընտ.	250
Գր. Կարօ Քիւրտեան	250
Գր. Մովսէս Քիւրտեան	250
Գր. Էմիլ Զէյճ	150
Գր. Ճերիհոս Շամուն Զէյէյ	100

ՅԵՏԱՊԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅՈՅԵԱՆ

1 Դեկտեմբեր

Եւրոպայի Ապահովութեան եւ Համագործակցութեան Համաժողովին առթիւ, Աւստրիոյ Միջեկեղեցական Խորհուրդը նախաճեռնած էր հանդիսաւոր Պատարագ մը՝ Վիեննայի Հոֆպուրկի մատրան մէջ: Աւստրիահայ գաղութի հոգեւոր հովիւ Գերշ. Մեսրոպ Եպս. Գրիգորեան իր մասնակցութիւնը բերաւ անգլերէն լեզուով քարոզ-խորհրդածութեամբ մը:

2 Դեկտեմբեր

Վիեննայի Ֆիլմադարանին մէջ, ժամը 20-ին, ցուցադրուեցաւ հայազգի նշանաւոր բեմադրիչ Ռուբէն Մամուլեանի «Love Me Tonight» ժապաւէնը:

4 Դեկտեմբեր

Վիեննայի Քարլս եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ աւանդական տարեկան միջեղեցական պաշտամունք, կազմակերպուած «Arbetsgemeinschaft Sonnenzug» բարեսիրական ընկերութեան կողմէ: Գաղութիս հոգեւոր հովիւը մասնակցեցաւ գոհաբանութեան աղօթքով եւ «Ուրախ լեր» երգով: Նմանապէս, շարականներու երգեցողութեամբ իրենց մասնակցութիւնը բերին Մխիթարեան Միաբանութեան հայրերը:

5 Դեկտեմբեր

Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ, կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, ժամը 19.30-ին՝ համայնքի սրահին մէջ: Ցուցադրուեցաւ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպս. Գ. Գրիգորեանի եպիսկոպոսական օծման արարողութիւնը, ձեռամբ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Վեհափառ Հայրապետին՝ ի Ս. Էջմիածին (21 Սեպտեմբեր 1986): Ներկաներուն նաեւ հրամցուեցան անուշեղէններ եւ զովացուցիչներ՝ պատրաստուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի տիկնանց կողմէ:

6 Դեկտեմբեր

«Կլոր սեղանի երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-Երիտ. Միութեան կողմէ, համայնքի սրահին մէջ: Տեղի ունեցաւ զանազան հարցերու եւ առաջարկներու քննարկում՝ Միութեան եւ երիտասարդութեան ներկայ եւ ապագայ ծրագիրներու վերաբերեալ:

10 Դեկտեմբեր

Ի պատիւ նորած Եպիսկոպոս Գերշ. Տ. Մեսրոպ Գրիգորեանին, աւստրիական «Pro Oriente» Ընկերութիւնը պաշտօնական ընթրիք մը կազմակերպած էր Վիեննայի Շուարցընպերկ դղեակին մէջ:

11 Դեկտեմբեր

Աւստրիական ռատիոյի Առաջին կայանէն, ժամը 7.58-ին, «Լուրեր քրիստոնեայ աշխարհէն» յայտագրով, տեղեկացուեցաւ Վիեննայի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ եւ համայնքի, ինչպէս նաեւ նոյն երեկոյեան կայանալիք միջեկեղեցական Ս. Պատարագին մասին:

Երեկոյեան, ժամը 6.30-ին, Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ միջեկեղեցական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ՝ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպս. Գ. Գրիգորեանի եպիսկոպոսական օծման առթիւ, ի ներկայութեան Աւստրիայի եւ այլ եկեղեցական ներկայացուցիչներու: Ս. Պատարագին յաջորդեց ճոխ ընդունելութիւն մը՝ համայնքի սրահին մէջ:

13 Դեկտեմբեր

«Amnesty International»ի կողմէ կազմակերպուած էր պաշտամունք-հանդիպում մը, Վիեննայի Ս. Ստեփանոս տաճարին մէջ, ժամը 15.30-ին: Գաղութիս հոգեւոր հովիւը եւս իր մասնակցութիւնը բերաւ բարեմաղթութեանց կարճ քարոզով եւ աղօթքով:

Նոյն երեկոյեան, ժամը 19.30-ին կազմակերպուած էր թէյասեղան՝ Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, համայնքի սրահին մէջ: Այս առթիւ, վարչական Պրն. Վարդան Բաբսեղեան տեղեկութիւններ տուաւ Միութեան ծրագրած կիթառի եւ մոտել-օդանաւերու դասարաններուն մասին:

14 Դեկտեմբեր

Ամանորի Ս. Ծննդեան աւանդական Պազար՝ 14, 21 եւ 28 Դեկտեմբերին՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, համայնքի սրահին մէջ:

16-23 Դեկտեմբեր

Ուսումնասիրութեանց նպատակով, Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան հիւրն էր Ֆրանսահայ գրող եւ գրականագէտ Գրիգոր Պլըտեանը:

»»

17 Դեկտեմբեր

Աւստրիական հեռատեսիլի Առաջին կայանէն, ժամը 20.15-ին, «Արեւելեան փաստագրութիւն» յայտագրի գծով, շուրջ 20 վայրկեան տեւողութեամբ ցոյց տրուեցաւ փաստա-վաւերագրական ֆիլմ մը Հայաստանի առօրեայ կեանքի մասին:

20 Դեկտեմբեր

Գրական երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան կողմէ, համայնքի սրահին մէջ: Վարչական Օր. Քարօլին Կիրակոսեան եւ 5 այլ միութենականներ ներկայացուցին Ռաֆայէլ Արամեանի «Մեղեդիներ»ը:

21 Դեկտեմբեր

Փոքրերու ամանորի տօնակատարութիւն, կազմակերպուած «Յ. Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Վիեննայի SPÖ-ի սրահին մէջ: Ներկայացուեցաւ ճոխ եւ մեծ հոգածութեամբ պատրաստուած յայտագիր մը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին դպրոցի 80 աշակերտ-աշակերտուհիները: Օր. Կարինէ Սիմոնեանի եւ Տիկ. Ծողիկ Ապետիի ղեկավարութեամբ ելոյթ ունեցան փոքրիկներու երգչախումբը եւ Տիկ. Գարմեն Յովսէփեանի ղեկավարութեամբ՝ փոքրերու եւ պատանիներու պարախումբը: Օրուան պատգամը տուաւ գաղութիս հոգեւոր հովիւ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպս. Գրիգորեանը:

22 Դեկտեմբեր

Պաշտօնական ընթրիք՝ կազմակերպուած Աւստրիական Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, համայնքի սրահին մէջ, ի պատիւ համայնքի Պատուոյ Վկայագրեր ստացած ազգայիններ Օր. Փիննա եւ Պրն. Սիմոն Արմանի, Պրն. Աւետիս Տէտէեանի եւ Պրն. Ռազմիկ Թամրազեանի եւ մասնակցութեամբ վիեննահայ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու:

23 Դեկտեմբեր

Աւստրիական հեռատեսիլի Երկրորդ կայանէն, ժամը 17.30-ին, «Orientirung» յայտագրէն ելոյթ ունեցաւ գաղութիս հոգեւոր հովիւը, իր եպիսկոպոսական օծման կապակցութեամբ: Ցոյց տրուեցան նաեւ 11 Դեկտեմբերի միջ-եկեղեցական Ս. Պատարագէն տեսարաններ: Նոյն յայտագիրը կրկնուեցաւ 28 Դեկտեմբերին, ժամը 12.45-ին:

28-30 Դեկտեմբեր

Հիւրաբար Մխիթարեան Միաբանութիւն այցելեց Վենետիկի Համալսարանի հայկական ամպիոնի վարիչ-դասախօս Հ. Լեւոն Զէքիեանը:

29 Դեկտեմբեր-5 Յունուար

Ուխտագնացութիւն դէպի Մայր Հայրենիք՝ կազմակերպութեամբ Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան:

ՍՓԻԹՔԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԿՈՄԻՏԷԷՆ

«Հրայրք»ի խմբագրութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ շահեկան հրատարակութիւնները.

ո Ռ. Վ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ, «ՀԱՅ-ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ», ՀՍՍՀ ԳԱ հրատարակչութիւն, Երեւան, 1986, 355 էջ: Աշխատութեան մէջ փորթուկալական աղբիւրներու հիման վրայ վեր առնուած ու լուսաբանուած են Հայաստանի եւ հայկական գաղթավայրերու պատմութեան ու մշակոյթին առնչուող բազմաթիւ նոր փաստեր, որոնց շարքին յատկապէս ուշագրաւ են Մերձաւոր Արեւելքի եւ Հնդկաստանի մէջ հայ վաճառականներու ծաւալած առեւտրական գործունէութեան վերաբերող տուեալներ:

ո ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ, «ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ԻՍՍՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ», «Հայաստան» հրատարակչութիւն», Երեւան, 1986, 221 էջ: Աշխատութիւնը առաջին անգամ ի մի հաւաքած եւ որոշակի համակարգով ներկայացուցած է Հայ Նախիջեւանի տարածքին վրայ հնագոյն ժամանակներէն մինչեւ մեր օրերը հասած հայկական պատմաճարտարապետական, հնագիտական յուշարձանները: Ան մատենագիտական ու աղբիւրագիտական ուղենիշի արժէք ունենալէ բացի օժտուած է ճանաչողական, ինչպէս նաեւ փաստաթուղթի յատկանիշներով:

ո ԳԱԳԻԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, «ՏԱՍՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴԸ», «Սովետական գրող» հրատարակչութիւն, Երեւան, 1986, 200 էջ: Գիրքը ճատրակի աշխարհի ամենաերիտասարդ ախոյեան Կարիկ Գասպարովի ստեղծագործական ուղիի մասին է (տես նաեւ «Հրայրք», Թիւ 22, 23 (111, 112), 24 Նոյ. 1. Դեկտ. 1986, էջ 17-18, «Հրաշամանուկը» գրախօսականը):

(Շար.ը տես էջ 19)

31 Դեկտեմբեր

Ամանորի զոյգ խրախճանքներ, մին կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի Վարչութիւններուն կողմէ՝ Ֆոլքսհայս Ինցերզտորֆի սրահին մէջ, միւսը՝ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ համայնքի սրահին մէջ:

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԽՈՐՆԵՐԸ

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

1878-1945

Ծնած է Պոլիս, 21 Յունուար 1878ին: Նախնական կրթումը ստացած է Սկիւտարի Ներսէսեան եւ Պոլսոյ Պէշիկթաշեան վարժարաններուն մէջ: 1894ին կիսատ ձգելով միջնակարգ ուսումը, կը սուսուեցնէ գրագիրի պաշտօն՝ Պոլսոյ ապահովագրական ընկերութեան մը մէջ: 1986ին, որպէս առեւտրական պաշտօնեայ կը մեկնի Եւրոպա եւ յաջորդաբար կ՛այցելէ Լոնտոն, Մարսէյլ, Թրանքֆորթ: Շաբաթդումեան առաջին կը հաստատուի Գահիրէ, ուր կը շարունակէ գրասիրական աշխատութեամբ, նոյն ատեն նուիրուելով գրական աշխատանքի: 1905ին, Աղեքսանդրիոյ մէջ, Մ. Կիւրճեանի հետ կը հիմնէ «Ընկերակ» ամսագիրը: 1908ին, օսմանեան սահմանադրութեան հռչակումով, կը վերադառնայ Պոլիս, միասին բերելով «Ընկերակ» հանդէսը: 1912ին կը մեկնի Ս. Էջմիածին իբր պատգամաւոր կաթողիկոսական ընտրութեան: Հաւաքոհպոիսին Ա. պատերազմի նախօրեակին, Պոլսոյ Ազգային երեսփոխանական ժողովին կողմէ իբր քննիչ կ՛ուղարկուի երուսաղէմ: Բարեդէպ տպագարծութեան մը հետեւանքով, անկէ կ՛անցնի եգիպտոս եւ, հետեւաբար, կ՛ազատի նահատակ հայ մտաւորականներու ճակատագիրէն...:

1916ի Սեպտեմբերին, եգիպտահայ ազգային ազնուծութեանց ընդհանրին, կը կոչուի իր մէկ աչքին լոյսը անոպայ «հայրենիքը հայրասէրին պատճառով: Նոյն տարիին մեկնի Կիպրոս՝ եգիպտոսի Ազգային Միութեան կողմէ իբր քննիչ հայ կաթողոգաւորներին: Ապա, Պօղոս Նուպար Փաշայի հրաւէրով կը մեկնի Փարիզ՝ Ազգային Պատուիրակութեան մրանալու: 1918ին սոյն Պատրիկին կողմէ կ՛ուղարկուի Երեւան, հայկական կառավարութեան հետ բանակցելու առաջադրութեամբ: 1920-22ին կը վերադառնայ Պոլիս իբր խմբագիր «Ժողովուրդի ձայն» թերթին: Ապա, քեմալական շարժումին պատճառաւ կ՛անցնի Յունաստան, ժրնեւ եւ Եւրոպա՝ դրամագլուխի տրամադրան գործով: 1926ին կը հաստատուի Գահիրէ իբր խմբագրապետ «Արեւ» օրաթերթին: կը մահանայ Գահիրէի մէջ՝ 4 Ապրիլ 1945ին:

Թէքէեան բանասէր է, հրապարակագիր, հասարակական գործիչ, խմբագիր եւ ուսուցիչ: Աշխատակցած է նաեւ «Նոր ժամանակներ», «Բարձրագանք», «Հարթեցք», «Ապագայ» եւ այլ պարբերականներու, գործակցելով Ասատ, Համբիկան Բ., Ակայեանի եւ այլ ժամկալունների:

Գրական առաքին փորձերը հրատարակած են 1892ին՝ Պոլսոյ «Հայրենիք» եւ «Ճեան Իվ» թերթերուն մէջ: 1901ին լոյս կը տեսնէ իր պատմական եւ երեսփոխանական օրերու ապրումները գրականութեան փորձանքող «Հոգեր» հատորը: Ապա, 1914ին «Հրաշքի Տարիքին» քերթողական մատեանը, 1918ին՝ «Հին գիրերէն մինչեւ արեւելահայը, 1933ին՝ «Մէրոպ, 1943ին՝ «Հայկազունիներ, 1945ին՝ «Ճարդ պատկեր: Թէքէեան գրած է նաեւ «Երեք Ճերը կամենայ» եւ «Մարթ Տուրճումի պրկածը» (1922) վէպերը: Նաեւ հետիհակ է մեծ թիւով պատմուածքներու, թարգմանութիւններու (Ընէյքսփիր, Պուշեր, Վիկթէն եւ ուրիշներ): Իր անունով Ամիւրքի մէջ (Պէյրութ, 1947) հիմնուած է Թէքէեան Մշակութային Միութիւնը:

Ա. ՊԱԼՂԱՏԵԱՆ

ՏԱՂ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻՆ

Քեզ, Հայ լեզո՛ւ, կը սիրեմ մրգաստանի մը նման...
Մեր անցեալին թանձրախիտ ստուերներուն մէջէ
կարծես
Մէյ մէկ պտուղ՝ հու բոլոր բառերդ ինծի կ՛երեւան,
Որոնց մէջ միջօս կը հալեմ ու կը համե՛մ զանոնք ես...:

Մրգաստանի մը նման կը սիրեմ Քեզ, Հայ լեզո՛ւ...
Մեր հայրենի պալատն է, պարտէզներէն մնացորդ՝
Դալարագեղ դուն պտուղ՝ ի, որ դիմացար դարերու,
Եւ կը մնաս միշտ առոյգ, հին ատիրով կենսատորդ...:

Մառերուդ մէջ հովանուս կ՛երթամ խինդով
մ՛անսահման
Արմատներուդ, ճիւղերուդ վրայ նայելով հիացին,
Զարմանալով թէ ի՛նչպէս դուն մնացիր՝ երբ աստիճ
Քամին հու ջուրջդ փչեց եւ տապալեց ամէն բան...:

Մէյ մէկ պտուղ գոյնզգոյն՝ ամբողջ բառե՛րդ ահա,
Հիմնե՛ր բառերդ՝ զոր որմա՛ն հատու նցուցին արեւ ներ,
Բառե՛րդ որոնք այս պահուս ջրրմանցրս վրայ եմ
բռներ,
Բառե՛րդ որ հիմ իրս կ՛ծծեն եւ կ՛սիրեմ՝ եւ սիրես
հիմա...:

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԽՈՐՆԵՐԸ

ՄՈՒՇԵՂ ԳԱԼՃՈՅԵԱՆ

1933 - 1980

Բեմի անունով Մուշեղ Մանուկեան ծնած է 19 Դեկտեմբեր 1933ին, Թալինի շրջանի Կաքաւաբերդ գիւղը: Նախնական ուսումը կը ստանայ ծննդավայրին մէջ, ապա կը յաճախէ Երեւանի Գիւղատնտեսական ինստիտուտը եւ կ՚աւարտէ 1957ին: Այնուհետեւ կը պաշտօնավարէ Աշտարակի շրջանի Գոշ գիւղին մէջ որպէս գիւղատնտես: 1958-60 կը ստանձնէ Թալինի շրջանի Ապուվնի տնտեսութեան հողագէտի պաշտօնը: 1960-61 եւ 1964-67 յաջորդաբար խմբագիրի պաշտօնները կը վարէ Թալինի եւ Աշտարակի շրջանային թերթերուն մէջ եւ կ՚աշխատակցի «Վէմ» թերթի խմբագրութեան: 1965-75 կը ստանձնէ գանազան պաշտօնները «Գարուն» ամսագրի խմբագրութենէն ներս: Նոյն շրջանին (1969-75) կը յաճախէ Մոսկուայի Մաքսիմ Կորկիի անուան գրականութեան կաճառի բարձրագոյն դասընթացքները: 1975-77 կ՚աշխատի «Սովետական գրող» հրատարակչութեան մէջ՝ իբրեւ գեղարուեստական գրականութեան բաժնի վարիչ, որէետք կը փոխադրուի «Հայաստան» հրատարակչութիւն, ուր կը պաշտօնավարէ մինչեւ իր եղերական մահը՝ 15 Հոկտեմբեր 1980:

Գալշոյեանի առաջին գործը՝ «Ձիւղի Միրօն» վիպակը լոյս կը տեսնէ 1966ին «Գարուն» ամսագրին մէջ: Անոր կը յաջորդեն «Հուշկ» (1969), «Ճաղկած քարեր» (1972) ժողովածուները: «Հովտուն» վէպը՝ 1974ին կ՚արժանանայ Հայաստանի Գրող Երդոս Մրմրեանի առաջին մրցանակին, նաեւ «Մարդիկայ ապրի անկերը» ժողովածուն յետ մահու՝ 1981ին կ՚արժանանայ հանրապետութեան ամենամեծ գրական մրցանակին: Ամէն անկախ, նաեւ կ՚արժանանայ Մոսկուայի «Երուսալիմ Նպաստով» ամսագրի յատկացոյն պատուոյ ցանկին վրայ տեղ գտնելու մրցանակին: Գալշոյեանի միւս գլխաւոր գործերն են՝ «Ատեանի ճամբորդ Նիկը» եւ «Ընծայագիր»: Իր գործերուն հիման վրայ ստեղծուած են մի քանի կինոժապաւէններ՝ ինչպէս «Ձիւղի Միրօն», «Հովտուն», «Վեհապետ Ֆիլրուկը»: Թարգմանած է ռուսերէնի եւ այլ լեզուներու:

Ա. ՊԱԼՂԱՏԵԱՆ

ԷՍ ՀԻՆ ՈՒ ՆՈՐ ՕՐԵՐ... ԷՍ ՄԱՄՌՈՏ ՕՐԵՐ...

Պապի, քո Նոր տարին շնորհաւոր:

– Պապի...

Քոյրերիս երեխաները՝ տղայ, աղջիկ, մեծ, փոքր, լուացուած-սանրուած, թաց մազերով ներս են խուժում, շրջապատում հօրս:

Հայրս նստած է վառարանի մօտ, թեւերը ծնկներին ծալած եւ իննսուն տարիների հեռուից մշուշոտ հայեացքով նայում է պատուհանից դուրս: Մեր պատուհանները բացւում են դէպի հարաւ, հայրս այդ մէկը հաստատ գիտի, աւելի ճիշդ՝ գիտէր: Հիմա, այս պահին, ես վստահ չեմ, թէ հայրս յիշում է՝ որտե՞ղ է գտնւում ինքը, ո՞ր կողմն է նայում եւ ովքե՞ր են դիպչում ծնկներին հանգչող իր աջին:

Երեխաները հերթով բռնում են հօրս աջը:

– Քո Նոր տարին շնորհաւոր, պա՛պ,– գոռում է Արտաշը:

– Աշո՞տ,– ձայն է տալիս հայրս,– դո՞ւ ես:

– Հա՛, պապ,– առաջ է գալիս Աշուոը,– Նոր տարիդ շնորհաւոր:

– Աշոտ, դու հոս ի՞նչ կ՚անիս. գառները ո՞վ է քշէ:

Տարիներ առաջ, երբ կառուցում էինք մեր այս տունը, եւ հայրս պահանջեց, որ բոլոր պատուհանները բացուեն դէպի հարաւ, այն ժամանակ նա իր Էրգրի մասին դեռ կարգին պատմութիւններ էր անում՝ տեղը-տեղին, ու հա՛ յիշում էր նաեւ, որ Էրգրում իրենց գառնարածը Աշոտ անունով աչքաբաց մի տղայ էր, որ Վարդավառի է՛ն առաւօտ գառների հետ բարձրացաւ դէպի Սեւ սար եւ գառների հետ էլ չվերադարձաւ:

– Գառները ո՞վ է քշէ, Աշոտ,– կրկնեց հայրս:

– Պապի, ի՞նչ գառներ, գառ չունենք: Ամեն է, պա՛պ, Նոր տարի է,– Աշոտը գոռաց հօրս ականջին,– Նոր տարի՛ի՛...

– Նոր տարի՞:

– Հա՛, պապ, Նոր տարի:

– Հայլէէէ՛,– հայրս տմբտմբացրեց գլուխը եւ փորձեց աւելի յարմար նստել:– Էս հին ու նոր օրեր,– երգեցիկ, օրհնանքի պէս ասաց հայրս, եւ Աշոտը օղու բաժակը խցկեց հօրս բունը,– էս մամռոտ օրեր անկռիւ ու անփորձանք ապրիք, էս մամռոտ օրեր... էս ո՞ր թիւն է,– հարցրեց հայրս:

– Եօթանասունչորս, պապ, եօթանասուն-

ՑԵՑԱԴԻՐՔ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅՈՏԵԱՆ

2-5 Յունուար

Գերմանախօս երկիրներու հայ երիտասարդութեան Ա. հաւաք, կազմակերպուած Գերմանախօս երկիրներու Հայ Միութիւններու Կեդրոնական Կազմակերպութեան Վարչութեան կողմէ, Արեւմտեան Գերմանիոյ Ռայն-Լանտ-Ֆալցի Շրջանին մէջ: Վիեննահայ գաղութէն իր մասնակցութիւնը բերաւ 9 հոգինոց խմբակ մը (տես «Հրայրք» թիւ 28, 29 (117, 118) 5, 12 Յունուար 1987):

5 Յունուար

Ս. Ծննդեան Պատարագ եւ ընթրիք՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ՝ Աւստրիոյ Նոյհաուս գիւղաքաղաքը գտնուող շուրջ 60 հայ ապաստանեալներու համար: Օրուան քարոզը կարդաց Հ. Աբէլ Աբեղայ Օղլուքեանը:

Նոյն օրը, շուրջ 30 պարսկահայ հայրենակիցներ կը ժամանէին Վիեննայի օդակայան՝ առանց աւստրիական կեցութեան կամ սբօսաշրջիկութեան արտօնագրերու եւ կը յայտնէին իրենց Աւստրիա ապաստանելու փափաքը: Աւստրիական Առաքելական Համայնքի եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վարչութիւններու արտակարգ ջանքերով եւ միջամտութեամբ, կարելի դարձաւ ժամանակաւոր կարգադրութիւններ կատարել այս ուղղութեամբ եւ հոգալ հայրենակիցներու անմիջական պէտքերը:

16 Յունուար

Վիեննա ժամանեց Աւստրիոյ մօտ Չիլիի դեսպանատան նոր Ա. Քարտուղարը՝ Պրն. Էնրիքէ Մերքոնեան:

17 Յունուար

Միջեկեղեցական ժամերգութիւն եւ ընդունելութիւն, կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ: Հրաւիրուած էին նոյն թաղաշրջանի Ս. Օթմար եկեղեցւոյ համայնքի անդամները:

21 Յունուար

Վիեննայի Հռովմէական-կաթողիկէ համայնքի Առաջնորդ Հերման Արքեպիսկոպոս Կրոյչրի հրաւէրով, տեղի ունեցաւ միջեկեղեցական պաշտօնական ընդունելութիւն մը, որուն նաեւ իրենց մասնակցութիւնը բերին Հոգեւոր Հովիւ Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեան, Հ. Աբէլ Աբեղայ Օղլուքեան եւ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան Ատենապետ Պր. Աստիկ Աստուածատուրեան:

23 Յունուար

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսուհին էր Ընկերութեան փոխ-նախագահուհի Դր. Ուրսուլա Նիչը՝ որպէս նիւթ ունենալով «Իսլանտա - կրակի եւ սառոյցի կղզին»: Երեկոն ճոխացուած էր սահիկներու ցուցադրութեամբ:

24 Յունուար

Վիեննայի Ալզբը Հռովմ.-կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ միջեկեղեցական ժամերգութիւն մը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին Հոգեւոր Հովիւ Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեան՝ «Նորոգութիւն եւ միութիւն» նիւթով քարոզով մը եւ Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ երգչախումբի անդամներէն Տիկ. Անիթա Արզումանեան՝ հայկական մի քանի շարականներու կատարումով:

25 Յունուար

Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ Ս. Պատարագին հիւրաբար ներկայ գտնուեցան Վիեննայի Պուրկընլանտեան Աստուածաբանական Կաճառի 30 սաներ, գլխաւորութեամբ Տեսուչ Հ. Մարդին Սաքի որ քարոզեց գերմաներէն լեզուով «Եկեղեցական վերամիութիւն» նիւթին շուրջ:

29 Յունուար-1 Փետրուար

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր Հայկական Համաշխարհային Համագումարի Նախագահ Վերապատուելի Ճէյմս Գառնուզեանը:

30 Յունուար

Աւստրիական հեռատեսիլի Բ. կայանէն ցոյց տրուեցաւ հայազգի նշանաւոր բեմադրիչ Ռուբէն Մամուլեանի «Զօրրօ» ժապաւէնը (1940):

31 Յունուար

Ազատ բեմ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ: Ելոյթ ունեցան. Զարեհ Աւագեան՝ «Ազգային գիտակցութիւն» նիւթին շուրջ բանախօսութեամբ, Կարինէ եւ Ատիկ Սիմոնեաններ՝ դաշնամուրի նուագով, Քարոլին Կիրակոսեան՝ ինքնագիր «Դիտողութիւն» քերթուածի ընթերցումով, եւ Արմոնտ Աւանէսեան, Կարէն Սիմոնեան եւ Ալենք Աբրահամեան՝ Արփիար Արփիարեանի «Ազգիս բարերարները» գործէն հատուածի մը թատերական ներկայացումով: Ներկայացումէն առաջ Գրիգոր Հալաճեան ներկայացուց հեղինակին համառօտ կենսագրականը:

ÖSTERREICHISCH-ARMENISCHE KULTURGESELLSCHAFT
ՕՍՏԵՐՐԵՅԽԻՈՅ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱՄԱՇԱԿՈՅԹԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
POSTFACH 482, A-1061 WIEN 6 AUSTRIA

Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան Վարչութիւնը, այսու իր խորին շնորհակալութիւնները կ՚յայտնում ներքոյիշեալ անհատներին՝ կազմակերպութեանս 1986 թ. տարեկան պարբերաթերթի լոյս ընծայման առթիւ կատարած իրենց սրտաբուխ նուիրատուութիւնների համար.

ՑԱՆԿ Ա.

Դիպլ. Ինժ.	Ռոլանդ	Շահըլ
Տիար	Ժիրայր	Վարդեան
Դիպլ. Ինժ.	Էդուարդ	Մինաս
Տիար	Արեգ	Յակոբեան
Դր.	Մեսրոպ	Գրիգորեան
Դիպլ. Ինժ.	Հաչատուր	Ադաջանեան
Տիար	Մինաս	Մինասեան
Տիար	Արման	Աստուածատուրեան
Տիկին	Լիզելոթը	Զոհրապ
Դիպլ. Ինժ.	Յովիկ	Տ. Ձաքարեան
Տիար	Սիմոն	Արման
Դր.	Ներսէս	Առաքելեան
Տիար	Տիգրան	Փափազեան
Տիար	Մեսրոպ	Պաղտոյեան
Տիար	Ա. Գեւորգ	Տէմէճեան
Դր.	Ֆրանսիս	Ջոն
Դիպլ. Ինժ.	Բենուար	Յարութիւնեան - Թ.
Տիար	Միսաք	Տէմիրճեան
Տիար	Մեսրոպ	Փափազեան
Դր.	Պարգեւ	Շահմիրեան
Դիպլ. Ինժ.	Ռոբերտ	Մ. Յակոբեան
Դր.	Հրանդ	Աւետիքեան
Ինժ.	Ռոբերտ ՈՄՆ	Անատնեան
Տիար	Հրանդ	Գասարճեան
Տիար	Ալբերտ	Աւանէսեան
Դր.	Քրիստինէ	Արաթ
Տիար	Հրաչ	Կարապետեան
Տիկին	Քնար	Շոշեան
Տիար	Շահէն	Բարխուդարեան

Աշխարհի բոլոր ժողովուրդների համար չէ, որ լեզուն գլխաւոր, տարբերիչ առանձնայատկութիւն է: Բայց պատմական ու աշխարհագրական այն շրջանում, որտեղ ծագել են հայերը եւ որտեղ ընթացել է մեր ամբողջ պատմութիւնը, մայրենի լեզուն հիմնականն է եղել ժողովուրդներին եւ լեզուաընտանեային միաւորներին միմեանցից տարբերելու գործում:

Հիմա բնախօսներն ապացուցել են, որ մարդու մայրենի լեզուով է պայմանաւորուած նրա ուղեղի որոշ կենտրոնների կառուցուածքը եւ որ մարդու նեարդային համակարգում գլխաւորն ու գերիշխողը լեզուական եւ խօսողական կենտրոններն են: Ահա թէ ինչու մի ժողովրդի լեզուն իր կնիքն է դնում նաեւ նրա արուեստի, ինչ-որ չափով ազգագրութեան վրայ: Օրինակ, Կոմիտասը ցոյց է տուել, որ ամէն մի ժողովրդի երաժշտութեան իւրայատկութիւնը պայմանաւորուած է այդ ժողովրդի լեզուով, խօսքի հնչերանգով: Սա վերաբերում է նաեւ հայկական երաժշտութեանը, որը ծագել է հայոց խօսքից:

Հայերէնի լեզուամտածողութեան տարրերը կարելի է գտնել նաեւ հայկական ճարտարապետութեան, գեղանկարչութեան մէջ, նոյնիսկ հայերի դէմքի որոշ արտայայտութեան մէջ, հայեացքներում, շարժուձեւերում:

Եւ այսպէս. հայերի ամենագլխաւոր, տարբերիչ առանձնայատկութիւնը հնուց ի վեր եղել եւ մնում է հայոց լեզուն: Բայց լեզուն ինքը՝ մարդն է: Քանի որ մարդն է խօսողը, լեզուով մտածողը: Մարդուց անջատ լեզու չկայ: Ուրեմն, եթէ մենք իմանանք, թէ որտեղ եւ երբ է ծագել հայոց լեզուն, կ՚իմանանք, թէ որտեղ եւ երբ են ծագել այդ լեզուով խօսողները, այսինքն՝ հայերը:

(Շարունակելի)

ՕՏԱՐՆԵՐԸ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Շարունակուած 8րդ էջէն

«Բայց Ուրարտուի մեծագոյն ներդրումը քաղաքակրթութեան թերեւս կը կայանայ այն յամառ ճիգերուն մէջ զոր իր թագաւորները ի գործ դրին զարգացնելու համար ջրաշինութիւնը, խաղողի մշակումը եւ զանազան պաղատու ծառերու բերքը»:

«Երջան մը ետք կը նօսրանան արձանագրութիւնները: Մեզի ծանօթ չէ Նայիրեան որեւէ թագաւոր որ յաջորդած ըլլայ Սարդուրի III-ի, որուն գահակալութիւնը կը սկսի 645 թուին շուրջ: Նաեւ կ՚անգիտանանք թէ ինչպէս վերջ գտաւ անոնց թագաւորութիւնը. մետացիներո՞ւ, կիմերացի՞ (շ. 625-585) թէ անոր Սակ օժանդակներուն կողմէ, հաւանաբար Ասորեստանի կործանումէն քիչ ետք (612-609): Երդ դարուն, Նայիրին կազմող բարձրավանդակին վրայ կը տիրէ մշակոյթը հայերուն, շատ հաւանաբար նոր ներկուորներ»:

[Օգտագործուած աղբիւրներ. F. W. König: Handbuch der chalgischen Inschriften (Graz. 1955). B. B. Piotrovski: Ourartu (ռուս. Մոսկուա 1959, Ֆր. թրգ. Նակըլ, 1969)]:

Վերջապէս, Պրոքհաուս Ուրարտուի մասին գրած է «Ուրարտացիներ» վերնագրին տակ. 26 տող: Մօտեցման ընդհանուր փիլիսոփայութիւնը տարբեր չէ միւս աղբիւրներէն: Երկու «նորութիւն» անոնց նկատմամբ. 1) Ֆլատակներէն եւ աւերակներէն զատ, Պրոքհաուս թիւ մը կը վերագրէ նաեւ արձանագրութիւններուն՝ շուրջ 150, 2) Յստակօրէն կը հաստատէ թէ հայերէնը ուրարտերէնէն փոխ առած բառեր կը հաշուէ:

(Շար. 19)

ՅԱՆՁՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

ԵՂԻՑԷ ՉԱՐԵՆՑ

1897 - 1937

Բուն անունով՝ Եղիշէ Սողոմոնեան, ծնած է Կարս, 13 Մարտ 1897ին: Նախնական ու միջնակարգ կրթութիւնը կը ստանայ ծննդավայրին մէջ (1902-12): 1912ին կը կամաւորագրուի Հայկական Լեգէոնին մէջ, մարտերով կը հասնի մինչեւ Վան: Տեսնելով պատերազմի արհաւիրքները եւ մարդկային անկուր տառապանքները, հոգեկան խորունկ հիասթափութեամբ 1916ին ան կ՛անցնի Մոսկուա՝ հնարաւորութեամբ բարձրագոյն ուսման նախկին անուան ժողովրդական հասարակարանի գրականութեան ճիւղին: 1918-19ին իբրեւ բանակի զինուոր կը մասնակցի Հիւսիսային Կովկասի եւ Ցարիցինի քաղաքացիական կռիւներուն: 1919ի Հոկտեմբերին կը վերադառնայ Կարս, ուր մէջտեղ մը կը գրաւի ուսուցչութեամբ: 1920ի Յունուարին կու գայ Երեւան եւ որպէս դասախօսական ուսուցիչ կ՛աշխատի որբանոցի մը մէջ: Հայաստանի խորհրդայնացումէն ետք, կը նշանակուի Լուսժողկոմի գեղարուեստի բաժնի վարիչ: 1921ի Փետրուար-Մարտին ամիսներուն կը մասնակցի Հայաստանի քաղաքացիական կռիւներուն: 1922ին դարձեալ կ՛անցնի Մոսկուա եւ կը հետեւի գրական-գեղարուեստական դասախօսութիւններու: Նաեւ չանցած կը վերադառնայ Հայաստան եւ կը նուիրուի գրականութեան: 1924-25, Հայաստանի կառավարութեան որոշումով կ՛ուղեւորուի արտասահման եւ կ՛այցելէ Թուրքիա, Իտալիա, Ցուսլաւիա, Գերմանիա եւ Եւրոպական այլ երկիրներ: Վերադառնալով Հայաստան, 1925ի Յուլիսին կը հիմնէ «Նոյեմբեր» գրական միութիւնը: 1928-35 կը պաշտօնավարէ որպէս «Հայպետհրատ»ի գեղարուեստական գրականութեան բաժնի վարիչ: 1932ին Ա. Բակունցի եւ ե. Քուռեղի հետ կը խմբագրէ «Հոկտեմբեր-Նոյեմբեր» տարեգիրքը: 1937ին, «ազգայնական թեքում» ունենալու մեղադրանքով ան կ՛ենթարկուի անմարդկային հալածանքի եւ կը մահանայ 29 Նոյեմբեր 1937ին, բանտի մէջ, երեւան:

Չարենց հայ նորագոյն գրականութեան ամենաթարմ-ուած եւ ինքնատիպ դէմքերէն մէկն է: Ակսած է ստեղծագործել 1912ին, երբ դեռ դպրոցական աշակերտ էր: Ունենցած է սահուն ու ծորուն լեզու եւ գեղեցիկ ու ինքնատիպ պատկերներ: Եղած է շարք մը պարբերականներու հաստատողը: Մասնակցած է հայերէն լեզուի եւ գրականութեան դպրոցական դասագիրքերու պատրաստութեան, յատկապէս՝ հրատարակչական գործի կազմակերպման: Բեղուն գործունէութիւն է ունեցած հայ դասականներու երկերու հրատարակութեան եւ համաշխարհային գրականութեան գլուխգործոցներու թարգմանութեան գործին մէջ:

Գլխաւոր գործերն են, բանաստեղծութիւնները՝ «Հոյլ երկիր», «Երեփուռ ամպեր», «Ընտանիք», «Ով քանիզուտդ կը լայ», «Էմմալէ պրոֆիլը ձեր», «Ցաղարան», «Ութ նետ ներ արեւին», վիպերգները՝ «Ռանիճէ անոյշ առասպէլ», «Կապուտաչեայ հայրենիք», «Լուսա», «Լամբրոնները խնձոտած», «Երեք ուսուիզուհի», «Լամենասուհմ», «Շարենց-Նամէ», «Իսմբասլետ Նաւարդը», «Ինչպէ լեռուն Մասիս», գեղօնները՝ «Մուժիկի եւ մի գոյգ կօշկի մասին», «Իմ ընկեր Լիւսօն», «Բալլադ գնդապետ Թոմսոնի», արձակ՝ «Երկիր Նայիրի», «Ցիրուդումիններ Երեւանի ուղղիչ տնից»: Կենդանութեան յոյս տեսած վերջին կարեւորագոյն ժողովածուներն են՝ «Էպիքական լուսաբաց» (1930) եւ «Գիրք ճանապարհի» (1934), որու մէջ տպուած է «Պատգամ» բանաստեղծութիւնը, ուր Չարենց իր քաղաքական կտակն է ուղղած հայ ժողովուրդին՝ «Ով հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկութիւնը քո հասարակական ուժի մէջ է»:

Չարենցի գործերը թարգմանուած են բազմաթիւ լեզուներու: Իր անունով կը կոչուին Հայաստանի Չարենցեան քաղաքը, Երեւանի Գրականութեան եւ Արուեստի թանգարանը, դպրոցներ, փողոցներ, գրադարաններ եւ այլն: Նմանապէս, իր անունով սահմանուած է ամենամեծ գրական մրցանակ՝ լաւագոյն թարգմանութեանց համար:

Ս. ՊԱՂԴՍԱՐԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԱՊԱԳԱՆ
(Հատուած)

Լցուած է անհուն իմ հոգին հիմա
Շփոթ երգերով ու աղմուկներով.
Լցուած է սիրտը իմ՝ ելեկտրական
Բորբ հոսանքներով:

Ռադիօ-կայան է իմ հոգին հիմա
Ամբո՜ղջ աշխարհի ու մարդկանց հանդէպ,
Ու բա՜րձր է, բա՜րձր է կայանն իմ հոգու՝
Մասիսի նման բարձր է ու հաստատ –
Հզօ՜ր, ահարկո՜ւ:

Օրերում այս վատ, հողմավար, շփոթ –
Հեռու ու մօտիկ միլիոն սրտերի
Ե՞րգն է վիճակուել ինձ երգել այսօր,
Իմ բազմամիլիոն, բիւր ընկերների
Խինդը այսօրուայ ու թռիչքը մեծ –
Գալիք օրերին նետե՞լն է երգիս
Վիճակուել այսօր:

Ահա՛ թէ ինչո՛ւ է երգս յաղթական,
Ահա թէ ինչու է իմ ժայնն այսօր
Յաւերժի նման յամառ ու հաստատ:

ՅԵՏԱԳԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅՈՏԵԱՆ

1 Փետրուար

Հեռատեսիլի 3 SAT կայանէն ցոյց տրուեցաւ հայազգի հռչակաւոր բեմադրիչ Ռուբէն Մամուլեանի «Արիւն եւ աւազ» (Blood and Sand) (1941) ժապաւէնը:

5 Փետրուար

Աւստրիական ռատիոյի «Վիեննական հմայք» յայտագրով, ժամը 21ին սփռուեցաւ Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան Պատուոյ անդամ Փրոֆ. Ռոզմարի Իզոփի հարցազրոյցը՝ անուանի երգիչ Վահան Միրաքեանի հետ:

7 Փետրուար

Գրական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ Համայնքի Սրահին մէջ: Արմոնտ Յովհաննէսեան, Ալեքս Աբրահամեան եւ Կարէն Սիմոնեան տուին պատմա-գրական ներկայացում մը՝ 1880էն մինչեւ օրերս ինկած ժամանակաշրջանը ընդգրկող հայ գրականութեան մասին, սկսելով մեծանուն գրող Խաչատուր Աբովեանէն:

14 Փետրուար

Բարեկենդանի խրախճանք-դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-Երիտ. Միութեան կողմէ, Ֆոլքսհայմ Ինցերզտորֆի սրբահին մէջ:

Նոյն օրը, «3. Շիրազ» դպրոցի Ծնողական Խորհուրդը կազմակերպած էր Տեառընդառաջի աւանդական խարոյկահանդէսը: Եկեղեցական արարողութեան ընթացքին, Հոգեւոր Հովիւ Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեան աշակերտներուն ներկայացուց այս տօնին իմաստը:

16 Փետրուար

Պաշտօնական բացման երեկոյ՝ «Գծանկարչութիւն Հայաստանէն» ցուցահանդէսի՝ Ռուտոլֆսհայմի Հանդիպման Տան մէջ: Աւստրօ-Սովետական Ընկերութեան նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած այս ցուցահանդէսին, որ բաց մնաց մինչեւ 3 Մարտ, ներկայացուած էին Ա. Զաքարեանի, Ա. Բաղրամեանի, Ա. Պաղտասարեանի, Կ. Աղասեանի, Ա. Յարութիւնեանի, Հ. Մամեանի եւ Ռ. Էլիպէքեանի գործերէն: Բացման արարողութեան խօսք առին շրջանի Քաղաքապետութեան ներկայացուցիչ Պրն. Քուրթ Մէնկըը եւ Աւստրօ-Սովետական Ընկերութեան Վիեննայի Քարտուղար Պրն. Վալթըր Հայլը: Ապա տեղի ունեցաւ սահիկներու դասախօսութիւն մը՝ Տիկին Սոֆիա Եահնի կողմէ, ուր ներկայացուեցան Սովետական Հայաստանն ու Վրաստանը: ■

18-24 Փետրուար

Արխիւներու ուսումնասիրութեան նպատակով, Մխիթարեան Միաբանութեան հիւրն էր Ֆրանսայի Էն-Գալգաթ քաղաքի Պենետիկթեան հայրերէն ծանօթ հայածիսագէտ Հայր Շարլ-Աթանաս Ռենու:

21 Փետրուար

Վարդանանքի տօնահանդէս՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան եւ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, Համայնքի Սրահին մէջ: Յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին Հոգեւոր Հովիւ Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեանը, Մխիթարեան Միաբանութենէն՝ Հ. Պօղոս Գոճանեանը, Եկեղեցական Վարչութեան Ատենապետ Պրն. Աստիկ Աստուածատուրեանը, «Անի» երգչախումբը, Պրն. Վարդան Բարսեղեանը եւ Պրն. Արմոնտ Յովհաննէսեանը:

26 Փետրուար

Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ՝ Միութեան սրահին մէջ: Ցոյց տրուեցաւ Սարգիս Մուրատեանի բեմադրած (ԱՄՆ) «Մուսա Լերան 40 Օրերը» ժապաւէնը (1982)՝ Ֆրանց Վերֆելի համանուն վէպէն առնուած:

27 Փետրուար

Աւստրիական Առաքելական Համայնքի տարեկան Ընդհանուր Ժողով՝ Համայնքի սրահին մէջ: Տեղի ունեցաւ 1985-87 տարեշրջանի վարչութեան նիւթաբարոյական տեղեկագրութիւնն ու

(Շար.ը տեսնել էջ 20)

■ Նկատելի էր որ այս շատ կարեւոր ոչ-հայ կազմակերպիչներու կողմէ նախաձեռնուած երեկոյթին, զոր անկասկած պէտք էր քաջալերել, 2500 անդամ հաշուող Վիեննահայ գաղութէն ներկայ էին միայն 8 հայրենակիցներ: Երեւի յայտարարութեան վրայ «հիւրասիրութիւն» բառին պակասը մեծ դեր խաղցած էր՝ այսքան քիչ թիւով անձերու ներկայ ըլլալուն:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Լուսագրուած ժապաւէնի ցուցադրութիւն

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 40 ՕՐԵՐԸ»
(Ֆրանց Վերֆելի համանուն վէպէն)

Ամերիկահայ արտադրութիւն (1982),
բեմադրութեամբ Սարգիս Մուրատեանի եւ
խաղարկութեամբ երգիչ Մանուէլի:

Տեղի կ'ունենայ Միութեան կեդրոնատեղիին մէջ,
Մխիթարիսթընկասէ 4, 7րդ թաղամաս,
հինգշաբթի 26 Մարտ 1987,
երեկոյեան ժամը 7.00ին:

ՍՏԱՑԱՆՔ

«Հրայրքի խմբագրութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է.

ԲԱԿՈՒՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, «ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ԵՐԿՒՕՍՈՒԹԻՒՆ - ՐԱՖՖՈՒ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐԻ ՀԵՏՔԵՐՈՎ», Տպարան «Նայիրի», Թեհրան, 1986, 150 էջ: Հատորը լոյս տեսած է մեծ գրողի ծննդեան 150-ամեակին առիթ:

ԱՍՈՂԻԿ, «ԷՋՄԻԱԾԻՆ», Մխիթարեան տպարան - Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1986: Հատորը կը պարունակէ ԱՍՈՂԻԿի բանաստեղծութիւններու նոր ժողովածուն:

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

Շարունակուած 3րդ էջէն

հրաժարումը, որուն յաջորդեց վերընտրութիւնը նոյն վարչութեան՝ատենապետութեամբ Պրն. Աստիկ Աստուածատուրեանի: 4 նոր անդամներ եւս միացան վարչութեան կազմին: Օրուան Ատենապետ Պրն. Յակոբ Կիրակոսեան եւ օրուան Ատենադպիր Դր. Համբարձում Յարութիւնեան ընտրուեցան հաշուեքննիչներ՝ 1987-89 շրջանին համար:

28 Փետրուար

Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան, Վիեննահայ Ուս.-Երիտ. Միութեան եւ «Յ. Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդի համագործակցութեամբ տեղի ունեցաւ դասախօսական երեկոյ մը՝ Համայնքի սրահին մէջ: Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան վարչականներէն Մագ. Հուպերթ Վիտըրհոֆըր ներկայացուց աւստրիական դպրոցներու կրթական ծրագիրն ու գործելաձեւը:

ՀԱՐՑ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

– Ի՞նչ է մարդը առանց ընկերոջ:
– Մարդ՝ մէկ ձեռով:

– Ի՞նչ է սուտը:
– Առանց կոթի մի դանակ, որն առաջին հերթին կտրում է օգտագործողի ձեռքը:

– Այդ ի՞նչն է աւելի հիչ, քան կարծում ենք:
– Մեր խելօքութիւնը, արժանիհներն ու ընկերները:

– Ո՞վ է իսկապէս երջանիկ:
– Նա, ով ուրիշներին երջանկութիւն է պարգեւում:

– Ի՞նչ է չողոքորթութիւնը:
– Թոյլերի ուժը, իսկ ուժեղների՝ թուլութիւնը:

– Ինչի՞ է նման ծոյլը:
– Մի դիակի, որը դժբախտաբար չենք կարող թաղել:

(ՅՈՒՆԱԿԱՆ)

IMPRESSUM

"H R A I R K"

Armenische Kulturzeitung
Wöchentlich
Verlag, Inhalt und
Vervielfältigung
S.S.Garabedian
Markomannenstr. 18/3/12
A-1220 Wien, Austria

Postal address/Թղթակցութեան եւ առաքումներու հասցէ.

S.S.GARABEDIAN
"HRAIRK" WEEKLY
P.O.BOX 185
A-1220 VIENNA
AUSTRIA

DRUCKSACHE – 50% IMPRIMÉ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

Պատրաստեց՝ ՍԵԳՈՒՀ ՊՂՏԻՍՅԱՆԸ

1 Փետրուար

Հնոաաճեմքի 3 ՍՄՔ ֆոյնեին ցոյց տուած յաւ հոյացքի հաշմաւոր բեմադրիչ Թուրքի Մոժուչեանի ւմքերան եւ ստացը (Պատ էնա սենու) (1941) ժամադիրը:

5 Փետրուար

Աւստրիական ասոֆոյի ւմկեննական հը-ժայցը յայտարարով, ժամը 21ին, սեռատեղուա Աւստրահունգիական Մշակութային Ընկերութեան դատաստ տեղամ Փրոֆ. Ռուդոլֆ Իզոլդի Հարցազրոյցը՝ անուանի երգիչ Ֆիշեր Մինոսեանի հետ:

7 Փետրուար

Գրական երեկոյ՝ ֆոյմանիերգուած Վիեննահայ Աւստանգիական – Երիտասարդական Միութեան կողմէ՝ Համալիրի սրահին մէջ: Ելոյթներ Ռոմանեանի, Ալիքա Արբուհեանի եւ Կարէն Մելոնեանի տարեդարձին նուիրուած երեկոյթում ըստ՝ 1888ին մեռնելէ առեթ բնիան ժամանակաշրջանը ընդգրկող հայ գրականութեան մասին, սեռեղով մեծանուն գրող Խաչատուր Աբովեանին:

14 Փետրուար

Բարեկենդանի խրախնդը – գիմահանդես՝ ֆոյմանիերգուած Վիեննահայ Աւստանգիական Միութեան կողմէ, Ֆոյերհոյմ Պիլերգասսի սրահին մէջ:

Նոյն օրը, «Ե. Չերազ գրերգի Մնոգեանի Արշուրդը կոմանիերգած էր Տևաոնչիգաոռիի ատեգեան խոսուհանգէսը: Ընկերգեան արտոգութեան ընթացքին, Հոգեւոր Հովիս Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեան ալոկիբատեղեան ներկայացուց այս ատենի իմաստը:

16 Փետրուար

Գաշտահեան բոլման երեկոյ՝ «Գեղանկարչութիւն Հայաստանին ցուցահանդէս» Թատրոնհուսի Հանդիսդման Տան մէջ: Աւստրա-Մոսիոսական Ընկերութեան նախագահութեամբ ֆոյմանիերգուած այս ցուցահանդէսին, որ ցոյց Տուաց մէնչեւ 5 Մարտ, ներկայացուած էին Ա. Զաքարեանի, Ա. Բազդասեանի, Ա. Գալաստոբեանի, Կ. Ազատեանի, Ա. Թորոսեաննեանի, Հ. Մանեանի եւ Ռ. Էլիազեանի գործերը: Բացման արտոգութեան խօսք ասին ընկերան գեղագիտական ներկայացուցիչ Պր. Ջուրբ Մինկեր եւ Աւստրա-Մոսիոսական Ընկերութեան վիեննայի ցուցուցար Պր. Վալտեր Հոլցէ: Ասա ունչ ունեցաւ տաւիղներու գեղասուրեան ժր՝ Տիկին Մաքիա Ներնի ֆոյմ, ուր ներկայացուցչան Մոսիոսան Հայաստանն ու Վրաստանը:(*)

18-24 Փետրուար

Արեւելեան ուսուցմասիրութեան նպատակով, Միքիթարեան Միաբանութեան հիւրն էր Ֆրանսայէն Բալկան ցուցչի Պետեռնիկեան հայրերէն Տաճեր Հայաստիսպոլա Հայր Ներսէս Պետեան Քահանա:

21 Փետրուար

Վարդանանցի առեռնանդէս՝ ֆոյմանիերգուած Վիեննահայ Աւստերհոյմ. Միքիթեան եւ Աւստրահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ, Համալիրի Սրահին մէջ: Ցոյցատրուն իրենց ժառանգութիւնը բերին Հոգեւոր Հովիս Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեանը, Միքիթարեան Միաբանութենէն՝ Հ. Գագոս Գանձեռնեանը, Ընդհանուր Վարչութեան առենապետ Պր. Աւետիք Աւետարանեանը, «Միութ» երգչախումբը, Պր. Վարդան Բարսեղեանը եւ Պր. Արմենակ Ճամհանեանը:

26 Փետրուար

Լուսագրութեան (վիտէօ) երեկոյ՝ ֆոյմանիերգուած Միքիթարեան Համալիրներու Միութեան կողմէ՝ Միքիթարեան սրահին մէջ: Ցոյց տրուեցաւ Ցարգիս Մուրատեանի բեմագրած (ԱՄՆ) մուտա լուսան 40 օրերը ժամադիրը (1982)՝ Ցրանց Վերջին Համանան վիպէն առնուած:

27 Փետրուար

Աւստրիական Աւստրահան Համալիրի ատենական Ընդհանուր ժողով՝ Համալիրի սրահին մէջ: Տեղի ունեցաւ 1985-87 ատենշրջանի վարչութեան նիստատարութեան անդամագրութիւնն ու հրամարումը, որուն յաջորդեց վերջնորոշութիւնը նոյն վարչութեան՝ առենապետութեամբ Պր. Աւոսի Աւետարանեանի: Ա նոր անդամներ նոս ժողովի վարչութեան կողմէն: Օրուան առենապետը Պր. Ցակոբ Կիրակոսեան եւ օրուան առենադրիր Պր. Համբարձում Պատրիարքեանն ընտրուեցան հաշուեքննիչներ՝ 1987-89 շրջանին համար:

28 Փետրուար

Աւստրա-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան, Վիեննահայ Աւստերհոյմ. Միքիթարեան եւ «Ե. Չերազ գրերգի Մնոգեան Արշուրդի համագործակցութեամբ անցի անեցաւ գեղասուեսան երեկոյ մը՝ Համալիրի սրահին մէջ: Աւստրա – Հայկական Մշակութային Ընկերութեան վարչականներէն Պոգ. Հոլցերի Վիոլոնչելի ներկայացուց աւստրիական գրագրներու երգերուն ծրագիրն ու գործիքները:

(*) Նկատելի էր որ այս ցոյց կարելի չէ հայ կոմպոզիտորական կոմիտէ ներկայացուած երեկոյթին, զոր անկասկած պէտք էր հարուստել, 2500 անդամ հայտնի վիեննահայ գաղութէն միայն ելեկ մեծ թիւ մը հայրենակիցներ: Երեկոյթը ներկայացուցչական վրայ տեղի ունեցած էր, այնպէս որ շատեր պահատ մեծ դեր խաղացած էր՝ այլեսն ալ նոյն թիւով անձնաց ներկայ գտնուելու:

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

ԳԷՈՐԳ ԷՄԻՆ

1919

Իրուն անունով՝ Կարլէն Մուրատեան, ծնած է Ագուարակ, 30 Սեպտեմբեր 1919ին: Նախնական ուսումը ծննդավայրին մէջ ստանալէ ետք, կը յաճախէ Երեւանի Պոլիտեխնիկական Ինստիտուտի Հիդրօ-տեխնիկական բաժինը եւ կ՛աւարտէ 1940ին: Բ. Համաշխարհային պատերազմին մասնակցելէ ետք, կ՛անցնի Մոսկուա եւ 1956ին կ՛աւարտէ ԱՄԱՀ Գրող Ներու Միութեան առընթեր գրական բարձրագոյն դասընթացքները: 1951-1954 եղած է «Լիթերատուրնայա Կազեթա» թերթի Հայաստանի սեփական թղթակիցը եւ 1968-72 «Լիթերատուրնայա Արմենիա» ամսագրի խմբագիրը: 1973է ն սկսեալ կը գործէ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Արուեստի Հիմնարկէքին մէջ որպէս աւագ գիտաշխատող:

Էմինի բանաստեղծութեան առաջին ժողովածուն լոյս կը տեսնէ 1940ին «Նախաջահիւ» վերնագրով, որուն կը յաջորդեն «Հայրապետութեան ձիամորթը» (1942), «Նորք» (1946), «Նոր ճանապարհ» (1949, պետական մրցանակի արժանացած 1951ին), «Ոտանաւորներ» (1955), «Երեւանի լոյսերը» (1957), «Մի նչեան այսօր» (1959), «Երկու ճամբայ» (1962), «Այս տարիքում» (1968), «Քանանեցիդ դարը» (1970), «Դար, հոդ, սէր» (1974, պետական մրցանակի արժանացած 1976ին), «Ճամբաբաժան» (1979) եւ այլ: 1967ին Էմինի «Ծով երգ Հայաստանի մասին» գործը կը վերածուի փաստաւաւերագրական ֆիլմի եւ կ՛արժանանայ «Պրոմեթեւս-69» Լենինկրատեան Համամիութենական Փառատօնի երկրորդ մրցանակին: Էմին թարգմանած է Ա. Պուշքի, Վ. Մայակովսքիի, Պ. Փաստեռնաքի, Լ. Արագոնի, Ե. Եեւթուշենքոյի, Է. Ռեմարքի եւ ուրիշ ներու ստեղծագործութիւնները: Իր գործերը թարգմանուած են քարք մը լեզուներու, ինչպէս՝ ռուսերէնի, անգլերէնի, լեհերէնի, քորիերէնի եւ այլ ն:

Ա. ՊԱՂՏԻՅԵԱՆ

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

Ես հա՛յ եմ, հին, ինչպէս լեառն այս բիբլիական,
Թա՛ց են ոտքերս դեռ ջրիեղեի ջրից,
Իմ սուրբ հողն է տեսել նոյն առաջին անգամ,
Բաբեոնեան Բէլը՝ սատակել իմ սրից:

Իմ մատների հետքն է կրում հնադարեան,
Քարն առաջին մամռոտ, որ իմ ձեռքով անցաւ.
Եւ, միացած հողին ջաղախով իմ արեան,
Արարատեան դաշտում մեհեանի վէմ դարձաւ.

Սուրբ մեհեանի, որտեղ արեգակից առաջ,
Ես վառեցի հուրն իմ ատրուշանում խաղաց,
Երբ Մասիսը ինձ պէս դեռ չէ՛ր լսել հառաչ
Եւ ծաղկով ու սոսեաց անտառով էր պատած:

Իմ նահատակ որդոց արիւնով է բուսել
Ամէն ծաղիկ ու ծառ, եւ այս անուա՛ռն անգամ,
Ամէն բլուր՝ քաջի մի ջիրիմ է լուսէ
Եւ կոթողի բեկոր՝ դաշտի ամէն մի քար:

Ես հա՛յ եմ, հին, ինչպէս լեառն այս Արարատեան,
Հազար տեգ է բախուել իմ վահանին ահեղ.
Փչրե՛լ եմ ես սակայն ամէն սուր ու պատեան,
Եւ լեռներիս նման գլուխը վեր պահել:

Ամէն դար իմ հոգում մի կնճիռ է պեղել,
Որդիներիս ցրել աշխարհով մէկ արար,
Կարել ընծիւղ տուող ամէն ծառ ու եղեգ՝
Արարատը սուզել հեղեղներում արեան.

Բայց հեղեղից փրկուած տապանի պէս Նոյի,
Արարատից իջած հայրենիքն իմ քարէ,
Որքի յամառութեամբ ես ապրել եմ նորից,
Արիւնըս իւղ արած՝ կանթեղներըս վառել

Եւ, վերստին պանդուխտ որդիներիս գտած,
Աչքերըս լիքն արցունք, ինչպէս վէրքը՝ արնով,
Աւեր բոյնս եմ շինել, կռել խոփ ու գութան,
Նոր Մատեանըս» երկնել՝ նոր Նարեկիս ծայնով...

Ես հա՛յ եմ, հին, ինչպէս լեառն այս բիբլիական,
Չէ՛ր դիմանայ լեռը տառապանքիս հանդէպ, –
Ի՛նձ խոցել ամէն բռնակալ արքայ,
Ամէն ելնող Աթիլլ իմ երկի՛րն է քանդել...

Ես, դարերով սովոր կոտորածին, գաղթին,
Ինչպէս յաւերժ ծիւնին գագաթների մասեաց,
Մի բուռ ցորեան՝ փրկուած անցեալի մեծ արտից
Եւ գալիքի բերրի ու խոր հերկին հասած,

Դրած հիմքերն անխախտ վերածնուած իմ տան,
Սահմանները փռած Բիւրականից... Լուսին,
Այս դարի նոր երգին խառնած երգըս Գողթան,
Գոյն ու ձեւ եմ տալիս իմ դարաւոր յոյսին...

Ես հա՛յ եմ, հին, ինչպէս լեառն այս Արարատեան,
Ես, դարերով պանդուխտ իմ հայրենի տնում,
Հայրենական հողում գտած տուն ու ոստան,
Յաղթութեան ու փառքիս Ոսկեդա՛րն եմ տօնում:

ՅԵՇԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ԱՐՊԻՒՀ ՊԱՊՂՅՈՅԵԱՆ

1 Մարտ

Փոքրիկներու դիմակահանդէս՝ կազմակերպուած «Յովհաննէս Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ:

7 Մարտ

Գրական երեկոյ՝ նուիրուած մեծանուն գրող Րաֆֆիին, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-երիտ. Միութեան եւ Յ. Շիրազ դպրոցին կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ:

8 Մարտ

Աւստրիական հեռատեսիլի Միջեկեղեցական յայտագրէն ելոյթ ունեցաւ երգչուհի Տիկ. Անիթա Արզումանեանը:

10-31 Մարտ

«Գծանկարչութիւն Հայաստանէն» ցուցահանդէսը փոխադրուեցաւ Վիեննայի 21րդ թաղամասը եւ ցուցադրուեցաւ Ֆլորիտստորֆի Հանդիպման Տան մէջ:

14 Մարտ

«Յ. Շիրազ-իր ժողովուրդի սիրտն ու հոգին» խորագրին տակ տրուեցաւ գրական ներկայացում մը՝ Յ. Շիրազ դպրոցին մէջ, մեծանուն բանաստեղծին մահուան 9. տարելիցին առիթիւ:

15-16 Մարտ

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր Միացեալ Նահանգներու Արեւելեան շրջանի Թեմի առաջնորդ՝ Ամենաշնորհ Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Մանուկեանը: 16 Մարտի երեկոյեան, Սրբազան Հայրը դասախօսեց Կոմիտասի մասին՝ Համայնքի սրահին մէջ (տես «Հրայրք» թիւ 38, 39 (127, 128), 2, 9 Մարտ 1987):

20 Մարտ

Հ. Բ. Ը. Միութեան 11րդ Նահատարեան համաշխարհային փառատօնի գծով, Վիեննայի Հ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաճիւղը կազմակերպած էր արտասահմանութեան զտումի մրցում մը, Համայնքի սրահին մէջ: Առաջնակարգ տեղերը գրաւեցին Օր. Անի Պապայեանը եւ Օր. Արսինէ Օտաճեանը:

21 Մարտ

Ուրախ երեկոյ՝ կազմակերպուած «Յ. Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդին կողմէ, Ֆոլքսհայմ Ինցերզտորֆի սրահին մէջ:

26 Մարտ

Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Միութեան սրահին մէջ: Անգամ մը եւս ցոյց տրուեցաւ Սարգիս Մուրատեանի բեմադրած (ԱՄՆ) «Մուսա լերան 40 օրերը» ժապաւէնը (1982)՝ Ֆրանց Վերֆելի համանուն վէպէն առնուած:

28 Մարտ

Վիեննայի Համերգասրահի Մոցարթ սրահին մէջ ելոյթ ունեցաւ Միլոս քառեակը՝ ղեկավարութեամբ Ա. ջութակահար, Լոնտոնահայ արուեստագէտ Լեւոն Չիլինկիրեանի, կատարելով կտորներ Շերուպինիէն, Շուպերթէն եւ Ցեմլինսկիէն:

ՊԱՐՈՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Շարունակուած 2-րդ էջէն

տեւեալն էր.

«Սեմինարի աւարտին քննարկուել է «ՄԵՐ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ» հարցը, որ կրել է ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ բնոյթ: Որոշուել է, որ բանակում-սեմինարը կրի մնայուն բնոյթ ... Սեմինարին մասնակցող երիտասարդներն իրենք իրենց անուանել են Հ. Հ. Հ.-ի (Հայկական Հարցերի Հաստատութիւն) ունկնդիրներ, որոնք Հ. Հ. Հ.-ից պիտի ստանան համապատասխան նիւթեր... Ունկնդիրներից կազմուել են տարբեր խմբեր, նշանակուել են խմբերի պատասխանատուներ, որոնք ԱՆՄԻՋԱԿԱՆՈՐԷՆ ՊԻՏԻ ԿԱՊՊԻՆ Հ.Հ.Հ.-ի ղեկավարութեան հետ (ընդգծումները մեր կողմից)...

Կարծում ենք յատուկ մեկնաբանութիւնների կարիքը չի էլ զգացւում: Ամէն ինչ այնքան բացայայտ է առուած:

Որպէս Աւստրիահայ Գաղութի անդամներ եւ միշտ հետամուտ՝ մեր գաղթօջախի վարկի բարձր պահպանման եւ յետագայ բարգաւաճումի առողջ ընթացքին, հիմա մե՞նք մեր հարցումն ենք տալիս. Թիւրիմացութեան աղբիւր չէ՞ միթէ այս բոլորը, եթէ նոյնիսկ Մայր Աթոռը հետեւելով իր որդեգրած ժողովրդավարական սկզբունքին նախընտրում է լուռ մնալ եւ չմիջամտել մեր գաղութի գործերին: Բայց մեզ համար մեծ ամօթ է համագործակցել Մայր աթոռի վարկին դիպչող որեւէ անհատի կամ խմբակցութեան հետ:

ԱՒՍՏՐԻԱՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐԻ ԸՐՋԱՆԱԿ

ՏԵՍԱՒ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ

ԶԱՊ...Ի

ԱՐՏԻ ՀԱՄԱՐԸ

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՑԱՆՔԱՆԱԾՈՒՄԲԻ

Ատենապետ՝ ՀՐԱՉ ՍԿԻԹՃԵԱՆ

Ատենադպրուհի՝ ՄԱՑԵՏԱ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՎԻՆՆԱՀԱՑ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԻՉ

Վիեննա հրատարակուող «Ժողովրդ» թերթէն կ'իմանանք, որ Եւրոպայի Ազահովութեան եւ Համագործակցութեան Համաժողովին ատթիւ, Աւստրիոյ Մինիսթրի Եգական Քարտուղարի նախաձեռնութեամբ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուած է անցուդարձի մատառն մէջ, որուն իր մխանակցութիւնը բերած է կեդրոնական Եւրոպայի Հայրապետական Գաւառական Թեմ. Տ. Մեսրոպ Եպս. Գրիգորեան, անգլերէն լեզուով քարոզ-խորհրդակցութեամբ մը։

Մեծ կողմէ, աւստրիական ձայնասփիւռի Ա. կայանէն, «Աւուրբ Քրիստոնեայ աշխարհէն» յատուկ հաղորդում մը յատկացուած է Վիեննայի Մ. Հոխխամէ եկեղեցւոյ եւ հայ համայնքին, ինչպէս նաեւ նոյն եկեղեցւոյն մէջ կատարած մինիեկեղեցական հանդիսաւոր պատարագին մասին, Մեսրոպ Եպս. Գրիգորեանի նախագահական ծանուցումը։ Պատարագին ներկայ գտնուած էր Աւստրիոյ եւ այլ եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ։ Մ. պատարագէն ետք արտասանուած է ճոխ ընդունելութիւն՝ համայնքի սրահին մէջ։

Վերոյիշեալ մեզորդները կը մատնանշեն, որ Հայաստանի Հանրապետութեան ղեկավարութիւնը, որ իր կարգին ալ՝ քրիստոնեայի վախը, որ նոյնիսկ մոցուցած է Քրքերէն լեզուն եւ Քիւն է ունեցած նոյն լեզուով արարողութիւններ մէջ, ինչ որ մեզի կը վկայէ նաեւ հակայաստանական ուսումնասիրութիւնների հայատառ բայց Քրքերէն Քիւնը, որ Քէեւ տպուած է 1912 Քուէին, կարծես թէ անպայման ունեցած է գեռ շատ չէ Քէ անկախ, իր նախատիպը։

Ջուլումի քաղաքականութիւնը եղած է ողջ Օսմանեան կայսրութեան մէջ, իր Քուրք ժողովուրդներուն նկատմամբ, եւ մեզ մէկ օրէն ընդունուած է պաշտօնապէս իբրեւ Այս կ'արդարացուի մահմետական հաւատքին հարազատ պարտականութիւնը։

Շատ կարեւոր է նշել, որ էական նշանակութիւն պատճառաբանութեան, ղեկավարը, այսինքն՝ «Պատերազմ յանուն Աստուծոյ», որուն համար բնորոշը Նեղու գործն է, այլեւ այլազանութիւնների մահմետականացումը։

Միանգամայն, ասով, մահմետական կրկ հակ իր մէջ գազափարը՝ անդադար կան աշխարհը, տարածելու համար իսլամի առնդուկ եղեր գաղափարական հիմը գաղ Նեքեանը կայսրութեան։

Քուրք օսմանեան իշխանութիւնը կ ցնելու ուժը ծագումով պուլղար բնակչ գան ալպանացիներով, քաքարներով, Ջուլահեն, առալացած է եւ գայքը պատ Նրդեան օճախներէն եւ գանգուածներուն մը իսլրային եւ անհատական մահմետա

Ամբողջ պուլղարական գիւղեր եւ հուած են այլասերութեան, վրայ տալով հաստատը, կամ քէ իրենց լեզուն, եւ կա փոխելով նաեւ անունները։

«Ժամկոչ» 7.4.87

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Վարչական պատասխանատուութիւնս կ՛ընեմ ոչ թէ միայն այս կամ այն խմբակին հանդէպ համակրանք ունենալուս համար, այլ հաւատալով գաղութի վերելքին համար հարկ եղած բոլոր, կը կրկնեմ, բոլոր ոյժերու անհրաժեշտութեան - եւ այս գծով կարելիութեան սահմաններուն մէջ – կը փորձեմ օժանդակել, եւ կը հաւատամ որ ամէն մէկ հայրենակից, առանց բացառութեան, ունի իր սրբազան պարտքը հանդէպ իր ազգին, գաղութին և խիղճին:

Եթէ որեւէ անհատ կը մտադրէ կամ կը ծրագրէ զիս խրտչեցնել եւ կամ հեռացնել, այս կամ այն մանկական, տխմար եւ քծնի նպատակներու համար, անոր կը պատասխանեմ միանգամ ընդմիշտ ըսելով՝ ազգային գիտակցութեան համեստութիւնը զիս կը առանց տատամսելու եւ նման մանրուքներուն ուշադրութիւն դարձնելու գործել, գործակցիլ, սատարել ամէն իսկական հայանպաստ եւ ընդհանուր հայութեան շահերուն ծառայող որեւէ աշխատանք կամ ձեռնարկ:

Այստեղ կ՛ուզեմ ընդգծել թէ միշտ անցեալին, ներկայիս եւ ապագային եղած եմ, եւ պիտի ըլլամ, առարկայական նման գործունէութեանց մէջ: Դժբախտաբար, սակայն, միշտ եղած են, եւ պիտի ըլլան, հայրենակիցներ կամ նոյնիսկ վարչական ընկերներ որոնք շատ աւելի տարբեր ընդհանրապէս անձնական փառասիրութենէ, կամ այս կամ այն ոչ ընդհանուրին ծառայող շահերէ մղուած, կ՛ուզան աշխատելու եւ արգելք կը հանդիսանան իսկական եւ տարրական աշխատանքներու եւ հարցերու հետապնդման:

Անոնց ազգային գիտակցութիւնն ու ազգասիրութիւնը այդքան տկար է որ կը մերժէն այս կամ այն հայկական միութեան գոյութիւնն ու գործունէութիւնը, անդադար փորձելով ձախողեցնել անոնց բոլոր ծրագիրները:

Կը մերժէն բաժանորդագրուիլ եւ կամ սատարել գաղութի միակ թերթին՝ այս կամ այն աժան պատճառաբանութեամբ, միւս կողմէ սակայն քարոզելով հայ գիրի, մշակոյթի, գրականութեան ուժեղացման եւ զօրացման անհրաժեշտութիւնը:

Վերջապէս, ան որ «իրենց» լեզուով կամ իրենց ուզածին պէս չի խօսիր կամ աշխատիր պէտք է զայն քարկոծել, ոտնակոխ ընել, փոխանակ միջին ելք կամ միջոց մը գտնելու: Տարրական հարցերն ու ելքերը քննելու եւ որոնելու տեղ, կը շարունակենք մանր ու արժան հարցերու վրայ ծանրանալ, քննադատել եւ օրերով վիճիլ:

Մեր բոլորին կը պակսի քաղաքական հասունութիւն եւ ազգային գիտակցութիւն:

Եթէ դիմացի հայրենակիցդ կուսակցական կամ գաղափարական կամ դաւանանքային եւ կամ նոյնիսկ հպատակութեան տարբեր խումբի կը պատկանի՝ զայն չենք ընդունիր եւ անվերջ կը մերժենք անոնց հետ գործակցիլ,

աջակցիլ, նոյնիսկ մենք զմեզ ստիպելով որ բարեկամական եւ ընկերային կապերն ալ անմիջապէս կտրուին ու դառնանք թէ գաղափարական եւ թէ մարդկային թշնամիներ, միշտ մոռնալով որ փուր մը հայեր ենք եւ այսպէս կոչուած «ազգի ճակատագրով» մտահոգ ազգայիններ:

Ու՞ր մնաց այդ մտահոգութիւնը եւ կամ այդ մտահոգութեան մակարդակը:

Մեր յաջորդ սերունդներուն կը սրսկենք նոյն այս մտածելակերպը եւ իրենց կ՛ստիպենք, առանց անդրադառնալու, հեռանալ հայութենէ ու հայերէ, իրենց անուղղակիօրէն մղելով մօտենալ օտար շրջանակներու՝ ուր երբեմն աւելի մարդկայնութիւն եւ մարդկային յարաբերութեանց զարգացած մթնոլորտ կը թուի ըլլալ: Ահաւասիկ այս է մեր կատարելիք կարեւոր եւ վիթխարի գործերէն մին:

Եթէ կրնանք աւստրիական կամ այլ օտարներու հետ քաղաքակրթուած եւ զարգացած յարաբերիլ՝ պէտք է նոյնը մենք կարենանք ընել իրար հանդէպ:

Այս խօսքերով ոչ կը փորձեմ Ձեզ դաստիարակել ոչ ալ յանդգնութիւնը ունիմ զանոնք Ձեր վրայ պարտադրելու եւ կամ ստիպելու: Սակայն կը խնդրեմ, անգամ մը եւս, միանաք իմ այս խորհրդածութիւնները վերլուծելու եւ խոկալու գործողութեան, հարց տալով Ձեր խիղճերուն թէ արդեօ՞ք ընտրած ենք ճիշտ ուղին մեր սրբազան դատի, անվիճելի նպատակներուն եւ գոյատեւման համար գէթ տարուած եւ տարուելիք աշխատանքներուն համար:

Սեպուհ Պաղտոյեան
Վիեննա, 22 Ապրիլ 1987

ՏԵՍԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

2 Ապրիլ

Վիեննայի Միխիթարեան Միաբանութեան Աբբահայր՝ Գերապայծառ Գրիգորիս Մանեանի 80-ամեակի տօնակատարութիւն, ներկայութեամբ հայ եւ օրար անձնաւորութիւններու։

Աստուածաբանական Մագիստրոսութեան տիտղոսին արժանացաւ Հայր Աբէլ Աբեղայ Ոզլուքեան՝ արժանանալով «լաւագոյն ուսանող»ի գովաբանութեան։

Վիեննայի Գանիսիուս եկեղեցւոյ կազմակերպած եկեղեցական երաժշտական յայտագրով ելոյթ ունեցաւ երաժշտուհի Օր. Լենա Քիւրքճեան։

5 Ապրիլ

Վիեննահայ Ուսանող.-երիտ. Միութեան «Անի» երգչախումբին տարեկան համերգը, խմբավարութեամբ Օր. Կարինէ Սիմոնեանի՝ Վիեննայի 7րդ թաղաշրջանի երաժշտանոցի սրահին մէջ (տես «Հայրք», թիւ 40, 41 (129, 130), 30 Մարտ, 6 Ապրիլ, 1987)։

6 Ապրիլ

Տարեկան ընդհանուր ժողով՝ Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան։ Ներկայացուեցաւ 1986 տարեշրջանի նիւթա-բարոյական տեղեկագիրը, ապա վարչական նոյն կազմը վերընտրուեցաւ՝ նախագահութեամբ Պրն. Ռազմիկ Յարութիւնեանի։

Աւստրիոյ Գիտութեան Նախարարութիւնը, ընդառաջելով Վիեննայի Համալսարանի Հոգեւոր Գիտութեանց Կածառի յանձնարարութեան, «Հայագիտութեան պատուոյ փրոֆեսոր»ի տիտղոսը շնորհեց Գաղութիս Հոգեւոր Հովիւ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեանին։

9 Ապրիլ

Վիեննայի Համերգատան մէջ կազմակերպուած «Աւստրիան եւ իր դրացիները – Իտալիա» յայտագրի գծով ելոյթ ունեցաւ աշխարհահռչակ երգչուհի Սոնա Ղազարեանը։

Աւստրիական առաջին ռատիոկայանէն, ժամը 20.30ին ներկայացուեցաւ «Ջիլինկիրեան» քառեակի 28 Մարտ 1987ի ելոյթը, ղեկավարութեամբ լոնտոնահայ արուեստագէտ Ա. ջութակահար Լեւոն Ջիլինկիրեանի։

11 Ապրիլ

Գրական երեկոյ, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-երիտ. Միութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։ Ընդառաջելով ներկաներու փափաքին, Օր. Քարոլին Կիրակոսեան եւ 4 այլ միութենականներ կրկնեցին Ռաֆայէլ Արամեանի «Մեղեդիներ» ներկայացումը։

12 Ապրիլ

Ջատկական աւանդական «Պազար», կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։

17-19 Ապրիլ

Հ. Բ. Ը. Միութեան 11րդ Նաւասարդեան համաշխարհային մարզական փառատօնին (ժրնեւ, Ջուիցերիա), Վիեննայէն իրենց մասնակցութիւնը բերին Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի պատուիրակները։ Արտասանութեան մրցումին Գ. մրցանակին արժանացաւ Վիեննայէն Օր. Արսինէ Ծառաճեանը։

24 Ապրիլ

Հոգեհանգիստ եւ յուշահանդէս՝ նուիրուած Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի 72րդ տարեդարձին, կազմակերպութեամբ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան կողմէ։ Հոգեհանգստեան պաշտօնը կատարուեցաւ Ցեղասպանութեան յուշարձանի կողքին, ուր տեղի ունեցաւ նաեւ ծաղկեպսակներու զետեղում։ Վիեննահայ կազմակերպութիւններու կողմէ։ Ապա, Համայնքի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ յուշահանդէս մը։ Ելոյթներ ունեցան Հոգեւոր Հովիւը, «Անի» երգչախումբը եւ Պրն. Արմենտ Յովհաննէսեան։

25 Ապրիլ

Աւստրիական հեռատեսիլի Ք. կայանէն ցոյց տրուեցաւ Ֆրանսահայ անուանի բեմադրիչ Հանրի Վերնէօյի (Մաղաքեան) «Իգարուս» (1975) կինոֆիլմը։

28 Ապրիլ

Վիեննայի Լիզինկ թաղաշրջանի «Հանդիպման տան» մէջ դասախօսեց Աւստրիոյ մօտ Սովետական Դեսպանատան Գ. քարտուղար Պրն. Գաւիթ Մնացականեան, «Զինաթափման ջանքերը» նիւթին շուրջ։

պումները, խանդավառելով հոծ, մարզասէր հասարակութիւնը։

Ի՞նչ փոյթ որ Լոս Անճելըսի տղոց պասքէթի խումբը իշխանական կերպով տիրացաւ բաժակին, իր ետին թողլով Թորոնթոն եւ Պէյրութը որ, իր կարգին, աղջկանց պատիւը բարձր պահեց՝ հանդիսանալով առաջինը։

Ռնտագնդակը կամ Ֆութպոլը՝ բացօթեայ թէ ծածկ սրահի մէջ՝ միշտ ալ առաւելագոյն թիւով հանդիսականներ կը մագնիսականացընէ։ Պարագան տարբեր չեղաւ ժընեւի մէջ, ու խելայեղ ծափերու տակ կիպրոսը յաղթեց Ազժանթինի որ երկրորդ հանդիսացաւ։ Եթէ նկատի առնենք Մերձաւոր Հաստատութեան ընծեռած դիւրութիւնները այդ ուղղութեամբ, չենք կրնար զարմանալ հիպրոսի ձեռք ձգած բացառիկ արդիւնքին վրայ։

Փինկ-փոնկը միակ անհատական առարկան էր, որուն կը մասնակցէին 40է աւելի մարզիկներ։ Ջոուճի մրցումները տեւեցին մինչեւ կիրակի երեկոյեան, երբ երկու անգլիահայ ախոյեանները փայլուն խաղով մը ծակատեցան իրարու դէմ, հանդիսատեսներուն հրամցընելով յիշատակելի վայրկեաններ։

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Հազմակերպիչ յանձնախումբը գովելի գաղափարը յղացած էր՝ մասնակցութեան առիթ տալու համար մարզական խումբ չունեցող մասնաճիւղերուն՝ կազմակերպելու արտասանութեան մրցում մը։ Թեկնածուները պէտք է տպաւորիչ կերպով արտասանէին Չարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի»ն եւ անոր կողքին ազատօրէն ընտրուած քերթուած մը։

Դատական կազմի նախագահ նշանակուած էր Տք. Թ. Թորանեանը, որուն կողքին պաշտօնի անցած էին ժընեւահայոց Հովիւ Հայր Ալթազեանը, Տիկ. Զաքարեանը (դարձեալ ժընեւէնի), Տիկ. Ռ. Պալեանը (ԱՄՆ) եւ Լ. Թորոսեանը (Վիեննա)։

Ազգային զգացումները արթնցնելու եւ զանոնք վառ պահելու տեսակէտէն աննախընթաց հանդիպումներու վերածուեցան երկու զոյգ եւ վերջին մրցանքները։ Ուրբաթ կէսօրէ ետք, Ռամատա պանդոկի շքեղ սրահներէն մէկուն մէջ ելոյթ ունեցող 12 թեկնածուները հայրենասիրական ջերմ զգացումներով լեցուցին հանդիսականները։ Այդ առիթով մնացին լաւագոյն վեցը, որոնց երեքը Վիեննայի Մասնաճիւղին անունով մասնակցած թեկնածուներ էին։ Շաբաթ կէսօրէ ետք, դարձեալ հոգեպարար ժամուան մը ընթացքին ընտրուեցան լաւագոյն երեքը, որոնք նոյն գիշերը՝ թատերական ներկայացումէն առաջ պէտք է վերջին անգամ մըն ալ արտասանէին, դատական կազմին առիթ տալու համար որոշելու թուն դասաւորումը։

Հոն գերազանց կերպով առաջնութիւնը խլեց Պեյրնահայ Օր. Մելինէ Փափովեանը, որ Գէորգ Էմինի «Մասունցիներու պարը» իւրաքանչիւր ներկայ հանդիսականի ապրիլ տուաւ։ Երկրորդ հանդիսացաւ Մելգոնեան կրթ. Հաստատութենէն երկրորդ դասարանցի պատանի աշակերտ Արթի Յովհաննէսեանը, որ ինքնուրոյն ապրումով մեկնաբանեց Պարոյր Սեւակի «Մայրենի լեզու»ն։ Ինքնաբերաբար, երրորդ կը հանդիսանար Վիեննահայ Ուսանողական Միութեան պարախումբի պատասխանատու Օր. Արսինէ Ծառճեանը, որ դարձեալ Սեւակի «Ղօղանջ եղեռնական»ը տպաւորիչ հասունութեամբ մը հրամցուց ներկաներուն։

Այս ձեւով, Վիեննահայ երկրորդ թեկնածու Օր. Ալի Պապայեանը հանդիսացած կ՚ըլլայ չորրորդ եւ ուրեմն՝ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Վիեննայի անունով մասնակցող երեք թեկնածուները առաջին չորս տեղերուն մէջ կ՚իյնան։ Ը՛նթերցուորնե՛ր բոլորը։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՈԳԵԿՉՈՒՄՆԵՐ

Շարունակուած 9-րդ էջէն

սական եւ հայկական յատուր պատշաճի կտորներով։

Ապրիլեան ոգեկոչումներով առիթն այդ Ապրիլի օրուան կազմակերպութեան համար շնորհաւորելի են՝ Գերմանախօս երկիրներու Հայ Միութիւններու Կեդրոնական Վարչութիւնը, Գերմանիոյ Հայ Առաքելական Եկեղեցիներու Կեդրոնական Խորհուրդը, ինչպէս նաեւ Հայկական Համաշխարհային Համագումարի Գերմանիոյ Մասնաճիւղը։

ԱՒՍՏՐԻԱ

Վիեննահայ գաղութն ալ իր կարգին նշեց Ապրիլեան եղեռնի 72րդ տարեդարձը, Ապրիլ 24ի օրը, Օր. Հոխխիմէ Եկեղեցիին, անոր կից կանգնեցուած յուշարձանին առջեւ եւ քովնտի մշակութային սրահին մէջ։

Կէսօրէ ետք ժամը 6ին կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն մեր բիւրաւոր նահատակներու հոգիներուն համար, որմէ ետք վիեննահայ Միութիւններու ներկայացուցիչները ծաղկեպսակներ զետեղեցին եկեղեցիին բակին մէջ գտնուող Ապրիլեան եղեռնի յուշարձանին առջեւ։

Ապա ներկայ հասարակութիւնը անցաւ քովնտի սրահը՝ լսելու համար Միջին Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ եւ վիեննահայոց առաջնորդ Տ. Մեսրոպ Նպիսկ. Գրիգորեանի օրհնան պատգամը։

Գեղարուեստական բաժինին իր մասնակցութիւնը բերաւ Ուսանողական Միութեան «Ալֆ» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Օր. Կարինէ Սիմոնեանի։

«ՈՐՔԱ՞Ն ԿԸ ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ»

Հարցում մը որ շատ քիչերս հարցուցած ենք։ Ուրիշներ հաւանաբար ուզած են հարցնել եւ սակայն այս կամ այն «սրատեսութիւն» համար յանդգնութիւնը չեն ունեցած հարցնելու։ Իսկ մեծ է թիւը այն հայրենակիցներուն, որոնց անտարբերութեան ծովուն մէջ կը լողայ այս հարցը։

Վիեննայի Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան Վարչութիւնը ահաւասիկ կրցած էր այս հարցը արծարծելու առիթը ստեղծել եւ զայն ներկայացնելու դժուար պարտականութիւնը վստահիլ Գաղութիս «Հրայրք» թերթի խմբագիր՝ Հայրենիքի մէջ մասնագիտացած հայագիտական ուսմանց մագիստրոս Պրն. Հրայր Կարապետեանին։

Կոկիկ թիւով ունկնդիրներու ներկայութեան, դասախօսը տուաւ Հայրենիքի աշխարհագրական դիրքին ու բնութեան վերաբերեալ զանազան մանրամասնութիւններ, զանոնք կապելով Հայրենիքի քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային կեանքի ներկայ իրավիճակին հետ։ Ապա ներկայացուց անոր տնտեսական եւ ընկերային զարգացման զանազան փուլերը, կրթական ու մասնագիտական մարզերու առաջխաղացքը եւ, որպէս նորութիւն, անոր տնտեսական զարգացման հեռանկարները։

Բուն դասախօսութեան յաջորդեցին ունկնդիրներու կողմէ տրուած հարցումներ, որոնց տրուեցան գոհացուցիչ պատասխաններ։

Ը. Պ.

ՀԱՅԱԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԹԻՒ 2

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԽՏԱՑԵԱԼ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ինչպէս անցեալ ամառ, առաջիկայ Օգոստոսին եւս, 3-25 Օգոստոս 1987, Վենետիկի Համալսարանի Հայերէն լեզուի եւ Գրականութեան ամպիոնին նախաձեռնութեամբ տեղի պիտի ունենայ հայ լեզուի եւ մշակոյթի խտացեալ դասընթացք մը, չորս մակարդակներու վրայ, քանալով ընդառաջել՝ լեզուն բնաւ չգիտցողներէն մինչեւ լեզուի եւ գրականութեան լաւատեղեակ անձերու կատարելագործումի պահանջներուն։

Դասերը տեղի պիտի ունենան Վենետիկի Համալսարանի շէնքերուն մէջ, տեսալսողական միջոցներու օգտագործումով, երկուշաբթիէն ուրբաթ, օրական հինգ տպաւորիչ պահերով, ժամը 9էն 1.15։ Նախատեսուած է ընդամէնը տասնհինգ ժամերու բացակայութեան հնարաւորութիւն մը։ Ամէն պարագայի, արծանագրութեան սակը չի փոխուիր նոյնիսկ օրինաւոր բացակայութեան պատճառով։

Որպէսզի հնարաւոր ըլլայ մասնակցողներուն համար առաւելագոյն չափերով օգտուիլ դասընթացքէն, իւրաքանչիւր խումբի համար նախատեսուած է ոչ աւելի քան տասը ունկնդիրներու բազմութիւն մը։

Քննութիւնները տեղի պիտի ունենան 25-26 Օգոստոսին. անոնց որ կը յաջողին պիտի տրուի Համալսարանի վկայագիր մը, միւսներուն՝ սոսկ յաճախութեան։

Կէսօրէ վերջերը տեղի պիտի ունենան քանախօսութիւններ, որոնց ծրագիրը պիտի յայտարարուի յաջորդաբար, ինչպէս նաեւ մասնաւոր գիտագրոյցներ (սեմինար) նախընտրութիւն տալով յատկապէս մասնակցողներու կողմէ առաջարկուած նիւթերուն։

Արծանագրութեան սակն է իտալական ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՈՒԻՆՏՈՒՆ ՀԱՋԱՐ լիրէթ։ Ընակութեան համար մէկ ամսուան սակն է ՅԻՍՈՒՆՔԱՒՈՒԹ ՀԱՋԱՐ լիրէթ երկու կամ երեք հոգիոց սենեակի մէջ, շուրջ ՀԱՐԻՒՐ ՅԻՍՈՒՆ ՀԱՋԱՐ լիրէթ՝ առանձին սենեակի մէջ։ Իւրաքանչիւր ճաշ կամ ընթրիք պիտի արժէ ԵՐԵՔ ՀԱՋԱՐ լիրէթ։

Անգամ կը կատարուած վճարումը որեւէ պատճառով ետ չի դարձուիր։ Արծանագրութեան վերջին պայմանաժամն է 30 Յունիս թուականը։

Կազմակերպութիւնը կը տնօրինէ չորս կրթաթոշակ, տրամադրուած Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկին կողմէ։ Անոնք որ կը փափաքին օգտուիլ կրթաթոշակէ, կրնան դիմել՝ ներփակելով իրենց կենսագրականը, ուսումնական կեանքի եւ գործի ընթացքը (քուրրիքուլում) եւ իրենց տնտեսական դրութիւնը հաստատող վկայագիր մը։

Որեւէ անդրագոյն տեղեկութեան եւ արծանագրութեան համար դիմել գրաւոր կերպով հետեւեալ հասցէին.

Corso Intensivo di Lingua e Letteratura armena
Università di Venezia _ Dipartimento Eurasiatico
S. Polo 2035 _ 30125 V e n e z i a

15 Մայիսէ վերջ, արագ տեղեկութիւններու համար, կարելի է հեռաձայնել, ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԺԱՄՈՒ առաւօտեան 7.30էն 8ի միջեւ հետեւեալ թիւին՝ (041) 988.706։ Առժամեայ բացակայութեան պարագային, հեռաձայնել յաջորդող օրերուն։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՄՊԻՈՆ

ՔՂՔԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱԻՍՏՐԻԱՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԺԱՐԵԱԼ ՎԱՐՉԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԽՕՍՔԸ

Ի պատասխան «Հրայրք» թիւ 1-ի (մայիս 1987) մէջ լոյս տեսած «մի չէզոք ընթերցող»ի նամակին, Գաղութիս եկեղեցական Վարչութեան հրաժարած վարչականներս յայտնում ենք, թէ միշտ փափաքել եւ պատրաստ ենք եղել լուսաբանութիւններ տալ մեր հայրենակիցներին հետաքրքրող բոլոր հարցերին, սակայն նախընտրել ենք անաղմուկ մնալ՝ պահպանելու համար մեր գաղութի համերաշխութեան զգայուն մթնոլորտը:

Այժմ, նկատի առնելով վերջին ժամանակաշրջանում տեղի ունեցած զանազան վիճաբանութիւններն ու անախորժութիւնները, յայտնում ենք մեր անսակարկ պատրաստակամութիւնը, անձնապէս եւ բերանացի կերպով պատասխանելու բոլոր հարցերին, եթէ մեր հետաքրքրող եւ մտահոգ հայրենակիցները այդ են պահանջում:

Ցոյս առթիւ, ուզում ենք շեշտել, թէ աւելի նպատակայարմար, շինիչ եւ գործնական ենք գրտնում մեր լուսաբանութիւնները կատարել բերանացի քան թէ գրաւոր եւ մամուլի միջոցաւ: Սա կարելի է իրագործել, եթէ այս նպատակի համար խորհրդակցական մի ժողով գումարուի կամ հետաքրքրուող հայրենակիցների կողմից եւ կամ էլ նոյնիսկ եկեղեցական Վարչութեան նախաձեռնութեամբ:

Ժ. ԱՆՃՈՆԵԱՆ — Ջ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
Ա. ՅՈՎՀԱՆԵԱՆ — Ս. ՊՈՂՈՍԵԱՆ
Ռ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԻՆՆԱՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Յունիսի 17ին տեղի ունեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի տարեկան ընդհանուր ժողովը, Մասնաճիւղի վարչութեան հրաժարումն ու վերընտրութիւնները:

Հակառակ այն իրողութեան որ Հ. Բ. Ը. Միութեան խումբ մը հակառակորդներ, դուրսէն ստացած հրահանգներով փորձեցին ժողովը խանգարել անվայել բացականչութիւններով, այնու ամենայնիւ վարչութիւնը վերընտրուեցաւ նոյնութեամբ, մասնակի փոփոխութեամբ մը, ուր նախկին վարչական Պրն. Ջ. Մազաքեանին փոխարինեց գաղութիս ազգայիններէն Պրն. Ա. Խաչեզարեանը:

Տարօրինակն այն էր սակայն, որ Միութեան անդամներէն մի քանի տարրեր, տարուած կուսակցամոլական կոյր մոլուցքէ, իրենց յարձակումին թիրախ դարձուցին... Միութեան Մասնաճիւղը անփական կեդրոնով մը օժտելու ողջունելի գաղափարը: Տարօրինակ չէ՞ք գտներ. անդամներ որոնք դէմ են իրենց անդամակցած Միութեան անփական օճախ մը ունենալուն...

Կը շնորհաւորենք նորընտիր Վարչութիւնը, մաղթելով որ գիտակից իրենց կոչումին, պատշաճ կերպով վերատեսութեան ենթարկեն այդ խորթ տարրերու յետադայ անդամակցութեան պարագան, որպէսզի Մեծ Միութեան եղբայրական համերաշխութեան ոգին կրկին վերահաստատուի իր շարքերէն ներս:

Հ. Բ. Ը. Մ.-Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՑ ԱՆԴԱՄ ՄԸ

ՄՏԱԾԵԼՈՒԹ ԲԱՆԵՐ

Ո՞Վ ՈՒՐԿԷ ԿԸ ՍՆԱՆԻ

10 Յունիս 1987 թուակիր Հ.Յ.Դաշնակցութեան օրկան «Ազդակ-դրօշակ» երկշաբաթաթերթին մէջ «Միասնականութեան պայմանները եւ Աւստրիայի հայ գաղութը» վերտառութեամբ յօդուած մը ստորագրած է Միւնիխի «Հայկական Հարցերի Հաստատութեան» տնօրէն Էդիկ Յովհաննիսեանը:

Քառասիօրէն կրկնելով Վիեննահայ Առաքելական Համայնքի ներկայ վարչութեան «երկու դրօշակ, երկու քայլերգ» միամիտ յանկերգը (կրկնողը անշուշտ վարչութիւնն է իր «մենք պոլիտիկոս»ին եւ ղեկավարին զիրար հակասող միտքերը) եւ ընթերցողը կշտացնելով ապաքաղաքական իր յայտնի ճամարտակութիւններով եւ, կուսակցամոլական մոլուցքէ տարուած, իր ներկայացուցած համայնքին իսկ շահերը կոպտորէն ոտնահարող վարչութիւն մը կոչելով «օրինակելի» (ուրիշ ի՞նչ քանի կրնար ձգտիլ իր տէրերուն կողմէ յատկապէս այդ նպատակին համար վարձատրուող է. Յովհաննիսեան, եթէ ոչ խաղաղ գոյակցող գաղթօճախի մը ներքին անդորրը խափանելու անւ գործը), յօդուածը վերջ կը գտնէ հետեւեալ արտառոց տողերով.

«Քայց զարմանալին այն է, որ կան այս մթնոլորտի հակառակորդներ»: Ինչ մը անդին՝ «Յուսանք, որ դրսից սնուող այս ուժերը յաջողութիւն չունենան եւ գաղութի իսկական հայրենասիրական[???] – զարմանալու հերթը մերն է – Ա.Մ.Հ.) ուժերը կարողանան ջարունակել իրենց օրինակելի ընթացքը: Գուցէ Վիեննայի հայ գաղութին վիճակուած է սկիզբ դնել Սփիւռքում այն հրապարակայնութեան, որը սկսել է Գորբաչեւը Խորհրդային Միութիւնում, որը սակայն մուտք չի գործում Սփիւռք եւ Հայաստանումն էլ շատ դանդաղ է ընթանում»:

Մէկդի ձգելով կորպաչեւեան հրապարակայնութիւնը, որ բնաւ կարիքը չունի մեր փաստաբանութեան, Միւնիխի «պոլիտիկոս»ին կ'արժէ յիշեցնել միայն Խ. Միութեան ղեկավարին դեռ բոլորովին վերջերս կատարած մէկ արտայայտութիւնը, ուր յստակօրէն կ'ըսէ թէ՝ «այն ուղին որ մենք որդեգրած ենք այսօր, Խ. Հայաստանի ղեկավարութիւնը յաջող կերպով սկսած է կիրարկել դեռեւս 1985 թուականին: Մեզի համար օրինակելի է անոնց յաջողած փորձը»: Սա՝ ի միջի այլոց:

Քայց ամենէն արտառոց միտքը այդ պարբերութեան մէջ, Սփիւռքի մէջ յաճախ ծամծմուող «դրսից սնուող ուժեր» բառերն են, որոնցմով է. Յովհաննիսեան նկատի կ'ունենայ ափ մը հայորդիներ, որոնք անսակարկ սէր ունին Հայրենիքի եւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի նկատմամբ: Արդարեւ, ամենէն այլասերած հայն իսկ պիտի խպնէր Հայրենիքի հոգեկան ակունքներէն սնանիլը կոչել «դրսից սնուել». Հայրենիքը լպիրջօրէն կոչելով «դուրս» ածականով:

Զարմացողը չենք սակայն: Այս խօսքերը կը պատկանին մէկու մը, որ ի՛նքը պաշտօնապէս կը սնանի հայութեան ոխերիմ թշնամի թուրք պետութեան զինակից եւ կնքահայր պետութիւններու նետած փշրանքներով: Կարդացէք նոյն դաշնակցական մամուլի օրկան «Հայրենիք» օրաթերթին մէջ լոյս տեսած (նաեւ արտատպուած նոյն հոսանքին պատկանող «Հորիզոն»,

---

ՏԵՍԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 Մայիս

Երաժշտական երեկոյ՝ Համայնքի սրահին մէջ. Դաշնամուրի վրայ ելոյթ ունեցաւ իրանահայ հանրածանօթ արուեստագիտուհի Տիկ. Պիաթրիս Յովհաննէսեանը, կատարելով հայ եւ օտար յորինողներու գործերէն։

2 Մայիս

Դասախօսութիւն՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանողական-երիտասարդական Միութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։ Ծրուայ դասախօսն էր Մագ. Հրայր Կարապետեան, որպէս նիւթ ունենալով «Ինչքան կը ճանչնանք Խորհրդային Հայաստանը» (տես «Հրայրք», թիւ 1, Մայիս 1987)։

• Վիեննայի մէջ իր մահկանացուն կնքեց վիեննահայ գաղութի յայտնի ազգայիններէն Պրն. Սուքն Վարդեան։ Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 13 Մայիսին։

• Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Միութեան սրահին մէջ։ Ընդառաջելով հայրենակիցներու փափաքին, անգամ մը եւս ցոյց տրուեցաւ Մարգիս Մուրատեանի «Մուսա լերան 40 օրերը» (ԱՄՆ) ժապաւէնը՝ Ֆրանց Վերֆելի համանուն վէպէն առնուած։

• Աւստրիական հեռատեսիլի Ը. բաժինէն «Անցեալին» յայտագրով ժամը 13.50 ցոյց տրուեցաւ կարճ կենսագրականը աշխարհահռչակ յորինող Արամ Խաչատուրեանի՝ մահուան տարելիցին առիթով։

3 Մայիս

Աւստրիական հեռատեսիլի Ը. բաժինէն «Օրինակելի» յայտագրի 10 վայրկեանները նուիրուած էին Ապրիլեան եղեռնին եւ Վիեննահայ գաղութի այս առիթով կազմակերպած ոգեհանդէսներուն։

7-10 Մայիս

Գերմանիոյ Քուեցինկ (Միւնիխի մօտ) քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ միջ-եկեղեցական համաժողով մը, 100 գիտնականներու մասնակցութեամբ «Քիւնան Ռուսիոյ Մկրտութեան (988-1988)» նիւթին նուիրուած։ Այս համաժողովին իր մասնակցութիւնը բերաւ Եկեղեցական Ուրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Տ. Մեսրոպ Եպսկ. Գրիգորեանը, բանախօսելով «Ռուսիա որպէս պաշտպան Ըմմանեան կայսրութեան առաքելական քրիստոնեաներու» նիւթին շուրջ։

9 Մայիս

Վիեննահայ Ուս.-երիտ. Միութեան «Մեսան» պարախումբին ելոյթը Վիեննայի SPÖ-ի դահլիճին մէջ, ղեկավարութեամբ պարուհուհիներ Տր. Արսինէ Ծուաճեանի եւ Տր. Էլլա Ասրլեանը։

9-11 Մայիս

Վիեննայի Պոհեմիա պանդոկին մէջ տեղի ունեցաւ Համաշխարհային Տեղեկատու-մասնագէտներու համագումարը՝ նուիրուած «Ռուրքիոյ հանրապետութեան քաղաքականութիւնը փոքրամասնութիւններու հանդէպ» նիւթին, համագործակցութեամբ Վտանգուած Ազգերու Ընկերակցութեան, Հայկական Համաշխարհային Համագումարի եւ Պերլինի Հայկական Տեղեկատուութեան եւ Փաստագրութեան կեդրոնի։ Այս առիթու, 12 Մայիսին ժամը 12.40ին, աւստրիական ռատիոկայանը հարցազրոյց մը սփռեց Հայկական Համաշխարհային Համագումարի նախագահ Վերապատուելի Ճէյմս Գառնուզեանի հետ (տես «Հրայրք» թիւ 1, Մայիս 1987)։

11 Մայիս

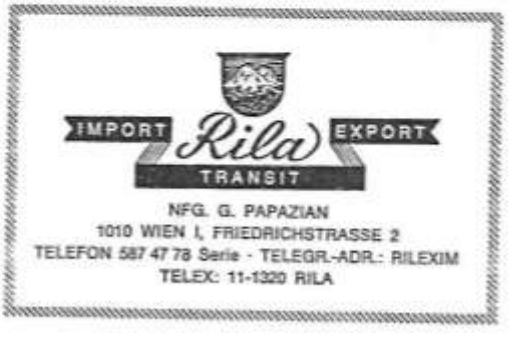
Դասախօսական երեկոյ, Վիեննայի «Ուրանիա» սրահին մէջ։ ելոյթ ունեցաւ աւստրիական ռատիոկայանի աշխատակցուհի եւ Աւստրօ-հայկական Մշակութային Ընկերութեան պատուոյ անդամ Փրոֆ. Տիկ. Ռոզմարի Ֆգոփր։ Սահիկներու օգնութեամբ ան ներկայացուց Հայաստանը՝ երեկոյին իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ Ուս.-երիտ. Միութեան «Անի» երգչախումբը։

15 Մայիս

Խորհրդակցական ընդհանուր ժողով՝ կազմակերպուած Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի վարչութեան կողմէ, Տր. Հոխփսիմ եկեղեցւոյ մէջ, արծարծելու համար Վիեննայի Հ. Ռ. Ը. Միութեան սեփական կեդրոն մը գնելու հարցը։

• Դասախօսական եւ խորհրդակցական երեկոյ՝ կազմակերպուած Աւստրիոյ Միջ-եկեղեցական Խորհուրդին կողմէ, համայնքի սրահին մէջ։

(Շար.ը տեսնել էջ 20)

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ Շարունակուած 5-րդ էջէն

16 Մայիս

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-երիտ. Միութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։ Որուան դասախօսն էր Դր. Էդիկ Յովհաննէսեան, Միւնիխէն, նիւթ ունենալով «Մփիւռքի խնդիրները եւ սփիւռքահայութեան ընելիքները»։

29 Մայիս

Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի «Ազատ» նուագախումբին անդրանիկ ելոյթը՝ Տէօպլինկի Հանդիպման Ցան սրահին մէջ (տես «Հրայրք» թիւ 1, Մայիս 1987)։

25 Մայիս

Մամլոյ ասուլիս՝ կազմակերպուած Աւստր. Առաք. Համայնքի վարչութեան կողմէ, Վիեննայի «Հիլթոն» պանդոկի «Ալեքսանդր» սրահին մէջ, ներկայացնելու համար Միւնիխի «Հայկական Հարցերու Հաստատութեան» «Հայկական ցեղասպանութիւնը» շարքով հրատարակած փաստագրութեանց առաջին հատորը։

27 Մայիս

Լուսագրութեան երեկոյ՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ, Միութեան սրահին մէջ։ Ցոյց տրուեցաւ «Վառաքելութիւն ի Պերլին» ժապաւէնը։

28 Մայիս

Համբարձման տօնին առթիւ դաշտագնացութիւն դէպի Jägerwaldsiedlungի անտառները՝ կազմակերպուած Ց. Շիրազ դպրոցի Ծնողական Խորհուրդին կողմէ։

29 Մայիս

Հանդիսութիւն՝ նուիրուած Հայաստանի Հանրապետութեան տարեդարձին, կազմակերպուած Աւստր. Առաք. Համայնքի վարչութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։ Յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին «Ալիք» երգչախումբը, Ալի Պապայեան, Արմոնտ Յովհաննէսեան, Աւետիս Գուլումճեան, Վաչդան Բարսեղեան եւ Կարինէ Սիմոնեան։

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

1916 թուականին ռուս ճարտարապետ Վ. Ե. Կլասէնի առաջարկութեամբ ռուսական իշխանութիւնները գնեցին Պանամայի ջրանցքի շինարարութեան ժամանակ օգտագործուած երկաթուղագծի մի ճիւղն իր բոլոր կառոյցներով հանդերձ եւ ովկիանոսի վրայով բերեցին Հայաստան։

Մեր լեռնաշխարհի բարդ տեղանքի պայմաններում Վ. Ե. կլասէնի նախագիծն իրականացուեց ամենակարճ ժամկէտում։

Հարիւր կիլոմետր երկարութեամբ երկաթուղագիծն անցնում է Լոռիի անդնդախոր ձորերով եւ հասնում մինչեւ Նեմրութ լեռան ստորոտը՝ Վան։

մէջ, Հինգշաբթի 3 յուլիս 16ի երեկոյեան, «ՀԱՅՐԵՆ» երգչախումբի ազատ ժամերուն, որպէսզի բոլորս ալ առիթը ունենանք աւելի մօտէն հայ արուեստագէտներուն ծանօթանալու։

Ան ի յարմարութիւն մեր հայրենակիցներուն որոնք Գորիցիա պիտի գան մասնակից դառնալու «ՀԱՅՐԵՆ» երգչախումբի այս բացառիկ ելոյթներուն, յայտնենք թէ Գորիցիայի եւ Գրադիսկայի (11 կիլոմետր հեռու) պանդոկներու մէջ գիշերելու ծախսը 15.000-45.000 իտ. լիրէթ է առանձին սենեակի եւ 28.000-67.000 լիտ.՝ զոյգ կեցութեան համար։[1]

Մեր ազնիւ հայրենակիցներէն՝ որոնք պիտի գան Գորիցիա, կը խնդրենք անյապաղ լուր տալ մեզի նամակով, կամ թէ հեռաձայնով՝ նախնտրելիօրէն գիշերային ժամերուն, որպէսզի յարմարագոյն կարգադրութիւնները կատարենք սենեակի վերապահման համար։

Կը յուսանք որ «ՀԱՅՐԵՆ» երգչախումբի այցելութիւնը բացառիկ առիթ մը պիտի ներկայացնէ խումբ մը հայեր իրարու քով բերելով ստեղծելու հայրենասիրական ջերմ մթնոլորտ մը։

AZAD KHATCHERIAN
VIA DEL BROLO 9/A
34170 GORIZIA
TEL. (0481) 85608

Այդ պանդոկներուն ցանկը կարելի է ստանալ «Հրայրք»ի խմբագրութենէն՝ հեռաձայնելով 0222/25-912-25 թիւին։

IMPRESSUM

"H R A I R K"

Armenische Kulturzeitung
Monatlich
Verlag, Inhalt und
Vervielfältigung
S.S.Garabedian
Markomannenstr. 18/3/12
A-1220 Wien, Austria
Tel: (0222) 25 912 25

Բաժնեգին
Եւրոպա եւ Միջին Արեւելք
350.- աւստր. շիլլինկ տարեկան
180.- աւստր. շիլլինկ վեցամսեայ
Ամերիկա եւ Աւստրալիա
400.- աւստր. շիլլինկ տարեկան
200.- աւստր. շիլլինկ վեցամսեայ

Postal address/Թղթակցութեան
եւ առաքումներու հասցէ.

S.S.GARABEDIAN
"HRAIRK" MONTHLY
P.O.BOX 100, A-1220 VIENNA
AUSTRIA

DRUCKSACHE – 50% IMPRIMÉ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՄԱԳԷՏԸ՝ ՀԱԿԱՀԱՅ ԳՐՔԻ ՄԸ ՄԱՍԻՆ

ՈՒՐԱՑՈՒԱԾ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ – ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՍՊԷԼ ՄԸ ՄԻԱՅՆ

ԳՐԵՑ՝ ՓԻԼ. ՄԱԳ. ԱՆԷՔ ՀԷՕՍ
ՀԱՅԱՑԱՈՒԱ՝ Ս. ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

Ստորեւ տպուող յօդուածը լոյս տեսած է աւստրիական «Թակրս Տայֆունկ» (Tages Zeitung) օրաթերթի 14 Ապրիլ 1987ի թիւին մէջ, ստորագրութեամբ պատմաբանուհի Անէթ Հէօսի։ Նշենք, թէ Մագ. Հէօսի աւարտաճառին նիւթը եղած էր «Հայկական հարցին գարգացումը 19րդ եւ 20րդ դարերուն»։

ԽՄԲ

Թուրքիոյ մէջ ապրող հայերու վրայ Ա. աշխարհամարտի ընթացքին կիրարկուած ցեղասպանութիւնը ներկայացուած է շատ մը գիրքերու մէջ եւ ընդունուած իրողութիւն մըն է համաշխարհային կարծիքին կողմէ։ Այն հարցը, թէ 20րդ դարուն հայերու հանդէպ եղած հալածանքները կազմակերպուած եղեռնագործութի՞ւն մըն է երիտթուրքերու կառավարութեան կողմէ թէ ոչ, այսօր նաեւ կը խաղայ զգալի դեր մը։ Թէեւ 20րդ դարու շարդերը Թրքական պատմութեան գիրքերու մէջ չեն ուրացուիր, կը ժխտուի սակայն այն իրողութիւնը, թէ խնդրոյ առարկայ պատահարները հրահանգուած բնոյթ ունէին։ Մինչեւ այսօր այս բանը մերժած են ընդունիլ Թրքական բոլոր կառավարութիւնները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹԻՒՆ

Աւելի քան տաս տարիներէ ի վեր հայկական ահաբեկչական արարքները ուղղուած են Թրքական կառավարութեան արտասահմանի ներկայացուցիչներուն եւ հաստատութիւններուն դէմ։ Իբրեւ շարժառիթ այս ահաբեկչութեան (անկասկածօրէն անիմաստ) միշտ կը տրուի նոյն հաստատումը. Թրքական կառավարութեան ծանուցումը՝ մեր դարու առաջին ցեղասպանութեան։

Աւստրիացի լրագրող երիս Տայկըլ (Գարլ կայսրի եւ իր կնոջ՝ Տիթայի կենսագրողը) իր վերջերս հրատարակած, ծոխ պատկերազարդումով «Ահաբեկչութեան առասպել մը» (Ein Mythos des Terrors) գրքին մէջ կը քննարկէ հայկական ահաբեկչութեան պատմական արմատները։ Նաեւ կը պաշտպանէ Թրքական տեսակէտը, հայկական ցեղասպանութիւնը շատ պարզօրէն ժխտելով։ Օրինակ, գրքի առաջին մասին մէջ հեղինակը կը հաստատէ Թէ «հայկական ահաբեկչական հարձայն առասպէլը» հիմնուած է «կեդրոնական պատմութեան խեղաթիւրումի» վրայ։ Ընդհակառակն Տայկըլ, իր կարգին, անճիշդ կերպով կը ներկայացնէ պատմական իրողութիւնները։

ՀԱՅԱՑՈՒԱԾ ՓՈՓՈԽՄՈՒՄՆԵՐ

Հայերու կեանքի պայմանները, որոնք իբրեւ քրիստոնեայ փոքրամասնութիւն կ'ապրէին Օսմանեան տիրապետութեան մէջ, ոչ մէկ ձեւով այդքան լաւ էին, ինչպէս Տայկըլ կը հաստատէ։ Թէեւ, պէտք է նկատի առնել Թէ կոստանդնուպոլսոյ հայերը գոյութեան աւելի լաւ վիճակի մէջ էին քան Օսմանեան կայսրութեան արեւելեան նահանգներու մէջ ապրողները։ Առաւել եւս, հայերը շատ մը արհեստներէ բանադրուած էին։ Եթէ իրապէս այդպէս եղած չըլլար, Ութեանի 19րդ դարու բարեկարգութեանց հրամանագիրը, որը քրիստոնեաներուն կը շնորհէր հաւասար քաղաքացիական իրաւունքներ, նման մահմէտականներուն, հարկաւոր պիտի չըլլար։

Տայկըլ իր գիրքին մէջ նախ կը նկարագրէ 30 Սեպտեմբեր 1895ի դէպքերը, երբ հնչակեանները (հայկական կուսակցութեան մը անդամները) կոստանդնուպոլսոյ մէջ ցոյց մը կազմակերպեցին։ Եւ այս դէպքին առնչութեամբ կը յիշէ 1894ի «Սասնոյ ապստամբութիւնը»։ Այս երկու դէպքերուն մասին, սակայն, Վիեննայի պաշտօնական արխիւներուն մէջ կան փաստաթուղթեր, որոնք այս եղելութիւններուն վրայ տարբեր լոյս մը կը սփռեն։ Օրինակ, փաստաթուղթերը յստակօրէն կը ներկայացնեն ցոյցին եղելութիւնը եւ յօգուտ հայերուն առնուած օգնութեան քայլերը եւրոպացի դեսպաններու եւ ոչ Թէ միայն ռուս դեսպանին կողմէ, ինչպէս Տայկըլ կը նշէ։

Նաեւ, պատմաբաններ (ինչպէս Քերնոն) կը հաստատեն Թէ Սասնոյ պատահարներու յանցանքը Թուրքերունն էր։

ՎՃՌԱՀԵԼԻ ԴԻՒՐԱՆԱԳԻՏՆԵՐ

Աւստրիացի դեսպանին, նաեւ եւրոպական այլ դիւանագիտական տեղեկութիւնները վստահելի աղբիւրներ են, մանաւանդ որովհետեւ դիւանագիտական բոլոր մատենագրութիւնները քաղաքական նկատառումներով միշտ կը բանաձեւուէին մեծ զգուշութեամբ։ Այս ըսել է, Թէ հայերու հանդէպ եղած հալածանքները հազիւ Թէ դեսպաններուն կողմէ չափազանցուած ձեւով ներկայացուած ըլլային։

19րդ դարու վերջաւորութեան, եւրոպայի մեծ

ոյժերը վստահաբար կը հետապնդէին իրենց տնտեսական շահերը Օսմանեան կայսրութեան մէջ։ Հետեւաբար, ևւրոպական երկիրներու կողմէ Հայկական հարցին հանդէպ բռնուող աւելի սուր կեցուածք մը կրնայ այս երկիրներու շահերուն դէմ ըլլալ։

Գերմանիան, Աւստրօ-Հունգարիան եւ Թուրքիան Ա. աշխարհամարտին դաշնակիցներ էին։ Հակառակ ասոր, Գերմանիոյ եւ Աւստրօ-Հունգարիոյ դիւանագիտական տեղեկագրութիւնները նոյն այս ժամանակաշրջանին յստակօրէն կը խօսին հայերու հանդէպ կիրարկուող հալածանքներուն մասին։

ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆԵՐԸ

Երկու կարեւոր իրադարձութիւններ, յետագային երիտթուրքերու կառավարութեան ծառայեցին որպէս հայ ժողովուրդի տեղահանութեան արդարացում։ Առաջինը հայ կամաւորական խմբակներու կազմութիւն էր, 1914ի սկիզբները, ռուսական կողմին միացած, որը տեղի ունեցաւ Գերմանիոյ (1 Օգոստոս 1914ին) Ռուսիոյ դէմ յայտարարած պատերազմէն անմիջապէս ետք։ Սակայն այդ կամաւոր հայերու մեծ մասը կու գար ցարական շրջաններէն։ Ռուսիոյ դէպի Անատոլ կատարած մարտարշաւին անոնք (ոուսերը) կ'ականկալէին տեղացի հայերու աջակցութիւնը։

Երկրորդ դէպքը, 1915ի Ապրիլին, այսպէս կոչուած Վանի ապստամբութիւնն էր։ Ըստ Տայկըլի ներկայացուցածին, Վանի կիւները սկսան հայերու յարձակումով։ Լեփսիուսի լոյս ընծայած «Գերմանիան եւ Հայաստանը» գիրքը, նաեւ զանազան այլ հեղինակներու մօտ Վանի դէպքերը կը նկարագրուին ծիշդ հակառակ ձեւով։

ՔԻՒՐՈՒՆ ՎԷՐՋԸ

Հայ ժողովուրդի բազմութեան թիւերու վէճը սկսաւ 19րդ դարու վերջաւորութեան։ Այդ օրերուն վիճակագրութիւններ կային Թրքական կառավարութեան, Հայոց Պատրիարքարանի եւ արեւմտեան դիւանագէտներու մօտ։ Թրքական կառավարութեան թիւերը միշտ աւելի քիչ էին Հայոց Պատրիարքարանի թիւերէն։ Այս արդիւնք էր Թրքական մարդահամարի մօտեցումին, որը նկատի չէր առներ մահմէտականներու եւ հայերու ապրելակերպի զանազանութիւնը։ Նաեւ քաղաքականօրէն կարեւոր էր կարելի եղածին չափ հայոց թիւը քիչ պահել։

Հայոց Պատրիարքարանի թիւերը աւելի վստահելի էին։ Անոնք կազմուած էին թեմական տեմարաններու արձանագրութիւններէ։ Եւ որովհետեւ այս վիճակագրութիւնները Թրքական կառավարութիւնը կ'օգտագործէր տուրքերու գանձման համար, հայերու հաշուոյն չէր գար իրենց ժողովուրդին թիւը աւելի բարձր ներկայացնել։

1912ի տարուան համար Հայոց Պատրիարքարանի վիճակագրութիւնը Արեւելեան Անատոլուի շրջանին համար կը ներկայացնէր 650.000 թուրքերու դիմաց 1.018.000 հայեր։ Նկատի առնելով որ հայոց քանակին վերաբերեալ բնաւ համաձայնութիւն չկար, Ա. աշխարհամարտի աւարտին թիւերու վէճը անգամ մը եւս սկսաւ։ Բնաւ կարելի չէր համերաշխ միաձայնութեան մը յանգիլ հոն ապրող հայերու, պատերազմի ընթացքին սպանուածներու եւ փախչողներու թիւերուն շուրջ։

Տայկըլ մահացած հայերու թիւը կը ներկայացնէ իբր 600.000, իսկ մահմէտականներունը՝ 2,5 միլիոն։ Հրատարակութիւններու մեծ մասը մահացած հայերու թիւը կուտայ որպէս 1,2 մինչեւ 1,5 միլիոն։

Այսպէս կոչուած 2,5 միլիոն մահացած մահմէտականներուն մէջ վստահաբար կային հարիւր հազարաւոր թուրք գինուորներ, որոնք արեւելեան Թուրքիոյ մէջ անօթութեան ենթարկուեցան ի հետեւանք այդ շրջանի հայ գիւղացիութեան տեղահանումին եւ կամ ալ ինկան ռուսերու դէմ մղուած կռիւներու ընթացքին։

Տայկըլ իր գիրքին մէջ կը գործածէ նոյնանման ար-դարացում մը՝ ինչպէս նախապէս երիտթուրքերու կառավարութիւնը գործածած էր հայոց տեղահանման համար։ Սակայն, առեղին իսկ կը կասկածէր, օրինակի համար Գերմանիոյ դեսպան Վանկընհայմը, թէ տեղահանութիւնները զուտ ռազմագիտական նկատառումներու հետեւանք էին։

Բացի այս, Ռուսիոյ սահմանակից Թրքական նահանգներու հայերը տեղն ու տեղը սպանուեցան։ Ասկէ դուրս, արդէն իսկ 1915ի Յունիսի վերջերը տեղահանութիւնը սկսած էր այն քաղաքներէն, որոնք հարիւրաւոր քիլոմեթրներ հեռու կը գտնուէին ռազմաճակատէն։

ԹՐՔԱՄԷՐ ՄԸ

Երբ Տայկըլ «սահարեկչութեան առասպել»ի մը մասին կը խօսի, սա պարզապէս կը նշանակէ թէ ան կ'ուրանայ ցեղասպանութիւնը։ Ասով եւ նաեւ իր գիրքով ան ինքզինք յստակօրէն կը դնէ Թրքական ազգայնամոլ պատմագրութեան կողքին, դէմ կենալով հեղինակներու եւ գիտահետազօտողներու մեծամասնութեան։ Գերմանացի հայագէտ Լեփսիուսը Տայկըլ կ'անուանէ «նշանաւոր Թրքատեաց» մը, որպէսզի զայն գիտականօրէն վարկաբեկէ, առանց սակայն զայն փաստացիօրէն քննարկելու։ Ինչքը, Տայկըլը մարդ կարող է աւելի իրաւունքով «նշանաւոր Թրքոֆիլ» մը կոչել, եթէ ոչ նոյնիսկ «Թրքասէր»։

Վերջիվերջոյ մարդ հարց կու տայ ինքզինքին, թէ ի՞նչ բան մինչեւ այսօր արգելք կը հանդիսանայ Թուրքերուն՝ այդ տարիներու արիւնները բանալու։ Խղճի խա՞յթը արդեօք։

ԴԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ — «ՔԱՂՀԻ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՈՒ»

ՈՒՐԱՑՈՒԱԾ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԱՀԱՐԵԿՉՈՒԹԻՒՆԻ՝ ԱՀԱՐԵԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՍՊԵԼ ՄԸ

Հայագէտ՝ ՄԵՍՐՈՊ ՊԱՂՏՅՈՑԵԱՆ, Վ.Ն.Ե.Ա.

Յայն յոյժ տարածք ցոյս սեռաս ատաղիական «Թաղթս Յոյ-նաւից պատրիարքի 14 Յունիս 1907ի թիւիվ մէջ, տասնեակ-թեամբ պատուական Օր. ՄՈՒՇԵՂ ՀԱՅԵԱՆ Մասիսեցոյս Հայոց ա-ռաքելական Գիւղը հայոյ եւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱԳՐԱՑ Ի 2ին եւ 20ին գրգիչսուն։

* * *

Թուրքիոյ մէջ ապրող հայերու նկատմամբ, Ա. Աշխարհա-ժողովի բնիկացքին կիրարկուած դիպուածագրքերը նկատելու-ցուած է շատ մը դիրքերու մէջ, եւ ընդհանուր իրարանցման եւ համակրանքին կարծիքին կողմէ։ Մըն ապրիլ, թէ Յիսդ դա-րուն հայերու համեմատ հայամատենական կարգադրութեան գիտնականութեան մըն էին հրամարտութեան կատարելագործ-ման կողմէ թէ ոչ, սրտով ոչ էր խոսոյ զգալի գէր մը։ Բայց, 20րդ դարու նոր պայմանը Թուրքիոյ հայերուն մէջ շատ ա-յացուիր, էր հիմնած սահման ուր իրարանցութիւնը, թէ խնդրոյ առարկայ պատասխանները հրամանագրած էին։ Միայն սրտով ուր մէկը մեր եւ իրարու

Ֆայկըլ մահացած հայերու թիւը կը ներկայացնէ իբր 600,000, իսկ մահմետականներունը՝ 2·5 միլիոն: Հրատարակութիւններու մեծ մասը մահացած հայերու թիւը կուտայ իրրեւ 1·2էն մինչեւ 1·5 միլիոն:

Այսպէս կոչուած՝ 2·5 միլիոն մահացած մահմետականներուն մէջ փոռահարթար կային հարիւր հազարաւոր թուրք դիներուն ,որոնք Արեւելեան Թուրքիոյ մէջ անօթութենէն եւ թարկուեցան, ի հետեւանք այդ չրջաններու հայ գիւղացիներու տեղահանութեան, եւ կամ ալ իրենց առաջու դէմ կռիւներու ընթացքին:

Ֆայկըլ իր գիրքին մէջ կը գործածէ նոյնանման արդարացում մը, բնչպէս նախապէս երիտթուրքերու կատարուածներու հայոց տեղահանման համար: Ասկէ յետոյ, այն առանց խոչ կը կատարէլը, օրինակի համար, Գերմանիոյ դեսպան Վանկենհայմը, թէ տեղահանութիւնները զուտ ռազմավարական պատճառներու հետեւանքն էին:

Բացի այս, Թուրքիոյ առհմանակից քրքուկան նահանգներու հայերը տեղն ու տեղը ապանուեցան: Ասկէ զատ, այդ իսկ Յունիս 1915ի վերջերուն հայերու տեղահանութիւն տակաւ էր այդ քաղաքներէն, որոնք հարիւրաւոր քիլոմեթրեր հեռու կը գտնուէին պատերազմական ճակատէն:

ԹՐՔԱԼԻՐ ՄԸ

Երբ Ֆայկըլ «Ահաբեկչութեան առասպելին» մը մասին կը խօսի, սա պարզօրէն կը նշանակէ թէ ան կ'ուրանայ Ցեղասպանութիւնը: Աւելի եւս նուազ իր դիրքով ան ինքզինք յանձնօրէն կը դնէ ազդայնամոլ թրքական պատմագրութեան կողքին, դէմ կենալով բոլոր հեղինակներու եւ պետհետազօտողներու մեծամասնութեան: Ֆայկըլ դերմանացի հայադէտ Լեփսիուսը կ'անուանէ «նշանաւոր թրքասէր» մը, որպէսզի դինք պետականօրէն վարկաբեկէ, առանց անոր հետ փաստակիանօրէն քննարկելու: Ինչ, Ֆայկըլը, կարող է մարդ չատ ուրիշ իրաւունքով «նշանաւոր թուրքոֆիլ» մը կոչել, եթէ ոչ նոյնիսկ «թրքասէր»:

Վերջիվերջոյ մարդ հարց կուտայ ինքզինքին, թէ ի՞նչ բանը մինչեւ այսօր արդիլը կը հանդիսանայ թուրքիան՝ այդ տարիներու արիւնները բռնելու: Վերջաւորութիւնն արդեօք խղճի խա՞յթ:

հակառակ այս բոլոր առարելութիւններուն որ կ'ընծայուի իրենց, դարձեալ հայկական վարժարան կը դրկեն իրենց զաւակները։ Պէտք է ըսել նաեւ որ մեր հայկական վարժարանները չեն գանգատիր ուսանողութեան պակասէն։

ՀԱՐՑՈՒՄ - Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան ցկեանս նախագահ ձեր ալեք Մանուկեան վերջերս ենթարկուած էր վիրաբուժական գործողութեան մը։ Իմացանք նաեւ որ ան արդէն ապաքինած է եւ հաւանաբար գործել ալ սկսած է։ կարելի՞ է մի քանի տեղեկութիւններ ստանալ իր ներկայ առողջական վիճակին մասին։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ - Պէտք է ըսել որ իր առողջական վիճակը հակառակ իր տարիքին եւ իր վիրաբուժական գործողութեան լրջութեան շատ լաւ է։ Արդէն ժամանակէ մը ի վեր սկսած է աշխատանքի եւ, գրեթէ կրնամ ըսել՝ անցեալի տարողութեամբ՝ բան մը որ այս օրերուն իր վրայ ֆիզիքապէս աւելի ծանր կը կշռէ։ Սակայն իր միտքի արթնութիւնը, հետաքրքրութիւնը բարեգործականի համագործութային ամբողջ գործունէութեան մասին, իր արտակարգ յիշողութիւնը եւ այդ յիշողութեան բերումով իր շահագրգռութիւնը աւելի տիրող դուրս կու գան։ Բնական է, այս բոլորը իր մարմինը որ վիրաբուժական գործողութենէն նոր դուրս եկած է, շատ ծանր լարումի մը տակ կը դնեն։ Սակայն ինք կ'ուզէ դարձեալ ըստ առաջուոյն շարունակել այդ աշխատանքները։

Պէտք է ըսել որ Բարեգործականի Կեդրոնական Վարչութիւնն ալ իր շուրջ համախմբուած է եւ կ'ուզէ բաժնել նախագահին աշխատանքները։ եւ հետզհետէ կեդրոնական Վարչութեան կարգ մը յանձնախումբեր աւելի գործօն կը դառնան՝ նախագահին վրայէն թեթեւցնելու համար այդ ծանր, լուրջ, պիտի ըսեմ՝ առօրեայ սպառիչ աշխատանքը։

Նախագահը ինքը թէ՛ իր անձնական, թէ՛ Բարեգործականի գործերուն մէջ 2 հիմնական փլաններու վրայ կը գործէ. նախ համապարփակ պատկերը կը տեսնէ եւ յետոյ՝ մանրամասնութեանց մարդ է այդ համապարփակին մէջ։ Շատ մը մարդիկ, շատ մը ղեկավարներ համապարփակը չեն տեսներ, բայց մանրամասնութեանց շատ հետեւումն ըլլալով հորիզոնը կը կորսնցնեն։ Ինք կրցած է գտնել այդ հաւասարակշռութիւնը։ Ես կը կարծեմ որ իր յաջողութիւնը թէ՛ իր անձնական գործին, թէ՛ Բարեգործականի տարածման մէջ կ'իրականանայ այդ հաւասարակշռութեան շնորհիւ։ Հիմա, ուրեմն, կեդրոնական Վարչական ժողովի պաշտօնակիցները կը ջանան որ այդ առօրեայ սպառիչ աշխատանքին մէջ ինք նուազ բեռ մը վերցնէ եւ աւելի այդ համապարփակը պահէ, որովհետեւ ի վերջոյ Պարոն Մանուկեանը գործող նախագահ մըն է եւ չի կրնար միմիայն խորհրդանիշ ըլլալ, թէեւ հայ ժողովուրդին համար ընդհանրապէս նաեւ խորհրդանիշ մըն է։

(Շար. Ա. եւ վերջը յաջորդով)

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐՏԻ ԵՂԵՌՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ՞

Ինչպէս նախապէս տեղեկագրած էինք, Արեւմտեան Գերմանիոյ ԷՊուքկարտ քաղաքի գերեզմանատան մէջ անցեալ Ապրիլին բացումը կատարուեցաւ եղեռնի յուշարձանի մը՝ նախաձեռնութեամբ Պատըն-Վուրթենպերկի Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ Խորհուրդին, տաղտկալի եւ զանազան խոչնդոտներ դիմագրաւելէ ետք։ Յուշարձանի վրայ կատարուելիք գրաւոր յիշատակութեան բովանդակութիւնը իր ժամանակին տեղի տուած էր մէկ կողմէն գերմանահայկական, միւս կողմէն զուտ միջ-հայկական առարկութիւններու եւ կարծր կեցուածքներու։ եկեղեցական Խորհուրդը, սակայն, ի վերջոյ կրցած էր գերմաներէն լեզուով «Zum Gedenken an die Opfer des armenischen Volkes» (Հայ ժողովուրդի զոհերու յիշատակին) գրութեան վաւերացումը ստանալ ԷՊուքկարտի քաղաքապետարանէն, որուն որպէս թարգմանութիւն հայերէն արձանագրութեան մէջ բերուած էր «Ի յիշատակ հայոց Մեծ եղեռնի զոհերուն» արտայայտութիւնը։

Եւ ահա, յուշարձանի պաշտօնական բացումէն շատ չանցած, ոդիսականը շարունակուեցաւ 20 Յուլիս 1987 թուակիր նամակով մը, որուն մէջ ԷՊուքկարտի գերեզմանատան պաշտօնէութիւնը եւ ապա նաեւ քաղաքապետարանը կը պահանջէին Պատըն-Վուրթենպերկի Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ Խորհուրդէն մինչեւ 31 Օգոստոս 1987-ը հայերէն «եղեռն» բառին ջնջումը յուշարձանին վրայէն։ Հակառակ պարագային յուշարձանը պիտի արմատախիլ ըլլար եւ դուրէր գերեզմանատան մէրեանոցը։ Ըստ գերմանացի պատասխանատուներուն եւ իրենց կողմէ որոշուած Թարգմանիչի մը ցուցմունքներուն, հայերէն «եղեռն» բառը կը Թարգմանուի գերմաներէն «Volkermord» (ցեղասպանութիւն) բառով եւ յուշարձանի գերմաներէն գրութեան չի համապատասխաներ....

Պատըն-Վուրթենպերկի եկեղեցական Խորհուրդը, ինչպէս նաեւ հայասէր շարք մը գերմանացի անձնաւորութիւններ բողոքի նամակներ յղած են պատկան մարմիններուն եւ ԷՊուքկարտի նահանգապետին, դիմած դատական ուղիին եւ երկար քաշքշուքներէ ետք ի վերջոյ յաջողած են առարկութիւնը չեզոքացընել՝ ապացուցնելով Թէ.... հայերէն «ցեղասպանութիւն» եւ «եղեռն» արտայայտութիւնները տարբեր բառեր են եւ հետեւաբար՝ առարկութիւնը անտեղի է։

Ս. ՊԱՂՏՅԱՆԵԱՆ

ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍ ԱԲԷԼ ԱՂԱՆԲԷԿԵԱՆ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

«Վստահաբար, գոհունակութեան զգացում կ'ապրիմ ի տես այն բանին որ մեր երկրին ղեկավարը կ'ողջունէ այս գաղափարները. սակայն պէտք չէ իմ դերս չափազանցէք»...

Այս մէջբերումը յառաջաբանն էր յօդուածի մը՝ լոյս տեսած "International Herald Tribun"-ի 14 Յուլիս 1987ի թիւին մէջ՝ նուիրուած ակադեմիկոս Աբէլ Աղան-բէկեանին:

Գործադրուող Քանաձեւերու Վերլուծման Միջազգային Հաստատութեան (IIASA) հրաւէրով, ակադեմիկոս Աղանբէկեան Վիեննա կը գտնուէր 2-14 Յուլիսին: Իր այստեղ կեցութեան ընթացքին ան բանախօսեց շարք մը միջազգային եւ աւստրիական հաստատութիւններու մէջ՝ «Սովետական տնտեսութեան վերակառուցումի վերջին անցուդարձերը» նիւթին շուրջ: Միեւնոյն ատեն ան տեսակցութիւններ ունեցաւ Աւստրիոյ Վարչապետ Դր. Վրազնիցքիի, Գիտութեան Նախարար Դր. Թուրիի եւ այլ կառավարական եւ ելեւմտական բարձրաստիճան պաշտօնեաներու եւ տնտեսագէտներու հետ:

Նոյն շրջանին Վիեննա գտնուող Սովետական Միութեան Վարչապետ Ռիժքոֆին միանալով՝ ան մասնակից եղաւ աւստրօ-սովետական առեւտրական, տնտեսական եւ այլ կապերու եւ փոխանակման ամրապնդման բանակցութիւններուն: Աւստրիական մամուլը, հեռատեսիլն ու ռատիոն լայնօրէն անդրադարձան այս այցին:

Ակադեմիկոս Աղանբէկեան «Հրայրք»ի աշխատողներու հետ

»BELSER«

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏԱՆ

Նախաձեռնութեամբ
»ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ ԵՒ ՄՇԱԿՈՑԹՆԵՐ«
Մատենաշարով գերմաներէն լեզուով
լոյս տեսաւ

ԱՏՐԻԱՆՈՑ ԱԼՓԱԿՈՑ ՆՈՎԵԼԼՈՑԻ

»ՀԱՅԵՐԸ _ ԿԱՄՈՒՐՋ ՄԸ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԻՋԵՒ«

ԳԵՂԱՏԻՊ ՀԱՏՈՐԸ՝ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԳԱՐԱՒՈՐ ՄՇԱԿՈՅԹԻՆ

ՀԱՏՈՐԻՆ ԳԻՆՆ Է 178 ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՔ
Ստանալու համար դիմել հրատարակչատան հասցէին՝
BELSER VERLAG
Falkertstrasse 78
Postfach 1002
7000 Stuttgart 1
B.R.D.
Telefon: (0711) 221359, 225113
Telex: 722334 belag d

ՍՐՏԱՌՈՒՉ ՆՈՒԻՐԱԲԵՐՈՒՄ ՄԸ

Յուլիսի 17ին Հայաստանի Պատմութեան Թանգարանին մէջ տեղի ունեցաւ բացման հանդիսութիւնը Համպուրկաբնակ Տիկ. Երանուհի Հայտօսթեանի Հայրենիքին նուիրած 300-է աւելի հայկական հին ձեռագործներու ցուցահանդէսին:

Նուիրատու Հայտօսթեանի հաւաքածոյին մաս կը կազմէին երկարամեայ եւ անխոնջ հետեւողականութեամբ հաւաքուած, ցուցակագրուած եւ ուսումնասիրուած հայկական զանազան գաւառներու եւ գիւղերու ձեռագործներու նմոյշները, անոնց զարգացման եւ յեղաշրջման վերաբերող պատմագրական գրականութիւնը:

Այս արտաքոյս նուիրատուութեամբ մեր տոհմիկ մշակոյթի ժառանգ մը եւս փրկուած կ'ըլլայ այլասերումէն եւ օտար երկինքներու տակ կորսուելու վտանգէն:

ՏԵՍԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

4 Յունիս

Սալցպուրկի համալսարանի Ընկերաբանական Ինստիտուտի կազմակերպած «Գաղթականութիւն եւ սփիւռքի ընկերաբանութիւն» դասախօսական շաբաթի գծով իր մասնակցութիւնը բերաւ Լրագրագիտական Ինստիտուտի ուսանող Զարեհ Աւագեանը, բանախօսելով «Հայկական Սփիւռքը» նիւթին շուրջ (տես էջ 15)։

5-8 Յունիս

Բանակում՝ Ֆիշպախ շրջանին մէջ, կազմակերպուած Վիեննահայ ուսանողական-երիտասարդական Միութեան կողմէ։

11-23 Յունիս

Վիեննա կը գտնուէր Ալեք Մանուկեան Մշակութային Հիմնադրամի ատենապետ, բազմավաստակ մտաւորական, հրապարակագիր Պրն. Երուանդ Ազատեանը իր արուեստագիտուհի տիկնոջ՝ Տիկ. Նորա Ազատեանին ընկերակցութեամբ (տես «Հրայրք», Յունիս 1987, թիւ 2)։

12 Յունիս

Վիեննայի Ներժուք եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ մըք-եկեղեցական արարողութիւն մը՝ նուիրուած Վիեննայի բարօրութեան, որուն իր մասնակցութիւնը բերաւ Կեդրոնական Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեանը, կարդալով հայերէն լեզուով Աւետարանէն հատուածներ եւ կատարելով հայերէն աղօթքներ։

13 Յունիս

Երաժշտական երեկոյթ՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ Ֆոլքսհայմ Ինցըրզտորֆի սրահին մէջ, մասնակցութեամբ հայրենի արուեստագէտներ Արտաշես Աւետեանի եւ Լոլա Խոմեանցի։ Ներկաները ապրեցան հայկական էսթրատային երաժշտութեան անմոռանալի երեկոյ մը։

14 Յունիս

Պատուոյ վկայագիրներու տուչութիւն՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննահայ բարերար անդամներ Տիարք Նուպար Վարդեանի, Կարպիս Փափազեանի եւ Ներսէս Ռոհրապի (վերջինիս՝ յետ մահու), Սրբ. Հոիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ (տես «Հրայրք», Յունիս 1987, թիւ 2)։

– Ինչպէս նախորդ տարի, այս տարի եւս Վիեննահայ Ուսանող-երիտ. Միութեան պարախումբը իր մասնակցութիւնը բերաւ Վիեննայի 19րդ թաղամասի մէջ կազմակերպուած «Ընկերային Ծառայութեան Մարմնի» 40ամեայ հանդիսութեանց։

17 Յունիս

Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի տարեկան ընդհանուր ժողով, Համայնքի սրահին մէջ։ Տեղի ունեցաւ նիւթաբարոյական տեղեկագրութիւն 1986-87 տարեշրջանի։ Վերընտրուեցաւ նոյն կազմը՝ մասնակի փոփոխութեամբ մը (տես «Հրայրք», Յունիս 1987, թիւ 2)։

18 Յունիս

Աւստրիական հեռատեսիլի Բ. կայանէն, ժամը 22.25ին ցոյց տրուեցաւ հայազգի բեմադրիչ Գիչըրտ Սարաֆեանի "A Man in the Wilderness" (1971, Անգլիա) ֆարթապատկերը։

21 Յունիս

Դաշտագնացութիւն դէպի Մայըրլինկ՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղին նախաձեռնութեամբ։

25-27 Յունիս

Արեւմտեան Գերմանիոյ Համալսրկի համալսարանի Աստուածաբանութեան Ուսումնարանական Ինստիտուտին կողմէ կազմակերպուած էր դասախօսական ձեռնարկ մը, նուիրուած Հայկական Եկեղեցւոյ Հայրապետական Պատուիրակ Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեան բանախօսեց «Հայ Եկեղեցւոյ սկզբնաւորութիւնը», «Քրիստոսաբանութիւն», «Հայ կնոջ դերը հայ Եկեղեցւոյ մէջ» եւ «Նորագոյն պատմութիւն հայոց (1860-1922)» նիւթերուն շուրջ։ Այս առիթէ, մասնակիցներու կողմէ նամակ մը յղուեցաւ Արեւմտեան Գերմանիոյ Արտաքին Գործոց Նախարար Հանս Գենչըրին՝ կոչ ուղղելով Գերմանիոյ կառավարութեան ընդունելու Եւրոպական Խորհրդարանի 19 Յունիս 1987ի բանաձեւը եւ զայն որդեգրելու Գերմանիոյ քաղաքականութեան իբրեւ հիմնակէտ։

26 Յունիս

Դասախօսական երեկոյ Կիպրոսի մասին՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։ Օրուան բանախօսն էր Ընկերութեան Փոխ-ատենապետուհի Դր. Ռուսուլա Նիչը։

27 Յունիս

Վիեննայի Հայտըն եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Դր. Քառավըր Մայըրի դասարանին խմբային եւ անհատական երգահանդէսը, որուն իր մասնակցութիւնը

բերաւ Օր. Յասմիկ Եաղուբեան՝ դաշնամուրի վրայ նուագելով «Անուշ» օփերայէն հատուածներ։

28 Յուլիս

Ամեվերջի պտոյտ դէպի Burg Kreuzenstein եւ Ernstbrunn-ի կենդանաբանական այգին, կազմակերպուած «Յ. Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդին կողմէ։

1-2 Յուլիս

Վիեննայի Stadtkino կինոսրահին մէջ ցոյց տրուեցան Սերգէյ Փարաճանովի «Նռան գոյնը» եւ «Մուրամ բերդի առասպէլը» շարժապատկերները։

1-19 Յուլիս

Վիեննա կը գտնուէր Ֆրանսայի Սորպոնի համալսարանի հայկական բաժնի աշխատակիցներէն Տիկ. Անահիտ Տէր-Մինասեանը։ Հանրածանօթ մտաւորականուհին եկած էր ուսումնասիրութիւններ կատարելու Մխիթարեան վանքէն ներս։

3-14 Յուլիս

Հիւրաբար Վիեննա կը գտնուէր նշանաւոր սովետահայ տնտեսագէտ Ակադեմիկոս Արէլ Աղանբէկեանը (տես էջ 14)։

5 Յուլիս

Ամավերջի հանդէս եւ վկայականներու բաշխում «Յ. Շիրազ» դպրոցի, Համայնքի սրահին մէջ։ Աշակերտ-աշակերտուհիներու կողմէ ներկայացուեցաւ գեղարուեստական կոկիկ յայտագիր մը։

7 եւ 25 Յուլիս

Աւստրիական հեռատեսիլի Ա. կայանի «Մօտէն առնուած» յայտագրէն (7 Յուլիս) ներկայացուեցաւ հայազգի երգիչ Շարլ Ազնաւուրի կեանքն ու գործունէութիւնը։ 25 Յուլիսին, դարձեալ նոյն կայանէն ելոյթ ունեցաւ Ազնաւուր՝ Հարալտ Եունքէի (Harald Juhnke) կազմակերպած երաժշտական յայտագրէն։

10-17 Յուլիս

Վիեննա կը գտնուէր Հայկական Տոհմագրական Միութեան քարտուղարուհի եւ ԱՄՆ-ի Ռութան համալսարանէն Օր. Օտրի Մկրեանը։ Ան նաեւ այցելեց Մխիթարեան վանք։

11 Յուլիս

Ճատրակի մրցաշարք՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուս.-երիտ. Միութեան կողմէ, Համայնքի սրահին մէջ։

12-13 եւ 27 Յուլիս

Դէպի հայրենիք եւ ապա վերադարձի իրենց ճամբուն վրայ Վիեննա այցելեցին Հ. Բ. Ը. Միութեան Փոխնախագահուհի Տիկ. Լուիզ Սիմոնը եւ դաշնակահար Շահան Արծրունին։ Ի պատիւ հիւրերուն, Հ. Բ. Ը. Մ.ի Վիեննայի Մասնաճիւղը ընթրիք մը կազմակերպեց։

ATLAS

Տարեդարձի եւ տօնական այլ առիթներով օգտագործելի երաժշտական մոմերի ծոխ հաւաքածոն Ձեր տրամադրութեան տակ է դնում «Ալելաս» առեւտր. ընկերութիւնը։
Հասցէ՝ A-1050 Wien Հեռ.՝
Margaretenstr. 78/7 56 93 63/56 93 64
Ամենանպաստաւոր պայմաններ հայրենակիցների համար։

17 Յուլիս

Խորհրդակցական ընդհանուր ժողով Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի՝ Սրբ. Հռիփսիմէ նկեղեցւոյ մէջ։ Օրակարգի նիւթն էր Միութեան օժանդակութիւնը Համայնքի սրահներու բարենորոգութիւններուն։

20-27 Յուլիս

Աւստրիոյ տարբեր քաղաքներուն մէջ տեղի ունեցաւ տաւիղներու Յրդ համաժողովը, որուն իր մասնակցութիւնը բերաւ բնիկ իտալահայ՝ այժմ Պելճիքաբնակ հանրածանօթ տաւիղահար Սուզաննա Միլտոնեանը։ 23 Յուլիսին, հայ արուեստագիտութիւն ելոյթ ունեցաւ Այզընշթատ քաղաքի Աւերպերկ դղրեակին մէջ։ Սոյն յայտագրէն հատուածներ ցոյց տրուեցան 24 Յուլիսին աւստրիական հեռատեսիլի Ա. կայանէն։

27 Յուլիս

Մայր Հայրենիքէն վերադարձի ճամբուն վրայ Վիեննա այցելեց Քալիֆորնիայէն Արժանապատիւ Տէր Վարդան Աւագ քհնյ. Տիւրկելեան։

ՅԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

1 – 9 Ագոստոս

Վիեննա կը գտնուէր Արեւմտեան Պերլինի ազգայիններէն Պր. Համօ Պետրոսեանը։ Մասնաւորաբար Արմին Վեկների լուսա-փաստագրական արխիւի ամբողջացման հետամուտ՝ Պր. Պետրոսեան նկած էր ուսումնասիրութիւններ կատարելու Մխիթարեան վանքէն ներս։

2 Ագոստոս

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Վիեննա այցելեցին ԱՄՆ-ի Տիթրոյթ քաղաքէն (Միշիկըն) արժանապատիւ Տէր Հայկ Աւագ քհնյ. Տօնիկեանն ու հարմեստափայլ երեցկինը։ 2 Ագոստոսին՝ Տէր Հայրը պատարագեց Սրբ. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ։

6 – 27 Ագոստոս

Անձնական այցով Վիեննա կը գտնուէր պուլկարահայ հանրածանօթ գրող, բանաստեղծուհի Սեւտա Սեւանը։ Ան այցելեց Մխիթարեան վանք եւ հանդիպումներ ունեցաւ աւստրիահայ ազգայիններու հետ։ «Հրայրք»ի խմբագրութիւնը հարցազրոյց մը կատարեց անուանի գրողին հետ որ լոյս կը տեսնէ սոյն թիւին մէջ։

15 – 16 Ագոստոս

Աւստրիական Ա. ուատիոկայանէն, ժամը 7.30ին, «Միջ-եկեղեցական առաւօտեան պաշտամունք» յայտագրին իր մասնակցութիւնը բերաւ Կեդրոնական Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Եպիսկ. Գրիգորեանը, կարդալով հայերէն լեզուով Աւետարանէն հատուածներ եւ կատարելով հայերէն աղօթքներ։

23 Ագոստոս

Հայվերաքի աւանդական տօնակատարութիւն՝ կազմակերպուած Մխիթարեան Համակիրներու Միութեան կողմէ՝ Մխիթարեան Հայրերու ամարանոցին մէջ։ Մուսա լերան անմահ հերոսներու նուիրուած պատարագն ու աւանդական հերիսայի օրհնութիւնը կատարեց Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութենէն Հայր Գրիգոր Միքայէլեանը։ Ապա, շուրջ 450 ներկաներուն հրամցուեցաւ հայկական խորոված, տեղի ունեցան զանազան խաղեր՝ մասնաւորաբար երախաներու եւ պատանիներու համար։ Այս առթիւ պուլկարահայ հանրածանօթ գրագիտուհի Սեւտա Սեւանի ներկայութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ ընդունուեցաւ։

31 Ագոստոս – 6 Սեպտեմբեր

Դէպի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին ծանապարհի վրայ Վիեննա այցելեցին Թուրքիոյ Հայոց Սրբազան Պատրիարք՝ Ամենապատիւ Տ. Շնորհք Արքեպս. Գալուստեանը եւ նիւ Եորքէն (ԱՄՆ) Գերաշնորհ Տ. Տիրան Արքեպս. Ներսէսեանը։ 3 Սեպտեմբերին՝ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութիւնը ընդունելութիւն մը սարքեց ի պատիւ հիւրերուն՝ Համայնքի սրահին մէջ։ 6 Սեպտեմբերին, բարձրապատիւ հոգեւորական հիւրերուն մասնակցութեամբ մատուցուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն՝ ի յիշատակ եւ վասն հոգւոց վիեննահայ բոլոր բարերարներուն, Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ։

5 Սեպտեմբեր

Դարձեալ հոգեւոր հայրերու ներկայութեան, ժամը 16.30ին, տեղի ունեցաւ հանգուցեալ Հայկազ Ճգնաւորեանի յիշատակին նուիրուած յուշահանդէս մը՝ Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ աւանդատան յարակից նորոգուած սրահին մէջ։ Այս առթիւ ներկաներուն հրամցուեցաւ երաժշտագէտ Լորիս Ճգնաւորեանի իր հօր նուիրած «Հայկազ» սիմֆոնին, որմէ ետք սրահը օծուեցաւ հանգուցեալ «Հայկազ Ճգնաւորեանի Սրահ» անունով։ Ապա տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր ժամերգութիւն՝ Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ, որու աւարտին կատարուեցաւ բացումը նորոգեալ սրահներուն, որոնց նորոգութեան ծախսերուն օժանդակած էին Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղը, Ճգնաւորեան, Արման, Փափազեան ընտանիքները եւ այլ հայրենակիցներ։

Յաւարտ արարողութեանց տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն։

11 – 13 Սեպտեմբեր

Վիեննա կը գտնուէին Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնական Մարմնի անդամ՝ հանրածանօթ ազգային գործիչ եւ մտաւորական Պրն. Հայկաշէն Ուզունեան եւ Քուիթերիոյ Հ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաճիւղի վարչական պատասխանատուներէն Պրն. Ժագ Սարգիսեան։ Յարգարժան հիւրերը հանդիպումներ ունեցան տեղւոյս Հ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաճիւղի վարչական կազմին եւ վիեննահայ այլ ազգայիններու հետ։

15 Սեպտեմբեր

«Յ. Շիրազ» վարժարանի ծնողական ընդհանուր ժողով՝ Համայնքի սրահին մէջ։ Տեղի ունեցաւ նիւթաբարոյական տեղեկագրութիւն 1986-1987 տարեշրջանի եւ ընտրութիւն նոր Խորհուրդի անդամներուն հետեւեալ կազմով. Պրն. Պերճ Սերայտարեան՝ ատենապետ, Տիկ. Սեդա Աւագեան՝ փոխ-ատենապետուհի, Տիկ. Աննիկ Խաչիկեան՝ գանձապահուհի եւ Տիկ. Մա-

(Շար.ը տեսնել էջ 24)

որոնք հաշուի են առնում նաեւ քաղաքի գուտ ծարտարապետական խնդիրները՝ դրական առանձնայատկութիւններին յատուկ կառուցապատման սկզբունքներն ու լանդշաֆտային ծարտարապետութիւնը, նրա հասարակական կենտրոնի կազմակերպումը, մի խօսքով, բոլոր այն հարցերը, որոնց հանրագումարով մեր քաղաքը տարբերւում է միւսից, դառնում իրօրինակ, շատ հարազատ իր բնակչութեան համար:

Հասկանալի է նաեւ, որ այս տեսակէտից Լենինականը շահեկանօրէն տարբերւում է հանրապետութեան շատ քաղաքներից: «Կումայրի» պետական արգելանոցի մէջ ընդգրկուած նոր պատմական միջուկը պետական նուրբ ու բարեխիղճ վերաբերմունքի դէպքում, լաւագոյն գրաւականն է Լենինականը սեփական հմայքով օժտուած ինքնատիպ քաղաքների շարքը դասելու համար:

Այդպիսի վերաբերմունքը ոչ միայն Լենինականում, այլեւ հանրապետութեան բոլոր քաղաքներում ծարտարապետներիս մշտական արարքն է:

Բոլոր այս իրարամերժ հանգամանքների խճճուածութիւնը հաշուի առնելով, պետշինը քաղաքի գլխաւոր յատակագծի մշակումը պատուիրեց կատարել երկու փուլով՝ տեխնիկա-տնտեսական հիմնաւորում եւ բուն յատակագիծ: Մինչեւ 2000 թուականը բնակչութեան թիւը կարող է հասնել մինչեւ 350 հազարի:

Տարածքային զարգացման հնարաւորութիւնները քննարկուած են երկու եղանակով՝ աւանդական-դասական, երբ քաղաքը զարգանում է անմիջապէս իրեն յարող տարածութիւնների հաշուին եւ շարժուն քաղաքայնացման քաղաքաշինական սկզբունքներով, երբ քաղաքը զարգանում է առանձին բաղադրիչների օրգանապէս միահիւսուող քաղաքաշինական համակարգի ստեղծմամբ:

Այսպիսով, փաստօրէն, կատարւում է յատակագծատարածական կազմակերպման վեց տարբերակ, որը համապատասխան կազմակերպութիւններում կատարելուց յետոյ, կը ներկայացուի հաստատման: Ընտրուած վերջնական տարբերակն էլ հիմք կը հանդիսանայ քաղաքի գլխաւոր յատակագծի մշակման համար: Նախագծման ներկայ փուլում թուարկուած բոլոր գործօնների շարքում վճռորոշ դեր են կատարում ծարտարապետները,

ՏԻՄՈՐ ԱԼԵՔՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԷ... Շար. 9րդ էջէն

թուղթ մը պիտի վերահաստատէր եկեղեցւոյ կողմէ ճանաչումը Հայոց Ցեղասպանութեան եւ խորհրդանիշ մը պիտի հանդիսանար հայ ազգին ընծայուած թիկունքին. ազգ մը՝ որ տարագրուած է իր նախնեաց հողերէն եւ ցրուած է աշխարհի վեց ցամաքամասերուն վրայ:

Նորին Վեհափառութիւն, օգնեցէք մեզի որպէսզի կարողանանք մենք եւս ներել, այնպէս ինչպէս Դուք ներեցիք Ձեզ ահաբեկող թուրքին:

Խորունկ յարգանօք՝

ԱԼԵՔՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ Շարունակուած 7րդ էջէն

րալ Կիրակոսեան՝ կարգապահութեան պատասխանատու: Հաշուեքննիչներ վերընտրուեցան Պրն. Գրիգոր Մովսէսեան եւ Պրն. Ժորիկ Անտոնեան:

– Նոյն երեկոյ՝ աւստրիական հեռատեսիլի Ա. կայանէն, ժամը 22.45ին ցոյց տրուեցաւ Ֆրանսացի Քլոտ Շապրոլի «Գլխարկավաճառին ուրուականը» (1982, Ֆրանսա) շարժապատկերը, որու գլխաւոր դերերէն մէն ստանձնած էր հայազգի նշանաւոր երգիչ Շարլ Ազնաւուր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ... Շար. 20րդ էջէն

ներին» «Քայմում» հրապարակուեց ներկայացուցիչների պալատում հայկական ցեղասպանութեան վերաբերեալ հարցի քննարկումից երեք օր անց:

20-րդ դարի առաջին ցեղասպանութիւնից յետոյ անցել է աւելի քան եօթ տասնամեակ: Պատմութիւնն արդէն տուել է իր արդարացի դատաւճիռը: Ինչպէս նշել է «Պրաւդան», «... ցեղասպանութեան մնծագոյն ակտերից էր իմպերիալիզմի ծնած հաշուեյարդարը, որ Օսմանեան Թուրքիայի ղեկավարներն իրականացրին հայկական բնակչութեան նկատմամբ» («Պրաւդա», 1985 թ., Ապրիլի 24):

«Եւրոպալամենտի անդամներին ուղղուած ուղերձը» բուրժուական պրոպագանդայի հերթական փորձն է՝ խեղաթիւրելու եւ սեւացնելու պատմական ճշմարտութիւնը: Սակայն այն դատապարտուած է ձախողման: Ժողովուրդների խիղճը ոչ միայն դատապարտում է հայկական ցեղասպանութիւնը, այլեւ վրդովւում է յետադէմ գաղափարախօսների եւ կեղծարարների՝ մարդկութեան պատմութեան էջերից արդարութիւնը եւ ճշմարտութիւնը ջնջելու զուր փորձերից:

ԱՐՄԱՆ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ
Պատմական գիտութիւնների թեկնածու

ՌՈՒԲԷՆ ՍԱՖՐԱՍՏԵԱՆ
Պատմական գիտութիւնների թեկնածու

«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ», 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1987

ԻՆ ՀՈՂԱՑԻՆ ՀԱՐՑԸ

ԵՐԵՒԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒԸ ԵՒ ՄԵՐ ՀՈՂԱՑԻՆ ԴԱՏԸ

Ծնունդն է Նշէլ, որ Մխանիկեան 1923ին եւ յետագայ, Ժէկէ ամէնէ ատիճերով, յաջորդեց Քէ Երեւանի կառավարութիւնը ստեղծած Հայոց հասարակութիւնը չէր, Քէ անցեալին պիտ եւ յատ էր արեւմտահայ գաղթ ականջալուր ժողովուրդի հարցին ծիրցնելը, եւ Քէ իրենց այլեւս կրնային չէին գալր Հեռանկարնու այդ գաղթականութիւնը այն էր, Քէ Խորհրդ Միջ, որ ներեանի կառավարութիւնը այլեւս անկախան մնալ ու իսկ չունէր շիրատնելը յատներ անկախան արտաքին քաղաքականութիւն վարելու, այլ պիտի նկատեր տարեկան ալիքարտարութիւնը, եւ ւրեմ համաձայնելի Մոսկուայի վարդապետին։ Ան կարած պատճառով Քեմարական Խորհրդ ։ խորհրդային Հանրապետութիւններու (նաեւ ասիական Հանրապետութիւնների) միջեւ վիճելի սրտերը ժամանակաւորապէս կարգադրուած լլլոով, երբեանի իշխանութիւնն կը մնար հաշուի կոչուածնան հետ եւ գէթ առժամապէս ու պատասխան հրամարել ապահովական հոգսեն ազատէր։

Ալ· Մխանիկեանի կառավարութիւնը տեսնելու ձեռք ջանել հայերէն տներնեն հարցերու արդարացնելու նպատակին նուա։ Նախ՝ Հնարավորութեան Հզօրանալ էր արդէն Ազգանդրութիւն, Մոսկուայի եւ կարող պատճառներով, ։ որոնցի չէր անմիջական փոփոխութիւն մղելու մեր մէջ, Մեռ կողմէ, Ազատագրի եւ անհանգիստ արեւմտեան շրջանի մասին խոտ չէր ։ Ան մեր Հեռանդի Ղարաբաղի պատճառ ։ պիտացնելով կը մեր Ազգութեան ան· ապետութեան ատեն։ 1921 Մարտին 12ին, Ա· Մխանիկեանի (Ալ· Մարտունի) առաջարկութեամբ պատասխանած էր Հեռանդիքը— Ղարաբաղի եւ Նախիջեւանի Մոդելային Հանրապետութեանց միջեւ։ Ազատ Համաձայնութեան հիման վրայ։ Այս առաջարկին մասին 1921 Մարտ 16ին Ա· Մխանիկեան (Ալ· Մարտունի) տարագրութեամբ պատասխանած էր Հետեւեալը— Ղարաբաղի եւ Նախիջեւանի Մոդելային Հանրապետութեանց միջեւ Ազատ Համաձայնութեան հիման վրայ։ Հանգամանքներ Ղարաբաղի Մոդելային Հանրապետութեան միացումը Ազգային Հանրապետութեան մասին։ Ղարաբաղի Մոդելային Հանրապետութեան Ազգային Հանրապետութեան միացումը Ազգային Հանրապետութեան մասին։

Երբ կազմուեցաւ անդրկովկասեան Համադաշնակցութիւնը, Ղարաբաղի վիճակը չէր փոխուեցաւ, Թէ երբ 1936ին Նոր սահմանադրութիւն ուղղուեց եւ անդրկովկասեան Համադաշնակցութիւնը լուծուեցաւ եւ Հանրապետ ու Ադրբեջանի առանձին-առանձին մտան Միութեան ՍՍՀՄ-ին, Հայկական Նախիջեւանը դարձեալ Ինքնավար Հանրապետութիւն՝ Ղարաբաղի ենթակայ, իսկ զուտ Հայկական Լեռնային Ղարաբաղը Հայաստանի վերաբերեալ մնաց՝ Ադրբեջանի ենթակայ։ Ադրբեջանական կառավարութիւնը ոչ մի անգամ չհամաձայնեցաւ Ղարաբաղը Հայաստանին միացնելու։ Ադրբեջանական կառավարութիւնը ոչ մի անգամ չհամաձայնեցաւ Ղարաբաղը Հայաստանին միացնելու։

Հայոց ցեղասպանութեան ընթացքում, Հարեւանցի՝ ոչ, եւ ոչ մի անգամ չհամարուեցաւ որպէս ցեղասպանութեան զոհ։ Ան Մխանիկեանի վերաբերեալ յատկանշական է, որ նա ոչ մի անգամ չի նշում Հայոց ցեղասպանութեան մասին։ Ան Մխանիկեանի վերաբերեալ յատկանշական է, որ նա ոչ մի անգամ չի նշում Հայոց ցեղասպանութեան մասին։

Հայոց ցեղասպանութեան ընթացքում, Հարեւանցի՝ ոչ, եւ ոչ մի անգամ չհամարուեցաւ որպէս ցեղասպանութեան զոհ

ՂԱՐԱԲԱՂՆ ՈՒ ՆԱԽՋՈՒԱՆԸ
ԻՐԵՆՑ ՕՐԻՆԱԻՈՐ ՑԻՐԱԶ

Մրա տարբեր ֆունկցիաներ ունի և Արեւմուտքին համար այդ ժամանակ վատ լարտարեալիներ ունի, նրանն է պատասան գեղի Արեւելյան Քեղամած Մուրիոց Հնա իր լարտարեալիներ։ Պատերազմական գաղափարներ ունի, բայց իրավիճակն նեղամասն պիրքարեալ ունի, բայց իրավիճական քաղաք։ ՄԱՀՄ-ի հետ ամենամեծ դրացնությունն կ'ընդհ պատասխանատու ՆԱՏՕ-ի հանձնին ասել։ Այսպես պատերազմ գնալի վրաց ամէն ինչ ամբողջական է ու Եւրոպան այս մասին մեծ պատասխանատվություն չի կրնար գանել։

Առաջին երկրին ներքին գործերնը նորմալ կարգ է։ Հայ խորհրդարան, կան իշխող եւ ընդդիմադիր կուսակցություններ։ բոլորն ալ իրենց գիտերուն մեջ են։ Միայց մեկ թույլ կէտ կա, որն ալ Ներսիսյանի Հասարակաց Ծառնության անգամ, ոչ համապատասխան է։

Եթե նորը է մանավանդ նկարագիր հարցը, որ Թուրքիան անպայման գործ պիտի ունենայ Ծառնասանի հետ։ Հասկանալի է որ ՆԱՏՕ-ի եւ դաշնագրության մեկ մասը գրաւոց նամանդներու թույլատրությամբ կիպրոսի մեկ մասը գրաւոց Թուրքիային պահանջել զորքերու գասաւորում։ Այսանց Արեւմտյան Եւրոպան համաչափ Թուրքիային թույլատրելու Տանգուսը իր վրայ կրնայ վերցնել ու հասկնանել, քէ Կիպրոսի գրաւոցամբ պաշտպանական Եւրոպային եւ մասնաւորապես ՆԱՏՕ-ին օգնած են, բայց բնչպէս բոլորը գիտեն՝ Եւրոհրդարանին մէջ կան մոխրագույնների երեսփոխաններ, նաեւ գանգատ կազմակերպություններ, որոնց խորը պիտի ուրիշի երկիր գասաւորած պետության մը անպատասխան հետ մեկտեղ նայիր։

Ահա՛ քննելի մը, որուն հետ առնչած է բոլոր Թուրքիան մտածելը պատրաստ, իսկ ո՛չ Ծառնասանի մոխրագործման գնկայոց Ամերիկա փոփոխությունը։ Այս տեսանկյունէն մեծ յաջողություն մըն էր կոպը եւ Թուրքիայի համար Տաւսի հանդիպումը Ծառնասանի վարչապետին հետ։

Միւս կողմէն, կիպրոսի նորրնտիր մոխրագործման նախագահին գործերնուն մէջ առաջնային տեղ կը գրաւէ հաշտացումները եղբայրական հիպրոսի Թուրք համայնքին հետ։ Բնականաբար մեծագործ պիտի մեկտանայ եւ բանակցություններ չրնան մը պիտի բոլորին երկու կողմերը, որոնց վերջնական ելքը է։ Իսկ մեկ ալ Ներսիսյան Հասարակաց Ծառնության այս լուրջ պատասխանատվությունն ալ պիտի չկարողանան։

Կը մնայ մեր հարցը, որուն չեզոքացման համար ալ Թուրքիան անշուշտ ունի իր դերակատարները։ Արդեօք պատրաստ ենք գիմագրաւելու մեր հանդիպելիքներուն, քէ՞ պիտի ստանանք իրենց գործունեության արդիւնքներուն, որպէսզի չկատ՝ ակամայ վերլուծել ստանք...։

(Պ. Շ.)

ԱՐՄԵՆԻԱՆ ԼԵԶՈՒՈՎ ՀԱՅԵՐԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՏԻՐՈՒՑԱՍԱՆ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՍԱՑՈՒՄԸՆ

Պատասխանական երկիրներու յատկացուած ֆրանսական մէկուգկալին առաջիկայ Ձմեռնային Հայրապետական Նամանդներու Թոյլատրությամբ կիպրոսի Միացեալ Ազգերուն պատասխանական գործերու գասաւորում։ Այսանց Արեւմտյան Եւրոպան համաչափ Թուրքիային թույլատրելու Տանգուսը իր վրայ կրնայ վերցնել ու հասկնանել, քէ Կիպրոսի գրաւոցամբ պաշտպանական Եւրոպային եւ մասնաւորապես ՆԱՏՕ-ին օգնած են, բայց բնչպէս բոլորը գիտեն՝ Եւրոհրդարանին մէջ կան մոխրագործման երեսփոխաններ, նաեւ գանգատ կազմակերպություններ, որոնց խորը պիտի ուրիշի երկիր գասաւորած պետության մը անպատասխան հետ մեկտեղ նայիր։

Ահա՛ քննելի մը, որուն հետ առնչած է բոլոր Թուրքիան մտածելը պատրաստ, իսկ ո՛չ Ծառնասանի մոխրագործման գնկայոց Ամերիկա փոփոխությունը։ Այս տեսանկյունէն մեծ յաջողություն մըն էր կոպը եւ Թուրքիայի համար Տաւսի հանդիպումը Ծառնասանի վարչապետին հետ։

Միւս կողմէն, կիպրոսի նորրնտիր մոխրագործման նախագահին գործերնուն մէջ առաջնային տեղ կը գրաւէ հաշտացումները եղբայրական հիպրոսի Թուրք համայնքին հետ։ Բնականաբար մեծագործ պիտի մեկտանայ եւ բանակցություններ չրնան մը պիտի բոլորին երկու կողմերը, որոնց վերջնական ելքը է։ Իսկ մեկ ալ Ներսիսյան Հասարակաց Ծառնության այս լուրջ պատասխանատվությունն ալ պիտի չկարողանան։

Կը մնայ մեր հարցը, որուն չեզոքացման համար ալ Թուրքիան անշուշտ ունի իր դերակատարները։ Արդեօք պատրաստ ենք գիմագրաւելու մեր հանդիպելիքներուն, քէ՞ պիտի ստանանք իրենց գործունեության արդիւնքներուն, որպէսզի չկատ՝ ակամայ վերլուծել ստանք...։

(Պ. Շ.)

ԱՐՄԵՆԻԱՆ ԼԵԶՈՒՈՎ ՀԱՅԵՐԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՏԻՐՈՒՑԱՍԱՆ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՍԱՑՈՒՄԸՆ

Պատասխանական երկիրներու յատկացուած ֆրանսական մէկուգկալին առաջիկայ Ձմեռնային Հայրապետական Նամանդներու Թոյլատրությամբ կիպրոսի Միացեալ Ազգերուն պատասխանական գործերու գասաւորում։ Այսանց Արեւմտյան Եւրոպան համաչափ Թուրքիային թույլատրելու Տանգուսը իր վրայ կրնայ վերցնել ու հասկնանել, քէ Կիպրոսի գրաւոցամբ պաշտպանական Եւրոպային եւ մասնաւորապես ՆԱՏՕ-ին օգնած են, բայց բնչպէս բոլորը գիտեն՝ Եւրոհրդարանին մէջ կան մոխրագործման երեսփոխաններ, նաեւ գանգատ կազմակերպություններ, որոնց խորը պիտի ուրիշի երկիր գասաւորած պետության մը անպատասխան հետ մեկտեղ նայիր։

Ահա՛ քննելի մը, որուն հետ առնչած է բոլոր Թուրքիան մտածելը պատրաստ, իսկ ո՛չ Ծառնասանի մոխրագործման գնկայոց Ամերիկա փոփոխությունը։ Այս տեսանկյունէն մեծ յաջողություն մըն էր կոպը եւ Թուրքիայի համար Տաւսի հանդիպումը Ծառնասանի վարչապետին հետ։

Միւս կողմէն, կիպրոսի նորրնտիր մոխրագործման նախագահին գործերնուն մէջ առաջնային տեղ կը գրաւէ հաշտացումները եղբայրական հիպրոսի Թուրք համայնքին հետ։ Բնականաբար մեծագործ պիտի մեկտանայ եւ բանակցություններ չրնան մը պիտի բոլորին երկու կողմերը, որոնց վերջնական ելքը է։ Իսկ մեկ ալ Ներսիսյան Հասարակաց Ծառնության այս լուրջ պատասխանատվությունն ալ պիտի չկարողանան։

Կը մնայ մեր հարցը, որուն չեզոքացման համար ալ Թուրքիան անշուշտ ունի իր դերակատարները։ Արդեօք պատրաստ ենք գիմագրաւելու մեր հանդիպելիքներուն, քէ՞ պիտի ստանանք իրենց գործունեության արդիւնքներուն, որպէսզի չկատ՝ ակամայ վերլուծել ստանք...։

(Պ. Շ.)

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ՕՐԱԳԻՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ Ս. ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

5 Մայիս

«Յ. Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդի կիսամեայ ընդհանուր ժողով, համայնքի սրահին մէջ: Տեղի ունեցաւ Մնողական Խորհուրդի գործունէութեան տեղեկատուութիւն եւ զանազան հարցերու քննարկում:

7 Մայիս

Մայրերու օր, կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-երիտ. Միութեան եւ «Յ. Շիրազ» դպրոցի Մնողական Խորհուրդին կողմէ՝ համայնքի սրահին մէջ: Ներկայացուեցաւ կոկիկ գեղարուեստական յայտագիր մը եւ պատշաճ հիւրասիրութիւն:

13 Մայիս

Լուսագրութեան (վիտէոյ) երեկոյ՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ համայնքի սրահին մէջ: Ցոյց տրուեցաւ բեմադրիչ Ալպերթ Մկրտչեանի «Մեր մանկութեան թաղկոն» ժապաւէնը:

20 Մայիս

Դասախօսական երեկոյ, կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ համայնքի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսն էր Վիեննայի Համալսարանի Բիւզանդագիտական ինստիտուտի դասախօսներէն Փրոֆ. Հելմութ Պուշհաուզենը, «Արարողութիւն եւ հայ արուեստ» նիւթին շուրջ:

25 Մայիս

Տարեկան ընդհանուր ժողով՝ Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան: Ներկայացնելէ ետք 1987 տարեշրջանի նիւթաբարոյական տեղեկագրութիւնը, վերընտրուեցաւ վարչութեան նոյն կազմը՝ ատենապետութեամբ Ճարտարապետ Պրն. Ռազմիկ Ճարութիւնեանի:

27 Մայիս

Պատուոգրերու տուչութիւն՝ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքին կողմէ՝ Աւստրիոյ Ազգային Խորհրդարանի անդամ եւ համալսարանի Փրոֆ. Դր. Ֆելիքս Էրմաքորայի եւ Վիեննայի ոստիկանապետ Մագ. Սեյլնըրի՝ հայ հասարակութեան հանդէպ իրենց կատարած կարեւոր ծառայութեանց համար: Այդ առթիւ, Միւնիխի «Մուզիքամ» երբեակը, Պրն. Լուտվիկ Պագիլի ղեկավարութեամբ նուագեց եկեղեցական եւ ժողովրդական եղանակներ:

28 Մայիս

Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրման 70-ամեակին նուիրուած դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-Երիտ. Միութեան կողմէ: Օրուան բանախօսն էր Ֆրանսաչէն հրաւիրուած Պրն. Յակոբ Պալեան՝ «Հայ հանրապետութեան ծագումը» նիւթին շուրջ:

30 Մայիս- 4 Յունիս

Ճամբորդութիւն դէպի Վենետիկ, Իտալիա՝ կազմակերպուած Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ՝ մասնակցելու համար հայ արուեստին նուիրուած 5-րդ միջազգային գիտաժողովին եւ Հայրենիքէն ժամանած հայ արուեստագէտներու համերգային ելոյթներուն:

5 Յունիս

Տարեկան համերգ՝ Վիեննահայ Ուսանող.-երիտ. Միութեան «Անի» երգչախումբին, համայնքի սրահին մէջ:

5-19 Յունիս

Ընդառաջելով Ակիւրքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի հրաւէրին, «Հրայրք»-ի երկու աշխատակիցներ այցելեցին Հայրենիք: Անոնք խորհրդակցական զանազան հանդիպումներ ունեցան լրագրողներու, Գիտութիւններու Ակադեմիայի Ակիւրքագիտութեան բաժնի եւ Մաջտոցի անուան Մատենադարանի գիտաշխատողներու, Գրողներու եւ այլ պաշտօնակիցներու հետ: Իրենց վերադարձին, տեղւոյս Հ. Բ. Ը. Միութեան նախաձեռնութեամբ, 24 Յունիսին տեղի ունեցաւ հարցազրոյց եւ լուսագրուած ժապաւէնի ցուցադրում՝ Ղարաբաղի հարցին շուրջ:

6 Յունիս

Աւստրիական Ա. Ռատիոկայանէն, ժամը 15.55-ին ներկայացուեցաւ յայտագիր մը՝ նուիրուած հայկական ձեռագիրներուն:

Նոյն օրը երեկոյեան, Վիեննահայ արուեստագէտ եւ

(Շար.ը տես՝ էջ 19)

IMPORT Rila EXPORT
TRANSIT
NFG. G. PAPAZIAN
1010 WIEN I, FRIEDRICHSTRASSE 2
TELEFON 587 47 78 Serie · TELEGR.-ADR.: RILEXIM
TELEX: 11-1320 RILA

Պեթհովենի անուան 6-րդ համաշխարհային մրցանակի դափնեկիր (1981) Աւօ Գուլումճեան տուաւ դաշնամուրի երեկոյ մը՝ Քաղաքապետարանի հանդիսասրահին մէջ:

10 Յունիս

Համայնքային տեղեկատուութեան եւ կարծիքներու փոխանակման ընդհանուր հաւաքոյթ՝ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի վարչութեան հրաւէրով, համայնքի սրահին մէջ: Ցեղի ունեցան ազգային եւ եկեղեցական աւստրիահայ կեանքին վերաբերող դիտողութիւններ, առաջարկներ եւ թելադրութիւններ:

11 Յունիս

Դասախօսական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-երիտ. Միութեան կողմէ՝ համայնքի սրահին մէջ: Օրուան դասախօսուհին էր Օր. Բիայնա Խաչիկ որ ներկայացուց երգիչ Wham-George Mirkel-ը:

18 Յունիս

Երաժշտական երեկոյ՝ կազմակերպուած Վիեննահայ Ուսանող.-երիտ. Միութեան կողմէ՝ համայնքի սրահին մէջ, մասնակցութեամբ Վիեննահայ գաղութի 14 սկսնակ երաժիշտ-երաժիշտուհիներու:

19 Յունիս

Ամառնամուտի պտոյտ-ճաշկերոյթ՝ կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիեննայի մասնաճիւղին կողմէ՝ Lilienfeld-ի մէջ:

22 Յունիս

Երաժշտական հանդէս Վիեննայի Ռազումովսքի դղեակին մէջ, «երաժշտութիւնը կը կապէ» նշանաբանին տակ, մասնակցութեամբ 5 երիտասարդ արուեստագէտներու, որոնց կարգին դաշնամուրի վրայ իրենց մասնակցութիւնը բերին Վիեննահայ Աւօ Գուլումճեան եւ Ֆրանսահայ Կարինէ Զարիֆեան:

25 Յունիս

Աւստրիական Գ. Ռաւտիոկայանի Meine Welle յայտագիրը (պատրաստութեամբ G. Poidinger-ի) նուիրուած էր Ղարաբաղին:

26 Յունիս

Ամավերջի հանդէս «Յ. Շիրազ» դպրոցին, համայնքի սրահին մէջ: Ներկայացուեցաւ գեղարուեստական ծոխ յայտագիր մը, մասնակցութեամբ դպրոցի երգչախումբին (ղեկ.՝ Օր. Կարինէ Սիմոնեան), պարախումբին (պարուսոյց՝ Տիկ. Գ. Յովսէփեան) եւ դպրոցի աշակերտութեան: Հանդիսութեան աւարտին տեղի ունեցաւ վկայականներու բաշխում:

29 Յունիս

Շուրջ 4 ամիս Վիեննայի մէջ Աւստրիացի գրող Ֆրանց Վերֆելի մասին իր կատարած գիտա-հետազօտական աշխատանքներէն ետք, Հայրենիք վերադարձաւ երեւանի Համալսարանի դասախօս եւ Գրողներու Միութեան անդամ Փրոֆ. Տիկ. Մակի Փիրումեանը: Իր կեցութեան ընթացքին, ան 22 Ապրիլին համայնքիս սրահին մէջ բանախօսած էր իր կատարած աշխատանքներուն մասին: Երեկոն կազմակերպած էր Աւստրօ-Հայկական Մշակութային Ընկերութիւնը:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՋՎԵՐԱԳԻ

Աւանդական գաղութային տօնակատարութիւնը այս տարի տեղի պիտի ունենայ կիրակի, 18 Սեպտ.ին Մխիթարեան հայրերու ամարանոցը՝ Մաուըր (23րդ թաղամաս, Մաուըր Լանկէ կասէ թիւ 36)

ՆԵՐ ՓՆՏՈՒԹԻՒՆ

Սուրէն Մկրտիչեան, ծնած 1922-ին Խանլարի շրջանի Ոսկնապատ (Ջուռնապատ) գիւղը: Հօրը անունն է Յարութիւնմօրը՝ Ջաւահիր, եղբայրներուն՝ Պաւլի, Կարապետ, Երուանդ եւ Մակիչ: 1939-ին զօրակոչի ենթարկուած է. վերջին նամակը գրած է 1944-ին՝ Պեսարապիայէն: Գրել Կ. Մկրտիչեանին՝ Իլլիչ պողոտայ, տուն 14, բն. 50, 378510 ԱԲՈՎԵԱՆ (Հայաստան):

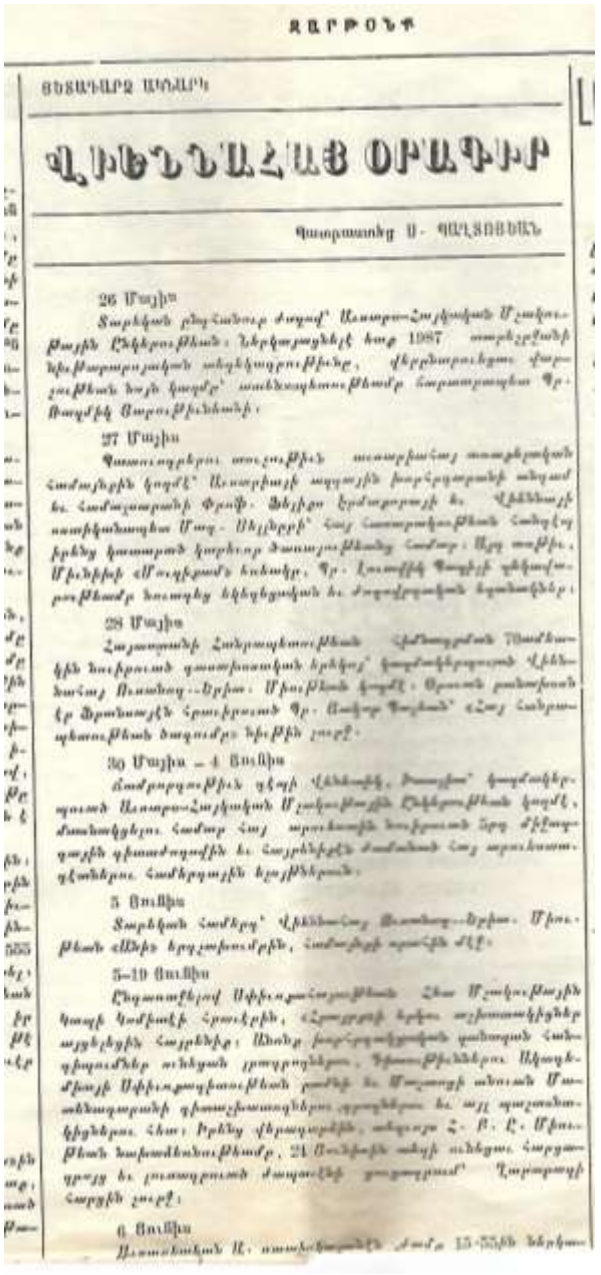
Ձեր անդանները ծոխացուցէք հայկական լաւութեամբ

LAWASCH BACKEREI

GES. M. B. H.

Tel. 73 56 95

1030 WIEN
BECHARDGASSE 4

ՀԱՅՐԱՊԱՏ

ՑԵՏԱՂԱԼՐՔ ԱՓՈՒՐԻ

ՎԻՆՆՆԱՀԱՅՑ ՕՐԱԳԻՐ

Պատրաստող Ս. ՊՂՆՅՈՑԵՆՑ

26 Մայիս

Տարեկան ընդհանուր ժողով՝ Առաթա-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան։ Ներկայացնել եւոք 1987 տարեշրջանի նիւթական տարեքննութիւնը, վերընտրութիւնը փոխանցեալ տարի կազմը՝ տանեցպետութեամբ հարատարակ Գր. Պապմեի Ցարութիւնեանի։

27 Մայիս

Գանուղերու առաջնութիւն ատարձնայ տատիճանական համաժողովրդի կոչէ՝ Առաթիայի ազգային խորհրդարանի անդամ եւ Համայնապետի Փոխ. Վեհիզը երկարատրութ եւ Վիննեանի տատիճանական Մաց. Սիլիպրի՝ հայ Առաթահայութեան Համակոյ իրենց կատարած ծառայութեանց համար։ Ընդ տարբ. Մխիթարի վարդապետ եռանիկը, Գր. Լուսաւորիչ Պատրիարքի գիտնական ներկայացուցիչ եւ ժողովրդական ներկայացուցիչ։

28 Մայիս

Հայաստանի Հանրապետութեան Վեհափառ Գլուխին նուիրուած գատարատական հրեկոյ՝ կազմակերպուած Վիննեանի Համայ Ռատանաց-Սրբոց. Միութեան կողմէ։ Օրատուն բանախոսած էր Գրանատչէն Հրատիրատած Գր. Ատենը Պատրիարքի Հայ Հանրապետութեան ծագումը եւ Հայրենիքին Համանատ Հայ արտասահմանցիներու Համակրութեան նշանակութիւնը։

30 Մայիս – 4 Յունիս

Համերգատրութիւն դէպի Վիննեանի, Բուդապեստ՝ կազմակերպուած Առաթա-Հայկական Մշակութային Ընկերութեան կողմէ, Համանիկներու Համար Հայ արտասահմանցիներու նուիրուած Նրդ մրցապարգեւի գիտաժողովին եւ Հայրենիքէն Համանատ Հայ արտասահմանցիներու Համակրութեան նշանակութեան։

5 Յունիս

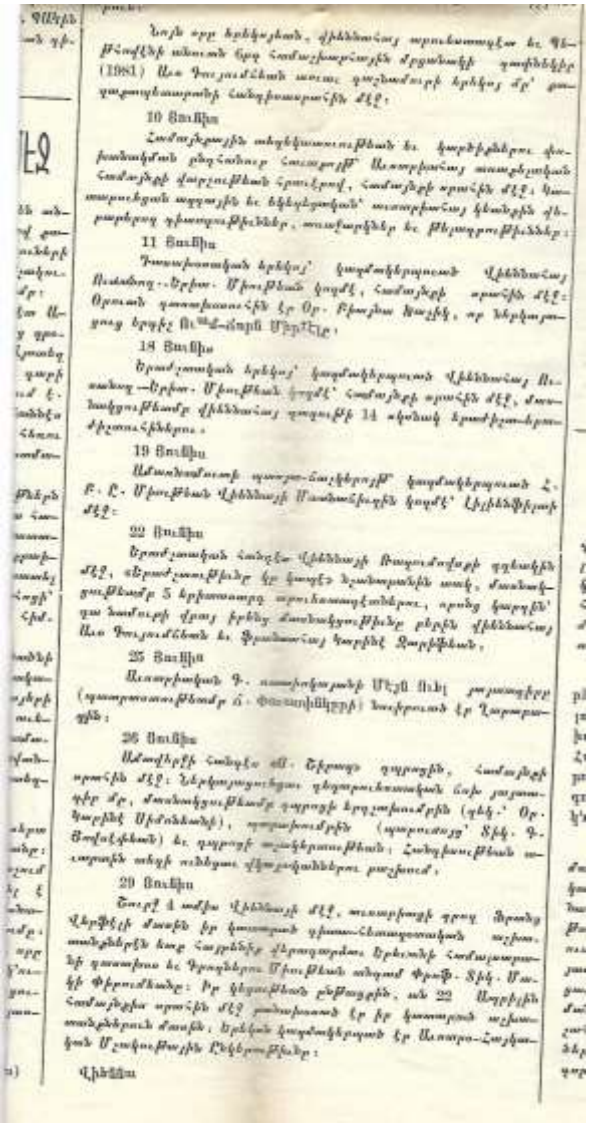
Տարեկան Համերգ՝ Վիննեանի Առաթա-Սրբոց. Միութեան ելոյթ երգչախումբին, Համանիկի ատենի մէջ։

5–19 Յունիս

Ընդհատելով Ամերիկահայ Շեմ Մշակութային կապի կամեակի հրատարակութիւնները, Հրատարակիչները այցելելին Հայրենիք։ Անոնք խորհրդանիշական գանազան Հանդիսաւորներ ունեցան յատկապես, Գիտաժողովներու Ակումբներու Ամերիկահայ Մամուլի ներկայացուցիչներու եւ այլ պատասխանատուներու գիտաժողովներու հրատարակութիւններ եւ այլ պատասխանատուներու հետ։ Իրենց վերադարձին, անդրադ Հ. Բ. Ը. Միութեան նախաձեռնութեամբ, 24 Յունիսին անոնք ունեցան Հարցազրոյց եւ լուսանկարում ժողովրդի ներկայացուցիչներու Հարցերու շուրջ։

6 Յունիս

Յատուկեան Ա. ատենախօսութիւնը ժամը 15-ին ներ-

Նոյն օրը հրեկոյան, վիննեանահայ արուեստագէտ եւ գիտնական անուան երգ Համաշխարհային մրցանակի տարիներէ (1983) Առ Գուլյանեան ատենը գեղանատրի հրեկոյ մը կատարուած Համերգասարանի Համերգասրահին մէջ։

10 Յունիս

Համայնքային տնտեսական եւ կրթական գործունեութեան զեկուցում Հատորի Համայնքի գարգացման հրատարակութեան Համար Հայ արտասահմանցիներու տատիճանական տատիճանական տատիճանական։

11 Յունիս

Գեղարատական հրեկոյ՝ կազմակերպուած Վիննեանահայ Ռատանաց-Սրբոց. Միութեան կողմէ, Համայնքի տրահին մէջ։ Օրատուն գեղարատահին էր Օր. Բերտիա Գալֆեն, որ ներկայացուց երգիչ Ռուբեն Մերճելը։

18 Յունիս

Երաժշտական հրեկոյ՝ կազմակերպուած Վիննեանահայ Ռատանաց —Սրբոց. Միութեան կողմէ՝ Համայնքի տրահին մէջ, Համանիկներով վիննեանահայ դաշնակի 14 ակնատի հատիկատարներ։

19 Յունիս

Ամատանատուք պարտ-Հայկերոյթ՝ կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Վիննեանի Ատանձնախումբի կողմէ՝ Լիլիենֆիլտի մէջ։

22 Յունիս

Երաժշտական Համերգ Վիննեանի Թատրոնատրի գլխաւոր մէջ, «Երաժշտութիւնը կը կապէ Հնատանքն ատեն, Համանիկներով 3 երգատաղծ արուեստագէտներու, որոնց կարգին՝ գա Համարի գրայ երգիչ Համանիկներով բերին վիննեանահայ Առ Գուլյանեան եւ Գրանատչէն Կարինէ Զարիֆեան։

25 Յունիս

Առատրեան Գ. ատենախօսի Մէջն Նիւ յատագերը (պատրատատիճատ Ն. Փոստոսիկեան) Ներկրատ էր Ղատրատ։

26 Յունիս

Ամատիրի Համակ ատ. Եկեղեց գոլորշին, Համանիկի տրահին մէջ։ Նկերկայացուցիչ գեղարուեստական Համ յատատրի մը, Համանիկներով գոլորշի երգչախումբին (կին. Օր. Կարինէ Սիմոնեանի), պատրատրին (պարուհի՝ Տիկ. Գ. Ծովակեան) եւ գոլորշի ատիկերատրիչ։ Համերգատրութեան ատրան ունի ատենի վիրատրանքներու բաշխում։

29 Յունիս

Երեքշ 4 ամիս Վիննեանի մէջ, առատրեան գրոյ Ծրագիր Վերջին մասին իր կատարած գիտատ-Հետատրատական աշխատանքին Համ Համերգներ վերատրատու Երեւանի Համատատրատական գատարան եւ Գրատնեան Միութեան անդամ Փրոֆ. Տիկ. Մատկի Փերտմեանը։ Իր կեցութեան ընթացքին, ան 22 Մարտին Համատիրատ տրահին մէջ ատենախօսած էր իր կատարած աշխատանքներուն մասին։ Երեկոն կազմակերպած էր Առատրա-Հայկական Մշակութային Ընկերութիւնը։

Վիննէ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԷՀՐԱՄՃԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ազգային Էհրամճեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 19 Յունիս 1968ին, ներկայ եղող մեծ ժողովի մը առջեւ, վարժարանի բակին մէջ, Ներկայացնելով՝ տնտեսները, Հիւրերու եւ բարեմիտ հանդիսատեսները։ Էհրամճեան վարժարանի շրջափակը նեղ ըլլալուն համար։

Լիբանանի Հայոց Քեմի առաջնորդ Սրբազ. Արք. Քէշիշեան հրաւիրուած էր հանդիսավարելու եւ Վարդան Եպսկ. Տէմիրճիեանի ներկայութեամբ տեղի ունեցող այս հանդիսութեան բացումը կատարելու։ Յիշատակեցին եւ վարժարանի քայլերգները յանձնարարելու յանձնաժողովի անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ազգ. Պետական, Քաղաքացիական իշխանութեան պատասխանատուներ, ինչպէս նաեւ քաղաքացիներ եւ ծնողներ։

Յայտարարուեցաւ, որ Ազգ. Պետական, Քաղաքացիական եւ Ազգ. Ընկերային իշխանութեան ներկայացուցիչ մը պիտի չներկայանայ հանդէսին։ Ազգ. Պետական իշխանութեան ներկայացուցիչ մը պիտի ներկայանար, եթէ հանդէսը տեղի ունենար Ազգ. Ընկերային

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

Յունիս 1988

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱՃՈՒՄ ՄԸ

Յակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, Առձեռն բառարան, Ա. հատոր, Գերմաներէն-հայերէն, Վիեննա, «Հրատարակչատուն, 1988, 306 էջ: Գին՝ 240 աւստր. շիլլինգ:

Գերմանախօս երկիրներու հայկական գաղթօճախներու կեանքին մէջ խոշոր դէպք մը կարելի է համարել հայր եւ որդի Յակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններու գերմաներէն-հայերէն բառարանին հրատարակութիւնը:

Երկու իրար յաջորդող մտաւորական դարերու միացումով յառաջացած այս կրթողական աշխատանքը կու գայ անգամ մը եւս մեզ մղելու ակնածանքով եւ հիացմունքով գնահատելու ափիւրքահայ վերջին տասնամեակներուն գրական, թատերական, պատմա-բանասիրական, լեզուաբանական, սինեմարուեստի, միութենական կեանքի եւ զանազան այլ մարզերու մէջ հայր ու որդի Թորոսեաններու ներդրած անխոնջ մտաւորական աշխատանքը եւ անկաշառ նուիրուածութիւնը:

Շատ գեղեցիկ է բառարանին նպատակը, զոր հեղինակները ձեւակերպած են հետեւեալ տողերով. «հայթայթել գործնական ուղեցոյց մը եւ օժանդակ աղբիւր մը՝ գերմաներէնով հետաքրքրուող հայ անհատին եւ հայագիտութեամբ զբաղող գերմանախօս օտարին»:

Բառարանը կը պարունակէ շուրջ 15.000 գլխաբառ, որոնց ընտրութիւնը կատարուած է հաշուի առնելով վերջին տասնամեակներուն գերմաներէնի մէջ ներմուծուած նորագոյն բառերն ու արտայայտութիւնները: Գերմաներէնի արդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Գր. Ալդրէասեանի «Գերմաներէն-հայերէն» (Երեւան, 1976) եւ Դր. Ջրունեանի «հայերէն-գերմաներէն» (Միւնիխ, 1952) բառարանները:

Բառարանին մնայուն արժանիքներէն է նաեւ, անկասկած, գերմաներէնի մէջ ներմուծուած ճարտարարուեստի եւ մասնագիտական նորագոյն բառապաշարին հայերէն համարժէքներ գտնելու եւ յաճախ՝ զանոնք հնարելու ծանր ու խրթին աշխատանքը: Այս առումով, բառարանը օրինակելի ուղեցոյց մը կը հանդիսանայ արդարեւ:

Որպէս ամբողջացուցիչ յաւելուածներ, բառարանին վերջաւորութեան կան նաեւ աշխարհագրական յատուկ անուններու գործնական ցանկի մը թարգմանութիւնը եւ գերմաներէնի մէջ օգտագործուող համաւստագրութիւններու ընդարձակ ցուցակ մը:

Բառարանին նախաբանէն կ'իմանանք, թէ որպէս լրացուցիչ այս բառարանին, սկսնակներու համար հեղինակները պատրաստած են «Ուղեցոյց գերմաներէն լեզուին» գրքոյկը, զոր պիտի ջանան հրատարակել: Նոյնպէս կը ծրագրուի հրատարակել այս բառարանին Բ. հատորը՝ հայերէնէ գերմաներէն:

«Եթէ յաջողինք մեր առաջադրած նպատակներուն մէջ, մենք մեզ թարոյապէս լիովին վարձատրուած պիտի զգանք: Յաւակնութիւնը չունինք անթերի գործ մը կատարած ըլլալու: Ընորհակալ պիտի ըլլանք եթէ մեր ընթերցողները մատնանշեն իրենց նկատած թերիները»: Այս համեստ խօսքերով հեղինակները կը վերջացնեն իրենց յառաջաբանին խօսքերը:

Մեր կողմէ կը մնայ շնորհաւորել հեղինակները այս բարեխղճօրէն, խնամքով եւ հմտութեամբ կատարուած աշխատանքին համար:

Եւ անհամբեր պիտի սպասենք խոստացուած յաջորդ հատորներու հրատարակութեան:

Ս. ՊԱՊՏՈՅԵԱՆ

Ստանալու համար դիմել.

"Hrairk"
Postfach 185
A-1220 Wien

կամ՝

L. TOROSSIAN
Mariahilferstr. 1D/6
A-1060 Wien

Բառարանագրութեան Նոր Նուաճում Մը

Ցակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, Առաքել Բառարան, Ա. Հատոր, գերմաներէն-հայերէն, Վիեննա, «Հրայրք» հրատարակչատուն, 1988, 306 էջ: Գին՝ 240 աւստր. շիլինգ:
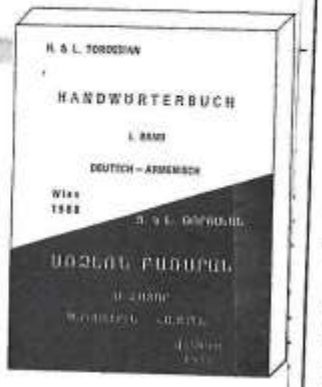
Գերմանախօս երկիրներու հայկական գաղթօճախներու կեանքին մէջ, խոշոր դէպք մը կարելի է համարել հայր եւ որդի Ցակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններու գերմաներէն-հայերէն բառարանին հրատարակութիւնը:

Երկու իրար յաջորդող մտաւորական գործողներու միացումով յաւաքացած այս կոթողային աշխատանքը կուգայ անգամ մը եւս մեզ մղելու ակնածանքով ու հիացմունքով գնահատելու սփիւռքահայ վերջին տասնամեակներու գրական, թատերական, պատմա-մանաւանդ բանասիրական, լեզուաբանական, արձակ-ոտանաւորի, միութիւնական կեանքի եւ զանազան այլ մարզերու մէջ հայր ու որդի Թորոսեաններու ներդրած անխոնջ մտաւորական աշխատանքը եւ անկաշառ նուիրումը:

Շատ գեղեցիկ է բառարանին նպատակը, զոր Հեղինակները ձեւակերպած են հետեւեալ առղերով. «Հայերէն գործնական ուղեցոյց մը եւ օժանդակ ալբիւր մը՝ գերմաներէնով հետաքրքրուող հայ անհատին եւ հայագիտութեամբ զբաղող գերմանախօս օտարին»:

Բառարանը կը պարունակէ շուրջ 15,000 գլխաբառ, որոնց ընտրութիւնը կատարուած է հաշուի առնելով վերջին տասնամեակներուն գերմաներէնի մէջ ներմուծուած նորագոյն բառերն ու արտայայտութիւնները: Գերմաներէնի արդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Գրիգոր Անդրէասեանի «Գերմաներէն-հայերէն» (Երեւան, 1976) եւ Դր. Ֆրունձեանի «Հայերէն-գերմաներէն» (Միւնխէն, 1952) բառարանները:

Բառարանին մնայուն արժանիքներէն է նաեւ, անհատական, գերմաներէնի մէջ ներմուծուած ճարտարարուեստի եւ մասնագիտական նորագոյն բառապաշարին հայերէն համարժէքները գտնելու եւ յաճախ՝ զանոնք հնարելու ծանր ու խրթին աշխատանքը: Այս առումով, բառարանը օրինակելի ուղեցոյց մը կը հանդիսանայ այդպիսի:

Որպէս ամբողջացուցիչ յատկութիւններ, բառարանին վերջաւորութեան կան նաեւ աշխարհագրական յատուկ անուններու գործածական ցանկի մը թարգմանութիւնը եւ գերմաներէնի մէջ օգտագործուող համառօտագրութիւններու ընդարձակ ցուցակ մը:

Բառարանին նախաբանէն կ'իմանանք, թէ որպէս լրացուցիչ այս բառարանին, սկսնակներու համար հեղինակները պատրաստած են «Ուղեցոյց գերմաներէն լեզուի» գրքոյկը, զոր պիտի ջանան հրատարակել: Նոյնպէս կը ծրագրուի հրատարակել այս բառարանին Բ. Հատորը՝ հայերէնէ գերմաներէն:

«Եթէ յաջողինք մեր առաջադրած նպատակներուն մէջ,

(Շար. էջ 11)

թէ՞ոչ գործէ: Ուշ ատ դիմել: Ուշ երկար ու խոր վերլուծումից յետոյ եկայ այն եզրակացութեան, որ մեր ուսուցումները բիչ չեն, կարելի է այդ հիմքի վրայ աշխատել, ուժեղացնել, զարգացնել մարզի տնտեսական ուժականութիւնը: Պէտք է հաշուի առնել եւ այն, որ ժամանակն աշխատում է մեր օգտին:

Հ.—Եթէ ծրագիրն իրականացուի, ինչպէ՞ս էք պատկերացնում մարզը մօտ ապագայում:

Պ.—Շատ զօրեղ: Վերակառուցման, տնտեսական յեղափոխութիւնների ժամանակներում մարզը թափով է զարգանալու: Արդիւնաբերութիւնը զարգանալու է ո՛չ միայն Ստեփանակերտում, այլեւ՝ շրջաններում: Այդ ձեւով մարդկանց արտահոսքը մարզից կը կանխուի: Եթէ մինչ այդ հասարուել ենք հողագործական-արդիւնաբերական շրջան, ապա կը դառնանք արդիւնաբերական-հողագործական շրջան:

Հ.—Իմ կարծիքով, անձնական յարաբերութիւնները երբեմն մեծ նշանակութիւն են ձեռք բերում այս կամ այն հարցի լուծման ժամանակ: Մեր ընթերցողների համար հետաքրքիր է իմանալ, թէ ինչպիսի յարաբերութիւններ են առեղծուել ձեր եւ Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի Ա. քարտուղար Սուրէն Յարութիւնեանի միջեւ: Ես ձեզ չեմ մղում հաճոյախօսութեան, եւ գործնականութիւն եմ ակնկալում: Ի դէպ, յոյս ունեմ, որ արդի կ'ունենամ այս հարցը տալ նաեւ ընկեր Յարութիւնեանին:

Պ.—Ես մեծ յարգանք ունեմ Ս. Յարութիւնեանի նկատմամբ՝ նրա կուսակցական սկզբունքայնութեան համար: Յատկապէս բարձր եմ գնահատում նրա հաստատակամութիւնը Լեռնային Ղարաբաղի հարցում: Ինձ վրայ խոր տպաւորութիւն է թողել նրա՝ որպէս քաղաքական գործիչի, արժանապատիւ պահուածքը: Կարծում եմ, յանձին ընկեր Յարութիւնեանի, Մայր Հայաստանն ունի պետական բարձր մտածողութեան տէր կուսակցական ղեկավար, որին Հայաստանի համար այս դժուար ժամանակաշրջանում, պէտք է ամէն կերպ աջակցել: Դրանում մենք շահագրգռուած ենք ո՛չ միայն որպէս հայ: Այսուհետեւ մեր գործերի վիճակը շատ բանով կախուած է լինելու նաեւ Հայաստանի գործերի վիճակից:

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ...
(Շար. էջ 8-էն)

մենք մեզ բարոյապէս լիովին վարձատրուած պիտի զգանք: Ցատակութիւնը չունենք անձերի գործ մը կատարած ըլլալու: Շնորհակալ պիտի ըլլանք, եթէ մեր ընթերցողները մատնանշեն իրենց նկատած թերութիւնները»:

Այս համեստ խօսքերով հեղինակները կը վերջացնեն իրենց յաւաքագործին խօսքերը:

Մեր կողմէ կը մնայ շնորհաւորել հեղինակները այս բարեխղճօրէն յնամքով եւ համուքեամբ կատարուած աշխատանքին համար: Եւ անհամբեր պիտի սպասենք հատորացուած յաջորդ հատորներու հրատարակութեան:

Ս. ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

«Հրայրք» Յուլիս 1988

Հայ-Գոյ 5 Մեպր 88

ԲԱՒԱՐԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱՃՈՒՄ ՄԸ

Ցտեսք Ս. Լիւռ Թորոսեանին, Ներեմ չսպասիմ, Ք. Խասաք, գիրուձքերէն-հոգեյիչէ, Վիեննա, 2Ջրայրէն հրատարակչատուն, 1988, 206 էջ: Գին՝ 240 ուսթ. շիլինգ:

Գերազանցիս հրկիզեցաս հայկական գաղթօճախներուս կճռնգքին մէջ խաչը գետք մը կարծես է Հարարիչ Հայը եւ որդի Ցտեսք Ս. Լիւռ Թորոսեաններու գերմանիերէնահայերէն բառարանին հրատարակութիւնը:

Երբեմ իրաք յանգրուանը Հաւատացեալ գաղթականներու միջատ յատուկ ստացած այս կոթողային աշխատանքը կուգայ անդամ մը եւս մեզ ուղեկցելու ամենահետաքրքրական գրական, քնատրական, պատմա-բանասիրական, լեզուաբանական, սեռնիմաստական, միջազգային կեանքի եւ գանազան այլ մարգերու մէջ Հայ ու արդի Թորոսեաններու ներկայիան անխոնջ Հետաքրքրութիւնը եւ անկոչուս նուիրատուութիւնը:

Շատ գեղջկի է բառարանին նպատակը, զոր Հեղինակները ձեռնհասորէն ձեռ Հետեւեալ ստորեւ. «Հայերէնէն գործածական ուզողոյց մը ու ամենայն ստրիւը մը՝ գերմաներէնով Հետաքրքրուող Հայ անհատի եւ Հայագիտութեամբ զբաղող գերմանացոց ասոյրին:

Բառարանը կը պարունակէ շուրջ 15,000 գլխաւոր, որոնց քերականութիւնը ներառած է Հայերէն ամենայն ճանկնական գերմանիերէնի մէջ ներառուած նորագոյն բառերն ու արտայայտութիւնները: Գերմաներէնի արդի բառապաշարին կողքին, Հեղինակները պատգարած են նաեւ Գր. Ճշմարիտեանի «Գերմաներէն-Հայերէն (Երեւան, 1976) եւ Դր. Ֆրանսեանի «Հայերէն-գերմաներէն (Միւնիխ, 1952) բառարանները:

Բառարանին մասին արժանիքներէն է նաեւ, անկասած, գերմաներէնի մէջ ներառուած Հայատարածուած եւ Հայագիտական նորագոյն բառապաշարին Հայերէն Համարժէքները գտնելու եւ յանձն' գտնելը Հարեւս Ծանր ու խրթին աշխատանքը: Այս առումով, բառարանը արժանիքի ստեղծած է մը ճշ Հանդիսանալ արդարեւ:

Որպէս ամբողջացուցիչ յատկանիշներ, բառարանին վերջաբանին կան նաեւ աշխարհագրական յատուկ անուններու գործածական ցանկի մը քարտեզներին եւ գերմաներէնի մէջ պատարագուող Համառատագրութիւններու բնագրեալ ցուցակ մը:

Բառարանին նախադրանքն ճիշտ, քէ որպէս լրացուցիչ այս բառարանին, ոճաբանները Համար Հեղինակները պատրաստած են մեկնաբանչ գեղեցիկ յիշատակ Գրքոյկը. զոր պիտի կանան Հրատարակել: Նոյնպէս կը Ցտեսքուի Հրատարակել այս բառարանին Ք. Հատուր' Հայերէնի գերմաներէն:

«Ընչէ յանդգնիք մեր առաջարան նպատակներուն մէջ, մեզ մեկ բառարարչէ լեզուի գործածուած պիտի ցցանք: Ճառաբանութիւնը չունենք անկարի գործ մը կատարած ըլլալու: Ներողամիտ պիտի ըլլանք եթէ մեր ընթերցողները Հատանելին իրենց նկատած թերութիւնը: Այս Համեստ խոցքով Հեղինակները կը վերջացնեն իրենց յառաջարանը:

Մենք կարծէ կը մտայ յիշատակել Հեղինակները այս' բառարանչութեան, իմաստասէր եւ Համատեսած աշխատանքին Համար:

Ը. անհամբեր պիտի սպասենք իրատարակած յաջորդ Հատորներու Հրատարակութեան:

«Հայաստան» Ս. ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

ՍԱՍՈՒԼ ՄԵԼԻՔՍԵԹԵԱՆ

Ցտեսք ՅՈՒԼԻ ԳԵՅԻՒՆԵԱՆ

Ցտեսքրդ, 23 Յուլիս 1987ին պետաղ գրադիս Էդիսան մէջ յանկարծ սիրտային Ցոգնութենէ մը Ցետոյ Մելիքսեթեանին: Այդ ցնորք Լիւռեայ Հոգեվիճակին մատնացոյց ցլացումն' ոչ չէր Ցուած, եւ Ցոմանք ալ ես առանձնին կիսէ սեպուհի չարք: Վատ, ապրիլին յոյս, կարծէ ճոխ պետականութեան մը պիտի ունենամ, քանի՜ երբ վերադարձէ մը կ'ստացեցէ գերի մեր պատմեցը, քան Տնի: Ցոմանք: Ցուսալ ալ, Հիչ չեմայ, մեզի պատճառելից Ցուած կարծէք չհամեմատելով գարգարուած' բարգմանական ալ գիտաց, տարիէք առած մարդ մը: Գաղափարականան ծանրացումէ մը Ցոմ, չպատմանիքներէ մեր ճարը' գերէք առանց խօսելու: Ուշէն վերջ, Ցոմանք ալ ես այլ պատասխանութեան տակ կիսէ, քէ այս յրդեան վերադարձին Ցերկարացութեան պահու պիտի կերպարձնել կատարելու եւ քէ' վերջ գանը կիսէ ճարի մը ծանրի պատիրը:··· Մեկ նամակով չեմու տակաւին Լիւռը: Երեկուց, ընթերցի պատան, իմիգնէ մը ճար տեղեկութիւնի ծանօթացնելէ չեմայ' Լիւռը իր տեղեկական գործունեութեամբ յայնեց· «Ընկերը Մելիքսեթեան, երբէ մեզ տեղեկութեան կարիք ունէր մեր ճարի պահուն, պատրաստ վերադարձին ճամբորդելէ ետք, տարաստած վերադարձին ճամբ, ճարը տեղեկութիւնը ճարի մեր ճարի ժամերը ծրագրաստեսական պահու եղաւ եւ վերջնական ճամբ ալ մեր ալդ չրեակամիքը մեզ պատասխանեց որ

Ռ.Ա.Կ.ի Պատուիրակութեան Տեսակցութիւնը Կիպրոսի Նախագահին Հետ

Ձախէն Մարք Չենեան, ընկ. Առաքել Հասդալեան, ընկ. Սերգօ Քալիկեան, հիւպատոս Ա. Քիւրքիաճեան, Նախագահ Ջորճ Վասիլիու, ընկերներ՝ Վազէ Սեմերճեան, Նուպար Ակիլճեան, Սասուր Տիւլեքեան, Կարդգես Թուրտեան

Կիպրոսի Նախագահ Ջորճ Վասիլիու փոքրիկ Լոս Անճելըս տունի իր ալեզարդիճան ապրիլ շեղուհան կր. 7 Մայտոսին, Թամկաւար Ազատական Կուսակցութիւնը Ներկայացնող ութ հոգինոց պատուիրակութիւն մը, որ շատ ջերմ եւ սիրալիր մթնոլորտի մէջ նախագահին հետ զրոյց ունեցած էր («Պայքար», 13 Մայտոս, 1988)։

Լուսանկարը առնուած է տեսակցութեան ատրճին։

ԲԱՐԳԼՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ Կ'ԸՆԴՈՒՆՈՒԻ ՊԱՊԻՆ ԿՈՂՄԷ

Բարգէն Եպս. Վարժապետեան Ս. Պապին հետ- կնքորոք՝ Նարտինալ Ճէյմզ Հիթի, Առաջնորդ՝ Նարեկի եկեղեցւոյ Ուսչինկըրնի թեմին

Հայց. եկեղեցւոյ Արեւելեան թեմի Ուսչինկըրնի պատուիրակ Բարգէն Եպս. Վարժապետեան Ճուհիսի վերադարձին անձնապէս ընդունեցաւ Լոռմի Քահանայապետին կողմէ։

Այդ առիթս հայ եկեղեցականը Ս. Պապին փոխանակ հայ համայնքին յարգանքը, ու խօսեցաւ Նարեկի կացութեան մասին։ Անոր ընծայեց նաեւ երկու ճուէյճեր։

Բարգէն Եպս. Լոռմ գացած էր մերկայ գտնուելու Ուսչինկըրնի Նարոդիին եկեղեցւոյ մեծարոր Հիթի Արշեպիսկոպոսին Նարեկացի տասիճանի բարձրացումն արարողութեան։

ՎԻԵՆՆԱ

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱՃՈՒՄ ՄԸ

Ցայտր եւ Լեռմ Թորտեանենր, Առ. Ձեռ Բաղդասար, Ա. Հատոր, գիտնական-Հայերէն, Վիեննա, հրատարակչատուն, 1988, 306 էջ։ Գին 240 աւստր. շիլինգ։

Գերմանական երկիրներու Հայկական գաղթականներու կեանքին մէջ, խորոր գեղք մը կարելի է համարել Հայր եւ որդի Ցայտր եւ Լեռմ Թորտեանենրու գերմաներէնագրերէն բառարանին հրատարակութիւնը։

Երկու իրար յաջորդող մեծարուհան գաղղնցներու մշագումով յատնիացած այս ծաղոգային աշխատանքը հսկայ ամագ մը եւ մեծ մտքու ակնածանքով ու հիացմունքով գնահատելու սկիզբնական փորձին ատեն համակուած էինք գրասկան, բառերաբան, պատմա-բանագիտական, ազգագրական, միջնադարեան եւ գանազան այլ մարզերու մէջ հայր ու որդի Թորտեանենրու ներգրած ամենամ մատուրական աշխատանքը եւ անկասկած նուիրատուութիւնը։

Ճետ զեղջիկ է բառարանին նպատակը, զոր հեղինակները ձեռնհասած են հետեւեալ տողերով. «Հայերէնին գործնական ուզեցոյց մը եւ ժամանակ ապրիր մը՝ գերմաներէնով հետաքրքրուող հայ անհատին եւ հայագիտութեամբ զբաղող գերմանախօս տարրին»։

Բառարանը կը պարունակէ չորք 15,000 գլխատառ, որոնց քնարութիւնը կատարած է հայոյ առնելով վերջին տասնամեակներուն գերգիտնականի մէջ ներմուծուած նորագոյն բառերն ու արտայայտութիւնները։ Գերմաներէնի արդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Գրիգոր Աճարեանի «Գերմանեբէն-Հայերէն» (Երեւան, 1976) եւ Դր. Ֆրանցեսկոի «Հայերէն-գերմաներէն» (Միւնհեն, 1952) բառարանները։

Բառարանին մեծագոյն արժանիքներէն է նաեւ, անկասկած, գերմաներէնի մէջ ներմուծուած նորագոյն տարրերուն եւ մասնագիտական նորագոյն բառապաշարին հայերէն համարժէքներ գտնելու եւ յանախ՝ գտնելու հնարքը։ Այս առումով, բառարանը պրնակի ուզեցոյց մը կը հանդիսանայ ուրագրեալ։

Որպէս ամբողջացուցիչ յատկանիշներ, բառարանին վերջաւորութեան կան նաեւ աշխարհագրական յատուկ անուններու գործածական ցանկի մը թարգմանութիւնը եւ գերմաներէնի մէջ օգտագործուող համառոտագրութիւններու ընդարձակ ցուցակ մը։

Բառարանին նախաբանէն կ'իմանանք, թէ արդէն լրացուցիչ այս

բառարանին, ակնհայտօրէն համար հեղինակները պատրաստած են ամենեցուն գերմաներէն չիգուէր գրքոյկը, զոր պիտի իտան հրատարակէն։ Նոյնպէս կը Ցրագրուի հրատարակել այս բառարանին Բ. Հատորը՝ հայերէնէ գերմաներէն։

«Մինչ յաջողինք մեր առաջադրած նպատակներուն մէջ, մենք մեզ բաւարարած չենք վարժատրած պիտի գտնեք։ Ցատակագիրները չունինք անկարի գործ մը կատարած ըլլալու։ Շնորհակալ պիտի ըլլանք, եթէ մեր ընկերներդ մատնանշեն իրենց նկատած թերիները։ Այս համոզումը խոքրագրեց հեղինակները կը վերջացնեն իրենց յառաջաբանին խօսքերը։

Մեզ կ'ուզէ կը մնայ շնորհաւորել հեղինակները այս բարեհոգարէն ձեռնարկի համար։ Ու անհամբեր պիտի սպասենք խստացած յաջորդ Հատորներու հրատարակութեան։

Ս. ԳԱԼՅՈՑԵԱՆ

«Էջ» Ցունիս 1988

ՍՈՒՄԿԱՑԻԹ

(Շար. Ցրդ էջէն)

«... Հինգ որ մարթ ընկաւ, մեր ատրպէյճանցի հարեւանը մեզ տարաւ իրենց տուն։ Քեռի, պարզ է, չկարողացաւ։ Անընդհատ զանց էիներ ապրիս՝ ձէ տարիկի հեռախօսն էր պատասխանում, ձէ հարեղեալներնըդ չգիտեինի երանի ինչ վճռում եմ։ Միայն Նոյակի հետ պատահած իմացանք։ Նա երեկի Սումկայիթի ամէնէն գեղեցիկ կինն էր։ Ամուսինը՝ Սաշան, հոյս զարմիկն է, ինձ տղամարդու ուժ եւ համարձակութիւն ունի։ Դէպի որ նա ծնողներին, երբոք, կեղոր հատուած է մի սենեակում, պինդ փակում բոլոր սողնակները։ Ճանկած զգում է որ դուրզ կորում են։ Շշնում է։

«- Պատրաստ եղէ, հիմա որ ներս մտնեն, առաջնեակներով կը փախչէ։ Ես կը զրաղենմ նրանց ու կը հասնեմ ձեր ետեւից։

«Բոլորը կքնկանան եղած դռնից վազում են դուրս, բայց հենց առաջին սանդուխքի վրայ Նոյակ շրջում է, տեսնում թէ ինչպես նա նրկարեայ ձողով խփում ամուսնու գլխին, ինչպէս է հասում ոչինչը։ Սարսափից ետ է, նետում օգնութեան։ Նրա գիտակցութիւնը ու խիղճը ապրեցնում նա թոյլին։ Սաշային թողնում, Նոյակի քունքից բռնած քարշ են տալիս դաշ։ Բանաքարել էին, դանակներով ալեզուն ալեզանդակել մարմինը, որ դիակներ ժամանակ հագաստանելը հազիւ։ Ճանապարհին...»։

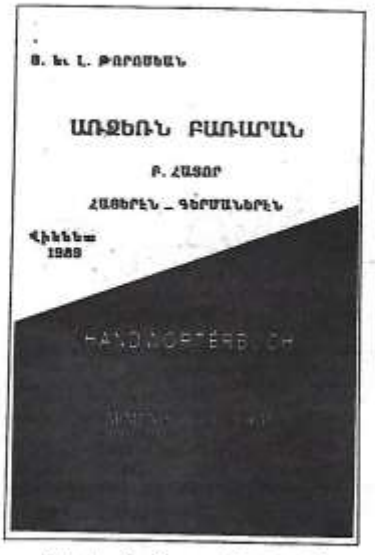
Քեռին իր պատմութիւնը վերջացրեց, ոտքի ելաւ, ասաց.

- Ես գնում եմ Ռոստով, այնտեղ ինձ ծանօթներ կան, կարող եմ մնալ մինչեւ ամառ։ Ամառը կը տեսնենք, ինչ կանենք։

Ես ու մայրիկը ոչինչ չասացինք։ Ինչ կարող էինք ասել։ Ինչ խորհուրդ տալ։ Ամէն ինչ ինքնին պարզ էր։ Ինչ կարող էինք անել

Բառարանագրութեան նուաճում Մը Եւս

ՅԱԿՈՐ ԵՒ ԼԵՒՈՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆՆԵՐ, Առձեռն Բառարան, Բ. Հատոր, Հայերէն–Գերմաներէն, «Հրայրք» հրատարակչատուն, փոստարկղ 185, 1220 Վիեննա, Աւստրիա, 1989, 325 էջ։ Գին՝ 20 ամերիկեան տոլար։

Հայր եւ որդի Ցակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, հաւատարիմ իրենց տաբի մը առաջ լոյս տեսած Գերմաներէն–Հայերէն (Ա. Հատոր) բառարանի հրատարակման առիթու տուած խոստումին, կատարեցին հրապարակ հանելու իրենց Բ. Հատոր բառարանը։ Այս հատորը հրատարակուած է Վիեննայի նորաստեղծ Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստաթղթութեան եւ Տեղեկատուութեան Կեդրոն (AFDIZ) աշխատանքներու ծիրին մէջ։ Ահաւասիկ, անգամ մը եւս, սփիւռքահայ այսպէս կոչուած «խուլ» անկիւնէ մը (Վիեննա), կը ժայթքէ հայ մտաւորական երկու տերունդ ներկայացնող, հայկական հրատարակչատան մը կողմէ պատրաստուած եւ հայկական փաստաթղթական կեդրոնի մը օրհնութիւններով հարստացած այս խիզախ եւ երկարաշունչ աշխատանքը։

Նկատի ունենալով հայերէն լեզուի ճոխ բառամթերքը, հոմանիշներու առատութիւնն ու ածանցներու յորդութիւնը, հեղինակներուն համար անհնարին էր այս առաձեռն բառարանին մէջ ներառնել չուրջ 15·000 գլխաբաժին աւելի գործածական բառեր։ Առանց արձնիներ, անշատաբար տրուած են նաեւ կրկնակ ուշադրութեամբ բառերու զոյգ ձեւերը, նոյնիմաստ եւ գրեթէ նոյնահունչ բառերը, արեւմտահայերէնի մէջ գործածուող բազմաթիւ արեւելահայ բառեր եւ վերջին տարիներու ընթացքին ընդհանրացած նորակերտ բառեր։ Որպէս ամրողջական չէ յատկացուած. բառարանին վերջնարտութեան կայ նաեւ աշխարհագրական անուններու գործածական ցանկ մը։

Գերմաներէնի արդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Ա. Մալխասեանցի «Հայերէն–Լեզուի Բացատրական Բառարանը» (Երեւան, 1943), Ա. Մ. Սուքիասեանի «Հայոց Լեզուի Համանիշներու Բառարանը» (Երեւան, 1967), Հ. Աճառեանի քառահատոր «Արմատական Բառարանը» (Երեւան, 1971–79), Տ. Ղուկասեանի «Հայերէն–Գերմաներէն Բառարանը» (Մխիթար, 1952), Ա. Ղազարեանի, Հ. Գանգրունիի եւ Փ. Տօնիկեանի «Հայոց Լեզուի Նոր Բառարանը» (Գէյրութ, 1968), Ա. Վրդ. Կոստանեանի «Գործնական Բառարան Հայերէն Լեզուի» (Գէյրութ, 1987) եւ Վեր. Տ. Խընդրունիի եւ Մ. Գուշագեանի «Անգլերէն–Հայերէն Արդի Բառարանը» (Գէյրութ, 1970)։

Երկու հատորներու բաղխզօրէն, խնամքով ու համուելամբ կատարուած աշխատանքին իրենց խորհրդատուի գնահատելի ծառայութիւնը բերած են Տիկ. Վալթրաուտ աշխատանքին իրենց խորհրդատուի գնահատելի ծառայութիւնը բերած են Տիկ. Վալթրաուտ Թորոսեան–Գրիքսպախ եւ Դր. Վիքթոր Ֆերզպախ–Հատամարը։ Ինչպէս Ա. Հատորը, որմէ 70 օրինակ Վիեննայի Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, փաստագրութեան եւ Տեղեկատուութեան Կեդրոնի կողմէ տրամադրուած Մայր Հայրենիքի Բարձրագոյն Ուսումնական Հիմնարկներուն, նոյնպէս Բ. Հատորը գնուած է համակարգչային զատ տեղեկատու մը մէջ (Data Bank), կարելի դարձնելով գայն մշտական փոխոխութիւններով եւ կամ յաւելուածներով վերահրատարակութիւն։ Սփիւռքահայ տպագրութեան պատմութեան մէջ առաջիններէն կարելի է համարել նման դրութիւն մը։

Կը շնորհաւորենք հեղինակները ու գործակիցները եւ անհամբեր կը սպասենք «Ուղեցոյց Գերմաներէն Լեզուի» գրքոյկի հրատարակութեան։

ՍԵԳՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ
Վիեննա, Յուլիս, 1989 ■

ՂԱՐԱԲԱՂԻ

«ՂԱ

ナゴルノ・カラバフ

ソ連邦の民族問題と
アルメニア

佐藤信夫 編著

TUR

«Ղարա

Նկարը կողքն է
գրքի մը, որուն հ
Նապուլս Սաքօ։

Սաքոն հայութ
ապրող տղայն
գտնուած միջոցի
եւ բանականին կա
րը վերադառնալէ
Մննդոց եւ աղեխո
ձած է Հայաստան
կութիւններ փոխա

Հայութեան վեր
երկրորդ հատորը
է ճափոներէն լեզ
նակը ամփոփած է
հայագնագատ բանա

Գրքին մէջ գի
Արցախեան Շարժ
փաստաթուղթերու

ԱՇԽ

Ամերիկահայ Մբկա
կազմակերպութեամբ
Հայ Համալսարանակ

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄ ՄԸ ԵԻՍ

Ճակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, Առձեռն Բառարան, Բ. Հատոր, Հայերէն-Գերմաներէն, «Հրայրք» հրատարակչատուն, փոստարկղ 185, 1220 Վիեննա, Աւստրիա, 1989, 325 էջ։ Գին՝ 20 ամերիկեան տոլար։

Հայր եւ Որդի Ճակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, հաւատարիմ իրենց տարի մը առաջ լոյս տեսած Գերմաներէն-Հայերէն (Ա. Հատոր) բառարանի հրատարակման առթիւ տուած խոստումին, կու գան հայ մտքի աշխարհը գարգարելու իրենց Բ. Հատոր բառարանով։ Այս Հատորը հրատարակուած է Վիեննայի նորաստեղծ Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստաթղթութեան եւ Տեղեկատուութեան կեդրոնի (AFDIZ) աշխատանքներու ծիրին մէջ։ Ահաւասիկ, անգամ մը եւս, սփիւռքահայ այսպէս կոչուած «փուչ» անկիւնէ մը (Վիեննա), կը ժայթքէ հայ մտաւորական երկու սերունդ ներկայացնող, հայկական հրատարակչատան մը կողմէ պատրաստուած եւ հայկական փաստաթղթական կեդրոնի մը օրհնութիւններով հարստացած այս խիզախ եւ երկարաշունչ աշխատանքը։

Նկատի ունենալով հայերէն լեզուի ճոխ բառամթերքը, համանիշներու առատութիւնն ու ածանցներու յորդութիւնը, հեղինակներուն համար անհնարին էր այս առձեռն բառարանին մէջ ներառնել շուրջ 15,000 գլխաբառէն աւելի գործածական բառեր։ Առանց արձնթեր, անջատաբար տրուած են նաեւ կրկնակ ուղղագրութեամբ բառերու դոյգ ձեւերը, նոյնիմաստ եւ գրեթէ նոյնահունչ բառերը, արեւմտահայերէնի մէջ գործածուող բազմաթիւ արեւելահայ բառեր եւ վերջին տարիներու ընթացքին ընդհանրացած նորակերտ բառեր։ Որպէս ամրողջացուցիչ յաւելուած, բառարանին վերջաւորութեան կայ նաեւ աշխարհագրական անուններու գործածական ցանկ մը։

Գերմաներէնի արդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Ս. Մալխասեանցի «Հայերէն Լեզուի Բացատրական բառարան»ը (Երեւան, 1943), Ա. Մ. Սուքիասեանի «Հայոց Լեզուի Համանիշներու Բառարան»ը (Երեւան, 1967), Հ. Աճառեանի Փառահատոր «Արմատական Բառարան»ը (Երեւան, 1971-79), Տ. Ջրունեանի «Հայերէն-Գերմաներէն Բառարան»ը (Միւնխէն, 1952), Ա. Խաչատուրեանի, Հ. Գանդրունիի եւ Փ. Տանիկեանի «Հայոց Լեզուի Նոր Բառարան»ը (Գէյրութ, 1968), Ա. Վրգ. Կանանեանի «Գործնական Բառարան Հայերէն Լեզուի» (Գէյրութ, 1987) եւ Վար. Տ. Ինգրունիի եւ Մ. Գալշագճեանի «Անգլերէն-Հայերէն Արդի Բառարան»ը (Գէյրութ, 1970)։

Երկու հատորներու բարեխնամքէն, խնամքով ու հմտութեամբ կատարուած աշխատանքին իրենց խորհրդատուի գնահատելի ծառայութիւնը բերած են Տիկ. Վալերիա Թորոսեան-Գրիգորեանին եւ Դր. Վիքթոր Գեորգեան-Հատամարը։ Ինչպէս Ա. Հատորը, որմէ 70 օրինակ Վիեննայի Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, փաստաթղթութեան եւ Տեղեկատուութեան կեդրոնի կողմէ արամադրուեցաւ Մայր Հայրենիքի Բարձրագոյն Ուսումնական Հիմնարկներուն, նոյնպէս Բ. Հատորը պահպանուած է համակարգչային գաս տեղեկատու մը մէջ (Data Bank), կարելի դարձնելով զայն մշտական փոփոխութիւններով եւ կամ յաւելուածներով վերահրատարակելու։ Սփիւռքահայ տպագրութեան պատմութեան մէջ առաջիններէն կարելի է համարել նման գործ մը։

Կը շնորհաւորենք հեղինակները եւ գործակիցները եւ անհամբեր կը սպասենք «Ուղեցոյց Գերմաներէն Լեզուի» գրքոյկի հրատարակութեան։

ՍԵՓՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ

Բառարանագրութեան Նուաճում Մը Եւս

Յակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, Առձեռն Բառարան, Բ. հատոր, Հայերէն-Գերմաներէն, «Հրայրք» հրատարակչատուն, փոստարկղ 185, 1220 Վիեննա, Աւստրիա, 1989, 325 էջ: Գին՝ 20 ամերիկեան տոլար:

Հայր եւ որդի Յակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, Հաւատարիմ իրենց տարի մը առաջ լոյս տեսած Գերմաներէն–Հայերէն (Ա. հատոր) բառարանի հրատարակման առիթի տուած խոստումին, կու գան հայ մտքի աշխարհը զարդարելու իրենց Բ. հատոր բառարանով: Այս հատորը հրատարակած է Վիեննայի Նորաստանդ Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստագրութեան եւ Տեղեկատուութեան կեդրոնի (AFDIZ) աշխատանքներու ծիրին մէջ: Ահաւասիկ, անգամ մը եւս, սփիւռքահայ այսպէս կոչուած «խուլ» անկիւնէ մը (Վիեննա), կը ժայթքէ հայ մտաւորական երկու անդունդ ներկայացնող, հաղկական հրատարակչատան մը կողմէ պատրաստուած եւ հայկական փաստագրական կեդրոնի մը օրհնութիւններով հարստացած այս խիզախ եւ երկարաշունչ աշխատանքը:

Նկատի ունենալով հայերէն լեզուի ճոխ բառամթերքը, համանիշներու առատութիւնն ու ածանցներու յորդութիւնը, հեղինակներուն համար անհնարին էր այս առաձեռն բառարանին մէջ ներառնել չուրջ 15,000 գլխաբառէն աւելի գործածական բառեր: Առանց առընթեր, անխուսափ արուած են նաեւ կրկնակ ուղղագրութիւնեմբ բառերու զոյգ ձեւերը, նոյնիմաստ եւ գրեթէ նոյնահունչ բառերը, արեւմտահայերէնի մէջ գործածուող բազմաթիւ արեւելահայ բառեր եւ վերջին տարիներու ընթացքին ընդհանրացած նորակերտ բառեր: Որպէս ամրողջացուցիչ յաւելուած, բառարանին վերջաւորութեան կայ նաեւ աշխարհագրական անուններու գործածական ցանկ մը:

Գերմաներէնի որդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Ս. Մալխասեանցի «Հայերէն Լեզուի Բացատրական Բառարանը» (Երեւան, 1943), Ա.-Մ. Սուքիասեանի «Հայոց Լեզուի Հոմանիշներու Բառարանը» (Երեւան, 1967), Հ. Աճառեանի քառահատոր «Արմատական Բառարանը» (Երեւան, 1971–79), Տ. Ֆրունճեանի «Հայերէն–Գերմաներէն Բառարանը» (Մխիթար, 1952), Ա. Թաշեաեւորհանեանի, Հ. Գանգրունիի եւ Փ. Տանիկեանի «Հայոց Լեզուի Նոր Բառարանը» (Գէյրութ, 1968), Ա. Վրդ. Կամենեանի «Գործնական Բառարան Հայերէն Լեզուի» (Գէյրութ, 1987) եւ Վեր. Տ. Ինգրունիի եւ Մ. Գուշպճեանի «Անգլերէն–Հայերէն Արդի Բառարանը» (Գէյրութ, 1979):

Երկու հատորներու բարեխղճօրէն, խնամքով ու համբերութեամբ կատարուած աշխատանքին իրենց խորհրդատուի գնահատելի ծառայութիւնը բերած են տիկ. Վայքրատուհի Թորոսեան–Գրիգորեանին եւ գոկտ. Վիքթոր Յերգապես–Հատամարը: Ինչպէս Ա. Հատորը, որմէ 70 օրինակ Վիեննայի Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստագրութեան եւ Տեղեկատուութեան կեդրոնի կողմէ տրամադրուեցաւ Մայր Հայրենիքի բարձրագոյն ուսումնական հիմնարկներուն, նոյնպէս Բ. հատորը պահպանած է համակարգչային պատեհկատան մը մէջ (Data Bank) կարելի դարձնելով գայն մշտական փոփոխութիւններով եւ կամ յանկ ւածներով վերահրատարակելու: Սփիւռքահայ տպագրութեան պատմութեան մէջ առաջիններէն կարելի է համարել նման գրութիւն մը:

Կը շնորհաւորենք հեղինակները ու գործակիցները եւ անհամբեր կը սպասենք «Լուսոյ» Գերմաներէն Լեզուի» գրքոյկի հրատարակութեան:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

Հայրք

ԵԱՐԱՔ, 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1989

ԲԱՒԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄ ՄԸ ԵՒ

ՏՃԿԱՐ ԵՒ ԼԻՒՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆՆԵՐ, Ներածեալ Բառարան, Բ. Հատոր, Հայերէն-Ֆրանսերէն, «Հայկազ», հրատարակչատուն, փաստաթղթ. 185, 1220 Վիեննա, Ուսդիա, 1989, 325 էջ։ Գին՝ 20 ամերիկեան տալար։

Հայր եւ որդի Ճափոր եւ Լիւուն Թորոսեաններ, հատասարդի իրենց տարի մը առաջ լոյս ածած Գերմաներէն-Հայերէն (Ա. Հատոր) բառարանի հրատարակման առթիւ տուած խոստումին, ներկայ հրատարակ Հանէրս իրենց Բ. Հատոր բառարանը։ Ան ևս տարբ հրատարակած է Վիեննայի Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստաթղթական եւ Տեղեկատուական Կեդրոն (ՀՈՒՏԿ) ալիւտատնիչ հիմքին վրչ։ Ներառելի, ան գամ մը եւս, տիւրատարած տարողու ներուած տիւրը անհնչ մը (Վիեննա), ինչ ժամերի հայ ժառանգական հրեղ տարածութեան հետ կապուած հրատարակչատուն մը կարող պատասխանած եւ հայկական ֆիզատեղրական կեդրոնի մը գործունէութեամբ Հարթատարած ատ խիստ եւ հրեղատարածել ալիւտատնիչ։

Նախագի ամենամեծ հայերէն լեզուի մեծ բառարիներէ, համահիներու տատատրութեան ու ամանակներու յարդութիւնը, Հեղինակները համաչ անհարիր էր ատ առնուած բառերուն չափ նեղատնել չորրէ 15.000 գլխատառէն ատեղի գործածական բառեր։ Ասանց ատրիներ, անխտատրար ատրուած են նաեւ գրեթեւ ատդատրութիւններ բառերու, գոյ ձեւերի, նախդիտատ եւ դրերէ նախադասել բառերը, ատեւ ժամանակներուն չափ գործածուղ բարդութիւն բառեր եւ վերջին տարիներու ընդհատդրած նոր բառեր։ Որպէս ամբողջատրիչ յատկատած, բառատրանին վերջատրութեան կայ նաեւ ատիւատրատրական անուններու, գործածական յատկ մը։

Գերմաներէնի տրչ բառատրանիներու կողքին, Հեղինակները ատատարած են նաեւ Ա. Մատենատանի ձեռագրերի լեզուի բառատրանը (Երեւան, 1943), Ա. Մ. Մատենատանի ձեռագրերի լեզուի Համառնչութիւններու բառատրանը (Երեւան, 1967), Հ. Աճառեանի բառատրատ տեղատատութեան բառատրանը (Երեւան, 1971-79), Տ. Յիսուսեանի ձեռագրերի բառատրանը (Մխիթար, 1932), Ա. Թաշեան ատրեանի, Հ. Գանդրունիի եւ Փ. Յանիկեանի ձեռագրերի լեզուի նոր բառատրանը (Պէյրութ, 1968), Ա. Վրզ. Գանձեանի տեղատնեական բառատրանի հատորները (Պէյրութ, 1987) եւ Վեր. Տ. Ներսէսեանի եւ Մ. Գուրյանեանի տեղեկատրչ-հատորները տրչի բառատրանը (Պէյրութ, 1978)։

Որեւ հատորներու բառնիրը, իմաստրով, ինամքով եւ հրատարատրեամբ կատարած աշխատանքին իրենց խորհրդատու գիտնատանի նատատրութիւնը բերած են Տիգ. Վահրատ Թորոսեան-Գրիգորեանին եւ Դր. Վիրտոր Յերրատեան-Հատատրը։ Ինչպէս Ա. Հատորը, ատրէ 70 տրինակ վերնատրի Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, փատատրութեան եւ Տեղեկատուական Կեդրոնին կողմէ տրատ ատատրատրու Մայր Հայրենիքի բարերարութեան ատատրութեան հիմնարկութեան, նուիրատ Բ. Հատորը գնատատած է Համահատրչական գատ ատրնկատատ Ժէ ժէդ (Swiss Franc), կողմէ գործնեայ գատ ժէդատական փոփոխութիւններով եւ կամ յատկատութեամբ վճարատատրութեան։ Միջնատրատ տատ ատատրութեան պատճառներ ժէդ ատատրներուն կողքին է Համատրչական պրատրիչ մը։

Ոչ Հնարատրութիւն Հեղինակներն ու գործակիցները եւ անհամբեր կը սպատենք վերջոյ գերմաներէն լեզուին տրատրի հատատրութեան։

ՍԻՄՈՆ ՊԱՐՍՂԱՄԵԱՆ

Վիեննա, 1989 Յուլիս

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ 14.10.1989

ՎԻԵՆՆԱ

ԲԱՌԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄ ՄԸ ԵՒՍ

Յակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, Առձեռն Բառարան, Բ. հատոր, Հայերէն-Գերմաներէն, «Հրայրք» հրատարակչատուն, փոստարկղ 185, 1220 Վիեննա, Աւստրիա, 1989, 325 էջ: Գին՝ 20 ամերիկեան տոլար:

Հայր եւ որդի Յակոբ եւ Լեւոն Թորոսեաններ, հաւատարիմ իրենց տարի մը առաջ լոյս տեսած Գերմաներէն-Հայերէն (Ա. հատոր) բառարանի հրատարակման առիթու տուած խոստումին, կու գան հայ մտքի աշխարհը զարդարելու իրենց Բ. հատոր բառարանով: Այս հատորը հրատարակուած է Վիեննայի Նորատեղծ Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստագրութեան եւ Տեղեկատուութեան կեդրոնի աշխատանքներու ծիրին մէջ: Ահաւասիկ, անգամ մը եւս, ափիւքահայ այսպէս կոչուած «խուլ» անկիւնէ մը (Վիեննա), կը ժայթքէ հայ մտաւորական երկու սերունդ ներկայացնող, հայկական հրատարակչատան մը կողմէ պատրաստուած եւ հայկական փաստագրական կեդրոնի մը օրհնութիւններով հարստացած այս հիգամ եւ երկարաչունչ աշխատանքը:

Նկատի ունենալով հայերէն լեզուի ճոխ բառամթերքը, հոմանիշներու առատութիւնն ու ածանցներու յորդութիւնը, հեղինակներուն համար անհնարին էր այս առձեռն բառարանին մէջ ներառնել չուրջ 15,000 գլխաբառէն աւելի գործածական բառեր: Առանց առընթեր, անջատաբար տրուած են նաեւ կրկնակ ուղղագրութեամբ բառերու զոյգ ձեւերը, նոյնիմաստ եւ գրեթէ նոյնահունչ բառերը, արեւմտահայերէնի մէջ գործածուող բազմաթիւ արեւելահայ բառեր եւ վերջին տարիներու ընթացքին ընդհանրացած նորակերտ բառեր: Որպէս ամբողջացուցիչ յաւելուած, բառարանին վերջաւորութեան կայ նաեւ աչխարհագրական անուններու գործածական ցանկ մը:

Գերմաներէնի արդի բառարաններու կողքին, հեղինակները օգտագործած են նաեւ Ս. Մալխասեանցի «Հայերէն Լեզուի Բացատրական Բառարան»ը (Երեւան, 1943), Ա. Մ. Սուքիասեանի «Հայոց Լեզուի Հոմանիշներու Բառարան»ը (Երեւան, 1967), Հ. Աճառեանի քառահատոր «Արմատական Բառարան»ը (Երեւան, 1971–79), Տ. Ֆրունճեանի «Հայերէն–Գերմաներէն Բառարան»ը (Միւնիխ, 1952), Ա. Խաչատուրեանի, Հ. Գանգրունիի եւ Փ. Տօնիկեանի «Հայոց Լեզուի Նոր Բառարան»ը (Պէյրութ, 1968), Ա. Վրդ. Կոանեանի «Գործնական Բառարան Հայերէն Լեզուի» (Պէյրութ, 1987) եւ Վեր. Տ. Խնդրունիի եւ Մ. Գուշագճեանի «Անգլերէնէ–Հայերէն Արդի Բառարան»ը (Պէյրութ, 1970):

Երկու հատորներու բարեխղճօրէն, խնամքով ու համուքնամբ կատարուած աչխատանքին իրենց խորհրդատուի գնահատելի ծառայութիւնը բերած են տիկ. Վալթրաուտ Թորոսեան–Պրիկասքին եւ դոկտ. Վիքթոր Ֆերգպախ–Հատամարը: Ինչպէս Ա. Հատորը, որմէ 70 օրինակ Վիեննայի Հայկական Ուսումնասիրութիւններու, Փաստագրութեան եւ Տեղեկատուութեան Կեդրոնի կողմէ տրամադրուեցաւ Մայր Հայրենիքի բարձրագոյն ուսումնական հիմնարկներուն, նոյնպէս Բ. Հատորը գետեղուած է համակարգչային գատ տեղեկատան մը մէջ կարելի դարձնելով զայն մչտական փոփոխութիւններով եւ կամ յաւելուածներով վերահրատարակելու: Սփիւռքահայ տպագրութեան պատմութեան մէջ առաջիններէն կարելի է համարել նման ղրութիւն մը:

Կը չնորհաւորենք հեղինակները ու գործակիցները եւ անհամբեր կը սպասենք «Ուղեցոյց Գերմաներէն Լեզուի» գրքոյկի հրատարակութեան:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

Jay-Pac Moulds Success in Québec Market

By Robyn Bryant

After 15 years working nationally in the sales end of the backaging business, Paul Adjemian decided to set up his own manufacturing plant in Québec.

"The idea was to develop something the market didn't have," Adjemian says. At the time, extrusion blow-moulded polythelene containers for industrial use were popular in the [illegible] Eastern

you help?'," Adjemian recalls. "Of course, if you have lots of money, you can hire an accountant or a lawyer to find out everything. But, normally, you have to rely on asking friends."

However, there was a strong government push to revitalize basic industries, so Adjemian decided to apply for a government grant. He went to the federal Department of Regional

scratch, they do a damn good job of getting things going."

Jay-Pac's first bottle came off the line in December 1985, and Adjemian has carved out a comfortable niche in Québec's industrial market. His specialty is containers for the food packaging industry. Kraft is a major customer.

Jay Pac also was the first

AGBU Appoints Three to Coordinate NY & LA Intern Programs

New York/Los Angeles – The Armenian General Benevolent Union has named Mr. Philip Azarian of Salem, NH and Ms. Tania Gulekjian of Fort Lee, NJ as coordinators of the 1990 AGBU New York Summer Intern Program. Ms. Claudia Der-Martirosian of Los Angeles has been chosen to coordinate the [illegible] program. Mr. Kouzoujian is eminently qualified to take on his new position at Camp Nubar. He received his bachelor of Science Degree in Education from the City College of New York in 1976. He received his Master of Science Degree from Monmouth College in 1982. He has worked at the Coastal Learning Center in Marlboro, New Jersey for twelve years, serving six years as a classroom teacher and six years as its Director of Education. In addition, he attended the National Aquatic School at Camp Tevia in New Hampshire, where he received his American Red Cross Water safety instructor certificate. In addition, he received his ACA Campcraft rating from the University of Pennsylvania.

UCLA, where she received an M.A. in 1989 also in that discipline. She received a double B.S. in Applied Mathematics and Sociology from UCLA in 1987. She is the recipient of UCLA's four-year Chancellor's Fellowship Award, and was named an outstanding Young Woman of America in 1987. She is the

Mr. Kouzoujian's appreciation and respect for his Armenian heritage and traditions is evidenced in the words he recently expressed about the Armenian people in the Diaspora. He stated "We carry in our hearts the true country and that cannot be stolen. We follow in the steps of an ancestry that cannot be broken."

Mr. Kouzoujian, together with the Camp Nubar Committee, enter the new decade with great expectations for an exciting and educational 1990. All young Armenians who are interested in Camp Nubar should call the AGBU Saddle Brook office at (201) 797-7600. Camp and counselor applications are now available from the AGBU offices in Saddle Brook, NJ (201) 797-7600, and Los Angeles, CA (213) 467-2428.

Short Stories in English by Armenian Author

An Armenian Medley – Short Stories (in English); Apraham Kankashian; pp. 102; Hrairk Publications, P.O. Box 185, A-1220 Vienna, Austria; 1990; US $10.00 (including postage).

So far, Apraham Kankashian's name has been associated with the authorship of English language textbooks and as a teacher of English in a number of institutions in the Middle East, including the American University of Beirut.

With "An Armenian Medley," Kankashian evokes the spirit of the Armenian people in the last few decades within a fictional framework. In a very smooth and simple way, the author has successfully identified and presented the problems and sufferings of the Armenians, as well as some moments of happiness.

To Armenian readers, this book will revive some dear memories of the past; whereas to non-Armenians, it will contribute to a better understanding of this nation. All the readers, however, will end up with a concluding question: Whither Armenians...?

Sebouh Baghdoyan

Amirkhanian, Babajanian, Bedrosian, Berberian, Garvarentz-Aznavour, Hekimian, and Mavisakalian.

These concerts were the first two of a series of performances in this season's Armenia in Song concert tour, the remaining three of which will be held on Sunday, June 3 at Middle High School Auditorium, Tenafly, New Jersey, at 3:30 p.m.; Sunday, June 10 at Belmont High School Auditorium, Belmont, Massachusetts, at 3:30 p.m.; and Sunday, June 17 at Pasadena City College, Pasadena, California, at 7:00 p.m.

Sell-out crowds are expected at all forthcoming concerts as the rapid sale of tickets indicates. Make plans now to attend one of

ԼՈՒՐԵՐ ԱՐՏԵՐԿՐԻՑ

Ավստրահայ բոլոր միությունների, հոգևոր հովիվ Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանի, Միսիթարյան միաբանության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ Վիեննայում տեղի ունեցավ հանդիսություն՝ նվիրված ավստրահայկական մշակութային ընկերության 15-ամյակին:

Երեկոյի ընթացքում ցուցադրվեց հայկական հեռուստատեսության «Նոր ալիք» խմբագրության և ավստրահայկական մշակութային ընկերության համատեղ պատրաստած ժապավենը, որի հեղինակներն են Ռոբերտ Մավիսակալյանն ու Նորայր Ստեփանյանը:

Ավստրիական հեռուստատեսությունը երեք րոպեանոց հաղորդմամբ անդրադարձավ հանդիսությանը:

***

Կենտրոնական Եվրոպայում հայրապետական պատվիրակ Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանը Վիեննայի համալսարանի բյուզանդական և նեոհունական ամբիոնում վերսկսեց հայոց պատմության և գրաբարի ու մատենագրության դասընթացը, որին մասնակցում է 12 ուսանող:

Դոկտոր Գրիգորյանը Վիեննայի հայծալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր է:

***

Ավստրիայի հայ առաքելական համայնքի վարչությունը մեծ ջանքեր է գործադրում, որ, ավստրիական կառավարության օժանդակությամբ, փնտրվեն Սևանա լճի աղտոտված ջուրը մաքրելու, որակը բարելավելու ուղիներ: Ուսումնասիրությունների նպատակով, վարչության նախաձեռնությամբ Սևանում երկշաբաթյա գիտական գործուղման մեջ էր գտնվում Ավստրիայի գիտությունների ակադեմիայի լիմնոլոգիայի ինստիտուտի գիտաշխատող Էկենհարդ Ծյուլցեն:

***

Վերջին ամսվա ընթացքում գերմանական հեռուստատեսությունը իր տարբեր ծրագրերում մի քանի անգամ անդրադարձել է հայկական թեմային: Այսպես, ցուցադրվել է «Գարունը Հայաստանում» 45 րոպեանոց ռեպորտաժը, բեմադրիչ Արամ Ավագյանի 1974 թվականին նկարահանած «Առյուծամեդներ և սարսուռներ» անգլերեն ժապավենը և Ռուբեն Գևորգյանցի ու Գեորգի Կևորկովի «Ճերմակ ոսկորներ» նոր աշխատանքը:

Գերմանական և ավստրիական հեռուստատեսությամբ առաջին ծրագրերով ներկայացվել է նաև ամերիկյան «Մադոննա» (Մեդիոթոք) կինոնկարը, որի գլխավոր դերակատարն է հայազգի Էրիկ Պողոսյանը:

Սեպուհ ԲԱՂԴՈՅԱՆ

(Արմենպրեսի արտահատիքային թղթակից)

Վիեննա

Հայաստանի Հանրապետություն 28.3.1991

ԼՈՒՐԵՐ ԱՐՏԵՐԿՐԻՑ

Ավստրահայ բոլոր միությունների, հոգևոր հովիվ Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանի, Միխիթարյան միաբանության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ Վիեննայում տեղի ունեցավ հանդիսություն՝ նվիրված ավստրահայկական մշակութային ընկերության 15-ամյակին:

Երեկոյի ընթացքում ցուցադրվեց հայկական հեռուստատեսության «Նոր ալիք» խմբագրության և ավստրահայկական մշակութային ընկերության համատեղ պատրաստած ժապավենը, որի հեղինակներն են Ռոբերտ Մավիսակալյանն ու Նորայր Ստեփանյանը:

Ավստրիական հեռուստատեսությունը երեք րոպեանոց հաղորդմամբ անդրադարձավ հանդիսությանը:

***

Կենտրոնական Եվրոպայում հայրապետական պատվիրակ Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանը Վիեննայի համալսարանի բյուզանդական և նեոհունական ամբիոնում վերսկսեց հայոց պատմության և գրաբարի ու մատենագրության դասընթացը, որին մասնակցում է 12 ուսանող:

Դոկտոր Գրիգորյանը Վիեննայի համալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր է:

***

Ավստրիայի հայ առաքելական համայնքի վարչությունը մեծ ջանքեր է գործադրում, որ, ավստրիական կառավարության օժանդակությամբ, փնտրվեն Սևանա լճի աղտոտված ջուրը մաքրելու, որակը բարելավելու ուղիներ: Ուսումնասիրությունների նպատակով, վարչության նախաձեռնությամբ Սևանում երկշաբաթյա գիտական գործուղման մեջ էր գտնվում Ավստրիայի գիտությունների ակադեմիայի լիմանոլոգիայի ինստիտուտի գիտաշխատող Էկենհարդ Շյուլցեն:

***

Վերջին ամսվա ընթացքում գերմանական հեռուստատեսությունը իր տարբեր ծրագրերում մի քանի անգամ անդրադարձել է հայկական թեմային: Այսպես, ցուցադրվել է «Գարունը Հայաստանում» 45 րոպեանոց ռեպորտաժը, թեմադրիչ Ահամ Ավագյանի 1974 թվականին նկարահանած «Ադամանդներ և սարսուռներ» անգլերեն ժապավենը և Ռուբեն Գևորգյանցի ու Գեորգի Կևորկովի «Մերմակ ոսկորներ» նոր աշխատանքը:

Գերմանական և ավստրիական հեռուստատեսության առաջին ծրագրերով ներկայացվել է նաև ամերիկյան «Ռադիոզրույց» (Ռեդիոթոք) կինոնկարը, որի գլխավոր դերակատարն է հայազգի Էրիկ Պողոսյանը:

(ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ)

Երևան 1.4.1991.

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Ավստրիայի գիտությունների ակադեմիայի հրատարակչությունը վերջերս լույս ընծայեց Ֆրիդրիխ Հիլդի և Հանսգերտ Հելենկեմփերի «Կիլիկիա և Իսավրիա» երկհատորանոց կոթողային գործը: Նրանում զետեղված են 4 հարյուրից ավելի լուսանկար և 3 քարտեզ: Նախաբանում հեղինակները շնորհակալություն են հայտնել Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանին և պրոֆեսոր Վերներ Զայբթին՝ ցույց տրված մեծ օժանդակության, տրամադրած հայկական նյութերի և աղբյուրների համար:

•°•

Օրերս Գերմանիայում և Ավստրիայում լույս տեսան Հայաստանի մասին գերմաներեն երկու գիրք: Դրանցից մեկը պրոֆեսոր Տեսա Հոֆմանի «Հայաստան-Վրաստան. Արարատի և Կովկասի միջև» ժողովածուն է, որ լույս է ընծայել գերմանական «Մունդո» հրատարակչությունը, մյուսը՝ Ռոբերտ Կլեմենտի «Լենինականի երեխաները»՝ ավստրիական «Երիտասարդություն և ժողովուրդ» հրատարակչությամբ:

•°•

Միացյալ ազգերի կազմակերպության համաշխարհային առողջապահական հաստատությունն իր «Ուորլդ Հերալդ» պարբերականի այս տարվա վերջին համարում հրապարակել է Անդրել Կիսելյովի «Առաստղեներ և դասեր» հոդվածը՝ Հայաստանի երկրաշարժի մասին: Ա. Կիսելյովը եղել է Կարմիր խաչի և Կարմիր մահիկի համաշխարհային կազմակերպության ընդհանուր քարտուղարի օգնականը:

•°•

Ավստրիական «Դիե պրես» պարբերականը իր փետրվարմարտյան միացյալ համարում ընդարձակ հոդված է նվիրել Մխիթարյան միաբանությանը:

ՍԵՊՈՒՀ ԲԱԼՂՈՑԱՆ
(Արմենպրեսի արտաքաստիքային թղթակից)

Ընդունում է միայն մեքենագրված նյութեր, երկու օրինակից ՀԿԿ

«Հայաստանի Հանրապետություն»
11.4.91

Ռ. ԲԱԼԱՅԵՆ

«Արգումենտի և ֆակտի»,
№ 16, 1991 թ.

ԼՈՒՐԵՐ ԱՅՑԵՐԿՐԻՑ

Ծվեյցարական «Նոյե Ցյուրիխեր ցայտունգ» թերթի վերջին համարներից մեկում զետեղված է մի գրախոսություն «Հայաստանի քարերը. երկու հրատարակություն հայոց լեզվի և գրականության մասին» վերնագրով: Հեղինակ Ռալֆ Դուտլը ներկայացրել է գերմաներեն լույս տեսած Րաֆֆի Կանցյանի «Արարեք լույս և ազատություն» և Զոլհան Խրախունու «Հայաստանի քարերը» (Ռ. Կանցյանի թարգմանությամբ) գրքերը:

***

Գերմանական «Աղբեր» («Արծիվ») գիտական պարբերականի այս տարվա առաջին համարում (հունվար-մարտ) տպագրվել է ավստրիացի գինանշանագետ Նորբերտ Վայսի «Հայկական քաղաքական երկգլխանի արծիվը» վերնագրով հոդվածը: Ուսումնասիրությունների մեջ ավստրիացի գիտնականին մեծապես օգնել է ավստրահայ պատմաբանասեր Սեպուհ Բաղդոյանը:

***

Ինսբրուկ քաղաքում տեղի ունեցավ հայկական հանդիսավոր սուրբ պատարագ, որին մասնակցեցին Կենտրոնական Եվրոպայի հայրապետական, պատվիրակ, Ավստրիո թեմի առաջնորդ Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանը և Վիեննայի սուրբ Հոիփսիմե եկեղեցու երգչախումբը՝ հայտնավոր երգչուհի Կարինե Կարապետյանի ղեկավարությամբ:

Հավարտ սուրբ պատարագի, տեղի ունեցավ հանդիպում ինսբրուկցիների հետ, որի ժամանակ երգչախումբը ներկայացրեց հայկական երգերի մի ճոխ փունջ:

Միջոցառումը կազմակերպել էր Ինսբրուկի «Աշակոպ և կրոն» ավստրիական ընկերությունը:

***

Վիեննայում ապրիլի 8—22-ը գործում էր Ավստրիայի մանկավարժական ակադեմիայի կազմակերպած «Սուրբ գիրքը՝ տարվա բոլոր ժամանակների գիրք է» վերնագրով ցուցահանդեսը, որի բացումը կատարել էին Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանը և դոկտոր Վերներ Հորնը:

(Արմենպրեսի արտ. թղթ.)

Քաղաքական հանդես 7.11.1991

ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ ԱՎՍՏՐԻԱՑԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Հայ բարեգործական ընդհանուր միության Ավստրիո մասնաճյուղը Վիեննայի ազգագրական թանգարանում կազմակերպել էր կարպիս Փափազյանի շքանշանի հանձնման հանդիսավոր արարողություն. ամենամյա այս մրցանակը շնորհվում է հայ ժողովրդի մշակույթի, պատմության ուսումնասիրության և պրոպագանդման առաքելում ավանդ ունեցող օտարազգի գիտնականների, հասարակական գործիչների:

Այս տարի շքանշանով պարգևատրվել են ավստրիացի հայտնի մտավորականներ, պրոֆեսորներ Էլիզաբեթ Մանդորֆը և Ռոզմարի Իզոպը:

Դոկտոր Էլիզաբեթ Բառեր-Մանդորֆը մեծ ներդրում ունի հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրության մեջ: Բազմիցս այցելելով Հայաստան, գիտական աշխատանք է կատարել Երևանի համալսարանում, գիտությունների ակադեմիայում, Մատենադարանում, պատմության թանգարանում: Ուսումնասիրել է Հայաստանի և Պարսկաստանի հայ ճարտարապետության կոթողները:

Նրա հետազոտությունների արդյունքն են «Հայաստան. պատմությունն ու ներկան», «Նախապատմական Հայաստանը» աշխատությունները, բազմաթիվ հոդվածները գիտական հանդեսներում, դասախոսությունները Ավստրիայի համալսարաններում, տարբեր բարձրագույն հաստատություններում:

Տիկին Մանդորֆը նաև ցուցակագրել է Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության թանգարանի ցուցանմուշները, ակտիվորեն պրոպագանդում է հայ հին ու ժամանակակից արվեստն ու մշակույթը:

Պրոֆեսոր Ռոզմարի Իզոպը Վիեննայում և Ավստրիայի այլ քաղաքներում դասախոսությունների մեծ շարք է կարդացել՝ նվիրված հայ ժողովրդի մշակույթին, պատմությանն ու կենցաղին, որոնք նա ուսումնասիրել է՝ ավստրո-հայկական մշակութային ընկերության նախաձեռնությամբ երկու անգամ լինելով Հայաստանում: Նրա դասախոսությունների առանցքն են կազմում ցեղասպանությունը, վերջին տարիներին՝ նաև Ղարաբաղի խնդիրը, Սումգայիթը, երկրաշարժն ու նրա հետևանքները, ինչպես նաև այս օրերի Հայաստանն իր հաջողություններով ու տագնապներով: Իր դասախոսություններն ու ռադիոելույթները նա վերնագրում է «Հայաստան, ավետյաց երկիր, հնագույն պատմություն, բիբլիական համապատկեր, առասպելական հյուրասիրություն»: Նա նաև անվճռապահ, նվիրյալ մասնակցություն է բերում երկրաշարժից տուժածների օգնության գործի կազմակերպմանը Ավստրիայում:

Շքանշանի հանձնման հանդիսությանը ներկա էին բարեգործականի կենտրոնական վարչության ներկայացուցիչ Հայկազեն Ուզունյանը, Ավստրիայի և ավստրիահայ բարձրաստիճան հյուրեր, Իտալիայի, Ֆրանսիայի, Արգենտինայի հայ համայնքների ներկայացուցիչներ:

Սեպուհ ԲԱՂԴՈՑԱՆ
(Արմենպրեսի արտ. թղթ.)

ԼՈՒՐԵՐ ԱՐՏԵՐԿՐԻՑ

ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ ԱՎՍՏՐԻԱՑԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Հայ բարեգործական ընդհանուր միության Ավստրիո մասնաճյուղը Վիեննայի ազգագրական թանգարանում կազմակերպել էր Կաբպիս Փափազյանի շքանշանի հանձնման հանդիսավոր արարողություն. ամենամյա այս մրցանակը շնորհվում է հայ ժողովրդի մշակույթի, պատմության ուսումնասիրության և պրոպագանդման ասպարեզում ավանդ ունեցող օտարազգի գիտնականների, հասարակական գործիչների:

Այս տարի շքանշանով պարգևատրվել են ավստրիացի հայասեր մտավորականներ, պրոֆեսորներ Էլիզաբեթ Մանդորֆը և Ռոզմարի Իզոպը:

Դոկտոր Էլիզաբեթ Հաուեր-Մանդորֆը մեծ ներդրում ունի հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրության մեջ: Բազմիցս այցելելով Հայաստան, գիտական աշխատանք է կատարել Երևանի համալսարանում, գիտությունների ակադեմիայում, Մատենադարանում, պատմության թանգարանում: Ուսումնասիրել է Հայաստանի և Պարսկաստանի հայ հարստահարության կոթողները:

Նրա հետազոտությունների արդյունքն են «Հայաստան. պատմությունն ու ներկան», «Նախապատմական Հայաստանը» աշխատությունները, բազմաթիվ հոդվածները գիտական հանդեսներում, դասախոսությունները Ավստրիայի համալսարաններում, տարբեր բարձրագույն հաստատություններում:

Տիկին Մանդորֆը նաև ցուցակագրել է Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության թանգարանի ցուցանմուշները, ակտիվորեն պրոպագանդում է հայ հին ու ժամանակակից արվեստն ու մշակույթը:

Պրոֆեսոր Ռոզմարի Իզոպը Վիեննայում և Ավստրիայի այլ քաղաքներում դասախոսությունների մեծ շարք է կարդացել՝ նվիրված հայ ժողովրդի մշակույթին, պատմությանն ու կենցաղին, որոնք նա ուսումնասիրել է՝ ավստրո-հայկական մշակութային ընկերության նախաձեռնությամբ երկու անգամ լինելով Հայաստանում: Նրա դասախոսությունների առանցքն են կազմում ցեղասպանությունը, վերջին տարիներին՝ նաև Ղարաբաղի խնդիրը, Սումգայիթը, երկրաշարժն ու նրա հետևանքները, ինչպես նաև այս օրերի Հայաստանն իր հաջողություններով ու տագնապներով: Իր դասախոսություններն ու ռադիոելույթները նա վերնագրում է «Հայաստան, ավետյաց երկիր, հնագույն պատմություն, բիբլիական համապատկեր, առասպելական հյուրասիրություն»: Նա նաև անվերապահ, նվիրյալ մասնակցություն է բերում երկրաշարժից տուժածների օգնության գործի կազմակերպմանը Ավստրիայում:

Շքանշանի հանձնման հանդիսությանը ներկա էին բարեգործականի կենտրոնական վարչության ներկայացուցիչ Հայկաշեն Ուզունյանը, Ավստրիայի և ավստրիահայ բարեգործական հյուրեր, Իտալիայի, Շրանսիայի, Արգենտինայի հայ համայնքների ներկայացուցիչներ:

Սեպուհ ԲԱԳԴՈՅԱՆ
(Արմենպրեսի արտ. թղթ.)

Ազգակ 7.11.1991

Հայաստանի Հանրապետություն, 26.11.1991

ՎԻԵՆՆԱՅԻՑ՝

ՀԱՅՈՑ ՄԱՍԻՆ

Օրերս տեղի են ունեցել Վիեննայի հայկական բարեգործական ընդհանուր միության 85-ամյակին նվիրված հանդիսություններ։ Վիեննան անդամի կոչում է շնորհվել ավստրիահայ համայնքի 12 անդամներին։

***

Վիեննայի ազգագրության թանգարանում բացվել է արցախահայ Մարտիրոս Բագալյանի գործերի ցուցահանդեսը։ Ներկայացված են նաև Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության թանգարանից փոխառնված հայկական գանազան հնություններ։ Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է Վիեննայի հայկական բարեգործական միության մասնաճյուղի համագործակցությամբ։

***

Գիրք Գևորգ Էմինը, որը հյուրընկալվում է Վիեննայում, Հայաստանին և Արցախին նվիրված զեկուցումով հանդես կգա Ավստրիայի և օտարերկրյա քաղաքական ու գիտական մտավորականության առջև։

***

Վիեննայի քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ Վիեննայի մեծ համերգասրահում կայացավ ամերիկահայ երգեհոնահար Պերճ Ժամկոչյանը։ Նա նվագեց Ալան Հովհաննեսի, այլ կոմպոզիտորների գործերից։

***

Գերմանիայի Վենդիգեն քաղաքում նոյեմբերի 10-ից անցկացվում են հայկական շաբաթներ, որոնք կշարունակվեն մինչև ամսվա վերջը։

Հայկական օրերի բացմանը տեղի է ունեցել միջկրոնական պատարագ՝ Մեսրոպ Եպիսկոպոս Գրիգորյանի մասնակցությամբ։

Բացվել է «Հայկական պատմությունն ու մշակույթը» ցուցահանդեսը։ Կարդացվել են Հայաստանի պատմությանն ու ազգագրությանը նվիրված զեկուցումներ։

Սեպուհ ԲԱԴԴՈՅԱՆ
(Արմենպրես)

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿՅԱՆՔ

Հովհաննես-Պողոս պապի հրավերով ավելի քան 300 եպիսկոպոսներ մասնակցեցին Եվրոպական եպիսկոպոսաց սինոդին: Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցին ներկայացնում էր Կենտրոնական Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ և Ավստրիո հոգևոր հովիվ Մեսրոպ եպիսկոպոս Գրիգորյանը: Սրբազանի ելույթի մասին հաղորդել է Հռոմի «L' Osservatore romano» թերթն իր դեկտեմբերյան համարներից մեկում, միաժամանակ անդրադառնալով պատմական և ներկայիս միջեկեղեցական հարաբերություններում հայ առաքելական եկեղեցու դերին:

***

Դեկտեմբերի 19-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը Լորիս Ճգնավորյանի ղեկավարությամբ ելույթ ունեցավ ավստրիական հեռուստատեսության պատրաստած «Լույս խավարին մեջ» հաղորդով: Դեկտեմբերի 23-ին, եվրոպական Սուրբ Ծննդի նախօրեին հայ երաժիշտները օրվա ընթացքում մի քանի ելույթ կունենան նույն ծրագրով:

Վիեննայի սուրբ Հռիփսիմե հայկական եկեղեցում տեղի ունեցած պատարագից հետո, որ նվիրված էր երկրաշարժի զոհերի, Սումգայիթի, Բաքվի, Կիրովաբադի հայ նահատակների, Արցախում զոհված ինքնապաշտպանության հերոսների հիշատակին, ավստրահայ համայնքի վարչությունը Վեհափառ հայրապետ, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Առաջինի շնորհակալության և երախտագիտության կոնդակը հանձնեց Ավստրիայի «Կարիտաս» բարեգործական կազմակերպության պատասխանատու Կարլ Շինկեին:

Սեպուհ ԲԱՂԴՈՅԱՆ

Վիեննա

ՀՀ ԱՐՏԳՈՐԾՆԱԽԱՐԱՐԻ ԱՅՑԸ ԱՎՍՏՐԻԱ

Վիեննայից Արմենպրեսի առոաքսատիֆային թղթակից Սեպուհ Բաղդոյանը հաղորդում է.

Հունվարի 22-ին նոորյա այցով Վիեննա ժամանեց Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը: Նրա հետ է իր օգնական Քրիստիան Տեր-Սահակյանը:

Նախատեսվում են Րաֆֆի Հովհաննիսյանի հանդիպումները Ավստրիա նախագահ Կուրտ Վալդհայմի, վարչապետ Ֆրանց Վրանիցկու, արտգործնախարար Հայնց Լոյշնակի, խորհրդարանի նախագահ Հայնց Ֆիշերի, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի կազմակերպություններում Ավստրիայի պաշտոնատարների հետ:

Վիեննայի օդակայանում Հայաստանի արտաքին գերատեսչության ղեկավարը մամլո ասուլիս տվեց: Նվս մեկը նախատեսված է հունվարի 24-ին, Ավստրիայի արտաքին գործոց նախարարության շենքում:

Նույն օրը մեր հայրենի նախարարը հանդիպում է ունենալու նաև ավստրահայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ:

Ծառայել ուրիշին:

□

Սկաուտութիւնը կը զօրացնէ գիտելիքներդ, կը սորվեցնէ մեծերը յարգել եւ կ'առաջնորդէ դէպի երկրորդ կեանք:

ԿԱՐԷՆ ԳՈՒԱՆՃԵԱՆ

Դպրոց է:

ԺՈՐԺ ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ

Սկաուտութիւնը հետաքրքրական եւ օգտակար զբաղում մըն է:

ԱՐԱՋ ՉԵՐՉԵԱՆ

Ապագայ հայ սերունդը կերտել:

ՅԱՍՄԻԿ ՉԵՐՉԵԱՆ

Կը սորվեցնէ ըլլալ հայրենասէր, քաղաքակիրթ եւ Աստուածավախ:

ՏԻԿ. Լ. ՆԱՃԱՐԵԱՆ

Սկաուտը
Կը դաստիարակուի
Առատօրէն
Ուրիշը
Տոգորել:

ՀՐԱՉ ԳԱՐԱՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Առողջ մտքով եւ մարմնով, ապագայ երիտասարդ եւ երիտասարդուհիներու կերտում:

ՍԱՐՕ ԱՍԻԼԵԱՆ

Մշտադալար ծառի նման կանաչ կը պահէ մարդու հոգին եւ միտքը:

ՊՐՆ. ՍԵՐՓԻՋԵԱՆ

Տիպար, ծառայասէր, հայրենասէր, եկեղեցասէր երիտասարդութիւն:

ԵՂԻԱ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

Անսահման զոհողութեան ոգի:

ՍՕՍԻ ԳԱԼԻՆՃԵԱՆ

Ջէնք մը կեանքի բոլոր դժուարութիւններու դէմ պայքարելու համար:

ԿԱՐՒՆԻ ԱՆԹՈՒՐԵԱՆ

Ինքնավստահութիւն, քաջութիւն եւ հայրենասիրութիւն:

ՎԱՀԱՆ ՂՈՐՂՈՐԵԱՆ

Լաւագոյն ձեւը եւ ճամբան՝ կատարեալ մարդու պատրաստութեան:

ՀԱՄԲԻԿ ԱԱՆԹՈՒՐԵԱՆ

Եկեղեցասիրութիւն, ընտանիքի յարգանք, հայրենասիրութիւն, եղբայրասիրութիւն, ընկերասիրութիւն:

ԿԱՐՕ ՏՕՆԵՐԵԱՆ

Նուիրում է:

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Կեանքը աւելի փոքր ճկարով:

ԱԼԻՆ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

Սկաուտութիւնը լրացուցիչ է դպրոցի, ուր կ'ամրողջանայ հայորդիի մը ճկարագրի կերտումը:

ՀՈՒՐԻ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ-ՊԻՒՍ

Սկաուտութիւնը ընկերութեան եւ կեանքի դպրոց է:

ԱՆԻ ՊԱՊԱԶԼԻՔԵԱՆ

Լաւագոյն միջոցը:

ԱՅՏԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սկաուտութիւնը սուրբ եւ վեհանձն զոհողութիւն է՝ յանուն մարդկութեան եւ ազգասիրութեան:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ (Վիեննա)

Բոյսի մը նման իր անդամներուն աշխատանքի կարիքը ունի որպէսզի ծաղկի եւ նոր ձիւեր տայ:

ՕՐԴ. Վ. ՍԵՐՓԻՋԵԱՆ

Չարքաշութիւն եւ կեանքի լաւագոյն փորձառութիւն:

ՎԱՉԷ ԳԱԼԻՆՃԵԱՆ

Le scoutisme est de savoir appliquer des principes dans la vie.

JOELLE MARKARIAN

Scouting is a school of life - experience, the gift of generosity, service. It enriches us and those who followed us.

RODOLPH JABBOUR

ՎԻԵՆՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԵՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐՈՒ ԲԱՇԽՈՒՄ

Վերջերս Վիեննա կը գտնուէր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ միաբաններէն Վարդան արք. Տէմիրճեան։

Սրբազանը 26 Հոկտեմբերին, Գիւտ Խաչի տօնին առիթով, Վիեննայի հայոց Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ պատարագ մատուցեց, որուն աւարտին տեղի ունեցաւ հայրապետական կոնդակներու եւ շքանշաններու բաշխում, որոնք չնորհուած էին Գարեգին Ա. Ամենայն հայոց կաթողիկոսին կողմէ։

Միւս կողմէ, Վիեննայի Օրէլ տը Ֆրանճի մէջ 30 Հոկտեմբերին տեղի ունեցաւ գնահատանքի ճաշկերոյթ մը՝ ի պատիւ կեդրոնական Եւրոպայի հայոց հայրապետական պատուիրակ եւ Աւստրիոյ հայոց առաջնորդ Մեսրոպ արք. Գրիգորեանի, անոր ծննդեան 65ամեակին եւ Աւստրիոյ թեմի առաջնորդական ծառայութեան 35ամեակին առիթով։

Ձեռնարկը կազմակերպուած էր վիեննահայ գաղութի եկեղեցական վարչութեան կողմէ։ Ձեռնարկին ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Աւստրիոյ նախկին հոգեւոր պետ կարտինալ Քէօնիկ։

21.11.97

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐՈՒ ՇՆՈՐՀԱԲԱՇԽՈՒՄ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հաճեցաւ շնորհաբեր իր այցելութիւնը շնորհել Վիեննահայ գաղութին՝ 26էն 30 Յունիս 1997ին եւ այս առիթով յայտարարեց Իր Հայրապետական գնահատանքին արժանացնել աւստրիահայ եւ աւստրիացի խումբ մը ազգայիններ եւ գիտնականներ, որոնք իրենց նուիրատուութիւններով եւ հայագիտական վաստակով արժանի նկատուած էին պարգեւատրութեան: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի իր վերադարձին, ան կեդրոնական Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակին եւ Աւստրիոյ Հայոց Առաջնորդին՝ Գերշ. Տէր Մեսրոպ Ս. Արք. Դոկտ. Գրիգորեանին ղրկած էր խոստացուած Կոնդակները եւ Օրհնութեան Պատուոյ Վկայականները, որոնք վերոյիշեալ անձերուն շնորհուեցան 26 Հոկտեմբեր 1997, Կիրակի օր, ԳԻՒՏ ԽԱՉԻ տօնին հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագի աւարտին:

Արդարեւ, Գիւտ Խաչի տօնին առիթով, Վիեննայի հայոց Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ պատարագեց եւ քարոզեց, հիւրաբար քաղաքս գտնուող եւ իր հարազատներուն այցի եկած, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռի Միաբաններէն Գերշ. Տէր Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեանը, որ իր քարոզին մէջ անդրադարձաւ Գիւտ Խաչի տօնի իմաստին եւ կատարեց խորհրդածութիւններ: Նաեւ շնորհաւորեց Աւստրիոյ Հանրապետութեան անկախութեան տօնը, որ զուգադիպած էր 25 Հոկտեմբերին: Ս. Եկեղեցին լիքը էր հաւատացեալներով:

Ս. Պատարագի աւարտին, Մեսրոպ Սրբազանը ներկայացուց ներկաները՝ հիւր Սրբազան Հայրը՝ անոր քահանայական ճեռնադրութեան 40 ամեակին առիթով ջերմօրէն շնորհաւորելով եւ սրտագին բարեմաղթութիւններ կատարելով, նաեւ շնորհաւորեց Մատենադարանապետի անոր նոր պաշտօնը, որ ստանձնած էր 17 Փետրուար 1997ին: Նախապէս, ան 16 տարիներ վարած էր Վանքի Տպարանի Տեսչական պաշտօնը: Ապա եկեղեցւոյ դասը հրաւիրեց հետեւեալ ազգայինները եւ անոնց շնորհեց Հայրապետական Կոնդակներն ու շքանշանները—

1. Պրն. Վլատիմիր Արութիւնեան, բարերար, նախկին ռուսահայ, արժանացաւ «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ» շքանշանին:

2. Դոկտ. Արմենակ Իւթիճեան, Իրաւաբան եւ Ատենապետը Աւստրիոյ Եկեղեցական Վարչութեան, արժանացաւ «Ս. Ներսէս Շնորհալի» շքանշանին:

3. Տիկին Մարթա Վարդեան, բարերարուհի, արժանացաւ «Ս. Ներսէս Շնորհալի» շքանշանին: Անհանգստութեան պատճառով բացակայ էր:

4. Ճարտարապետ Գէորգ Անտոնեան, իրանահայ, Ատենապետ Վիեննայի Հայոց Ծովհաննէս Շիրազ Ազգային միօրեայ Վարժարանի Հոգաբարձութեան, արժանացաւ «Օրհնութեան եւ Գնահատանքի Կոնդակ»ին:

Ս. Պատարագի աւարտին, եկեղեցւոյ սրահին մէջ ի պատիւ պարգեւատրեալներուն, տեղի ունեցաւ պատշաճ հիւրասիրութիւն եւ շնորհաւորական Խօսքեր արտասանեցին Գերշ. Տէր Մեսրոպ եւ Տէր Վարդան Սրբազանները եւ ներկաները շնորհաւորեցին Հայրապետական գնահատանքին արժանացածները, որոնց կարգին նաեւ հետեւեալ ազգայինները, աւստրիացիներ՝ որոնց մասին Մեսրոպ Սրբազան յատուկ գնահատանքով խօսեցաւ եկեղեցւոյ մէջ եւ գիրենք ներկայացուց հայ հաւատացեալներուն, որպէս հայանպաստ աշխատանք տարած բարեկամ գիտնականներու եւ աստուածաբաններու: Կը յիշատակենք Պատուոյ Վկայական ստացողներուն անունները—

1. Տիկին Դոկտ. Ճասմիկ Թրակութ-Դում, Կրացի Համալսարանի Լեզուաբանական Բաժնի դասախօս:

2. Դոկտ. Էրիխ Ռէնհարտ, Կրացի Համալսարանի Աստուածաբանական Բաժանմունքի մէջ ծիսագիտութեան օգնական դասախօս:

3. Մագիստրոս Եոզէֆ Ռանֆթըլ, Կրացի Քալվարիընգերկ Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ:

Կրացի այս եկեղեցւոյ սրահներուն մէջ՝ յիշեալ երեք անձերը 1997ի Մարտ ամսուն Հայ Մշակոյթին Նուիրուած Ծուցահանդէս մը կազմակերպած էին, որ ունեցաւ բազմահարիւր այցելուներ եւ ցուցահանդէսի մասին անդրադարձան Աւստրիական մամուլը, ձայնասփիւռը եւ հեռատեսիլը:

ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ՝ Ի ՊԱՏԻԻ ԳԵՐՇ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ

Վիեննահայ գաղութի եկեղեցական Վարչութիւնը, շնորհաւորելու եւ գնահատելու համար Կեդրոնական Եւրոպայի հայոց Հայրապետական Պատուիրակ եւ Աւստրիոյ հայոց Առաջնորդի՝ Գերշ. Տէր Մեսրոպ Ս. Արք. Դոկտ. Գրիգորեանի 65 ամեակը եւ Աւստրիոյ թեմին իր առաջնորդական ծառայութեան 35 ամեակը, յատուկ ճաշկերոյթով մը պատուեց զինք, 30 Հոկտեմբեր 1997, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8:00ին, Վիեննայի հռչակաւոր Օթէլ Տը Ֆրանսի մէջ:

Սոյն ճաշկերոյթին հրաւիրուած էին 40 անձեր, որոնց 30ը գաղութի զանազան միութիւններու ներկայացուցիչներ եւ 10 ալ աւստրիացի դէմքեր են, գլխաւորութեամբ Աւստրիոյ նախկին Հոգեւոր Պետ Կարտինալ Քէօնիկի:

Հրաւիրեալները նախքան պաղոյկի ճաշարան անցնելը, հիւրասիրուեցան յարակից սրահին մէջ, ուր Կարտինալ Դոկտ. Ֆրանց Քէօնիկ, տիպողական պատճառներով ճաշկերոյթին ներկայ չկարենալով ըլլալ, խօսք առաւ եւ իր շնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթութիւնները ներկայացուց Ծոբեղեար Սրբազան Հօր, գնահատելու

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ
Վիեննա — 11 Նոյեմբեր 199

(Շար.ը տեսնել Գ. էջ)

ան որ անսակարկ նուիրումն ու երկարամեայ ծառայութիւնները միջեկեղեցական շարժումներու՝ թէ՛ Աւստրիոյ եւ թէ՛ արտասահմանի մէջ: Ուրախութեամբ յիշատակեց Ս. Էջմիածնի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռները եւ անոնց գահակալները՝ յիշատակելով անուններ երան. Տ. Վազգէն եւ Տ. Խորէն Հայրապետներուն Տ.Տ. Գարեգին Ա. եւ Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսներուն, որոնք Վիեննա ալ այցելած էին եւ շատ սերտ յարաբերութիւն ունեցած իրեն հետ: Կարտինալին մեկնումէն ետք, հրաւիրեալները անցան ճաշասրահ:

Ընթրիքի ընթացքին սեղանապետութիւնը վարեց եւ կարգ մը անձնաւորութիւններ խօսքի հրաւիրեց՝ Վիեննահայ Եկեղեցական Վարչութեան Ատենապետ՝ իրաւաբան Պրն. Արմէն Իւթիւճեանը, հայերէն եւ գերմաներէն լեզուներով ներկայացնելով հաւաքոյթին առիթը եւ յանուն գաղութային Վարչութեան, շնորհաւորեց Սրբազան Հայրը: Ապա մի առ մի խօսք առին Վիեննայի Լուտերական եկեղեցւոյ եպիսկոպոս՝ Վեր. Հերվիկ Շթուրմը, Կալվինական եկեղեցւոյ Մեծաւոր Վեր. Մագիստրոս Փիթըր Քառնըրը, Աւստրիոյ մօտ Հայաստանի արտակարգ եւ Լիազօր Դեսպան Պրն. Աշոտ Ոսկանեանը, Փրօ Օրիէնթէ Էքիւմէնիք Հիմնարկութեան Նախագահ Պրն. Ալֆրէտ Շթիրնըմանը, Մեսրոպ Սրբազանի Անթիլիասի Դպրեվանքի աշակերտներէն Գերշ. Տ. Վարդան Արքեպսկ. Տէմիրճեանը եւ Իմաստասիրութեան դասախօս Փրոֆ. Կարպիս Գորդեանը, Վիեննայի Լուտերական Եկեղեցւոյ Մեծաւոր Վեր. Վերնըր Հոռնը, Հին-Կաթողիկէ եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ՝ Դոկտ. Էրնէստ Քրոցէդըրը եւ Վիեննայի Հռովմէական-Կաթոլիկ եկեղեցւոյ Էքիւմէնիք հարցերու գլխաւոր պատասխանատու Քոյր Քրիստինէ Կրլայքսնըրը:

Բոլոր խօսք առնողներն ալ յատուկ գնահատանքով արտայայտուեցան Մեսրոպ Սրբազանի համբերատար աշխատանքին, բանասիրական աշխատանքներուն, Վիեննայի Բիւզանդագիտութեան Կաճառին մէջ իր դասախօսութեանց եւ այլ եկեղեցանուէր եւ ազգանուէր արդիւնքներուն մասին, որոնց պսակումը եղաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ Տ.Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոսին Գնահատական Գիրը, որուն բնագիրը կարդաց Սեպուհ Սարկաւագ Պաղտոյեանը եւ բնագիրին գերմաներէն թարգմանութիւնը ընթերցեց Դոկտ. Արմէն Իւթիւճեանը: Մէջ ընդ մէջ հայկական հայրենասիրական երգեր կատարեց Սեպուհ Սարկաւագը:

Ճաշկերոյթի փակումէն առաջ, Յոբելեար Մեսրոպ Սրբազանը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց բոլոր խօսք առնողներուն եւ դարձեալ իր պատրաստակամութիւնը՝ յառաջիկային եւս, իր առողջութեան ներած չափով ծառայելու Հայ Եկեղեցւոյ եւ միջ-եկեղեցական շարժումին, ինչպէս նաեւ Հայ ժողովուրդն ու Հայ Մշակոյթը օտարներուն ծանօթացնելու անյետաձգելի պարտականութեանց:

Ճաշկերոյթը փակուեցաւ տարեդարձի կարկանդակին ճաշակումէն ետք:

Մաղթելի է, որ Եւրոպայի մէջ պաշտօնավարող տարեց Մեսրոպ Սրբազանը, իր երկարամեայ պաշտօնավարութիւնը շարունակէ այլ տասնամեակներ եւս եւ իր ժողովրդանուէր աշխատանքներով պայծառացնէ Հայցաստանեայց Ս. Եկեղեցին, Հայ Մշակոյթն ու հայրենասիրութիւնը դարձնէ մեն մի հայու աւագ պարտականութիւնը:

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Տ

ՇՆՔ

ՄԻՑ»

ցնցած զրույցներն ինձ բերել են այն ուրախ համոզման, որ կուսակցութիւնը (յամենայնդէպս՝ մեզ մօտ) զոյատևում է եւ սոսկ յաջող կամ յաջող ներկուսակցական «կուիւներ» ու չկուսակցական «պատերազմներ» ելու համար: Ասածս չի վերաբերում ցց Հայկմկուսին, սակայն կուսակցութիւնների շարունակական «իճճեամամուիից» ու, թող ներուի ասել՝ «ծապլըրեան» աշխուժութիւնից, ի վերջոյ, չէ իրական շահ ունենք հայ ազգը. Հասասան պնտութիւնը:

– Հարցը տեղին է, բայց պէտք է հենց զրից տալիք: Հանրապետութիւնում ւսակցութիւնների գործունէութեան ւոլվածքան» բնոյթը հետեւանք է ա, որ շատ քչերն են յստակ պատկեցնում, թէ ինչ է նշանակում լինել ւսակցութիւն, քաղաքական կազմակրպութիւն: Մինչդեռ, դա առաջին հերն գաղափարախօսութիւն է, սոցիալան որոշակի շերտի շահերի պաշտպաութեանն ուղղուած քաղաքական գործունէութիւնների ծրագիր: Ու որ Հայաանում կուսակցութիւն կոչուող կուճրներից եւ ոչ մէկն այդպէս էլ ւարձաւ քաղաքական կազմակերպուն, պատճառն այն է, որ գրանք երբէք ն բաւարարել ասածս տարրական նոր, պահանջը: Մինչդամէնայն բնական է, Հանրապետութեան քաղաքական դաշ իւրաքանչիւր միաւոր հիմնականում ւաղուած է ներքին «ինքնամաքրումի» նդիրներով եւ արեւի տակ իր մշտապէս ոխեխուղ տեղը «ճշգրտելով»: Ինչ վերաբերում է մեզ, ապա Հայկմկուսը ներն խնդիրներ գրեթէ չի ունեցել եւ չունի: Ճիշդ է, ժամանակ առ ժամանակ կաող են պատահել տհաճ միջադէպեր, ինչխին օրեր առաջ եղածն էր, սակայն ռանք նախ որակ չեն կազմում եւ յետոյ, քննելդ էլ հասկանում էք, լիովին բաոտելը ե՛ւ սխալ կը լինէր, ե՛ւ արհեստաան:

Հայաստանի կոմունիստական կուսակցութիւնը չայս, հետու է ներկուսակ-

Վիեննահայ Կեանք

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐՈՒ ՇՆՈՐՀԱԲԱՇԽՈՒՄ

ՆՍՕՏՏ Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Հանճցաւ շնորհաքեր իր այցելութիւնը շնորհել վիեննահայ գաղութին՝ 26-30 Յունիս 1997ին, եւ այս առիթով յայտարարեց իր Հայրապետական գնահատանքին արժանացնել առաքինահայ եւ առաքելասէր մը ազգայիններ եւ գիտնականներ, որոնք իրենց նուիրատուութիւններով եւ հայագիտական վաստակով արժանի նկատուած էին պարգեւատրութեան: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին իր վերադարձին, ան կեդրոնական նշտուպային հայրապետական պատուիրակին եւ առաքելոյ հայոց առաջնորդին՝ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Ս. Արք. Դոկտ. Գրիգորեանին ղրկած էր խոստացուած կոնդակները եւ օրհնութեան պատուոյ վկայականները, որոնք վերոյիշեալ անձերուն շնորհուեցան 26 Հոկտեմբեր 1997, կիրակի օր, Գիւտ Խաչի տօնին, Հանդիսաւոր Ս. Պատարագի առաջորդին:

Արդարեւ, Գիւտ Խաչի տօնին առաքինով, Վիեննայի Հայոց Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ պատարագից եւ քարոզից, հիւրաբար քաղաքս գտնուող եւ իր հարազատներուն այցի եկած, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռի միաբաններէն Գերշ. Տ. Վարդան Ս. Արք. Տեմիրճեանը, որ իր քարոզին մէջ անդրադարձաւ Գիւտ Խաչի տօնի խմաորին եւ կատարեց խորհրդածութիւններ: Նաեւ շնորհաւորեց Աւետիսյ Հանրապետութեան անկախութեան տօնը, որ գուգադիպած էր 25 Հոկտեմբերին: Ս. եկեղեցին լիքն էր հաւատացեալներով:

Ս. Պատարագէն առաքին, Մեսրոպ Սրբազանը ներկայացուց ներկաները՝ հիւր Սրբազան Հայրը, իր քահանայական ձեռնադրութեան 40ամեակին առիթով ջերմօրէն շնորհաւորելով եւ արտագին բարեմաղթութիւններ կատարելով, նաեւ շնորհաւորեց մատենադարանապետի իր նոր պաշտօնը, որ առնձնած էր 17 Փետրուար 1997ին: Նախապէս, ան 16 տարիներ վարած էր Վանքի տպարանի տեսչական պաշտօնը: Ապա եկեղեցւոյ դասը հրաւիրեց հետեւեալ ազգայիններն եւ անոնց շնորհեց Հայրապետական կոնդակներն ու

բար, նախկին ռուսահայ, արժանացաւ «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ» շքանշանին:

2. Դոկտ. Արմենակ Իւթիւճեան, իրաւաբան եւ առանձնապետ Աւետարեայ եկեղեցական վարչութեան, արժանացաւ «Ս. Նարեկ Շնորհալի» շքանշանին:

3. Տիկ. Մարթա Վարդեան, բարերարուհի, արժանացաւ «Ս. Նարեկ Շնորհալի» շքանշանին: Անհանգստութեան պատճառով բացակայ էր:

4. Ճարտ. Գէորգ Ալճոյեան, իրանահայ, առանձնապետ Վիեննայի Հայոց Յովհաննէս Շիրազ Ապպ. միաբեայ վարժարանի Հոգաբարձութեան, արժանացաւ «Օրհնութեան եւ Գնահատանքի Կոնդակ»ին:

Ս. Պատարագի աւարտին, եկեղեցւոյ սրահին մէջ ի պատիւ պարգեւատրեալներուն, տեղի ունեցաւ պատշաճ հիւրասիրութիւն եւ շնորհաւորական խօսքեր արտասանեցին Գերշ. Տ. Մեսրոպ եւ Տ. Վարդան Սրբազանները եւ ներկաները շնորհաւորեցին Հայրապետական գնահատանքին արժանացածները, որոնց կարգին նաեւ հետեւեալ ազգայիններըաւետարեացներ, որոնց մասին Մեսրոպ Սրբազան յատուկ գնահատանքով խօսեցաւ եկեղեցւոյ մէջ եւ ներկայացուց եկեղեցւոյ մէջ՝ հայ հաւատացեալներուն, որպէս հայանպատաս աշխատանք տարած բարեկամ գիտնականներու եւ ատուածաբաններու: Կը յիշատակենք պատուոյ վկայական ստացողներուն անուններըը.

1. Տիկ. Դոկտ. Յասմիկ Թրակուր-Դում, Կրացի Համալսարանի լեզուաբանական բաժնի դասախօս:

2. Դոկտ. Էրիխ Ռենհարտ, Կրացի Համալսարանի աստուածաբանական բաժանմունքի մէջ Ծիսագիտութեան օգնական դասախօս:

3. Մագիստրոս Եոզէֆ Ռանիֆըլ, Կրացի Քայվարիրներուց եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ:

Կրացի այս եկեղեցւոյ սրահներուն մէջ՝ յիշեալ երեք անձերը 1997ի Մարտ ամսուն Հայ մշակոյթի նուիրուած ցուցահանդէս մը կազմակերպած էին, որ ունեցաւ բազմահազիւր այցելուներ, եւ ցուցահանդէսի մասին անդրադարձերն ալ աւետիսական մամուլէն, ձայնասփիւռ եւ հեռատեսիլէն:

նափակուելուց: Աւելին, մենք
ս նեղսրտում-բարկանում ենք,
-ինչ յիմար միջադէպեր մեզ փոր-
շեղել մեր հիմնական անելիքնե-
ղգային-պետական հարցերի լու-

վերջին հարցը: Ի պաշտպանու-
ռնային Ղարաբաղի ինքնիշխան
ifնիերի, այսօր Հայաստանի «ան-
մնաւորականութիւնը կազմակեր-
մէկը միւսից աղմկոտ միջոցա-
ր: Իրավիճակը դո՞ւէ եւս այդման
ատեցնող էի համարում:
: Ու նաեւ՝ ինձ համար միանգա-
նընդունելի է նման միջոցառում-
արագօրէն առճակատման բնոյթ
ելը: Դա լաւ չէ: Կայ երկու կարե-
ոյն խնդիր՝ ազգային անվտան-
ն եւ Ղարաբաղի հիմնահարցեր,
լուծումները պէտք է որոնուեն ոչ
սագործ ժեստերի ու առճակատ-
նապարհով, այլ ընդհակառակը,
էտք է իշխանութիւններին ամ-
ձել հետ միասին գնալ կոնկրետ
ի լուծման: Զգայական չեզոցաց-
ով անցկացուող միջոցառումնե-
արագեան հարցի լուծմանը որեւէ
ն նպաստում, սոսկ խճճում են
նչ: Ուստի եւ, մենք՝ կոմունիստա-
աշխատում ենք հեռու մնալ այդ
հաւաքոյթներից: Մենք խուսա-
նք անպատշաճ իրարանցումից:

Հարցազրոյցը վարեց՝
ԱՇՈՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

աստանի Հանրապետութիւն»,
մբեր 1997)

ՈՆԹԷ ՍԵԼՔՈՆԵԱՆԻ
ԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ոմբ դաւիճին մէջ տեղի ունե-
ծննդեան 40ամեակին:
Ռոպերթ Քոչարեանի ուղերձի
ղի սիրելի Աւետ, դարաբաղեան
կն էր, որու խիզախութեան եւ
ադրնց: Այսօր արդէն իրակա-
խը ազատագրուած է:
ղները, հոյրը եւ կինը՝ Սեդան:
ատագիրին մասին պատմած են
ենութեան նախարարի տեղակալ

Մոնթէն տարիներ շարունակ
տակ: Ան Հայաստան մեկնած է
խեան ճակատի վրայ: Հերոսին
մենք կորսնցնենք Արցախը, կը
ը»:

ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ
Ի ՊԱՏԻՒ ԳԵՐԾ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ

Վիեննահայ գաղութի եկեղեցական վարչութիւնը, շնորհաւորելու եւ գնահատելու համար կեդրոնական Եւրոպայի Հայոց Հայրապետական պատուիրակ եւ Աւստրիոյ Հայոց Առաջնորդին՝ Գերշ. Տ. Մեսրոպ Ս. Արք. Դոկտ. Գրիգորեանի 65ամեակը եւ Աւստրիոյ թեմին առաջնորդական ծառայութեան 35ամեակը, յատուկ ճաշկերոյթով մը պատուեց զինք, 30 Հոկտեմբեր 1997, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8:00ին, Վիեննայի Հրոչակաւոր Օփեռ տը Ֆրանքֆ մէջ:

Սոյն ճաշկերոյթին հրաւիրուած էին 40 անձեր, որոնց 30ը գաղութի դանագան միութիւններու ներկայացուցիչներ եւ տասն ալ աւստրիացի դէմքեր, գլխաւորութեամբ Աւստրիոյ նախկին Հոգեւոր Պետ Կարտինալ Քէօնիկի:

Հրաւիրեալները նախքան պանդոկի ճաշարան անցնիլը, հիւրասիրուեցան յարակից սրահին մէջ, ուր Կարտինալ Դոկտ. Ֆրանց Քէօնիկ, տիպոդոսկան պատճառներով ճաշկերոյթին ներկայ չկարենալով ըլլալ, խօսք առաւ եւ իր շնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթութիւնները ներկայացուց յոբելեար Սրբազան Հօր, գնահատելով անոր անսակարկ նուիրումն ու երկարամեայ ծառայութիւնները մի՛ք-եկեղեցական շարժումներու՝ թէ Աւստրիոյ եւ թէ արտասահմանի մէջ: Ուրախութեամբ յիշատակեց Ս. Էջմիածնի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռները եւ անոնց գահակալները՝ յիշատակելով անունները երան. Տ. Վազգէն եւ Տ. Խորէն Հայրապետներուն, Տ.Տ. Գարեգին Ա. եւ Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսներուն, որոնք Վիեննա ալ այցելած էին եւ շատ սերտ յարաբերութիւն ունեցած իրեն հետ: Կարտինալին մեկնումէն ետք, հրաւիրեալները անցան ճաշասրահ:

Ընթրիքի ընթացքին սեղանապետութիւնը վարեց եւ կարգ մը անձնաւորութիւններ խօսքի հրաւիրեց՝ վիեննահայ եկեղեցական վարչութեան առենապետ՝ իրատաքան Գր. Արմէն Իւթիւճեանը, հայերէն եւ գերմաներէն լեզուներով ներկայացնելով հաւաքոյթին առիթը եւ յանուն գաղութային վարչութեան շնորհաւորեց Սրբազան Հայրը: Ապա մի առ մի խօսք առին Վիեննայի Լուտերական եկեղեցւոյ եպիսկոպոս՝ Վեր. Հերվիկ Շթուբմը, Կալվինական եկեղեցւոյ մեծաւոր Վեր. Մագիստրոս Փիթըր Քառնըրը, Աւստրիոյ մօտ Հայաստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Գր. Աշոտ Ոսկանեանը, Փրօ Օրիէնթէ Էքթիմնիք Հիմնարկութեան նախագահ Գր. Ալֆրետ Շիմրնըմանը, Մեսրոպ Սրբազանի Անթիլիասի Դպրեվանքի աշակերտներէն Գերշ. Տ. Վարդան Արք. Տեմիրճեանը եւ իմաստասիրութեան դասախօս Փրոֆ. Կարապետ Տորդանեանը. Վիեննայի Լուտերական եկեղեցւոյ մեծաւոր Վեր. Վեռները Հոռնը, Հին-Կաթոլիկ եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ՝ Դոկտ. Էրնեստ Քրոցնեքրը եւ Վիեննայի Հռոմէական-Կաթոլիկ եկեղեցւոյ էքթիմնիք Հարցերու պէխաւոր պատասխանատու Քոյր Քրիստինէ Կայքանըրը:

Բոլոր խօսք առնողներն եւս յատուկ գնահատանքով արտայայտուեցան Մեսրոպ Սրբազանի համբերատար աշխատանքին, բանասիրական աշխատանքներուն, Վիեննայի Բիւզանդագիտութեան Կաճառին մէջ իր դասախօսութեանց եւ այլ եկեղեցականութէ եւ ազգանուէր արդիւնքներուն մասին, որոնց պսակումը եղաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ Տ.Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոսէն Գնահատական Գիրը, որուն բնագիրը կարդաց Սեպուհ Սարկաւագ Գաղտոյեանը եւ բնագրին գերմաներէն թարգմանութիւնը ընթերցեց Դոկտ. Արմէն Իւթիւճեանը: Մէջ ընդ մէջ հայկական հայրենասիրական երգեր կատարեց Սեպուհ Սարկաւագը:

Ճաշկերոյթի փակումէն առաջ յոբելեար Մեսրոպ Սրբազանը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց բոլոր խօսք առնողներուն եւ դարձեալ իր պատրաստակամութիւնը յառաջիկային եւս, իր առողջութեան նեցած չափով ծառայելու հայ եկեղեցւոյ եւ մի՛ք-եկեղեցական շարժումին, ինչպէս նաեւ հայ ժողովուրդն ու հայ մշակոյթը օտարներուն ծանօթացնելու անյետաձգելի պարտականութեանց:

Ճաշկերոյթը փակուեցաւ տարեզարձի կարկանդակին ճաշակումէն ետք:

Մաղթելի է, որ Եւրոպայի մէջ պաշտօնավարող տարեց Մեսրոպ Սրբազանը, իր երկարամեայ պաշտօնավարութիւնը շարունակէ այլ տարածքներ եւս եւ իր ժողովրդանուէր աշխատանքներով պայծառացնէ Հայց. Ս. Եկեղեցին, հայ մշակոյթն ու հայրենասիրութիւնը դարձնէ մէն մի հայու աչագ պարտականութիւնը:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՑԵԱՆ

(Վիեննա, 11 Նոյեմբեր 1997)

ARMENISCHES

BENEFIZ-KONZERT

Wien, im November 2004

Sehr geehrte

Im Namen der Armenisch Apostolischen Kirchengemeinde Österreichs, der Armenischen Studentenvereinigung sowie des Österreich-Armenischen Sportkomitees möchten wir unsere Hochachtung und Anerkennung für Ihre Unterstützung und Hilfe für das Benefiz Konzert zu Gunsten der Caritas am 27. November 2004 zum Ausdruck bringen.

Danke, dass Sie uns bei dem Versuch unterstützen, in vielen schwierigen Situationen des täglichen Lebens menschlich zu handeln.

Wir wünschen Ihnen von Herzen ein gesegnetes Weihnachtsfest und ein gutes neues Jahr!

Mit vorzüglicher Hochachtung

Zorik Alexandrian
Obmann

Armenische Studenten Vereinigung

MedR Dr. Nerses Arakelian
Obmann

ARMENISCH APOSTOLISCHE KIRCHENGEMEINDE ÖSTERREICH
Kolonitzgasse 11. 1030 Wien

Sebouh Baghdoyan
Obmann

Österreich Armenisches Sportkomitee

ARMENISCHES

BENEFIZ-KONZERT

Վիեննա, Նոյեմբեր 2004

Սիրելի եւ Յարգելի

Աւստրիոյ Հայ Առաքելական եկեղեցական Համայնքի, Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան եւ Աւստրիոյ Հայկական Մարզական Յանձնախումբի անունով ընդունեցէք մեր միացեալ շնորհակալական եւ երախտագիտական անկեղծ զգացումները՝ 27 Նոյեմբեր 2004-ին Քարիդասին նուիրուած Բարեսիրական Համերգ-Երեկոյին Ձեր բերած նիւթաբարոյական վեհանձն աջակցութեան համար:

Անանխընթաց այս ձեռնարկի յաջողութեան ամենէ նպաստող ազդակներէն մին եղաւ Ձեր հայրենասէր եւ ազնուասիրտ կեցուածքը, զոր անկասկածօրէն եկաւ ամրապնդելու ձեռնարկի ասպետական արդիւնքը:

Ձեզի եւ Ձեր հարազատներուն կը փոխանցենք Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան նորանոր յաջողութիւններու եւ առողջութեան բարեմաղթութիւններ:

Հայրենակցական ջերմ ողջոյններով,

Ջորիկ Ալէքսանդրեան
Ատենապետ

Armenische Studenten Vereinigung

Ներսէս Առաքելեան
Ատենապետ

ARMENISCH APOSTOLISCHE KIRCHENGEMEINDE ÖSTERREICH
ԱՒՍՏՐԻԱՅԻ ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ
Kolonitzgasse 11, 1030 Wien

Սեպուհ Պաղտոյեան
Ատենապետ

Österreich Armenisches Sportkomitee

ԵՒՐՈ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ 2008
ՎԻԵՆՆԱ, 21-24 ՄԱՐՏ 2008

ԲԱՑՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ձերդ Վսեմութիւն Դր. Հովակիմեան, Արժանապատիւ Տէր Անտրիաս, պատուարժան ներկայացուցիչներ Եւրոպայի և Աւստրիայի Հայկական Միութիւններու, սիրելի Մարզիկներ, Հայրենակիցներ և Հիւրեր,

Աւստրիոյ Հայկական Մարզական Յանձնախումբի անունով կ'ողջունենք Ձեզ Վիեննայի մէջ: Ձեր ներկայութիւնը մեզի կը պատճառէ մեծ հպարտութիւն և անսահման հաճոյք: Պատիւը ունինք որ աւելի քան 650 մասնակիցներ Եւրոպայի զանազան քաղաքներէն և Լիբանանէն ընդառաջեցին մեր հրաւէրին՝ մաս կազմելու աւանդական այս տարուայ պատմական Եւրո-Հայկական Խաղերուն: Ձեզի կը մաղթենք յաջող և ուրախ մարզական և ընկերային ժամանց:

ՓԱԿՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ձերդ Վսեմութիւն Հայաստանի Հանրապետութեան Աւստրիոյ Դեսպան Դր. Աշոտ Հովակիմեան, Մեծայարգ Թաղապետ Պրն. Հէրիպէրդ Ռահճեան, Համեստափայլ Թաղապետուհի Տիկին Սուզաննէ Րայխարտ, Գերաշնորհ Սրբազան Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Գրիգորեան, Գերապայծառ Աբբահայր Պօղոս Գոտճանեան, Յարգարժան Պրն. Վահէ Կապրաչ՝ Հ.Բ.Ը.Միութեան Կեդրոնական Մարմնի Անդամ, Համեստափայլ Տիկին Աստղիկ Ալէքսանեան՝ Աւստրիոյ Պատուոյ Հիպատոսուհի Ալէքսանդրիա քաղաքի, պատուարժան ներկայացուցիչներ Եւրոպայի և Աւստրիայի Հայկական Միութիւններու, Եկեղեցական Վարչութեան, սիրելի Մարզիկներ, Հայրենակիցներ և Հիւրեր,

Աւստրիոյ Հայկական Մարզական Յանձնախումբի անունով կուգանք յայտնելու մեր անսահման հպարտանքն ու գոհունակութիւնը՝ Ձեզ բոլորդ 2008ի Եւրո-Հայկական Խաղերուն հիւրընկալելու պատիւին համար: Եւրոպայի զանազան քաղաքներէն և Լիբանանէն ժամանած շուրջ 650 հայազգի մարզիկներ մասնակից եղան այս տարուայ մրցաշարքերուն, անգամ մը ևս նպաստելով մեր հայկական գաղութներու իրար հետ ամրապնդման, վառ պահելով հայրենասիրութեան և միասնականութեան ոգիները:

Պարտք կզգանք երախտագիտական մեր զգացումները յայտնելու այս ձեռնարկի յաջողութեան նպաստող բոլոր մասնակից պատուիրակութիւններուն, Աւստրիական կարավարական և մարզական զանազան նախարարութիւններուն և միութիւններուն, ինչպէս նաև Վիեննահայ գաղութի մեր բոլոր աջակցողներուն, ի մասնաւորի Աւստրիական Հեռատեսիլի Փոքրամասնութեանց բաժնի աշխատակից Ազնուափայլ Տիկին Մարիամ Չիթաքի, Աւստրո-Հայկական Միութեան Ատենապետ Ճարտ. Պերանժ Ռազմիկ Յարութունեանի, Յովհաննէս Շիրազ շաբաթօրեայ Վարժարանի Տնօրէնութեան, պարախումբին և պարուսոյց Տիկին Լուսիլա Սարիքեանին, Երքչունի Օր. Մեվանա Սալմասի-Յովսէփեանին, և շարք մը այլ ազնուահոգի հայրենակիցներու: Հատուկ և սրտագին շնորհակալութիւններ մեր Արարատ Միութեան բոլոր ժրաջան անդամներուն և բոլոր վարչական և մարզական պատասխանատուներուն:

Խօսքս աւարտելէ առաջ, համաձայն այս մրցաշարքերու աւանդութեան, կը յայտարարենք որ, 2009 թուականի Զատկուայ այս Խաղերը տեղի պիտի ունենան դարձեալ Ժընեւի մէջ և 2010 թուականին Ամաղրտամի մէջ: Մեր կանխայայտ շնորհակալութիւն-ները Ժընեւի և Ամաղրտամի մեր եղբայրներուն և ամենայն յաջողութիւն իրենց պատրաստութիւններուն մէջ: Կեցցէն Եւրո-Հայկական Խաղերը և մեր հայ մարզիկները, կեցցէ Մայր Հայաստանն ու մեր անմահ հայ ժողովուրդը:

Սեպուհ Պաղտոյեան

ԱՐԱՐԱՏ ՎԻԵՆՆԱՆ 25 ՏԱՐԵԿԱՆ

Հայկական մարզական աշխատանքները Վիեննայում ունեն լավ ավանդույթ և երկար տարիների պատմություն: Վիեննահայ գաղութի ֆուտբոլի պատմությունը հասնում է մինչև 40-ական թվականները: Դեռ այն ժամանակ էլ ԱՐԱՐԱՏ անունով խումբը մասնակցել է բազում մրցությունների: Այդ ժամանակվա թիմի մարզիկներից մեկը՝ Տիար Կարապիս Փափազյանը, մինչև այսօր էլ Հայ Համայնքի գործունյա անդամ է և ԱՐԱՐԱՏ Վիեննայի պատվո վետերան-մարզիկ: Նույնիսկ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը Վիեննայում իր ուսման տարիների ընթացքում 1976 թվականին խաղացել է ֆուտբոլի խումբում:

ԱՐԱՐԱՏ Վիեննայի պատմությունը սկսում է 1983-թվականներից: Այն հիմնադրողներից է եղել բոլորի կողմից սիրված և ցավոք շուտ վախճանված Ալեքսան Ավետիքյանը: Խումբը անդամակցել և մասնակցել է Թեմական Մարզական Միության (DSG) մրցաշարերին: 90-ական թվականները թիմի համար անկայուն էին: 1991-1995 խումբը չմասնակցեց որևէ մրցաշարքի: հանգուցեալ Ալեքսան Ավետիքյանի մահից հետո էլ այլ հայրենակիցներ ովերցրեցին խումբի ղեկավարումը: 2003 թվականին հիմնադրվելով Ավստրիայի Հայկական Մարզական Հանձնախումբը՝ հիմնաքար դրվեց նոր շրջանի սկզբի համար:

Ֆուտբոլի կողքին, 70-ական թվականներից սկսած՝ Վիեննայի Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միության հովանավորությամբ կազմակերպվում էին անկանոն կերպով նաև այլ մարզաձևեր. բասկետբոլ, վոլեյբոլ և սեղանի թենիս: Որպեսզի մարզանքները և մրցությունները ավելի բարձր մակարդակով կազմակերպվեն և ավելի շատ մարզաձևեր մտցվեն՝ հիմնադրվեց 2003-թվ.-ի Հունվարի 14-ին որպես Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միության մարզական բաժին՝ Ավստրիայի Հայկական Մարզական Հանձնախումբը, շարունակելով ԱՐԱՐԱՏ Վիեննա խմբային անվանումը: ԱՐԱՐԱՏ-ը, որի գործունեությունը շահարկային չէ այլ հասարակական, իր նպատակն է համարում՝ մարմնական և մտային դաստիարակությունը, պահմանելով հայկական մշակույթն ու ավանդութիւնները:

ԱՐԱՐԱՏ-ի կարևորագույն առաջադրանքներին է պատկանում 10 երկրներից (Ավստրիա, Հայաստան, Բուլղարիա, Իրան, Իրաք, Լիբանան, Պաղեստին, Ռուսաստան, Սիրիա, Թուրքիա) եկող մոտավորապես 100 մարզիկների ընդգրկումը 6 մարզաձևերում (բադմինտոն, բասկետբոլ, ֆուտբոլ, ճատրակ/շախ, սեղանի թենիս, վոլեյբոլ), ինչպես նաև նրանց մասնակցելու հնարավորության ընձեռումը տեղային և միջազգային մրցություններում: Եվ ոչ միայն կարևոր է անդամներին մարզելը, այլ նրանց հասարակական և մշակութային համադրումը (ինտեգրացիան): Հատկապես երիտասարդներին հնարավորություն ընձեռել՝ միասնական և խմբային աշխատանքների, իրար հետ հաղորդակցվելու, ծանոթանալու, պարտություններ կրելու և հաղթանակներ միասին տոնելու:

ԱՐԱՐԱՏ-ի մարզական նպատակներին հասնելու միջոցներն են.

- Բոլոր տեսակի մարմնամարզության կազմակերպումը
- Մարզական միջոցառումների և մրցությունների կազմակերպումը և մասնակցությունը
- Հանդիպումներ, դասախոսություններ, դասընթացներ, ժողովներ, պտույտներ, բանավիճական երեկոներ՝ մարզական բովանդակությամբ
- Անդամների մասնակցությունը տեղային, ազգային և միջազգային մրցությունների
- Մարզական սրահների, հանրակացարանների կառուցումը և դրանց աշխատացումը
- Ամսագրերի և այլ մարզական գրականության տպագրությունը և տարածումը
- Ինտերնետային էջի կազմումը
- Մարզական դասընթացների և մարզանքի ուսուցումը

Անցնող 25 տարիների ընթացքում, ԱՐԱՐԱՏի խումբերը ունեցել են յիշատակելի մարզական ելոյթներ և հաղթանակներ, և մասնացկել զանազան մարզական ձեռնարկների, որոնց կարքին.

- Վիեննայի մարզաղասեր (Լիգա)
- Հայաստանի Համահայկական Խաղեր
- Եվրո-Հայկական Խաղեր
- ՀԲՀՄ-ի Եվրոպական Խաղեր
- Ֆրանսայի ՀՄԸՄ-ի Խաղեր
- Գերմանիոյ Հանսուի Համայնքի Խաղեր

Որոշ միջոցառումներ կազմակերպված ԱՐԱՐԱՏ-ի կողմից կամ ԱՐԱՐԱՏ-ի հետ՝

- Եվրո-Հայկական Խաղեր (Վիեննա 2008 թվ.)
- Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության (ՀԲՀՄ) Եվրոպական Խաղեր (Վիեննա 2003 թվ.)
- Տիգրան Պետրոսյանի Յիշատակին Ճատրակ/Շախի Մրցաշարք (Վիեննա 2004 թվ.)
- Հայկական Բարեսիրական Համերգ՝ նվիրված ԿԱՐԻԴԱՍ-ի մանկական ծրագիրներին (Վիեննա 2004 թվ.)
- Արթուր Քարյանի տարեկան մրցումներ
- Հայ Համայնքի Ապրիլի 24-ի Յանձնախումբ
- Ավանդական Դաշտահանդես
- Ամանորի Հանդես

Այս առթիվ, պարտք եմ զգում իմ անձնական երախտագիտությունը և շնորհակալությունը յայտնել բոլոր այն ազնվական և վեհանձն հայրենակիցներին, որոնք նիւթապէս և բարոյապէս աստարեցին և օժանդակեցին ԱՐԱՐԱՏ Վիեննայի 25 տարիների աշխատանքներին։ Ապրի՛ Վիեննայի ԱՐԱՐԱՏը և հարգանք բոլոր անոր նվիրական հիմնադիրներին, անդամներին, մարզիկներին և համակիրներին։

Սեպուհ Պաղտոյեան/Վիեննա, 25 Հոկտեմբերի 2008

Մարզաբարեսիրական Խրախճանք
9 Յուլիս 2011

Մեծայարգ Աւստրիոյ Հայաստանի Հանրապետութեան Դեսպանատան ներկայացուցիչներ Ազնուափայլ Հիւպատոսուհի Տիկին Լուսին Դավթեան և Խորհրդատու Պրն. Արթուր Մուշէղեան, Գերաշնորհ Սրբազան Դր. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Գրիգորեան, Միխիթարեան Միաբանութեան ներկայացուցիչ Հոգեշնորհ Հայր Վահան Յովակիմեան Պօղոս Գոճանեան, Արժանապատիւ Տէր Անտրիաս Քհն. Իսախանեան, Մեծայարգ Վիեննայի Քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ Պարոնայք Րայնըր Ստեփան և Հայտար Սաֆի, Ազնուափայլ Վիեննայի Եազիտիներու Միութեան Նախագահուհի Տիկ. Սունտուս Սալիմ Ալ-Նաժժար, Մեծայարգ Արարատ Մարզական Միութեան Պատուոյ Մարզիկ Պրն. Կարպիս Փափազեան, Մեծայարգ Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի նախագահ Պրն. Ժիրայր Պալմանեան, Համեստափայլ Ատենապետուհի Աւստրիոյ Հայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան Օրիորդ Նարինէ Պալմանեան, Համեստափայլ Տնօրէնուհի Վիեննայի Յովհաննէս Շիրազ Վարժարանի Տիկին Կարինէ Ժանկոչեան, Պատուարժան Արարատ Մարզական Միութեան Նախագահ Պրն. Գոգո Ազտէտեան, Պատուարժան Արարատ Մարզական Միութեան նախկին Նախագահ Պրն. Վահէ Մարտիկեան, սիրելի Հիւրեր, Հայրենակիցներ, Մարզիկուհիներ և Մարզիկներ, և Արարատի Վարչականներ,

Մեծ պատիւով ու հաճոյքով կը ողջունեմ Ձեզ բոլորդ այս երեկոյի Մարզաբարեսիրական Խրախճանքին: Թոյլ տուէք հակիրճօրէն ներկայացնելու Վիեննայի Արարատ Հայկական Մարզական Միութեան աշխատանքները: Ինչպէս գիտէք, Վիեննայի հայկական մարզական պարապմունքները ունին լաւ աւանդոյթ և երկար տարիներու պատմութիւն:

Որպէս նպատակ ունենալով բարելաւել և ամրապնդել Աւստրիահայ գաղութի մարզական կեանքը, ինչպէս նաեւ միաբանել եւ ընդգրկել երիտասարդութիւնը հայկական մշակոյթի և Աւստրիական համարկման մէջ, Արարատ Մարզական Միութիւնը առիթ կ՛ընծայէ 11 երկիրներէ (Աւստրիա, Հայաստան, Իրան, Թուրքիա, Լիբանան, Ռուսիա, Վրաստան, Պուլկարիա, Ֆրանսա, Իրաք, Սուրիա) Վիեննա հաստատուած աւելի քան 100 հայ մարզիկներու պարապիլ 4 մարզատեսակներու մէջ (Պատմինդոն, Պասքէթպոլ, Ոտնագնդակ, Վոլիպոլ):

1999-էն սկսեալ տեղի կունենան Համահայկական Խաղերը Երեւանի մէջ: Աշխարհի զանազան հայկական գաղութները կ՛ուղարկէն իրենց ներկայացուցիչները: 2003-ի և 2007-ի խաղերուն մասնակցեցան նաև Վիեննայի հայ մարզիկները: Այս ճամբորդութիւնները շատերու համար

իրականացուցին իրենց երկար ժամանակէ ի վեր Մայր Հայրենիք առաջին անգամ այցելելու տենչալի երազը և վերադարձան հաճելի յիշատակներով և տպաւորութիւններով:

Այս տարի եւս կը ծրագրենք 75 հոգինոց պատուիրակութեամբ և 7 մարզաձեւերու մէջ (Ոտնագնդակ, պասքէթպոլ, վոլիպոլ, սեղանի թենիս, ճատրակ-շախ, պէտմինտոն և թենիս) պատիւը ունենալ մաս կազմելու 5-րդ Համահայկական Խաղերուն (13-21 Օգոստոս 2011): Հետեւաբար, որպէսզի կարելի ըլլայ մեր մարզիկներուն մասնակցիլ Համահայկական Խաղերուն՝ նախաձեռնեցինք սոյն խրախճանքը, օժանդակելու մեր մարզիկներու ճանապարհածախսին:

Խօսքս աւարտելէ առաջ, որպէս Արարատ Մարզական Միութեան Պատուոյ Նախագահ, թոյլ տուէք իմ, Նախագահ Ազտէտեանի, բոլոր միւս Վարչականներու և մարզիկներու անունից յատուկ շնորհակալութիւններ յայտնել Վիեննայի քաղաքապետարանի Մշակութային և հանրային սպասարկութեանց բաժիններուն, Վիեննայի Հ.Բ.Ը. Միութեան «Կարօտ» պարախումբին և պարուսոյց Տիկ. Լուտմիլա Զարիկեանին, Յ. Շիրազ Վարժարանի «Անի» երգչախումբին և խմբավարուհի Տիկ. Կարինէ Ժանկոչեանին, դաշնակահար պրն. Յովիկ Ճիպեանին, Գործադիր պատասխանատու Զորիկ Ալէքսանտրեանին, ինչպէս նաև բազմաթիւ բարերարներուն ու բարեկամներուն՝ այս ձեռնարկի յաջողութեան իրենց բերած նիւթաբարոյական աջակցութեան համար:

Սրտաբուխ շնորհակալութիւններ ևս Ձեզի, սիրելի հիւրեր: Այսօր, Ձեր ներկայութեամբ՝ մեծապէս օժանդակեցիք մեր նպատակներուն իրագործման:

Վերջում, միացէք ինձ հետ արտայայտելու մեր բոլորի յատուկ երախտագիտութիւնը՝ Արարատ Միութեան բոլոր ժրաջան անդամներուն և բոլոր վարչական և մարզական պատասխանատուներուն:

Կեցցէն Համահայկական Խաղերը և մեր հայ մարզիկները, կեցցէն մեր Հիւրընկալ Աւստրիան ու սիրելի Վիեննան, կեցցէն մեր նուիրական Մայր Հայաստանն ու հերոս Արցախը, անսասան ու անմահ մնան աւստրիացի և հայ ժողովուրդները: Բարի Վայելում Ձեր բոլորին:

Մեսրուի Պաղտոյեան

ՍՓԻՒՌՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ»
Համահայկական Համաժողով
(19 – 20 Սեպտեմբեր 2011)

Նախ թոյլ տուէք նախկին խօսնակներին շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնելու բոլոր այս ծրագրի կազմակերպողներին, մասնավորապես՝ տիկին նախարարուհիին, որ այսքան յարգանքով և այսքան բծախնդրութեամբ այս խիզախ քայլը վերցրեց: Մի բանում համոզուած եմ, այս ներկայ 21-րդ դարի արդիական բոլոր միջոցները պէտք է օգտագործել մեր սփիւռք-հայրենիք և սփիւռք-սփիւռք համագործակցութիւնը և կապերը ուժեղացնելու համար: Ամեն անգամ, որ որևէ մէկ անձ կուզէ որևէ մէկ երկիր գնալ, մօտենում է ինձ և ասում, թէ այս երկրի մէջ կ՞այ և ու՞ր է հայկական եկեղեցին, այսինչ երկրի մէջ ո՞վ կայ հայ, ինչ մշակութային միութիւն կայ և այլն, և այլն: Անշուշտ համացանցում կարելի է փնտռել ժամանակ դնել, ես չեմ ուզեր պարտաւորել սփիւռքահայութեան նախարարութեանը աւելի գործել, որովհետև սփիւռքահայութեան կոմիտէութիւնը, ինչպէս գիտէք, հորիզոնականօրէն թէ արտաքին գործերի նախարարութեան, թէ արդիւնաբերական, թէ կրթական, թէ մշակութային, թէ մարզական, թէ ընկերային նախարարութիւնների, և այլն, պարտականութիւններից շարք մը բաներ ինք կը լրացնի - ամեն տեսակ հարցերի կամ խնդրանքների սփիւռքահայութեան կոմիտէութիւնը հորիզոնական ներկայացուցիչն է Հայաստանի: Հետեւաբար՝ եթէ մենք այս գծով արտասահմանում որևէ հարց ունենանք պէտք է սփիւռքահայութեան նախարարութեան մօտենանք: Ես պիտի կոչէի տիկին Հրանուշը “Jacqueline or Hranush of all trades” (անգլերէն ասացուածք), այսինքն՝ ամեն գործերու մասնագիտուհի Հրանուշը դարձած է, այսպէս կոչել: Ինչ որ խնդիր ունենք, իրեն պիտի միանանք: Ես պիտի ասեմ, որ սփիւռքահայութեան նախարարութեան ներքև բոլոր հայկական գաղութների միացեալ համացանց ստեղծելը խիստ նպատակայարմար ու օգտակար պիտի ըլլար - այսինքն իմանալ, եթէ ես այսինչ երկիրը պիտի գնամ, իմանամ թէ ով կա, ինչ եկեղեցի կա: Անշուշտ շատ խիզախ գործ է, բայց ամենակարևոր գործերից մեկն է: Այսօր նախարարութեան ֆեյսբուքում 1717 ընկեր կայ միայն արձանագրուած: Պէտք է աշխատանք տանել, որպէսզի առաւել ևս ուժեղացնենք մեր ցանցերը, մեր կապերը միմեանց հետ՝ օգնելով սփիւռքահայութեան նախարարութեան, որ այդպիսի համայնացանց ունենայ, որպէսզի բոլոր հայերը կարողանան օգտագործել – օրինակի համար, եթէ ես բժիշկ եմ և կ'ուզեմ գտնել որոշ երկրի մէջ հայ ինչ բժիշկներ կան, որպէսզի կապ հաստատեմ նրանց հետ: Գիտէք այդքան դիւրացած է ճամփորդութիւնը հիմա, ամեն մէկս գրեթէ ամեն երկու շաբաթը մեք, երեք

շաբաթը մեք կը ճամփորդենք տարբեր տեղեր: Համացանցը գործնականօրէն կ'ուժեղացնէ մեր ազգակիցների (մասնագէտներ, վաճառականներ, երիտասարդներ, և այլն) կապերը, և ամեն տեսակէտով օգտակար կ'ըլլայ մեր միասնական նպատակներու իրականացման: Գիտեմ Ձեր պարտականութիւնները շատ-շատ են տիկին նախարարուհի, բայց կարծում եմ, որ գաղութային կապերը իրար կմիացնենք աւելի, եթէ իւրաքանչիւր գաղութում անհատներ որոշուեն, որ ձեր ներկայացուցիչ-կապերը լինեն, այսինքն՝ շատ մը ծառայութիւնների կողքին՝ տուեալ գաղութի ինչ հայ անհատներ, եկեղեցիներ, բժիշկներ և այլ ցանկերը փոխանցել և մշտականօրէն ժամանակակից պահել: Որքան կարելի է թէ իրենց էլեկտրոնային հասցէները, թէ իրենց կապերը: Այդ հասցէները դուք կարող եք ստանալ և ձեր տեղեկատուութիւնները ուղարկել բոլորին: Բոլորն էլ լուռ մեծամասնութիւն են, որոնք ոչ մէկ միութիւնից տեղեկութիւններ են ստանում: Մեր սփիւռքի գաղութների մեծամասնութիւնը ո՛չ կուսակցութիւններին են հետևում, ո՛չ եկեղեցիներ գնում, դժբախտաբար այս է դրութիւնը: Բայց համացանցով կարելի է մէջտեղ հանել իրենց հետաքրքրութիւնը, առաւել ևս ինչու՞ չէ նաև ամեն տեսակի համայարաբերութիւն մշակուի հայերի միջև:

Սեպուհ Պաղտոյեան (Աւստրիա), «Արարատ» հայկական մարզական միութեան պատուաւոր նախագահ

Շնորհակալական Խօսք 60-րդ Տարեդարձիս Առթիւ
23.11.2012

- Բոլոր ներկաներուն և բացականերուն շնորհաւորանքներուն
- Խօսք առնողներուն
- Ծնողքիս, տիկնոջս, զաւակներուս և ամուսինին ընկերուհիին, ընտանեկան միւս անդամներուն, Անուշաւան, Զօրիկ, Մարդին, Ռաֆֆի, և բոլոր միւս օգնողները

Անչափ ուրախ եմ որ այսօր անգամ մը եւս կարելիութիւնը ունիմ վայելելու բոլորիդ ներկայութիւնը: Միասնաբար տօնելու տարեդարձս: Փոխադարձաբար ուրախացնելու զիրար: 24 երկիրներէ եկած հիւրեր: Արտասահմանի հիւրերը:
Իմ 60 տարիներու համեստ նուաճումները, ներդրումները, յաջողութիւնները և գործունէութիւնները անկարելի էր իրականացնել առանց շարք մը սիրելի անհատներու համբերատար և նուիրական օժանդակութեան և անսահման աջակցութեան:
Մեծ հայրերս ու մեծ մայրերս
Ծնողքս
Տիկինս
Զաւակներս
Ընտանեկան պարագաները (նաև Հանգուցեալ Վարդան Սրբազանը)
Լիբանանի հայկական վարժարանները
Աշխատատեղերու պաշտօնակիցներու ընտրանի մը
Զանազան հայկական միութիւններ և մարզական կազմակերպութիւններ, գլխաւորութեամբ ՀԵԸ, ՀԲԸՄ, ՀՈւԵՄ, Արարատ, Համահայկական Խաղեր
Հայաստանի և Աւստրիոյ մէջ գտնուող քանի մը հասարակական և կառավարական կազմակերպութիւններ
Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին և Մխիթարեան Միաբանութիւնը
Համերաշխութիւն, Ուրախութիւն պատճառել, Խաղաղութեան և բանակցութեան
Նուիրատուութիւնները հայկական ծրագիրներու:
Բարի և հաճելի, զուարթ երեկոյ

ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ

Երկու տարիներ ետք պիտի բոլորենք հայ ժողովուրդի դէմ գործադրուած թրքական եղեռնի ու ցեղասպանութեան հարիւրամեակը: Երկու օրեր առաջ վեցերրորդ տարելիցն էր մեր բոլորին շատ սիրելի Հրանտ Տինքի անարդար սպանութեան: Այս տարի Վիեննայի Սուրբ Փրկիչ մատրան 100 և Սուրբ Հոիփսիմէ եկեղեցւոյ 50րդ տարեդարձերը մեզ կ՝սպասեն:

Նկատի առնելով Հայաստանի, Արցախի ու բոլոր հայութեան առջև կանգնած զանազան վտանգներն ու քաղաքական և տնտեսական պարտաւորութիւնները, մեր ազգի բոլոր հատուածներէն և խմբակցութիւններէն – ըլլայ հայրենիքի և կամ սփիւռքի մէջ – այսօր իսկ կը շարունակուի պահանջը միասնականութեան քայլերու և նպատակասլաց գործունէութեան:

Այսքան պատուհասներ, չարչարանք, թափառականութիւն, վնասներ կրած մեր ժողովուրդը արժանի է արդէն վերջապէս իր հայրենիքի և ժողովուրդային հատուածներու խաղաղութեան, անդորրութեան և նորանոր յաջողութիւններու:

Մեր փոքրիկ սակայն աշխուժ գաղութը պէտք է բոլորուի մեր հայկական արբազան նպատակներու իրագործման ոգիով, մէկ դի դնելով նախանձութիւնը, իրար դէմ մրցակցութիւնը, գաղութահայութեան և հոգեւորականներու միասնական շահերու դէմ քայլեր ու ծրագիրներ հետապնդելը: Մեր գաղութի զանազան մասնագէտ ու պիտանի ազգայիններու վերադարձը դէպի հայկական եկեղեցի և միութենական կեանք, ինչպէս նաև մեր մեծաթիւ պատանիներու և երիտասարդներու ներգրաւումն ու մասնակից դարձնելը, մեր բոլորէն - արանց աւելի ուշանալու - կը պահանջէն ներողամտութիւն, ազգային գիտակցութիւն, և ժողովրդավար ու քաղաքական հասունութիւն:

Ըլլայ Թրքահայ կամ Պարսկահայ, Հայաստանահայ թէ Լիբանանահայ, մեր գաղութի բոլոր անդամները մերին եղբայրներն ու քոյրերն են և ոչ թէ մեր թշնամիները: Մեզի կը բաւէն մեր միւս թշնամիները: Եկէք դաս առնենք և չ՝կրկնենք անցեալի սխալները ու իրարու հետ միասնաբար և համագործակցաբար անցնինք մեր ազգապահպան ծրագիրներու իրականացման:

Ապրի՛ն մեր Հայաստանը, Արցախը, համայն հայութիւնն ու Եկեղեցին, ինչպէս նաև մեր սիրելի հիւրընկալ Աւստրիան:

Մեսրուի Պաղտոյեան, Վիեննա, Յունուար 2013

Վսեմաշուք Պարոն Դեսպան Արման Կիրակոսեան
Արժանապատիւ Հոգեւոր Հովիւ Տէր Անդրիաս Իսախանեան
Սիրելի Հերմինէ, Մարզիկներ եւ Ընկերներ,

Վիեննայի Արարատ Մարզական Միութեան վարչութեան եւ ամբողջ մարզական կազմին անունով պատիւը ունինք ողջունելու Ձեզ Աբրահամ-Աբիկ Մոսէսեանի յիշատակին նուիրուած Առաջին Ֆութպոլի Մրցաշարքին:

Մեր բոլորի սիրելի Աբիկը ծնած էր Թեհրանի մէջ 1958ին և Վիեննա հաստատուած 1972ին: Մասնագիտական ուսումը ստանալէ ետք՝ հանգուցեալը նախաձեռնեց Մեւան անունով հայկական ճաշարանի բացումը: Ապա զբաղուեցաւ գործավաճառութեամբ, կալուածներու առուծախով և վերջապէս 4 Euroshop վաճառատուներով:

1993ին ամուսնացաւ Հերմինէ Շահոլեանի հետ և անոնք ունեցան երկու զաւակներ՝ Նարինէն ու Ալէնը, որոնք կը շարունակեն իրենց հօր օրինակին հետեւելով անդամակցիլ Արարատ Մարզականի Միութեան:

2009ին՝ քաղցկեղի անողորմ հիւանդութիւնը զգետնեց զինք և 21 Փետրուարի 2012ին վայրագ մահը մեզմէ անժամանակ խլեց մեր սիրելի ընկերոջը:

Հանգուցեալը ունէր շատ յատուկ նկարագրային գիծեր… շատ գործունեայ և պատրաստակամ, իր սկզբունքներուն ու համոզում-ներուն հաստատ կարչող, լայնասիրտ յատկութիւններով օժտուած, անզուգական սիրող ամուսին, ընտանիքի տիպար հայր, կարեկցող որդի և եղբայր, աջակցող հայորդի, նուիրուած միութենական ու բարերար, ինչպէս նաեւ ծառայասէր, ընկերասէր, մարդասէր, ազգասէր, եկեղեցասէր և մարզասէր անձ:

Այս առթիւ՝ Արարատը պարտաւոր կ'զգայ նաև ոգեկոչել ազնիւ յիշատակը իր վախճանեալ միւս անդամներուն, յանձինս Ալեքսան Աւետիքեանին և Արթուր Քարեանին:

Թող անոնց յիշատակը միշտ անմար մնայ:

Վիեննա, 3 Մարտ 2013

Fußball Gedenkturnier Abik Mossessian
03.03.2013

Ihre Exzellenz Herr Botschafter!
Hochwürden (?)
Geschätzte Frau Mossessian, liebe Hermine,
liebe Sportler und Freunde!

Im Namen des Vorstands des Armenischen Sportvereins ARARAT ist es uns eine große Ehre, Sie hier und heute bei dem ersten Fußball Gedenkturnier zu Ehren von Abik Mossessian begrüßen zu dürfen.

Der von unserem Verein in höchstem Maße geschätzte Abik Mossessian war im Jahre 1958 in Teheran geboren. Mit 14 Jahren kam er nach Wien. Nach seiner schulischen und beruflichen Ausbildung übte er diverse Tätigkeiten aus. Er eröffnete ein armenisches Restaurant „Sevan" in Wien und arbeitete in weiterer Folge auch als Teppichhändler sowie Immobilienmakler. Später folgte die Eröffnung von vier Euro-Shops Filialen.

1993 heiratete er Hermine Schahgholian. Aus dieser Ehe stammen 2 Kinder Narine und Alen, die wir – so wie einst ihren Vater - zu unseren Mitgliedern zählen dürfen.

Abik Mossessian erkrankte im Jahre 2009 an Krebs. Am 21. Februar 2012 verlor er seinen Kampf gegen den Krebs und wurde in Folge seiner schweren Krankheit aus unserer Mitte gerissen. Er hinterlässt eine große, nicht wieder fühlbare Lücke.

Abik Mossessian hatte außergewöhnliche Charaktereigenschaften – er war geschäftstüchtig, hilfsbereit, freundlich, immer seinen Prinzipien treu, ein wunderbarer Familienmensch und Freund. Er war ein großer Unterstützer und Freund unseres Vereins. Vor allem seine langjährige Tätigkeit für die ARARAT Fußball-Mannschaft war eine große Hilfe für uns alle und wird uns stets in Erinnerung bleiben. Wir verloren mit ihm einen engagierten und hervorragenden Menschen.

Auch wenn seine Stimme verstummt ist, so hat er durch seine Tätigkeiten und sein beispielhaftes Verhalten für die armenische Gemeinde und speziell für unseren Verein große Spuren und Erinnerungen hinterlassen.

Bei dieser Gelegenheit möchten wir auch den ehemaligen Ararat Mitgliedern Alexan Avedikian und Arthur Karian gedenken.

Mögen ihre Seelen in Frieden ruhen.

Sebouh Baghdoyan

Grußwort

In der Vereinsgeschichte von ARARAT hat sich in den letzten drei Jahrzehnten vieles ereignet. Es wurden große Erfolge erzielt, wie die Urkunden und Pokale bezeugen. Wir haben so manchen Titel geholt. Wir haben viele talentierte und junge Sportlerinnen und Sportler entdeckt und gefördert, die es weit gebracht haben.

Es war gewiss nicht immer einfach, die AthletInnen zu motivieren, Wettkämpfe auszurichten oder Sponsorengelder einzuwerben. Doch die Vorstände und die Mitglieder sind allen Herausforderungen stets mit Elan, Flexibilität und innovativen Ideen begegnet. All dies über viele Jahre gewährleistet zu haben, ist eine große Leistung. Dahinter steckt viel Einsatz und Durchhaltevermögen. Denn im Sport gibt es ja nicht nur die strahlenden Siege und herausragenden Erfolge, es gibt auch bittere Niederlagen und einen Alltag, der viel Organisation und die Bewältigung immer neuer Herausforderungen verlangt.

Wenn wir heute einen Blick auf die Fotos werfen, sehen wir schnell, wie viel sich in den vergangenen 30 Jahren, sowohl in sportlichen- als auch in armenischen Gemeindeaktivitäten entwickelt hat.

In diesem Sinne wünsche ich uns weiterhin ein reges Vereinsleben und viele sportliche Erfolge!

Sebouh Baghdoyan
Ehrenpräsident seit 18.06.2006
Ehemaliger Vereinspräsident 2003-2005

«ԱՐԱՐԱՏ»ը 30 Տարեկան

Մեծայարգ Աւտրիոյ Հայաստանի Հանրապետութեան Դեսպան Պարոն Արման Կիրակոսեան, յարգարժան Դեսպանատան աշխատակիցներ, Կեդրոնական Եւրոպիոյ և Շուէտի Հայրապետական Պատուիրակ Հոգէշնորհ Հայր Տիրան Պետրոսեան, Միխիթարեան Միաբանութեան ներկայացուցիչ Հոգէշնորհ Հայր Վահան Յովակիմեան Պօղոս Գոճանեան, Արժանապատիւ Տէր Անտրիաս Քհն. Իսախանեան, Մեծայարգ Վիեննայի Քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ Պարոնայք Լայներ Ստեփան և Հայտար Սարի, Աւստրիոյ Հայ Առաքելական Եկեղեցական Համայնքի Վարութեան Նախագահուհի Ազնուափայլ Տիկին Ռուպինա Ղազարեան, Արարատ Մարզական Միութեան Պատուոյ Մարզիկ Մեծայարգ Պրն. Կարապիս Փափազեան, Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի նախագահ Մեծայարգ Պրն. Ժիրայր Պալմանեան, Համեստափայլ Ատենապետուհի Աւստրիոյ Հայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան Օրիորդ Անի Աղապէկեան, Տնօրէն Վիեննայի Յովհաննէս Շիրազ Վարժարանի Յարգարժան պարոն Վահագն Ամիրճանեան, Արարատ Մարզական Միութեան Պատուարժան նախկին Նախագահներ Պրն. Գոգո Ազտէտեան և Պրն. Վահէ Մարտիկեան, սիրելի Հիւրեր, Հայրենակիցներ, Մարզիկուհիներ և Մարզիկներ, և Արարատի Վարչականներ,

Մեծ պատիւով ու հաճոյքով կը ողջունեմ Ձեզ բոլորդ ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միութեան 30րդ տարեդարձին նուիրուած այս Խրախճանքին:

ԱՐԱՐԱՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ հիմնուեց՝ որպէս նպատակ ունենալով բարելաւել և ամրապնդել Աւստրիահայ գաղութի մարզական կեանքը, ինչպէս նաեւ միաբանել եւ ընդգրկել երիտասարդութիւնը հայկական մշակոյթի և Աւստրիական համարկման մէջ:

Հայկական մարզական աշխատանքները Վիեննայի մէջ ունին լաւ ավանդոյթ և երկար տարիներու պատմութիւն: Վիեննահայ գաղութի ֆութպոլի պատմութիւնը կը հասնի մինչև 40-ական թուականները: Դեռ այն ժամանակ իսկ ԱՐԱՐԱՏ անունով խումբը մասնակցած է բազում մրցութիւններու: ԱՐԱՐԱՏի պատմութիւնը կ'սկսի 1983-էն:

Ֆութպոլի կողքին, 70-ական տարիներուն սկսած՝ Վիեննայի Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան հովանաւորութեամբ կը կազմակերպուէին անկանոն կերպով նաև այլ մարզաձեւեր. պասքեթպոլ, վոլեյպոլ և սեղանի թենիս: Որպէսզի մարզանքները և մրցութիւնները աւելի բարձր մակարդակով կազմակերպուին և աւելի շատ մարզաձեւեր մատուցուին՝ հիմնադրվեց 2003ի Յունուարի 14ին որպէս Հայ Ուսանողական և Երիտասարդական Միութեան մարզական բաժին՝ Աւստրիայի Հայկական Մարզական Յանձնախումբը, շարունակելով ԱՐԱՐԱՏ խմբային

անուանումը: Ապա՝ 24 Մայիս 2009-ին՝ պաշտօնապէս հիմնուեցաւ ԱՐԱՐԱՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ:

ԱՐԱՐԱՏԻ համար ոչ միայն կարևոր է անդամներուն մարզելը, այլ իրենց հնարաւորութիւն ընձեռնել՝ միասնական և խմբային աշխատանքներու, իրար հետ հաղորդակցուելու, ծանօթանալու, պարտութիւններ կիսելու և յաղթանակներ միասին տոնելու: Մինչեւ այսօր՝ շուրջ 500 մարզիկ-ուհիներ մասնակցած են մարզական աշխատանքներուն՝ ֆութպոլի, պասքեթպոլի, վոլեյպոլի, Պատմինդոնի, սեղանի թենիսի, շախմատի, նարտիի, այրոպիքի և պոլինկի մարզաձեւերու մէջ:

Անցնող 30 տարիներու ընթացքին, ԱՐԱՐԱՏԻ խումբերը ունեցած են յիշատակելի մարզական նուաճումներ և յաղթանակներ, և մասնացկած զանազան մարզական ձեռնարկներու:

Այս առթիվ, պարտք կ՛զգամ մեր երախտագիտութիւնը և շնորհակալութիւնը յայտնել մեր Հայաստանի Դեսպանատան, բոլոր այն բարիացակամ կազմակերպութիւններուն, ինչպէս նաև ազնուական ու վեհանձն հայրենակիցներուն, որոնք բարոյապէս և նիւթապէս աստարեցին և օժանդակեցին ԱՐԱՐԱՏԻ 30 տարիների աշխատանքներուն:

Խօսքս աւարտելէ առաջ, որպէս Արարատ Մարզական Միութեան Պատուոյ Նախագահ, թոյլ տուէք իմ, Նախագահուհի Տիկ. Լիանա Սարգսեանի, բոլոր միւս Վարչականներու և մարզիկներու անունէն յատուկ շնորհակալութիւններ յայտնել Վիեննայի քաղաքապետարանի Մշակութային և հանրային սպասարկութեանց բաժիններուն, Վիեննայի Յ. Շիրազ Վարժարանի պարախումբին և պարուսոյց Տիկ. Լուսմիլա Զարիկեանին, Գործադիր պատասխանատու Պրն. Զորիկ Ալէքսանտրեանին, ինչպէս նաև բազմաթիւ բարերարներուն ու բարեկամներուն՝ այս ձեռնարկի յաջողութեան իրենց բերած նիւթավարձական աջակցութեան համար:

Սրտագին շնորհակալութիւններ ևս Ձեզի, սիրելի հիւրեր: Այսօր, Ձեր ներկայութեամբ՝ մեծապէս օժանդակեցիք մեր նպատակներուն իրագործման:

Վերջում, միացէք ինձ հետ արտայայտելու մեր բոլորի յատուկ երախտագիտութիւնը՝ Արարատ Միութեան բոլոր ժրաջան անդամներուն և բոլոր վարչական և մարզական պատասխանատուներուն այս խրախճանքի կազմակերպման և գործադրման համար:

Կեցցէ ԱՐԱՐԱՏ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ և բիւրաւոր ու նոր նուաճումներ եկող տասնամեակներու գործունէութեանց:

Բարի Վայելում Ձեր բոլորին:

5 Հոկտեմբեր 2013

Յարգարժան Հայաստանի դեսպանատան և հայկական միութիւններու ներկայացուցիչներ,

Արժանապատիւ Հոգեւոր Հայրեր,

Չէխիայի Բրնօ և Յեհլովա, ինչպէս նաև աւստրիոյ Կրաց քաղաքներու հայկական ֆութպոլի խումբեր,

Միրելի Հերմինէ, Մարզիկներ եւ Ընկերներ,

Վիեննայի Արարատ Մարզական Միութեան վարչութեան եւ ամբողջ մարզական կազմին անունով պատիւը ունինք ողջունելու Ձեզ Աբրահամ-Աբիկ Մոսէսեանի յիշատակին նուիրուած երրորդ Ֆութպոլի Մրցաշարքին:

Ինչպէս արդէն տեղեակ եք, 2015 թուականը նաև 100րդ տարելիցն է հայ ժողովուրդի դէմ կատարուած անմարդկային ցեղասպանութեան: Այս մրցաշարքը միութիւնս կը նուիրէ նաև մեր 1,5 միլիոն նահատակներու անմահ յիշատակին:

Մեր բոլորի սիրելի Աբիկի և հայ ժողովուրդի զոհերու կողքին՝ Արարատը կուգայ ոգեկոչելու ազնիւ յիշատակը իր վախճանեալ միւս անդամներուն, յանձինս Ալեքսան Աւետիքեանին և Արթուր Քարեանին:

Թող բոլորի յիշատակը միշտ անմար մնայ:

Մեսրուի Պաղտոյեան

Վիեննա, 1 Մարտ 2015

Facebook entry on genocide recognition – 30.3.2015

Թուրքիոյ և Ատրպէյճանի՝ Հայ ժողովուրդի դէմ կատարած տասնեակ մը ցեղասպանութիւններու ճանաչումը, Թուրքիոյ, Ատրպէյճանի, բոլոր աշխարհի երկիրներու, քաղաքներու, միջազգային կազմակերպութիւններու, յարանուանութիւններու և ժողովուրդներու ճանաչումէն առաջ՝ պայմանական է որ հայ ժողովուրդը իր բոլոր խաւերով, խմբակցութիւններով և կազմերով - գիտակցօրէն, համոզումով և գործնականօրէն - ճանաչէ ջարդերու եղելութիւնը և անոր հետեւանքով շարունակականօրէն պատճառած ու պատճառող պայմանական ու սպառնացող դանդաղ բնաջնջումը մեր ազգի դարաւոր աւանդութիւններուն, լեզուին ու մշակոյթին:

Silvestergala - Ամանորի Խրախճանք 31.12.2016

Seine Exzellenz Herr Dr. Arman & Frau Suzanna Kirakossian, Hochwürden Pater Andreas Issakhanyan, sehr geehrter Kirchenvorstandsvorsitzender Herr Vahagn Amirjanian, Liebe Freunde und Gäste,

Wir freuen uns sehr Sie alle begrüßen zu dürfen zur ARARAT Silvestergala hier im Kristall Saal. Heute Abend erwartet Sie ein großzügiges Buffet und feierliche Musik von der TV Band aus Armenien, welche durch das Programm "Yerg Yergots" Ihrem Namen Ehre gebührt.

Wir laden Sie ein ebenso an unserem Tombola spiel teilzunehmen mit 3 sehr wertvollen Geschenken, dankensweise gespendet von Herren Zorik Alexandrian, Parnak Mikiryan und Eduard Frangulyan. Unsere Danksagungen auch an Herrn Coco Akdedian, an Direktion der Hovhannes Schiraz Schule und an den Elternverein der Hovhannes Schiraz Schule, für ihre freundliche Unterstützung.

Anschließend, laden wir Sie herzlich ein, mit uns gemeinsam in das neue Jahr 2017 hinein zu rutschen und hoffen sehr, Sie im nächsten Jahr ebenso zahlreich begrüßen zu dürfen, wie im Jahre 2016. Lasset uns nun zusammen Spaß haben und diesen Abend zu einem Unvergesslichen machen.

Մեծարգոյ Աւստրիոյ Հայաստանի Հանրապետութեան Դեկտ. Արման և Տիկին համեստափայլ Տիկ. Սուզաննա Կիրակոսյաններ, Արժանապատիւ Տէր Անտրիաս Քհն. Իսախանեան, Աւստրիոյ Հայ Առաքելական Եկեղեցական Համայնքի Վարութեան Նախագահ Պրն. Վահագն Ամիրճանյան, սիրելի Հայրենակիցներ և Հիւրեր,

Մեծ պատիւով ու հաճոյքով կը ողջունենք Ձեզ բոլորդ ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միութեան Ամանորի Խրախճանքին այս Քրիսթալ հանդիսասրահի մէջ: Այս երեկոյ՝ Ձեզ կ'սպասէն համեղ ճաշակատեսակներ և տոնական ճոխ երաժշտութիւն՝ Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսութեան «Երգ Երգոց» ծրագրի համբաւաւոր TV Band նուագախումբի ընկերակցութեամբ: Ձեզ նաև կը հրաւիրենք մասնակցելու մեր վիճակահանութեան, ուր Ձեզի կ'սպասէն երէք պատկարելի նուէրներ, շնորհակալութեամբ նուիրած պարոնայք Զորիկ Ալէքսանտրեանի, Փարունակ Միքիրեանի և Էտուարտ Ֆրանկուլեանի կողմէ: Մեր շնորհակալութիւնները կ'ուղղինք նաև պրն Գոգո Ագտէտեանին, ինչպէս նաև Յովհաննէս Շիրազ դպրոցի Տնօրէնութեան ու Ծնողական Խորհուրդին՝ իրենց ազնիւ աջակցութեան համար:

Այս զուարճալի ու տոնահանդիսային պահերուն մեր մտքերն և խորհուրդները կ'ուղղենք մեր զոյք սիրեցեալ Հայաստանի ու Արցախի սահմաններուն վրայ հերոսաբար ու զոհաբերութեամբ պաշտպան ու պահապան կանգնող մեր նուիրական բանակայիններուն ու զինուորներուն: Անհուն ու անսահման յարգանք այդ քաջազնուներուն: Ուստի՝ Ձեզ սիրով կը հրաւիրենք մեզ հետ միասին 2017ի ամանորը ողջունելու և կը յուսանք՝ ինչպէս 2016ին, նաև մեր գալիք տարուայ ծրագիրներուն Ձեր ներկայութիւնը մեծ թիւով վայելելու: Եկէք միասնաբար զուարճանանք ու այս երեկոն դարցնենք անմոռանալի:

Սեպուհ Պաղտոյեան

Մեծարգոյ Պրն. Դեսպան Դոկտ. Արման Կիրակոսյան/Առաջին քարտուղար Պրն. Արսէն Առաքելյան, Հոգեշնորհ հոգեւոր Հայրեր, պատուարժան ներկայացուցիչներ աւստրիահայ կազմակերպութիւններու և միութիւններու, յարգելի և սիրելի երաժշտասէր բարեկամներ և հայրենակիցներ,

Վիեննայի ԱՆԻ երգչախումբի խմբավարի և անդամներու անունով կը ողջունենք Ձեզ մեր տարեկան համերգին: Թոյլ տուէք նախ յայտնելու մեր երախտագիտութիւնն ու շնորհակալութիւնները թէ Հայաստանի Դեսպանատան և թէ Աւստրիահայ Առաքելական Համայնքի Վարչութեան՝ մեր այս ծրագրի իրականացման առթիւ իրենց բերած ազնիւ աջակցութեան ու գնահատելի սատարման համար:

Ինչպէս ձեր շատերուն ծանօթ է, ԱՆԻ երգչախումբի առաջին նախաձեռնութիւնները սկսած են 1970-ական թուականներուն՝ նախ Վիեննահայ Ուսանողական-Երիտասարդական Միութեան ներքոյ, իսկ ապա որպէս գաղութապատկան անկախ երգչախումբ: Այստեղ մեր յարգանքի տուրքը կուզենք մատուցել նախկին խմբավարներուն՝ Տիկ. Մեղա Դանիէլին, Պրն. Գուրգէն Մովսէսեանին, Տիկ. Հերմինէ Երիցեանին և Տիկ. Կարինէ Ժանկոչեան-Սիմոնեանին, որոնք ապահովեցին երգչախումբի յարատեւումն ու զարգացումը:

Մասնաւոր երախտագիտական խօսք կ՛ուղղենք նաև Պրն. Ջորիկ Ալէքսանտրեանին՝ վերջին շրջանին երգչախումբը աւելի ևս կազմակերպելու իր եզակի ջանքերուն համար: Այս առթիւ նաև պարտք կ՛զգանք մեր շնորհակալութիւնները յայտնելու վաստակաւոր խմբավար Պրն. Էլլիբս Մասէհեանին՝ որ իր Վիեննա կարճ կեցութեան ընթացքին, մեծապէս օժանդակեց երգչախումբի մակարդակի բարելաւմանը:

ԱՆԻ երգչախումբը եզակի բախտաւորութիւնը ունեցաւ՝ երբ 2015 թուականին երգչախումբի ղեկաւարութիւնը ստանձնեց տաղանդաւոր երաժշտագէտ Օր. Անի Սարիբեկյանը, որու նուիրական և յարատեւողական ջանքերով և զոհողութեամբ կարելի եղաւ երգչախումբին տալ նոր որակ և պատկարելի մասնակիցների թիւ:

Սիրով կը հրաւիրենք բոլոր անոնց՝ որոնք կը փափաքին մաս կազմել երգչախումբին: Որպէս ԱՆԻ երգչախումբի ամէնէ երէց անդամը, կը փափաքիմ սրտագին շնորհակալութիւններ յայտնել մեր խումբի ժրաջան խմբավարուհի Օր. Սարիքեկյանին, այս համերգին ընկերակցող դաշնակարուհի Տիկին Լիանա Անտոնյանին, ինչպէս նաև երգչախումբի բոլոր անցեալի և ներկայի անդամներուն: Վարձքերնիդ կատար:

Լիայոյս ենք որ ԱՆԻ երգչախումբի այսօրուայ համերգը կ՛արժանանայ Ձեր հաւանութեանն ու քաջալերանքին, աւելի ևս հայասիրական ու երաժշտական վերելքներ ապահովելու համար: Բարի վայելում:

Սեպուհ Պաղտոյեան
11 Յունիս 2017

Sehr geehrter Herr Botschafter Doktor Arman Kirakossian/Herr Erster Sekretär Arsen Arakelyan, hochwürdige geistliche Väter, Verehrte Vertreter der armenischen Organisationen und Vereine in Österreich, geschätzte und liebe Musikliebende Freunde und Landsleute,

Im Namen der Leiterin und der Mitglieder des Chores „ANI" begrüßen wir Sie herzlich zu unserem jährlichen Konzert. Unser besonderer Dank gilt sowohl der armenischen Botschaft als auch dem Vorstand der Armenisch-Apostolischen Kirchengemeinde, die es uns durch ihre Unterstützung ermöglicht haben, den heutigen Abend zu realisieren.

Wie es vielen von Ihnen bekannt ist, entstand der Chor „ANI" bereits in den 1970er Jahren, zuerst als Chor der armenischen Studentenvereinigung und danach als unabhängiger Chor der armenischen Gemeinde. An dieser Stelle möchten wir die ehemaligen Leiterinnen und Leiter des Chores „ANI" noch einmal namentlich erwähnen, die zum Erhalt und Erfolg des Chores beigetragen haben. Frau Seta Taniel, Herr Gurgen Movsessian, Frau Hermine Yerissian und Frau Karineh Zangocyan-Simonian.

Ein besonderer Dank gilt auch Herrn Zorik Alexandrian, der uns in letzter Zeit sehr mit der Organisation geholfen hat.

Sehr gerne möchten wir hier auch Herrn Ellips Masehian erwähnen, der während seines kurzzeitigen Aufenthaltes in Wien viel zum Wachstum des Chores beigetragen hat und dem Chor stets mit seinem professionellen Rat beigestanden ist.

Der Chor „ANI" schätzt sich sehr glücklich Frl. Ani Saribekyan seit 2015 als Chorleiterin zu haben, die mit sehr viel Freude, Begeisterung und Elan ihrer Arbeit nachgeht und auch bemüht ist, den Chor nicht nur musikalisch auszubilden, sondern auch die Zahl der Mitglieder zu erhöhen.

Wenn Sie am Ende unseres Konzertes also das Bedürfnis haben sollten, Teil dieser Gruppe zu werden, zögern Sie nicht die Leiterin oder die Chormitglieder zu kontaktieren.

Als das älteste Chormitglied möchte ich mich sowohl bei unserer Chorleiterin Frl. Ani Saribekyan als auch bei der Korrepetitorin des heutigen Konzerts Frau Liana Antonyan, und bei all den ehemaligen/heutigen Chormitgliedern recht herzlich bedanken.

Wir erhoffen, dass das heutige Konzert des Chores „ANI" Ihre Zustimmung und Ihre Ermutigung erteilt bekommt, um zu weiteren musikalischen Erfolgen zu erlangen und wünschen Ihnen gute Unterhaltung.

Sebouh Baghdoyan

11. Juni 2017

ԵԻՐՈ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ ՎԻԵՆՆԱ, 30 ՄԱՐՏ-2 ԱՊՐԻԼ 2018

ՓԱԿՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ձերդ Վսեմութիւն Հայաստանի Հանրապետութեան Աւտրիոյ Դեսպան Դր. Աշոտ Հովակիմեան, Մեծայարգ Թաղապետ Պրն. Հէրիպէրդ Ռահճեան, Համեստափայլ Թաղապետուհի Տիկին Սուզաննէ Րայխարտ, Գերաշնորհ Սրբազան Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Գրիգորեան, Գերապայծառ Աբբահայր Պօղոս Գոտճանեան, Յարգարժան Պրն. Վահէ Կապրաշ՝ Հ.Բ.Ը.Միութեան Կեդրոնական Մարմնի Անդամ, Համեստափայլ Տիկին Աստղիկ Ալէքսանեան՝ Աւստրիոյ Պատուոյ Հիպատոսուհի Ալէքսանդրիա քաղաքի, պատուարժան ներկայացուցիչներ Եւրոպայի և Աւտրիայի Հայկական Միութիւններու, Եկեղեցական Վարչութեան, սիրելի Մարզիկներ, Հայրենակիցներ և Հիւրեր,

Աւստրիոյ Հայկական Մարզական Յանձնախումբի անունով կուգանք յայտնելու մեր անսահման հպարտանքն ու գոհունակութիւնը՝ Ձեզ բոլորդ 2008ի Եւրո-Հայկական Խաղերուն հիւրընկալելու պատիւին համար: Եւրոպայի զանազան քաղաքներէն և Լիբանանէն ժամանած շուրջ 650 հայազգի մարզիկներ մասնակից եղան այս տարուայ մրցաշարքերուն, անգամ մը ևս նպաստելով մեր հայկական գաղութներու իրար հետ ամրապնդման, վառ պահելով հայրենասիրութեան և միասնականութեան ոգիները:

Պարտք կզգանք երախտագիտական մեր զգացումները յայտնելու այս ձեռնարկի յաջողութեան նպաստող բոլոր մասնակից պատուիրակութիւններուն, Աւստրիական կարավարական և մարզական զանազան նախարարութիւններուն և միութիւններուն, ինչպէս նաև Վիեննահայ գաղութի մեր բոլոր աջակցողներուն, ի մասնավորի Աւստրիական Հեռատեսիլի Փոքրամասնութեանց բաժնի աշխատակից Ազնուափայլ Տիկին Մարիամ Չիթաքի, Աւստրո-Հայկական Միութեան Ատենապետ Ճարտ. Պերանժ Ռազմիկ Յարութունեանի, Յովհաննէս Շիրազ շաբաթօրեայ Վարժարանի Տնօրէնութեան, պարախումբին և պարուսուց Տիկին Լուտմիլա Սարիքեանին, Երքչուհի Օր. Մեվանա Սալմասի-Յովսէփեանին, և շարք մը այլ ազնուահոգի հայրենակիցներու:

Հատուկ և արտափուխ շնորհակալութիւններ մեր Արարատ Միութեան բոլոր ժրաջան անդամներուն և բոլոր վարչական և մարզական պատասխանատուներուն: Խօսքս աւարտելէ առաջ, համաձայն այս մրցաշարքերու աւանդութեան, կը յայտարարենք որ, 2009 թուականի Զատկուայ այս Խաղերը տեղի պիտի ունենան դարձեալ Ժընեւի մէջ և 2010 թուականին Ամստրտամի մէջ: Մեր կանխայայտ շնորհակալութիւն-ները Ժընեւի և Ամստրտամի մեր եղբայրներուն և ամէնայն յաջողութիւն իրենց պատրաստութիւններուն մէջ: Կեցցէն Եւրո-Հայկական Խաղերը և մեր հայ մարզիկները, կեցցէ Մայր Հայաստանն ու մեր անմահ հայ ժողովուրդը:

Սեպուհ Պաղտոյեան

Հայերէն BLOG-ը Ի՞նչ է

Համահայկական,
համազգային,
համընդհանուր,
համախառն,
համաուսուցողական,
համաբանասիրական,
համագրական,
համաբանական,
համալեզուաբանական,
համամշակութային,
համապատմական,
համաընկերային,
համաքաղաքական,
համաստեղծական,
համագոյատեւական,
համահայապահպանական,
համագործակցային,
համացանցային համապարփակ համահարթակ

Հայերէն BLOG-ը Ի՞նչ չէ

Համատարած՝ համագործակցութեան համակարօտ

Սեպուհ Պաղտոյեան
Վիեննա, 27.3.2020

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՕԹՄԱՆ ԱՌԹԻԻ

●●●●●

BISCHOF DR. MESROB K. KRIKORIAN
ANLÄßLICH SEINER BISCHOFSWEIHE

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ
SEBOUH BAGHDOYAN

Տ. ՄԵՍՐՈՊ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
30-ԱՄԵԱՅ ՀՈՎՈՒՆԻՊԵԻՆ ԵՒ 60-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ERZBISCHOF DR. MESROB K. KRIKORIAN
30-JÄHRIGES JUBILÄUM DER PASTORALTÄTIGKEIT UND 60. GEBURTSTAG

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ
VERFASSER SEBOUH BAGHDOYAN

«Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեան Հրատարակչական Հիմնադրամ»
Մատենաշար Հատոր 1

«H.E. Archbishop Vartan Demirdjian Publication Fund»
Book Series Volume 1

ԿՂԵՐԱԿԱՆԸ

THE CLERGYMAN

Տ. ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
H.E. ARCHBISHOP VARTAN DEMIRDJIAN
1939-2004

Պատրաստեց՝ Սեպուհ Պաղտոյեան
Prepared by Sebouh Baghdoyan

ԾԱՌԱՋԱԲԱՆ

Սոյն յուշագիրքի պատրաստութիւնն ու հրատարակումը նախաձեռնեցինք՝ որպէս սիրոյ և յարգանքի տուրք մեր շատ սիրելի վարիչ հարպպատիւ՝ հոգելոյս Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեանին:

Շատ դժուար եւ անհնարին է հարեւանցի ակնարկներով ժողմել եւ համառօտել հանգուցեալ Սրբազան Հօր կենսագրութեան և վիճակի գործունէութեանց վերաբերեալ նիւթերն ու փաստաթուղթերը: Նաեւ չէ կարելի լուռ անցնիլ անոնց վրայէն:

Զուարթերես, գործունեայ, հոգեսէր, ծառայասէր եւ համակրելի անհատականութեամբ օժտուած այս կղերականը շուրջ 50 տարիներ անդուլ գործեց որպէս աստուածաբան, հայագէտ, պատմագէտ, եկեղեցագէտ, ծիսագէտ, ձեռագրագէտ, Առաջնորդ, ուսուցիչ, խմբագիր, առենագիր, բանախօս, ատենապետ, մատենադպրանապետ եւ Մաթոսիկոսարանի Հիւրընկալ:

Իր կանոնաւոր պաշտօնեութեան մէջ ան ցոյց տուաւ սքանչելի կորով, ճկունութիւն, յստակ համբերատարութիւն եւ բարեխիղճ առաքինութիւն, միանգամայն խիստ նախանձախնդիր իր կոչումին պարտականութեանց եւ իր եկեղեցւոյն համարքին՝ լեզուով, գրչով եւ գործով:

Իր հրատարակած կանոնական կրօնապատմագիտական հատորներու կողքին, Սրբազան Հօր գրական եւ բանասիրական ուսումնասիրութիւնները գրուեցին էջերը ՀԱՄՕ, ԷՋՄԻԱՑԻՆ եւ ՍԻՈՆ եկեղեցական ամսագիրներու եւ այլեւայլ հանդէսներու՝ որոնց մէջ էր նաեւ Վիեննայի Միխիթարեան Վանքի ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՆ, ինչպէս նաեւ այլ բանասիրական բովանդակութեամբ հայ եւ օտար ամսաթերթեր եւ հրատարակութիւններ:

Պարտք կը համարենք մեր շնորհակալիքը յայտնել բոլոր այն ազգականներուն և բարեկամներուն՝ որոնք սիրայօժար իրենց անսակարկ մասնակցութիւնը բերին հանգուցեալ հոգելոյս Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեանին նուիրուած այս յուշագիրքի պատրաստութեան ու հրատարակութեան աշխատանքներուն:

Սեպուհ Պաղտոյեան

9 Սեպտեմբեր 2005
Վիեննա, Աւստրիա

REMEMBERING VIVIEN

VIVIEN MARY BUCK SCHIMMEL CASTI
1943-1998

Prepared by Sebouh Baghdoyan

PREFACE

This electronic commemoration book was initiated and prepared as a token of love and respect towards our very beloved and bereaved friend and colleague, Vivien Mary Buck Schimmel Casti.

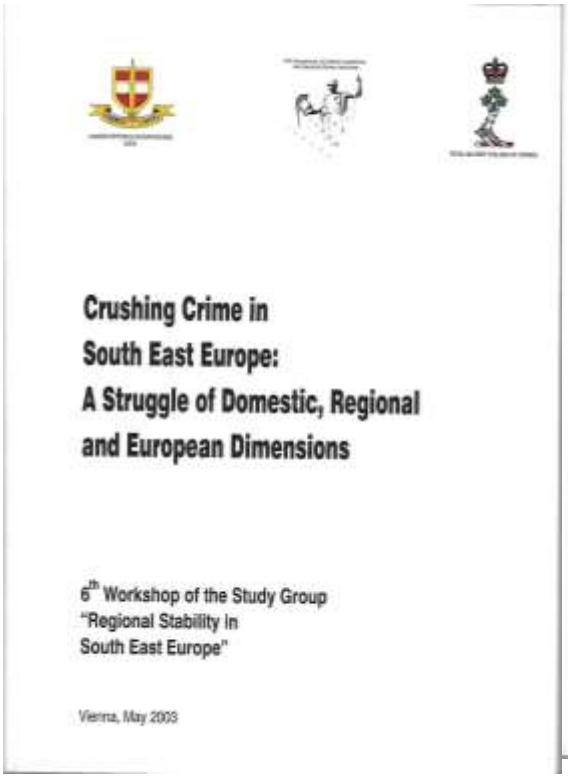
It has been over a decade since we lost this cheerful, vigorous, kind, compassionate, caring, helpful and admirably gifted person/friend. It is undoubtedly a great comfort to her friends to have a way to celebrate her life...

Together, in celebrating the lives of those we have lost, we can hope that we will affect the lives of others, as much as our friends affected us.

We feel indebted to express our thanks to all those relatives, friends and colleagues who contributed to this commemorative e-book devoted to ***VIVIEN****.*

Sebouh Baghdoyan

March 2009
Vienna, Austria
sebouh@baghdoyan.net

Crushing Crime in South East Europe: A Struggle of Domestic, Regional and European Dimensions

6th Workshop of the Study Group "Regional Stability in South East Europe"

Vienna, May 2003

CONTENTS

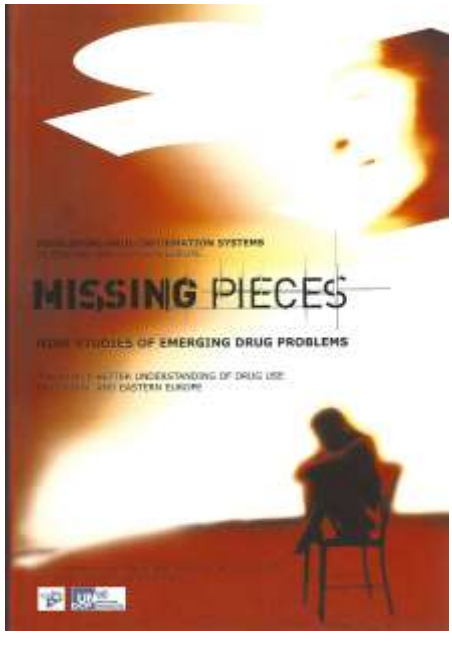
Predrag Jurnković and Frederic Labarre
Preface 7

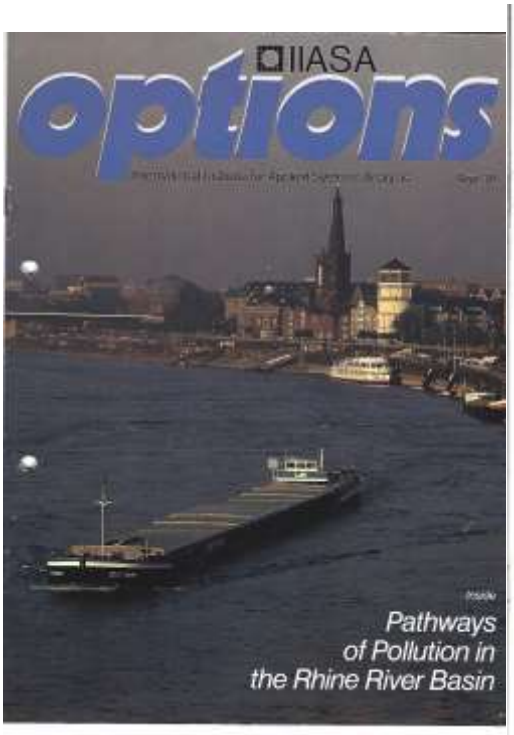
PANEL I: South East Europe – Chief Exporter of Organized Crime in Europe – a Cliché? Types and Forms of Crime and Criminality.

Sebouh Baghdoyan
Drug Trafficking in South East Europe 17

Josef Nothdurfter
Smuggling and Weapons Trafficking in South East Europe: the EUPM Experience 29

3

options

EDITORIAL

The end of the Cold War has prompted some searching questions about the role of organizations created in whole or in part as a response to it, including IIASA. The Institute has gone two decades without a major review, so the questions were a useful catalyst, in 1988 the IIASA Governing Council ordered a review that would take into account, not just the political changes since IIASA's inception, but the new array of environmental, economic, and development issues that have arisen since the Institute was founded in 1972. The result is a new Strategic Plan, a summary of which begins on page 16.

The bulk of this issue of Options is devoted to the Rhine Basin Study, which is analyzing the pathways taken by seven major pollutants through the complex economic and ecological system within the Rhine Basin. The study will give policymakers in the region their first comprehensive view of the circulation of these pollutants within their economies and their environment.

While the study is regional, it is of significance for people living well beyond the Rhine Basin. Specific lessons from the study can be applied to any developed economy. For instance, it makes clear that recall of the cadmium entering the Rhine Basin does so as a trace impurity in zinc ore, which in years past was extracted by zinc refiners and sold to manufacturers of cadmium-containing products. Banning those products would not block the flow of cadmium into the economy and the environment, but only redirect it. This point is germane for environmental policymakers in any industrial society. More broadly, the study offers methodological insights into the analysis of pollution in a complex industrial economy.

Cadmium, zinc, and other heavy metals make up a group of toxic pollutants that is of growing concern to many policymakers, not only in the Rhine Basin. A story beginning on page 11 notes that atmospheric emissions of heavy metals, like airborne acids, do not respect borders. The lesson learned with acid rain—that the problem cannot be resolved without international cooperation—applies equally to contamination by heavy metals.

Finally, this issue of Options returns to the question of economic reform in the Soviet Union. The failure of last August's coup in Moscow has given new life to the process of perestroika. We at IIASA hope that research undertaken by our Economic Reform and Integration Project will be of value to the people undertaking this most crucial transformation.

Peter E. de Jánosi
Director

CONTENTS

Industrial Metabolism and the Rhine Basin 4
Chemical Time Bombs 9
Atmospheric Transport of Heavy Metals 11
Soviet Economic Reform—What is to be done? 13
A New Strategic Plan 15
New Projects 16
Publications 19

Cover photo: The Rhine River at Düsseldorf, Germany.

IIASA In Brief

January 1988

The International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), is a nongovernmental, interdisciplinary research institute founded in October 1972, on the initiative of the United States and the Soviet Union with the cooperation of the academies of sciences or equivalent institutions in 12 countries. Scientific and professional bodies in 18 countries now comprise the Institute's member organizations. Much of Europe, both East and West, is represented as well as Japan, Canada, and the United States.

IIASA's objectives are to initiate and support individual and collaborative research on transnational problems associated with social, economic, technological, and environmental change, and thereby to assist scientific, industrial, and policy communities throughout the world in tackling such problems.

The governing body is the IIASA Council, which is composed of one representative from each of the National Member Organizations. The Chairman of the Council and of its Executive Committee is **Academician Vladimir S. Mikhalevich**, Director of the V.M. Glushkov Institute of Cybernetics of the Ukrainian Academy of Sciences. Vice Chairmen are **Professor Ognyan Panov** of the Bulgarian State Committee for Science and Technical Progress, and **Professor Wouter Tims** of the Center for World Food Studies, Free University of Amsterdam, the Netherlands. Heading the Finance Committee is **Professor Douglas T. Wright**, President of the University of Waterloo, Canada. Chairman of the Research Committee is **Academician Wolfgang Schirmer** of the Academy of Sciences of the German Democratic Republic.

IIASA's Director is **Dr. Robert H. Pry** (USA), Founding President of the Center for International Technology and Adjunct Professor at the Massachusetts Institute of Technology. Deputy Directors are **Professor Alexander Kurzhanski** (USSR) from the Institute of Mathematics and Mechanics at the Ural Scientific Center of the Academy of Sciences of the USSR, and **Professor Robert E. Munn** (Canada) from the Institute for Environmental Studies at the University of Toronto.

Research Emphases

1. Environment. The Program is investigating the interaction of human development activities and the environment. Its research is policy-oriented, interdisciplinary, international in scope, and heavily dependent upon collaboration with a network of research scientists in several countries. Leader of the Environment Program is **Professor Robert E. Munn** and Chief Scientist is **Professor Mikhail Antonovsky** of the Soviet Union. The main activities are as follows:

Ecologically Sustainable Development of the Biosphere. The Biosphere Project addresses long-term and large-scale interactions between human development and the environment. The objective is to identify the processes that could compromise the sustainable development of the biosphere and to evaluate technological, institutional, and research-monitoring strategies to deal with these threats. Two case studies are in progress: "Designing Adaptive Responses to Environmental Change in the Forest Products Sector"; and "Global Vegetation Change". Project Leader is **Dr. Allen M. Solomon** of the United States.

Young Scientists Summer Program (YSSP). Each summer IIASA offers a three-month residential work and study program for young scientists, mainly from countries with member organizations. The program, launched experimentally in 1977, has grown to involve nearly 60 participants annually. Scholarships are awarded to outstanding participants; the Pecsi Scholars (as they are called in recognition of the late Dr. Aurelio Pecsi's contributions to the ideals of IIASA) receive financial assistance for a further study period at the Institute. A newsletter is issued periodically to meet the information needs of around 300 members of the YSSP Alumni Association.

Finances. The Institute's present budget for 1988 amounts to about 120 million Austrian schillings. These funds are derived mainly from contributions of member organizations, and are augmented by external grants from government agencies, international organizations, private foundations, and industry.

Computer Services. Scientific computing is performed at IIASA on VAX 11/780 and on microcomputers. Text processing, telecommuting, financial accounting, and similar activities are handled on a VAX 11/780. The mainframe computers run under the UNIX operating system. A local area ethernet network is established throughout the Institute.

Dissemination. Dissemination activities are an integral part of the research strategy. The Institute conveys the results of its research through various mechanisms including working papers, research reports, executive summaries, conference proceedings, the Annual Report, Information Digest, the journal OPTIONS, and the newsletter IIASA This Month. The major share of the Institute's research is documented in scholarly journals and conventionally published books. Distinguished statesmen and scholars are regularly invited to lectures at the Institute.

Promoting International Cooperation

Collaborating Networks. IIASA is collaborating with institutions and individuals in over 40 countries, as well as with members of the United Nations family and other international and regional organizations. Collaboration takes various forms, including case studies, comparative analyses, data exchanges, methodological developments and applications, joint authorship of publications, and cosponsorship of meetings and other activities. These networking relationships extend individual efforts substantially; equally important, they promote more exchange and international thinking about problems and solution approaches.

Scientific Meetings. IIASA-sponsored or cosponsored meetings provide a timely platform for discussions of topics that are being addressed in research at IIASA and collaborating institutions. Sixty-five meetings were held in 1987 at Laxenburg or in countries with National Member Organizations.

IIASA Advisory Board. The Board, established in 1985, serves as a link with potential users of IIASA research results. It represents a new forum for an expanded East–West dialogue among scientists, industrialists and members of the policy community. The Board is currently composed of some 40 leaders from 28 countries. The Chairman is **Mr. Donald Kendall**, Chairman of the Executive Committee of Pepsico, USA. Vice Chairmen are **Professor Umberto Colombo**, President of the Italian National Committee for Research in Nuclear and Alternative Energy (ENEA); **Dr. Karlheinz Kaske**, President and Chief Executive Officer of Siemens AG, Federal Republic of Germany; **Dr. Yuliri A. Pelshev**, Deputy Chairman of the State Bank of the USSR; and **Mr. George Paliński**, First Deputy Minister of Trade, Bulgaria.

For more information on IIASA contact Mr. Sohrab Bagdadyan, IIASA Secretariat.

IIASA This Month

International Institute
for Applied Systems Analysis

A-2361 Laxenburg (Austria)

Tel. (0 22 36) 71 5 21 0,
Telex 079137 iiasa a,
Telefax (0 22 36) 7 15 13

July–August 1988

Meetings

Dynamical Stochastic Optimization: Approaches and Applications

Stochastic control and stochastic programming offer different approaches to optimum decision-making under uncertainty. These differences stem from divergences in models of dynamics, in the treatment of information and in the perspective of the time horizon. The aim of this conference, which was organized by IIASA and cosponsored by the Hungarian Committee for Applied Systems Analysis, and held in Sopron, Hungary, 10–15 July, was to bring together advocates of the two approaches, both theoretical and applied researchers, in order to compare and contrast the two views and to explore the potential benefits of cross-fertilization. Three aims were met. The meeting attracted 30 participants from 12 countries. Thirty-five presentations were delivered.

Computer-Integrated Manufacturing (CIM): Future Trends and Impacts

The Second Annual Workshop of IIASA's CIM Project was held in Stuttgart, Federal Republic of Germany, from 18 to 20 July, hosted by the Fraunhofer Institute of Production Technology and Automation, and cosponsored by Carnegie Mellon University (USA) and the Japanese Committee for IIASA. The aim of the meeting was to bring the CIM collaborators together and to analyze technological trends, diffusion patterns, and economic and social impacts of CIM, as well as to review the work done by IIASA and its collaborators. Fifty-two participants from 18 countries and four international organizations attended the event. Twenty-four presentations were delivered.

Advisory Panel Meeting of the Large International Rivers Project

Under the chairmanship of Academician Zdzisław Kaczmarek, Scientific Secretary of the Polish Academy of Sciences and Chairman of the Polish Committee for Coordination of Cooperation with IIASA, an Advisory Panel met at IIASA, 20–22 July, to review the objectives and accomplishments of the Large International Rivers Project (LIR), and to offer advice on the future direction of the project and possible future water resources research activities appropriate for IIASA. The Panel recommended that: (1) work should continue towards the establishment of a general methodological framework for the development of decision support systems for large river systems, capable of examining a variety of issues and problems with respect to the management of water quality and quantity. There is evidence of a growing interest in the use of such methodology, and there currently appears to be a number of opportunities available to test the applicability and usefulness of such methodology; and (2) efforts should continue to apply this methodology in the Zambezi and Danube river basins. The project should also support, to the extent possible, those wishing to use the methodology in other river basin. The Panel also discussed and agreed upon the list of issues related to the water resources activities, that might be of potential interest for IIASA's National Member Organizations.

Prognostic Model for Industrial Robot Penetration in Centrally Planned Economies. *M. Jäntti and P. Zyrkin.* WP-88-66. 81 pp. IIASA has developed econometric models, based on the production function approach to make an assessment of economic impacts of robotics and to forecast the future penetration of robotics. This paper is an extension of this basic approach to planned economies, by using Czechoslovak statistics. It is especially interesting, as it provides a greater insight of penetration and future forecasts of robotics in planned economies.

These publications are available from the IIASA Publications Department.

Externally Published Papers

Forestry and Climate Boost IIASA's Prospects. *R. Hudson.* Science, Vol. 241, pp. 285–286.

Some Demographic Properties of Transfer Schemes: How to Achieve Equity Between the Generations. *N. Keyfitz.* In: Economics of Changing Age Distributions in Developed Countries. *R.D. Lee, W.B. Arthur, and G. Rodgers, editors.* Clarendon Press: Oxford, 1988, pp. 92–105.

Institute and Evolutionary Cycles. *R.U. Ayres.* Technovation, Vol. 7(1988), pp. 97–113.

A General Typology of Migration: The Role of Commuting. *B. Reinert and D. Vergoeten.* Regional Studies, Vol. 22(1988), No. 4, pp. 331–340.

Stark der Kernenergie kommt die Kernfusion. *C. Marchetti.* Bild der Wissenschaft, Vol. 5(1988), pp. 113–114.

Dynamics of the Set of Viable Trajectories to a Differentiable Inclusion: The Newtonian Equation. *J.-P. Kruth-ade and T.T. Pilgrim.* Problems of Control and Information Theory, Vol. 17(1988), No. 3, pp. 187–191.

CO_2 Reduction by a Methane Economy. *J.F. Arnold, A. Grübler, and N. Nakicenovic.* Climatic Change, Vol. 12(1988), No. 2, pp. 249–263.

Editor
Ishmael Bagdasyan

IIASA Alumni News

International Institute for
Applied Systems Analysis

No. 2
December 1991

Guest Editorial

Robert H. Pry
(IIASA Director 1987–1988)

As the most recent ex-Director of IIASA, this issue serves as an announcement of my inauguration into the distinguished ranks of IIASA Alumni. Upon leaving the Institute, I have, as I am sure most of you have also, given considerable thought to the effect that IIASA has had in my personal development and perspectives. In addition, I have also attempted to assess the role the Institute has played over the almost 19 years in forwarding the concept of a systematic analysis of major global and international issues in order to form a basis for policy development, international negotiations and decision making.

First, from a personal point of view, I think it is almost impossible to spend much time at the Institute without being changed permanently and positively, whatever your age when you arrive. For my part, arriving at Director after having retired several times, lastly as a Vice Chairman of an international 'hi-tech' electronic and Fortune 500 company, I must say quite candidly that my provincial 'US' view of the world changed dramatically.

I began my work during a time of deep financial and in a sense philosophical stress for the Institute. Morale seemed low and the future rather uncertain. At the time of my installation, I stated that when I assumed the office of Director I ceased being an 'US person' and became an 'IIASA person'. Little did I know at the time that this was not a personal commitment as much as a prophecy.

It seems impossible to spend much time at the Institute without developing not only an international view unlike that which you had before, but also an inexplicable attachment to an Institute which on the surface might be called a scholarly transient camp.

In spite of the transient nature of its members, the Institute has a continuing and pervasive character – a spirit which, when once caught, appears to linger long after the experience is over. Of course, one argues that the semi-permanent support staff is the Institute 'memory', the carrier of the spirit from scholar generation to generation. And yet?

The Institute itself, of course, has demonstrated a robust behavior, I'm sure beyond the imagination of its founders. Financial support over the years has been erratic and uncertain in some quarters, non-existent recently in others, and unfailingly loyal in the rest. Yet it has survived each trial, and its survival is a testament to the validity of the underlying concept.

The Institute continues to evolve. First it was an 'East/West 'bridge' during a fragile détente. Then a new character emerged in the eighties. International distrust and a focus on more comfortable/secure bilateral relations became the rule. But multilateral issues were inevitably rising to the top of the international political agenda. Environment, development, technology, negotiation, population, and methodologies of analysis – each of these areas of policy and international concern were taken up by IIASA, in some cases a decade or so before they were on the lips of politicians and negotiators.

SEASON'S GREETINGS

Alumni News, the newsletter of the Alumni Association of the International Institute for Applied Systems Analysis, is published periodically. Submit news items, articles, etc., to the Editor, Ishmael Bagdasyan, IIASA, A-2361 Laxenburg, Austria. Telephone (43-2236) 715 21 +0, Telex: 079 137 iiasa a, Telefax: (43-2236) 713 13

ALUMNI DIRECTORY - 1991

INTERNATIONAL INSTITUTE FOR APPLIED SYSTEMS ANALYSIS

PREFACE

This directory is a list of IIASA alumni, alphabetical by name, together with citizenship, preferred mailing address, additional home or business address, telephone-telex-telefax numbers, and e-mail addresses, if available. For those alumni not wishing to have their addresses published, only the name and citizenship are listed. We hope that the directory will be helpful in staying in contact with IIASA alumni, for either professional or social reasons.

The current directory contains all scientific alumni, but only a small fraction of non-scientific alumni. We plan to include more of the latter in future editions, and would appreciate your sending us any addresses you happen to know of.

Special thanks are extended to Jim Curry for assistance in the preparation of this directory.

Sobouh Baghdoyan
December 1991

The Alumni Directory is prepared by the Information Management and Archives Office. Please address your requests, comments, and suggestions to the Information Management and Archives Office, IIASA, A-2361 Laxenburg, Austria.

IIASA

INFORMATION DIGEST – 1990

INTERNATIONAL INSTITUTE FOR APPLIED SYSTEMS ANALYSIS

IIASA

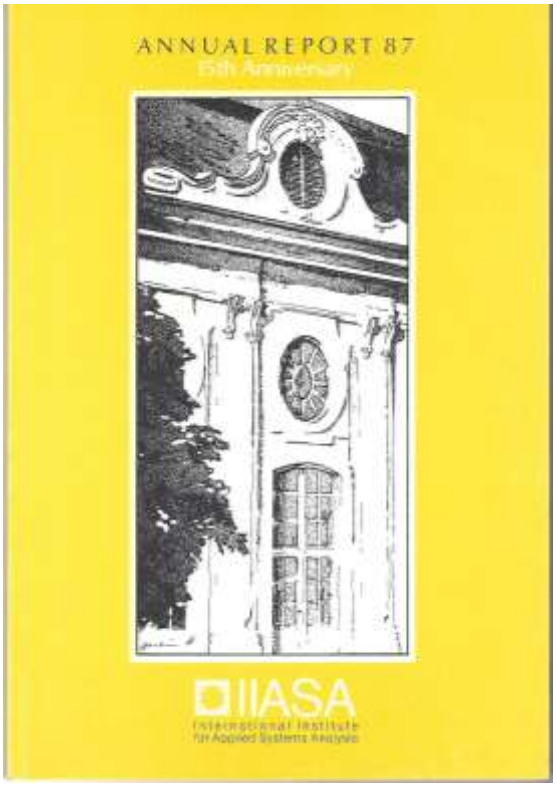
The International Institute for Applied Systems Analysis is a nongovernmental research institute sponsored by scientific organizations from 12 countries. It brings together scientists from more than 30 nations and a variety of disciplines to conduct research in a setting that is nonpolitical and scientifically rigorous. It aims to provide policy-oriented research results that deal with issues transcending national boundaries. Resident scientists at IIASA coordinate research projects, working in collaboration with worldwide networks of researchers, policymakers, and research organizations.

Recent projects have included studies on global climate change, computer modelling of global vegetation, heavy metal pollution, acid rain, forest decline, economic transitions from central planning to open markets, the social and economic implications of population change, processes of international negotiations, computer integrated manufacturing, and the theory and methods of systems analysis. IIASA applies the tools and techniques of systems analysis to these and other issues of global importance.

IIASA was founded in October 1972, on the initiative of the USA and the USSR, and now also includes Austria, Bulgaria, Canada, the Czech and Slovak Federal Republic, Finland, France, Germany, Hungary, Italy, Japan, Netherlands, Poland, and Sweden.

The governing body is the IIASA Council, which is composed of one representative from each of the National Member Organizations. The Chairman of the Council is Academician Vladimir S. Mikhalevich (USSR), Director of the V.M. Glushkov Institute of Cybernetics of the Ukrainian Academy of Sciences in Kiev. IIASA's Director is Dr. Peter E. de Jánosi (USA), former Vice-President of the Russell Sage Foundation in New York.

The Information Digest is prepared by the Information Management and Archives Office. Please address all inquiries to Ms. Sokoah Baghdoyan, IIASA, A-2361 Laxenburg, Austria.

Copyright © 1988 International Institute for Applied Systems Analysis

Sections of this publication may be reproduced with acknowledgment to the International Institute for Applied Systems Analysis
Copies of reproduced material or printed references should be sent to the IIASA Secretariat, A-2361 Laxenburg, Austria
Telephone: (02236) 71521-0. Telex: 079 137. Telefax: (02236) 71313.

Writer: Paul M. Weaver
Graphic Designer: Martin Schobel
Information Officer: Sokoah Baghdoyan
Photos: Franz Nebuda
Typography: James Curry
Printed by Newsgraphic, Vienna

ՄԵՐ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ ԿՈՒՆԿԸ

OUR BAGHDOYAN CRANE

ԽԱՐԲԵՐԴԱՀԱՑ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆԸ

PERIODICAL OF THE BAGHDOYAN ARMENIAN FAMILY OF KHARPERT

Թիւ 1/Նոյեմբեր 2006 *Number 1/November 2006*

Սիրելիներ,

Սոյն պարբերականը կը նախաձեռնուի որպէս միջոց մեր սիրելի Պաղտոյեան Գերդաստանի անդամներու միջեւ կապերու ամրապնդման, ինչպէս նաեւ իրարմէ տեղեակ մնալու համար: Առաւել ևս, ան կրնայ ծառայել որպէս օգտաշատ միջոց արձանագրելու և պահպանելու մեր գերդաստանի պատմութիւնն ու պատկան ընտանեկան ծառը:

Սիրով կը հրաւիրուիք օգտագործելու այս անպաշտօն բեմը և կանոնաւորաբար բաժնեկցելու ձեր անձնական և ընտանեկան կեանքի մասին հարմար նկատուող տեղեկութիւններ և կամ լուսանկարներ, օրինակի համար՝ պաշտօն, ուսում, ամուսնական միմակ, ծնունդ, մահ, իրադարձութիւններ, տօնակատարութիւններ, պաշտօնի բարձրացում, ճամբորդութիւններ, իմակի և համակտան հասցէներ, հեռաձայնի և բջիջայինի թիւեր, նայլն:

Անդրանիկ այս համարը կը պարունակէ լուսանկարներ վերջերս տեղի ունեցած ընտանեկան իրադարձութիւններէ, Խարբերդի Հողէ գիւղէն վերջերս առնուած լուսանկարներ, և Պաղտոյեան Գերդաստանի Նոյեմբեր ամսուն ծնած, մահացած և ամուսնացածներուն թուականները: Ազատ զգացէք ներկայացնելու որևէ եկատողութիւններ և առաջարկներ, ինչպէս նաև "ՄԵՐ ԿՌՈՒՆԿԻ"ն մէջ ներկայացուելիք կապ ունեցող այլ նիւթեր:

Նկատի առնելով որ մեր ծնողներուն և ազգականաց մէկ մասը զերծ է իմակային (email) կարելիութիւններէ, համձեցէք իրենց հայթայթել տպուած օրինակներ: Կանխայայտ շնորհակալութիւններ:

Ջերմ ողջոյններ բոլորիդ:

Սեպուհ

Dear All,

This periodical is being initiated in an effort to strengthen contacts between, and be abreast of the whereabouts of, the members of the beloved Baghdoyan Family. Moreover, it could serve as a useful mechanism to record and preserve our family's history and the associated genealogy.

You are heartily invited to make use of this informal platform and regularly share any selection of suitable information and/or photos related to the various facets of your respective individual and family lives, e.g., profession, education, marital status, birth, death, events, celebrations, promotions, travels, email/postal addresses, telephone and mobile numbers, etc.

Included in this pilot issue are photos of recent family events; recent photos of the village of Hoghe in Kharpert; and the November birth-, demise-, and wedding dates of our Family members. Do feel free to come forward with any observations and suggestions, as well as other related topics or themes that you would like to have covered in "OUR CRANE".

Since some of our parents or relatives do not have email connections, please provide them with printed copies. Advanced thanks.

Warm greetings to you all.

Sebouh

Մեր Պաղտոյեան Կռունկը
Email: sbaghdoyan@aon.at

Our Baghdoyan Crane
Tel.: +43-664-5268180

ԱՇԽԱՐՀԱԽԱՁ

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆԻ

ԱՐԿԱԾԱԽԴՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ինքնակենսագրություն
(Մոտավոր թարգմանություն անգլերենից)

THE ADVENTUROUS LIFE

OF SEBOUH BAGHDOYAN

A UNIVERSAL ARMENIAN

Autobiography

DAS ABENTEUERLICHE LEBEN

VON SEBOUH BAGHDOYAN

EIN UNIVERSALARMENIER

Autobiografie
(Grobe Übersetzung der englischen Version)

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Այս գիրքը գրուել է իմ ընտանիքի, հարազատների, իմ բազմաթիւ ընկերների եւ գործընկերների հանդէպ իմ սիրուց եւ յարգանքից, առանց որի դրա բովանդակութիւնը բաւականին անիմաստ կը լիներ: Իմ երկրային փորձառութիւնները պատկերելուց բացի, այն նաեւ ծառայում է որպէս ժամանակագիր եւ Պաղտոյեան ընտանիքի ժառանգութիւնը հայկական սփիւռքում:

Իմ կեանքը շրջապատուած եւ օրհնուած է եղել երկնային անհատականութիւններով, մասնաւորապէս իմ տիկնոջ Շողիկով եւ մայրիկիս Մարիով, որոնք ինձ հնարաւորութիւն են տուել յաղթահարել կեանքի կանխատեսուած եւ անկանխատեսելի զարգացումները, ինչպէս նաեւ դրա հետ բխող բոլոր մարտահրաւէրները: Առանց նրանց հաւատալը ինձ եւ նրանց անվերապահ սերն ու աջակցութիւնը, ես երբեք չէի կարողանայ իրականացնել իմ կեանքի նպատակների մեծ մասը:

Ինձ նաեւ համարում եմ շատ պատուած եւ առանձնաշնորհուած, որ շահել եմ տարբեր ծագմամբ, ազգութիւնների եւ կրօնների հազարաւոր անհատների բարեկամութիւնը: Քանի որ գրեթէ բոլորի կեանքում կայ՝ եւ՛ անձնական, եւ՛ մասնագիտական, ակնյայտօրէն կային նախանձոտ, որկրամոլ եւ ցանկասէր անձինք, որոնք փորձեցին խոչընդոտներ ստեղծել եւ կամ խանգարեցին ինձ հասնել իմ նպատակներին:

Հետ նայելով՝ այս խոչընդոտները համարեա միշտ լուծւում էին իմ կողմից անսանձ համբերատարութեամբ եւ առաքինութեամբ: Որոշ դէպքերում երկնային միջամտութիւն, անկասկած, նպաստեց մի քանի կարեւոր իրավիճակների յաղթահարմանը՝ ընտանիքիս միանշանակ սիրոյ եւ սատարման հետ միասին:

Ես երբեք իմ գործընկերներին չեմ անուանել որպէս «թշնամիներ» կամ «հակառակորդներ», այլ որպէս «մրցակիցներ», ընդմիշտ տեղեակ եւ զգայուն լինել իրենց համապատասխան ծագման վերաբերեալ: Չնայած բոլոր տարաձայնութիւններին՝ ես միշտ իմ ընկերակիցներին եմ համարել «լաւ» բնոյթով՝ անկախ նրանց ազգային, ցեղային, մշակութային, կրօնական, քաղաքական եւ մասնագիտական ծագումից:

Իմ կեանքի ընթացքում ես արտօնեալ եմ զգացել օգնել, աջակցել, ինչպէս նաեւ ստեղծել ցանցէր՝ այդպիսով հնարաւորութիւն տալով իմ հարազատներին, ընկերներին, գործընկերներին, ծանօթներին եւ ընկե-րակիցներին աւելի լաւ շփուել միմեանց հետ: Իմ կեանքի նշանաբաններն են. «ակնկալել անսպասելին» եւ «դա միշտ էլ կարող էր աւելի վատ լինել»:

Սեպուհ Պաղտոյեան
Յունուար 2020
Վիեննա, Աւստրիա

PREFACE

This book was written out of my love and respect for my family, relatives, my numerous friends and colleagues, without whom its contents would be rather meaningless. Beside portraying my earthly experiences, it also serves as a chronicle and the legacy of the Baghdoyan family in the Armenian diaspora.

My life has been surrounded and blessed by divine personalities, particularly by my wife Choghik and my mother Marie, who enabled me to overcome the foreseen and unforeseen developments of life, as well as all the challenges that come with it. Without their belief in me and their unconditional love and support, I would never have been able to accomplish most of my life's objectives.

I also consider myself very honored and privileged to have won the friendship of thousands of individuals of many different backgrounds, nationalities and religions. As there is in almost everyone's life, both personal and professional, there were obviously some envious, jealous and greedy individuals that tried to create obstacles and/or prevent me from reaching my goals.

When looking back, these hindrances were almost always resolved with unyielding patience and virtue on my part. In some instances, divine intervention undoubtedly contributed towards overcoming several critical situations, along with the unequivocal love and backing of my family.

I never branded my counterparts as "enemies" or "opponents", rather as "competitors"; being forever aware and sensitive of their respective backgrounds. Despite all odds, I have always considered my fellow human beings "good" by nature, regardless of their national, racial, cultural, religious, political and professional backgrounds.

Throughout my life, I have felt privileged to help, support, as well as create networks, thereby enabling my relatives, friends, colleagues, acquaintances and fellow human beings to better communicate with each other. My life mottos have been: "Expect the unexpected" and "It could always be worse".

A heartfelt thanks to my friend and colleague, Mrs. Cassandra Okun Evangelatos, for her valuable editorial contribution, as well as to my sister Silva and to my daughter Sarin for their helpful proofreading assistance.

Sebouh Baghdoyan
January 2020
Vienna, Austria

VORWORT

Dieses Buch wurde aus Liebe und Respekt für meine Familie, Verwandte, meine zahlreichen Freunde und Kollegen geschrieben, ohne die wäre der Inhalt ziemlich bedeutungslos. Neben der Darstellung meiner irdischen Erfahrungen dient auch als Chronik und Vermächtnis der Familie Baghdoyan in der armenischen Diaspora.

Mein Leben wurde von himmlischen Persönlichkeiten umgeben und gesegnet, besonders von meiner Frau Choghik und meiner Mutter Marie, die es mir ermöglichten die vorhergesehenen und unvorhergesehenen Entwicklungen des Lebens zu überwinden, sowie alle damit verbundenen Herausforderungen. Ohne ihren Glauben an mich und ihre bedingungslose Liebe und Unterstützung hätte ich nie geschafft, die meisten Ziele meines Lebens zu verwirklichen.

Ich betrachte mich auch als sehr geehrt und privilegiert, die Freundschaft von Tausenden von Menschen mit vielen verschiedenen Hintergründen, Nationalitäten und Religionen gewonnen zu haben. Wie in fast jedem Leben, sowohl persönlich als auch beruflich, gab es offensichtlich einige neidische, eifersüchtige und gierige Menschen, die versuchten, Hindernisse zu schaffen und/oder mich daran zu hindern, meine Ziele zu erreichen.

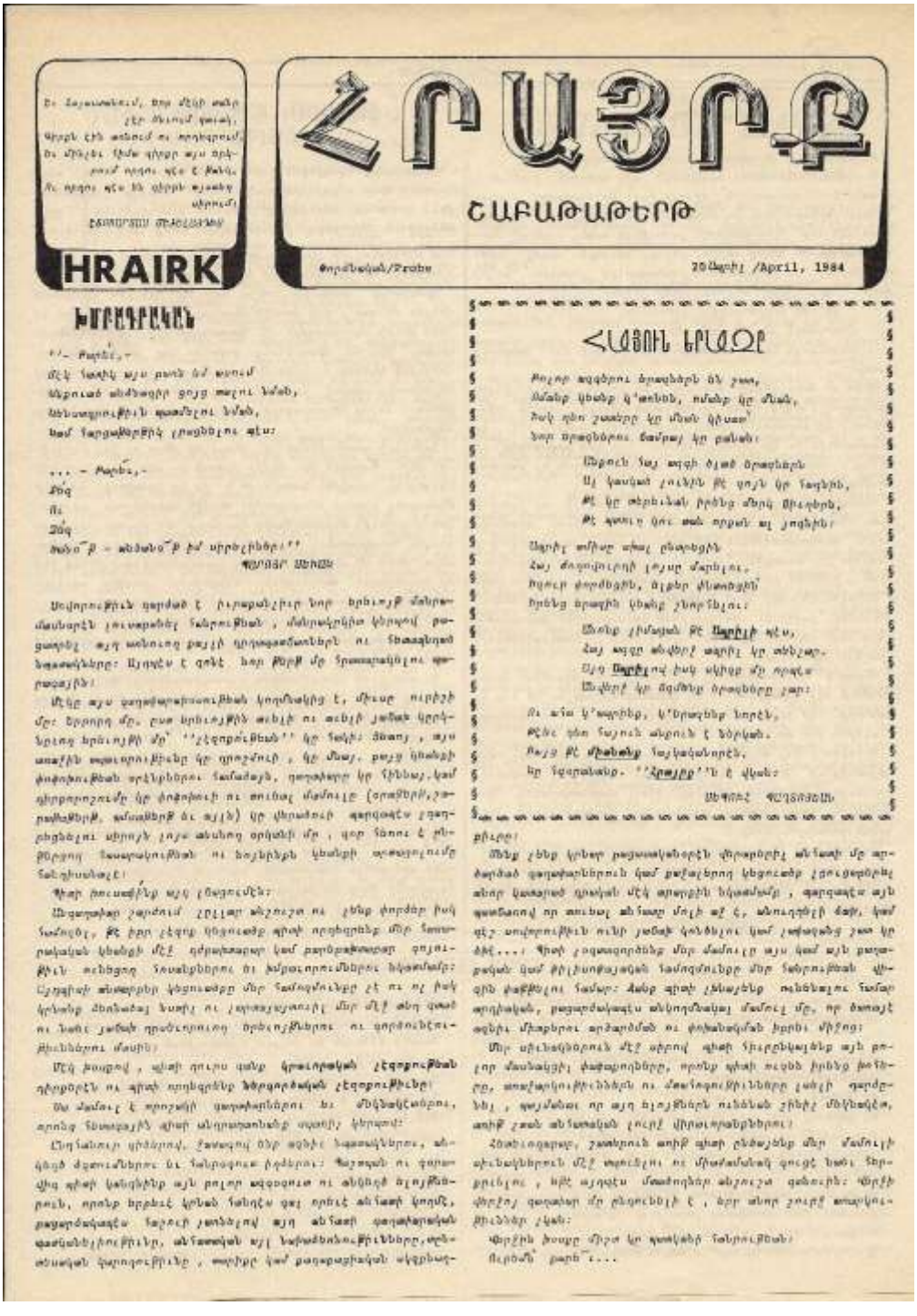
Rückblickend wurden diese Hindernisse fast immer mit unnachgiebiger Geduld und Tugend von meiner Seite gelöst. In einigen Fällen trug die himmlische Intervention zweifellos dazu bei, mehrere kritische Situationen zu überwinden, zusammen mit der eindeutigen Liebe und Unterstützung meiner Familie.

Ich habe meine Kollegen nie als "Feinde" oder "Gegner" gebrandmarkt, sondern als "Konkurrenten"; war für immer bewusst und sensibel für ihre jeweiligen Hintergründe. Trotz aller Widrigkeiten habe ich meine Mitmenschen von Natur aus immer als „gut" angesehen, unabhängig von ihrem nationalen, rassischen, kulturellen, religiösen, politischen und beruflichen Hintergrund.

Während meines ganzen Lebens fühlte ich mich privilegiert, zu helfen, zu unterstützen und Netzwerke aufzubauen, wodurch meine Verwandten, Freunde, Kollegen, Bekannten und Mitmenschen besser miteinander kommunizieren können. Meine Lebensmottos waren: "Erwarte das Unerwartete" und "Es könnte immer schlimmer sein".

Sebouh Baghdoyan
Jänner 2020
Wien, Österreich

Բանաստեղծություններ

Ու հայտնաբերում, որ մենք ամեր չէր մնում ցավալի, Պիրքն էին ամեցում ու որոնվում Ու մինչու կիմա պիրքը այս որևէ- բանում որտու պէս է թակել, Ու որտու պէս են պիրքի պատկեր սիրում։

ՀԱՄԱՐՏԱՍ ՄԵՀԵՍՅԱՆԻ

HRAIRK

ՀՐԱՅՐՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Թորոնական/Proobe — 20Ապրիլ /April, 1984

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

''- Բարեւ,-
Մէկ ուսին այս բառն եմ ուսում
Անքուած անմեղքի ցոյց ալուզ նման,
Անհաղորդութեան պատիժ նման,
Եամ հարցականերին լրացնելու պէս։

... - Բարեւ,-
Քոյ
Ու
Ձոյ
Ասնո՞ք - անհանո՞ք իմ սրբոյ հիներ։''

ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՒԱԿ

Աշխարհային գործած է իւրաքանչիւր նոր բրնուկք մանրամասնորէն յուսադրելու հարուածեան , մանրակրկիտ կերպով բացատրել այդ անուղղ քայլի դրդապատճառներն ու հետագային հետեւանքները։ Այդպէս է գոնէ նոր քերթ մը հրատարակելու պարագային։

Մէկը այս գաղափարատիպեան կողմնակից է, միւսը ուրիշի մը։ Երրորդ մը, ըստ երեւոյթին ամենէն ու ամենի յանեան կերկնուղ երեւոյթի մը՝ ''չէզոքութեան'' կը հակի։ Ձեռ , այս առաջին ազատութիւնը կը դրդումուի , կը մնայ, բայց կեանքի փոփոխութեան արձնութեան համաձայն, դարձեալ կը հինանայ,կամ դիրարդումը կը փոփոխուի ու առնուազ մեմուլը (տրամքերի,չափաքանիքի, ձեւաքերի եւ այլն) կը վերածուի գերազանց չգտնելու սերոյն չոյս անսնող օրինակ մը , զոր նեռւ է ընքերդող հասարակութեան ու նոյնինքն կեանքի զարգացումը հանդիսանալէ։

Ինչ ըսուածքին այդ չնգոյութեան։

Ընգարձակ չարժում չէլլար անշուշտ ու չենք փորձր իսկ համարձել, թէ իրր չէզոք կեցուածք պիտի որդիգրենք մեր հասարակական կեանքի մէջ դժնդակաբար կամ բարեբաստիկ գոյութեան ունեցող հասկերներու ու խմբաւորումներու նկատմամբ։ Հրդեհի անտարբեր կեցուածքը մեր համարմունքը չէ ու ոչ իսկ կրնանք հետեւիլ նարել ու չգտնակցուիլ մեր մէջ անդ գտած ու նաեւ յաճախ դրսեւորուող օրնուդիքներու ու գործունէութիւններու մասին։

Մէկ խօսքով , պիտի դուրս գանք **կրաւորական չէզոքութեան** դիրքերէն ու պիտի որդեգրենք **ներգործական չէզոքութիւնը**։

Ան ամէնէ է որոշումի գաղափարներու եւ մեկնակէտերու, որոնք հետագային պիտի անդրադառնանք ստորեւ կերպով։

Հետեւաբար կրնանք, չհասկնալ մեր ազգին նպատակները, անկեղծ ժրաջանութիւնը եւ հանրօգուտ իրերու։ Ձգտումն ու գործելակերպը այն բոլոր ազգօգուտ ու անկեղծ ձեռնարկներուն, որոնք երբեւէ կրնան հանդէս գալ օրուէ անհատի կողմէ, բացարձակապէս հարուր չտեսնելով այդ անհատի գաղափարական պատկանելիութիւնը, անհատական այլ նախաձեռնութիւնները,ժողովրդական կարողութիւնը , ասոնցմէ կամ քաղաքացիական կազմակերպութիւններէ։

ՀՈՑՈՒՆ ԵՐԱԶՔ

Թոլոր ազգերու ծրագիրն ան չատ,
Ամենք կեանք կ'ուզենք, ոմանք կը մնան,
Իսկ դեռ շատերը կը մնան կիսատ
Նոր ծրագիրու ճամբայ կը բանան։

Ընդուն հայ ազգի ծլած ծրագիրն
Այ կասկած չունին թէ ցոյն կը հարնին,
Թէ կը տեբեւնան իրենք մեզի ծիւրերն,
Թէ պատուր ու ազգ որքան ալ չոգնին։

Ազգին ամենը տեսլ ընտրելին
Հայ ժողովուրդի լոյսը մարելու,
Իսկուր փորձերն, ալքեր փնտռելին
Իրենց ծրագիրն կեանք չնորհելու։

Ամենք չիմնան թէ **Պարիլի** պէս,
Հայ ազգը անվերջ ազգիլ կը տեսնայ.
Մեզ **Պարիլով** իսկ սկիզբ մը որպէս
Ամվերջ կը ցգամենք ծրագիրները չար։

Ու անա կ'ապրենք, կ'ծրագենք նորէն,
Թէեւ դեռ հարուն անգուն է ներկան.
Թոլոր թէ **միանգամ** հայկականորէն,
Ան ցգտնանք. ''**Հրայրը**''ն է վկան։

ՄԵՔՈՒԶ ՊՂՏԵՅԵԱՆ

Մենք չենք կրնար բացասկանօրէն վերաբերիլ անհատ մը արտահայտած գաղափարներուն կամ քաջալերող կեցուածք չցուցաբերել անոր կատարած դրական մէկ արարքին նկատմամբ , գարգացէ այն պատճառով որ առնեալ անհատ մնայ ազ է, անուղղելի ձայ, կամ գէշ սովորութիւն ունի յաճախ կանծելու կամ չափազանց չատ կը խմէ... Պիտի չդատապարտենք մեր մամուլը այս կամ այն բացասկան կամ քիչհոգեկան համարմունքը մեր հանրութեան վերաբերմամբ։ Ամեն պիտի չնայենք ուշադրելու համար արդիական, բացարձակապէս անկողմնակալ մամուլ մը, որ ծառայէ ազնիւ միտքերու արձագանգման ու փոխանակման իրրեւ միջոց։

Մեր սիրելիներուն մէջ սերով պիտի հիւրընկալենք այն բոլոր մասնակցի փաստաղրերը, որոնք պիտի ուզեն իրենց թեները, առաքելութիւնները ու մասնագիտութիւնները չամրի գործելնի , պայմանաւ որ այդ ելոյթները ունենան չինիչ մնկնակէտ, առիթ չտան անհասկան չուրջ վիրաւորանքներու։

Հետեւաբար, հասկնան առիթ պիտի ընծայենք մեր մամուլի սիւնակներուն մէջ արուելու ու միասամանակ գուզէ նաեւ հերքելու , եթէ այդպէս մտածողներ անչուշտ գանուին։ Վերջին վերջոյ գործառ մը ընդունելի է , երբ անոր չուրջ առարկութիւններ չկան։

Վերջին խօսքը միշտ կր պատկանի հանրութեան։

Ուրեմն՝ բարե՞...

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐ

Ա՞յ աւելի լուսեղէն հասկացողութիւն, քան այս քնքոյշ բառը՝ ՄԱՅՐ...

Մանուկի առաջին քոթոթանքէն մինչեւ խոր ծերութիւն երբէք չհինցող, երբէք չդժգունող, չթուլցող գորովանքով արտասանուող այս բառը խորհրդանիշ է ամէն սրբութեան:

Մեր ուրախութիւններով ապրող, մեր տխրութիւններով հալումաշ եղող այս սուրբ էակի ծօնն է այսօր:

Եւ ինչքա՜ն բանկագի
դերը մեր իրականութե
մայրութեան բնազդէն բ
լու եւ այդ կաթով մ
գագաթները:

Մտորեւ ընթերցողներ
երկու գրական փորձեր
պէս այս բանկագին օրո

ՀԱՅ ՄՕՐ ԿԱԹԸ

Զարմանում ես, թէ այդ ինչու՞,
Ինչո՞վ, ինչպէ՞ս հայ ես զգում,
Ոչ թէ մոնդոլ եւ կամ զնչո՛
Ինքդ քո մէջ ես խորխորում...
Մնծացել ես, հասակ առել,
Ուժեղացել, դարձել արի.
Շատ ես յոգնել ու պայքարել,
Աչքն ես փորձել այլ տեղերի...
Ու յաչողվել է անկասկած,
Յագեցընել ծարաւը քո,
Զգացել ես բայց շատ չանցած,
Թէ նա այն չէ այս երեկոյ...
Հիմա մոլոր շուրջդ նայում,
Ու շուարած հարց ես տալիս.
Աչքը կաթ է, բայց թէ ինչու՞
Սրա համը կնոջ է գալիս...
Շմոռանա՛ս, հայի՛ զաւակ,
Թէ դու հայ մօր կաթն ես ծծել,
Գիշեր ու զօր նա շարունակ
Քեզ համար է կեանքը հիւծել:
Մի կաթ, որ մեզ տուեց Շիրազ,
Ու Նոմիտաս, Շիրակացի,
Սիամանթօ, Մաշտոց, Հայկազ,
Թլկատինցի, Նարեկացի...
Ձեռից չեմ տայ ու չեմ թողնի,
Որ դու պղծես կաթն աննման,
Կամ խմացնես օտար հողի.
Աչքիդ մնոնեմ, Մայր Հայաստան:

ՄԵՂՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ

ՄՕՐ

Երբ որ յոգնիս այս կե
Եւ երբ ուղտերն յոյսե
Ովասիս մը կայ կարծես,
Որ կը սպասէ քեզ անվե

Ու երբ կարծես քէ ալ
Ու քո հոգին կը հալչի
Հովանի մը կայ կարծես
Գաւսպարող, խնկացող իր

Միայն գիտնաս այդ տակ
Որ քեզ տալով վեհ հոգի
Ինչպէս ցաւազն արեւի,
Անէացած ու մարող իր

Միայն գիտնաս արժէքը
Որ պահելով քեզ անվերջ
Այրեր է ան մշտատեւ ո
Ընտանեաց մէջ ինչպէս ա

Եկէք այսօր խոնարհինք
Եւ երդնունք մինչեւ ատո
Մեր մայրերուն մէկ կա
Մայր են եղած ու վաղո

ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՀՕՐ ԿՏԱԿԸ

ԻՆՉ Է ՀԱՒԱՏՔԸ

Հոլանտացի թարգմաններուս եւ իմ մէջնիս շատ մը զրոյցներու ընթացքին յաճախ հետեւեալ արտայայտութիւնը լսած եմ իրենցմէ. ''Ինչու՞ դուք այսքան մեծ կենսանդորէն հայկականութիւն կը ցարտողէք ու յաճախ էն կը մնաք հայ՝ մեր ընկերութեան մէջ: Ի՞նչ կ'ըսպասէք ապագայէն: Ձեր հայրենիքը ազատ ընելը, կամ հաւատալ թէ օրին մէկը Հայաստան ամբողջական եւ անկախ պիտի ըլլայ, ըստ մեզի կատարեալ ցնորք մըն է՝ ներկայ պայմաններու տակ'':

Այսպիսիներուն պատասխանը սապէս նրած է.

''Ի՞նչ է հաւատքը, կամ, աւելի ճիշդը, ինչի՞ կը հաւատաք դուք: Հաւա՞տք է արդեօք ցերեկին արեւը իսկ գիշերն ալ աստղերը տեսնել, թէ ոչ բնութիւնն է այդ'': Իրենց ինքնաբուխ պատասխանը ''Այո, այդ բնութիւնն է եւ ուրիշ տեսակ չի կրնար ըլլալ'':

''Սակայն հայ ժողովուրդի անսահման հաւատքը կը կայանայ այն բանին մէջ թէ ցերեկին աստղերը ու գիշերն ալ արեւը կրնանք տեսնել: Այս է մեր ժողովուրդի անդրդուելի հաւատքը ու այդ հաւատքին մէջ պարփակուած է մեր ուժը: Մենք կը հաւատանք որ օրին մէկը հայ ժողովուրդը պիտի հասնի իր արդար իրաւունքին ու ձերը պիտի դառնայ իրմէ խլուած հողերուն, հակառակ այն իրողութեան որ պարապուր ենք շատ անբարեպատ պայմաններու տակ ապրիլ: Ունինք հայրենիք մը Արարատի փէշին ու շուրթին տակ զոր մեզ կ'ամրապընդէ մեր հաւատքին մէջ եւ մեր ապագայ երազներու ուղեցոյցն է անկասկած: Այս է իրական հաւատքը'':

Ն. ՆՇԱՅԵԱՆ – Հոլանտա

ՍԵՊՈՒՀ ԳԱՂՏԻՅԵԱՆ

Եկուր որդիս, մօտեցիր ինձ, մի վախնար,
Սարաւ եմ ես, սիրոյ գաւաթիդ կարօտ.
Ոտդ որ հոգիս իմէ կեանքում ջուրդ արդար,
Մահս դուռս խորտակից այս առաւօտ:

–Մի լար հայրիկ, արտասուքիդ ես մտաղ,
Գաղթականի զաւակ եմ ես, մի մոռնար,
Հպարտ ու վեհ յոյսերուդ ջահը չքնաղ,
Ու ցաւերուդ, տառապանքիդ դեղ ու ճար:

Ազգին տղաս, պտուղն հոգւոյս քանկագին,
Երկար նրազ միայն ունիմ քեզ կտակ,
Հոգ չէ քէ ան փոշուած է, դարձած հին.
Քու հայրերուն ժառանգը է, հայ որդնակ:

–Արնոտ, փշուռ է նրազդ այս ամբողջ,
Ամէն դի քար ու կրակ է միշտ ցանուած.
Հօրդ հայրը, հայրդ եւ դուն, հայրիկ քանի,
Չվհատած դուք քալեցիք սրտաքաջ:

Այո, մանչս, մենք տակացինք, դիմացանք,
Կը փոխանցեմ քեզ փարոսը պայքարի.
Շարունակէ, մի խնայէր կամք ու ջանք,
Նպատակը շատ վսեմ է, վիճելարի:

–Կը խօստանամ հայր իմ պանդուխտ ու կ'երդնում
Մեր երազը միայն երազ չձգնել.
Քէ ժամորդիմ, վայ ինձ, մեղք քու յոյսերուն.
Գոնէ քանամ ես ալ զաւկիս կտակել:

****

ԵՋ ԳՆԵԼՆ ԱՏԵԼԻ ՀԵՇՏ Է, ՔԱՆ ԼԷՇ ԳՏՆԵԼԸ

Մի շինական համաձայնում է իր եզը մէկ տարով տալ հարեւանին: Այս հարեւանը եզը քանեցնում է սրտի ուզածի չափ, բայց երբ մօտենում է պայմանաղրութեան ժամանակը սկսում է մտածել այն մասին, թէ ոնց անի, որ եզը չվերադարձնի տիրոջը: Մտածում է, մտածում եւ որոշում է մորթել եզը: Այդպէս էլ անում է: Եզը մորթում է, միսն ապխտում ձմեռուայ համար եւ գնում հարեւանի մօտ:

– Ներող եղիր, հարեւան, որ եզը կորել է, ինչքան մանկայ չզայ:

Եզան ոչխը գլխի է ընկնում, որ հարեւանը խաբում է: Նա գնում է վանատուրի մօտ եւ բողոքում:

Երկու հարեւանները գալիս են քադաքապետարան:

– Դու ինչ պայմանով ես եզը առել հարեւանիդ,– հարցնում է վանատուրը եզան տիրոջը:

– Տուել եմ, ինչպէս հարեւանը կը տայ հարեւանին եւ վստահել, ինչպէս հարեւանը կը վստահի հարեւանին, պատասխանում է եզան ոչխը:

– Հետաւ: Դու ասա, թէ ինչքան ժամանակով ես տուել նրան:

– Մէկ տարով, – պատասխանում է շինականը:

– Իսկ նթէ այդ մէկ տարում տակէ՞ր:

– Նթէ չէշը տեսնէի՝ հատուցում չէի պահանջի:

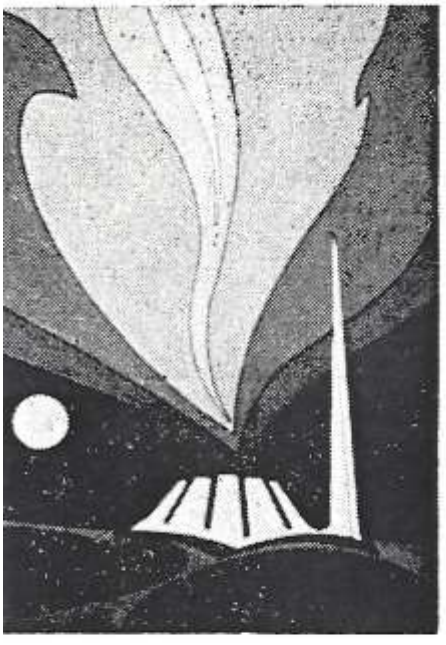
Վանատուրը դիմում է չարտասիրտ հարեւանին.

– Գնա եւ որտեղից ուզում ես գտիր մի եզան չէշ, բեր եւ տուր հարեւանիդ:

Լսելով այս վճիռը եզը մորթող հարեւանը կարծում է թէ դիւրերն վերջացաւ գործը, բայց մի քանի օր յետոյ հասկանում է, որ նոր եզ գնելն ու հարեւանին տալն աւելի հեշտ է, քան եզան չէշ գտնելը:

ՀԱՅԿ ՄԱՇՏՈՑԵԱՆ

Գայթեղ Օրացոյց
1987.

ՈՒՇԱՐՁԱՆ

ՆԱՀԱՊԵՏ ԱՐՎԵՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

րել ես fո հոգու անհուն
ւ գրեթի ոգիները վառ,
կում են յար կրծիդ խոբանում
բեաս շոգով աճեղ ու անմար:

բ աչխերիդ կապոյտ արցունքից
ուշաններ են fո ոտիդ բուսել,
կ յոյզերի բոյրով կարեկից
ու երանգով պսակներ հիւսել:

fո հոգիդ տարիներ անկասկ
ահարն է եղել արբնուբեան,
երի հետ fով հեզել է երանգ
րի երով շլկնած մեր արեան:

դ ծալքերում կապոյտ յոյզեր կան
էն յոյսի fարէ շառաչով,
եզլեղում են աչխոյժ մեր ներկան
ւ պայմարի մի անդարձ կանչով:

Ել ես հուրը fարէ fո սրտում
ւսպ բոզոքի ամբոխն մարմաջով,
ես խօսուն մի ասմ ու պատում
սրնի պատում արդար պահանջով:

ՈՒՇԱՐՁԱՆ

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՅԱՆԻՆ

Եկուր որդիս, մօտեցիր ինձ, մի վախնար,
Ծարաւ եմ ես, սիրոյ գաւաթիդ կարօտ.
Ինչ որ հոգիս խմէ կեանքում ջուրդ արդար,
Մահս դուրս խորտակնց այս առաւօտ:

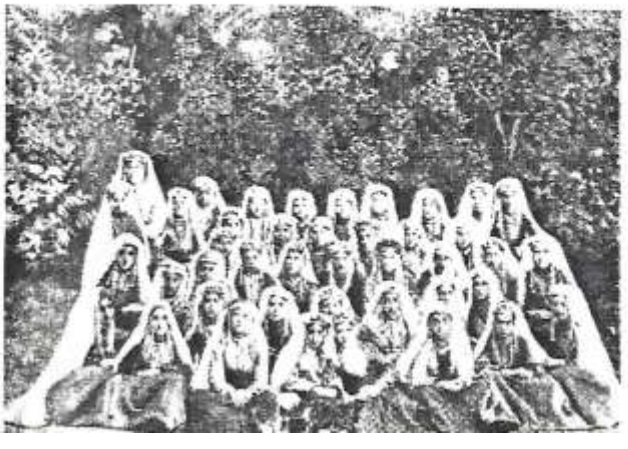
–Մի լար հայրիկ, արտասուքիդ ես մատաղ,
Գաղմականի զաւակ եմ ես, մի մոռնար,
Հայրդ ու վեհ յոյսերուդ ջանը չքնաղ,
Ու ցաւերուդ, տառապանքիդ դեղ ու ճար:

Անգին տղաս, պատուդն հոգւոյս քանկագին,
Երկար երազ միայն ունիմ քեզ կտակ,
Հոգ չէ քէ ան փշրուած է, դարժած հին.
Քու հայրերուն մառանդըն է, հայ որդեակ:

–Արնոտ, փշրուտ է երազդ այս ծամբան,
Ամէն դի քար ու կրակ է մէյտ ցանուած.
Հօրդ հայրը, հայրդ եւ դուն, հայրիկ ջան,
Չվհատած դուք քալեցիք սրտաբաց:

Այո, մանչս, մենք տոկացինք, դիմացանք,
Կը փոխանցեմ քեզ փարոսը պայքարի.
Ճարունակէ, մի խնայէր կամք ու ջանք,
Նպատակը շատ վսեմ է, վիթխարի:

–Կը խօստանամ հայր իմ պանդուխտ ու կ'ներդնում
Մեր երազը միայն երազ չծգնէ.
Քէ ծախտիմ, վայ ինձ, մեղք իսւ յոյսերուն.
Դոնէ ջանամ ես ալ զաւկիս կտակել:

ՈՒՍՈՒՑԻՉԻՍ

Մեր ծնողքէն ետքը դուն,
Կը դառնաս կրթող արթուն.
Չես ճանչնար հանգիստ եւ քուն,
Ապագան կերտիչ մարդուն։

Դուն դարձած ես հոգեբան,
Արուեստագէտ, պատմաբան,
Աշխարհագէտ, լեզուաբան,
Առաջնորդող մեր ճամբան։

Տարապայման վիճակով
Չես գիտեր անձրեւ եւ հով.
Յոգնած, տժգոյն երեսով՝
Կը քալես ուրախ սրտով։

Արդեօք բնաւ զգացի՞նք,
Կամ մենք մեզի հարց տուի՞նք՝
Թէ այսչափ ուսում առինք,
Մենք զայն որ՞ու կը պարտինք։

Այս բոլորը կը պարտինք
Անոր, որ զոհեց ինքզինք,
Խառնելով ցաւ եւ քրտինք,
Որպէսզի ուսեալ ապրինք։

Սուրբ մըն ես դուն ուսուցիչ,
Համայն մարդկութեան փրկիչ.
Տգիտութեանս քանդիչ,
Սփռէ արեւդ միշտ շինիչ։

1970

ԱՌԱՆՑ ՓՈՒՇԻ ՎԱՐԴ Չ՛ԿԱՅ

Հոգիս մինակ, մութ ու մռայլ,
Լքուած անտէր որբի նման,
Պատճառներ շատ եւ այլեւայլ,
Դարձած ունայն մի ծաղկաման։

Կը փնտռէր ան ծաղիկներ,
Շողուն, պայծառ ու պերճաշէն,
Կը փորձէր շուտ, հազնիլ գոյներ,
Կեանք տալ պատին իր քարաշէն։

Լուսաւորել, փայլեցնել,
Անուշցնել, դառնալ կրքոտ,
Տկար փորը կշտացնել
Կեանքի ջուրով, չ՛ըլլալ ժանգոտ։

Ու փորձեց ան շատ ծաղիկներ,
Մեխակ, կակաչ, յասմիկ սիրուն,
Բողբոջ, կոկոն, մանիշակներ,
Որոնք արդէն ուրիշներուն

Դարման էին, կուտային կեանք
Թշուառ հոգուոց, պճնանք, նազանք,
Ինչու՞ սակայն, ինչու՞ նրանք
Չէին ազդէր. որքան զարմանք։

Հարց կուտար ան խենդ, շուարած,
Փորձեց նոր ծիլ, տերեւ կանանչ,
Պարուրել տաք, տենչով այրած,
Իր թեւերով զգալ մարմանջ։

Ինչու՞ սակայն չէր սփոփած,
Եւ իր աշխարհին չէր զգայուած,
Մնացած էր լուր, աչաբաց,
Դարձեալ տկար ու հեռացուած։

Յանկարծ սակայն ուսկից մէկէն,
Ան հոտ մ՛առաւ տարբեր, քնքուշ,
Եդեմական, տարբեր ակէն
Կը բուրեր այդ զեփիւռն անուշ։

Ու պրպտեց, աչքով, յօնքով,
Ու հոտոտաց ու փնտռեց.
Նայեց վար, վեր, ձեռքով, ոտքով,
Ու բզկտեց, կոտրեց, պատռեց։

Ալ ան մոռցաւ ամէն ծաղիկ,
Ալ ան մոռցաւ ամէն բողբոջ,
Տարբեր ցոլանք, տարբեր շողիկ
Լեցուցած էր մարմինն ամբողջ։

Հարբած, գինով ու վերացած,
Կը թափառէր ասդին, անդին,
Հմայուած էր սրտով, քաղցած
Այդ շշնջաց անուշ օդին։

Ու տեսաւ ան մի վարդագոյն,
Մի վարդաշէն, վառ գոյներով,
Ու գամուեցաւ, տեսաւ մի բոյն,
Դրախտային լի վարդերով։

Չ՛տատամսե՛ց ալ ան երկայն
Արաք, արաք խոցեց նրանք,
Ծաղկամանին մէջ իր ունայն,
Լուսաւորուեց, զգաց երանք։

Սակայն շուտով ան շատ չ՛անցած,
Զգաց շատ ցաւ սրտին խորէն,
Վարդերն ամբողջ փուշերն սրած,
Փորձեցին խոյս տալ փորէն։

Բայց ան տակաւ ուժեղ, տոկուն,
Կը սեղմեր դեր, կ՛ամրապնդեր
Իր թեւերը, սիրով անհուն,
Կը պայքարէր, հետապնդէր։

Եւ շատ չ՛անցած վարդերն տկար
Եւ ուժասպառ յանձնուեցան,
Փուշերն սրած, սուր ու երկար,
Յոգնած ինկան ու թոռմեցան։

Ու արիւնոտ պատերով,
Հոգիս սիրով վարդերն ջրեց,
Հպարտ, ուրախ գտածովը,
Վարդ մը եւս մէջը խրեց։

1971

ԱԼ ՀԵՐԻՔ Է

Ալ հերիք է, հերիք, հերիք է գրես.
Հերիք է յոգնիս, դուն քեզի ճառես,
Խարխափանքներդ դուն քեզի պահես.
Հերիք է, հ՛երիք, ալ հերիք փչես։

Հերիք է, հերիք, հերիք մեզ դաս տաս.
Հերիք է յուսաս թէ հայ կը մնաս.
Պանդխտութիւնդ շուտով կը մոռնաս.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք քաշ տաս։

Հերիք է, հերիք, հերիք է այրիս.
Հերիք է անվերջ հայով հմայուիս.
Առանձնութիւնդ օտարին տանիս.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք թռշմիս։

Հերիք է, հերիք, հերիք է տանչէք.
Հերիք է սրտիս երակներն փակէք.
Մարմնիս անդունդը, աւիշը զրկէք.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք փորձէք։

Հերիք է, հերիք, հերիք է լուաք.
Հերիք է հոգւոյս դուռերը բանաք.
Կեանքիս իմաստը, կորիզը գիտնաք.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք տենչաք։

Հերիք է, հերիք, հերիք է կռուիք.
Հերիք է ուղեղս ձեր մէջ բաժնուիք.
Հաւատքիս հողը, արմատը տանիք.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք մրցիք։

Հերիք է, հերիք, հերիք է լռենք.
Հերիք է հայեր այս քունը ընտրենք.
Մեր մշակոյթը ու լեզուն լքենք.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք կլլենք։

Հերիք է, հերիք, հերիք է սողանք.
Հերիք է Նարեկն Լուտերով լուանք։
Րաֆֆին անտեսենք՝ Տիքընզը ողբանք.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք խղճանք։

Հերիք է, հերիք, ալ հերիք գծնինք.
Հերիք է եղբայր նեղուինք, երկուսուինք.
Ներենք իրարու, կապուինք, մէկտեղուինք.
Հերիք է, հերիք, ալ հերիք մրսինք։

Հերիք է՛.

1971

ԾԱՂԻԿՆԵՐՍ

Փունջ մը ծաղիկ սեղանիս վրայ,
Փունջ մ՛յիշատակ ինձ կը բուրէն.
Տժգոյն, պառկած իրար վրայ,
Կքած գլուխները սիրուն՝ կ՛ըսեն։

«Զեփիւռին հետ երէկ, սիրուն,
Կը պարէինք շուրջը թփին.
Մոռնալով մեր մահը հեռուն,
Հոն կեանք ու սէր կար գետափին։

Բնութեան մէջ գերապայծառ,
Ծնանք, մեծցանք, ծաղիկ դարձանք.
Գեղեցկադէմ, պարթեւ, կայտառ,
Աստուծոյ եւ մարդուն պարծանք։

Դուք, Հայր Արեւ, Մայր Բնութիւն,
Մեր կորուստին համար կու լաք.
Ո՛չ. պէտք չէ այդ սուր անձկութիւն,
Այլ պէտք է որ ժպտաք, խնդաք։

Ծաղիկներ ենք, ասոր համար
Ծնած, աճած, գեղեցկացած,
Որ զարդարենք արար աշխարհ,
Մխիթարենք մարդը կորած»։

Այսպէս ըսին ու տրտմեցան.
Յուզուած էի այս խօսքերէն.
Հայերն նման ալ ապրեցան,
Ու ջարդուեցան վատ թուրքերէն։

Յանկարծ սիրոյ ժապաւէն մը՝
Ծաղիկներս ինծի կապեց.
Ըսին «գտանք ապաւէն մը»,
Ու սրտերնին հրճուանք պատեց։

Փունջ մը ծաղիկ, փունջ մը գոյներ,
Գեղեցկութիւն մը լերան ծոցէն.
Տրտում հոգիս հագած սեւեր՝
Կ՛ուզէ ծաղիկ մ՛ըլլալ փունջէն։

1971

ԽՈԿՈՒՄՆԵՐ

Ինչու՞ արդեօք «Զգացում» Ան ստեղծեց,
Այնքան բիւրեղ ու բնական, Ան չ՛կեղծեց.
Տուաւ ինծի, մէջս խրեց, կարծես կարծեց,
Թէ լաւ ըրաւ, ան զիս կրծեց։

Մաքուր, սրուած, տաշուած, կոփուած, շատ զգայուն,
Զգացումներս, շատ փորձեցին ըլլալ մէկուն
Համար դարման, ըլլալ արեւ, տաքուկ, փայլուն,
Լուսաւորել ներաշխարհներ տկար, անքուն։

Արեւն սակայն վրաս խնդաց, ըսաւ «դժուար
Թէ կարենաս ինծի նման ըլլալ յարմար,
Լուսաւորիչ, ծանր հոգուոց սիրոյ նշխար,
Գինովցած ես, ալ զգացուիր, զարթնիր՝ թշուառ»։

Վազեցի ծով, ալեկոծուեց, հոգիս խեղդէց.
Գացի գետափ, ջուրն պղտորուեց, գոյնը փոխեց.
Ցօղի կաթիլն ոտքիս տակէն փախչիլ փորձեց,
Բնութիւնը երես դարձուց ու վրդովեց։

Թիթեռնիկներն սեւեր հագած ինձ չ՛ճանչցան,
Գլխուս մազերն խենդ ու խելար, ու ցիրուցան,
Հոգւոյս պատերն շատ տոկացին, չ՛դիմացան,
Աչքիս լոյսին կանթեղները ալ մարեցան։

Ճնճղուկները սիրուն երգերն ալ մերժեցին
Հասնիլ իմին յոգնած տկար, խեղճ ականջին,
Կրակի բոցեր մաքուր օդս պղտորեցին,
Հիւծած թոքերս իրենց թոյնով զմռսեցին։

Ուժեղ կոճղեր ալ մերժեցին խեղճ մարմինս
Իրենց վրայ թեքած պահել։ Առանձինս
Ալ մնացի, թէ միսերս, թէ արիւնս,
Ալ մերժեցին պատսպարել տժգոյն տունս։

Սակայն յանկարծ, ես չ՛գիտեմ ուր տեղէն ուր,
Զեփիւռներու կարգը նստած, անձայն ու լուռ,
Տաքուկ ձեռքդ, մատղաշ մատերդ, մեղմ ու մաքուր,
Զիս սփոփեց ու արթնցուց, խմցուց պաղ ջուր։

Աչքերս բացի, արցունքներս ես սրբեցի.
Տարուած էի, հրապուրուած, կազդուրուեցի,
Ու կորսուած իմ պատեանս ետ հագուեցի,
Զգացումներս, սէրս ու հոգիս քեզ նուիրեցի։

1971

ԻՄ ՍԷՐԸ

Դուն որ դարձար երգը սրտիս,
Տուիր հոգուոյս անմեղ երազ.
Լոյս աչքերուս, ժպիտ դէմքիս,
Կու գամ ծարաւ քեզ իմ արազ,
Զեփիւռի մը նման գիրկդ անրջային։

Դուն որ՝ կ՛ըսեն թէ իմ սէրն ես,
Քեզմով դարձայ երկինք մ՛անհուն.
Դարձայ աստղ մը, փայլող պէս-պէս,
Դարձայ հիւսուած տաւիղ մ՛սիրուն.
Իսկ դուն ինձմէ բխած եղանակ մ՛երկնային։

Դուն որ վարդ մ՛ես իմ եթերէն,
Տուիր հոգուոյս բոյր ու նշխարհ.
Թոչիր դարեր կրծքիս խորէն,
Փուշերդ քնքուշ են ինձ համար,
Թերթերուդ ու հոտիդ նման եթերային։

Դուն որ ջահն ես սրտիս անմար,
Ներշնչումս լափող յովազ.
Դուն հով մըն ես, ես սիւգ տկար,
Թո՛ղ որ դառնանք երգ ու երազ՝
Ապրինք հեռու սուր հոգերէն այդ մարդկային։

1971

ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ

Անմահութիւն.
Հաւատացեալներու երազ,
Երկնային արազ.
Չ՛փնտռուած աշխարհ,
Մեղաւորին համար։

Անմահութիւն.
Հոգեւոր կեանքի պտուղ,
Բայց ձեռք ձգելը շատ սուղ.
Անրջանքներու տրցակ,
Հոգեւորին մեծ պահակ։

Անմահութիւն.
Աստուածային թագստոց,
Երջանկութեան օրորոց.
Անտեսանելի ամրոց
Աչքերուն մարդոց։

Անմահութիւն.
Հերոսներու կեդրոն, սուրբերու կենարան.
Կ՛ուզան խոկալու գրկիդ մէջ անզուգական,
Մոռանալու աշխարհի մռայլ, վատ քաոսը,
Չուզելով ետ դառնալ այն մութ, ունայն փոսը։

Անմահութիւն.
Բանաստեղծներու ներշնչելիք,
Քերթուածներու մղիչ։
Կ՛ուգան քեզ տեսնելու, զգալու, շօշափելու,
Ներկչումէդ առած պուտով կշտանալու։

Անմահութիւն.
Չլուծուող հանելուկ,
Մարդոց յատուկ.
Ինչպէ՞ս կ՛ուզես որ քեզ հաւատանք,
Առանց տեսնելու քեզ, որ տանք
Բոլոր կեանքերնիս քեզ,
Ու վայելենք քեզ եւ դուն վայելես մեզ։

1971

ԳԱՐՈՒՆ

Ձմրան ցուրտին ու պաղին,
Սառնամանիքին, բուքին,
Փոթորիկին, կարկուտին,
Արեւմուտքն ես դու Գարուն։

Ամէն տարի դուն Մարտին,
Պայքար ունիս հետ ցուրտին,
Կը տապալես զայն գետին
Միշտ յաղթական ես մարտին։

Արեւածագի շողին,
Գիշերուայ մթնշաղին,
Լեռներու թարմ կոյս հողին,
Խառնուրդն ես դու Գարուն։

Թագուհին ես բնութեան,
Նշոյլը կենդանութեան,
Միակ յոյսը մարդկութեան,
Անհուն սէրն Աստուածութեան։

Ծաղիկներու բուրաստան,
Թռչուններու ապաստան,
Գեղեցկութեան այգեստան,
Այս բոլորն ես դու Գարուն։

Քու թեւիդ տակ մեզ կ՛առնես,
Հոգացող մայր մ՛ես կարծես,
Անուշ բոյրով կը պատես,
Բոլոր ցաւերն կը բուժես։

Բանաստեղծին ներշնչող,
Քերթուածներու մղող,
Արդարութիւն յաւերժող,
Կենաց ջուրն ես դու Գարուն։

Հարսի պէս մեզի կու գաս,
Պատերազմի վերջ կու տաս,
Մեր աշխարհին լոյս կու տաս,
Մեր ձանձրոյթին վերջ կու տաս։

Բայց երբ օրը հասած է,
Ամառն իր զէնքն առած է,
Գարնան ժպիտը մարած է,
Երթի օրը եկած է։

Մեր Գարունը հանգուցեալ,
Հրաժեշտ կու տայ մեզ դարձեալ,
«Փորձեցէք զիս ալ մոռնալ»
Կ՛ըսէ. «պէտք է մեկնէլ ալ»։

Երթաս բարով ա՛յ Գարուն,
Փառք քու դէմքիդ այդ սիրուն,
Գեղեցկութեան ջինջ առուն,
Գնայ հերացի՛ր հեռուն։

1972

ԱՌԱՆՁՆՈՒԹԻՒՆ

Առանձնութիւն, ազնիւ բարեկամը հոգւոյս.
Կու գամ խոկալու գրկիդ մէջ անրջական,
Զարդարելու, դիւթելու, սիրտս գաղթական՝
Հովիտէն քաղուած փունջ մը մաքուր զեփիւռով,
Առուակէն ըմպած գաւաթ մը տաք քմայքով։

Առանձնութիւն՝ նաւակ մը դարձած, լայնածիր
Ծովուդ մէջ անհուն՝ սարսափահար կը նայիմ
Փոթորկած յուշերուս։ Հարց կու տամ, կը շուարիմ,
«Ալիքներուդ ին՞չ է պատահել, ցաւցուցեր».
Կ՛ըսեն նոր միտք մը իմ մէջ կ՛ստեղծէ բոցեր։

Առանձնութիւն՝ աշխարհէն հին, ծովերէն խոր.
Առանձնութիւն՝ սառոյցէն պաղ, քարէն ալ չոր.
Առանձնութիւն՝ ոսկիէն թանկ, մարդէն աժան.
Առանձնութիւն՝ շողէն փայլուն, մութի ծնունդ.
Առանձնութիւն՝ հոգուոց դարման, վէրքի անդունդ։

Առանձնութիւն՝ բազուկներով բաց, կ՛ողջունե՛ս,
Կ՛ընդունիս, կը հոգաս, կ՛օգնես մեզ անդադար.
Չաստուածներու դղեակ, ցաւերդ անհամար.
Կ՛ուզեմ երգ մ՛ըլլալ, պատռել պատերն լռութեանդ,
Երգը կեանքի, սիրով, արցունքի եւ մահուան։

1972

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ

Աստուածային կապով եկած
Ու միացած անմեղօրէն,
Հէգ դէմքերնիս խոնարհ, ծռած,
Լսում էինք անկեղծօրէն

Շարականներ մարգարտանման,
Խառնուելով խունկին գինով
Կը սփռէին հոգուոց դարման,
Կը լուային սրտերն սէրով։

Աւանդական սուրբ աղօթքներ,
Կը պլպլան վառ շրթերէն.
Առողջութեան բիւր փափաքներ,
Կը սլան վեր, բաց եթերէն։

Խորհուրդներու նոյնութիւն մը,
Կանթեղներու շուքին ներքեւ,
Կ՛ստեղծէ տաք սրբութիւն մը,
Յիսուս ծնաւ, մեզի պարգեւ։

Իրար նայող նիհար մոմերն,
Ոտքերն խրած աւազին մէջ,
Կը սանտրեն լոյսէ ծամերն,
Որ միշտ մնան անմար անշէջ։

Մտքերն հարբած ու վերացած,
Կը թափառին խորանէն ներս,
Ուր մաքրուած բիւրեղացած,
Տենչանքներ կան, սիրոյ աղերս։

Շղարշներու արձագանգներ,
Մեղքի օձը կը յեշեցնեն.
Կեղծիք, նախանձ եւ խաբկանքներ,
Մեր մէջ ահա կը լեցնեն։

«Սակայն դէպ ու՞ր այսպէս, սիրտեր,
Փորձուողներ դուք շատ թշուառ.
Կենաց ջուրն եմ ես ձեզ բերեր,
Խմեցէ՛ք շատ, կուշտ ու երկար»։

Սթափեցանք՝ ամաջեցինք.
Սուրբ, սուրբ երգին զեփիւռին տակ
Խոնարհեցինք, նահանջեցինք,
Իջանք շատ վար, հասանք յատակ։

Համբուրեցինք մենք իրարու.
Համբուրեցինք մենք ամեն բան.
Պզտիկ ու մեծ, էգ կամ արու,
«Հայր Մեր»ն ըսինք միաբերան։

Լուսաւորուեց մեր հոգիներն.
Ալ նոյնացանք, եղբայրացանք.
Բացինք սիրոյ մեր այգիներն,
Ու ժողուեցինք, բաժնուեցանք։

Խոստումներու նոր շարանով,
Մենք դուրս ելանք այս դրախտէն.
Մտանք աշխարհ, բայց դէր գինով,
Ապշած էինք տրուած ուխտէն։

Հեռուէն, երեք խորաններէն,
Արձագանգներ ինձ կը խայթեն.
Կը խուժեմ ներս լայն դռներէն,
Ու կը խմեմ սիրոյ հիւթէն։

Մինչ երեսիս անգոյն շողեր,
Կը տողանցեն ու կը պարեն.
Աչքերուս մէջ կ՛զգամ ցօղեր.
Կ՛ուզեն խոյս տալ, կ՛աճապարեն։

Արցունքներս ասդին, անդին
Տարածուած են ու կը ցոլան,
Ու կը ջրեն պատերն մթին,
Որ միշտ ժպտին՝ երբեք չ՛լան։

Եղունգներս ներսս խրած,
Բոլոր մեղքերս ես ժողուեցի,
Խորանին մէջ, խաչ մը առած,
Զանոնք մէկ, մէկ մկրտեցի։

Ապա արի, վեր վերցուցի,
Աստուծոյ ես նուիրեցի.
Ծարաւ սիրտս յագեցուցի,
Արթնցուցի, կազդուրեցի։

Իմ մեղքերը Աստուած առաւ,
Հողին խառնեց, ծիլ մ՛ստեղծեց,
Զայն խնամեց, ապա բերաւ
Մենաշխարհիս մէջ զետեղեց։

1972

ԻՄ ԱՆԸՆԿԵՐ ՀՈԳԻՆ

Երեկոյ է. արեւն դարձեալ
Քուն աչքերուն հեծած իր ձին,
Կը հեռանայ. ոչ մէկ հեծեալ,
Ոչ մէկ ընկեր. միշտ առանձին։

Միշտ օտար է իմ ալ հոգին.
Միշտ առանձին, միշտ անընկեր,
Միշտ ամառուայ կիզիչ տաքին
Եւ ձմեռուայ պաղին պէս ծեր։

Գերի մ՛էի ու բանտարկեալ,
Այն օրը երբ աչքս բացի.
Գունատ, տկար, միս-մինակ ալ՝
Շատ, շատ վախցայ, շատ, շատ լացի։

Ոչ ոք զգաց, ոչ ոք տեսաւ.
Մռայլ փուշերն պատած հոգիս
Իմ անընկեր. Աստուած առաւ
Ազատութիւնս՝ տուաւ մոգին։

Եւ այն օրէն զնտանիս մէջ,
Սեւ իմ բանտին գերին եմ ես.
Ցաւի կրակը մէջս անշէջ,
Մարդիկ հեռու իմ շիրիմէս։

Կա՞ր մի դարման, արդեօք մի դեղ.
Շրջեցայ շատ, գացի գետափ.
Խմեցի ջուրն, զուլալ, բիւրեղ,
Չ՛զգաց հոգին իմ ուժաթափ։

Գացի, գտայ թռչնոց բոյներ.
Ճւճւացին, մեներգեցին,
Զարդարուեցան, հագան գոյներ.
Դեռ իմ հոգին էր առանձին։

Ելայ երկինք, գտայ աստղեր,
Խոնարհ, ժպտուն, փայլող պէս, պէս.
Աստղերն հոգիս տարին տեղեր.
Անզգամ էր, մեռածի պէս։

Առաւօտը իջայ ձորը,
Ժողուեցի ցօղ, քաղեցի շող.
Համբուրեցի ես բոլորը,
Հոգիս լուռ էր, սուգի կոթող։

Մտայ անտար ու շրջեցայ.
Անուշ երգ մը զգուեց հոգիս.
Զայն փնտռեցի, զմայլեցայ.
Արդեօք ա՞յս էր դարման սուգիս։

Զեփիւռներուն հետեւեցայ,
Փուշեր դէս, դէն, ոտքերս խածին.
Ոչ զգացի, ոչ ցաւեցայ,
Անյոյս, վհատ, ես հեռացայ։

Ու վերջապէս, ա՛խ վերջապէս
Հասայ քովը, դիտեցի զայն.
Պուպրիկ մըն էր, հրեշտակի պէս,
Արեւն բազմած ճակտին վրայ լայն։

Նա երբ տեսաւ հոգին իմ որբ,
Վրդովեցաւ, ամաչեցաւ,
Շուրթերն իր կոյս, մաքուր ու նուրբ,
Կարմրեցան. վար նայեցաւ։

Չ՛դիմացայ ալ. շատ եղաւ.
Շատ սպասեց հոգիս անտէր.
Համբերութիւնս շատոնց հատաւ.
Ըսի՝ «կ՛ըլլա՞ս հոգւոյս ընկեր»։

Ան լուռ մնաց, ոչինչ չըսաւ.
Հոգւոյս զարկերն աւելցան ալ.
Դիտեց զիս, վհաճակս տեսաւ,
Գլուխն խոնարհ, փորձեց ժպտալ։

Ու խնդացի. խնդացինք մենք.
Ու մօտեցայ. մօտեցանք մենք.
Ու երգեցի. երգեցինք մենք.
Ու գոգեցի. գոգուեցանք մենք։

Ու թաղեցինք. շպրտեցինք
Ամէն մէկ հոգս, ամէն մէկ ցաւն.
Ու թողեցինք, շտապ լքեցինք,
Առանձնութեան խոժոռ անձաւն։

1972

ԱՐԵՒԱԾԱԳ

Այն րոպէին երբ եթերը կ՛զարթնի նինջէն,
Տիեզերքը երբ կ՛ազատուի լռութենէն,
Երբ աստղերը կամաց, կամաց կը նահանջեն,
Տրտում, տխուր, խումբ մը աջէն, խումբ մը ձախէն։

Խեղճ լուսինը լքուած, մինակ, անօգնական,
Կ՛ուզէ պահել իր նոյն դիրքը վսեմական.
Աջ կը վազէ, ձախ կը վազէ, կը տատամսի,
Ու վերջապէս ան կը մնայ առանց մսի։

Շողերու մեծ բանակ մ՛ահա կը տեղքայլեն
Բնութեան վրայ, մաս մը յոգնած, մաս մը թոյլ են.
Գիշեր մ՛ամբո՛ղջ անոնք անվախ պայքարեցան
Մթութեան դէմ՝ ու վերջապէս յաջողեցան։

Բնութիւնը ամբողջ ահա արթնցած է.
Սատանային անուրջներէն ալ գանած է.
Կ՛տենջայ ծարաւ Աստուածային պայծառ լոյսին,
Զոր պիտ՛ ըլլայ մեղրանման թշուառ բոյսին։

Մեղմ զեփիւռը թռչնոց երգին միանալով,
Կ՛փորձէ պարել մարդոց վէրքերն դարմանելով.
Ամբոխներու հպարտ, խրոխտ, ուժեղ կանչին
Հետ միասին զանգակները կը ղօղանջեն։

«Պատրաստ եղէ՛ք, պզտիկ ու մեծ, թշուառ մարդիկ.
Բացէ՛ք դռներն, պատուհաններն, ելէ՛ք երդիք.
Լոյսէ ազնիւ, երկնային մեր առաքեալն
Ալ հասած է. նոր յոյսեր, նոր. մոռցէ՛ք անցեալն»։

1972

ՀՈԳԻՍ ԱՆԳԻՆ

Մթնշաղին գիրկը նստած,
Հոգիս չուեց, խիստ վրդոված,
Չ՛հարցուցի, ափսոս տարուած,
«Ու՞ր կը մեկնիս, թողած ինձ ցած»։

Ուշ արթնցայ, շատ ուշ աւա՛ղ.
Հոգիս անկոչ, դիւրաւ փախաւ.
Պատեանս տաք, դարձաւ ցուրտ, պաղ,
Պէտք էր ըսէր, լուր տար կանխաւ։

Ալ մթնցաւ արար աշխարհ.
Ալ խաւարեց իմ վար աչքերս.
Ոչնչացաւ ժպիտս անմար,
Ուժեղացան ցաւի կանչերս։

Աստղեր չ՛կար, ամպոտ գիշեր.
Լուսին չ՛կար, լոյսն էր մաշեր.
Գոնէ աստղով ապրիմ յուշեր,
Զգաստանամ, վանեմ փուշեր։

Գոնէ զեփիւռն զիս դարմանէ,
Ինձ փաթթուի ու զիս գրկէ.
Հոգւոյս թօշնած ծիլն սերմանէ,
Բայց ան անյոյս, զիս կը լքէ։

Վայրագ հովեր, բուքեր դաժան,
Կը բզկտեն, կը յօշոտեն.
Զիս ալ կերէք, զիս անարժան.
«Նեխած միս ես, յայտնի հոտէն»։

Զիս թողեցին, թօթափեցին,
Անտէր էակն իմ չորցուցին.
Ծովու ջուրերն զիս լափեցին,
Չ՛մարսեցին, յետ թքեցին։

Ինչ որ ըրի, ուր որ գացի,
Ոչ խնդացի, ոչ ալ լացի.
Ոչ հրճուեցայ, ոչ ողբացի.
Ոչ վերացայ, ոչ մնացի։

Մագլցեցայ, լեռ բարձրացայ,
Գագաթ հասայ ու նետուեցայ.
Սակայն ինչո՞ւ ես վար չ՛իջայ.
Շատ զարմացած ես ապշեցայ։

Երկու ճերմակ աղաւնիներ,
Ջիս տարին վեր մութ աշխարհէն.
Յանկարծ լոյսի մեծ կաղնիներ,
Ինձ խմցուցին սուրբ նշխարէն։

Ու տեսայ ես կոյր աչքերով,
Իմ խեղճ հոգիս ժպտուն, խոնարհ.
Սիրոյ ջահ մը թոյլ ձեռքերով,
Ինձ երկարեց, սպասեց երկար։

«Քեզ համար եմ փնտռեր, գտեր
Ես այս սէրը թշուառ իմ մարդ.
Կորած էիր, լքուած անտէր,
Արժանի է քեզ այսպէս զարդ։

Մի զարմանար, ես զգացի
Թէ հիւանդ ենք, թէ՛ ես թէ՛ դուն.
Սիրոյ աղբիւր ելայ գացի
Եւ աղեկցայ, կ՛աղեկնաս դուն»։

1973

ԻՆՉՈՒ՞ ԿՈՒԼԱՍ

Ինչո՞ւ կու լաս ու կ՛արտասուես
Դուն ամէն օր, ամէն վայրկեան.
Կու գաս հեռուէն, կ՛անցնիս քովէս,
Աչքերդ թախծոտ ու անկենդան։

Ինչո՞ւ կու լաս, ցաւեր ու՞նես,
Հոգեր ունի՞ս, ունիս սիրա՞ծ.
Միշտ մրոտած ամպերու պէս,
Դուն կը չուես գլուխդ ծռած։

Կ՛անցնին օրեր, դուն դեր կուլաս.
Կ՛ուզեմ օգնել, գտնել դարման,
Կը պաղատիմ պատճառը տաս,
Պոռթկաս, պայթիս ռումբի նման։

Բանաս սիրտդ, ցոյց տաս հոգերդ,
Պատմես ցաւդ, նայիս ինձ ետ,
Պոռաս վրաս, թափես դարդերդ,
Գուցէ ես ալ լամ քեզի հետ։

Մի վախենար, պատմէ, խօսիր,
Ոչ ոք կրնայ ինձմէ գիտնալ
Վիճակն բանտիդ, տաժանակիր,
Ջոր չես ցանկար լքել, երթալ։

Բայց լսի՛ր ինձ, իմ բարի մարդ,
Լսիր խօսքս, ականջդ բաց,
Դուն որ տեսար սպանդ ու ջարդ,
Չ՛սրբեցիր աչքերդ թաց։

Խեղճ մարմինդ ու խեղճ հոգիդ՝
Չ՛դիմացած այդ բոլորէն,
Տուին քեզ ցաւ, պատճառ սուգիդ,
Ժայթքող արցունք սրտիդ խորէն։

Լացիր դուն շատ հայու համար,
Հայու բախտին, ճակատագրին,
Մեր սուրբ լեզուին, կրօնքին անմար,
Հայ գրիչին ու հայ գիրին։

Տանջուեցար ու ողբացիր,
Արցունք, արիւն, թախիծ, քրտինք
Դուն խառնեցիր եւ ըմպեցիր,
Բայց չ՛հարբար, մենք զգացինք։

Մեր արեւը շատ էր տարբեր,
Մեր լուսինը դեր լուսաւոր.
Մեր աշխարհը շատ էր հարբեր,
Եւ մոռացեր հայ ազգ մ՛բոլոր։

Մեր երկինքը շատ ամպոտ էր,
Կայծակ, փայլակ եւ անձրեւներ.
Մեր երկիրը շատ բորոտ էր,
Ջարդ եւ սպանդ ու աւերներ։

Գարնան շուքը ամբողջ դարեր,
Մեզնից չուեց ու հեռացաւ.
Արեւն շատոնց լոյսն էր մարեր,
Մեր երկիրն էր մի մութ անցաւ։

Դուն շատ լացիր իմ հայ եղբայր,
Շատ մաշեցիր, շատ մաշեցար,
Շատ պատրեցիր, շատ պատրեցար,
Ալ կը բաւէ, չ՛յոգնեցա՞ր։

Ահա՛ սիրտս, քեզի հալալ,
Սրբէ ատով աչքերդ թաց.
Ցաւի շուքը վռնտէ ալ,
Շպրտէ՛ մէկդի օրերն անցած։

Նայի՛ր շուրջդ, լաւ, լաւ նայիր.
Տե՛ս սիւները մեր սերունդին,
Տե՛ս դպրոցներն եւ հմայուիր,
Տե՛ս հայ արուեստն, ասդին, անդին։

Դուն լաւ դիտէ եւ լաւ դատէ.
Նոյն հայ սիրտն է եւ նոյն հոգին.
Աշխարհին ամբողջ թէ մեզ ատէ
Եւ գործածէ նման թուրքին

Շատ գազաններ, շատ ճիւաղներ,
Բարբարոսներ կամ թաթարներ՝
Դեր կը մնանք մենք շատ դարեր,
Դեր կը շինենք հայ փարոսներ։

Կը տարածենք դեռ գաղափարն
Խաղաղութեան, մշակոյթի.
Վարժուել ենք, չ՛ունենք դադար,
Թէեւ սոված կամ անօթի։

Մի՛ լար, ուրեմն, եւ մի՛ ողբար.
Տես շատ դէմքեր, հայ, հայ դէմքեր,
Ամէն երկիր, արար աշխարհ
Տարածուած են, բայց հայ են դեռ։

Հայ կը գործեն, հայ կը բանեն,
Հայ կ՛ստեղծեն, հայ կ՛արտադրեն.
Հայ ցաւերով վարդ կը ցանեն,
Հայ արցունքով զայն կը ջրեն։

Մի՛ լար այ մարդ, թափառական
Ու գաղթական, անտէր, անտուն.
Սոված, ծարաւ կամ անկենդան,
Դեր կը տեսնենք յաջորդ առտուն։

Վարժուել ենք. մեր արեան մէջ,
Մեր մարմնին մէջ, մեր լայն սրտում,
Պահել լացի կրակն անշէջ,
Երգել երգեր տխուր, տրտում։

Նոր բողբոջներ սակայն ծնան,
Նոր առուակներ ճամբայ բացին.
Նոր քաղաքներ ծնան, մեծցան,
Նոր բերաններ մեզ գովեցին։

Արդ հասած է ուրախութեան
Ու ցնծութեան վսեմ օրը.
Հպարտանքի ու խնդութեան
Հիւթը կ՛լեցուի մարմնիս խորը։

Հաւատացինք, մի՛ կասկածիր.
Ալ սանտրէ մազերդ ճերմակ.
Բաց քու հոգին այդ լայնածիր,
Ուր պատած է վատի վերմակն։

Դուն կը խնդա՞ս թէ կ՛արտասուես.
Դժուար է, ես գիտեմ, դժուար.
Մոռնալ անցեալն չ՛եղածի պէս,
Լքել, չ՛յիշել անցածը չար։

Բայց թէ հայ ես, հայ կը շնչես,
Քեզի չ՛կայ դժուար մի բան.
Ես լաւ գիտեմ, դու կը ջնջես
Քու հոգսերը, կ՛ուղղես ճամբան։

Քու անցեալը, քու այս ներկան,
Կը կազմեն քու կեանքի էջերն
Անտանելի. բայց ապագան
Պիտի չորցնէ քու թաց աչերն։

Պիտի վայելես դուն, վերջապէս՝
Հայ վեհ փառքը, հոգ չէ թէ ուշ.
Պիտի շլան աստղերդ պէս-պէս.
Պիտի փայլի արեւդ քնքուշ։

Ե՛կ ուրեմն ինձ միացիր.
Եղի՛ր դուն սէր, ըլլամ ես սիրտ.
Եղի՛ր դուն հող, ես վարդը իր.
Եղի՛ր դուն լեռ, ես ժայռ մը բիրտ։

Եղի՛ր դուն ծառն, ես տերեւը.
Եղի՛ր երկինք, ես քու աստղերն.
Եղի՛ր դուն բոյն, ես թռչուններն.
Եղի՛ր դուն ծով, ես ալիքներն։

Եղի՛ր դուն լիճ, ես քու գետը.
Եղի՛ր դու ձմեռ, ես քու անձրեւն.
Եղի՛ր աղեղ, ես քու նետը.
Ըլլամ աշխարհ եւ դուն արեւն։

Ալ կը խորհիմ, թէ կը բաւէ,
Օտար, հեռու մենք իրարմէ,
Ջոր ես գետեմ, այդ քեզ ցաւ է,
Մնալ անկախ, քաշուած մեզմէ։

Հորիզոնը մեր հայութեան
Մեր ուսերուն վրայ է դրուած։
Դափնիները մեր յաղթութեան,
Հայ մամիկին լացով ջրուած։

Կը բարձրացնենք մենք հիմա վեր.
Շատ վստահ ենք եւ շատ հաստատ,
Եթէ խուժեն բուքեր, հովեր,
Մենք կը մնանք խրոխտ ու անխախտ։

Ուրեմն այսօր, ե՛կ դուն ինձ հետ,
Մաղթենք փառքը յաւերժական
Մեր հայ ազգին որ մնայ յաւէտ,
Երկրի փարոսն անմահական։

1973

ՄԵԶ ՀԱՄԱՐ Է

Մտածումներ եւ սուր խոկանք,
Կորսուած է արեւս այսօր.
Վիշտեր, ցաւեր, խաբկանք, պատրանք,
Աւիշ չ՛կայ, շունչս է չոր։

Ճահիճ, անդունդ, հսկայ սարեր,
Անձրեւ, ամպեր, լոյսի կաթիլ.
Վարդեր, կակաչ, փուշեր, քարեր,
կարկուտ, քամի, ձիւնի փաթիլ։

Ի՞նչ է կեանքս, ի՞նչ է հոգիս,
Ի՞նչ է գոյնը իմ արիւնիս.
Ի՞նչ է արժէքն տառապանքիս,
Հարցումներուս ելք մը ունի՞ս։

Ծնիլ որբ հայ, ապրիլ թշուառ,
Քաշել կարօտ հայրենիքի.
Ըլլալ խոնարհ, բայց ոչ՛ տկար,
Միշտ օրինակ արժանիքի։

Մեռնիլ շուտով. ապրիլ երկար.
Սիրել շատ կարճ. տանջուիլ, լալ.
Տանջել գուցէ, ըլլալ վատ, չար.
Խմել ցեխոտ ջուրն անզուլալ։

Մե՞զ համար է արդեօք, այ մարդ,
Ըլլալ շուտ ծեր, հասնիլ շուտ մահ.
Չ՛ըլլալ առողջ կամ երիտասարդ,
Գէթ չ՛տեսնել հայ ազատ ջահ։

Մե՞զ համար են ձմեռները,
Գերեզմաններն, գողգոթաներն.
Մե՞զ համար են աւերները,
Սպանդները, փլատակներն։

Մե՞զ համար է ըլլալ կերտիչ,
Շինել շատ բան, տալ ուրիշին.
Մե՞զ համար է ըլլալ փրկիչ,
Պատրաստ նոխազ մարդոց վշտին։

Մե՞զ համար է ըլլալ սուրբեր,
Մաքուր սրտով, մաքուր միտք, խելք.
Մե՞զ համար է ըլլալ տարբեր,
Լուծել անվերջ հարցեր անելք։

Մե՞զ համար է ըլլալ անՎան,
ԱնԿարս, անՄուշ, անԱրտահան.
Մե՞զ համար է Սայաթ Նովան
Մաշեր լարը, լացեր անձայն։

Մե՞զ համար է շարականներ
Կոմիտասը խնկեր օրեր.
Մե՞զ համար է Այբուբեններ
Վեհ Մաշտոցը շարեր դարեր։

Մե՞զ համար է անվերջ լսել,
Ուրիշէն շատ, ուրիշէն զատ.
Մե՞զ համար է անվերջ լռել,
Խոշտանգուիլ, չ՛ըսել ազատ։

Մե՞զ համար են քաջարիներն,
Կրակի խոյանք, ուժեղազարկ.
Մե՞զ համար են դաւաճաններն,
Իժի ծնունդ, անխիղճ, անվարկ։

Մե՞զ համար են պտուղները,
Ջրոտ, համեղ, վառ ծառերէն.
Ադամ, Եւան, նախնիները,
Նախընտրած են եդեմներէն։

Մե՞զ համար է շինել բոյներ
Օտար շուքեր, ամպերու տակ.
Մե՞զ համար է հազնիլ գոյներ,
Հայկականը թողել մենակ։

Մե՞զ համար է ըլլալ անհոգ,
Մինչ հեռաւոր, լքուած անտէր,
Հայ հողը ալ ունի ոչ ոք,
Կանանչութիւնն ամբողջ տխրեր։

Մե՞զ համար է թաքցնել անցեալ
Եւ անտեսել, չ՛յիշել անգամ.
Մե՞զ համար է մոռնալ դարձեալ
Մեր Կիլիկիան, ո՛վ անզգամ։

Մե՞զ համար է շատ բան գրել,
Շատ բան ըսել, ոչինչ ընել.
Մե՞զ համար է հայ ենք երգել,
Մենք մեզ խաբել, սուտեր շինել։

Մեզ համար է ալ արթննալ,
Արթնցնել քնացողներն.
Ու պայքարիլ, ազատ դառնալ,
Հայացնել մեր սուրբ հողերն։

Մեզ համար է գործի լծուիլ,
Ու ճանկռտել եղունքներով.
Կամ կորսուիլ ու անիծուիլ
Մեր հայրերէն շատ դարերով։

Մեզ համար է ըլլալ անշուշտ,
Միշտ հայատենչ, հայ մտածող.
Մեզ համար է ըլլալ կուր կուշտ,
Թէեւ սոված, օդ արածող։

Մեզ համար է կամքով տեւել,
Ու դիմանալ, կապուիլ իրար.
Մեր թեւերը շատ վեր սոթտել,
Դառնալ մէյ-մէկ ազատարար։

Ոչ օտարին մեղրով խաբուինք,
Ոչ օտարին մեղրը ըլլանք.
Թէ մեր ուժին լաւ վստահինք,
Պիտի շարժինք ու զօրանանք։

Մեզ համար են վայելքները,
Դրախտները մեր հայկական.
Թէ ջախջախենք ժանիքները
Պիտի մնանք մենք յաւիտեան։

1973

ԼՈՒՄՆԻ ԼՈՅՏԸ

Գիշեր է. սիրտս տխուր է, կը խոկայ.
Ամբողջ մարմինս կարծես թէ կը վերնայ.
Աչքերս ուղղած եմ աներեւոյթին,
Կարծես տեսնել կ՛ուզեմ անտեսանելին։

Մարմինս առած է վիճակ մը տարբեր.
Կ՛զգամ թէ հիւանդ եմ, տկար եւ հարբեր.
Մտքիս մէջ խորհուրդներ կը փոխանակեն.
Չեմ զգացուիր, որքան ուժգին զիս կ՛խոցեն։

Աչքերս տխուր են՝ չեն ուզեր գոցուիլ,
Կարծես կը փորձեն քունին դէմ պայքարել.
Միտքս ու սիրտս, մարմինս կը ցնցեն,
Կ՛ուզեն բան մը հասկցնել՝ կը պնդեն։

Լեզուս յանկարծ կը պոռթկայ, կ՛ըմբոստանայ,
Կարծես թէ ամբողջ ուժովը կը պոռայ,
«Հիւանդ եմ, տկար եմ, ուժաթափ, ծառաւ».
Լեզուս այս ըսելով կարծես թէ մեռաւ։

Տարակոյս, խռոված զգացի անձս.
Ելլայ տանիք, լքելով անկողինս.
Նայեցայ շուրջս, մթութեան մը մէջ էի,
Թափառականի մը պէս կը քալէի։

Յանկարծ աչքերս ուղղուեցան երկնքին.
Նայուածքներս լուսնին ըսին «իմ անգին,
Ծարաւ ենք քո կենաց լոյսի շողերուդ,
Ծարաւ ենք մոլորակային ծամերուդ»։

Յանկարծ ծնաւ առջեւս հեղեղ մը լոյսի.
Այդ հեղեղը եղաւ նշոյլ մ՛ինձ յոյսի.
Աստղերու ջրվէժ մըն էր որ կը հոսէր,
Կը լուսաւորէր հոգիս որ քաոս էր։

Աստղերը ամբողջ ցօղերու նման զով,
Կը լեցնէին ամբողջ մարմինս լոյսով.
Ուրախացայ, հրճուեցայ, հարբեցայ.
Յատկոտեցի, համբուրեցի, վերացայ։

Բայց կեցիր. աջ ուսս յանկարծ ծանրացաւ,
Եւ այդ երկնային առուակը ցամքեցաւ.
Կարմրեցան, կրակ դարձան իմ աչքերս,
Գազաններէն վատ էր հիմա իմ պատկերս։

Դարձայ ետեւ՝ ձեռքն էր իմ հօր, ջերմ ու խոնարհ,
Գունատ, տրտում դէմքով մ՛ապշահար.
«Ի՞նչ կայ որդիս, ին՞չ է պատահեր քեզի.
Մենք քու ծնողքդ ենք, չ՛պատմե՞ս մեզի»։

Մտամոլոր, սթափեցայ, խելաբերեցի,
Փորձելով վերյիշել անցածը բոլոր։
Մեղմ զեփիւռը, երեսս փայփայելով կ՛ըսէ.
«Ծար՞աւ ես, ծար՞աւ, լուսնի լոյսին նայէ»։

1973

ԾԱՐԱՒ ԵՄ ԵՍ

Աշխարհիս մէջ ծարաւներու տեսակն է շատ.
Մի քանիներն ուսման ակէն մը յագենան,
Մինչ ուրիշներն նիւթականէն՝ բայց միշտ աղքատ
Հոգիներով, աշխարհի գանձն ալ ունենան։

Շատ շատերը որքան խմեն ու հարբենան,
Դեռ ծարաւ են՝ ու ծարաւ ալ պիտի մնան.
Երանելի շատ մը մարդիկ հարուստ ծնան,
Երջանկութեան միշտ ծարաւ են ու կը տենչան։

Մայրերն ամբողջ որքան մեծնան ու ծերանան,
Զաւկի կարօտն ու խոր սէրը միշտ կը պահեն.
Ու ծարաւէն վարսերն շուտով կը ճերմկնան,
Որքան սիրեն, որքան խմեն սիրոյ ջահէն։

Որքան գրեմ, որքան կանչեմ ու հարցնեմ,
Որքան երգեմ, որքան հերքեմ, որքան ես տամ,
Որքան փորձեմ, որքան գործեմ ու մոռցնեմ,
Դեռ ծարաւ եմ ու ծարաւ ալ պիտի մնամ։

Որքան խմեմ կենաց ջուրէն անմահական,
Որքան բխին եղանակներ մեղմ ու ես լամ,
Որքան երգեն սոխակները ինձ սիրական,
Դեռ ծարաւ եմ ու ծարաւ ալ պիտի մնամ։

Որքան սնուեմ արեգակի տաքուկ մեղրէն,
Որքան շնչեմ ոչխարներու հոտը անհամ,
Որքան թռչիմ ես աստղերու երկրի խորէն,
Դեռ ծարաւ եմ ու ծարաւ ալ պիտի մնամ։

Հայրենիքներ ամբողջ օրեր ու տարիներ,
Կ՛որոնեն, կը պաղատին ու ծարաւ են.
«Ազատեցէ՛ք, ինձ նայեցէք, քաջարինե՛ր,
Ինձ կը նեղեն թէ՛ հիւսիսէն, թէ՛ հարաւէն»։

Որքան հողը, հայ սուրբ հողը պղծուած է,
Որքան կարօտն անկախ երկրի ես որոճամ,
Որքան արեւն մեր երկինքէն հեռացած է,
Դեռ ծարաւ եմ ու ծարաւ ալ պիտի մնամ։

Որքան ջանանք, որքան փորձենք ու ազատենք,
Որքան ուրախ, որքան հպարտ պիտի զգամ.
Բայց թէ մոռնանք մեր հողերը ու յանձնուենք,
Դեռ ծարաւ եմ ու միշտ ծարաւ պիտի մնամ։

1974

ՔԵԶ ՈՐՔԱ՞Ն ՍԻՐԵՄ

Քեզ որքա՞ն շատ պէտք է սիրեմ՝
Որ դառնաս ինձ, մոռնաս անցեալն.
Քեզ որքա՞ն սէր պէտք է բերեմ՝
Որ նայիս ինձ, իմ սիրեցեալն։

Քեզ որքա՞ն շատ պէտք է դիտեմ
Եւ հմայուիմ ու վերանամ.
Քեզ որքանի՞ն մէջ պիտ դատեմ.
Դատեմ մինչեւ որ ծերանա՞մ։

Քեզ որքա՞ն վարդ պէտք է ժողուեմ
Որ դառնաս իմ փուշն անբաժան.
Քեզ համար ես որքա՞ն մաղուեմ
Որ ըլլամ սուղ իմ անարժան։

Քեզ որքա՞ն շող ես հաւաքեմ,
Ցնցեմ աչքերդ, արցունք շինեմ.
Քեզ որքա՞ն խիղճ պէտք է երգեմ,
Լուամ սիրտդ, հոգերդ վանեմ։

Քեզ որքա՞ն շատ պիտ՛ համբերեմ.
Մինչեւ դառնամ ա՞ստղ մ՛իմ կարգին.
Քեզ որքա՞ն քիչ պիտ՛ համբուրեմ
Որ չ՛աւելնայ խորքն իմ վէրքին։

Քեզ որքա՞ն խիստ պէտք է ատեմ
Որ դառնաս քած, լիրբ մի խենէշ.
Քեզ որքա՞ն ցաւ պէտք է պատեմ
Որ դարձնեմ վիճակդ շատ գէշ։

Քեզ որքա՞ն շատ պիտ անիծեմ,
Սեւ դժոխքէս կրակ ժայթքեմ.
Քեզ որքա՞ն շատ պիտ՛ հալածեմ,
Յոգնիմ, մաշիմ, արիւն թքնեմ։

Քեզ որքա՞ն շատ պիտ սպանեմ՝
Որ ազատուիմ ու ազատեմ.
Քեզ որքա՞ն մութ պէտք է թողնեմ,
Ըսեմ մոռցայ, մարդոց չ՛ստեմ։

Քեզ համար ես որքա՞ն զղջամ,
Զղջամ անձիս իմ տարաբախտ.
Քո սէրն իմ մէջ, ով անզգամ,
Դարձաւ տանջող, քծնող մի ախտ։

Ալ որքան ալ այրիմ, կիզուիմ,
Ու պատրուիմ, սուր տանջուիմ.
Ալ որքան ալ քեզնից ուզուիմ,
Քեզնից սիրուիմ ու կանչուիմ՝

Վստահ եղիր անկարող եմ
Դարձեալ կապուիլ, սէրդ մարսել.
Որքան կարծես թէ ներող եմ,
Կը նախընտրեմ մինակ մրսել։

1975

ՔԵԶ ԿԱՐՕՏՑԱՅ

Քեզ կարօտցայ.
Ոչ ոք գիտցաւ կամ իմացաւ,
Ոչ ոք զգաց կամ արթնցաւ.
Իմ մէջ սէրդ ձգեց շատ ցաւ,
Օրս, արեւս իմ մթնցաւ։

Քեզ կարօտցայ.
Քեզ լքեցի ու հեռացայ,
Կարծեցի թէ քեզ մոռացայ.
Բայց չ՛կրցայ, չ՛դիմացայ,,
Կարօտ սրտով յետ նայեցայ։

Քեզ կարօտցայ.
Սէրս, սիրտս, միտքս, հոգիս՝
Մասնակցեցան տխուր երգիս.
Դարման չ՛կար իմ խոր վէրքիս.
Լոյսը մառած էր իմ դէմքիս։

Քեզ կարօտցայ.
Կեանքիս էջերն պատռուեցան.
Արեւս, երկինքս ամպոտեցան.
Առուակներն իմ սրտին չորցան.
Սիրոյ վարդերն իմ թոշմեցան։

Քեզ կարօտցայ.
Չ՛գինովցայ երբ խմեցի.
Չ՛վերացայ երբ ծխեցի.
Երբ քնացայ չ՛երազեցի,
Օրեր ամբողջ ես փորձեցի։

Քեզ կարօտցայ.
Ալ ելք չ՛կար, ալ բան չ՛կար.
Յոգնեցաւ շատ սիրտս տկար.
Էութիւնս ամբողջ կու լար
Ու կը պոռար «գտէք մի ճար»։

Քեզ կարօտցայ.
Յանցանքս ին՞չ էր, չէի գիտեր.
Առանց քեզի դարձայ անտէր,
Մտայ սիրոյ տարբեր բանտեր,
Նոյն վիճակն էր, միշտ անտարբեր։

Քեզ կարօտցայ.
Կարօտս իմ մէջ փուշեր ցանեց,
Պատռեց հոգիս ու արիւնեց,
Դրախտային բերդս քանդեց,
Սիրոյ տերեւս ափսոս դեղնեց։

Քեզ կարօտցայ.
Կը տանջէ զիս քու կարօտը.
Կը կանչեմ քեզ, ե՛կ իմ մօտը.
Թշուառ կ՛ելլեմ առաւօտը,
Ալ չեմ առներ ես քու հոտը։

Քեզ կարօտցայ.
Երկար դարեր ցաւդ կերայ,
Չ՛մարսեցի. ալ ծերացայ,
Ալ մաշեցայ, ոչնչացայ՝
Կարօտովդ ես մահացայ։

«Քեզ կարօտցայ»
Գրեցին իմ շիրիմին վրայ.
Սիրոյ վարդս կքած կու լայ,
«Ինչ՞ի էր պէտք սէրը տղայ,
Նախնիներդ չէին վկա՞յ»։

Քեզ կարօտցայ.
Նոյնիսկ այդտեղ, շիրիմիս մէջ,
Ոսկորներուս մէջէն անշէջ,
Շշուկներու երգ մ՛կայ անվերջ,
«Քեզ կարօտցայ, չ՛զգացի՞ր հեչ»։

1975

ՍԷՐ Մ՛ՈՒՆԷԻ

Անցեալները նստած մինակ,
Կորսուեցայ աշխարհիս մէջ,
Ու մոռացայ ներկան ճերմակ,
Սուզուեցայ խոր անցեալիս մէջ։

Հանդիպեցայ շատ բաներու,
Շատ անձերու, շատ տեղերու,
Շատ դէմքերու, շատ դէպքերու,
Ոմանք մօտիկ, ոմանք հեռու։

Առաւօտներն, երեկոներն
Կը պարէին աչքիս ներքեւ.
Մանուկ օրերս, անուշ տօներն,
Խաղալիքներն հօրմէս պարգեւ։

Ու դարձուցի ես էջերը,
Անվախ անփոյթ, անհոգ մանուկ.
Իմ պարզ գրքին մտայ մէջերը,
Շուրջս գայլերն, ես պարզ գառնուկ։

Ու այս ամէնն եկան, գացին.
Մի քանիներն զիս ցաւցուցին
Օրեր երկար, բայց չ՛մնացին,
Ուրիշներուն ճամբայ բացին։

Ցաւեր, հոգեր զիս լոգցուցին
Թշուառութեամբ եւ ցասումով.
Ջնտանին մէջ քնացուցին՝
Դուրս դիտեցի ես յուզումով։

Ու սահեցան, էջերն անցան.
Սակայն յանկարծ լռեց հովս.
Ջեփիւռ մը կար փչող անձայն.
Ալ չ՛կային գայլեր մօտս։

Արեւ մը կար երկնքիս մէջ,
Ու կը շողար, բայց չէր կիզեր.
Տարբեր գոյներ՝ սիրուն, անշէջ.
Տարբեր շողեր, լոյսէ մազեր։

Ու կոչեցի ես զայն իմ սէրն.
Ու լեցուցին էջեր երկար
Կեանքիս գրքէն, կերան տողերն,
Գիրերն, մելանս, գրիչս տկար։

Բան չտեսայ այդ օրերուն.
Բան չգրուեց ատկից ուրիշ.
Սէրս կառչաւ իմ պատերուն,
Դարձայ ազատ, մէջս աւիշ։

Գարունս էր հիմա եկած.
Տաւիղս իր ձայնովը հեզ,
Կու գար լուալ վարդն իմ սոված,
Որ բազմանար, դառնար պարտէզ։

Ուրախ էի, եղբայր, ուրախ.
Անհոգ էի, անցաւ, անվախ.
Տէրն իմ երկրին, ազատ, անկախ.
Կը վազէի մէկ աջ, մէկ ձախ։

Ամիսներ ետք՝ օր մը սակայն,
Սէրս տեսայ գոյներն տարբեր.
Սիրոյ գոյներն օրեր երկայն
Խմեր էի, ատով հարբեր։

Հարց տուի ես սիրոյս ապշած,
«Ինչ՞ու գոյներն տարբեր էին.
Արդեօ՞ք աչքերս յոգնած, մաշած,
Կեանքի հոգէն խաբեր էին»։

Իմին թշուառ, չքնաղ սէրը
Ալ իմս չէր. ուրիշին էր.
Ալ ես չէի սիրոյս տէրը.
Ուրիշ կեանքի մ՛աւիշն էր։

Խաբուած էի. տարապեցայ.
Օրեր երկար չ՛մոռացայ.
Անփորձ էի՝ փորձուեցայ.
Սիրոյ երկրէն աքսորուեցայ։

Սէր մ՛ունէի, սէր մը անմեղ,
Կեանքի գիրքիս մրոտ էջերն
Զայն լափեցին, գտան համեղ
Անհետացան ծովուս մէջերն։

1975

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՄԻ ԿԱԹԻԼ

Ապրիլեան կաթիլ մը արցունք
Կը հոսի այտերէս վար.
Կը հարցնեմ անձիս թշուառ,
Այս արցունքն է ինչ՞ի արդիւնք։

Այդ կաթիլը մարգարտանման,
Խոր կսկիծով ըսաւ ինծի.
«Թուրքի ջարդի անզուգական,
Խողխողումի, փոքրի, մեծի։

Այո, այո, հայ պատանի,
Այս օր օրն է սուր թախիծի.
Այս օր օրն է խոր կսկիծի,
Մութ, սեւ օրը Հայաստանի»։

Այս արցունքի իմ կաթիլը,
Կը վերյիշէ մեր մեռնիլը,
Չարչարուիլը, տանջուիլը,
Ողջ-ողջ այրուիլն ու խաչուիլը։

Արցունքի այս կաթիլն սակայն,
Նշոյլն է մեր կենդանութեան,
Յարութեան եւ գոյատեւման,
Հայու կամքի վեհ ուժգնութեան։

Հայը կերտեց իր արիւնէն,
Իր մոխիրէն եւ աւերէն,
Իր ոսկորէն եւ մարմինէն,
Հայաստան մը մեզի նորէն։

Իսկ հիմա երբ մենք կանգնեցանք,
Հզօրացանք ու բազմացանք,
Անցեալը մենք շատ շուտ մոռցանք,
Հայրենիքէն ալ հեռացանք։

Այս կաթիլը իմ արցունքի,
Կու լայ ցաւը մեր նոր ջարդի,
Երկրորդ ջարդի, ճերմակ ջարդի,
Որ կ՛ենթարկէ մեծ վտանգի։

Հայ Պատանի, կոյր Պատանի,
Ոտքի ել ալ, զարթնիր քունէդ,
Մի զրկուիր հայ անունէդ,
Մանաւանդ քե՛զ պիտանի։

Ապրիլեան արցունքի կաթիլն,
Սահեցաւ, համբուրեց գետնին,
Ու շաղուեցաւ հետը հողին,
Ջրեց երկու ծաղիկ դեղին։

Ու հեռուէն, շատ հեռուէն,
Լսեցի ղօղանջ մը զանգի.
«Այո, ես եմ ով Պատանի,
Ապրիլեան կաթիլն արցունքի»։

1975

ՍՐՏԻՍ ՆԱԻԱԿԸ

Սրտիս նաւակն սիրոյ ծովում,
Մերթ ալեկոծ ու մերթ խաղաղ,
Մերթ շատ ուրախ ու մերթ տրտում,
Մերթ առաւօտ, մերթ մթնշաղ։

Մերթ անորոշ ու մերթ վստահ,
Մերթ շատ առողջ ու մերթ հիւանդ,
Մերթ զառանցող հերոս մ՛անմահ,
Մերթ եկող աստ, մէկ գացող անդ։

1975

ԱՅԴ ՕՐԸ

Այդ օրը երբ իմ պաղ աչքերն
Հանդիպեցան քու աչքերուն,
Երբ լեցուցին քու նայուածքներն,
Իմ ներաշխարհը թաքուն։

Փրփրեցան ալիքները
Սրտիս իմ հէգ վայրագօրէն.
Մոռցան բոլոր սուր հոգերը,
Հասան խաղաղ ծովափ մ՛նորէն։

Իմ մրոտած տխուր հոգին,
Այդ րոպէին փայլատակեց.
Շրթունքներս կարմրեցին,
Ականջներէս կրակ ժայթքեց։

Մարմարեայ քու երեսն պայծառ,
Քու վարսերը, սիրուն, անտես,
Քու մարմինը, ժպիտդ անմար,
Ինձ երեւցան հրեշտակի պէս։

Լուսցաւ գիշերն իմ մութ, տգեղ.
Փայլեց լուսինն իմ վաղամեր.
Աստղերս դարձեալ իջան մէջտեղ,
Ու սփռեցին ինձ անհուն սէր։

Բիւրեղացան անցած օրերս,
Ոչնչացան ու վերացան.
Յոյսի շողերն ու երազներս,
Քեզ լափեցին ու հեռացան։

Յիշատակի գրքիս մէջ վառ,
Անմոռանալի այդ օրը,
Պիտի մնայ անշէջ, անմար,
Թէ մոռնամ իսկ այս բոլորը։

1975

ՔԵԶ ՓՆՏՌԵՑԻ

Բիւրեղեայ մարմինդ այսօր աչքերուս ցոլաց.
Թռիչք առաւ հոգիս, գնաց եթերը բաց.
Հովերու տորմիղը քովէս անցաւ գնաց.
Ամպերու երկրէն անցայ, դարձաւ հոգիս թաց։

Փշրեցի վատ աստղերն, ոմանք ալ պահեցի՝
Գեղեցիկներով աստղափունջ մը շինեցի.
Հոգիս մէջը խրեցի, զայն ճոխացուցի,
Ու շատ գացի, շատ թափառեցայ, շատ լացի։

Լուսնի շողերն ես ժողուեցի, հաւաքեցի,
Սիրոյ կանթեղս այդ շողերով կշտացուցի.
Իմ մութ անձաւն ես լուսցուցի ու շէնցուցի,
Խորացայ ներս, քեզ փնտռեցի, պրպտեցի։

Քեզ չգտայ, բան չգտայ ու ողբացի,
Տրտում, տխուր ես բռնեցի ճամբան դարձի,
Մէկ ձեռքիս կանթեղս, կու լար առանց բոցի,
Միւս ձեռքիս մէջ աստղափունջս խայթեց ինծի։

Ու արթնցայ, բացի աչքերս, հորանջեցի.
Արեւ գացի՝ սիրոյ ակէն ես խմեցի.
«Զգոյշութեամբ» ըսաւ հոգիս, չունկնդրեցի,
Եւ խեղճ սիրտս այդ տաք ջուրով ես այրեցի։

Բայց եւ այնպէս, քիչ ցաւեցայ, քիչ զգացի.
Սրտիս խորէն ժայթքեցի ու պոռթկացի.
Հոտդ արի, հոտոտացի, հետեւեցի,
Ու քեզ տեսայ, կարմրեցի, ամաչեցի։

Ինձ ժպտացիր. քեզ մօտեցայ ու գրկեցի,
Աստղափունջս, հոգւոյս հետը նուիրեցի.
Հոտոտացիր, փայփայեցիր, նկատեցի.
Առանց վախի, տատամսումի, քեզ փախցուցի։

1975

I LOVE YOU WITHOUT LIMITS

If they told me you're not a beauty,
I'll always tell them that's my love.
If they tell me your dull and dirty,
I'll always tell them that's what's love.

Then I'll tell them: If I could,
I would love you more than me,
More than myself, I really would,
Love you deeper than the sea.

My love to you has no limits,
Believe me darling, please believe me,
I will forever, if time permits,
Will always love you, as you'll see.

I think my love is clearer than the dawn,
Brighter than the sun, fresher than the rain,
Whiter than the snow, greener than the lawn,
Warmer than your bed, curing all your pain.

As simple as a smile, as innocent as your eyes,
As attractive as the moon, as refreshing as a stream,
As a happy day's sunshine and the sunset that never dies,
As a pigeon white and clean, you're the subject of my dream.

You're the mixture of my tears,
You're the sweetness of my tongue,
You're the soft tune of my ears,
You're the fresh air of my lung.

Let's keep all this in between
You and me. We'll always try
To be the best couple, never seen,
I hope when you read this you won't cry.

1975

ԻՆՉՈՒ՞ ՄԻԱՅՆ ՔԵԶ ԿԸ ՍԻՐԵՄ

Գիտե՞ս ինչու քեզ կը սիրեմ,
Իմ արեգակ, իմ լուսածին.
Գիտե՞ս ինչու քեզ կը բերեմ,
Սիրոյս ակէն իմ մեղրածին։

Գիտե՞ս ինչու քեզ կը սիրեմ,
Քեզ կը պաշտեմ, կ՛երկրպագեմ.
Քեզ համար ես ժայռեր փշրեմ,
Եղունգներովս անունդ գրեմ։

Գիտե՞ս ինչու քեզ կը սիրեմ,
Որով գիտեմ իմ պերճադէմ,
Թէ անկեղծ ես, մաքուր, վսեմ,
Եւ ինձ համար ծնած, կարծեմ։

Գիտե՞ս ինչու քեզ կը սիրեմ,
Որով գիտեմ սրտիդ խորէն՝
Դու կը սիրես ինձ իմ եղեմ,
Իմ հրեշտակ, իմ վարդաշէն։

Դու լաւ գիտես թէ քեզ որքան,
Որքան իրաւ ես կը սիրեմ.
Թէ այդ ինչու՞, ինչու՞ այդքան,
Սրտիդ վրայ ես կը տիրեմ։

Գիտե՞ս ինչու ես շատ կու լամ
Ու կ՛աղաչեմ, կը պաղատիմ.
Շատ լաւ գիտեմ, քեզ չունենամ,
Պիտ՛ խեղդուիմ ու չազատուիմ։

Շատ լաւ գիտեմ՝ թէ դուն եւս
Կը կարծես թէ ես չեմ գիտեր՝
Թէ կը սիրես եւ թերեւս,
Առանց ինծի դառնաս անտէր։

Թէ լաւ գիտես թէ կը սիրեմ,
Էլ թէ ինչու՞ չտաս քո սէրն.
Ըլլանք իրար, յաւէտ, վսեմ,
Լուսաւորենք մեր աշխարհներն։

Գիտե՞ս ինչու հիմա, կարծեմ,
Կը գիտակցիս թէ ես քոնն եմ,
Միայն քոնը, իմ գեղադէմ,
Ու միայն քեզ ես պիտ՛ սիրեմ։

1976

ՍԻՐԵԼԻՍ ԵՍ

Սիրելիս ես, թէ որ ըլլաս,
Ամենավատ մարդն աշխարհի.
Մտքումս ես, թէ որ երթաս,
Շատ հեռուներդ քո կերպարի։

Մէկ հատիկս ես, թէ որ դառնաս,
Հոչակաւոր ու անուանի.
Հոգեակս ես, թէ որ չմոռնաս,
Զիս, իմ հոգիս, իմ լեզուանի։

Ճանիկս ես, թէ ցաւցնես,
Կամ չժպտաս, երես չտաս.
Ծաղիկս ես, թէ չորցնես
Բոյրդ ինձմէ, խնդաս վրաս։

Արեւս ես, թէ որ այրես,
Քո շողերով իմ պարզ հոգին.
Լուսինս ես, թէ որ մարես,
Մեղմ լուսնելոյսն իմ երկնքին։

Քո նաւակն եմ, թէ դու ցցես,
Քո ալիքները սեւ իմ դիմաց.
Թէ որ ինծի կլլել փորձես,
Կը փակեմ կոկորդդ բաց։

Սիրելիս ես, ինչ որ ասեն,
Ինչ որ լսեմ, ինչ որ ըսեն.
Անկողինս ես երբ որ մրսեմ.
Կը նախանձիմ երբ քեզ նայեն։

Դու իմ առուակ, իմ մեղրածին.
Դու իմ սիրուն, իմ մարդածին.
Դու իմ անուշ, իմ միածին.
Մի՛ թողիր ինձ բնաւ առանձին։

Քեզ սիրող մը, միայն.
Անշուշտ յաւիտեան։

1976

ANGST

Angst vorm Leben, Angst zu sterben.
Angst zu oft allein zu sein.
Angst sich alles zu verderben.
Angst vor Wirklichkeit und Schein.

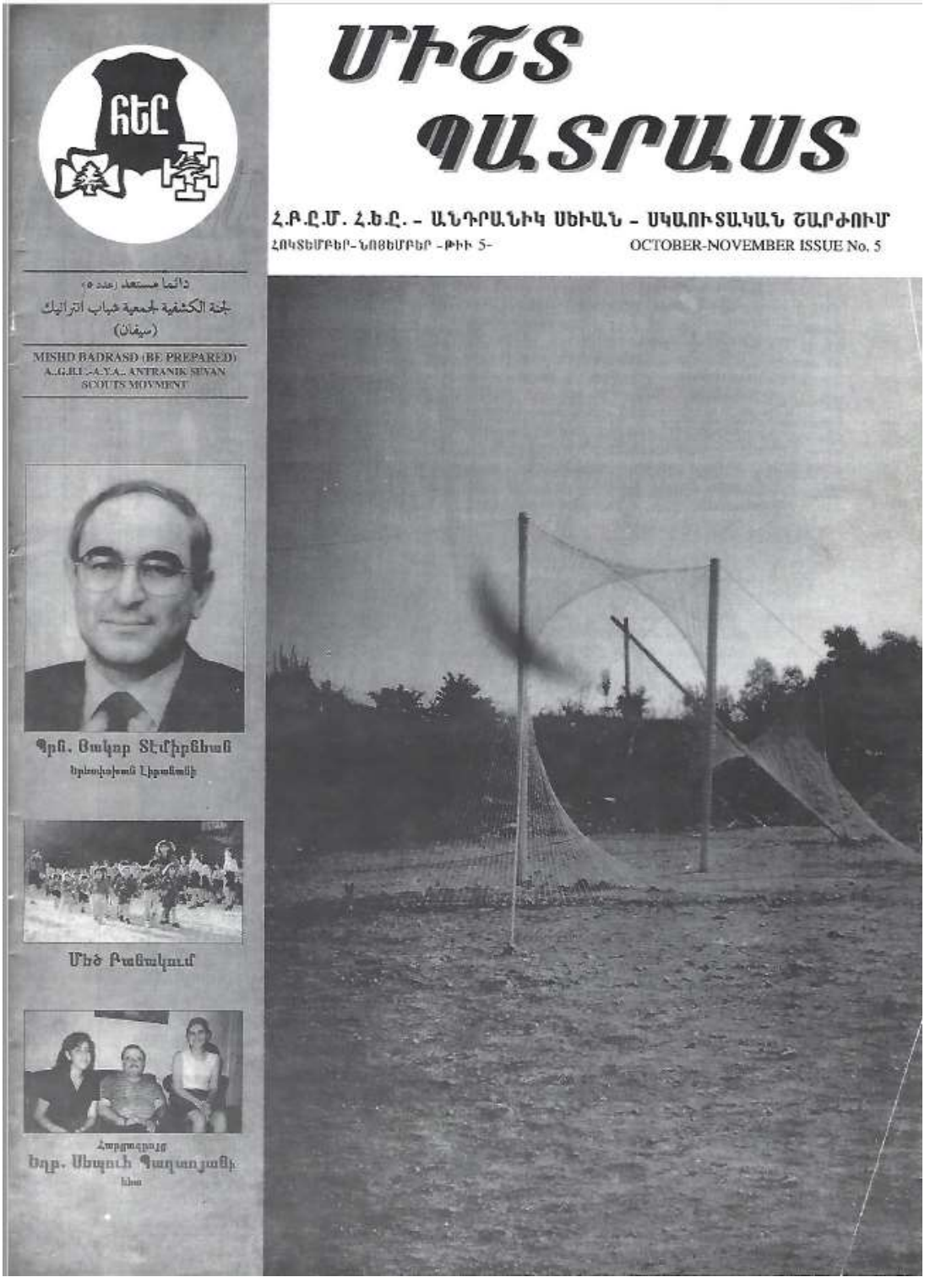
Angst aus Träumen zu erwachen.
Angst auf ewig sich zu binden.
Angst alles ganz falsch zu machen.
Angst den Weg niemals zu finden.

Angst zu lieben, Angst zu hassen.
Angst vor Furcht und Angst vor Mut.
Angst sich zuviel Zeit zu lassen.
Angst daß schlecht, was doch scheint gut.

Angst vor Leid und Angst vor Schmerzen,
Soviel Angst - in einem Herzen!

(25.4.1988)

Հարցազրույցներ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ Վիեննաբնակ

ԵՂԲ.ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆԻ ՀԵՏ

– Կրնա՞յիք ներկայացնել ձեր սկաուտական կեանքը. երբ եւ ո՞ր մասնաճիւղին մաս կազմած էք:

Ծնած եմ 1952–ին Պուրհ Համուտ. գայլիկ եղած եմ 1963-ին Անդրանիկ – Սեւան ակումբը, Մօրեղբօրս զաւակը՝ Նշան Դանիէլեանը քաջալերած է որ սկաուտական շարքերուն միանամ: 1965 թուականին եղած եմ սկաուտ: Այդ ժամանակ խմբապետն էր եղբայր Գրիգոր Բորբոսեան, վարիչ առաջնորդ՝ եղբայր Հայկ Կոճիկեան, երդում տուած եմ Համ–իլեասի մէջ: 1967–ին եղած եմ առաջնորդ մեղու խմբակին որ կը բաղկանար Վարդան Վարդանեանէն (Ամերիկա) Հրայր Հովհաննէն (Լիբանան) Համօ Մոսկոֆեանէն (Լիբանան) Նիկոլ Եադճեանէն (Ամերիկա), Դանիէլ Այտընեանէն (Գանատա), եւ Յարութ Գալայճեանէն: 1969–ին Եղբայր Գէորգ Սանթուրեան ստանձնեց եղբայր Վարուժան Սալիպեանէն խմբապետութեան պաշտօնը, այս առթիւ փոխ խմբապետ եղբայր Վանիկ Պապոյեանը ձգելու պատճառաւ չորս առաջնորդներէն երկու հոգին փոխ խմբապետ եղան Պերճ Ուզունեան եւ Վարդան Վարդանեան իսկ միւս երկուքը Յակոբ Մուրատեան մաս կազմեց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ սկաուտական խումբին եւ ես Անդրանիկ– Սեւանի երիցական խումբին: 1970–ին մասնակցեցայ երիցական Wood Badge –ի քննութիւններուն երբ տարիքով ամենէն փոքրն էի. բարձր գնահատանքով աւարտեցի եւ ստացայ ֆուլարը: Նոյն տարին անցուցի «թօթեմ» կնքահայրութեամբ եղբայր Յակոբ Թէյֆիզեանի եւ կոչուեցայ « տաքարիւն թութակ »: 1971–ին Յակոբ Թէյֆիզեանը եւ ես մաս կազմեցինք Անդրանիկ Սեւան երիցական խմբապետութեան Սոյն տարիներուն մաս կը կազմէի նաեւ «Խօսնակ Պատանեկան» ի խմբագրական կազմին եղբայր Զարեհ Թիւթիւնճեանի խմբագրութեամբ: 1972–ին Հ.Ե.Ը.էն խնդրուեցաւ , Հ.Ե.Ը.–ի անունով օգտակար դառնալ Հ.Մ.Մ.–ի սկաուտական շարժումին, հետս բլլալով նաեւ Վանիկ Պապոյեանը ուր երկու տարի պաշտօնավարելէ ետք երիցական խմբապետ եւ ընդհանուր փոխ խմբապետ 1974–ին վերադարձայ Անդրանիկ Սեւան սկաուտական շարժումին իբրեւ ընդհանուր փոխ խմբապետ, ունենալով եղբայր Հայկ Կոճիկեանը իբրեւ ընդհանուր խմբապետ: Կարճ ժամանակ Զաւէն Մովսէսեան կեդրոնի բացման աշխատանքներուն համընթաց նախաձեռնեցինք Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժման անդամարշաւը հասցնելով թիւը 320–ի նոյն միջոցին աւելի եւս կազմակերպուած բնոյթ տուինք մեր սկաուտական կեանքը վերակազմելով եւ վերամշակելով Հ.Ե.Ը. Անդրանիկ Սեւանի Սկաուտական երգարանը ինչպէս նաեւ տարիներու ատենադպիրը համաթրեցի Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժման անդամացանկը իւրաքանչիւրի լուսանկարներով եւ տեղեկութիւններով որով ցաւօք սրտի պատերազմի տարիներուն Անդրանիկ Սեւան ակումբի գրառման պատճառաւ ոչնչացած են: 1976–ի Յուլիսին պայմաններու ստիպման տակ հեռացայ Լիբանանէն դէպի Վիեննայ, 1977–ին վերադառնալով կարճ այցելութեամբ Այրունի մէջ տեղի ունեցող Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական բանակումին: Եղբայր Հայկ Կոճիկեան եւ ես յանձնեցինք խումբը եղբ. Պերճ Արապեանին:

8 Միշտ Պատրաստ

– Կարելի է հակիրճ ձեւով տեղեկութիւն տալ ձեր անձնական կեանքին մասին.

Ներկայիս կը պաշտօնավարեմ ՄԱԿ-ի թմրեցուցիչներու (Narcotics) համաշխարհային հսկողութեան կազմակերպութենէն ներս որուն կ'անդամակցին 180-ի մօտ երկիրներ նեռարեալ Հայաստան: Այդ երկիրներուն թմրեցուցիչներու ջնջման 300 ծրագիրներուն տնօրինման պատասխանատուն եմ: Միութենական գծով, անցած 18 տարիներուն եղած եմ Սարկաւագ եւ Աւագ Սարկաւագ Վիեննայի Սրբ. Հռիփսիմէ եկեղեցւոյ մէջ: Ծառայած եմ նաեւ տեղւոյն եկեղեցական վարչութեան, Ղ.Բ.Ը.Միութեան Մասնաճիւղին եւ Երիտասարդական Միութեան մէջ ստանձնելով զանազան վարչական պաշտօններ: 1983-88ին աշխատակցած եմ Տիար Հրայր Կարապետեանի Վիեննայի մէջ հրատարակուող «Հրայրք» շաբաթաթերթի խմբագրութեամբ ինչպէս նաեւ օժանդակած՝ անոր հիմնումին: Վերջին 20 տարիներուն աշխատակցած եմ նաեւ Պէյրութի Զարթօնք, Ֆրանսայի՝ Յառաջ, Լոնտոնի՝ երէքունի, եգիպտոսի՝ Արեւ, Գանատայի՝ Ապագայ , Պոլսոյ՝ Մարմարա օրաթերթերուն ինչպէս նաեւ ՀԲԸՄ-ի պաշտօնաթերթ Յուշարարին նաեւ՝ Armenian International Magazine -ին եւ Armen Press .

– Նկատելով որ այժմ կապ մը չունիք սկաուտութեան հետ, ի՞նչ են սկաուտութեան ձգած ազդեցութիւնները ձեր առօրեային վրայ:

Գուցէ անհաւատալի կը թուի բայց սկաուտական կեանքէս հեռանալէս ի վեր երբ մօտ 15 տարի մանկութեան թրծուելու ամենէն կարեւոր ժամանակաշրջանն է դպրոցէն եւ ծնողքէն ետք :Սկաուտական շարժումը իմ պարագայիս մանաւանդ արտասահմանի մէջ գոյատեւելու ամենէն լաւ միջոցը եղած է: Եթէ սկաուտութիւն ըրած չըլլայի իբրեւ հայ դժուար պիտի ըլլար ինծի ընտանիք կազմել, լաւ հայր ըլլալ եւ օտարութեան եւ սերունդներու տարբերութիւնը ընդունիլը եւ մարսելը: Սկաուտական շարժումը յատկենական դրոշմ մը դրած է իմ մէջ, եւ այսօր ինչ որ կ'ընեմ սկաուտութենէն առած եմ քան թէ ծնողքս կամ դպրոցս: Իմ բոլոր ազատ ժամերս զբաղած եմ սկաուտութեամբ եւ երբէք չեմ զղջացած: Երբ Օգոստոս II-ին առիթը ունեցայ տեսնելու շատ մը ծնողներ որոնք սկաուտ եղած են, եւ ականատես եղայ չկրցայ զգացումներս պահել, որ ի՞նչու իմ զաւակներս այդպէս հետեւած պիտի չըլլային' երանելի են անոնք որոնք առիթը կու տան իրենց զաւակներուն որ սկաուտական շարժման մաս կազմելու: Սկաուտութիւնը շատ բան ունի տալիք ներկայ եւ ապագայ սերունդներուն, մանաւանդ արտասահմանի մէջ: Սակայն տալու ձեւն ու գոյնը շատ մեծ դեր կը խաղան «Հայ Մարդ» կերտելու ընթացքին: Հոս, անհրաժեշտ է շեշտել թէ Հ.Ե.Ը.-ը եղած է եւ կը մնայ միագոյն այսինքն' «Հայկական գոյն» , հայ մարդ կերտող միութիւն: Առանց չափազանցելու, կը շեշտեմ թէ բոլոր անոնք որոնք հաստատուած են հեռաւոր երկիրներ եւ իրենց բնակած շրջանին մէջ հայկական գաղութի զարթնումին պատճառ դարձած են, անպայման որ շրջան մը եղած են Հ.Ե.Ը.-ի սկաուտական շարքերէն ներս:

– Ի՞նչ է առիթը ձեր այս այցին:

Հրաւիրուած էի մասնակցելու Հ.Ե.Ը. -ի սկաուտական շարժման արտասահման ապրող վեթերաններու Ա հաւաքին: Սակայն, հակառակ կազմակերպիչ մարմնի այս երանելի երազի իրականացման գծով տարած անխոնջ աշխատանքին, շատ սրտի միայն մի քանի վեթերաններ կարողացած էին ընդառաջել այս հրաւէրին: Ցոյսով եմ որ այս մէկը պատճառ չի դառնար ջնջելու յաջորդ հաւաքները: Առաջարկս պիտի ըլլար շրջանային վեթերաններու համախմբում մը օրինակի համար Եւրոպա կամ Ամերիկայ: Այդ շրջաններուն մէջ տարուէին որոշ աշխատանքները եւ արծարծուէին այն նիւթերը որոնք Լիբանանի մէջ պիտի խօսուէին: Այս ձեւով փոխանակ 5 կամ 6 տարին անգամ մը այսպիսի համախմբում կազմակերպելու, կարելի կ'ըլլայ պարբերաբար տարբեր շրջանի մը մէջ կայացնել ընդհանուր յատուկ ժողով մը կամ համագումար մը:

– Ինչ են ձեր մաղթանքները Հ.Բ.Ը.Մ.– Հ.Ե.Ը.-ի Սկաուտական Շարժումին եւ «Միշտ Պատրաստ» ին:

Աւելի քան երբէք, խորապէս համոզուած եմ որ Հ.Բ.Ը.Միութեան ապագան անկասկածօրէն կապուած է Հ.Ե.Ը.-ի նպատակներու, առաջադրանքներու եւ ծրագիրներու յաջողութենէն որոնց մէջ իր արիւծի բաժինը եւ դերը ունի Սկաուտական Շարժումը: Բոլոր այս իրողութիւնները ընդունողներուն եւ չընդունողներուն համար փաստը բացարձակապէս յստակ է. ներկայ Հ.Բ.Ը.Մ-ի զանազան պաշտօններու վրայ գտնուող նուիրեալ գործիչներու մեծ տոկոսը Հ.Ե.Ը-ի սկաուտական շարժման շարքերէն են եղած: Գալով «Միշտ Պատրաստ» թերթիկին սրտիս կը խօսի անսահմանօրէն: Տարիներու երազս էր ունենալ սկաուտական յատուկ պարբերաթերթ մը: Կը մաղթեմ որ խմբագրական կազմը ունենայ երկարաշունչ պատրաստակամութիւն այս աներախտապարտ աշխատանքին գծով: «Միշտ Պատրաստ»ը առիթը տայ քոյր մասնաճիւղերուն նաեւ իրենց խօսքը լսելի դարձնելու Միշտ Պատրաստի միջոցաւ: Այս պարբերաթերթը միջոց մը ըլլայ դուրսի եւ Պէյրութի կապերը ամրապնդելու մանաւանդ Անդրանիկ – Սեւանի **Սկաուտ Վեթերաններու ցանկը եւ հասցէականը լրացուելէն ետք:**

«Միշտ Պատրաստ»–ը շնորհակալութիւններ կը յայտնէ եղբայր Սեպուհ Պաղտոյեանին որ ընդունեց մեզ ու փոխանցեց իր հարազատ զգացումները:

Հարցազրոյցը վարեցին՝
Քոյր Թալին Շահինեան
Քոյր Վերա Սերբերեան

Պէյրութ, 15 Օգոստոս 1996

http://www.azad-hye.net/news/viewnews.asp?newsId=621aasg41 – October 2009

News > Pan-Armenian News > Sebouh Baghdoyan: The importance of sports in the Armenian communities

Azad-Hye Special

We should encourage the youth to be active in the Armenian communities and in the everyday life of the hosting countries.

Azad-Hye interviewed Mr. Sebouh Baghdoyan of Austria about the Armenian community in Vienna and its activities.

First, can you tell us a bit about yourself?
I am originally from Lebanon, but after getting married, my wife and I moved to Austria where we have been working and raising a family for 32 years. We have always been active members of the AGBU and AYA (Armenian Youth Association) in their different cultural, scouting and sports' domains, something that we continue to do until this very day. Additionally, we are involved in the activities of the Armenian Ararat Sports Association of Austria, as well as other Armenian associations and institutions in Austria.

Can you give us a glimpse about the Armenian community in Vienna?
There are around 7000 Armenians here, a good part of them recently came and settled here from Armenia and Iran. The community has a story of about 300 years.

After the independence of Armenia, one of the first Armenian embassies was established in Vienna in the early 1990s. The current Ambassador is Dr Ashot Hovakimian, who besides his duties in Austria, is also the Permanent Representative of the Republic of Armenia to various international organizations in Vienna. The embassy recently moved to a property of its own.

What kind of activities are the Armenian youth involved in?
I admit that - as it is generally the case in the USA and all over Europe - it is becoming increasingly difficult to attract and encourage the new Armenian generation into community activities. They are more magnetized by the new medley of technological kits and international music.

Despite all of these obstacles, the Armenian Church Communities (Apostolic and Catholic-Mechitarian Congregation) in Austria, the AGBU (functioning since 1913), the Hovhannes Shiraz Saturday Armenian School, the Armenian Students' Association (since 1960), the **Ararat Sports Association** (since 1983) and a number of other Armenian organizations undertake quite a lot of activities to maintain and spread the Armenian national values (religion, culture, language, etc.).

As for the Ararat Sports Association (football men and juniors; basketball men, women and juniors; mixed volleyball), it represents a platform for all Armenians of Austria (between the age of seven to 77), regardless of their orientations or backgrounds. We currently have over 120 Armenian athletes coming from nine countries.

Does the activities of Ararat Sports Association merely revolve around sports?
Definitely not. We have a yearly calendar, which introduces all sorts of Armenian cultural and religious information on its pages. Since 2003, around 60 members of our association took part in the All-Armenian Games in Yerevan, which is held every four years. It was a unique experience for many of them to see Armenia for the first time, as well as to meet the people, to better grasp our 3000-year history and remarkable culture, and pay their due respect to the victims of the Genocide and the heroes of Artsakh struggle.

Our first visit in 2003 encouraged a lot of them to visit Armenia regularly, some even purchased houses or property, some moved to live there, and some found their life partners in Armenia. For

us, sports are further means to bring our compatriots together, without any conditional obligations and/or discriminatory circumstances.

If we, the Diaspora Armenians, are to strengthen Armenia, we should first unite to become the fingers of one hand. Diaspora cannot exist without Armenia and vice versa. Armenia had and still has so many different kinds of difficulties that no other nation could have otherwise endured. Despite all odds, we must always be present for them.

Is keeping the Armenian identity outside of Armenia becoming tougher every year?
I consider myself one of the lucky members of a generation that was born in an Armenian speaking community. We never had to worry about forgetting the language or our heritage for that matter. But today's generation, including my own children, have to be worked on so that they wouldn't lose their identities as Armenians. Besides, we should also encourage them to actively take part in the everyday life (cultural, political, etc.) of the host countries, otherwise they would feel estranged.

Before, the church was the only entity that represented the Diaspora Armenians, as well as bound us together, hence we were always known as a sect rather than a community. Now, the Armenian statehood and its embassies are cooperating with the church, as well as the various Armenian institutions or associations, whereby increasingly contributing to the strengthening and better organization of the Armenian community lives.

On a literary basis, what can you tell us about your own personal writings? And what are your motives?
My motives have always been the need, in addition to my own interests. My professional background was first related to information resource management (registries, archiving, data analysis, etc.) within the Middle East Airlines (Beirut), the International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) in Laxenburg, Austria, and the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) in Vienna.

Before retiring, I was a drug control and crime prevention officer within UNODC, covering the regions of the Middle East, Northern Africa, Central and Eastern Europe, as well as the Caucasus. The activities related to the introduction and implementation of projects to fight drug abuse, its trade and distribution, corruption, money laundry, trafficking with human beings, terrorism, etc.

In parallel, during all these years, I also cherished to write hundreds of articles in Armenian newspapers (both in Armenia and the Diaspora), voluntarily acted as a reporter and a columnist for both Armenian and Arabic newspapers, undertook various research activities on Armenian issues, and published a number of biographies of Armenian clergymen, such as the book on His Grace the late Archbishop Vartan Demirdjian.

Any additional thoughts?

Yes, I would like to stress out the importance of sports, especially in the Armenian communities. I am strongly convinced and believe in the power of the unification of our strengths for the survival and continuation of our common Armenian national, religious and cultural heritage. Besides keeping the body and the mind healthy, sports presents the spirit of fair competition, while bringing the athletes and members together and encouraging them to act as one.

Translated by Nanor Mikayelian.

Youth Forum

WE SHOULD ENCOURAGE THE YOUTH TO BE ACTIVE IN THE ARMENIAN COMMUNITIES AND IN THE EVERYDAY LIFE OF THE HOSTING COUNTRIES

Azad-Hye Special

Azad-Hye interviewed Mr. Sebouh Baghdoyan of Austria about the Armenian community in Vienna and its activities.

Sebouh Baghdoyan

First, can you tell us a bit about yourself?

I am originally from Lebanon, but after getting married, my wife and I moved to Austria where we have been working and raising a family for 32 years. We have always been active members of the AGBU and AYA (Armenian Youth Association) in their different cultural, scouting and sports' domains, something that we continue to do until this very day. Additionally, we are involved in the activities of the Armenian Ararat Sports Association of Austria, as well as other Armenian associations and institutions in Austria.

Can you give us a glimpse about the Armenian community in Vienna?

There are around 7000 Armenians here, a good part of them recently came and settled here from Armenia and Iran. The community has a story of about 300 years.

After the independence of Armenia, one of the first Armenian embassies was established in Vienna in the early 1990s. The current Ambassador is Dr Ashot Hovakimian, who besides his duties in Austria, is also the Permanent Representative of the Republic of Armenia to various international organizations in Vienna. The embassy recently moved to a property of its own.

Ararat Sports Association of ViennaWhat kind of activities are the Armenian youth involved in?

I admit that - as it is generally the case in the USA and all over Europe -

Continued on page 14

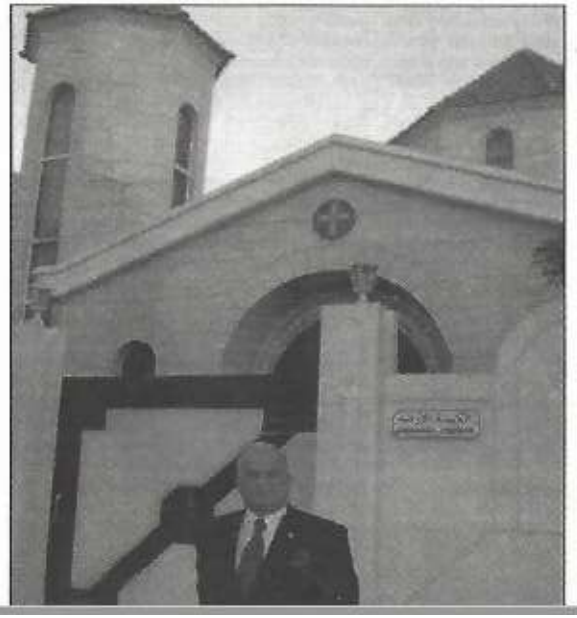
WE SHOULD ENCOURAGE THE YOUTH TO BE ACTIVE IN THE ARMENIAN COMMUNITIES AND IN THE EVERYDAY LIFE OF THE HOSTING COUNTRIES

Continued from page 10

it is becoming increasingly difficult to attract and encourage the new Armenian generation into community activities. They are more magnetized by the new medley of technological kits and international music.

Despite all of these obstacles, the Armenian Church Communities (Apostolic and Catholic-Mechitarian Congregation) in Austria, the AGBU (functioning since 1913), the Hovhannes Shiraz Saturday Armenian School, the Armenian Students' Association (since 1960), the Ararat Sports Association (since 1983) and a number of other Armenian organizations undertake quite a lot of activities to maintain and spread the Armenian national values (religion, culture, language, etc.).

As for the Ararat Sports Association (football men and juniors; basketball men, women and juniors; mixed volleyball), it represents a platform for all Armenians of Austria (between the age of seven to 77), regardless of their orientations or backgrounds. We currently have over 120 Armenian athletes coming from nine countries.

Does the activities of Ararat Sports Association merely revolve around sports?

Definitely not. We have a yearly calendar, which introduces all sorts of Armenian cultural and religious information on its pages. Since 2003, around 60 members of our association took part in the All-Armenian Games in Yerevan, which is held every four

as the various Armenian institutions or associations, whereby increasingly contributing to the strengthening and better organization of the Armenian community lives.

On a literary basis, what can you tell us about your own personal writings? And what are your motives?

My motives have always been the need, in addition to my own interests. My professional background was first related to information resource management (registries, archiving, data analysis, etc.) within the Middle East Airlines (Beirut), the International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) in Laxenburg, Austria, and the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) in Vienna.

Before retiring, I was a drug control and crime prevention officer within UNODC, covering the regions of the Middle East, Northern Africa, Central and Eastern Europe, as well as the Caucasus. The activities related to the introduction and implementation of projects to fight drug abuse, its trade and distribution, corruption, money laundry, trafficking with human beings, terrorism, etc.

In parallel, during all these years, I also cherished to write hundreds of articles in Armenian newspapers (both in Armenia and the Diaspora), voluntarily acted as a reporter and a columnist for both Armenian and Arabic newspapers, undertook various research activities on Armenian issues, and published a num-

tivities of Ararat Sports Association merely revolve around sports?

Definitely not. We have a yearly calendar, which introduces all sorts of Armenian cultural and religious information on its pages. Since 2003, around 60 members of our association took part in the All-Armenian Games in Yerevan, which is held every four years. It was a unique experience for many of them to see Armenia for the first time, as well as to meet the people, to better grasp our 3000-year history and remarkable culture, and pay their due respect to the victims of the Genocide and the heroes of Artsakh struggle.

Our first visit in 2003 encouraged a lot of them to visit Armenia regularly, some even purchased houses or property, some moved to live there, and some found their life partners in Armenia. For us, sports are further means to bring our compatriots together, without any conditional obligations and/or discriminatory circumstances.

If we, the Diaspora Armenians, are to strengthen Armenia, we should first unite to become the fingers of one hand. Diaspora cannot exist without Armenia and vice versa. Armenia had and still has so many different kinds of difficulties that no other nation could have otherwise endured. Despite all odds, we must always be present for them.

Is keeping the Armenian identity outside of Armenia becoming tougher every year?

I consider myself one of the lucky members of a generation that was born in an Armenian speaking community. We never had to worry about forgetting the language or our heritage for that matter. But today's generation, including my own children, have to be worked on so that they wouldn't lose their identities as Armenians. Besides, we should also encourage them to actively take part in the everyday life (cultural, political, etc.) of the host countries, otherwise they would feel estranged.

In front of the Armenian Church in SharjahBefore, the church was the only entity that represented the Diaspora Armenians, as well as bound us together, hence we were always known as a sect rather than a community. Now, the Armenian statehood and its embassies are cooperating with the church, as well as the various Armenian institutions or associations, whereby increasingly contributing to the strengthening and better organization of the Armenian community lives.

On a literary basis, what can you tell us about your own personal writings? And what are your motives?

My motives have always been the need, in addition to my own interests. My professional background was first related to information resource management (registries, archiving, data analysis, etc.) within the Middle East Airlines (Beirut), the International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) in Laxenburg, Austria, and the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) in Vienna.

Before retiring, I was a drug control and crime prevention officer within UNODC, covering the regions of the Middle East, Northern Africa, Central and Eastern Europe, as well as the Caucasus. The activities related to the introduction and implementation of projects to fight drug abuse, its trade and distribution, corruption, money laundry, trafficking with human beings, terrorism, etc.

In parallel, during all these years, I also cherished to write hundreds of articles in Armenian newspapers (both in Armenia and the Diaspora), voluntarily acted as a reporter and a columnist for both Armenian and Arabic newspapers, undertook various research activities on Armenian issues, and published a number of biographies of Armenian clergymen, such as the book on His Grace the late Archbishop Vartan Demirdjian.

Any additional thoughts?

Yes, I would like to stress out the importance of sports, especially in the Armenian communities. I am strongly convinced and believe in the power of the unification of our strengths for the survival and continuation of our common Armenian national, religious and cultural heritage.

Besides keeping the body and the mind healthy, sports presents the spirit of fair competition, while bringing the athletes and members together and encouraging them to act as one.

Translated by Nanor Mikayelian.

Sebouh Baghdoyan toured the Armenian Community Center in Sharjah as part of Parev Emirates program.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ - ՉՐՈՅՑ՝

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹՕՁԱԽԻ ՆՈՒԻՐԵԱԼ, Մ.Ա.Կ.-Ի ՄՕՏ ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՈՃԸԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ՝ ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆԻ ՀԵՏ

Դայ ազգի նուիրեալ, Լիբանանի հայութեան արժանի զաւակ Սեպուհ Պաղտոյեանի հետ մեր ծանօթութիւնն ու հաստագործակցութիւնը չուրջ 4 տասնամեակի կեանք ունի...:

Ն.Թ.Ը. Անդրանիկ-Մեւեանի միջոց աշխոյժ սկաուտապետ, մարզիկ ու վերջերս անդամ, ապա, սփիւռքահայ ազգային գարթօնքի տարիներուն՝ հաւագումարներու մասնակից ու կազմակերպիչ, իսկ Վիեննա հաստատուելէ ետք, Աւստրիոյ հայկական գաղթօճախին ղեկավար դէմքերէն ու Մայր Դպրեվանքի եւ Դայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հետ ամրապինդ կամուրջներու հիմնադիրներէն է ան:

Իր ընտանիքը բարեկեցիկ կեանքով ապահովելու եւ անհրաժեշտ միջոցներ վաստակելու, հայ ժողովուրդին լաւագոյնս ծառայելու նպատակով, Սեպուհ Պաղտոյեան Վիեննայի մէջ վարած է Մ.Ա.Կ.ի Թմրեցուցիչներու եւ Կազմակերպուած Ոճրագործութեան Դէմ Պայքարի Կազմակերպութեան պաշտօնեայի աշխատանքները՝ աշխարհի չատ երկիրներ ճամբորդելով:

Այժմ հանգստեան կոչուած է եւ իր երկարամեայ գործունէութեան համար՝ ընտրուած է Վիեննայի «Արարատ» Մարզական Միութեան պատուոյ նախագահ: Յիշեցնենք, որ անցեալ տարի, Եւրոպահայերու մարզական խաղերը կազմակերպեցին վիեննահայերը, որուն մէջ մեծ դեր ունեցաւ նաեւ «Արարատ» Մարզական Միութիւնը, յաջողութեամբ պսակելով այդ կարեւոր իրադարձութիւնը. իսկ թէ ինչպիսին են յարաբերութիւնները Մայր Հայրենիքի հետ, մեր «հիւրը» այսպէս կը պատասխանէ այդ կարեւոր հարցին:

-«Մեր յարաբերութիւնները լաւագոյն մակարդակի վրայ կը գտնուին Հայաստանի Պետրոյ մօտ դեսպանութեան հետ, սակայն շփումներ ունինք Սփիւռքի Նախարարութեան հետ: Կը նախապատրաստուինք զալ տարի հատուկ պատուիրակութեամբ մը մասնակցելու Հայաստան: Կիեննա Մ.Ա.Կ.ի գծով համաշխարհային ազգմակերպութիւններու կեդրոն է, մեծ թիւով պատուիրակներ կու գան ու կ'երթան. Միջազգային Աթլետական Ուժի Կազմակերպութեան, ԵՈՒԵՖԱՀՕ-ի, նաեւ Թմրեցուցիչներու եւ Կազմակերպուած Ոճրագործութեան Դէմ Պայքարի Կազմակերպութեան առընչութեամբ՝ որուն մէջ տարիներէ չարունակ Հայաստանի շահերը կը պաշտպանենք:

Վիեննայի հայ գաղութը կարեւոր գաղութ է, իր պարտականութիւնը ունի Հայաստանի կառավարութեան եւ հայ ժողովուրդին հանդէպ: Աւստրիոյ գաղութին շահերով, «Աւետիսեան» մը շինուեցաւ Կիւմրիի մէջ 50 տուներով, ինչպէս նաեւ մանկական հիւանդանոց մը նոյն տեղը, որ մեր գուրգուրանքին կեդրոնն է եւ 1988էն ի վեր դեղօրայք եւ օգնութիւն կը ղրկենք հոն»:

Իսկ թէ ինչ է Սեպուհ Պաղտոյեանի պատգամը իր հայրենակիցներուն եւ «Ջարթօնք»ի ընթերցողներուն, ան կ'ըսէ.

-«Միշտ սատար կանգնիլ մեր հայրենիքին մշակութային եւ տնտեսական վերելքին: Իսկ ինչ կը վերաբերի քաղաքական ելեւէջներուն, ես հաւատացած եմ որ երկրապահպանողութեամբ եւ խորհրդակցութեամբ՝ ամէն տեսակի հարցեր կարելի է լուծել. Սակայն պէտք է ճիշդ ժամանակին ըլլան այդ խորհրդակցութիւնները՝ հայրենի կառավարութեան կողմէ ոչպէս Սփիւռք եւ կամ Սփիւռքի տարբեր ներկայացուցիչներու կողմէ դէպի հայրենիք: Միայն ծնթ-ծնթի տակով է որ մեր միացեալ նպատակներուն կարելի է հասնիլ:

Նկատի առնելով որ 2010 թուականը Մեծ Եղեռնի 95ամեակն է, մեզի համար աւելի քան առիթ է, որ ըլլանք համերաշխ ու ներդաշնակ: Անշուշտ, եթէ կարծիքներ ունինք արտայայտելու մեր հայրենի կառավարութեան, պէտք է այն ըլլայ քաղաքակիրթ ձեւով, զարգացած ժողովուրդի նման: Պետք է արձանագրենք մը հասնինք որ խաղաղասիրական ըլլայ»:

ՀԱՍՕ ՍՈՍԿՈՓԵԱՆ
-Վիեննա - Պէյրութ

ՀԲԸՄ ԱՐԵՒ 100

Աւստրահայ յայտնի հասարակական-գեղարձիչը ԺԱՄԱՆԱԿ-ին հարցազրոյց մը տալով մեկնաբանեց հայաշխարհի ներկայ երթն ու մարտահրաւէրները

ՉՀԱՐԱՇԱՀԵԼ ԱՋԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սեպուհ Պաղտոյեան. «Շատ դժուար է համոզել մեր սփիւռքահայ բարերարներն ու նուիրատուները, որպէսզի ներդրումներ ընեն Հայաստանի մէջ»

Տեսակցեցաւ՝ ԱՆՈՒՇ ԹՐՈՒԱՆՑ

Անուշ Թրուանց եւ Սեպուհ Պաղտոյեան

Հայերը Աւստրիոյ մէջ քնակութիւն հաստատած են տակաւին 17-րդ դարուն, երբ Օսմանեան կայսրութենէն, Պարսկաստանէն եւ Հնդկաստանէն հայ վաճառականներ Աւստրիա կը տանէին մետաքս ու քանկարժէք քարեր, համեմունք ու պիրմանքի առարկաներ:

Սակայն հայերու ամենէն մեծ հոսքը դէպի Աւստրիա տեղի ունեցած է 1970-ական թուականներու երկրորդ կէսին, երբ Վիեննա տեղափոխուեցան Հայեր հիմնականը Լիբանանէն, Սուրիայէն, Թուրքիայէն եւ Պարսկաստանէն՝ այդ երկիրներու մէջ ստեղծուած անբարենպաստ քաղաքական կացութեան պատճառով: Այդ ժամանակաշրջանին ալ ձեւաւորուեցաւ Աւստրիոյ այսօր գոյութիւն ունեցող հայ համայնքը: Հայերու թիւին հետ մեծցաւ նաեւ այդ երկրին մէջ հայապահպանութեան ուղղուած աշխատանքին ծաւալը: Համայնքին առջեւ ծառացած այդ հիմնական խնդրի լուծման տեսակէտէն կարեւոր էին Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հովուութեան, կարգ մը հասարակական, մշակութային, մարզական եւ այլ կազմակերպութիւններու ստեղծումը: Համայնքի ազգային կեանքը կազմակերպելու առաջադրայ երիտասարդ սերունդին օգնութիւն ցուցաբերելու, Հայաստանի հետ կապը սերտացնելու նպատակով Աւստրիոյ մէջ կը գործեն կարգ մը հասարակական կազմակերպութիւններ եւ միութիւններ, ինչպէս օրինակ՝ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան (ՀԲԸՄ) Վիեննայի մասնաճիւղը, Հայ ուսանողական եւ երիտասարդական միութիւնը, Աւստրո-Հայկական մշակութային ընկերութիւնը, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի Վիեննայի մասնաճիւղը, «Արարատ» մարզական միութիւնը եւ այլ կազմակերպութիւններ:

Մեր զրուցակիցը՝ Սեպուհ Պաղտոյեան Վիեննայի համալսարանին կեանքի գործօն մասնակիցներէն է, ՀԲԸՄ-ի անդամ, «Արարատ» մարզական միութեան պատուակալ նախագահ, ընդգրկուած է կարգ մը ծրագիրներ մէջ, որոնք կը համադրէին Աւստրոյ-Հունգարական կայսրութեան ժամանակներէն մնացած քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային կապերը Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ: Ան ներկայիս կը ղեկավարէ Աւստրիոյ մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան պատուոյ հիւպատոսութիւնը:

Հարցազրոյցիս ընթացքին Պաղտոյեան խօսեցաւ Աւստրիոյ մէջ հայկական կազմակերպութիւններու ներկայ վիճակին, Հայաստանի հետ համագործակցութեան հնարաւորութիւններուն, Հայաստանի մէջ ներդրումներ կատարելու մասին եւ այլ հարցերու շուրջ:

-Պարոն Պաղտոյեան, ինչպէ՞ս կը գնահատէք Աւստրիոյ մէջ հայկական կազմակերպութիւններու ներկայ վիճակը:

-Աւստրիոյ մէջ կան հայկական կազմակերպութիւններ, որոնք ունին իրենց ուրոյն դերը եւ նշանակութիւնը: Ասոնք կը ներկայացնեն հայկական տարբեր հոսանքներ, որոնք ունին իրենց ուրոյն ինքն

«Ամեն միջավայրի մէջ կան վատ երեւոյթներ, սակայն դուրսը ապրող հայերը ցաւով կ'ընդունին Հայաստանի մէջ տեղի ունեցող այդպիսի երեւոյթները, քանի որ մեր ժողովուրդը արդէն յոգնած է, պէտք է այլեւս ամէն չարիքներէ ազատագրուի, շատ բան տեսաւ, կը բաւէ, պէտք է այլեւս լաւ ապրի մեր ժողովուրդը: Իսկ Հայաստանն ալ պէտք է ջրաշխատէ ոգիի ազգային գիտակցութիւնը, այլ այնպիսի աշխատանք տանի, որ այդ ազգային գիտակցութիւնը ուժեղանայ եւ Հայաստան աւելի կարողանայ օգտուիլ ոգիէն»

կարգ մը ծրագիրներ մէջ, ինչպէս ազգային, այնպէս. ալ՝ բարեսիրական: Ան յաճախ կ'այցելէ Հայաստան, ուր կ'իրականացնէ այդ ծրագրերէն մաս մը. այդ այցերէն մէկուն ընթացքին ալ մենք հարցազրոյց մը ունեցանք Սեպուհ Պաղտոյեանին հետ. ան պատմեց ինչպէս իր գործունէութեան, մասին, այնպէս ալ տեղեկութիւններ փոխանցեց Վիեննայի հայկական գաղութին:

Սեպուհ Պաղտոյեան ծնած է Լիբանան, 1976 թուականէն ի վեր կը բնակի Վիեննա: Երկար տարիներ ան իր տիկնոջ հետ պաշտօնավարած է ՄԱԿ-ի Վիեննայի գրասենեակը:

-Պարոն Պաղտոյեան, Լիբանան ծնած ըլլալով, ինչ առած է Ձեզի Լիբանանը:

-Լիբանանի մէջ պզտիկ տարիքէն ներգրաւուած էի զանազան միութենական աշխատանքներու. նախ սկաուտական շարժման մէջ էի, այնուհետեւ՝ ՀԲԸՄ-ի ներքոյ գործող Հայ երիտասարդաց ընկերակցութեան անդամ, կ'աշխատակցէի ընկերակցութեան թերթին, կը մասնակցէի թատերական խումբի աշխատանքներուն: Հայկական միութիւնը զգալու առաջին վայրը եղած է Լիբանան, ուր նաեւ իբրեւ հայրենասէր մենգնք խարբերդահայ մեծհօրս զրոյցներով եւ անոր փոխանցած պատգամներով. այդ ամէնը ինչը բնականաբար զրսեւորուեցաւ իմ հետագայ գործունէութեանս մէջ... Լիբանանի մէջ տիկինս ու ես կ'աշխատէինք «Միասը Իսա» օգնասիրական ընկերութեան մէջ, նոր ամուսնացած էինք, քաղաքացիական պատերազմին պատահում Վիեննա տեղափոխուեցանք, հոն դիմեցինք ՄԱԿ-ի գրասենեակ եւ ընդունուեցանք[՝ երկար տարիներ պաշտօնավարելով Վիեննայի գրասենեակը:

-Միջազգային կառոյցի մը մէջ աշխատելով, ինչքանո՞վ ճեպարար եղաւ պահել կապը հայութեան հետ:

-Երբ մենք սկսանք մեր աշխատանքին, ՄԱԿ-ի մէջ մօտաւորապէս քառասունհինգ հայ կար, որոնք կը ներկայացնէին քսան տարբեր երկիրներ: Մեծ թուրքոստանցման հայ պաշտօնեաները ուներէնը, որուն նաեւ մեծ համբաւի տիրացած էին ՄԱԿ-էն ներս: Հայութեան հետ կապը միշտ կար, մանաւանդ եւ գործի բերում յաճախ կ'այցելէի նախկին Խորհրդային միութեան երկիրները, այդ կապերն նաեւ՝ Հայաստան: Մինչեւ 2007 թուականի վերջնաւորութիւնը հինգ տարի յոյս տեսաւ՝ անհրաժեշտ նիւթական միջոցներու բացակայութեան պատճառով, քանի որ մենք կը մերժէինք որեւէ մէկ կուսակցութեան կամ այլ միութեան հովանաւորութիւնը, կ'ուզէինք ըլլալ անկախ, զուտ հայկական հասկացողութեամբ:

1983 թուականին Վիեննայի մէջ հիմնադրենք «Արարատ» մարզական միութիւնը, որու ներկայիս պատուոյ նախագահն եմ: Մօտաւորապէս հարիւր մարզիկներ ունինք այդ միութեան մէջ, համահայկական բոլոր խաղերուն մասնակցած ենք, եւ վերջին անգամ՝ 2011 թուականի խաղերուն ամէնէն մեծ եւրոպական ներկայացուցչական խումբը ունէինք: Այդ հանգամանքով նաեւ համահայկական խաղերու համաշխարհային գործադիր մարմնին մէջ եմ, կը փորձենք մարզանքով, մարզական աշխատանքներով սիրելացնել կապել Հայաստանին, մանաւանդ երիտասարդութեան համար այդ մէկը կարեւոր կը նկատեմ. մարզանքը միացնելու լաւագոյն միջոցներէն մէկն է:

Ինչպէս կը տեսնէք՝ կրցած եմ միշտ ազգային կառոյցի աշխատանքին հետ զուգահեռ համայնքային կեանքին իմ մասնակցութիւնս:

-Այսօր քանի՞ հատ հայ կը կայ Վիեննայի մէջ եւ ի՞նչ կառոյցներու շուրջ համախմբուած են:

-Երբ ես գացի, առաջին տարիներուն մօտաւորապէս հինգ հարիւր հոգի կար, հիմա ոչ-պաշտօնական տուեալներով շուրջ տասնհինգ հազար է հայերուն թիւը:

Այդ տասնհինգ հազարին մէջ մեծ թիւով հայաստանցիներ կան, որոնք անօթութեն են երկրի մէջ, առաջ համար յատկ պիտի ըսենք՝ տասը հազար մնայուն հայ կայ, իսկ մնացեալ հինգ հազարը երթալու, գալու վրայ է, Աւստրիոյ մէջ է առհասարակ, հայաստանցիները կամ ապաստանական որոշ հայեր կ'ուզեն անցնիլ Քահանայ Իսահակեանը եւ Հայրապետական պատուիրակ Տիրան Արեգայ Պետրոսեանը, որ նաեւ Հայաստանեցեաց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ Կենդրոնական Եւրոպայի եւ Նուէնտի Հայրապետական պատուիրակն է:

Ունինք նաեւ Մխիթարեան միաբանութիւնը, որու 200-ամեակը լրացաւ 2011 թուականին: Իրենք ալ իրենց շուրջ, անշուշտ, որոշ ազդայիններ ու համակիրներ ունին:

Հայկական կեանքը ընդհանրապէս շատ աշխոյժ է, շուրջ տասը տարբեր կազմակերպութիւն կայ, Եկեղեցական համայնքի վարչութիւնը, ՀԲԸՄ-ը, Հայ ուսանողական երիտասարդական միութիւնը, Աւստրիոյ հայկական մշակութային միութիւնը, ինչպես ըսի՝ «Արարատ» մարզական միութիւնը, ՀՄԸՄ-ը եւ դանազան այլ կազմակերպութիւններ, որոնց շուրջ համախմբուած է հայութիւնը: Բոլորն ալ կը փորձեն իւրաքանչիւրը իր ձեւով հայկական կեանքին իրենց նպաստը բերել, միասնաբար, շատ ձեռնարկներ կ'իրականացնենք: Ունինք նաեւ Աւստրիոյ մէջ հայկական դեսպանատունը, որու հանդամանքը նոյնպէս մեծ նշանակութիւն ունի գործիքին համար: Դեսպանատունը ոչ միայն երկու երկիրներու յարաբերութիւնները կը կարգաւորէ, այլ նաեւ՝ պատասխանատու է միջազգային կազմակերպութիւններու հետ կապակցութեան համար, չմոռնանք, որ ԵԱՀԿ-ի քարտուղարութիւնը Վիեննայի մէջ է, եւ Աւստրիոյ մօտ Հայաստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Արման Կիրակոսեանը համատեղութեան կարգով նաեւ ԵԱՀԿ-ի ներս Հայաստանի հանրապետութեան մշտական ներկայացուցիչութեան դեկավարն է: Հանգամանք մը, որ խիստ կարեւոր է:

Վիեննան ընդհանրապէս պատմականօրէն յայտնի է մեզի, եւ պատմութեան հոլովոյթներու մէջ հայերուն հետ կապը միշտ ալ եղած է. հինգ հարիւր տարիէ ի վեր Վիեննան կարեւոր դեր կը խաղայ Հայկական հարցի մասին որոշումներ կայացնելու տեսակէտէ: Ներկայիս ալ Վիեննան կարեւոր դեր կը խաղայ Հայկական հարցի մասին որոշումներ կայացնելու տեսակէտէ: Ներկայիս ալ Վիեննան կարեւոր դեր կը խաղայ Հայկական հարցի մասին որոշումներ կայացնելու տեսակէտէ:

-Տիկինս ու ես ընտանեկան նախաձեռնութիւն մը ունինք՝ տարիներէ ի վեր կ'օժանդակենք Վարդենիսի մէջ գործող «Աստղավարդ» հասարակական կազմակերպութեան, որ հաշմանդամ երախաներու հաշիւներով կը զբաղի, անոնց ծնողքը աշխատանք կը տանին, տիկինս ու ես կ'օժանդակենք անոնց: Ես նաեւ տարին մէկ կամ երկու անգամ զբօսաշրջութեան պատյտ մը կը կազմակերպեմ Վիեննայէն դէպի Հայաստան, եւ այդ պատյտի մասնակիցներուն ալ կը տանինք եւ ցոյց կու տամ Վարդենիսի մէջ կատարած մեր աշխատանքները, իրենք ալ յաճախ կ'ոգեւորուին, կ'ուզեն աւելի օգտակար ըլլալ:

Այս ծրագիրէն զատ երկարօր ծրագիրներ ալ կ'իրականացնենք Փոքր եւ միջին առեւտրական զարգացման ազգային կեդրոն-Հիմնադրամին եւ Գնդարգունիքի Արդիւնաբերական պալատին հետ միասին. իրենք ունին «Ճաշող սիրտը» ծրագիրը, որուն սկսած են քանի մը տարի առաջ, այդ ծրագրին է, որ կ'օժանդակենք:

Առողջապահական մարզին հետ կապած ծրագիր մըն ալ ունինք, որ կոչին WiRED International-ի, Փոքր եւ միջին առեւտուրի զարգացման ազգային կեդրոն-Հիմնադրամին եւ Հայաստանի Բարեւրատան հետ կ'իրականացնենք: Այլազան հիւանդութիւններուն առընչուող տեղեկատուական ծրագրեր (շուրջ նրկու հարիւր) կը թարգմանենք անդիերէնէ հայերէնի եւ կը նեղուծենք համակարգչային մէջ. հինգ նախնական կեդրոններ ընտրած ենք՝ Նոյեմբերեան, Ամասիա, Քամբարակ, Գաւառ եւ Վարդենիս, ուր կը տեղադրենք համակարգիչները, եւ այսկերով այդ շրջաններու մէջ բնակող հիւանդները կրնան համակարգիչներու միջոցով նշուած հիւանդութիւններուն վերաբերող տեղեկութիւններ ստանալ ձրիաբար, եւ նոյն պատասխանները չքանեն, միայն այդ ժամանակ կրնան կապուիլ եւ տասնհինգ հինգ, եւ այդ աշխատանքներու ժամանակ ես պարզապէս հետաքրքրուած էի մեր նախարարութիւններու աշխատանքով, փոխնախարարներէն մինչեւ վարչութիւնն պետեր այնպէս հրաւիրի տրամադրուած էին, այնպէս արհեստավարժ կ'աշխատէին, որ ես նման երեւոյթներ չէզգայի: Պարզապէս այդ ծրագիրը հաստատուած էր մեր նախարարութիւններու մէջ, եւ այժմ տառած վիճակի մէջ կը գտնուի:

Ժամանակին իմ գործը ՄԱԿ-էն ներս այնպէս եղած է, որ ես նախկին խորհրդային երկիրներու մէջ տեսած եմ թէ՛ կաշառակերութիւն, թէ՛ գայթակղութիւն... Թերեւս կը յիշէք միայն ոսկեականներու բացայայտ կաշառակերութիւնը փողոցներու մէջ. որ այսօր այդէն չկայ: Հայաստանը շատ յառաջացած է, գուցէ դուրսը ապրողը այդքան ալ չի զգար, բայց պէտք է աւելի յաճախակի գալ՝ այդ յառաջադացումը տեսնելու համար, կամ պարզապէս անձամբ մասնակից ըլլալ այդ փոփոխութեան:

Ամէն միջավայրի մէջ կան վատ երեւոյթներ, Աւստրիոյ մէջ ալ կաշառակերութիւն կայ, սակայն դուրսը ապրող հայերը ցաւով կ'ընդունին Հայաստանի մէջ տեղի ունեցող այդպիսի երեւոյթները, քանի որ մեր ժողովուրդը արդէն յոգնած է, պէտք է այլեւս ամէն չարիքներէ ազատագրուի, շատ բան տեսաւ, կը բաւէ, պէտք է այլեւս լաւ ապրի մեր ժողովուրդը: Իսկ Հայաստանն ալ պէտք է ջրաշխատէ ոգիի ազգային գիտակցութիւնը, այլ այնպիսի աշխատանք տանի, որ այդ ազգային գիտակցութիւնը ուժեղանայ եւ Հայաստան աւելի կարողանայ օգտուիլ ոգիէն:

-Ձեր զաւակները Վիեննա՞ հաստատուած են:

-Այո՛, սակայն մեր ընտանիքին կապը Հայաստանի, հայութեան հետ մնայուն է, զաւակներս երեքն ալ յաճախած են Վիեննայի «Ծովհանէս Շիրազ» շաբաթօրեայ դպրոցը, որ այսօր 32 տարիէ ի վեր՝ հիմնուլէ աշխատանք կը տանի եւ ուր ամէն ինչ կ'ուսուցանուի... Մեծ-հայրս Խարբերդ ծնած է, հայրս՝ Հալէպ, ես՝ Լիբանան, զաւակներս՝ Վիեննա, եւ առաջին անգամ ըլլալով մեր թոռնիկը ծնաւ Վիեննա, այսինքն նոյն տեղը մէկ սերունդ եւս ծնաւ, ու ըսել է թէ՝ նոյն տեղը կրծծնս պիտի հաստատուին:

Հայ ժողովուրդը խորհրդանշող խաչը եւ Դրօշը՝ ՀԵԸ-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումի Տարեկան Բանակումին խորհրդապատկերը

Posted By: admin Posted Date: September 02, 2015 In: Լուրեր Ագբու-ից No Comments

Կիրակի, 30 Օգոստոս 2015-ի երեկոյեան, Լիոնպրիանի Շափնիլչի գեղատեսիլ ամաքանոցին մէջ տեղի ունեցաւ՝ Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումի տարեկան խարուխահանդէսը: Նախքան խարուխահանդէսը երեք շաբաթներ շարունակուող, Սկաուտական Շարժում, Մեղուաց Վարչութիւն եւ կամաւոր սատարողներու միասնական ջանքերով գեղատեսիլ այս բանակումը թեւակոխած էր իր վերջին ժամերը:

Հասած էր երկար սպասուած խարուխահանդէսի օրը: Հանդիսաւոր այս արարողութեան ներկայ կը գտնուէին, Հ.Ը.Ը.-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբայր Վիգէն Ծիրչեան, Կեդրոնական Վարչութեան անդամներ, արտասահմանէն ժամանած հիւրեր, Հ.Ը.Ը-Անդրանիկ Սեւան Դրօշակիր Մարմինի, ծնողաց վարչութեան անդամներ, ծնողներ, հարազատներ, Հ.Ը.Ը-ի գանազան վարչութիւններու ներկայացուցիչներ:

Որպէ՛ս մեծ ոգեւորութիւն պատճառեց Հ.Ը.Ը-ի փոդքաֆոումին հնչիւններուն տակ, Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումի անդամներուն՝ քիթեհներ, արծուիկներ, գայլիկներ, արծնոչներ, սկաուտներ, քառավիկներ, երէցներ յաղթական մուտքը խարուխահանդէսի վայրը: Ցաւուն դիահատակի արժանացաւ Հայաստանի, Հ.Ը.Ը.-ի եւ «A.E.Լ»ի դրօշներով՝ Հ.Ը.Ը-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումին պատրաստած կայքը:

Լիբանանի, Հայաստանի, Հ.Բ.Ը.Մ.-ի եւ Հ.Ը.Ը.-ի քայլերգներուն յուզմամբ ունկնդրութենէն ետք, բանուն Հ.Ը.Ը- Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումին եղբայր Սեւակ Ալաջանան բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն: Ան դիտել տուաւ, թէ ամբ խարուխահանդէսով իր յուսին կը հասնէր՝ 2014-2015 տարուան սկաուտական տարեշրջանը: Ապա ան թուեց Հ.Ը.Ը.- Անդրանիկ Սեւանի նուաճումները, սկսելով՝ միշտ Պատրաստ ամսաթիվի յոյս ընծայումէն: Եղբայր Ալաջանան բացատրեց Սկաուտական կայքին խորհուրդը: Կայքին գագաթը գտնուող խաչին եւ Եռագոյն դրօշին իմաստը: Խորհրդապատկերը կը ներկայացնէր աշխարհի չորս ծագերուն վրայ հայ ժողովուրդը:

Ապա քոյր Գարին Առաքելեան, Հ.Ը.Ը.- Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումին անունով ողջունեց ներկաները: Ան յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց քոմիսէրներ Զէլնա Խուրիին եւ Փէթուշ Բիւլինճեանին, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց որոնք սատարեցին բանակումին յաջողութեան:

Հ.Ը.Ը.- Անդրանիկ Սեւան Դրօշակիր Մարմինի ատենապետ, Հ.Ը.Ը.-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենադպիր Յակոբ Թնկվիճեան ողջունեց ներկաները եւ արժեւորեց Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումին գործունէութիւնը, մաղթելով նորանոր նուաճումներ: Ան յատկապէս շնորհակալութիւն յայտնեց Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւանի Մեղուաց Վարչութեան:

Հ.Ը.Ը.- Վիճիւան Սկաուտներու ատենապետ քոյր Մարտա Փիւրճեան հաճելի անակնկալ մը մատուցեց ներկաներուն յայտնելով, թէ բանակավայրը կը գտնուէր Հ.Ը.Ը.- Սկաուտական Շարժումի հրախտաւորներէն եղբայր Սեպուհ Պաղտոյեանը: Այս առիթով քոյր Մարտա Փիւրճեան, բանակավայր գտնուող վիճիւան Սկաուտներու հետ չխչատափի վճռոցով մը պարգեւատրեց եղբայր Սեպուհ Պաղտոյեանը:

Հ.Ը.Ը.-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբայր Վիգէն Ծիրչեան շնորհաւորեց Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումը՝ բանակումին արժանացած բարոյութեան առիթով եւ հաւաքական աշխատանքով վերելք մաղթեց Հ.Ը.Ը.-ի բոլոր միաւորներուն:

Հասած էր խարոյկը վառելու պահը: Հերթաբար հրաւիրուեցան Հ.Ը.Ը.-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբայր Վիգէն Ծիրչեան, Հ.Ը.Ը. -Անդրանիկ Սեւանի նախկին հրախտաւոր խմբապետներ Գէորգ Մանճուրեան, Յակոբ Թնկվիճեան, Սեպուհ Պաղտոյեան եւ Հայկ Նոճիկեան վառելու խարոյկը:

Գեղեցիկ եւ տպաւորիչ այս միջոցառման մէջ գործադրուեցաւ գեղարուեստական գնահատելի բաժագիր մը: Հայ բանաստեղծութեան գոհարներէն քառեակներ, հայերէն ժողովրդային եւ ազգային երգեր ու պարբերներ յաջորդեցին գիրար, արժանանալով ներկաներուն բուռն ծափահարութիւններուն: Ուրախ եւ հաճելի այս միջոցառման մէջ կատարուեցան զուարճալի նուիրատուութիւններ:

Գեղարուեստական բաժագիրի վերջաւորութեան, մեծ պատառի վրայ ցուցադրուեցաւ Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումի տարուան գործունէութիւնը խտացնող տեսահոլովակ մը:

Հ.Ը.Ը.-Անդրանիկ Սեւան Սկաուտական Շարժումի տարեկան բանակումը վերջ գտաւ՝ հայրենասիրական երգերու խմբային կատարողութեամբ եւ տօնական հրավառութեամբ:

https://noranor.ca/2019/02/10

Վիեննա (Նորանոր) _ Եւրոպայի մի շարք երկրներ ապաստան փնտռող հայերին ցոյց են տալիս հայրենիքի ճանապարհը: Աւստրիան այդ երկրների թւում է: Այստեղ հայկական համայնքը փոքր չէ, բաղկացած է մօտ 10 հազար հայից, ովքեր գաղթել են տարբեր ժամանակաշրջաններում: Նրանք իրենց երկրներից անկայուն իրավիճակի պատճառով արտագաղթածներն են՝ լիբանանահայեր, իրաքահայեր, պարսկահայեր, սիրիահայեր, իսկ վերջին 25 տարում՝ նաև հայաստանցիներ:
Համայնքը ակտիվ է, գաղութը՝ համերաշխ, գործում են հայկական եկեղեցիներ, կազմակերպութիւններ, ունի դեսպանատուն, իսկ կարևոր առաւելութիւններից մէկը Հայաստանի հետ օդային ինտենսիվ կապն է, որի շնորհիւ Աւստրիան որպէս միջանցիկ երկիր է ծառայում շատ հայերի համար:
Իսկ ինչպիսի՞ն են վերջին շրջանում աւստրիահայերի տրամադրութիւնները, արդեօ՞ք հետևում են նրանք Հայաստանի կեանքին, ոգևորւում ու պատրաստում հայրենադարձուել կամ ներդրումներ կատարել հայրենիքում: Այս և այլ հարցերի շուրջ Noranor.ca-ը զրուցել է Աւստրիահայ համայնքի ներկայացուցիչ, ՄԱԿ-ի նախկին պաշտօնեայ, «Արարատ» մարզական միութեան պատուոյ նախագահ, Համահայկական խաղերի համաշխարհային գործադիր մարմնի անդամ Սեպուհ Պաղտոյեանի հետ:

ՆՈՐԱՆՈՐ Պարոն Պաղտոյեան, յայտնի է, որ Աւստրիայի կառավարութիւնը հայաստանցիներին վերադարձնում է հայրենիք, խնդրում եմ մանրամասնէք՝ ո՞ր հայաստանցիների մասին է խօսքը, ի՞նչ թիւ են կազմում նրանք:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Հայաստանցի այն քաղաքացիները, որոնք անօրէն ձևով մտել են Աւստրիա և ապաստանեալի դիմում են արել, չի ընդունւում դիմումնագիրը և ուղարկում են Հայաստան: Հիմնականում վերջին շրջանի եկողներն են, կարող եմ ասել 50-100 հոգի, իսկ մեծ մասը ստացել է ապաստանեալի կարգավիճակ և աշխատում է:

ՆՈՐԱՆՈՐ Վերջերս խօսակցութիւններ կային, որ Հայաստանի իշխանութիւններն են ուղղորդում այդ քաղաքականութեան, որպէսզի Հայաստանում խոստացուած ներգաղթն ապահովուի, արդեօ՞ք այդտեղ կարելի է փնտռել պատճառները:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Ես չեմ տեսել նման հրաման, բայց լինելու դէպքում կ՛ողջունէի: Ես ճիշտ եմ գտնում, որ հայկական իշխանութիւնները ջանք չ՛պէտք է խնայեն, հայերին վերադարձնեն հայրենիք: Արտագաղթը շատը է, պէտք է ամեն ինչ անենք, որ թէ՛ ռազմական, թէ՛ տնտեսական գետնի վրայ ուղեղները Հայաստանի համար աշխատեն: Մենք պիտի շարունակենք մեր ջանքերը, մեր երիտասարդները Համահայկական խաղերի ժամանակ

Հայաստան որ տանում ենք, տարբեր խումբեր ենք տանում, որպէսզի ժողովուրդը ուժեղացնենք, դա է մեր դերը:

ՆՈՐԱՆՈՐ Այսինքն՝ եթէ կառավարութիւնը նման քայլեր չտանի, չե՞ն լինի հայեր, ովքեր ինքնակամ կնգտեն վերադառնալ:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Աւստրիահայ երիտասարդութիւնը վերջին 20 տարիներին, երբ մասնակցում էին Համահայկական խաղերին և շփւում մեր ժողովրդի հետ, մօտ 6-7 ընտանիքներ մեծ ուրախութեամբ փոխադրուեցին և անկախութիւնէն ի վեր հիմնուել են Հայաստան, կապերը չեն խզում Աւստրիոյ հետ, նման զգացումներ կան շատերի մօտ, մանաւանդ երիտասարդութեան մօտ, մանաւանդ հայաստանցիների մօտ, որքան ուժեղանայ, վստահութիւն ընծայեն կառավարութեան ծրագրերը, շատերը մտածում են վերադառնալ Հայաստան: Այդպիսի անձնական տպաւորութիւն ունեմ:

ՆՈՐԱՆՈՐ Իսկ վերջին տարում տեղափոխուածներ կա՞ն:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Ես կարծում եմ, որ կանուխ է, հիմա որ նոր կառավարութիւն մը ստեղծուեց և 5 տարուայ ծրագիրը կազմուեց, շատերը կամաց-կամաց կը մտածեն նման քայլի մասին, սակայն մենք պէտք է մտածենք, որ սփիւռքահայը հիմա շատ աւելի սերտ կապի մէջ է Հայաստանի հետ: Եթէ նոյնիսկ չի բնակւում Հայաստանում, տարին մէկ-երկու-երեք անգամ գնում է, մանաւանդ աւստրիահայը, քանի որ շատ մօտ են, այդ առիթ է տալիս, ես օրինակ տարբեր բարեսիրական աշխատանքներ եմ տանում, և այդ շփումը, որ ունեմ տեղացիների հետ, մեր այս մօտեցումը որքան դիւրանում է ճամփորդութիւնը, աւելի կապեր ենք ստեղծում, այսինքն՝ պայման չէ, որ մշտական ապրենք, որ օգտակար ըլնենք, մօտեցում մըն է, որ երթալով զարգանում է:

ՆՈՐԱՆՈՐ Դուք տարիներ առաջ ասել էիք, որ Հայաստանում կաշառակերութիւնն այնքան տարածուած է, որ սփիւռքահայերը վախենում են ներդրում անել, այսօր փոփոխութիւն կա՞, արդեօք ներդրում սպասո՞ւմ է:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Թունելի հեռուն որ նայում ենք, լոյսի նշոյլ տեսնում ենք, բայց ուժեղ չէ այդ լոյսը, երթալով մօտենում ենք, ու հաւատում ենք, որ աւելի լուսաւոր պիտի լինի: Որևէ երկրում կաշառակերութիւնը արմատախիլ չենք կարող անել, սակայն այն պէտք է այնպիսի ձևով լինի, որ ժողովուրդը մեծամասնութեամբ, կամ ինչ որ ծրագիրներ կան, չ՛ազդուի այդ կաշառակերութեան բեռի տակ: Ես հաւատք ունեմ, որ այս ուղին, որ նոր իշխանութիւնները բռնել են, երևի կտանի:

ՆՈՐԱՆՈՐ Կառավարութիւնը մշակել է առաջիկայ 5 տարիների ռազմավարութիւնը և խօսում տնտեսական յեղափոխութեան մեկնարկի մասին: Ձեր կարծիքով՝ ի՞նչ հիմնական քայլեր պիտի մշակի, որ հաւատ ներշնչի ներդրողի մօտ:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Առաջինը՝ կառավարութեան խորհրդականները, արտասահմանեան հայերը, որ խորհուրդ են տալիս, իրենց բռնած ուղին ճիշտ եմ գտնում, որովհետև որևէ երկիր աշխարհում կախեալ է միւս երկրների տնտեսութիւնից: Որքան տնտեսութիւնը ուժեղ է, այնքան բնակչութիւնն օգտւում է ու ապագայի ծրագիրներ իրականացնում: Մենք հինգ տարբեր պատուհասներ ենք ստացել՝ երկու սահմանի բլոկադա, ունենք երկրաշարժ, պատերազմ, ունեցանք տնտեսական տագնապ, արտահոսք, այս հինգ պատուհասները շատ ուժեղ ձևով կարող էին մեզ նոյնիսկ քարտէզից ջնջել, սակայն շարժւում ենք, և սփիւռք-Հայաստան ձեռք ձեռքի տուած՝ կարողանում ենք առաջ գնալ: Եւ այդ տնտեսական առաջացումը բոլորիս օգուտ է նաև արտասահմանի հայերի համար, որքան սփիւռքահայը տնտեսապէս ուժեղանայ, իր ուժը կփոխանցի Հայաստանին, դա միակ միջոցն է, մեր նաւթը տուրիզմն է, մեր ամբողջ ուժը պիտի տանք տուրիզմին, ինչպէս Շվեյցարիան և Աւստրիան, ես ռազմավարական կարևորութիւն եմ տալիս, որ մեր իգական սեռը Հայաստանում նաև իր

մասնակցութիւնը բերի երկրի պաշտպանութեան համակարգի մէջ՝ բանակայիններ, զինուորականներ, տարբեր խաւերի մէջ իգական սեռն աւելանայ ու դեր ունենայ երկրի անվտանգութիւնն ապահովելու, որովհետև ուրիշ ելք չունենք, մենք չպիտի կարողանանք մեր պատմութեան մէջ որևէ ժամանակ ապահով ապրել: Ես պատերազմ սիրող չեմ, սակայն ծիծաղի ժամանակ ակռաները պիտի ցուցնել, որ ունենք ակռայ, կարող ենք խածնել:

ՆՈՐԱՆՈՐ Թէև Դուք շեշտեցիք ներգաղթի տեսլականի մասին Ձեր մօտեցումը, որ սերտ կապեր կարող են պահպանուել, ամեն դէպքում դուք տեսնո՞ւմ եք Ձեզ ապագայում Հայաստանում:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Կասկած չ՛կայ, վիճակն այդպէս է եղել, որ մենք ամբողջ ժամանակ հայրենիքի կարոտ ենք եղել, ես ունեմ տուն Երևանում, գնում գալիս եմ, հարիւր հազար պարսկահայեր կան, որ հող ու տուն ունեն Հայաստանում, շատ հայեր այդ ուղղութեամբ են գնում, վիճակն այնպիսին է, որ շատ հայեր մտածում են փոխադրուել Հայաստան, ոչ միայն սիրիահայեր, այլև լիբանանահայեր:

ՆՈՐԱՆՈՐ Հեռանկար՝ որպէս այդպիսին, սփիւռքահայ երիտասարդը կտեսնի՞ Հայաստանում, սոցիալական միջավայրը կը բաւարարի՞:

ՍԵՊՈՒՀ ՊԱՂՏՈՅԵԱՆ Եթէ պայմանները լինեն խոստացածի պէս, կասկած չունիմ, որ հայ երիտասարդը կը նախընտրէ հայրենիք գալ, բարգաւաճել, մանաւանդ հայաստանցի երիտասարդները, որ փոքր տարիքից են դուրս եկել, իրենց մօտ անորոշ հարց է, շուարած վիճակում են: Ուր որ հիւր ենք մենք, քաղաքական ու տնտեսական խաղաղութիւն կայ, իսկ Հայաստանում այդ խոստումնալից վիճակը դեռ չ՛կայ կամ չի երևում, սրա համար որքան բարելաւուի մեր տնտեսական միջավայրը, մթնոլորտը, հաւատացած եմ, որ մեր երիտասարդները պիտի մտածեն փոխադրուել Հայաստան:

Մաղթում եմ, որ մեր բոլորի երազներն իրականանան, որքան շուտ, այնքան լաւ, մեր ժողովուրդն աւելի շփուի հայրենիքի հետ, մանաւանդ գիւղերի հետ, ոչ միայն Երևանի հետ: Իրենք են բուն հայրենիք պահողը:

Վարդուհի Արզումանեան

Յիշատակութիւններ

ՎԱՐԴԱՆ ԱՃԵՄԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Կը ներկայացնէ՝

ՊԷՊՕ

ԸՍՏ ԳԱԲՐԻԷԼ ՄԱՐՔՈՒԶԻՆԻ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ԳՈՐԾԻՆ

ՊԱՏՇԱԱՃԵՑՈՒՄԸ ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ ԿԵՆՔԻՆ

Բեմադրիչ՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒՉԵԱՆ

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հանդիսասրահ

3-էն 13 Յունուար 1974, ամէն օր

երեկոյեան ժամը 9-ին:

« ՊԷՊՕ

ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ ՄՈՒՏՔԻ ԿԱՐԳՈՎ

Պէպօ	ԱՐԱ ՓԻԼԻՊՈՍԵԱՆ	Պէպոյի
Շուշան	ՍԻՐՎԱՐԴ ՖԱՋԼԵԱՆ	
Հաճի Սահակ	ՄԻՆԱՍ ՏԱԳԷՍԵԱՆ	Հայկօ
Դրացուհի	ՅԱՍՄԻԿ ԳԱՐԱՍԵԱՆ	Ռոպ Ջ
Շրջուն Վաճառորդ	ՍԵՊՈՒՀ ՊՂՏՈՅԵԱՆ	Սպասա
Գիքոր	ԼՈՒԻՖՖԻ ԹԱՊԱԳԵԱՆ	Յարու

Դիմայարդար՝ ՆԱՋԱՐԷԹ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆ

Բեմավար՝ ՅԱՎՈՒՐ ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Օգնական՝ ՍՕՍԻ ԳԱՐԱՍԵԱՆ

— Դադար՝ 15 վայրկեան —

Ահ սէդրակ ահ...

(ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 3 ԱՐԱՐՈՎ)

Հեղինակ՝
ՄԻՇԷԼ ՖԵՐՄՕ

Թարգմ. եւ պատշաճեցում՝
ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՀԱԳՆ

Բեմադրիչ՝

ՕՆՆԻԿ ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ

Բեմադրութեան պատասխանատու եւ բեմի վարիչ	Գէորգ Պետիկեան
Բեմադրիչի Ա. օգնական	Սեպուհ Պաղտոյեան
Տեքոր, աֆիշ եւ յայտագիրի կողք	Դանիէլ Թիւֆէնքճեան
Տեքորի իրագործում	Անդրանիկ Փանոսեան
Երաժշտ. ձեւաւորում եւ ձայնագրում	Յովհաննէս Սալիպեան
Զգեստներու պատասխանատուներ	Վարդուհի Նալպանտպաշեան
	Անի Գարագաշեան
Կանացի զգեստներու պատրաստութիւն	ՏԻՏԻ Հաստատութիւն
Դիմայարդար	Նազարէթ Աջապահեան
Վարսայարդար	Կէպի Սարգիսեան
Լոյսերու պատասխանատու	Ֆիլիփ Անտրէ
Ձայնահաղորդման վարիչ — Բեմադրիչի օգնական	Ժորժ Գալփաքեան
	Յարութիւն Մկրտիչեան

Հ. Ք. Ը. Մ. ՎԻՆՆԱՅ

ԳՈՐԾՈՒՆԵԱՅ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ.Ը.Ը.Մ.-ի Վիննայի մասնաճիւղի պատմութեան մէջ անսովոր երեւոյթ չէ՝ նոյն վարչական կազմը երկու յաջորդական տարիներու ընթացքին դարձի վրայ դանել։ Անսովորը՝ սկիզբի խանդավառութիւնը նոյն մակարդակի վրայ պահելն է։ Ահա այս է որ վիճակուեցաւ նեկիայ վարչութեան։

1981-ի Դեկտեմբերէն ի վեր, ծօթնանդամ կազմը կը տանի ծրագրուած, խոհուն գործունէութեան մը։ Սկսելու համար ապրիլեանէն առաջուան պարտադրած ատելի քան քանի նիստերը վանելով են բոլոր վարչականները ներկայութիւնը անխոթոր։ Ի պին չտանիլ մեծ գնահատութիւնները՝ բոլորն ալ բոլոր ժողովներուն կէմ կարեւորագոյն մասին ներկայ գտնուած են։ Վարչականները՝ նախ եւ առաջ որպէս անհատ բոլոր իրաւհասկացողութիւնը մէկ կողմէն, եւ միւնոյն՝ Հ.Ը.Ը.Մ.-ի անդրիականին նկատմամբ ունեցած ամուր համոզումն ու հաւատքը միւս կողմէ՝ մէկ պատճառ գտնան որ անոնք կարենան ցորդ գազաթին հասնելու ամենէն տխնամքը եւ միտաբեր վարչութիւնը։ Անոնց աշխատանքը նեցաւ ոչնորհ պաղատիլն ու պէտքիանն որ ոչ միայն մասնաճիւղի անդամներու թիւը 100ր գերազանցնի, ոչ միայն մասնաժողովին տարեկան պիւտճէն կրնա միլիոն հինգհարիւրը գիտ անցնի, այլ եւ տարեցտարի այնպիսի կացութիւն մը ըստ արուն գոյութիւն ամրանչ հնարաւոր նպատակներէ Հ.Ը.Ը.Մ.-ի կազմակերպածներն են։

Շուրջ 1500 անհատ հաշուով Վիննահայ գաղութին մէջ կը գտնենք չորս տարբեր միութիւններ եւս։ Սակայն հայանուէր Ազգ Մասնակիցներ հանճանչով առաջնորդուած միութիւնն կրնան են որ կը գտնեն ամենէն զօրաւոր արձագանգը, զոր յաչարժի կ'ենթարկուին ամենէն մեծ թիւով հայրենակիցներ։ (Այս առիթս չիշուած բլլայ որ մասնաճիւղիս կ'անդամակցին նաեւ քանի մը նշանաւոր Աւստրիացի անհատներ՝ զուտ մտրգասիրական դպրոցներուն մղուած)։

Գործունէութիւններու առանձական եղանակը թնդնին դժուար է բացատրել։ Նոյն տարեկան ձեւերը գործադրուած, նոյն պատրաստութիւնները, նոյն պատրաստութիւնները, նոյն տարեկան վիտէօ ֆիլմերու նոյն ցուցադրութիւնները, տեսակցութիւնները եւ այլն։ Սակայն նեկիայ վարչութիւնը գտնած էր հրամցնելու իր նախորդով կը չափուի գործիքին մէջ անոնց չորչ առնչուելու բացառիկ խանդավառութիւն։

Հ. Ը. Ը. Միութեան Վիեննայի Մասնաճիւղի պատմութեան ամենէն գործունեայ վարչական կազմը. նստած՝ առջեւ. Տիկ. Շամիլամ Իւրիւեան՝ փոխ-ատենապետուհի. Պր. Ռուպէրր Անտոնեան՝ ատենապետ, Ծայրագ. վրդ. Տ. Մեսրոպ Գ. Գրիգորեան՝ խորհրդական. Տիկ. Արփի Վարդեան՝ փոխ գանձապահ։ Ոտքի՝ ձախէն աջ. Պր. Լեւոն Թորոսեան՝ ատենադպիր, Պր. Գագիկ Եադուպեան՝ գանձապահ եւ Պր. Սեպուհ Պաղտչեան՝ փոխ ատենադպիր։

Կարօտանալ բնատնիքներու պարապան (պիտուտրատր Թուրքիայէն ներգործած) վարչութիւնը իր սեփական միջոցներով միայն մասամբ կարողացած էր գաթանել։ Ուրախ ենք խոստովանելու որ դէպի Լոյան կատարած անոնց գիմադրը յաջողութեամբ պսակուած է եւ յետագայու այդ կարօտնալ բնատնիքները պիտի առնան աւելի չափսիլի օդնութիւն մը։

Կարօտանալ ուսանողներու պարապան (պիտուտրատր Իրանահայ) աւելի փշաս է վարչութիւնը իր կարելիութիւններուն առիմանին մէջ կը ջանայ օրտակար Հանգիստնալ անոնց, ասկայն առանց հիմնական կրճատումներու, անոնց հարցն ալ պիտի մնայ կիսատ։

Կը մնայ վարչութեան մեծագոյն նպատը՝ Հ.Ը.Ը.Մ.-ի սեփական կեդրոնը, Վիեննայի մէջ։ Ան գիտակից է որ նման ծրագիրը մը կը պահանջէ երկար չունչ, եւ մանաւանդ անհատական խոշոր գոհողութիւն։ Բայց համոզուած է անոր անհրաժեշտութեան՝ մանաւանդ պատահական չարժումի մը առիթներու հետամտութեամբ։ Մանաւանդ՝ Տանուտէր ամէն Բարեգործականի հանգիստ ամրագնելու նպատակով։ Մանաւանդ՝ Հ.Ը.Ը.Մ.-ի սեփական կեդրոնները համաչափ հարիւր տարեցը տարեկանութեամբ։ Եւ համոզուած է որ ծրագրուած եւ հետեւողական աշխատանքով ար մը պիտի յաջողի իրագործել իր ար նպատը։

Հ. Ը.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ÖSTERREICHISCH-ARMENISCHE KULTURGESELLSCHAFT
ԱՒՍՏՐՈ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
POSTFACH 445, A-1011 WIEN • AUSTRIA

Աւստրօ – հայկական մշակութային Ընկերութեան վարչութիւնը այսու իր խորին շնորհակալութիւնն է յայտնում ներքոյիշեալ անհատներին, Նազմակերպութեանս 1982/83 տարեկան պարբերաթերթի առթիւ կատարած իրենց սրտաբուխ նուիրատուութիւնների համար: Ջերմ շնորհակալութիւններ նաեւ Ա.Հ.Մ.Ընկերութեան տարեգիրք 1982/83 համարում գրութիւններ ունեցող ՄՄՆ-ի ժողովուրդների իրաւանց Յանձնաժողովի Աւստրիոյ ներկայացուցիչ եւ խորհրդարանի անդամ պրոֆ. դր. էրմաքորային, հայրապետական պատուիրակ, Աւստրիոյ հայ համայնքի հոգեւոր հովիւ դր. Մեսրոպ Ծ.Վրդ. Գրիգորեանին, Աւստրօ-քրդական Ընկերութեան Առենապետ Տիար Հաուզերին եւ մազ. դր. Համքարձում Յարութիւնեանին:

- Տիար Կարպիս Փափազեան
- Տէր եւ Տիկին Սիմոն եւ Փինա Արման
  Օր. Նորա Աւետիսեան
- Տիար Գերճ Ժամկոչեան
- Տիար Լեւոն Քորոսեան
- Տիար Արաքս Աղաջանեան
  Օր. Մարի Ափոստոլեան
  Տիար Ալբերտ Խաչէսարի
- Տիար Հրանդ Քասարճեան
  Տիար Արիս Տէր Կարապետեան
  Տիար Վարդգէս Հայրապետեան
  Տիար Արամ Դաւուդեանց
  Տիար Հայկ Մալաքեալի
  Տիար Արէա Հինդլեան
- Տիար Հերբերթ Ոհաջեան
  Տիկին Ռոզա Վայս
  Տիար Ոհաջեան
- Տիկին Էլֆրիդա Բաղրամեան
- Տիար Հայնրիխ Յայթլինգեր
  Տիար Միսաք Տէմիրճեան
  Տիար Սեզուհ Գաղոյեան
  Տիար Միսուան Կարապետեան
  Տիար Արէգ Յակոբեան
  Տիար Հրանդ Աւետիքեան
  Տիար Գարգեւ Եահմիրեան
  Տիար Եահէն Բարխուդարեան
  Տիար Վարդգէս Մայիլեան
  Տիար Յարութիւն Փաքա
  Տիար Բեռանժ Յարութիւնեան
  Տիար Ռաֆայէլ Եաղուբեան
  Տիար Վոլֆգանգը Բիհլ
- Տիար Մանֆրէդ Վարդեան
- Տիար Արշամ Սարգիսեան

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ÖSTERREICHISCH-ARMENISCHE KULTURGESELLSCHAFT
ԱՒՍՏՐՈ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
POSTFACH 445, A-1011 WIEN • AUSTRIA

Աւստրօ-հայկական մշակութային Ընկերութեան վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնն է յայտնում ներքոյիշեալ յարգելի հայրենակիցներին եւ ազգային կազմակերպութիւններին, ընկերութեանս կազմակերպած Ճրագ ամառային բանակումի աշխատանքներին բերած իրենց նիւթա-բարոյական աջակցութեանց առթիւ:

Հայր Աբէլ աբեղայ Օղլուքեան
Օր. Սեդա Քիւֆչիւ
Դր. Արուսեակ Չաքարեան
Գրն. Էդուարդ Քորմաչեան
Գրն. Ստեփան Յովակիմեան
Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն – Փիննայի մասնաճիւղ
Վիեննայի ''Յովհաննէս Երիտ'' դպրոցի ծնողական խորհուրդ
Գրն. Կարպիս Փափազեան
Տէր եւ Տիկին Ռուբիկ եւ Անժէլ Սիմոնեաններ
Գրն. Ռաֆիկ Բարոյեան
Գրն. Վահիկ Ամիրեան
Տիկին Քնար Չոլեան
Գրն. Արմոնդ Աւանէսեան

Մարզական

Նոյեմբերի 3ին, Երեւանի ''Հրազդան'' մարզադաշտին վրայ, հայրենի ''Արարատ''ը Խ.Միութեան առաջնութեան իր ներքնական հանդիպումը ունեցաւ Օռենսայի ''Շերնոմորեց'' խումբին հետ:

Խաղը անցաւ լարուած պայքարի մթնոլորտի մը մէջ, որուն ընթացքին երկու խումբերն ալ 3-ական անգամ գրաւեցին հակառակորդի դարպասը: Հայրենի խումբին երեք կօլերու ''հեղինակն'' էր Մխիթարեան , գոր 44-րդ, 50-րդ եւ 59-րդ վայրկեաններուն գեղեցիկ խաղարկութեամբ մը գրաւեց հիւրերուն դարպասը:

Փոխարինող կազմերը նոյնպէս իրենց հանդիպումը աւարտած են ոչ որի՝ 1:1 արդիւնքով:

''Արարատ''ի յաջորդ խաղը դարձեալ տեղի կ'ունենայ Երեւանի մէջ, նոյեմբերի 11-ին, Թշկենտի ''Բախտակոր'' խումբին դէմ:

Տիար Տիգրան Փափազեան
Տիար Մկրտիչ Արեւեան
Տիար Փէթըր Մալլաթ
Տիկին Վալենթին Սիմա

«ՀՐԱՅՐՔԻ» ԴԺՎԱՐ ԿՐԱԿԸ

ՊԱՅՐ Տեր-Ղազարյանը Ամստերդամում հրատարակվող միակ հայկական թերթի միակ խմբագիրն է: Հետաքրքիր է թարգ հանգամանքի մեր է Հրայրը: Նա իր կյանքի ազիսական սկսել 1963-ից, երբ Հայեցից նկավ Լիսաբոնի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում սովորելու: Դրան զուգընթաց աշխատակցում էր հայկական ռադիոյին և «Երկիրյան Լուսան» թերթին, իսկ ավարտելուց հետո աշխատել հետաքրքրության մասնական հաղորդումների խմբագրությունում: 1974-ին մեկնել Ծննդավայր, երան հետագիտա չէր սալիս ապրանքում ազգային գործունեությամբ զբաղվելու գաղափարը: Հրանքների մեջ էր, երբ հեռնդեպ Սիլվային: Ամուսնացան: Նեսով երան սեղափոխվեցին Վիեննա, որտեղ էլ հիմնադրվեց «Հրայրքը»:

— Ինչպե՞ս ծնվեց թերթի հրատարակելու գաղափարը: Չէ՞ որ Ամստերդամի գաղութը փոքր է:

— Հետաքրքրում էի հայկական գաղութի մշակութային կյանքով: Ճշտեցի, որ Վիեննայում հինգ անգամ հայերեն թերթ է հրատարակվել, սակայն հետևյալ յուրաքանչյուրը գոյատևել է քեղամներ երեք ամիս:

Հայկական գաղութի մտավորականներ Վիեննայում ժողով հրավիրեցին, որտեղ այլ հարցերից բացի խոսվեց նաև հայերեն տեղեկագիր հրատարակելու անհրաժեշտության մասին: Ճիշտ սասե, ոչ մի կոնկրետ առաջարկություն չտրվեց այդ կապակցությամբ: Երկար մտորումներից հետո, ես ձեռս վերցրի հայերեն թերթ բովանդակելու հանձնարարությունը: Այդ գաղափարը օգնության հասավ Սիլվային: Երկուսով սկսեցինք գանգատել, համակներ գրել տարբեր հասցեներով, առաջարկություններ անել, խոհերդակցել, խնդրել, պարգել... Նեսով պատրաստ էր թերթի խմորատիպ օրինակը: Թերթի անունը հուշեց Սիլվան:

Ճիշտ սասե, ես ժանոթ էի հրատարակչական գործին, ինչ-որ չափով փորձ ունեի: Նախ կոփվել էի հարս՝ Հարությամ Տեր-Ղազարյանի «գարբնոցում»: Հայեցում ես երեք թերթերի խմբագիր էր եղել:

Ապա՝ երեսում, աշխատելու տարիներին:

— Դժվա՞ր է մեկակ թերթը հրատարակելը, ինչպե՞ս եր հաղթահամ:

— Տասը էր հատկապես սկզբնական շրջանում, երբ բազմաթիվ օրինակներ տպագրում էիմ ուղղակի գրամխնձայի վրա, այնուհետև պատճենահանելով՝ բազմացնում: Առաջին հայացքից մանրամասն թվացող հարցերը կապված թերթի ձևավորման աշխատանքների հետ, մեզ կանգնեցնում էին դժվարությունների առաջ: Ճիշտ ես ուրախ եմ, որ այդ ամենի մասին խոսում եմ անցյալ ժամանակով:

Աշխատանքը մեծ հետաքրքրությամբ էր: Տեսնում էի, թե ինչպես է ամեն նոր համարը ավելի լավ դուրս գալիս, ինչպես է ընթերցողների շրջանակը ընդլայնվում: Ամեն անգամ ինձ համար նոր հետաքրքրություններ էին բացվում: Ես ինքս էլ ավելի լավ էի ճանաչում հայ ժողովրդին, նրա պատմությունը, մշակույթը, ներկան: Ես ինքս էլ ավելի լավ էի ճանաչում հայ ժողովրդին, նրա պատմությունը, մշակույթը, ներկան: Ես ինքս էլ ավելի լավ էի ճանաչում հայ ժողովրդին, նրա պատմությունը, մշակույթը, ներկան:

Վիեն վերաբերում հարցեր: Օրինակ, իմ կարծիքով, մեծ նշանակություն ունեն, այսպես կոչված, ոսումնական հոդվածները, որոնց միջոցով պարզաբանվում և բացատրվում են հայերեն բառերի իմաստները, խոսքի լեզվական ու ոճական առանձնահատկությունները: Սրանցից հետո հանգամանքներից եզրակացնում եմ, որ ընթերցողներին զրավել է հատկապես մանկական բաժինն ուսումնասիրված էր, որ զժրախտաբար չունեն պետական դյուրին: Շնորհիվ «Հրայրքի», Վիեննայի հայկական գաղութի բնակիչները պարբերաբար ինձ նամակներ են սասում Հայաստանից, որտեղ նրանք ոգտագործում են մեր ոգտագործում: Բացի դրանից թերթը հնարավորություն է հատկացրել նաև հայկական մյուս գաղութներին: «Հրայրքը» պարբերաբար հանդես է գալիս նաև գրական-հասարակական և պատմա-բանասիրական հոդվածներով՝ ներված բեղմնավոր հայ մշակույթին կյանքին:

— Ձեր աշխատանքում ինչ-որ դեր է խաղում հայրենիքը—սրտխոսագ կապը:

— Մինչև «Հրայրքը» երեսի գալը վատ է եղել: Սակայն թերթի միջոցով կապը վերականգնվեց: Առնչ սասում ենք քղամկություններ, հրապարակախոսական հոդվածներ, անհրաժեշտ զրանքություն, որը չատ կարևոր է մեզ համար: Հայաստանից մեզ են ուղարկում նաև ավեսամատ գրականների նոր գրքեր:

Աչքանք Հայաստան չեն հրավիրվել սփյուռքի ավելի քան 30 թերթերի, ամսագրերի, ռադիո և հեռուսանագործունեների խմբագիրներ, որոնք սփյուռքի մշակութային կյանքին ճիշիված նիստերում պատմեցին իրենց խնդիրների և անելիքների մասին:

Իմ կարծիքով, սփյուռքին հարկավոր են հայրենիքից ուղարկված մեծ քանակությամբ դիզակային նյութեր, որոնք ճնարավորություն կտան ավելի մոտիկից ճանաչելու հայրենի երկիրը:

— Քանի որ թերթի հրատարակման աշխատանքները հիմնականում ծանրացած են ձեզ վրա, ապա բնականաբար, նրա ծրագրերն ու հեռանքը հիմնականում ձերն են:

— Ինչպես գիտեք «Հրայրքը» լույս է սեսնում սեմսական ճախախնդությամբ և այդ պատճառով չի ֆինանսավորվում որևէ կազմակերպության կողմից: Իսկ թերթը պահելու համար հարկավոր է ոգտագործ: Սկզբում այն հարյուր օրինակ էր, այժմ այդ թիվն անցնում է երեք հարյուրից: Ես չատ ուրախ եմ նման առաջընթացով, սակայն կարծում եմ, որ չի կարելի դրանով սամմանափակվել: Թերթի առաջադրանք խնդրել է մոտ ժամանակներս բարձրացնել ոգտագործ, որը մեծ քանիսր է պահանջում: Վերջերս թերթը բացի կվարտիալից ստանում է աշխատանքի 26 երեքներ: Բացի դրանից, մտածում ենք ընդլայնել հայկական գաղութների միջև հաստատված կապերը:

«Հրայրքը» նաև մի տեսակ ինֆորմացիոն կենտրոնի դեր է կատարում. խմբագրության են դիմում աշխարհի տարբեր ծայրերից, հայկական գաղութի կյանքին վերաբերող տեղեկություններ ստանալու համար: Դա մեծապես պատասխանատվություն է նրանց համար:

Հարցազրույցը վարեց
ՆԱԻՐԻ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

Auch Ärzte und Postbedienstete wollen für die KURIER-Aktion „Österreich-Dorf" sammeln

Hilfstrupps und Erdbebenopfer: Fassungslos

Alltag nach dem Beben: Kochstelle in Leninakan

KURIER-Leser bauen Häuser Nr. 32 und 33!

KURIER-Leser haben dem Österreich-Dorf in Armenien bereits zwei Häuser geschenkt! Das haben zahlreiche Einzelspenden und Widmungen ergeben: Damit wächst das Dorf mit Nr. 32 und 33 kräftig auf das dritte Dutzend Häuser zu.

Um vielen Lesern die Einzahlungszu erleichtern, wird der KURIER auf vielfachen Wunsch am 15. Jänner Zahlscheine der Creditanstalt beilegen; darauf befindet sich bereits der Aufdruck: „KURIER-Aktion Österreich-Dorf für Armenien, Haus KURIER-Leser". Denn viele Spender wollen noch weitere Häuser für die Erdbebenopfer sehen und sind Tag für Tag gespannt, wie viele diesmal im KURIER abgebildet sind.

Auch die Armenien-Redaktion läßt sich täglich von der Vielzahl der Hilfsangebote überraschen:

● Vom Postamt 1080 Wien hatte sich Erika Zechner mit einer beachtlichen Privatinitiative gemeldet. Bis zum 27. Jänner will die Wienerin mit Hilfe ihrer Kollegen in ganz Österreich ein „Haus der Postbediensteten" zustande bringen. Demnächst werden Muster eines PSK-Erlagscheines verschickt; auch ein eigenes Postsparbuch mit einem Losungswort ist bereits eröffnet (PSK-Kto.-Nr. der Bank: 7 000 113; PSK-Kto.-Nr. des Empfängers: 17 209 210).

Vielen Dank für diesen Einsatz!

● Die „Ärztewoche" wird bereits in ihrer nächsten Ausgabe 80 000 Zahlscheine der Creditanstalt beilegen und für ein „Haus der österreichischen Ärzte" sammeln. Dafür danken wir Herausgeber Dr. Step und Chefredakteur Rosenberger!

Die Jungindustrie Österreichs plant ebenfalls ein Haus im Österreich-Dorf. Wir danken Initiator Norbert Langer!

● Die Tamburizza- und Folkloregruppe in Güttenbach, Burgenland, hat für heute, Sonntag, um 14 Uhr in der Pfarrkirche des Ortes ein Benefizkonzert organisiert, um den Grundstein für ein „Kroatenhaus" („Hrvati") zu legen, unterstützt von der Wochenzeitung „Hrvatske Novine".

Eine Bürgerinitiative in Wien-Landstraße plant sogar ein „Behindertenhaus".

Wir wünschen allen Organisatoren dieser Initiativen einen recht großen Erfolg!

Aus organisatorischen Gründen ersuchen wir bei Einzelspenden im Rahmen eines Vereines oder einer Institution um einen Vermerk des gewünschten Haus-Namens auf dem Zahlschein: Auf diese Weise läßt sich feststellen, ob bereits der Betrag von 500.000 Schilling für ein Haus im Österreich-Dorf erreicht wurde.

Bei gesammelten Spenden senden Sie uns nach Möglichkeit bitte auch ein briefliches Aviso oder Telefax (0 22 2196 21/2736).

Bereits in einer der nächsten Ausgaben des KURIER werden wir über das neue Haus berichten – meist schon am nächsten Tag.

Ein besonderer Dank gilt heute folgenden Spendern (siehe auch Ehrenliste unten):

● Der IIASA in Laxenburg, NÖ – die Angestellten haben auf Initiative des Betriebsrats Baghdoyan bereits zu Weihnachten einen Betrag von 30.500 Schilling überwiesen.

● Die Belegschaft der Colonia-Versicherung, Hauptverwaltung Wien, sammelte 25.800 Schilling.

● Das BG Schwechat erreichte im Rahmen einer Ausstellung und Sammlung für das Österreichdorf insgesamt 38.200 Schilling!

Allen Spendern: Recht herzlichen Dank!

Kontonummer für das „Österreich-Dorf" des KURIER: CA 24-24 000, Bankleitzahl 11000.

Պր. Սեպուհ Պաղտոյեան ՄԱԿի բարձրաստիճան պաշտօնադրար

Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեանի ընկերակցութեամբ խմբագրատունս այցելեց ՄԱԿի Վիեննայի կեդրոնի բարձրաստիճան պաշտօնեաներէն վաղեմի բարեկամ Սեպուհ Պաղտոյեան, որ աննկական այցով Պէյրութ ժամանած էր։

Պրն. Պաղտոյեան կը պաշտօնավարէ զգալուն ճիւղի մը՝ United Nations International Drug Control Programme բաժնին մէջ, որպէս Administration and Records Management Officer։ Կարեւոր դեր մը ունի նաեւ Վիեննահայ ազգային կեանքէն ներս։

Պէյրութի մէջ իրեն կ'ընկերակցէին ազնիւ տիկինը, երեք հմայկրելի զաւակներով։

Պրն. Պաղտոյեան մեծապէս կը գնահատէ «Նոր Կեանք»ի ուսումնասիրութիւնները, զանազան հարցերու մասին։ Տեղի ունեցաւ արտրաց գրոյց համահայկական հարցերու մասին եւ տեսակէտներու կատարեալ նոյնութիւն յառաջացաւ ափիւրքը եւ Հայաստանը յուզող հիմնական հարցերու առնչութեամբ, իրատեսութեամբ յագեցած։

Նոյնպէս՝ Վիեննայի հիւէական քննիչութեան կեդրոնէն, «Նոր Կեանք»ի նախկին գործակիցներէն պրն. Լեւոն Թորոսեան եւս այցելեց խմբագրատունս, ուր տեղի ունեցաւ ծանօթացում Ամերիկահայ բեմադրիչ՝ Նիկոլ Պէզճեանի հետ։

Ձիշատակի նկար մը պրն. Պաղտոյեան, Վարդան Արքեպս. Տէմիրճեան եւ պրն. Մ. Գազանճեան խմբագրատունս մէջ։

Լեւոն Թորոսեան արդէն աւարտած է իր պաշտօնավարութեան շրջանը եւ շուտով կը հաստատուի Փարիզ, որպէս Հ.Բ.Ը.Մ.ի գրասենեակի վարիչ-տնօրէն։

Պրն. Թորոսեան Պէյրութի մէջ կրթական մշակ էր, սինեմագէտ, լրագրող։ Ջաւակն է ծանօթ մտաւորական Ճէպէլ Մուսացի պրն. Յակոբ Թորոսեանի։

Յաջողութիւն եւ առողջութիւն կը մաղթենք իրեն եւ ազնիւ տիկնոջը։

Ն. Կ.

1st Branch : Perfums - Gifts
2nd Branch : Art Center
Statues - Paintings

Bourj - Hammoud Tel : 264599 - 264066

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
BOTSCHAFT DER REPUBLIK ARMENIEN

Հայ Առաքելական
Եկեղեցական Համայնքի
Վարչություն
Վիեննա

23 հունիսի, 1997

Մեծարգո վարչություն,

Ավստրիայում ՀՀ դեսպանության անունից սրտանց շնորհակալություն եմ հայտնում դեսպանությանն օժանդակելու Ձեր անկեղծ ջանքերի համար:

Խնդրում եմ նաև ինձ շնորհակալությունը փոխանցել հետևյալ անձանց՝

Տկն. Արփի Վարդեան
Տկն. Զինա Վարդեան
Պրն. Սիմոն Արմաճ
Օր. Մերի Ափոսթոլեան
Տկն. և պրն. Ազնիվ և Գևորգ Թելֆեաններ
Դր. Արմենակ Իւթիւջեան
Ինժ. Բենցի ընտանիք
Պրն. Հակոբ Առաքելեան
Պրն. Գրիշ Տեր-Հարթունեան
Պրն. Արեգ Հակոբեան
Պրն. Գևորգ Անոնեան ընտանիք
Դր. Ռուբեն Ցաղուբեան
Պրն. Գրիգոր Մովսեսեան
Դր. Ներսես Առաքելեան
Պրն. Ռոբերտ Անտոնեան
Դր. Վահե Թաչատուրի
"Վարդյան և որթիներ" ընկերություն
Պրն. Արման Բարուխչու ընտանիք
Պրն. Սարգիս Օթեանի ընտանիք
Տկն. և պրն. Սեպուհ և Շողիկ Պաղտռեաններ
Տկն. և պրն. Բիբի և Ռաֆիկ Ցաղուբեաններ
Տկն. և պրն. Շամիրամ և Արամ Իւթիւջեաններ
Տկն. Մարթա Վարդեան
Տկն. Միշել Զենդերեջեան

Ա. Ոսկանյան
դեսպան

NEUBAUGASSE 12–14/1/16 · A-1070 WIEN · TELEFON 522 74 79-80, FAX 522 74 81

BUTERA. Un impegno di Casa Rosetta e Onu

Droga, nasce centro di recupero Esperti dell'Est fra i collaboratori

BUTERA. (gm) «La città di Butera grazie al fatto di avere realizzato questa nuova struttura che consentirà a molti ragazzi di percorrere un nuovo cammino, lasciando quello della droga, si inserisce in un circuito Europeo destinato ad allargarsi ad Est, attraverso la via della pace e della solidarietà». Padre Vincenzo Sorce è soddisfatto. Il sacerdote è impegnato sul fronte della guerra alla droga, attraverso le comunità che fanno capo a "Casa famiglia Rosetta" e la firma della convenzione che gli consente di gestire un'ulteriore struttura tolta dalle mani della mafia, non può che renderlo felice.

La cerimonia ufficiale, alla quale erano presenti, anche alcuni delegati Onu di paesi dell'ex blocco sovietico, assieme ad alcuni operatori della comunità di recupero per tossicodipendenti, che operano nei paesi dell'Est, si è svolta alla presenza di un folto pubblico, in municipio.

Punto cruciale di questo incontro, è stato anche il raffronto tra i diversi operatori del settore, che hanno puntualizzato il fatto che la questione droga, può essere affrontata solamente con delle strategie comuni, che coinvolgano tutte le nazioni, poiché il problema tossicodipendenza necessita di un'approccio unitario e pluridisciplinare. Come ha sottolineato anche il rappresentante Onu, Ercole Toni.

La nuova struttura potrà accogliere 10 ospiti.

GIUSEPPE MANCINO

Don Vincenzo Sorce, Carmelo Scuvera ed Ercole Toni

SERRADIFALCO. Requisitoria a febbraio

Processo delitto Lovalente Collaboratori in contrasto

SERRADIFALCO. (sb) E' ripresa ieri davanti al Gip Giambattista Tona l'udienza contro gli imprenditori Gioacchino Genco e Salvatore Porcello ritenuti responsabili dell'assassinio dell' imprenditore Luigi Lovalente, freddato l'11 settembre 1994. La seduta è stata dedicata all'audizione di tre testi, uno dei quali, Fabio Santarra, si è avvalso della facoltà di non rispondere.. Gli altri due Cesare Giuliana e Cesare Genova, già condannati per l'omicidio, hanno fornito versioni contrastanti. Mentre entrambi hanno sostenuto che sia Genco che Porcello quella sera fossero presenti sul luogo del delitto - la prima ha dichiarato di non avere assistito all'omicidio poichè distante dal posto dove è stato consumato, il secondo teste, invece, ha riaffermato che quella sera fu l'intero quartetto ad agire. Il pubblico ministero Rosario Lioniello ha, perciò, proposto un nuovo confronto tra i due e un sopralluogo nella villa dove avvenne il delitto. Il giudice però ha accolto l'opposizione avanzata dall'avvocato Giuseppe Dacqui. La prossima udienza, sarà dedicata alla requisitoria e alle arringhe di parte civile e difesa (14 febbraio).

SALVATORE BONFANTE

Studiosi da tutto il mondo hanno valutato le metodologie felicemente attuate da «Casa Famiglia Rosetta»

Vertice sulla lotta alla droga

In città pure un esponente dell'Onu e dei Paesi dell'Est Europa

Caltanissetta "ponte" tra i Paesi dell'Est Europa e le Nazioni Unite per merito dell'associazione "Casa Famiglia Rosetta" che ha realizzato un programma internazionale divenuto ormai un vero e proprio modello per la prevenzione delle tossicodipendenze e per la cura di quanti vogliono affrancarsi dalla droga. Un "modello" che, nei dieci anni durante i quali a Caltanissetta si è sviluppato il programma dell'Onu, è stato recepito e divulgato da 460 operatori del settore provenienti dalle nazioni dell'Est dell'Europa, ed in particolare dalla Slovacchia, dalla Bielorussia, dalla Bulgaria, dalla repubblica Ceka, dall'Ungheria, dalla Moldavia, dalla Polonia, dalla Russia e dall'Area di San Pietroburgo.

Paesi in cui i medici, gli psicologi, gli psichiatri, gli assistenti sociali che sono venuti a conoscenza di come "Terra Promessa" si occupa dei tossicodipendenti e che poi hanno aperto, nelle loro sedi, nuove comunità (in tutto tra quelle di nuova realizzazione e tra quelle rimodulate sono ormai una ventina): in questi centri dove viene attuato il metodo di cura diffuso dall'associazione nissena con la collaborazione dell'Onu, sono stati già trattati quasi diecimila giovani tossicodipendenti.

E per sottolineare i risultati raggiunti, ieri a Caltanissetta sono pure arrivati, in occasione della chiusura della prima fase del programma decennale, due delegati del "Quartier generale" dell'Onu, Osebough Bagdoyan che lavora a Vienna e Taavi Erkkola che opera a Mosca: entrambi si sono complimentati, nel corso di una cerimonia svoltasi nella sede dell'associazione a Santa Maria dei Poveri, con il presidente don Vincenzo Sorce e con i componenti del suo staff, che hanno dimostrato in questa circostanza grande affidabilità e professionalità scientifica e di essere all'avanguardia tra tutte le metodologie di tutto il mondo che si occupano del recupero dei tossicodipendenti.

Don Vincenzo Sorce

Allarme del viceministro al Lavoro con delega al Volontariato: «La fascia di età degli assuntori è scesa a 12 anni»

Analoghe constatazioni sono state fatte dai rappresentanti dei Governi e delle équipe scientifiche provenienti dai Paesi interessati, e cioè da Ivan Chaban (Slovacchia), Pavel Rynkov (Bielorussia), Philip Lazarov (Bulgaria), Magdalena Frouzova (Rep. Ceka), Katalin Azomor (Ungheria), Anatolie Adajuc (Moldavia), Pitr Jabebonsky (Polonia), Yuri Valentil (Russia) e David Shpileva (area di San Pietroburgo).

All'incontro della mattinata, è pure intervenuta l'on. Maria Grazia Salvini, sottosegretario del ministero del Lavoro con delega al Volontariato. Hanno pure preso la parola l'on. Giuseppe Lumia e l'on. Filippo Misuraca, che fanno parte della commissione nazionale Antimafia. L'esponente del governo nazionale ha detto che la fascia di età dei giovani che fanno uso di droga sta ormai toccando i 12 anni. Accompagnata poi da Misuraca e dal sen Liborio Ognibene, ha visitato la comunità della parrocchia di San Pio X, incontrando successivamente i responsabili del Sert della zona nord della provincia, e gli esponenti dell'Anfass di Caltanissetta (genitori dei bambini disabili) che propongono la realizzazione di una residenza dal titolo quanto mai significativo («Dopo di noi»).

Nel pomeriggio gli ospiti, accompagnati da don Vincenzo Sorce, sono stati ricevuti in Municipio dal sindaco Salvatore Messana e dai suoi assessori. Presente pure l'assessore provinciale Salvatore Buttigè.

Giuseppe Scibetta

ՄԱՄՈՒԼԻ ԵՎ ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

0010, Երեւան, Վազգեն Սարգսյան 26/1, 5-րդ հարկ
Հեռ.: (+374.10) 58-56-01, ներքին 108, հեռապատճեն (ֆաքս) (+37410) 58-91-57
էլ. փոստ. press@mindiaspora.am

22 -20.06.2012թ.

Հայաստանի Հանրապետության սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի այցը Ավստրիա

Աշխատանքային այցով Վիեննայում էր գտնվում Հայաստանի Հանրապետության սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանը:

Նախարար Հակոբյանը, Ավստրիայում ՀՀ դեսպան Արման Կիրակոսյանի ուղեկցությամբ, այցելեց Հայ եկեղեցական միության խնամատարության ներքո գործող «Հովհաննես Շիրազ» շաբաթօրյա դպրոցը, ուր սովորում է շուրջ 160 աշակերտ, դպրոցի ղեկավարության և անձնակազմի հետ քննարկեց առկա խնդիրները, ներկայացրեց նախարարության ծրագրերը, ծանոթացավ աշակերտության հետ, սփյուռքի նախարարության պատվոգրերով պարգևատրեց վաստակաշատ մանկավարժներին:

Հրանուշ Հակոբյանն այցելեց Վիեննայում գործող Մխիթարյան Միաբանություն և զրույց ունեցավ միաբանների հետ:

Հաջորդ օրը նախարարը մասնակցեց Վիեննայի հայ առաքելական Սբ. Հռիփսիմե եկեղեցում Կենտրոնական Եվրոպայի և Շվեդիայի Հայրապետական Պատվիրակ Հոգեշնորհ Տեր Հայկազուն Ծայրագույն Վարդապետ Նաջարյանի մատուցած պատարագին: Այնուհետև տիկին Հակոբյանը հանդիպումներ և քննարկումներ ունեցավ ավստրահայ համայնքային կազմակերպությունների՝ Ավստրիայի հայ եկեղեցական վարչության, Ավստրո-հայկական մշակութային ընկերության, «Հայաստան համահայկական հիմնադրամի» Վիեննայի մասնաճյուղի, Հայ բարեգործական ընդհանուր միության Վիեննայի մասնաճյուղի, Հայ ուսանողական և երիտասարդական միության, Արարատ մարզական միության հետ: Հանդիպման ավարտին՝ ավստրահայ համայնքի կյանքում ունեցած նշանակալի ներդրումի համար Հրանուշ Հակոբյանը Սփյուռքի նախարարության Պողոս Նուբար շքանշաններով պարգևատրեց Ավստրո-հայկական մշակութային ընկերության նախագահ Ռազմիկ Թահմազյան-Հարթունյանին ու Արարատ մարզական միության նախագահ Սեպուհ Բաղդոյանին:

Նախարար Հրանուշ Հակոբյանը այցելեց նաև Վիեննայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանություն: Դեսպանության հարկի ներքո տիկին նախարարը Հայաստանի խնդիրների և Սփյուռքի նախարարության առաջիկա ծրագրերի վերաբերյալ հարցազրույց տվեց Ավստրիայում լույս տեսնող «Պրոֆիլ» շաբաթաթերթի թղթակից Ռայներ Հիմմել ֆրոյնդփոյնթներին:

ՍԵՊՈՒՀԻՆ՝ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ

Եկած ենք ամէնքս այսօր
Աշխարհի կողմերէն բոլոր
Տօնելու տարիները վաթսուն
Մեր ջոջ Սեպուհին սիրասուն:
Մենծցաւ Միջերկրականի
Արեւելեան սիրուն ափի
Անցեալ հայահոծ գաղութի
Տաք սիրտին մէջ առաքինի:
Իր կեանքը կապած Շողիկին
Ինկաւ գրկին մէջ այս երկրին
Եւ հոս մնաց ուզած չուզած
Պայմաններէ հարկադրուած:
Բախտը երկուքին ալ ժպտեցաւ
Գործի դուռը շուտ բացուեցաւ
Անոնք դարձան տեղնուտեղին
Պաշտօնատար միջազգային:
Անմոռանալի կը մնան
Խրախճանքները ընտանեկան
Զորս Լաքսենպուրկ կազմակերպեց
Մեր յոբելիարը ձեռներէց:
Ութսունական տարիներուն
Յատկանշական եւ բեղուն
ՀՐԱՅՐՔ թերթի հրատարակումը
Էր ի՛ր ալ ճիգերուն պսակումը:
Սեպուհ համակ նուիրում է
Ամէն ինչի որ սատարէ
Հայրենիքի թէ Սփիւռքի
Հայութեան դոյզն բարւոքումի:
Հայաստանեաց Եկեղեցւոյ
Երկարամեայ ջոջը պատուոյ,
Ծառայողներուն մէջ աւագ
Իսկական թերսարկաւագ:
Խումբ մը ողջմիտ ազգայիններ
Էապէս թոշակառուներ
Կ'ունենանք զանազան տեղեր
Հերթական հանդիպումներ.
Ցոբելիարը հոն միշտ ունի
Շատ կարեւոր խօսք պիտանի:

Բացաստի եղած է ան միշտ
Օրինակելի արխիւիստ
Զգայուն ընտանիքի մարդ
Այս գաղութին օգտակար զարդ:
Ընկերային գետնի վրայ
Արարատը թող ողջ մնայ,
Ցոբելիարը պատուոյ անուան
Նախագահն է այդ Միութեան:
Ծնողք, ընտանիք, ազգական
Իր համար ունին մշտական
Գուրգուրանքի, գոհողութեան,
Անհրաժեշտ հրամայողական:
Գորովալի յոբելիարը
Եւ իր համակրելի եարը
Վերջերս բախտաւորուեցան դեռ
Թոմպուլիկ թոռնիկով մ'ծծկեր:
Այս հանդիսաւոր առիթով
Անոնց բոլորին, եւ յատկապէս
Ցոբելիարին յուզախոով
Կը մաղթենք մասնաւորապէս
Քաջառողջութիւն պողպատեայ
Նաեւ երկա՛ր կեանք գործունեայ,
Բիւր կլոր տարեդարձներու հետ
Խինդ ու ցնծութիւն առ յաւետ:

Լ. Թ.

Մեծագույն Հայ մարդուն, լավ բարեկամին
և սիրելի ընկերոջը իր հոբելյանի առթիվ
մաղթում ենք մեր սերը,
ջերմություններ ու
ներկայությունը հնչպիսին ինքն է
ազգին ներկայալ իր գործում:
Ջերմ համբույրներով՝

Գագիկ Գալստյան
Միրա Խաչատուրյան
Կարեն Շահինյան

23.11.12

As promised. Cassandra

"WE ARE HERE THIS EVENING TO CELEBRATE SEBOUH AND NOT PARTICULARLY HIS BIRTHDAY. I FIRST MET SEBOUH IN FEBRUARY 1995 AS A COLLEAGUE. VERY SHORTLY AFTERWARDS WE WERE FRIENDS AND ALLIES. VERY TYPICAL AS GREEKS AND ARMENIANS ARE ALMOST ALWAYS FRIENDS HAVING HAD COMMON ENEMIES.

WHO IS SEBOUH BAGHDOYAN? WELL A VERY SPECIAL AND EXCEPTIONAL MAN. FIRST AND FOREMOST HE IS ARMENIAN WHICH PRETTY MUCH EXPLAINS A LOT. ACCORDING TO AN ARMENIAN PROVERB "YOU ARE AS MANY A PERSON AS LANGUAGES YOU KNOW".

WELL SEBOUH, OF COURSE, SPEAKS ARMENIAN. HE ALSO SPEAKS ARABIC, TURKISH, FRENCH, ENGLISH, GERMAN, RUSSIAN AND FARSI. I HOPE I HAVEN'T OMITTED SOMETHING. ACCORDING TO THE CHINESSE WITH EVERY NEW LANGUAGE YOU LEARN YOU ALSO DEVELOP A NEW SOUL.

AND SEBOUH IS REALLY A SOUL OF PERSON. HE IS EXTREMELY KNOWLEDGEABLE (PROBABLY AS GOOD AS WIKIPEADIA AND PROBABLY AS FAST). IF YOU NEED TO KNOW SOMETHING HE WILL HAVE THE ANSWER. IF YOU NEED HELP, HE WILL PROVIDE IT AND FAST. AND IF YOU ARE DOWN AND OUT, SEBOUH WILL MESSAGE YOUR SOUL – HIS EXPRESSION. AND HE IS ALWAYS THERE FOR HIS FRIENDS AND HE WILL RUN TO HELP YOU.

AND HE IS EXTREMELY PRODUCTIVE. HE HAS SO MANY PROJECTS GOING ON THAT I GET DIZZY TRYING TO REMEMBER WHICH ONE WAS WHICH.

SO HERE'S TO SEBOUH ..... THE PERFECT BOY SCOUT AND A VERY SPECIAL PERSON. HAPPY BIRTHDAY AND GOD BLESS! MAY ALL YOUR PROJECTS, HOPES AND WISHES COME TRUE!"

Armenischer Sportverein ARARAT
ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միություն
ARARAT Armenian Sports Association

Հարգելի պարոն Սեբուհ Բաղդոյան,
Արարատ Հայկական Միության Պատվո Նախագահ

Վիեննա
Նոյեմբեր 23, 2012

Հարգարժան պարոն Բաղդոյան,
սիրելի Սեբուհ,

Այսօր տոն է ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միության համար, քանի որ միասին հավաքվել ենք նշելու Ձեր՝ մեր բոլորի կողմից շատ սիրված եւ հարգված ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միության Պատվո Նախագահի **60**-րդ տարեդարձը:

ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միությունը սրտանց շնորհավորում է Ձեզ՝ Պարոն Բաղդոյան, այս գեղեցիկ տոնի առթիվ եւ մաղթում քաջ առողջություն, երջանկություն, երկար տարիների կյանք, բեղմնավոր գործունեություն և նորանոր հաջողություններ:

Ձեր դերը անփոխարինելի է թե՛ ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միության եւ թե՛ Ավստրիայի հայ համայնքի գործունեության մեջ:

Մեզ համար մեծագույն պատիվ է Ձեզ նման պատկառելի եւ արժանապատիվ անձնավորության հետ համատեղ աշխատելը, եւ մենք շատ ենք կարեւորում Ձեր ներկայությունը եւ հովանավորությունը ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միության աշխատանքներին:

Մեկ անգամ եւս ընդունեք մեր ջերմագին շնորհավորանքները՝ մեր սիրելի Պատվո Նախագահ:

Խորին ուրախությամբ

Ձեր՝

ԱՐԱՐԱՏ Մարզական Միություն

Kolonitzgasse 11, 1030 Wien | E-Mail: office@ararat.at | Internet: www.ararat.at
Bank Austria, BLZ 12000, Konto: 521 0691 7802, DVR: 292585190

Փոխադարձ վստահութիւն, միասնականութիւն և պատասխանատուութիւն» խորագրով Հայաստան-Սփիւռք 6-րդ համաժողով, 18-20 Սեպտեմբեր, 2017

- Ձեր կարծիքով, ո՞րն է սեպտեմբերին կայանալիք Հայաստան-Սփիւռք համահայկական 6-րդ համաժողովի առաջնահերթութիւնը:

Վերջապէս գործադրել և իրագործել Համահայկական Համաշխարհային Խորհուրդ մը կազմելու ծրագիրն ու անյապաղ գործունէութիւնը:

- Համաժողովի 4 թեմատիկ ուղղութիւններէն մէկը նուիրուած է հայապահպանութեան հիմնախնդիրներուն: Ի՞նչ է Սփիւռքի մէջ հայապահպանութեան ամենամեծ հիմնախնդիրը եւ ի՞նչ պէտք է ընել այդ ուղղութեամբ:

Հայապահպանութեան ամենամեծ խնդիրները հետեւեալները կարելի է նշել.

1. Հայերէն լեզուի տարբեր ուղղագրութիւններու միացումն ու հեշտացումը, պահելով երկու հիմնական բարբառները
2. Կազմակերպել հայ պատանիներու և երիտասարդներու համար Հայաստանի ու հայրենիքի ծանօթացման ձրի և անվճար այցեր և ճամբարներ, աւելի լաւ շփուելու երկրին, ժողովուրդին, բանակին, ևլն
3. Հայկական մշակոյթի աւելի լաւ ծանօթացման համար կազմակերպել յաճախակի այցեր հայաստանեան երգի ու պարի խումբերու
4. Հիմնել և գործադրութեան դնել սփիւռքի իւրաքանչիւր գաղութի հասցէարաններ, որոնք օգտագործելի են թէ հայաստանեան և թէ սփիւռքեան կառուցուածքներու և ազգակիցներու կողմէ
5. Վերջապէս միացնել հայ առաքելական եկեղեցւոյ երկու կաթողիկոսութեան և անոնց հովանաւորութեան տակ գտնուող սփիւռքեան եկեղեցիներու երկուութեան քանդիչ գոյավիճակը
6. Ամէն կարելիութիւն և միջոց ներդրելու ամրապնդելու և խորացնելու հայորդիներու ազգային գիտակցութիւնը

- Որո՞նք են այն կարեւոր նախադրեալները, որոնց միջոցով Սփիւռքի մէջ հնարաւոր կ'ըլլայ հայապահպանութեան ուղղուած աշխատանքներ իրականացնել՝ յատկապէս երիտասարդներու շրջանակին մէջ:

Տես վերոյիշեալ առաջարկները

- Ին՞չ ակնկալիքներ ունիք համաժողովէն:

Իրականացում վերեւի փափաքներուն և առաջարկներուն: Աւելի եւս ամրապնդում մեր միասնականութեան, համազգայնութեան հասկացողութեան և միջյարաբերութիւններու:

Շնորհակալութիւններ
Սեպուհ Պաղտոյեան
Պատուոյ նախագահ Արարատ Մարզական Միութեան – Աւստրիա
Անդամ Համահայկական Խաղերու Համաշխարհային Գործադիր Մարմնի
11.9.2017

Posts

Armenisch-Apostolische Kirchengemeinde Österreich

3 hrs ·

Այսօր, Ավստրիայի «Արարատ» մարզական միության պատվավոր նախագահ, Համայնքի նվիրիյալ անդամ, Համայնքի վաղեմի բարեկամ և բարերար, օրինակելի և կատարյալ հայորդի, մեծ հայրենասեր, հայապահպանման, Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների ամրապնդման գործում մեծ ավանդ ունեցող, պարտաճանաչության, աշխատասիրության, կարգապահության, հետևողականության, պատասխանատվության մեծ զգազումով, իր գործի մեծ գիտակ, գերազանց կազկակերպիչ՝ մեր սիրելի պարոն Սեպուհ Բաղդոյանի ծննդյան տարեդարձն է

Ավստրիայի Հայ Առաքելական Եկեղեցական Համայնքի Վարչության անունից սրտանց շնորհավորում ենք մեր սիրելի պարոն Սեպուհ Բաղդոյանին իր ծննդյան տարեդարձի կապակցությամբ: Ավստրիայի Սուրբ Հռիփսիմեից մեր աղոթքն ենք վերառաքում առ Բարձրյալն Աստված, որ Տերը զորակից լինի Ձեզ և բարի արդյունքներով բարեզարդի Ձեր առաքելությունը: Թող Աստված օրհնի Ձեզ և սիրեցյալ Ձեր ընտանյաց անդամներին՝ շնորհելով ամենքիդ քաջառողջություն և երկնապարգև ամենայն բարիք:
Հայտնում ենք մեր խորին շնորհակալությունը հարգելի պարոն Սեպուհ Բաղդոյանին՝ Համայնքում իր երկարամյա ակտիվ գործունեության, հայապահպանման, Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների ամրապնդման գործում իր մեծ ավանդի համար:
Սրտանց և ջերմորեն մաղթում ենք մեր սիրելի պարոն Սեպուհ Բաղդոյանին և իր ընտանիքին ամենայն բարիք, քաջառողջություն և արևշատություն:
Լավագույն բարեմաղթանքներով և ջերմ շնորհավորանքներով՝
Ավստրիայի Հայ Առաքելական Եկեղեցական Համայնքի Վարչություն

